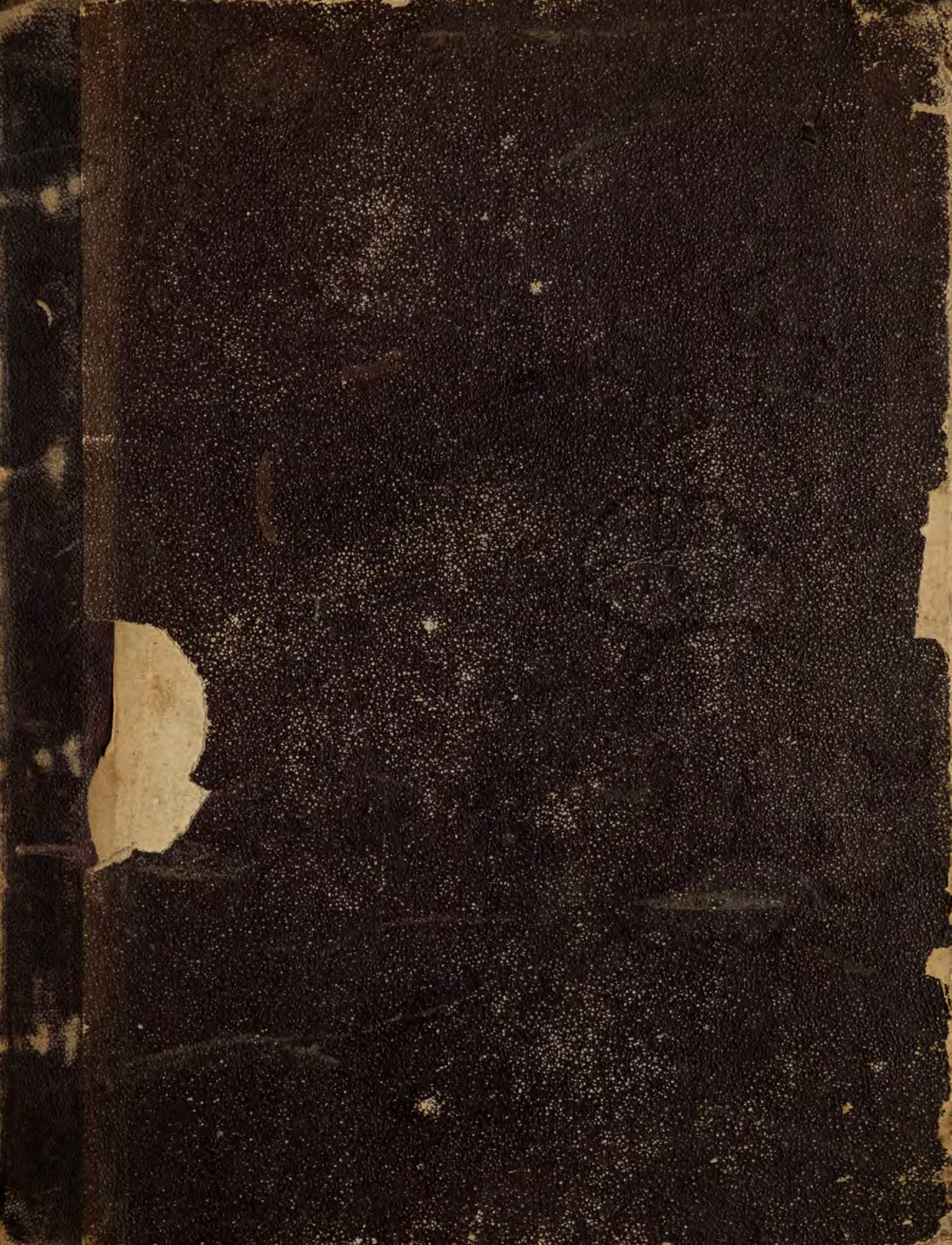
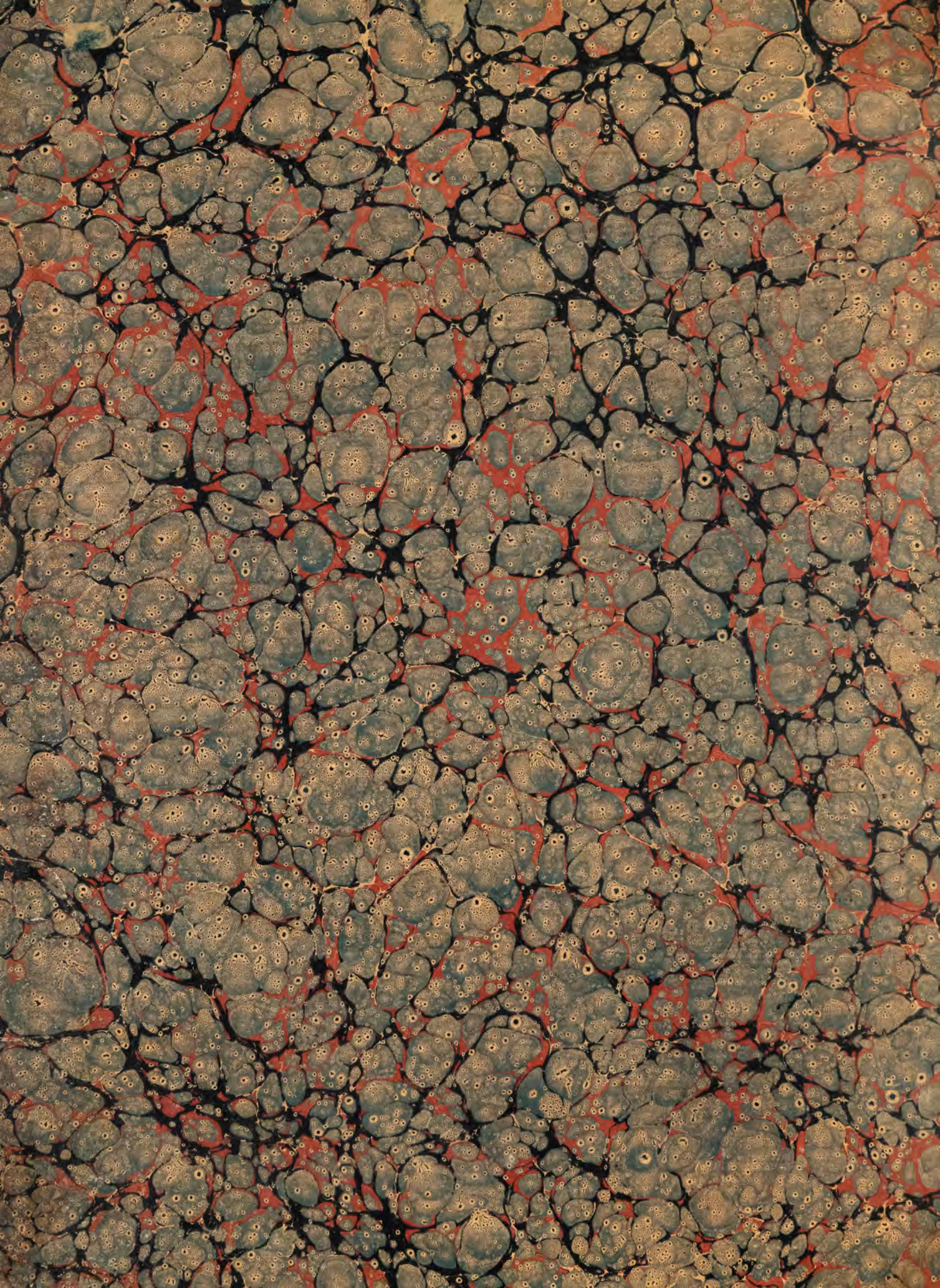








Η

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ.

Δημοσιευθεῖσα εἰς τὴν ΑΜΑΛΘΕΙΑΝ, καὶ ΑΘΗΝΑΝ, τὸ 1851.

Η
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ

Δημοσιευθεῖσα εἰς τὴν ΑΜΑΛΘΕΙΑΝ, καὶ ΑΘΗΝΑΝ, τὸ 1851.

ΥΠΟ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ. Θ. ΞΕΝΟΥ.



“Fortuna vitrea est; tum cum splendet, frangitur.”

PUB. SYRUS.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ

Ἐκ τῆς Τυπογραφίας τῶν Κ. Κ. Wertheimer καὶ Συντρ.,
Κατὰ τὴν ὁδὸν London Wall.

1852.

ESTIMATES OF STATISTICS

1871

ALBANY, N.Y.

W. H. BROWN, JR.

PRINTED BY

ΤΩ

ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΩ καὶ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩ

ΚΥΡΙΩ

ΛΟΥΚΑ ΠΑΛΛΗ

Ἐυγνωμοσύνης ἕνεκεν

ὁ

Συγγραφεὺς ἀνατίθησι.



Victoria R. P.



Alfred



Victoria



Ther

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ.

Α'.

Ἀνοιξίς τοῦ Ὑαλίνου Παλατίου.*

Ἀναγκάζομαι σήμερον νὰ διακόψω τὴν Ἐπιθεώρησίν τοῦ Λονδίνου, διὰ νὰ ἐκθέσω εἰς τοὺς ἀναγνώστας μου Ὅσα βλέπω καὶ ὅσα ὅλος ὁ πολιτισμένος ἢ ἡμιπολιτισμένος κόσμος τῆς ὑδρογείου βεβαίως περιμένει νὰ μάθῃ μετὰ πολλῆς περιεργείας.

Οἱ Ἀγγλοὶ τῷ 1849 συσκεφθέντες ἀπεφάσισαν νὰ ἐγείρῳσιν ὑάλινον παλάτιον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου προσεκάλεσαν ὅλα τὰ ἔθνη νὰ φέρῳσιν ἕκαστον τὰ ἀξιολογώτερα προϊόντα ἢ τεχνουργηματά του· προεκήρυξαν δὲ ὅτι περὶ τὰ τέλη τοῦ 1850 ἄρχεται ἢ ἔγερσις τοῦ παλατίου, καὶ ὅτι τὴν 1 Μαΐου τοῦ 1851 ἀνοίγονται αἱ πύλαι αὐτοῦ.

Ταῦτα πάντα ἐξετελέσθησαν κατὰ γράμμα μὲ ἀγγλικὴν ἀπαραδειγματίστον ἀκρίβειαν καὶ ἐπιμονήν, καὶ σήμερον, 1 Μαΐου, ἡ βασίλισσα Βικτωρία μετὰ τοῦ συζύγου της, Πρίγκιπος Ἀλβέρτου διεκήρυξεν εἰς ἐπήκοον 400 ἢ 500 χιλιάδων ψυχῶν, ὧν μόλις 25 ἢ 20 χιλιάδες εὐρέθησαν ἐντὸς τοῦ διαφανοῦς τούτου ἄντρου, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκτὸς, καὶ συνεώρτασε τὴν πρωτοφανῆ ταύτην πανήγυριν, τὴν ὁποίαν ματαίως ὁ γλαφυρότερος κάλαμος καὶ ἡ δαψιλεστέρα φαντασία ἤθελον ἐπιχειρήσει νὰ παραστήσωσιν ἐντελῶς εἰς τοὺς μὴ παρευρεθέντας. Εἰσῆλθον δὲ ἐντὸς τοῦ παλατίου μόνον οἱ ἔχοντες εἰσιτήρια δι' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Ἐκθέσεως.

Ἡ τιμὴ τῆς εἰσόδου εἶναι κοινῶς 5 σελίνια, καὶ διὰ τὸν πτωχὸν λαὸν καθ' ἡμέρας προσδιωρισμένας 1 σελίνιον. Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς διατάξεως ταύτης ἐπωλήθησαν, διὰ μὲν τοὺς ἄνδρας πρὸς 3 λίρας, διὰ δὲ τὰς γυναῖκας πρὸς 2 λίρας, 25 ἢ 30 χιλιάδες εἰσιτηρίων τὰ ὁποῖα ἰσχύουν δι' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Ἐκθέσεως· καὶ μόνον οἱ τοιαῦτα εἰσιτήρια ἔχοντες, ὡς ἔλεγον, ἠξιώθησαν τῆς ἀνεκφράστου ἡδονῆς νὰ παρευρεθῶσιν ἐντὸς τοῦ παλατίου καὶ νὰ ἴδωσι τὴν βασίλισσαν περιστοιχισμένην ἀπὸ τοὺς πρίγκιπας

καὶ τοὺς πρέσβεις τῶν διαθόρων ξένων ἐθνῶν, τοὺς ὑπουργοὺς, τὴν ἀριστοκρατίαν καὶ τοὺς διασημοτέρους τῶν σοφῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ταύτης.

Εὐτύχησα ὅχι μόνον νὰ λάβω τοιοῦτον εἰσιτήριο, ἀλλὰ καὶ νὰ καθήσω εἰς τόπον εὐθετον μόνον 8 ἢ 10 βήματα ἀπέχοντα τοῦ θρόνου τῆς βασιλείσεως. Ἐκ τῆς θέσεως ταύτης ἀναπαντικῶτατα παρετήρησα καὶ ἐσημείωσα ὅσα ὑπέπιπτον εἰς τὰ βλέμματά μου, καὶ ἤδη ἐπανελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν μου, τὴν ἐσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, λαμβάνω τὸν κάλαμον διὰ νὰ ἐκθέσω ἐνώπιον τῶν ἀναγνωστῶν μου ὅσα κατὰ τὴν δεκάωρον ἐκεῖ διαμονήν μου εἶδα.

Τὰ τέλη τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ἦσαν βροχερά. Ὁ ἥλιος μὲ τὴν ἀστασίαν ἐκείνην ἥτις ἰδίως χαρακτηρίζει τὸν μῆνα τοῦτον, ποτὲ μὲν ἐφαίνετο ποτὲ δ' ἐχάνετο. Ὅτε ἐφαίνετο, ἦτο θερμὸς, εὐχάριστος, ἀπερβόρει διὰ μιᾶς ὅλην τὴν ἰλὺν τῶν ὁδῶν καὶ παρεκίνει τοὺς κατοίκους νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὰ Πάρκα. Αἴφνης δὲ ὁ ὀρίζων μετεβάλλετο, ὁ οὐρανὸς ἐκαλύπτετο ἀπὸ πυκνὰ νέφη, καὶ ῥαγδαία βροχὴ ἢ χάλαζα ὀρμητικῇ καταπίπτουσα ἐφυγάδευε τὰ πλήθη. Τὰ παίγνια ταῦτα τῆς ἀτμοσφαίρας εἶχαμεν τετράκις ἢ πεντάκις τῆς ἡμέρας, μία δὲ μέριμνα κατεῖχεν ὅλας τὰς τάξεις τοῦ Λονδίνου· πότε θέλει φθάσει ἡ 1 Μαΐου, καὶ ἂν ὁ ἀνθοστεφὴς οὗτος μὴν ἔμελλε νὰ ἔλθῃ βροχερὸς καὶ αὐτὸς ἢ νὰ φέρῃ ἀληθῶς τὴν ποθητὴν ἀνοιξιν.

Ἡ φύσις ἐφάνη γενναία, καὶ ὁ Φοῖβος σήμερον λαμπρότατος, χλιαρὸς, μόνον ὀλίγα νέφη φέρων ἐπὶ τοῦ διαδήματός του, ἀπετέλεσεν εἰς τὰς δενδροστοιχίας τοῦ Πάρκου δροσερὰς σκιάς διὰ τοὺς ἐκτὸς τοῦ παλατίου, διέχυσεν τερπνὰς καὶ ῥοδοχρόους ἀκτῖνας εἰς ἡμᾶς τοὺς ὑπὸ τοὺς λεπτοτάτους καὶ διαφανεῖς θόλους τοῦ παλατίου. Αἱ ἀκτῖνες αὗται διαθλόμεναι ἐπὶ τῆς ἀπείρου ποικιλίας τῶν περικειμένων

* Ἰδὲ ἀριθ. 147.

τεχνουργημάτων, ἐπὶ τῶν χρυσοῦφάντων στολῶν τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀξιωματικῶν, ἠΰξανον ἐπ' ἀπειρον τὴν ἀπερίγραπτον ἐκείνην ἡδονὴν τῆς ὁράσεως.

Πρόγραμμα δημοσιευθὲν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀνήγγειλεν ὅτι σήμερον περὶ ὥραν 9 π. μ. ἔμελλον ν' ἀνοιχθῶσιν αἱ θύραι τοῦ ὑαλίνου παλατίου, καὶ ὅτι ἡ βασίλισσα θέλει ἔλθει περὶ μεσημβρίαν. Ἐστοχάσθην λοιπὸν φρονήσεως ἔργον νὰ ἐγερθῶ περὶ τὴν 6 πρωϊνὴν ὥραν καὶ νὰ ὑπάγω νὰ περιμένω ἔμπροσθεν τῆς θύρας μέχρι τῆς 9, διὰ νὰ εἰσέλθω μετὰ τῶν πρώτων. Τφόντι, περὶ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐξελθὼν διευθύνθην πρὸς τὸ Χαϊτ Πάρκ, ἀλλ' εὑρέθην σφόδρα ἡπατημένος. Ἐπίστευσα ὅτι θέλω εἰσθῆναι εἰς τῶν πρώτων, καὶ μὲ μεγίστην ἀπορίαν ἀπῆντησα εἰς τὴν ὁδὸν Πικαδύλλι μακρὰν ἄλυσιν ὀχημάτων ὅχι βραδυκινουμένων, ἀλλὰ τελείως ἐκεῖ σταθμευόντων. Ἦρχιζε δὲ ἡ γραμμὴ ἀπὸ τὴν δυτικὴν θύραν τοῦ ὑαλίνου παλατίου καὶ ἔλθεν εἰς τὸ Φλίτς-στρήτ, ἤγουν εἰς ἀπόστασιν τριῶν μιλίων. Τοιαῦται ἀλύσεις ἐσχηματίζοντο καὶ ἀπὸ τὰς ἄλλας θύρας τοῦ παλατίου πρὸς ἄλλα μέρη τῆς πόλεως, ὑπελόγισα δὲ ὅτι τὰ ἔσχατα ὀχήματα μόνον ἐδύναντο νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ παλάτιον μετὰ τρεῖς ὥρας. Οἱ πεζοὶ πορευόμενοι γοργότερα ἐπὶ τῶν λιθοστρώτων ἦσαν εὐτυχέστεροι, καὶ οἱ δύο πόδες αὐτῶν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἤξιζαν περισσότερον παρὰ τοὺς ὀκτὼ δύο ἵππων ζευγμένων εἰς τὸ ὄχημα.

Ἡ κατοικία μου ἀπέχει τοῦ ὑαλίνου παλατίου μόνον ἐν μίλιον· φθάσας λοιπὸν μετὰ τῶν πρώτων εὔρον ἐκεῖ περίπου 100 γυναῖκας καὶ ἄνδρας, ὧν ἕκαστος ἠγωνίζετο νὰ τοποθετηθῇ ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστερον τῆς σιδηρᾶς πύλης. Ὡθὼν καὶ ὠθούμενος κατῴρθωσα νὰ εἰσδύσω μέχρι τῆς θύρας, καὶ ἐκεῖ ἐπρόσμενα ὄρθιος τὰς 9.

Ἐν τέταρτον τῆς ὥρας μετὰ ταῦτα οἱ ἐπὶ τῶν ὀχημάτων ἐννοήσαντες ὅτι ποτὲ δὲν θέλει ἔλθει ἡ σειρά τῶν κατέβησαν ἅπαντες καὶ ἦλθον νὰ ἐνωθῶσι μὲ ἡμᾶς· τότε δὲ εἰς τὸ ὀλίγον κατωφερὲς ἐκείνο μέρος τοῦ Πάρκου εἶδα ὀπισθέν μου πέλαγος ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδῶν, τῶν ὁποίων τὸ ἀπειρον πλῆθος οὔτε πρὸς τὸν χείμαρρον τῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπελθόντων Περσῶν δύναμαι νὰ παραβάλω, οὔτε πρὸς τὴν ἐπὶ Ἀτίλα πλημμύραν τῶν ἀνθρώπων, οὔτε πρὸς τὰ βαρυωπλισμένα στίφη τῶν Γότθων, οὔτε πρὸς τὴν ἐξ Αἰγύπτου πορείαν τῶν Ἰουδαίων. Ἐδῶ ἐπεκράτει ἐντελὴς ἀκίνησις, σιγὴ καὶ ἀγωνία ἀκατανόητος ἐπὶ προσδοκίᾳ τῆς μυριοποθήτου 9 ὥρας. Τέλος πάντων δὲ ἦλθεν

ἡ ὥρα αὕτη, καὶ τοῦ πλατίου αἱ θύραι ἠνοίχθησαν.

Θόρυβος καὶ κυματισμὸς καὶ σάλος μέγας διέσεισαν τότε ὅλον τὸ πλῆθος ἐκείνο, καὶ συγχρόνως ἠκούσθησαν κραυγαὶ ὀξεῖαι. Ἦσαν κραυγαὶ παιδῶν καὶ γυναικῶν, τῶν ὁποίων ἄλλαι μὲν συντριβόμεναι καὶ συνθλιβόμεναι ἐλειποθύμουν, ἄλλαι δὲ ὠχρόταται ἠγωνίζοντο νὰ καταβάλωσι τὴν δειλίαν των κατὰ τὴν ἐπικίνδυνον ἐκείνην θέσιν. Οἱ πατέρες, οἱ σύζυγοι, οἱ ἀδελφοὶ ἐβῶν, Προσέχετε εἰς τὰς Κυρίας! Προσέχετε! πλὴν οἱ λόγοι των ἐχάνοντο εἰς τὸν κοινὸν ἀλαλαγμὸν τῶν συνθλιβομένων ἀνθρώπων. Ἄγνοῶ τὰ ὕστερον, διότι εὐρεθεῖς ἐμπρὸς ἐρρίφθην πάραυτα εἰς τὸ μέσον τοῦ πλατίου· ἐπειδὴ δὲ πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος δυνάμει ἰδιαίτερας ἀδείας εἶχα ἐπισκεφθῇ αὐτὸ, ἐγνώριζα εἰς ποῖον μέρος ἔμελλαν νὰ στήσωσι τὸν θρόνον τῆς βασιλείας καὶ ἔτρεξα νὰ ἐκλέξω μίαν τῶν ὑψηλοτέρων θέσεων, τὴν ὁποίαν, ὡς προεῖπον, ἐπέτυχα ὀλίγα βήματα μακρὰν τοῦ θρόνου.

Τὸ ἀντικρὺ μου μέγα ὥρολόγιον μόνον ἐδείκνυν 9 ὥρας καὶ 10 λεπτά, καὶ ὅλαι αἱ θέσεις ἦσαν πλήρεις· τὸ δὲ θέαμα ὑπερβαίνει ἤδη πᾶσαν ἔννοιαν. Τὰ καθίσματα ἦσαν τοιοῦτοτρόπως διατεθειμένα ὥστε σχεδὸν ἐσχημάτιζον ἀμφιθέατρον ἀφίνοντα ἐν τῷ μεταξύ τὰς ἀναγκαίας διόδους· καὶ ἄλλους μὲν θεατὰς ἐβλέπομεν ὑπεράνω ἡμῶν εἰς τὰ περιστοὰ (galleries) ἄλλους δ' ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐδάφους καὶ ἄλλους ὑποκάτω ἡμῶν.

Μυρία κεφαλαὶ γυναικῶν στολισμέναι μὲ πολυτίμους λίθους καὶ παντὸς χρώματος καλύμματα, μέγα πλῆθος ἀνδρῶν διευθυνόντων τὰς διώπτρας των ἔνθεν κακεῖθεν, ἀγάλματα ζῶν, ἀνδριάντες, ποικίλοι τάπητες καὶ ἄλλα ἰνδικὰ ὑφάσματα κρεμάμενα διὰ τὴν Ἐκθεσιν, κρυστάλλινοι πολυέλαιοι, μεγάλα ἀργιλλόπλαστα ἀγγεῖα, δένδρα, ἄνθη, καὶ κρήναι καὶ πίδακες, ἐπιγραφαὶ χρυσαῖ, τρόπαια, σημαῖαι διαφόρων ἐθνῶν, μηχαναὶ καὶ ἄλλα μυρία ἔργα ὅσα χίλια φαντασθαίαι συνεσώρευσαν εἰς ἓνα τόπον, ἐσχημάτιζον πανόραμα τοιοῦτον ὅποιον ἡ εὐρυτέρα φαντασία δὲν δύναται νὰ συλλάβῃ οὐδὲ τὸ ἀσθενέστερον μνημονικὸν νὰ λησμονήσῃ ποτέ.

Ἐως δὲ ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς ἐλεύσεως τῆς βασιλείας τοῦ ἐθνους τούτου ἃς μοι συγχωρηθῇ νὰ παραθέσω σύντομον περιγραφὴν τῆς γενομένης προπαρασκευῆς διὰ τὴν ὑποδοχὴν αὐτῆς.

Ἡ ὀρθογώνιος κάτοψις τοῦ ὑαλίνου παλατίου ὁμοιάζει σταυρὸν. Εἰς τὸ κέντρον σχεδὸν τοῦ σταυροῦ τούτου ὑψοῦται δίβαθμον κατάστρωμα τετράγωνον καλυπτόμενον ἀπὸ ἐρυθρὰν στοῖβαν καὶ

τάπητα ἐρυθρὸν πεποικιλμένον, τὸν ὁποῖον 150 Κυρίαί ἐπίτηδες καὶ ἐπίτηδεῖως ἐκέντησαν διὰ τὴν ἡγεμονίδα των. Ἐπὶ τοῦ τάπητος τούτου, ἡ μάλ-
λον εἰς τὸ μέσον τοῦ καταστρώματος ἔστησαν διὰ
τὴν βασίλισσαν ἔδραν λαμπρὰν ληφθεῖσαν ἐκ τῶν
εἰς τὴν Ἐκθεσιν ἀπεσταλμένων ἰνδικῶν ἔργων.
ὑπεράνω τῆς ἔδρας ταύτης εἰς ὕψος 30 ποδῶν
κρέματα διὰ σχοινίων χρωματισμένων ἀπὸ τὴν
ὑαλίνην ὀροφὴν τοῦ παλατίου ὀκτάγωνον στέγασμα
ἐν εἶδει σκιάδος μὲ χρυσοῦν γύρον καὶ κυανοῦς
μεταξίνους θυσσάνους. Ἀντικρὺ τοῦ θρόνου φαί-
νεται κυκλοειδὴς δεξαμενὴ πλήρης ὕδατος καθαροῦ
καὶ διαφανοῦς, ἐκ τοῦ κέντρου τῆς ὁποίας ἀνέρχεται
λαμπρὸς καὶ μοναδικὸς πίδαξ (συντριβάνι) ἔχων
27 ποδῶν ὕψος καὶ κατασκευασθεὶς ἀπὸ ἑνὸς ὄγκου
κρυστάλλου 4 τόνων, μὲ ποικίλας γλυφάς, ἄνθη,
κλάδους, ὀβελίσκους καὶ ἄλλα ὑάλινα ποικίλματα.
Δὲν ἀνέπεμπε δὲ τὸ ὕδωρ τοῦ ὑψηλὰ μέχρι τῆς
ὀροφῆς τοῦ παλατίου, ἀλλὰ τοῦναντίον εἰς ὄγκον
πολὺν καὶ τοιοῦτον ὥστε καταπίπτον νὰ λαμβάνῃ
τὸ σχῆμα ἀνοικτοῦ κρίνου καὶ νὰ δίδῃ εἰς τὸ ἀκτι-
νοβόλον τοῦτο ὠραίισμα χάριν ἐπὶ χάριτος.

Περὶ τὴν κρήνην ταύτην καὶ ἀντικρὺ τοῦ θρόνου
ἦτο περιγεγραμμένον ἡμικύκλιον προσδιωρισμένον
διὰ τοὺς πρέσβεις τῶν ξένων δυνάμεων καὶ τοὺς
ἀξιωματικοὺς τῆς αὐλῆς. Ἐνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ
θρόνου, ὀλίγον πρὸς τὰ ὀπίσω, εἶναι δύο ἔφιπποι
ἀνδριάντες τῆς βασίλισσης Βικτωρίας καὶ τοῦ
Πρίγκιπος Ἀλβέρτου ἔργα τελείας ὁμοιότητος καὶ
ἐργασίας. Εἰς συμπλήρωσιν δὲ τῆς μαγικῆς ταύ-
της σκηνῆς δύο ὑψίκομοι πλάτανοι τοῦ Χάϊτ-
Πάρκ, τὰς ὁποίας ἐπίτηδεῖως συμπεριέλαβον ἐντὸς
τοῦ παλατίου, τὴν μὲν ἀντικρὺ τοῦ θρόνου παρὰ
τὴν μεσημβρινὴν πύλην, τὴν δὲ ὀπισθεν παρὰ τὴν
βόρειον, καθὼς: καὶ ἄλλα νεόφυτα δένδρα μὲ τὰ
πράσινα φύλλα των καὶ τοὺς παμμεγέθεις κλάδους
των, προσέθετον εἰς τὸ χειροποίητον ἐκεῖνο θέατρον
τὰ κάλλη τῆς φύσεως.

Ἐκάλυψαν τὴν ἐκτεταμένην ὀροφὴν τοῦ ὑαλίνου
παλατίου μὲ λευκὸν πανίον, διὰ νὰ καταπραΰνῃ τῶν
ἡλιακῶν ἀκτίνων τὴν δύναμιν· ἀλλ' ὁ μέγας κυλιν-
δρικός θόλος ὁ καλύπτων ὅλον τὸ μήκος τοῦ ὀριζον-
τείου ἄξονος τοῦ σταυροῦ ἦτον ἀσκεπής. Ἐκ
τούτου αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες εἰσδύουσαι καὶ κατα-
πίπτουσαι λαμπρόταται ἐπὶ τοῦ εἰρημένου κρυ-
σταλλίνου πίδακος καὶ ὅλης τῆς κρήνης ἀπετέλουν
εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅλα τὰ γοητευτικὰ χρώματα τοῦ
ιάσπιδος, τοῦ ἀμεθύστου, τοῦ καρχηδονίου, τοῦ βη-
ρυλλίου καὶ τῶν ἄλλων πολυτίμων λίθων.

Ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς χαρᾶς καὶ εὐθυμίας, τοῦ

κοινοῦ θαυμασμοῦ καὶ τῆς ἐκστάσεως, οὕτως εἰπεῖν,
ὅλων, αἰφνης ἠκούσθησαν περὶ τὴν 10 ὥραν κραυ-
γαὶ καὶ ἀνευφημαὶ ἀναγγέλλουσαι τὴν ἔλευσιν
ἀνδρὸς ἀγαπητοῦ εἰς τὸν λαόν. Ἦτον ἀληθῶς ὁ
δουξ Οὐέλλιγκτων, ὁ ἥρως τῶν 100 μαχῶν, ὅπως
ὀνομάζουσιν αὐτὸν οἱ Ἀγγλοι, τὸ ἐνδοξον καὶ βαθυ-
σέβαστον λειψανον τῆς Βοναπαρτικῆς ἐποχῆς. Αἱ
τρίχες του εἶναι πολιαὶ, τὸ βῆμά του ἄστατον, αἱ
χεῖρές του τρέμουν καθὼς ἡ σιαγὼν ἔχει τὸ σῶμα
κεκυφὸς, δὲν κρατεῖ βακτηρίαν, ἀλλ' ὀφείλει νὰ
στηρίζεται εἰς τὸν βραχίονα ἄλλου. Ἡ σήμερον
ἡμέρα εἶναι ἡ τῶν γενεθλίων τοῦ δουκὸς, καὶ ὁ ἥρως
οὗτος τοῦ Βατερλώ ἐρχόμενος εἰς τὴν τελετὴν ταύ-
την ἤρχετο νὰ συνεόρτάσῃ συγχρόνως τὴν 82 ἐπέ-
τειον ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του.

Τώρα ἤρχισε καὶ ὁ κύκλος τῶν διπλωματῶν νὰ
πληροῦται. Ὁ δουξ τοῦ Δεβονσχαίρ, ἀνὴρ οὐκ
ὀλίγον συντελέσας εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς Ἐκθέσεως,
ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρβουρυ, τὸ δεύτερον μετὰ
τὴν Βασίλισσαν πρόσωπον τοῦ βασιλείου, ὁ ἐπί-
σκοπος τοῦ Winchester, ὁ λόρδος δήμαρχος τοῦ Λον-
δίνου, ὁ ἀρχιτέκτων τοῦ ὑελίνου παλατίου Κύριος
Πάξτων, τοῦ ὁποίου τὴν εἰκόνα δίδομεν εἰς τὸν ἀριθ-
119 οἱ βασιλικοὶ ἐπιστάται τῆς Ἐκθέσεως, οἱ τῶν
διαφόρων ξένων ἐθνῶν, οἱ πρέσβεις, οἱ ὑπουργοί,
πολλοὶ τῶν εὐγενῶν καὶ δικαστῶν τῆς ἀνωτάτης
τάξεως, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ πυροβολικοῦ μαρκέσιος Ἀγ-
γλεσεῦ, καὶ πλήθος ἄλλων τιτλοφόρων ἦσαν τὰ
κύρια πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἦλθον νὰ περιμείνωσι
τὴν βασίλισσαν. Ἀξιωματικοὶ δὲ λαμπρῶς ἐνδε-
δυμένοι παρετάχθησαν εἰς τὰ δεξιὰ, εἰς τ' ἀριστερὰ
καὶ ὀπισθεν τοῦ θρόνου.

Μεταξὺ τῶν χρυσοποικιλτων στολῶν τῶν πρέσ-
βων τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, τῆς Τουρκίας καὶ
τῆς Τουνίδος, οὐδεμία ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν
θεατῶν ὅσον ἡ ὄψις ἐνὸς Κινέζου Μανδαρίνου.
Ἐφερε τὴν πάτριον στολὴν καὶ εἶχε τὴν κεφαλὴν
ξυρισμένην ἐκτὸς μακρᾶς πλεξίδος ἥτις ἀπὸ τῆς
γυμνῆς κεφαλῆς κατέπιπτεν εἰς τὰ ὀπίσω μέχρι
τῆς ζώνης. Τὸ χαλκόχρουν καὶ σιμὸν πρόσωπον
αὐτοῦ, τῶν κροτάφων τὸ βαθὺ καὶ λευπόσαρκον
καὶ ὀστεῶδες, ἀληθεῖς τύποι τῆς Μογγολικῆς
φυλῆς, δὲν ὁμοιάζον κάμμιαν ἄλλην φυσιογνωμίαν
μεταξὺ τῶν 500 χιλιάδων ἀνθρώπων οἵτινες εὐρί-
σκοντο εἰς τὸ Χάϊτ-Πάρκ. Οἱ μικρότατοι πόδες
του ἐκρύπτοντο εἰς ὑψηλὰς ξυλῖνας ἐμβάδας (τζό-
κα), καὶ μὲ τὴν μεγαλητέραν ἀδιαφορίαν περι-
ἤρχετο ἐντὸς τοῦ διπλωματικοῦ κύκλου, ἀκοντίζων
φυσικώτατα ἢ μᾶλλον ἀπαθέστατα βλέμματα πρὸς
τοὺς σωροὺς τῶν ἀνθρώπων οἵτινες δὲν ἔπαυον

θεωροῦντες αὐτόν. Ἡ δὲ ἄλαλος στάσις αὐτοῦ ἔλεγεν ὅτι, “Ὅστις ἔρχεται ἀπὸ τὸ Οὐράνιον Κράτος καὶ ἀπὸ αὐλὴν εἰς τὴν ὁποίαν μόνον ν’ ἀτενίσῃ τις πρὸς τὸν μονάρχην εἶναι ἔγκλημα καθοσιώσεως· ὅστις ἔρχεται ἀπὸ βασιλείου τοῦ ὁποίου ἡ ἔκτασις καὶ ὁ πληθυσμὸς ὑπερβαίνουν τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν ὅλης τῆς Εὐρώπης σας, τοῦ ὁποίου ἡ πρωτεύουσα καὶ τὰ φῶτα ἔχουν καὶ ἔκτασιν καὶ ἐστίαν ἀρχαιότεραν τῆς ἰδικῆς σας, εἶναι δυνατόν νὰ θαυμάσῃ τὰ μεγαλεῖά σας ;”

Ὁ γηραιὸς Οὐέλλιγκτων δὲν ἐδυνήθη νὰ μὴ προσκαλέσῃ αὐτὸν πλησίον του, διὰ νὰ τῷ ἀπευθύνῃ ἐρωτήσεις τινὰς περὶ τῆς τελουμένης πανηγύρεως· πλὴν ὁ σοφὸς μανδαρίνος ἀντεχαιρέτησε μὲν τὸν ἐνδοξὸν στρατηγὸν εὐγενικώτατα διὰ προσρήσεων τῆς ἀνατολικῆς ἐθιμοταξίας, ἀπέφυγε δὲ τὸ νὰ ἐκφράσῃ γνώμην τινὰ περὶ τῶν παρόντων πραγμάτων. Τὸ δὲ πλῆθος, ἐνῶ ὁ μανδαρίνος ἀπῆρχετο μετὰ τὴν συνέντευξιν ταύτην, ἐχειροκρότησεν.

Ὁ δεικτὴς ἔδειξε τέλος πάντων ἑνδεκα καὶ ἡμίσειαν, καθ’ ἣν ὥφειλον νὰ κλεισθῶσιν αἱ πύλαι τοῦ παλατίου. Ὅσοι ἦλθον, ἦλθον· ὅσοι ἔχοντες εἰσιτήρια δὲν ἦλθον ἐγκαίρως, ὥφειλον νὰ μείνωσιν ἔξω μὲ τὰς μυριάδας τῶν ἄλλων.

Μετὰ τὴν ὥραν ταύτην ἡ προσοχὴ καὶ ἡ εὐταξία ἐδιπλασιάσθησαν.

Ἐκαστος ἐκάθητο στερεώτερα εἰς τὴν θέσιν του, αἱ καρδιαὶ ἔπαλλον σφοδρότερα καὶ ἡ ὑπομονὴ ἔχασε τὰ ὀριά της. Δέκα λεπτὰ δὲ πρὸ τῆς 12 σάλπισμα ὁξὺ καὶ ξήρὸν ἀνήγγειλε τὴν ἔλευσιν τῆς βασιλίσσης, καὶ τότε ἕκαστος ἐσειέτο, ἔκλινεν εἰς τὰ ἔμπροσ, ἔτεινε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν μεγάλην πύλιν καὶ ἐζήτην νὰ ἐγερθῇ. Ψιθυρισμὸς ἐλαφρὸς ὑψοῦτο βαθμὴδὸν εἰς φθόγγους καὶ φράσεις ἀκατανοήτους. Ἀκριβῶς δὲ τὴν δωδεκάτην δεύτερον σάλπισμα ἀνήγγειλεν ὅτι ἡ βασίλισσα διευθύνεται πρὸς τὸν θρόνον της.

Ἐδῶ αἱ σπασμωδικαὶ κινήσεις, οἱ ἀλαλαγμοὶ, τὰ ζήτω, ἡ παιανίζουσα μουσικὴ, τὰ τινάγματα τῶν πέλων τῶν ἀνδρῶν, τῶν μανδουλίων τῶν γυναικῶν ἦσαν ἐνθουσιασμοῦ καὶ μέθης ὅρμαι μᾶλλον ἢ ἀπλῆς χαρᾶς ἐνδείξεις. Πανταχόθεν ἐφώναζον, κάτω ! κάτω ! διὰ τοὺς ὀρθομένους καὶ φράττοντας τὴν ὄρασιν τῶν ὀπισθεν καθημένων· πανταχόθεν αἱ δίοπτραι διευθύνθησαν πρὸς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον τὴν βασίλισσαν, ἡ δὲ λαμπρὰ Βικτωρία ὡς κορυφὴ τοῦ ὀπτικοῦ ἐκείνου κώνου ἐφαίνετο ὅτι διέχεε πρὸς ἡμᾶς τὴν βακχικὴν ἐκείνην ἡδονήν.

Ἡ βασίλισσα ἐστηρίζετο εἰς τὸν βραχίονα τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου, ὅστις μὲ τὴν ἀριστεράν του

ἐχειραγωγῶν τὸν μικρὸν διάδοχον πρίγκιπα τῶν Οὐάιλς, ἐνῶ ἡ Α. Μ. μὲ τὴν δεξιὰν ἐχειραγωγῶν τὴν πρωτότοκον θυγατέρα της, βασιλικὴν πριγκιπέσσαν, καὶ ἀντεχαιρέτα κινουσα χαριέντως τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ δεξιὰ καὶ τ’ ἀριστερὰ πρὸς τὸν ἀπὸ χαρὰν μαινόμενον λαόν.

Ὅπισθεν ἠκολούθουν ἡ δούκισσα τοῦ Σαθερλάνδ, μεγάλη κυρία τῆς αὐλῆς, ἡ δούκισσα τοῦ Κέντ, μία πριγκιπέσσα τῆς Πρωσσίας, μὲ τὰς κυρίας της, ἡ πριγκιπέσσα Μαρία τοῦ Κέμπριτς, ἡ λαϊδὴ Σιαρλεμόν, ἡ μαρκεσία Δουρῶ, θαλαμπόλοι τῆς βασιλίσσης, καὶ ἄλλο πλῆθος ξανθῶν κυριῶν τῆς ἐπιφανεστάτης ἀριστοκρατίας. Μεταξὺ δὲ τῶν παρακολουθούντων ἀνδρῶν διεκρίνετο ὁ πρίγκιψ Φρίδερίκος Γουλιέλμος τῆς Πρωσσίας, πρίγκιψ Ἑρρίκος τῆς Ὁλλανδίας, ὁ πρίγκιψ Ἐδουάρδος τοῦ Σάξ-Βεῖμάρ, ὁ δούξ τοῦ Νορφολκ, ὁ δούξ τοῦ Σαθερλάνδ, ὁ δούξ τοῦ Κέμπριτς, ὁ λόρδος Μάρκος Χιλ, θησαυροφύλαξ τῆς αὐλῆς, καὶ πλῆθος ἄλλων ἐπιφανῶν εὐγενῶν.

Πρὶν καθῆσθαι εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἔδραν, ἐστάθη ἡ βασίλισσα ὀλίγον, διὰ νὰ δεχθῇ τοὺς φρενήρεις ἀλαλαγμοὺς τοῦ πλήθους· ἔπειτα δὲ ἀντεχαιρέτησεν εὐμενέστατα καὶ ἐκάθησεν. Εἰς τ’ ἀριστερὰ ἔμεινεν ὀρθὸς ὁ Πρίγκιψ Ἀλβέρτος μὲ τὸν υἱόν του, εἰς τὰ δεξιὰ ἡ μικρὰ θυγάτηρ αὐτῶν, καὶ ὀπισθεν αἱ κυρίαι καὶ κύριοι τῆς αὐλῆς.

Ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας εἶναι μᾶλλον μικροῦ ἀναστήματος, καὶ κατ’ ἀκριβὴ ἀναλογίαν οὔτε ἰσχνὴ οὔτε παχεῖα· οἱ ὀφθαλμοὶ της εἶναι μᾶλλον κυανοὶ ἢ καστανόχροες, τὸ πρόσωπόν της δὲν ἔχει κάλλη ἐξειδιασμένα, καὶ μάλιστα βαθὺ ἐρύθημα περὶ τὴν ῥίζαν τῆς ῥινὸς ἴσως τὴν ἀσχημίζει ὀλίγον· πλὴν ἔχει φυσιογνωμίαν γλυκεῖαν καὶ ἐκφραστικὴν ἀγγελικῆς ἀγαθωσύνης. Ἐφόρει δὲ σήμερον ἰδατώδη ἐσθήτα ἐκ μεταξίνου ῥοδοχρόου ὑφάσματος, ποικιλμένην μὲ ἀργυροειδεῖς κλάδους καὶ πολυτίμους λίθους κατ’ ἐξαίρετον φιλοκαλίαν. Αἱ πτυχαί, τὰ κράσπεδα καὶ ἐπιρράμματα τῆς ἐσθήτος ἦσαν ὅλα ἐκ μετάξης πλεκτῆς. Εἶχε τοὺς βραχίονας γυμνοὺς, τὸν λαιμὸν ὀλίγον ἀνοικτὸν καὶ στολισμένον μὲ περιδέραιον ἐκ πολυτίμων ἀδαμάντων. Ἡ κεφαλὴ της ἦτο κοσμημένη μὲ χάριν ἔτι περισσοτέραν ἢ ἄφθονος κόμη της πλεγμένη εἰς ψάθας ἐσχημάτιζεν ὀπισθεν κρῶβυλον κρυπτόμενον σχεδὸν ὑπὸ ἀδαμάντινον στέμμα, καὶ δύο λευκὰ πτερὰ ἐκ τῶν ὠτίων της ἐπιπτον ἐνθεν καὶ ἐνθεν εἰς τὰ ὀπίσω. Τὸ δὲ στήθος αὐτῆς διεσταυροῦτο ἀπὸ τὴν μεγάλην ταινίαν τοῦ παρασήμου τοῦ Γκάρτερ (γονατοδέσμου).

Ὁ πρίγκιψ Ἀλβέρτος, ἀνὴρ ὡραίος, ὑψηλός, μὲ βλέμματα ὑπερήφανα καὶ σταθερά, ἀργυροειδὴς τὴν ὄψιν, ἔφερε στολὴν στρατάρχου τῆς Ἀγγλίας καὶ τὰ παράσημα τοῦ Γονατοδέσμου καὶ τοῦ Χρυσοῦ Δέρατος· ἐφαίνετο δὲ ὀλίγον σύννους ἴσως ἀπὸ ἀκούσιον δειλίαν, ἐπειδὴ ὅλος ὁ κόσμος ἠτένιζε καὶ βλέμμα καὶ διάνοιαν πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦτον τοῦ μεγαλητέρου ἴσως θαύματος τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Τὴν θορυβώδη τύρβην ἐκείνην διεδέχθη αἴφνης σιωπὴ βαθύτατη, καὶ ὅλοι ὠρθώθημεν ἀσκεπεῖς ν' ἀκούσωμεν χορὸν 400 ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν τῶν περιφημοτέρων διδασκάλων τῆς φωνητικῆς μουσικῆς ψάλλοντα τὴν γνωστὴν ἐκείνην καὶ σεμνὴν δέξιν, Τὴν βασιλίσσαν μᾶς σῶσον, Κύριε.

Ὅλαι αἱ καρδαίαι πρὸς τὴν θεάν ταύτην συνεκινήθησαν βαθύτατα, ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ ὑγράνθησαν καὶ ὅλων αἱ ψυχαὶ τὴν ὥραν ἐκείνην ὑψώθησαν πρὸς τὸν μέγαν ποιητὴν καὶ παντοκράτορα τοῦ κόσμου τούτου.

Μετὰ τὴν διάπυρον ταύτην δέξιν ἡ παντοδαπὴ ὁμήγυρις ἐκάθησε πάλιν καὶ διετήρησεν ἄκραν εὐταξίαν· διότι οἱ πρέσβεις καὶ ἄλλοι διπλωμάται τὴν ὥραν ἐκείνην διερχόμενοι ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἔχαιρέτων τὴν βασιλίσσαν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρίγκιψ Ἀλβέρτος καταβὰς καὶ σταθεὶς ἀντικρὺ τοῦ θρόνου ἀνέγνωσε πρὸς τὴν ἀγαπητὴν του σύζυγον καὶ Κυρίαν ἔκθεσιν περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς προόδου τοῦ μεγάλου ἔργου τοῦ οὐοίου αὐτὸς ἀνεδέχθη τὴν διεύθυνσιν καὶ προστασίαν, μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας· εἶπε δὲ μεταξὺ ἄλλων ὅτι 15,000 ἄνθρωποι, τῶν οὐοίων οἱ ἡμίσεις σχεδὸν εἶναι ὑπήκοοι Ἀγγλοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἀνάγονται εἰς 40 διάφορα ἔθνη, ἔσπευσαν νὰ ἐκθέσωσιν εἰς τὸ παλάτιον τοῦτο τὰ ὡραιότερα καὶ ἐντεχνότερα προϊόντα τῆς γῆς καὶ τῆς βιομηχανίας αὐτῶν. Ταῦτα πάντα ἤκουσεν ἡ βασιλίσσα ὀρθία, μὲ χεῖρας ἀφελῶς δεδεμένας ἐμπρὸς ἐπὶ τῆς ἐσθῆτος αὐτῆς· ἅμα δὲ ὁ Πρίγκιψ ἐτελείωσε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐκθέσεώς του, ἡ βασιλίσσα ἀπεκρίθη χαριέντως ὅτι μὲ ἄκραν εὐχαρίστησιν καὶ ἀγαλλίασιν βλέπει τὸ γιγαντιαῖον τοῦτο ἔργον τετελεσμένον καὶ ἐκ βάθους ψυχῆς δέεται πρὸς Κύριον ἵνα αἱ συνέπειαι καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ ἀποδειχθῶσι πρόξενά πάσης ὠφελείας καὶ προόδου εἰς τε τοὺς λαοὺς αὐτῆς καὶ εἰς ξένα ἔθνη.

Ὁ σεβασμιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρβουρυ προελθὼν ἔπειτα πλησίον τοῦ θρόνου καὶ ἀτενίσας πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπήγγειλε δέξιν κατανυκτικωτάτην καὶ διάπυρον εὐχαριστίαν πρὸς τὸν αἰώνιον, ἀτελεύτητον, καὶ παντοδύναμον ἓνα καὶ

μόνον Θεόν, ὅτι ἐν τῇ ἀπείρῳ αὐτοῦ εὐνοίᾳ καὶ ἀγαθότητι ἠξίωσε τὸ Βρετανικὸν ἔθνος τοιοῦτου ἔργου, τοιαύτης ἡμέρας καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς προσδοκώμενου κλέους.

Μετὰ τὴν προσευχὴν ταύτην οἱ μουσικοὶ καὶ ὅλον τὸ ἐκεῖ συνηθροισμένον πλήθος συνέψαλον ἐνθουσιωδῶς τὸ ἀρμονικώτατον μέλος τοῦ Ἀλληλούϊα, καὶ συγχρόνως ἤχησαν εἰς τὸν αἰθέρα αἱ φωναὶ τῶν ἐκτὸς τοῦ παλατίου μυριάδων.

Ὁ σοφὸς μανδαρίνος καὶ πολίτης τοῦ Οὐρανίου Κράτους τὴν στιγμὴν ταύτην πεισθεὶς ἀναμφιβόλως ὅτι τὸ γήϊνον βασίλειον τῶν Ἀγγλων εἶναι παράδεισος λαμπρότερος γλυκυτάτου ὁνείρου, καὶ μὴ δυνηθεὶς νὰ κρατήσῃ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα κατέπληξαν τὴν καρδίαν καὶ τὴν φαντασίαν του, προῆλθε μόνος ἀντικρὺ τοῦ θρόνου τῆς Βικτωρίας καὶ προσκυνήσας ἐπρόσφερε βαθύτατον σελὰμ κατὰ τὸ ἔθιμον τῆς πατρίδος του, τὸ ὁποῖον ἡ Ἀνασσα χαριέντως ἀνταπέδωκεν. Ὅλων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πάλιν πρὸς τὸν μανδαρίνον, καὶ ἕκαστος ἐξίτη νὰ μάθῃ τί σημαίνει ὁ χαιρετισμὸς ἐκεῖνος.

Μετὰ ταῦτα ἡ βασιλίσσα πιάσασα τὴν χεῖρα τοῦ Ἀλβέρτου καὶ παραλαβοῦσα τὰ δύο τέκνα τῆς περιῆλθε τὰ κυριώτερα μέρη τοῦ παλατίου προηγούμενων καὶ ἀκολουθούντων τῶν κηρύκων καὶ χειροκροτούντος τοῦ πλήθους. Ἐπειτα δ' ἐπανελθούσα εἰς τὸν θρόνον τῆς ἀνήγγειλεν ἐκεῖθεν ἐπισήμως τὴν ἐναρξιν τῆς Ἐκθέσεως, καὶ περὶ τὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν μ. μ. ἐπέστρεψεν εἰς τὰ βασίλειά της.

Οἱ θεαταὶ ἠγέρθησαν ἤδη διὰ νὰ περιέλθωσι τὰ περιεργότερα μέρη τοῦ παλατίου, καὶ τὸ πρὸ μικροῦ σοβαρὸν θέαμα τῆς ἐθιμοταξίας μετεβλήθη εἰς τερπνὸν καὶ ὠφέλιμον περίπατον.

Τοιαῦτα εἶναι τὰ γενόμενα ἐντὸς τοῦ παλατίου. Πρέπει δὲ νὰ προσθέσωμεν ὀλίγα τινα περὶ τοῦ Χάϊτ-Πάρκ.

Τὸ Χάϊτ-Πάρκ εἶναι ἀναντιρρήτως ὁ τερπνότερος καὶ ἀγαπητότερος περίπατος τοῦ Λονδίνου. Εἶναι δὲ παράδεισος μέγιστος, δυνάμενος νὰ περιλάβῃ τὴν μεγαλητέραν πόλιν τῆς Ἑλλάδος ἢ τῆς Τουρκίας, ἐξαιρουμένης τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Παρέχει εἰς τὴν τέρψιν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν τῶν περιπατούντων μικροὺς γηλόφους, δένδρα ὑψίκομα, χαμόκλαδα, κοιλάδας, θριαμβευτικὰς πύλας, καὶ λήγει εἰς ὁδοὺς εὐρείας καὶ οἰκοδομὰς λαμπράς. Δίμνη πλατεῖα, ἡρεμούσα καὶ κυανωτάτη, ἐπονομαζομένη Ὁφιοῦσσα (Serpentine), ἐκτείνεται σχεδὸν εἰς ὅλον τὸ μῆκος τοῦ παραδείσου, καὶ ζευγμένη διὰ μεγάλης λιθίνης γεφύρας ὁμοιάζει εὐρύτατον ποταμὸν τοῦ οὐοίου τὰ ὕδατα ἐστάθησαν. (ιδέ τὴν ἀρχικὴν

χαλκογραφίαν). Τὴν ἐπιφάνειαν τῆς λίμνης ταύτης ζωογονοῦν καὶ στολίζουν νῆσσαι, κύκνοι καὶ ἄλλα πτηνὰ, ἐνῶ οἱ ἀγαπῶντες τὴν κωπηλασίαν διασχίζουσι τὰ ὕδατα ἐπὶ κομψῶν ἐφορκίων ἢ λιβυρνίδων (fustes). Παρὰ τὰς ὄχθας κάθηνται ἢ περιπατοῦσιν οἱ πεζοὶ ἐνῶ αἱ ὠραιόταται Ἀγγλίδες διερχόμεναι ἐντὸς χρυσοβαφῶν ὀχημάτων καὶ βραδέως τροχηλατοῦσαι ἀναπνεύουσι τοὺς μοσχοβόλους ζεφύρους τοῦ Πάρκου.

Εἰς τὴν λίμνην ταύτην μετεκόμισαν ἐπίτηδες κορβέταν μικρόσχημον μὲ ναύτας παῖδας, διὰ νὰ χαιρετήσῃ διὰ 101 κανονοβολῶν τὴν εἴσοδον τῆς βασιλείας εἰς τὸ ὑάλινον παλάτιον. Τὸ κομψὸν πλοῖον ἐπλευσε διὰ τοῦ Ταμέσιος μέχρι πλησίον τοῦ Πάρκου, ἐκεῖθεν δὲ διὰ μηχανῶν μετεκομίσθη εἰς τὴν Ὀφιούσσαν.

Εἰς ὅλας τὰς κορυφὰς τοῦ ὑαλίνου παλατίου ἐκυμαίνοντο λαμπρῶς ὅλων τῶν ἐθνῶν αἱ σημαῖαι,

καὶ πρὸς περισσοτέραν τέρψιν τοῦ πλήθους ἀφέθη τὴν ὥραν ἐκείνην εἰς τὰ ὕψη τῶν οὐρανῶν μέγα ἀερόστατον.

Εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἐντὸς τοῦ Πάρκου μυριάδων διεκρίνοντο πάσης φυλῆς ἄνθρωποι. Ἀγγλοὶ, Γάλλοι, Γερμανοὶ, Ρώσσοι, Ἰσπανοὶ, Ἰταλοὶ, Ἕλληνες, Ὀθωμανοὶ, Ἀμερικανοὶ, Ἀραβες, Ἰνδοὶ, Κινέζοι, πλούσιοι καὶ πτωχοὶ, τίμιοι καὶ ἄτιμοι μέχρι κλεπτῶν. Ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις ἔστειλεν ἐπίτηδες 500 ἀστυνομικοὺς φύλακας, τοὺς ἀξιωτέρους, γνωρίζοντας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν τελευταίαν ταύτην τάξιν ἀνθρώπων, διὰ νὰ ἐπιτηρώσῃ τὴν διαγωγὴν αὐτῶν.

Τὸ θέαμα τῆς ἀ. Μαΐου παρέχει ὕλην ἀφθονον καὶ ἀξιόλογον παντὸς εἶδους ἀριστουργημάτων εἰς ζωγράφους, εἰς γλύπτας, εἰς μυθιστοριογράφους καὶ ἱστορικούς.

Ἐν Λονδίῳ τῇ 1 Μαΐου, 1851.

Η

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ.

Β'

Τὸ Ὑάλινον Παλάτιον.

Οἱ ἀγῶνες, αἱ ἐορταὶ τῶν ἀρχαίων, αἱ ἀντιπασίαι τοῦ μέσου αἰῶνος, αἱ πανηγύρεις τῶν νεωτέρων δὲν ἔχουσι τὴν παραμικρὰν σχέσιν πρὸς τὸ θέαμα ὅπερ σήμερον παρέχουσι τὸ Λονδίνον καὶ τὸ μέγα ὑάλινον παλάτιον τοῦ Χάϊτ-Πάρκ. Λέγομεν καθ' ἡμέραν, ὅτι σήμερον θέλομεν διατρέξει μέρος αὐτοῦ, καὶ ὅμως μετὰ πολλὰς ἡμέρας οὐδὲν εἶδομεν. Διὰ τί; διότι ἐκτὸς τῆς ἀπειρίας τῶν θαυμαστῶν πραγμάτων τῶν ὁποίων ἢ ἐπίσκεψις καὶ ἐξέτασις ἀπαιτεῖ μῆνας ὁλοκλήρους, οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες μετέβαλον τὸ μυθῶδες τοῦτο οἰκοδόμημα εἰς ἀπαράμιλλον περίπατον.

Ἐπὶ λαμπρῶν ὀχημάτων ὁ κόσμος ἐρχόμενος καθ' ἡμέραν ἐδῶ εἰς τέρψιν καὶ ἐπίδειξιν, προσθέτει

πολυτέλειαν ἐπὶ πολυτελείας. Ἦρchiσε δὲ νὰ μιμῆται τὰ ἐφευρήματα τοῦ συρμοῦ τῶν ξένων λαῶν, τὰ ὁποῖα ἐνταῦθα συνεσωρεύθησαν.

Ὀλίγας ὥρας ἀφ' οὗ εἰσέλθης, ἀναγνώστα, αἰσθάνεσαι τὴν ὄρασιν ἀποκάμνουσαν, τὰς κνήμας ἀπὸ θερμὴν αἰμωδίασιν κατεχομένας, καὶ γλυκὺς νυσταγμὸς ὡς τοῦ μαγνητισμοῦ σὲ βιάζει νὰ εὔρης κάθισμα νὰ καθήσῃς. Ματαίως προσπασθεῖς ὕστερον νὰ διεγείρῃς τὴν καταπληχθεῖσαν φαντασίαν σου, ματαίως θέλεις νὰ ἐπιστήσῃς τὴν προσοχήν σου εἰς ἓν μόνον ἀντικείμενον. Τὸ ἐν εἶναι ὠραιότερον τοῦ ἄλλου, τοῦτο ἐλκυστικώτερον ἐκείνου, καὶ οὕτω μυριοτρόπως θελγόμενος, καὶ ἀπὸ ἐντύπωσιν εἰς ἐντύπωσιν, ἀπὸ αἴσθημα εἰς αἴσθημα, ἀπὸ

ἔκστασιν εἰς ἔκστασιν περιερχόμενος, ἐξέρχεται συν-
 τετριμμένος καὶ δύσπνους ἐκεῖθεν. Λέγων δὲ δύ-
 σπνους δὲν ἐκφέρω, τὴν λέξιν κατὰ πλεονασμὸν ἢ
 ὑπερβολὴν, ὅχι, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀκριβὴ καὶ καθα-
 ρὰν σημασίαν, καὶ ὅστις ἦλθε καὶ διέμεινεν ὀλίγον,
 θέλει μὲ δικαιοῦσαι πληρέστατα. Τοιαύτη ἡμερησία
 ὀχλοκίνησις, τοιοῦτος θόρυβος, τοιαύτη τύρβη τῆς
 ἀπεράντου ταύτης πόλεως, ἐν ἣ τὰ πλέον ἀλλόκοτα
 φαντασιοκοπήματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν μύθων
 τὰς πλέον τολμηρὰς ὑποθέσεις βλέπεις εἰς πράγ-
 ματα μεταβεβλημένα, δὲν φέρουσι βεβαίως τὸν
 θεατὴν, οὐδὲ τὸν πλέον ἀπαθὴ καὶ ἀναίσθητον καὶ
 κυνικὸν, εἰς τὰς θρηνηδίας τοῦ Ἡρακλείτου καὶ τοὺς
 γέλωτας τοῦ Δημοκρίτου, ἀλλ' ἐμπνέουσιν εἰς αὐτὸν
 σέβας καὶ ἡδονὴν ἀπειρον διὰ τὸν προορισμὸν καὶ
 τὸ μέλλον του. Ὁ ναὸς τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος, ὁ
 Κολοσσὸς τῆς Ῥόδου, ὁ ἐν Ῥώμῃ ναὸς τοῦ Ἀγίου
 Πέτρου, ἕκαστον τῶν μνημείων τούτων εἶναι ἀδάμας
 στολίζον τὸ μέτωπον ἑνὸς ἔθνους· τὸ ὑάλινον παλά-
 τιον εἶναι τὸ θαυμάσιον κἀνίστρον εἰς τὸ ὅποιον ὅλα
 τὰ ἔθνη συνελθόντα ἐκένωσαν ὅ, τι λαμπρότερον
 καὶ πολυτιμότερον εἶχον.

Ἡ δὲ σεπτὴ Ἀγγλία ἐν ὀνόματι αὐτῶν προσφέρει
 τοῦτο εἰς τὸν Παντοκράτορα σύμβολον εἰρήνης καὶ
 ἀρμονίας τῶν ἐθνῶν, εἰς ἀπόδειξιν ὅτι τοῦ λοιποῦ
 ἀντὶ τῆς διὰ φονικῶν πολέμων θέλει νομίζεσθαι
 προκοπὴ τῶν ἐθνῶν ἢ διὰ τῆς βιομηχανίας, τῆς
 ἐμπορίας καὶ τῶν μουσῶν. Τὸ ὑάλινον παλάτιον
 λέγει πρὸς τὰ ἔθνη, Βάλετε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν
 θήκην καὶ ἀποδυθῆτε εἰς ἄλλον συναγωνισμὸν ἄξιον
 τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ τῶν ἀνθρώπων.

Στρατηγὸς τις Καρχηδόνιος ἔλεγε ποτὲ πρὸς τὸν
 Ἀννίβαν, “Ἐξεύρεις νὰ νικᾷς, ἀλλὰ δὲν γνωρίζεις
 νὰ ὠφεληθῇς ἀπὸ τὴν νίκην.” Ὅλα τὰ ἔθνη σήμε-
 ρον λέγουσι πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, “Ἐξεύρεις νὰ εὐδαι-
 μονῇς, νὰ ὠφεληθῇς ἀπὸ τὴν εὐδαιμονίαν σου, ἀλλὰ
 καὶ γενναίως νὰ μεταδίδῃς αὐτὴν εἰς ἄλλους.”

Ἀλλὰ διὰ νὰ γνωρίσωσι τὴν εὐδαιμονίαν ταύτην
 οἱ μακρὰν τῆς Ἀγγλίας ζῶντες καὶ μὴ ἰδόντες ἐκ τοῦ
 πλησίον τὸ μέγα τοῦτο ἔργον, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἐκθέ-
 σωμεν τὰ καθέκαστα τῆς κατασκευῆς καὶ τῶν ἐξόδων
 πρὶν μεταβῶμεν εἰς τὰ ἐμπεριεχόμενα.

Ἡ μὲν ἰδέα τῆς Ἐκθέσεως ἀνήκει εἰς τὴν Γαλ-
 λίαν, ἢ δὲ ἐκτέλεισις αὐτῆς εἰς τὸν Πρίγκιπα Ἀλ-
 βέρτον. Οὗτος παραλαβὼν τὴν ἰδέαν ἐκ τῆς Γαλ-
 λίας ἔδωκεν εἰς αὐτὴν μορφήν γενικωτέραν καὶ τελειο-
 τέραν. Ἴδου πῶς

Εἰς τὴν Γαλλίαν ἔλαβον χώραν κατὰ καιροῦς
 διάφοροι Ἐκθέσεις. Τὸ ἔτος 1798 ὁ μαρκέσιος Δ'
 Ἀβὲξ συνεκάλεσεν εἰς τοὺς Παρισίους, εἰς τὴν οἰκίαν

Δ' Ὁρσαὶ τῆς ὁδοῦ Βαρὲν, τοὺς ἀρίστους σκευοποι-
 οὺς τοῦ Βασιλείου, τοὺς ἀρίστους ὥρολογιοποιούς,
 τοὺς περιφημοτέρους ἀλαβαστρούργους τῆς Ἀγγου-
 λέμης καὶ Νάστ, τοὺς διασημοτέρους ζωγράφους,
 τοὺς ἀρίστους βιβλιοδέτας καὶ ἄλλους τεχνίτας,
 οἵτινες ἐξέθεσαν τὰ ἀξιολογώτερα τεχνουργήματά
 των εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ εἰρημένου παλατίου στο-
 λισμένου μὲ λαμπρὰ καὶ σπάνια ἄνθη καὶ τοῦ
 ἔργου τούτου ἡ ἐπιτυχία ὑπῆρξε τοσαύτη ὥστε πα-
 ρεκίνησε καὶ ἐνεθάρρυνε τὴν Κυβέρνησιν νὰ διατάξῃ
 εἰς τὸ λεγόμενον Πεδίον τοῦ Ἀρεως τὸ αὐτὸ ἔτος,
 τὴν πρώτην ἐπίσημον Ἐκθεσιν, ἣτις ἔκαμε πολλὴν
 κρότον, διότι ἐπεστολίσθη μὲ τὰ λάφυρα τὰ ὅποια
 τότε ἐξ Ἰταλίας ἔφεραν οἱ Γάλλοι. Μετὰ δὲ τὴν
 ἐορτὴν ἐκείνην ἐξ ἑβδομάδας ἤγειρε τὸ ἔθνος τὸν
 Ναὸν τῆς Βιομηχανίας.

Ἡ πολιτικὴ κατάστασις τῆς Γαλλίας δὲν ἔσυνγ-
 χώρησεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς
 τοιαύτας Ἐκθέσεις ἐτησίως, ὅπως ἔκτοτε εἶχεν ἀπο-
 φασίσαι προσκαλέσασα ὅλας τὰς βιομηχάνους πό-
 λεις τοῦ ἔθνους νὰ λάβωσι μέρος· τὸ ἔτος ὅμως 1801
 ὁ μέγας καὶ δημιουργὸς νοῦς τοῦ Ναπολέοντος,
 ὅστις εἶχεν ἐπισκεφθῇ διαφόρους ἐμπορικὰς πόλεις
 τῆς Εὐρώπης ἀκουλουθούμενος ἀπὸ πλήθος σοφῶν
 Γάλλων, προσεκάλεσεν εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Λούβρ
 περίπου 200 ἐκθέτας, καὶ μετὰ τὴν δευτέραν ταύτην
 Ἐκθεσιν διένειμεν εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας 10 χρυσᾶ,
 10 ἀργυρᾶ καὶ 50 χάλκινα παράσημα.

Τὸ ἐπόμενο ἔτος 1802 ἔγεινεν ἐτέρα Ἐκθεσις
 μικροῦ λόγου ἀξία, ἀλλὰ τὸ 1806 περίπου 1400
 ἐκθέται ἐξέθησαν πλουσιώτατα μεταξωτὰ, βαμβα-
 κηρὰ, λινὰ, καζιμίρια, σάλια, ὠραῖα σιδήρὰ ἐργα-
 λεῖα, μαχαίρας, ὅπλα καὶ πλήθος ἄλλων ἀναγ-
 καίων πραγμάτων ὅσα τότε παρήγεν ἡ γαλλικὴ
 βιομηχανία.

Τὸ 1823, τὸ 1827, τὸ 1834 ἐπληθύνθησαν τῶν
 Ἐκθέσεων τούτων καὶ οἱ ἐκθέται καὶ τὰ τεχνουργή-
 ματα. Εἰς δὲ τὴν 11 Ἐκθεσιν τοῦ 1849, εἰς τὰ
 Ἡλύσια Πεδία, εἶδομεν 4494 ἐκθέτας καὶ Ἐκθέσιν
 ἣτις ἠθέλην ἔχει τὰ πρωτεῖα, ἂν ἡ παροῦσα δὲν τῇ
 ἔλεγεν, Ἀρχηγοῦ παρόντος πᾶσα ἀρχὴ παυσάσθω.

Τὸ παράδειγμα τῆς Γαλλίας πρὸ 15 ἐτῶν ἐμιμή-
 θησαν καὶ ἡ Βαυαρία καὶ τὸ Βέλγιον καὶ πόλεις
 τινὲς τῆς Ἀγγλίας.

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1849 ὁ Κύριος Μπουφὲ,
 ὑπουργὸς τοῦ ἐμπορίου τῆς Γαλλίας, ἐπρότεινεν εἰς
 τὸ ἐμπορικὸν συμβούλιον νὰ προσκαλέσωσι τὰ
 γειτνιαζόντα ἔθνη νὰ στείλωσι καὶ αὐτὰ δείγματα
 τῶν ἀρίστων προϊόντων τῆς γῆς καὶ τῆς βιομηχα-
 νίας των, πλὴν ἡ αἵτησις αὕτη ἀπερρίφθη διὰ

πολλὰς προφάσεις· ὁ δὲ Πρίγκιψ Ἀλβέρτος ἔκτοτε διὰ μιᾶς ἐννοήσας τὸ ὀρθὸν τῆς ιδέας παρεδέχθη αὐτήν, καὶ προσεπενοήσε νὰ ἐγείρῃ τὸ παρὸν παλάτιον καὶ νὰ προσκαλέσῃ ὄχι μόνον τὰ γειτνιάζοντα ἔθνη, ἀλλὰ σύμπασαν τὴν οἰκουμένην.

Τῷ ὄντι ὁ Πρίγκιψ Ἀλβέρτος προκαθήμενος τῆς Ἑταιρίας τῶν Τεχνῶν ἤρχισε τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ εἰρημένου σχεδίου, πλὴν διὰ μιᾶς ἀπήντησε μεγάλα προσκόμματα, καὶ τὸ ἔργον μετ' ὀλίγον ἀπεδείχθη πολὺ δυσκολώτερον ἢ κατ' ἀρχάς.

Ἦτον ἄρα μᾶλλον εὐκατόρθωτον εἰς τὴν Γαλλίαν;

Δύω τινὰ πρέπει νὰ διακριθῶσιν ἐνταῦθα· ἡ ἀπόφασις τοῦ ἔργου, καὶ ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ.

Ἡ ἀπόφασις ἦτον εὐκολωτέρα εἰς τὴν Γαλλίαν, διότι, ἅμα ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσιζε, τὸ ἔθνος ἀμέσως παρεδέχετο. Τὸν Γαλλικὸν λαὸν εὖρομεν πάντοτε φιλοτιμώτατον, καὶ εἰς τοιούτου εἵδους ἀθῶαν ἐπιχείρησιν τῆς Κυβερνήσεώς του ὄχι μόνον δὲν ἤθελεν ἐναντιωθῆ, ἀλλὰ μᾶλλον ἤθελε συνδράμει προθύμως. Τὸ ἐναντίον δὲ συνέβη εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Οἱ ἐργοστασίαι καὶ κατασκευασταὶ τῶν διαφόρων βιομηχανημάτων τῆς Ἀγγλίας, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ὅμοιοι τῶν Μαντζεστεριανῶν τοὺς ὁποίους ἀλλαχοῦ ἐχαρακτηρίσαμεν, ἐθεώρησαν τὸ ζήτημα μὲ ὀφθαλμοὺς ζηλοτύπους, ἢ μᾶλλον φθονερούς· ἐνόμισαν ὅτι τὸ νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τοιοῦτο στάδιον μὲ τὰ ἄλλα ἔθνη δὲν ἦτον ἀπλοῦς συναγωνισμὸς, ἀλλ' ἡ καταστροφή των. Ἐνόμισον ὅτι οἱ ξένοι ἤθελον καταμάθει τὰ μυστήρια τῆς βιομηχανίας των, ἤθελον προσπαθήσει νὰ μιμηθῶσι τὰ τεχνουργήματά των, ἤθελε νοθεύσει τοὺς πρόπους καὶ τὰς συνηθείας των, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Πᾶς τις ἐννοεῖ πόσον τὰ προσκόμματα ταῦτα ἦσαν δυσυπέρβλητα, καὶ ἡ ἐπιμονή, ἡ καρτερία τοῦ Πρίγκιπος Ἀλβέρτου, ἕως οὗ φθάσῃ αὐτὰ μὲν νὰ καταβάλῃ, τὰς δὲ μωρὰς ἐκείνας γνώμας νὰ μεταθέσῃ, εἶναι ὄχι μόνον ἐπαίνων ἄξια, ἀλλὰ καὶ ἄριστα ἐχέγγυα τοῦ ἐμβριθοῦς νοὸς τοῦ ἀνδρός.

Συνεκάλεσε συνελεύσεις ἰδιωτικὰς, προεκάλεσε συνεδριάσεις ἐταιριῶν, ἔστειλε τοὺς ἀρίστους ῥήτορας εἰς τὰς διαφόρους συνελεύσεις τῶν βιομηχανικῶν πόλεων, μετέστησεν εἰς τὴν γνώμην του ὅλους τοὺς σοφοὺς καὶ πεπαιδευμένους τῆς ἐποχῆς, ἐκέρδισε τὸν τύπον, καὶ ἐκ τῆς ὑψηλῆς θέσεώς του διὰ τῆς ὑπερτάτης ἐπιρροῆς του κατώρθωσε τὸ μέγα καὶ ἄλλως ἀκατόρθωτον ἔργον.

Ἡερὶ δὲ τοῦ δευτέρου ζητήματος, τοῦ τῆς ἐκτελέσεως, τοῦτο εἰς τὴν Γαλλίαν ἦτο μᾶλλον δυσκατόρθωτον ἢ εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Καμμία πόλις τοῦ κόσμου δὲν εἶναι τόσο μεγάλη, ὥστε νὰ προσφέρῃ τὰς ἀποχρώσας ἀναπαύσεις εἰς τὰς μυριάδας τῶν ἀνθρώπων οἵτινες καθ' ἐκάστην ἐπισκέπτονται τὸ Λονδίνον. Οὐδενὸς ἔθνους τὰ ὑαλουργεῖα καὶ σιδηρουργεῖα ἐδύναντο ἐντὸς ὀλίγου χρόνου νὰ χορηγήσωσιν ὅλην τὴν ὕλην τοῦ παλατίου· οὐδὲν ἔθνος ἔχει περισσοτέραν εὐταξίαν ἐσωτερικῶς καὶ πίστιν εἰς τὰ ἔξω, ὥστε οἱ ξένοι λαοὶ φέροντες τὰ πολυτιμότερα πράγματά των νὰ ἐμπιστευθῶσιν αὐτὰ εἰς τὴν φύλαξίν του· τέλος οὐδὲν ἔθνος ἔχει θερμότερους πατριώτας ἀδρῶς καὶ γενναίως συντελοῦντας εἰς τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα βλέπουσι προστενόμενα παρὰ τῶν ἀρίστων. Διὰ τοῦτο ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ συνήχθησαν ἐδῶ 150,000 λιρῶν ὡς προκαταβολὴ διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ παλατίου.

Μετὰ τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων τούτων ἀνεφάνη ἄλλη δυσκολία ἡ περὶ τὴν ἐκλογὴν τῆς θέσεως, καὶ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι τὸ πρόσκομμα τοῦτο δὲν ἦτο ἐκ τῶν μικρῶν. Ἡ οἰκοδομὴ τοῦ παλατίου ἐντὸς τοῦ Χαίτ Παρκ ἐνόμισάν τινες ὅτι ἔμελλε νὰ βλάβῃ τὸν ὠραίον τοῦτον παράδεισον, ν' ἀφανίσῃ πολλὰ δένδρα αὐτοῦ καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Τέλος πάντων δὲ θεωρήσαντες ὅτι ἄλλο κεντρικώτερον καὶ καταλληλότερον μέρος δὲν ὑπάρχει, παρεχώρησαν τὸ εἰρημένον Πάρκον.

Πλείότερα τῶν 245 σχεδίων ἐστάλησαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν, τὰ πλεῖστα παρὰ Γάλλων ἀρχιτεκτόνων· πλὴν φαίνεται ὅτι οὐδὲν τούτων ἐφάνη κατάλληλον πρὸς τὸν σκοπὸν, καὶ τότε ὁ Κ. Πάξτων, γνωστὸς ἀνθοκόμος καὶ φυτουργὸς τοῦ Chatsworth συνέλαβε τὴν ιδέαν νὰ ἰχνογράψῃ σχέδιον βασιζόμενον ἐπὶ τῶν ἀρχῶν καθ' ἃς αὐτὸς κατεσκεύασεν ἐξ ὕαλου καὶ σιδήρου τὸν περίπατον τῆς ἐκεῖ οἰκίας Victoria Regina. Ἰδοὺ δὲ ἡ ἀρχὴ τοῦ περιπάτου τούτου, ὅστις εἶναι ὁ μικρογραφημένος τύπος τοῦ παρόντος ὑαλίνου παλατίου.

Τὸ 1828 τοῦ Chatsworth οἱ ὑαλοσκέπαστοι κήποι ἦσαν κατασκευασμένοι κατὰ τὸν ἀρχαῖον τρόπον ἤγουν μὲ χονδροτάτας δοκοὺς, τὰ δὲ παράθυρα τῶν στεγασμάτων τούτων ἔχοντα περιθώρια καὶ πλαίσια παχύτατα ἐμπόδιζον τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, ὥστε δὲν εἰσῆρχοντο πολλαὶ ὁμοῦ νὰ θερμάνωσι τὰ ἄνθη καὶ φυτά. Ὁ Κ. Πάξτων ἐσμίκρυνε πρῶτον τὴν ζημίαν ταύτην ἐλαττώσας τὸ πάχος τῶν δοκῶν καὶ τῶν πλαισίων, ὕστερον δ' ἐτέλειοποίησε τὸ πρᾶγμα καὶ ἀπῆλause περισσοτέραν θερμότητα ἀντικαταστήσας δύο ὑάλινα μέτωπα ἀντὶ δύο τοίχων. Τὰ ὑάλινα ταῦτα μέτωπα ἠναγκάσθη νὰ στερεώσῃ διὰ σιδηρῶν στηλῶν, καὶ κατ' ὀλίγον ὁ σιδηρὸς ἀντικατέστησε τὸ ξύλον εἰς τὸν σκεπαστὸν ἐκείνον κήπον.

Τὸ 1848 ὁ αὐτὸς ἀρχιτέκτων θεωρήσας ὅτι τὸ σχέδιόν του ἦτο δυνατόν νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς μεγαλύτερων διαστάσεων οἰκοδομήματα, κατεσκεύασεν εἰς τὸ Chatsworth περίπατον 331 ποδῶν μῆκος ἔχοντα, ὅλον ἐκ σιδήρου καὶ ὑάλου· τὸ δὲ 1849 ἕτερον εἰς τὸ αὐτὸ μέρος διὰ τὴν οἰκίαν Victoria Regina. Τὸ παρὸν λοιπὸν ὑάλινον παλάτιον θεμελιούται εἰς τὰς αὐτὰς ἀρχὰς καὶ βάσεις, καὶ ἡ ἐπιτροπὴ θεωρήσασα τὸ σχέδιον ἀπλούστατον, κομψὸν καὶ κατάλληλον εἰς τὸν σκοπὸν τῆς, ἀπέρριψεν ὅλα τὰ ἄλλα καὶ διέταξε τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ.

Ἡ κάτοψις τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος εἶναι ὀρθογώνιον 1851 ποδῶν (562 μέτρων) μήκους, καὶ 456 ποδῶν (138 μέτρων) πλάτους. Τὸ δὲ ἐμβαδὸν σχηματίζει σταυρὸν, τοῦ ὁποῖου ὁ ὀριζόντιος ἄξων σκεπάζεται ὅλος ἀπὸ ἑνα ἡμικυλινδρικὸν θόλον 408 ποδῶν μῆκος, καὶ 72 διαμέτρου. Τὸ ὕψος τοῦ ἀνωτάτου μέρους τοῦ θόλου ἀπὸ τὸ ἔδαφος ἔγεινεν 108 ποδῶν (33 μέτρων), διὰ νὰ περιληφθῶσιν ἐντὸς αὐτοῦ δύο μέγιστα τοῦ Πάρκου δένδρα. Αἱ πτέρυγες ἔχουσιν ὕψος 64 ποδῶν (16 μέτρων).

Ἡ πρώτη στήλη τοῦ ὑαλίνου παλατίου ἐστήθη τὴν 26 τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου μηνός, καὶ κατ' ἀρχὰς τοῦ Ἰανουαρίου ἦτο τελειωμένον ὅλον τὸ οἰκοδόμημα. Δὲν χωρεῖ εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου ἡ ταχύτης μετὰ τὴν ὁποίαν ἡ θησαυροφύλαξ Ἀγγλίας ἐσκέπασε μετ' ὑάλου, ἐπιφάνειαν 24 στρεμμάτων (acres), ἐφ' ἧς ἐξετέθησαν τὰ προϊόντα καὶ τεχνουργήματα, καὶ ἔστησε 3,300 σιδηρᾶς στήλας, ὧν ἐκάστη ἔχει ὕψος 5 ἢ 6 μέτρων.

Τὰ σιδηρουργεῖα τῶν Κυρίων Κόχραν καὶ Συντρ. τῆς Στάφφορτσχερ ἔδιδον καθ' ἡμέραν 30 ἢ 40 σιδηρᾶς δοκοὺς καὶ 30 ἢ 40 τῶν εἰρημένων στηλῶν, τῶν ὁποίων αἱ πλείους εἶναι κεναὶ ἀνωθεν ἕως κάτω διὰ νὰ χρησιμεύωσιν ὡς ὀχετοὶ τῶν ὑδάτων τῆς στέγης. Τὰ τῶν Κυρίων Φόξ καὶ Χένδερσων τοῦ Λονδίνου ἐκτὸς μεγάλου ἀριθμοῦ στηλῶν, ἐχορήγησαν 80 ἢ 90,000 κομμάτια σιδήρου κατεργασμένου ὑπολογίζεται δὲ ὅτι μετεχειρίσθησαν εἰς ὅλην τὴν οἰκοδομὴν περίπου 4,050 τόνων σίδηρον. Τὰ ὑαλουργεῖα τῶν Κυρίων Chance καὶ Συντρ. τῆς Βιρμινγκάμης ἐχορήγησαν 400 Τόνους ὑάλου δηλ: 869,000 τετραγωνικοὺς πόδας, ἡγοῦν τὸ ἐν τρίτον τῆς ἐτησίας παραγωγῆς τῶν ἀγγλικῶν ὑαλουργείων. Ὁ ὅλος ὄγκος τοῦ οἰκοδομήματος εἶναι 33,000,000 κυβικῶν ποδῶν ἢ 785,715 θαλασσίων τόνων ὑπολογιζομένου τοῦ τόνου πρὸς 42 κυβικοὺς πόδας.

Περιλαμβάνει εἰς τὸ ὑπερῶον 6 περίστοα ἐπιμήκη καὶ 4 κατὰ πλάτος, τὰ ὅποια χορηγοῦσιν ἐπιφάνειαν δυναμένην νὰ χωρέσῃ πραγματείας ὡς

25 τοῖς 100 πλειότερας τῶν ἐν τῷ κατωγείῳ, ὅπου αἱ ὁδοί, τὰ περάσματα, οἱ ἀνδριάντες καὶ τὰ τρόπαια ἀφῆρσαν πολλὴν ἐπιφάνειαν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι εἰς τὰ ἄνω ἐξετέθησαν μόνον ἐλαφρὰ τεχνουργήματα, καὶ ὅχι μηχαναὶ ἢ ὄπλα ἢ ἄλλα βαρέα πράγματα. Τὸ ποσὸν τοῦ ξύλου τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευσεν εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ χαμωγείου καὶ τὰ καταστρώματα τῶν ἐπάνω περιστόων ἀναβαίνει εἰς 600,000 κυβικῶν ποδῶν. Εἰς τὴν ἐγερσίν του εἰργάζοντο 1,800 ἢ 2,000 ἐργάται πληρονόμιοι πρὸς 24 σελίνια τὴν ἐβδομάδα. Αἱ 3,300 σιδηραὶ στήλαι συνδέονται διὰ 2,224 σιδηρῶν βραχιόνων καὶ 1,128 σιδηρῶν ἀκτίνων.

Διὰ τὸν ἐνδεχόμενον κίνδυνον πυρκαϊᾶς τινος οἱ ἐπιστάται τῶν ὑδραγωγείων τῆς Τζέλσης ἀνεδέχθησαν κατὰ τοιαύτην περίπτωσιν νὰ χωρηγῶσι 300,000 γαλωνίων ὕδατος τὴν ἡμέραν.

Πρὸς τὸ βόρειον μέρος τοῦ παλατίου ὑπάρχει μέγα χώρισμα διὰ τὰς μηχανὰς, καὶ πρὸς τὸ βορειοδυτικόν, ταμεῖον ἀτμοῦ τὸ ὁποῖον χορηγεῖ ἀτμὸν δυνάμεως 100 ἵππων διὰ τὰς μικρὰς μηχανὰς ὡς ἐπρόκειτο νὰ δοκιμασθῶσιν ἐνταῦθα.

Ἐπίσης ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ παλατίου ἡλεκτρικὸς τηλέγραφος διὰ νὰ μεταδίδωσιν εἰς τὰ ἀπώτερα μέρη αὐτοῦ προστάγματα καὶ εἰδήσεις.

Τέκτονες τοῦ κτιρίου εἶναι οἱ Κύριοι Φόξ καὶ Χένδερσων, οἵτινες ἀνεδέχθησαν τὴν οἰκοδομὴν δι' 80,000 λιρῶν, ἂν μετὰ τὴν Ἐκθεσιν χαλασθῇ καὶ λαβωσιν ὀπίσω τὴν ὕλην, καὶ διὰ 150,000 λιρῶν, ἂν τὸ παλάτιον μείνῃ ἀνέπαφον.

Ἐξετάσετε ὀλίγον τὰς διαστάσεις ἐκεῖνας, συλλογισθῆτε ὅτι τὸ ὑάλινον τοῦτο κτίριον καλύπτει 753,984 ποδῶν ἐπιφάνειαν, ὅτι ἐντὸς αὐτοῦ ἐξετέθησαν ἤδη τόσα· θεωρήσατε ὅτι 50, ἢ 70,000 ἀνθρώπων περιφέρονται καθ' ἡμέραν ἀνευ τῆς παραμικρᾶς στενοχωρίας· ἐνθυμηθεῖτε ὅτι 119 ἔτη ἐχρειάσθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Πέτρου, 35 διὰ τὴν τοῦ Ἀγίου Παύλου, καὶ ἱκανὰ δι' ὅλα τὰ ἄλλα μεγάλα μνημεῖα τῆς ἀνθρωπότητος· θεωρήσατε, λέγω, ὅλα ταῦτα, καὶ ὕστερον ἀναλογισθῆτε ὅτι τὸ κομψὸν καὶ ἐνταυτῷ ἀχανές, τὸ ψευδὲς τὴν ὄψιν, ἀλλὰ πραγματικῶς στερεώτατον τοῦτο ἔργον ἐντὸς 3 μηνῶν μόνον ἀνηγέρθη, ἐντὸς 3 μηνῶν μόνον ἀνεπέτασε τὰς στιλπνὰς πτέρυγάς του ὡς χρυσαλὶς ἐξελθοῦσα τοῦ βόμβυκος· ὅτι ἐντὸς αὐτοῦ τώρα βλέπομεν χρυσὸν, ἄργυρον, ἀδάμαντας μεγάλους ὡς ὠὰ, ὅλους τοὺς πολυτίμους λίθους, ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς πολυτελείας, ὅλα τ' ἀριστουργήματα τῶν τεχνῶν, ὅλην τὴν δαψίλειαν τῆς φαντασίας καὶ τὰς ὠραιότερας γυναῖκας τῆς γῆς, καὶ δὲν θέλετε τὸ

ἀνταλλάξει, εἶμαι βέβαιος, οὔτε μὲ τοὺς Ὀλύμπους τοῦ Ὀμήρου, οὔτε μὲ τοὺς ἀδάμαντας καὶ τὰς τρυφὰς τοῦ Σεβὰχ Θαλασσινοῦ, οὔτε μὲ τὰς παραδεϊσίους εἰκόνας τοῦ Μανιώδους Ῥολάνδου τοῦ Ἀρίστου, οὔτε μὲ ἄλλον ἰδανικὸν κόσμον ἐξ ἐκείνων τοὺς ὁποίους αἱ θερμότεραι φαντασίαι τῶν περιωνυμωτέρων ποιητῶν ἔπλασαν.

Ἡ ἀπλή καὶ νεοφανὴς ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ ὑαλίνου παλατίου ἤρесе τόσον, ὥστε ἤδη ἡ ἑταιρία τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Βουκιγκαμσάιρ συνεφώνησε μετὰ τῶν Κυρίων Φῶξ καὶ Χενδερσὼν νὰ κατασκευάσωσιν εἰς Ὁξφορτ κατὰ τὰς αὐτὰς ἀρχὰς ὑάλινον σταθμόν. Ὡσαύτως ὁ Κ. Πάξτων προσεκλήθη νὰ δώσῃ σχέδιον διὰ νὰ σκεπασθῇ τὸ συναλλακτήριον τοῦ Λονδίνου, τὸ ὁποῖον ἄνωθεν εἶναι ἀνοικτὸν ἄχρι τοῦδε.

Τὸ ὑάλινον παλάτιον, ὡς εἵπομεν, σχηματίζει ἐπίμηκες ὀρθογώνιον, τοῦ ὁποῖου αἱ μακρότεραι πλευραὶ βλέπουσι πρὸς ἀνατολὰς καὶ δύσιν, αἱ δὲ πρὸς ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν. Δύο δὲ μακრაὶ καὶ πλατεῖαι ὁδοὶ διαιροῦσι τὸ ἔμβαδὸν εἰς τέσσαρα ἴσα μέρη ἀπολήγουσαι εἰς τὰς τέσσαρας μεγάλας εἰσόδους, τὴν μεσημβρινὴν καὶ κυρίαν, τὴν ἀνατολικήν, τὴν βόρειον καὶ τὴν δυτικήν. Ἐκατέρωθεν τῆς μεσημβρινῆς εἰσόδου ὑπάρχουσιν ἐξ ἴσων διαστημάτων τρεῖς ἑξοδοί, καὶ ἑκατέρωθεν τῆς βορείου εἰσόδου ἐπίσης ἑτεραι τρεῖς. Εἰς δὲ τὰς ἑξόδους ταύτας ἀπολήγουσι τόσαι ὁδοὶ διατέμνεται τὸ ἔμβαδὸν παραλλήλως πρὸς τὰς εἰρημένας δύο μεγάλας ὁδοὺς καὶ διαιροῦσαι αὐτὸ εἰς μικρότερα τετράγωνα. Ἐπὶ δὲ τῆς μακροτέρας τῶν μεγάλων ὁδῶν ὑπάρχουσιν ἑνθεν καὶ ἑνθεν ἐξ ἴσων διαστημάτων δώδεκα κλίμακες φέρουσαι εἰς τὰ ὑπεράνω περὶστοα.

Εἰς τὸ σημεῖον τῆς διατομῆς τῶν δύο μεγάλων ὁδῶν ὑπάρχει ἡ περίφημος κρυσταλλίνη κρήνη, περὶ τῆς ὁποίας εἵπομεν καθ' ὅλον δὲ τὸ μῆκος αὐτῶν μέχρι τῶν ἐξόδων φαίνονται κολοσσιαῖοι ἀνδριάντες, θαυμαστὰ ἀγάλματα ἐκ μαρμάρου καὶ χαλκοῦ, λαμπρὰ τρόπαια καὶ ἐξαίσιά τινα τεχνουργήματα. Ὁλὴ δὲ ἡ δυτικὴ περιοχὴ τοῦ παλατίου, τὸ ἥμισυ αὐτοῦ, παρεχωρήθη εἰς τὰ προϊόντα καὶ τεχνουργήματα τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ τῶν ἀποικιῶν αὐτῆς· εἰς δὲ τὸ ἄλλο ἥμισυ ἐξετέθησαν ὅλων τῶν ἄλλων ἐθνῶν τὰ προϊόντα καὶ τεχνουργήματα.

ὑπεράνω τῆς ἐκ μεσημβρίας εἰς ἄρκτον διερχομένης μεγάλης ὁδοῦ ἐξέχει τῆς στέγης ἑκατέρας τῶν πλευρῶν τοῦ οἰκοδομήματος ἐν εἴδει γεφύρας ὁ μέγας ἡμικυλινδρικός θόλος ὅστις εἰς τὸ ὅλον δίδει ἀπλήν καὶ κομψήν καὶ ἐν αὐτῷ μεγαλοπρεπὴ θεωρίαν. Εἰς δὲ τὰς ἐπάλξεις τῶν χαμηλοτέρων πλευρῶν

κυμαίνονται αἱ σημαῖαι πάντων τῶν ἐθνῶν. Αὕτη εἶναι ἐν ὀλίγοις ἡ ἐξωτερικὴ πρόοψις τοῦ παλατίου, ὁμοιάζουσα ἐκτεταμένον κλιμακωτὸν προμαχῶνα (ιδεὲ ἀριθ. 199).

Τὸ ὑάλινον παλάτιον δέχεται τὸν ἀέρα διὰ 90 παραθύρων καὶ ὑαλίνων καταπακτῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἐπιφάνεια ὁμοῦ ἀποτελεῖ ἑκαστὴν 50,000 τετραγωνικῶν ποδῶν· εἶναι δὲ κατὰ τοιοῦτον μηχανισμόν κατεσκευασμένα, ὥστε εἰς ἄνθρωπος εὐκόλως δύναται ν' ἀνοίξῃ ἢ κλείσῃ ἑκαστον αὐτῶν.

Τὸ μῆκος πολλῶν ὑάλων εἶναι 4 ποδῶν. Ἐλαβον λοιπὸν πρόνοιαν νὰ δώσωσι τοσαύτην στερεότητα ὥστε ἡ δύναμις τοῦ ἀνέμου νὰ μηδενίζεται ἐπ' αὐτῶν. Τῷ ὄντι δὲ ἐπειδὴ ἡ μεγαλητέρα γνωστὴ δύναμις τοῦ ἀνέμου ὑπολογίζεται ὅτι εἶναι ἴση τοῦ βάρους 22 λιτρῶν εἰς ἐπιφάνειαν ἐνὸς τετραγωνικοῦ ποδός, τεκμαίρεται ὅτι εἰς ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ παλατίου ἡ θλίψις τοῦ ἀνέμου δὲν δύναται νὰ ᾔναι μεγαλητέρα τοῦ βάρους 1,500 τόνων· τὸ δὲ παλάτιον κατεσκευάσθη οὕτως ὥστε ἄνευ κινδύνου νὰ ὑποβαστάξῃ θλίψιν 6,360 τόνων.

Αἱ στέγαι τοῦ παλατίου δὲν εἶναι ἐπίπεδοι, ἀλλὰ κυματώδεις, διὰ τοιοῦτον σκοπὸν. Τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς συρρέον εἰς τὰς στερεὰς γωνίας τῶν κλίσεων τῆς ἐπιφανείας διαρρέει εὐκολώτερον πρὸς τὰ κάτω διὰ τῶν κενῶν σιδηρῶν στηλῶν, περὶ ὧν εἵπομεν.

ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ παλατίου μηχανὴ ῥαντίζουσα, σαρόνουσα καὶ συγχρόνως φέρουσα τὸν κονιορτὸν εἰς τὰ ἐπὶ τούτῳ ὑπάρχοντα στενὰ χάσματα τοῦ δαπέδου. Ἀλλὰ τὴν μηχανὴν ταύτην ὀλίγον μεταχειρίζονται, διότι δὲν ὑπάρχει πολὺς κονιορτὸς, ἢ διότι, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ ἀρχιτέκτονος Κ. Πάξτωνος, αἱ μακრაὶ ἐσθῆτες τῶν κυρίων σαρόνουσι πολὺ καλλιτέρα.

Δικαίῳ τῷ λόγῳ ἀρχίζομεν τὴν περιγραφὴν τῶν ἐντὸς τοῦ ὑαλίνου παλατίου ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς βιομηχανίας τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν ἀποικιῶν αὐτῆς, συνιστάμενα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς σκεύη, ἐπιπλα, ἀγάλματα, ὑφάσματα ποικίλα, μηχανὰς, σιδηρὰ, χάλκινα καὶ ἀδαμάντινα ἔργα, κτλ. Ἐπειδὴ δὲ παρόμοια ἔργα ἐστάλησαν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, περιγράφοντες τὰ ἀγγλικά θέλομεν παραθεῖναι συγχρόνως καὶ περὶ τῶν ξένων τὰ δέοντα.

Αἱ διατριβαὶ τῶν Ἀγγλῶν καὶ Γάλλων περὶ τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως διαφέρουν τῆς ἡδὴ παρ' ἡμῶν ἀναγγελλομένης. Ἐκεῖνοι γράφοντες διὰ τοὺς Ἀγγλους καὶ τοὺς Γάλλους καὶ ἄλλους Εὐρωπαίους γνωρίζοντας τὰ πλεῖστα τῶν τεχνουργημάτων, διότι καθημέραν βλέπουσιν αὐτὰ κατασκευαζόμενα εἰς τὰς πατρίδας τῶν, ἐξετάζουν τὸ κρυστάλλινον

παλάτιον ὑπὸ γενικὴν πολιτικὴν, ἐμπορικὴν καὶ κοινωνικὴν ἐποψίν. Παραθέτουν σκέψεις περὶ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος μεγαλείου τῶν ἐθνῶν, περὶ τῆς προόδου καὶ τῶν σχέσεων αὐτῶν· συγκρίνουν τὰ πράγματα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν εὐκολώτερα ἢ διὰ τῆς φαντασίας· ἐὰν δὲ καὶ τι σπάνιον θέλωσι νὰ περιγράψωσιν ἀκριβέστερα, ἔχουν τὴν εὐκολίαν τῶν γεωμετρικῶν καὶ μηχανικῶν σχεδίων καὶ πρόχειρον τὴν ὑπὸ τοῦ συρμού προσδιορισμένην ὀνομασίαν. Ἡμεῖς δὲ μὴ ἔχοντες μήτε τὰ πράγματα μήτε τὰ ὀνόματα μήτε τὰ σχήματα, ἐὰν ἀκολουθήσωμεν αὐτοὺς, ἢ μεταφράσωμεν τὰς διατριβάς των, θέλομεν ρίψει τοὺς ἀναγνώστας εἰς ἀδιέξοδον λαβύρινθον.

Τούτου ἕνεκα ἐπιχειροῦμεν ἄλλο δυσκολώτερον βέβαια, πλὴν ἡδονικώτερον καὶ ἀναλογώτερον πρὸς τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς γνώσεις τῶν ἀναγνώστων μας. Θέλομεν ἐξετάσει τὰ ἀξιολογώτερα τεχνουργήματα συγκριτικῶς πρὸς τὰ τῶν προγόνων μας· ἡγουν περιγράφοντες τὰ τῶν νεωτέρων θέλομεν παραθέτει τὰ γνωστότερα περὶ τῆς σκευοποιίας καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων. Ὁ ἀναγνώστης λέγει ἴσως ὅτι κατὰ τὴν παράθεσιν ταύτην θέλομεν ἀπαντήσει φραγμοὺς ἀδιαβάτους καὶ πράγματα ἀσύγκριτα, καθὼς ὅταν π. χ. γείνη λόγος περὶ ἀτμομηχανῶν. Σύνφημι· ἀλλ' ἐὰν ἐξαίρεσωμεν τὰς ἀτμομηχανὰς καὶ τὰ ὅπλα καὶ τινὰ ἄλλα, θέλομεν ἰδεῖ ὅτι τὰ πλεῖστα ἀφ' ὅσα σήμερον στολίζουσιν τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ὃχι μόνον ἦσαν γνωστὰ εἰς τοὺς ἀρχαίους κατασκευαζόμενα καὶ ἀπὸ αὐτοὺς εἰς ἱκανὴν τελειότητα, ἀλλὰ καὶ ὀλίγον διαφέρουν τῶν ἀρχαίων, ἐπειδὴ τὰ ἔθιμα καὶ οἱ τρόποι τοῦ σημερινοῦ κόσμου ἀπαιτοῦν τὴν διαφορὰν ταύτην.

Εἰς τὸ τέλος τῆς παρούσης περιγραφῆς θέλομεν ὁμιλήσει περὶ ἐργαλείων τινῶν τῆς γεωργίας ἅτινα εὐχῆς ἔργον ἤθελεν εἶσθαι ἐὰν, τὰ κυριώτερα τούτων ἀπὸ ἐργολάβους ἢ κτηματίας πλουσίους, μετεφέροντο εἰς τὰ μέρη μας. Ταῦτα ἤθελον χορηγήσει μεγίστην εὐκολίαν εἰς τὴν βιομηχανίαν τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ αὐξήσει τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν εἰς τὸν ὑψιστον βαθμὸν, ἐπειδὴ αἱ Ἐπικράτεια αὐταὶ ἐκ φύσεως εἶναι προικισμέναι μὲ πολλὰ δῶρα τῶν ὁποίων στεροῦνται τὰ βόρεια ἔθνη. Θέλομεν δὲ σημειώσει καὶ τὰς τιμὰς τῶν ἐργαλείων καὶ μηχανῶν τούτων, ὡς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν κατασκευαστῶν.

Ἀρχίζομεν ἀπὸ τὰς κλίνας.

I.

Κλίνειαι.

Πρῶτον καὶ ἀναγκαϊότατον σκεῦος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ κλίνη. Ἐπ' αὐτῆς γεννώμεθα καὶ ἐπ' αὐτῆς ἀποθνήσκομεν. Εἶναι ὁ ἀδιάσπαστος σύντροφος τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀκολουθεῖ αὐτὸν εἰς ὅλας τὰς φάσεις τοῦ βίου. Ὅταν ἡμεθα νήπια, εἶναι καὶ ἐκεῖνη μικροτάτη, ὅταν αὐξηθῶμεν, γίνεται καὶ ἐκεῖνη μεγαλητέρα· ὅταν ἡμεθα πτωχοὶ, εἶναι πενιχρά, ὅταν πλουτήσωμεν, μεγαλοπρεπεστέρα. Ἐπὶ τῆς κλίνης ὁ ἄνθρωπος καταπαύει τοὺς πόνους, τὰς πικρίας καὶ τὰς θλίψεις του· ἐπὶ τῆς κλίνης μεταφέρεται εἰς τὸν ἰδανικὸν κόσμον τῶν ὀνείρων. Ὅταν ἀσθενήσῃ, ἡ κλίνη εἶναι ἡ πρώτη θεραπεία του. Ἐπὶ τῆς κλίνης ὁ πλεόν ἐχέμυθος διακοινοῖ πρὸς τὴν σύζυγον τὰ μυστικά του, καὶ συσκέπτονται περὶ αὐτῶν. Μετὰ τὸν τοκετὸν ἐπὶ τῆς κλίνης ἡ γυνὴ αἰσθάνεται τὴν ἄφατον ἡδονὴν ὅτι ἔγινε μήτηρ. Ἐπὶ τῆς κλίνης πολλάκις ἡ πεῖνα λησμονεῖται, ἐπὶ τῆς κλίνης μετριάζεται τὸ ψῦχος τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους ὁ καύσων. Ἐπὶ τῆς κλίνης τὰ πάθη τῆς ἐσπέρας κατευνάζονται, καὶ τὴν ἐπιούσαν εἴμεθα πραότεροι. Ἐπὶ τῆς κλίνης σκεπτόμενοι ἐπινόουμεν, καὶ τὸ πρῶτ' ἐφαρμόζομεν· ἐπὶ τῆς κλίνης πολλάκις ἐλύθησαν τὰ δυσκολώτατα προβλήματα, ἐπ' αὐτῆς ἐπενοήθησαν τὰ δυσκολώτερα σχέδια καὶ αἱ τολμηρότεραι ἐπιχειρήσεις. Ἐπὶ τῆς κλίνης τέλος διεγείρεται ἡ συνειδήσις μᾶλλον ἢ κατὰ πᾶσαν ἄλλην ὥραν, καὶ κατ' αὐτὴν κανονίζομεν τὰς μελλούσας πράξεις μας. Τέλος πάντων ἐπὶ τῆς κλίνης ὧν ὁ ἄνθρωπος ὑψώνει τὴν διάνοιάν του πρὸς τὸν Θεόν, εὐχαριστεῖ διὰ τὰς ἀγαθοεργίας ὧν ἡξιώθη, ζητεῖ συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν του καὶ δέεται ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῆς τύχης του.

Το σκεῦος τοῦτο λοιπὸν ἦτο ποτὲ δυνατὸν νὰ παραμελήσῃ ὁ ἄνθρωπος; Ὁχι βέβαια· καὶ ἡ σημερινὴ Ἐκθεσις τοῦ ὑαλίνου παλατίου, εἰς τὴν ὁποίαν βλέπομεν ἄπειρον ἀριθμὸν μεγαλοπρεπεστάτων κλινῶν τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Αὐστρίας καὶ ἄλλων ἐθνῶν, σαφέστατα ἀποδεικνύει ὅτι καὶ ἡ κλίνη διελθοῦσα ὅλας τὰς φάσεις τοῦ βίου τῶν ἐθνῶν ἀπὸ τῶν λιτῶν χρόνων τοῦ Λυκούργου μέχρι σήμερον, ἔφθασεν εἰς τὴν παρούσαν ἀληθῶς θαυμαστὴν τελειότητα καὶ λαμπρότητα.

Τῷ ὄντι εὐρέθην προχθές ἀντικρὺ τῆς μεγαλοπρεποῦς κλίνης τῶν Κ. Κ. Wakeling καὶ Τίῳ, ὅτε νέος εὐειδής, ὅστις μετὰ προσοχῆς παρητήρει αὐτὴν αἰφνης στραφεὶς πρὸς ἄλλον περιεργαζόμενον τράπεζάν τινα ἐφώναξεν. “Ἴδε τὴν κλίνην αὐτὴν πόσον λαμπρὰ καὶ τελεία εἶναι” ὁ φίλος του πλησιάσας ἔρριψε βλέμμα ἀδιάφορον εἰς τὸ κομψὸν σκεῶς καὶ εἶπε. “Καὶ τοῦτο ἄλλη πολυτέλεια, ἄλλη ματαιότης τῶν νεωτέρων. Οἱ ἀρχαῖοι βέβαια δὲν ἐκοιμῶντο εἰς τοιαύτας κλίνας, καὶ ὅμως ἦσαν μεγάλοι ὅσον ἡμεῖς.” Ὀλίγον ὕστερον τὰ δύο ταῦτα πρόσωπα μετέβησαν εἰς τὰ ἐνδότερα, καὶ ἐγὼ καθήσας ἀντικρὺ τῆς μεγαλοπρεποῦς κλίνης, ἐνῶ πυκνὸν πλῆθος παρήρχετο ἔμπροσθέν μου, ἀνελογιζόμενον τοὺς λόγους τοῦ νέου ἐκείνου. Ἐξήτουν δὲ ν’ ἀναπολήσω εἰς τὴν μνήμην μου ποίου εἶδους κλίνας μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι, καὶ ἂν καὶ ἐκεῖνοι ἐγνώριζον τὸ πλούσιον καὶ κομψὸν ὡς οἱ νεώτεροι.

Ἀναφέρω ἐδῶ ὀλίγας τῶν σκέψεών μου πρὶν μεταβῶ εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν κλινῶν τοῦ Ταλίνου Παλατίου. Αἱ ἐνθυμήσεις μου εἶναι ἀναγκαῖαι διὰ τὸν Ἕλληνα. Ὅταν ἀναγνώσῃ αὐτὰς, ἴσως δὲν θέλει ταπεινωθῇ πολὺ εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ἔργων τῆς σημερινῆς λεπτοουργίας. Καθ’ ὅσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς λόγους τοῦ νεανίσκου ἐκείνου, αὐτοὶ ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ δὲν εἶχε γνῶσιν ἱκανὴν τῶν ἀρχαίων, ἡ τοῦ βαλαντίου του ἡ ἀπορία τὸν ἔκαμνε νὰ λέγῃ, “Ὀμφακές εἰσίν.

Οἱ Αἰγύπτιοι πρῶτον μετεχειρίζοντο κλίνας τῶν ὁποίων οἱ πόδες ἦσαν ἀγάλματα ζώων. Αἱ κλίναι αὗται ὁμοιάζουν πολὺ τὰ σημερινὰ ἀνάκλιντρα· ὑπῆρχον δὲ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις τεχνίται οἵτινες ἔδιδον σχέδια ἀνάλογα πρὸς τὰ ἄλλα ἐπιπλα καὶ σκεύη τῶν θαλάμων.

Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους τῶν εἶναι ἀληθές ὅτι μετεχειρίζοντο κλίνας ἀπὸ δέρματα καὶ χόρτα· πλὴν ταύτας διεδέχθησαν ἄλλαι ἔχουσαι σχῆμα σημερινοῦ σοφᾶ ἢ καναπέ, ἔξ ποδῶν μήκους καὶ τριῶν πλάτους, τούτων δὲ ὑπῆρχον εἰς ἕκαστον κοιτῶνα δύο. Ἡ μία ἐχρησίμευε διὰ τὸν ὕπνον, καὶ ἡ ἄλλη ὡς ἡμερούσιον ἀνάκλιντρον. Αἱ κλίναι αὗται ἦσαν καὶ ἀπλαῖ καὶ πολυτελεῖς, ἀναλόγως πρὸς τὴν εὐπορίαν τῶν κυρίων τοῦ οἴκου. Τῶν εὐπόρων κατεσκευάζοντο ἀπὸ ξύλον κέδρου καὶ ἐβένου, καὶ ἐπὶ τῶν ξύλων τούτων ἦσαν γεγλυμμένα πρόσωπα, ἄνθη καὶ ἄλλα ποικίλα στολίσματα μὲ ὅλην ἐκείνην τὴν τέχνην ἣτις ἀπαθανάτισε τὸν ἀρχαῖον κόσμον καὶ τὴν ὁποίαν μιμῶνται σήμερον εἰς τὰς κλίνας τὰς ὁποίας ἔχω ἐμπρός μου. Τῶν πλουσιωτάτων αἱ κλίναι κατασκευάζοντο καὶ

ἀπὸ ἐλεφάντινον ὅστουν ἢ καὶ ὀλόκληροι ἀπὸ ἄργυρον μὲ πόδας ἐξ ὀνυχος λίθου. Εἰς τὴν Πομπηϊαν εὐρέθη μία σιδηρὰ κλίνη, ὅθεν φαίνεται ὅτι οὐδ’ αὐταὶ ἦσαν ξέναι εἰς τοὺς παλαιούς. Ὅτι αἱ κλίναι ἐκεῖναι κατὰ τὸν κανόνα τῆς τότε σκευοποιίας ἦσαν μεγαλοπρεπέστεραι τῶν νεωτέρων, ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει· διότι αἱ πλούσιαι ἦσαν ὑψηλαί, ὥστε ἀναγκαίως μετεχειρίζοντο μικρὰς κλίμακας ἢ ἑδρας ἢ ὑποπόδια διὰ ν’ ἀναβαίνωσιν. Ἐσταίνοντο δὲ κατὰ μῆκος τοῦ τοίχου καὶ ἦσαν τόσον εὐρεῖαι ὥστε νὰ συγκατακλίνωνται ἀνὴρ καὶ σύζυγος καὶ παιδίον ἢ γυνή καὶ τὸ παιδίον ἐκοιμῶντο πλησίον τοῦ τοίχου, ὁ σύζυγος πρὸς τὰ ἔξω.

Ἡ λέξις κωνωπεῖον ἀποδεικνύει ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶχον καὶ τοιαῦτα, ἡ δὲ Ἱστορία ἀναφέρει ὅτι, ὅτε ὁ Δαμοκλῆς ἐμακάριζε τὴν ὀλβιότητα τοῦ τυράννου Διουυσίου, οὗτος θέλων ν’ ἀποδείξῃ πόσον πούναντιον ἦτο δυστυχὴς καὶ ἀνήσυχος παρὰ πάντα ἄλλον ἐκάλεσε τὸν νέον εἰς λαμπρὸν γεῦμα, καὶ ὕστερον ἐκάθισεν αὐτὸν ἐπὶ χρυσῆς μεγαλοπρεπεστάτης κλίνης, εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς ὁποίας ἐκρέμασε διὰ τριχὸς κοπτερώτατον ξίφος ἀπειλοῦν ἀδιαλείπτως τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

Ἡ τῶν χαύνων Ἀσιανῶν συνήθεια τοῦ κατακλίνεσθαι παρὰ τὴν τράπεζαν μετεδόθη δυστυχῶς καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀγνοοῦμεν κυρίως κατὰ ποίαν ἐποχὴν. Εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Σικελιώτου Διοδώρου ἀπαντῶμεν παράδειγμα τοιαύτης συνήθειας ἐν ἔτει 540 πρὸ Χριστοῦ. Ὁ Πλούταρχος ὁμιλῶν περὶ τῆς λιτότητος τοῦ Κλεομένου λέγει ὅτι ἡ τράπεζά του ἦτο ἀπλουστάτη, συνίστατο δὲ μόνον ἀπὸ τρεῖς κλίνας, καὶ ὅταν ὁ βασιλεὺς εἶχε νὰ δεχθῇ πρέσβεις ἢ ἄλλους ξένους, ἐπρόσθετον ἔτι δύο. Αἱ τρίκλινοι αὗται τράπεζαι ἦσαν τοιαῦται ὥστε ἐφ’ ἐκάστης κλίνης ἐδύναντο νὰ κατακλινθῶσι τρεῖς ἄνθρωποι. Κατεκλίνοντο δ’ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς εἰς στρώματα ἔχοντες τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος ὀλίγον ἀνασηκωμένον καὶ τὸν δεξιὸν βραχίονα ἐλεύθερον· ὀπισθεν αὐτῶν δὲ ὑπῆρχον μαλακὰ προσκεφάλαια πρὸς ἀνάπαυσιν.

Ὁ Πλίνιος λέγει ὅτι ἡ κοινοτέρα πολυτέλεια κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Αὐγούστου εἰς τὴν Ῥώμην ἦσαν αἱ κλίναι τῆς τραπέζης. Κατεσκευάζοντο ὅλαι ἀπὸ πλάκας ἀργύρου καὶ ἄλλων πολυτίμων μετάλλων καὶ ἐστολίζοντο μὲ τὰ μαλθακώτερα περιστρώματα. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σένεκα τὸ πρᾶγμα κατήνησεν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω τῆς πολυτελείας. Αἱ κλίναι κατεσκευάζοντο ἀπὸ ἄργυρον καὶ χρυσόν, ἢ ἀπὸ ἠλεκτρον ἐπικολλώμενον εἰς τὰ μέταλλα ταῦτα. Ἡ διήγησις τοῦ Πλουτάρχου περὶ τοῦ θριάμβου

τοῦ Δουκούλλου ἀποδεικνύει ὅτι ἡ συνήθεια μετεδόθη εἰς τὴν Ῥώμην ἀπὸ τ' ἀνατολικώτερα μέρη, τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα· πλὴν ἡ μεθοδικὴ Ἑγκυκλοπαιδεία τῶν Γάλλων λέγει, ὅτι πρὸ τῶν Καρχηδονικῶν πολέμων οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάθηντο ἐπὶ ἀπλῶν ξυλίνων ἐδωλίων, καθὼς οἱ ἥρωες τοῦ Ὀμήρου καὶ οἱ Σπαρτιάται, διὰ χρόνου πολλοῦ· ὁ δὲ Σκιπίων ὁ Ἀφρικανὸς ἔφερεν ἀπὸ τὴν Καρχηδόνα μικράς τινας κλῖνας τὰς ὁποίας τότε μὲν ὠνόμασαν Ἀφρικανὰς, ὕστερον δὲ τελειοποιηθείσας ἀπὸ Ἀρχίαν τινα, ἄριστον λεπτοῦργον, μετωνόμασαν Ἀρχιακὰς κλῖνας. Ὁ Ἀούλος Γέλιος καταγελῶν τὴν πολυτέλειαν τῶν Ῥωμαίων διὰ τὰς ἀργυρὰς καὶ χρυσὰς κλῖνας λέγει, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τότε μετεχειρίζοντο κλῖνας μεγαλοπρεπεστέρας τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν.

Τὰ σχήματα τῶν κλινῶν ἦσαν διάφορα, ὡσειδῆ, σταυροειδῆ κτλ. ἐνίοτε δὲ ἦσαν τόσον εὐρεῖαι ὥστε νὰ χωρῶσιν ἐφ' ἐκάστης πέγτε ἄνθρωποι. Ἐπειδὴ δὲ αἱ Ῥωμαῖαι παρὰ τὴν συνήθειαν τῶν Ἑλληνίδων συνέτρωγον μὲ τοὺς ἄνδρας, κατ' ἀρχὰς ἐθεωρεῖτο ἐναντίον τῆς εὐσχημοσύνης νὰ ἐξαπλόνωνται καὶ αὐταὶ ἐπὶ τῆς κλίνης, διὸ καὶ ἐκάθηντο ἀπλῶς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς δημοκρατίας· μετὰ ταῦτα ὅμως, ἀπὸ τῶν πρώτων Καισάρων μέχρι τοῦ 320 ἔτους Μ. Χ., ὅτε ἡ διαφθορὰ ὑπερέβαλεν εἰς τὸν Ῥωμαϊκὸν λαὸν, ἐξηπλόνοντο καὶ αἱ γυναῖκες εἰς τὰς κλῖνας ἄνευ συστολῆς ἢ αἰδοῦς. Ὁ Πλούταρχος λέγει ὡσαύτως ὅτι ὁ Καῖσαρ μετὰ τοὺς θριάμβους του ἐφιλοδώρησε τοὺς Ῥωμαίους μὲ 22,000 τρικλινῶν τραπεζῶν, καὶ ἐπειδὴ πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τοὐλάχιστον τέσσαρες ἄνθρωποι κατεκλίθησαν ἐφ' ἐκάστης κλίνης, συνάγεται ὅτι ἐχορτάσθησαν εἰς τὸ γεῦμα ἐκεῖνο τοὐλάχιστον 200,000 ἄνθρωποι.

Ἀναλογιζόμενοι πρὸς ὥραν ὅτι ἡ κλίνη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἶχε δύο σκοπούς, κατακλίσεως διὰ τὸν ὕπνον καὶ κατακλίσεως διὰ τὸ γεῦμα καὶ τὸ συμπόσιον, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ μὲν Σαρδανάπαλος ἐπιθυμεῖ τὴν μεγίστην τρυφηλότητα, ὁ δὲ αὐστηρὸς φιλόσοφος τὴν πλείστην λιτότητα, καὶ παραβάλλοντες τὰς παλαιὰς πρὸς τὰς παρούσας ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ παλατίῳ, ὀφείλομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐκεῖναι ἦσαν δαπανηρότεραι, πολυτελέστεραι καὶ τεχνικώτεραι. Εἰς ἐν τῶν χωρισμάτων τοῦ Ἀγγλικοῦ μέρους βλέπομεν ὀρθοῦμένας 12 ἢ 14 κλῖνας ξυλίνας καὶ ἄλλας τόσας ἐκ μετάλλου.

Αἱ ξύλιναι κλῖναι τῆς Ἀγγλίας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔχουν ἐν καὶ μόνον σχῆμα. Συνίστανται ἀπὸ τὸν κράββατον τὸν φέροντα τὰς στρωμνὰς, ὅστις

εἶναι πλατὺς καὶ χαμηλὸς, ὥστε οὔτε βαθμίδες χρειάζονται διὰ ν' ἀναβῆς οὔτε ὑποκάτω δύνασαι νὰ κρυφθῇς. Ὑπὲρ τῶν ποδῶν καθ' ὅλον τὸ πλάτος τῆς κλίνης ὑψοῦται μία πλάξ ἀπλή ἢ πεποικιλμένη, κατὰ τὴν τιμὴν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ὅλου. Κατὰ τὸ ἐναντίον μέρος τῶν προσκεφαλαίων καὶ παραλλήλως πρὸς τὴν πλάκα τῶν ποδῶν ὑψοῦται ἡ αὐλαιοφόρος, ἥγουν δύο ξύλιναι στήλαι ὑποβαστάζουσαι τετράγωνον σκεπάζον τὸ ἥμισυ τῆς κλίνης καὶ σχηματίζον ἡμιουρανὸν ὅμοιον τοῦ τῶν ἀρχιερατικῶν θρόνων εἰς τὰς ἐκκλησίας μας. Ὁ οὐρανὸς οὗτος ἔχων σχῆμα πυραμίδος ἢ ἄλλο φέρει μακρὰ παραπετάσματα, τὰ ὁποῖα ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν προσκεφαλαίων καταπίπτουν εἰς τὸ ἔδαφος. Τὸ δὲ μεταξὺ τῶν δύο στηλῶν διάστημα ἢ εἶναι ξύλινον μὲ γλυφάς, ἢ μεταξωτὸν μὲ ζωγραφημένα ἄνθη, ἔρωτας κτλ.

Ἡ κλίνη τῶν ΚΚ. Wakeling καὶ Γιώων τοῦ Δονδίνου, τὴν ὁποίαν ὀνομάζουν Ἀραβικὴν, κατὰ τὴν ἐπίδειξιν φέρει ἀναμφιβόλως τὰ δευτερεῖα μετὰ τὴν λαμπρὰν κλίνην τὴν ὁποίαν ἡ Αὐστρία ἔστειλε. Τὸ ξύλον τῆς ἔχει μόνον δύο χρώματα, τὸ λευκὸν καὶ τὸ χρυσοῦν. Ἡ πλάξ τῶν ποδῶν εἶναι λευκὴ καὶ στιλπνὴ ὡς γαλακτόχρουν μάρμαρον, καὶ περαίνεται εἰς δύο ἐπιχρύσους στήλας. Ἐπὶ τῆς πλακὸς φαίνονται ἔκτυποι δύο στέφανοι ἀνθέων ὁμόκεντροι καὶ χρυσοῖ, εἰς τὸ κέντρον τῶν ὁποίων δύο μικροὶ ἔρωτες παίζουν ἐπὶ γῆς οὐρανοχρόου. Ἐπὶ τοῦ γύρου τοῦ οὐρανοῦ τῆς κλίνης ἴστανται δύο μικραὶ καὶ χρυσαῖ περιστρεφαί, ὧν ἡ μία βάλλει εἰς τὸ στόμα τῆς ἄλλης λιτὴν τροφήν· ἀλληγοροῦνται δὲ πρὸς ἀνδρόγυνον διαβιοῦν ἐν ἀγάπῃ. Τὰ παραπετάσματα εἶναι ἀπὸ κατυφὲ βυσσινόχρουν, κεντημένα μὲ λευκὰ σειρήτια, καὶ περίξ κρέμανται λευκοὶ ῥομβοειδεῖς θύσανοι. Ἐσωθεν ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ παραπετάσματα εἶναι ὑπενδυσμένα ὕφασμα ἀργυρόχρουν ὀλοσηρικόν. Ἡ ὑπὲρ τῶν προσκεφαλαίων ἐκ μετάξης λευκὴ πλάξ φέρει ἐνυφασμένους τρεῖς μικροὺς ἔρωτας παίζοντας. Ἡ στρωμνὴ εἶναι πτιλωτὴ, τὸ ἐφάπλωμα ἐκ λεπτοῦ μεταξίνου ὑφάσματος, τὸ δὲ ὅλον ἀπλοῦν, κομψὸν καὶ ἄξιον ν' ἀγορασθῇ ὅχι ἀπὸ πλουσίους γέροντας, ἀλλ' ἀπὸ δύο ἐρώσας ψυχὰς τῆς χρυσῆς τοῦ ἀνθρώπου ἡλικίας, ἐνώπιον τῆς ὁποίας οὐδὲν ζοφερὸν, ἀλλὰ τὰ πάντα φαίνεται καὶ χρυσᾶ.

Ἡ κλίνη τῶν ΚΚ. Ρότζερ καὶ Διέρ ἐπονομαζομένη τῆς Ἀναγεννήσεως, εἶναι ἴσως καταλληλότερα δι' ἐν ζεῦγος πλουσίων γερόντων. Κατεσκευάσθη ἀπὸ καρυόξυλον. Εἰς τὴν πλάκα τῶν ποδῶν φαίνεται ἔκτυπος ἡ Θεοτόκος φέρουσα τὸν Χριστὸν

εἰς τὰς ἀγκάλας, ἄγγελος δὲ μὲ ἀνοικτὰς πτέρυγας ἐπιβλέπει ἄνωθεν. Τὸ ξύλον εἶναι ποικιλμένον μὲ ἄνθη, καρπούς, σφαιρίδια καὶ ἄλλα στολίσματα. Τὰ ποικιλόχροα παραπετάσματα ἔχουν κροσσούς ὡσαύτως ποικιλοχρούς, ἀλλὰ τὸ ἐρυθρὸν καὶ πορφυροῦν ἐπικρατεῖ. Ὁ οὐρανὸς σχηματίζει ἐντελὴ ἡμισφαιρικὸν θόλον μὲ λευκὸν ὑπένδυμα ὁλοσηρικόν. Ὁλη ἡ κλίνη εἶναι ἀναπαυτική διὰ τὸ σῶμα, ἐντεχνος κατὰ τὴν ἐργασίαν καὶ ἐπιδεικτική εἰς τὴν θέαν. Τῶντι οἱ γέροντες μὲ τὸ φῶς τῆς αὐγῆς ἢ τοῦ λύχνου θεωροῦντες ἄνω τὸν οὐρανὸν, κάτω τὴν Θεοτόκον καὶ τὸν ἄγγελον δύνανται νὰ σκεφθῶσι περὶ τῆς ἀναγεννήσεώς των εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν μᾶλλον ἢ εἰς τὴν παρούσαν (ιδεῖ ἀριθ. 125).

Εἰς τὸ χῶρισμα τῶν κλινῶν τῆς Ἀγγλίας ὁ Ἕλλην δὲν δύναται νὰ μὴ σταθῇ καὶ θαυμάσῃ μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν τὴν κλίνην τοῦ Κ. Γουιδίν. Αὕτη φαίνεται ὅτι κατεσκευάσθη μᾶλλον διὰ Θεόν τινα τῆς μυθολογίας μας ἢ διὰ κατοίκους τῆς συννεφούς ταύτης ἀτμοσφαίρας. Τὸ ξύλον τῆς ἔχει χρῶμα καφέ μὲ χρυσᾶ στολίσματα καὶ ζωγραφήματα. Ὁ οὐρανὸς, τὰ παραπετάσματα, τὰ ἐφαπλώματα εἶναι ὅλα ἐκ μετάξης καὶ οὐρανόχροα μὲ λεπτότατα καὶ διαφανῆ παρυφάσματα. Ἐπὶ τῆς πλακὸς τῶν ποδῶν φαίνεται ἀκτινοβόλον τοῦ ἡλίου τὸ πρόσωπον (ιδεῖ ἀριθ. 30).

Εἰς τὸ χῶρισμα τῶν σκευῶν τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους βλέπομεν τὴν κλίνην τοῦ Κ. Μαλλιὰρ ἐπονομαζομένην Ἐλαστικὸν Διβάνιον. Εἶναι δι' ἐν ἢ δύο ἄτομα, καὶ ἐνταυτῷ κλίνη καὶ ἀνάκλιντρον. Ὅταν ἦναι ἀνάκλιντρον, ἔχει τὰ πτιλωτὰ προσκεφάλαιά του καὶ τὸ ἐπίστρωμα· διὰ νὰ γίνῃ κλίνη, ἀφαιρεῖς τὰ προσκεφάλαια καὶ τὸ ἐπίστρωμα, καὶ διὰ μηχανισμοῦ ἀπλουστάτου τὸ σκεῦος ἀνοίγεται ὡς κιβωτὸς, ἄλλη δὲ στρωμνὴ παρουσιάζεται ἐτοιμή μὲ τὰ σινδόνιά της καὶ τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα εἰς τὴν κλίνην. Τὸ σκεῦος τοῦτο εἶναι χρησιμώτατον εἰς ἀνδρόγυνον μετρίας καταστάσεως ἢ εἰς μαθητὰς ἔχοντας ἓνα καὶ μόνον θάλαμον.

Ὁ αὐτὸς ἐργοστασιάρχης ἐξέθηκε τὰς λεγομένας Καλλιφορνικὰς κλίνας, κατεσκευασμένας ἀπὸ σιδήρον καὶ ἀμερικανικὸν πανίον. Ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν δύνασαι νὰ ἐννοήσῃς ὅτι εἶναι κλίνας· βλέπεις μόνον 4 σιδηρὰς ράβδους μὲ πανίνους τελαμώνας· ὁδοιπορῶν δύνασαι εὐκόλως νὰ μεταφέρῃς τὸ ὅλον ὑπὸ μάλῃς. Πλὴν αἱ σιδηραὶ ράβδοι διὰ κλειδώσεων ἀνοίγονται καὶ σχηματίζουν 4 πόδας διασταυρουμένους ἀνὰ δύο ἐν εἴδει ἐνὸς Χ. Εἰς τὸ ἴδιον χῶρισμα τῆς Γαλλίας ὁ Κ. Van Ballhoven ἔστειλεν ἐκ Παρισίων κλίνην ἐξ ἐβένου, σκεῦος ἀπλοῦν καὶ

κομψόν, ὅχι πολὺ ὑψηλὸν χωρὶς οὐρανοῦ καὶ πωνωπέιου. Εἶναι στυλπνὴ ὡς μαῦρον μάρμαρον, καὶ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ποδῶν φέρει δύο πρόσωπα. Εἰς τὸ μέσον τῆς ἐξωτερικῆς πλευρᾶς ὑπάρχει δίβαθμος μικρὰ κλίμαξ, ἥτις διὰ μηχανισμοῦ ἀπλουστάτου, ἀφ' οὗ ἀναβῆς, διπλόγεται καὶ κρύπτεται ὑπὸ τὴν κλίνην.

Ὁ Ἰσπανὸς Κ. Θωμᾶς Μιγουέλος ἔστειλεν εἰς τὸ ἰσπανικὸν χῶρισμα δύο κλίνας ἐξ ὀρειχάλκου. Εἶναι ἀπλούσταται, ἀλλ' ἐνταυτῷ μὲ πολλὴν φιλοκαλίαν κατεσκευασμένα. Τῆς μιᾶς ὁ οὐρανὸς σχηματίζεται ἀπὸ 4 κυρτὰ τόξα ὑποστηρίζοντα ἓνα κύκλον, ὑπεράνω τοῦ ὁποίου ὑψοῦται διὰ λεπτῶν ἄλλων τόξων ἐν χρυσοῦν αὐτοκρατορικὸν στέμμα, ἄλλη εἶναι ἡ τοῦ ἀριθ. 103.

Ἡ πολυθρύλλητος κλίνη τῆς Αὐστρίας καὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν ὁμοιάζει παρεκκλήσιον. Εἶναι μεγίστη, πλατεῖα διὰ 5 ἀνθρώπους, εἰς τὴν θέαντης ὑποθέτεις ὅτι κατεσκευάσθη ὅχι διὰ βασιλέα ἢ πῖον, ἀλλὰ διὰ τύραννον κακοῦργον ἔχοντα χρεῖαν τοσούτου τόπου διὰ νὰ κυλίεται τὴν νύκτα, ὅταν ἡ κακὴ συνείδησις τὸν τύπτη καὶ στενοχωρῇ. Τὸ ξύλον εἶναι ἰνδικόν καὶ ἔχει χρῶμα καφέ ἀνοικτόν. Ἀνω τῶν προσκεφαλαίων ἐσωτερικῶν, μεταξὺ ποικίλων γλυφῶν καὶ ἀνθέων ἴσταιται ἐπὶ στηλοβάτου ἄγγελος μὲ ἀνοικτὰς πτέρυγας κρατῶν εἰς τὴν μίαν τῶν χειρῶν κλάδον ἐλαίας, καὶ διὰ τοῦ δακτύλου τῆς ἄλλης δεικνύων τὸν κοιμώμενον. Ἐπὶ τοῦ στηλοβάτου φαίνεται ἔκτυπον παιδίον γυμνὸν μὲ ἠνωμένας χεῖρας δεόμενον ὑπὲρ τοῦ κοιμωμένου. Πρὸς δὲ τὰ δεξιὰ καὶ τ' ἀριστερὰ τούτου ἐξωγραφήθησαν ἐπὶ ἀλαβάστρου δύο γυναῖκες. Ὁ οὐρανὸς τῆς κλίνης ὑποστηρίζεται ἐν εἴδει πυραμίδος ἀπὸ 4 στηλάς. Εἰς τὰς δύο τῆς κεφαλῆς φαίνεται ἐργασία ἀπαιτούσα ἀπίστευτον ὑπομονήν. Μέχρι τοῦ ὕψους τῶν προσκεφαλαίων εἶναι τετράεδροι, ἀπλούσταται καὶ μὲ ὀλίγας γλυφάς· ἀλλ' ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης κάθηνται 4 μικρὰ παιδία παίζοντα μὲ 4 τράγους· ἀπὸ τὰς κεφαλὰς τῶν παιδίων ἀναχωροῦν 4 κωνικαὶ στήλαι αἵτινες ἐνόνονται εἰς τὴν ὀροφὴν τῆς κλίνης, τὴν ὁποίαν καὶ ὑποστηρίζουν. Ὡραία κλειστὴ λάρναξ, πλατέα φύλλα καὶ ἄνθη σχηματίζουν τὸ κιονόκρανον τοῦ τετρακόρμου τούτου ὑποστηρίγματος. Ἐκάστη στήλη τῶν ποδῶν σχηματίζεται ὡσαύτως ἀπὸ 4 ἐλικοειδεῖς μικρὰς στηλάς, φέρουν δὲ ἀγγέλους μικροὺς, ἄνθη, φύλλα, κ.τ.λ. Τὰ πολύτιμα παραπετάσματα τὰ ὁποῖα σχηματίζουν πυραμοειδῆ ὀροφήν, εἶναι βαθέα δαμασκηνὰ μὲ στολίσματα καὶ κροσσούς τοῦ αὐτοῦ χρώματος· πλὴν πρὸς τὰ ἄνω, πλησίον τοῦ οὐρανοῦ, αἴφνης ἐξέρχονται ἐκ τῶν

πτυχῶν ἄλλα παραπετάσματα ἀπὸ λεπτότατον κατυφὲ μὲ σειρὰς παχέων χρυσῶν θυσσάνων, ὡς τῶν ἐπωμίδων τῶν ἀνωτέρων ἀξιοματικῶν καὶ στολισμένα μὲ κεντήματα καὶ ποικίλας ταινίας.

Τὸ ὠραιότερον ὅμως τῆς κλίνης ταύτης εἶναι τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τῆς πλακὸς τῶν ποδῶν (ἰδὲ ἀριθ. 119). Ἐπ' αὐτῆς ἐντὸς 2 κοίλων θόλων βλέπεις τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐὰν ἰσταμένους γυμνοὺς μὲ τὸν κάρπον τῆς γνώσεως εἰς τὰς χεῖράς των. Ὑπεράνω καὶ πλησίον αὐτῶν πυραμίδες, καρποὶ, ἄνθη, γλυφαὶ ποικίλαι, περιστερὰ, παιδάρια, ἄγγελοι στεφανηφόροι μὲ ἀνοικτὰς πτέρυγας, τόξα, στέφανοι, στήλαι ἐλικοειδεῖς, στήλαι ἀνθοστεφεῖς καὶ πλήθος εἰσεχουσῶν καὶ ἐξεχουσῶν γλυφῶν, τὰς ὁποίας οὔτε ὁ κάλαμος τοῦ συγγραφέως οὔτε ἡ γραφὶς τοῦ ζωγράφου δύναται νὰ παραστήσῃ. Τὸ ὅλον εἶναι μεγαλοπρεπὲς καὶ τεχνικώτατον, πλὴν λίαν σοβαρόν. Τρόντι ἡ θεὰ τῆς κλίνης ταύτης προξενεῖ μᾶλλον μελαγχολίαν ἢ τὴν ἡδονὴν τὴν ὁποίαν τοιοῦτο σκεῦος ὑπόσχεται.

Πλησίον τῆς κλίνης ἔστησαν οἱ Αὐστριακοὶ πίδακα ὕδατος τῆς Κολωνίας, ὅστις ἀφ' ἧς ὥρας ἀνοιχθῇ τὸ Παλάτιον μέχρις ἐσπέρας διαχέει τὸ εὐῶδες ῥευστὸν εἰς τὸν θάλαμον ἐκείνον· ἕκαστος δὲ τῶν προσερχομένων ἀναριθμήτων θεατῶν ἔχει τὴν ἄδειαν νὰ βρέξῃ τὸ χειρόμακτρόν του εἰς τὸ ὕδωρ τοῦτο.

Ἐὰν ἡ κλίνη αὕτη κατεσκευάζετο εἰς τὴν Αἴγυπτον κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Χεόπων καὶ Χεφρίν, ὅτε ἐπίστευον ὅτι κατοικία αἰώνιος εἶναι ὁ τάφος, καὶ διὰ τοῦτο ἐφιλοτιμοῦντο νὰ κατασκευάζωσιν αὐτὸν ὅσον ἔνεστιν ἑδραιότερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον, εἶναι πιθανὸν ὅτι τῶν μεγιστάνων τις ἤθελεν ἐκλέξει, αὐτὴν διὰ μαυσωλεῖον μᾶλλον ἢ διὰ τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν σήμερον κατεσκευάσθη.

Θεωρήσαντες τὰς ἀξιολογωτέρας κλίνας τοῦ ὑαλίνου παλατίου συνάγομεν ὅτι, ἂν καὶ πολλαὶ αὐτῶν ᾖναι μεγαλοπρεπεῖς καὶ τεχνικώταται, ἀπέναντι τῶν ἀρχαίων ὅμως φαίνονται ὑποδεέστεραι. Δύο τινα ἀποτελοῦν τὴν ἀξίαν παντὸς πράγματος· ἡ ὕλη καὶ ἡ τέχνη. Δὲν ἀπηντήσαμεν δὲ εἰς τὸ παλάτιον κάμμιαν κλίνην οὔτε ἀπὸ ἡλεκτρον, οὔτε ἀπὸ ἄργυρον, οὔτε διάχρυσον, οὔτε ἐλεφαντίνην, ὡς ἦσαν αἱ τῶν ἀρχαίων· ἐκτὸς τῆς Ἰνδικῆς καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν τέχνην, τὰ ἀγάλματα, αἱ γλυφαί, τὰ ἄνθη καὶ λοιπὰ στολίσματα τῶν νεωτέρων εἶναι ὠραία· πλὴν ἐξεύρομεν ὅτι οἱ σημερινοὶ τεχνῖται εἰργάσθησαν κατὰ μίμησιν τῶν ἀρχαίων, πρὸς τοὺς ὁποίους αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ὁμολογοῦν ὅτι δὲν ἐξισοῦνται. Διὸ καὶ ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει ὅτι, ἂν ἐσώζετο κλίνη τις

ἀρχαία ἐκ τῶν πλουσίων ἐκείνων, ἤθελεν ἀμαυρώσει ὅλην τὴν σημερινὴν κλινοποιίαν.

Τὸ μόνον διὰ τὸ ὁποῖον ἴσως τις ἤθελε προτιμήσει τὰ ἔργα τῶν νεωτέρων, εἶναι ἡ διαφορὰ τοῦ τύπου καὶ τοῦ κανόνος. Γνωρίζομεν ὅτι τὰ σκεῦα καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν παρελθόντων χρόνων παραβαλλόμενα πρὸς ἐκείνα τὰ ὁποῖα ἡμεῖς φοροῦμεν καὶ βλέπομεν, φαίνονται εἰς ἡμᾶς γελοῖα. Πλὴν ἄρ' ἂν γὰρ τὸ αὐτὸ δὲν ἤθελε συμβῇ καὶ εἰς τὸν Περικλέα καὶ τὴν Ἀσπασίαν, ἐὰν ἔμελλον νὰ κατακλιθῶσιν εἰς τὴν κλίνην τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας;

Τὰ σημερινὰ στρώματα, περιστρώματα καὶ προσκεφάλαια εἶναι πτιλωτὰ ἢ μὲ ἕρα γεμισμένα· τὰ δὲ τῶν ἀρχαίων δὲν ἦσαν ὀλιγώτερον μαλακὰ κατὰ τοὺς τρυφηλοτέρους. Τὰ φύλλα καὶ δερμάτινα στρώματα τῶν ἡρώϊκων χρόνων διεδέχθησαν τὰ ἐξ ἐρίων (μαλλίων) τῆς Μιλήτου, ἐκ δὲ τῆς Αἰγύπτου ἔφερον πτερὰ νησῶν διὰ τὰ πτιλωτά. Ὁ Ἀλκιβιάδης ἐκοιμήθη εἰς τὴν Σπάρτην χαμαὶ, ἴσως μὲ τόσῃν εὐχαρίστησιν ὅσῃν ἠσθάνθη εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν κοιμώμενος ἐπὶ στρώματος ῥοδοφύλλων. Ἐὰν δὲ παραθέσωμεν καὶ τὰ ἀπιστότερα, μανθάνομεν ἐκ τῆς Ἱστορίας ὅτι τῶν Συβαριτῶν τις δι' ὅλης τῆς νυκτὸς δὲν ἐδυνήθη νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του διότι ἐν φύλλον ῥόδου ἐντὸς τοῦ στρώματος του ἦτο διπλωμένον καὶ ἐπομένως ἀπετέλει ἀνωμαλίαν τινα, φαντασθῆτε πόσῃν.

Ὁρμώμενοι ὅμως ἐκ τυφλοῦ ἐθνισμοῦ δὲν πρέπει ν' ἀποσιωπήσωμεν τὴν ἀγχίνοιαν τῶν νεωτέρων εἰς ὅλα ὅσα οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχον. Αἱ Καλιφορνικαὶ κλίναι π. χ. περὶ ὧν εἶπομεν, καὶ τὸ Ἐλαστικὸν Διβάνιον, προσφέρουν εὐχέριαν καὶ ἀνάπαυσιν ἀπλὴν καὶ θαυμασίαν· καὶ ἂν ἡ ἐφεύρεσις αὐτῶν δὲν ἀπαιτῇ μέγαν νοῦν, ὅμως ἦσαν ἄγνωστα εἰς τοὺς ἀρχαίους. Ὁμοίως ἡ κλίνη τοῦ Κ. Τ. Ἰωάννου, ἐπονομαζομένη ἐγερτικὴ, εἶναι ἀξιοθαύμαστος· διότι καθ' ὅποιανδήποτε ὥραν ἐπιθυμεῖς νὰ ἐξυπνήσῃς, ἡ κλίνη αὕτη σ' ἐξεγείρει, ἰδοὺ πῶς. Ὑπεράνω τοῦ προσκεφαλαίου σου ὑπάρχει μικρὸν ὥρολόγιον· ἐὰν λ. χ. θέλῃς νὰ ἐγερθῇς τὴν 8 ὥραν, θέτεις τὸν λεπτοδείκτην ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτῆς· καὶ ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, τὸ ὥρολόγιον σημαίνει, καὶ διὰ μηχανισμοῦ τινος, τὸν ὁποῖον μάτην ἤθελεν ἐπιχειρήσει τις νὰ παραστήσῃ περιγραφικῶς, τὸ στρώμα κλίνει ἐλαφρὰ πρὸς τὸ ἔδαφος καὶ σὲ ἀποθέτει χαμαί. Σημειωτέον ὅτι παρὰ τὴν κλίνην ὑπάρχει κάτω ἄλλη στρωμνὴ μικρὰ καὶ μαλακὴ, εἰς τὴν ὁποίαν κατακυλίεσαι ἀβλαβῶς. Διὰ δὲ τοὺς ὀκνηροὺς καὶ ὑπναλέους, οἵτινες μεταβαίνοντες ἀπὸ στρώματος εἰς στρώμα πάλιν εὐκόλα εὐρίσκουν τὸν ὕπνον, ἤθελεν

είσθαι καλὸν, ἐὰν ἀντὶ στρωμνῆς ὑπῆρχε παρὰ τὴν κλίνην ψυχρὸν λουτρὸν, διὰ ν' ἀνανήψωσιν ἐντελῶς.

Τὴν κλίνην τῶν ΚΚ. Φωδὲλ καὶ Φιλίππων τοῦ Λονδίνου (ἰδὲ ἀριθ. 180) ἔπρεπε νὰ σημειώσω πρώτην, ὡς πολυτιμότεραν τῆς Αὐστριακῆς· πλὴν ἐπειδὴ ἡ ἐργασία αὐτῆς διαφέρει ἀπὸ τὴν τῶν ἄλλων νεωτέρων καὶ τῶν ἀρχαίων κλινῶν, διὰ τοῦτο ἀφήσαμεν αὐτὴν τελευταίαν. Ἡ κλίνη αὕτη ἔχουσα τὸ σχῆμα τῆς ἐποχῆς τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. εἶναι ὅλη ἐξεργασμένη διὰ τῆς βελόνης κατὰ τὴν ἐν Εὐρώπῃ γνωστὴν ἐκείνην ταπητουργίαν τῶν Παρισίων τὴν ἐπονομαζομένην des Gobelins. Τὸ ξύλον εἶναι διάχρυσον· ἐπὶ δὲ τῆς πλακὸς τῶν ποδῶν φαίνεται ὁ Φαέθων ἐφ' ἄρματος τεθρίππου περιστοιχισμένος ἀπὸ ἑπτὰ γυναικας· τούτων δὲ προπορεύεται ἡ Ἥως ἐκ τῶν χειρῶν ῥόδα ῥαίνουσα, καὶ μακρόθεν φαίνονται κυανωτάτη θάλασσα, ὄρη καὶ πλοῖα. Ὁλὴ αὕτη ἡ εἰκὼν ἀντεγράφη διὰ τῆς βελόνης κατὰ τὸ πρωτότυπον περιφῆμου ζωγράφου Ἰταλοῦ εὐρισκόμενον ἐν Ῥώμῃ εἰς τὸ παλάτιον Rospiglioso· εἶναι τέχνης καὶ ὑπομονῆς ἄπειρον ἔργον. Ὑπεράνω τῶν ὀλοσηρικῶν προσκεφαλαίων εἶναι τῆς αὐτῆς ἐργασίας γυνὴ μὲ πτερὰ ἀνοικτὰ, δύο παιδία κοιμώμενα εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῆς, νέφη μαύρα καὶ γλαυξ διύπταμένη. Ἡ γυνὴ ἀλληγορεῖται πρὸς τὴν νύκτα καὶ ἀντεγράφη ὡσαύτως διὰ τῆς βελόνης κατὰ τὸ ἄγαλμα τοῦ περιφῆμου Δανοῦ γλύπτου Thorwaldsen. Εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς κλίνης φαίνονται 52 διάφορα ἄνθη καὶ καρποὶ, κεντημένα ὡσαύτως διὰ τῆς βελόνης, καὶ ἄγγελοι ῥαίνοντες ῥόδα ὑπὲρ τῶν κοιμωμένων. Τὰ παραπετάσματα εἶναι ὅλα ἐξ Ἰρλανδικοῦ porlin καὶ ὀλοσηρικοῦ. Εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ χρυσοῦ καὶ λαμπρῶς κεκοσμημένου πλαισίου τῆς ὀροφῆς κυματοῦνται λευκὰ καὶ κυανὰ ἄνθη. Ὅλα τὰ ἄλλα μέρη τῆς κλίνης ταύτης εἶναι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξεργασμένα. Τὸ δὲ ἔργον θεωρεῖται πολυτιμότερον παντὸς ἄλλου διὰ τὴν ἐν αὐτῷ ἄπειρον ἐργασίαν καλλιτέχνων γυναικῶν, ἥτις ἀποδεικνύει τόσῃν τέχνῃν, τόσῃν ὑπομονῇν, τόσῃν φιλοκαλίαν, ὥστε οἱ ἄριστοι τεχνῖται τῆς ἀρχαιότητος ἐνώπιον αὐτοῦ ἴσως ἤθελον περιέλθει εἰς ἑκστασιν προσωρινήν.

Ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ἐκθέτει μίαν κοιτίδα (κούνιαν) ἐκ ξύλου τῆς Τουρκίας τορνευθὲν συμβολικώτατα ἀπὸ τὸν κύριον W. G. Rogers. Ἐπὶ ταύτης παριστάνεται ἡ συμμαχία τῆς Ἀγγλικῆς αὐλῆς μετ' ἐκείνης τοῦ Σάξ-Κοβούργ-Γκόθα. Ἡ κοιτὶς εἶναι λεπτοεργημένη μὲ πολλὴν τέχνην καὶ φιλοκαλίαν, τὰ δὲ ἄνθη, καρποὶ, προσώπια καὶ

ἐπίλοιπα γλύμματά της, εἶναι τῆς μεγίστης φυσικότητος. Ὁ ἀριθ. 24, καὶ ἀριθ. 40 δίδουσι ἰδέαν μικρὰν ταύτης.

Ἐτέρα κοιτὶς διπλωτὴ πολλὰ περίεργος, εἶναι ἐκείνη τὴν ὁποίαν οἱ Κύριοι Carper καὶ υἱὸς τοῦ Λονδίνου ἐφεύρον. Εἰς τὸν ἀριθ. 2, ὁ ἀναγνώστης βλέπει ἐν χαρίεν τόξον σκεπασμένον μὲ λεπτὰ κεντητὰ ὑφάσματα καὶ τρύχαπτα· τὸ τόξον τοῦτο ὡς καὶ τὰ τῶν ποδῶν καὶ πλευρῶν τῆς κοιτίδος ὅταν ᾗναι ὑψωμένα σχηματίζουν ἐν ἀερώδεις ὑποσκήνωμα, ὑπὸ τὸ ὁποῖον τὸ νήπιον ἀναπνέει ἐν μεγίστῃ ἀνέσει, καὶ προφύλαξιν, ὅταν δὲ διπλοθῶσι ὡς εἰς τὸν ἀριθ. 36 σχηματίζεται ἐν δέμα μόνον 12 δακτύλων πάχους καθ' ὅλα ἐνμετακόμιστον. αα εἶναι ἡ ἄμαξα ἐντὸς τῆς ὁποίας τίθεται εἰς τὴν μετακόμισιν· ε εἶναι τὸ μέρος τῶν ποδῶν· f τῆς κεφαλῆς καὶ gg τ' ἄγκιστρα ἐπὶ τῶν ὁποίων κρέματα. Ὁ ἕτερος ἀριθ 36 δεικνύει εἰς ποῖον ὥραϊον ὑάλινον κιβώτιον ἐξετέθη εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον.

Ἡ κλίνη τῶν Ἰνδιῶν ὑπερέχει πασῶν τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς. Ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ὅτι ἐφέρθη ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν καὶ ὅτι εἶναι γνησίᾳ ἀπόγονος ἐκείνων τὰς ὁποίας καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐμιμήθησαν. Δὲν εἶναι ἀργυρωμένη οὐδὲ χρυσομένη, ἀλλ' ὅλως διόλου ἀπὸ καθαρὸν χρυσὸν καὶ ἀργυρον κατειργασμένη. Ὁ ὀρθογώνιος οὐρανὸς αὐτῆς ὑποστηρίζεται ἀπὸ 12 κυλινδρικούς στήλας ἀργυρᾶς μὲ μυρία ποικίλματα· τὰ παραπετάσματα εἶναι ἀπὸ βύσσινον μουσελίνον κεντημένον καὶ διάχρυσον καθὼς εἶναι οἱ τουρκικὸι τσεβρέδες. Γύρω τοῦ οὐρανοῦ τούτου κρέμανται μικροὶ κώδωνες ὧν ἕκαστος φέρει σμάραγδον ἔχοντα μέγεθος κοινοῦ ἐρεβίνθου· ἡρίθμῃσα δὲ μόνον εἰς τὴν μίαν πλευρὰν τοῦ οὐρανοῦ 90, ὥστε αἱ 4 πλευραὶ φέρουν περίπου 300 τοιοῦτους σμαράγδους. Εἰς τὰς 4 γωνίας τοῦ αὐτοῦ οὐρανοῦ ὑψοῦνται 4 ῥομβοειδεῖς διάχρυσοι ὄγκοι, περὶ τοὺς ὁποίους κρέμανται ὡσαύτως σμάραγδοι. Ἡ πλατεῖα ζώνη τῆς κλίνης εἶναι δίκτυον πυκνὸν σμαράγδων, τῶν ὁποίων ἡ κλίνη ἴσως φέρει ὁμοῦ πλείονερός τῶν 1,000. Αἱ στρωμναί, τὰ προσκεφάλαια τῆς κλίνης εἶναι ἀπὸ κατυφὲ βυσσινόχρουν ἀφθόνως κεντημένον μὲ χρυσᾶ ποικίλματα κατὰ τὴν φιλοκαλίαν τῶν Ἰνδῶν. Τὸ δὲ ἔδαφος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὀρθοῦται ἡ κλίνη εἶναι στρωμένον μὲ τάπητα, καὶ στόφας ἐρυθρὰς κεντημένας μὲ κλάδους ἀργυροῦς. Κύκλῳ δὲ τοῦ πολυτίμου τούτου σκεύους εἶναι τοποθετημένα 24 κάνιστρα, καλάθια, σπυρίδες, φόρμια καὶ χαρτοφυλάκια κατεσκευασμένα ἀπὸ μυρίπνουν χόρτον τῆς Ἰνδίας καὶ ἐπικεντημένα μὲ κατυφὲ χρώματος χρυσοκανθάρου, τῶν ὁποίων ἡ

ναρκωτική εὐωδία χρησιμεύει εἰς τὸν τρισόλβιον ἄνθρωπον τὸν ἐπὶ τῆς κλίνης κοιμώμενον (ιδὲ ἀριθ. 210).

Ὅχι μακρὰν τῆς κλίνης ταύτης ὑπάρχει ἑτέρα ὡσαύτως ἀργυρήλατος μὲ παραπετάσματα ἀπὸ ἐκλεκτὰ σάλια, καὶ παρέκει φαίνονται 2 ἔδραι ἐξ ἐλέφαντος.

Τὰ ἐπιπλα ταῦτα τῶν Ἰνδιῶν καὶ τινὰ ἄλλα δὲν ἐκπλήττουν τὸν θεατὴν μόνον διὰ τὴν πολυτέλειαν τῶν, ἀλλὰ μάλιστα διὰ τὴν ἔντεχνον ἐργασίαν τῶν, ἥτις ἐρχομένη ἀπὸ τόπους τοὺς ὁποίους ἀνάγομεν εἰς κατάστασιν ἡμιπολιτισμένην ὑποσκελίζει διὰ μιᾶς καὶ κατὰ τὴν φιλοκαλίαν, καὶ κατὰ τὴν λεπτότητα, καὶ κατὰ τὴν γνησίαν ἐφεύρεσιν, τὰ λαμπρότερα ἀριστουργήματα τῆς σοφῆς Εὐρώπης. Ἀποδείξεις τρανὴ τοῦ ὅτι εἰς τὰ ὠραῖα ἐκεῖνα κλίματα αἱ λαμπραὶ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες φωτίζουν τὸν νοῦν, καὶ πᾶσα ζεφύρου πνοὴ ἐμπνέει μίαν ιδέαν, καὶ πᾶς ἀστὴρ γεννᾷ ἓνα μῦθον.

Ἡ Παλανκίνα ἦτοι τὸ φορεῖον τοῦ Ῥαγιά τῆς Τραβανχωρίας τῶν Ἰνδιῶν εἶναι ἕτερον δεῦγμα, τέχνης πλούτου καὶ φιλοκαλίας (ιδὲ ἀριθ. 7).

Ἡ κοιτὶς τὴν ὁποίαν ὁ ἀναγνώστης βλέπει εἰς τὸν ἀριθ. 26 ὁμοία τῶν τῶν μερῶν μας, εἶναι καὶ αὕτη ἐκ τῶν ὠραιότερων. Τὰ παραπετάσματά της κρατούμενα ἀπὸ πρωτοστάτην ἄγγελον εἶναι ἐκ λευκοῦ καὶ κυανοῦ δαμασκηνοῦ ὑφάσματος.

II.

Καθίσματα.

Ὁ Κ. J. Malliot εἰς τὸ ἀθάνατον περὶ ἀρχαίων ἐθῶν καὶ ἐνδυμασιῶν σύγγραμμά του λέγει (τόμ. 2, σελ. 332), ὅτι τὰ ἐπιπλα τῶν ἀρχαίων διέφερον πολλὰ ὀλίγον ἐκείνων τὰ ὁποῖα σήμερον μεταχειρίζομεθα. Τφόντι.

Καθίσματα, τράπεζαι, ἀνάκλιντρα, ἀγγεῖα, κάτοπτρα, τάπητες, ἄβακες (sideboards) εἶναι τὰ ὅσα βλέπομεν σήμερον εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον τὰ αὐτὰ ὑπῆρχον καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἀλλὰ μὲ σχήματα καὶ μορφὰς διαφόρους, ὅσας αἱ τότε συνήθειαι, ἢ μᾶλλον ἀναπαύσεις ἀπῆλθον. Οἱ δὲ ἀρχαῖοι δὲν εἶχον τὴν μανίαν τοῦ συρμοῦ τῶν νεωτέρων. Ἐγνώριζον καὶ ἐφύλαττον τὴν ἁρμονίαν τῶν σκευῶν, κατεσκεύαζον τὰ εἰρημένα ἐπιπλα

λιτότατα ἢ πλουσιώτατα, ἀνάλογα πρὸς τοὺς πόρους ἐκάστου· πλὴν, καθὼς οἱ σημερινοὶ, μωρῶς δὲν μετέβαλλον κατὰ πᾶν δεύτερον ἢ τρίτον ἔτος τοὺς πόδας ἐνὸς καθίσματος, π. χ., ἢ τὸ πάλαιον ἐνὸς κατόπτρου, ἀποβάλλοντες τὰ παλαιὰ καὶ λέγοντες ὅτι δὲν εἶναι πλέον τοῦ συρμοῦ. Οἱ νεώτεροι διὰ τὸν μάταιον τοῦτον συρμὸν πληρώνουν περισσότερα χρήματα τῆς πραγματικῆς ἀξίας τοῦ ἐπίπλου.

Εἰς τὸ χῶρισμα τῶν ἀγγλικῶν ἐπίπλων, ὡς καὶ εἰς τ' ἄλλα τῆς Γαλλίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Αὐστρίας, κτλ., βλέπομεν καθίσματα ἐκ ξύλου καρυᾶς, ἐξ ἐβένου, *parier maché*, ἀπὸ κατυφῆ ἢ ὀλοσηρικόν, μὲ σειρήτια χρυσᾷ ἢ πολύχροα, καὶ χρυσωμένα.

Τὰ καθίσματα ταῦτα εἶναι ὅλα νέων ἐφευρέσεων ἔργα, δηλαδὴ ὅλα ἐγγίζουσιν εἰς τὸ πρωτότυπον ἐκεῖνο σχῆμα τὸ ὁποῖον ἡ φύσις ἠνάγκασε τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐφεύρῃ, πλὴν τὰ ὀνομάζουν νέα, διότι εἰς τοῦ ἐνὸς τοὺς πόδας ἔδωκαν μίαν νέαν στροφήν, ἢ διότι τοῦ ἄλλου τὸ προσκεφάλαιον κατεσκεύασαν ἐξ ἄλλης ὕλης.

Ὁ Κ. J. Wards π. χ. ἐξέθηκε μίαν ἔδραν τὴν ὁποίαν ἐπωνόμασεν Ἐδροκλίνην, διότι εἶναι ἐνταυτῷ καὶ ἔδρα καὶ κλίνη. Τὸ σχῆμά της εἶναι πλατείας πολτρώνας σκεπασμένης ἀπὸ ἐρυθρὸν κατυφῆ, τὸ δὲ κάθισμα εἶναι ἐλαστικόν διὰ μηχανισμοῦ δέ τινος ἐπιτηδεῖον παρεκτείνεται κάτωθεν τούτου ἑτέρα στρωμνὴ ὁμόχρους, ἥτις ἀνελθοῦσα εἰς τὸ ὕψος τοῦ καθίσματος τῆς ἔδρας σχηματίζει στενὴν κλίνην, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ ἀσθενὴς π. χ. ἢ τετραυματισμένος, εἰς δὲ δύναται νὰ κοιμηθῇ, ἐμπορεῖ κάλλιστα νὰ διέλθῃ τὴν νύκτα του. Ἡ τελειοποίησις τῆς ἔδρας ταύτης εἶναι ἔργον τῶν νεωτέρων, ἀλλ' ἐφεύρεσις αὐτῶν βεβαίως δὲν εἶναι. Ὁ Σκίμπους τῶν Ἑλλήνων ὅτι εἶναι γνήσιος πρόγονος τῆς ἔδρας τοῦ Κ. J. Wards εἶναι τόσον βέβαιον, ὅσον ὅτι καὶ ἡμεῖς εἴμεθα γνήσιοι ἀπόγονοι ἐκείνων. Ὁ Σκίμπους συνίστατο ἀπὸ κλίνην καὶ κάθισμα. Ὁ Κ. Βόσιος εἰς τὸ σύγγραμμά του *Roma subterranea* (σελ. 83, 91, 101), ἐκθέτει διάφορα σχήματα τοιούτων κλινωδρῶν. Ὁ Λιβάνιος λέγεται ὅτι ἀσθενῶν ἐδίδασκε κειτόμενος ἐπὶ σκίμποδος, καὶ αἱ διάφοροι ἀγγλικάι ἐγκυκλοπαιδεῖαι τῶν ἀρχαιοτήτων, πρὸ πάντων δὲ ἡ τοῦ Κ. Θωμᾶ Δόδλεϋ Φοσβρόκ (τόμ. 1, σελ. 263) ἐπιβεβαιοῦσι τοῦτο. Ὁ τελευταῖος συγγραφεὺς μάλιστα προσθέτει ὅτι ἡ κλίνη ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔκειτο ὁ Λάζαρος ὅτε ὁ Ἰησοῦς τῷ εἶπεν “Ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει ἦτο τοιοῦτος σκίμπους.”

Ὁ αὐτὸς τεχνίτης ἐξέθηκεν ἑτέραν ἔδραν ἐπονομαζομένην τῶν Ὀδοντοϊατρῶν. Τὸ σχῆμα αὐτῆς

εἶναι ἀπλοῦ θρονίου μὲ δερμάτινον κάθισμα. Ἐπὶ δὲ τῶν ἄκρων τῶν δύο βραχιόνων ὑπάρχουν δύο λευκὰ ὀστεώδη μῆλα, τὰ ὅποια ἐὰν στρέψῃς περὶ τοὺς ἄξωνάς των, τροχαλῖαι δύο ὑπὸ τοὺς ἐμπρὸς πόδας τοῦ θρονίου καὶ μία μεταξὺ τῶν δύο ὅπισθεν στρεφόμεναι ὅχι μόνον μετακινοῦν τὸ θρόνον ὅπου ὁ Ὀδοντοῖατρὸς θέλει νὰ τὸ διευθύνῃ, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ὅσον ὁ ἐπ' αὐτοῦ καθήμενος θέλει νὰ μετατοπισθῇ, ἐὰν ἄλλως τὸ ἔδαφος ἦναι ἐπίπεδον καὶ οἱ βραχιόνες τοῦ ἀνθρώπου στρέφοντες τὰ δύο μῆλα δὲν ἀποκάμωσι. Τὸ ἀπλούστατον σχῆμα τοῦ θρονίου τούτου ἐγγίζει εἰς τὸ τοῦ ἀρχαίου Θακού, παρεκτὸς τοῦ εἰρημένου μηχανισμοῦ.

Οἱ Κύριοι Jennens, Betteridge, καὶ υἱοί, ἐξέθηκαν τρεῖς ἔδρας· τὴν τῶν Ἡμερουσίων Ὀνειρών. τὴν Ἀνατολικὴν καὶ τὴν Ζευκτὴν.

Ἡ τῶν Ἡμερουσίων Ὀνειρών εἶναι ἀπὸ papier maché κεχρυσωμένον πολὺ πλατεῖα καὶ ἐλαστικὴ (ιδεῖ ἀριθ. 116). Ἐπ' αὐτῆς εἶναι ζωγραφημένος ἄνθρωπος κοιμώμενος, ἀστέρες καὶ ἄλλα σύμβολα τῆς νυκτός. Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν μαλακῶν καὶ ωραίων προσκεφαλαίων τῆς εὐκόλως περιπίπτει εἰς ὕπνον βαθύν, μάλιστα ἂν εὐρίσκεται εἰς θερμὸν κλίμα. Τὸ ἀναπαυτικὸν τοῦτο σκεῦος ὁμοιάζει μᾶλλον τὰς πλουσίας τῶν Ῥωμαίων καθέδρας, ἐπὶ τῶν ὁποίων αἱ Κυρίαι καθήμεναι ἐθεώρουν τὰς πανηγύρεις ἢ παρατάξεις. Εἰς τὸν ἀριθ. 13 φαίνονται ἐπίσης καὶ διάφορα ἄλλα ἀπὸ papier maché τὰ ὅποια οἱ ἴδιοι Κύριοι ἐκθέτουν.

Ἡ Ἀνατολικὴ ἔδρα εἶναι ὡσαύτως ἀπὸ κατυφέ, χρυσωμένη, ἐλαστικὴ καὶ ἀναπαυτικὴ· τὸ δὲ ἔρεισμα αὐτῆς ὡς φύλλον δένδρου πλατὺ κάμπτεται ὀλίγον ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς. Τοιούτου σχήματος ἔδραν ἡμεῖς δὲν ἔχομεν εἰς τὴν Ἀνατολὴν, οὐδὲ μεταξὺ τῶν σχημάτων ἀρχαίων καθισμάτων ἐδυνήθην νὰ εὕρω παραπλήσιον, διὸ ὑποθέτω ὅτι ἡ ἔδρα αὕτη ἐπωνομάσθη Ἀνατολικὴ μόνον ἐπὶ σκοπῷ κερδοσκοπίας, ἐπεὶ οἱ τεχνῖται διὰ νὰ πωλῶσιν εὐκολώτερα τὰ τεχνουργήματά των, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δημοσιεύωσι συχνάκις διὰ τῶν ἐφημερίδων πομπώδεις ἀγγελίας μὲ παχέα ὀνόματα, τὸ δὲ ὄνομα Ἀνατολὴ ἐνταῦθα πάντοτε σημαίνει τι μυθώδες.

Ἡ Ζευκτὴ ἔδρα εἶναι διὰ δύο Κυρίας συνεργαζόμενας καὶ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἄριστα εἰς δύο φίλους συνομιλοῦντας. Εἶναι ἀπλὴ καὶ κομψή· συνίσταται ἐκ δύο ἐδρῶν συνεχόμενων, μεταξὺ τῶν ὁποίων, ἀκριβῶς εἰς τὸ μέρος ὅπου συνέχονται, μικρὸν κιβώτιον περιέχον τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν ραπτικήν ὅχι μόνον χορηγεῖ ταῦτα εἰς ἀμφοτέρας τὰς παρακαθημένας γυναῖκας, ἀλλὰ συγχρόνως καλύπτει

πολὺ καλὰ τὸ προσάρμοσμα, ὥστε νομίζεις ὅτι αἱ δύο Κυρίαι ἀπλῶς ἔσυραν τὰ καθίσματά των ἢ μία πλησίον τῆς ἄλλης. Τοιαῦται ἔδραι ὑπάρχουν καὶ μεταξὺ τῶν ἐπίπλων τῶν ἄλλων ἐθνῶν εἰς τὸ γαλλικὸν χώρισμα μάλιστα εἶναι μία διὰ τρεῖς Κυρίας παρακαθημένας σταλμένη ἀπὸ τὸν Κ. Δεκαρτ. (ιδεῖ ἀριθ. 55). Ἡ Ζευκτὴ ἔδρα εἶναι βεβαίως παράγωγον ἐκ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Bisellium, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν εἰς δύο ἄνδρας συνδιαλεγόμενους περὶ ὑποθέσεων τῆς ὑπηρεσίας.

Εἰς ἓν τῶν χωρισμάτων τοῦ Καναδᾶ ὑπάρχουν ἐπιπλά διαφόρων σχημάτων ἐκ τοῦ σπανιωτάτου ἐβένου τοῦ τόπου ἐκείνου. Ἐν ἀνάκλιντρον ἐν εἶδει περισπωμένης ἔχον τόπον διὰ δύο ἀνθρώπους καὶ ἀκριβῶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐρείσματος μικρὰν στρογγύλην τράπεζαν, εἶναι σκεῦος ὅχι μόνον πολύτιμον διὰ τὸ ξύλον του, ἀλλὰ καὶ διὰ παράδοξόν τινα κομψότητα ὡς πρὸς τὸ μέρος τῆς γῆς ἐξ οὗ ἐστάλη. Πλησίον τοῦ ἀνακλίντρου τούτου 4 ἢ 5 καθίσματα ἐφελκύουν τὴν προσοχὴν τῶν κατοίκων τῆς Ἀνατολῆς πρὸ πάντων. Ὁμοιάζουν στασίδια τῶν ἐκκλησιῶν μας, ἢ μᾶλλον ἔδρας τινὰς παλαιὰς τὰς ὁποίας βλέπομεν εἰς ἀρχαῖα μοναστήρια. Τὸ κάθισμα τούτων δὲν εἶναι ξύλινον, ἀλλὰ στρωμνὴ κεντημένη διὰ τῆς χειρὸς μὲ ρόδα καὶ ἄλλα ἄνθη. Ἐξαιρέσει τῶν κεντημάτων τούτων, τὰ καθίσματα αὐτὰ ἀναγόνται εἰς τὴν ποικιλίαν ἐκείνην τῶν ἀρχαίων σχεδίων τὰ ὅποια ἐκάλουν θρανία ἢ θρανίδια.

Ἡ ἔδρα τῶν Κυρίων Lovegrove ἐπονομαζομένη μεταφερτὴ, κατεσκευασμένη ἀπὸ ξύλον ἀρχαίας δρυὸς μὲ κοσμήματα σκαλιστὰ, καὶ σκεπασμένη ἀπὸ κατυφέ, ὁμοιάζει τὰ κοινὰ διπλωτὰ καὶ μεταφερτὰ ξύλινα καθίσματα καὶ τὰ τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων, τὰ ὅποια ὁ Ἀλικαρνασσεὺς Διονύσιος ὀνομάζει δίφρους, λέγων ὅτι εἰς αὐτοὺς ἐκαθέζοντο οἱ ὑπατοί, οἱ ἀρχιερεῖς, αἱ ἐστιάδες, κτλ. Οἱ δίφροι οὗτοι κατεσκευάζοντο ἀπὸ ἐλέφαντα, καὶ οἱ πόδες τῶν ἔληγον εἰς κεφαλὴν ζώου τινός. Ὁ Βαλέριος Μάξιμος λέγει ὅτι, ὅτε οἱ Γαλάται ἐκυρίευσαν τὴν Ῥώμην, οἱ συγκλητικοὶ καθήμενοι ἐπὶ τοιούτων δίφρων ἐπερίμεναν ἐν σιωπῇ τὴν ἀφίξιν τῶν ἀγρίων νικητῶν.

Τὰ διάφορα σχέδια, τῶν ἐν τῷ παλατίῳ καθισμάτων εἶναι πολυάριθμα. Εἰς τὸ ἀγγλικὸν μέρος ἡρίθμησα 50 διάφορα σχέδια ἐδρῶν, εἰς τὸ γαλλικὸν 42, εἰς τὸ αὐστριακὸν 11, εἰς τὸ τοῦ Καναδᾶ 14, εἰς τὸ τοῦ Βελγίου 6, καὶ πλῆθος ἄλλων εἰς τὰ χωρίσματα τῆς Γερμανίας καὶ ἄλλων μερῶν τῆς Εὐρώπης.

Μεταξὺ τῶν ἀγγλικῶν δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν τὴν ἔδραν τοῦ Κ. Collinson τὴν ἐπονομαζομένην

βιβλιοθήκης ἔδραν. Αὐτὴ κατεσκευάσθη ἀπὸ μελανώτατον ξύλον δρυὸς, τὸ ὁποῖον ἐσχάτως εὗρέθη θαμμένον εἰς τὴν γῆν πρὸ 2,000 χρόνων.

Ὁμοίως ἡ ἔδρα τοῦ K. Studson ἡ ἐπονομαζομένη ἀγροτική, εἶναι μοναδική· διότι τὸ ξύλον τῆς κατεργάσθη ἀτάκτως καὶ ξενοτρόπως ὥστε ἀπατῶμενος νομίζεις ὅτι εἶναι λεπτότρητος λίθος, ὡς εἶναι οἱ βράχοι τῆς θαλάσσης.

Ἄλλη πλέον ἀναπαυτικώτερα δι' ἀσθενεῖς κλίνη καὶ κάθισμα ἐνταυτῷ, εἶναι ἡ τοῦ Κυρίου Μίντων τοῦ Δονδίνου τῆς ὁποίας αἱ δύο εἰκονογραφίαι ἀριθ. 159 καὶ ἀριθ. 160, μᾶς ἀπαλλάττωσι ἀπὸ κάθε περιγραφῆς.

Ὁ Κύριος Mercier ἐκ Hammersmith ἐκθέτει τὸ τοῦ ἀριθ. 69, κάθισμα ἀξιοσημεῖωτον διὰ τὰ μεβελόνην λεπτὰ κεντήματά του. Τὰ κεντήματα ταῦτα εἶναι τὸ στέμμα τοῦ Βαρωνάτου τοῦ Πρίγκιπος τῶν Wales εἰς τὸν ὁποῖον καὶ τὸ ἀφιερώνει.

Τὸ τοῦ ἀριθ. 71 κάθισμα, κατεσκευάσθη ἀπὸ ἓνα ναυτοεργάτην τοῦ Cockermouth εἰς διάστημα 6 ἑτῶν κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀργίας του, ὅθεν δὲν πρέπει νὰ τὸ παρασιωπήσωμεν.

Ἡ εἰς τὸ Βελγικὸν δωμάτιον Γοτθικὴ ἔδρα τοῦ Κυρίου A. F. Roule (ιδεὲ ἀριθ. 50) εἶναι ἐν τῶν ἀριστοκρατικωτέρων σκευῶν ὅπου ἀπαντήσαμεν. Εἶναι ἐκ κατεργασμένης μὲ μόχθον πολλὴν κεχρυσωμένης δρυὸς καὶ τὰ προσκέφαλά τῆς ἀπὸ βαθὺ ἐρυθρὸν κατυφέν· κάμνει δὲ μέρος μιᾶς βιβλιοθήκης καὶ μιᾶς ὥρας κλίνης ὅπου τὸ ἴδιον ἔθνος ἔστειλεν.

Τὰ καθίσματα ἐν γένει εἶναι ἐνταῦθα μεταξωτά, ἀπὸ κατυφέ, κεντητά, ἀπὸ διφθέραν, ἀπὸ ξύλον τορνευμένον ἢ σκαλισμένον, ἢ καὶ ἀπὸ papier maché. Ὅλα δὲ τὰ εἰρημένα σχέδια εἶναι τοῦ σημερινοῦ συρμοῦ πολυτελεῖς ὑπηρέται, τὴν δὲ ἀξίαν αὐτῶν αὐξάνει ἡ ἐργασία τῆς κατασκευῆς μᾶλλον παρὰ ἡ ὕλη.

Παραβύλλοντες καὶ ταῦτα πρὸς τὰ τῶν ἀρχαίων, ἂν καὶ ἐκεῖνα κατὰ περιγραφὴν μόνον ἐγνωρίσαμεν, ἐνῶ τὰ παρόντα εἰς καλὴν ἁρμονίαν διατεθειμένα καὶ μεταξὺ τόσων ἄλλων λαμπρῶν ἔργων τὰ ὁποῖα αὐξάνουν τὴν καλλονὴν των, παρακινοῦν ἀναμφιβόλως τὸν θεατὴν νὰ λησμονήσῃ τὰ παρελθόντα καὶ δώσῃ τὴν προτίμησιν εἰς τὰ παρόντα· παραβάλλοντες, λέγομεν, ταῦτα καὶ γνωρίζοντες ὅτι παρ' ἐκείνοις τὰ καθίσματα, ὡς καὶ αἱ κλῖναι, κατεσκευάζοντο ὁμοίως ἀπὸ ἐλέφαντα, ἤλεκτρον, χρυσόν, ἄργυρον καὶ μάρμαρον, καὶ ὅτι τὰ προσκεφάλαιά των ἦσαν ἀπὸ κεντητοὺς τάπητας, χλαῖνας καὶ ἄλλα πολύτιμα μᾶλλον καὶ λεπτὰ ὑφάσματα, πιστεύομεν

ὅτι πᾶς ἀμερόληπτος κριτὴς ὀφείλει καὶ ἐνταῦθα νὰ προτιμήσῃ τὰ τῶν ἀρχαίων.

Εἰς τὸ Ἰνδικὸν δωμάτιον διακρίνεται ὁ λευκὸς θρόνος τὸν ὁποῖον ὁ Ῥαγιᾶς τῆς Τραβανκὸρ ἐπεμφεν εἰς τὴν Ἑκθεσιν καὶ διώρισε νὰ προσφερθῇ ὕστερον δῶρον εἰς τὴν βασιλίσσαν Βικτωρίαν (ιδεὲ ἀριθ. 182). Εἶναι ὅλος ἀπὸ ἐλέφαντα τετορευμένον, τὸ δὲ μαλακὸν καὶ ὀλοσηρικὸν κάθισμά του στολίζουσιν χρυσὸς, ἀδάμαντες καὶ ῥουμπίνια· ἐπ' αὐτοῦ δὲ παρίσταται διὰ γλυφῶν ὠραῖον κόσμος ὑλόκληρος. Ἄνθρωποι, λέοντες, ἄνθη, διάφορα πρῶσσωπα τῆς Ἰνδικῆς μυθολογίας ἀποδεικνύουσιν ἐργασίαν ἥτις ἀναντιρρήτως νικᾷ ὅλην τὴν εὐρωπαϊκὴν τέχνην καὶ διδάσκουσιν ὅτι τὰ ἐπιπλα τῆς βίβλου τῶν Χιλιῶν καὶ μιᾶς νυκτὸς, δὲν εἶναι ὄνειρα τῆς φαντασίας, ἀλλὰ πράγματα τὰ ὁποῖα ἡ Δύσις δὲν δύναται νὰ διαφιλονεικήσῃ πρὸς τὴν Ἀνατολήν, ὅπου ὁ πλοῦτος καὶ ἡ πολυτέλεια φαίνεται ὅτι ἔλαβον τὴν ἀρχὴν των. Διὰ λόγων δὲ καὶ εἰκόνων ματαίως ἤθελεν ἐπιχειρήσει τις νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην ἀκριβῆ ἰδέαν τοῦ σκεύους τούτου. Πρέπει τις νὰ τὸ ἰδῇ ἐκ τοῦ πλησίον, νὰ τὸ μελετήσῃ, καὶ τότε θέλει λάβει ἰδέαν αὐτοῦ ἀνεξάλειπτον.

Εἰς τὸν ἀριθ. 33 δίδομεν χωριστὰ τὴν εἰκονογραφίαν μιᾶς τῶν ἐδρῶν ὅπου τὸν συντροφεύουσιν.

Ἡ παράδοξος τὸ σχῆμα ἔδρα τὴν ὁποίαν ὁ ἀναγνώστης βλέπει εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 45. εἰκονογραφίαν εἶναι τῆς Ἀμερικῆς καὶ φέρει 12 περίπου σιδηρὰ ἐλατήρια ὑποκίτω αὐτῆς τὰ ὁποῖα χορηγοῦν περισσοτέραν ἀνάπαυσιν εἰς τὸν καθεζόμενον.

III.

Κάτοπτρα.

Τὰ κάτοπτρα ἀποδεικνύουσιν πολὺ περισσοτέραν ἀνάπτυξιν εἰς τοὺς νεωτέρους παρὰ εἰς τοὺς Ἑλλήνας καὶ τοὺς Ῥωμαίους. Ὅχι διότι εἰς τούτους δὲν ἦσαν ἀναγκαῖα, ἀλλὰ μᾶλλον διότι ἡ χρῆσις τοῦ ὕαλου δὲν ἦτο τόσον γνωστή.

Τὸ σκεῦος τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἐξίσου λέγει τὴν ἀλήθειαν καὶ εἰς ἰδιώτας καὶ εἰς βασιλεῖς, φαίνεται ἀναγκαῖον εἰς τὸν ἄνθρωπον εὐθὺς μετὰ τὴν μετάβασιν τοῦ ἀπὸ τὸν νομαδικὸν εἰς τὸν πολιτισμένον βίον. Τί δυστυχία ἂν δὲν ὑπῆρχον κάτοπτρα, καὶ ἐπεριμένομεν νὰ μάθωμεν τὴν μορφήν μας ἀπὸ τὰ

χείλη τῶν κολάκων ἢ τῶν ἐχθρῶν μας. Τὸ Γνώθι σαυτὸν διττῶς ἤθελεν εἶσθαι τότε δύσκολον εἰς τὸν ἄνθρωπον· ὥστε μία καὶ ἡ αὐτὴ ἀνάγκη ἐβίασε τὸν ἄνθρωπον νὰ τελειοποιήσῃ τὴν κλίνην καὶ τὸ κάθισμά του καὶ νὰ ζητήσῃ καθαρωτέραν καὶ ἀκριβεστέραν τὴν μορφήν, τὴν ὁποίαν ἔβλεπεν εἰς τὰ ὕδατα ἀμυδράν. Τὰ κάτοπτρα τῶν ἀρχαίων κατεσκευάζοντο ἀπὸ πλάκας στιλβωμένων μετάλλων, ὁ δὲ Πλούταρχος τὰ περιγράφει μὲ πλαίσια χρυσᾶ καὶ πολυλάκεις κοσμημένα μὲ λίθους πολυτίμους. Εἶχον δὲ τὸ σχῆμα ὠοειδὲς, στρογγύλον ἢ τετράγωνον.

Ὁ Κύριος Ραὺν βεβαίῳι ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι δὲν ἐγνώριζον ἄλλα κάτοπτρα παρὰ τὰ μέταλλινα· θεωρεῖ δὲ μῦθον τὰ περὶ τῶν δύο μεγάλων ὑαλίνων κατόπτρων τῶν ἐν Φάρῳ καὶ ἐν Ἡλιουπόλει. Ὁ Πλίνιος λέγει ὅτι κατεσκεύαζον κάτοπτρα ἀπὸ γαγάτην λίθον ἢ ἀπὸ μαῦρον ὕαλον τῶν ἡφαιστίων, καὶ ὅτι τὰ ἐκρέμων εἰς τοὺς τοίχους. Τὸ δὲ μέγεθος τῶν κατόπτρων ἐκείνων δὲν ἦτο ποτὲ μεγαλύτερον τοῦ ἀνθρωπίνου ἀναστήματος, διότι ὁ εἰρημένος λίθος καὶ ὁ μαῦρος ὕαλος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλασθῶσιν εἰς μεγαλητέρας πλάκας. Ὁ Πλούταρχος λέγει περὶ τοῦ Δημοσθένους ὅτι εἶχε τοιοῦτου μεγέθους κάτοπτρον.

Τὰ ὑάλινα κάτοπτρα ἀναφέρονται πρῶτον εἰς ἐν σύγγραμμα Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀφροδισίου ζήσαντος περὶ τὰ τέλη τῆς β' μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδος, καὶ οἱ τετράγωνοι ὕαλοι μὲ τοὺς ὁποίους ὁ Φίρμιος ἐστόλισε τοὺς τοίχους τοῦ θαλάμου του ἦσαν κάτοπτρα. Τῶν δὲ ἱστορικῶν αἱ γνώμαι διαφέρουν πολὺ ἐπὶ τοῦ προκειμένου· τινὲς λέγουσιν ὅτι εἰς τὴν Σιδῶνα πρῶτον κατεσκευάσθησαν ὑάλινα κάτοπτρα ὁ δὲ Κ. Οὐίλιαμ Drummond βεβαίῳι ὅτι οἱ Ἑβραῖοι, οἱ Φοίνικες, οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Βαβυλώνιοι μετεχειρίζοντο ὑάλινα κάτοπτρα.

Τὰ μέταλλινα κάτοπτρα τῶν Ἑλλήνων ἦσαν πολλάκις ἀπὸ ἄργυρον, λευκοσιδήρον, χαλκόν, ἢ μίγμα ὀρείχαλκου καὶ λευκοσιδήρου. Πλησίον αὐτῶν ἐκρεμάτο λευκὸς σπόγγος μὲ ἡφαιστίον τινα ὕλην, διὰ τὰ καθαρίζουν. Ὁ σπόγγος οὗτος ἐφυλάττετο ἐντὸς μικροῦ κιβωτίου.

Τὰ λίθινα κάτοπτρα κατεσκευάζοντο μᾶλλον διὰ στολισμὸν τῶν οἰκιῶν ἢ πρὸς χρῆσιν τοῦ ἀνθρώπου· πρὸ πάντων δ' ἐχρησίμευεν εἰς τὴν κατασκευὴν αὐτῶν τὸ μαῦρον μάρμαρον τῆς Χίου.

Τὰ ὑάλινα κάτοπτρα φαίνονται κατὰ πρῶτον κοινότερα εἰς τὴν ιγ' μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδα, καὶ ἦσαν τότε ὀπισθεν χρисμένα μὲ μόλυβδον εἰς δὲ τὴν Γαλλίαν ἦσαν πλέον κοινὰ περὶ τὸ 1400. Ἡ τέχνη τῆς ὀπισθεν κασσιτερώσεως τῶν κατόπ-

τρων εὐρέθη περὶ τὸ 1600, ὁ δὲ Ἀβραὰμ Thevart εἶναι ὁ πρῶτος ὅστις ἐν ἔτει 1688 ἔσχισε τὸν ὕαλον εἰς πλάκας διὰ κάτοπτρα ὡς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα σήμερον ἔχομεν. Τὰ δὲ κάτοπτρα τῆς Βενετίας ἐστὲλ-
λοντο περὶ τὸ 1,700 εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν.

Ἄν πιστεύσωμεν τοὺς συγγραφεῖς τοὺς λέγοντας ὅτι τὰ κάτοπτρα τῶν ἀρχαίων κατεσκευάζοντο ἀπὸ μέταλλα τόσον πολυτίμα καὶ ὅτι ἐστολίζοντο μὲ λίθους πολυτίμους, τὰ κάτοπτρα ἐκεῖνα ἦσαν βεβαίως μεγάλης ἀξίας, π. χ. ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὁ Σένεκας λέγει ὅτι ἔβλεπεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἔχοντα ὕψος ἀναστήματος ἀνθρώπου.

Οἱ νεώτεροι ἔχοντες ἀφθονωτέραν περίουσίαν χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων, διότι καὶ αἱ Ἰνδαίαι καὶ τὸ Περσὺ καὶ ἡ Καλιφορνία τοῖς ἐχορήγησαν περισσότερα, ἀφ' ὅσα ὁ Πακτωλὸς καὶ τὰ μεταλλεῖα τῶν ἀρχαίων ἐχορήγουν, δύνανται νὰ κατασκευάσωσι καὶ κατασκευάζουν πλουσιώτερα ἐκείνων εἰπόντες δὲ κατ' ἀρχὰς ὅτι ἡ κατασκευὴ τῶν νεωτέρων κατόπτρων ἐτελειοποιήθη, ἐνόησαμεν κυρίως τὴν στιμμικὴν ἐπίχρισιν τοῦ ὑάλου, καὶ ὄχι τὴν κατεργασίαν τοῦ πλαισίου.

Εἰς τὰ χωρίσματα τῶν Ἀγγλικῶν τεχνουργημάτων βλέπομεν πλησίον τῶν κλινῶν καὶ καθισμάτων τὰ ὁποῖα περιεγράψαμεν, τὸ κάτοπτρον τοῦ J. G. Donne, τοῦ ὁποίου ὁ καθαρὸς καὶ πιστὸς μονομερὴς ὕαλος, ἔχει ὕψος μετρίου ἀνδρὸς 2½, πλάτος δὲ τὸ ἡμισυ τοῦ ὕψους. Τὸ χρυσοῦν πλαίσιον τοῦ λαμπροῦ τούτου σκεύους συνίσταται ἀπὸ κλάδους, ρόδα, ἀνθοδέσμας, πτηνὰ, βότρυας καὶ ἄλλους καρπούς, τὰ ὁποῖα περιπλέκονται καὶ συμφέρονται χαριέντως· κάτωθεν αὐτῶν δὲ φαίνεται ἡ μεγάλη πλᾶξ τοῦ κατόπτρου, κατὰ τὰ διαστήματα τὰ ὁποῖα τὰ κοσμήματα ἐκεῖνα ἀφίνουν ἀνοικτά. Εἰς τὸ ἄνω καὶ εἰς τὸ κάτω πλαίσιον ἐπὶ τὰ παῖδες ἐκ γύψου λευκότητος κρατοῦν σάλπιγγας ἢ παίζουν μὲ τὰ ἄνθη. Τὸ κάτοπτρον τοῦτο δὲν δύναται ν' ἀγορασθῇ εἰμὴ ἀπὸ κανένα ἡγεμόνα ἢ αὐθέντην διὰ τὸ παλάτιόν του.

Τὸ κάτοπτρον τῶν κυρίων Χάνσων καὶ Τίῶν εἶναι ὀλίγον ὑψηλότερον ἀναστήματος ἀνθρώπου, πλὴν ἀξιοθαύμαστον διὰ τὸ πλαίσιον του. Τὸ κάτοπτρον τοῦτο στηρίζεται ἐπὶ ὀκρίβαντος ἐκ ξύλου καρυᾶς, ἐντὸς τοῦ ὁποίου φαίνονται ἀλαβάστρινα καὶ ἀργιλόπλαστα κυμβία καὶ τὰ ἄλλα ἀγγεῖα ὅσα χρησιμεύουν εἰς τὴν βράσιν καὶ πόσιν τοῦ τεύου. Τὸ δὲ πλαίσιον εἶναι λεπτὴ μαύρη ταινία συγκαμπτομένη πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ κατόπτρου. Ἡ ταινία αὕτη στέφεται ἀπὸ κλάδους, φύλλα, ἄνθη καὶ στάχεις ὄχι χαραγμένα ἐπὶ τοῦ ξύλου, ἀλλὰ τοιαῦτα

ὡς ἂν ἦσαν κατὰ φύσιν περιπλεγμένα. Τὸ ὅλον, εἰάν ἔλειπεν ὁ ὕαλος, ἤθελεν ὁμοιάζει τὰς πύλας τὰς ὁποίας κατασκευάζομεν ἀπὸ ἄνθη καθ' ἡμέρας ἐορτασίμους. Παρὰ δὲ τὴν δυσχερεστάτην ταύτην ἐργασίαν τὸ σκεῦος τοῦτο γίνεται ἔτι πολυτιμότερον διότι ἐπὶ τῶν κλάδων καὶ τῶν ἀνθέων τοῦ πλαισίου φαίνονται πλήθος πτηνῶν, οἷον ἀλέκτορες, περιστεραι, χελιδόνες, τρυγόνες, γῦπες καὶ ἄλλα, ἕκαστον κατὰ φυσικὸν μέγεθος καὶ μὲ πτερὰ ἡμιανεφγμένα, ὡς ἂν ἦσαν ἔτοιμα νὰ πετάσωσι πρὸς τούτοις δὲ φωλεαὶ μὲ νεοσσούς καὶ τὰς μητέρας των ζητούσας νὰ θέσωσι τὴν τροφήν εἰς τὰ στόματά των (ιδὲ ἀριθ. 114). Ἡ τέχνη καὶ ἡ ποικιλία τοῦ ἔργου τούτου ἀποδεικνύουν αὐτὸ προτιμότερον τοῦ μεγάλου καὶ χρυσοῦ κατόπτρου τῶν κυρίων Donne.

Πρᾶγμα παράδοξον, ἀντικρὺ τοῦ κατόπτρου τὸ ὁποῖον ἤδη περιεγράψαμεν, ἕτερος περίφημος λεπτοουργὸς τοῦ Λονδίνου, ὁ K. Rogers, ἐξέθηκε κατόπτρον τῆς αὐτῆς μὲν κατασκευῆς καὶ ιδέας, ἀντιστρόφου δὲ δηλαδὴ ἐκεῖ εἶδομεν ὅλα τὰ πτηνὰ μὲ πτερὰ ἡμιανεφγμένα, πλήρη ζωῆς καὶ ἔτοιμα νὰ πετάσωσι προσεγγίζοντος τοῦ θεατοῦ· ἐδῶ τοῦναντίον ὁ τεχνίτης, ἀφοῦ κατεσκευάσε κλάδους, ἄνθη, ῥοδάκηνα, μῆλα, δαμάσκηνα καὶ πλήθος ἄλλων ὠραίων καρπῶν, μᾶς προσφέρει εἰς κρεμάμενα δέματα λαγωῦς, πέρδικας, φασιανούς, ξυλοκότας, τρυγόνας, ὄρτυγας, μελεαγρίδας, ἀγρίας περιστεράς, κατὰ μέγεθος φυσικὸν καὶ τοιαῦτα ὡς ἂν ἦσαν ἐκτεθειμένα διὰ πώλησιν καὶ βρώσιν. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πλαισίου κομψὸν δικτυωτὸν φόρμιον (καλάθιον) περιέχει ἰχθύας διαφόρων γενῶν σκιρτῶντας διότι μόλις ἐξήχθησαν ἐκ τοῦ ὕδατος. Πρόσθετες ἀστακούς, ὄστρακα, κογχύλας, θαλάσσια χόρτα, καὶ θέλεις ὁμολογήσει ὅτι οὔτε καρπὸς, οὔτε πτηνὸν οὔτε ἰχθὺς χρησιμεύει εἰς τὴν τροφήν τοῦ ἀνθρώπου λείπει ἀπὸ τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο ἔργον. Ἐκ τοῦ μέσου δὲ τῆς κορυφῆς ὑψοῦται κεφαλὴ δορκάδος μεγάλῃ μὲ διακλαδιζόμενα κέρατα, τὰ ὑποῖα σχεδὸν φθάνουν εἰς τὴν ὀροφὴν τοῦ οἴκου. Τὸ κατόπτρον τοῦτο εἶναι ἀνώτερον τοῦ προηγουμένου καὶ κατὰ τὴν τέχνην καὶ κατὰ τὴν ποικιλίαν καὶ κατὰ τὴν ιδέαν, ἴσως δὲ ἀγορασθῇ ἀπὸ πλούσιον τινα διάγοντα εἰς τοὺς ἀγροὺς διὰ νὰ στολίσῃ οἶκον ἀγροτικὸν μὲν, ἀλλὰ μεγαλοπρεπῆ.

Τὸ κατόπτρον τοῦ K. Θωμᾶ, τὸ ὁποῖον κατ' ἀρχὰς ἦτο στημένον παρὰ τὴν ἀνατολικὴν εἴσοδον τοῦ ὑαλίνου παλατίου, ἀντικατέστησεν ὕστερον εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν τὸ τοῦ K. Blackwall, θεωρούμενον μέγιστον τῶν ὑπαρχόντων εἰς τὴν οἰκουμένην. Ἔχει 18 ποδῶν καὶ 8 ἰντῶν ὕψος καὶ 10 ποδῶν πλάτος.

Φαντασθῆτε τοσοῦτον μονομερῆ ὕαλον, καὶ θέλετε ἐννοήσῃ κατὰ πόσον τὰ κατόπτρα τῶν νεωτέρων ὑπερέχουν τῶν ἀρχαίων. Τὸ δὲ θέαμα τοῦ κατόπτρου τούτου εἶναι μαγευτικώτατον· διότι, ἐπειδὴ ἐστήθη εἰς θέσιν περίοπτον, ἐνοπτρίζονται εἰς αὐτὸ ὅλα τ' ἀναρίθμητα προϊόντα καὶ τεχνουργήματα τῶν ἀντικρὺ χωρισμάτων καὶ τῶν ὑπεράνω περιστώων, ὅλαι αἱ χιλιάδες τῶν ἀνθρώπων ὅσαι καθεκάστην ἐπισκέπτονται τὸ παλάτιον. Ὁ δὲ αὔλος ἐκεῖνος κόσμος τόσον πλανᾷ τὸν θεατὴν, ὥστε νομίζει ὅτι τὸ παλάτιον ἐκτείνεται ἔτι βαθύτερα, καὶ ὅτι διὰ τοῦ κατόπτρου δύναται νὰ φθάσῃ εἰς ἄλλα πράγματα καὶ ἄλλα πρόσωπα.

Πλησίον τοῦ κατόπτρου τούτου δύναται τις ν' ἀπαντήσῃ ὅλους τοὺς Ἀδωνίδας τοῦ Λονδίνου, ἐπειδὴ ἐκεῖ ἔρχονται, ἀναχωροῦν καὶ πάλιν ἐπανέρχονται διὰ νὰ θαυμάζωσι τὰς μορφάς των.

Εἰς τὴν ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς ἄγουσαν μεγάλην ὁδὸν ὑψοῦται ἄλλο πελώριον κατόπτρον, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι τόσον ἀξιοθαύμαστον διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ὕαλου, ὅσον διὰ τὸν ὅλον τοῦ σκεύους ὄγκον. Μόνον ἡ χρυσὴ τράπεζα ἐπὶ τῆς ὁποίας ὀρθοῦται, ἔχει μῆκος τεσσάρων καὶ ἡμίσεως μέτρων, καὶ πλάτος ἐνὸς καὶ ἡμίσεως. Οἱ ὀλόχρυσοι πόδες τῆς τραπέζης ταύτης συνδέονται διὰ στεμμάτων μεταξωτῶν, διὰ τετορευμένων καὶ ἐκτύπων γλυφῶν καὶ ἄλλων ποικιλιμάτων· παιδία δὲ κατὰ μέγεθος νηπίων, ἄλλα μὲν ἱππεύοντα ἐπὶ κλάδων, ἄλλα δὲ κρεμάμενα, αὐξάνουσι τὴν ποικιλίαν καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ σκεύους τούτου.

Τὸ κατόπτρον τοῦτο συνίσταται κυρίως ἀπὸ τέσσαρας ὕαλους. Ὁ μέγιστος καὶ μεσαῖος ἔχει ὕψος μὲν τριῶν μέτρων, πλάτος δὲ δύο. Ἐκ δεξιῶν δὲ καὶ ἐξ ἀριστερῶν ὑπάρχουν ὡς πτέρυγες ἐντὸς τοῦ πλαισίου ἕτερα δύο μικρότερα κατόπτρα, ὧν ἕκαστον ἔχει πλάτος δύο καὶ ἡμίσεως ὑποδεκαμέτρων· καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς φαίνεται τέταρτον χωριστὸν κατόπτρον στολισμένον μὲ ἄνθη καὶ ἄλλα ποικίλματα. Τὰ δὲ στολίσματα τοῦ ὅλου σκεύους εἶναι καὶ ἐδῶ ἄνθη, φύλλα, βότρυες, ταινίαι, χρυσᾷ βρέφη καὶ πλήθος φανταστικῶν ἀραβουργημάτων, τὰ ὁποῖα ὁ μὴ ἰδὼν εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐννοήσῃ ἀκριβῶς.

Ὁ κατασκευάσας τὸ λαμπρότατον τοῦτο κατόπτρον, K. Ράξερ, ἐξέθηκεν ἕτερα δύο κατόπτρα, ὧν τὸ μὲν φέρει ἐπὶ τοῦ πλαισίου στάχεις, ἀραβοσίτους, στεφάνους, παιδία κρατοῦντα πτηνὰ, καὶ ὅλους τοὺς καρποὺς τῆς ἀνοίξεως, τὸ δὲ ὅλα τὰ ζῶα, πτηνὰ καὶ θαλάσσια ἔντομα ὅσα εἰς τοῦ προηγουμένου τὸ πλάσιον δὲν ἐχώρεσαν. Εἶναι δὲ τῆς αὐτῆς κατασκευῆς καὶ τοῦ αὐτοῦ μεγέθους, καὶ ἀποτελοῦν

τοιαύτην ἁρμονίαν ὥστε, ὅστις ἀγοράσει τὸ ἐν, ἀναγκαιῶς πρέπει ν' ἀγοράσῃ καὶ τ' ἄλλο, διὰ τὰ ἔχῃ εἰς τὴν αἰθουσάν του ὅλην τὴν φύσιν ξυλοπαγῇ.

Οἱ ΚΚ. Θῶρν καὶ Συντρ. ἐξέθηκαν κάτοπτρον τοῦ ὁποῖου τὸ πλαίσιον εἶναι ἀπὸ Γκούτα-Πέρκαν.* Ἡ νέα αὕτη ὕλη ἐπωνομάσθη μεγάλη ἐφεύρεσις τοῦ αἰῶνος τούτου, διότι ἐξ αὐτῆς κατασκευάζονται σχοινία, ψάθαι, ἀρπεδόναί τῶν ἀλιέων, κιβώτια, ἡνίαί, κάδοι, λεκάναι, ποτήρια, διάφορα ἄλλα ἀγγεῖα, πρὸ πάντων ἐλαιοδοχεῖα, ἱστοὶ διὰ τὰς σημαίας, ναυτικαὶ σάλπιγγες, σχοινία τῶν πηδάλιων, πλαίσια κατόπτρων καὶ εἰκόνων, δίσκοι, ὄργανα μουσικὰ, πάτοι ὑποδημάτων μὴ δεχόμενοι τὴν ὑγρασίαν, κάνιστρα, δακτυλίδια αὐλαίων, σωλῆνες ὑδραγωγοὶ, ἐργαλεῖα, γεωργικὰ, βιομηχανικὰ, χειρουργικὰ, χημικὰ, κτλ., κτλ. Προτιμᾶται δὲ εἰς ταῦτα πάντα καὶ διότι εἶναι εὐθνή καὶ διότι δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ κανὲν ὀξύ, ὡς ἄλλα μέταλλα· πρὸς τούτοις δὲ διότι οὐσα ἐλαστικωτάτη δὲν φθείρεται εὐκόλως. Ὅταν δὲ χρυσωθῇ, γίνεται πολὺ στιλπνοτέρα καὶ ζωηροτέρα τοῦ ξύλου. Τὸ κάτοπτρον λοιπὸν τῶν ΚΚ. Θῶρν κατεσκευάσθη ἐκ τοιαύτης ὕλης· ἐπὶ δὲ τοῦ πλαισίου φαίνονται διάφοροι καρποὶ τεχνικώτατα κατεσκευασμένοι. Τὸ ὠραιότερον ὅμως τῶν ἐκ τῆς ὕλης ταύτης σκευῶν ἦναι τὸ κάτοπτρον τοῦ ἀριθ. 67, τ' ὁποῖον ἡ ἐταιρία τοῦ Λονδίνου τῆς Γκούτα-Πέρκας ἐκθέτει.

Τὰ πλαίσια ὅλων τῶν κατόπτρων τούτων, ὡς βλέπομεν, στολίζονται μὲ καρποὺς, ἄνθη, φύλλα, κλάδους, ζῶα παιδία καὶ ἄλλας γλυφάς. πλὴν ἐπέδῃ ἡ ποικιλία αὐτῶν καὶ ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ θέσις παρέχουν τόσας διαφορὰς εἰς τὰ τεχνουργήματα ταῦτα ὅσας καὶ εἰς τὴν φύσιν, ἕκαστον τῶν εἰρημένων παριστᾷ εἰς τὸν ὀφθαλμὸν νέον ὠραῖον θέαμα, καὶ εἰς τὸν νοῦν νέαν λαμπρὰν ἰδέαν.

Πλησίον τῆς κρυσταλλίνης κρήνης τῆς ἐν μέσῳ τοῦ παλατίου, περὶ τῆς ὁποίας πολλάκις ὠμιλήσαμεν, εἶναι τὸ μέγα κατοπτρικὸν τρόπαιον τῶν Κυρίων Keith καὶ Συντρ· συνίσταται δὲ ἀπὸ τέσ-

* Ἡ Γκούτα-Πέρκα εἶναι κόμμι ξανθὸν καταρρέον ἐκ δένδρου τῆς νήσου Βορνεῶ ὀνομαζομένου Πέρκα· ἐκτεθειμένη δὲ εἰς τὸν ἀέρα ξηραίνεται καὶ γίνεται ἐλαστικὴ καὶ ἐλαφρὰ ὡς φελλός. Ἐχει δὲ καὶ ἄλλην ἀξιώλογον ιδιότητα, διὰ τὴν ὁποίαν κατασκευάζονται ἐξ αὐτῆς ἀκουστικοὶ σωλῆνες μεταδίδοντες τὴν φωνὴν εἰς ἀπόστασιν 300 ὀργυῶν. Οἱ κωφοὶ μεταχειρίζονται τοὺς σωλῆνας τούτους μάλιστα εἰς τὰς ἐκκλησίας διὰ ν' ἀκουσῶσι τοὺς ἱεροκήρυκας. Πρὸς τούτοις δὲ τὰ ἐκ Γκούτα-Πέρκας κατασκευαζόμενα σκεύη καὶ ἀγγεῖα πίπτουσι μὲν, ἀλλὰ δὲν θραύονται. Ἡ πολὺτιμος αὕτη ὕλη μάλιστα εἶναι ἐπὶ ἑτῇ ἀφοῦ ἀνεκαλύφθη.

σαρα μέγιστα κάτοπτρα ἔχοντα ὕψος ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἀνθρώπου ἀναστήματος καὶ στολισμένα μὲ πλούσια μεταξωτὰ ὑφάσματα ποικίλων χρωμάτων. Τὸ σχῆμα αὐτοῦ εἶναι ἐν Χ πλαγίως ἀνεστραμμένον, τοῦ ὁποῖου αἱ μὲν ὀξείαι γωνίαι περιέχουσι δύο στενότερα κάτοπτρα, αἱ δὲ ἀμβλείαι δύο πλατύτερα. Ὑπεράνω τῶν τεσσάρων τούτων κατόπτρων ὑφύεται κυλινδρικός πύργος ἐκ ποικίλων μεταξωτῶν ὑφασμάτων κατεσκευασμένος μὲ μικροὺς ὀβελίσκους εἰς τὰς πλευρὰς καὶ λήγει εἰς λόγχην φέρουσαν χρυσὴν σημαίαν ὀλίγον ἀπέχουσαν τῆς ὀροφῆς τοῦ ὑαλίνου παλατίου (ἰδὲ ἀριθ. 190).

Καθὼς παρετηρήσαμεν εἰς τὰς κλῖνας καὶ εἰς τὰ καθίσματα, ἡ Ἀγγλία ἔφερεν ὡσαύτως εἰς τὴν Ἐκθεσιν τὰ περισσότερα καὶ καλλίτερα δεύγματα κατόπτρων. Ἡρίθμησα περίπου 48 ὧν ἕκαστον ἔχει ἴδιον σχῆμα καὶ εἶναι ὑψηλότερον τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Γαλλία ἔστειλε μόνον 26 ὧν τὸ μέγιστον μόνις ἔχει ὕψος ἀνθρώπου ἀναστήματος· σχεδὸν ὅλα δὲ εἶναι προσηρμοσμένα εἰς τραπέζας καλλυτηρίους (toilette) καὶ σκευοθήκας· τὰ σχέδιά των εἶναι ἀπλούστατα, μὲ ὀλίγας πτυχὰς, ὀλίγας γλυφὰς, καὶ σπανίως μὲ ἄνθη, ἀλλὰ πάντοτε μὲ πολλὴν φιλοκαλίαν καὶ χάριν καὶ λεπτότητα, ὥστε φαίνονται μᾶλλον κοσμήματα ἢ ἀπλᾶ σκεύη. Τὰ τῶν Ἀγγλῶν παρουσιάζουν πλουσίαν καὶ βαρεῖαν ὕλην, ἐπίπονον καὶ ἐπιδεικτικὴν ἐργασίαν· ἡ δὲ τιμὴ ἐκάστου αὐτῶν ἀποτελεῖ μικρὸν κεφάλαιον εἰς τὰ μέρη μας.

Εἰς τὸν ἀριθ. 54 δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν ἑνὸς κατόπτρου τοῦ ὁποῖον οἱ Κύριοι Wilkinson τοῦ Λονδίνου ἐκθέτουσι, προσηρμοσμένου ἐπὶ μιᾷς κομψοτάτης σκευοθήκης, σκεπασμένης ἀπὸ στιλπνοτάτου μάρμαρου. Τὸ ἐπιπλὸν τοῦτο θαυμάζεται γενικῶς ἀπὸ τὸν κόσμον ὅλον διὰ τὴν χαριεστάτην ἀπλότητά του.

Τὸ κάτοπτρον τοῦ ἀριθ. 57 ἔρχεται ἀπὸ τὴν πόλιν Meisen τῆς Σαξωνίας καὶ εἶναι περιεργότατον διότι καὶ τὸ περιθώριόν του, καὶ οἱ λυχνόχοι του εἶναι ἐκ Σινικῆς ζύμης.

Ἐν ἐπιπλὸν τ' ὁποῖον ὁμοιάζει μέγιστα τ' ἀρχαῖα καὶ κατὰ τὴν χάριν καὶ κατὰ τὴν ἀπλότητα, εἶναι τὸ ἐκ papier maché κάτοπτρον καὶ τράπεζα, τῶν Κυρίων H. Clay καὶ υἱοῦ (ἰδὲ ἀριθ. 60).

Τὸ εἰς τὰς δύο εἰκονογραφίας ἀριθ. 62, καὶ ἀριθ. 151· διδόμενον κάτοπτρον τοῦ Κυρίου Snell ἐκ μαωνίου ξύλου λεπτοεργημένον μὲ τὴν πλέον καλλιτεχνικὴν τέχνην εἶναι ἐν τῶν ὠραιότερων ἔργων τῆς Ἀγγλικῆς ξυλουργίας. Τὸ σχέδιόν του ἐλήφθη ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ περιφήμου γλύπτου Βαρώνου

Μαροκέττη καὶ ἐκατασκευάσθη ἀπὸ τὸν ἐκθέτην του Κύριον Snell. Ἡ ὑπὸ κάτω τούτου λάρναξ εἶναι διὰ τὴν φύλαξιν τῶν ὑαλικῶν, τὸ δὲ μάρμαρον αὐτοῦ ἐξωρύχθη ἀπὸ τὰ λατομεῖα τοῦ Galway.

Δὲν δυνάμεθα ν' ἀπομακρυνθῶμεν τοῦ δωματίου τῆς Ἀγγλίας χωρὶς νὰ κάμωμεν μνείαν καὶ τοῦ μικροῦ μὲν (ιδεὶ ἀριθ. 152) εἰς τὴν εἰκονογραφίαν, πλὴν ἀρκετὰ μεγάλου εἰς τὸ πραγματικὸν κεχρυσωμένου ὀρειχαλκίνου καλλυντηρίου κατόπτρου τ' ὁποῖον ὁ Κύριος W. Pott ἐκ Βιρμινγάμης κατεσκεύασε διὰ τὴν Δούκισσαν τοῦ Σαθερλάνδ. Ἐπὶ τούτου χαριέντως κάθηνται κομμούμεναι δύο λευκότητας ἐκ Σινικῆς ζύμης Νηρείδες ἐνῶ πλησίον τῶν κρέμονται ἀρωματικὰ θυμιατὰ, ἐκ τῶν ῥαμφῶν δύο Ἱεράκων. Τὸ στέμμα τῆς Δουκίσσης, καὶ τὸ λόγιον αὐτῆς Frangas non flectes (μὲ λυγίζεις πλὴν δὲν μὲ συντρίβεις) στεφανόνουσι τὸ ὠραιότατον κομψότατον, καὶ ἐντεχνέστατον τοῦτο ἔργον τῆς σκευοποιίας.

Τὸ Βέλγιον ἔστειλε λαμπρὰ ξύλινα ἔπιπλα, ἐν οἷς μίαν λαμπρὰν κλίνην τὴν ὅποιαν παρεδράμομεν ἀνωτέρω καὶ τὸ ποδῆρες κάτοπτρον τοῦ ἐν Βρυξέλλαις K. J. Dussaert. Τὸ πλαίσιον τοῦ κατόπτρου τούτου εἶναι ἀπὸ μαλακὸν λίθον χρυσωμένον τοιοῦτοτρόπως ὥστε φαίνεται ξύλον, ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἐξετυπώθη ἐπιτηδεύματα ὅλη ἡ Μυθολογία μας καὶ ὅλη ἡ Ἀγία Γραφή· ὁ Ἑρμῆς, ἡ Φήμη, ὁ Ἀπόλλων, ὁ Θάνατος μὲ τὸ δρέπανόν του ἀφαρπάζων ἐν βρέφος, Ἀγγελοι, μία Θεοτόκος μὲ τὸν Ἰησοῦν, πολλοὶ Ἅγιοι, ὁ Ἥλιος ἀνατέλλων μὲ τὰς χρυσᾶς του ἀκτῖνας, 65 ἄλλα ἀγάλματα, πλήθος ἀστέρων, ὀπωρικῶν, ἀνθέων, κτλ. Ἐπειδὴ δὲ ὅλα ταῦτα εἶναι μικρὰ, εἰκάζει ὁ ἀναγνώστης τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ τεχνίτου.

Σποράδην ἐδῶ καὶ ἐκεῖ βλέπει τις διάφορα ἄλλα κάτοπτρα τῶν ἄλλων ἐθνῶν, τὰ ὅποια ὅμως ἀπέναντι τῶν εἰρημένων δὲν εἶναι πολλοῦ λόγου ἄξια. Ἐὰν δὲ καὶ αὐτὰ ἠθέλαμεν νὰ περιγράψωμεν ὡσαύτως, 10 τόμοι δὲν ἤρκουν εἰς τὴν περιγραφὴν ὅλων ὅσα ἐξετέθησαν.

Οἱ Κύριοι R. W. Swinburne καὶ Σιντρ. ἐξέθηκαν μεγάλας πλάκας πολυχρῶν ὑάλων αἵτινες χρησιμεύουν εἰς κατασκευὴν καὶ στολισμὸν τραπέζων, θυρῶν βιβλιοθηκῶν καὶ ἐνίοτε τοίχων. Ἐξ αὐτῶν δὲ διεκρίναμεν ἓνα καταμέλανα ὅστις ὁμοιάζει τὰ κάτοπτρα τῶν ἀρχαίων. Θεωρῶν τις τὴν μορφήν του ἐναλλάξ εἰς τὸν μαῦρον τοῦτον ὕαλον καὶ εἰς ἐν τῶν σημερινῶν κατόπτρων βλέπει τὴν πρόοδον καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῆς νεωτέρας τέχνης.

Ἐνταῦθα δὲν ἔπρεπεν ἴσως νὰ παραθέσω τὸ χρυ-

σοῦν καὶ ἀργυροῦν καλλυντήριον (toilette) τὸ ὁποῖον κατεσκευάσθη διὰ τὴν δούκισσαν τῆς Πάρμας, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπ' αὐτοῦ φαίνεται τὸ ὠραιότερον καὶ πολυτιμότερον κάτοπτρον ὅλων ὅσα εἰς τὸ παλάτιον τοῦτο ἐστάλησαν, τελειῶνω τὰς περὶ κατόπτρων σημειώσεις μου μὲ τὴν περιγραφὴν αὐτοῦ. Ὀλίγοι βασιλεῖς ἴσως σήμερον ἔχουν τοιοῦτο κάτοπτρον.

Τὸ καλλυντήριον τῆς δουκίσσης τῆς Πάρμας ἔχει ἀξίαν 6,000 λιρῶν καὶ κατεσκευάσθη εἰς τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τὸν K. Φρομὰν Μερὶς ἐξ ἐράνων, διὰ νὰ προσφερθῇ εἰς τὴν δούκισσαν. Αἱ ὕλαι ἐξ ὧν συνετέθη εἶναι καθαρὸς χρυσὸς, ἄργυρος καὶ πολυτιμοὶ λίθοι· διαιρεῖται δὲ εἰς δύο διακεκριμένα μέρη, τὴν ἀργυρᾶν τράπεζαν καὶ τὸ ἐπ' αὐτῆς κάτοπτρον. Ὁ Ὀλμος τῆς τραπέζης ἠθέλεν εἶσθαι ἑλλειψις, ἂν 4 μικραὶ ἑξοχαὶ ἄνω τῶν 4 ποδῶν δὲν μετεσχημάτιζον τὸ κυρτὸν τῆς καμπύλης γραμμῆς· ἡ δὲ ἐπιφάνεια τοῦ σώματος τούτου εἶναι ψηφιδωτὴ μὲ διαφόρους ἐπιγραφὰς σημαινούσας τὴν ἀφιέρωσιν πρὸς τὴν δούκισσαν. Ἡ ζώνη τοῦ ὄλμου τούτου σχηματίζεται ἀπὸ λεπτοτάτους χρυσοῦς κλάδους φέροντας λίθους πολυτίμους, ὑποστηρίζουν δὲ αὐτὸν 4 ἀργυροὶ ἄγγελοι μὲ πτερὰ ἀνοικτὰ περιπεπλεγμένοι εἰς ἀνοικτοὺς καὶ κλειστοὺς κρίνους ὅλους ἀργυροχρῆστους καὶ σχηματίζοντες τοὺς κορμούς τῶν ποδῶν τῆς τραπέζης. Οἱ πόδες οὗτοι δὲν φαίνονται διόλου διότι σκεπάζονται ἀπὸ πλατέα ἀργυρόχρυσα φύλλα ἀμπέλου, ἐνόνονται δὲ διαγωνίως διὰ κλημάτων ἀργυροχρῆστων μὲ πλατέα φύλλα ἐπὶ τῶν ὁποίων κάθηνται μικρὰ πτηνὰ ἀργυρᾶ. Τὸ δὲ μέρος ὅπου διασταυροῦνται τὰ δύο κλήματα σκεπάζεται ἀπὸ μεγίστην ἀργυρᾶν δέσμην ζωηροτάτων κρίνων ἀνοικτῶν καὶ κλειστῶν.

Ἐπὶ τῆς δαψιλοῦς καὶ περικαλλεστάτης ταύτης τραπέζης κεῖνται λεκάνη καὶ προχόη ἐκ χρυσοῦ καθαρῶ, ἔργα θαυμάσια διὰ τὸ κομψὸν καὶ τὴν λεπτότητα τῆς ἐργασίας καὶ διὰ πολυτίμων λίθων πεποικιλμένα· ὀπίσω δὲ τῶν ἀγγείων τούτων εἶναι τὸ κάτοπτρον ἔχον ὕψος μὲν μέτριον σχῆμα δὲ κωνικοῦ θύλου. Τὸ πολύτιμον διὰ τὴν ὕλην πλαίσιον αὐτοῦ ἀποδεικνύεται πολυτιμότερον διὰ τὴν ἐργασίαν. Ὁ χρυσὸς καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι ἐδᾶπανήθησαν εἰς αὐτὴν ἀφθόνως, διάφορα δὲ παράσημα ἐκ λίθων πολυχρῶν, δύο ἄγγελοι ἀργυροὶ μὲ χρυσᾶς ἀνοικτὰς πτέρυγας κρατοῦντες ῥομφαίας καὶ ἄνωθεν σκιαζόμενοι ἀπὸ δέσμας κρίνων κλειστῶν καὶ ἀνοικτῶν, μικρὰ ἀργυρᾶ πτηνὰ στίλβοντα ἐπὶ τοῦ κιτρίνου χρυσοῦ, δέκα μικροὶ ἄγγελοι ἐπίσης ἀργυροὶ, κλάδοι, φύλλα καὶ χρυσοῦν στέμμα ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ὑψοῦται σταυρὸς, ὅλα ταῦτα ἀποτελοῦν

θέαμα τὸ ὁποῖον, καθὼς ὁ μαγνήτης τὰ ῥινίσματα τοῦ σιδήρου, οὕτως ἐφελκύνει τὰ πλήθη τῶν θεατῶν. Ἐκεῖ πλησίον δὲ ἄλλο δὲν ἀκούεις εἰμῇ, τί πλοῦτος! τί βασιλικὸν ἐπιπλον! τί λαμπρότης!

Ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν τοῦ κατόπτρου εἶναι δύο μικρὰ κιβώτια κλειστὰ ὅμοια ἀρχαίων ναρθήκων, ἐξ ἀργύρου καὶ λίθων πολυτίμων καὶ αὐτά. Ἡ ἀρμονία αὐτῶν πρὸς τὸ ὅλον εἶναι ἐντελής, χρησιμεύουν δὲ εἰς τὸ νὰ ἐναποθέτῳται οἱ ἀδάμαντες καὶ τὰ λοιπὰ κοσμήματα τῆς δουκίσσης τῆς Πάρμας. Ἀμφιβάλλω ἂν ὁ νάρθηξ τὸν ὁποῖον ὁ μέγας Ἀλέξανδρος εὔρε μεταξὺ τῶν θησαυρῶν τοῦ Δαρείου καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἐφύλαττε τὴν Ἀριστοτελικὴν διόρθωσιν τοῦ Ὁμήρου, ὁμοίαζεν ἐν τῶν κιβωτίων τούτων.

Ὁ τεχνίτης εἰς συμπλήρωσιν τῆς λαμπρότητος τοῦ ὅλου ἔθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης δύο μικρὰ θυμιατήρια καὶ δύο λυχνίας μὲ πέντε κλάδους καὶ ταῦτα ἐκ τῶν αὐτῶν μετάλλων καὶ πολυτίμων λίθων κατεσκευασμένα. Ποία νέα κατοπτριζομένη ἐντὸς τοιοῦτου μυθώδους καλλυνηρίου, ἐν μέσῳ τοσούτων φώτων καὶ ἀρωμάτων, δύναται ν' ἀποφύγῃ τοὺς καπνοὺς τῆς φιλαρεσκείας καὶ νὰ μὴ νομίσῃ ἑαυτὴν ἀξίαν τῶν ὡραιότερων νυμφῶν τῆς Μυθολογίας (ἰδὲ ἀριθ. 209).

Ἐνόμισα ὅτι διερχόμενος τὰ λαμπρὰ κάτοπτρα τῶν νεωτέρων, τὰ ἔργα ταῦτα τοῦ αἰῶνος τῶν ἐφευρέσεων, ἤθελα ἀπαντήσῃ τέλος καὶ τὰ πυρπολικά κάτοπτρα τοῦ Ἀρχιμήδους· πλὴν ἠπατήθην. Οἱ νεώτεροι ὄχι μόνον δὲν ἡσυχολήθησαν εἰς ταῦτα, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν ἐνδοξοτέρων ἀρχαιολόγων τῆς Εὐρώπης θεωροῦν τὸ πρᾶγμα μῦθον ἀπλοῦν. Ἄλλ' ἡμεῖς πιστεύοντες ὅτι ἡ διήγησις ἐκείνη βασιζέται εἰς ἀδιαφιλονεικίτους χρονολογίας καὶ ἀληθῆ ἱστορικὰ συμβάντα, νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ εἰπώμεν ἐπὶ τέλους περὶ αὐτῶν τὰ ἐξῆς ὀλίγα.

Διῃσχυρίζονται πολλοὶ τῶν ἀρχαιολόγων ὅτι οἱ κυρτοὶ ὕαλοι ἦσαν ἄγνωστοι εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ ὅτι δὲν ἐγνώριζον οὗτοι εἰμῇ μόνον τὰ κοῖλα κάτοπτρα. Ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω ἐν πρώτοις, πῶς ἦσαν ἄγνωστοι εἰς τοὺς ἀρχαίους οἱ κυρτοὶ ὕαλοι, ἐνῷ ὁ Πλίνιος ἀναφέρει ὕαλους τινὰς καὶ κρυσταλλίνας σφαίρας, αἵτινες διατεθειμέναι πρὸς τὸν ἥλιον κατὰ γωνίαν τινὰ ἔκαιον τὰ ἐνδύματα καὶ τὰς σάρκας ἐκείνων ἐπὶ τῶν ὁποίων συνέπιπτον αἱ ἀντανεκλώμεναι ἀκτῖνες. Ὁ δὲ Λακτάντιος προσθέτει, ὅτι ὁ πλήρης ὕδατος σφαιρικός ὕαλος ἀνάπτει τὸ πῦρ, ἔστω καὶ ἐπὶ τοῦ δριμυτάτου ψύχους τοῦ χειμῶνος.

Τὰ κάτοπτρα λοιπὸν δι' ὧν ὁ Ἀρχιμήδης ἔκαψε

τὸν στόλον τοῦ Μαρκέλλου ἔξω ἀπὸ τὰς Συρακούσας, καὶ τὰ ὁποῖα ὁ Πρόκλος μετεχειρίσθη ὕστερον διὰ νὰ κάψῃ τὸν στόλον τῶν τῶ Βυζάντιον πολιορκούντων Βενετῶν, μνημονεύονται ἀπὸ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην, ἀπὸ τὸν Εὐστάθιον, τὸν Ζωναρὰν καὶ τὸν Γαλιλαῖον. Τοὺς ἱστορικοὺς τούτους λαμβάνομεν καθ' ἡμέραν μάρτυρας πολλῶν πραγμάτων, διατὶ νὰ μὴ τοὺς πιστεύσωμεν ὁμιλοῦντας περὶ τῶν κατόπτρων ἐκείνων; Τάχα οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ἦτο δυνατόν νὰ φθάσωσι ποτε εἰς τύσῃ μωρίαν ὥστε νὰ πλάσωσι τοιαύτην ὑπόθεσιν ἀνύπαρκτον οὖσαν; Ἀλλὰ πρὸς τούτοις ὁ Τσέτσης, ποιητῆς Ἑλλην ζήσας περὶ τὰ 1,200 μ. Χ., περιγράφει λεπτομερῶς τὰ κάτοπτρα ἐκείνα. Λέγει ὅτι τὸ κάτοπτρον τοῦ Ἀρχιμήδους συνίστατο κυρίως ἐκ πολλῶν κατόπτρων, τὰ ὁποῖα διετίθεντο τοιοῦτοτρόπως ὥστε νὰ σχηματίζωσι κατοπτρικὸν πολύγωνον. Τὰ κάτοπτρα ταῦτα συνεδέοντο διὰ κλειδώσεων, καὶ διὰ τούτων ἐδύναντο νὰ σχηματίσωσιν ὀξείας ἢ ἀμβλείας γωνίας κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ ἐπιστατούντος ἀνδρός. Οὗτος διέθετε λοιπὸν τὰ κάτοπτρα τοιοῦτοτρόπως ὥστε ὅλα νὰ ῥίπτωσι τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον, ὅταν δὲ τοῦτο ἐγίνετο, ἐννοεῖται ὅτι πᾶν εὐπρηστον πρᾶγμα εὐρισκόμενον ἐπὶ τοῦ σημείου ἐκείνου ὤφειλε νὰ πυρποληθῇ. Ὁ Τσέτσης εἶπαμεν ὅτι ἔζησε περὶ τὰ 1,200· ἐπειδὴ δὲ ὁ Πρόκλος ἔκαψε τὸν Βενετικὸν στόλον τὸ 1,500 πιθανὸν ὅτι ὁ ὕστερος ὠφελήθη ἐκ τῆς περιγραφῆς τοῦ πρώτου.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, ἡ περίστασις αὕτη καὶ ἄλλαι πολλαὶ μαρτυρίαι τὰς ὁποίας ἐδυνάμην νὰ παραθέσω, ἐὰν τὰ ὅρια τῆς περιγραφῆς τὸ ἐπέτρεπον, ἀποδεικνύουν τὴν ὑπαρξιν τῶν φερνύμων τοῦ Ἀρχιμήδους κατόπτρων. Κατὰ τοῦτο δὲ μόνον ὁ Σικελιώτης Διόδωρος καὶ ἄλλοι τινὲς συγγραφεῖς ἴσως περιέπεσαν εἰς ὑπερβολὰς, ὅτι ἔθεσαν τὸν Ῥωμαϊκὸν στόλον εἰς ἀπόστασιν τριῶν σταδίων, ἥτοι 3,000 βημάτων. Ὁ Κ. Kircher, ὅστις καλῶς ἐσπούδασε τὴν τοποθεσίαν τῶν Συρακουσῶν, λέγει ὅτι ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος δὲν πρέπει ν' ἀπέιχε τῆς ἐστίας τοῦ Ἀρχιμήδους πλείονερα τῶν 30 βημάτων. Τῶντι δὲ καὶ κατὰ τὰς παρατηρήσεις ἄλλων περὶ τῆς ἀρχαίας θέσεως τῶν Συρακουσῶν, τὸ λεγόμενον. Ὡτίον τοῦ Διονυσίου ἔκειτο ἀντικρὺ τοῦ λιμένος· ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀρχαῖοι προσέβαλλον εἰς τὰ μόνιμα ὀχυρώματα ὄχι κλιμακῆδόν ὡς σήμερον, ἀλλὰ κατ' εὐθείαν καὶ ἐκ τοῦ συστάδην διὰ νὰ δύνανται νὰ μεταχειρίζωνται τοὺς καταπέλτας καὶ τὰς ἄλλας μηχανὰς των, ὁ στόλος τοῦ Μαρκέλλου δὲν ἐδύνατο νὰ διατρίβῃ ἐκτὸς τοῦ εὐρυχώρου λιμένος τῶν

Συρακουσῶν, ἀλλ' ἦτον ἐντὸς αὐτοῦ· διότι κατ' ἐναντίαν περίστασιν δὲν ἐδύνατο νὰ ἰδῇ τὴν πόλιν εἰμὴ ἐξ ἀποστάσεως μεγαλητέρας τῶν 3,000 βημάτων. Τὰς ὀλίγας ταύτας παρατηρήσεις προσθέτομεν ἐνταῦθα ἐν παρόδῳ, ἀρμοδιώτεροι δὲ Ἕλληνες ἐδύναντο ἴσως νὰ παύσωσι πᾶσαν ἀμφιβολίαν τῶν ξένων, —περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος.

IV.

Τράπεζαι.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ παλατίῳ τραπέζων ὑπερβαίνει τὸν ἀριθμὸν παντὸς ἄλλου εἶδους τεχνουργημάτων ἐν αὐτῷ, καὶ σχεδὸν ὅλα τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης ἔστειλαν ὠραιότατα δείγματα τοῦ σκεύους τούτου.

Εἶδομεν ὅτι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ τράπεζα ἦτο σχεδὸν ἀχώριστος ἀπὸ τὴν κλίνην· ἐπειδὴ δὲ αἱ κλίνει τῶν ἀρχαίων ἦσαν πολυτελέσταται, ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει ὅτι καὶ αἱ τράπεζαι ὡσαύτως.

Τῶν Ἑλλήνων αἱ τράπεζαι συνήθως ἦσαν τρίποδες καὶ εἶχον σκέπασμα καλούμενον ὄλμον· τῶν δὲ Ῥωμαίων ἦσαν μονόποδες, τρίποδες, καὶ ἐνίοτε τετράποδες. Τὸ σχῆμα αὐτῶν στρογγύλον, ὠοειδές, ὀρθογώνιον, ἐπίμηκες ἢ πεταλωδές· κατεσκευάζοντο δὲ ἀπὸ κέδρον, ἔβενον, μάρμαρον, ἄργυρον, ἐλέφαντα, μὲ ἄργυροῦς ἢ χρυσοῦς πόδας. Τὰ σχέδια διαφόρων Ῥωμαϊκῶν τραπέζων τὰ ὁποῖα εἶδον ἐπὶ πολλῶν πηλίνων ἀγγείων εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον, μὲ πείθουν ὅτι μικροτάτη εἶναι ἡ διαφορὰ τῶν ἀρχαίων ἀπὸ τὰς σημερινὰς τραπέζας. Οἱ Ῥωμαῖοι κατεσκεύαζον τραπέζας καὶ ἀπὸ lignum citrum, ξύλον τὸ ὁποῖον τινὲς τῶν ἀρχαιολόγων θεωροῦν ὅτι ἦτο τῶν κιτριῶν τῆς Χίου, καὶ τὸ ὁποῖον ἐθεωρεῖτο πολύτιμον διότι αἱ σπεῖραί του ὠμοῖαζον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς οὐρᾶς τοῦ ταῷ· ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι ἦτο ξύλον δένδρου σπανίου τὸ ὁποῖον σήμερον δὲν γνωρίζομεν καὶ τὸ ὁποῖον τόσον ἐτιμᾶτο ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων ὥστε μόνον οἱ πλουσιώτατοι ἐδύναντο νὰ τὸ ἀποκτήσωσιν.

Ὁ Αἰβίος λέγει ὅτι αἱ μονόποδες τράπεζαι εἰσῆχθησαν εἰς τὴν Ῥώμην ἀπὸ τὸν Ἀσιατικὸν στρατὸν ὡς μεγίστη πολυτέλεια. Ἄλλος συγγραφεὺς λέγει ὅτι ἡ τράπεζα τοῦ βασιλέως Ἰούβα ἐπωλήθη ἀντὶ 15,000 στατήρων καὶ ὅτι ἡ τοῦ Πτολεμαίου ἦτο ἔτι πολυτιμότερα, διότι εἶχε 4 ποδῶν καὶ

ἡμίσεως διάμετρον καὶ πάχος 3 δακτύλων, οὔσα δὲ ὀλόχρυσος ἐπωλήθη εἰς πολλὴν μεγαλητέραν τιμὴν, διὰ τὸ βάρος τοῦ χρυσίου της. Ἡ τράπεζα τοῦ Κικέρωνος ἤξιζε 2,000 νοῦμμοις (νόμισμα σχεδὸν ἰσοδύναμον τοῦ στατήρος) ὁ δὲ Πλίνιος λέγει ὅτι δύο τράπεζαι τοῦ Γάλλου Ἀσινίου ἐπωλήθησαν εἰς τοιαύτην τιμὴν ὥστε μὲ ἐκάστην αὐτῶν ἡγόραζέ τις ἐν ὑποστατικόν. Μετεχειρίζοντο δὲ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Ἕλληνες δύο τραπέζας, μίαν διὰ τὰ κυρίως φαγητὰ, καὶ μίαν διὰ τὰ τραγήματα καὶ τὸν οἶνον. Ἐπὶ τῆς δευτέρας ἔψαλλον καὶ ἔσπενδον, ὕστερον δὲ στρώνοντες προσκεφάλαια κατεκλίνοντο καὶ ἀπεκοιμῶντο.

Ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει ὅτι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου ἐβλεπέ τις ἐπὶ τῆς τραπέζης μετὰ τὸ γεῦμα χρυσὴν οἰνοχόην τὴν ὁποίαν μόλις δύο ἄνθρωποι ἐδύναντο νὰ κινήσωσι καὶ πλήθος λαγῆνων ὡσαύτως χρυσῶν συμμέτρως διατεθειμένων. Ὑπηρεταὶ νέοι συμποσιάζοντες, εὐεῖδεις ὡς Γανυμήδαι, ἐνδεδυμένοι πλουσιώτατα καθὼς οἱ κύριοί των, πλήθος παρασίτων καὶ μουσικῇ ἐξαισῖος συνεπλήρουν τὴν πολυτέλειαν καὶ χαννότητα ἐκείνην ἣτις ἤρχιζε νὰ προμηνύη τὴν διάλυσιν τῆς Ῥωμαϊκῆς Αυτοκρατορίας.

Αἱ τράπεζαι ἦσαν ὡσαύτως πολυτελεῖς ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τῶν Ἑλλήνων, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐπιθέτων τοῦ Ὀμήρου ἀργυρὰ, καλὴ, ἐύξοος, κυανόπεζα, κτλ. Ἄν δὲ πιστεύσωμεν τὴν Μυθολογίαν ἢ μᾶλλον τὸν αὐτὸν ποιητὴν, εἰς τὴν Αἰθιοπίαν ὑπῆρχε τοῦ Ἥλιου ἡ τράπεζα, τῆς ὁποίας μόνῃ ἡ ἐπωνυμία ἀρκεῖ νὰ δώσῃ ἰδέαν τῆς λαμπρότητος αὐτῆς, ἐπειδὴ καὶ ὁ Ζεὺς πολλάκις καταβαίνων ἐκ τοῦ Ὀλύμπου ἡγάπα νὰ παρακάθηται εἰς αὐτήν.

Νὰ περιγράψω τὰς τραπέζας τοῦ ὑαλίνου παλατίου εἶναι ἀδύνατον, διότι μόνον ἀγγλικῶν ὑπάρχουν 120 διάφορα σχήματα· τῆς Γαλλίας ὑπάρχουν 16, τῆς Αὐστρίας 20, τοῦ Βελγίου 13, τῆς Ῥωσσίας 7, τῆς Γερμανίας 6, τῆς Μελίτης 7, τῆς Ἰταλίας 24, τοῦ Καναδά 8, τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν 5 καὶ τῶν Ἰνδιῶν 6. Ἐκ τούτων λοιπὸν λαμβάνω τὰς ἀξιολογωτέρας, εἴτε διὰ τὴν ἐργασίαν ἐν γένει, εἴτε διὰ μηχανισμόν τινα· εἶναι δὲ κατεσκευασμέναι ἀπὸ ἔβενον, δρῦν, καρύξυλον, papier maché, ἐλέφαντα, γκούτα-πέρκαν, μάρμαρον, κόκκαλα, ψάθαν, ἀλάβαστρον ἀγγλικόν, καὶ μάρμαρον ἢ ξύλον ψηφιδωτόν.

Αἱ τράπεζαι τῶν Κυρίων Οὐίλσον καὶ Τίῶν ὀνομάζονται τράπεζαι περιστρεφόμεναι, διότι συγχρόνως χρησιμεύουν ὡς λογεῖα, διὰ χαρτοπαίγνια καὶ τὸ ζατρίκιον. Ὁ ὄλμος των εἶναι κυκλοειδὴς, ἐλλειψοειδὴς ἢ τετράγωνος, καὶ ἐνῶ παρουσιάζει ἐπιφάνειαν

ἀπὸ στόφαν διὰ χαρτία, αἴφνης ἢ ἐπιφάνεια αὕτη στρεφομένη περὶ τὸν ἄξονά της κρύπτεται ὑποκάτω, καὶ εἰς τὴν πρώτην θέσιν αὐτῆς ἀναφαίνεται ἄλλη μὲ τετράγωνον διὰ τὸ ζατρίκιον ἢ ἐνὶ παρουσιάξει ἐπιφάνειαν στιλπνὴν ὡς εἶναι ὄλου τοῦ σκεύους αὕτη περιστρεφομένη ὁμοίως κρύπτεται ὑποκάτω, καὶ ἀναφαίνεται ἄλλη ἀπὸ στόφαν.

Ἡ τετράπους καὶ ὀκτάγωνος τράπεζα τοῦ G. Watson, μὲ ψηφοθετήματα διάφορα καὶ κυμάτια, εἶναι ἀναντιρρήτως τὸ λαμπρότερον ἔργον τῆς ἀγγλικῆς λεπτοουργίας. Εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὅλμου της ὑπάρχει τὸ βασιλικὸν παράσημον τῆς Ἀγγλίας, καὶ περὶ αὐτὸ φαίνονται τρόπαια, πύργοι, ἄνθρωποι, πτηνὰ, ὅλα συνθεμένα ἀπὸ πολύχροα ξύλα, τὰ ὅποια διὰ τὴν ἐντελὴ στίλβωσιν τοῦ ὄλου ὁ ὀφθαλμὸς ἀπατῶμενος νομίζει ὅτι εἶναι ἰχνογραφημένα.

Πλησίον τῆς τραπέζης τῶν Κυρίων G. Watson, οἱ Κύριοι Johnstone and Jeanes, ἐπιπλοποιοὶ τῆς Βασιλίσσης, ἐξέθηκαν κατέναντι τῆς ῥηθείσης στρογγύλης τράπεζαν, κατασκευῆς ἀπλουστάτης μὲν, ἀγχινοστάτης δέ (ἰδὲ ἀριθ. 154).

Ὁ ὅλμος αὐτῆς εἶναι κύκλος 5 ποδῶν διαμέτρου καὶ μὲ 8 ἀκτῖνας· ἤγουν ἢ ἐπιφάνεια τοῦ ὅλμου σύγκειται ἀπὸ 8 ἰσοσκελῆ τρίγωνα, τὰ ὅποια κοινὴν κορυφὴν ἔχουν τὸ κέντρον τῆς τραπέζης, καὶ τὰ ὅποια, ἂν καὶ συνεσφιγμένα, ὅμως δὲν λανθάνουν τὸν ὀξυδερεκὴ ὀφθαλμὸν ὥστε νὰ μὴ διακρίνῃ τὰς 8 διαιρετικὰς ἀκτῖνας, αἵτινες τὰ χωρίζουν. Ὁ δὲ μηχανισμὸς τῆς τραπέζης εἶναι οὗτος.

Ὅταν στρέψῃς τὸν στρογγύλον τοῦτον ὅλμον ἀπὸ τ' ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ, αἱ 8 ἀκτῖνες ἀνοίγονται διὰ μηχανισμοῦ ὄντος κάτωθεν τοῦ ὅλμου καὶ ἀφίπνουν κενὰ διὰ 8 νέας σανίδας, αἵτινες προστιθέμεναι αὐξάνουν τὴν διάμετρον τοῦ κύκλου ἀπὸ 5 εἰς 7 πόδας, ὥστε ἡ ἰδίᾳ τράπεζα ἥτις χρησιμεύει διὰ νὰ παρακάθηνται 7 ἄνθρωποι, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ συγχρόνως καὶ διὰ 12. Ὑποθέτομεν ὅμως ὅτι θέλομεν νὰ προσκαλέσωμεν περισσοτέρους τῶν 12 φίλων μόνον τὸν ὅλμον θέλομεν στρέψῃς πάλιν ἀπὸ τ' ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ, καὶ πάλιν αἱ 8 ἀκτῖνες ἀνοίγονται περισσότερον καὶ 8 νέαι σανίδες προσθετόμεναι ἐκτείνουν ἔτι μᾶλλον τὴν ἐπιφάνειαν τῆς τραπέζης. Σημειωτέον δὲ ὅτι, ὡσάκις παραθέσωμεν νέας σανίδας, πρέπει νὰ στρέψωμεν τὸν ἴδιον ὅλμον τοῦναντίον ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τ' ἀριστερὰ, διὰ νὰ συσφιγθῶσι καὶ συσσωματωθῶσιν.

Δίδομεν εἰς τὸν ἀριθ. 155 τὴν εἰκονογραφίαν μιᾶς τραπέζης τῶν Κυρίων Holland καὶ υἱοῦ πολυμόχθου κατασκευῆς μὲν,—πλὴν ἰδέας γελοιωδεστάτης, διότι

τὴν ἀποπώτερον παρὰ μέσῳ μιᾶς αἰθούσης νὰ ζητῇ τις νὰ ῥίψῃ ἐν ψυχρὸν πλέγμα ὄφρων.

Ἡ μικρὰ τράπεζα τοῦ ἀριθ. 17 κατασκευὴ τῶν Κυρίων Winfield καὶ Συντρ. Εἶναι ἐκ κεχρυσωμένου ὀρειχάλκου, ἐλαφρά, χαρίεσσα, καὶ ἀπλουστάτη.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνακλιντρων τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰς τραπέζας, τὰ καθίσματα, κτλ. δὲν εἶναι μέγας· ὑπάρχουν ὅμως πολλὰ τούτων, διαφόρων σχημάτων, ἀπὸ ξύλα σπάνια, καὶ μὲ στρωμνὰς ἀπὸ τρίχινὰ ἢ μάλλινὰ ὑφάσματα, διφθέρας κατειργασμένας, κατυφὲ ἢ πλούσια μεταξωτὰ, ὅμοια τῶν λοιπῶν σκευῶν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ ὡς πρὸς τὴν μορφήν.

Μεταξὺ τούτων μόνον τὸ ἐκ γαιάνθρακος ἀνάκλιντρον, τὸ ὁποῖον ἐκθέτει ὁ πρίγκιψ Ἀλβέρτος, ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν. Κατεσκευάσθη εἰς τὸ Fifeshire ὑπὸ τοῦ Κυρίου Θωμᾶ Οὐίλλιαμς Βὸν (Vaun)· εἶναι δὲ δι' 6 ἀνθρώπους, καὶ πρέπει νὰ τεθῇ εἰς κήπον, ἢ αὐλὴν, ὅχι εἰς θάλαμον. Τὸ σχῆμά του ὁμοιάζει πρὸς ἐδώλιον μὲ νωτοστήριγμα εἰς τὸ ὁποῖον οὔτε ποικίλματα οὔτε πολλὰ γλυφαὶ φαίνονται, ἀλλὰ μόνον 4 στῆλαι ὀρθωγῶνιοι λήγουσαι εἰς 4 μαύρας σφαίρας. Εἶναι καταμέλαν, στιλπνὸν ὡς μαῦρον μάρμαρον καὶ καθαρῶτατον, ὥστε καὶ τὰ λευκότετα ἐνδύματα ἂν φέρῃς, δὲν ἔχεις τὸν ἐλάχιστον φόβον νὰ τὰ κηλιδώσῃς, ἂν ἐπὶ τούτου καθήσῃς. Τὸ ἀνάκλιντρον τοῦτο ἠθέλεν ἀναλογεῖ ἐξαίρετα πρὸς τὸν ἐβένινον θρόνον τοῦ Πλούτωνος ἂν ὑπῆρχεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, καθ' ὅσον καὶ τὸ σχέδιον καὶ τὸ σχῆμα αὐτοῦ ὁμοιάζουν πρὸς τὰ ἀπλὰ ἐκεῖνα ἀνάκλιντρα τῶν Ἡρωϊκῶν χρόνων τῶν Ἑλλήνων.

Εἰς μέγας ὅλμος τραπέζης ἐξ ἑνὸς κομματίου δρυὸς κοπείσης ἀπὸ τὸ δάσος τοῦ Νορθάμπτωνσχερ, κρεμάμενος εἰς τὸν τοῖχον, ἔχων μῆκος σχεδὸν 5 μέτρων καὶ πλάτος τὸ ἥμισυ, ἐστιλβωμένος καὶ μὲ παλιῖρρα ὕδατα, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, ἔργον τῶν K. Gillow καὶ Συντρ., εἶναι ἐν τῶν περιεργωτάτων ἀγγλικῶν σκευῶν.

Ὁ K. Ἐδμὼν Νγε ἔστειλεν ἐκ τῆς πολίχνης Τάμπριτζ-Οὐέλς τράπεζαν τὴν ὁποίαν ὠνόμασε ναυτικήν. Ὁ ὅλμος αὐτῆς εἶναι στρογγύλος, καὶ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ φαίνεται θάλασσα τεταραγμένη καὶ ναῦς μεγάλη κινδυνεύουσα. Ὁ οὐρανὸς, ἢ θάλασσα καὶ ἡ ναῦς εἶναι ψηφοθετήματα συγκείμενα ἀπὸ 118,800 πολύχροα τεμάχια ξύλου, τὰ ὅποια καὶ ἐκ τοῦ σύνεργυς θεωρούμενα ὁμοιάζουν κεντήματα βελόνης ἐπὶ χονδρὸν πᾶνον.

Αἱ τράπεζαι τῆς Ταπροβάνης τῶν Ἰνδιῶν δὲν ἔχουν ἄλλο ἀξιοσημείωτον εἰμὴ ὅτι εἶναι κατεσκευασμέναι ἀπὸ μαώνιον καὶ ἄλλα πολύτιμα ξύλα τοῦ τόπου ἐκεῖνον.

Ἡ ἐργασία τῶν τραπεζῶν τῆς Μελλίτης εἶναι ἀρίστη, καὶ μάλιστα παραβιάζεται πρὸς τὴν τῶν ὠραιωτέρων τεχνουργημάτων τῶν ἄλλων ἐθνῶν.

Ἡ Βασίλισσα Βικτωρία καὶ ὁ Πρίγκιψ Ἀλβέρτος ἐξέθηκαν διάφορα τεχνουργήματα ἴδια αὐτῶν, ἣ διὰ δαπάνης αὐτῶν ἐκδοθέντα, τὰ ὁποῖα θέλομεν ἀναφέρει εἰς τοὺς οἰκείους τόπους. Ἐν ταῦθα δὲ σημειοῦμεν τὴν ἐξ ἡλεκτρικοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου τράπεζαν τῆς Βασιλίσσης τὴν κατασκευασθεῖσαν ἀπὸ τὸν Κ. Ἑλκιγκτων. Ἐπὶ τῆς τραπεζῆς ταύτης φαίνονται ἀνακοίλως ἐκτυπωμέναι ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ Ἀστρονομία, ἡ Γεωμετρία, ἡ Μουσικὴ, ἡ Ῥητορικὴ, καὶ εἰς τὸ μέσον τὰ τέσσαρα στοιχεῖα τοῦ κόσμου.

Τὰ ἐπιπλά καὶ τὰ ἄλλα τεχνουργήματα τῆς Ἀμερικῆς εἶναι σχεδὸν τὰ ἔσχατα πάντων εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον. Ἡ πλουσία Ὀμοσπονδία τῆς ὁποίας τὸ ναυτικὸν καὶ ἡ ἐμπορία μόνον σήμερον ἀμιλλῶνται πρὸς τὰ τῆς Ἀγγλίας, καὶ τῆς ὁποίας αἱ γιγαντιαῖαι πρόοδοι τὴν Ἀγγλίαν ταύτην εἰς οὐκ ὀλίγην φέρουν ἀνησυχίαν, αὐτὴ ἦλθεν εἰς τὸν λαμπρὸν τοῦτον γάμον μὲ τὰ πλέον πενιχρὰ ἐνδύματα. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὸ παράδοξον τοῦτο. Ἡ ἡ φιλοσοφία τῆς, φαίνεται, τὴν παρεκίνησε νὰ παίξῃ τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο πρόσωπον τοῦ Νασρεντίν Χότζα μὲ τὴν χειρίδα τοῦ φορέματός του, ἡ ἐπιτηδὲς ἠθέλησε νὰ ψεύσῃ τοῦ κόσμου ὅλου τὰς προσδοκίας, ἡ τέλος ἐφοβήθη νὰ ἐκθέσῃ τοὺς θησαυροὺς τῆς εἰς τὰ κύματα τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Τὰ ἐπιπλά τῆς Ἀμερικῆς εἶναι λοιπὸν μικροῦ λόγου ἄξια. Μία κλίνη ἄνευ στροφύγγων καὶ καρφίων, συνδεομένη μόνον δι' ἀπλουστάτων ξυλοδέσεων, εἶναι ἔργον γνησίας ἀγχινόας, οὐχὶ δὲ καὶ ἄξιον ἰδιαιτέρου θαυμασμοῦ. Ἡ Στρογγύλη λεγομένη τράπεζα θαυμάζεται καὶ αὐτὴ μᾶλλον διὰ τὴν ἀγχινουστάτην ἐφεύρεσιν τοῦ τεχνίτου ἢ δι' ἄλλο τι. Εἶναι κοινὸν γραφεῖον πολλῶν ὑπαλλήλων. Ὅτι τὸ εὐρυτάτου ὄλμου αὐτῆς ὑφύεται ἐπὶ τῶν νώτων 6 μικρῶν ἄρκτων δίσκος φέρων κύλινδρον καθέτως αὐτοῦ μὲ 52 φακελλοθήκας ἀνὰ δύο, σημειωμένας δι' ἐνὸς γράμματος τοῦ ἀγγλικοῦ ἀλφαβήτου. Ὁ κύλινδρος οὗτος στρέφεται περὶ τὸν κάθετον ἄξονά του, καὶ ὅταν τις τῶν παρὰ τὴν τράπεζαν καθημένων γραφέων θέλῃ ἔγγραφον ἐναποθεμένον εἰς μίαν τῶν εἰρημένων θηκῶν, ὥθει ὀλίγον τὸν περιστρεφόμενον κύλινδρον καὶ φέρει αὐτὴν ἐνώπιόν του.

Αἱ γαλλικαὶ τράπεζαι παραβαλλόμεναι πρὸς τὰς τῶν ἄλλων ἐθνῶν δὲν εἶναι ἰδίως ἀξιοσημείωτοι, ἀλλὰ μάλιστα φαίνονται κατώτεροι πολλῶν. Ὅμως

ἡ πολύμορφος τράπεζα τῶν ἐν Παρισίοις Κυρίων Krieger καὶ Συντρ. εἶναι τὸ πλέον οἰκονομικὸν ἐπιπλὸν διὰ πᾶσαν οἰκογένειαν. Εἶναι ἐλλειψοειδὴς καὶ χρησιμεύει ἄριστα εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης. Ἄν ὑπάρχῃ συναναστροφή καὶ ἐπιθυμῶσι νὰ παίξωσι χαρτί, ἡ ῥηθεῖσα τράπεζα διὰ τοῦ μεγάλου ἄξωνός της διαιρεῖται εἰς δύο ἡμιελλειψοειδεῖς, ὧν ἐκάστη διὰ μηχανισμοῦ ἀγχινουστάτου παρίσταται μὲ νέους πόδας, νέαν ἐπιφάνειαν, καὶ προσφέρει μικρὰν καὶ στερεωτάτην τετράγωνον τράπεζαν σκεπασμένην ἀπὸ στόφαν. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸ σκεῦος τοῦτο μεταβάλλεται εἰς τρεῖς τραπεζάς, τὰς ὁποίας εὐκόλως πᾶς τις δὲν δύναται νὰ πορισθῇ εἴτε διὰ τὸ βαλάντιόν του εἴτε διὰ τὰς διαστάσεις τοῦ δωματίου.

Ἡ Τοσκίνα ἔστειλε μικρὰν καὶ ὠραίαν στρογγύλην τράπεζαν τοῦ ἐν Φλωρεντίας Κ. Μπιανκίνη, ἀξιοσημείωτον διότι ἐπὶ τοῦ μέλανος μαρμάρου αὐτῆς φαίνονται ἄνθη, βότρες, ῥόδα λευκά, κίτρινα καὶ κυανὰ ὡς ζωγραφημένα, ἐνῶ καὶ αὐτὰ εἶναι ψηφοθετημένα καθὼς τὰ εἰς τὴν προειρημένην ξυλίνην τράπεζαν τοῦ Κ. Γεωργίου Οὐάτσων. Ἐτέρα δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους τράπεζα, ἔργον τοῦ ἐν Λιβόρνῳ Κ. Φ. Μαρτινέτη, εἶναι ὀρθογώνιος, ἀπὸ ἔβενον, καὶ ἐπὶ τοῦ ὄλμου αὐτῆς φαίνονται μάχαι, παρατάξεις, μονομαχίαι ψηφοθετημέναι ἐξ ὀρειχάλκου καὶ μαρμάρων. Ἡ τράπεζα αὕτη εἶναι μία τῶν πρωτίστων τοῦ παλατίου.

Ὁ ἐν Βιέννῃ Κ. Habenicht ἔστειλε μικρὰν τράπεζαν τῆς ὁποίας ὁ ἀνοιγόμενος ὄλμος παρουσιάζει κιβώτιον μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα ῥαπτικά ἐργαλεῖα τῶν Κυρίων. Ἡ τράπεζα αὕτη εἶναι ὅλη ἀπὸ λευκὸν κόκκυλον καὶ ἐρυθρὸν κατυφὲ λεπτότατα ἐξεργασμένη. Ἐτέρα τράπεζα τῆς Αὐστρίας δὲν εἶναι μεγάλης ἀξίας, ἀλλὰ μοναδικὴ εἰς τὸ εἶδός της, ἐπεὶ ὁ ὄλμος αὐτῆς εἶναι ψάθα πολύτρητος καὶ λεπτοτάτη ὡς τῶν ἀραιῶν κοσκίνων. Πλησίον δὲ τῆς μεγάλης κλίνης τοῦ Αὐτοκράτορος εἶναι μεγίστη τράπεζα διὰ 40 πρόσωπα, ἔργον βαρὺ καὶ πολύμοχθον.

Ἡ Ῥωσσία ἔστειλεν ὀλίγας τραπεζάς τῶν ὁποίων εἰς τὰ χρονικὰ τῆς Ἐκθέσεως ταύτης θέλει γίνεῖ ἰδιαίτερα μνεῖα. Τρεῖς τούτων ἔχουν τὸν ὄλμον, τοὺς πόδας καὶ τὸν κορμὸν ὅλον ἐκ λίθου μαλαχίτου εὕρισκομένου μόνον εἰς τὰ μεταλλεῖα τῶν Οὐραλίων ὀρέων, καὶ παρέχουσιν ἰδιαίτεραν τέρψιν διὰ τὸ χρῶμά των, τὰ χρυσὰ κλαδιά, τὰ ζωάρια καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν φυσικὰς καὶ λαμπροτάτας γλυφάς των. Τὸ χάρισμα τοῦτο τῆς Ῥωσσίας θεωρεῖται ὡς τὸ μᾶλλον ἀγλαοφανὲς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου,

διότι ἐκτὸς τῶν εἰρημένων τραπεζῶν ἔστειλεν ὁ Αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Ἑκθεσιν μεγίστην θύραν διπτυχον, λάρνακας καὶ ἄλλα ἀγγεῖα κατεσκευασμένα ὡσαύτως ἐκ μαλαχίτου λίθου. Ἀδύνατον δὲ ν' ἀναχωρήσωμεν ἐκ τοῦ θαλάμου τούτου χωρὶς νὰ θαυμάσωμεν μὲ ἄπειρον ἡδονὴν, τὴν τράπεζαν τὴν ὁποῖαν ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ἔπεμψε δῶρον τῇ Βασιλίσσει Βικτωρία. Εἶναι ἐκ μετάλλου χρυσομένου καὶ κατεργασμένου μὲ πολλὴν τέχνην, ἐπὶ δὲ τοῦ ὅλμου αὐτῆς φαίνεται κατὰ τὸν σινικὸν τρόπον ζωγραφημένη λίμνη μὲ πτηνὰ μόλις ἐφαπτόμενα τοῦ ὕδατος, φύλλα πλατέα, ὀπωρικὰ καὶ ἄλλα τοιαῦτα (ἰδὲ ἀριθ. 39).

Τὸ Ἀμβουῖργον ἔστειλε μίαν τράπεζαν ἀξίας 400 διστήλων ἀπὸ ξύλον καὶ μὲ λαμπρὸν ψηφισθέντα ἐξ ἐλέφαντος καὶ ἐλαφοκέρατος ἐπὶ τοῦ ὅλμου αὐτῆς.

Κορωνὶς δὲ πασῶν τῶν ἐν τῷ παλατίῳ τραπεζῶν κατὰ τὴν ἐργασίαν, τὴν ἀξίαν καὶ τὴν λαμπρότητα εἶναι ἡ τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἱππότου Βαρβιέρη, ἐπονομαζομένη Μωσαϊκὴ (ἰδὲ ἀριθ. 92).

Εἶναι στρογγύλη, μονόπους, μὲ τρεῖς λέοντας περὶ τὴν βάσιν τοῦ ποδός. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὅλμου αὐτῆς παρουσιάζεται ἐν πρώτοις τῆς Ἰταλίας ὁ κυανώτατος οὐρανὸς κατ' ὀλίγον λευκούμενος πρὸς τὸ ἀργυροῦν, οὐχὶ ζωγραφημένος, ἀλλὰ ψηφιδωτὸς ἡγουν συνθεμένος ἀπὸ ψηφία μικρὰ ὡς κόκκους ἄμμου, ὥστε μόλις διακρίνονται διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ὑπὸ δὲ τὸν οὐρανὸν τοῦτον φαίνονται μετέωρα 4 μικρὰ παιδία ὡσαύτως ἐκ ψηφίων συνθεμένα καὶ κρατοῦντα τὸ μὲν λύραν, τὸ δὲ διαβήτην, τὸ ἄλλο σφύραν καὶ τὸ ἄλλο γραφίδας, ἀλληγορούμενα πρὸς τὰς ὥρας τέχνας. Κύκλῳ δὲ τοῦ οὐρανοῦ τούτου παρουσιάζεται τὸ πάντων θαυμαστότατον φαίνονται δηλαδὴ ὑποδομημένοι αἱ πόλεις Ῥώμη, Νεάπολις, Φλωρεντία, Μεδιόλανα, Γένοβα, Παλέρμον, Βενετία, ὁ Ἅγιος Πέτρος καὶ πλήθος ἄλλων οἰκοδομῶν, ἀκριβέστατα καὶ θαυμασίως πῶς συνθεμένα ἐκ μικροτάτων καὶ μόλις διακρινομένων ψηφιδίων. Ἐδῶ ἐκπλήττεται ὁ νοῦς, θαμβοῦται ἡ ὄρασις, καὶ ὁ παρατηρητὴς ἀδυνατεῖ νὰ εὕρῃ ἀμοιβὴν ἀξίαν τοῦ χρόνου τῆς ὑπομονῆς καὶ τοῦ μόχθου τοῦ δημιουργοῦ τοιοῦτου ἔργου. Ὁ ὅλμος τῆς τραπέζης ταύτης σκεπάζεται ἀπὸ ὕαλον διὰ προφύλαξιν τοῦ λεπτοτάτου ἔργου καὶ διὰ τοῦτο ὁμοιάζει στρογγύλην εἰκόνα ἐν μέσῳ χρυσοῦ πλαισίου.

Δύσκολον νὰ εἴπῃ τις περὶ τῶν νεωτέρων τραπεζῶν, ἂν ᾖναι κατώτεροι ἢ ἀνώτεροι τῶν ἀρχαίων. Ἡ ἐργασία τῆς τραπέζης τοῦ ἱππότου Βαρβιέρη, τὸ πολῦτιμον τῆς τραπέζης τοῦ Αὐτοκράτορος Νικο-

λάου, ὁ ἐλέφας, ὁ ἄργυρος, ἡ ἐργασία τῶν πλείστων μᾶς λέγουσι ὅτι ὅσον πολυτελεῖς καὶ λαμπραὶ καὶ ἂν ᾖσαν αἱ τῶν ἀρχαίων, πάλιν ἡ διαφορὰ ἀδύνατον νὰ ὑποτεθῇ μεγάλη. Τὴν τράπεζαν τοῦ Κ. Βαρβιέρη μάλιστα πιστεύομεν ὅτι ἀδιαφιλονεικῶς ἤθελε θαυμάσει διὰ τὴν μωσαϊκὴν τέχνην τῆς ὁλῆς ὁ καλλιτεχνικὸς κόσμος τῆς Πομπηίας, εἰς ὅς ἐκ θαύματος παρίστατο ἐνώπιόν του.

V.

Διάφορα ἄλλα σκεύη καὶ κοσμήματα τῶν οἰκιῶν.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ἐπίπλων, τὰ σκεύη ὅσα σήμερον ἀποτελοῦν τὸν κόσμον μιᾶς οἰκίας καὶ τῶν ὁποίων ἀναρίθμητος πλησμονὴ ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη ἐστάλη εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, εἶναι ἄβακες, βιβλιοθήκαι, ἀνάκλιντρα, ὑποπόδια, λυχνίαι, ὥρολόγια, κλειδοκύμβαλα, νάρθηκες, πυξίδες, προχόαι κατὰ μέμνησιν τῶν σινικῶν σκευῶν, δερρίδες (ὀρθὰ παραπετάσματα πρὸ τῶν θυρῶν), καλλυντήρια, ἀγγεῖα διάφορα, ἐστία ἐκ μαρμάρου, χρυσοῦ ἢ ἄλλου μετάλλου, μὲ τὰ παραπετάσματά των, καὶ ἄλλα μικρὰ πράγματα τὰ ὅποια διὰ καλλωπισμὸν ἐκθέτονται ἐπὶ τούτων καὶ τῶν τραπεζῶν.

Ὅλα ταῦτα ὑπῆρχον καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὅμοια, καὶ κατὰ τὴν τέχνην καὶ πολυτέλειαν ἀνάλογα πρὸς τὰς κλίνας, τραπέζας καὶ ἔδρας τούτων ὁποίας ἐπεριγράψαμεν.

Τὸ sideboard, cupboard ἢ cabinet τῶν νεωτέρων εἶναι ἐν τῶν ὥραιότερων καὶ χρησιμωτέρων ἐπίπλων. Ἄν μὲν ᾖναι προσδιορισμένον διὰ τὸ ἐστιατήριον, χρησιμεύει διὰ τὴν φύλαξιν τῶν ποτηρίων, φιαλῶν, κυμβῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων τῆς τραπέζης· ἂν δὲ διὰ τὴν αἰθουσαν τῆς ὑποδοχῆς (ὅτε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔχουν καὶ κάτοπτρον ὑπεράνω αὐτῶν), τότε χρησιμεύουν εἰς τὸ νὰ δέχωνται ὅλα ἐκεῖνα τὰ μετάλλινά ἀργιλλόπλαστα, ἀλαβάστρινα, κρυστάλλινα καὶ πήλινα ἀγγεῖα, τὰ ὅποια δι' ἀπλὴν, ἐπίδειξιν ἢ καὶ δι' ἀρώματα καὶ ἄνθη ἐκθέτονται ἐπ' αὐτῶν, ἢ τέλος πάντων λυχνίας, ὥρολόγια καὶ προχόας. Τὸ σκεῦος τοῦτο ἐρείδεται ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ ἔχει σχῆμα χαμηλῆς βιβλιοθήκης ἀνερχομένης εἰς μέτριον ἀνδρὸς ἀνάστημα· ἂν δὲ μὴ ἐντελῶς ὅμοιον καὶ ἴσον, βεβαίως ὅμως εἶναι παράγωγον τοῦ ἀρχαίου ἄβακος.

Διὰ τῆς λέξεως Ἀβαξ οἱ Ἕλληνες ἐσήμαινον τὸν Πυθαγορικὸν πίνακα, τὴν κυβευτικὴν σανίδα, τραπεζᾶς τινὰς, ἢ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπιπλον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ ἐκεῖνοι ἐφύλαττον τὰ κομψότατα ἐκεῖνα ἀγγεῖα μὲ τὰ ὁποῖα σήμερον στολίζονται τὰ πλείστα Μουσεῖα τῆς Εὐρώπης. Κατεσκευάζοντο δὲ οἱ ἄβακες ἀπὸ μάρμαρον ἢ ξύλα πολύτιμα καὶ ἐσκεπάζοντο μὲ πλάκας ἀργυρᾶς ἢ ἐξ ἐλέφαντος συνθεμένας. Ἡ ἀνακάλυψις πολλῶν τοιούτων εἰς τὴν Πομπηϊάν καὶ τὸ Ἡράκλειον ἀφαιρεῖ πᾶσαν ἀμφιβολίαν ὅτι οἱ ἄβακες ἦσαν τὰ σημερινὰ sideboards. Ὁ Πλίνιος, ὁ Δίβιος καὶ ὁ Σαλούστιος ἀναφέρουν τοὺς ἄβακας· ὁ τελευταῖος μάλιστα κατηγορεῖ τοὺς Ῥωμαίους, διότι παραλαβόντες τὸ ἐπιπλον τοῦτο ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας τὸ ἔφεραν εἰς μεγάλην πολυτέλειαν.

Μεταξὺ τῶν ἀβάκων τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου διακρίνομεν, τὸν τοῦ W. J R. & E. Hunter ἀπὸ καρύξυλον, μὲ ὠραίον κάτοπτρον, πλατὺ μάρμαρον ἐκ τῶν λατομείων τοῦ Galway τῆς Ἰρλανδίας, γλυφὰς, πρόσωπα, ἄνθη, καρποὺς, κ.τ.λ., καὶ τὸν τῶν Κυρίων Cooks καὶ Τίῶν ἐπονομαζόμενον Ἀβακα τοῦ Κενιλγόρθ.

Τὸ δευτέρον τοῦτο (ιδεὲ ἀριθ. 158) εἶναι ἀναντιρρήτως τὸ λαμπρότερον ἔργον τῆς βρετανικῆς λεπτουργίας καὶ διὰ τὴν τέχνην καὶ διὰ τὴν ἱστορίαν του. Διότι ἐπ' αὐτοῦ ἐξετυπώθη διὰ γλυφῆς ὁλόκληρον μυθιστόρημα τοῦ Οὐάλτερσκώτου, τὸ τοῦ Κενιλγόρθ, ἐξ οὗ ἔλαβε καὶ τὴν ἐπωνυμίαν κατεσκευάσθη δὲ ἀπὸ τὸ ξύλον κολοσσιαίας δρυὸς κοπέλης πλησίον τοῦ φρουρίου Κενιλγόρθ εἰς τὴν Warwickshire. Ἡ δρυς αὕτη εἶχε διάμετρον δέκα ποδῶν, καὶ ἔδωκε ξύλον 600 κυβικῶν ποδῶν.

Τὸ Κενιλγόρθ, ἴσως τὸ ὠραιότερον τῶν μυθιστορημάτων τοῦ Οὐάλτερσκώτου, εἶναι περιγραφὴ τῆς ἐπισκέψεως τῆς Βασιλίσσης Ἐλισάβετ εἰς τὸ φρούριον τοῦτο τοῦ κόμητος Λέϊστερ, ἐν ἔτει 1575· ἡ δὲ ἐπίσκεψις αὕτη ἐσημειώθη εἰς τὰ χρονικά τῆς Ἀγγλίας διὰ τὴν μεγαλοπρεπὴ ὑποδοχὴν τῆς Βασιλίσσης καὶ διὰ τὴν ἀπίστευτον δαπάνην τὴν ὅποیان ὁ λόρδος ἐφιλοτιμήθη νὰ κάμῃ δι' ὅλην τὴν βασιλικὴν συνοδίαν.

Ὁ ἀναγνώστης γνωρίζει ὅτι μεταξὺ τῶν πολλῶν μνηστήρων τῆς Βασιλίσσης Ἐλισάβετ συναριθμεῖται καὶ ὁ κόμης Λέϊστερ, ἀνὴρ τοῦ ὁποίου τὸν χαρακτῆρα, ὅστις ἀνέγνωσε τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀγγλίας, δὲν δύναται εἰμὴ νὰ μισήσῃ. Ὁ Οὐάλτερσκώτος εἰς τὸ εἰρημένον μυθιστόρημά του παρεισάγει αὐτὸν σύζυγον ὠραιότητος νέας, ὀνόματι Ἀμὶ Ῥοψάρτ, τὴν ὅποیان κρυφίως ἐφύλαττεν εἰς τὸ φρούριον

ἐκεῖνοι· ἡ δὲ Ἐλισάβετ ἀνακαλύπτει αὐτὴν ἐκεῖ καὶ σχεδὸν παραφρονεῖ ἀπὸ ἀγανάκτησιν κατὰ τοῦ ἐραστοῦ της, τὸν ὁποῖον ἀποβάλλει τῆς εὐνοίας της.

Τὸ μῆκος τοῦ ἄβακος εἶναι περίπου 4 μέτρα, καὶ τὸ ὕψος 2½. Ἡ πρώτη πλάξ συγκειμένη ἀπὸ ἐν τμήμα ξύλου παρουσιάζει ἐκτυπον τὴν Βασιλίσσαν Ἐλισάβετ ἀφικνουμένην ἐφιππον εἰς τὸ φρούριον καὶ εἰσερχομένην διὰ τῆς πύλης Μόρτιμερ. Ἡ Βασιλίσσα φέρει τὸ στέμμα της καὶ περὶ τὸν τράχηλον τὰ τεράστια ἐκεῖνα ζαμπὰ, τὰ ὁποῖα ἦσαν ὁ ἀχώριστος αὐτῆς στολισμὸς εἰς πᾶσαν παράταξιν καὶ πάντα χορόν· ἀκολουθεῖται δὲ ἀπὸ τοὺς αὐλικούς της. Ὁ δὲ λόρδος Λέϊστερ ὦν λαμπρότατα ἐνδεδυμένος καὶ πεζὸς ὁδηγῶν τὸν ἵππον τῆς Βασιλίσσης φαίνεται πλήρως χαρᾶς καὶ εὐτυχίας διὰ τὴν τιμὴν ἣς ἀξιούται. Ἡ μὲν Ἐλισάβετ εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ἡλικίας 42 ἐτῶν, ὁ δὲ λόρδος Λέϊστερ 44. Ἡ πολυάνθρωπος ἀκολουθία τῆς Βασιλίσσης συνισταμένη ἀπὸ κυρίας, αὐλικούς, βαρῶνους, παῖδας, πεζοὺς καὶ ἐφιππους, οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ στρατιῶται τοῦ λόρδου Λέϊστερ, τὰ παχέα καὶ ὀχυρώτατα τείχη τοῦ φρουρίου του, αἱ ἐστολισμέναι ἐπάλξεις, τὰ ὑψίκομα δένδρα φαίνονται ἐπὶ τοῦ σκεύους τούτου μὲ τόσῃν ἀκρίβειαν καὶ ἐπιτηδεύματα ἐκτυπωμένα, ὥστε εὐκόλως διακρίνεις καὶ ἀναγνωρίζεις ὅλα τὰ ἱστορικὰ ταῦτα πρόσωπα καὶ πράγματα. Εἰς τὸ τέλος δὲ τῆς παρατάξεως φαίνεται ὁ κόμης τοῦ Σῶσεξ, ἀντεραστὴς τοῦ λόρδου Λέϊστερ καὶ λίαν εὐνοούμενος ἀπὸ τὴν Βασιλίσσαν. Οὗτος ὦν ὡσαύτως λαμπρὰ ἐνδεδυμένος καὶ ἱππεύων ἵππον καταστόλιστον ὑποβλέπει ζηλοτύπως τὴν προτίμησιν καὶ εὐτυχίαν τοῦ λόρδου Λέϊστερ.

Τὸ φύλλον τοῦ δεξιοῦ ἄρμαρίου τοῦ ἄβακος παρουσιάζει τὴν Ἐλισάβετ ἀνακαλύπτουσαν ἐντὸς σπηλαίου τινὸς τοῦ Κενιλγόρθ τὴν Ἀμὶ Ῥοψάρτ, ἥτις γονατιστή, σχεδὸν ὁμολογεῖ τὴν σχέσιν της μὲ τὸν λόρδον Λέϊστερ. Παρὰ τὰ πρόσωπα δὲ τῶν δύο τούτων γυναικῶν ἀδύνατον νὰ ἴδῃ τις εὐμορφότερον καὶ ζωηρότερόν τι. Τῆς πτωχῆς Ἀμὶ Ῥοψάρτ ἡ ὄψις εἶναι λύπη, δειλία, ἀμηχανία· τῆς αἰμοβόρου Βασιλίσσης ἀγανάκτησις, καταφρόνησις, βασιλικὴ ὑπεροψία.

Τὸ φύλλον τοῦ ἀριστεροῦ ἄρμαρίου εἶναι ἡ συνέντευξις τῆς Βασιλίσσης καὶ τοῦ λόρδου Λέϊστερ. Τὸ πρόσωπον τῆς Βασιλίσσης ἐδῶ δὲν ἐκφράζει παραφορὰν ἔρωτος οὐδὲ ἀδημονίαν, ἀλλὰ θυμὸν καὶ περιφρόνησιν κατὰ τοῦ ἀναξίου ἐραστοῦ, τὸν ὁποῖον ἐρωτᾷ περὶ τῆς Ἀμὶ. Ὁ δὲ λόρδος Λέϊστερ γονυκλινῆς, ἔχων τὴν μίαν τῶν χειρῶν ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τὴν ἄλλην πρὸς τὴν Βασιλίσσαν ἀνατείνων,

φαίνεται ὅτι προσπαθεῖ νὰ δικαιολογηθῇ. Ἡ σκηνὴ αὕτη ζωηροτάτη εἰς τὸ μυθιστόρημα τοῦ Οὐάλτερσκότου ἀποβαίνει ἔτι ζωηρότερα εἰς τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο.

Εἰς τὰς 4 ἐξεχούσας γωνίας τοῦ ἄβακος ὑπάρχουν 4 ἀγάλματα 4 περιωνύμων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· τοῦ Σεχσπέρου, τοῦ σὶρ Φιλίππου Σίδνεϋ, ἀνεψιοῦ τοῦ κόμητος Λεϊστερ, ποιητοῦ καὶ ὑπουργοῦ, τοῦ σὶρ Φραγκίσκου Δράκου, ἐνδόξου νικητοῦ τῆς Ἀνικίτου Ἀρμάδας πρώτου θαλασσοπόρου Ἀγγλου περιπλεύσαντος τὴν ὑδρόγειον σφαῖραν, καὶ τοῦ σὶρ Οὐάλτερ Ῥαλέϋ, ὅστις ἐκλείσθη διὰ τὰς βαθείας φιλολογικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς γνώσεις του.

Ἐπὶ τοῦ ἄβακος τούτου δὲν ὑπάρχει οὔτε χρυσὸς, οὔτε ἄλλο πολύτιμον μέταλλον, οὔτε κάτοπτρον, πλὴν τὸ ἐπιπλον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ γίνεται πολυτιμότερον διὰ τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ἱστορικὴν σημασίαν του. Ἐκτὸς δὲ τῶν εἰρημένων ἀναγλύφων, σήματα, στέμματα, ἄνθη, καρποὶ, ποικίλματα διάφορα καὶ 4 μεγάλοι ἄρκτοι ἀλυσίδετοι δίδουν εἰς τὸ ὅλον ὅψιν πολὺ διαφέρουσιν ἀπὸ τὰ ὅμοια ἔργα τῶν ἄλλων ἐθνῶν.

Ὁ ἐκ ξύλου τῆς νέας Ζιλανδίας ἄβαξ. (ιδὲ ἀριθ. 74), τοῦ Κυρίου J. M. Levien τοῦ Λονδίνου δὲν εἶναι ἔργον τῶν πρωτίστων τοῦ Κρυσταλλίνου Παλατίου πλὴν ἀξιοσημείωτον διὰ τὴν ἀπλότητα καὶ χάριν του· τὸ — μάρμαρον αὐτοῦ, οἱ κεχρυσωμένοι ὀρεῖχαλκοι, καὶ τὰ κάτοπτρά του εἰς τὴν φυσικὴν του μορφήν τὸ κάμνουν πλέον προσβλητικὸν ἀφ' ὅ,τι ἡ εἰκονογραφία τὸ παριστάνει.

Εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Βελγίου ἔχομεν τὴν ἀβακοτράπεζαν τοῦ Κυρίου T. Hilgers τοῦ Düsseldorf, ἐξ ἐβένου τῆς ὁποίας εἰς τὸν ἀριθ. 53 δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν· διότι ὅχι μόνον εἶναι ἀπλουστάτη, ἐλαφρὰ καὶ κομψή, ἀλλὰ ἴσως, καὶ ἐν ἑξ ἐκείνων τῶν ἐπιπλων τὰ ὁποία ἡμποροῦν νὰ εἰσχωρέσουν εἰς τὴν ἰδικήν μας σκευοποιίαν. Τὸ αὐτὸ τοῦτο λέγομεν καὶ διὰ τὸν εἰς τὸν ἀριθ. 102 ἄβακα.

Τὸ γαλλικὸν κυλικεῖον (buffet) (ιδὲ ἀριθ. 104), τὸ ὁποῖον οὔτε ἀρμάρια, οὔτε σύρτας διὰ φύλαξιν τῶν ἀναγκαίων τῆς τραπέζης ἔχει, καὶ τοῦ ὁποίου τὰ μέρη εἶναι ἀλληγορικώτατα, ὅχι μόνον εἰς τὰ χρονικὰ τῆς γαλλικῆς λεπτουργίας θέλει μείνει ἀξιοσημείωτον, ὡς τὸ τοῦ Κενιγλὸρθ εἰς τὰ τῆς ἀγγλικῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως, ὡς ὁ ἀδάμας τοῦ Κοϊνὸνρ, ἡ Αἰχμάλωτος Ἑλληνίς, ἡ Ἀμαζὼν καὶ ἡ Τίγρις, καὶ τὰ λοιπὰ λαμπρὰ ἐκθέματα. Κατασκευαστὴς δὲ αὐτοῦ εἶναι ὁ K. A. G. Fourdinois, κάτοικος τῶν Παρισίων,

ἐν ὁδῷ Amelot· ἔχει ὕψος ὡς ἑγγιστα 5 μέτρων καὶ πλάτος 6. Δὲν περιλαμβάνει κάτοπτρον, πλὴν τὴν ἑλλειψιν ταύτην ἀναπληροῦ εἰκονογραφία ὥραία παριστάνουσα μεγάλην γάστραν μὲ φύλλα ἀγρίας συκῆς, βότρες, ῥοδάκινα καὶ ἄλλους καρποὺς μὲ ζωηρότατα χρώματα.

Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς εἰκονογραφίας ταύτης ἴστανται 6 ξύλινα ἀγάλματα, ὧν τὰ 4 παριστάνουν τὴν Εὐρώπην, Ἀσίαν, Ἀφρικὴν καὶ Ἀμερικὴν, καὶ ἕκαστον κρατεῖ σύμβολον τῆς ἡπείρου εἰς ἣν ἀνάγεται. Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κυλικείου τούτου κάθεται γυνὴ ἐστεφανωμένη ὡς Βάκχη μὲ βότρυας καὶ στάχνας καὶ κρατοῦσα ἀντεστραμμένα δύο κέρατα τῆς Ἀμαλθείας, ἐκ τῶν ὁποίων ἀφθόνως καταρρέουν καρποὶ, ἄνθη καὶ πᾶν δῶρον τῆς φύσεως. Ἐξ μικροῦ ἔρωτες, μία φονευμένη ἔλαφος, εἰς φασιανὸς πλησίον αὐτῆς, ὄστρακα, ἰχθύες, ἀστακοὶ, ξυλόκοι, ἄνθη, σάλπιγγες, καρποὶ διάφοροι καὶ γλυφαὶ ποικίλαι κατὰ τάξιν καὶ σύζευξιν διαφέρουσιν τῶν ὅσα εἰς τὰ ἐπίλοιπα τῆς λεπτουργίας ἀριστουργήματα εἶδομεν, ἀποδεικνύουσι τὸ ὅλον τόσον κομψόν, τόσον ἀφελὲς καὶ τόσον ἐντεχνον, ὥστε πᾶς ἄνθρωπος αἰσθάνεται ἀκούσιον ζηλίαν διότι τὸ κυλικεῖον τοῦτο δὲν ἀνήκει εἰς τὰ ἔργα τῆς πατρίδος του.

Τὸ εἰρημένον ἐπιπλον στέκει ἐπὶ 6 κυνηγετικῶν κυνῶν ἀλυσιδεμένων, ὧν ἕκαστον πρόσωπον ἔχει διαφέρουσιν ἑκφρασιν.

Τὸ δωμάτιον τῆς Ἰταλίας περιέχει ἀρκετὰ ξύλινα ἐπιπλα τὰ ὁποῖα κατατάσσονται εἰς τὴν πρώτην τάξιν. Μεταξὺ τούτων ἓν κυλικεῖον τοῦ Κυρίου Βαρρότη πρώτου ἐκθέτου τοῦ δωματίου θεωρεῖται τὸ καλλίτερον (ιδὲ ἀριθ. 141). Εἶναι καταπλουτισμένον ἀπὸ παντὸς εἶδους ἀγάλματα καὶ γλυφάς. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς του πατεῖ ἐπὶ σφαίρας εἰς Γανυμήδης ἐναγκαλιζόμενος τὸν Ἀετὸν τοῦ Διὸς, καὶ ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ του φαίνονται διάφοροι σκηναὶ ἐκ τῆς Ἰλιάδος. Τὸ ἐπιπλον τοῦτο κατεργασμένον μὲ ἄνθη, πρόσωπα, καὶ παντὸς εἶδους σκαλίσματα εἶναι ἐκ καρυξύλου.

Ἡ εἰς τὸν ἀριθ. 32, διδομένη εἰκονογραφία εἶναι ἓν σκεῦος διὰ νὰ θέτῃς ἐπὶ τούτου τὰς μὲ ἄνθη γάστρας, ἀνάγεται εἰς τὴν τάξιν ἐκείνων τὰ ὁποῖα οἱ Ἀγγλοὶ ὀνομάζουν Ἀνθοφόρια (flower-stand)· εἶναι δὲ κατεσκευασμένον καὶ ἐκθεμένον ἀπὸ τὴν Γαιανθρακικὴν ἐταιρείαν τῆς Ἀγγλίας.

Δίδομεν ἐπίσης τὴν εἰκονογραφίαν, ἀριθ. 44, ἐνὸς ὑποστάτου (ραφίου), ἐκ ξύλου κατεργασμένου μὲ πολλὴν ἐπιτηδειότητα καὶ ὑπομονήν. Τὸ πτηνὸν εἰς τοῦ ὁποίου τὰς πτέρυγας στηρίζεται ἡ πλάξ τῆς ἐπιφανείας του, εἶναι ἄγριον ὄρνεον.

Εἰς τὰς ἀνοικτὰς ἐστίας τὰς ὁποίας τὰ βόρεια ταῦτα ἔθνη μεταχειρίζονται ὅτε αἱ φλόγες τῶν εἶναι μεγάλαι, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἔχουν ἀλεξίφλογα δι' ὅσους πλησίον τῶν κάθηνται. Ταῦτα συνήθως εἶναι ἐκ Σινικοῦ μεταξωτοῦ ὑφάσματος μὲ κεντήματα. Ἐν τῶν ὠραιότερων ὅπου ἀπαντήσαμεν καὶ τοῦ ὁποίου εἰς τὸν ἀριθ. 34 δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν τοῦ εἶναι τὸ τῶν Κυρίων Ackermann τοῦ Λονδίνου.

Τὸ Γαλλικὸν νιπτήριον τὸ ὁποῖον ὁ ἀναγνώστης βλέπει εἰς τὸν ἀριθ. 52 ἔπιπλον διὰ στολισμὸν ἡγεμονικοῦ κοιτῶνος εἶναι τῶν κομψοτέρων καὶ ἐνφυεστέρων ἔργων ὅπου ἀπαντᾷ τις ἐνταῦθα.

Εἶναι καλυμμένον ὅλον ἀπὸ λευκὰ τρύχαπτα, ἐπὶ μιᾶς βυσσινῆς γῆς. Ὅμοιως καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τῶν παραπετασμάτων του, τ' ὅπισθεν τοῦ κατόπτρου, καὶ ὅλον τὸ ἐπίλοιπον σκεῦος. Εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ χωρίζεται εἰς δύο, — ὅτε μέλλεις νὰ νιφθῇς, καὶ παρρησιάζονται δύο νιπτῆρες μὲ ὅλα τ' ἀναγκαῖα τῶν. Τοὺς νιπτῆρας τούτους δύνασαι νὰ ὑψώσῃς ἢ χαμηλώσῃς ὅσον θέλεις δι' ἀγχινουστάτου μηχανισμοῦ.

Βιβλιοθήκας πολλὰς δὲν βλέπομεν εἰς τὸ ὑάλινον παλάτιον, ἀλλὰ μετὰ τῶν ὀλίγων σημειούμεν τὰς ἀκολουθοῦσας. Πρῶτον ἐκείνην τὴν ὁποίαν ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας πέμπει δῶρον τῇ Βασιλίσση Βικτωρίᾳ. Ἡ ἀξία αὐτῆς εἶναι περίπου 6,000 λιρῶν, τὸ δὲ σχῆμα καὶ ἡ κατασκευὴ ὁμοιάζουν πολὺ τὰ τῆς κλίνης τὴν ὁποίαν περιεγράψαμεν. Διὰ τὰς πυραμοειδεῖς ἐξοχὰς, τοὺς ὀβελίσκους καὶ τὰ ἄνθη τῆς ὁμοιάζει καὶ αὐτὴ γοτθικὴν ἐκκλησίαν ἢ σκιάδα ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ θεατὴς μᾶλλον ἤθελε σπεύσει νὰ καπνίσῃ τὸ σιγάρον τοῦ ἢ νὰ ζητήσῃ βιβλία (ἰδ. ἀριθ. 110 καὶ ἀριθ. 106). Ἡ θρησκευτικὴ αὕτη κλίσις τῶν αὐστριακῶν τεχνιτῶν εἶναι ἀξιοσημείωτος. Ἄν τὰ σκεύη ταῦτα ἐστόλιζον τὸν κοιτῶνα Σαρδαναπάλου τινὸς Ἡγουμένου, τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο τόσον παράδοξον. Τὰ δὲ μεγάλα καὶ λαμπρὰ βιβλία ὄντα δεμένα καὶ στολισμένα μὲ χρυσὸν, κατυφὲ, μάργαρα, λευκὸν ὀστοῦν, μαροκίνον, κτλ. ὁμοιάζουν τὰ ἀργυρὰ ἢ χρυσὰ Εὐαγγέλιά μας, διότι φέρουν καὶ σταυροὺς καὶ ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ σύμβολα.

Αἱ βιβλιοθήκαι δὲ εἶναι ἐφεύρεσις τῶν νεωτέρων. Ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης λέγει ὅτι οἱ βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου οἱ σύγχρονοι τοῦ Πριάμου τῆς Τρωάδος εἶχον βιβλιοθήκην τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον “Ψυχῆς Ἱατρεῖον.” Εἰς τὸν ἐν Μέμφιδι ναὸν τοῦ Ἡφαίστου ὑπῆρχε τοιαύτη βιβλιοθήκη, ἐξ ἧς ὁ συκοφάντης

Ναυκράτης ἢ Ναυκρατίτης* εἶπεν ὅτι ὁ Ὅμηρος ἐκλεψε τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν καὶ τὰς ἐπώλησεν ὡς ποιήματα ἰδικά του. Ὁ δὲ Στράβων λέγει ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης πρῶτος ἐδίδαξε τοὺς βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου πῶς νὰ σχηματίσωσι βιβλιοθήκην. Ὁ Ἄουλος Γέλλιος† λέγει ὅτι ὁ Πεισίστρατος εἶχεν εἰς τὰς Ἀθήνας δημοσίαν βιβλιοθήκην, τὴν ὁποίαν ὕστερον ὁ Ξέρξης μετέφερεν εἰς τὴν Περσίαν. Ὁ τύραννος τῆς Σάμου Πολυκράτης εἶχε σχηματίσει ὡσαύτως βιβλιοθήκην, πρὸς τούτοις δὲ σχεδὸν εἰς ὅλα τὰ ἀρχαῖα μοναστήρια τῆς Ἑλλάδος, τῆς Συρίας καὶ τῆς Ἀραβίας εὐρίσκονται βιβλιοθήκαι τὰς ὁποίας μὲ πολλὴν προσοχὴν διεφύλαξαν.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἔλαβον τὰς βιβλιοθήκας τῶν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας καὶ ἔδωκαν εἰς αὐτὰς τὴν πολυτέλειαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν ὕστερον εἶχον καὶ τὰ ἄλλα ἐπιπλα αὐτῶν. Τὰς ἐστόλιζον μὲ εἰκόνας, μὲ χρωματισμένους ὑάλους, μὲ σύρτας καὶ θυρίδας διὰ τοὺς κυλινδρικοὺς παπύρους τῶν, καὶ κατεσκεύαζαν αὐτὰς ἀπὸ κέδρον, ἔβενον καὶ ἐλέφαντα. Εἰς ἓνα θάλαμον τῆς Πομπηίας εὐρέθησαν πλῆθος κυλινδρικῶν παπύρων καὶ μία βιβλιοθήκη. Εἰς τὰς δημοσίας βιβλιοθήκας ὅλα τὰ συγγράμματα ἐνὸς συγγραφέως ἐθέτοντο εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ χωρίσμα μὲ τὴν εἰκόνα ἢ τὴν προτομὴν τοῦ συγγραφέως. Μία βιβλιοθήκη ἀνακαλυφθεῖσα εἰς τὰ τεῖχη ἐκκλησίας τινὸς τῶν Αὐγουστίνων πλησίον τῶν Πορτίκων, μὲ πλαίσια πολύχρσα καὶ ἄλλα ξύλινα κοσμήματα, ἀποδεικνύει ὅτι ἡ μετὰ τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νέων διαφορὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν εἶναι πολὺ μεγάλη.

Μεγίστη καὶ πλουσιωτάτη πασῶν τῶν ἀρχαίων βιβλιοθηκῶν ὑπῆρξεν ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Αὐτὴ διηρεῖτο εἰς δύο διακεκριμένα μέρη, τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἐφυλάττετο εἰς τὸ Σεραπεῖον, τὸ δὲ εἰς τὸ Βρύχιον θεμελιωτῆς δὲ αὐτῆς ὑπῆρξε Πτολεμαῖος ὁ Σωτήρ. Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἠγόραζε μὲ μεγίστην τιμὴν ὅλα τὰ βιβλία ὅσα εὕρισκεν εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τῆς οἰκουμένης, διὰ νὰ τὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὁ δὲ Πτολεμαῖος ὁ

* Ναυκράτης Ἐρυθραῖος ἢ Ναυκρατίτης ἦτο σύγχρονος τοῦ Ἰσοκράτους, παρὰ τῷ ὁποίῳ καὶ ἐμαθήτευσεν· ἐθανιάσθη δὲ διὰ τὸν ἐπιτάφιον λόγον τὸν ὁποῖον ἀπήγγειλεν ἐνώπιον τῆς βασιλίσσης Ἀρτεμισίας ὑπὲρ τοῦ ἀποθανόντος συζύγου αὐτῆς Μανσώλου.

† Ὁ Ἄουλος Γέλλιος ἔζησεν ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Ἀδριανοῦ, Ἀντωνίνου καὶ Μάρκου Αὐρηλίου διέτριψε δὲ χρόνον πολὺν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἔγραφεν ἀξιώλογον σύγγραμμα ὀνομαζόμενον Ἀττικαὶ Νύκτες (Noctes Atticae) καὶ περιέχον φέρδην ποικίλας ἱστορικὰς, φιλολογικὰς ἀρχαιολογικὰς καὶ φιλοσοφικὰς γνώσεις εἰς δώδεκα βιβλία.

Φιλάделφος ἐπέφερε τὴν μεγίστην τάξιν καὶ αὐξήσιν εἰς τὴν βιβλιοθήκην ταύτην, ἣ ὅποια κατὰ τὸν Ἀουλον Γέλλιον περιεῖχεν 700,000 τόμων. Ὁ Φλάβιος Ἰώσηπος λέγει μόνον 500,000, καὶ ὁ Σένεκας μόνον 400,000. Μέρος τῆς βιβλιοθήκης ταύτης εἶχε καὶ ἐπὶ τῆς πολιορκίας τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, ἀλλ' ἀνεπληρώθη πάλιν ὕστερον. Ἀφοῦ δὲ ἡ Ἀλεξάνδρεια ἔπεσεν εἰς χεῖρας τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Σαρακηνῶν Ἀμρου, Ἰωάννης ὁ Γραμματικὸς ἐζήτησε τότε παρ' αὐτοῦ νὰ τῷ δοθῶσι φιλοσοφικά τινα συγγράμματα, ὃ δὲ Ἀμρου ἔγραψε περὶ τούτου πρὸς τὸν καλὴν Ὀμάρ. "Οἱ δὲ γνωρίζομεν τὴν φερομένην ἀπόκρισιν τοῦ Ὀμάρ. "Ἄν τὰ βιβλία, εἶπε, περιέχουν ὅσα καὶ τὸ κοράνιον, εἶναι περιττά· εἶδὲ μὴ, ἀντιβαίνουν πρὸς αὐτὸ, καὶ ἐπομένως πρέπει νὰ καοῦν" διεμοιράσθησαν λοιπὸν πολλαὶ μυριάδες βιβλίων εἰς τὰ λουτρά τῆς πόλεως, τὰ ὅποια λέγεται ὅτι ἐθερμαίνοντο ἐξ αὐτῶν ἐπὶ ἐξ ὀλοκλήρους μῆνας.

Ἡ βιβλιοθήκη ὅμως αὕτη παραβαλλομένη πρὸς τὰς σημερινὰς τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Λονδίνου ἀποδεικνύεται μικρά· διότι αἱ 700,000 τόμων τοὺς ὁποίους περιεῖχε, δὲν ἀναλογοῦν βεβαίως εἰμὴ τὸ πολὺ πρὸς 100,000 τῶν σημερινῶν. Ὁ Ὀριγένης λέγει ὅτι συγγραφεὺς τις, Δίδυμος ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ζήσας ἐπὶ Ἰουλίου Καίσαρος, συνέγραψεν 6,000 τόμων· ἄλλοι συγγραφεῖς ἔγραφαν 4,000 καὶ 2,000 τόμων. Ἀναλογιζόμενοι λοιπὸν τοὺς ἀριθμοὺς τούτους καὶ τὸ βραχὺ τοῦ ἀνθρώπινου βίου, θέλομεν ἐννοήσῃ ὅτι εἶναι ἀδύνατον οἱ τόμοι ἐκεῖνοι νὰ ἔχωσι τὸν ὄγκον τὸν σημερινόν· διότι ὅσον ταχυγράφος καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὁ συγγραφεὺς, ὅσον ἄφθονον καὶ ἂν ἔχῃ τὴν ὕλην καὶ γόνιμον τὴν κεφαλὴν, εἶναι ἀδύνατον ἐντὸς δύο μηνῶν νὰ συγγράψῃ πλεόν τοῦ ἐνὸς μετρίου τόμου· πρὸς τούτοις δὲ ἡ εὐκολία τῆς μελάνης καὶ τοῦ χαρτίου δὲν ὑπῆρχε τότε ὡς τὴν σήμερον. Αἱ 6,000 τόμων λοιπὸν ἀπῆλθον 12,000 μηνῶν συγγραφῆν, ἥγουν 100 χρόνων βίον. Αἱ σημεριναὶ βιβλιοθήκαι ἀποβαίνουν πραγματικῶς πλουσιώτεραι καὶ διότι ἐπεσφρεύθησαν εἰς αὐτὰς ὅλα τὰ σωζόμενα συγγράμματα τῆς ἀρχαιότητος καὶ τοῦ μέσου αἰῶνος, καὶ διότι πᾶς συγγραφεὺς συνήθως προσφέρει ἐν ἡ δύο ἀντίτυπα τοῦ συγγράμματός του εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς πατρίδος του. Αἱ δὲ 700,000 κυλίνδρων τῆς Ἀλεξανδρινῆς βιβλιοθήκης κατὰ συλλογισμὸν ὀρθὸν μόλις ἀναλογοῦν πρὸς 100,000 τόμων τοῦ σημερινοῦ ὄγκου, διότι τόμους ὀνομάζουν οἱ παλαιοὶ φύλλα μακρὰ, τὰ ὅποια περιειλίσσοντο εἰς κυλίνδρους καὶ οὕτως ἐθέτοντο εἰς τὰς βιβλιοθήκας.

"Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, αἱ 100,000 τόμων τῆς Ἀλεξανδρινῆς βιβλιοθήκης περιεῖχον ὅλον τὸν πλοῦτον τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἐπιστήμης τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου κόσμου, τὸν ὁποῖον κατὰ πᾶν βῆμα θαυμάζομεν καὶ δοξάζομεν σήμερον καὶ ἐὰν ἐσώζοντο, πόσον φῶς ἤθελον διαχύσει εἰς πολλὰ σκοτεινὰ μέρη τῆς ἱστορίας, πόσα ἀμφισβητούμενα ζητήματα ἤθελον λύσει πόσας νομιζόμενας νεωτέρας ἐφευρέσεις ἤθελον ἀποδείξει παλαιὰς, καὶ πόσον τὸ πρὸς τὸ ἐνδοξόν Ἑλληνικὸν ἔθνος ἤδη ἀποδιδόμενον μέγιστον σέβας ἤθελε πολλαπλασιασθῇ. Ἀλλὰ μήπως τῆς Ἀλεξανδρινῆς βιβλιοθήκης τὸ δυστύχημα μᾶς ἠδίκησε; Κατὰ φρικτὴ φαίνεται ὅτι ἔπεσεν εἰς ὅλας τὰς βιβλιοθήκας τῆς ἀρχαιότητος. Ὁ Εὐμένης βασιλεὺς τῆς Περγᾶμου καὶ προστάτης τῶν γραμμάτων, ἐφάμιλλος τῶν Πτολεμαίων εἰς τὴν διάδοσιν τῶν φώτων, εἶχε συστήσει βιβλιοθήκην ἣτις ἔμελλε νὰ ὑπερβάλῃ τὴν Ἀλεξανδρινήν· πλὴν ὁ Ἀντώνιος γενόμενος κύριος τῆς πόλεως ἐπρόσφερε δῶρον εἰς τὴν Κλεοπάτραν τὴν βιβλιοθήκην, ἣτις συγχωνευθεῖσα εἰς τὴν Ἀλεξανδρινήν συναπωλέσθη ὡσαύτως μὲ αὐτήν. Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Κωνσταντίνου αὐξήθη ἀπὸ τοὺς διαδόχους του εἰς 300,000 τόμων ἐκάη καὶ αὕτη ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου. Εἰς αὐτὴν περιεῖχοντο, ὡς λέγουν, ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσσεια γεγραμμένα ἐπὶ δέρματος ὄφεως. Ἡ μεγίστη βιβλιοθήκη τοῦ ἐν Ῥώμῃ Καπιτωλίου ἐκάη ἐπὶ αὐτοκράτορος Δομετιανοῦ. Ἡ πλουσιωτάτη βιβλιοθήκη τοῦ Τραϊανοῦ, τῆς ὁποίας τὰ χειρόγραφα ἦσαν ἀπὸ πανίον καὶ ἐλέφαντα, ἠφανίσθη. Φιλόλογος διακεκριμένος βεβαίως ὅτι εἰς τὴν Κνίδον ὑπῆρχε μεγίστη βιβλιοθήκη καεῖσα κατὰ διαταγὴν τοῦ ἱατροῦ Ἱπποκράτους, διότι οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως δὲν ἠκολούθουν τὰ παραγγέλματά του πλὴν τῆς τελευταίας ταύτης ἢ ὑπαρξίς ἀμφισβητεῖται, ὡς καὶ ἐτέρας τινὸς ἐν Σούσοις, εἰς τὴν ὅποian ὁ Διόδωρος λέγει ὅτι ὁ Μεγασθένης ἀνέγνωσε τὰ χρονικὰ τῆς Περσίας.

Ταῦτα πάντα θεωροῦντες οἱ ἄνθρωποι δὲν πρέπει νὰ κομπάζωμεν σήμερον διὰ τὰ μεγαλουργήματα τῆς παρούσης ἐποχῆς. Ἐνώπιον τοῦ πανδαμάτορος χρόνου, ἐνώπιον τῆς ἀνεξιχνιάστου καὶ ὑπερτάτης βουλῆς τοῦ ὑψίστου, τὰ πάντα εἶναι ἐφήμερα, καὶ παράδοξον δὲν εἶναι, τὸ μέγα τοῦτο καὶ κολοσσιαῖον κρυστάλλινον οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ἔχομεν ψηλαφητὸν ἐνώπιόν μας, οἱ μεταγενέστεροι μετὰ ὀλίγας ἑκατονταετηρίδας νὰ θεωρήσωσι μῦθον ἀπίστευτον καὶ ὄνειρον τῆς φαντασίας, τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ καὶ τὰ ἐρείτιά του δὲν θέλουν εἶσθαι διαρκῆ.

Ὁ ἀναγνώστης πιστεύομεν ὅτι δὲν θέλει δυσ-

ρεστηθῇ ἂν ἐνταῦθα παραθέσωμεν καὶ τινα περὶ τῶν ἀρχαίων βιβλίων.

Οἱ Ἕλληνες ἔγραφον τὰ πρῶτα συγγράμματά των εἰς φύλλα φοίνικος, εἰς τὸν φλοιὸν τῆς φιλύρας, ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ ἐκείνου φυτοῦ τῆς Αἰγύπτου ὅπερ ὠνόμασαν πάπυρον, καὶ τέλος ἤρχισαν νὰ χρίωσι μὲ κηρὸν ἀβάκια ἢ μικρὰς πλάκας καὶ νὰ χαράττωσιν ἐπ' αὐτῶν τὰ γράμματα διὰ γραφίδων. Μετὰ ταῦτα μετεχειρίσθησαν δέρματα, καὶ κυρίως μεμβράνας, τὰς ὁποίας διεδέχθησαν ὁ μόλυβδος, τὰ λευκὰ πανία, διαφόρων ζώων κέρατα, ἕως οὗ ἐφευρέθη τὸ χαρτίον.

Ὅταν τοῦ βιβλίου ἡ ὑπόθεσις ἦτο μακρὰ, μετεχειρίζοντο πολλὰ φύλλα, τὰ ὁποία προσήρμοζον, ἐκόλλων ἢ συνέρραπτον τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου καὶ τὰ περιέλιπτον ἐπὶ κυλίνδρων. Τὸ τοιοῦτον περιέλιγμα ὠνόμαζον οἱ Λατίνοι volumen, ἐξ οὗ καὶ τῶν Γάλλων καὶ τῶν Ἀγγλῶν τὸ volume. Τὰ σημερινὰ βιβλία εἶναι εἰς φύλλα τετράγωνα ἢ ὀρθογώνια χωρισμένα· οἱ ἀρχαῖοι ἐγνώριζον καὶ τὴν μέθοδον ταύτην, πλὴν εὐχρηστοτέρα ἦτον εἰς αὐτοὺς ἢ προειρημένη. Ὁ Κ. Ρ. Montfaucon (Παλαιογραφ. Ἑλλην. βιβλ. 1. κεφ. 4. σελ. 16) λέγει ὅτι τὰ πλείστα τῶν χειρογράφων ὅσα εἶδεν εἰς τὰς ἡμέρας του, ἦσαν προσηρμοσμένα καὶ περιελιγμένα καθὼς εἶπομεν· ἀποδίδεται δὲ ἡ ἐφεύρεσις αὕτη εἰς τὸν Ἀτταλον βασιλέα τῆς Περγᾶμου καὶ ἀδελφὸν τοῦ Φιλεταίρου, ὅστις ἐφεῦρε καὶ τὴν χρῆσιν τῆς μεμβράνης. Οἱ πάπυροι ἐτυλίσσοντο περὶ ῥάβδους τῶν ὁποίων τὰ ἄκρα ἦσαν χρυσᾶ, ἐλεφάντινα, καὶ ἐνίοτε λιθοκόλλητα. Οἱ κύλινδροι οὗτοι διαθετόμενοι ἐπιτηδεῖως εἰς τὰς θυρίδας τῶν βιβλιοθηκῶν ἀπετέλουν θέαμα πλούσιον καὶ εὐάρεστον.

Τὰ βιβλία τῶν ἀρχαίων διέφερον ἀπὸ τὰς ἐπιστολὰς κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐκεῖναι μὲν ἐδιπλόνοντο, τὰ δὲ βιβλία περιελίσσοντο εἰς κυλίνδρους. Ἡ δὲ μελάνη τῶν ἀρχαίων δὲν ἦτο τόσο ῥευστὴ ὅσον ἡ σημερινή, διότι εἰς ἐκείνην δὲν ὑπῆρχεν ἡ χαλκάνθη (vitriol). Τοῦτο δὲ συνάγεται ἀπὸ τὰ χειρογραφα τῶν Πορτίκων καὶ ἀπὸ μικρὰν ποσότητα ἀρχαίας μελάνης εὑρεθεῖσαν ἐντὸς ἀγγείου ἀνακαλυφθέντος εἰς τὸ Ἡράκλειον, ὁμοιάζουσιν ἔλαιον καὶ δυναμένην νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν γραφὴν ἔτι καὶ σήμερον. Ἡ ἀρχαία αὕτη μελάνη ἔχει περισσοτέραν ὁμοιότητα πρὸς τὴν σινικὴν, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα εἰς τὴν καλλιγραφίαν, τὴν ἰχνογραφίαν καὶ τὰ ἀρχιτεκτονικὰ σχέδια. Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες ἔτριβον τὴν μελάνην των ἐντὸς κοχλίων ἢ ἐπὶ πινακίων. Εἰς τὸν περὶ Στεφάνου Δόγον ὁ Δημοσθένης κατηγορῶν τὸν

Αἰσχύνην λέγει ὅτι ἡ πενία του τὸν ἠνάγκασε νὰ καθαρίξῃ τὸ σχολεῖον μὲ σπόγγον καὶ νὰ τρίβῃ τὰ μέλαν. Τὸ ἀλουργὸν μέλαν ἐτιμάτο πολὺ, διότι οἱ βασιλεῖς τῆς Ἀνατολῆς ὑπέγραφον μὲ αὐτὸ ἐπιστολὰς, διατάγματα, διπλώματα καὶ ἄλλα ἐπίσημα ἔγγραφα· μετεχειρίζοντο δὲ αὐτὸ καὶ εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν συγγραμμάτων, ὡς καὶ τὸ πράσινον καὶ τὸ κυανοῦν. Κατεσκευάζετο δὲ ἐκ τοῦ αἵματος κογχύλης τινὸς ὀνομαζομένης πορφύρας.

Ἐκ τούτων ὅλων συνάγομεν ὅτι, ἂν καὶ εἰς τὰ συγγράμματά των οἱ ἀρχαῖοι ἔδειξαν τὴν μεγίστην εὐφυΐαν, κατὰ τὴν κατασκευὴν ὅμως αὐτῶν καὶ τὴν διακοίνωσιν ἔμειναν πολὺ ὀπίσω. Τοῦ τύπου μὴ ὑπάρχοντος, ἐννοεῖται ὅτι ἐκάστου συγγράμματος μόνον ὀλίγα ἐγίνοντο ἀντίγραφα, τὰ ὁποία ἐπομένως πάντοτε ἐκινδύνευον ν' ἀπολεσθῶσι, καὶ, ναὶ μὲν, ἀνεγινώσκοντο εἰς ἐπήκοον πολλῶν χιλιάδων ἀκροατῶν ἐπὶ πανηγύρεων καὶ ἄλλων συνελεύσεων, πρὶν τεθῶσιν εἰς τὰς βιβλιοθήκας, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἐδύναντο νὰ λάβωσι τὴν κυκλοφορίαν τὴν ὁποίαν ἡ σημερινὴ στοιχειοθεσία χορηγεῖ.

Ἡ γραφὴ, ὁ τύπος, τὸ δέσιμον ἐνὸς βιβλίου, ἡ ταχύτης μὲ τὴν ὁποίαν ἐκτυποῦται (διότι ἐνώπιον ἡμῶν ἔχομεν μηχανὴν ἐκτυποῦσαν κατὰ πᾶν Σάββατον 200,000 ἀντιτύπων ἐφημερίδος τινὸς) ἔφθασαν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω τῆς τελειότητος. Ἀναγινώσκεις καὶ ἀγοράζεις ἐν βιβλίῳ μὲ τὸ τίποτε ὡς λέγομεν. Μ' ὅλα ταῦτα πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι οἱ νεώτεροι πρὶν φθάσουν εἰς τὴν τελειότητα ταύτην ὠφελήθησαν ἐκ τῆς πείρας καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων. Ἐκεῖνοι ἐφεῦρον τὰ γράμματα, ἐκεῖνοι τοὺς συνδυασμοὺς αὐτῶν καὶ τὸν σχηματισμὸν τῶν φράσεων καὶ τὴν σύνταξιν τῶν βιβλίων, ἐκεῖνοι τοὺς παπύρους καὶ τὰς μεμβράνας, τὰς μητέρας τοῦ χαρτίου. Ἐκεῖνοι μὲ ἄλλας λέξεις μᾶς ἔδωκαν τὸ ὕφασμα, τὰς βελόνας καὶ τὴν κλωστήν διὰ νὰ ῥάψωμεν ἡμεῖς τὸ τέλειον ἔνδυμα· ἂν ἔλειπον ἐκεῖνα καὶ εἰσέτι ὥφειλον νὰ ἐφευρεθῶσι, βεβαίως ἡμεῖς σήμερον δὲν ἐβλέπομεν ἐδῶ τὰ λαμπρὰ καὶ χρυσοδεμένα βιβλία τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας, οὔτε τὰ τῆς βιομηχανικωτάτης Βελγικῆς, τὰ ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ θαυμάσῃ ἀρκούντως διὰ τε τὴν λευκότητα τοῦ χάρτου καὶ διὰ τὸν πλοῦτον τῆς δέσεως καὶ διὰ τὴν ὠραιότητα τοῦ τύπου, ἥτις καὶ τὰς ἀνοητοτέρας ιδέας ἀποδεικνύει πιθανὰς καὶ τερπνὰς.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὰ βιβλία τυπώνονται καὶ δένονται καθαρῶτα, μὲ πολλὴν χάριν καὶ στερεότητα. Οἱ Ἀγγλοὶ εἶναι μάλιστα τόσοι παράξενοι διὰ τὸ σχῆμα τοῦ βιβλίου, ὥστε, ἂν δὲν ἦναι

τυπωμένον εἰς καλὸν χαρτίον καὶ ἀφειδῶς, οὐδὲ τοῦ πλέον γνωστοῦ καὶ ἀγαπητοῦ συγγραφέως τὸ ὄνομα δύναται νὰ εἰσάξῃ αὐτὸ εἰς τὰς ὑψηλοτέρας τάξεις τῆς κοινωνίας.

Ὁ Κ. J. G. French ἐξέθηκε διάφορα ἐκκλησιαστικά βιβλία δεμένα μὲ κατυφὲ καὶ ἐπικεντημένα μὲ λεπτὴν κιτρινωπὴν μετάξην, διὰ τὴν ὁποίαν πλανοῦν τὴν ὄρασιν καὶ φαίνονται ὡς χρυσομένα.

Διάφοροι ἄλλοι Ἀγγλοὶ ἐξέθηκαν τὰ λευκότερα καὶ λεπτότατα εἶδη χαρτίου, στοιχεῖα τυπογραφικὰ ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα μέχρι τῶν μικροτάτων, τὰ ὁποῖα μόλις διακρίνει ὁ ὀφθαλμὸς· ἐκτυπα βιβλία διὰ τοὺς τυφλοὺς, ὅλα τὰ εἶδη τῶν χρωματισμένων χαρτίων, χαρτὰ χρυσομένα καὶ διηνητισμένα διὰ γραμμάτια ἐρωτικά, χαρτὰ διὰ τὴν ἰχνογραφίαν, βιβλία κομφὰ διὰ δῶρα πρὸς τὰς κυρίας, βιβλία μέγιστα καὶ βαρύτατα, τὰ ὁποῖα μόλις δύνασαι ν' ἀνασηκώσῃς, δεμένα μὲ μαροκινὸν δέρμα καὶ ὀρείχαλκον. Αὐτὰ εἶναι τόσο μεγάλα ὥστε ὁμοιάζουν μᾶλλον σκεπάσματα τύμβων ἢ βιβλία. Πλησίον αὐτῶν δὲ ὑπάρχουν κονδύλια, μελάνη καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν γραφὴν μετὸς κομψότητος καὶ ἀφθονίας ἐκτεθειμένα ὥστε τὸ λαμπρὸν τοῦτο χῶρισμα τῆς βρετανικῆς βιομηχανίας καὶ εἰς τὸν πλέον ἀγράμματον δίδει ὄρεξιν νὰ γράψῃ.

Διὰ νὰ λάβῃ ἰδέαν ἀπλὴν ὁ ἀναγνώστης τοῦ πλουσίου δεσέματος τῶν Ἀγγλικῶν βιβλίων τῷ δίδομεν εἰς τὸν ἀριθ. 150 ἓνα τόμον δεμένον μὲ λιθομένον χαρτίον ἀπὸ τοῦς Κύριους Ζάκσων καὶ υἱὸν, καὶ εἰς τὸν ἀριθ. 187 ἕτερον πλουσιώτερον ἔτι ἀπὸ τὸν Κύριον C. Ye.

Ἦμην πολὺ περίεργος νὰ ἰδῶ εἰς τὰ δωμάτια τῆς Κίνας δείγματά τινα τῆς βιβλιοποιίας τοῦ ἔθνους τούτου, τὸ ὁποῖον ἀνάγει τὴν ὑπαρξίν του εἰς πολλοὺς αἰῶνας πρὸ τῆς τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Πλὴν οὐδὲ ἀπλὴν φυλλάδα εὔρον ἐκεῖ. Τὸ μέγα τοῦτο βασιλεῖον ἔστειλεν ἄλλα περίεργα τὰ ὁποῖα θέλομεν ἀναφέρει εἰς τὸν ἀρμόδιον τόπον, ὅχι ὅμως καὶ βιβλία. Πρέπει δὲ νὰ σημειώσωμεν ὅτι τὰ δείγματα ἐκεῖνα εἶναι δείγματα τῆς βιομηχανίας μόνον τῶν παραθαλασσίων τόπων τῆς Κίνας, τοῦ δὲ ἐσωτερικοῦ δὲν ἐστάλησαν, διότι ἡ κοινωνία τῶν κατοίκων αὐτοῦ πρὸς τοὺς ξένους εἰσέτι δὲν εἶναι ἀκώλυτος καὶ ἐλευθέρα.

Εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ὁ τύπος καὶ τὸ χαρτίον εἶναι τελειότατα· ὑπάρχει μάλιστα ζήτημα δυσδιάκριτον ἂν ὑπερέχωσι τῶν Ἀγγλῶν οἱ Γάλλοι κατὰ ταῦτα ἢ ἦναι κατώτεροι αὐτῶν. Πολλοὶ προτιμοῦν

τὰ γαλλικὰ ἔργα, καὶ ἐγὼ ὡσαύτως ἤθελα δώσῃ τὴν προτίμησιν εἰς τὰ γαλλικὰ βιβλία διὰ τὸν μόνον λόγον ὅτι τῆς αὐτῆς ποιότητος ὄντα παλοῦνται εἰς τὴν Γαλλίαν πολὺ εὐθηνότερα παρὰ τ' ἀγγλικά.

Οἱ Κύριοι A. Guérien ἔστειλαν ἐκ Παρισίων χαρτὰ χρωματισμένα καὶ τυπωμένα, ἐπὶ τῶν ὁποίων τόσο φυσικὰ ἐμιμήθησαν σχέδια τσιτῶν καὶ περσικῶν σαλίων, ὥστε ἡ ὁμοιότης αὐτῶν πλανᾷ καὶ τὸν ὀξυδερκέστατον ὀφθαλμόν. Ἐκ τῶν Παρισίων, τοῦ Λυὸν καὶ τῆς Ἀλσατίας ἔστειλαν τρίχαπτα, πιτσίλια καὶ τούλια κατεσκευασμένα ἀπὸ χαρτίον λευκότερον τόσο τεχνικὰ, ὥστε φαίνονται ὑφασμένα ἀπὸ νῆμα καὶ διὰ τῆς χειρός. Τὰ κομφὰ φύλλα τοῦ χαρτίου, τὸ ὁποῖον οἱ Γάλλοι κατασκευάζουν ἐπίτηδες διὰ τὰ ἐρωτικά γραμμάτια των, οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἐδυνήθη νὰ φέρῃ εἰς τόσην κομψότητα καὶ τελειότητα. Τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐρωτικὸν τοῦτο ἔθνος φυσικῶς τῷ λόγῳ εἶναι καὶ ἐφευρετικώτερον περὶ τὴν λατρείαν τοῦ Ἐρωτος. Τὰ γραμμάτια ἐκεῖνα εἶναι πιτσιλωτὰ, χαρακωμένα, μὲ ρόδα, περιστερὰς, διάφορα ἄλλα σύμβολα καὶ χρώματα στολισμένα, καὶ στιλπνὰ ὅσον εἶναι τὰ πρόσωπα τῶν ὠραίων πρὸς τὰς ὁποίας στέλλονται. Τί δυστυχία ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου τοιαῦτα δὲν ὑπῆρχον! καὶ ὅμως ἐκεῖνος κατώρθωσε τόσα ὅσα πολλοὶ δὲν θέλουν κατορθώσῃ μὲ πολλὰς δεσμίδας ἐρωτικῶν γραμματίων.

Πλησίον τῶν ράβασίων τούτων βλέπομεν 4 ἢ 5 βιβλία, τὰ ὁποῖα βέβαια κατεσκευάσθησαν διὰ τοὺς Τιτᾶνας τῶν ἀρχαίων, ἡγουν διὰ νὰ γραφθῶσιν εἰς αὐτὰ τὰ χρονικά τῆς μάχης αὐτῶν κατὰ τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν. Ἀμφιβάλλω ἂν τρεῖς ἄνθρωποι εὐκόλως δύνανται νὰ σηκώσωσιν ἓν ἐξ αὐτῶν τὸ μεγαλύτερον. Εἶναι δεμένον μὲ ξύλον, ὀρείχαλκον καὶ δέρμα παχύτατον, ἔχει ὕψος καὶ πλάτος ἐνὸς μέτρου καὶ περιλαμβάνει 2,000 σελίδας χονδροτάτου ἀγράφου χαρτίου τῆς ἰχνογραφίας.

Οἱ Κύριοι Ξαβιὲ Οὐδὲντ Υἱοὶ καὶ Συντρ. ἐξέθηκαν 4 εἶδη χαρτίων τὰ ὁποῖα δίδουν τελείαν ἰδέαν τῶν ἀρχαίων μεμβρανῶν. Τὸ ἐν τούτων ὀνομάζουν χαρτίον ζωϊκὸν papier animal καὶ εἶναι εἶδος μεμβράνης χρησιμεύον πρὸς κατασκευὴν τῶν σάκκων τῆς πυρίτιδος. τὸ ἕτερον δὲ διφθερωτὸν χαρτίον, χρησιμεύον καὶ τοῦτο δι' ἐπιδέματα καὶ λοιπὰ περιτυλίγματα.

Ὁ Κ. Berthault ἐκθέτει τὰς τελειοτέρας μεμβράνας, τὰς ὁποίας ἂν ἐβλεπαν οἱ ἀρχαῖοι δὲν ἤθελαν ἀνταλλάξῃ μὲ τὸ ὠραιότερον χαρτίον τῶν σημερινῶν. Εἶναι δὲ λεπτόταται καὶ διαφανεῖς ὡς αἱ

φλύκταιναι (φοῦσκαί), ἔχουν χρώμα λεπτὸν κίτρινον ὡς τὸ τῶν καναρίων καὶ εἶναι τόσο ὁμαλὰ καὶ ἰσχυραὶ, ὥστε αἱ ἰσχυρότεραι χεῖρες ἀδυνατοῦν νὰ τὰς σχίσωσι.

Τὸ δέσιμον τῶν βιβλίων τῆς Γαλλίας οὔτε κατὰ τὴν δαψίλειαν οὔτε κατὰ τὴν τέχνην ὑπερέχει τοῦ τῶν ἀγγλικῶν· μάλιστα δὲ ἐκεῖνα εἶναι ὑποδεέστερα τούτων ὡς πρὸς τὴν στερεότητα καὶ τὴν διάρκειαν· ἔχουν ὅμως κομψὸν τι καὶ ἐλαφρὸν καὶ εὐχρηστον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀναγνώστου.

Ἡ Ἀγγλία ἐκθέτει καὶ συλλογὴν ξυλίνων βιβλίων πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν κενῶν τόπων μιᾶς βιβλιοθήκης. Εἶναι δὲ ταῦτα ἀρίστως τετορευμένα καὶ μιμητικώτατα τῶν ἀληθῶν. Οἱ ἐν Λονδίῳ Κύριοι Schlesinger καὶ Σιντρ. ἐκθέτουν μηχανὴν τὴν ὁποῖαν ὀνομάζουν Μηχανὴν Σελιδοῦσαν (Paging Machine), διότι δι' αὐτῆς δύνασαι εὐκολώτατα νὰ ἐπιγράψῃς ἀριθμοὺς εἰς ὅλας τὰς σελίδας βιβλίου μικροτάτου ἢ μεγίστου ἀπὸ μιᾶς μέχρι 100 χιλ. σελίδων. Ὁ δὲ τρόπος τῆς σελιδώσεως εἶναι, ὅσον δύσκολος εἰς τὴν περιγραφὴν, τόσο εὐληπτος εἰς τὸν ὀφθαλμόν. Δὲν χρειάζεται εἰμὴ νὰ θέσῃς τὸ βιβλίον εἰς τινα στερεὰν θέσιν ἐπὶ τῆς μηχανῆς, καὶ ἐπομένως ἐν μικρὸν σφυρίον, ὅπερ μόνον ἐκάστοτε ἀλλάσσει τὸν ἀριθμὸν τῆς σελίδος, καταβαίνει, ἀριθμεῖ τὴν σελίδα καὶ ἀναβαίνει πάλιν, διὰ νὰ σοὶ δώσῃ καιρὸν νὰ στρέψῃς φύλλον καὶ διὰ νὰ ἀλλάξῃ καὶ αὐτὸ τὸν ἀριθμὸν τοῦ. Ἡ δὲ ἀπαριθμησις γίνεται μὲ ὅσην ταχύτητα θέλῃς· ἀρκεῖ μόνον σὺ νὰ προφθάνῃς νὰ στρέψῃς τὰ φύλλα τοῦ βιβλίου. Ἡ μηχανὴ αὕτη χρησιμεύει ὡσαύτως καὶ διὰ τὴν ἀριθμῆσιν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, χαρτοσημῶν, εἰσιτηρίων θεάτρον, κτλ.

Ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Βελγικὴ δὲν φαίνονται ὑποδεέστεραι τῶν ἄλλων ἐθνῶν εἰς τὸν συναγωνισμόν τοῦτον. Ἡ Αὐστρία μάλιστα ἔστειλε δείγματα παντὸς εἶδους· στοιχεῖα ἐκ γύψου στερεότυπα, ἐκ μολύβδου στερεότυπα, ἔργα τῆς γαλβανοπλαστικῆς· πρὸς τούτοις δὲ 52 χάρτας τυπωμένους εἰς διαφόρους γλώσσας μὲ ὅλην τὴν ὡραιότητα τοῦ σημερινοῦ τύπου. Πλὴν τὸ περιεργότερον καὶ τὸ μεγίστην τιμὴν εἰς τὸ ἔθνος τοῦτο φέρον, εἶναι 8 μεγάλοι χάρται κρεμάμενοι εἰς τὰ δωμάτιά της. Ἐπ' αὐτῶν εἶδομεν τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκτυπωμένον εἰς 608 διαλέκτους, ὅσαι ὑπῆρξαν μετὰ τὸν Μιθριδάτην τὸν Εὐπάτορα· τὰ δείγματα ταῦτα, τὰ ὁποῖα εἰς οὐδεὶν ἄλλου ἔθνος τὰς βιβλιοθήκας ἀπὴντήσαμεν, σημαίνουν τάχα ὅτι μόνον εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν τυπογραφίαν τῆς Βιέννης δύναται νὰ τυπωθῇ βιβλίον εἰς οἰανδήποτε τῆς ὑψηλίου διάλεκτον ἢ ὅτι

οἱ ἄλλοι δὲν ἐσυλλογίσθησαν νὰ στείλωσι τοιαῦτα· Ἀφίνομεν τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου εἰς τὸν ἀναγνώστην, διότι εἶναι πολὺ δύσκολον εἰς ἡμᾶς νὰ γνωμοδοτήσωμεν, ἀφοῦ μάλιστα ζητήσαντες ἀπὸ διαφόρους μεγάλους τυπογράφους πληροφορίας περὶ τούτου οὐδὲν θετικὸν ἐδυνήθημεν νὰ μάθωμεν. Εἰς τὸ ῥηθὲν δωμάτιον βλέπετε πρὸς τούτοις τύπους διὰ τὰς γλώσσας τῶν τυφλῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας· τοὺς τύπους τοῦ πρώτου τυπωθέντος Εὐαγγελίου ἀπὸ τὸν Gutenberg εἰς 4 διαφόρους διαλέκτους· τοὺς τύπους τῆς Προπαγάντας τῆς Ρώμης εἰς 23 ἀλφάβητα· τοὺς τύπους τῆς Γαλλίας εἰς 42 ἀλφάβητα· τοὺς τύπους τῆς Γερμανίας εἰς 19 ἀλφάβητα· τοὺς τῆς Ἰνδίας εἰς 13 ἀλφάβητα· τὴν ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν γραμματικῶν χαρακτήρων τῆς ὕδρωγελου, καθ' ἓνα γεναλογικὸν πῖνακα, καὶ τὴν ἀντιγραφὴν δύο ἰχθύων μαλακίων γινομένην διὰ τοῦ ἠλεκτρογαλβανισμοῦ. Ὁφείλω δὲ καὶ νομίζω ἀναγκαῖον νὰ ὀμιλήσω ὀλίγον ἐδῶ περὶ σχολείου ὠραίου, περιέργου καὶ λίαν περισπουδάστου τὸ ὁποῖον μᾶς ἐκθέτει ἡ Αὐστρία, μάλιστα δι' ἡμᾶς, οἵτινες τόσο ὀπίσω εἴμεθα εἰς τὴν τυπογραφίαν. Σπεύδω νὰ ὀμιλήσω περὶ τῶν 4 μεθόδων διὰ τῶν ὁποίων ὁ σήμερον ἄνθρωπος ἔφθασε νὰ τελειοποιήσῃ τὴν ἀντιγραφὴν τῶν ἀντικειμένων τῆς φύσεως, νὰ κατασκευάζῃ εὐκόλως εἰκονογραφίας καὶ νὰ διευκολύνῃ τόσο ὀλιγοεξόδως τὴν διάδοσιν τῶν φώτων. Εἶναι δέ.

Ἡ Χημειοτυπία, ἡ Χρωματολιθογραφία, ἡ Γαλβανογραφία, καὶ ἡ Τυπομετρία.

Τὰ 4 ταῦτα, ἄγνωστα παντάπασιν εἰς τοὺς ἀρχαίους, συστήματα, τῶν ὁποίων τὴν τελειοποίησιν ὀφείλομεν μᾶλλον εἰς τὴν Αὐστρίαν ἢ εἰς ἄλλο ἔθνος, πασιφανῶς καταδεικνύουν κατὰ δυστυχίαν τὸν ἀρχαῖον κόσμον πολὺ ὑποδεέστερον τοῦ νέου ὡς πρὸς τὴν βιβλιογραφίαν.

Ἡ Χημειοτυπία, τέχνη δι' ἧς ἐκτυποῦνται εἰκονογραφίαι πεντηκοντάκις εὐκολώτερον καὶ εὐθηνότερον ἢ διὰ ξυλογραφίας, ἔκαμεν εἰς τὴν Αὐστρίαν θαυμάσιαν πρόοδον, τὴν ὁποῖαν ἡ ἀγγλικὴ ἐφημερὶς The Illustrated London News ἐπαινεῖ ὑπερβαλλόντως καὶ ὑπόσχεται νὰ προσπαθήσῃ νὰ εἰσάξῃ τὴν τέχνην ταύτην εἰς τὰ πιεστήριά της, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἶναι παντάπασιν ἄγνωστος. Ἴδου δὲ εἰς τί συνίσταται. Ἐκαστος γνωρίζει ὅτι μία ξυλογραφία γίνεται οὕτως· ἐπὶ σκληροῦ ξύλου σχεδιάζεται ἀντικείμενόν τι, ὃ δὲ ξυλογράφος γλύφει τὸ σχέδιον τοῦτο, δηλ. τὸ σκάπτει καὶ δὲν ἀφίνει ἄλλας ἐξοχὰς

εἰμὴ τὰς γραμμὰς τοῦ σχεδίου, αἱ ὁποῖαι μελανοῦνται ἀποτελοῦν τὴν ξυλογραφίαν. Ἐπὶ δὲ τῆς Χημειοτυπίας, ἣτις ἐφευρέθη ἀπὸ Δανὸν τινα ὀνομαζόμενον Piil, λαμβάνεται πλάξ ψευδαργύρου (Zinc) βερενικωμένη, ἐφ' ἧς ἐγχαράσσεται διὰ βελόνης τὸ σχέδιον· ἔπειτα δὲ ὅλη ἡ ἐπιφάνεια χρίεται ἀπὸ μεταλλικόν τι ρευστὸν (ἀρνητικόν), τὸ ὁποῖον εἰσέρχεται εἰς ὅλας τὰς χαραγὰς τῆς εἰκονογραφίας. Μετὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην ἡ ἐπιφάνεια τῆς πλακὸς καθαρίζεται καὶ μόνον εἰς τὰ χαράγματα μένει τὸ ρευστὸν μέταλλον, τὸ ὁποῖον, ὅταν ἀποξηρανθῇ, ἐξογκούμενον ὀλίγον εἶναι ὥς ἔκτυπον ἐπὶ τῆς πλακός. Ἐν τούτοις ἡ ἐπιφάνεια τῆς πλακὸς χρίεται πάλιν ὅλη ἀπὸ τὸ αὐτὸ ρευστὸν μέταλλον, καὶ πάλιν καθαρίζεται, ἕως οὗ τὸ ρευστὸν εἰσχωρήσαν καλῶς, ἀποξηρανθὲν καὶ ἐξογκωθὲν, ἀποτελέσῃ πλάκα ὁμοιάζουσαν ὀλοτελῶς τὴν τῆς ξυλοτυπίας καὶ ἱκανὴν νὰ ἐκτυπώσῃ χιλιάδας ἀντιτύπων σχεδίου τινός.*

Ἡ Γαλβανογραφία εἶναι εὐκολωτάτη. Ὁ ζωγράφος ἰχνογραφεῖ μὲ τὴν γραφίδα τοῦ ἐπὶ λείας καὶ προπαρασκευασμένης πλακὸς ἐν σχέδιον· μετὰ ταῦτα θέτουν τὴν πλάκα εἰς τὴν γαλβανικὴν μηχανὴν ἣτις γαλβανίζουσα ὅλον τὸ σχέδιον ἀποδεικνύει τὴν ἰχνογραφηθεῖσαν πλάκα ἱκανὴν νὰ μεταδώσῃ διὰ τῶν πιεστηρίων τὴν εἰκόνα τῆς εἰς χιλιάδας ἀντιτύπων. Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη εἰσῆχθη τὸ 1840 εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἔκαμε δὲ ὀλίγας προόδους, καὶ μάλιστα δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐλησμονήθη παντάπασιν ἕως σήμερον, ὅτε διὰ μιᾶς ἡ Αὐστρία διήγειρε τὴν προσοχὴν ὅλου τοῦ τυπογραφικοῦ κόσμου· ἐπειδὴ ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ τρόπος οὗτος τοῦ παρασκευάζειν πλάκα τυπώσεως ἀμέσως ἐκ τῆς γραφίδος τοῦ ζωγράφου εἶναι πολὺ προτιμότερος ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἤδη μεταχειρίζονται· δηλ. πρῶτον ὁ ζωγράφος νὰ ἰχνογραφῇ εἰς χαρτίον τὸ σχέδιον, καὶ ἔπειτα ὁ χαλκογράφος νὰ τὸ ἀντιγράψῃ, δι' ὃ καὶ ἄπειρα σφάλματα συμβαίνουν.

Ἡ Χρωματογραφία ἢ Χρωματολιθογραφία, τέχνη καὶ αὕτη τῶν ἡμερῶν μας, ἔρχεται πλήρης ζωῆς μετὰ τῶν λοιπῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς βιομηχανίας ἔργων νὰ καθέξῃ θέσιν διακεκριμένην εἰς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου τοὺς λεπτοὺς τείχους. Οἱ ἄνθρωποι μέχρι πρὸ ὀλίγου ἐξετύπων ἄνθη, καρπούς, ἢ ἄλλα ἀντικείμενα, καὶ ὕστερον διὰ τῆς χειρὸς ἐπρόσθετον τὰ χρώματα. Ἡ Αὐστρία δεικνύει καὶ ἐνταῦθα τὴν μέθοδον καθ' ἣν ἐκτυποῦνται

* Ἐὰν ἡ οὕτω πως σχηματισθεῖσα πλάξ ἐνισχυθῇ διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, μυριάδες ἀντιτύπων δύνανται νὰ τυπωθῶσιν ἐξ αὐτῆς.

μὲ ὅσα χρώματα θελήσῃς ὅσα ἀντίτυπα ἐπιθυμήσῃς. Ἐκθέτει δὲ 6 εἰκόνας διὰ τῆς χειρὸς γεγραμμένας καὶ τὰς αὐτὰς ἐκτυπωμένας. Αἱ εἰκόνες αὗται παριστάνουσαι ἄνθη, καρποὺς πρόσωπα, ποικίλων χρωμάτων, ἀριστουργήματα τῆς διὰ τῆς χειρὸς ἰχνογραφίας, ἀποδεικνύονται ἔτι μᾶλλον ἀριστουργήματα διὰ τοῦ τύπου. Τὰ χρώματα τοῦ τύπου εἶναι ζωηρότερα, φυσικώτερα, καὶ ἤθελεν εἰσθαι δύσκολον νὰ εἴπῃ τις ποῖαι εἶναι αἱ διὰ τῆς χειρὸς καὶ ποῖαι αἱ διὰ τοῦ τύπου εἰκόνες, ἂν ἐφ' ἐκάστης αὐτῶν δὲν ἦτο σημειωμένον. Εἰς τοιαύτην δὲ τελειοποίησιν κατήντησεν ἡ τέχνη αὕτη, ὥστε τὰ μὲν πρωτότυπα ἀξίζουν λίρας 25 ἕκαστον, τὰ δὲ ὡραία ταῦτα χρωματολιθογραφήματα μόνον ἐν σιλλίνιον.

Ἐν τούτοις εἰς τὸ ἀγγλικὸν δωμάτιον ἐκθέτει ὁ ἐν Λονδίῳ Κύριος J. M. Kronheim διαφόρους εἰκόνας τυπωμένας μὲ ἐλαιοχρώματα· σημειῶ δὲ μίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καταβιβασζομένου ἀπὸ τὸν σταυρὸν τῆς ὁποίας ἂν δὲν ἐξεθέτοντο πλησίον τὸ σχέδιον καὶ τῆς ἐκτυπώσεως ὅλη ἡ προπαρασκευὴ, πεισματωδέστατα ἤθελέ τις στοιχηματίσει ὅτι εἶναι ἀπὸ τὴν γραφίδα ζωγράφου, καὶ ὄχι ποτὲ ἔντυπος. Ἡ πρόοδος αὕτη περὶ τὴν ἐκτύπωσιν τῶν ἐλαιογραφημάτων καὶ ἡ ἐντελής ἐξομοίωσις τούτων πρὸς τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν τὰ ἔργα, εἶναι ἀναντιρρήτως πολλοῦ λόγου ἄξια· διότι τὰ ἔργα ταῦτα πολλαπλασιαζόμενα εἰς ἀντίτυπα θέλουν κάμει τοὺς τεχνίτας γνωστοτέρους εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Ἡ Τυπομετρία, ὁ λαμπρὸς οὗτος οἰκονομολόγος τῶν πιεστηρίων, εἶναι ἡ τέχνη τοῦ ὑπολογίζειν καὶ μετρεῖν ἀκριβέστατα τὸ διάστημα ὕπερ ἕκαστον στοιχείον, ἢ μία γραμμὴ ἑνὸς χειρογράφου θέλει καθέξει. Ἡ τέχνη αὕτη εἶναι χρήσιμος ὄχι μόνον διὰ νὰ μανθάνῃ τις ἀκριβέστατα πόσον θέλει γείνει ἐν σύγγραμμα ἐκτυπούμενον, καὶ πόσον θέλει δαπανηθῇ διὰ τὴν ἐκτύπωσίν του, ἀλλὰ καὶ διότι κατ' αὐτὴν δύνανται νὰ ὑπολογισθῶσι λεπτομερῶς μέχρι τοῦ ἀπειροστημορίου τὰ στοιχεῖα, αἱ ὑποστιγμαί, τὰ χωρίσματα τῶν παραγράφων καὶ λοιπὰ ὅσα ἐκάστη στήλη θέλει καθέξει, καὶ πρὸς τούτοις διότι διὰ τῆς μεθόδου ταύτης περίπου 150 ἑκατομμύρια στοιχείων ἐχύθησαν εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν τυπογραφίαν τῆς Βιέννης. Ἡ μέθοδος τῆς τυπομετρίας, τῆς ὁποίας τὴν σπουδὴν ἀφίνομεν εἰς τοὺς τυπογράφους μας, διότι ὁ τόπος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἐμβώμεν εἰς ἐκτενεστέραν περιγραφὴν, τόσον χρήσιμος ἀποδεικνύεται ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ὥστε ἤδη εἰς τὰ δωμάτια τῆς Αὐστρίας βλέπομεν μὲ ἄπειρον ἡδονὴν καὶ περιέργειαν μυθιστόρημα τῆς Ἰαπωνικῆς γλώσσης τυπωθὲν πρῶτην φορὰν μὲ

κινητὰ στοιχεῖα εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ παρ' αὐτῷ τὴν εἰς τὸ γερμανικὸν μετάφρασιν ὑπὸ τοῦ δόκτορος Rfizmaier. Ἡ ἀκρίβεια καὶ τὸ ἀλάνθαστον τοῦ συγγράμματος ἔκαμον ὅλα τὰ μέλη τῶν σοφῶν ἐταιριῶν τῆς Γερμανίας νὰ νομίζωσιν ὅτι τὸ μὲν πρωτότυπον ἐτυπώθη εἰς τὴν Ἰαπωνίαν καὶ μόνον ἡ μετάφρασις εἰς τὴν Βιέννην· διότι εἶναι τῶντι δυσχερεστάτῃ ἐπιχειρήσει νὰ χυθῶσι τόσα μικρὰ σύμβολα, ἐξ ὧσων συνίστανται τὰ γράμματα τῆς γλώσσης ταύτης, καὶ στοιχειοθετῶν, οἵτινες ἀναμφιβόλως δὲν γνωρίζουσι τὴν γλῶσσαν ἐκείνην, νὰ τὰ προσαρμόσωσι καὶ ἀποτελέσωσι τὸ μοναδικὸν τοῦτο ἔργον.

Ἀς μεταβῶμεν ἤδη ὀλίγον εἰς τὰ πιεστήρια τῆς Ἀγγλίας τὰ ὅποια ἀποτελοῦν ἐν τῶν περιεργότερων κοσμημάτων τοῦ δωματίου τῶν ἀγγλικῶν μηχανῶν. Ἀποχαιρετῶντες δὲ μὲ σέβας καὶ θαυμασμόν τῆς Αὐστρίας τὴν πολυγλωττον ἐκθεσιν, καὶ εἰσερχόμενοι ἐνταῦθα, τί ἄρα πρέπει νὰ αἰσθανθῶμεν βλέποντες ὅτι εἰς μίαν μόνην ὥραν ἐκτυποῦνται 20 ἢ 25 χιλιάδες φύλλων ἐφημερίδος περιεχούσης ὕλην δεκαπεντάκις ἢ εἰκοσάκις περισσοτέραν τῆς Ἀμαλθείας ἢ τῆς Ἀθηνᾶς; Ἐδῶ δὲν ὑπάρχει πλέον ἀπλοὺς θαυμασμός, ἀλλ' ἐκπληξις περιδεῆς, ὅσάκις βλέπεις τὸν ἀτμὸν μὲ πάταγον, μὲ κρότον καὶ σεισμόν νὰ ἐπιστρέφῃ ἐντύπους καὶ πλήρεις γνώσεων τὰς τεραστίας ἐκείνας σινδόνας, ἅμα ἐπιθετομένας εἰς τὸ πιεστήριον.

Ὡς ἡ πατρις τοῦ Ὀμήρου φιλονικεῖται ἀπὸ 7 πόλεις, οὕτω καὶ ἡ τῆς τυπογραφίας ἀμφισβητεῖται ἀπὸ ἄλλας 7, Μακοντιακὸν, Στρασβούργον, Χαρλὲμ, Βενετίαν, Ῥώμην, Φλωρεντίαν καὶ Αὐγούσταν. Ἐκ τούτων δὲ τὸ Μακοντιακὸν, ἡ Harlem καὶ τὸ Στρασβούργον ἔχουσιν εὐλογωτέρας ἀξιώσεις διὰ τὴν ἐφεύρεσιν ταύτην, ἥτις χρονολογεῖται ἀπὸ τὴν 14ην ἑκατονταετηρίδα Μ. Χ. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ δέ, εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰσῆχθη ἀπὸ τὸν William Caxton, καὶ τὸ 1470 εἰς τὸν ναὸν τοῦ Οὐεστμίνστερ ἐτυπώθησαν τὰ πρῶτα βιβλία τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης. Ἐκτοτε ὁ τύπος καὶ τὰ πιεστήρια ἔλαβον μορφὰς διαφόρους μέχρι τῶν παρόντων.

Εἰς τὸ ἀγγλικὸν δωμάτιον ὁ Κύριος Αὐγουστος Ἀπλ-Γκάθ καὶ οἱ Κύριοι Κούπερ ἐκθέτουν δύο πιεστήρια, καὶ τὸ μὲν τοῦ Κυρίου Ἀπλ-Γκάθ εἶναι ὅμοιον ἐκείνου τὸ ὅποιον μεταχειρίζεται ἡ ἐφημερίς ὁ Χρόνος καὶ ἡ Illustrated News μὲ τοὺς κυλίνδρους καθέτους· τὸ δὲ ἕτερον τοὺς ἔχει ὀριζοντεῖους.

Οἱ κάθετοι κύλινδροι ἀναμφιβόλως ὑπερέχουν πολὺ τῶν ὀριζοντείων· διότι φέροντες τὴν μελάνην ἀποθέτουσιν αὐτὴν ἐπὶ τῶν στοιχείων ἐλαφρῶς,

μόλις ἐγγιζόντες τὴν ἐπιφάνειάν των, ἐνῶ οἱ ὀριζοντεῖοι, ὡς ἐκ τοῦ βάρους τῆς θέσεώς των, ἀκουσίως πιέζουν καὶ ὑπεργεμίζουν τὰ στοιχεῖα, ὥστε ἐκ διαλειμμάτων ὀφείλει ἄνθρωπός τις νὰ τὰ σπογγίζῃ. Ὅμοίως εἰς τὰ κάθετα πιεστήρια ἂν κονιορτὸς ἢ ἀκαθαρσία εἰσχωρήσῃ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐργασίας, πίπτει εἰς τὸ ἔδαφος, ἐνῶ εἰς τὰ ὀριζοντεῖα αὐξάνει καὶ μετ' ὀλίγον ἀναγκάζονται νὰ διακόψωσι τὴν ἐργασίαν διὰ νὰ ἀφαιρέσωσι τὴν ἀκαθαρσίαν. Ἐχομεν δὲ παράδειγμα ὅτι 50,000 φύλλων ἐτυπώθησαν κατὰ τὸν τρόπον ἐκεῖνον χωρὶς νὰ παύσῃ ἡ ἀτμοκίνητος μηχανὴ τοῦ πιεστηρίου.

Τίνι τρόπῳ δύναται τις νὰ παραστήσῃ ἐν τῶν δύο τούτων πιεστηρίων ἄνευ εἰκονογραφίας; Ἐδῶ εἰς ἐργάτης λαμβάνει τὸ χαρτίον, τὸ φέρει πλησίον κυλίνδρου τινὸς, ὅστις κινεῖται ταχύτατα, καὶ ὁ κύλινδρος χωρὶς περισσοτέραν βοήθειαν τὸ περιλαμβάνει, τὸ εἰσάγει ἐντὸς τῆς μηχανῆς, ὅπου εὐρίσκονται τὰ στοιχεῖα, τὸ τυπώνει ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ καὶ τὸ ἐπιστρέφει ἀπὸ τ' ὀπισθεν μέρος τυπωμένον· ἐπειδὴ δὲ εἰς ὅλην τὴν μηχανὴν εὐρίσκονται 8 κύλινδροι, 8 φύλλα διὰ μιᾶς τυπώνονται.

Τὸ 1814 ἡ ἐφημερίς ὁ Χρόνος μεταχειριζομένη ἀτμοκίνητα πιεστήρια δὲν ἐλάμβανεν εἰμὴ μόνον 1,800 ἀντίτυπα τὴν ὥραν. Τὸ 1827 οἱ Κύριοι Κούπερ καὶ Ἀπλ-Γκάθ συνεννοηθέντες ἐφεύρον τὰ μὲ 4 κυλίνδρους πιεστήρια, τὰ ὅποια ἐχορήγουν 4 ἕως 5 χιλιάδας ἀντιτύπων καθ' ὥραν εἰς τὴν ῥηθεῖσαν ἐφημερίδα· τὸ δὲ 1848 ἐκ τῶν δύο πιεστηρίων τῆς αὐτῆς ἐφημερίδος ἐξήρχοντο 20,000 φύλλα τὴν ὥραν, δηλ. ἐξ ἑκάστου 10,000.

Ὁ Κύριος Γεώργιος Tidcombe ἐκθέτει μηχανὴν δι' ἧς κόπτεται εἰς ἴσα μέρη τὸ χαρτίον ἅμα ἐξερχόμενον ἀπὸ τὴν μηχανὴν τῆς κατασκευῆς του.

Τὸ χαρτίον κατασκευαζόμενον ἡξεύρομεν ὅτι μεταβαίνει εἰς μηχανὴν τινα διὰ ν' ἀποξηρανθῇ, καὶ ἐντεῦθεν ἐξέρχεται καὶ τρέχει κατὰ τὸ πλάτος τῆς μηχανῆς εἰς ἀπειρομήκη λευκὴν ταινίαν. Ἡ μηχανὴ λοιπὸν τοῦ Κυρίου Tidcombe τὸ περιλαμβάνει, τὸ διπλώνει, τὸ κόπτει καὶ τὸ προσφέρει ἑτοιμὸν διὰ νὰ σχηματισθῶσιν αἱ δεσμίδες, αἵτινες στέλλονται εἰς τὰ μέρη μας.

Οἱ Κύριοι Βλάκ παρουσιάζουν μικράν τινα μηχανὴν ἥτις χορηγεῖ τόσῃν εὐκολίαν εἰς τὴν βιβλιοδεσίαν, ὥσῃν ὁ ἀτμὸς εἰς τὴν τυπογραφίαν. Τὰ τυπογραφικὰ φύλλα ἐξερχόμενα τῶν πιεστηρίων πρέπει νὰ διπλωθῶσιν εἰς σχῆμα 4ον, 8ον, ἢ 16ον διὰ νὰ συνδεθῶσι καὶ σχηματίσωσι τὸν τόμον. Τὸ δίπλωμα τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον γίνεται διὰ τῶν

χειρῶν. Οἱ Κύριοι Βλάκ λοιπὸν, λέγομεν, ἔστειλαν μηχανήν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐξαπλόνεται τὸ τυπωθὲν χαρτίον, ἔπειτα ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ διπλόνεται διὰ τοῦ ἀτμοῦ εἰς 2, 4, 8, ἢ 16 καὶ ρίπτεται ἀπὸ τὰ κάτω διὰ μικροῦ τινος ὀχετοῦ, ὡς ἀλλαχοῦ εἶπον περὶ τῶν περιτυλιγμάτων τῶν ἐπιστολῶν ὅτι πίπτουν ὡς τὸ ἀλεθόμενον ἄλευρον. Ἐννοητέον δὲ, ὅτι ὅσον ταχύτερα θέτης ἐνταῦθα τὰ φύλλα τοῦ χαρτίου, τόσον περισσότερα διπλωμένα δύνασαι ν' ἀπολάβῃς ἐντὸς μιᾶς ὥρας.

Εἰς τὸ γαλλικὸν δωμάτιον τῶν μηχανῶν οἱ Κύριοι Varall, Middleton καὶ Dwell ἔπεμψαν τεραστίαν μηχανήν, 52 βημάτων μήκους καὶ 5 πλάτους, κατασκευάζουσιν χαρτίον. Σύνίσταται δὲ ἀπὸ ἀριθμὸν τινα παραλλήλων κυλίνδρων ὀρειχαλκίνων δι' ὧν τὸ χαρτίον μετὰ τὴν κατασκευὴν του διέρχεται διὰ νὰ ξηρανθῇ· πλὴν ποτὲ δὲν εἶδομεν αὐτὴν κινουμένην ἢ ἐν ἐνεργείᾳ, ὡς τὰς τῶν Ἀγγλῶν, αἵτινες κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἐκθέσεως δὲν μένουσιν ἀργαί, ἀλλ' ἐργαζόμεναι καὶ εἰς τοὺς θεατὰς δίδουν νὰ ἐννοήσωσιν ὅπως οὖν τὴν χρῆσιν των, καὶ εἰς τοὺς κυρίους αὐτῶν ὄφελος ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν προϊόντων.

Ὅχι μακρὰν τοῦ μηχανοστασίου τῶν Ἀγγλῶν οἱ ἐν Λονδίῳ Κύριοι Spicer ἐκθέτουν κύλινδρον χαρτίου τῆς ἰχνογραφίας ἐνὸς ἀγγλικοῦ μέτρου πλάτους καὶ 2,500 μήκος.

Τὸ ὅλοσχερὲς καὶ ἀδιάκοπον τοῦτο χαρτίον εἶναι προϊόν τῶν ἐργοστασίων των, καὶ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι εἶναι τόσον μακρὸν ὅσον ἀπέχουν ἀπ' ἀλλήλων αἱ δύο ἀπώταται γέφυραι τοῦ Ταμέσεως, ἢ τῆς Βοξὸλ καὶ ἡ ὑποταμεσία.

Μεταξὺ τῶν βιβλιοθηκῶν τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου δὲν διστάζομεν νὰ εἰπώμεν ὅτι τὰ πρωτεῖα κατέχει ἡ εἰς τὰ γαλλικὰ δωμάτια βιβλιοθήκη τῶν K. Barbedien καὶ Συντρ. Αὕτη ἀνάγεται εἰς τὸν κανόνα ἐκείνον τὸν ὁποῖον ὀνομάζουν τῆς Ἀναγεννήσεως (renaissance) καὶ εἶναι κατεσκευασμένη ἀπὸ στιλπνὸν ἔβενον, ἐφ' οὗ ἐξετυπώθησαν φύλλα, ζῶα, ἄνθρωποι καὶ ἄλλα ἔργα τῆς ἀρίστης ὀρειχαλκουργίας καὶ τῶν ὁποίων τὰ σχέδια ἀντεγράφησαν κατὰ τὰ πρωτότυπα τοῦ Γκιλβέρτου καὶ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου (ιδὲ ἀριθ. 147).

Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ ἐν Λονδίῳ Κυρίου W. Tanner ἐκ δρυὸς, συρμοῦ τοῦ Φραγκίσκου I. εἶναι καὶ αὕτη ἀρκετὰ κομψὸν σκεῦος διὰ μίαν πλουσίαν αἰθουσαν (ιδὲ ἀριθ. 179).

Ἡ εἰς Παρίσιους ἐταιρεία τῶν Ἐβενιστῶν (société des Ebenistes) ἔπεμψε τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 178, βιβλιοθήκην ἣτις ἴσως μετ' ἐκείνην τοῦ κυρίου

Barbedien εἶναι ἡ ὠραιότερά ὅπου εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ἔχομεν.

Ἡ ἐργασία τῆς εἶναι λεπτοτάτη, τὸ σχέδιόν τῆς ἀρχιτεκτονικώτατον, καὶ κομψὸν, εἰς ἓνα λόγον φέρει ὅλα τὰ προσόντα ὅσα μία ἐντελὴς βιβλιοθήκη ἀπαιτεῖ. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς εἶναι ἡ κεφαλὴ τοῦ Σχεκσπείρου.

VI.

Λύχνοι, Λυχνοῦχοι, Λαμπτήρες.

Ἀμα ὁ ἄνθρωπος ἐγνώρισε τὸ πῦρ, ἅμα αἱ λαμπραὶ φλόγες τούτου προσέβαλον αὐτὸν, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἐξήτησεν ἀμέσως νὰ συνάψῃ αὐτὰς διὰ νὰ φωτίσῃ τὸ μακρὸν καὶ βαθὺν σκότος τῶν νυκτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ φύσις εἶναι ὁ ἀριστος ὁδηγὸς εἰς τὰς ἐφευρέσεις, αὐτὴ ἀναντιρρήτως τὸν ὠδήγησε πρῶτον νὰ μεταχειρισθῇ ξηροὺς κλάδους, ὕστερον δάδας καὶ ἐπὶ τέλους νὰ ἐφεύρῃ τὸν λύχνον καὶ τοὺς λυχνοῦχους, οἱ ὁποῖοι ἕως οὗ ἔλαβον τὰ σχήματα τὰ ὁποῖα ἔχομεν ἔμπροσθέν μας, ἥλλαξαν βέβαια μυρίας μορφάς.

Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ λύχνου ἀποδίδεται εἰς τοὺς Αἰγυπτίους. Ὁ δὲ K. Malliot λέγει, ὅτι οὗτοι δὲν ἦσαν γνωστοὶ ἐπὶ τῶν Τρωϊκῶν πολέμων, καὶ βεβαιοὶ τοῦτο φέρων παράδειγμα τοὺς μνηστήρας τῆς Πηνελόπης, οἵτινες μετεχειρίζοντο πύραυλα (μαγκάλια) θέτοντες ἐπ' αὐτῶν εὐώδη ξύλα· τὴν δὲ μαρτυρίαν ταύτην λαμβάνει ἀπὸ τὴν Ὀδύσειαν.

Ὁμοίως ὁ Ἀθηναῖος (ιε. 20) λέγει, “Οὐ παλαιὸν εὕρημα ὁ λύχνος· φλογὶ δὲ οἱ παλαιοὶ τῆς τε δαδὸς καὶ τῶν ἄλλων ξύλων ἐχρῶντο,” ἅπερ δικαιοῦσι τὴν ιδέαν τοῦ K. Malliot, τὴν ὁποίαν καὶ συμμερίζονται πλείστοι εὐρωπαῖοι συγγραφεῖς.

Δὲν εἴμεθα ἡμεῖς ἀρμόδιοι νὰ γνωμοδοτήσωμεν, ἂν οἱ λύχνοι ἦσαν γνωστοὶ ἢ ὄχι ἐπὶ Ὀμήρῳ· πλὴν τὰ ἐπόμενα, τὰ ὁποῖα ἀπαντῶμεν εἰς τὴν Ὀδύσειαν (Τ. 34), “χρῦσιον λύχνον ἔχουσα, φάος περικαλλὲς ἐποίει,” μᾶς παρακινοῦν νὰ πιστεύωμεν ὀλίγον, ὅτι ὁ λύχνος χρονολογεῖται ἀπὸ τὴν ἡρωϊκὴν ἐκείνην ἐποχὴν.

Ἡ δὲ ἐξέτασις τῶν φωτοφόρων τούτων σκευῶν, τῶν τε ἐν τῷ ὑαλίνῳ παλατίῳ καὶ τῶν ἀρχαίων, δὲν πρέπει νὰ γίνῃ ἐν συνόψει. Ὁ λύχνος, ὁ λυχνοῦχος, ὁ λαμπτήρ ἀποτελοῦν σήμερον οὐ μόνον τὸ χρησιμώτερον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῶν λαμπροτέρων

καὶ πολυτελεστέρων σκευῶν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος δὲν μεταχειρίζεται, καθὼς οἱ ἀρχαῖοι, τούτους μόνον δι' ἐορτᾶς, τελετᾶς, θυσίας, ἢ διὰ τοὺς τάφους του, ἀλλ' ἐξέτεινε τὴν χρήσιν του καὶ ζητεῖ νὰ φέρῃ εἰς ἀνταγωνισμόν τὸ φῶς του πρὸς τὸ τῆς ἡμέρας. Ὅλη ἡ σημερινὴ θεατροποιΐα αὐτοῦ χάνεται, ἅμα λείψωσιν οἱ λαμπροὶ λύχνοι. Τί θέλουν κάμει αἱ δυστυχεῖς Κυρίαι τοὺς ἀδάμαντας καὶ τὰ ἐπίλοιπα κοσμήματά των, ἐὰν ἡ ἀφθονία τῶν φώτων δὲν ἐπιχέῃ λάμψιν ἐπ' αὐτῶν; Τὰ πανοράματα, οἱ ἐσπερινοὶ δεῖπνοι, οἱ χοροὶ, ἐὰν ὀφείλουν νὰ φωτισθῶσι μόνον ἀπὸ ἀπλοῦς λύχνους, καὶ ὄχι ἀπὸ λαμπρὰς φλόγας παιζούσας μὲ τὸν χρυσόν, τὸν ἄργυρον καὶ τὸν κρύσταλλον, πόσον πενιχρὰ ἦθελον μᾶς φανῇ! Ὅσον ὑλικῶς ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ὁ εἰς γίνεται ἀνώτερος τοῦ ἄλλου, τόσον πρέπει καὶ τὸ φῶς του νὰ αὐξάνῃ, διὰ νὰ τὸν βλέπωσι καλλίτερα οἱ ἄλλοι. Δὲν ὑπάρχει πλέον ἡ φιλοσοφία ἐκείνη, ἣτις ἔλεγε, “ Λύχνου ἀρθέντος πᾶσα γυνὴ ἡ αὐτή.” Τὴν σήμερον ζῶμεν μὲ ἄλλα φρονήματα· ὅθεν πρέπει κατὰ τὴν παροιμίαν, ὅταν εἴμεθα εἰς τὴν Ῥώμην, νὰ πράττωμεν ὡς πράττουν εἰς τὴν Ῥώμην· ἂν ὅμως ῥωμαΐζοντες ὀρθῶς ἢ στρεβλῶς ποιούμεν, θέλουν κρίνει οἱ μεταγενέστεροι.

Οἱ πρῶτοι λύχνοι τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ἦσαν ἀπλούστατοι, ἀπο γῆν ἐψημένην, με ἓν, δύο ἢ τρία φωτύλια, τὰ ὅποια καὶ ὠνομάζοντο ἐλλύχνια ἢ θρυαλλίδες κατασκευαζόμεναι ὄχι ἀπὸ βάμβακον, ἀλλ' ἀπὸ φυτὸν τι ὠνομαζόμενον θρυαλλίς. Ἡ δὲ ὁπῇ εἰς τὴν ὁποίαν ἐτίθετο τὸ φωτύλιον ὠνομάζετο μυκτήρ ἢ μύξα, ὅθεν καὶ δίμυξοι, τρίμυξοι, πολύμυξοι λυχναίαι, αἱ οὖσαι μὲ ἓν, δύο, ἢ πολλὰ φωτύλια.

Ὅταν ἡ πολυτέλεια ἤρχισεν εἰς τοὺς ἀρχαίους, οἱ λύχνοι κατεσκευάζοντο ἀπὸ ὀρείχαλκον τῆς Κορίνθου, μὲ πολλὰς θρυαλλίδας, καὶ ἀπὸ χρυσόν καὶ ἄργυρον· ἤρχισαν δὲ νὰ τοὺς μεταχειρίζονται εἰς τὰς οἰκίας, εἰς τοὺς γάμους, εἰς τὰς νυκτερινὰς διασκεδάσεις, θέτοντες αὐτοὺς πλησίον πρισματικῶν κατόπτρων, διὰ νὰ διαχέωσι περισσότερον τὸ φῶς των. Ἐθεώρουν δὲ ἀνάξιον τοῦ ἀνθρώπου ὁ λύχνος νὰ μὴ καίῃ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς θαλάμους τῶν ἐσχάτων ὑπηρετῶν δι' ὅλης τῆς νυκτός.

Εἰς τοὺς τάφους μία ἀνημμένη λυχνία δὲν ἐχρησίμευε τόσον εἰς τὸ νὰ μετριάξῃ τὸν φόβον τῶν πενθίμων ἐκείνων κατοικητηρίων, ὅσον εἰς ἀποδείξιν σεβασμοῦ πρὸς ψυχὴν ἣτις ἀπεκδύθη τὴν σάρκα καὶ ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ἐντὸς δὲ τῆς σαρκοφάγου τότε ἐκλείον λύχνους ἀνημμένους, ὅταν ἔθαπτον ζώσαν Ἑστιάδα τινὰ, διὰ παράβασιν τῶν καθηκόντων τῆς ἀγνότητος.

Εἶναι γελοῖον νὰ πιστεύωμεν σήμερον τὴν ὑπαρξιν τῶν ἀσβέστων λύχνων. Πολλοὶ τῶν ἱστορικῶν λέγουν ὅτι μέχρι σήμερον ἐντὸς τάφων ἀρχαίων εὐρίσκεται φῶς. Εἰς τὸν τάφον τῆς θυγατρὸς τοῦ Κικέρωνος λ.χ. ἀνακαλυφθέντα τὸ 1540 εἰς Ῥώμην, βεβαιοῦν ὅτι ὑπῆρχεν ἄσβεστον πῦρ, τὸ ὅποιον ἔσβεσεν ἅμα προσεβλήθη ἀπὸ τὴν ἀτμοσφαῖραν. Ὁ Παισανίας ἀναφέρει ὅτι ὁ Καλλίμαχος ἀφιέρωσεν ἐνώπιον τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀγάλματος τῆς Ἀρτέμιδος χρυσοῦν λύχνον, ὅστις ἔκαιεν ὅλον τὸ ἔτος καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἔλαιον μόνον εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστου ἔτους ἀνεπληροῦτο. Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Πλούταρχος λέγει ὅτι ὁ Κλεόμβροτος ὅταν ἐπεσκέφθη τὸν ναὸν τοῦ Ἀμμωνίου Διὸς εἶδε λύχνον καίοντα ἡμέραν καὶ νύκτα χωρὶς νὰ ἐπιχέωσιν ἔλαιον.

Δύο πράγματα ἀποτελοῦσι κυρίως τὸν λύχνον, τὸ ἔλαιον καὶ τὸ φωτύλιον. Διὰ νὰ ὑπάρξῃ λοιπὸν αἰωνιότης, ἐν τῶν δύο πρέπει νὰ ἦναι ἀφθαρτον· πλὴν οἱ ἀναγνώσται, ἐπειδὴ καθ' ἐκάστην ἔχουν ὑπ' ὄψιν τὸ παράδειγμα, γνωρίζουν ὅτι καὶ τὸ φωτύλιον κατακαίεται καὶ τὸ ἔλαιον ἐξαντλεῖται· ὅθεν ἐπαναλαμβάνομεν ἵτι γελοία ἡ ἰδέα τῆς ὑπάρξεως τῶν ἀσβέστων λύχνων.

Ἐν τῷ βρετανικῷ Μουσείῳ εἶδομεν εἰς τοὺς Τυρρηνικοὺς θαλάμους (ἀρμάρια 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57), διαφόρους ἀρχαίους λύχνους, πηλίνους τε καὶ ὀρειχαλκίους. Τὰ σχέδιά των εἶναι ποικίλα, καὶ πολλὰ διαφερόντως κομψά. Εἰς λύχνος μάλιστα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Πηλεὺς φαίνεται ὅτι κρατεῖ ἀπὸ τὴν χεῖρα τὴν Θέτιν, ἣτις διὰ νὰ δραπετεύσῃ μεταβάλλεται εἰς ὄφιν, εἶναι τὸ λαμπρότατον δεῖγμα τῆς ἀρχαίας λυchnοποιίας.

Τοὺς πηλίνους καὶ μεταλλικοὺς τούτους λύχνους τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου ἂν μεταφέρῃ τις πλησίον τῶν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν σκευῶν τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως, πλησίον τῶν νέων καὶ ζωρῶν ἀλαβαστρίνων ἀγγείων τῆς Σέβρης, θέλουν φανῇ καὶ χάριτος ἐνδεεῖς καὶ κατ' ἄλλα ὑποδεέστεροι. Ἀλλ' ἐρωτῶμεν ἓνα τῶν δημιουργῶν τῶν σκευῶν τούτων. Ὑπόσχεται ὅτι τὰ ἤδη νεαρὰ καὶ ἀκμαῖα σκεύη τοῦ μετὰ 2000 ἔτη, ἀφοῦ ταφῶσιν ἐντὸς τῶν σπλάγχχνων τῆς γῆς, ἐν μέσῳ ἀτμοσφαίρας φθαρτῆς, ἀφοῦ κατακλυσθῶσιν ἀπὸ τὰς βροχὰς 2000 χειμῶνων, καὶ ὑποστώσιν τῆς ὑγρασίας τὴν ἐπιρροήν· ἀφοῦ γείνωσιν ἴσως φωλεαὶ σκωλήκων καὶ ἄλλων ἐρπετῶν ἀφοῦ, ἀνακαλυφθέντα ὕστερον ἀπὸ τὸ ὥραϊον καὶ ζωογόνον κλίμα μας, τὸ ὅποιον ἐκαστὸν μάρμαρον καὶ ἐκαστον λίθον διατηρεῖ εἰς τὴν λευκότητά τὴν ὁποίαν ἡ φύσις τῷ ἔδωκε, μεταφερθῶσιν εἰς τὸ ὑγρὸν καὶ φθοροποιὸν τοῦτο, τὸ ὅποιον εἰς ὀλίγα ἔτη σήπει

καὶ κατατρίβει τὸν σκληρότερον λίθον (καὶ ἀπόδειξιν ἔχομεν τὰ ἀγάλματα τοῦ Παρθενῶνός μας, ὅσα εἶδομεν εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον, καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα σώζονται εἰς Ἀθήνας· τὰ ἐν Ἀθήναις φαίνονται ὅτι εἶναι ἀπὸ μάρμαρον, τὰ δὲ ἐνταῦθα νομίζει τις ὅτι εἶναι ἀπὸ κίσσηριν ἢ ἐλαφρόπετραν· τὸσον ἡλλοιώθησαν!)· μᾶς ὑπόσχεται, λέγω, ὅτι τὰ σχέδιά των θέλουν μείνει αἰώνια, ὡς τὰ τῶν ἰδικῶν μας, καὶ τὸ ὅλον τὸσον στερεόν; Τὸ καθ' ἡμᾶς, νομίζομεν, ὅτι καὶ ἂν ἔτι 2000 ἔτη διέλθωσιν, οἱ ἀθάνατοι οὗτοι λύχνοι μας θέλουν ζῆ, ἐνῶ τὰ κομψὰ, τὰ ἐντέχνως εἰκονογραφημένα καὶ γεγλυμμένα ταῦτα τῶν σημερινῶν, τὰ ἄξια καὶ ἀπορίας καὶ θαυμασμοῦ, θέλουν ἀρχίσει νὰ φθειρῶνται πρὸ τῆς λήξεως τοῦ χρόνου τούτου, καὶ ἂν δὲν ταφῶσιν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἂν φυλαχθῶσιν εἰς ὑάλινα ἀρμάρια, ὡς σήμερον διατηροῦνται. Δὲν ἐλάβομεν δὲ, ὡς ὁ σχολαστικὸς, τὸν κόρακα, διὰ νὰ κάμωμεν τὴν σύγκρισιν· ἀλλὰ κάμνομεν αὐτὴν ἐκ τῶν μεταγενεστέρων. Βλέπομεν δὲ ἤδη ἀγγεῖα μόνον 80 ἢ 100 ἐτῶν, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουν νὰ γίνωνται δυσδιάκριτα.

Οἱ λυχνοῦχοι (κηροπήγια, Chandeliers) εἶναι ἀρχαιότεροι τῶν λύχνων, πλὴν ταχέως ἐγκατελείφθησαν διὰ τὰς πτωχὰς οἰκογενεῖας. Κατεσκευάζοντο δὲ ἀπὸ ξύλον, μάρμαρον, ὀρείχαλκον, χρυσόν, ἄργυρον, καὶ πολλάκις ἐκοσμοῦντο μὲ λίθους πολυτίμους, ὡς ἦτον ὁ τὸν ὁποῖον ὁ Ἀντίοχος ἀφίερωσεν εἰς τὸν Καπιτώλιον Δία (Κικέρ. Ver. IV. 28). Συνίστατο δὲ ὁ ἀρχαῖος λυχνοῦχος ἀπὸ τρία διακεκριμένα μέρη, τὴν βάσιν, τὸν καυλὸν καὶ τὸν δίσκον, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐτίθετο τὸ κηρίον, ἢ χρῆσις τοῦ ὁποῖου ἦτο γνωστὴ εἰς τοὺς ἀρχαίους. Τὰ σχέδιά των ἦσαν κυλινδροειδῆ, δένδροειδῆ, κλαδοειδῆ καὶ παραπλήσια πολλῶν τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, περὶ ὧν σπεύδωμεν νὰ ὁμιλήσωμεν. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἔληγον εἰς τρεῖς πόδας, οἵτινες ἦσαν ἢ τρεῖς κεφαλαὶ λεόντων, ἢ ὀνυχοειδεῖς πόδες, ἢ ἄλλων τεράτων.

Εἰς ἐν τῶν δωματίων, τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως, τὸ ἐπονομαζόμενον Mediaeval Court, βλέπομεν παντὸς εἶδους ἐκκλησιαστικὰ σκεύη καὶ ἄμφια, δηλ. ἐνδύματα χρυσοκεντημένα, διαφόρων ἱερατικῶν βαθμῶν, σταυροὺς μὲ πολυτίμους λίθους, λεκάνας ἀργυρᾶς καὶ χρυσᾶς, ἀρχιερατικὰς ῥάβδους (πατερίτζας), δίσκους, δισκοπότηρα, θυμιατήρια ἀλυσίχρυσα, μανουάλια μὲ κηρία, νάρθηκας, μικρὰ καδωνοστάσια γοτθικοῦ ρυθμοῦ ἀπὸ γύψου ἢ ξύλου κατεσκευασμένα, Ἀγίους, μικροὺς ἀγγέλους· πρὸς τούτοις δὲ περίπου 70 λύχνους, λυχνοῦχους καὶ πολυελαίους πρὸς χρῆσιν ἐκκλησιῶν, ἔργα ἀγγλικῆς βιομηχανίας, εἰς διάφορα σχέδια καὶ ἀπὸ διάφορα

μέταλλα, καὶ ἀξιοσημεῖωτα εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας, διότι τὰ πλεῖστα ὁμοιάζουν πρὸς τὰ τῶν ἐκκλησιῶν μας. Ὅχι μόνον δὲ οὗτοι, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἱερατικὰ σκεύη, τὰ ὁποῖα προανέφερα, ἔχουν παρόμοιον ὁμοιότητα πρὸς τὰ ἡμέτερα· τὸ δὲ ὅλον τοῦ δωματίου, εἰς τὸ ὁποῖον μὲ τὴν τάξιν εἶναι τοποθετημένα, παρουσιάζει, ὅταν διελθὼν τὰ ἄλλα μεταβῆς εἰς αὐτὸ, σοβαρὸν τι καὶ σπουδαῖον, ὡς νὰ εἰσέρχῃσαι πραγματικῶς εἰς ναόν.

Οὐ μακρὰν τοῦ δωματίου τούτου, ἡ Βιρμιγγάμη, τὸ νέον τοῦτο χαλκεῖον τοῦ Ἡφαίστου, ἔστειλεν ὠραϊότατα δεύματα τῶν πραγμάτων τὰ ὁποῖα περιγράφομεν.

Οἱ Κύριοι Messenger καὶ Τιοί, ἐκ τῆς εἰρημένης πόλεως, πληροῦν μὲ τὰ προϊόντα τῶν ἐργοστασιῶν των ἱκανὸν μέρος, προσφέροντες παντὸς εἶδους λύχνων καὶ λυχνοῦχων. Μεταξὺ τούτων δὲ δύο μέγιστοι λυχνοῦχοι ὀλίγον τι ὑψηλότεροι ὑψηλοῦ ἀνδρὸς, οἵτινες χρησιμεύουσιν ἀναμφιβόλως εἰς φωτισμὸν προδόμου παλατίου, ἐκπλήττουν διὰ τὴν μερίστην ὁμοιότητά των πρὸς τὸ ἐν τῇ ἀρχαιολογίᾳ σχέδιον τοῦ χρυσίνου ἐκείνου, ὅστις ἐφυλάττετο εἰς τὴν σκηνὴν τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης κατὰ τὴν πορείαν τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν ἔρημον· κατὰ τοῦτο δὲ μόνον διαφέρουσιν ἐκείνου, ὅτι δὲν ἔχουσι τὰς αὐτὰς γλυφὰς καὶ τὰ αὐτὰ ποικίλματα, καὶ ὅτι πέριξ τῶν 6 θρυαλλίδων ἐκείνου δὲν ὑπάρχουν αἱ 6 θαμβεραὶ ὑάλιναι σφαῖραι, τὰς ὁποίας οἱ K. Messenger καὶ Τιοί ἔθεσαν εἰς τοὺς ἰδικούς των ὡς ἐκ τῆς σημερινῆς εὐκολίας τῆς κατασκευῆς τοῦ ὑάλου. Τὸ ὅλον τῶν λυχνοῦχων τούτων εἶναι μεγαλοπρεπές, πλὴν δὲν ἔχουν τὴν κομψότητα τῶν τῆς Ῥωσσίας τοὺς ὁποίους παρακατιόντες θέλομεν ἀπαντήσαι.

Εἰς τοὺς ἀρχαίους ὁ λαμπτήρ διέφερε τοῦ λύχνου, κατὰ τοῦτο, ὅτι ὁ μὲν λαμπτήρ ἦτο στερεὸς, ὁ δὲ λύχνος μεταφερότος· ὅθεν νομίζω, ὅτι ἡ μόνη κατάλληλος λέξις διὰ νὰ μεταφράσωμεν τὰς gas lamps, τὰς ὁποίας κρεμοῦν εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης ὑπὲρ τραπεζῶν, ἢ εἰς τὴν εἴσοδον τῶν μεγάρων καὶ τῶν ξενοδοχείων, εἶναι λαμπτήρ.

Ὁ Κύριος W. Potts, ὁ ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως, ἐξέθηκε διαφόρους λαμπτήρας, διμύξους καὶ τριμύξους, τῶν ὁποίων τὸ σχῆμα κλίνει ὀλίγον πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικόν· εἶναι δὲ ἀξιοθαύμαστοι διὰ τὴν ἀπλότητά των, ὅχι δι' ἄλλο ἄξιον ἰδιαίτερας περιγραφῆς.

Οἱ λαμπτήρες τῶν Κυρίων Lloyd et Summerfield τῆς Βιρμιγγάμης εἶναι προτιμότεροι συνίστανται ἀπὸ μεγάλην θολώδη ὑαλίνην σφαῖραν μὲ κλάδους καὶ χρυσὰ περικοσμήματα καὶ πρέπει νὰ

κρεμάζονται εἰς τὰς εἰσόδους ἱερῶν ἢ μεγάρων μάλ-
λον ἢ εἰς αἶθουσαν ὑποδοχῆς.

Ἄς ἀναβῶμεν ὀλίγον εἰς τ' ἀγγλικά δωμάτια,
ὅπου ὁ ἄργυρος, ὁ χρυσὸς, οἱ ἀδάμαντες καὶ οἱ λοι-
ποὶ πολυτίμοι λίθοι εἶναι ἀφθονώτατοι. Νομίζω
ὅτι, ἂν ποτε οἱ Ὀλυμποὶ ἤνουγον τοὺς καταρράκτας
τῶν θησαυρῶν των, δὲν ἤθελον βρέξει τόσα, ὅσα
ἐνταῦθα ὑπάρχουν. Κινδυνεύει τις, καὶ ἂν δὲν τῷ
ἀνῆκωσι, νὰ βαρυνθῇ τοὺς μεγάλους λίθους, τοὺς
μεγάλους μαργαρίτας, τὴν ἀφθονίαν τοῦ χρυσοῦ καὶ
ἀργύρου, τὴν τέχνην, τὰ σχέδια. Ὅστις εἶδεν ἐδῶ
ταῦτα, δὲν φοβεῖται ἐπὶ ζωῆς του νὰ ἐκπληχθῇ
οὔτε ἀπὸ τὴν ἐπίδειξιν παμούχου τινὸς, οὔτε ἀπὸ
τὰ μεγάλα ψεύδη ἄλλου. Θέλει τῷ λέγει. Εἶδον
τὰ τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως, καὶ διὰ μιᾶς θέλει
τῷ ἐπιβάλλει σιωπὴν. Διὰ νὰ λάβῃ δὲ ὁ ἀναγνώ-
στης ἰδέαν τινὰ, ἃς φαντασθῇ τραπέζας πλάτους 5
βημάτων, καλυπτομένας ἀπὸ ὑάλους, κατεχούσας
κατὰ μῆκος τόπον 250 βημάτων, φερούσας δὲ λυ-
χνούχους, δίσκους, πινάκια, μελανοδοχεῖα, ἀγγεῖα
διὰ ἄνθη, κάνιστρα διὰ καρποὺς, προχόας, ποτήρια,
κάνιστρα διὰ ὀπωρικά, τεῖερας, κοχλιάρια, μαχαι-
ροπέρινα, μικρὰ ἀγάλματα, ἐλαιοδοχεῖα, ἀλατοθή-
κας, φιάλας διὰ ἀρώματα, ὅπλα, κέρατα χρυσᾶ με
πολυτίμους λίθους, δίσκους δι' ἄρτον, σκεπάσματα
διὰ νὰ διατηρῶνται θερμὰ τὰ φαγητὰ, κωδωνίσκους,
ψέλια, στεφάνους ἀδαμαντίνους, ἐνώτια, περιδέρια,
πόρπας, ὥρολόγια, χρονόμετρα, θήκας χρυσᾶς διὰ
γραμμᾶτια τῶν ἐπισκέψεων, χαρτοφυλάκια χρυσᾶ,
ἄνθη διὰ τὰς κεφαλὰς τῶν Κυρίων ἀπὸ χρυσὸν καὶ
πολυτίμους λίθους, παράσημα, σφραγίδας, ἀλύσεις
χρυσᾶς, δακτυλῖδια, ταμβακοθήκας, κομβία χρυσᾶ
τῶν χιτώνων, ζατρίκια ἀργυρᾶ, νομίσματα καὶ διά-
φορα ἄλλα εἶδη τῆς ἀδαμαντοποιίας καὶ χρυσουρ-
γίας, ἅπαντα φιλοκάλως τοποθετημένα καὶ με ἀρμο-
νίαν πολὺ διαφέρουσιν τῆς τῶν ἀγορῶν τῆς Κων-
σταντινουπόλεως καὶ τῶν ἄλλων πρωτευουσῶν τοῦ
κόσμου πόλεων.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰ ὑπερῶα ἐκ πολυτίμων
μετάλλων λυχνούχων εἶναι μέγιστος· ἂν δὲ ἀνα-
φθῶσιν ὅλοι ἐν καιρῷ σκότους, δύναται ν' ἀναπλη-
ρώσωσι τὸ φῶς τῆς ἡμέρας εἰς τὸ κειμηλιοστάσιον
τοῦτο.

Ὁ ἀπὸ ἠλεκτρισμένον ἄργυρον λυχνούχος τῶν
Κυρίων Elkington καὶ Mason τῆς Βιρμινγάμης
ἐπέσυρε πρῶτος πάντων τὴν προσοχὴν μας κατὰ
τὴν ἐπίσκεψίν μας εἰς τὸ μέρος τοῦτο. Εἶναι
ἄρκετὰ ὑψηλὸς, με 8 κηρία καὶ χρήσιμος εἰς πολυ-
τελῆ δέιπνον, διότι 4 μικροὶ ἄγγελοι με ἀνοικτὰς
πτέρυγας πατοῦντες ἐπὶ 4 δρακόντων σηκόνουν 4

μικρὰ κρυστάλλινα πινάκια διὰ τὰ ὀπωρικά. Ὑψη-
λότερα καὶ ἐν μέσῳ τῶν 8 κηρίων ἔτεροι 3 ἄγγελοι
ἡμιπτάμενοι καὶ πατοῦντες με τὸν ἕνα πόδα μόνον
σηκόνουν ὁμοῦ καὶ οἱ τρεῖς μέγα κρυστάλλινον
πινάκιον δι' ἄνθη ἢ ὀπωρικά. Εἶναι δὲ πολὺ ὠραῖος
ὁ λυχνούχος οὗτος καὶ διὰ τὴν ἐργασίαν του καὶ διὰ
τὴν ἐλαφρότητά του· ἀλλὰ συγκριτικῶς πρὸς τοὺς
ἐπομένους εἶναι πολὺ κατώτερος.

Ὁ ἐξ ἀργύρου λυχνούχος τῶν Κυρίων Δίξων καὶ
Τίῶν, τῆς πόλεως Sheffield, ὅστις ἔχει ὕψος περί-
που μιᾶς ὀργυιᾶς καὶ ζυγίζει 750 οὐγγίας, εἶναι
ἀριστούργημα τὸ ὁποῖον ἀμφιβάλλομεν ἂν τις δύνα-
ται νὰ ἰδῇ χωρὶς νὰ θαυμάσῃ μεγάλως. Συνίσταται
δὲ ἀπὸ δύο διάφορα μέρη, ἕνα δίσκον καὶ τὸν λυ-
χνούχον ὅστις ἐπὶ τούτου τίθεται. Ὁ δίσκος εἶναι
στογγύλος καὶ ἔχει ἐμβαδὸν κάτοπτρον· ἐπὶ δὲ τῆς
περιφερείας του εἶναι φυσικώτατα κατεργασμένα
λαμυρὰ κύματα, βράχοι καὶ σκόπελοι, ἐπὶ τῶν
ὁποίων ἀπὸ διαστήματος εἰς διάστημα κάθηνται
λάροι με ἀνοικτὰς πτέρυγας. Ὁ ὀκτάκηνος λυχ-
νούχος φέρει 4 βραχίονας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἴστανται
4 κρυστάλλινα πινάκια διὰ ὀπωρικά, μεταξὺ δὲ
τούτων 4 ἀγάλματα γυναικῶν, τῶν ὁποίων ἢ μία
κρατεῖ ῥόδον, ἢ ἄλλη στάχυν, ἢ ἄλλη βότρυας, καὶ
ἢ τετάρτη λύχνον· ἀλληγοροῦνται δὲ εἰς τὰς 4 ὥρας
τοῦ ἐνιαυτοῦ. Ὁ λυχνούχος λήγει εἰς μέγα καὶ
βαθὺ κρυστάλλινον κάνιστρον, καλυπτόμενον ἀπὸ
δικτυωτὸν ἀργυροῦν κάλυμμα καὶ χρησιμεῖον ὁμοίως
δι' ὀπωρικά ἢ ἄνθη.

Τί πρέπει νὰ εἴπωμεν διὰ τὰ ἔργα τῶν ἀδαμαντο-
δετῶν τῆς Βασιλίσσης Κυρίων Hunt et Roskell, ἢ
μᾶλλον τῶν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Storr et Mortimer
εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἐγνωσμένων; Ὑπὸ ὑάλινα
καλύμματα περικλείονται ἀδάμαντες τούτων, πολυ-
τιμοὶ λίθοι, ἄργυρος καὶ χρυσὸς, οὐχὶ χιλιᾶδων
λιρῶν ἀξίας, ἀλλὰ μυριάδων. Μέσῳ τούτων ὑπαρ-
χοῦσι 18 ἢ 20 λυχνούχοι, ἐξ ὧν δύο, μάλιστα δὲ
εἷς, κατὰ τὸν ῥυθμὸν τὸν ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΔ', τοῦ
ὁποῖου τὸ σῶμα εἶναι ὁ Ἅγιος Γεώργιος ἑφιππος,
με πανοπλίαν λεπίδωτὴν καὶ ξιφῆρης καταβάλλων
πετρωτὸν δράκοντα, πρωτεύει κατ' ἐμὴν κρίσιν
μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἔργων τοῦ τεχνίτου τούτου,
ἴσως δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῆς Ἀγγλίας. Ἡ τεθραυ-
σμένη λόγχη τοῦ Ἁγίου Γεωργίου κεῖται πλησίον τοῦ
ἀφρίζοντος δράκοντος· ὅλον δὲ τὸ ὀκτάκηνον τοῦτο
σκεῦος ἀνήκει εἰς τὸν δούκα τῆς Νασσωβίας. Ὁ
δεύτερος λυχνούχος, ἀνήκων ὡσαύτως εἰς τὸν ἴδιον
δούκα, ἐπροσφέρθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος
Orange τὸ 1846, ἐπὶ τοῦ ἵπποδρομίου τῆς Good-
wood. Παριστάνει δὲ τὸν Γουλιέλμον τῆς Νασσω-

βίας, δευτερότοκον υἱὸν τοῦ Γουλιέλμου Β'. πρίγκι-
πος Orange καὶ τῆς Ἐρρίετας θυγατρὸς τοῦ Καρό-
λου Α'., ἐπιβαίνοντα ἵππου ὠρθωμένου εἰς τοὺς
ὀπισθίους πόδας του καὶ κτυπῶντα διὰ τοῦ ξίφους
ἄνδρα τοῦ ὄχλου, ὅστις μὲ ρόπαλον ζητεῖ ὡσαύτως
νὰ τὸν κτυπήσῃ, ταυτοχρόνως δὲ προβάλλοντα
μεγάλην ἀσπίδα κατ' ἄλλου, ὅστις ἔχει ἑτοιμον νὰ
ρίψῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς του χονδρὸν πτυάριον.

Τὸ θέμα ἐλήφθη ἀπὸ τὴν ἐν ἔτει 1688 γενομένην
ἀπόβασιν τοῦ δουκὸς τῆς Νασσωβίας εἰς τὸ New-
port, ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅπου καὶ ἐνίκησε τὸν δούκα Marl-
borough. Ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ λυχνοῦχου τούτου
εἶναι ἐγλυμμένη ἡ ἀπόβασις αὕτη· εἰς δὲ τοὺς
πόδας του λαγωνικοὶ κύνες ὁρμώντες κατὰ λύκου
καὶ κάπρου, καὶ διάφορα ἄλλα ποικίλματα καὶ
τέχνης καὶ πολυτελείας ἀξιοθαυμάστου.

Ἐν ἀγγεῖον τῶν ἰδίων τεχνιτῶν ἐν εἶδει λυχνοῦχου
εἶναι θαυμαστόν. Φέρει ἐπὶ Πηγάσου τὸν Περσέα,
ὅστις μὲ τὴν ἀσπίδα τῆς Παλλάδος καὶ τοῦ Ἑρμοῦ
τὸ κηρύκειον ἐπιστρέφον ἀπὸ τὸν φόνον τῆς Γορ-
γόνος Μεδοῦσης ἐλευθερόνει τὴν θυγατέρα τοῦ
Κηφέως Ἀνδρομέδαν, ἥτις φαίνεται ἐπὶ βράχου
τινὸς ἀλυσιδεμένη, καθ' ὃν χρόνον θαλάσσιον τέρας
ὁρμᾷ νὰ τὴν καταφάγῃ. Εἶναι δὲ πολὺ ἀξιοπερί-
εργον καὶ διὰ τὸ θέμα του καὶ διὰ τὴν εἰς τὸ πρό-
σωπον τῆς Ἀνδρομέδας ἔκφρασιν λύπης καὶ φόβου,
ὀργῆς δὲ καὶ γενναιότητος εἰς τὸ τοῦ Περσέως.

Ὁ μέγας ἀργυροῦς λυχνοῦχος τῶν Κυρίων P. καὶ
S. Carrard καὶ Συντρ., ἀδαμαντοδετῶν καὶ τούτων
τῆς βασιλίσσης, κατὰ τὸν ρυθμὸν τὸν ἐπονομαζό-
μενον τῶν νέων Ἀράβων, δὲν ὁμοιάζει οὔτε κατὰ
τὴν τέχνην, οὔτε κατὰ τὰ ἄλλα, ὅσα μέχρι τοῦδε
εἶδον.

Ἡ βάσις του εἶναι ἀστὴρ ὁμοιάζων ἐντελῶς ἐξά-
γωνον προμαχῶνα (bastion) τῆς ὀχυρωματικῆς.
Ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης ὑφύεται ἐξάγωνον τύμ-
πανον, εἰς τὰς 6 γωνίας τοῦ ὁποῦ ἵστανται 6
μικραὶ ἀργυραὶ λάγνηνοι. Ἐπὶ δὲ τῆς ἄνω ἐπιφα-
νείας τοῦ τυμπάνου τούτου, ἥτις εἶναι ἀνώμαλος
καὶ πετραία ὡς φυσικὸν ἔδαφος, ἵσταται τὸ ἄγαλμα
τοῦ Σαλαδίνου κρατοῦντος τὸν ἵππον του, καὶ τὸ
τοῦ sir Kenneth ἐφίππου πλησίον πηγῆς τινος.
Οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες, οἱ τὸσον ἐπίσημοι ἐπὶ τῶν
Στραυροφοριῶν, εὐρίσκονται ὑποκάτω δύο ὑψικό-
μων φοινίκων, τῶν ὁποίων καὶ τὰ στελέχη καὶ τὰ
φύλλα εἶναι κατεργασμένα μὲ ἀμίμητον τέχνην καὶ
φυσικότητα. Ἀνω δὲ τῶν δένδρων 20 καμπύλοι
κλάδοι κρατοῦσιν 20 κηρία. Τὸ θέμα τοῦ λυχνοῦ-
χου τούτου ἐλήφθη ἀπὸ τὸ σύγγραμμα τοῦ Κυρίου
Σκώττου τὸ ἐπονομαζόμενον Talisman.

Οἱ Κύριοι Σμιθ καὶ Νίκολσον τοῦ Λονδίνου
ἔθεσαν καὶ οὗτοι τὸν μαργαρίτην τῶν ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς τῆς βιομηχανίας. Ἐστειλαν δ' ἐνταῦθα
ῥαῖον λυχνοῦχον, τὸν ὁποῖον, οὐ μόνον θέλομεν
φανῇ ἑλλειπεῖς, ἀν δὲν ἀναφέρωμεν, ἀλλὰ καὶ φο-
βούμεθα μὴ ἡ κομψότης ἀφιλοκάλους μᾶς ὀνομάσῃ
ἂν λίαν δὲν θαυμάσωμεν. Ἡ βάσις του εἶναι
τρίγωνον τύμπανον καὶ ἐπὶ τούτου ἵστανται ὄρθιοι
τρεῖς γυμνοὶ ἄνδρες κρατοῦντες τὰ παράσημα τοῦ
δουκὸς Roxburgh, εἰς ὃν καὶ τὸ σκεῦος ἀνήκει
πλησίον δὲ αὐτῶν βλαστάνει βάλανος ὀλίγον ὑψηλῇ,
μὲ τοὺς καρπούς της, ὀλίγα φύλλα καὶ 12 κλάδους
οἵτινες φέρουν 12 κηρία.

Οἱ ἴδιοι ἐξέθεσαν καὶ ἄλλους ἀργυροῦς λυχνοῦ-
χους οἵτινες ἔχουν σχῆμα δένδρων ἐπὶ τῶν ὁποίων
κάθηνται παιδία, ἢ κρέμανται καρποὶ καὶ ἀνθη,
ὁμοίως καὶ τινες ὁμοιομετάλλους καρποδόχας μὲ
ὑάλινα δοχεῖα εἰς τὴν κορυφὴν, ὡς ὁ ἀναγνώστης
βλέπει εἰς τὴν εἰκονογραφίαν τοῦ ἀριθ. 153.

Ἄν ὁ λυχνοῦχος τῶν ἐν Λονδίῳ Κυρίων Μιχαὴλ
Ἑμμανουὴλ ὑπῆρχε καθ' ὃν καιρὸν ὁ Κύριος Louvet
de Couvray περιέγραφε τοὺς τερπνοὺς tête-à-tête
δείπνους τοῦ ἵπποτου Φοβλὰς καὶ τῆς μαρκεσίας
B. . . ., οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἤθελε τεθῇ μεταξὺ
τῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς εἰκόνας τῆς ἡδυπαθείας.
Δὲν εἶναι κυρίως λυχνοῦχος, πλὴν φέρει 6 κηρία
ἱκανὰ νὰ διαχύσωσι τόσον φῶς ὅσον χρειάζονται
δύο ἑρασταὶ διὰ νὰ θαυμάσῃ ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Ἰδοὺ
δὲ ὁποίας μαγευτικῆς κατασκευῆς εἶναι. Εἰς δίσκος
πρῶτον χρυσοῦς. β'. τέσσαρες Ποσειδῶνες εἰς
κογχυλοειδῇ ἄρματα ἐγκαθιδρυμένοι καὶ συρόμενοι
ἀπὸ 4 ἀφρίζοντας θαλασσίους ἵππους ἕκαστος,
οἵτινες σχηματίζουν τοὺς 4 πόδας τοῦ δίσκου γ'.
μεταξὺν δύο Ποσειδῶνων ὑπάρχει ἑλλειψοειδὴς
εἰκὼν τῶν παλλακίδων τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. ἐπὶ
ἀλαβάστρου τῆς Σέβρης δ'. δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ
τῶν 4 τούτων εἰκόνων 8 σειρήνες μὲ σάλπιγγας εἰς
τὰ χεῖλη. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ δίσκου φέρει ὡσαύτως
7 εἰκόνας ἐξ ἀλαβάστρου τῆς Σέβρης παριστανούσας
παιδία φαντασιώδη, γυναῖκας, κτλ. Ἐν τῷ μέσῳ
τοῦ δίσκου γυνὴ καὶ ἀνὴρ ὄρθιοι στρέφοντες τὸ
σῶμα πρὸς τὰ ὀπίσω σηκόνουν μεγάλην ὑαλίνην
λεκάνην προσδιορισμένην δι' ὀπωρικά, γλυκίσματα,
ἢ ἀρώματα· περίξ δὲ τῆς λεκάνης 6 ὀφιοειδεῖς
κλάδοι κρατοῦν τὰ κηρία, τὰ ὁποῖα κατατάττουν
τὸ περίεργον καὶ τερπνὸν τοῦτο σκεῦος εἰς τὴν
τάξιν τῶν λυχνοῦχων. Τὸ σκεῦος τοῦτο κατε-
σκευάσθη διὰ τὸν κόμητα τῆς Γάβας καὶ ἀξίζει
περίπου λίρας 500.

Εἰς τῶν αὐτῶν τεχνιτῶν τὴν ὑαλίνην σκευοθήκην

ἑτεροὶ δύο λυχνοῦχοι ἐθεωρήθησαν ὑπὸ πολλῶν ἔργα μοναδικὰ εἰς τὸν κόσμον. Εἶναι δὲ δύο μεγάλα ἀγγεῖα ἔχοντα σχῆμα λαγῆνου μέ δύο βραχίονας ἐξ ὑάλου χρώματος βαθέος κυανοῦ. Οἱ δὲ βραχίονες οὗτοι εἶναι δύο χρυσοὶ ἔρωτες ἔχοντες τὸ σῶμα κυρτωμένον. Ἐκ τοῦ στομίου ἐκάστου τῶν ἀγγείων ἐξέρχονται 6 καρυόφυλλα καὶ ῥόδον ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, μετὰ τὰ φύλλα καὶ τοὺς κάλυκας τῶν. Τὰ δὲ καρυόφυλλα ταῦτα εἶναι αἱ κηροδόχοι ὅσαι τῶν λυχνοῦχων. Αἱ βάσεις τῶν ἀγγείων εἶναι θάλασσαι κυματώδεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων πλέουν σειρήνες γυμναί, ἵπποι θαλάσσιοι καὶ τῆς μυθολογίας μας ἄλλαι θεότητες. Ὁ τρόπος καὶ ὁ ῥυθμὸς μετὰ τὸν ὁποῖον οἱ τεχνῖται ἐπιτηδείως συνεδύσαν καὶ κατειργάσθησαν τὸν ὑάλον καὶ τὸ μέταλλον ἐν ταῦθα, εἶναι καὶ ἐπαίνου καὶ πάσης περιεργείας ἄξια.

Ἀντικρὺ τοῦ περιφήμου τάπητος, τὸν ὁποῖον αἱ Κυρίαι τῆς Ἀγγλίας ἐκέντησαν διὰ τὴν χαριτόβρυτον Βασίλισσάν των, κρέματα ὁ κρυστάλλινος πολυέλαιος τῶν Κυρίων Perry καὶ Συντρ., ὁ ἀδελφὸς οὗτος τοῦ μεγάλου πίδακος τῶν Κυρίων F. & C. Osler. Ὁ ἀριθ. 177 δεικνύει ὅλον τὸ κάτω μέρος τουτοῦ. Τὸ ὕψος αὐτοῦ εἶναι δύο ἀναστήματα ὑψηλοῦ ἀνδρὸς καὶ φέρει 144 κηρία· ἤθελεν εἰπεῖ τις ὅτι κατεσκευάσθη διὰ νὰ φωτίσῃ αἶθουσαν μεγάλου θεάτρου, παλατίου, ἢ τοῦλάχιστον μεγάλην ἐκκλησίαν. Συνίσταται δὲ ὁ πολυέλαιος οὗτος, τὸν ὁποῖον ἀδυνατοῦμεν νὰ περιγράψωμεν, ἀπὸ χιλιάδας θαυμασίως συνδεμένων καὶ σπινθηροβόλων κρεμαστῶν κρυστάλλων, φακωτῶν, πρισματοειδῶν, κωδωνοειδῶν, τριγλύφων, σφαιρικών, φύλλων, ἀλύσεων λεπτῶν ὡς ἀδαμάντινα περιδέραια, ἢ παχέων ὡς τὰ πώματα κρυσταλλίνων φιαλῶν τὰς ὁποίας ἔχομεν ἀπὸ πολυέδρους μικροὺς ὀβελίσκους, ἢ πυραμίδας, καὶ πᾶν ἄλλο τὸ ὁποῖον ἢ φαντασία, ἢ ἁρμονία καὶ ἢ φιλοκαλία ἐνέπνευσαν εἰς τὸν δημιουργὸν διὰ νὰ κατασκευάσῃ τὸ πολὺλυχνον τοῦτο σκεῦος.

Πλησίον τοῦ λαμπροῦ πολυελαίου τῶν Κυρίων Perry ὑπάρχουν ἑτεροὶ 14 περίπου ὑάλινοι διάφορων χρωμάτων, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ προρρήθεις κολασσι-αῖος οὐδεμίαν ἐπιτρέπει περιγραφὴν. Μ' ὅλον τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ μὴν ἀναφέρωμεν ἐξ αὐτῶν τὸν πολυέλαιον τῶν Κυρίων Apsley Pellat καὶ Συντρ., ὅστις φέρει τὰ δευτερεῖα κατὰ τε τὸ μέγεθος καὶ τὴν κομψότητα, πλεονεκτήματα τὰ ὁποῖα ἐπισύρουν τὴν προσοχὴν τοῦ διαβάτου.

Δύο μικροὶ καὶ δύο μεγάλοι κρυστάλλινοι λυχνοῦχοι 8 ποδῶν ὕψους καὶ μετὰ 15 κηρία ἕκαστος,

ἀνήκοντες μὲν εἰς τὴν Βασίλισσαν τῆς Ἀγγλίας, κατασκευασθέντες δὲ ὑπὸ τῶν ἐν Βιρμιγγάμῃ K. F. & C. Osler, ἴστανται ὡς βασιλεῖς μεγαλοπρεπεῖς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Βασιλείου τῶν λυχνοῦχων. Ἐκαστος τῶν λυχνοῦχων τούτων ὀρθοῦται ἐπὶ μικροῦ στηλοβάτου καλυπτομένου ἀπὸ ἐρυθρὸν κατυφὲ φέρει δὲ ἀπλᾶ ὑαλουργικὰ ἄνθη καὶ κλάδους, ἐπὶ τῶν ὁποίων αἱ λαμπραὶ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες παίζουσι παράγουσι ποικιλίαν χρωμάτων. Οἱ λυχνοῦχοι οὗτοι ἐπισύρουν τὸν γενικὸν θαυμασμὸν μᾶλλον διὰ φυσικῆς κομψότητος καὶ χάριτος, ἢ διὰ πλουσιῶν στολισμῶν καὶ ἐπιδεικτικῶν κοσμημάτων. (ἰδὲ ἀριθ. 140).

Ὁ εἰς τὸν ἀριθ. 181 μεγαλοπρεπὴς λυχνοῦχος τοῦ Κυρίου Sharp ἐκ Γερμανικοῦ Ἀργύρου, χρήσιμος διὰ τὸ κέντρον πλουσιοπαρόχου συμποσίου, εἶναι ἔργον ὄχι μικροτέρου θαυμασμοῦ.

Ἡ βάση του εἶναι φυλλῶδες τετράγωνον μετὰ ἀγρίου λέοντος καὶ σήματα (armour) τὸ σῶμά του φυσικώτατος κορμὸς δένδρου κάτωθεν τοῦ ὁποῖου ὁ Ἅγιος Γεώργιος ἀφοῦ διεπέρασε τὸ δόρυ του εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ δράκοντος, ἐτοιμάζεται νὰ τὸν πατάξῃ μετὰ τὴν σπάθην του.

Πᾶν ὅ,τι ἐντεχνον, ὠραῖον καὶ ἀξιοσημείωτον ἐκθέτει ἡ ἀγγλικὴ λυχνοποιία ἀνέφερα ἐν ταῦθα. ἤδη δὲ μεταβαίνω εἰς τὰ δωμάτια τῶν λοιπῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης, ὅπου καὶ πολλὰ καὶ ἀξιοθαύμαστα ὑπάρχουσιν.

Ἀς ἀρχίσω ἀπὸ τὴν φιλαρμονικὴν λυχνίαν τῶν Κυρίων Fleischmann τῆς Sonnenberg, τὴν εὐρισκομένην εἰς τὸ πρωσσικὸν ὑπερῶον καὶ ἀξιοσημείωτον μόνον διὰ τὴν γελοιογραφίαν της. Εἶναι ὀρειχάλκινος καὶ συνίσταται ἀπὸ δύο ὁμοκέντρους κύκλους ὧν ὁ μὲν εἶναι ὑψηλότερος τοῦ ἄλλου. Ἐπὶ τῶν περιφερειῶν τῶν κύκλων τούτων, ὅπου ὑψοῦνται τὰ 6 κηρία της, κάθεται μέρος τῆς ἐν Λονδίῳ περιφήμου μουσικῆς ἐταιρίας τοῦ K. Τουλιανοῦ, ἢ μᾶλλον 19 ἄνδρες ἀναστήματος μικρῶν παιδῶν, ἔχοντες τὰ πρόσωπα γελοιωδῶς παραμορφωμένα, ἕκαστος μετὰ τὸ ὄργανόν του, εἰς ἰδρωτοποιὸν ἀγωνίαν. Ὁ δὲ ἀρχηγὸς αὐτῶν Τουλιανὸς, μετὰ ἱμάτιον μαῦρον καὶ περισκελίδας μαύρας, ὑπενδύτην λευκὴν, χειρίδας λευκὰς, μετὰ ἐξωγκωμένην γαστέρα, δίδων εἰς τὸ σῶμά του γελοῖους μορφασμοὺς, ὀρθίος εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λύχνου καὶ κρατῶν μικρὰν ῥάβδον, μετρεῖ τὸν χρόνον.

Ἡ λυχνία αὕτη προξενεῖ μεγίστην εὐχαρίστησιν καὶ ἐντύπωσιν εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ Λονδίνου, διότι γνωρίζοντες καὶ τὴν μουσικὴν τοῦ Κυρίου Τουλιανοῦ καὶ τὰς θέσεις τὰς ὁποίας ὁ διευθυντὴς λαμβάνει, εὐρίσκουν τὴν παραβολὴν ἀγγλινουστάτην.

Τὸ ἐπίλοιπον τοῦ σκεύους συνίσταται ἀπὸ κλάδους, φύλλα καὶ λοιπὰ τορνεύματα μικροῦ λόγου ἀξία.

Εἰς τὴν ἰταλικὴν συλλογὴν οἱ ἐκ Διβόρνου Κύριοι Solaini ἐκθέτουν ζεύγος ὑψηλῶν λυχνούχων ὡς ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἀναστήματος ἀνθρώπου. Εἶναι ἐκ λευκοῦ μαρμάρου καὶ ἕκαστος φέρει 19 θολὰς σφαίρας ὑπὲρ τῶν 16 ἐλλυχνίων του. Ἡ ἐπὶ τούτων γλυπτικὴ δὲν εἶναι πολύτιμος, οὔτε περίπλοκος· φέρει ἀπλοῦν τι καὶ κομψόν, πλὴν ἐπειδὴ τὸ ὅλον τῶν σκευῶν εἶναι βαρύτατον καὶ ὀγκώδες, ὅλη ἡ ἐργασία χάνεται· ὁμοιάζουν δὲ ἄνδρα ὥραϊον, ὅστις φουσκόνων τὰς παρειάς του καὶ ἐνδύμενος παχύτατα ἱμάτια ἀσχημίζεται. Οἱ δύο οὗτοι λυχνούχοι εἶναι προσδιωρισμένοι βέβαια ἢ διὰ μέγαν ναὸν, ἢ διὰ τὴν μεγάλην κλίμακα βασιλικοῦ τινος παλατίου.

Τὰ ὑάλινα σκεύη τῆς Βοημίας ἀποτελοῦσιν ἕνα τῶν ὡραιότερων καὶ οὐσιωδεστέρων κλάδων τῶν ἐκθεμάτων τῆς αὐστριακῆς βιομηχανίας. Μεταξὺ τούτων οἱ Κύριοι E. F. Harrach ἐκθέτουν 15 λυχνούχους κατασκευῆς ἀξιεπαίνου καὶ θεωρίας τῶντι μαγικῆς. Τέσσαρες τούτων ἔχοντες μέγεθος ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἀναστήματος ἀνθρώπου, εἶναι ἀπὸ ὑάλου διαφανέστατον, χρώματος ἀμεθύστου, χρυσωμένοι δὲ μὲ ποικίλματα, γεωμετρικὰ σχήματα καὶ ἄλλα σχέδια, ὥστε ὁ ὀφθαλμὸς ἀπατάται καὶ νομίζει ὅτι εἶναι ὑάλος πεφυρμένος μὲ πολύτιμον μέταλλον. Ἐκ τῆς κορυφῆς ἐκάστου αὐτῶν ἐξέρχονται 10 κλάδοι κυκλοειδεῖς, ἐκ κρυστάλλου ἐσβεσμένου καὶ θολοῦ ὡς παγωμένου ὕδατος, ἐπὶ τῶν ὁποίων κάθηνται 10 μικρὰ κρυστάλλινα παιδία φέροντα εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν 10 κηρία. Ἀπὸ δὲ τὴν βάσιν τῶν κηρίων πίπτουν περὶ τὰς κεφαλὰς τῶν παίδων τρίγλυφα καὶ κώδωνες κρυσταλλοειδεῖς. Οἱ 4 οὗτοι λυχνούχοι εἶναι προτιμότεροι τῆς πολυτελοῦς κλίνης τῆς Αὐστρίας, καὶ ἡ βοημικὴ ὑαλοποιία οὐδὲν τελειότερον ἠδύνατο νὰ προάξῃ διὰ νὰ κοσμήσῃ τὰ βασίλεια τῶν διαδόχων τοῦ Φριδερίκου τῆς Ἀβσβούργης.

Πρὶν γίνῃ ἡ παρούσα Ἐκθεσις, πόσοι δὲν ἦσαν ἠπατημένοι διὰ τὴν βιομηχανίαν τῆς ἡμιπολιτισμένης Ῥωσσίας; Ἄν ἔξῃ ὁ Μέγας Πέτρος, ἡ σκληρὰ καρδιά του ἠθέλην αἰσθανθῇ σάλον ἀνεκφράστου χαρᾶς διὰ τὰ ἔργα τῶν ἐπιδιδόντων ὑπηκόων του.

Τὰ ἔργα ταῦτα σήμερον διαφιλονεικοῦσιν ἐνταῦθα τὰ πρωτεῖα πρὸς τὰ τῆς κομψῆς Γαλλίας καὶ τὰ τῆς μηχανικωτάτης Ἀγγλίας. Εἶναι ἀληθές ὅτι οἱ πλείστοι τῶν διδασκάλων αὐτῶν εἶναι Γάλλοι, πλὴν οἱ μαθηταὶ τοσοῦτον ἐπροώδευσαν, ὥστε δυσκολεύε-

ται τις εἰς τίνος τὴν κεφαλὴν νὰ θέσῃ τὸν στέφανον τῆς ἐλαίας, εἰς τοῦ διδασκάλου ἢ εἰς τὴν τοῦ μαθητοῦ.

Ἡ Ῥωσσία ἐκτὸς τῶν ἀδαμαντουρρημάτων καὶ ὑφασμάτων τὰ ὁποῖα ἔπεμψε, μὲ τὴν ἰδίαν ἐκείνην ὑπομονὴν, μὲ τὴν ὁποίαν μετέφερεν εἰς τὴν Πετρούπολιν ἐκ τῆς Φινλανδίας τὸν μέγαν γρανίτην, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἴσταται τὸ ἀγαλμα τοῦ Μεγάλου Πέτρου, μετεκόμισεν ἀπὸ τὰς κατεψυγμένας ζώνας τῆς, ἐντὸς τοῦ ὥραϊου παλατίου τῆς βιομηχανίας, 4 κολοσσιαίους ὀρειχαλκίους λυχνούχους, οἵτινες, ὡς ἄλλοι τῶντι κολοσσοὶ, φρουροῦσι τοῦ εὐρυχώρου δωματίου τῆς Ῥωσικῆς βιομηχανίας τὰς εἰσόδους. Ἰστανται δὲ ἐπὶ στηλοβάτων ἐκ μαύρου μαρμάρου, καὶ ἕκαστος ἔχει ἀριθμὸν τινα θολερῶν σφαιρῶν. Ὁ ὀγκώδης κορμὸς αὐτῶν δὲν εἶναι ἐπιφορτισμένος ἀπὸ πολλὰς γλυφὰς καὶ κλάδους, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνάγεται εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην ἀπλότητα ἣτις χαρακτηρίζει τὴν τέχνην τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων— πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῆς ποικιλίας ἕκαστος ἔχει εἰδικὸν καὶ διάφορον σχέδιον. Ὁ τοῦ ἀριθ. 105, εἶναι πλέον πεποικιλμένος.

Ἄλλ' ἡ Ῥωσικὴ τέχνη δὲν διερμηνεύεται διὰ τῶν λυχνούχων τούτων. Τὸ εἰς εἶδος λυχνούχου σύμπλεγμα (group) τοῦ δουκὸς τῆς Μόσχας Δημητρίου Δόνσκοι, ὡς ὥραϊος ἀθλητῆς εἰς τὰ ἀγγλικά ταῦτα Ὀλύμπια, θαρράλῶς προκαλεῖ πάντα τὰ ἔθνη εἰς συναγωνισμόν κατὰ τε τὴν τέχνην καὶ τὴν ιδέαν καὶ τὸ σχέδιον καὶ τὴν ἀξίαν (ιδεῖ ἀριθ. 99).

Ἴδου τί εἶναι τὸ ἀργυροῦν τοῦτο σκεῦος.

Μία ὑψηλὴ πλάτανος, μὲ κλάδους ὀριζοντεῖους καὶ δασυφύλλους. Τὰ φύλλα τῆς κορυφῆς ὄντα εὐφύως περιπεπλεγμένα σχηματίζουν πλατὺ καὶ κομψὸν κάνιστρον διὰ ὀπωρικὰ ἢ ἄνθη. Πλησίον τοῦ στελέχους τοῦ δένδρου, ὁ ἵππος τοῦ δουκὸς Δημητρίου Δόνσκοι, ἴσταται ζωηρότατος καὶ κρατούμενος ἀπὸ ὀπλίτην στρατιώτην. Ὀλίγον δὲ μακρὰν τοῦ ἵππου ὁ ῥηθεὶς δούξ, ὁ ἐλευθερώσας τὴν Ῥωσσίαν ἀπὸ τὴν ἑκατονπεντηκονταετῇ δουλείαν τῶν Ταρτάρων, τὸ 1,380, κεῖται ἡμίθανῆς ὑπὸ βολῆς τὴν ὁποίαν κατὰ τὴν τελευταίαν μάχην ἔλαβε. Φέρει δὲ μέγαν πλατὺν θώρακα καὶ σιδηροῦν κράνος· ἡ ἀσπίς καὶ ἡ σπάθη του παράκεινται τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, καὶ ἔχει τὴν παλάμην ἐπὶ τῆς πληγῆς, ἣτις στέλλει αὐτὸν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον.

Ὁ πρίγκιψ Μιχαῆλ Tverskoy ἀναγγέλλει εἰς αὐτὸν τὴν νίκην, οὗτος δὲ μεταξὺ ἀγωνίας θανάτου καὶ λάμψεως χαρᾶς παρουσιάζει φυσιογνωμίαν τὴν ὁποίαν μόνῃ ἡ ἐξειδικασμένη τέχνη ἐξόχου τεχνίτου δύναται νὰ παραστήσῃ ἐπ' ἀργύρου.

Τὸν θνήσκοντα δοῦκα κρατεῖ ὡσαύτως σημα-
φόρος, ὅστις διὰ τῆς ἄλλης χειρὸς φέρει τὴν μεγά-
λην του σημαίαν· ἡ δὲ κυματοῦσα σημαία περιπλε-
κομένη με τοὺς κλάδους τοῦ ἀμφιλαφοῦς δένδρου
ἀποτελεῖ σκιὰν ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὁ δοῦξ θνήσκει.

Ἡ ἐντύπωσις τὴν ὁποίαν τὸ σύμπλεγμα τοῦ
δουκὸς Δόνσκοι προξενεῖ ἤθελε μένει ἀνεξάλειπτος,
ἂν τις μεταβαίνων εἰς τὰ γαλλικὰ δωμάτια, ὅπου
ποσαῦτα ἔργα με τόσῃν τάξιν καὶ ἀρμονίαν εἶναι
τοποθετημένα, δὲν περιέπιπτεν εἰς νέας ἐκστάσεις.

Εἰς τὰ δωμάτια τῆς Ἀμερικῆς ἔχομεν μίαν ἀπλὴν
καὶ κομψὴν λυχνίαν τὴν ὁποίαν οἱ Κύριοι Κορνήλιος
καὶ Σντ' ἐκθέτουν (ἰδὲ ἀριθ. 46).

Ἡ κομψότης τῶν Γάλλων καὶ ἡ περὶ τὰ ὠραῖα
κρίσις αὐτῶν εἶναι παροιμιώδῃ σήμερον· πλὴν διὰ
νὰ γνωρίσῃ τις πόσον ἡ γενικὴ αὕτη ἰδέα εἶναι ὀρθή,
πρέπει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον
καὶ νὰ ρίψῃ ἐν μόνον βλέμμα εἰς τοὺς 400 καὶ
ἐπέκεινα λυχνούχους καὶ λυχνίας τὰς ὁποίας με
τόσῃν χάριν συνηρμολόγησαν ἐνταῦθα. Οὐδέποτε
γράμμη στρατιωτῶν παρέστησε θέαμα ἀναλογώ-
τερον καὶ ὁμαλότερον τοῦ λυχνοστασίου τούτου τῆς
Γαλατίας.

Οἱ ἐξ ἐπιχρύσου ἀλαβίστρου 5 λυχνούχοι τῶν
ἐν Παρισίοις Κυρίων Lahoeche, ἀξίας 7,000 φράγ-
κων, ὁποῖον κομψὸν κόσμημα διὰ τὴν αἶθουσαν εἰς
τὴν ὁποίαν θέλουν τεθῇ! Τὰ ζωρὰ καὶ φυσικὰ
χρώματα τῶν ἐπὶ τούτων ἐξωγραφημένων ἀνθῶν καὶ
ἐρώτων, κατὰ τὴν ἐργασίαν τῆς Σέβρης· τὰ ἀπλὰ
κλαδιά καὶ ψαλιδίσματα τοῦ μετάλλου των, τὸ
ἐλαφρὸν καὶ λεπτὸν τῶν σκευῶν, ἡ ἀναλογία, ἡ
ἀρμονία, παντὸς σκαλίσματος, πάσης χρωματο-
γραφίας ἢ λευκογραφίας, δὲν δύνανται νὰ συνδυα-
σθῶσιν ἄλλαχού καλλίτερον, διὰ νὰ σχηματισθῇ
ὅλον, δυνάμενον νὰ ἐπονομασθῇ δικαιότερον ὠραῖον.

Ὁ Κύριος Boyer ἐκθέτει δύο ὀρειχαλκίνοις λυ-
χνούχοις ἐπὶ τῶν ὁποίων ἴστανται ὀπλῖται σταυρο-
φόροι, μικροὶ μὲν τὸ ἀνάστημα, πλὴν ἐπιτηδειο-
τάτης ἐργασίας. Οἱ δὲ Κύριοι E. Vittoz καὶ Σντρ.
ἔστειλαν ἓνα λυχνούχον τὸν ὁποῖον ὀφείλομεν πάν-
τως νὰ σημειώσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας.

Συνίσταται ἀπὸ κυλινδρικὸν ραβδωτὸν στηλο-
βάτην ἐκ μέλανος μαρμάρου, οὗ τινος ἡ βάσις εἶναι
χρυσή. Ὁ στηλοβάτης οὗτος διασταυροῦται ἀπὸ
χρυσὴν ἄλυσιν ἀνθέων τῆς ὁποίας τὰ ποικίλα ἄνθη
εἶναι ζωηροτάτῃ ἐργασία. Ἐπ' αὐτοῦ δὲ τοῦ στη-
λοβάτου ἴσταται ὄρθιον μικρὸν ἀνθοφόρον παιδίον,
ἀναστήματος τετραετοῦς νηπίου. Τὸ παιδίον τοῦτο
ὑποστηρίζει διὰ τῶν χειρῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του
πλατὺ κἀνίστρον περιέχον καρπούς καὶ ἄνθη με-

ρίστη δὲ ἀνθοδέσμη ἐκ τοῦ μέσου τοῦ κἀνίστρου
ἐξερχομένη καὶ σχηματισμένη ἀπὸ ῥόδα, καρυό-
φυλλα, κρίνους καὶ ἄλλα ἄνθη, περιέχει ἐντὸς τῶν
φύλλων τῆς τὰς διαφόρους κηροδόχους ὅπας τοῦ
ὕψικόμου τούτου λυχνούχου.

Ὁ Κύριος Froment Meurice, ὁ κατασκευαστὴς
τοῦ περιφήμου καλλυντηρίου τῆς δονκίσσης τῆς
Πάρμας, τὸν ὁποῖον καὶ προανέφερα, δὲν μένει κα-
τώτερος εἰς τὴν λυχνοποιίαν. Οἱ ἀργυροὶ λυχνού-
χοί του εἶναι μὲν μικροὶ καὶ ἀπλῆς κατασκευῆς,
πλὴν καλλίτεροι τῶν ἐπιδεικτικῶν τοῦ Κυρίου Μόρ-
τιμερ καὶ τῶν Κυρίων Carare διὰ τε τὴν κομψότη-
τα καὶ διὰ τὴν φιλοκαλίαν.

Ὁ λυχνούχος τοῦ K. Odiet, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ
Πᾶν ἴσταται κρατῶν τράγον, καὶ ἄλλῃ θεότης ἐξ
ὕδροχόης χύνουσα ὕδωρ εἰς παιδίον τὸ ὁποῖον προ-
σφέρει εἰς αὐτὴν κέρας, δὲν πρέπει νὰ παρασιωπηθῇ,
ὡς συμβαίνει τοῦτο ἐξ ἀνάγκης εἰς μέγαν ἀριθμὸν
γαλλικῶν λυχνούχων, τοὺς ὁποίους παραλείπομεν
ἕνεκα τῶν στενῶν ὁρίων τῆς περιγραφῆς ταύτης.

Οἱ δὲ Κύριοι Caghean, ὁ Κύριος L. Hadrot καὶ
ἄλλοι τινὲς ἔφεραν μέγαν ἀριθμὸν λυχνούχων ἐξ
ἐκείνων, οἵτινες ὄντες κατεσκευασμένοι με μηχανὴν
ὠρολογίου κυκλοφοροῦσιν ἀενάως τὸ ἔλαιόν των
περὶ τὴν θρυαλλίδα, ὥστε καὶ τὸ φῶς των εἶναι
λαμπρότερον καὶ τὸ σκεῦος εὐχρηστότερον.

Ἄν μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν ταύτην τῶν λυχνούχων
τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου ἤθελέ τις μᾶς ἐρωτήσῃ
ποῖοι καθ' ἡμᾶς φέρουσι τὰ πρωτεῖα, τὸ πρόβλημα
ἤθελε μᾶς φέρει εἰς οὐ μικρὰν ἀμηχανίαν. Οἱ
ἀργυροὶ λυχνούχοι τῆς τε Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας
εἶναι ἰσοδύναμοι, με μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ τῆς
Ἀγγλίας εἶναι ὀλίγον βαρύτεροι· τοῦτο δ' ἐξηγεῖται
εὐκόλως. Τὰ περιωνυμώτερα χρυσουργεῖα τοῦ Λον-
δίνου, εἶναι γαλλικὰ, συστηθέντα ὑπὸ τῶν κυρίων
των πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπερ φαίνεται
καὶ ἀπὸ τὴν ἐπωνυμίαν των Morel, Michel, Emma-
nuel, κτλ. Ἡ δὲ ἐν Ἀγγλίᾳ διαμονὴ ἔκαμε, φαίνε-
ται, τοὺς κυρίους νὰ λησμονήσωσιν ὀλίγον τὸ ἐλα-
φρὸν κομψὸν τῆς πατρίδος των καὶ νὰ παραδεχθῶσι
τὸ βαρὺ κομψὸν τῆς Ἀγγλίας.

Οἱ ὑάλινοι λυχνούχοι τῆς Βοημίας εἶναι οὐ μόνον
ἀμίμητοι, ἀλλὰ καὶ μοναδικοὶ ἐντὸς τοῦ κρυσταλλί-
νου παλατίου, ὅθεν οὐδένα παραλληλισμὸν ἐπιδέ-
χονται.

Τὸν ἀργυρὸν λυχνούχον τοῦ ῥωσικοῦ δουκὸς
Δόνσκοι ἡ κοινὴ γνώμη ἀνηγόρευσε βασιλέα πάντων
τῶν ἐν τῷ παλατίῳ ἀργυρῶν ἔργων.

Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς ἀλαβαστρίνους, ὀρει-
χαλκίνοις καὶ λοιποῦς μεταλλικοῦς λυχνούχους τῆς

Γαλλίας, πᾶσα ἀμφιβολία περὶ τῶν πρωτείων τῶν ἀφανίζεται. Εἶναι τὰ ὠραιότερα καὶ εὐθηνότερα σκεύη, τὰ ὅποια πᾶς εὐκατάστατος πρέπει νὰ προτιμήσῃ διὰ τὸν φωτισμὸν τῆς οἰκίας του.

VII.

Ἀγγεῖα.

Ἐπειδὴ ἡ λέξις ἀγγεῖα σημαίνει οὐ μόνον τὰ σκεύη τὰ χρησιμεύοντα εἰς διατήρησιν τῶν ἐδεσμάτων, ῥευστῶν καὶ ἀρωμάτων, οὐ μόνον ὅσα μεταχειρίζομεθα πρὸς συμπλήρωσιν συσκευῆς ἢ στολισμοῦ οἰκίας τινος, ἀλλὰ καὶ πλείστα ἄλλα χρησιμεύοντα εἰς καθημερινὰς χρεῖας· ἐπειδὴ ἡ κατασκευὴ τούτων ἄρχεται ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐπειδὴ ὁλόκληρα στρώματα τοῦ ὑαλίνου παλατίου καλύπτονται ἀπὸ τοιαῦτα ἀγγεῖα τῶν διαφόρων ἐθνῶν, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἔμβωμεν εἰς λεπτομερείας τινάς.

Τὰ ἀγγεῖα τῶν Αἰγυπτίων θεωροῦνται ἀρχαιότερα πάντων· πλὴν ἐπειδὴ ὁ τρόπος καθ' ὃν κατεσκευάζοντο, τὰ ἐπ' αὐτῶν σχέδια καὶ χρώματα, τὰ σχήματά των, ἔχουν μεγίστην ὁμοιότητα πρὸς τὰ τῶν Σινῶν καὶ Ἰνδῶν, διὰ τοῦτο γενικὴ γνώμη τῶν ἀρχαιολόγων εἶναι, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι τὰ ἔλαβον ἀπὸ τὰ ἔθνη ἐκεῖνα. Εἰς τὴν Ἑλλάδα, λέγει ὁ Πλίνιος (Βιβλ. 7, κεφ. 56, Διογ. Λαερτ. 74), πρῶτος Ἀθηναῖός τις, ἐφεύρε πῆλινον ἀγγεῖον, καὶ ὁ Σκύθης Ἀνάχαρσις τοὺς τροχοὺς τοῦ πηλοῦ.

Ὁ Κ. Roux, ὅστις ἀνέλυσε Τυρρηνικὰ καὶ Καμπανικὰ πῆλινα σκεύη, βεβαιοῖ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι εἶχον, ὅ, τι καὶ οἱ σημερινοὶ, ἤγουν τὴν τέχνην τοῦ νὰ βερενικῶσιν (ὑαλίζωσιν) ἢ μολυβδῶσιν τὸν πηλὸν καὶ αὐτὴν τὴν ἀλαβαστροποιίαν τῶν Σινῶν, μὴ διαφέρουσιν διόλου τῆς εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα κατασκευαζομένης (Cayl. Rec. τόμ. 5, σελ. 233).

Τὰ κέρατα τῶν ζώων ἦσαν τὰ πρῶτα ἀγγεῖα, τὰ ὅποια ἡ φύσις ἐδίδασκε τὸν ἄνθρωπον νὰ μεταχειρισθῇ διὰ τὸ ὕδωρ, ἅτινα καὶ ὠνομάζοντο ὄλμοι ἢ ῥυτά. Τὰ δὲ πρῶτα ἀγγεῖα τὰ ὅποια ὁ ἄνθρωπος κατεσκεύασεν ἀπὸ πηλὸν ἦσαν παραπλήσια τῶν κεράτων. Εἰς ταῦτα προσετέθησαν ὕστερον κεφαλὰι ζώων, ἡμισώματα καὶ διὰ τοὺς κραιπαλῶντας καὶ μεθύσους ἀπεμιμούντο τὸ πλεόν ἀπόκρυφον μέρος τοῦ σώματος· αἱ δὲ κεφαλὰι τῶν ζώων πολλάκις ἦσαν

μυθολογικαί, ὡς τραγελάφων καὶ ἄλλων φανταστικῶν τεράτων.

Τὰ ἀγγεῖα τῶν ἀρχαίων, τὰ ὅποια διὰ τοὺς μεταγενεστέρους εἶναι διερμηνεῖς τῶν συνηθειῶν, ἐνδυμασιῶν καὶ ἐπίπλων τῶν ἀρχαίων, καὶ τὰ ὅποια διέσωσαν εἰς ἡμᾶς δείγματα τινὰ τῆς ζωγραφικῆς ἐκείνων, διηροῦντο εἰς τὰ τῆς κηδείας ἢ ὁστοδοχεῖα, εἰς τὰ πρὸς κόσμον ἀρχιτεκτονικὸν χρησιμεύοντα, εἰς τὰ πρὸς πόσιν, εἰς χονδρὰ ἀγγεῖα, ὅσα εἶχον χονδρὰ σχέδια, ὡς κεφαλὰς ζώων, κτλ., εἰς ἐπιδεικτικὰ, δηλαδὴ τὰ τιθέμενα εἰς τοὺς ἄβακας, στολισμοῦ καὶ ἐπιδείξεως χάριν, ὡς τὰ τῶν σημερινῶν, εἰς τὰ sideboards, εἰς ἀρωματικά, ἤγουν ἀγγεῖα δώρων διὰ τοὺς ἀθλητάς, τὰ ὅποια περιεῖχον ἱερὸν ἔλαιον ἐξαγόμενον ἐκ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν πεφυτευμένων ἐλαίων, καὶ εἰς τὰ ἐν Ἑρακλείῳ ἀνευρεθέντα, τὰ ὅποια ἦσαν λεπτότατα παραβαλλόμενα πρὸς τὸν λεπτότατον ὑαλὸν μας. Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ ἀγγεῖα κατεσκευάζοντο ἀπὸ κέρατα, ξύλον, ἐψημένην γῆν, λίθον, μάρμαρον, ἐλέφαντα, πολυτίμους λίθους, κρύσταλλον, μίγμα ἀργύρου καὶ χρυσοῦ, καθαρὸν χρυσὸν ἢ ἄργυρον, καὶ ἀπὸ εἰδός τι ἀλαβάστρου. Ἄν τὰ σημερινὰ τῆς Σέβρης ἀγγεῖα ἦναι πολυτιμότερα διὰ τὰς εἰκονογραφίας των, τὰ τῶν ἀρχαίων ὅμως, τὰ ὅποια εἰς τὴν ἐποχὴν μας εἶναι πολύτιμα διὰ τὴν ἀρχαιότητά των, δὲν ἦσαν εἰς ὀλιγωτέραν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπόληψιν. Ὁ Ἀθήναιος λέγει, ὅτι μεταξὺ τῶν λαφύρων τὰ ὅποια ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος εὗρεν εἰς τοῦ Δαρείου τοὺς θησαυροὺς, τὰ ἀγγεῖα μόνον ἦσαν ἀξίας 63 χρυσῶν ταλάντων (σχεδὸν 3,200,000 γρόσια). Ὁ δὲ Πλίνιος ἀναφέρει ὅτι, ὅτε ὁ Νέρων ἔμαθε τὴν ἐπανάστασιν τοῦ στρατοῦ του, ἐνῶ εὗρίσκετο εἰς τὴν τράπεζαν, ἀνέτρεψε καὶ ἔθραυσε δύο κρυστάλλινα ἀγγεῖα πολυτιμότητος κατασκευῆς, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦσαν χαραγμένοι στίχοι τοῦ Ὀμήρου.

Ὁ Κικέρων ἀγορεύων κατὰ τοῦ Βέρρου λέγει, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ δεκάτου Ἀντιόχου, βασιλέως τῆς Συρίας, ἔλαβεν ἀπὸ αὐτὸν κρυφίως διάφορα χρυσᾶ καὶ ἀδαμαντοκόλλητα ἀγγεῖα, τὰ ὅποια οἱ βασιλεῖς τῆς Συρίας μετεχειρίζοντο· μάλιστα δὲ ἀναφέρει ἐν ἀπὸ πολυτίμον λίθον, ἔχον χρυσὴν λαβὴν, ἀπροσδιορίστου τιμῆς.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγγείων τῶν ἀρχαίων δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ ὡς καὶ τῶν νεωτέρων. Ὁ Πλίνιος λέγει, ὅτι κατὰ τὸν τρίτον θρίαμβον τοῦ Πομπηίου τοσαῦτα ἀγγεῖα ὑπῆρχον, ὥστε νὰ φορτωθῶσιν 9 βόες. Εἰς τὸ Βουρβωνικὸν Μουσεῖον τῆς Νεαπόλεως ὑπάρχουν σήμερον 2,500, διαφόρου ἐργασίας. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ συλλογὴ 800 πολυτίμων ἀγγείων,

τὴν ὁποίαν ὁ πάππος τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ' ἔκαμεν, εἶναι σπανιωτάτη διὰ τὴν ἐπ' αὐτῶν ἐργασίαν, τοὺς πολυτίμους λίθους, τὸν κρύσταλλον, τὸν χρυσὸν, κτλ. Εἰς τὸ βρετανικὸν Μουσεῖον τοῦ Λονδίνου ὁ ἀριθμὸς τῶν σωζομένων ἀγγείων τῆς ὠραιότερας ἐποχῆς τῶν Ἑλλήνων ἀναβαίνει εἰς 1,244· ἄλλα τόσα εἶναι τὰ Ἰταλικά. Παραλείπω δὲ τὰ τῶν ἐπιλοίπων ἰδιωτικῶν καὶ ἐθνικῶν Μουσείων παραλείπω καὶ τὴν φθορὰν καὶ θραύσιν ἣν ἐπ' αὐτῶν ἐπέφεραν 2,000 ἔτη.

Τὰ σχήματα τῶν ὠραίων ἀγγείων τὰ ὁποῖα ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, ἡ Βιέννη, ἡ Πρωσσία, ἡ Κίνα ἐξέθηκάν εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, εἶναι ἀπομιμήσεις τῶν οἰνοχοῶν, λαγήνων, καλπιδῶν, κυλίκων, πέλλων, κυμβῶν, φιαλῶν, κρατήρων, πιστίδων καὶ ἄλλων ποικίλων σχημάτων τῆς ἀρχαιότητος, τῶν ὁποίων τὴν βάνανσον κατασκευὴν ἡ Ἑλληνικὴ φαντασία ἐξευγένισε θέτουσα ἐπ' αὐτῶν τὰς εἰκόνας τῶν κατοίκων τοῦ Ὀλύμπου καὶ τοῦ Ἑλικῶνος καὶ μεταχειριζομένη ταῦτα εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς καὶ τοὺς ἀγῶνας.

Ὡς εἰς τὰ πρωτότυπα ἀγγεῖα τῶν Σινῶν, τὰ ἐπὶ ταύτων ἐξωγραφημένα σχέδια εἶναι ὅσα ἡ φαντασία δύναται νὰ συλλάβῃ, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐδύναντο νὰ παραστήσωσιν ὅ,τι ἤθελον· τοῦτο τὸ βεβαίον καὶ ὁ Ἀνακρέων εἰς τὰς ᾠδὰς ιζ'. καὶ ιη'. Τὰ δὲ ζωηρὰ, καὶ ἀνεξάλειπτα μέχρι σήμερον χρώματα αὐτῶν, ἡ στερεότης, ἡ κομψότης καὶ ἐλαφρότης πρὸ πάντων τῶν κατασκευασθέντων πρὸς στολισμὸν τῶν κυλικίων, οὐδεμίαν ἐπιτρέπουσιν ἀμβολίαν περὶ τῆς ὑπεροχῆς τῆς τότε τέχνης παραβαλλομένης πρὸς τὴν σημερινήν. Πλὴν θέλει εἰπεῖ τις, ποῦ ἡ πολυτέλεια τοῦ δίσκου καὶ τεσσάρων ἀγγείων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, τὰ ὁποῖα προσφέρονται δῶρον εἰς τὸν Ἐδουάρδον Κόλινς, τὰ ἐκ χρυσοῦ τῆς Καλλιφορνίας ἀξίας 1,000 λιρῶν; Τάχα εἰς τὰ ἀγγεῖα ἐκεῖνα ὅπου τὸ ψαλίδιον ἢ ἡ γραφὶς τοῦ Μέντορός μας, τοῦ Ἀκράγαντος, τοῦ Στρατονίκου, τοῦ Πραξιτέλους, Ποσειδωνίου τοῦ Ἐφεσίου καὶ τοῦ Ζωποίου, ὅστις ἐπὶ κύμβης εἶχε ζωγραφῆσαι τὸ δικαστήριον τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τὴν δίκην τοῦ Ὁρέστου, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀπὸ λίθους πολυτίμους, ὄνυχας, χρυσὸν, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἔβλεπέ τις διὰ μιᾶς δύο φαινόμενα, τὴν φύσιν καὶ τὴν τέχνην, ἦσαν κατώτερα τῶν σημερινῶν; Ὁχι βέβαια· Μόνον ὁ χρόνος καὶ ἡ λήθη κάμνουσι νὰ νομίζωμεν οὕτως, ὅταν βλέπωμεν τὰ τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου.

Ὁ τρόπος τοῦ ζωγραφεῖν τῶν ἀρχαίων ἐπὶ ἀγγείων ἐλέγετο ληκυθίζειν· διηροῦντο δὲ τὰ

ἀγγεῖα ὡς πρὸς τὴν ζωγραφικὴν εἰς μέλανα καὶ κίτρινα.

Τὰ μέλανα ἦσαν ὅσα ἔφερον σχέδια μαῦρα ἐξωγραφημένα ἐπὶ κεραμοχρόου γῆς· εἶναι δὲ τ' ἀρχαιότερα καὶ τὰ σχέδιά των εἰλημμένα ἐκ τῶν παλαιότερων μύθων τῆς Μυθολογίας. Αἱ ἐπ' αὐτῶν εἰκονογραφίαι ὁμοιάζουνσι τὰ ἔργα τῶν σημερινῶν· ὀνομάζονται δὲ Δαιδαλείου ῥυθμοῦ.

Τὰ ἀγγεῖα τὰ ὁποῖα ἐπὶ κιτρίνης γῆς φέρουσι μαῦρα μονογράμματα, εἶναι πολυάριθμα· αἱ δὲ εἰκονογραφίαι αὐτῶν διαφόρων εἰδῶν.

Τὰ μὲ ἐρυθρὰς εἰκονογραφίας μαύρης ἐψημένης γῆς ἀγγεῖα εἶναι ἐκ τῆς διακεκριμένης ἐκείνης τάξεως τῆς καλουμένης Τυρρηνικῆς. Κατὰ τὸν Πλίνιον, Δημάρατος ὁ Κορίνθιος, ὁ πατὴρ τοῦ Ταρκυνίου, ἔφερε τὴν τέχνην τῆς πληουργίας εἰς τὴν Τυρρηνίαν (Παράρτημα Montfaucon 292). Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα κατεσκευάζον, φαίνεται, ἀπὸ ἐκλεκτὸν καὶ καθαρὸν χῶμα, κατειργάζοντο δὲ μὲ εἰδικὴν ἐπιμέλειαν κατ' ἄλλην τινα προπαρασκευὴν, κατὰ τι ὁμοίαν ἴσως ἐκείνης τὴν ὁποίαν σήμερον μεταχειρίζονται διὰ τὰ σινικά (porcelaine). Δὲν πρέπει μόνον τοῦτο νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὅλα τὰ ἀγγεῖα τῆς τάξεως ταύτης εἶναι καλὰ· διότι πλείστα τούτων ἀπὸ γῆν λευκὴν ἀνακαλυφθέντα εἶναι ἀθλιέστατα, κατὰ τε τὴν ποιότητα καὶ τὴν ἐψησιν.

Ὁ Κύριος Fauvel, ὑποπρόξενος τῆς Γαλλίας εἰς Ἀθήνας τὸ 1804, ἀνεκάλυψεν εἰς διαφόρους τάφους τῆς Ἀττικῆς μέγαν ἀριθμὸν Τυρρηνικῶν ἀγγείων, ἅτινα σώζονται ἐν Γαλλίᾳ. Ἀπόδειξις ὅτι ἐκ τῆς Ἑλλάδος μετεφέρθη ἡ κατασκευὴ των εἰς τὴν Τυρρηνίαν· διὰ τοῦτο οἱ σημερινοὶ ἀρχαιολόγοι τὰ κατὰτάττουν καὶ ὀνομάζουν Ἑλληνικά.

Ἐνταῦθα ἦτο τόπος κατάλληλος νὰ εἴπω δύο λόγους περὶ τῶν μυρρηνικῶν ἀγγείων τῶν ἀρχαίων, τὰ ὁποῖα διαφιλονεικοῦσι τὰ πρωτεῖα πρὸς τὰ σημερινὰ σινικά (porcelain)· τὰ ἀναβάλλω ὅμως ἕως οὗ ὁ ἀναγνώστης μάθῃ πλεότερα περὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς κεραμοποιίας.

Λαμβάνω τὴν Ἀγγλικὴν καὶ Γαλλικὴν. Τὴν πρώτην ὡς εὐθηνότεραν καὶ εἰς περισσοτέραν κυκλοφορίαν οὖσαν· τὴν δευτέραν ὡς ὠραιότεραν, πολυέξοδον καὶ κομψοτέραν.

Ἡ σημερινὴ κεραμοποιία τῆς Εὐρώπης διαιρεῖται εἰς δύο διακεκριμένας τάξεις, εἰς τὴν ἀργιλλοπλαστικὴν ἢ φαγεντικὴν (faïence) καὶ εἰς τὴν σινικὴν, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν καὶ μυρρηνικὴν διὰ λόγους τοὺς ὁποίους παρακατιῶν θέλω ἀναφέρει.

Ἡ μιλωτὴ ἀργιλλοπλαστικὴ (la faïence émailée) πρώτη ἐγένετο γνωστὴ ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τὸν 16

καὶ ἰσὶ αἰῶνα. Πιθανολογοῦσι δὲ ὅτι ἀπὸ τὴν Ἀραβίαν ἐφέρθη ἡ τέχνη αὕτη εἰς τὰς Βαλεαρίδας νήσους, καὶ ἐκεῖθεν μετεδόθη εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν. Τὰ προϊόντα αὐτῆς ὑπῆρξαν ὡραιότατα, κομψὰ καὶ ζωηρότατα, ὥστε ἐζητοῦντο πανταχόθεν ἐπέπρωτο ὅμως νὰ ἐκλείψωσι ταχέως. διότι ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, ὅστις δὲν εὐχαριστεῖται ποτὲ εἰς βαθμὸν τινα τελειοποιήσεως, ἀνεκάλυψε συντόμως τὴν σινικὴν καὶ φαγεντικὴν τέχνην, μὲ λεπτὴν ζύμην, μίμησιν τῆς σινικῆς, ὅχι τόσον ὡραίαν καὶ τελείαν ὡς ἐκείνην, εὐθηνότεραν ὅμως καὶ μᾶλλον ἐν χρήσει.

Τῆς Ἀγγλίας τὰ κεραμεῖα ἐφοδιάζουσιν ὅλου τοῦ κόσμου τὰς ἀγορὰς μὲ τὰ ἔργα τῆς φαγεντικῆς. Τὸ Staffordshire εἶναι διὰ τὸ εἶδος τοῦτο ὅ,τι τὸ Μάντσεστερ διὰ τὰ ὑφάσματα καὶ ἡ Βιρμινγάμη διὰ τὸ σιδηρικά. Εἰς τὰ διάφορα χωρία του, εἰς τὸ Longport, Newport, Shelton, Stoke-upon-Trent, ἔχοντα θελκτικὴν τοποθεσίαν καὶ δεχόμενα διὰ τῶν διωρύγων τοῦ Newcastle, τοῦ Καλιδωνίου καὶ Trunk τὸ ἔλαιον καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα τῆς κεραμικῆς, ἐργάζονται περίπου 60,000 ἀνθρώπων πάσης ἡλικίας ἀμφοτέρων τῶν γενῶν. Τὰ πρόστυχα φαγεντικά, ὅμοια μὲ τὰς ἐκ τιτανώδους ζύμης καπνοσύριγγας τῶν Βαυαρῶν, κατασκευάζονται ἀπὸ πλαστικὴν ἄργιλλον, ἐξορυττομένην εἰς τὸ δουκάτον τοῦ Δεβονσχεῖρ ἢ τοῦ Dorsetshire, καὶ πυρίτιν λίθον (τσακμακόπετραν) τριμμένην καλῶς· ἀλείφονται ὕστερον μὲ βερενίκιον μολυβδόχρουν, ἐκτυπῶνται ἐπ' αὐτῶν κοσμήματά τινα καὶ στέλλονται εἰς τὴν ἀγορὰν ὑπὸ τὸ ὄνομα γαλακτοχρόων (cream colour) ἢ ἀργιλλοτύπων (printed-ware) ἀγγείων. Ἡ τιμὴ αὐτῶν εἶναι μετρία· διότι ἡ ἐξαγωγή καὶ ἡ κατανάλωσις εἶναι μεγίστη.

Διὰ νὰ κατασκευασθῇ φαγεντικὴ καλλιτέρας ποιότητος ὁ κατασκευαστὴς θέτει εἰς τὴν ζύμην του ἀργιλλῶδες καολίνον, ἢ χαλικώματα τὰ ὁποῖα φέρει ἀπὸ τὸ Cornwall, μέρος δυτικομεσημβρινὸν τῆς Ἀγγλίας· ἀλείφει αὐτὴν μὲ βερενίκιον χρυσωτὸν καὶ συηνίτην, καὶ οὕτως ἔχει τὴν φαγεντικὴν ἐκείνην ἥτις ὀνομάζεται ἡμισινικὴ ἢ λιθοκέραμος (iron-stone).

Ἡ τελειοποίησις αὐτῆς ὠδήγησε ταχέως τοὺς Ἀγγλοὺς εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς σινικῆς ζύμης, κατασκευὴν ἥτις ἐν Ἀγγλίᾳ ἔφθασεν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω.

Ἡ ἀγγλικὴ σινικὴ κατατάσσεται εἰς τὴν τάξιν τῶν μαλακῶν ζυμῶν· δὲν ψήνεται μὲ πολλὴν θερμὴν, καὶ χαράσσεται διὰ τοῦ χάλυβος ὡς ἡ φαγεντικὴ. Ἡ ζύμη αὕτη ἐκτὸς τοῦ κοαλίνου, τοῦ

ἀργίλλου καὶ τῆς πυρίτιδος, περιέχει μεγίστην ποσότητα φωσφορούχων ἀτόμων καὶ τιτάνου· τὰ δὲ φωσφορούχα ἐξάγουσιν ἀπὸ κόκκαλα. Ἐπὶ τῶν σινικῶν τούτων ἔργων ζωγραφοῦν μὲ ὑπομονὴν ποικίλα σχέδια, καὶ ἔχουν μεγίστην ὁμοιότητα πρὸς τὰ Γαλλικὰ, καὶ τοι ὀλιγώτερον στερεὰ καὶ κατώτερα κατὰ τὴν ζωγραφικὴν.

Τὰ σινικὰ ἔργα τῶν Ἀγγλῶν ἦσαν πρὶν βαρέα, στρυφνὰ, καταφορτισμένα ἀπὸ καλλωπισμοὺς καὶ ζώνας· πλὴν σήμερον τείνουν ν' ἀποδειχθῶσιν ἀπλούστερα. Μιμῶνται τὰ τῶν Γάλλων, ἀντιγράφουσιν ὁλόκληρον τὴν Σέβρην καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐργοστάσια τῶν, καὶ οἱ διευθυνταὶ καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς ἐργατῶν εἶναι ἐκ τῆς Σέβρης. Ἰδού λ. χ. ὁ K. Minton, εἰς τοῦ ὁποῖου τὸ ἐργοστάσιον καὶ ὁ διευθυντὴς καὶ πολλοὶ τῶν ἐργατῶν εἶναι Γάλλοι, ἐκθέτει τραπεζικὰ σκεύη (service) τοῦ συρμοῦ τοῦ λεγομένου Πομπαδούρ, τὰ ὁποῖα ἡγοράσθησαν ἀπὸ τὴν Βασίλισσαν τῆς Ἀγγλίας 1050 λίρας, διὰ νὰ προσφερθῶσι δῶρον εἰς τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας πρὸς ἀνταμοιβὴν τῆς πολυτίμου βιβλιοθήκης τὴν ὁποῖαν οὗτος ἐδωρήσατο τῆς Βασιλίσσης. Τίς βλέπων τὰ μικρὰ ἀγαλμάτια τῶν γυναικῶν καὶ παίδων, τὰ ὡς Πάριον λίθον λευκότατα, τὰ μικρὰ ῥόδα, ἄνθη ἢ σημεῖα, τὰ ὁποῖα ἐντὸς τῶν λεπτοτάτων ἀγγείων καὶ πινακίων εἶναι ἐξωγραφημένα μὲ ζωηρὸν κυανοῦν χρῶμα, καὶ μὲ λεπτὰς χρυσᾶς καμπύλας καὶ στεφάνους, δὲν ἀναγνωρίζει τὴν γαλλικὴν τέχνην, ἢ μᾶλλον τὸν ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΕ' συρμὸν τῆς σινικῆς;

Ὁ αὐτὸς τεχνίτης ἐκθέτει καὶ ἓν ἀγγεῖον τοῦ ὁποῖου τὴν εἰκονογραφίαν δίδομεν εἰς τὸν ἀριθ. 207 ἐκ σινικῆς ζύμης καὶ λαβὰς ἐξ ἡλεκτροαργύρου κατειργασμένου ἀπὸ τοὺς Κυρίους Elkington. Καὶ τὰ χρώματα τούτου, καὶ τὰ σχέδια εἶναι μιμήσεως τῆς ἀρχαίας Σεβρικῆς τέχνης. Ἠγοράσθη δὲ ἀπὸ τὸν Πρίγκιπα Ἀλβέρτον, καὶ δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι εἶναι ἐν τῶν ἐκλεκτοτέρων δειγμάτων τῆς Ἀγγλικῆς τέχνης.

Ὡσαύτως οἱ Κύριοι A. B. καὶ P. Π. Δανιὴλ ἐξέθηκαν σκεὴν τραπέζης ἐπιλεγόμενα “Ῥοδόχροα τῶν ὀπωρικῶν τῆς δουκίσσης Δουβαρρύ.” Εἶναι τοῦ συρμοῦ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', ἐκ λευκῆς καὶ ὠχρᾶς ῥοδίνης σινικῆς ζύμης, οἱ δὲ πόδες καὶ αἱ χεῖρες τῶν ἀγγείων χρυσοὶ δελφίνες. Ἦτο δὲ ὁ συρμὸς οὗτος μέγας τότε ἐν Γαλλίᾳ, διότι ἡ δούκισσα Δουβαρρύ εἶχε κατασκευάσει εἰς τὴν Σέβρην ἀγγεῖα τινα ῥοδόχρα (ἰδὲ ἀριθ. 167).

Ἡ δούκισσα αὕτη, ὅσάκις δὲν τὴν ἀψησχολεῖ ὁ Βασιλεὺς, φαίνεται ὅτι ἠδύνετο νὰ χορηγῇ τὴν

προστασίαν της εἰς τὴν Σέβρην, ὅθεν καὶ κατὰ μέγα μέρος ἡ πρόοδος τῶν ἐργοστασίων τούτων ὀφείλεται εἰς αὐτήν· διὰ τοῦτο συχάκις εἰς πᾶν τεμάχιον γαλλικῆς σινικῆς εὐρίσκονται ὁμοιώματα τῆς πολυθελγήτρου ταύτης γυναικός.

Ἡ γαλλικὴ φαγεντικὴ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἔκαμε πρόοδον ἀπίθανον. Ἄν ἡ πρόληψις καὶ ἡ ἐκτεταμένη ὑπόληψις τῆς ἀγγλικῆς δὲν ὑπῆρχον, οὐδεμία προτίμησις ἢ διάκρισις μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἦθελεν ὑπάρχει. Καὶ ὅμως ἡ τῆς Ἀγγλίας εἶναι εὐθηνότερα. Τοιαύτη δὲ διαφορὰ ὑπάρχει, ὥστε μόνον τὸ Staffordshire ἐξάγει ἐτησίως ἔργα φαγεντικῆς ἀξίας 60 ἑκατομμυρίων φράγκων, ἐνῶ ὅλη ἡ Γαλλία μόνον 5 ἑκατομμυρίων.

Τὴν ἔλλειψιν ταύτην τῆς γαλλικῆς φαγεντικῆς ἀναπληροῖ ἡ τῆς σινικῆς. Αὕτη εἶναι εὐθηνότερα, ὠραιότερα, στερεωτέρα, δυναμένη νὰ ὑποφέρῃ ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς θερμοκρασίας. Εἶναι μιλτουρημένη διὰ βερενικίου, τὸ ὅποιον οὔτε τοῦ μαχαίριου, οὔτε τοῦ περονίου, οὔτε ἄλλου μετάλλου τὰ χαράγματα δέχεται. Φέρει δὲ γλυκυτάτην λευκότητα. Τὰ ἐπ' αὐτῆς χρώματα τῶν ἀνθέων ἔχουν ζωϊκόν τι ὡς τὰ τῆς φύσεως. Ἐρχεται δὲ εἰς ὅλας τὰς ἀγορὰς τῆς Εὐρώπης μὲ τὴν εὐθηνίαν της, ὅχι ν' ἀνταγωνισθῇ πρὸς τὴν σινικὴν τῶν ἄλλων ἐθνῶν, διότι εἶναι ἀνωτέρα, ἀλλὰ νὰ κυκλοφορήσῃ πλειότερον καὶ αὐτῆς τῆς φαγεντικῆς τῶν Ἀγγλων. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἐκτὸς τῆς Σέβρης ὑπάρχουσιν ἕτερα 40 ἐργοστάσια, τὰ ὅποια παράγουν 10 ἑκατομμυρίων φράγκων σινικὰ ἀγγεῖα κατ' ἔτος, μὴ συμπαλαμβανομένων τῶν χρωμάτων καὶ εἰκονογραφιῶν, τὰ ὅποια λαμβάνουν ὕστερον μεταφερόμενα εἰς τοὺς Παρισίους.

Εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς τελειοτάτης τῶν Γάλλων σινικῆς, ἀπαντῶμεν τὰ ἔργα τῆς Σέβρης, φέροντα ὅλα τὰ σχήματα τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Τυρρηνικῶν ἀγγείων, ὅλα τῆς Ἀναγεννήσεως, ὅλα τῆς Κίνας, ὅλα ὅσα ἡ ἀρχαία καὶ νέα φαντασία ἐδύνατο νὰ παράξῃ. Ἡ λεπτή, πλὴν ξηρὰ διαφανὴς καὶ καθαρωτάτη ζύμη των, τὸ ἐλαφρὸν καὶ κομψὸν αὐτῶν, τὰ ποικίλα σχέδιά των, ἡ ὑπομονὴ καὶ ὁ χρόνος μεθ' ὧν ἐξετελέσθησαν, τὰ ἐντελῆ, ἀρμονικώτατα καὶ φυσικώτατα ἐπὶ τοῦ γαλακτώδους ἢ ἐλεφαντίνου λευκοῦ των ζωγραφήματα, ὅλα ταῦτα οὐ μόνον ἀποκαθιστῶσιν αὐτὰ πολυτιμότερα τῶν λοιπῶν ἀγγείων τῶν τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ἠθελον φέρει εἰς ἑκστασιν καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας καὶ Ῥωμαίους, τοὺς ὁποίους θεωροῦμεν τόσον ἀμιμήτους εἰς τὰς ὥρας τέχνης.

Ὀλίγους λόγους ἤδη καὶ περὶ τῆς Σαξωνικῆς, Πρωσικῆς, Αὐστριακῆς καὶ Ῥωσικῆς κεραμοποιίας, ἥτις ἂν καὶ ἔρχεται μετὰ τὴν Γαλλικὴν καὶ Ἀγγλικὴν εἰς τὰ χρονικά τῆς τέχνης, ὅμως εἶναι λόγου ἀξία.

Τὰ πρῶτα ἐν Εὐρώπῃ κατασκευασθέντα σινικὰ σκεύη κατεσκευάσθησαν εἰς τὴν Δρέσδην, εἰς δὲ τὴν Μείσεν παρὰ τὸν Ἑλβαν συνεστήθη τὸ πρῶτον ἐργοστάσιον. Τὰ ἔργα τοῦ ἐργοστασίου τούτου, ὅτε ἐπεστάτει ἐν αὐτῷ ὁ περιώνυμος τεχνίτης Κάνδλερ, περὶ τὰ 1731, ἔθεωροῦντο ὡς εἰς τὴν μεγαλητέραν ἀκμὴν τῆς τεχνικῆς ζωῆς των φθάσαντα. Οὗτος ἐκόσμει αὐτὰ μὲ ἀνθη, στεφάνους, ἀνθοδέσμας καὶ λοιπὰ ζωγραφήματα· πλὴν ἐπειδὴ ἡ Μείσεν τὸ 1759 ὑπῆρξε τὸ πεδῖον τῆς μάχης μεταξὺ Πρώσων καὶ Αὐστριακῶν, τὸ μέγιστος προόδους ὑποσχόμενον ἐργοστάσιον τοῦτο, οὐ μόνον ὑπερόγκους ζημίας ὑπέστη, ἀλλ' ἔκτοτε ἤρχισε νὰ δύῃ, καὶ σήμερον μόνον μικρὸν μέρος τῆς ἀρχαίας ὑπολήψεως αὐτοῦ σώζεται.

Ἡ σινικὴ τοῦ Βερολίνου, ἡ μᾶλλον ἐκείνη τῆς ὁποίας τὰ ἔργα ἐξέθηκαν αἱ εἰς τὸ Τζολλβερεῖν κατατεταγμέναι πολιτεῖαι, εἶναι θυγατὴρ τῆς Σαξωνικῆς. Ὄταν ὁ μέγας Φριδερίκος ἦτον εἰς τὴν Δρέσδην, διαρκούντος τοῦ ἑπταετοῦς πολέμου, κατενόησε πάραυτα τὰ μεγάλα πλεονεκτήματα τῆς τέχνης ταύτης, ἔστειλεν ἀξίαν λόγου ποσότητα σινικῶν σκευῶν εἰς τὴν πρωτεύουσάν του, καὶ ἐσύστησε τὸ βασιλικὸν ἐργοστάσιον τοῦ Βερολίνου, εἰς τὸ ὅποιον ἐργάζονται σήμερον πλείοτεραι τῶν 800 ψυχῶν.

Ἡ σινικὴ τῆς Βιέννης εἶναι καὶ αὕτη ἑτέρα θυγάτηρ τῆς Σαξωνικῆς. Ἐργάτης τις τοῦ Μείσεν, ὀνόματι Stobsell, λειποτακτήσας ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν πρωτεύουσάν ταύτην, καὶ ἤρχισε τὰ πρῶτα ἔργα τῆς τέχνης. Ἡ τέχνη αὕτη, ἥτις εὗρε γενναίους προστάτας τὸν Κάρολον ΣΤ' καὶ τὴν Μαρίαν Θηρεσίαν, ἔκαμεν ἀξιολόγους προόδους, ἔλαβε μεγίστην κυκλοφορίαν, καὶ ἤδη ἡ Ἰταλία, ἡ Ῥωσσία ἡ Τουρκία καὶ ἡ Ἑλλάς δυνάμεθα νὰ βεβαίωσωμεν ὅτι ἄλλα παρὰ τὰ σκεύη ταῦτα δὲν μεταχειρίζονται. Εἶναι δὲ χονδρότερα τῶν Σαξωνικῶν, τὸ ὑαλῶδες αὐτῶν κλίνει ὀλίγον εἰς τὸ ψαρόν· πλὴν εἶναι στερεὰ, καθαρὰ, ἀντέχουσιν εἰς ὅλους τοὺς βαθμοὺς τοῦ θερμομέτρου, καὶ τὰ σχέδια καὶ χρώματά των εἶναι μὲ πολλὴν φιλοκαλίαν συνδυασμένα, ὅθεν καὶ κατέχουσιν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου θέσιν πολλὰ διακεκριμένην.

Ἄν πρέπη νὰ κρίνωμεν τὴν Ῥωσικὴν σινικὴν ἀπὸ 2 ἀγγεία τὰ ὅποια ἔστειλεν εἰς τὴν Ἐκθεσιν, τὸ ζήτημα λύεται εὐκόλως. Ἡ Ῥωσικὴ τέχνη

κάθεται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μὲ τὴν Γαλλικὴν θρόνον, ἀλλὰ κάθεται διότι καὶ οἱ ἐργάται καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐργοστασίου τῆς Πετροπόλεως εἶναι ἐκ τῆς Σέβρης.

Ἦδη μένει νὰ ὁμιλήσω περὶ τῶν μυρρινικῶν ἀγγείων τῶν ἀρχαίων καὶ ἔπειτα, ἀναγνώστα, ἐκ τῶν ἀγγείων τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου σ' ἀναφέρω ὅ,τι ἄξιον τῆς περιεργείας σου, ὅ,τι χωρεῖ εἰς τὴν περιγραφὴν μου.

Ἐν πρώτοις εἶχον σινικὴν ζύμην οἱ ἀρχαῖοι ;

Δὲν εἶχον ὡς τῆς Σέβρης, τῇ Ἀγγλίας καὶ Σαξωνίας· εἶχον ὅμως ἄλλου εἶδους, καλλιτέραν, δηλ. ἐκείνην ἐξ ἧς ἐπλαττον τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἀγγεῖα.

Τὴν σύστασιν ἢ τὴν ποιότητα ταύτης δὲν γνωρίζουσιν ἀκριβῶς οἱ ἀρχαιολόγοι. Ὁ μὲν ὑποθέτει αὐτὴν Ἰνδικὸν στύρακα (μοσκολίβανον) ἢ ἀπεξηραμένον κόμμι, ὁ δὲ σκωρίαν μετάλλων· ὁ δόκτωρ Κλάρκ κόνιν τῆς Κίνας μεταφερομένην διὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἄλλος ὀπάλιον λίθον, ἕτερος σάρδιον λίθον, ἄλλος εἶδος ἀχάτου, ἄλλος ἄλλο, κτλ., κτλ.

Ἄν τὰ μυρρινικὰ ἀγγεῖα κατεσκευάζοντο ἐκ τῶν ὑλῶν τούτων, εἶναι ζήτημα ἔτι. Ὅτι ὅμως τὰ ἀγγεῖα ταῦτα ἦσαν ἀνώτερα κατὰ τε τὴν τιμὴν καὶ τὴν ποιότητα τῆς σεμερινῆς τέχνης, κατωτέρω θέλει ἀποδειχθῇ.

Τὰ μυρρινικὰ ἀγγεῖα ἐφέρθησαν πρῶτον εἰς τὴν Ῥώμην ἀπὸ τὸν Πομπήϊον, ὅστις ἐλαφρυαγόρησεν αὐτὰ ἐκ τῶν θησαυρῶν τοῦ Μιθριδάτου· τοσοῦτον δ' ἐφημίσθησαν καὶ τοσοῦτον ἐθαυμάσθησαν, ὥστε ἀπίστευτα ποσὰ ἐδίδοντο πρὸς ἀγορὰν αὐτῶν. Ἡ ἱστορία μᾶς λέγει ὅτι Ὑπατος τῆς Ῥώμης ἐθυσίασεν ὅλην τὴν κατάστασιν, συνισταμένην ἀπὸ 70 τάλαντα (σχεδὸν 700,000 γρ.) διὰ ν' ἀγοράσῃ ἓν τοιοῦτον. Πετρώνιος ὁ Ἀρβιτρος, ὑπουργὸς τοῦ Νέρωνος, ἔδωκεν ὕστερον 300 τάλαντα (περὶ τὰ 3,000,000 γρ.) διὰ μίαν μόνην λεκάνην, καὶ αὐτὸς ὁ Νέρων ἠγόρασεν αὐτ' ἄλλου τόσου χρυσίου ἕτερον ἀγγεῖον τῆς αὐτῆς τάξεως. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα ἦσαν ὑψηλὰ, λαμπρότατα, μὲ διαφανεῖς φλέβας, κομψὰ τὸ σχῆμα, μὲ εἰκονογραφίας καὶ χρώματα καλὰ ὅπως οὖν τέλος ἔφερον πᾶν πλεονέκτημα ὅπερ ἐδύνατο νὰ κάμῃ ἀνθρώπους τοσοῦτον ἐμβριθεῖς καὶ εὐφυεῖς, οἳ οἱ Ῥωμαῖοι, νὰ δώσωσιν εἰς αὐτὰ τιμὴν καὶ λατρείαν τόσον μυθώδη.

Διὰ τῆς λέξεως ἀλάβαστρος δὲν δυνάμεθα βέβαια νὰ μεταφράσωμεν τὴν γαλλικὴν porcelain. Ἡ λέξις αὕτη προέρχεται ἐκ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ὄρους Ἀλαβάστρου καὶ τῆς πόλεως Ἀλαβάστρων, εἰς τὴν

ὁποῖαν ὑπῆρχεν ἐργοστάσιον, ἐν ᾧ κατεσκευάζον ἀγγεῖα μικρὰ δι' ἀρώματα, ἀπὸ λίθον τιτανώδη εὐρισκόμενον εἰς τὸ παρακείμενον ὄρος. Ἐκτοτε ὠνομάσθησαν καὶ ἀλάβαστρα παντὸς εἶδους ἀγγεῖα ἀπὸ λίθον, ὄστρακον, ὕαλον, κατεργασμένον μέταλλον, τὰ ὁποῖα εὐρίσκοντο μὲ ἀρώματα εἰς τοὺς Αἰγυπτιακοὺς τάφους. Ὁ δὲ ἀλάβαστρος ἦτο γυψώδης μαλακὸς λίθος, ὅστις ἐψήνετο εὐκόλως ὡς ζύμη· ὕστερον ὑαλίζετο καὶ ἐγένετο παραπλήσιος τῷ μαρμάρῳ. Ἰδοὺ διατὶ ἡ λέξις faïence ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν ἀλάβαστρον, ἡ δὲ porcelain πρὸς τὴν μυρρινικὴν, ὡς ἐκ τῆς πόλεως Μυρρίνης· διὸ μέγιστοι λόγοι καὶ φιλονικεῖαι γίνονται, ἂν τὰ μυρρινικὰ ἀγγεῖα ἦσαν porcelain· οἱ πλεῖστοι δὲ, διὰ τὴν μεγάλην ὁμοιότητά των, τὰ παραδέχονται ὡς τοιαῦτα.

Ἐκτὸς τῶν Κυρίων Μίντων καὶ Α. Β. καὶ Ρ. Π. Δανιήλ, οἱ Κ. Κάρολος Meigh καὶ Ἰῶς, Copeland, Wedgewood, Chamberland, Manson, Pinder καὶ Hope ἀντιπροσωπεύουσι κάλλιστα εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον τὰ κεραμεῖα τοῦ Staffordshire. Μεταξὺ δὲ τῶν ποικίλων ἔργων τῆς φαγεντικῆς τῶν Κυρίων Meigh ἤρεσαν δύο μεγάλα ἀγγεῖα περίπου ἐνὸς μέτρου, τὰ ὁποῖα ἀνάγονται εἰς τὸ σχῆμα τῶν ἀρχαίων ἀμφορέων, δηλ. ἀπὸ τὴν βάσιν τῶν ἀνεπαισθήτως κοιλαίνονται πρὸς τ' ἀνω μέχρι τῶν δύο λαβῶν, ἐκεῖθεν δὲ κυρτούμενα σχηματίζουν τὸν λαιμὸν καὶ τὸ στόμιον τοῦ ἀγγείου.

Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα φέρουσι μεγάλα χρυσὰ καὶ πλατέα φύλλα καλάμου, καὶ ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους μὲν εἶναι ἐξωγραφημένον τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, ἐκ τοῦ ἄλλου δὲ ἡ εἰκὼν τῆς Βασιλίσσης καὶ ἡ τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου· ἡ τιμὴ ἐκάστου εἶναι μόνον 50 λιρῶν, ἤγουν μικρά· διότι εἶναι φαγεντικά. Ὡσαύτως ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης τραπέζικα σκεῖη εἴκοσι ἐπτὰ, δὲν τιμῶνται περισσότερον τῶν 12 λιρῶν.

Δύο ἕτερα ἀγγεῖα τοῦ Chamberland καὶ τραπέζικα σκεῖη τοῦ λόρδου Ward, φέροντα τὸ σῆμα τούτου καὶ κατεσκευασμένα ἐξ ἀληθοῦς σινικῆς ζύμης δεικνύουν ἀμέσως τὴν διαφορὰν τῆς ἀξίας. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα ἀνάγονται εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀρχαίων κρατήρων, δηλ. προχωροῦντα πρὸς τὰ ἄνω πλατύνονται διὰ τριῶν παραλλήλων γραμμῶν καὶ σχηματίζουν τὸ στόμιον· ἀξίζουν δὲ 300 λίρας ἕκαστον.

Ἐπὶ τοῦ ἐνὸς εἶναι ἐξωγραφημένη ἡ ὑποδοχὴ τοῦ καρδινάλιου Βολσεῦ εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Λέιστερ, κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας του, ἤγουν ὅτε οἱ ἐχθροὶ του ἐξήτουν νὰ τὸν φέρωσιν εἰς τὸ

Λονδίνον διὰ τὰ δικάσθῃ. Τὰ νέφη καὶ τὸ κυανοῦν τοῦ οὐρανοῦ, τὸ βύσσινον, ἐρυθρὸν καὶ χρυσοῦν τῶν στολῶν τῶν ἱερῶν, τὸ μέλαν τῶν ἵππων, τὸ σκοτεινὸν καὶ σοβαρὸν τῶν σταυροθολίων τοῦ μοναστηρίου, ἐπὶ τῆς μικρᾶς ταύτης εἰκόνης μὲ τοσαύτην ἁρμονίαν καὶ ἀκρίβειαν εἶναι συνδυασμένα, τὰ σώματα τοσαύτην ὁμοιότητα ἔχουν, τὰ πρόσωπα τόσην ἑκφρασιν, ὃ κλονούμενος καρδινάλιος τοσοῦτο πάσχων φαίνεται ἐνταῦθα, τόσον ἄθλιος καὶ ἐλεεινός, ὥστε ὁ τεχνίτης ἔχων ἐξ ἰδίας πεποιθήσεως τὴν γνώμην τοῦ κοινῶς δὲν ἐδίστασε νὰ ἐπιγράψῃ ἐπὶ τοῦ ἀγγείου τούτου Ὑπερτάτης ἐργασίας.

Ὁ αὐτὸς τεχνίτης ἐξέθηκε πλησίον τοῦ εἰρημένου κρατήρος, ἕτερα δύο ἀγγεῖα ἔχοντα σχῆμα ἀμφορέων. Εἰς τὸ ἐν εἶναι ἐξωγραφημένη ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ μᾶλλον τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς πρωτεύουσας ταύτης τὸ περιέχον τὴν Ἀγίαν Σοφίαν εἰς τὸ ἄλλο ἡ Σμύρνη. Καὶ ἡ ὁμοιότης δὲ τῶν εἰκονογραφιῶν καὶ ἡ ἐργασία τῶν ἀγγείων εἶναι σπάνια.

Τοῦ Κυρίου Μάνσων τὰ ἀγγεῖα ἔχουσιν ὅλα καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὰ φανταστικά σχέδια τῶν σινικῶν. Ἦθελες εἰπεῖ ὅτι ἐξετέθησαν ἀπὸ Κινέζον καὶ ὄχι ἀπὸ Ἀγγλον, ἂν δὲν εὐρίσκοντο εἰς τὰ ἀγγλικά δωμάτια. Εὐρομεν ὅμως μεγίστην διαφορὰν εἰς τὰς τιμὰς των. Εἰς τὰ δωμάτια τῆς Κίνας, ἀγγεῖα πρωτότυπα ἔχοντα τὸ μέγεθος τῶν τοῦ Κ. Μάνσων ἀξίζουν 20 λίρας, καὶ τοι μετεφέρθησαν ἀπὸ τὸ Πεκίνον, ἐνῶ τὰ κατὰ μίμησιν τοῦ εἰρημένου τεχνίτου, τοῦ αὐτοῦ μεγέθους καὶ κατωτέρας ποιότητος ἴσως, τιμῶνται ὡς 50 λίρας.

Μεταξὺ τῶν τεχνικῶν καὶ λαμπρῶν οὐκ ὀλίγων ἀγγείων τοῦ Κυρίου W. T. Copeland, ἐκ τοῦ χωρίου Stoke-upon-Trent τοῦ Staffordshire, ἐν ἀγγείῳ σχήματος ἀρχαίας λαγίνου, ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν πάντων. Εἶναι δὲ ἀντίγραφον ἀρχαίου τινός, τὸ ὁποῖον εὐρέθη εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Νεαπόλεως καὶ τὸ ὁποῖον σήμερον εὐρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ σὶρ Woodbine.

Οἱ ἐπὶ τούτου ἵπποι καὶ τὸ κεραμόχρουν παρποιήθησαν κάλλιστα, πλην ὃ μικρὰν γνώσιν τῆς ἀρχαιολογίας ἔχων ἤθελεν εἰπεῖ ὅτι δὲν εἶναι ἀρχαῖον. Τόσον ὅζει νέας τέχνης. Ἐν τούτοις ὁ εἰρημένος τεχνίτης ἐξέθηκε πολλὰ ἄλλα ἀγγεῖα τοῦ αὐτοῦ σχήματος κατὰ πάντα, σημερινῆς ὅμως τέχνης. Τὸ μισοβάρβαρον τούτο, καθ' ὃ βλέπει τις τὴν ἀρχαίαν μορφήν μὲ ἐνδύμα τοῦ σημερινοῦ συρμού, διὰ τοὺς συνειθισθέντας εἰς τὰ ἐνδύματα ταῦτα καὶ ἀγαπῶντας τὴν νόθευσιν, ἀρκεῖ μόνον νὰ γίνηται

ποικιλία, ἔχει καλῶς. Ὅποιον φαινόμενον ὅμως ἤθελεν εἶσθαι εἰς τοὺς ἀρχαίους, ἂν ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἦσαν συνειθισμένοι νὰ βλέπωσι μὲ τὸ ἀπλοῦν κράνος καὶ τὸν θώρακα, ἔβλεπον ἐξαίφνης μὲ τὸν κίλυνδρικὸν πῖλον καὶ τὴν στενὴν περισκελίδα τοῦ Εὐρωπαίου. Ἡ ἡρώϊκὴ ὄψις ἤθελεν ἀφανισθῇ παντάπασιν. Τὸ ἀρειμάνιον, τὸ ἀπλοῦν καὶ φυσικὸν ἤθελεν μεταβληθῇ εἰς τὸ στρεβλὸν καὶ τὸ ἄχαρι. Ἐκαστος ἤθελεν ἀηδιάσει πρὸς τοιοῦτο θέαμα. Τοιοῦτό τι συμβαίνει εἰς τοὺς λαμβάνοντας τέλειόν τι ἐξ ἑνὸς ἔθνους καὶ μὴ ἀρκουμένους εἰς τὸ νὰ μιμηθῶσιν αὐτὸ ἐντελῶς, ἢ, ἂν ἐπιδέχεται τελειοποίησιν τινα, νὰ τὸ τελειοποιήσωσιν, ἀλλὰ προσπαθοῦντας παντοιοτρόπως νὰ τὸ παραμορφώσωσι κατ' ἰδίαν ἐμπνευσιν καὶ φαντασίαν.

Τὰ εἰς τὸν ἀριθ. 198, τοῦ ἰδίου τεχνίτου Κυρίου Copeland ἀγγεῖα, ῥυθμοῦ Τυρρηνικοῦ ἴσως εἶναι τὰ ὠραιότερα ἔργα του, ἡ γῆ των εἶναι κυανῇ, οἱ στολισμοὶ των κεχρυσωμένοι, καὶ τὰ ὅλα σκένη μιλτωτὰ μὲ λαμπρὰ χρώματα.

Ἡ Ἐπονομαζομένη Ἑταιρία Coalbrook Dale τοῦ Σχρόπσχερ, πλησίον τῶν ἐκ σιδήρου καὶ ὀρειχάλκου ἔργων της, ἐκθέτει διάφορα μεγάλα ἀγγεῖα ἐπὶ στηλοβατῶν ὡς τοῦ ἀριθ. 83, ἐξ ὀρειχαλκωμένου καὶ σφυρηλατημένου σιδήρου, χρήσιμα διὰ στολισμὸν τοῦ κέντρου ἑνὸς κήπου ἢ ἑνὸς μεγάλου περιανύλου.

Τοῦ Κυρίου M. Mansard, τ' ἀγγεῖα ἐκ λιθοκεράμου πλησιάζουν περισσότερον τὸν ἑλληνικὸν ῥυθμὸν (ιδεῖ ἀριθ. 195), πλην εἶναι πολὺ πτωχὰ ὡς πρὸς τὴν ἁρμονίαν καὶ ζωρότητα τῶν χρωμάτων. Τὰ ζωγραφήματά των εἶναι ὅλα ἀπὸ τὴν ἀγίαν Γράφην, ἐπὶ δὲ τοῦ στομίου τοῦ μεγαλητέρου κάθηται ὁ Ἰησοῦς ἐυλογῶν.

Μεταβαίνομεν εἰς τὸ καλλισκεύαστον καὶ χαρμόσυνον ἐκεῖνο δωμάτιον τῆς Γαλλίας, εἰς τὰς τραπεζὰς καὶ τοὺς τοίχους τοῦ ὁποίου εἶναι ἐκτεθειμένα τὰ θαυμάσια ἔργα τῆς Σέβρης καὶ τῶν Gobelins.

Μεταξὺ δὲ τῶν κομψῶν τούτων ἀγγείων ὁποῖον σχῆμα τῶν ἀρχαίων δὲν περιέχεται! Θέλεις τὰ καρχήσια ἢ τὰ σπονδεῖα τῶν θυσιῶν; Ἐδῶ εἶναι. Θέλεις τὰς παροφίδας καὶ τὴν πατάνην διὰ τὰ κρέατα καὶ τοὺς ἰχθύς; Εἰς τὰ πινακία της τὰ εὐρίσκεις. Θέλεις τὰς γάστρας, τὰ κιβώρια, τὸν κἀνθαρον, τὰ ἀμφικύπελλα; Οὐδὲν τούτων λείπει ἐντεῦθεν. Ἀλλ' αἱ εἰκονογραφίαι, αἱ ἐπὶ τούτων εἰκονογραφίαι εἶναι αἱ κάμνουσαι ταῦτα τόσον περίφημα. Ἐνταῦθα βλέπεις ἐπὶ τοῦ ὑαλίζοντος λευκοῦ χλόην, οὐρανὸν, χωρία, πρόσωπα, δένδρα, προσφέροντα εἰς τὸν ὀφθαλμὸν θέαμα φυσικὸν καὶ δελεαστικώτατον. Παρέκει ὠραίας ὀπώρας, ἄνθη καὶ

πλατέα φύλλα αναμεμιγμένα με καρπούς, ἐπὶ τῶν ὁποίων κάθηνται φυσικώτατα μυῖαι ἢ περιπατοῦσι μύρμηκες ὥστε σ' ἔρχεται ἡ ὄρεξις νὰ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρα, καὶ νὰ πιάσῃς τὰ ἔντομα ταῦτα.

Ἄλλ' ἐβαρύνθησιν τὴν ποικιλίαν τῶν χρωμάτων; εὐρίσκεις τότε ἀνθρώπους, ἐδάφη, δένδρα, οἰκίας, ὅλα ὑπὸ σκέπην ἀρχαϊκὴν, κατὰ τὸν ἐλληνικὸν ρυθμόν.

Θέλεις ἀγγεῖα με δύο χρώματα; θέλεις μ' ἑδαφος ἑνὸς χρώματος καὶ ἑκτυπα ἄλλου, κατὰ τὸν σινικὸν τύπον; θέλεις μελανωπὰ καὶ ὑαλίζοντα ὡς τὸ μέλαν τοπάξιον; ἐνὶ λόγῳ, ὅ,τι θέλεις, ἡ Σέβρη σοὶ τὸ δίδει, ἀρκεῖ νὰ τὸ πληρώσῃς με ὀλίγας χιλιάδας φράγκων, διότι τὸ μικρότερον σκεῦός της ἀξίζει 300 ἢ 500 φράγκα.

Πρῶτον σκεῦος πλησίον τῆς εἰσόδου παρουσιάζεται ἡ τράπεζα τοῦ Κυρίου Jacober, ἀξίας 18,000 φρ. Εἶναι μονόπους· φέρει δὲ ἐφ' αὐτῆς τρεῖς Ποσειδῶνας καὶ τρεῖς πίθηκας περὶ τὴν βάσιν τοῦ ποδὸς της. Ὁ στρογγύλος ὄλμος της φέρει καθ' ὅλην τὴν περιφέρειάν του ἐξωγραφημένην παχεῖαν στεφάνην συνθεμένην ἀπὸ βότρυνας, χαμοκέρασα (φράουλας), ρόδα πολύχροα, ἀμπελόφυλλα, ἡλίους, κεράσια, καμελίας, κ.τ.λ. Ἡ λοιπὴ ἐπιφάνεια τοῦ ὄλμου, ἥτις ἔχει χρῶμα τέφρας κυανοειδοῦς, φέρει εἰς τὸ μέσον της ὠραία πτηνὰ (ιδὲ ἀριθ. 208).

Μεγάλῃ τις γάστρα, ἔχουσα ὕψος περίπου ἑνὸς γαλλικοῦ μέτρου καὶ ἀξίαν 16,000 φρ., με λαβὰς χρυσᾶς, ἐκ τῶν ὁποίων κρέμανται σταφυλαί, δὲν εἶναι ὑποδεεστέρα τῆς τραπέζης. Ἐπὶ τοῦ σώματός της οὔτε γλυφαὶ ὑπάρχουν, οὔτε ἐξοχαί, οὔτε ἐσοχαί, ἀλλ' 6 χωρίσματα χαραγμένα διὰ τῆς γραφίδος, τὰ ὅποια φέρουν τόσα σπάνια καὶ πολύτιμα χρώματα καὶ καρπούς καὶ ἄνθη, ὅσα ἡ φύσις παράγει. Ἐπὶ τῶν ἀνθέων κάθηνται μικρὰ ἑτερογενῆ πτηνὰ, τὰ ὅποια ἡ φύσις παραδόξως ἐστόλισε δούσα εἰς τοῦ ἑνὸς τοὺς ὤμους κίτρινα καὶ ἐρυθρὰ πτερὰ, εἰς τοῦ ἄλλου πράσινα, λευκὰ καὶ κίτρινα, κτλ.

Αἱ ὠραῖαι κεφαλαὶ τῶν περιωνύμων ζωγράφων Βανδίκ καὶ Ῥαφαήλ, τοῦ δευτέρου σχεδιασθεῖσα ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιον, εὐρίσκονται ἐπὶ πινάκων κατεσκευασμένων ἐκ τῆς γαλλικῆς ταύτης κεράμου, καὶ ἡ μὲν πρώτη τιμᾶται 7,000 φρ., ἡ δὲ ἄλλη 16,000.

Εἰκὼν τις ὅμως τῆς Θεοτόκου θαυματούσης τὸν Ἰησοῦν παιδίον ὄντα, καὶ κρατοῦσης πέπλον ἄνω τῆς κεφαλῆς του, ἀξίας 25,000 φρ., εἶναι τὸ πρῶτιστον ἔργον τοῦ θαλάμου τούτου.

Εἰς ἓν τῶν Γαλλικῶν δωμάτων ὑπάρχει καὶ τὸ εἰς τὴν εἰκονογραφίαν ἀριθ. 101 μέγιστον σιδηροῦν ἀγγεῖον, χρήσιμον διὰ τὸ κέντρον ἑνὸς μεγάλου

κήπου, ἢ περιουλίου, σχήματος κομψοτάτου ἐργασίας ἐντέχνου, καὶ σχεδίων ἀπλῶν καὶ ἀπεριπλόκων.

Αἱ εἰς τὸν ἀριθ. 8, καὶ ἀριθ. 21, δύο ὀρειχάλκινα ἀλατοδόχαι τὰς ὁποίας ὁ Κύριος Monttifat, ἐκθέτει με Τρίτωνας, βατράχους καὶ ἄλλα θαλάσσια σύμβολα, εἶναι ὅχι μόνον σκευὴ ὠραία εἰς τὴν θέαν, πλὴν καὶ ἀρκετῆς ὑπομονῆς καὶ ἐργασίας προϊόντα.

Εἰς τὰ δωμάτια τῆς Αὐστρίας γάστρα τις, ἀξίας 100 λιρῶν, καὶ τὰ τραπεζικὰ σκευὴ τοῦ ἐν Βιέννῃ αὐτοκρατορικοῦ ἀγγειουργείου, συγκεκείμενα ἐκ 12 δωδεκάδων πινάκων πωληθέντων 800 λίρας, εἶναι τὰ ὠραιότερα σινικὰ σκευὴ τὰ ὅποια τὸ ἔθνος τοῦτο ἔστειλε.

Τῆς Πρωσσίας μία γάστρα, ἀξίας 800 διστήλων, καὶ ἑτέρα κεχρυσωμένη, ἀξίας 3,150 διστήλων, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶναι ἐξωγραφημένοι χωρικοὶ θερίζοντες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, καὶ τῶν Κυρίων L. Keller καὶ Συντρ. αἱ κύμβαι τοῦ τσαῖου, κατεσκευασμέναι ἀπὸ κορνηλιανὸν ὄνυχα καὶ ἀξίας 500 λιρῶν, συγκαταριθμοῦνται ὡσαύτως εἰς τὰ ὠραιότερα ἀγγεῖα πάντων τῶν ἐθνῶν.

Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ ἀρχαιοτάτου ἐργοστασίου τῆς Σαξωνικῆς Μείσσην τὸ κάτοπτρον τοῦ ἀριθ. 57, οὗ τινος τὸ πλαίσιον εἶναι πολύχρονον σινικόν, ἀξίας δὲ 150 λιρῶν, καὶ μικρά τις εἰκὼν τῆς Θεοτόκου με τὸν Ἰησοῦν, ἐκτιμηθεῖσα 40 λίρας, εἶναι ἀξιοθαύμαστα.

Τῆς ἀρχαίας ὅμως Σαξωνικῆς σινικῆς τὰ ἔργα ἅτινα ποτὲ ἔφερον τὸ μεγαλότερον ὄνομα εἰς τὴν Εὐρώπην, μᾶς τὰ δεικνύει ὁ Κύριος Fischer ἐκ τῆς μικρᾶς πόλεως τῆς Οὐγγαρίας Herend. Εἶναι ἀπλούστατα (ιδὲ ἀριθ. 68) με ζωηρὰ χρώματα καὶ εἰκονογραφίας. Τὸ δὲ ὅλον σχῆμά των ἔχει κατὰ τι προδίδον τὴν εἰς μίαν τῶν Ὀστρογοθικῶν φυλῶν ἀνήκουσαν τάξιν των.

Οἱ Κύριοι Kriegel καὶ Συντρ. ἐκ Δρέσδης ἐκθέτουν εἰς τ' Αὐστριακὰ δωμάτια ἕτερον ἀγγεῖον (ιδὲ ἀριθ. 41) σχήματος γάστρας με μικροὺς ἔρωτας τῆς ἀξιολογωτέρας τέχνης καὶ ἐργασίας τοῦ εἶδους τούτου τῆς κεραμοποιίας.

Τὰ εἰς τὸν ἀριθ. 171 εἶναι ἄλλα ὠραῖα δείγματα τῆς Σαξωνικῆς κεραμοποιίας, ἔρχονται δὲ ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιον τῆς Μείσσην.

Τὸ δωμάτιον τῆς Ῥωσσίας τοσοῦτον ἐφημίσθη ἐντὸς τοῦ ὑαλίνου παλατίου, ὅσον τὸ παλάτιον αὐτὸ εἰς τὸν κόσμον ὅλον. Μόνον μικρόν τι κιβώτιον ἐντὸς τοῦ δωματίου τούτου περιέχει ἀδάμαντας ἀξίας 160,000 λιρῶν. Μεταξὺ δὲ τῶν ἀπληστον εὐχαρίστησιν καὶ θαυμασμὸν προξενούντων ἔργων τῆς Ῥωσσιτικῆς βιομηχανίας 4 μεγάλα ἀγγεῖα, τάξεως γαστρῶν, ὁλόκληρα ἐκ μαλαχίτου λίθου, καὶ δύο

κεχρυσωμένα σινικὰ, εἶναι ἐκ τῶν ὠραϊσμάτων ἐκείνων τὰ ὅποια δυνατὸν νὰ διατρέξῃς τὸν κόσμον ὅλον καὶ νὰ μὴν ἀπαντήσῃς. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα, ἔχοντα ὕψος τοῦ ὑψηλοτάτου ἀνθρωπίνου ἀναστήματος, μὲ περιχειρίλια, περιζώνια, καὶ στολίσματα ἐκ κεχρυσωμένου μετάλλου, κομψότητος καὶ φιλοκαλίας ἐξιδιασμένης, καταβακχεύουσι τὴν ὄρασιν μὲ τὰ πολυμορφα νερά των, τὰ ὅποια ἐδῶ μὲν ἔχουσιν ὁμοιότητα πρὸς τὴν χλόην τῶν λειβαδίων, ἐκεῖ δὲ πρὸς τὸ κυανοῦν καὶ ἀμαυρὸν τῆς θαλάσσης (ιδεῖ ἀριθ. 115).

Ἐν τούτων ἀξίζει 2,500 λίρας· τὸ ἄλλο ἡγοράσθη ἀπὸ τὸν πρίγκιπα Παῦλον Ἑστερχάζην ἀντὶ 3,200 λιρῶν. Τὸ μὲν τῶν ἄλλων δύω ἐξετιμήθη 2,000 λίρας, τὸ δὲ 240.

Τῶν δὲ δύο σινικῶν, ὄντων τοῦ ῥυθμοῦ τοῦ ἐπιλεγομένου τῶν Μεδίκων, μὲ εἰκονογραφίας ἐκ τῶν τοῦ Winterhalter, τὸ μὲν ἐτιμήθη 1,046 λίρας, τὸ δὲ 269 καὶ ὁ ἀριθ. 77 δίδει μικρὰν τούτου γυνῶσιν.

Ἦδη ἔχετε μικρὰν ἰδέαν τῆς εὐρωπαϊκῆς κεραμοποιίας· ἄς ῥίψωμεν καὶ ἐν βλέμμα εἰς τὴν τοῦ Οὐρανίου Βασιλείου, οὐχὶ διὰ νὰ περιγράψωμεν αὐτήν, ἀλλὰ διὰ μικρὰν παραβολὴν πρὸς τὰ εἰρημένα.

Οἱ Εὐρωπαῖοι ἐμιμήθησαν ἐπιτηδείως τὰ ἔργα τῶν Σινῶν, καὶ καθ' ἡμᾶς τὰ εὐρωπαϊκὰ θεωροῦνται καλλίτερα, διὰ τε τὰς ἐπὶ τούτων εἰκονογραφίας, καὶ διὰ τὴν τέχνην καὶ τὴν ὑπομονὴν· ἡ μίμησις ὅμως αὐτὴ παρήγαγεν ἰδίαν τέχνην· συνέβη ὅ,τι καὶ εἰς τ' ἀντίγραφα τῶν εἰκόνων τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν τῶν ξένων ἐθνῶν. Εἰς μὲν τ' ἀντίγραφα βλέπεις τὰς γραμμὰς λεπτοτάτας, τὴν σκιὰν ὡς ἀχνόν, τὰ χαρακτηριστικὰ, τοὺς δακτύλους, τὰς τρίχας, τὴν ἐκφρασιν πιστὰ· πλὴν ἡ μεγίστη λεπτότης καταβοᾷ ὅτι εἶναι ἀντίγραφα. Εἰς τὸ πρωτότυπον αἱ χονδραὶ γραμμαὶ, ἡ μαῦρη σκιά, τὰ χονδροειδῆ χαρακτηριστικὰ λέγεις ὅτι κατεσκευάσθησαν εἰς ὀλιγώτερον χρόνον, ἀπὸ χεῖρα πλέον ἐλευθέραν καὶ κινουμένην ὅπως ἡ φαντασία τὴν ὠθεῖ, καὶ ὅχι ὅπως ἡ ὄρασις, ὡς εἰς τὴν ἀντιγραφὴν. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ ἀντιγραφεὺς προσθέτει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀντικείμενόν τι τῆς ἰδέας του, ἀφαιρεῖ τι τὸ ὁποῖον νομίζει ἀνάρμοστον, γελοῖον ἢ παραμορφωμένον διὰ τοὺς συμπατριώτας του, καὶ τέλος καταντᾷ νὰ ἰχνογραφῇ χωρὶς πρωτοτύπου. Ποιὰ τινα θέλουσιν εἶσθαι τὰ ἔργα του τότε; Ἡ ἱστορία, τὸ κλίμα, ἡ μυθολογία τῆς πατρίδος του τὸν ἐμπνέουν νὰ κατασκευάσῃ ἔργα σύμφωνα πρὸς τοὺς ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι θέλουν τὰ ἰδεῖ, τὰ θαυμάσει καὶ τὰ ἐκτιμή-

σει. Ἴδου λοιπὸν ὁ μαθητὴς διδάσκαλος ἀνοίγων νέον σχολεῖον εἰς τὴν πατρίδα του. Ἀλλὰ μένει ἐτι κοινόν τι μεταξὺ τοῦ διδασκάλου καὶ τοῦ μαθητοῦ, τὰ ἀναγκαῖα τῆς ὕλης· ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν πατρίδα του ὁ μαθητὴς δὲν τὰ ἔχει, πρέπει νὰ τρέχῃ νὰ ζητῇ αὐτὰ εἰς τὴν τοῦ διδασκάλου ὅταν ὅμως καταντήσῃ καὶ τὰ ἀναγκαῖα ταῦτα νὰ ἐφεύρῃ τρόπους νὰ κατασκευάζῃ, τότε δὲν ἔχει πλέον ἀνάγκην τοῦ διδασκάλου, τότε ὁ μαθητὴς ἀφίνει ἑαυτὸν εἰς τῆς φαντασίας του τὸν οἶστρον, καὶ ἰδού μία τέχνη γεννᾶται εἰς τὴν πατρίδα του, ἥτις λέγεται θυγάτηρ τοῦ τόπου ἐκείνου.

Τοιοῦτό τι συμβαίνει σήμερον μεταξὺ τῆς εὐρωπαϊκῆς σινικῆς καὶ τῆς τοῦ Οὐρανίου Βασιλείου· ἀλλ' ἡ θυγάτηρ αὕτη τοσοῦτο παρήλλαξε, τοσαύτην ἀνομοιότητα ἔχει πρὸς τὴν μητέρα της, ὥστε διόλου δὲν φαίνεται ἡ συγγένεια· ἐπειδὴ δὲ ἡ εὐρωπαϊκὴ σινικὴ κατασκευάζεται δι' ἡμᾶς, καὶ τὰ ζωγραφήματα της εἶναι ὁ βίος μας καὶ αἱ πόλεις τῆς γεννήσεώς μας, διὰ τοῦτο καὶ περισσότερον τὴν ἀγαπῶμεν καὶ περισσότερον μᾶς θέλγει αὐτή. Ἀλλ' ὅταν εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ῥίψωμεν τὸ βλέμμα πρὸς τὴν γηραιὰν ταύτην μητέρα, τῆς ὁποίας τὸ πρόσωπον δὲν ῥυτιδούσιν οὔτε γλυφαὶ οὔτε ζῶναι τῆς ὁποίας τὸ ἀνάστημα εἶναι ὀλίγον ὑψηλόν, κομψὸν ὅμως καὶ μεγαλοπρεπές· ἥτις ἔχει τὸν λαιμὸν ὀλίγον μακρὸν, ἥτις φορεῖ τόσα ἐνδύματα ὅσα ἡ ἱστορία, οἱ μῦθοι καὶ ἡ φύσις τοῦ ἀπείρου τούτου ἔθνους δύναται νὰ χορηγήσῃσι· τῆς ὁποίας τὰ χρώματα εἶναι ζωηρότερα τῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς, τὸ ὅλον ἐλαφρότερον καὶ ἡ ζωὴ διαρκεστέρα· ἥτις σοὶ παραχωρεῖται ἀντὶ ὀλίγου ἀργυρίου, ἐνῶ ἡ θυγάτηρ σοῦ ἐκκενώνει τὸ βαλάντιον ὅταν τέλος ἐν αὐτῇ δὲν εὐρίσκῃς οὐδὲν ξενικὸν τὸ ὁποῖον νὰ κηλιδώσῃ τὴν ἐθνικότητά της, ἀλλ' εἶναι ὁ καθαρώτατος καθρέπτης τῆς ποιήσεως, ἰχνογραφίας καὶ γλυπτικῆς τοῦ ἀπωτάτου ἐκείνου Βασιλείου, ποῖος ἀπειρόκαλος δύναται νὰ μὴ τὴν προτιμήσῃ;

Πλησίον τῆς κρυσταλλίνης κρήνης τῶν Κυρίων Osler καὶ Συντρ. ὑπάρχουσιν αἱ δύο ὠραῖαι εἰκόνες, ἡ μὲν τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου, ἡ δὲ τῆς Βασιλίσσης Βικτωρίας, αἱ προσφερθεῖσαι δῶρον εἰς τὸ βασιλικὸν τοῦτο ζεῦγος ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Λουδοβίκου Φιλίππου τῆς Γαλλίας ἔργα τοῦ περιωνύμου ζωγράφου Daubigny. Ἐξωγραφήθησαν δὲ ἐπὶ σινικῆς ζύμης, ἢ μᾶλλον ἀντεγράφησαν ἀπὸ τὸν ῥηθέντα ἐκ τῶν ὁμοιωμάτων τὰ ὅποια ὁ ζωγράφος F. Winterhalter ἔλαβε τῷ 1846. Αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος εἰκόνες εἶναι ἐκ τῶν ὠραιότερων ἔργων τῆς Ἐκθέσεως· πλῆθος δὲ θεατῶν περικυκλοῦσιν αὐτὰς

θαυμάζοντες τὴν τέχνην καὶ ὁμοιότητα, ἂν καὶ τῆς Βασιλίσσης εἶναι ὀλίγον κολακευτική.

Ἴδου ἓν ὥραιον ἀγγεῖον (ιδὲ ἀριθ. 38) τ' ὁποῖον ὁ Κύριος Τέστας ἐκ τῆς ὁδοῦ St. Giovanni τῆς Μελίτης ἐκθέτει. Ἰσταται ἐπὶ στηλοβάτου οὔτινος, οἱ τέσσαρες πόδες εἶναι τέσσαρες βάτραχοι. Πλησίον τῆς λαβῆς του, κάθηται ὁ Τρίτων, κάτωθεν δὲ τούτου φαίνονται ἀναγλυμμένοι ἡ Γαλάτεια, ἡ Ἀμφιτρίτη, κ.τ.λ., μὲ πολὺ πνεῦμα καὶ ἐπιτυχίαν. Τ' ὅλον τοῦ ἀγγείου τούτου ὡς καὶ μερικῶν ἄλλων τὰ ὁποῖα ἡ νῆσος αὕτη ἔστειλε εἶναι ἀναμφιβόλως ἐκ τῶν καλλιτέρων ἔργων τῆς τοιαύτης ἐργασίας.

Ἡ ὕλη ἐξ ἧς εἶναι κατεσκευασμένα, εἶναι ἐκ τοῦ γνωστοῦ ἐκείνου λίθου τὸν ὁποῖον ἡ νῆσος παράγει. Εἰς τὸν ἀριθ. 131 δίδομεν τὰς εἰκονογραφίας τριῶν ἀγγείων, μεσαίου Τυρρηνικοῦ ρυθμοῦ. Τὸ ἓν εἶναι ἀπὸ τὸν κύριον Τέσταν τῆς Μελίτης καὶ τοῦτο εἶναι τὸ φέρον τοὺς αἰετοὺς, τὸ ἄλλο ἐξ ἀλαβάστρου πεμφθὲν ἐκ τῆς Τοσκάνης, καὶ τὸ τρίτον τὸ ἐπίμηκες καὶ κομψὸν ἐξήλθε ἀπὸ τ' αὐτοκρατορικὰ ἀγγειοποιεῖα τῆς Πετροπολέως, εἶναι δὲ κατεσκευασμένον ἀπὸ πρασίνην Ἰάσπιδα καὶ πιστεύεται ὅτι ἐστάλθη δῶρον πρὸς τὴν Βασιλίσσαν τῆς Ἀγγλίας.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων σινικῶν ἀγγείων ἔχομεν μίαν ἄλλην ἀπειρίαν ἀργυρῶν τῶν ὁποίων τ' ἀξιολογώτερα, θέλομεν ἀπαντήσῃ ἐς τὸ περὶ ἀργυρῶν σκευῶν κεφάλαιον.

Οἱ Κύριοι Walton καὶ υἱὸς ἐξέθηκαν τὰ εἰς τὴν εἰκονογραφίαν 168 ἀγγεῖα, ἐκ papier maché τῶν ὁποίων αἱ ζωγραφίαι εἶναι φυσικώταται, ὁμοιάζουν δὲ ὀλίγον τὰ σκεύη ταῦτα τὴν ἀρχαίαν μελανοκέραμον τέχνην.

VII.

Ὑαλικά.

Εἰς τὴν κεραμοποιίαν τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου εὐκόλως ἐδυνάμεθα νὰ συμπεριλάβωμεν καὶ τὰ ὑαλικά· ἐπεὶ ὅμως ταῦτα ἀνάγονται εἰς τέχνην καὶ χρῆσιν διαφέρουσιν, πρέπει νὰ τελειώσωμεν τὴν τῶν ἀγγείων ἐπιθεώρησίν μας λέγοντες τὰ ἀναγκαϊότερα καὶ περὶ τούτων.

Ὅτε διήλθομεν τὰ κάτοπτρα ἀδιστάκτως ἐξεφράσαμεν τὴν γνώμην, ὅτι οἱ σημερινοὶ ὑπερέχουν τῶν ἀρχαίων· πλὴν ὅτε ἤλθομεν εἰς τὰ ποτήρια, τὰς

φιάλας, τὰ πινάκια καὶ τοὺς χρωματισμένους ὑάλους, ὅτε εἶδομεν τὰ ἐπὶ τούτων ζωγραφήματα, τότε εὔρομεν πάλιν ἐκείνους ὑπερέχοντας, τουλάχιστον καθ' ὅσα εἶδομεν.

Οἱ ἀρχαῖοι δὲν ἐγνώριζον τὴν κατασκευὴν τοῦ κρυστάλλου, εἰργάζοντο ὅμως τὸν ὑάλον καὶ ἐχρωμάτιζον αὐτὸν θαυμασίως. Ἡ δὲ Αἴγυπτος καὶ ἡ Συρία ὑπῆρξαν αἱ κοιτίδες τῆς λαμπρᾶς ταύτης τέχνης.

Ὅσοι ἀνέγνωσαν τὴν Ἱστορίαν τοῦ Κούμα γνωρίζουσι τὸ περὶ ἐφευρέσεως τοῦ ὑάλου διήγημα τοῦ Πλινίου. Ἐμποροὶ ταξιδεύοντες εἰς τὴν Φοινίκην ἤναψαν πῦρ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Βήλου διὰ νὰ βράσωσιν τι· ἐπεὶ δὲ ἐχρειάσθησαν ὑποστηρίγματα διὰ τὸν τρίποδά των ἔθεσαν βῶλους νιτρολίθου μὲ ἄμμον. Ταῦτα ἡ θερμὴ τοῦ πυρὸς ἀνέλυσεν εἰς ἐρυθρὸν ρυάκιον τὸ ὁποῖον ἀποψυχρανθὲν ἐπαρουσίασε κατὰ πρῶτον τὸν λαμπρὸν ὑάλον εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἴδου λοιπὸν ἡ εἰς ἡμᾶς τόσον ἀναγκαῖα οὐσία καὶ αὕτη τέκνον τῆς ἰδίας μετὰ τοσοῦτων ἄλλων ἐφευρέσεων μητρὸς, δηλ. τῆς τύχης. Ἀμα δὲ ὁ ἄνθρωπος ἔγεινε κύριος τῆς οὐσίας ταύτης, τὴν ὁποίαν οὔτε ὁ ἀῆρ, οὔτε τὸ ὕδωρ, οὔτε ὁ χρόνος δύνανται ν' ἀποσυνθέσωσι, δὲν ἦτο βέβαια τόσον ἄφρων ὥστε νὰ παραμελήσῃ τὴν καλλιέργειαν αὐτῆς πρὸ πάντων δὲ τῆς Ἀνατολῆς τὰ ἔθνη, τὰ τοσοῦτον ζωηρὰν φαντασίαν ἔχοντα, ἔπρεπε νὰ τὴν εἰσάξωσιν εἰς ὅ,τι λαμπρὸν ἡ Μυθολογία των εἶχεν.

Ὁ Πλίνιος (Β. Ι. λστ'. κεφ. 26) λέγει τὴν πόλιν Σιδῶνα περιφημοτάτην διὰ τοὺς ὑάλους τῆς· πλὴν ὁ Κ. Martial (Βιβλ. ια'. ἐπ. 12), ὁ Κ. Paw (Recherches Phil. σελ. 304) καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐκ τῶν διασήμων ἀρχαιολόγων θεωροῦσι τὴν Αἴγυπτον περιφημοτέραν.

“Οἱ Αἰγύπτιοι,” λέγει ὁ Κ. Martial, “χωρὶς ν' ἀναφέρω τὰ ἐκ τοῦ διαφανεστέρου κρυστάλλου τῶν βράχων ποτήριά των, οὔτε ὅσα ὀνομάζουσιν Ἀλλασούτας, ἅτινα περιεῖχον εἰκονογραφίας τῶν ὁποίων τὰ χρώματα μετεβάλλοντο ἅμα μετεβάλλετο καὶ ἡ θέσις των, ἐφαλίδιζον, ἔκοπτον καὶ εἰργάζοντο, τὸν ὑάλον τόσον λεπτῶς καὶ καλῶς, ὥστε ἐνίοτε ἀπλοῦν τι σκάλισμα ἢ μικρὸς κτύπος σφυρίου ἔθραυε τὸ πολυτελέστατον ἐκεῖνο ἀγγεῖον διὰ τὸ ὁποῖον τοσοῦτον χρόνον καὶ τοσοῦτον κόπον κατέβαλεν ὁ ἐργάτης.”

Τὰ ὑαλικά τῶν Αἰγυπτίων ἐθεωροῦντο ὡραιότερα πάντων, διότι ἐμίγνυντο εἰς αὐτὰ ὕλην τινὰ ἰδιαίτην, κατὰ τὸν Κ. Paw εἶναι σοῦδα τὴν ὁποίαν οἱ Βενετοὶ ἔφεραν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, διὸ καὶ τὰ βενετικά ἀγγεῖα ἔλαβον τοσαύτην ὑπόληψιν.

Ἡ Ῥώμη μόνον ἐπὶ Τιβερίου ἤρχισε νὰ κατασκευάζῃ ὑαλικά· ἡ δὲ τιμὴ τῶν ὑαλίνων ἀγγείων τὰ ὁποῖα ἐξ Ἀλεξανδρείας ἔφεραν εἰς Ῥώμην ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Νέρωνος, καταντᾷ ὅλως διόλου μυθώδης.

“Ὅσοι τῶν σήμερον ἀμφιβάλλουσι περὶ τῶν ὑαλουργείων τῆς ἀρχαιότητος, ἅς ἐνθυμηθῶσι τὴν σκηνὴν τοῦ θεάτρου τοῦ Αἰμιλίου Σκαύρου εἰς τὴν Συρίαν, συνισταμένην ἀπὸ 360 στήλας τριῶν τάξεων, ὧν ἡ πρώτη ἦτο μαρμαρίνη, ἡ δευτέρα ὑαλίνη, καὶ ἡ τρίτη ἐκ κεχρυσωμένου ξύλου. Τί θέλουσιν εἰπεῖ διὰ τὰς ὑψηλὰς καὶ παχείας ὑαλίνας στήλας τοῦ ναοῦ τῆς Ἀράδου, νήσου τῆς Φοινίκης (Βιβλ. ζ' . . . Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως), τὰς ὁποίας ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἐθαύμασεν, ὅτε ἐπεσκέφθη τὸν ναὸν, περισσότερον τῶν ἐκεῖ εὑρισκομένων περιφήμων ἀγαλμάτων τοῦ Φειδίου; Τί θέλουσιν εἰπεῖ διὰ τὰ ὠραῖα ὑαλινὰ σκεύη τὰ ὁποῖα εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον βλέπομεν, ἢ διὰ τὰ 2,000 καὶ ἐπέκεινα τὰ ὁποῖα ἐκ τῆς Πομπηίας καὶ τοῦ Ἡρακλείου φέρουσιν εἰς τὸ Βουρβωνικὸν Μουσεῖον τῆς Νεαπόλεως; Τί θέλουσιν εἰπεῖ διὰ τὸ ἀγγεῖον Βαρβαρίνη, τὸ ὁποῖον ἐκ τοῦ ὁμωνύμου παλατίου τῆς Ῥώμης ἔφεραν εἰς τὸ Βρεττανικόν, εὔρεθὲν σῶον ἐντὸς λάρνακος ἐπιγεγραμμένης τῇ Ἀλεξάνδρῳ Σεβήρῳ καὶ τοσοῦτον ὠραιότατον καὶ τεχνικώτατον εἶναι, ὥστε πολλοὺς τῶν μεγάλων συγγραφέων ἔκαμε νὰ νομίζωσιν ὅτι εἶναι ἀπὸ σάρδιον λίθον;

Ἄν αἱ ἀποδείξεις αὗται δὲν ἀρκοῦν, λαμβάνομεν τὸν K. Winckelman, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου πᾶς ἀρχαιολόγος κλίνει τὸ γόνυ. Ἰδοὺ πῶς ἐκφράζεται ὁ σοφὸς οὗτος ἀνὴρ (Ἱστορία τῆς τέχνης 1). Ἀκούσατε τοὺς λόγους τοῦ κατὰ γράμμα.

“Εἶναι δίκαιον ν' ἀναφέρωμεν τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων μάλιστα διότι ἔφεραν τὴν ὑαλοποιίαν εἰς ἀνώτερον ἡμῶν βαθμόν. Ἴσως φαίνονται παράδοξοι οἱ λόγοι οὗτοι εἰς ἐκείνους ὅσοι δὲν εἶδον τὰ ἔργα αὐτῶν. Τῶν ἀρχαίων οἱ σύνθετοι καὶ χρωματισμένοι ὑαλοὶ μᾶς ἐκπλήττουσι. Δύο μικρὰ τεμάχια ὑάλου τὰ ὁποῖα εὑρον εἰς τὴν Ῥώμην ἔχοντα μῆκος ἑνὸς δακτύλου καὶ τὸ ἐν τρίτον πλάτος, βεβαιοῦν τοὺς λόγους μου. Τὸ ἐν τούτων παριστᾷ ἐπὶ γῆς ἀμαυρὰς καὶ χρωματισμένης πτηνὸν ὁμοιάζον νήσσαν μὲ ζωηρότατα καὶ ποικίλα πτερά. Τὸ ζωγράφημα εἶναι ἀκριβὲς καὶ ἀπότομον, τὰ ὠραῖα καὶ καθαρὰ χρώματα ἀποτελοῦν θέαμα ἡδονικώτατον· διότι ὁ τεχνίτης ἔδωκεν εἰς αὐτὰ προχωρῶν ὅ,τι ἡ περίστασις ἀπῆτει.

“Ὁ ὑαλὸς εἶναι διαφανὴς καὶ σκιερὸς. Οὐδενὸς ζωγράφου λεπτοτάτη γραφὴς ἐδύνατο νὰ κατασκευάσῃ

καθαρώτερα τὸν κύκλον τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς νήσσης, ὥς καὶ τὰ πτερὰ τοῦ λαιμοῦ καὶ τῶν πτερύγων· ἀλλ' ὅ,τι πρὸ πάντων καταπλήττει εἶναι ὅτι ἀπὸ τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ ὑάλου τούτου φαίνεται τὸ αὐτὸ πτηνὸν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης διαφορᾶς ὅθεν συνάγεται ὅτι ἡ εἰκονογραφία τοῦ πτηνοῦ διέρχεται δι' ὅλου τοῦ πάχους τοῦ ὑάλου.

“Τὸ δεύτερον τεμάχιον ἐκ γῆς κυανῆς περιέχει ἐξωγραφημένα πράσινα, κίτρινα καὶ λευκὰ κοσμήματα, δηλ. κυμάτια, περιδέραια μαργάρινα, ἀνθύλλια λήγοντα εἰς πυραμίδας. Τὰ καθέκαστα παρίστανται εὐκρινῶς, χωρὶς σύγχυσιν, καὶ εἶναι τοσοῦτον λεπτά, ὥστε ὁ ὀξυδερκέστερος ὀφθαλμὸς δὲν δύναται ν' ἀκολουθήσῃ τὸ νῆμα ὅπου ἡ ἐργασία αὕτη χάνεται. “Ὅλα ταῦτα τὰ κοσμήματα διέρχονται δι' ὅλου τοῦ πάχους τοῦ τεμαχίου.”

Ἄν τοιαύτας ἐπισήμους ἀποδείξεις φέροντας ἔτι τις θελήσῃ νὰ μᾶς διαφιλονεικήσῃ διὰ τὴν τέχνην, θέλομεν τὸν στείλει νὰ ἰδῇ τὰ ἐδάφη τῶν οἰκιῶν καὶ πολλῶν ἄλλων ἀρχαίων οἰκοδομημάτων, τὰ ὁποῖα ἐστρωμένα ὄντα μὲ μικροὺς πολυχρόους ὑάλους, τρόπον τινὰ μωσαϊκῶς, σχηματίζουσι ψηφία, ζῶα καὶ διάφορα σχέδια ἐπὶ τῶν ὁποίων, ὥς εἰς τὰ σημερινὰ ἔργα τῶν Gobelins, φαίνονται ὅλοι οἱ βαθμοὶ τῶν χρωμάτων καὶ ἡ μεγίστη ὑπομονή.

Ἄν καὶ πολλοὶ τῶν σημερινῶν ἐκθειάζωσι τὰ ἔργα τῶν πλέον τοῦ δέοντος, καταφρονοῦντες μέχρι μηδενὸς τὴν ὑπαρξιν καὶ αὐτῶν τῶν ὁμολογουμένως διαπρεψάντων, ἡμεῖς ὅμως δὲν εἴμεθα τοιοῦτοι. Φέροντες ἀναμνήσεις σεβασμίας καὶ σοβαρᾶς διὰ τὸ παρελθὸν μεγαλεῖόν μας, δὲν δυστάζομεν ν' ἀποκαλυφθῶμεν μὲ πολὺ σέβας ἐνώπιον τοῦ γιγαντιαίου καὶ διαφανεστάτου ἄντρου εἰς τὸ ὁποῖον εἰσερχόμεθα, ἐνώπιον τῆς ἀγγλικῆς, γαλλικῆς καὶ αὐστριακῆς ὑαλουργίας. Δὲν περιοριζόμεθα δὲ μόνον εἰς ἀπλοὺν θαυμασμόν, εἰς ἀπλὴν ἐπιθεώρησιν, ἀλλ' ἐκτεινόμεθα ἕως εἰς τὸ νὰ ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα τὰ περὶ συνθέσεως τῶν ὑαλικῶν τούτων ἀναγκαῖοτερα, ἡμεῖς οἵτινες ἀφοῦ τοσοῦτον δαφνιλῶς διενείμαμεν τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας μας πρὸς τοὺς νῦν λάμποντας, τώρα ἐπαιτοῦμεν παρὰ τὰς θύρας αὐτῶν. Μόλον τούτο ἅς ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν τοὺς ὠραίους λόγους τοῦ ἐλληνικοῦ δωματίου “Θαρσεῖν χρή . . . τάχ' αὔριον ἔσσειτ' ἄμεινον.” Ἄς ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι κατοικοῦμεν σφαῖραν, καὶ ἂν διὰ τὴν περιστροφὴν τῆς ὁ πολιτισμὸς μετέστη τόσον εὐκόλως ἀπὸ ἡμᾶς εἰς τὴν ἐσπερίαν Εὐρώπην, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ μεταστραφῇ πάλιν ποτὲ πρὸς τὴν ἀνατολήν.

Κοινὴ γνώμη ἐπικρατεῖ ὅτι ἀπὸ τὴν Βενετίαν ἡ

υαλοποιία μετεδόθη εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Βοημίαν. Ἐκαμε δὲ μεγίστας προόδους εἰς τὴν Γαλλίαν, διότι τὸ 1400 ὁ κόσμος ὅλος ἐλάμβανε τὰ υαλικά μόνον ἐξ αὐτῆς· πλὴν τὸ μονοπώλιον τοῦτο κατήργησε τάχιστα ἡ Βοημία, προσφέρονσα νέαν ὕλην λευκοτέραν καὶ καθαρωτέραν, τὴν ὁποίαν κατεσκεύαζεν ἀπὸ κουάρκιόν τι καὶ πότασσαν, τὰ ὁποῖα τὰ δάση αὐτῆς τῇ παρείχον.

Τῆς Ἀγγλίας ἡ υαλουργία ἄρχεται ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν τῶν ἐθνῶν τούτων· οὐδεμία δὲ ἀμφιβολία ὅτι πρῶτοι ἐργάται τοὺς ὁποίους εἰς τὴν τέχνην ταύτην μετεχειρίσθη ἦσαν Βενετοὶ, Βοημοὶ ἢ Γάλλοι. Ὅπως δὲ ἡ τέχνη αὕτη μεγάλως προώδευσεν, καθ' ὅσον μάλιστα ἀφορᾷ τὰ υαλικά τῆς τραπέζης, διὰ τὰ μὴ εἴπωμεν τὰ κάτοπτρα, τὰ ὁποῖα τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ κοινὴ γνώμη τὰ θέλουσιν ὑποδεέστερα τῶν κατόπτρων τῶν Κυρίων Godard καὶ Toussaint τῆς Γαλλίας. Τὰ εἰρημένα υαλικά δὲ προφανῶς σήμερον ἔχουν εἰς τὸν κόσμον ὅλον περισσοτέραν κυκλοφορίαν καὶ ὑπόληψιν. Πρὸ πάντων δὲ ἡ Ἀγγλία χρεωστεῖ τὴν πρόοδόν της εἰς τὰ ἀφθονα φυσικὰ μέσα της. Ἡ δὲ Βιρμινγιάμη, τὸ Μάντσεστερ, ἡ Ἀγία Ἑλενα, τὸ Σανδερλάν καὶ ἡ Νιού Κάσλ περιέχουν τοῦ μεγάλου τούτου ἔθνους τὰ πρῶτα υαλουργεῖα.

Οἱ σημερινοὶ υαλοὶ διαιροῦνται εἰς τοὺς τῶν παραθύρων, τῆς τραπέζης, τῆς ἰχνογραφίας, τῶν φιαλῶν, τῶν ἐργαλείων τῆς χημείας, καὶ τοὺς κρυστάλλους.

Ὅλοι οἱ πολύτιμοι λίθοι ἐκτὸς τοῦ ἀδάμαντος ἔχουν τὰ αὐτὰ ἀρχικά στοιχεῖα τοῦ κατασκευαστοῦ υάλου, δηλ. σύγκεινται ἀπὸ σιλιγνιδούχον καὶ καλιούχον γῆν μὲ ἀνάλογον θερμότητα.

Πᾶν κάλιον ἐνούμενον μὲ σίλιγνιν δύναται ν' ἀποτελέσῃ υαλόν· διὰ δὲ τὸν κρυστάλλον πρέπει νὰ ἐκλεχθῇ τὸ ἄριστον κάλιον.

Ἡ ἄμμος περιέχει κατὰ διαφόρους ἀναλογίας σίλιγνιν, σίδηρον καὶ μαγνήτην.

Ἡ σίλιγνις πολλάκις εὐρίσκεται εἰς βώλους, ὡς ὁ χάλυψ· συνήθως ὅμως εἰς κόκκους, ὡς ἡ ἄμμος, τὴν ὁποίαν καὶ προτιμῶσιν οἱ τεχνῖται· πρὶν δὲ ἀναλύσωσιν αὐτήν, τὴν πλύνουσι καλῶς καὶ τὴν ξηραίνουσιν.

Οἱ υαλοὶ τῶν παραθύρων συνίστανται ἀπὸ 71·4 σιλίγνιδος, 15·0 καλίου, 12·4 ἀσβέστου καὶ 1·8 λευκαργίλλου. Ἡ ἀναλογία τοῦ υάλου τῶν φιαλῶν εἶναι 53·35 σιλίγνιδος, 5·48 ποτάσσης, 29·22, ἀσβέστου 6·01 λευκαργίλλου καὶ 5·47 ὠξυδωμένου σιδήρου. Τῶν υαλικῶν τῆς τραπέζης 51·93 σιλίγνιδος, 13·67 ποτάσσης, 33·28 ὠξυδωμένου μολύβδου· πλὴν οἱ

ἀκολουθήσαντες τὸ σύστημα τοῦ Ἀβραὰμ Thévenart μεταχειρίζονται διὰ τὴν κρυσταλλουργίαν τῶν πινακίων καὶ φιαλῶν 300 λίτρας λεπτῆς ἄμμου, 200 καλίου, 30 ἀσβέστου, 32 μαγχανησιανοῦ ὀξυδίου, 3 κυανοῦ κοβαλτίου καὶ 300 λίτρας τεμαχίων καλοῦ υάλου. Ὅταν αἱ οὐσίαι αὗται συμμιχθῶσι καλῶς, βάλλονται εἰς τοὺς λέβητας τῶν καμίνων τοῦ υαλουργείου καὶ διαλύονται. Τῆς ἀναλύσεως διαρκούσης περίπου 60 ὥρας ὁ υαλος λαμβάνει διάφορα χρώματα. Μετὰ τὰς πρῶτας 12 ὥρας φαίνεται ὡς λευκοτάτη ζύμη ὁμοιάζουσα τὸ μέλι τῆς Ἀττικῆς· ὀλίγον ὑστερώτερον κιτρινίζει καὶ γεμίζεται ἀπὸ φυσαλίδας· μετὰ ταῦτα ἀρχίζει νὰ γίνεταί κατ' ὀλίγον πορφυροῦς, αἱ φυσαλίδες χάνονται, καὶ τέλος, ὅταν ἐξάγεται, εἶναι ἐρυθροτάτη πηκτὴ ζύμη, τὴν ὁποίαν δύνασαι νὰ ψαλιδίσῃς ὡς ὕφασμα, νὰ κόψῃς, νὰ ἐκτείνῃς, νὰ χύσῃς, νὰ τυπώσῃς. Διὰ τὰ κατασκευάσῃ δὲ ὁ υαλουργὸς χρωματισμένον υαλόν, προσθεῖται μόνον τὰ ὀξύδια ἢ ἀνθρακικὰ ἄλατα μεταλλῶν τινῶν. Τοιοῦτο δὲ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν, ὥστε, ἂν προστεθῶσι περισσότερον μία ἢ δύο ῥανίδες, δύναται νὰ ἐπιφέρωσι γενικὴν ἀλλοίωσιν τοῦ ὅλου.

Ἀπὸ τὸ ἀνθρακικὸν ἄλας τοῦ σιδήρου ἔχομεν τὸ ἐλαφρὸν κίτρινον χρῶμα, τὸ κυανοῦν ἀπὸ τὸ ὀξύδιον τοῦ κοβάλτου, τὸ πορφυροῦν ἀπὸ τὸ τοῦ μαγχανησιίου, τὸ χρῶμα τοῦ ρόδου καὶ τοῦ ρουβινίου ἀπὸ τὸ ὀξύδιον τοῦ χρυσοῦ. Τὸ χρῶμα τοῦ τοπαζίου παράγεται ἀπὸ τὸ ὀξύδιον τοῦ οὐρανίου, τοῦ σμαράγδου ἀπὸ τὸ αὐτὸ μὲ προσθήκην ὀλίγου ὀξυδίου χαλκοῦ· τὰ ὠραῖα χρώματα τοῦ ὀπαλλίου λίθου λαμβάνομεν ἀπὸ τὰ φωσφοροῦχα ἄτομα τῆς ἀσβέστου. Ἡ δὲ ποιότης ὅλων τούτων τῶν χρωμάτων ἐξαρτᾶται τὰ μέγιστα ἀπὸ τοὺς βαθμοὺς τῆς θερμότητος διαρκούσης τῆς ἀναλύσεως τῶν ὑλῶν, ἢ μὲ ἄλλας λέξεις, ὁ κατασκευαστὴς πρέπει νὰ παραφυλάξῃ ἀκριβέστατα τὴν ἀρμοδίαν στιγμὴν τῆς διοξυδώσεως. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης βασιζόμενος ὁ K. Bontemp, ἀπέδειξεν, ὅτι ὅλα τὰ χρώματα φαινομένου τινὸς, δύνασαι νὰ τ' ἀπολάυσῃς ἀπὸ τὸ ὀξύδιον ἢ τὸ ἀνθρακικὸν ἄλας ἐνὸς τῶν συνήθων μετάλλων, ἀρκεῖ μόνον νὰ τεθῇ εἰς τὸν προσδιορισμένον ἐκείνον βαθμὸν τῆς θερμότητος, ἥτις ἀπαιτεῖται διὰ τὰ κάμῃς τὴν ὁποίαν θέλεις ἐνέργειαν.

Ἡ Γαλλία μικρὸν μέρος λαμβάνει εἰς τὴν ἐκθεσιν τῶν υαλικῶν. Οἱ τεχνῖται της μᾶς ἐστέρησαν τὰ ὠραῖα κάτοπτρά των, μᾶς ἐστέρησαν ὡσαύτως καὶ τὰ ὠραῖα κρυστάλλινα σκεύη των. Ὅσα ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν εἶναι ῥάκη τὰ ὁποῖα δὲν δύναται νὰ συγκριθῶσιν οὔτε πρὸς τὰ υαλικά τῆς Ἀγγλίας

οὔτε πρὸς τὰ τῆς Βοημίας καὶ τοῦ Τζολλφερέιν. Ἀγγλικά δὲ ἀγγεῖα τοσαῦτα ἐξετέθησαν, ὥστε ἀδυστάκτως δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι εἶναι ἰσάριθμα μὲ τὴν συλλογὴν ὅλων τῶν ἐπιλοίπων ἐθνῶν. Οἱ Κύριοι Osler καὶ Συντρ., οἱ δημιουργοὶ τῆς κρυσταλλίνης κρήνης, οἱ Κύριοι Ρότζερσων, οἱ Κύριοι Apsley Pellatt καὶ Συντρ. εἶναι οἱ πρῶτιστοι Ἀγγλοὶ κρυσταλλουργοί. Τῶν τελευταίων μάλιστα ἐξετέθησαν ὡραιότατα τραπεζικὰ σκεύη, ῥυθμοῦ ἀγγλοβενετικοῦ, ἐκ διαφανοῦς κρυστάλλου καὶ μὲ μικρὰς χρυσᾶς στιγμάς. Τὸ σχῆμα τῶν ποτηρίων πλησιάζει εἰς τοὺς ἀρχαίους κρατήρας, τὸ τῶν φιαλῶν εἰς τοὺς ναργιλλέδας τῆς Τουρκίας, δηλ. εἶναι στογγύλον καὶ παχὺ πρὸς τὸν πυθμένα. Τῷ ὄντι εἰς ταῦτα ἀναγνωρίζει τις τὸν τύπον τοῦ μεσαιῶνος μεμιγμένον μὲ ἀγγλικόν τινα νεωτερισμόν.

Ὁ Κ. Ιωσήφ Γεώργιος Γρὴν ἐκθέτει ἀγγεῖα (ἰδὲ ἀριθ. 166) αἰγυπτιακοῦ καὶ ἐλληνικοῦ ῥυθμοῦ, καὶ ἕτερα κατὰ τὸν ῥυθμὸν Φραγκίσκου Α'. μὲ φύλλα, κλάδους, γλυφὰς καὶ εἰκονογραφίας, ἅπαντα ὡραιότατα κατεργασμένα.

Τὰ ὑάλινα σκεύη τῶν Κ. Rice Harris καὶ Υἱῶν ἔχουσιν τι μαγικὸν εἰς τοὺς ζωηροτάτους χρωματισμούς των, εἰς τὰ ζωγραφήματά των καὶ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἀλοιφήν· εἶναι δὲ παραπλήσια τῶν σινικῶν.

Ὁ Κ. Ροβέρτος Κόγκαν ἐκθέτει ἀπεικόνισμά τι τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, περίπου 2½ μέτρων, ἐξ ὑάλου καὶ μετάλλου, εἰς τὸ ὁποῖον διεφύλαξεν ὅσον ἡδύνατο πιστότατα τὸν τύπον τοῦ γυγαντιαίου τούτου ἔργου. Πολλοὶ ξένοι παρήγγειλαν τοιαῦτα ἀπεικονίσματα διὰ νὰ τὰ φυλάξωσιν εἰς τὰ ἰδιαίτερα μουσεῖά των χάριν τῶν μεταγενεστέρων.

Οἱ θολοειδεῖς ὕαλοι τῶν μεγάλων ὁρολογίων, τὰ ὡσεὶ δὴ καλύμματα τῶν χρυσῶν ἀγγείων μὲ πλαστὰ ἄνθη τῶν Κ. James H. Hetley καὶ Συντρ. εἶναι ἀμίμητα ἐνταῦθα. Τινὰ αὐτῶν ἔχουν τόσον ὕψος, τόσον λεπτὸν καὶ διαφανὴ θόλον, ὥστε νομίζεις ὅτι ὡς πομφόλυξ σμήγματος (σαπωνίου) μέλλει νὰ διαλυθῇ ἅμα ἐγγίσης.

Ἐκτὸς τῶν ῥηθέντων ὑαλουργῶν οἱ Κ. Greathead Δαυὶδ καὶ Γρὴν ἐκθέτουν μεγίστην συλλογὴν ὑαλικῶν χρωματισμένων, μὲ διάφορα κοσμήματα, ἀνθύλλια κεχρυσωμένα, φέροντα ὅλα τὰ χρώματα τῶν οὐρανῶν, ῥουβινίου, τοπαζίου μαζαρινοῦ, κυανοῦ, ὀπαλλίου, μαργαρίτου καὶ ἄλλων, εἰς αἰγυπτιακὸν ἐλληνικὸν ἢ βενετικὸν ῥυθμὸν, καὶ συγκατατάσσοντα τὸ ἐργαστάσιον τῶν εἰρημένων Κυρίων εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τὰ λοιπὰ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας τάξιν.

Ἐκ τῶν πλείστων δειγμάτων τῆς σιλιγονόχου ἁμμου τὴν ὁποίαν βλέπομεν εἰς τὰ ὀρυκτὰ προϊόντα τῆς

Ἀγγλίας, ἐκείνη τὴν ὁποίαν ὁ Κ. Collinson ἐξέθηκεν εἶναι ἡ καλλιτέρα τῆς νήσου ταύτης. Εἶναι λεπτὴ ὡς ἄλευρον, καὶ ἐρυθρὰ ὡς κεραμοκονία· ἔχει δὲ μικρὰν ὁμοιότητα μὲ τὴν Aventurina τὴν ὁποίαν ἐντὸς ὀλίγου θέλομεν ἰδεῖ εἰς τῆς Αὐστρίας τὰ ἐκθέματα.

Τὴν ἁμμον ταύτην ἀναφέρω ἰδίως ἐνταῦθα διότι ἐκ ταύτης κατασκευάζονται αἱ ὡραῖαι μαρμαρόχροοι καὶ πορφυροειδεῖς θερμάστραι, τὰς ὁποίας φέρουν εἰς τὰ μέρη μας.

Ἡ Ἰταλία, ἡ Τουρκία, ἡ Ἑλλὰς, ἡ Αἴγυπτος καὶ ἄλλα ἀκόμη τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν εἶναι πρὸ χρόνων τακτικοὶ ἀγορασταὶ τῶν ὑαλικῶν τῆς Αὐστρίας. Ἡ Βενετία, τὸ ἀρχαιότερον ὑαλουργεῖον τῆς Εὐρώπης, μᾶς ἔστειλε τοὺς κεχρυσωμένους ὑάλους της, ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἐπωνομάσαμεν mille fiore καὶ συνήθως καλοῦμεν ἐλαφροὺς ὡς χαρτίον. Οὗτοι εἶναι τῷ ὄντι ἀξιοθαύμαστοι διὰ τὴν καθαρότητα καὶ λεπτότητά των, διότι εἰς τὴν σύνθεσίν των δὲν τίθεται ὀξύδιον μολύβδου. Οἱ ψευδεῖς ἀδάμαντες, τὰ μικρὰ κάτοπτρα τὰ διπλωμένα εἰς κόκκινον χονδρέχαρτον, τὸ ἐκτεταμένον ἐμπόριον τῶν ὑαλίων κομβολογιῶν της μὲ τὴν Ἀνατολὴν, ἰδίως δὲ μὲ τὴν Ἀραβίαν, εἰς τίνος τὴν μνήμην ἐκ τῶν μικροτέρων χρόνων μας δὲν εἶναι ἐντυπωμένα; Σήμερον ὅμως εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον τὴν αὐστριακὴν ὑαλουργίαν δὲν ἀντιπροσωπεύει εἰμὴ ἡ Βοημία. Ποῦ εἶναι τὰ ἔργα τῆς Βενετίας, ποῦ τῆς Ἰλλυρίας, Στυρίας καὶ Οὐγγαρίας. ἐπαρχιῶν τῶν ὁποίων τὰ ὑαλουργεῖα μεγάλως συμβάλλουν εἰς τὴν ἀναπλήρωσιν τοῦ τεραστίου ποσοῦ 400,000 τόνων, ὅπερ ἡ Αὐτοκρατορία παράγει; Ἐν τούτοις τῶν βοηματικῶν ἔργων ἡ θέα εἶναι ἀνωτέρα πάσης περιγραφῆς. Εἰς τὰ ποτήρια, τὰς φιάλας, τοὺς κρατήρας, τὰ ἀγγεῖα διὰ μυρωδικὰ ἢ ἄνθη, τοὺς ἀμφορεῖς, τὰς ὑδροχόας, τὰς λαγήνους, καὶ τὰ λοιπὰ τραπεζικὰ σκεύη, οὐ μόνον βλέπεις εἰς ποῖον βαθμὸν τελειοποιήσεως ἡ κομψότης φθάνει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἁρμονίαν τῶν χρωμάτων μὲ τὴν μαγικωτέραν χάριν. Βλέπεις τὸ ἐρυθρὸν τοῦ ῥουβινίου εἰς λεπτὰ χρυσὰ κλαδιά ἢ ἄνθη· τὸ ἀνοικτὸν ῥόδιον μὲ ὀλίγον χρυσοῦν ὡς τὸν ὡραῖον πέπλον τῆς Ἥους· τὰ πράσινα φύλλα τῆς λεμονιάς ἐπὶ ὑδροχόῃς λευκῆς καὶ σκιερᾶς ὡς ὁ ἀλάβαστρος· τὸν ἐσβεσμένον ὕαλον μὲ τοῦ σαπφείρου τὸ κυανοῦν ἀνοῖγον εἰς τὸ τοῦ σμαράγδου καὶ χαλόμενον ἀνεπαισθήτως εἰς τὸ τοῦ βυριλλίου· ἐν ἐν λόγῳ, ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος ἐδύνατο ν' ἀντυγράψῃ ἀπὸ τὴν φύσιν, τὴν μεγάλην ταύτην διδασκαλον τῶν ὡραίων τεχνῶν, εἰς τὴν ἐκθεσιν τῆς Βοημίας, ἥτις καὶ ἡγοράσθη ὁλόκληρος, τὸ βλέπεις. Τὰ εἰς τὸν ἀριθ. 183 εἶναι μέρος τούτων.

Τοῦ ἐν Πράγα Κ. Μ. Χόφμαν, τῶν ἀνεψιῶν Μέυερ καὶ τῶν Κ. Κ. Φράντζ Κόνιγκ τὰ ἔργα διεκρίθησαν· πρὸ πάντων δὲ ἐξ αὐτῶν σημειοῦμεν τὰ δύο μεγάλα ἀγγεῖα τῶν ἀνεψιῶν Μέυερ, τὰ ἐπὶ ὑαλίνων κυλινδρικών στηλοβατῶν ἐξ ὑάλου γαλακτοχρόου, μὲ διαφανή ρουβινόχροα κλαδιά, καὶ ἐν ζεύγος κολοσσιαίων ἀλαβαστρίνων καὶ ἐκ πρασίνου ὑάλου ἀγγείων τοῦ Κ. Χόφμαν, σχήματος πίθων μὲ λαιμὸν μακρὸν, τῶν ὁποίων τὰ ὠραία ἄνθη, αἱ καλιαὶ τῶν πτηνῶν, αὐτὰ τὰ πτηνὰ καὶ τὰ λοιπὰ κοσμήματα δὲν ἐδύναντο νὰ ζωγραφηθῶσιν ἐπιτυχέστερον ἐπὶ τοῦ χαρτίου.

Πλησίον τῶν ὑαλικῶν τούτων ἔχομεν ταμβακοθήκας, ἐπιστόμια (ἱμαμέδας), σταυροὺς, βάρη χαρτίων, σιγαροθήκας καὶ ἄλλα διάφορα εἶδη ἐκ τοῦ λίθου ἐκείνου ὅστις ὀνομάζεται *aventurina* καὶ τοῦ ὁποίου τὸ χρῶμα εἶναι ἀνοικτῆς σχοκολάτας, ἢ μᾶλλον ὁμοιάζει ὕλην πλασμένην ἀπὸ ῥοδόχρουν κεραμοκονίαν καὶ λεπτοτάτην χρυσὴν ἄμμον, διότι στρέφον τις πλαγίως τὰ εἶδη ταῦτα βλέπει τὰς ἐπιφανείας τῶν σπινθηροβολούσας.

Τὰ εἶδη ταῦτα ἔρχονται ἀπὸ τὸ αὐτοκρατορικὸν ἔργοστάσιον τῆς Βιέννης.

Ὁ εὐτελέστατος ὕαλος εἶναι ὁ τῶν βαυκαλῶν (*bouteilles*), καὶ ὅμως ἡ χρῆσις του εἶναι μεγίστη. Τοῦτο εἶναι πασιφανές· ἀλλὰ πρὸς περισσοτέραν ἀπόδειξιν σημειοῦμεν ὅτι τὰ ὑαλουργεῖα τῆς Ἀγγλίας κατασκευάζουσι καθ' ἑβδομάδα 400,000 βαυκάλεις, ὅτι ὑπάρχουσιν ἐκτεθειμένα περισσότερα τῶν 800 διαφόρων σχεδίων, καὶ ὅτι τόσον ἐνθηνὰ εἶναι, ὥστε μία συλλογὴ 432 ἐξ αὐτῶν παντὸς εἶδους ἀξίζει μόνον 9 σελίνια (περίπου 50 γρ.). Μεταχειρίζονται δὲ διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν πᾶσαν σιλιγονοῦχον ἄμμον, σύννηθες φωσφοροῦχον τῆς σόδας, ἄργιλλον, τίτανον, ἄσβεστον ἢ ἀναλελυμένον σμῆγμα.

Ἦδη δύο λόγους μένει νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τῶν ὑαλογραφιδῶν, τῶν ὁποίων ὁ ἀνταγωνισμὸς καὶ τὸ πλῆθος εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον εἶναι μέγιστα. Ἡ ἀρχαιοτάτη αὕτη τέχνη περὶ τὸν μεσαιῶνα ἐξετάθη εἰς πολλὰ τῆς Εὐρώπης κράτη.

Θόλοι καὶ πλευραὶ ὁλόκληροι ἐκκλησιῶν ἐκοσμοῦντο δι' αὐτῆς παριστώσης βασιλεῖς, ἥρωας, ἁγίους καὶ ἄλλα θεάματα, ἅτινα ἐλάμβανον εἴτε ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἴτε ἐκ τῆς Ἱστορίας, συμφώνως πρὸς τὸν τόπον εἰς τὸν ὁποῖον ἐμελλον νὰ τεθῶσιν. Ἄν τεθῶσιν εἰς σκιόφωτον θέσιν, καὶ ἀπὸ τὸ ὀπισθεν μέρος προσβάλλονται ὑπὸ ζωροῦ φωτός, αἱ σκιαὶ καὶ τὰ χρωματισμένα χαρακτηριστικὰ

ἐκφράζονται καλλίτερον καὶ τότε δύναται τις ἐντελέστερον νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν ζωγραφίαν.

Ἡ τέχνη αὕτη ἤρχισεν εἰς τὴν Γαλλίαν περὶ τὰ 600 μ. Χ., δηλ. ὅτε ἔθεσαν τοιοῦτους ὑάλους κατὰ πρῶτον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων. Ἐκτοτε δὲ εἰς τὸ γαλλικὸν σχολεῖον ἡ τέχνη ἔκαμε προόδους μεγίστας καὶ ἀδιαφιλονεικῆτους μέχρι σήμερον. Ἡ *Sainte Chapelle*, τὴν ὁποίαν πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἐπεσκέφθην εἰς τὴν πρωτεύουσιν ταύτην, ἣτις ἐπισκευάζεται ὑπὸ τοῦ Κ. Μ. Lusson, μ' ἐπροξένησε ζωρὰν ἐντύπωσιν διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν ὑαλογραφιδῶν καὶ χρωμάτων παραβαλλομένων πρὸς τὰ ὅσα εἶδον εἰς τὸ παλάτιον τῆς βιομηχανίας. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἡ τέχνη αὕτη εἶχε κάμει ποτὲ προόδους τινὰς, πλὴν ἀπεκοιμήθη διὰ χρόνους πολλοὺς καὶ μόλις σήμερον οἱ Κ. Κ. Ἀδελφοὶ Chance καὶ Σύντρ. φαίνεται ὅτι ζητοῦν νὰ τὴν ἀναστήσωσιν ὀλίγον.

Τὰ ἐπίλοιπα ἀγγλικά ἔργα τῆς τέχνης ταύτης δὲν εἶναι διόλου ἀξιοσημείωτα· μάλιστα δὲ εἰς Σχεκσπείρος τοῦ Ἐδουάρδου Baillie ἀναγινώσκων τὰς τραγωδίας του πρὸς τὴν Ἐλισάβετ εἶναι τὸ τραγελαφικώτατον θέαμα.

Ὁ εἰρημένος τεχνίτης τῆς Γαλλίας, Κ. Lusson, ἐκθέτει μίαν κεφαλὴν τοῦ ἁγίου Συμφοροῦζα, σχέδιον τῆς Ἀναγεννήσεως, καὶ δύο παράθυρα μὲ σκηναὺς χωρικὰς καὶ ἀγροτικὰς, τῶν ὁποίων τὰ χρώματα, ἄνθη καὶ πτηνὰ ἐπέτυχον τρόντι θαυμασίως.

Οἱ Κύριοι Μ. Thevenot, Μ. Hermanowska, καὶ Μ. Thibaud, Γάλλοι, ἐξέθηκαν διάφορα ὠραία ἔργα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος τέχνης.

Τέλος τὰ Μεδιόλανα ἔστειλαν τοῦ Κ. Μ. Βερτίνην τὸν Δάντην, ὅστις φαίνεται ὅτι ἐπισύρει τὴν προσοχὴν τῶν θεατῶν περισσότερον πάσης ἄλλης ὑαλογραφίας.

Ὁ ποιητὴς κάθηται σύννους, ἔχων τὸ ἐν γόνυ ἐπὶ τοῦ ἄλλου, κεκαλυμμένος ἀπὸ μακρὸν μανδύαν. Ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἴσταται ἡ Ματθίλδη καὶ ἐξ ἐνῶνύμων ἡ Βεατρίκη του ἄνω δὲ τῆς κεφαλῆς του ἵπτανται διάφορα πρόσωπα καὶ ἄλλα πλάσματα τῆς φαντασίας τοῦ μεγάλου τούτου ποιητοῦ. Εἰς τὴν κορυφὴν τῆς ὠσειδοῦς ταύτης εἰκονογραφίας κάθηται ὁ Χριστὸς ἐπὶ θρόνου περιστοιχισμένος ἀπὸ τὴν ἁγίαν οἰκογένειαν.

VIII.

Πολύτιμοι λίθοι.

Ὅποιον τερπνὸν καὶ ἀνεξάντλητον ταμεῖον γνώσεων εἶναι τὸ κρυστάλλινον τοῦτο Πανεπιστήμιον! Ὁ χημικὸς καὶ ὁ μεταλλουργὸς περιεργάζονται μετ' ἐπιστασίας τὰ ὀρυκτὰ καὶ τὰ μέταλλα ὅσα αἱ ἀπώταται ἀκρόρειαι καὶ τὰ βαθύτατα βάραθρα ἔστειλαν ἐνταῦθα. Ὁ μηχανικὸς, ὁ βιομήχανος, ὁ καλλιτέχνης, ὁ ἔμπορος, ὁ ἰατρὸς, σπεύδουν νὰ ἴδωσιν ἕκαστος ὅ,τι περιέρχον, σπάνιον καὶ ἀξιοθαύμαστον ἐκ τῶν τοῦ ἐπιτηδεύματός του. Ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν περίπατον ὀλίγον τερπνότερον καὶ εὐarestότερον.

Ὁ ἀδάμας τοῦ Κόχ-ι-νουρ (ὄρος τοῦ φωτός), τὸ ἀληθῶς ὄρος αὐτὸ τοῦ φωτός τῆς Λαχωρίας, τὸ ἐντὸς ὀρειχαλκίνου ὠοειδοῦς κλωβίου ἐκτεθειμένον, καὶ εὐτυχῶς ἐσχάτως εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ἀγγλίας πεσόν, πρωτεύει πάντων τῶν ἐνταῦθα ἀδαμάντων. Διὰ νὰ γνωρίσωμεν ὅμως καὶ τούτου καὶ τῶν λοιπῶν τὴν ἀξίαν, ἀνάγκη πᾶσα νὰ προσθέσωμεν ὅσα ἡ περιγραφὴ αὕτη ἀπολύτως ἀπαιτεῖ.

Ὁ ἀδάμας εἶναι ὁ τραχύτατος τῶν λίθων. Εὐρίσκεται δὲ εἰς τὴν Γολκόνδην, τὴν Βιζαπούρην, τὴν Βεγγάλην, τὴν Βόρνεον καὶ τὴν Βραζιλίαν. Τὰ ἀργιλλώδη στρώματα, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἶναι θαμμένον, εἴτε εἰς τὰς Ἰνδίας, εἴτε εἰς τὴν Ἀμερικὴν, εἶναι ὑποκάτω ἐρυθροῦ ἢ μελανοκυανοῦ πηλοῦ. Ἐξερχόμενος δὲ τῆς κοίτης τοῦ ὁ λίθος οὗτος εἶναι συνήθως ἀμαυρότατος καὶ ὁμοιάζει ἀπλοῦν χάλυκα, διὸ καὶ ἐπονομάζεται χυδαῖος ἀδάμας. Εὐρίσκεται δὲ δυσκολώτατα, α. διότι ἐντὸς τῶν σπλάγχχνων τῆς γῆς κεῖται διεσπαρμένον, β. διότι οὐδὲν σύμπτωμα δεικνύει ποῦ εἶναι ἀφθονώτερος, καὶ γ. διότι ὦν ἐντὸς χωματώδους καὶ ξηρᾶς ἰλῦος καταντᾷ ἀγνωρίστος, καὶ μόνον ὅταν ξύσῃ τις τὴν ἰλὺν ταύτην, εὐρίσκει ἐντὸς αὐτῆς τὸν χυδαῖον ἀδάμαντα. Οἱ Ἰνδοὶ τὸν ἐξετάζουν εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός, θέτοντες αὐτὸν ἐντὸς κυβικῆς ὀπῆς περίπου ἐνὸς ποδὸς (τὴν ὁποίαν κατασκευάζουν εἰς τοῖχόν τινα) καὶ ἐπιφέροντες χονδροθρύαλλον κηρίον.

Ἡ τέχνη τοῦ καθαρίζειν ἢ μᾶλλον τέμνειν τοὺς ἀδάμαντας ἐφευρέθη κατὰ τὸ 1,476, ὀφείλεται δὲ εἰς νεανίσκον τινὰ Γάλλον, Λουδοβίκον δὲ Μπερκὲν καλούμενον. Οὗτος πρῶτος παρετήρησεν ὅτι δύο ἀδάμαντες συντριβόμενοι τρώγονται.

Ὁ Κ. Hancarville ἐν τῷ τετάρτῳ τόμῳ τῆς περὶ τῶν Τυρρηνικῶν ἀγγείων τοῦ κόμητος Χαμιλτὼν συγγραφῆς του βεβαιοῖ, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐγνώριζον

τὴν τέχνην νὰ κόπτωσι καὶ γλύφωσι τὸν πολύτιμον τοῦτον λίθον. Ἡ γνώμη τοῦ ὅμως αὕτη εἶναι ἀναπόδεικτος· διότι μεταξὺ τῶν πολυαριθμῶν γεγλυμμένων λίθων τῆς ἀρχαιότητος, οὔτινες διεσώθησαν μέχρι τοῦδε, οὐδεὶς τοιοῦτος εὑρέθη· οἱ δὲ στιλπνοὶ ἐκεῖνοι οὓς ὁ Πλίνιος ἀναφέρει (Plin. 37, 4.) ὅτι ἀποκλειστικῶς ἐχρησίμευον εἰς τοὺς βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, φαίνεται ὅτι κυλισθέντες καὶ συρθέντες μεταξὺ τῶν ἄμμων ὀρμητικῶν χειμάρρων ἐτρίβησαν καὶ ἔλαβον στιλπνότητά τινα.

Ὁ νέος Μπερκὲν ἀφοῦ μετὰ τὸ πρῶτον πείραμά του κατώρθωσε νὰ σχηματίσῃ ἐπὶ τῶν ἀδαμάντων φακοὺς, ἐδοκίμασε καὶ τὴν κόνιν των, καὶ ἐπέτυχεν νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν στίλβωσιν καὶ τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο φῶς, ὅπερ σήμερον οἱ λίθοι οὗτοι ἔχουσι.

Πρῶτος μέγας ἀδάμας ἐστιλβωμένος ὑπήρξεν ὁ τοῦ Καρόλου τοῦ Τολμηροῦ, δουκὸς τῆς Βουργονδίας. Οὗτος συνέδεσεν αὐτὸν μὲ τρεῖς ἄνθρακας (ρούβινια) καὶ τέσσαρα μεγάλα μάργαρα, καὶ ἔφερεν αὐτὸν προσηρτημένον διὰ χρυσῆς ἀλύσεως. ἀλλ' εἰς μάχην τινὰ ἀπώλεσεν αὐτόν. Ὑστερον δὲ πωληθεὶς εἰς ἔμπορόν τινα τῆς Αὐγούστης περιήλθεν εἰς τὰς χεῖρας Ἐρρίκου τοῦ Η' τῆς Ἀγγλίας, καὶ ὕστερον εἰς τὰς τῆς θυγατρὸς του Μαρίας, ἥτις τὸν ἔδωκε προῖκα εἰς τὸν Φίλιππον Β' τῆς Ἰσπανίας. Ἐκτοτε δὲ ἀγνοεῖται τί ἀπέγεινεν ὁ λίθος οὗτος. Τὸ 1564 ὁ ἐν Μαδρίτῃ Κ. Birague διαταγὴ Φιλίππου τοῦ Β' ἔγλυψεν ἐπὶ ἀδάμαντος τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰνφάντου Δὸν Καρόλου. Ἡ ἐργασία αὕτη ἦτον ἐπιπονωτάτη πασῶν ὅσας τοῦ ἀνθρώπου ἡ χεὶρ καὶ ἡ φαντασία δύνανται ν' ἀναδεχθῶσι, διὸ καὶ τὰ ἔργα ταῦτα εἶναι ὀλίγιστα. Ἴσως δὲ ἤθελον φαίνεσθαι μῦθοι, ἂν μεταξὺ τῶν 28 ἀδαμάντων τοῦ βαθυπλούτου Κ. Ἐρρίκου Φιλίππου Χὸν δὲν ἐβλέπομεν ἓνα σχήματος ὠοειδοῦς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μὲ μεγίστην ὁμοιότητα εἶναι γεγλυμμένη ἡ εἰκὼν τοῦ αὐτοκράτορος Λεοπόλδου τοῦ Β', εἰς ὃν ἀνήκε ποτε. Ἄς φαντασθῇ ὁ ἀναγνώστης α. ὅτι, διὰ τὴν στίλβωσιν τοῦ λίθου τούτου μεταχειρίζονται μέγιστον βάρος, διὰ νὰ τρίβεται καλῶς ὁ λίθος, καὶ β. ὅτι ὁ γλύπτης ἢ ὁ τομεὺς μεταχειρίζεται μακρὰς καὶ λεπτὰς σμίλας ἐχούσας εἰς τὴν ἄκραν λεπτὰς ἀκκὰς, αἱ ὁποῖαι ὡς ἐκ τῆς τραχύτητος τοῦ λίθου συντρίβονται συχνάκις κατὰ τὴν ἐργασίαν. Ἄς φαντασθῇ λοιπὸν ὁποῖα ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονὴ ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ἐκτελεσθῇ τοιοῦτον ἔργον. Ἡ ἀδαμαντογραφία αὕτη ἀστράπτει πανταχόθεν, καὶ ἂν ὁ τεχνίτης τοῦ εἰρημένου ἔργου ἔξῃ, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἤθελε βραβευθῇ δαφνίως.

Μὲ ὅλην τὴν σκληρότητά του ὁ ἀδάμας δὲν εἶναι σῶμα ἀμετάβλητον. Πρῶτος δὲ ὁ Κ. Ἰσαὰκ

Νεύτων ἐννόησεν ὅτι ἔνεκα τῆς μεγάλης σκληρότητος καὶ δυνάμεώς του πρέπει νὰ ἦναι φλογιστός. Τφόντι Κοσμῶς ὁ Γ', μέγας δούξ τῆς Τοσκάνης, ὁ ὕστερον αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκος Α', ἔκαμε πειράματα εἰς τὴν Βιένναν καὶ κατέστρεψε τὸν ἀδάμαντα ἐντὸς τοῦ πυρός. Τὰ δὲ χημικὰ ταῦτα πειράματα ἐπανελήφθησαν κατὰ καιροὺς, καὶ τέλος ἐξήχθη ὅτι ὁ ἀδάμας ἐντὸς μεγάλης θερμοκρασίας ἐξογκοῦται, σχηματίζει περὶ αὐτὸν φωτεινὸν σέλας, ἀπαλύνεται, καὶ τέλος καίεται ὡς ὁ γαιάνθραξ, πρὸς τὸν ὅποιον ἔχει πολλὴν ὁμοιότητα κατὰ τὴν σύνθεσιν· πολλάκις δὲ φλέβες, νέφη, ἢ κηλίδες, αἵτινες μολύνουν τὰ καθαρὰ ὕδατα τοιούτων λίθων, ἐν μετρίᾳ καὶ ὠρισμένη θερμοκρασίᾳ ἐξηλείφθησαν καὶ ἐκαθαρίσθησαν.

Τὸ σύνηθες σχῆμα τῆς κρυσταλλώσεως τοῦ σπανιωτάτου τούτου λίθου εἶναι ὀκτάεδρον ἢ τετράεδρον. Εὐρίσκονται δὲ διαφόρων χρωμάτων ἀδάμαντες· ὄν ξανθοί, ἐρυθροί, κίτρινοι, πράσινοι, κυανοί, μαῦροι καὶ σκιεροί, τῶν τελευταίων δύο ὄντων σπανιωτάτων. Ἐν τούτοις εἰς τὴν Ἑκθεσιν ὑπάρχει εἰς μέγας μέλας ἀδάμας ἐπονομαζόμενος τῆς Bahia, ζυγίζων 350 καράτια· ἐκθέτει δὲ αὐτὸν πλησίον τῶν ἀργυρῶν σκευῶν τοῦ ὁ Κ. Mayer, χρυσοχόος τῆς Λιβερπούλ. Οὐδεμίαν δὲ στιλπνότητα ἔχει καὶ γενικῶς ἤθελεν ἐκκληφθῇ ὡς ἀπλοὺς γαιάνθραξ, ἀνδὲν εἶχε τὴν σκληρότητα, τὸ βάρος καὶ τὰ ἄλλα συστατικὰ σώματος τοῦ γένους τούτου. Ἡ πλησιεστάτη αὕτη ὁμοιότης εἶναι ψηλαφητὸν παράδειγμα τοῦ ὅτι ὁ ἀδάμας δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ καθαρὸς γαιάνθραξ. Ὁ Κ. Ἑρρίκος Φίλιππος Χὸπ ἐκθέτει ὡσαύτως ἐντὸς σιδηροῦ κιβωτίου ἓνα κυανοῦν 44½ καρατίων, ἔχοντα περὶ αὐτὸν σειρὰν μικρῶν καὶ λευκῶν ἀδαμάντων. Ὄταν τὸ κιβώτιον τὸ περιέχον τὸν ἀδάμαντα τοῦτον ἡμικλείσῃ, καὶ ἀφήσῃ τὸν ἀδάμαντα εἰς τὸ σκίῳφως, τότε οὗτος διαχέει περισσότερον φῶς. Ὄταν ὁ ἀδάμας ἦναι πυραμιδοειδῶς κομμένος ἄνωθεν καὶ κάτωθεν λέγεται βριλλάντιον, καὶ ἐκ τῶν πλευρῶν αὐτοῦ διαχέονται ὅλα τὰ χρώματα τῆς Ἰριδος. Ἐπαρατηρήθη μάλιστα ὅτι, ὅταν μείνῃ ὀλίγον εἰς τὸν ἥλιον καὶ θερμανθῇ, ἔπειτα δὲ μεταφερθῇ εἰς τὸ σκότος, τότε ὡς φωσφόρος διαχέει λάμψεις καὶ ζωηρότατα καὶ ὠραιότατα χρώματα.

Ὁ Κὸχ-ι-νὸρ δὲν εἶναι ὁ μέγιστος τῶν γνωστῶν ἀδαμάντων, ἀλλ' ὁ ἱστορικώτατος. Ζυγίζει δὲ 297 $\frac{9}{16}$ καράτια καὶ ἀξίζει 468,959 λίρας στερλίνας, κατὰ δὲ τὸν Κ. Jeffries 622,000.

Ὁ ἀριθ. 118 δεικνύει τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον εἶναι ἐκτεθειμένος εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον μετὰ ἐτέρων δύο ἄλλων. Ὁ ἀριθ. 120, δεικνύει τὸν

τρόπον μὲ τὸν ὅποιον ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας τὸν ἔχει δεμένον διὰ ψέλλιον.

Ἡ Ἰνδικὴ φιλολογία λέγει ὅτι εὐρέθη εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας ἐπὶ τοῦ μεγάλου πολέμου τοῦ ψαλλομένου εἰς τὸ ἡρωϊκὸν ποίημα τῆς Μαχα-βάράτας δηλ. 3,001 χρόνους π. Χ., καὶ ὅτι διαδοχικῶς περιελθὼν εἰς τὰς χεῖρας πολλῶν ἡγεμόνων κατήντησεν εἰς τὰς τῶν Μωαμεθανῶν κατακτητῶν. Τὴν ἀρχὴν ταύτην, καλύπτει σκότος πυκνὸν, ὥστε εἰς ἕκαστον ἐπιτρέπεται νὰ δώσῃ πίστιν εἰς ταῦτα ὅπόσῃν ἂν θέλῃ· πιθανωτέραν δὲ περὶ τούτου πληροφορίαν ἔλαβον τὸ 1,400 μ. Χ. Αὐτόγραφον τοῦ Σουλτάνου Βάβερ λέγει ὅτι ὁ Ἀλαδίνος Σουλτάνος τοῦ Δελχὶ νικήσας τὸν Μάλβαν τὸ 1,306 ἔλαβε τὸν μέλανα τοῦτον λίθον, ὅστις ἔκτοτε ἀνήκεν εἰς τὸν σουλτάνον τοῦ Δελχὶ. Τὸ 1665 ὁ Κ. Β. Ταβερνιέ καὶ ὁ Κ. βαρώνος δ' Ὁμπὼν ἐπεσκέφθησαν ἐπίτηδες τὰς Ἰνδίας διὰ ν' ἀγοράσωσιν ἀδάμαντας. Εἰς τὸ Δελχὶ δὲ ἀξιωθέντες τῆς εὐνοίας τῶν εὐγενῶν καὶ διὰ τὰς γνώσεις των τιμηθέντες παρὰ πάντων ἔλαβον τὴν ἀδειαν νὰ περιεργασθῶσι καὶ ζυγίσωσι τὸν λίθον τοῦτον, τὸν ὅποιον ὁ Κ. Ταβερνιέ περιγράφει ἔχοντα σχῆμα ὠσειδὲς, ὠραία νερὰ καὶ βάρος 319½ ράτες, ἥτοι 280 καράτια.

Ἡ περιγραφὴ τοῦ σουλτάνου Βάβερ συμφωνεῖ πολὺ μὲ τὴν τοῦ Κυρίου Ταβερνιέ, ὥστε ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει, ὅτι εἶναι ὁ ἴδιος λίθος ὅστις διαδοχικῶς ἐστάθη κτῆμα τῶν βασιλέων ὄλων τοῦ Καβούλ.

Ὁ Ναδὶρ Σάχ κυριεύσας ἐν ἔτει 1739 τὸ Δελχὶ ἐβίασε τὸν Μωχαμέτ Σάχ, τὸν πρεσβύτερον υἱὸν τοῦ μεγάλου Ὁραντζέβ, νὰ παραδώσῃ ὅλα τὰ κειμήλιά του. Ὁ δὲ Μωχαμέτ Σάχ ἔφερεν εἰς τὴν κίδαριν του (σαρίκι) τὸν ἀδάμαντα τοῦτον, ὅστις περιελθὼν εἰς τὴν τοῦ Ναδὶρ Σάχ ἐπωνομάσθη ὀθωμανιστὶ Ὅρος τοῦ φωτός, Κὸχ-ι-νὸρ. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου, ὁ ἀδάμας ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ Τιμοῦρ μετέβη εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀχμέτ Σάχ, θεμελιωτοῦ τῆς δυναστείας τοῦ Καβούλ, καὶ ὕστερον εἰς τὰς τῶν διαδόχων του. Ὁ Σάχ Σούζας αἰχμαλωτισθεὶς ἀπὸ τὸν Ρουτζέτ Σίγγ τὸ 1813, ἠναγκάσθη νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τὸν κατακτητὴν λαβὼν δῶρον ἀπ' αὐτὸν 25,000 περσικοὺς ρουπιέδες, ἥγουν περίπου 12,000 λίρας. Ἐκτοτε ἔμεινεν εἰς τοὺς διαδόχους του, καὶ ὅτε ἐδολοφονήθη ὁ τελευταῖος Σχοῦ Σίγγ, ἔμεινεν πλέον εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον τῆς Λαχωρίας, μέχρις οὗ ὁ Δουλίπ-Σίγγ ὑπετάχθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἀμα δὲ ἡ Ἀγγλία ἔλαβε τὴν κατοχὴν τῆς Λαχωρίας, δυνάμει προὑπαρχουσῶν ὁμολογιῶν, τὰ κτήματα τοῦ βασιλείου τούτου περιήλθον εἰς τὴν Ἐταιρίαν τῶν Ἀνατο-

λικῶν Ἰνδιῶν διὰ τὰ πληρωθῶσι τὰ χρέη τὰ ὅποια ἡ κυβέρνησις τῆς Λαχωρίας ἐχρεώσται εἰς τὴν Ἑταιρίαν καὶ διὰ μέρος τῶν ἐξόδων τοῦ πολέμου. Μετὰ δὲ τῶν ἄλλων θησαυρῶν ἐδόθη καὶ ὁ ἀδάμας τοῦ Κόχ-ι-νούρ, ὅστις ἐκ μέρους τῆς Ἑταιρίας ἐστάλη διὰ τοῦ λόρδου Δαλουζή δῶρον πρὸς τὴν Βασίλισσαν Βικτωρίαν.

Τοιαῦτα εἶναι τὰ τοῦ παραδόξου τούτου λίθου, ὅστις ἐφέλκεται περὶ τὴν κοίτην του μυριάδας ἀνθρώπων ἀπὸ πρωῒας μέχρι ἐσπέρας.

Οἱ ἐν Βιρμιγγάμῃ Κύριοι C. R. Collis καὶ Συντρ. ἐξέθηκαν τοὺς ἐξ ὕλου τεχνητοὺς λίθους ὅλων τῶν μεγαλητέρων ἀδαμάντων τῶν ὑπαρχόντων εἰς τὰ διάφορα κράτη τῆς οἰκουμένης.

Ὁ ἀκατέργαστος ἀδάμας τῆς Πορτουγαλλίας, ὁ μέγεθος μὲν ἔχων ὡς τοῦ Ἰνδιάνου, χρῶμα δὲ θολοῦ ὕλου, καὶ βάρος μὲν 1,680 καρατίων, ἀξίαν δὲ 5,927,040 λιρῶν, εἶναι ὁ πρῶτος· ὁ ὄγκος αὐτοῦ ὅμως θέλει σμικρυνθῇ πολὺν, ἂν κατεργασθῇ. Ὁ τῆς Ρωσσίας, ὅστις ἔχει σχῆμα μεγάλης φακῆς, ἐκτιμᾶται 4,854,728 λ.

Ὁ καθαρῶτατος ἀδάμας τοῦ Παϊᾶ τοῦ Μεττὰν τῶν Ἰνδιῶν, ὅστις πρὸ 100 χρόνων εὑρέθη εἰς τὸ Λαδάκ καὶ ζυγίζεται 367 καράτια, ἔρχεται τρίτος. Μετὰ τοῦτον ἔπονται τὸ βριλλάντιον τῆς Πορτουγαλλίας, 215 καρατίων καὶ ἀξίας 369,800 λιρῶν, καὶ τὸ τῆς Ῥωσσίας, τὸ ὅποιον εἶναι 193 καρατίων καὶ ἀξίζει 290,992 λίρας. Τὸ τελευταῖον μάλιστα ἔχει ἱστορικότητά τινα τυχοδιωκτικὴν ἀξιοδιήγητον. Τὸ ὡσείδες τοῦτο βριλλάντιον ἦτον εἰς τῶν ὀφθαλμῶν ἀγάλματος τοῦ Σχεριγγὰν εἰς τὴν παγῶδαν τοῦ Βράμα· Γάλλος δὲ τις ἐπὶλεκτος αὐτομολήσας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Μαλαβάρ ἐκρύβη ἐντὸς τοῦ ναοῦ τὴν νύκτα καὶ ἔκλεψε τὸν λίθον τοῦτον, τὸν ὅποιον καὶ ἐπώλησεν εἰς πλοίαρχόν τινα διὰ 2,000 λίρας. Ὁ πλοίαρχος τὸν μετέπωλησεν εἰς Ἰουδαῖον διὰ 12,000 λίρας καὶ οὗτος εἰς Ἕλληνα, ὅστις τὸν ἐπώλησεν εἰς τὴν Αἰκατερίνην τῆς Ῥωσσίας διὰ 90,000 λίρας καὶ μισθὸν ἐτήσιον 4000 λιρῶν διὰ βίου.

Ἡ ἀξία τῶν ἀδαμάντων βαίνει κατὰ τὴν ἐπομένην ἀναλογίαν.

Ἄν ὁ μέσος ὅρος δι' ἐν καράτιον καλοκομμένου καθαροῦ ἀδαμάντος εἶναι 8 λίραι, τὰ δύο καράτια ἀξίζουν $2^2 \times 8 = 32$ λ., τὰ τρία $3^2 \times 8 = 72$ λ., τὰ τέσσαρα $4^2 \times 8 = 128$ λ., τὰ ἑκατὸν $100^2 \times 8 = 80,000$ λ. Ὁ κανὼν οὗτος ὅμως δὲν ἐφαρμόζεται εἰς πλείοτερα τῶν 100 καρατίων. Τοῦ ἀκατεργάστου ἀδαμάντος τὸ καράτιον ἀξίζει μόνον 2 λίρας. Κατὰ δὲ τὴν ἀναλογίαν ταύτην ὁ ἀδάμας τῆς Πορτουγαλλίας ἀξίζει περίπου 5,927,040 λίρας.

Ἀφοῦ ἐγνώρισamen τ' ἀναγκαιότατα ταῦτα, ἃς χωρήσωμεν εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν πολυτίμων λίθων, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοὺς τῶν Κυρίων Hunt καὶ Roskell, διαδόχων τῶν Κυρίων Store καὶ Mortimer. Ὁ ὑπὸ ὕαλους πλοῦτος αὐτῶν κινδυνεύει ν' ἀποδειχθῇ ἰδανικὸς, καὶ τοι εἶναι πραγματικώτατος. Μία μεγάλη ἀδαμαντίνη ἀνθοδέσμη διὰ τὸ στήθος κυρίας, ἰδὲ ἀριθ. 94, ἀπὸ ἀνεμώνας, ῥοδὰς καὶ καρυόφυλλα, φέρουσα 6,000 ἀδάμαντας, ὧν οἱ μεγαλύτεροι εἶναι 10 καρατίων καὶ οἱ μικρότεροι τὸ ἐν χιλιοστὸν τοῦ καρατίου, καὶ χωριζομένη εἰς 7 διαφόρους δέσμας διὰ τὰ καθαρίζεται, ἀξίζει περίπου 15,000 λίρ. Τρία διαδήματα, μία τιάρα ἀπὸ ἀδάμαντας καὶ ἄνθρακας, ἐν περιδέραιον, ἀξίας 70,000 λιρῶν, ἀπὸ ἀδάμαντας μικροὺς ὡς λεπτοκάρνα καὶ τρεῖς τούτων ὡς μικρὰ κάρνα· ἰδὲ ἀριθ. 94, εἰς κόσσυμβος (φιόγκος) ἐκ ταινίας ἀδαμαντίνης, μὲ δύο μεγίστους σαπφείρους, μὲ πόρπην ὁμοίας κατασκευῆς, ἀξίας 45,000 λιρῶν, ἕνεκα τῶν ἐπὶ τούτων μεγάλων ὡς ὧν σαπφείρων· δύο ἕτερα περιδέραια, ὧν τὸ μὲν ἀπὸ μαργαρίτας μεγίστους ὡς λεπτοκάρνα καὶ ἀπὸ ἀδάμαντας, τὸ δὲ μόνον ἀπὸ περίπου 36 ἀδάμαντας χονδροὺς ὡς ἐρεβίνθους καὶ ἐλαίας, ἀξίας 30,000 λιρῶν· ψέλλια, πόρπαι, ἐνώτια, ἀλύσεις, πλήθος ὥρολογίων, διαφόρου ἀξίας, παντὸς εἶδους ἀκατέργαστοι καὶ κατεργασμένοι λίθοι, καὶ τέλος πλησμονὴ διαφόρων ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν, ἔργων, σχηματίζουσιν τὴν πολυτίμον ταύτην συλλογὴν, εἰς τὴν ὅποιαν δὲν δύνασαι νὰ περιέλθῃς χωρὶς νὰ ἰδρῶσης, ἂν καὶ δύο χωροφύλακες βιάζωσι τοὺς ἀνθρώπους νὰ παρέρχωνται ταχύτερον.

Ἡ ἑλλειψοειδὴς καὶ μέ περιθώριον ἀπεικονίζον κλάδον ὀρνυός, ἐξ ἀδαμάντων ἐκλεκτῶν καὶ λευκοτάτων μαργαριτῶν, φέρουσα στέφανον εἰκῶν τῆς Βασίλισσης Βικτωρίας, ζωγραφισθεῖσα ὑπὸ τοῦ I. Haslem, ἐντὸς τοῦ ἀδαμαντοστασίου τούτου θεωρεῖται πρῶτον ἔργον, διὰ τὴν καλὴν καὶ λεπτὴν ἐργασίαν μᾶλλον, ἢ διὰ τὴν τιμὴν του. Τρόντι, δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ἀδιστακτως, ὅτι τὰ ἀδαμαντουργήματα τοῦ εἰρημένου τεχνίτου, καὶ τοι ἀριθμοῦν τὴν ὑλικὴν τῶν ἀξίαν κατὰ δεκάδας, καὶ ὄχι μονάδας, ὡς τῶν ἄλλων, ἐκτὸς τῆς φυσικῆς τῶν ταύτης ἀξίας, οὔτε κομψότητα οὔτε βασιλικὸν τι ἔχουν, ὡς τὰ τοῦ K. Λεμονιέ τῆς Γαλλίας ἢ τὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου τῆς Ῥωσσίας. Εἶναι δὲ ἄξια νὰ κοσμήσωσι μᾶλλον τὸν λαιμὸν ἐλέφαντος τῶν Ἰνδιῶν ἢ βασιλίσσης τῆς Εὐρώπης.

Οἱ σάπφειροι τῶν Κυρίων Hunt καὶ Roskell εἶναι μοναδικοὶ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν λαμπρότητα.

Ὁ σάπφειρος γνωρίζομεν ὅτι εἶναι ὁ δεύτερος πολύτιμος λίθος μετὰ τὸν ἀδάμαντα καὶ κατὰ τὴν σκληρότητα καὶ κατὰ τὴν ἀξίαν συνίσταται δὲ ἀπὸ στυπτηρίαν, ὀλίγην κονίαν (lime) καὶ ὀξύδιον σιδήρου ἀποκρυσταλλωμένον, καὶ ὀνομάζεται ἀνατολικὸς σάπφειρος, διότι εὐρίσκεται εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Ταπροβάνην. Πολλάκις ὅμως ἀνεκάλυψαν σάπφειρους καὶ εἰς τὰς ἄμμους τῆς Expaillly τῆς Γαλλίας. Σάπφειρον δὲ τῆς Βραζιλίας ὀνομάζουν τὸ πρασινοκυανοῦν τοπάζιον. Ὁ ἀληθὴς σάπφειρος εἶναι οὐρανόχρους ἢ ἰοειδὴς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄχρους, ὅταν μάλιστα τεθῇ ἐντὸς τοῦ πυρός.

Μετὰ τὰ ἀδαμαντουργήματα τῶν Κυρίων Hunt καὶ Roskell παρουσιάζονται τὰ τῶν Κυρίων R. καὶ S. Carrard, ἀδαμαντοδετῶν τῆς Βασιλίσσης, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα μᾶς εἶναι γνωστὸν ἀπὸ τὸν μέγαν ἀραβικοῦ ῥυθμοῦ λυχνούχον, τὸν ὁποῖον περιεγράφαμεν. Κατὰ πρῶτον δὲ προσβάλλει εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας τιὰρα ἀδαμαντίνη, μὲ μεγάλους καὶ ἐπιμήκεις ὡς κουκουνάρια μαργαρίτας, καὶ ἐν περιδέραιον ἀπὸ μεγίστους ὀπαλλίους λίθους καὶ ἀδάμαντας, τοῦ ὁποίου τὴν ἀξίαν δὲν ἐδυνήθημεν νὰ μάθωμεν, ὑποθέτομεν δὲ μεγίστην. Ὁ δὲ μαργαρίτης τῆς μαρκεσίας Abercorn, ὅστις εἶναι ὀλίγον μεγαλύτερος ὡς περιστερᾶς, καὶ πρότερον ἀνῆκεν εἰς τὴν Ἰσαβέλλαν τῆς Καστίλλας, εἶναι ὁ ὡραιότερος, ἂν ὅχι ὁ μεγαλύτερος πάντων τῶν ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ παλατίῳ διὰ τε τὸ σχῆμα καὶ διὰ τὸ διαγνῆς χρώμα του.

Ὁ μαργαρίτης εἰς τὴν μυθολογίαν μας εἶναι κόσμημα τῆς Ἀφροδίτης, μολονότι συχνάκις ἐστόλιζε καὶ τὰς κεφαλὰς τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Δήμητρος. Οἱ Ῥωμαῖοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, εἶχον ἐξ αὐτοῦ ψέλλια, ἐνώτια καὶ περιδέραια ὁ Πλίνιος μάλιστα ἀναφέρει τὰ ἐνώτια ἐκείνα τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον κρόταλα, διότι κρεμάμενοι οἱ μαργαρίται ὡς τὰ κρύσταλλα τῶν πολυελαίων ἔκαμνον κρότον. (Πλιν. Θ'. 35). Εἰς δὲ τὸ ἐν Ῥώμῃ παλάτιον Βαρβερίνη ὑπάρχει ἐν περιδέραιον ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐκείνων. Ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ εἶχε θώρακα μαργαροκόλλητον, τοῦ ὁποίου τὰ μάργαρα εἶχον ἀλιεύσει εἰς τὰ παράλια τῆς Ῥώμης ὅτε δὲ ἡράσθη τῆς Σερβιλίας, μητρὸς τοῦ Βρούτου, προσέφερεν εἰς αὐτὴν, κατὰ τὸν Σουετώνιον, δῶρον μαργαρίτην ἀξίας 6,000,000 σεστερτίων, ἡγοῦν περίπου 1,300,000 φράγκων (ἐνὸς sestertius ἰσοδυναμοῦντος μὲ 4 σολδιά καὶ 6 δηνάρια).

Πολλὰ ὀλίγοι ἐκ τῶν ἀρχαίων μαργαριτῶν διεσώθησαν, διότι, ὄντος τοῦ λίθου τούτου μέρος μὲν ζωτικῆς οὐσίας, μέρος δὲ τιτανώδους, εὐκόλως ἐφθά-

ρησαν. Οἱ ἀρχαῖοι ἐκόντων τοὺς μαργαρίτας, διότι ἐφρόνουν ὅτι ἡ κόνις αὕτη ἦτο ἀλεξιφάρμακον, ἀντεπιληπτικὸν, ῥωστικὸν, ἀντικεφαλγικὸν, κτλ., πρὸ πάντων δὲ ὅτι ἐθεράπευε τὸν κακοήθη πυρετὸν.

Οἱ μαργαρίται γεννῶνται ἐντὸς διαφόρων ἀνοιγοκλειομένων ὀστράκων τῶν Ἰνδιῶν. Ἐντὸς τῶν πλακῶν τούτων, αἵτινες εἶναι ζωϊκῆς τιτανώδους οὐσίας φύραμα, ἀναφύεται ὁ μαργαρίτης, ὅστις δὲν εἶναι εἰμὴ ἀπλοῦν ἀνθρακικὸν ἄλλας ἀσβέστου, κεκαλυμμένον ἀπὸ σκέπη πηγματώδη.

Οἱ μαργαρίται τῆς Κλεοπάτρας, τοὺς ὁποίους δι' ἐπίδειξιν καὶ πολυτέλειαν λέγεται ὅτι αὐτὴ εἰς τὰ συμπόσια διέλυεν ἐντὸς ὄξους καὶ ἔπειτα ἐκέρνα τοῖς παρακαθημένοις, εἶναι ὑπόθεσις τὴν ὁποίαν ἡ χημεῖα ἀποδεικνύει ψευδὴ καὶ ἀνυποστήρικτον· διότι τὸ κοινὸν ὀξύδιον διόλου δὲν ἐπενεργεῖ εἰς τὸν μαργαρίτην, τὸ δὲ καθαρὸν ὀξύ εἶναι δριμύτατον καὶ ὀλέθριον εἰς τὸν πίνοντα.

Εἰς τοῦ K. R. S. Carrard καὶ Συντρ. τὴν συλλογὴν βλέπομεν ἐπὶ ψελλίων καὶ ἄλλων κοσμημάτων σμαράγδους τινὰς μεγάλους ὡς δαμάσκηνα. Νομίζομεν δὲ ἀναγκαῖον νὰ εἴπωμέν τινα καὶ περὶ τοῦ λίθου τούτου. Εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους οὐ μόνον ἦτο γνωστὸς ὁ σμάραγδος, ἀλλὰ καὶ ἔγλυφον ἐπ' αὐτοῦ μὲ πολλὴν ἐπιτυχίαν. Ὁ Πλίνιος (Βιβλ. 37, ἀρ. 3) ἀναφέρει δύο μεγάλους σμαράγδους ἐφ' ἐκάστου τῶν ὁποίων ἦτο γεγλυμμένη ἡ Ἀμυμώνη, μία τῶν Δαναίδων. Κατὰ δὲ τὸν Κλήμεντα τὸν Ἀλεξανδρεῖα ἡ περιβόητος σφραγὶς τοῦ Πολυκράτους ἡ χαραχθεῖσα ὑπὸ Θεοδώρου τοῦ Σαμίου, ἣτις ῥιφθεῖσα εἰς τὴν θάλασσαν εὐρέθη ἔπειτα εἰς τὰ ἐντόσθια ἰχθύος τὸν ὁποῖον μάγειρός τις ἐκαθάριζεν, ἦτο μέγας σμάραγδος. Ὁμοίως ὅτε ὁ Πτολεμαῖος ἐδέχθη τὸν περίφημον διὰ τὴν δαπάνην καὶ τὴν πολυτέλειαν Λούκουλλον, τῷ ἐπρόσφερε δῶρον μέγαν σμάραγδον, φέροντα ἐπιγεγλυμμένην τὴν εἰκόνα του (Πλουτάρχ. Λούκουλ.).

Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει 10 σμαράγδους τῶν ὁποίων οἱ ἀρχαῖοι ἐθαύμασαν τὸ μέγεθος· μετὰξὺ δὲ τούτων ὁ τῆς Σκυθίας, ὁ Βακτριανὸς καὶ ὁ σμάραγδος τοῦ Κόπτου εἶναι γνωστότατοι εἰς τὴν Ἱστορίαν.

Ὁ σμάραγδος χαράσσει τὸν ὕαλον καὶ δυσκόλως τὸν κονάρκιον λίθον, κυρίως δὲ ἔχει σχῆμα κανονικὸν ἐξάεδρον, πλὴν εὐρίσκεται καὶ ὑπὸ 7 διαφόρους ἄλλας μορφάς. Τὸ χρώμα του ἀπὸ καθαρὸν πράσινον μεταβάλλεται εἰς λευκὸν καὶ ἀπὸ κυανοῦν πράσινον εἰς κιτρινοπράσινον ἢ κυανοῦν· ὡσαύτως δὲ ἀπὸ βαθὺ πράσινον εἰς τὸ φαιὸν τοῦ μέλιτος. Συνίσταται δὲ ὁ λίθος οὗτος ἀπὸ σίλιγιν, λευκάργιλλον, ἄσβεστον καὶ ὀξύδιον χρωμίου.

Οἱ ὠραιότεροι σμάραγδοι ἐξάγονται ἀπὸ τὸ Περὺ καὶ εὐρίσκονται εἰς βράχους καὶ στρώματα γρανιτικά, πολλάκις περιτυλιγμένοι εἰς λεπιδωτὴν ἄσβεστον ἢ ἀνθρακικὸν ἄλας τιτάνου. Ὁ βήρυλλος, ὁ χρυσοπράσινος (aqua marina), τοὺς ὁποίους φέρουσιν ἀπὸ τὰ ὄρη τῆς Σιβηρίας Tchelon, εἶναι εἶδη σμαράγδων διαφερόντων μόνον κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὸν ὄγκον.

Οὐ μακρὰν τῆς πολυτίμου ἐκθέσεως τῶν Κυρίων R. καὶ S. Carrard καὶ Συντρ. ὁ K. M. Morel, γάλλος διαμένων ἐν Λονδίῳ, φέρει νέον θέλγητρον εἰς τὰ ἀδαμαντοστάσια τοῦ ἀγγλικοῦ δωματίου. Ἐκ τῶν ὠραιωτάτων δὲ δειγμάτων τούτου σημειούμεν ἀνθοδέσμην, κατέχουσιν θέσιν γυναικειὰς πόρπης, ἀπὸ ἀνθρακας καὶ ἀδάμαντας, ἀξίας 15,000 λιρῶν, ἥτις διαμελιζομένη εἰς πολλὰ μέρη σχηματίζει ἄλλα εἶδη γυναικείου καλωπισμοῦ. Πρὸ πάντων δὲ οἱ ἀνθρακες τῆς ἀνθοδέσμης ταύτης εἶναι ἐκλεκτότατοι καὶ πολύτιμοι (ἰδὲ ἀριθ. 189).

Τὸ νῦν λεγόμενον ρουβίνιον οἱ μὲν Ἕλληνες ὠνόμαζον ἀνθρακα, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι carbunculus (μικρὸν ἀνθρακα), καὶ ἐνίοτε ἐγλυφον ἐπ' αὐτοῦ. Τὸ ἐρυθρὸν τοπάζιον ὀνομάζεται ἀνθραξ τῆς Βραζιλίας, ὁ ροδόχρους κουάρκιος λίθος, ἀνθραξ τῆς Βοημίας, ὁ καρχηδόنيος ἀνθραξ τῆς Βαυαρίας· εὐρίσκεται δὲ εἰς τὰς ἄμμους τῶν χειμάρρων καὶ τῶν ποταμῶν. Ὁ φερόμενος ἐκ τῶν Ἰνδιῶν, δηλ. ἐκ τῆς Ταπροβάνης καὶ τῆς Σιάμης, ὅστις εἶναι καὶ ὠραιότερος, συνίσταται ἀπὸ ἀνθρακοῦχον τιτανόχωμα μεμιγμένον μὲ χρυσίτιν ἐρυθρὰν ἄμμον, θειώδη σίδηρον καὶ φωσφοροῦχον γύψον.

Ὁ βαθύπλουτος K. Ἐρρίκος Φίλιππος Χόπ, ἐκτὸς τῶν εἰρημένων πολυτίμων λίθων τῶν ἐντὸς χωριστοῦ κλωβίου εὐρισκομένων πλησίον τῆς Τελωνιακῆς Ἐνώσεως (Τζολφερέϊν), ἐξέθηκε 50 πολυτίμους λίθους δεμένους εἰς σφραγίδας ἢ δακτυλίδια· ἢ σπάνις τῶν λίθων τούτων εἶναι μυθώδης.

Ὁ μέγιστος τῶν ἄχρι τοῦδε γνωστῶν μαργαριτῶν ὑπάρχει ἐνταῦθα ἐστεμμένος ἀπὸ μικρὸν χρυσοῦν στέμμα. Εἶναι ὀλίγον ἐπιμήκης, ἔχει σχῆμα πιπεριάς, ζυγίζει 1,800 κόκκους (grains), ἔχει περιφέρειαν $4\frac{1}{2}$ ἀγγλικῶν δακτύλων (ίντζων) καὶ ἤθελεν εἶσθαι σπάνιον φαινόμενον, ἂν δὲν ἦτον ὀλίγον μελανὸς πρὸς τὰ κάτω, διὸ καὶ χάνει τὴν ἀργυροειδῆ λευκότητα τῆς κεφαλῆς του.

Ὁ μέγιστος βήρυλλος ἀνήκει ὡσαύτως εἰς τὸν Κύριον τούτον. ἔχει μῆκος 8 ἢ 9 ὑφ εκατομέτρων καὶ εἶναι μονοκόμματος· ὑπῆρξε δὲ ποτὲ λαβὴ τοῦ ξίφους τοῦ βασιλέως Μουράτ.

Ὁ Cat's eye, λίθος πολύτιμος, εἶδος σμαράγδου

ἢ βηρύλλου, ψαρός, πράσινος, ἐρυθρός, κτλ., λαμπρὸν ἀμυδρὸς, συνιστάμενος ἀπὸ σίλιγγιν, λευκάργιλλον, τίτανον καὶ ὀξύδιον τοῦ σιδήρου, δὲν εἶναι σπάνιος εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον· ὁ μέγιστος δὲ καὶ τῶν ἐνταῦθα καὶ τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν εἶναι ὁ τοῦ K. Χόπ, ὅστις λέγεται ὅτι ποτὲ ἀνῆκεν εἰς βασιλέα τινὰ τῆς Κρήτης.

Εἰς ὑάκινθος, εἰς ὀπάλλιος λίθος καὶ εἰς μέγας ἀμέθυστος τῆς Τρανσυλβανίας δὲν εἶναι κατώτεροι τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν ἀξίαν. Τοῦ ἀμεθύστου τὰ χρώματα εἶναι ἐρυθρὸν, πράσινον, ψαρὸν καὶ σπανιώτατα κίτρινον. Φέρεται δὲ ἀπὸ τὴν Ὠβέρνην, ἀπὸ τὰ πλησίον τῆς Πίσης, ἀπὸ βράχους τινὰς πλησίον τῆς Δισβόνης, ἀπὸ τὰ πλησίον τοῦ Gallo-way παράλια τῆς Ἰρλανδίας καὶ ἀπὸ τὴν εὐφορωτάτην Ταπροβάνην. Κύρια συστατικὰ τούτου εἶναι ἰνδικὸς λευκοσίδηρος (zinc), ἡ σίλιγγις καὶ τὸ ὀξύδιον τοῦ σιδήρου. Ὁ ἰώδους χρώματος ἀμέθυστος μόνον κατὰ τὸ χρῶμα διαφέρει τοῦ σαπφείρου. ἔχει τὴν αὐτὴν μὲ τοῦτον σκληρότητα καὶ διαχέει μεγάλην λάμψιν· ὅταν δὲ τὸ χρῶμά του πλησιάζῃ εἰς τὸ ροδόχρουν ἢ πορφυροῦν, τότε ἀξίζει ἔτι περισσότερον· ὁ τοῦ K. Χόπ πλησιάζει πολὺ εἰς τὸ χρῶμα τῆς πορφύρας. Εἰς τὴν Ἀσίαν εὐρίσκεται εἰς τὰς χώρας ὅπου καὶ οἱ σάπφειροι καὶ οἱ ἀνθρακες, ἀλλ' εἶναι ἀφθονώτερος εἰς τὴν Περσίαν, τὴν Ἀρμενίαν, τὴν Ἀραβίαν καὶ τὰς δυτικὰς Ἰνδίας.

Ἐν ὠραιότατον τοπάζιον χρώματος ἀμαράντου, δηλ. ἐρυθροκίτρινον, δεμένον εἰς δακτυλίδιον, ἐκτεθειμένον ὑπὸ τῶν Κυρίων Hunt καὶ Roskell, καὶ ἀνῆκεν εἰς τὸν αὐτὸν βαθύπλουτον Χόπ, μᾶς δίδει ἀφορμὴν νὰ εἰπῶμεν ὀλίγα καὶ περὶ τοῦ λίθου τούτου.

Τὸ τοπάζιον, τὸ ὅποιον εἶναι σκληρὸν ὡς ὁ σάπφειρος, καὶ συνήθως ἔχει χρῶμα κίτρινον χρυσοῦν, εὐρίσκεται εἰς τὴν Σαξωνίαν, εἰς τὴν Βοημίαν, εἰς τὴν Κορνουαλίαν τῆς Ἀγγλίας, εἰς τὴν Μοῦκαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἰς τὴν Βραζιλίαν καὶ τὰ Οὐράλια καὶ τὰ Ἀλτάια ὄρη τῆς Σιβηρίας. Δέγεται δὲ ὅτι τὸ τοπάζιον ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μαυριτανίας Ιούβα εἰς τὴν ὁμώνυμον νῆσον τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, ἐξ ἧς ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομά του. Ἡ νῆσος αὕτη λέγουν ὅτι ἔβριθε τοιούτων λίθων καὶ τοσούτων μάλιστα, ὥστε Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος εὗρεν ἓνα 4 κονδύων μήκους, μὲ τὸν ὅποιον κατεσκεύασε τὸν αὐλὸν τῆς συμβίας του Ἀρσινόης. Συνίσταται δὲ ἀπὸ λευκάργιλλον, σίλιγγιν, φλωρικὸν ὀξύ (acide florique) καὶ σίδηρον, καὶ εὐρίσκεται ἐντὸς ἀβακοειδῶν πηλοστρωμάτων γῆς.

Ὁ K. E. Φ. Χόπ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκθέτει καὶ

δακτυλίδιον φέρον μέγαν ὠσειδῇ σάπφειρον χρώματος πορφυροῦ, δηλ. μίγμα ἄνθρακος καὶ σαπφείρου, ὅστις εἶναι σπάνιον φαινόμενον εἰς τὸ βασίλειον τῶν τιμαλφῶν λίθων, διότι εἰς τὰ σπλάγχνα του διακρίνονται μικρὰ σπήλαια καὶ φυσαλίδες περιέχουσαι ῥευστὸν. Τέλος οἱ K. Hunt καὶ Roskell ἐξέθηκαν ὀστρείδιον ἐξ οὗ ῥέει μαργαρίτης, καὶ τεμάχιον ὀστράκου μὲ μαργαρίτας εἰς σχῆμα ἰχθύος. Τὸ τελευταῖον τοῦτο παράγει ἡ Κίνα.

Ἡ Ἰνδική εἶναι ἡ πολυτιμότερα κατάκτησις καὶ ἀποικία τῶν Ἀγγλῶν, διὸ καὶ τὰ προϊόντα τῆς ἐκτεταμένης ταύτης χώρας ἐντὸς τῶν ἀγγλικῶν δωματίων ὑπάρχουσι. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἐκπλήττεται ὁ παρατηρητὴς, ὅταν μεταξὺ αὐτῶν ἀπαντᾷ ἐργαλεῖα, λεπτουργήματα, ἀδαμαντουργήματα, ὑφάσματα καὶ κεντήματα σχέδια μὲν ἐγχώρια φέροντα, ἐργασίαν δὲ καὶ τέχνην εὐρωπαϊκὴν ἔχοντα ἄριστα ἀπομιμημένην.

Ἡ Ἰνδική, γονιμωτάτη μήτηρ, ὡς παρατηρήσαμεν, ὅλων σχεδὸν τῶν πολυτίμων λίθων, ἐκθέτει ὡραῖα δείγματα τούτων, πλὴν ἀναλόγως τῆς ἀφθονίας τῶν ἢ προσφορὰ δὲν εἶναι δαψιλῆς. Ἡ φειδῶ δὲ αὕτη πρέπει ν' ἀποδοθῇ ἢ εἰς τὴν μεγάλην ἀπόστασιν τῆς χώρας ταύτης, ἢ εἰς τὸ ὅτι, ἐπειδὴ τὰ κειμήλια ταῦτα εἶναι διεσπαρμένα εἰς τὸν μὲν καὶ τὸν δὲ ἰδιώτην, εἰς ἡγεμόνας ἢ ἀρχηγούς ἡμιπολιτισμένους, ἀδύνατον ὑπῆρξε νὰ τὰ λάβωσεν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ νὰ τὰ στείλῃσιν. Ὑπάρχουσιν ὅμως πολλὰ ἀξιοθαύμαστα. Περὶ τὰ δύο ὑάλινα κιβώτια τῆς τὰ πλησίον τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, τὰ πλήρη συνωθοῦνται μὲ ὄχι ὀλιγώτερον κυματισμὸν ἢ εἰς πᾶν ἄλλο τῶν πεφημισμένων τῆς Ἐκθέσεως πραγμάτων. Οἱ ἀδάμαντες, οἱ ἄνθρακες, οἱ σμάραγδοι, καὶ πρὸ πάντων οἱ μαργαρίται εἶναι ἐκλεκτότατοι. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ἔχομεν δύο μοναδικὰ περιδέραια, ὧν τὸ μὲν ἐκ 224 κόκκων, τὸ δὲ ἐξ 104. Ἐκαστος δὲ τῶν κόκκων τῶν μαργαριτῶν ἔχει μέγεθος ῥαγὸς τῆς μικρᾶς σταφίδος τῆς Σμύρνης, τῆς ἐπονομαζομένης σουλτανίνας, καὶ θαυμάζονται διὰ τὸ ὁμοιόμορφον στρογγύλον σχῆμά των, διὰ τὴν τελειοτάτην ἐπιφάνειαν καὶ διὰ τὴν λευκότητά των. Ὡσαύτως χρυσῇ τις στολὴ ἀρχηγοῦ τῶν Σεϊκῶν φέρει δύο ἐπωμίδας ἀπὸ μαργαρίτας, οἷτινες οὐχ ἦττον τοῦ ἀδάμαντος τοῦ Κόχ-ι-νὸρ καὶ τοῦ Κυρίων Hunt καὶ Roskell ἐξέπληξαν ἀπαντας. Ὅλοι εἶναι μέγιστοι καὶ λευκοὶ ὡς ἡ χιών.

Ἐκ τῶν Ἰνδικῶν ἔργων διαπρέπουσι τρία φάλαρα (προμετώπια ἵππων) μὲ μεγίστους σμαράγδους καὶ μία ζώνη φέρουσα 20 σμαράγδους, ὧν ἕκαστος ἔχει μέγεθος δακτύλου. Τὰ ἔργα ταῦτα, ἅτινα φέρουν

πρὸς τούτοις χρυσὸν καὶ μαργαρίτας, εἶναι κατεργασμένα μὲ πολλὴν φιλοκαλίαν καὶ τέχνην.

Ὁ ἀδάμας Δουρρία-ι-νὸρ (ἡ θάλασσα τοῦ φωτός) περικυκλούμενος ἀπὸ 10 μικροτέρους καὶ χρησιμεύων ὡς στρατιωτικὸν περιβραχιόνιον, δὲν δύναται βέβαια νὰ συγκριθῇ πρὸς τὸν Κόχ-ι-νὸρ πλὴν εἰς τὸν μικρὸν ὀρίζοντα τῆς Ἰνδικῆς ἐκθέσεως λάμπει τόσον, ὅσον ὁ Κόχ-ι-νὸρ εἰς τὸν μέγαν τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου (ἰδὲ ἀριθ. 122). Τέλος τὰ ψέλλια, αἱ πόρπαι, τὰ ἀλεξήλια, τὰ περιδέραια, τὰ τεχνητὰ ἀδαμάντινα ἄνθη τῆς Κουττάκ, τὰ ἐνώτια, οἱ ῥινόκρικοι, τὰ ποδοκόσμια, τὰ περιβραχιόνια καὶ στολίσματα τῆς κεφαλῆς τῶν κατοίκων τῶν βορειοανατολικῶν ἐπαρχιῶν, τὰ ὅποια ἔστειλε τὸ Δελχί, οἱ ἐξ ἰνδοκαρῦου κατεσκευασμένοι καὶ μὲ χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ κοσμήματα πεποικιλμένοι ναργιλέδες τῆς Καλκούτας, αἱ ἐξ ἀχάτου λίθου φιάλαι καὶ αἱ ἐξ ὄνυχος κύμβαι τῆς Λαχωρίας καὶ τὰ πολυάριθμα ἐκθέματα τῆς Βομβάης καὶ τῆς Βουρχαμπούρης εἶναι ἔργα τεχνικώτατα, ἅτινα οὔτε διὰ περιγραφῆς οὔτε δι' εἰκονογραφίας δύνανται νὰ παρασταθῶσιν εἰς τὴν φαντασίαν.

Ὁ Κύριος H. P. Truefitt τοῦ Λονδίνου ἐκθέτει τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 12 γυναικεῖαν τιάραν ἐξ ἡλεκτροχρόου ὁστοῦ τῆς χελώνης, ἥτις ἐθαυμάσθη ἀπὸ τὸν κόσμον ὅλον διὰ τὴν λεπτὴν κατεργασίαν τῆς, καὶ περίπλοκον μὲν πλὴν ἀρμονικὸν σχέδιόν τῆς.

Ὁ Κύριος Σαμφὼν Wertheimer τοῦ Λονδίνου ἐκθέτει μικρὸν κιβώτιον πλουσιώτατα πεποικιλμένον μὲ διαφόρους πολυτίμους λίθους, μὲ μαλαχίτην, καὶ ἐσωτερικῶς ὑπενδυμένον μὲ μεταξωτὸν κατυφέν. Τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἔργον χρήσιμον διὰ τὴν φύλαξιν τῶν ἀδαμάντων βασιλίσσης τινὸς ἵσταται ἐπὶ τετραστήλου χρυσοῦ στηλοβάτου μὲ χρυσοὺς ἀστερίσκους καὶ ἀλύσεις περιτυλιγμένον (ἰδὲ ἀριθ. 100).

Ἀπομακρυνόμενοι τῶν θησαυρῶν τούτων τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ φέροντες τὸ βῆμα πρὸς τὴν ἐκθεσιν τῆς Τελωνιακῆς Ὁμοσπονδίας (Τζολλφερέϊν) εὐρίσκομεν ἐν ἀφθονίᾳ τὸ πολυτίμον ἡλεκτρον τὸ ὅποιον ἡ Βαλτικὴ ῥίπτει εἰς τὰ παράλια τῆς Πρωσσίας, καὶ τὸ ὅποιον τοσοῦτον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐτιμᾶτο, καὶ τοσοῦτον εἰς τὴν βιομηχανίαν τῶν ἐθνῶν εἰσέρχεται.

Εἰς τὰ δωμάτια Τζολφερέϊν εὐρίσκομεν ἐνώτια, σφραγίδας, ἐγχειρίδια, κομβολόγια, κομβία καὶ πλῆθος διαφόρων ἄλλων πραγμάτων ἐκ τῆς ὕλης ταύτης, κατεργασμένων μὲ τέχνην ἐξειδικασμένην, τὴν ὁποίαν εἰς οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἐκθέτον τοιαύτης ὕλης ἔργα ἀπηντήσαμεν. Τὰ ἐξ ἡλέκτρον ταῦτα

σκεύη ἔχουν χρώμα ἀνοικτὸν κίτρινον καὶ ἐρυθρὸν παραπλήσιον τῷ κοραλλίῳ· παρὰ ταῦτα δὲ ἐξετέθησαν καὶ διάφορα ἀκατέργαστα τεμάχια ἡλέκτρον, ὧν ἐν διακρίνεται διὰ τὸ μέγεθός του, ἐπειδὴ εἶναι ἴσον μὲ κεφαλὴν μικροῦ παιδίου.

Περιττὸν νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ἡλεκτρον ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν Ἑλλήνων, κατὰ τοὺς ὁποίους παρήγετο ἀπὸ τὰ δάκρυα τῶν ἀδελφῶν τοῦ Φαέθοντος. Ὁ ἀναγνώστης, ὅστις μᾶς ἠκολούθησεν ἕως ἐδῶ, εἶδε τὴν χρῆσίν του· ἐνταῦθα δὲ περιοριζόμεθα νὰ εἴπωμεν μόνον, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι, κατὰ τὸν Πλίνιον, πρὸς ἀγορὰν ἑνὸς μικροῦ ἔξ ἡλέκτρον ἀγαλματίου ἔδιδον περισσότερα χρήματα ἢ δι' ἄνδρα Ῥωμαλέον καὶ ὕμῃ, καὶ ὅτι, κατὰ τὸν αὐτὸν Πλίνιον, καὶ τοὶ ἐγνώριζον οἱ ἀρχαῖοι ὅτι ἐξάγεται ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς, αἱ περὶ τῆς συνθέσεώς του ὁμῶς γνώσεις αὐτῶν ἦσαν ἀμυδρόταται καὶ ἀμφίβολοι ὡς αἱ ἡμέτεραι.

Τὸ ἡλεκτρον εἶναι εἶδος κόμμεως ἢ ῥητίνης, τὸ ὁποῖον τὰ κύματα ῥίπτουν εἰς τὰ παράλια τῆς Πρωσσίας· ἀφοῦ δὲ ῥιφθῇ, καὶ μεγάλη τρικυμία ἂν ἐπικρατῇ, σπεύδουσιν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν ἀλίευσίν του, φοβούμενοι μήπως τὰ κύματα πάλιν τὸ ἐπανασύρῳσιν.

Ἐντὸς πολλῶν τεμαχίων ἡλέκτρον εὑρέθησαν μυῖαι καὶ ἄλλα μικρὰ τῆς ξηρᾶς ἔντομα (εἶδομεν μάλιστα καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ τοιαῦτα καὶ εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον καὶ εἰς τὸ Κρυστάλλινον Παλάτιον), ὅθεν καὶ συμπεραίνεται, ὅτι εἶναι προῖόν μᾶλλον τῆς ξηρᾶς ἢ τῆς θαλάσσης· τίνι τρόπῳ ὁμῶς ἐκ τῆς θαλάσσης καταντᾷ εἰς τὴν ξηρὰν, εἶναι ζήτημα ἔτι. Ὁ δόκτωρ Κάρολος Θωμᾶς ἀποδεικνύει, ὅτι εἰς τὰ Σαλαμαντικὰ παράλια ὑπάρχει ὑποθαλάσσιον ὀρίζοντιον στρώμα συσσωματωμένης ἄμμου καὶ ἕτερον γαιανθρακοπηλοῦ, κάτωθεν δὲ τούτων τὸ στρώμα τοῦ ἡλέκτρον. Ἐκ τοῦ μέρους τούτου ἐξέρχεται, ὑψοῦται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ πλέει πρὸς τὰ παράλια τῆς Πρωσσίας. Τὸ 1848 τρικυμία τις ἔρριψε περὶ τὰς 800 λίτρας. Εἰς τὴν Πρωσσίαν ἀνεκάλυψαν καὶ μεταλλεῖον ἡλέκτρον, τὸ ὁποῖον ἦτο διατεθειμένον οὕτω πως· τὸ ἄνω στρώμα ἦτο ἄμμος, κάτω τούτου ἦτο στρώμα κιμωλίας γῆς, ὑποκάτω τούτων ἕτερον στρώμα ξύλων, μέρος σωζομένων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διαλελυμένων εἰς ἀσφαλτώδη ὕλην, καὶ τέλος κατώτατον ὑπῆρχε φωσφορικόν, ἢ μᾶλλον στυπτηριῶδες στρώμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτο τὸ ἡλεκτρον.

Πολλοὶ χημικοὶ εἰκάζουσιν ὅτι ἔχει καταγωγὴν φυτικὴν, δηλ. ὅτι εἶναι κοινὴ ῥητίνη ῥέουσα ἀπὸ φυτὰ, εἴτε θαλάσσια εἴτε τῆς ξηρᾶς, ὡς βάλσα-

μον τὸ ὁποῖον πηγνύμενον ἀποτελεῖ τὸ ἡλεκτρον.

Εἰς τὸ Βερολῖνον ὑπάρχει τεμάχιον ζυγίζον 18 λίτρας· εἶναι δὲ τὸ μέγιστον πάντων τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἤδη, ὅτε ὁ ἄνθρωπος τόσον γοργῶς μεταβαίνει ἀπὸ προόδου εἰς πρόοδον, θέλει κατορθώσει τέλος νὰ μάθῃ ἀκριβῶς καὶ τὰ περὶ τοῦ ἡλέκτρον. Ἐν τούτοις δὲ, διὰ νὰ δώσωμεν ἰδέαν τοῦ ποσοῦ τὸ ὁποῖον ἡ Βαλτικὴ χορηγεῖ εἰς τὴν Πρωσσίαν, σημειοῦμεν ὅτι ἡ ἀλιευτικὴ ἐταιρία πληρόνει κατὰ μῆνα εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας περίπου 25,000 διστηλών. Ἐκτὸς δὲ τῆς Πρωσσίας μικρὰ ποσότης ἡλέκτρον εὑρέθη εἰς ἄκραν τινὰ τῆς Σικελίας καὶ εἰς ἐτέραν τῆς Ἀγγλίας.

Ὁ ἐν Σιλεσίᾳ Κ. Β. Μπεργμὰν, πλησίον τῶν ἡλέκτρον τούτων, ἐξέθηκε διάφορα ὀκτάγωνα ἢ ὠσειδῇ τοπάζια ἐκ τοῦ ὅρους τῶν Γιγάντων, ποικίλα χρώματα ἔχοντα καὶ λαμπρότατα καὶ καθαρῶτα ὕδατα.

Ὁ Κ. Ι. Α. Βιντερφέλδ ἐξέθηκεν ἀγγεῖα, ψέλλια, δακτυλίδια, μαχαίρια, κυμβία, κιβώτια, βελονοθήκας, χαρτομάχαιρα, σαντράκια καὶ ἄλλα ἡλεκτρικὰ σκεύη, εἰργασμένα μὲ μεγίστην ὑπομονὴν καὶ τέχνην, ὡς μαρμάρινα ἢ ξύλινα.

Ἦραϊον καὶ εὐφυὲς ἐνταυτῷ ἔργον τοῦ Τζόλφερεϊν εἶναι ἢ εἰς τὸν ἀριθ. 35 περόνη τὴν ὁποίαν ἡ πλησίον τοῦ Φραγκφόρτου μικρὰ πόλις Hanau ἔπεμψε. Τὸ σχῆμά της εἶναι μικρὰ γάστρα φέρουσα ὑψηλὸν καρυόφυλλον πρασίνως μιλτωτὸν, τοῦ ὁποῖου ὁ κάλυξ φέρει ἀδάμαντας, ἄνθρακας καὶ ἄλλους τιμαλφεῖς λίθους. Ἡ γάστρα εἶναι ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ ἐπίσης, ὅταν δὲ ἦναι ὁμοῦ μὲ τὸ καρυόφυλλον χρησιμεύει ὡς λαμπρὸς στολισμὸς τοῦ ὅλου ἑνὸς καλλυντηρίου (toilette), ὅτε δὲ τὸ καρυόφυλλον ἀπὸ τὴν γάστραν δι' εὐφυοῦς μηχανισμοῦ ἀποσπᾶται, τοῦτο χρησιμεύει ὡς περόνη γυναικείας κόμης.

Οὐ μακρὰν τῆς μοναδικῆς ταύτης ἐκθέσεως τῶν ἡλέκτρον, εὑρίσκεται καὶ ἡ συλλογὴ τῶν Κάτω Χωρῶν. Ἐν αὐτῇ βλέπομεν μίαν ἀνθοδέσμην τοῦ Κ. Ῥωμὰιν, ἀδαμαντοδέτου τῆς αὐλῆς ἐν Ῥοττερδὰμ (Ὁλλανδία), ἐξ ἀδαμάντων καὶ μεγίστων μαργαριτῶν, φέρουσαν τὴν εἰκόνα τῆς Βασιλίσσης καὶ ἀξίζουσιν μόνον 1,400 λίρας. Πλησίον δὲ ταύτης εἶναι καὶ ὁ ἱέραξ τοῦ δουκὸς Δεβονσχεῖρ.

Ὁ ἱέραξ οὗτος, ὁ ἀξίας μὲν 30,000 λιρῶν, μεγέθους δὲ ὧν μελεαγρίδος (αἰγυπτιακῆς ὄρνιθος), εἶναι ὅλος κεκαλυμμένος ἀπὸ ἀναριθμήτους ἄνθρακας, καλαΐδας (περουζέδες) καὶ ἡλεκτρον. Ἡ κεφαλὴ

αὐτοῦ χωριζομένη ἀπὸ τὸν λαιμὸν σχηματίζει ποτήριον, ἐξ οὗ ἐπὶ ποτε διὰ τὰ φιλιωθῶσιν οἱ δύο κόμητες τῶν δύο διαφερομένων οἰκογενειῶν τῆς Ὀλλανδίας, δι' οὓς καὶ κατεσκευάσθη (ιδὲ ἀριθ. 98).

Παρὰ τὸν φυλλώδη στέφανον, τὰ ταινιώδη διαδήματα καὶ τὰς ἀνθοειδεῖς μαργαροφόρους περόνας τοῦ ἐν Παρισίοις Κ. Λεμονιέ, ἔργα κομψότατα μὲν, ὅχι δὲ καὶ ἀναλόγως βαρύτιμα, ἐπεὶδὴ ἡ ἀξία των εἶναι μόνον 25,000 λιρῶν δὲν ὑπάρχει ἄλλη συλλογὴ ἀδαμάντων περὶ τῆς ὁποίας κοινῶς νὰ ὁμιλῶσι μὲ ἐνθουσιασμόν· καὶ ἄνευ τῆς παραμικρᾶς ἐπικρίσεως. Οἱ ἀδάμαντες οὗτοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν βασιλίσσαν τῆς Ἰσπανίας, καὶ ἡ γυνὴ τοῦ συρμοῦ δὲν ἤθελεν ἀνταλλάξει αὐτοὺς οὐδὲ μὲ τὸν μέγαν Κόχ-ι-νὸν γυμνὸν ὄντα καὶ ἀτημέλητον.

Ἐνώπιον τῆς συλλογῆς ταύτης, συνισταμένης ἀπὸ 15 ἢ 18 τεμάχια, δηλ. περόνας, πόρπας, ψέλλια, ἐνώτια, διαδήματα, ἀνθοδέσμες καὶ ἐν ἀδαμαντοκόλλητον ξίφος, ἠκούσαμεν Κυρίας τῆς ἀνωτάτης τάξεως, γνωστὰς εἰς τὸ μέγα ἀγγλικὸν ἔθνος διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν εὐγενὴ καταγωγὴν των, νὰ ἐκφωνήσωσι θαυμαστικὰς ἐκφράσεις ἀκρατήτους, ὡς νὰ ἦσαν νεοφανῆ πράγματα εἰς ταύτας τὰς ἐχούσας τετραπλάσια καὶ πενταπλάσια τούτων εἰς τὰ κιβώτιά των. Ἀπλὴ δὲ τις παρατήρησις δὲν εἶναι ἀκατάλληλος ἐνταῦθα. Τὰς ἡμέρας καθ' ἧς ἡ εἴσοδος εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ἐπληρόνετο ἐν σελίνιον, καὶ ὁ ὄχλος ἐσύχναζεν εἰς αὐτὸ, εἶδομεν τὸν ὄχλον τοῦτον νὰ συνωθῇται, νὰ ἰδρὼν διὰ τὰ πλησιάζει εἰς τοὺς ἀδάμαντας τῶν Κυρίων Hunt καὶ Roskell καὶ ἐκεῖ ἕκαστος νὰ προφέρῃ τὸν φόρον τοῦ θαυμασμοῦ του. Ἐκαστος ἤθελεν ἐν τῶν πολυτίμων ἐκείνων λίθων διὰ τὰ κάμη τὴν τύχην του, δὲν ἐξέταζε δὲ οὔτε τὴν τέχνην οὔτε τὴν ἐργασίαν. Ὅτε δὲ ἡ εἴσοδος ἐπληρόνετο 5 σελίνια, καὶ κατ' ἀρχὰς 1 λίραν, αἱ δούκισσαι, αἱ πριγκιπέσσαι καὶ αἱ κόμησσαι μὴ συνωθούμεναι, ἀλλὰ βαδίζουσαι ἀξιοπρεπῶς, καὶ μάλιστα συνοφρυνόμεναι, παρήρχοντο μὲν πλησίον τοῦ Κόχ-ι-νὸν, τῶν σαπφείρων καὶ ἀδαμάντων τῶν Κυρίων Storr καὶ Mortimer ἴσταντο δὲ μεμαγευμένοι ἐνώπιον τῶν πολυτίμων λίθων τῆς βασιλίσσης τῆς Ἰσπανίας ἐπιφωνοῦσαι *Τί ὥραϊα! Ὅποια φιλοκαλία! Ὅποια ἁρμονία! Τρόντι, βλέπεις ἐκεῖ τὰ φύλλα τῆς δάφνης διὰ τῆς μίλτου προσφύεστατα ἀπεικονισμένα κατὰ τε τὸ χρῶμα καὶ κατὰ τὸ σχῆμα· βλέπεις νὰ ἐξέρχονται ἐκ τῶν καρδιῶν τῶν ἀνθέων χαριέστατοι θύσανοι μαργαριτῶν καὶ ἄλλων λίθων· βλέπεις τὸ ἄνθος τῆς πορτοκαλλέας φυσικώτατα ἀπεικονισμένον διὰ μακρῶν μαργαριτῶν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα τεχνικώτατα*

καὶ κομψότατα ἔργα· ἐν ἐνὶ λόγῳ ὁ ἀδάμας, ὁ σάπφειρος ὁ ἄνθραξ, ὁ σμάραγδος, ὁ μαργαρίτης οὐδέποτε διετέθησαν φυσικώτερα, ἁρμονικώτερα, μὲ περισσοτέραν φιλοκαλίαν, ἀναλογίαν καὶ ἐπιτηδεύτητα.

Φαντάσθητι τοιοῦτο διάδημα, μὲ πλατέα πράσινα φύλλα, στέφον μέλαιναν κόμην ὑπὲρ κρινολεύκου μετώπου, ὑπερίνω ὠραίων ἀμυγδαλοειδῶν καὶ μαύρων ὀφθαλμῶν· φαντάσθητι τὴν καλλιμάργαρον ἐκείνην περόνην, ἔχουσαν σχῆμα ῥοδοφύλλου ἀνθοδέσμης, εἰς τὸ στήθος εὐζώνου καὶ κομψοῦ ἀναστήματος περιβεβλημένου τὸν πλουσιώτατον κατυφὲ τῆς Λουγδονικῆς Ἐκθέσεως, τὴν ὁποίαν παρακατιόντες θέλομεν ἀπαντήσῃ· φαντάσθητι, λέγω, τοιαύτην Κλεοπάτραν, ἐν μέσῳ λαμπρᾶς καὶ ἡντρεπισμένης μὲ τὰ ἐκλεκτότερα τοῦ παλατίου τούτου ἔργα αἰθούσης, ἀκοντίζουσαν ἐναλλάξ γλυκὺ βλέμμα πρὸς χαρακτῆρας οἰοὶ τοῦ Δημοκρίτου καὶ τοῦ Ἡρακλείτου, καὶ ἔπειτα εἶπέ, ὅτι οἱ Κύριοι οὗτοι ἔτι θέλουν θρηνογελάσει διὰ τὴν ἀνοησίαν τοῦ κόσμου τούτου.

Μεταξὺ τῶν ἔργων τοῦ Κυρίου L. Rouvenat τῶν Παρισίων ἢ εἰς τὸν ἀριθ. 58 περόνη ἐξ ἀδαμάντων καὶ ἄλλων πολυτίμων λίθων, ἐργασίας τῆς πλέον λεπτῆς, καὶ φιλοκαλίας σπανιωτάτης, δὲν παραχωρεῖ τὰ δευτερεῖα εἰς κανὲν ἄλλο τῶν ἀδαμαντουργημάτων τῆς Γαλλίας. Ἡ ῥηθεῖσα εἰκονογραφία δὲν δίδει εἰμὴ ἀτελὴ σχεδὸν ἰδέαν ταύτης.

Ἦδη μεταβαίνομεν εἰς τὰ ἀδαμαντοστάσια τῆς Ῥωσσίας, ὧν αἱ θύραι βραδέως ἠνοιχθήσαν εἰς τὸ δημόσιον, καὶ τῶν ὁποίων πᾶν τεχνουργημα φέρει ξενότροπὸν τι μοσκοβικὸν σχέδιον, διάφορον τῶν σχεδίων τῶν ἐπιλοιπῶν ἔθνων.

Οἱ Κύριοι Κάρολος Μπολὲν καὶ Ἰὰν, ἀδαμαντοδέται τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Οἴκου, ἐξέθηκαν ἀδαμάντινον διάδημα μὲ ὠραίους ὀπαλλίους λίθους, ἀξίας 4800 λιρῶν, ὅπερ μὲ τὸ τῶν Κυρίων Καίμερερ καὶ Ζέφτιγγεν, ἐτέρων ἀδαμαντοδετῶν τῆς αὐλῆς, συνθεμένου ἀπὸ ἀδάμαντας καὶ 12 διαφανεστάτους μακροὺς σμαράγδους, ἀξίας 3,315 λιρῶν, κατέχουν διακεκριμένην θέσιν μεταξὺ τῶν ἔργων τῆς λαμπρᾶς ταύτης τέχνης· μάλιστα δὲ προτιμῶνται ὑπὸ πολλῶν τὰ ἔργα ταῦτα, διότι οἱ λίθοι δὲν εἶναι κεκαλυμμένοι ὀπισθεν ἀπὸ ἄργυρον ἢ ἡμιτεθαμμένοι ἐντὸς τοῦ μετάλλου τούτου, ὡς συνήθως συμβαίνει εἰς τὸ δέσιμον, ἀλλ' ἕκαστος κρατεῖται ἀπὸ ἀνεπαίσθητον λεπτότατον ἄργυρον σύρμα, ὥστε ὡς φύλλα δένδρου τρέμουν πρὸς τὴν ἐλαχίστην πνοὴν τοῦ ἀνέμου, οἱ δὲ λίθοι καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν φαίνονται ἐντελέστατα. Τὴν στερεότητα καὶ διάρκειαν τῆς ἐργασίας ταύτης δὲν γνωρίζομεν. Περιττὸν

δὲ νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ἐκ τῶν αὐτοκρατορικῶν τούτων κειμηλίων καταφαίνεται ἄκρα φιλοκαλία καὶ ἁρμονία (ιδεῖ ἀριθ. 188).

Εἰς τὰ κιβώτια τῶν δύο τούτων τεχνιτῶν ὑπάρχουν ὀλίγα περιδέραια, περόναι, ψέλλια καὶ ἀνθοδέσμαι μὲ λευκοὺς καὶ μαύρους μαργαρίτας, σμαράγδους καὶ καλαΐδας, ἀξίας 5,500 λιρῶν. Ἡ δὲ ἐργασία καὶ ὁ ῥυθμὸς εἶναι καθ' ὅλου ἀνάλογα πρὸς τὰ τῶν δύο εἰρημένων διαδημάτων, καὶ πρὸς τὴν γαλλικὴν τέχνην. Πλησίον τούτων εἰς μέγας βήρυλλος, καὶ ἕτερος μέγας κυανοὺς λίθος καλούμενος Φενακίτης τῶν Οὐραλίων, κινουῖσι τὴν περιέργειαν τῶν θεατῶν.

Ὁ Φενακίτης οὗτος, ζυγίζων 710 καράτια καὶ λάμπων ὥς ὁ διαφανέστατος ἀδάμας, ἔχων δὲ καὶ διαφανέστατα ὕδατα, καὶ χρῶμα κυανοῦν αἰθρίου οὐρανοῦ, εἶναι ζήτημα σήμερον ἂν ἦναι ἀδάμας κυανοὺς ἢ ἕτερος πολύτιμος λίθος. Οἱ ἐξετάσαντες αὐτὸν εὗρον τὸ τραχὺ τοῦ ἀδάμαντος καὶ ὅλα τὰ ἄλλα χαρακτηριστικὰ τούτου, ἐκτὸς ἑνὸς, τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιτρέπει νὰ τὸν εἰσάξωσιν εἰς τοὺς λίθους ἐκείνους· ὅπερ ἂν ἐγένετο, ἡ τιμὴ του ἤθελεν ἀναβῆ εἰς ἑκατομύρια, ἐνῶ ἤδη, κατὰ τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας παρ' ἑνὸς τῶν ἐπιστατῶν τῆς ῥωσικῆς ἐπιτροπῆς ἔλαβον, ἀξίζει μόνον 160,000 λίρας.

Τὸ κιβώτιον τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου, ἐν ᾧ τὰ κειμήλια ταῦτα φυλάττονται, εἶναι κειμήλιον αὐτὸ καθ' ἑαυτό. Καί τοι δὲ οὐδεμίαν ἐπιδεχόμενον περιγραφὴν, διότι διεκφεύγει τῆς γραφίδος τὴν ἱκανότητα, δὲν πρέπει ὅμως νὰ παρασιωπηθῇ. Εἶναι ἀπὸ ἔβενον ἄριστα κατεργασμένον· ἐπὶ τούτου δὲ ὑπάρχουσιν γεγλυμμένα ἐπὶ ἀμεθύστων καὶ λοιπῶν πολυτίμων λίθων κεράσια, ἀπίδια καὶ σταφυλαὶ μὲ τὰ φύλλα των, ὥστε τὸ ὅλον ἀνήκει εἰς τὴν ἀδαμαντουργίαν καὶ ξυλουργίαν ἐν ταύτῳ (ιδεῖ ἀριθ. 48).

Διερχόμενοι τὴν ἀγγλικὴν ἀδαμαντουργίαν, ἀκουσίως παρελείψαμεν τῶν Κυρίων Παραβάνα καὶ Κασσέλα τὴν κοραλλίων συλλογὴν, ἥτις προσφέρει πᾶν γυναικείον κόσμημα ἐκ τοῦ λιθώδους τούτου φυτοῦ τῆς θαλάσσης.

Πλησίον ταύτης ὑπάρχει Βάκχος διακρινόμενος διὰ τὴν ἐργασίαν του. Ἐκτὸς τούτου δὲ οἱ ῥηθέντες Κύριοι ἐξέθηκαν πλῆθος κοραλλίων, τὰ ὁποῖα κατέχουν μεγάλην ἔκτασιν καὶ φαίνονται τοιαῦτα ὡς εἶναι, ὅταν ἐκ τῆς θαλάσσης ἐξάγονται.

Καὶ τὸ κοράλλιον ἐχρησίμευε πολὺ εἰς τὰ στολίσματα τῶν ἀρχαίων χρόνων. Ἡ ζωηρὰ φαντασία τῶν προγόνων μας, ἡ ἐκ τῶν διαφανῶν πέπλων τῆς μυθολογίας μας πᾶν τι παραγαγοῦσα, ἡ πλάσασα τὸν ὄνυχά ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τῆς Ἀφροδίτης, καὶ τὸ

ἤλεκτρον ἀπὸ τὰ δάκρυα τῶν ἀδελφῶν τοῦ Φαέθοντος, ἔπλασε καὶ τοῦτο ἀναπαύσασα τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδοῦσης ἐπὶ χλόης· ἡ χλόη ἀπελιθώθη καὶ ἐκ τοῦ αἵματος ἐκείνης ἔλαβε τὸ αἰμόχρουν.

Ἡ ζωϊκὴ αὕτη οὐσία ἀλιεύεται εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν, τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς καὶ τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, δηλ. εἰς τὴν Νεάπολιν καὶ τὴν Σικελίαν. Εἶναι δὲ τριῶν χρωμάτων, λευκὸν, μαῦρον καὶ ἐρυθρὸν, ὧν τὸ λευκὸν εἶναι τὸ πολυτιμότερον. Τὸ κοράλλιον ἐντὸς τῆς θαλάσσης φύεται ὡς χόρτος καὶ ἐξάγεται διὰ κάματος. Συνίσταται δὲ ἀπὸ ἀνθρακικὸν ἀσβέστου, ὀλίγον σίδηρον, ὀλίγην πηγματώδη ὕλην καὶ ἄλλας τινὰς οὐσίας. Οἱ ἀρχαῖοι, καθὼς καὶ οἱ σημερινοί, ἐπὶ πολὺ μετεχειρίζοντο τὴν κόνιν του ὡς ἀντισπασμωδικὴν καὶ πραιντικὴν τῶν νευρῶν· τὸ τοιοῦτον ὅμως ἀπεδείχθη σήμερον καθ' ὅλα ἐσφαλμένον.

Ἐκ τῶν ὠραίων λίθων τῆς ῥωσικῆς ἐκθέσεως ὁ κάλαϊς, ὁ συγγενὴς οὗτος τοῦ μαλαχίτου λίθου, ἐκτίθεται ἐνταῦθα μὲ ἐπίδειξιν τινα· ἐν ψέλλιον μάλιστα ἐκ τοῦ λίθου τούτου ἐπισύρει πολὺ τὴν προσοχὴν τοῦ πλήθους. Ὁ κάλαϊς τῶν ἀρχαίων ἀμφίβολον ἂν ἦναι ὁ σημερινὸς Turquoise τῶν Εὐρωπαίων ἢ ὁ Περουζὲς τῶν Ὀθωμανῶν· ἡμεῖς ὅμως παρεδέχθημεν τὴν λέξιν, διότι ἐκ διαφόρων περιγραφῶν συνάγομεν, ὅτι τὰ ὀνόματα ταῦτα σημαίνουνσι σχεδὸν τὸ αὐτό. Οἱ δὲ Εὐρωπαῖοι τὴν ὀνομάζουν Turquoise ἕνεκα πρασίνων ἢ κυανῶν ὁστέων (καταντῶσι δὲ τοιαῦτα ἐκ τῆς πολυχρονίου διαμονῆς των ἐν τῇ γῇ), τὰ ὁποῖα ὠνόμασαν οὕτως ὅτε κατὰ πρῶτον ἐφέρθησαν ἐκ τῆς Τουρκίας.

Τέλος διὰ νὰ τελειώσωμεν τὴν περιγραφὴν τῶν πολυτίμων λίθων, καί τοι ἠναγκασμένοι νὰ παραλείψωμεν πλείστους δευτερεύοντας, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ἀποτελεῖ μέγα ποσὸν, ὅπερ ἂν τυχὸν περιήρχετο εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἑλλάδος, ἤθελεν εἰσθαῖ ἀρκετὰ οὐσιώδες, ἀναφέρομεν τὸν μέγα καρχηδόνιον ἢ ὀπάλλιον λίθον τῆς Αὐστρίας, ζυγίζοντα 526 καράτια, τὸν ὁποῖον ἐξέθηκαν οἱ Κύριοι Γολσμὺθ καὶ Τίοι.

Οἱ λιθολόγοι συγχέουν τὸν ὀπάλλιον λίθον μὲ τὸν κουάρκιον, τὸν ἀχάτην, τοὺς χάλικας καὶ ἄλλα σώματα· φρονοῦσι δὲ ὅτι ὁ καρχηδόνιος λίθος, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου οἱ ἀρχαῖοι ἐχάραττον ἐπιτυχῶς, πλησιάζει μᾶλλον τῶν ἄλλων εἰς τὸν σημερινὸν ὀπάλλιον λίθον διαιρούμενον εἰς 7 κλάσεις· δηλ. τὸν πολύτιμον, τὸν κοινόν, τὸν πύρινον, τὸν ξύλινον, τὸν ἡμιόπαλλιον, τὸν ἰασπίζοντα καὶ τὸν μαργαρώδη.

Ὁ ὀπάλλιος ἢ καρχηδόνιος λίθος τῆς Αὐστρίας,

εὐρέθη εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, πατρίδα γενικὴν τοῦ πολυτίμου τούτου λίθου· εἶναι δὲ μᾶλλον καμπυλοειδῆς, καὶ ἡ γαλακτόχρους ἐπιφάνειά του σπινθηροβολεῖ θαυμασίως τὰ ἡδέα τῆς Ἰρίδος χρώματα κατὰ πᾶσαν ἀλλαγὴν ἐπόψεως. Ἡ δὲ τιμὴ του εἶναι μόνον 4,500 λίραι.

IX.

Ἀργυρᾶ σκεύη.

Ἐκ τῆς περιγραφῆς τῶν λυχνούχων τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, ἔχετε ἰδέαν τινὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἀργυρῶν σκευῶν· τὸ οὐσιώδες ὅμως τοῦτο κεφάλαιον ἤθελε μείνει ἀτελέστατον, ἐὰν εἰς ἐκεῖνα μόνον περιωριζόμεθα.

Οἱ Κύριοι Hunt καὶ Roskell ἐξέθηκαν ἐστεμμένον καὶ ἔφιππον Ναπολέοντα, προωρισμένον βέβαια διὰ τὴν αἰθουσαν ἡγεμόνος ἢ πλουσίου εὐγενούς. Σύγκειται δὲ ἀπὸ τρίγωνον στηλοβάτην, ἐπὶ τοῦ ὁποίου χαριέντως εἶναι χαραγμένα παρισινὰ μνημεῖα καὶ τὰ σήματα τοῦ μονάρχου. Εἰς τὰς τρεῖς γωνίας τοῦ στηλοβάτου ἴστανται τρεῖς ξιφήρεις ἀξιοματικοί· ἡ δὲ ἄνω βᾶσις του εἶναι βραχὺδῆς, καὶ ἐπὶ ταύτης κυλίσεται δράκων καταπατούμενος ἀπὸ τὸν ὀρθοποδοῦντα ἵππον τοῦ μεγάλου ἀνδρός, ὅστις ἀγερῶχος καὶ ὑπερηφάνως διοικεῖ τὸ ζῶον, καὶ συγχρόνως προστάσσει διὰ τῆς δεξιᾶς.

Μία μεγάλη ἀσπίς, τὴν ὁποίαν ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας ἔδωκε βραβεῖον εἰς τὸ ἵπποδρόμιον τοῦ Ἀσκοτ, καὶ ἡ ὁποία σήμερον ἀνήκει εἰς τὸν Σιρ Ἰωάννην Μίλλ, σχέδιον τοῦ Κ. Ἀλφρέδου Βράουν, εἶναι ὠραῖον δεῖγμα τῆς ἀγγλικῆς ἀργυροποιίας. Ἡ ἀσπίς αὕτη παριστᾷ τὸν Μέγαν Πέτρον θριαμβεύοντα κατὰ τῆς ἀμάθειας, κακίας καὶ φιλοδοξίας· τὸν παριστᾷ ἐργαζόμενον ὡς ξυλουργὸν εἰς τὸ Deptford, κτίζοντα ὕστερον τὴν Πετρούπολιν, κατισχύοντα τῆς ἀποστασίας τῶν Στρελίτσων, παριστάμενον εἰς τὴν μάχην τὴν παρὰ τὸν Προῦθον ποταμὸν, καὶ στέφοντα τὴν Αἰκατερίνην Αὐτοκράτειραν.

Ἐτέρα στογγύλη ἀσπίς, ἀτελείωτος ἔτι ἐξ ὀξυδωμένου ἀργύρου καὶ σιδήρου, ἀνήκουσα εἰς τοὺς αὐτοὺς χρυσοχόους καὶ σχεδιασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κ. Ἀντωνίου Vechte, ἀφιερωμένη δὲ εἰς τὸν Σχεκσπεῖρον, Μίλτωνα καὶ Νεύτωνα, εἶναι ἐκ τῶν περικλεεστέρων καὶ αἰνιγματωδεστέρων ἔργων τὰ ὁποῖα

ἐνταῦθα ἀπηντήσαμεν. Ἐπὶ ταύτης φαίνονται ἔκτυποι αἱ ὁ Σχεκσπεῖρος ἐπὶ τοῦ πλοίου τῆς ἀθανασίας διαπορθμεύων τὸν ποταμὸν τοῦ βίου, καὶ περιστοιχιζόμενος ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, αἵτινες τῷ δεικνύουσι τὰ ποικίλα ἐλαττώματα καὶ τὰς κακίας τῆς ἀνθρωπότητος, ἅτινα καὶ παρίστανται ἐπὶ τῆς ἀσπίδος δι' ἀνθρωπαρίων βασανιζομένων ἀπὸ τέρατα· ἐπὶ τῆς πλευρᾶς δὲ τοῦ πλοίου φαίνονται αἱ ἑπτὰ ἡλικίαι τοῦ ἀνθρώπου καὶ τρεῖς Σειρήνες ἀναγινώσκουσαι τὰ ποιήματα τοῦ Σχεκσπεῖρου· ὁ ἔρως καθήμενος ἐπὶ δελφίνος καὶ ἄλλα διάφορα ἀντικείμενα ἀνάγονται ὡσαύτως εἰς τὸν ἑνδοξον τοῦτον ἄνδρα· β'. ὁ Μίλτων, ὁ μέγας οὗτος καὶ τυφλὸς ποιητής, ὅστις ὑπαγορεύει εἰς τὴν θυγατέρα του τὸν Ἀπολωλότα Παράδεισον, βοηθούμενος ὑπὸ δύο γυναικῶν, ὧν ἡ μὲν φέρει δᾶδα, ἡ δὲ λύραν, δηλ. τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ποιήσιν· πρὸς τὰ δεξιὰ τούτου, ἡ Εὐὰ ἀμαρτάνει καὶ παρακινεῖ τὸν Ἀδὰμ νὰ τὴν μιμηθῇ· ἐξ εὐωνύμων δὲ φαίνονται Ἀγγελοι πορευόμενοι πρὸς τὴν Ἑδὲμ καὶ ἡ μεταξὺ τοῦ Ἀβελ καὶ Σατανᾶ μονομαχία· γ'. ὁ Νεύτων, ὅστις ἔχων ἐνώπιον αὐτοῦ σφαῖραν θαυμάζει τὰ θαύματα τοῦ οὐρανοῦ, περιστοιχίζεται δὲ ἀπὸ τὴν σοφίαν, τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸν χρόνον, οἵτινες ἀγωνίζονται νὰ καταστρέψωσι τὴν ἀμάθειαν καὶ δεισιδαιμονίαν. Ἐτέρα γυνὴ εὐρίσκεται πλησίον αὐτοῦ, ἥτις ἀλληγορεῖται πρὸς τὴν γῆν διδάσκουσαν τὰ τέκνα τῆς, δηλ. τὴν Εὐρώπην, Ἀσίαν, Ἀφρικὴν καὶ Ἀμερικὴν. Οὐ μακρὰν δὲ αὐτοῦ εἶναι τὸ πλανητικὸν σύστημα, λεπτομερέστατα ἐκτυπωμένον. Ταῦτα καὶ πληθος ἄλλων ἀντικειμένων καὶ ἐπιγραφῶν σχηματίζουν τὸ πολύμοχθον καὶ βαρὺ τοῦτο, ἔργον, ἐφ' ᾧ ὁ ἄριστος ἥρως τῆς ἀρχαιότητος ἠθέλεν ὑπεραίρεσθαι.

Ἐν ἀντίτυπον τοῦ εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον ἀγγελίου Βαρβερίνη, ἐν περίπλεγμα τοῦ Σατανᾶ καταβαλλομένου ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ Ἀρχαγγέλου, ἀνήκοντα εἰς τὸν κόμητα τοῦ Τσέστερ-Φιλ, ἡ Ἰωάννα δ' Ἀρκη, ἡ συνάντησις τοῦ Ἑρρίκου Ἡ' εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Χρυσοῦ Ὑφάσματος μετὰ τὸν Φραγκίσκον Α', ἀνήκοντα εἰς τὸν δούκα τοῦ Νόρφολκ, καὶ τὸ τοσοῦτον ἀπὸ τὸν κόσμον ὅλον θαυμαζόμενον ἀγγεῖον τοῦ Διὸς κεραυνοβολοῦντος τοὺς Τιτᾶνας, εἶναι τὰ καταπληκτικώτερα ἀργυρᾶ ἔργα τῶν εἰρημένων τεχνιτῶν.

Μεταβαίνοντες εἰς τὰ ἔργα τῶν Κυρίων R. καὶ S. Carrard ἀπαντῶμεν ἐν πρώτοις μέγιστον ἀργυροῦν ἀγγεῖον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μετὰ θαυμασίας ἐπιτηδεϊότητος ὑπάρχουσιν ἐντύπως κατειργασμένοι οἱ ἄθλοι τοῦ Ἡρακλέους. Ἴδου π. χ. ὁ βραχίον τοῦ

ἀγγείου ἢ Λερναία Ὑδρα, ὁ μακρὸς λαιμὸς του αἰ Στυμφαλίδες ὄρνιθες, καὶ ἡ βάσις του ἢ κάθαρσις τῶν σταύλων τοῦ βασιλέως τῆς Ἡλίδος Ἀγγείου ἐπὶ τῆς κοιλίας τοῦ ἀγγείου τούτου ἀνορθοῦται ὁ γυμνὸς Ἡρακλῆς μετὰ τὴν Λερναίαν Λεοντὴν κρατῶν ῥόπαλον, καὶ ἔτοιμος νὰ πατάξῃ ἓνα τῶν χρεμετιζόντων ἵππων τοῦ Διομήδους. Ὁ Ἐρυμάνθιος κάπρος, ἢ Κερυνίτις ἔλαφος, ὁ ταῦρος τῆς Κρήτης καὶ ὅλα τὰ ἄλλα φαίνονται κατὰ σειρὰν ἐπὶ τοῦ μυθολογικωτάτου τούτου σκεύους, τοῦ ὁποίου καὶ ἡ ἐργασία καὶ ἡ ἰδέα καὶ τὸ σχῆμα ὄξουν ἀρχαίας τέχνης.

Ἄλλοτερον ἀριστοῦργημα τῶν αὐτῶν τεχνιτῶν, μικρὸν μὲν, τέλειον δὲ, εἶναι μία σακχαροθήκη σχῆμα ἔχουσα κογχυλῶδους ἄρματος συρομένου ἀπὸ δύο θαλασσίους ἵππους ἐπὶ τῶν ἀφρών τῆς θαλάσσης, ἐφ' ὧν κολυμβῶσι καὶ Νηρηίδες. Ὁ Ποσειδῶν μετὰ τὴν τρίαινάν του σχηματίζει τὴν λαβὴν τῆς σακχαροθήκης ταύτης, ἥτις, καὶ τοι δὲν ἀποδεικνύει μεγάλην ἐργασίαν, διὰ τὸ ἀπλοῦν αὐτῆς ὅμως καὶ τὴν εὐφυῆ ἰδέαν, εἶναι ἱκανὴ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τοῦ πλουσιωτάτου μεγιστάνος τὰς θύρας.

Δύο δισκοπότηρα μὲ ταῶς μαργαροφόρους, ὧν ἕκαστος κρατεῖ εἰς τὸ ῥάμφος του μέγαν σμάραγδον, ἀνήκοντα εἰς τοὺς Κυρίους Ханрей καὶ Συντρ., καὶ τοῦ Κ. Μόρελ ἢ κύμβη ἢ τὰ ἐκ lapis-lazuli σχήματος κογχυλῶδους ἀγγεῖα, φέροντα τὸν Τρίτωνα καὶ τὰς Ναϊάδας, ἢ τὰ ἀπὸ ἀνατολικὸν ἀχάτην ἢ κρύσταλλον ἀγγεῖα, τὰ δεμένα μὲ χρυσίον καὶ μίλτον, μὲ διάφορα πρόσωπα καὶ κλαδιά, εἶναι πᾶν ὅ,τι ὠραιότερον ὁ ἄργυρος καὶ ὁ ψαλιδωτὸς κρύσταλλος δύνανται νὰ παραστήσωσιν.

Ἐκ τῶν ἀργυρῶν ὅμως ἔργων τοῦ Κ. Μόρελ διακρίνεται μέγας ἢ ἑφιππος Ἑλισάβετ αὐτοῦ, ἥτις ἔχει ἀνάστημα τριετοῦς παιδὸς ἐφ' ἵππου, ὕψος μὲν 4 ποδῶν καὶ 2 δακτύλων, μῆκος δὲ 3 ποδῶν ἔχοντος, τοῦ ὁποίου τοὺς χαλινοὺς κρατοῦσι δύο αὐλτικοί. Κρατεῖ δὲ εἰς μὲν τὴν μίαν τῶν χειρῶν σκῆπτρον, εἰς δὲ τὴν ἄλλην σφαῖραν τῆς γῆς, καὶ φαίνεται πορευομένη πρὸς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Παύλου διὰ νὰ προσφέρῃ εὐχαριστήριον δέησιν, ἕνεκα τῆς καταστροφῆς τοῦ ἰσπανικοῦ στόλου. Τὸ ἔργον τοῦτο λάμπει πλείοτερον ἐκ τῆς ἀκριβεστάτης τέχνης, μεθ' ἧς ὁ τεχνίτης ἐπεξεργάσθη τὴν πλουσίαν στολὴν τῆς πολυτελοῦς ταύτης βασιλείας. Ὁ δὲ ῥυθμὸς τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ ἀνάγεται εἰς τὸν τοῦ ΙΣΤ', αἰῶνος, καὶ ἤδη πάλιν εἶναι ἐν χρήσει.

Ὁ Κύριος Ἰωσήφ Ἀγγελοῦ τοῦ Λονδίνου, εἶναι ἕτερος περιώνυμος ἀργυρουργὸς, οὗτινος τ' ἀναρίθμητα ἔργα καταστολίζουν ὑπερφηδῶς τὰ Ἀγγλικά

δωμάτια. Μεταξὺ τούτων σημειοῦμεν τ' ἀκόλουθα πλέον διακεκριμένα καὶ ὡς πρὸς τὴν κατεργασίαν καὶ ὡς πρὸς τὴν κομψότητα.

α'. Τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 29 χρυσομυλτωτὸν ἀνθοφόριον, χρησιμεῖον πρὸς στολισμὸν τοῦ μέσου μιᾶς τραπέζης ἐνὸς συμποσίου καὶ ἀλληγοροῦν τὴν Εὐρώπην.

β'. Τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 15 ὅμοιον ἀλληγοροῦν τὴν Ἀσίαν.

γ. Τὰ εἰς τὸν ἀριθ. 56 ἀναγκαῖα τοῦ τείνου ἐπίσης ἀργυρᾷ καὶ μιλτωτὰ (μὲ σμάλτον).

δ. Ἡ εἰς τὸν ἀριθ. 63 ἀργυρᾷ καὶ μιλτωτῇ οἰνοχόη.

ε'. Ὁ εἰς τὸν ἀριθ. 16 χοεὺς μὲ πῶμα κυρτὸν ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ, ἢ εἰς τὸν ἀριθ. 27 οἰνοχόη, ἢ εἰς τὸν ἀριθ. 14 ζακχαροθήκη, τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 28 ποτήριον, ὅλα ταῦτα εἶναι Ἑλληνικοῦ ῥυθμοῦ, ἐξ ἀργύρου κεχρυσωμένου καὶ μιλτωμένου μὲ πολλὴν τέχνην καὶ χάριν. Ἄν δὲ πρόκειται τις νὰ κάμῃ ἐκλογὴν μεταξὺ ὅλων τῶν ἔργων τοῦ τεχνίτου τούτου, ἀναμφιβόλως ἤθελε εἶσθαι ἢ τοῦ ἀριθ. 5 μ' ἐρώτια, κεφαλὰς λεόντων βότρυας, πτηνὰ, πόδας ἵππων, κ.τ.λ., οἰνοχόη.

Ἀφίνοντες τὸν ἀργυρουργὸν τούτον καὶ μεταβαίνοντες ὀλίγον μακρύτερα πρὸς τοὺς Κυρίους Σμίθ καὶ Νίκολσων, ἀπαντῶμεν νέα πάλιν ἔργα καὶ θαυμασμοῦ καὶ ἐπαίνου ἄξια. Θεωρήσατε παρακαλῶ τὰς εἰς τοὺς ἀριθ. 4, 78, 79, καὶ 80, ἀργυρᾶς καρποδόχας ἀξίας νὰ στολίσωσι τοῦ μεγαλητέρου μεγιστάνος τὴν τράπεζαν, εἰς τὰς ὁποίας ἢ κομψότης καὶ ἡ χάρις βασιλεύουν, καὶ τῶν ὁποίων καὶ τ' ἄνθη, καὶ οἱ καρποὶ, καὶ τ' ἀγάλματα εἶναι φυσικώτατα κατεσκευασμένα, θεωρήσατε τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 73 μεγάλην καρποδόχην διὰ τὸ κέντρον συμποσίου, μὲ τέσσαρας βάκχους εἰς τὴν βάσιν, καὶ δύνασθε νὰ ἐννοήσετε ἂν ᾖναι δίκαιον ν' ἀφήσωμεν τ' Ἀγγλικά δωμάτια, χωρὶς ν' ἀπονέμωμεν καὶ εἰς τοὺς τεχνίτας τούτους ἐνὸς εὖγε χαιρετισμὸν.

Οἱ ἴδιοι τεχνίται ἐκθέτουν καὶ ἓνα ὑψηλὸν φοίνικα (ἰδὲ ἀριθ. 18) ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ ὁποίου ἵσταται κάμηλος καὶ ἐπὶ ταύτης ἀναβάτης Ἀραβὶ Κύριος, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ὑπηρέτης του προσφέρῃ ἐν κύπελλον ὕδατος. Τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο ἀργυροῦν σκεῦος, οἱ τεχνίται του ἐπωνόμασαν “Πηγὴ εἰς τὴν ἔρημον.”

Τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 39 μικρὸν κοχλιάριον τῶν Κυρίων Lias καὶ νιόου δὲν εἶναι πρᾶγμα πολύτιμον, πλὴν εἶναι ὡραῖον δείγμα ἀπλῆς καὶ λεπτῆς ἐργα-

σίας. Τὸ δὲ τοῦ ἀριθ. 72 εἶναι τὸ ἀχινούστερον ὅπερ ἡ φαντασία ἐνὸς τεχνίτου ἐδύνατο νὰ ἐφεύρῃ. Οἱ ἴδιοι τεχνῖται Κύριοι Lias καὶ υἱὸς ἐκθέτουν καὶ τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 123 οἰνοχόην, σχέδιον τοῦ Κυρίου Fitzcock καὶ ὥραίας ἐργασίας. Τὰ ἐπ' αὐτῆς ἀμπελόφυλλα, αἱ βότρυες, κ.τ.λ., δεικνύουν φυσικότητα.

Αἱ δύο ἀργυραὶ φιάλαι (ιδεὲ ἀριθ. 107 καὶ ἀριθ. 109) τῶν Κυρίων Lambert and Rawlings, ῥυθμοῦ ἀναγεννήσεως, διὰ τὸν οἶνον τοῦ Βορδῶ, ἐκ κρυστάλλου σκεπασμένου μὲ ἄργυρον, εἶναι μοναδικὰ εἰς τὸ εἶδος τῶν. Ἐν βλέμμα τοῦ ἀναγνώστου πρὸς τὰς εἰκονογραφίας ταύτας, δύναται νὰ φέρῃ ζωηρότατα εἰς τὴν φαντασίαν του, ὅποια ὥραί-σματα ἐστάθισαν τὰ σκεύη ταῦτα εἰς τὸ παλάτιον τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως. Ὁμοίως καὶ ὁ μικρὸς κῶδων τοῦ ἀριθ. 108 εἰς σχῆμα ἀνεστραμμένου κάλυκος κρίνου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κάθεται φωνάζον παιδίον, εἶναι τὸ χαριέστερον σκεῦος διὰ τοὺς λεπτοὺς δακτύλους μιᾶς εὐειδοῦς Κυρίας.

Ἴδου καὶ ἕτερον ἀξιοθαύμαστον ἔργον τῆς ἀργυρουργίας, τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 139 τοῦ Κυρίου Dodd ἀγγεῖον διὰ τὰ παγωτὰ, τοῦ ὁποίου καὶ τούτου ἡ εἰκονογραφία μᾶς ἀπαλλάττει πάσης περιγραφῆς.

Ὁ ἴδιος Κύριος Morel ἐξέθηκε ἓν μεγαλοπρεπὲς ἀργυροῦν ἀνθοφόριον διὰ τὸ κέντρον ἐνὸς συμποσίου, τοῦ ὁποίου τὴν εἰκονογραφίαν ὁ ἀναγνώστης βλέπει εἰς τὸν ἀριθ. 198. Τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο ἔργον φέρον κάθε τεχνικὸν ἄνθος ἐπὶ τοῦ κορμοῦ του, κάθε φυσικὸν ἐπὶ τοῦ ἐπὶ φυλλίνων ἀψίδων κανίστρου του, φέρον ἔρωτας πῖζοντας μὲ βότρυας καὶ φύλλα, εἶναι τὸ μᾶλλον στολίζον καὶ συσταῖνον τὴν Ἀγγλικὴν ἀργυρουργίαν εἰς τὰ δωμάτια ταῦτα.

Τῆς αὐτῆς σχεδὸν ιδέας τοῦ Κ. Μόρελ ἔχομεν ἑτέρας δύο Ἑλισάβετ, μίαν τῶν Κυρίων Elkington (ιδεὲ ἀριθ. 95) καὶ ἑτέραν τοῦ Κ. Καρόλου Φριδερίκου Χαγκόκ, οὐσαν ἐπὶ ἵππου, τοῦ ὁποίου τοὺς χαλινούς εἰσερχομένου εἰς τὸ φρούριον τοῦ Κενίλγὸρθ κρατεῖ ὁ Δεῖστερ. Τὸ θέμα τοῦτο ἀπαντᾷ τις τόσον συχνὰ ἐπὶ διαφόρων ἔργων τοῦ κρυστάλλινου παλατίου, ὥστε βαρυνόμενος καταντᾷ νὰ μὴ δίδῃ προσοχὴν εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτῶν. Μολοντοῦτο δικαιοσύνη φερόμενοι, δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ προσθέσωμεν δύο λόγους καὶ περὶ τῆς Ἑλισάβετ τοῦ Κ. Χαγκόκ.

Ἰσταται ἐπὶ στηλοβάτου ἐξ ἀρχαίας δρυὸς κατεσκευασμένου, μὲ 12 μαρμαρίνους κίονας κορινθιακῆς τάξεως, φέροντας τὰ σήματα τῆς βασιλίσσης καὶ τὰ τρία στέμματα τῆς Ἀγγλίας, Ἰρλανδίας καὶ Γαλλίας. Ὁ ἵππος τῆς εἶναι κυρτωμένος καὶ φέρει

θύσανον πτερῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· δύο δὲ μεγάλοι κύνες σκιρτῶσιν εἰς τοὺς πόδας του. Ἡ πλουσία στολὴ τοῦ λόρδου Δεῖστερ καὶ ἐνὸς ἄλλου αὐλικοῦ τῆς βασιλίσσης, τὰ πολλὰ περιδέραια, τὰ πλούσια τρίχαπτα, αἱ ἀλύσεις, τὰ παράσημά καὶ τὸ στέμμα, συνδυάζοντα τὴν τέχνην μὲ τὴν ὑλικὴν ἀξίαν, σχηματίζουν ἔργον τῶντι ἀξιωμακτικόν.

Οἱ ἐν Βιρμιγγάμῃ Κύριοι Τ. Βίλκινσον καὶ Σνυτρ. μεταξὺ τῶν ὥραίων ἀργυροηλεκτρισμένων σκευῶν αὐτῶν, ἐξέθηκαν καὶ κάνιστρον ὁπωρῶν λίαν περιέργον καὶ κομψόν. Συνίσταται δὲ ἀπὸ δίσκων ἐμβαδὸν ἔχοντα κάτοπτρόν τι, καὶ εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ ὑψοῦται τρίπους ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἴσταται ὁ Ποσειδὼν κρατῶν σύριγγα. Τὸν θεὸν τοῦτον στέφει μία θαλάσσιος νύμφη, ἐνῶ ἄλλη τὸν θεωρεῖ. Ὅπισθεν ξηρόν τι ἄφυλλον δένδρον λήγει εἰς μέγαν κοραλλιοειδῆ σπόγγον, σχηματίζοντα εἶδος οὐρανοῦ διὰ τὰς θεότητας ταύτας· ἄνω δὲ τοῦ σπόγγου εὐρίσκεται τὸ διὰ τὰς ὁπώρας κρυστάλλινον πινάκιον.

Τὸ δὲ μᾶλλον ἀξιοθαύμαστον εἶναι ἡ κατεργασία τοῦ κοραλλιοειδοῦς σπόγγου, ὅστις καὶ τοι εἶναι ἀπὸ ἠλεκτρισμένου μέταλλον, παρουσιάζει ὅμως ἀναριθμήτους ὁπὰς, φλέβας, φυσικώτατα κλαδιά, καὶ διὰ πολλοῦ χρόνου πλανᾷ τὸν ὀφθαλμὸν νομίζοντα, ὅτι εἶναι φυσικὸν λευκὸν κοράλλιον ἢ μέταλλον, ὁμοιάζον μὲ τὸ ἀνθύζων ἐκεῖνο τῆς φύσεως ποίημα.

Οἱ Κύριοι Martin Baskett καὶ Σνυτρ. ἐξέθηκαν μικρὸν καλλυντήριον, ἀνήκον εἰς τὴν θυγατέρα τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας. Τὸ σκεῦος τοῦτο εἶναι ἀπὸ χρυσὸν καὶ ἄργυρον, μὲ μικρὰς χρυσαλλίδας καὶ κατεργασμένον μὲ μεγίστην φιλοκαλίαν.

Εἰς τοὺς ἀριθ. 47 καὶ 59 δίδομεν τὰς εἰκονογραφίας ἐνὸς ψελλίου, μιᾶς γάστρας καὶ μιᾶς ἀνθοδέσμης, κατεργασμένα μὲ ἀργυροῦν λεπτὸν σύρμα κατὰ τὴν γνωστὴν ἐκείνην τέχνην τῆς Νεαπόλεως ἢ Γενούβης.

Τὰ ἔργα ταῦτα ἔρχονται ἐκ Βιρμιγγάμης, καὶ ἡ τέχνη αὕτη ἡ χρήσιμος ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ στολισμὸν τῶν νεονύμφων κυριῶν, φαίνεται ὅτι φέρει ἐπίσης κάποιαν ψυχὴν καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Παραλείποντες τὴν ἀφθονίαν, τὴν ποικιλίαν, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν τέχνην τῶν ἀργυρῶν σκευῶν, τὰ ὅποια πλείονα τῶν 105 ἄλλων διακεκριμένων ἐργοστασίων τοῦ μεγάλου τούτου βασιλείου ἔστειλαν ἐνταῦθα, παραλείποντες σχεδὸν καὶ ἐν βλέμμα ἀναγκαῖον, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ῥίψωμεν ἐπὶ τινων ἀργυροτεχνημάτων τῶν Ἰνδιῶν, ἐξερχόμεθα τῆς Ἀγγλίας μέλλοντες νὰ διατρέξωμεν μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα καὶ τὰ κυριώτερα τῶν ἄλλων ἐθνῶν.

Εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἀπαντῶμεν ἱερὸν ἀρτοφόριον μὲ πολυτίμους λίθους, ἔχον ὕψος ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἀναστήματος ἀνθρωπίνου καὶ ἀξίζον περίπου 25,000 λίρας. Συνίσταται δὲ πρῶτον ἀπὸ δεκαεξάεδρον στηλοβάτην, δηλ. μὲ 8 γωνίας ἐξεχούσας καὶ εἰσεχούσας, ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ὑποδεκαμέτρου ὕψους, φέροντα κίονας, ἀγγέλους καὶ ἄλλας χρυσᾶς γλυφάς. Εἰς τὴν μίαν πλευρὰν τοῦ στηλοβάτου ὑπάρχει ἐκτυπωμένος ἐπὶ ἀργύρου ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος, εἰς τὴν ἄλλην ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ πώλου, εἰς τὴν τρίτην ὁ Χριστὸς αἶρων τὸν σταυρόν του, καὶ εἰς τὴν τετάρτην ἡ Ἀνάστασις. Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ τυμπάνου, τὸ ὁποῖον πρὸς τὰς γωνίας λήγει εἰς πυργίσκους, δέονται 4 γονυκλινεῖς ἄγγελοι. Ἄνω τοῦ στηλοβάτου τούτου ὑψοῦται τύμπανον ὀκτάεδρον, μὲ μικρὰς βαθμίδας πανταχόθεν ἀνερχομένας, ὁμοῦ ἄξον μέτωπον γοτθικῆς ἐκκλησίας, διότι λήγει εἰς γοτθικὰ κωδωνοστάσια, πυργίσκους καὶ ἄλλα κοσμήματα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ταύτης. Ἐκ τοῦ μέσου τοῦ τυμπάνου ἄρχει ὁ κορμὸς τοῦ ἀρτοφορίου ἐργασίας ὅλως γοτθικῆς, ὅστις προεκτείνει πρὸς τὸ ὕψος τοῦ 4 ἐξώστας, ἐπὶ τῶν ὁποίων φαίνονται τέσσαρα ἀργυρὰ ἀγάλματα δεομένων ἀποστόλων, καὶ παρὰ τοὺς πόδας τούτων βοῦς, λέων, αἰετὸς καὶ παιδίον. Ἄνω δὲ τῶν κεφαλῶν τούτων γοτθικὰ πυραμιδοειδῆ κωδωνοστάσια, παρέχουν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο σκεῦος παράδοξον μεγαλοπρέπειαν. Τέλος ἡ κεφαλὴ τοῦ κορμοῦ εἶναι στέφανος ἀπὸ στάχυας, βότρυας καὶ ἀμπελόφυλλα, διαχέει δὲ πανταχόθεν ἀκτῖνας, ὡς ἐκεῖνας μὲ τὰς ὁποίας ζωγραφίζουσι τὸ ἅγιον πνεῦμα. Αἱ ἀκτῖνες αὗται εἶναι ἀδαμάντιναι, μὲ σμαράγδους, ἄνθρακας καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους, εἰς δὲ τὴν κορυφὴν τῶν ἀκτίνων τούτων ὑψοῦται μικρὸς σταυρὸς, κατεσκευασμένος ἀπὸ μεγάλους πολυτίμους λίθους. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἐνώπιον τοῦ θησαυροφόρου τούτου εἰκονίσματος ὑπάρχουσι πλήθη εὐσεβῶν.

Μεταξὺ τῶν πλέον διακεκριμένων ἀνθέων, τὰ ὁποῖα τὸ πολὺκλαδον τοῦτο τῆς Βιομηχανίας δένδρον φέρει, κατατάσσεται τὸ ζατρίκιον (σαντράκιον) τῶν Κυρίων C. M. Weishaupt καὶ υἱός, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὸν εὐκομψον θάλαμον τῆς Τελωνιακῆς Ἐνώσεως (Τζολφερέϊν). Τὰ τετράγωνά του εἶναι ἀπὸ ὀστοῦν χελώνης ἢ ἐλέφαντος, αἱ τέσσαρες γραμμαὶ τοῦ ἀργυρόχρυσου αἱ τέσσαρες πλευραὶ εἶναι κεκοσμημέναι καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν αὐτοῦ ἀπὸ ἄνθη, μαργαρίτας, καλαΐδας, ἄνθρακας, σμαράγδους καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους, ἐπ' αὐτῶν δὲ κάθηνται ἀργυροὶ κύκνοι μὲ ἀδαμάντινα πτερὰ, μικροὶ κροκόδειλοι καὶ ἄλλα τεχνητὰ ὄντα. Οἱ 4 πόδες του

εἶναι 4 Σειρήνες, φέρουσαι ἐπὶ τῶν νώτων αὐτῶν ἀνθοκοσμήματα. Τέλος οἱ βασιλεῖς, αἱ βασίλισσαι, οἱ δορυφόροι, οἱ πεσσοί, ὅλα ἐκ πολυτίμων λίθων λεπτότατα κατεργασμένα, καὶ εἰκονίζοντα τὸν αὐτοκράτορα Κάρολον Ε'. τῆς Γερμανίας, τὴν θυγατέρα του Μαργαρίταν τῆς Πάργας, τὸν Φραγκίσκον Α' τῆς Γαλλίας καὶ τὴν ἀδελφὴν του Μαργαρίταν τοῦ Βαλουᾶ, εἶναι τοῦ ῥυθμοῦ τῆς Ἀναγεννήσεως. Τὸ σαντράκιον τοῦτο περιέχει 15 οὐγκίας χρυσοῦ, ἀξίζει 1,000 λίρας καὶ εἶναι ἄξιον τοῦ Σάχ τῆς Περσίας.

Ἄν ἐπιθυμῇτε νὰ θαυμάσητε ὁλόκληρον ἄθροισμα ἀργυρῶν σκευῶν, εἰσέλθετε εἰς τὰ γαλλικὰ δωμάτια. Τὸ ὄνομα τοῦ Κ. Ὀδιῶ (Odiot) εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Λουκούλλου. Ὁ Κ. οὗτος ἔπεμψε πολὺ ἀργὰ τὰ ἔργα του εἰς τὴν Ἐκθεσιν, τὰ ὁποῖα, καίτοι δὲν περιορίζονται εἰς νέα ἀντικείμενα, ἀλλ' εἰς ὀλίγον τι ἀρχαιολογικῶς χρονολογημένα, εἶναι ὅμως πάντοτε θελκτικώτατα. Ἐδῶ βλέπετε π. χ. ἀλώπεκα πνίγουσαν φυσικώτατα ἐπὶ παροψίδος ἀλέκτορα· ἐκεῖ ἐπὶ ἐλλειψοειδοῦς δίσκου μὲ βραχῶδες ἐμβαδόν, μέγαν κάπρον παλαίοντα πρὸς τέσσαρας κυνάγρας· παρέκει δίσκον, ἐκ τῶν ἄκρων τοῦ ὁποῖου ἀναφύονται δύο χονδραὶ ἄμπελοι, τὰ φύλλα τῶν ὁποίων περιπλεκόμενα εἰς ἀψίδας σχηματίζουν τερπνότατον κάνιστρον δι' ὀπωρικὰ ἢ ἄνθη, καὶ κάτωθεν τῆς ὥραιας ταύτης ἀψίδος, ἔρωτας ζητοῦντας νὰ φθάσωσι τοὺς βότρυας.

Διὰ νὰ λάβετε ἰδέαν τῶν ἔργων τοῦ τεχνίτου τούτου, δίδομεν τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 130 εἰκονογραφίαν ἑνὸς μεγάλου ἀγγείου, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου φαίνεται ἡ βασίλισσα τῶν ὠκεανῶν, ἀλληγοροῦσα τὴν βασίλισσαν τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἄλλαι διάφοροι θαλάσσιαι θεότητες.

Ἐνὶ λόγῳ, εἰς πᾶν ἔργον τοῦ τεχνίτου τούτου, δὲν ἐξάγει τὴν τιμὴν ἐκ τῆς ὕλης, ἢ τὴν ἐπίδειξιν ἐκ τῆς περιπλοκῆς τοῦ θέματος καὶ τῶν εἰκόνων, ἀλλὰ καὶ τὸν πλούτον, καὶ τὴν ἐπίδειξιν, καὶ τὴν χάριν, ἀπὸ τὴν μίμησιν καὶ ἑκφρασιν τοῦ φυσικοῦ, καὶ τὸ εὐχρηστον τοῦ σκεύους, ὅπερ συμβαίνει καὶ εἰς τὴν γοητεῖαν τὴν πηγάζουσιν ἐκ τῶν ἀφελῶν καὶ εὐφραδῶν λόγων, ἢ τὴν ἐκπληξιν τὴν προερχομένην ἀπὸ τὰς παχυλὰς καὶ πομπώδεις ἐκφράσεις.

Εἰς τὸν ἀριθ. 191 δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν ἑνὸς ἔργου ἐξ ὀξυδωμένου ἀργύρου τῶν Κυρίων Froment Meurice, παριστάνον τὴν σφαῖραν τῆς γῆς ἐπὶ τῶν νώτων Τριτῶνων, καὶ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἐπ' αὐτῆς· ἐσχεδιάσθη δὲ ἀπὸ τὸν Κύριον Klagmann διὰ τὸν Δούκα τῆς Luynes. Ἰσταται εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ καλλυντηρίου τῆς Δουκίσσης τῆς Πάρμας, καὶ εἶναι ἓν τῶν ὠραιωτέρων ἔργων τῆς εἰρημένης ἐπωνυμίας.

Τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 138 ἀγγεῖον εἶναι καὶ τοῦτο τῶν ἰδίων τεχνιτῶν, καὶ κατεσκευάσθη ἐπίτηδες διὰ δῶρον ἐκ μέρους τῆς πόλεως τῶν Παρισίων πρὸς τὸν μηχανικὸν Κύριον Emmeney, διὰ τὰ ὑδραυλικά τὰ ὅποια εἰς τούτον χρεωστεῖ. Τὰ μικρὰ ἀγαλμάτια τὰ ὅποια τὸ περικυκλοῦν, παριστάνουν τὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἢ τοὺς μῆνας.

Ἀλλὰ μήπως οἱ χρυσοχόοι οὗτοι, εἶναι οἱ μόνοι ὅσοι φέρουν τὴν Παρισινὴν κομψότητα καὶ ἀπλότητα, τόσο ἀναπεπτυγμένη ἐνταῦθα; Τὰ μικρὰ ἔργα τῶν Κυρίων Ροδόλφ, δηλ. σιγαροθήκαι, πυξίδες, περόναι, ἀλύσεις, ὥρολόγια, ἐξ ἀκατεργάστου ἢ ὀξυδωμένου ἀργύρου, τὰ τεχνουργήματα τῶν ἀδελφῶν Μαρρέ, οἵτινες ἀπέλαβον τὸ χρυσοῦν νομισματοσημον εἰς τὴν ἑκθεσιν τοῦ 1849, εἶναι ἀρὰ γε ὀλυγώτερον ἀξιέπαινα καὶ ἀξιοθαύμαστα; Πρέπει νὰ μὴν εἴπωμεν προσέτι εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας, ὅτι τὰ ὠραιότερα ἀργυρὰ σκεύη τῶν ἀγγλικῶν δωματίων εἶναι σχέδια καὶ ἔργα γάλλων τεχνιτῶν; Μήπως τὸ ἀγγεῖον τοῦ Διὸς κεραυνοβολοῦντος τοὺς Τιτάνας, καὶ ἡ ἀσπίς τοῦ Σχεκσπερίου, Μίλτωνος καὶ Νεύτωνος δὲν ἦναι ἔργα τοῦ ἐν Παρισίοις γεννηθέντος καὶ ἀνατραφέντος Γερμανοῦ Κ. Vechte; Μήπως ἡ Ἐλισάβετ τοῦ Κ. Ἑλκιγκτων δὲν ἦναι ἔργον τοῦ Γάλλου Ζαννέρ; ἡ τοῦ Μορέλ, τοῦ Κ. Καβολιέ, καὶ ἡ τοῦ Χαγκόκ, τοῦ Κ. Μαροκέτη; Μήπως ὁ Κ. Fenchère, ὁ Κ. Λεφουρνιέ, ὁ Κ. Baryé δὲν ἔθεσαν τὴν χεῖρά των εἰς πᾶν ὅ,τι ἐκλεκτὸν καὶ θαυμαστὸν βασιλεύει ἐντὸς τῆς ἀγγλικῆς ἀργυροποιίας;

Διὰ νὰ τελειώσω δὲ τὸν παράγραφον τούτον τῆς γαλλικῆς ἀργυροποιίας ἀναφέρω ἐν συντόμῳ τὸν ὑψηλὸν λέβητα τείου τοῦ Κ. Φραγκίσκου Δουράν, ἀξίας 1,500 λιρῶν. Ἡ λεπτὴ ἐργασία τοῦ ἔργου τούτου, παραβαλλομένη πρὸς τὰ λοιπὰ ἀργυρουργήματα, ὁμοιάζει τὰ λεπτὰ τρίχαπτα τῶν Βρυξελλῶν παραβαλλόμενα πρὸς χονδροειδῆ κεντήματα (ιδεὲ ἀριθ. 206).

Ἡ βάσις αὐτοῦ εἶναι κύκλος ἔχων διάμετρον περίπου $\frac{3}{4}$ τοῦ μέτρου. Ἐπὶ τῆς καμπύλης τοῦ κύκλου ἐξέρχονται ἐξ ἴσων ἀποστημάτων 17 μικροὶ κυκλικοὶ δίσκοι διὰ τὰς κύμβας ἀνὰ δύο δὲ τῶν δίσκων τούτων ὑπάρχει νομισματοσημον (medaille) παριστάνον ζῶα, κ.τ.λ. Εἰς τὴν βύσιν ταύτην καὶ εἰς τὸν κορμὸν τοῦ λέβητος, ὑψουμένου ὡς τρόπαιον, φαίνονται μνητέρες ποτίζουσαι τὰ τέκνα των, καὶ ἄλλα λεπτοσκαλίσματα, καὶ ἐξέχουν διάφοροι δίσκοι ἐπὶ τῶν ὁποίων εὐρίσκονται ὅλα τὰ ἀναγκαῖα τοῦ τείου, δηλ. τεῖδόχαι, σακχαροθήκαι, γαλακτοδοχεῖα, ἀρτοδοχεῖα, κ.τ.λ. Ὁ κορμὸς οὗτος τελευτᾷ

εἰς μεγίστην ἀργυρὰν σφαῖραν ἥτις εἶναι ἐσκαλισμένη, ψαλιδωμένη, σφυρηλατημένη καὶ φέρει διάφορους θεότητας, ἀγγέλους, ἔρωτας, ὄφεις, δελφίνας, κλάδους, φύλλα, ζῶα καὶ ἄλλας διαφόρους γλυφάς, ἐξ ὧν καταφαίνεται λεπτοτάτη τέχνη. Τέσσαρες δὲ κρουνίσκοι χύνουσιν εἰς τὰς κύμβας τῶν παρακαθήμενων, ἐκ τῶν τεσσάρων μερῶν τοῦ πυθμένου τοῦ λέβητος, τὸ ῥευστὸν τοῦτο.

Εἰς τὸν ἀριθ. 192, δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν ἐνὸς κομματίου χρυσοῦ εἰς τὸ φυσικὸν τοῦ μέγεθος, τ' ὁποῖον εὐρέθη εἰς τὴν Καλιφορνίαν.

Πόσον παράδοξον φαίνεται εἰς τὸν ἀναγνώστην ν' ἀκούη τοὺς νέους ἔτι ἀπογόνους τῶν Ταρτάρων καὶ Φιλλανδῶν, οὐχὶ ἀπλῶς κρούοντας τὴν θύραν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου, ἀλλὰ εἰσδύοντας μέχρι τοῦ κέντρου, μέχρι τοῦ θρόνου ἐκείνου, ὅστις προσδιωρίσθη διὰ τὴν Γαλλίαν ἢ τὴν Ἀγγλίαν. Τῶντι, ἡ ῥωσσικὴ ἀργυροποιία εἰσέρχεται εἰς τὸν μέγαν τούτον ἀγῶνα ἄνευ ἐνδύματος μυθολογίας, ἄνευ γενικῆς ἱστορίας, φέρουσα μόνον τὸ ἀπλὸν ἐνδυματὴς βουκολικῆς, καὶ ἐμπνεομένη μόνον ἀπὸ τὰς ἐγχωρίους συνηθείας τῆς, προγυμνασμένη δὲ ὀλίγον ἀπὸ τοὺς Γάλλους, τοὺς ὁποίους οἱ Κζάροι πάντοτε ἀδραῖς δαπάναις φροντίζουν νὰ μεταφέρωσι εἰσέρχεται καὶ διὰ τῶν προσωπικῶν θελημάτων τῆς· διὰ δὲ τῶν καθαρῶν φλεβῶν τοῦ μετάλλου τῆς, διὰ τοῦ κομψοῦ καὶ εὐστροφῆς ἀναστήματός τῆς, ἐλκύει ὅλων τὴν προσοχήν, μεταβάλλει διὰ μιᾶς τὴν γνώμην των, καὶ σχηματίζει τὸ κύμμα τῆς· διὰ τοῦτο φέρεται καὶ αὐτὴ τρίτη ὑποψήφιος, ἐνώπιον τοῦ ἀμφισβητουμένου βραβείου τῶν πρωτείων.

Τὰ ῥωσσικὰ ἀργυροτεχνήματα φέρουν τυπικώτατα τὸν ἐθνικὸν χαρακτήρα των. Ἐδῶ λ. χ. βλέπετε Χαχῶλον φέροντα τὴν στολὴν τῶν παραποταμίων λαῶν τοῦ Δόν, κρατοῦντα τύμπαγον καὶ κρούοντα πρὸς ἄρκτον ὀρχουμένην· ἐκεῖ σωρὸν χωρικῶν τοῦ Βόλγα ὀρχουμένων τὸν Κοζακικὸν χορόν. Αἶφνης ὑψοῦται ἐνώπιόν σου λυχνούχος, ὅστις δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ γυμνὸς κορμὸς πολυκλάδου δένδρου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀναβαίνουντι ἄρκτοι μόλις δὲ ὁ θαυμασμὸς σου παύει ἐνώπιον τοῦ ἀλλοκότου τούτου σκεύους, καὶ πίπτεις εἰς νέαν ἑκστασιν βλέπων κρατῆρα τοῦ ὁποίου ἡ ὑποκάτω λαβὴ, εἶναι γυνὴ μετὰ ταρταρικὸν ἐνδυμα, φέρουσα πλαγίως τὸν σκουφὸν τῆς καὶ κρούουσα τὸν ταμπουράντης· ἑτέρα γυνὴ πωλοῦσα γάλα, ἄλλη θεωροῦσα εἰς φρέαρ, εἰς κυνηγὸς Φιλλανδὸς κρατῶν ζωντανὸν λαγῶν ἀπὸ τὰ ὠτία, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἔργα τοῦ Κ. Ἰγνατίου Σαζικόφ, κατασκευαστοῦ τοῦ λυχνού-

χον τοῦ Δόνσκοι, συγκροτοῦν τὰ ἀργυρουργήματ' αὐτῆς Ῥωσσίας, τὰ ὅποια μὲ τὴν στιλπνὴν λευκότητά των σὲ κάμουν πραγματικῶς νὰ νομίσῃς ὅτι περιηγεῖσαι ἐντὸς τῶν χιόνων τοῦ τόπου ἐκείνου. Προσθέσατε τώρα, ἂν ἀγαπᾶτε, καὶ τὰ ἀργυρόχρυσ' ἐκκλησιαστικὰ ἀγγεῖα, τοὺς σταυροφόρους κώδωνας, τοὺς χρυσοὺς κἀδους, γάστρας καὶ δισκοπότῃρα τῆς ἀγίας τραπέζης, ἔργα βυζαντινοῦ ῥυθμοῦ, καὶ θέλετε λάβει μικρὰν ἰδέαν τοῦ ἐνδύματος μὲ τὸ ὅποιον τὸ ἔθνος τοῦτο ἤλθεν ἐνταῦθα.

X.

Ὁρολόγια.

Ἐχομεν ἀνάγκην τῶν ὀρολογίων ἢ ὄχι; Ἐχομεν μεγίστην, καὶ περιττὴ ἢ ἀνάπτυξις τῆς ἀνάγκης ταύτης, διότι ἕκαστος γνωρίζει καὶ αἰσθάνεται αὐτήν· τοῦτο δὲ μόνον προσθέτομεν, ὅτι ἐκ τῆς ἀκριβείας τῶν ὀρολογίων πολλάκις κεφαλὰ καὶ λαοὶ ὀλόκληροι ἐσώθησαν, καὶ πολλάκις προελήφθησαν δεινότατα κακὰ καὶ δυστυχήματα. Πλὴν ὁ ἄνθρωπος τὴν ὀργανικὴν ταύτην ἀνάγκην εἰς τοσαύτην προήγαγε πολυτέλειαν, ὥστε σήμερον τὰ ὀρολόγια εἶναι μᾶλλον στολίσματα τῶν θυλάκων καὶ τῆς τραπέζης, ἢ ἀνάγκη ὅπερ καὶ εὐκόλως ἐννοεῖται. Ἀς ρίψωμεν ἐν βλέμμα εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, ὅπου θέλομεν εὔρει αὐτὰ ὑπὸ τόσας διαφόρους μορφὰς, ὅσοι εἶναι καὶ οἱ πολυάριθμοι κατασκευασταὶ των.

Οἱ ἀρχαῖοι διόλου δὲν ἐγνώριζον τὰ ὀρολόγια ταῦτα, ὅθεν καὶ ἐκανόνιζον τὰς ὥρας τοῦ βίου των μὲ τὰ ἡλιακὰ καὶ μὲ τὴν ἐξ ἄμμου ἢ ῥευστοῦ κλεψύδραν, ἀμφότερα ἀτελῆ ὄργανα, τὸ μὲν πρῶτον ἄχρηστον τὴν νύκτα ἢ ἐν συννεφεί ἡμέρᾳ, τὸ δὲ ἄλλο ἄχρηστον διὰ τὰ πρῶτα καὶ δεύτερα λεπτά, εὐκολώτατα χαλαρονόμενον, καὶ συχνάκις πηγνύμενον ἐν ψυχρῷ καιρῷ, ἂν περὶ αὐτὸ δὲν ὑπῆρχεν ἡ ἀναγκαῖα θερμοκρασία. Περιττὴ καὶ τῆς κλεψύδρας ἢ περιγραφὴ, διότι ἕκαστος εἰσῆλθεν εἰς πλοῖον, καὶ γνωρίζει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, ὅτι συνίσταται ἀπὸ δύο κατὰ κορυφὴν ὑαλίνους κώνους περιέχοντας ἄμμον ἢ ὕδωρ, τὸ ὅποιον εἰς προσδιωρισμένον χρόνον πίπτει ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸν ἄλλον. Ἡ κλεψύδρα καὶ τὸ ὀρολόγιον ἐφευρέθησαν ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους τὰ παρέλαβον οἱ Ἕλληνες. Ὁ Δημοσθένης ἀναφέρει συχνάκις τὴν κλεψύδραν, διότι εἰς τὸν Ἀρεῖον Πάγον, οὐσῆς

προσδιωρισμένης τῆς ὥρας τῆς ἀγορεύσεως τῶν δικηγόρων, ἀξιωματικὸς καλούμενος ἐφύδωρ ἐπετήρει τὴν κλεψύδραν καὶ διέκοπτε τὸν δικηγόρον, ὅταν ὁ χρόνός ἔληγεν. Ἡ ἄμμος εἰς τὰς σημερινὰς κλεψύδρας χρειάζεται, διὰ νὰ ἐκκενωθῇ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς δοχείου εἰς τὸ ἄλλο, ἡμίσειαν ὥραν· ἐκ τούτου δὲ προέρχονται καὶ αἱ φράσεις τὰς ὁποίας ἴσως ποτὲ ἠκούσατε εἰς γαλλικὰ πλοῖα. Καλοῦν λ. χ. τὴν ἡμίσειαν ὥραν “ἐν ὀρολόγιον,” τὰς 24 ὥρας “48 ὀρολόγια” λέγουσι “τὸ ὀρολόγιον κοιμάται,” ὅταν ἡ ἄμμος δὲν τρέχῃ “τὸ ὀρολόγιον ἀλέθει,” ὅταν ἡ ἄμμος τρέχῃ, κτλ.

Τῶν ὀρολογίων ἡ ἐφεύρεσις ἀνάγεται εἰς τοὺς πλησιεστάτους τοῦ Χριστοῦ αἰῶνας· πότε ὁμως ἐφευρέθησαν καὶ τίς ὁ ἐφευρετὴς αὐτῶν, οὐδεὶς δύναται νὰ βεβαιώσῃ. Τινὲς τῶν ἱστορικῶν ἀπονέμουν τὴν τιμὴν ταύτην εἰς τὸν ἐξ Ὠβερνίας Γέρβερτον, ἀρχιεπίσκοπον Ῥαβέννης, τὸν καὶ ὕστερον πάπαν Σίλβεστρον Β'. Οὗτος λέγεται ὅτι πρῶτος κατεσκεύασεν τὸ 996 εἰς Μαγδεβούργον τὸ πρῶτον μὲ τροχοὺς ὀρολόγιον, τὸ ὅποιον ὡς μετέωρον ἔκαμε κρότον εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην. Ἡ δὲ τιμὴ αὕτη ἠθέλην ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν πάπαν τοῦτον, ἂν ἐξ ἀρχαιοτέρων περιγραφῶν δὲν ἐπληροφορούμεθα, ὅτι ὁ Τιμαλκῶν, ὁ Βοέκιος καὶ ὁ Κασσιόδωρος, εἶχον ὀρολόγια μὲ τροχοὺς μάλιστα δὲ ὁ Κασσιόδωρος, ἑξοχος μηχανικὸς, ὅστις καὶ ἀπεβίωσεν εἰς τὴν Καλαβρίαν.

Ὡσαύτως ἐξ ἀρχαίων διηγήσεων μαθάνομεν, ὅτι ὁ πάπας Παῦλος Α'. τῷ 760 ἔστειλεν εἰς τὸν Πιπῖνον τὸν Βραχύν, ὀρολόγιον μὲ τροχοὺς, καὶ ὅτι ὁ καλὶφης Ἀαρὼν Ῥασχίλδ, ὁ γνωστὸς διὰ τὸν πρὸς τὰ φῶτα καὶ τὰς ἐπιστήμας ζῆλόν του, ἔπεμψε δῶρον τῷ 807 πρὸς τὸν Καρολομάγον, τὸν ἄκρον φίλον του, τοιοῦτον ὀρολόγιον.

Ἡ Ἰταλία, προαγωγὸς πάντοτε τῶν ὀραίων τεχνῶν, ἐμιμήθη ὅσον ἐνεστι τὰ εἰρημένα ὀρολόγια, καὶ εἰς τινὰ Πασίφικον, ἀρχιδιάκονον τῆς Βερώνης, ἑξοχον μηχανικὸν ἀποβιώσαντα τὸ 846, ἀποδίδουσι σήμερον θετικώτερον τὴν ἐφεύρεσιν ταύτην, εἴτε διότι τὰ ἐτελειοποίησεν, εἴτε διότι ἐκ τούτου τὰ ὀρολόγια ἤρχισαν τὴν πορείαν των πρὸς τὰ μέρη τοῦ κόσμου ὅλου. Ὅπως δὲ ποτε δὲ, ἐκ τούτου ἀρχίζει ἡ ἐπαισθητὴ πρόοδος τοῦ χρησίμου τούτου ὀργάνου. Τῷ 1344 ὁ Ἰάκωβος δὲ Δόντης ὁ ἐκ Παδούας, κατεσκεύασε τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο ὀρολόγιον τῆς πόλεως ταύτης, τὸ ὅποιον, ἐκτὸς τῶν ὀρῶν, ἐδείκνυε καὶ τὰ 12 ζῶδια καὶ τὰς κινήσεις τῶν πλανητῶν, διὰ τὸ ὅποιον ὁ εἰρημένος μηχανικὸς ἔλαβε τὸ ὄνομα Ὁρολόγιος, ἐξ οὗ κατάγεται καὶ ἡ οἰκογένεια τῶν μαρκεσίων Ὁρολογίων.

Ὁ Κ. Huyghens κατὰ τὸ 1647 προήγαγε τὴν τέχνην πολλὴν εἰς τὰ πρόσω, εἰσάξας εἰς τὴν ὥρολογιοποιῖαν τὸ ἐκκρεμές.

Τὸ περίφημον ὥρολόγιον τοῦ Στρασβούργου, τὸ ἄχρις ὥρας τόσον πεφημισμένον, κατεσκευάσθη τὸ 1573. Τέλος δὲ τὸ 1732 ὁ Κ. M. le Roy πατὴρ ἐφεύρε τὰ ὀριζόντια ὥρολόγια, τὰ μυριάκις προτιμότερα, ἐξ ὧν καὶ ἡ τέχνη προήχθη ὅπου σήμερον εἶναι.

Εἰς τὰ ἀγγλικά δωμάτια περίπου 60 ἐργοστάσια ἔσπειλαν διάφορα εἶδη ὥρολογίων, οἷον ὥρολόγια τῶν θυλάκων, τῶν τραπεζῶν, τῶν κωδωνοστασίων, ἀστρονομικὰ, γεωγραφικὰ, αὐτοχρονογραφικὰ, χρονομετρικὰ, ναυτικοχρονομετρικὰ, ὥρολόγια μὲ πνευματικὴν βοηθητικὴν πίεσιν, κτλ. Ἐκ τῆς Γαλλίας ἔρχονται περίπου 50 κατασκευασταὶ διαφιλονεικούντες τὴν τέχνην· πρὸς τούτοις δὲ πλῆθος ἐξετέθησαν καὶ ἐκ τῆς Γερμανίας, τῆς Αὐστρίας καὶ τοῦ Βελγίου· ὥστε, ἂν θελήσωμεν ὀλίγον νὰ ἑκταθῶμεν ἐπὶ τοῦ οὐσιώδους τούτου κεφαλαίου, αἴφνης παρίσταται ἐνώπιόν μας σχολεῖον ἀπέραντον. Ἐνταῦθα δὲ σημειοῦμεν τὰ περιεργότερα διὰ τε τὸν μηχανισμόν καὶ διὰ τὴν ἐφεύρεσιν αὐτῶν.

Ὁ Κ. Ἐδουάρδος Δέντ ἐξέθηκε χρυσᾷ ὥρολόγια τὰ ὅποια κανονίζονται (κουρδίζονται) ἄνευ κλειδίου, δηλ. στρέφεις μὲ τοὺς δύο δακτύλους τὴν λαβὴν τοῦ ὥρολογίου πρὸς τὰ δεξιὰ, ἕως νὰ σταθῇ, καὶ τετέλεστοι. Ὑπάρχουν δὲ καὶ ὥρολόγια τὰ ὅποια ἔχουν μικρὸν ἄνοιγμα εἰς τὸ μέσον τοῦ καλύμματος, διὰ νὰ βλέπῃς τὴν ὥραν δίχως ν' ἀναγκάζεσαι ν' ἀνοίγῃς τὸ κάλυμμα. Τὸν τεχνίτην τοῦτον θέλομεν ἀπαντήσῃ καὶ εἰς τὰ χρονόμετρα.

Ὁ Κ. Κ. Κόπλανδ ἐκθέτει ὥρολόγιον τὸ ὅποιον ἀνῆκεν εἰς Ἑρρίκον τὸν Η'. καὶ ἕτερον ἀρχαιότερον τούτου κατὰ 150 ἔτη, ἐκ τοῦ ἐπὶ Ἑρρίκου τοῦ Δ'.

Ὁ Κ. Κάρολος Βρούττων ἐξέθηκεν ὥρολόγιον διὰ τὴν τελειοποίησιν τοῦ ὁποίου ἐδαπανήθησαν 34 ἔτη. Ἴδου πόσα πράγματα τὸ μηχανικώτατον τοῦτο ἔργον προσφέρει. Πρῶτον ἐν κινητὸν πανόραμα τῆς ἡμέρας καὶ ἕτερον τῆς νυκτός· τὸ μὲν τῆς ἡμέρας ἐκφράζεται διὰ τεθρίπτου ἄρματος διοικουμένου ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα, ὅστις συνοδεύεται ἀπὸ τὰς δώδεκα ὥρας· τὸ δὲ τῆς νυκτός διοικούμενον ἀπὸ τὴν Ἀρτεμίν συρομένην ἀπὸ ἐλάφους, καὶ συνοδευομένην ὡσαύτως ἀπὸ τὰς δώδεκα νυκτερινὰς ὥρας. Δύο ἀγάλματα ἀντιχαιρετώμενα στρέφουν καὶ σημαίνουν τὰς ὥρας· ἐν διηνεκὲς ἡμερολόγιον δεικνύον τὰς ἡμέρας τοῦ μηνὸς ἐπὶ ἡμικυκλίῳ δίσκῳ, καὶ τὸν ἰσοχρονισμόν, ἡγουν τὴν διαφορὰν τὴν μεταξὺ τοῦ μέσου χρόνου, καὶ τοῦ χρόνου κατὰ τὸ ἡλιοτρόπιον, καὶ κανονιζόμενον ἀνὰ πᾶσαν ἑκατονταετηρίδα· ἐπὶ

ἐνὸς κύκλου φαίνεται ἡ ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος μὲ τὸν ἀποδιδόμενον εἰς ταύτην πλανήτην, καὶ ἐπὶ ἐτέρου κύκλου στρεφομένου ἀνὰ πᾶσαν τετραετηρίδα, αἱ βίσεκτοι ἐνιαυτοί. Ἐπὶ τοῦ ἀριστουργήματος τούτου, βλέπεις ἀκριβῶς τὴν ὥραν τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, μεταβαλλομένης συμφώνως πρὸς τὴν αὐξήσιν καὶ μείωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ θέρους καὶ τοῦ χειμῶνος. Πρὸς τούτοις δὲ τὰς ἡλικίας καὶ φάσεις τῆς σελήνης, τὴν Φῆμιν καὶ Τερψιχόρην, ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν τῆς πλακὸς τοῦ ὥρολογίου κινουμένης, ὅταν τὸ ὄργανον τοῦ ὥρολογίου παίζῃ, καὶ τὸν Κρόνον μετροῦντα τὸν χρόνον κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην. Τέλος ὑπάρχει κύκλος δεικνύων τὴν μουσικὴν, τὴν ὅποیان παίζει τὸ ὄργανον ἀπὸ 4 εἰς 4 ὥρας, ἐν κωδωνοστάσιον μὲ 4 κώδωνας καὶ ἐν ὀργανικὸν πτηνόν, τὸ ὅποιον παίζει ὅταν θέλῃς. Τὸ ὥρολόγιον τοῦτο κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Κ. Ἰακώβου Loudan καὶ ἀνήκει εἰς τὸν ἐκθέτοντα αὐτὸ Κύριον Βρούττων.

Ὁμοιον τούτου, πλὴν ὅχι τόσον περιπεπλεγμένον, εἶναι καὶ τὸ ὥρολόγιον τοῦ Κ. Οὐίλλιαμ Ράιτ τοῦ ἐξ Ἀβερδὴν τῆς Σκωτίας. Δεικνύει δὲ τὰς ὥρας, τὰ λεπτὰ, τὰς ἡμέρας τοῦ μηνὸς καὶ τοὺς μῆνας, τὰς ὥρας τῆς ἀνατολῆς καὶ δύσεως τοῦ ἡλίου, τὴν περιστροφὴν τῆς σελήνης καὶ τοῦ ἡλίου, τὴν ἡλικίαν τῆς σελήνης καὶ τὰς φάσεις αὐτῆς, τὴν διάρκειαν τῶν παλιρροίων τοῦ Ἀβερδὴν, τὸ ὕψος καὶ τὸ βάθος αὐτῶν, καθὼς καὶ τὰς τῶν κυριωτέρων πόλεων τῆς Ἀγγλίας, Ἱρλανδίας, Γαλλίας, Ἰσπανίας, Πορτογαλλίας, Γερμανίας, Ολλανδίας, βορείου καὶ νοτίου Ἀμερικῆς· κανονίζεται δὲ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Ὁ Κ. Οὐίλλιαμ Τάννερ ἐκθέτει ὥρολόγιον τὸ ὅποιον ἐπικαλεῖ Πολυώριον, διότι δεικνύει συγχρόνως μὲ τὴν ὥραν τοῦ Δονδίνου τὴν τῶν Παρισίων, τοῦ Δουβλίνου καὶ τῆς Ἐδιμβούργης.

Ἐν τῶν μεγάλων ὥρολογίων, ἐκ μαλακοῦ χρυσοῦ, τὸ ὅποιον ἐπέσυρε περὶ ἑαυτὸ τὰ πλήθη ἕνεκα τῶν μεγάλων ἐπαίνων τῆς δημοσιογραφίας, εἶναι τὸ τῶν Κυρίων Howell καὶ James, παριστὰ δὲ ἐφ' ἄρματος τὸν Δία, τὰς 12 ὥρας, τὸν Ἀπόλλωνα, τὴν Ἀρτεμίν καὶ τὰς 4 ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ. Εὐρέθημεν ὅμως λίαν ἡπατημένοι ἐνώπιόν του καθ' ὅλα. “Ὅπου ἀκούεις πολλὰ κεράσια, κράτει καὶ μικρὰ καλάθια,” λέγει ἡ παροιμία. τφόντι, μήτε ὁ Ζεὺς, μήτε ὁ Ἀπόλλων, μήτε ἡ Ἀρτεμὶς τοῦ φέρουν τὸ ἐλάχιστον σημεῖον ἑλληνικῆς γλυπτικῆς· ἡ κίνησις αὐτοῦ οὐδὲν ἑκτακτον προσφέρει· ἐνὶ λόγῳ, τὸ ὥρολόγιον τοῦτο δὲν εἶναι ὅποιον ἐπαινεῖται (ἰδὲ ἀριθ. 132).

Ὁ διασημότερος ὥρολογοποιὸς τῆς Ἀγγλίας ὑπῆρξεν ὁ Κ. Ἀρνόλδ, τὸν ὅποιον διεδέχθη ὁ Κ.

Κάρολος Frodsham. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἐκθέτει διάφορα δείγματα διαφόρων τιμῶν, ἀπὸ τῆς εὐτελεστάτης μέχρι τῆς ἀδρισταίας, ἀρίστως κατεργασμένα· πλὴν οὐδὲν νέον φαίνεται εἰς αὐτά.

Ὁ Κ. Θωμᾶς Cole δὲν εἶναι ὠρολογιοποιὸς τοῦ συρμού. Τὸ ἐργοστάσιον τούτου οὔτε τὸ Πικαδύλλου στολίζει, οὔτε τὸ Ρίτζεν-στρήτ, οὔτε τὸ Ὁξφορντ-στρήτ, οὔτε ἄλλην τῶν ὁδῶν ἐκείνων πρὸς τὰς ὁποίας ἐμπορεύεται ἡ ἀριστοκρατία· ἀλλὰ κοσμεῖ ἀπωτέραν ὁδὸν ἢ συλλογὴν τοῦ ὅμως εἶναι ἀναμφιβόλως ἡ ὠραιότερα τῶν ἀγγλικῶν δωματίων. Εἰς τὰ ὠρολόγια τούτου εὐρίσκεις τὴν γαλλικὴν λεπτότητα καὶ κομψότητα, τοσοῦτον στενῶς συνδυασμένην μὲ τὴν ἀγγλικὴν στερεότητα, διάρκειαν καὶ ἀκρίβειαν, ὥστε οὐδὲν περισσότερον χρειάζεται διὰ τὰ εὐχαριστήσωσι καθ' ὅλα καὶ τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν ἐπίδειξιν. Ἐνώπιον τούτων διὰ πολλοῦ χρόνου σκέπτεσαι ἂν ἦναι ἔργα Γάλλου ἢ Ἑλβετοῦ. Μὲ τοσαύτην φιλοκαλίαν καὶ λεπτομέρειαν εἶναι κατεσκευασμένα. Ἐξ αὐτῶν δὲ ἤρρεσεν εἰς ἅπαντας, μελανοδοχεῖον τὸ ὁποῖον δεικνύει τὰς ὥρας, τὴν ἡμερομηνίαν καὶ τὰς ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, καὶ φέρει πρὸς τούτοις θερμόμετρον. Εἶναι δὲ κατεσκευασμένον ἀπὸ κεχρυσωμένον μέταλλον μεμιγμένον μὲ ὠραῖον μαλαχίτην.

Ὁ αὐτὸς τεχνίτης ἐξέθηκεν ὠρολόγιον, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὰς ὥρας καὶ κανονίζεται ἀνὰ 8 ἡμέρας πρὸς τούτοις διάφορα ἄλλα πολυειδῶν μηχανισμῶν καὶ τινὰ τελειοποιημένα μνηολόγια.

Εἰς τὴν ἀγγλικὴν ὠρολογιοποιίαν διακρίνονται ἐν ἀφθονίᾳ τὰ σκελετά. Τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ὠρολογίων εἶναι ἀγγλικὴ ἐφεύρεσις, καὶ μόνον ἐνταῦθα ὑπάρχει ἐν χρήσει. Ὀνομάζονται δὲ σκελετά, διότι αἱ πλατύναι ἐπὶ τῶν ὁποίων κυλινδρῶνται οἱ τροχοί, καθὼς καὶ πᾶσα κίνησις καὶ πᾶς παλμὸς εἶναι ἀνοικτὰ ὀπισθεν, ὥστε βλέπεις ὅλον τὸν δρόμον καὶ τὸν μηχανισμόν τοῦ ὠρολογίου πρὸς τούτοις δὲ καὶ αὐτὸ τὸ σκιδόθυρον, δηλ. ἡ πλάξ τῶν ὠρῶν, ἐν τῷ μέσῳ εἶναι ἀνοικτὸν, ὥστε διακρίνεις πᾶν ὅ,τι ὀπισθεν εἰς τὴν μηχανὴν αὐτοῦ συμβαίνει.

Οἱ Κύριοι Οὐίλλιαμ Payne καὶ Συντρ., Γεώργιος Χόλ, Κάρολος Frodsham καὶ Ἐδουάρδος Δέντ εἶναι οἱ πρῶτιστοι ἐκθέται Ἀστρονομικῶν ὠρολογίων τῶν ἀγγλικῶν δωματίων.

Ἀστρονομικὰ ὠρολόγια καλοῦνται ὅσα χρησιμεύουσιν εἰς τὴν παρατήρησιν, τὸν ὑπολογισμόν καὶ προσδιορισμὸν τῶν ἀποστάσεων τῶν σωμάτων καὶ μετρώσιν τὸν χρόνον καθ' οἷανδήποτε μεταβολὴν τῆς ἀτμοσφαίρας. Ταῦτα δεικνύουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς ὥρας, τὴν ἡμερομηνίαν, τὰς ἡλικίας

τῆς σελήνης, τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν, τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος, τὰ ζώδια, τὴν ἀλλαγὴν τοῦ βαρομέτρου καὶ θερμομέτρου πᾶσαν ὥραν, κ.τ.λ. ἐνὶ λόγῳ εἶναι τὸ μὴ περαιτέρω τῆς τελειότητος τοῦ ὠρολογίου, καὶ ὡς νομοθέται χρησιμεύουσιν εἰς τὸν κανονισμόν τῶν κοινῶν ὠρολογίων ἀγοράζονται δὲ μᾶλλον ἀπὸ ἐπιστήμονας. Ὁ παλμὸς τῶν τεχνικῶς ὀνομάζεται νεκροῦ κτύπημα, διότι μόνον τὸ ἐκκρεμὲς εἶναι τὸ ἐνεργοῦν τὴν δόνησιν καὶ τὴν κίνησιν αὐτῶν.

Τὸ Γεωγραφικὸν ὠρολόγιον τοῦ Κ. Ἰωνᾶ Ράδφορντ, ἐκ τῆς πόλεως Cheltenham, εἶναι μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος τοῦ ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου. Ὁ Κ. Ι. Φ. Ρατζενχόφερ ἐξέθηκεν εἰς τὰ αὐστριακὰ δωμάτια παρόμοιον, ἀλλ' ἡ κατασκευὴ αὐτοῦ εἶναι πολλὰ περιπεπλεγμένη.

Τὰ Γεωγραφικὰ ὠρολόγια χρησιμεύουσιν εἰς περιηγητὰς, εἰς ταχυδρόμους, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους πρέσβεις περὶ σπουδαίων ὑποθέσεων, οἵτινες θέλουν νὰ γνωρίζωσιν ἀκριβῶς ποίαν ὥραν ἔχει χώρα τις τὴν ὁποίαν διέρχονται, ποίαν ὁ ἡμερινὸς τὸν ὁποῖον παρήλλαξαν, καὶ ποίαν ἐκεῖνος ἐξ οὗ κατ' ἀρχὰς ἀνεχώρησαν. Εἶναι ἔργον ἀκατόρθωτον ἄνευ διαγραφῆς καὶ εἰκονογραφίας, μὲ λόγους μόνον νὰ δώσωμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ ἐννοήσῃ αὐτά· ἐν παρόδῳ ὅμως προσθέτομεν τὰ ἐπόμενα. Πρῶτον συνίσταται τὸ ὠρολόγιον τοῦτο ἀπὸ κυκλικὴν πλάκα, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶναι σημειωμένοι αἱ ὥραι καὶ τὰ λεπτά (ὡς εἰς τὰ συνήθη μεγάλα ὠρολόγια) τοῦ τόπου ἐξ οὗ ἀναχωροῦμεν, τοῦ Λονδίνου, λ. χ. Δεύτερον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς πλακὸς ταύτης, κολλῶμεν ἀκριβῆ γεωγραφικὸν χάρτην τοῦ τόπου εἰς τὸν ὁποῖον περιηγοῦμεθα, τῆς Γερμανίας, π. χ., τῆς Αὐστρίας, κ.τ.λ. (σημειώτεον δὲ ὅτι ἐπὶ τοῦ χάρτου τούτου εἶναι διαγεγραμμένοι, οἱ μεσημβρινοὶ καὶ ἡμερινοὶ τῶν διαφόρων πόλεων καὶ σταθμῶν ἀδιάφορον ὅμως ἂν δὲν ἦναι ὅλοι, διότι ἀπολύτως πρέπει νὰ ἦναι οἱ κυριώτεροι). Ταινιώδης ἄλυσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶναι γεγραμμένοι ἀριθμοὶ δηλοῦντες ὥρας καὶ λεπτά, κινεῖται βραδέως δι' ὠρολογικοῦ μηχανισμοῦ ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερά, τέμνουσα ὡς χορδὴ τὴν στρογγύλην πλάκα τοῦ ὠρολογίου καὶ ὅλους τοὺς μεσημβρινοὺς καθέτως. Τὸ ὠρολόγιον δεικνύει τὴν ὥραν ἐπὶ τοῦ χάρτου, καὶ βλέπεις τὸν μεσημβρινὸν εἰς τὸν ὁποῖον ἔφθασες διερχόμενον διὰ τῆς ἀλύσεως, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀναγινώσκεις τὴν διαφορὰν, ἢ τὴν ἀκριβῆ ὥραν τοῦ τόπου τὸν ὁποῖον διέρχεσαι.

Ὁ Κ. Ἀδὰμ Τόμψων εἶναι ὁ μόνος ἐκθέτης τῶν αὐτοχρονογραφικῶν ὠρολογίων, ἐφευρεθέντων καὶ τούτων ὑπὸ τῶν Ἀγγλων. Χρησιμεύουσι δὲ εἰς

τοὺς σταθμοὺς τῶν σιδηροδρόμων, εἰς τὰ γραφεῖα τῶν ἀρχῶν, εἰς τραπεζῖτικά ἢ ἐμπορικὰ καταστήματα, νοσοκομεῖα, φυλακὰς, λιμεναρχεῖα, λοιμοκαθαρτήρια, καὶ εἰς πᾶν ἄλλο μέγα κατάστημα. Ἡ κάτωψις αὐτῶν εἶναι ὀρθογώνιον κιβώτιον, ὅπερ δεικνύει τὰς ὥρας καὶ τὰ πρῶτα καὶ δευτέρα λεπτά. Πλησίον τούτου σπρέφονται δύο κύλινδροι, εἰς τοὺς ὁποίους ἐφαρμόξεις ἐπίμηκες τεμάχιον λευκοῦ χαρπίου, καὶ ἐπὶ τούτου κανονικῶς τυποῦται διὰ μηχανισμοῦ κινουμένου, ἡ ἡμερομηνία, ὁ ἀριθμὸς ἡ τὸ ὄνομα τοῦ φύλακος, καὶ ὁ χρόνος τῆς φυλακῆς του. Τὸ ὥρολόγιον τοῦτο κανονίζεται ἀνὰ πᾶσαν ἐβδομάδα, ἡ δὲ μηχανὴ τῆς ἡμερομηνίας καὶ τῶν φυλάκων κατὰ μῆνα. Ἐννοητέον δὲ ὅτι διὰ τῆς χρησίμου ταύτης μηχανῆς, ἂν συμβῇ τι τὴν νύκτα ἢ τὴν ἡμέραν, εἴτε εἰς τὸν σιδηρόδρομον, εἴτε εἰς ἄλλο τῶν καταστημάτων ὅπου τοιαύτη εὐρίσκεται, διὰ τοῦ τυπωμένου καταλόγου, ἀμέσως γνωρίζουν ποῖος ἦτο ὁ μηχανικὸς ἡ φύλαξ· διότι τὸ ὄνομά του αὐτογράφως εὐρίσκεται σημειωμένον ἐπ' αὐτοῦ μὲ τὴν ὥραν τῆς φυλακῆς του, ὥστε δὲν δύναται τὸ σφάλμα ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν μὲν καὶ τὸν δέ.

Τὰ χρονόμετρα εἶναι τὰ μετὰ τὰ ἀστρονομικὰ τελειότερα, καὶ ὀλίγον διαφέρουν ἐκείνων. Κατασκευάζουν δὲ χρονόμετρα τῶν θυλάκων, (μικρὰ καὶ εὐμετακόμιστα) καὶ χρονόμετρα μεγάλα εἰς κιβώτια, διὰ τὰ πλοῖα ἢ δημόσια καταστήματα. Τὰ χρονόμετρα τοῦ Κ. Δέντ θεωροῦνται τὰ τελειότερα εἰς τὰ ἀγγλικά δωμάτια, πλὴν εἶναι πολυτελέστατα, διότι τὸ ἐλάχιστον αὐτῶν ἀξίζει 40 λίρας στερλίνας.

Ὁ Κ. S. Lowry ἐφεύρεν ὑπομόχλιον ὥρολόγιον (lever watch), τὸ ὁποῖον δεικνύει τὰ δευτέρα λεπτά ἐπὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ δίσκου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει συγχρόνως ὁ συνήθης ἀριθμὸς τῶν δονήσεων καὶ κτύπων.

Οἱ Κύριοι W. Πεττὶ καὶ Σύντρ. ἐξέθηκαν ὥρολόγιον κρεμάμενον ἐντὸς ὑαλίνης σφαίρας πλήρους ὕδατος, καὶ περικυκλούμενον ἀπὸ ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς ἰχθύς. Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ ὥρολογίου τούτου χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κανονίζωσι τὰ ἄλλα ὥρολόγια ἢ μηχανικὰ ἐργαλεῖα, ὅσα μεταβάλλονται ἀπὸ τὴν ἐργασίαν ἢ τὸ ὕδωρ.

Μεταξὺ τῶν ἡλεκτρομαγνητικῶν ὥρολογίων τὸ τοῦ Κ. Καρόλου Shepherd, ἔχον ὕψος γιγανταῖον, διότι μόνον εἰς τοὺς κύλινδρους του περιτυλίσσεται χάλκινον σύρμα τοῦ ἀριθμοῦ 18 ἔχον μῆκος 25,000 ποδῶν, δηλ. σχεδὸν 5 μιλίων, καὶ ζυγίζον 160 λίτρας, ἠθέλει εἰσθαι ἐν τῶν διδασκτικωτάτων παραδειγμάτων, ἂν ἡ περιγραφή μας ἐδύνατο νὰ ἐκτανθῇ εἰς σελίδας τινάς, καὶ νὰ ἔχη τὰς ἀναγκαίας

εἰκονογραφίας διὰ τὸν ἀναγνώστην. Ἡ βάσις τῶν ἡλεκτρομαγνητικῶν τούτων ὥρολογίων συνίσταται ἀπὸ γαλβανικὴν συστοιχίαν ἡλεκτρικῶν κανονικῶν δονήσεων, αἵτινες κινοῦσιν ἀδιαλείπτως τὴν μηχανὴν καὶ τὰ ἐκκρεμές.

Εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ἀργυρῶν σκευῶν τῶν Κυρίων Μαρτὲν Μπασκὲ καὶ Σύντρ. ἀπαντῶμεν δακτυλίδιον τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Γ'. περιέχον ὥρολόγιον μικρότατον περικυκλωμένον ἀπὸ ἀδάμαντας, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ μικρότερον τῶν δύο ἐκείνων, τὰ ὁποῖα θέλομεν ἰδεῖ εἰς τὰ ἐλβετικά δωμάτια.

Τοιαῦτα μικρὰ ὥρολόγια πλείστα ἐξέθηκεν ὁ Κ. Δέντ ἐπὶ ψελλίων, περονῶν, πορπῶν καὶ ἄλλων χρυσῶν στολισμάτων τῶν Κυρίων.

Τὰ ἀγγλικά ὥρολόγια εἶναι γενικὸν ἐμπόριον ὅλων τῶν ἐθνῶν. Ἡ Ἀμερικὴ, ἡ Γερμανία, ἡ Αὐστρία, ἡ Τουρκία καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐντεῦθεν τὰ λαμβάνουσιν· ὅχι διότι ἡ τέχνη εἰς τὴν Γαλλίαν δὲν εἶναι ἐπίσης τελειοποιημένη· μάλιστα ἐπισκεφθεῖς διαφόρους τῶν διασήμεων ὥρολογοποιῶν τῆς Ἀγγλίας, διὰ νὰ λάβω πληροφορίαν, μὲ ἀπορίαν μου ἤκουσα ὅτι τοὺς καλοὺς τροχοὺς, τὰς ἀλύσεις καὶ τὰ λοιπὰ ὄργανα τοῦ ὥρολογίου, συχνάκις προμηθεύονται ἀπὸ τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Γαλλίαν· ἀλλὰ διότι τὰ γαλλικά ὄντα χάριν κομψότητος πολὺ πλακωτὰ, ὥς καὶ τὰ φύλλα των πολὺ λεπτὰ, πρῶτον δὲν ἐπιτρέπουν τὴν εὐκολὴν ἐργασίαν τῆς μηχανῆς, καὶ δευτέρον τὴν ἐλαχίστην πίεσιν ἢ συντριβὴν τῶν ἐξωτερικῶν φύλλων αἰσθάνεται καὶ ἡ μηχανὴ χαλαρομένη.

Μάτην ἠθέλομεν προσπαθῆσαι νὰ περιγράψωμεν τὸν ἀτμοσφαιρικὸν κανονολόγον τοῦ ἐν Λονδίῳ Κ. Γεωργίου Δολλόνδ, ὥρολογικὴν μηχανὴν χρησιμωτάτην, ἐπιστημονικωτάτην, εὐφυστάτην καὶ οὐχὶ πολὺ περιπεπλεγμένην. Περιοριζόμεθα δὲ νὰ εἴπωμεν ὅτι περιέχει ἐν θερμόμετρον, ἐν βαρόμετρον, ἐν ὑγρόμετρον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀναγινώσκεις τοὺς βαθμοὺς τῆς ξηρασίας, ἐν ἡλεκτρόμετρον δεικνύον τὴν ἡλεκτρικὴν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας, ἐν βροχόμετρον δεικνύον τὴν ποσότητα καὶ τὴν πτώσιν τῆς βροχῆς, ἐν ἀτμόμετρον δεικνύον τὸ ποσὸν τοῦ ἐξατμιζομένου ὕδατος ἀπὸ ὅγκον τινὰ ὕδατος, ἐν ἀερόμετρον δεικνύον τὴν δύναμιν καὶ διεύθυνσιν τῶν ἀνέμων, ἐν ὥρολόγιον, 10 δοχεῖα τοῦ βροχομέτρου καὶ ἀτμομέτρου, καὶ ἐν μετεωρολογικὸν θερμόμετρον, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ χρησιμώτερος ὑπηρετῆς παντὸς ἀστρονόμου.

Ἀδύνατον νὰ περιγράψωμεν κατ' ἀκρίβειαν τὴν ὥρολογοποιίαν τῶν Γάλλων. Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῶν δωματίων τούτων ὑπάρχουν ποικίλα καὶ ἄφθονα ὥρολόγια, ὥστε διὰ μιᾶς λησμονεῖς τὸ πλῆθος

τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἀγγλικὴν ἐκθεσὶν ἐξαλίξετο νὰ ἐξετάσῃς.

Οἱ Ἀδελφοὶ Λεβὺ ἐκθέτουν διάφορα ὥρολόγια σινικά, ποικιλμένα μὲ καλαΐδας καὶ χρυσᾶ κοσμήματα, φέροντα τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, ἔργα τῆς σχολῆς τοῦ 'Ραφαήλ, ὁμοιώματα Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ', τὴν Πανδώραν, κ.τ.λ., ἅπαντα ἄξια λόγου διὰ τὴν τέχνην καὶ τὸ σχῆμά των.

Ὁ ἐν Παρισίοις Κ. J. Wagner μεταξὺ διαφόρων ἄλλων δειγμάτων τὰ ὁποῖα ἔπεμψεν ἐνταῦθα, ἐξέθηκεν ὥρολογικὴν μηχανὴν διὰ τῆς ὁποίας δύναται τις νὰ κανονίσῃ τὴν τροχιώδη κίνησιν δεδομένης τινὸς ταχύτητος. Ἡ μηχανὴ αὕτη χρησιμεύει μεγάλως εἰς τὰς παρατηρήσεις τῶν φυσικῶν καὶ ἀστρονόμων, μάλιστα διότι δεικνύει καὶ τὴν ἀκαριαίαν διάρκειαν τοῦ ἑκατοστημορίου τοῦ δευτέρου λεπτοῦ.

Ὁ ἐν Παρισίοις Κ. I. Συμεὼν ἐξέθηκε διάφορα μαρμάρινα ὥρολόγια, ὃ δὲ Κ. Θεόδωρος Τιφρῶ ὑδραυλικὸν ὥρολόγιον, τοῦ ὁποίου ἡ κατασκευὴ βασίζεται εἰς ἓν ἐκκρεμὲς πλέον ἐπὶ τοῦ ὕδατος· δεικνύει δὲ τὰς ὥρας, τὰ τέταρτα καὶ λεπτὰ, ὡς τὰ συνήθη ὥρολόγια. Τὸ ὥρολόγιον τοῦτο βαδίζει 30 ὥρας καὶ χρειάζεται 2 quarts ὕδατος, τὸ ὁποῖον ὁ κύριος αὐτοῦ πρέπει νὰ προσέχῃ πρὶν λήξωσιν αἱ 30 ὥραι νὰ ἐκκενόνῃ ἀπὸ τὸ κάτω εἰς τὸ ἄνω ἀγγεῖον. Ἄν τοῦτο δὲν παραμεληθῇ διόλου, ἡ ἐργασία τοῦ ὥρολογίου θέλει εἶσθαι ἀένναος.

Οἱ Κύριοι Detouche et Houdin ἐξέθηκαν ὥρολόγια παντὸς μεγέθους καὶ πάσης ποιότητος, τὰ ὁποῖα δεικνύουσι τὰ πρῶτα, τὰ δεύτερα, καὶ τὴν διάρκειαν τοῦ ἡμίσεως τῶν δευτέρων λεπτῶν, τὴν ἡμερομηνίαν καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος· ἐξέθηκαν δὲ καὶ χρονόμετρα, ὥρολόγια ὁδοιπορικὰ καὶ ἓν οὐρανογραφικὸν κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Κ. M. Guenal, τὸ ὁποῖον εἶναι ὡσαύτως εὐφυέστατος ὑπηρετῆς τῆς ἀστρονομίας.

Μεταξὺ τῶν γαλλικῶν ὥρολογίων καὶ χρονομέτρων, ὑπάρχουσιν ὡρογραφικά τινα οὐχ' ἥττον ἀξιοθαύμαστα· χρησιμεύουν δὲ εἰς τοὺς σιδηροδρόμους, διότι δεικνύουν τὴν ταχύτητα τῶν ἀτμαμαζῶν, τὰ μίλια τὰ ὁποῖα διατρέχεις, τὴν διάρκειαν τῶν σταθμῶν σου καὶ ἐνὶ λόγῳ ὅλα τὰ περιστατικὰ τῆς ὁδοιπορίας σου. Δὲν πρέπει δὲ νὰ παρεμελίσωμεν καὶ μέγα ὥρολόγιον μὲ 18 πλάκας καὶ 169 τροχοὺς, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὰ δωμάτια τοῦ αὐτοῦ ἔθνους, καὶ δεικνύει τὴν ὥραν εἰς 12 διάφορα καὶ κύρια μέρη τοῦ κόσμου, τὸν ἡλιακὸν χρόνον, τὴν ἡμερομηνίαν (ἥτις διορθοῦται ἀφ' ἑαυτῆς εἰς τοὺς βισέκτους χρόνους),

τὴν ζωδιακὴν θέσιν τοῦ ἡλίου καὶ ἄλλα διαφορα, τὰ ὁποῖα συνιστῶσι τὸ ὥρολόγιον τοῦτο ὡς ἐν τῶν εὐφυεστέρων ἔργων τῆς γαλλικῆς τέχνης.

Σημαντικὰ ὥρολόγια (répétitions) δὲν βλέπομεν σήμερον πολλὰ εἰς τὰ γαλλικὰ δωμάτια. Τὰ τοιαῦτα ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ' ἦσαν ἐν μεγάλῃ χρήσει, ἴσως δὲ ὁ ἀναγνώστης γνωρίζει τὸ ἐπόμενον ἱστορικὸν ἀνέκδοτον. Εἰς τῶν αὐλικῶν τοῦ ρηθέντος βασιλέως, χάσας ὅλην τὴν περιουσίαν του εἰς τὰ χαρτία ἐν τοῖς ἀνακτόροις, εἰσῆλθεν εἰς τὸν βασιλικὸν κοιτῶνα, καὶ κλέψας τὸ ὥρολόγιον τοῦ βασιλέως ἔκρυψεν αὐτὸ ἐντὸς τῆς χειρίδος τοῦ φορέματός του· ὅτε δὲ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ τυχαίως εὗρέθη πλησίον τοῦ βασιλέως, τὸ ὥρολόγιον ἐσήμανε καὶ ὁ κλέπτης ἐφωράθη. Ὁ βασιλεὺς ὅμως σπλαγχνισθεὶς τῷ ἐσυγχώρησε τὴν πράξιν συγχρόνως δὲ τῷ ἐχάρισε τὸ ὥρολόγιον.

Τὸ ὥρολόγιον τοῦ Κ. Α. Ποτονιέ εἶναι λίαν περιέργον. Δεικνύει τὰς ὥρας, παίζει τερπνὰ τεμάχια μουσικῆς, καὶ εἰς δένδρον ἐπ' αὐτοῦ τεχνικώτατα κατασκευασμένον κάθηνται μικρὰ τεταρτρευμένα πτηνὰ, τὰ ὁποῖα ψάλλουν πηδῶντα καὶ πετῶντα ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον διὰ τόσον κρυφίου μηχανισμοῦ, ὥστε ὁ ὀξυδερκέστερος ὀφθαλμὸς ἀδυνατεῖ νὰ διακρίνῃ τὴν τεχνητὴν κίνησιν τῶν πτερυγῶν καὶ τῶν ῥαμφῶν αὐτῶν. Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι τὸ ὥρολόγιον τοῦτο εἶναι ὁ μέγας μαγνήτης ὁ ἔλκων περὶ ἑαυτὸν τὰς μητέρας καὶ τὰ παῖδια.

Τὰ ὥρολόγια τῶν Κυρίων Κλημεντίου Λέοντος, Π. Βαλλῆ, Ἀδελφῶν Μοντανδῶν, Σ. Μαρτῆ, Λερουᾶ καὶ Υἱῶν, τῶν ὁποίων τὸ ἐργοστάσιον συνεστήθη τὸ 1785, καὶ τοῦ Κ. Γκουρδὲν, μέλους τῆς ἐνθαῤῥυντικῆς ἐταιρείας τῶν Παρισίων, ὅστις ἔλαβεν 8 βραβεῖα, εἶναι τὰ ἀντιπροσωπεύοντα τὴν γαλλικὴν τέχνην. Ὁ Κ. Γκουρδὲν μάλιστα ἐξέθηκε μέγα ὥρολόγιον, τὸ ὁποῖον μὲ τοὺς 20 μεγάλους κώδωνάς του, καὶ διὰ κινητοῦ τινος σφυρίου, δύναται νὰ παίξῃ ὅ,τι ᾄσμα καὶ καθ' οἵανδ' ἴπποτε ἀπλὴν ἢ χρωματικὴν κλίμακα θελήσῃς.

Τέλος ἀναφέρομεν ἀπλῶς τὰ μὲ ἐκκρεμὲς καὶ παντὸς εἶδους ὥρολόγια τῶν Κυρίων Α. Ποτονιέ καὶ Συντρ. ξύλινα, ὀρειχάλκινα, σινικά, ἀλαβάστρινα, μαρμάρινα, ἐκ πολυτίμων λίθων, ἐκ στιλπνοῦ χαλκοῦ, φέροντα Σχεκσπείρους, Ναπολέοντας, τὴν Βιομηχανίαν, τὴν Ἰωάνναν δ' Ἀρκ, Πολωνοὺς ὀρχουμένους, Ἑλληνας ἐφίππους καὶ πλήθος ἄλλων ἀγαλμάτων ῥυθμοῦ τῆς Ἀναγεννήσεως, Γοτθικοῦ ἀπλοῦ ἢ συνθέτου, τῆς Μεντενῶν, τῆς Μοντεσπᾶν ἢ τοῦ Ἀραβικοῦ, καὶ τελειόνομεν τὴν περιγραφὴν τῆς ὥρολογοποιίας τοῦ ἔθνους τούτου.

Τὸ ἐκτεταμένον ἐμπόριον τῶν ὥρολογίων τῆς Αὐστρίας γίνεται μόνον ἀπὸ τὰς πόλεις Βιένναν, Πράγαν, Μεδιόλανα καὶ Γράτς. Τὰ κυριώτερα ὄργανα τῶν ὥρολογίων αἱ πόλεις αὗται λαμβάνουσιν ἀπὸ τὴν Ἑλβετίαν, τὰ δὲ λοιπὰ κατασκευάζονται ὑπὸ τῶν ἐν αὐταῖς τεχνιτῶν αἱ ῥηθεῖσαι ὁμῶς πόλεις παράγουσιν ἱκανὰ τεχνικώτατα ὥρολόγια μεγάλων διαστάσεων καὶ ἀστρονομικά. Ἡ ἐξαγωγή τῶν ὥρολογίων τῆς Αὐστρίας εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν τὸ 1847 ἀνέβη εἰς 565,000 φλωρίνια, εἰσῆχθησαν δὲ ξένα μόνον 400 χιλιάδων.

Πρώτιστοι ἐκθέται διαφόρων μηχανικωτάτων ὥρολογίων τοῦ ἔθνους τοῦτου εἶναι οἱ Κύριοι Kralik, Αὐγουστος Ζελίσκος, Πασκουάλης Ἀνδερβάλτ, Ἀντώνιος Λιτζ καὶ Ι. Ρατζενχόφερ. Ἐξ αὐτῶν δὲ ἀναφέρομεν τὰ δύο τοῦ Κ. Πασκουάλη Ἀνδερβάλτ, τὰ ὁποῖα εἶναι μοναδικὰ ἐνταῦθα, διότι πώποτε δὲν κανονίζονται. Ὁ εὐφυὴς οὗτος τεχνίτης κατώρθωσε διὰ τοῦ ὑδρογόνου γκαζ νὰ κανονίσῃ τὸ ἐν διὰ 30 ἔτη, καὶ τὸ ἕτερον διὰ 20· ταῦτα δὲ εἶναι ἐπίσης ἐπιδεκτικὰ κανονισμοῦ διὰ μίαν ἑκατονταετηρίδα. Εἶναι ἀδύνατον διὰ περιγραφῆς νὰ δώσωμεν νὰ ἐννοήσῃ ὁ ἀναγνώστης τὰ ὑάλινα ἀγγεῖα, τὰ περιέχοντα τὸ θεῖκον ὀξύ καὶ μικράν τινα ἐκ ψευδαργύρου σφαῖραν καταπίπτουσαν ἐκ τοῦ ἐνός, ἅτινα συντείνουσιν εἰς τὸν κανονισμόν καὶ ἀποτελοῦσιν ὁμοῦ τὴν συνάρθρωσιν τῶν περικαλῶν τούτων σκευῶν.

Εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Τζολλφερέιν, ὁ Κ. Μιχαὴλ Δόρερ ἐκ τοῦ δουκάτου τοῦ Βάδεν ἐξέθηκε διάφορα μικρὰ ὥρολόγια ὁλόκληρα ἀπὸ ἐλέφαντα τροχοὶ, ἄγκυρα, ἐκκρεμές, γέφυραι καὶ τὸ κιβώτιον τοῦ ἐλάσματος, ὅλα εἶναι ἀπὸ τὸ ὅστούν τοῦτο· τὸ δὲ βάρος αὐτῶν ὁμοῦ μὲ τὴν θήκην καὶ τὸν ὕαλον ζυγίζει ἡμίσειαν οὐγκίαν. Τὰ κοχλιδία του εἶναι χρυσᾶ, ἢ ἄλλως ἐκ χάλυβος κινεῖται δ' ἐπὶ 10 ρουβινίων, καὶ δεικνύει τὰ δευτέρα λεπτά.

Τὰ ἑλβετικά ὥρολόγια ἔχουν σήμερον τὴν μεγαλύτεραν ὑπόληψιν· προτιμῶνται δὲ διὰ τὸ χαριέστατον σχῆμά των, διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐργασίαν, καὶ διὰ τὸ εὖωνον αὐτῶν. Εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, πλείότεροι τῶν 40 ἐκθετῶν ἐκ διαφόρων καντονίων (πολιτειῶν) τοῦ ὁρεινοῦ τούτου μέρους τῆς γῆς ἐξέθηκαν ὥρολόγια, τὰ ὁποῖα δὲν προσήλθον νὰ φιλονεικήσωσι διὰ τὸ βραβεῖον πρὸς τὰ λοιπὰ ἔθνη, διότι γνωστὴ εἶναι ἡ ὑπεροχὴ αὐτῶν. Ἐκ τῶν 1,200,000 ὥρολογίων τὰ ὁποῖα ὑπολογίζουσιν ὅτι ἐτησίως κατασκευάζονται εἰς τὸν κόσμον ὅλον, τὰ δύο τρίτα εἶναι ἑλβετικά, καὶ καλλίτερα τῶν ἄλλων.

Τὰ κυριώτερα ὥρολογιοποιεῖα ὑπάρχουσιν εἰς τὰ

καντόνια Γενεύης, Νεφσατέλ, Βάδης καὶ Βέρνης· ἐξέχει δὲ πάντων ἡ Γενεὺς διὰ τὰ ἐντελέστατα καὶ ὠραϊότατα ἔργα της. Ἐν αὐτῇ κατασκευάζονται τὰ μικρότατα ἐκεῖνα ὥρολόγια, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν ἐπὶ περονῶν, ψελλίων καὶ ἀλύσεων τῶν Κυριῶν. Εἰς τὰς πλησίον τῆς κοιλάδος τοῦ Γιουρασίου ὄρους μικρὰς πόλεις Λόκλ καὶ Chaux de fonds ὅλοι οἱ κάτοικοι κατασκευάζουσι τροχοὺς, ἀκτῖνας, ἀλύσεις, ἄγκιστρα καὶ λοιπὰ ὄργανα τῶν ὥρολογίων, καὶ ἐκεῖθεν λαμβάνουσιν αὐτὰ ὅλαι αἱ ἀγοραὶ τοῦ κόσμου· πρὸς τούτοις δὲ καὶ εἰς Νεφσατέλ, Βέρνην καὶ Βάδην ὑπάρχουσιν ἐργοστάσια διὰ τὰ ὄργανα τῶν ὥρολογίων. Οἱ Κύριοι Φίλιππος Πατέκ καὶ Συντρ. ἐξέθηκαν πλήθος παντὸς εἶδους ὥρολογίων, μικρὰ, λεπτά, σημαντικά, διὰ τοὺς τυφλοὺς, τὰ ὁποῖα δύνασαι νὰ μεταβάλης εἰς τρεῖς διαφόρους μορφάς, καὶ μικρὸν ὥρολόγιον τὸ ὁποῖον ἔχει διάμετρον 3 γραμμῶν καὶ τριῶν τετάρτων τῆς γραμμῆς, ἡγουν τριῶν δεκατημορίων ἐνὸς ἀγγλικοῦ δακτύλου.

Ὁ Κ. Δαβιδ Ἑλφρὸδ ἐξέθηκε τὸ μικρότατον πάντων τῶν ἄχρι τοῦδε κατασκευασθέντων ὥρολογίων, τὸ ὁποῖον σχηματίζει τὴν κεφαλὴν μολυβδοφόρου καλάμου, ἔχει διάμετρον τὰ $\frac{3}{16}$ ἐνὸς ἀγγλικοῦ δακτύλου, καὶ δεικνύει μὲ τὴν αὐτὴν ἀκρίβειαν καὶ τελειότητα ὡς τὰ μεγάλα τὰς ὥρας, τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος καὶ τὴν ἡμερομηνίαν.

Ὁ ἐν Γενεὺ Κ. Σ. Μερσίε ἐξέθηκεν ἡμιχρονόμετρον πρὸς χρῆσιν τῶν κωφαλάων, τὸ ὁποῖον νεωστὶ ἐφευρέθη, καὶ δακτύλιον φέροντα μικρὸν ὥρολόγιον.

Ὁ Κ. Φρίτζ Μποβὲ ἐξέθηκεν ὥρολόγιον κινούμενον ἐπὶ 16 ἀνθράκων καὶ κανονιζόμενον ἀνὰ 370 ἡμέρας. Ὁ Κ. Αὐγουστος Δουτέρτρ σιγαροθήκην ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχει μικρότατον ὥρολόγιον, ὁ δὲ Κ. Φ. Κουρβουαζιὲ διάφορα ἄλλα, καθὼς ὥρολόγια τοῦ κυνηγίου, χρονόμετρα, ὥρολόγια μικρὰ, ὧν ἐν ἔχον διάμετρον ἐνός καὶ τριῶν τετάρτων δακτύλου, ἀδαμαντοκόλλητα, κ.τ.λ.

Ἐκτὸς τῶν τεχνιτῶν τούτων ἐξέχουν καὶ οἱ Κύριοι Δαβιδ Περρέ καὶ Υἱοὶ ἐν Νεφσατέλ, ὁ Λουδοβίκος Ὡδεμάρ καὶ οἱ Ἀδελφοὶ Μερμὸδ ἐν Βάδῃ, καὶ ἄλλοι.

Τῶν ἐπιλοίπων ἐθνῶν τὰ ὥρολόγια παραβαλλόμενα πρὸς τὰ ὅσα ἀνέφερα δὲν εἶναι ἄξια σημειώσεως· ὅθεν κλείω τὸ κεφάλαιον τοῦτο μνημονεύων μόνον τὸ εἰς τὰ δωμάτια τῆς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ὥρολόγιον τοῦ δερβίσου Ἀχμέτ· Ἐφλακὴ-Δεδέ.

Τὸ ὥρολόγιον τοῦτο κατηνασχόλησεν ἅπαντας. Ἡ ἀπλή κατασκευὴ αὐτοῦ, οἱ ὀλίγοι τροχοὶ, ἡ

τινακτῇ καὶ παλινδρομικῇ κίνησις κύκλου τινὸς ὑπάρχοντος ἐπὶ τῆς κορυφῆς, καὶ ὅλον τὸ σχῆμα τοσοῦτον ὅζου ἐυρωπαϊσμοῦ, τοσαύτας ἀποδεικνύουν μηχανικὰς γνώσεις, τοσαύτην μαθηματικὴν ἀναλογίαν καὶ ὁμοιότητα πρὸς τὴν γαλλικὴν καὶ ἐλβετικὴν ἀπλότητα τῆς τέχνης, ὥστε διόλου δὲν πιστεύουν ὅτι ἐφευρέθη εἰς τόπον ὅπου ἡ τέχνη δὲν ἤπλωσεν ἔτι τοὺς κλάδους της. Τὸ μέτωπόν του συνίσταται ἀπὸ τρεῖς συνεφαπτομένας περιφερείας κύκλων, ὧν ὁ μὲν δεικνύει τὰς ὥρας κατ' Ἑυρωπαϊούς, ὁ δὲ κατ' Ὀθωμανούς, καὶ ὁ τρίτος τὰ δευτέρωλεπτα.

XI.

Τάπητες καὶ Τοιχοχάρτα.

Ἐξαιρέσει τῶν νεωτέρων Gobelins, ὧν ἡ κατασκευὴ ἀνάγεται εἰς τέχνην πάντῃ διάφορον, ἡ τῶν ἀρχαίων ταπητουργία, κατὰ τὰς μαρτυρίας πολλῶν αξιοπρίστων συγγραφέων, ἦτο ἀνωτέρα τῆς σημερινῆς. Ἀλήθεια ἀναντίρρητος. Οἱ τάπητες καὶ πάλαι καὶ σήμερον εἶναι ὁ πρότιστος στολισμὸς τῶν οἰκίων τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν μᾶλλον ἢ τῶν δυτικῶν ἀποτελοῦν δὲ μέρος τῶν χρονικῶν τῆς ἀρχαιοτάτης περιόδου τῶν ἐθίμων μας. Εἰς τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσειαν ἀπαντῶμεν τούτους (Ἰλ. ιστ'. 224. κδ'. 230 καὶ 645. Ὀδύσσ. δ'. 298 καὶ ζ'. 337). Ὁ Ξενοφῶν, ὁ Ἀθήναιος καὶ διάφοροι ἄλλοι συγγραφεῖς διετήρησαν καὶ τῆς κατασκευῆς, ἐμπορείας καὶ χρήσεώς των πιστοτάτας περιγραφάς. Εἰς δὲ τὴν Βαβυλῶνα, τὴν Τύρον, τὴν Σιδῶνα, τὰς Σάρδεις, τὴν Ἀλεξάνδρειαν, τὴν Κόρινθον καὶ τὴν Καρχηδόνα ὑπῆρχον τὰ περιφημότερα ταπητουργεῖα, ἐξ ὧν οἱ ἀρχαῖοι ἐλάμβανον τὸ χρήσιμον τοῦτο ἔργον τῆς βιομηχανίας. Ἀλλὰ καὶ σήμερον μάτην ἡ σοφὴ Εὐρώπη ζητεῖ νὰ διαφιλονεικήσῃ, διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν ταπήτων τῆς Ἀνατολῆς. Αἱ ἀπομιμήσεις τῶν τουρκικῶν, περσικῶν καὶ Ἰνδικῶν δὲν δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ πρωτότυπα· διότι ἐνῶ ἤδη μέλλουν νὰ ἐξισωθῶσι πρὸς ἐκείνους ἢ καὶ νὰ ὑπερβῶσιν αὐτοὺς, αἴφνης τὸ δαιμόνιον τοῦ πολιτισμοῦ ἐμπνέει εἰς τοὺς κατασκευαστὰς σχέδια διάφορα, ἁρμονίαν ἀντίστροφον, πράγματα συμφωνοῦντα μᾶλλον πρὸς τὰ ἦθη καὶ τὴν φαντασίαν αὐτῶν καὶ ἀκολουθοῦσι μὲν τὴν ἐργασίαν τῆς τέχνης, πλὴν ὑφαίνουσι καὶ κεντῶσιν ἄλλ' ἀντ'

ἄλλων κατασκευάζουσι τάπητα, ἀλλ' οὗτος δυστυχῶς, ἀντὶ νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον προέθετο, τοῦναντίον ἀπεμακρύνθη αὐτοῦ, καὶ οὐτ' αὐτὸς ὁ τεχνίτης οὐτ' οἱ θεαταὶ ἐννοοῦσι τοῦτο. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς συγκρίσεως, ὅταν ρίψωσι τὰ βλέμματα εἰς τὰ ἀφελῆ καὶ ἐπαγωγὰ σχέδια τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν, εἰς τὰ ζωηρὰ καὶ ἀμετάβλητα χρώματά των, τὰ ὁποῖα οὐδ' αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες οὐδὲ τὰ ἔτη ἀλλοιοῦσιν, ὅταν ἐναργῶς βεβαιωθῶσιν ὅτι οἱ τάπητες τῆς Ἀνατολῆς, ἀφοῦ ὑποστῶσι δεκαετῇ ἢ καὶ μακροτέραν πάλιν πρὸς τὰ σανδάλια καὶ τὰ χονδροειδέστατα ὑποδήματα τοῦ ἀνθρώπου, ἀντὶ νὰ μεταβληθῶσιν ἢ φθαρῶσι, τοῦναντίον γίνονται ὠραιότεροι καὶ εἶναι ζωηρότατοι καὶ διαρκέστατοι, ἐνῶ τοῦναντίον αἱ ἀπομιμήσεις αὐτῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ἂν δὲν ἐξηλείφθησαν, πνέουσιν ὅμως τὰ λοισθία, τότε αἰσθάνονται τὴν ἀξίαν λόγου διαφορὰν, τότε θέλουν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τοὺς ἀνατολικούς, ἀλλὰ μάτην. Ἦδη οἱ ἀνατολικοὶ, διὰ τε τὸ εὔωνον καὶ διὰ τὴν πραγματικὴν ἀξίαν αὐτῶν, χαίρουν μεγάλῃν ὑπόληψιν παρὰ πᾶσι καὶ ἀγοράζονται ὑπὸ πάντων.

Οἱ ἀρχαῖοι δὲν μετεχειρίζοντο τοὺς τάπητας μόνον πρὸς στρώσιν, ἀλλὰ καὶ ὡς δῶρα τὰ ὁποῖα προσέφερον εἰς τοὺς μεγιστάνας· τοὺς δὲ πολυτιμότερους διὰ τὰς τρικλίνους ἑδρας των, διὰ τοὺς θρόνους, δι' ἀνάκλιντρα, διὰ τὰς κλῖνας τῶν νεονύμφων καὶ δι' ἐφίππια. Αἱ Σάρδεις (Ἀθῆν. στ'. σελ. 255. καὶ ιβ'. σελ. 514. Διογένης Λαέρτ. ε'. 72.) κατεσκεύαζον τοὺς λεπτοὺς ἐκείνους τοὺς ἐπονομαζομένους ψιλοτάπητας, οἵτινες ἦσαν ἐλαφρότατοι, μὲ ὀλίγον ἢ πολὺν μαλλὸν, πλὴν πάντοτε μαλακοὶ καὶ οὔλοι. Οἱ αὐτοὶ συγγραφεῖς ἀναφέρουσιν ἕτερον εἶδος παχυτέρων καὶ πολυτιμότερων, τοὺς ὁποῖους ἐπωνόμαζον μαλλωτοὺς, καὶ οἱ ὁποῖοι ὁμοιάζον πρὸς τὰς φλανέλας τῶν κλινῶν τῶν νεωτέρων. Οὗτοι διηροῦντο εἰς δύο εἶδη, εἰς τοὺς ἑτερομάλλους, δηλ. τοὺς ἔχοντας τὸν μαλλὸν μόνον ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους, καὶ τοὺς ἀμφιμάλλους ἢ ἀμφιτάπητας, τοὺς ἔχοντας μαλλὸν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν (Ἀθῆν. ε'. σελ. 197. στ'. σελ. 255. Διογένης Λαέρτ. ε'. 72. 73). Τούτους δ' ἐχρωμάτιζον μὲ τὰ λαμπρότερα χρώματα καὶ ἐξύφαινον ἐπ' αὐτῶν κλάδους, ἄνθη, μικρὰ ζῶα, θεάς καὶ πᾶν ὅ,τι ἡ φύσις καὶ ἡ φαντασία ὑπεγόρευον εἰς αὐτοὺς· πάντων δὲ τῶν χρωμάτων ἐξεῖχον τὰ ἀλουργὰ καὶ ἀλιπόρφυρα, τὰ ὁποῖα ἀμφιβάλλομεν ἂν ἔτι σήμερον ἐδυνήθησαν νὰ μιμηθῶσιν.

Εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ἐξετέθησαν ὑπὸ 50 Ἀγγλῶν κατὰ τὴν ἀφθονίαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν

παρητηρήσαμεν καὶ τὰ λοιπὰ βιομηχανήματα τοῦ ἔθνους τούτου, ὑπὲρ τοὺς 170 τάπητας, ἔργα τῶντι λαμπρὰ, ὡς πρὸς τὴν πρόοδον τῆς τέχνης ταύτης ἐν Εὐρώπῃ. Ἡ Γαλλία, ἐκτὸς τῶν Gobelins, δὲν δύναται νὰ ἀνταγωνισθῇ πρὸς τούτους, καὶ τοι ὑπάρχει τὸ περίφημον ταπητουργεῖον τῆς Σαββονερῆ, συστηθὲν ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ Η΄, τὸ ὁποῖον ἐμιμήθη ὅσον ἔνεστι, καθὼς καὶ ἡ πόλις τῆς Ἀγγλίας Axminster, τοὺς περσικοὺς καὶ τουρκικοὺς τάπητας, πρὸς δὲ ἡ Ρουὰν, ἡ Ἀρρὰς, ἡ Μποβαί καὶ τὸ Δούγγουνον, πόλεις περίφημοι διὰ τὰ ταπητουργεῖα τῶν.

Εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη σποράδην ἀπαντῶμεν τάπητας, οἱ ὁποῖοι ὅμως, ἐκτὸς τῶν τοῦ Βελγίου, τοὺς ὁποῖους παρακατιόντες θέλομεν ἀναφέρει ἐν ὀλίγοις, οὐδὲν ἑκτακτον παριστῶσιν, ὥστε νὰ περιγράψωμεν αὐτούς. Οἱ τάπητες τῆς Τουρκίας ἐπέσυρον τὴν προσοχὴν τοῦ κόσμου ἄρκετὰ, ἐπεὶδὴ ὅμως περὶ αὐτῶν μέλλω νὰ ὁμιλήσω εἰς δύο ἰδιαίτερα περὶ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας ἄρθρα, μεθ' ἃ τελειῶν καὶ τὴν παροῦσαν ἐπιθεώρησιν τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, ἃς μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ παρασιωπήσω καὶ τούτους ἐν ταῦθα.

Οἱ ωραιότατοι τάπητες τῆς Ἀγγλίας κατασκευάζονται εἰς τὰς ἀγγλικὰς πόλεις Kidderminster, Wilton, Halifax, Cirencester, Worcester, Axminster, καὶ εἰς τὰς πόλεις τῆς Σκωτίας Kilmarnock καὶ Γλάσκον. Ἐπεὶδὴ δὲ σχεδὸν ἐκάστης τὸ εἶδος διαφέρει τοῦ τῆς ἄλλης, χαρακτηρίζουν τὴν ἐργασίαν μὲ τὰ ἐπίθετα ὀνόματα τῶν πόλεων.

Πρῶτος ἐκθέτης ταπήτων εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον εἶναι ἡ βασίλισσα Βικτωρία, ἣτις ἐξέθηκε τὸν μέγαν ἐκείνον, τὸν ὁποῖον ἡ σύζυγος τοῦ λόρδου δημάρχου τοῦ Λονδίνου καὶ ἄλλαι 150 Κυραὶ τῆς Μεγάλης Βρετανίας συνεκέντησαν κατὰ τὸ 1850 ἀπὸ μαλλὸν τοῦ Βερολίνου.

Τὸ σχέδιον τοῦ τάπητος τούτου εἶναι τοῦ Ἰωάννου W. Parworth· ἔχει 30 ποδῶν μῆκος, 20 πλάτος, καὶ ἐκεντήθη εἰς μικρὰ χωριστὰ τετράγωνα, τὰ ὁποῖα συναρμοσθέντα ἐσχημάτισαν τὸ ὅλον.

Εἶναι τολμηρότατον νὰ γνωμοδοτήσῃ τις περὶ τῆς ἀξίας τῆς ἐργασίας του. Ἄν ρίψῃς κατ' αὐτοῦ τὴν μέλαιναν ψῆφον, ἔχεις κατὰ σοῦ 150 διακεκριμένας Κυρίας καὶ τοιαύτην παντοδύναμον Βασίλισσαν· ἂν τὴν λευκὴν, σοὶ λέγουν ὅτι κολακεύεις τὸν λόχον τοῦτον τοῦ ωραίου φύλου. Ὅθεν ἃς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ παρέλθωμεν καὶ τούτον ἐν σιωπῇ.

Ἡ Βασίλισσα ἐξέθηκεν ἄλλους δύο ωραιότατους περσικοὺς τῆς Axminster, τῶν ὁποίων ὅμως ὁ μὲν κατεσκευάσθη εἰς Γλάσκον, ὁ δὲ εἰς τὴν Wilton.

Οἱ Κύριοι Μπέλ, Ὁάλτων καὶ Σύντρ. ἐξέθηκαν τάπητας τῆς Axminster, ἀπομιμήσεις περσικῶν, τάπητας τῶν Βρυξελλῶν, ἰνδικοὺς μετακομισθέντας ἀπὸ Μαδρὰς, καὶ τουρκικοὺς κατασκευασθέντας εἰς τὸ Οὐσάκ, πλησίον τοῦ Κοτναίου. Οἱ Κύριοι οὗτοι ἐξήλθον, ὡς βλέπετε, τοῦ σκοποῦ τῆς Ἐκθέσεως, διότι, ἀντὶ νὰ προσφέρωσι τὰ ἔργα τῆς βιομηχανίας τῶν, ἐξέθηκαν ἔργα ξένων ἐθνῶν.

Τὰ ωραιότερα δείγματα μωσαϊκῶν ταπήτων, κατυφεδωτῶν, μιμήσεων τῶν Βρυξελλῶν, τουρκικῶν, περσικῶν καὶ διαφόρων ἄλλων μερῶν ἐξέθηκαν οἱ Κύριοι Ἰωσήφ Kitely, τὰ δύο ἐν Kidderminster ἐργοστάσια τῶν Woodward, οἱ Ἀδελφοὶ MacFarlane καὶ οἱ J. Templeton καὶ Σύντρ. ἐκ Γλάσκου.

Ὁ K. V. L. Jones ἐξέθηκε κεντημένον χάρτην τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου εἶναι σημειωμένοι αἱ μεγάλαι πόλεις, τὰ ὄρη, αἱ λίμναι, οἱ ποταμοὶ, σιδηρόδρομοι, κ.τ.λ., σχεδίου ὀρθογωνίου μὲ πλευρὰς 3 ποδῶν καὶ 6 δακτύλιον. Τὸ ἔργον τοῦτο κατεσκευάσθη ἀπὸ δωδεκαετῆς κοράσιον.

Αἱ ἀπομιμήσεις τῶν Gobelins εἶναι καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἀλλαχοῦ οὐσιωδῶς ὑποδεέστεραι τῶν γαλλικῶν πρωτοτύπων, διὸ καὶ περὶ τῶν πολυαριθμῶν δειγμάτων τὰ ὁποῖα εἶδομεν εἰς τὰ ἀγγλικά δωμάτια, οὐδὲν ἀναφέρομεν. Ἡ δὲ τῶν γαλλικῶν περιγραφὴ θέλει δώσει εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν ἀμυδρὰν ἰδέαν περὶ τῆς ἐπιπόνου ταύτης ἐργασίας.

Οἱ ἐκ λεπτοτάτου κατυφὲ καὶ χρυσοῦ κεντημένοι τάπητες τῆς Μουρσχεβὰδ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, καὶ οἱ ἐκ χρυσοκεντήτου μεταξωτοῦ τῆς Κορποῦρ εἶναι μοναδικοὶ οὐ μόνον εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ δωμάτια, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν. Κατασκευάζονται δὲ διὰ νὰ κοσμῶσι τοὺς πρόποδας τῶν θρόνων τῶν ἐγχωρίων ἡγεμόνων, καὶ ἐνθυμίζουν τοὺς ἴσον χρυσοῦ βαρυτίμους καὶ πολυτελεῖς ἐκείνους τῆς Ῥώμης, μὲ τοὺς ὁποίους ἐκάλυπτον τὰ φέρετρα καὶ τὰ κενοτάφια τῶν αὐτοκρατόρων.

Πλὴν διὰ νὰ γνωρίσῃ τις τὴν ἀξίαν τῆς ταπητουργίας τῶν Ἰνδῶν, πρέπει νὰ ρίψῃ τὸ βλέμμα εἰς τοὺς χνοῶδεις μαλλίνους ἢ μαλλινολίνους τάπητας τοῦ Μιζαποῦρ, εἰς τοὺς βαμβακεροὺς ἢ κεντητοὺς τῆς Βεγγάλης, εἰς τοὺς μεταξοκασημιρίνους τῆς Λαχωρίας, τῆς Κασημιρίας καὶ τῆς Μουλτὰν, εἰς τοὺς μαλλίνους καὶ ἐκ μετὰξης διηυθισμένους τῆς Κορποῦρ. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὰ χρώματα καὶ τὰ σχέδια καὶ ἡ ἐργασία φέρουν τὴν γνωστὴν ἐκείνην διαφορὰν, τὴν ὁποίαν μάτην ὁ Εὐρωπαῖος ζητεῖ

νὰ εὕρῃ, διὰ νὰ ἐξιώσῃ πρὸς ἐκείνους τοὺς ἰδικούς του.

Ἡ ταπητουργία τοῦ Βελγίου ἐγνωρίζομεν ἐκ φήμης ὅτι εἶχεν μεγάλην ὑπόληψιν διὰ τε τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὸ τέλειον αὐτῆς. Χρεωστῇ δὲ πολλὰ ἡ λοιπὴ Εὐρώπῃ εἰς τὸ βιομήχανον αὐτὸ ἔθνος δι' αὐτήν· οἱ λεγόμενοι βρυξελλίανοι τάπητες μετακομίζονται εἰς ὅλον τὸν κόσμον τοῦ συρμοῦ καὶ τῆς ἐπιδείξεως. Οἱ Κύριοι Κάρολος Μαρτέν, καὶ Verdure-Berge ἔπεμψαν τάπητα κατυφεδωτὸν μικτῆς ἐργασίας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου παρίστανται τὰ σήματα τῶν ἀρχαίων ἐπαρχιῶν τῶν Κάτω Χωρῶν καὶ ἄλλα ἀλληγορικὰ σύμβολα. Ὁ ἐκ Βρυξελλῶν Κ. Δουδοβίκος Jorez ἔπεμψε μέγιστον ἐλαιόχρουν, ὠραίου σχεδίου καὶ μὲ ζωηρὰ χρώματα. Οἱ Κύριοι Weinknecht καὶ τὸ ἐν Τουρναι βασιλικὸν ταπητουργεῖον ἔπεμψαν δείγματα ἀπομιμήσεως τῶν ταπήτων τῆς Σμύρνης. Τῶν ἔργων τούτων ἐδύνατο νὰ στείλῃ περισσότερα δείγματα τὸ Βέλγιον, καὶ οὕτω νὰ δώσῃ ἀκριβεστέραν ἰδέαν εἰς τὸν κόσμον περὶ τῆς βιομηχανίας του· μὲ ἀπορίαν μας ὅμως δὲν εὕρομεν ἄλλους τάπητας παρὰ τοὺς εἰρημένους.

Ἡ Περσία οὐδὲ ταπήτιον (σιτζαδὲ) ἔστειλεν. Ἡ ἔκθεσις αὐτῆς ὡς πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο εἶναι ἀτελεστάτη, καθὼς καὶ καθ' ὅλα τὰ ἄλλα εἶδη γενικῶς.

Ὅτε κατὰ πρῶτον εἶδον τὸν μέγιστον τάπητα τῶν Gobelins τὸν παριστάνοντα τὴν σφαγὴν τῶν Μαμαλούκων, τὸν φέροντα τὸν ἀρειμάνιον ἐκείνον ἄνδρα, τὸν Μεχμέτ-Ἀλῆ ὡς λέοντα καθήμενον ἐπὶ λεοντῆς, θεωροῦντα τὴν καταστροφὴν μὲ ἀγρίαν ὀργὴν καὶ ἀδυσώπητον ὄψιν, ἐπὶ πολλὴ ἔμεινα ἐμβρόντητος, καὶ ἐπίστευσα ὅτι ἦτον ἔργον τῆς γραφίδος περιωνύμου τινὸς ζωγράφου μᾶλλον ἢ βελόνης ἀπλοῦ ἐργάτου. Ἡ θέσις μου αὕτη, Κύριοι, δὲν εἶναι τόσο γελοία, διότι μόνος ἐγὼ δὲν περιέπεσα εἰς τὴν ἀπάτην ταύτην, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ περὶ ἐμὲ, τοὺς ὁποίους ἤκουσα νὰ φιλονεικῶσι καὶ νὰ ἐρωτῶσιν ἀλλήλους μεγαλοφώνως, ἂν ἦναι ζωγράφημα ἢ κέντημα. Ἡ δὲ κλίσις μου νὰ ἐπισκέπτωμαι τὸ δωμάτιον ὅπου ὁ τάπης οὗτος ὑπῆρχε, τόσο μεγάλη κατέστη, ὥστε ποτὲ δὲν εἰσῆλθον εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον· δίχως νὰ εἰσέλθω καὶ εἰς τὸ εἰρημένον δωμάτιον· ὅταν δὲ φίλος μου τις ἤρχετο εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἐπεθύμει μετ' ἐμοῦ νὰ περιέλθῃ τὴν ἔκθεσιν, πάντοτε ἐκ τούτου ἤρχίζαμεν.

Εἶχα ἀκούσει ὅτι πρὸς κατασκευὴν τοιούτου τάπητος ἀπαιτοῦντο 10 ἢ 20 ἔτη, δηλ. ἄξιον λόγου μέρος τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Ἡ ἐργασία ἄρα ἀπαιτεῖ καὶ τέχνην καὶ μεγάλην ὑπομονήν! Ἰδοὺ, εἶπον,

οἱ δύο μεγάλοι πλάσται τῆς προόδου τῶν κοινωνιῶν, ἡ τέχνη καὶ ἡ ὑπομονή· καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡσθάνθημεν μέγιστην ἐπιθυμίαν νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ κατάστημα τῶν Gobelins, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα ἀναγκαίως πρῶτον ἢ ὕστερον ὤφειλον νὰ περιγράψω.

Τῷντι, εἰς γαλλικὴν ἐφημερίδα ἀνέγνωσα ὅτι ἑταιρία τις ἀνεδέχθη τὴν μετακόμισιν ἀνθρώπων ἀπὸ Λονδίνου εἰς Παρισίους καὶ τ' ἀνάπαλιν, διὰ Χάβρης, ἀντὶ μόνων 45 φράγκων. Ἡ διὰ τῆς Νορμανδίας αὕτη πορεία μὲ ἤρεσε· διότι, πρὶν ἀφίχθῶ εἰς τοὺς Παρισίους, ἐδυνάμην νὰ ἐπισκεφθῶ δύο ἀξίας λόγου πόλεις, τὸ γαλλικὸν Μάντσεστερ, τὴν πατρίδα τοῦ περιφήμου δραματοποιῦ Πέτρου Κορνηλίου, τὸ Ῥουὰν, λέγω, καὶ τὸ Ἐλμπαίφ, ὧν τὰ ὑφάσματα δὲν εἶναι κατὰ τὸ εἶδος τῶν ὑποδεέστερα τῶν τοῦ Λουγδούνου καὶ τῶν Gobelins, καὶ διαπρέπουσιν οὐχ ἥττον αὐτῶν εἰς τὰ χωρίσματα τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου.

Αἰτοῦμαι τὴν συγγνώμην τοῦ ἀναγνώστου, ἂν ἀπὸ τὸ κρυστάλλινον παλάτιον τόσο γοργῶς τὸν μεταφέρω ἐνώπιον τοῦ εἰς τὸ προάστειον τοῦ Ἀγίου Μαρκέλλου ἀρχαίου καταστήματος τῶν Gobelins· ἀλλὰ νομίζω ὅτι δὲν εἶναι τόσο ἀτοπὸν νὰ ἐξέλθω τῆς σειρᾶς μου ὀλίγον, ὅτε ἤδη ἡ συγκοινωνία μετὰ τὴν Ἀγγλίαν καὶ Παρισίων κατέστη εὐκολωτάτη, διὰ νὰ βλέπωμεν τὰ ὠφέλιμα.

Ἡ θεὰ τοῦ βασιλικοῦ ἐργοστασίου τῶν Gobelins ἐξωτερικῶς οὐδὲν βασιλικὸν ἢ δημόσιον χαρακτηριστικὸν ἔχει. Μικρὸν περιαύλιον κακῶς λιθωστρωμένον, τὸ χαμηλὸν τοῦ κτιρίου, τὸ ἄχαρι καὶ ἀκανόνιστον τοῦ σχεδίου, οἱ μαῦροι τοῖχοί του καὶ τὸ ἀκάθαρτον καὶ ποταπὸν τῆς ἐνορίας, μ' ἔκαμαν νὰ νομίσω ὅτι περιέπεσα εἰς συναγωγὴν ῥυπαράν. Εἰς μόνος φύλαξ, ἔχων μορφήν καὶ ἐνδυμασίαν Κυρίου μᾶλλον ἢ φύλακος, ἐδείκνυνε εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους τὸ κατάστημα, τοῦτο, ποῦ νὰ διευθύνωσι τὸ βῆμα, ἐνῶ δύο γυναῖκες ἐζήτουν τῶν Κυριῶν τοὺς ἐπενδύτας.

Ἦδη ἡσθανόμην δύσπνοιάν τινα καὶ ἤρχισα νὰ ὑποπτεύω μήπως τὸ ἰδανικόν μου θέατρον δὲν πραγματοποιηθῇ ἀναλόγως, διὸ καὶ σιωπηλῶς ἐπροχώρουν. Εἰς τὰ δημόσια κτίρια τῆς Ἀγγλίας τὰ πάντα προετοιμάζουσι τοῦ περιηγητοῦ τὸν θαυμασμόν. Βλέπεις κτίριον μέγα, πύλας μεγάλας, ὑπηρέτας μὲ ἐρυθρὰς χλαμύδας, μὲ ἐπιπόδια μακρὰ καὶ στιλπνὰς πόρπας, καὶ ἐνίοτε μὲ πασπαλωτὴν φενάκην. Ὁ μὲν σοῦ προσφέρει τὸ βιβλίον τῆς ἱδρύσεως, τῆς ἱστορίας καὶ τῶν περιεχομένων τοῦ κτιρίου, ὥστε μὲ τὸν ἀριάδνειον τοῦτον μίτον ἀνευ

όδηγού δύνασαι νὰ πλανηθῇς εἰς τὸν Λαβύρινθόν σου, ἕτερος σοῦ ζητεῖ τὸ ἀλεξίβροχον, καὶ τρίτος δεικνύει βιβλίον νὰ γράφῃς τὸ ὄνομά σου. Εἰς δὲ τὸ κατὰστημα τοῦτο ἡ δημοκρατία φαίνεται ὅτι κατήργησεν, ἂν ὑπῆρχον, τὰς βασιλικὰς ταύτας συνηθείας, καὶ τὰ πάντα ἔχουσι τὴν θέαν τῆς κατοικίας τοῦ Ἐπαμεινώνδου, τοῦ Φωκίωνος καὶ τοῦ Ἀγησιλάου, εἰς τὴν ὁποίαν διαβαίνων ἔξωθεν ποτὲ δὲν ἤθελες εἰσελθεῖν, ἂν δὲν ἐγνώριζες ὅτι ἐντὸς τοιαύτης οἰκίας τοιοῦτοι ἄνδρες κατοικοῦσι.

Τὸ βασιλικὸν ἐργαστάσιον τῶν Gobelins ἦτο κατ' ἀρχὰς ἰδιοκτησία τῶν Ἀδελφῶν Gobelin, ἀρίστων βαφένων τοῦ ΙΕ'. αἰῶνος, οἵτινες ἐπὶ πολὺ διετήρουν τὸ μυστικὸν τοῦ ἀλουργοῦ χρώματος· ὠνομάζετο δὲ τότε Folie Gobelin. Τῷ 1667 μετέβαλεν ὄνομα καὶ ἐκλήθη βασιλικὸν ἐργαστάσιον τῶν Gobelins. Πολλοὶ εἶπον ὅτι ὁ ὑπουργὸς Κολβὲρ ἐσύστησε τὸ ταπητουργεῖον τοῦτο· ἡ φήμη ὅμως αὕτη ἀπεδείχθη μεγάλως ἐσφαλμένη, διότι ὁ ῥηθεὶς ὑπουργὸς ὀλίγους μόνον προσέθηκεν ὄρους εἰς τὸν διοργανισμόν του, οἵτινες λέγεται ὅτι τὸ ἔβλαψαν μᾶλλον ἢ τὸ ὠφέλησαν.

Ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ πρώτου θαλάμου εἰς ὃν εἰσήλθομεν, ἐθαύμασα διαφόρους τάπητας. Τὰ θέματα αὐτῶν ἦσαν ἥρωες τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ἢ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας καὶ Μυθολογίας, πρὸς δὲ καὶ εἰκὼν τοῦ Μεγάλου Πέτρου τῆς Ῥωσσίας, διευθύνοντος πλοιάριον κλυδωνιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ τοῦ σφοδροῦ ἀνέμου. Τὸ αὐτὸ τοῦτο θέμα, ὅπερ ἐξ ὀρειχάλκου κεχρυσωμένου ὑπάρχει καὶ ὑπεράνω τοῦ ἐκ μαλαχίτου λίθου ὠρολογίου τῆς Ῥωσσίας, ἐπὶ τοῦ τάπητος τούτου ὑπερβαίνει τοῦ μεγίστου ζωγράφου τὴν τέχνην. Βλέπεις ζωηροτάτην ἑκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Μεγάλου Πέτρου πηδαλιουχοῦντος τὸ πλοῖον, τοῦ ὁποῦν ὁ ἰστὸς θραύεται, καὶ τὸ ἰστίον γέμον ἀπὸ ἀνεμον κινδυνεύει νὰ τὸ ἀνατρέψῃ· βλέπεις τὴν φυσικὴν ἐκείνου μὲν γενναιότητα, φυσικὴν δὲ δειλίαν τῶν συμποντοπόρων· βλέπεις τὰ ὑψηλὰ κύματα συγχωνευόμενα εἰς τὸν καπνὸν τῶν ἀνέμων, τοὺς ἀφροὺς καὶ θρόμβους συντριβομένους ἐπὶ τοῦ ἀνατρεπομένου σκάφους, τὸν συνεφεῇ οὐρανὸν, ἐνὶ λόγῳ, τὸ ἄγριον τῆς κρισίμου ἐκείνης στιγμῆς τοσοῦτον καθαρῶς, ὥστε ἀδυνατεῖς νὰ ἐννοήσῃς τίνι τρόπῳ ἡ βελόνη κατάρθρωσε νὰ ὑφάνῃ τὴν συνέχειαν τῶν χρωμάτων οὕτω πως, ὥστε νὰ μεταβαίνει ἐκ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο δίχως νὰ διακρίνῃς πότε μετέβης, καὶ ν' ἀδυνατῇς νὰ προσδιορίσῃς τὰ ὅρια ἐκείνου εἰς ὃ περιήλθες.

Τάχα, εἰν ἀναφέρω τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὁποῖον

κατασκευάζονται, νομίζετε ὅτι θέλετε ἐννοήσῃ τι; "Ὅταν τὰ βλέπῃς κατασκευαζόμενα, ἡ ἐργασία εἶναι εὐληπτος· καὶ ὅμως ὑπάρχει τί ἐν τῷ μέσῳ μέγα ὥς ὅρος, τὸ ὁποῖον σὲ πείθει ὅτι ἐδῶ ἕκαστος ἐργάτης εἶναι μέγας καλλιτέχνης, τοῦ ὁποῦ αἱ χεῖρες ἐγήρασαν εἰς τὴν τέχνην, τοῦ ὁποῦ οἱ ὀφθαλμοὶ διακρίνουν τοὺς ἐλαφροὺς ἐκείνους βαθμοὺς τῆς χροῖας, ὥς ὁ μαθηματικὸς διὰ τοῦ Διαφορικοῦ καὶ Ὀλοκληροτικοῦ ὑπολογισμοῦ προσδιορίζει τὴν ἀνεπαίσθητον συνέχειαν τῶν στιγμῶν γραμμῆς τινος ἢ τῶν σταγόνων τῆς βροχῆς.

Ὁ ἐργάτης ἀρχίζει τὴν ἐργασίαν οὕτως. Ἐχει πρῶτον ἐντεταμένους καὶ σχεδὸν συνεχομένους παραλλήλως, καθέτως καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον, ὥς χορδὰς ἄρπης, τοὺς πρώτους μεταξίνους ἢ λινοὺς μίτους (κλωστής). Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέρος ὅπου ἕκαστος ἐργάζεται, εἶναι χωρισμένον πρὸς τὸν τοῖχον, ὁ ἐργάτης ὀπισθεν τῶν χορδῶν νομίζει ὅτι εἶναι ἐντὸς κλωβίου, καὶ σχεδὸν δὲν φαίνεται ὅθεν καὶ ἐνίοτε δὲν διακρίνεις εἰμὴ τοὺς δακτύλους του παίζοντας τὴν βελόνην ἐπὶ τῶν εἰρημένων χορδῶν, καὶ ὅταν πλησιάσῃς, βλέπεις τὸν ἐργάτην ἐντὸς τοῦ ὄχι πολὺ φωτεινοῦ τούτου μέρους καθήμενον, ἔχοντα ἐνώπιόν του πολλὰς ἀγαθίδας μίτων παντοίων χρωμάτων καὶ τὸ πρωτότυπον (εἰς χαρτίον ἰχνογραφημένον ὑπὸ ἐξόχου πάντοτε καλλιτέχνου, τὸ ὁποῖον πολλάκις ἀξίζει πολλὰς χιλιάδας φράγκων) κρεμάμενον εἰς τὸν τοῖχον.

Ἡ ἐργασία εἶναι εὐληπτος, εἶναι τέχνη προσεγγίζουσα εἰς ἐκείνην δι' ἧς τὰ κοράσια μας κεντοῦν εἰς τὸ σχολεῖον συρτὰς ἐμβάδας (pantoufles) καὶ προσκεφάλαια· πλὴν, ὅπερ δὲν δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ, εἶναι ὅτι ὁ ἐργάτης καθήμενος ὀπίσω τῶν χορδῶν κεντᾷ ἀπὸ τὰ ὀπισθεν, καὶ ἡ εἰκονογραφία ἢ τὰ διάφορα ἀντικείμενα γίνονται ἐμπρὸς χωρὶς νὰ βλέπῃ ἐκεῖνος· δηλ. γράφει διὰ σὲ τουρκιστὶ ἐκ δεξιῶν πρὸς τ' ἀριστερά, ὅπερ ὁ γράφων ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ νομίζει ὅλως ἀδύνατον. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο. Ἡ χεὶρ του μὲ τὴν αὐτὴν εὐκολίαν, καθὼς ὁ στοιχειοθέτης εὐρίσκει τὰ διάφορα στοιχεῖα οὕτως εὐρίσκει τὸ χρῶμα τὸ ὁποῖον χρειάζεται, ἐνῷ, ἂν θέσωσιν ἐνώπιόν σου δύο ἀγαθίδας τοῦ αὐτοῦ μὲν χρώματος, δύο δὲ συνεχῶν βαθμῶν, καὶ εἴπωσι νὰ προσδιορίσῃς ποῖον εἶναι τὸ βαθύτερον, ἀμφιβάλλω ἂν θέλῃς τὸ εὐρεῖ. Τόσον ἀμυδρὰ εἶναι ἡ διαφορά. Ῥίπτων ὁ ἐργάτης τὸ βλέμμα του ἐπὶ τῆς εἰκόνης ἐννοεῖ τοὺς βαθμοὺς τῶν χρωμάτων, τοὺς ὅρους των, μιμεῖται τὸ πρωτότυπὸν του τόσον ζωηρῶς, ὥστε τὸ ἐργόχειρόν του φαίνεται γησιᾶς δημιουργικῆς φαντασίας ζωγράφου μᾶλλον

ἢ ἀντιγραφέως ἔργον. Ἴδου διατὶ εἶπον ὅτι ἕκαστος ἐργάτης ἐνταῦθα εἶναι καλλιτέχνης.

Ἐπλησίασα πρὸς ἓνα ἐκ τούτων καὶ ἠρώτησα περὶ τῆς κατασκευῆς. — Πέντε καὶ ἕξ ἔτη διαρκεῖ συνήθως ἡ κατασκευὴ μικροῦ τάπητος, μὲ ἀπεκρίθη μὲ ὅλην τὴν γνωστὴν ἐκείνην φιλοφροσύνην τῶν Γάλλων ὅταν ὁμως πρόκειται περὶ μεγάλων, ὡς τῆς Ἐκθέσεως ἢ τοῦ τῶν Μαμαλούκων, τότε προσθέτονται εἰς τὸν ἀριθμὸν τούτων χειμῶνές τινες ἔτι, καὶ ἐνίοτε ὑπερπηδῶμεν τὸ πέμπτον τοῦ αἰῶνος.

— Δὲν κοπιᾶτε πολὺ εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην; Ἡ ὄρασίς σας δὲν πάσχει; Εἶναι πολὺ δύσκολος ἡ ἐργασία; Πῶς κατορθόνετε νὰ ἀντιλαμβάνεσθε τῶν χρωμάτων καὶ νὰ κεντᾶτε ὀπισθεν δίχως νὰ βλέπετε τί συμβαίνει ἐμπρός; — Οὔτε καταπονούμεθα, οὔτε ἡ ὄρασίς μας πάσχει, οὔτε δυσκολευόμεθα· μάλιστα ἡ τέχνη μας εἶναι διασκεδαστικὴ, διότι, ἐκτὸς τοῦ ὅτι καὶ τὴν φαντασίαν καὶ τὸ σῶμά μας ἐπασχολεῖ, ἔχομεν ἔτι καθ' ἑκάστην μεγαλήτεραν διασκέδασιν τοὺς βαθμοὺς τῶν ἐντυπώσεων καὶ τὰς ἐκπλήξεις τὰς ὁποίας ἀναγιγνώσκουμεν εἰς τὰ πρόσωπα ἐκείνων οἵτινες μᾶς ἐπισκέπτονται.

Αἱ τιμαὶ τῶν ταπήτων τούτων εἶναι διάφοροι. Τινὲς αὐτῶν τιμῶνται 150 ἢ καὶ 200 χιλιάδας φράγκων ὅτι δὲ κατασκευάζουσιν ἐντὸς τοῦ ἐργοστασίου τούτου, δὲν φέρεται εἰς τὰς ἀγοράς, ἀλλὰ χρησιμεύει πρὸς στολισμὸν τῶν παλατίων τῆς Γαλλίας, ἢ αὐτοῦ τοῦ ἐργοστασίου καὶ ἐνίοτε προσφέρουσιν τινὰς δωρεὰν εἰς πρίγκιπας ἢ βασιλεῖς ἐπισκεπτομένους τοὺς Παρισίους.

Ὁ τάπης τῶν Μαμαλούκων, ὅστις λέγεται ὅτι ἀξίζει 200 ἢ 220 χιλιάδας φράγκων, παριστᾷ τὸν Μεχμέτ-Ἀλὴν καθήμενον ἐπὶ χαμηλοῦ ἀνακλίντρου κεκαλυμμένου μὲ λεοντῆν, ὀρῶντα τὴν σφαγὴν καὶ τείνοντα τὸν ἀριστερὸν βραχίονά του μὲ σπασμωδικῶς συνεσφιγμένην πυγμὴν. Ὅπισθεν αὐτοῦ ἴστανται κατεχόμενοι ὑπὸ φρίκης οἱ δούλοι καὶ οἱ ὑπάλληλοί του, καὶ εἰς μαῦρος κύπτων νὰ τῷ προσφέρῃ τὸν ναργιλὲ θέτει τὴν χεῖρα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ διὰ νὰ μὴ βλέπῃ τὸ ἀντικρὺ θέαμα, δηλ. τοὺς ἵππεῖς, τὰ θύματα, τὴν σφαγὴν, ἅπαντα ἀφανιζόμενα ὑπὸ τῶν νεφῶν τοῦ πυκνοῦ καπνοῦ, τὸν ὁποῖον ἢ τε πυρκαϊὰ καὶ ὁ πυροβολισμὸς ἀπετέλεσαν.

Ἄλλοι τρεῖς μέγιστοι τάπητες, φέροντες ἄνθη, καρποὺς καὶ ἄλλα τῆς φύσεως ἀντικείμενα, πρὸς δὲ καὶ νεκρὸν Ἰησοῦν ὀριζοντείως ἐξηπλωμένον, εἶναι τὰ ὡραιότατα ἔργα τὰ ὁποῖα τὸ κατάστημα τῶν Gobelins ἔστειλεν εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον.

Εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο ἐθαύμασα ἐπίσης τοὺς θαλάμους εἰς τοὺς ὁποίους προετοιμάζουν τὰ χρωματισμένα μαλλία καὶ μέγαν τάπητα φέροντα τὸν Ναπολέοντα ἔξω τῆς Πτολεμαίδος, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὑπὸ τῆς πανώλους προσβεβλημένων. Ἐπὶ τούτου βλέπεις τὸν ἀτρόμητον ἐκείνον μονάρχην ἐπιθέτοντα τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῆς πληγῆς ἀθλοῦ τινος Ἀραβος, ἔχοντος πελιδνὴν ὄψιν καὶ γυμνὸν σῶμα. Βλέπεις εἰς τὰ πρόσωπα τῶν πασχόντων, οἵτινες κατήντησαν σκελετὰ, ἀγρίαν χαρὰν διὰ τοὺς ἐνθαρρυντικοὺς λόγους τοὺς ὁποίους ἀπευθύνει εἰς αὐτοὺς, πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ ἥρωος εὕρισκομένου ἐν τῷ μέσῳ τοιούτου δεινοῦ κινδύνου καὶ τὴν βεβιασμένην γενναιότητα τῶν ὑπασπιστῶν του, οἵτινες ἀκολουθοῦσι τὸ παράδειγμά του.

Ὁ ἀριθ. 128 δεικνύει ἓνα μικρὸν τάπητα τῶν Κυρίων Crossley τῆς Halifax ὡραιότητων χρωμάτων, τὸν ὁποῖον ὁ ἀγγλικὸς τύπος ἐπαινῶν θέτει εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν μὲ τὰ Gobelins.

Τοιχοστρώματα. — Διὰ τῆς λέξεως ταύτης ἠναγκάσθην νὰ μεταφράσω τὴν γαλλικὴν Tapisserie, διότι τὰ τοιχόχαρτα δὲν εἶναι εἰμὴ κλάδος τούτων. Οἱ Εὐρωπαῖοι, καὶ ἰδίως οἱ Γάλλοι, ὅταν λέγωσι Tapisserie, ἐννοοῦν τὰ ἀπὸ ὕφασμα, κατυφὲν, δαμασκηνόν, διάχρυσον, διάργυρον ἢ διηνητισμένον μεταξωτὸν, τὰ ἀπὸ ὀλοσηρικόν, ἀπὸ καλάμινθον, ἰνδόστικτον καὶ χαρτίον καλύμματα τῶν τοίχων τῶν θαλάμων καὶ δωματίων των. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀρχαῖοι δὲν μετεχειρίζοντο εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν των τοιαῦτα, δὲν μᾶς ἀφήκαν οὐδεμίαν καταλληλότεραν λέξιν. Αἱ οἰκίαι τῶν προγόνων μας ἐσωτερικῶς ἐχρίοντο μὲ ἄσβεστον, ὡς καὶ σήμερον ἔτι αἱ ἰδικαί μας, καὶ ὁ κονιατῆς (σουβατζής) διὰ τοῦ κανόνος, τοῦ ἀλφαδίου καὶ τῆς στάθμης διέγραφεν ἐπὶ τῶν τοίχων μικρὰ ζῶα, διακλαδιζόμενα σχέδια καὶ ἄλλα διάφορα, πρὶν ἢ ὁ τοιχογράφος διαδεχθῇ αὐτόν.

Ἐκτὸς τούτου οἱ ἀρχαῖοι ἐμαρμάρονον καὶ τοὺς τοίχους μεταχειριζόμενοι διάφορα εἶδη ἀμμοκονίας. Ἐπὶ Πλινίου (Plin. H. N. 35. 1) οἱ μονόχροοι μαρμαρωτοὶ ἐψηφιδούντο μὲ διαφόρους ὕλας, ὥστε νὰ σχηματίσωσι ζῶα, δένδρα καὶ ἄλλα ἀντικείμενα· ἐν ἄλλοις λόγοις, ἢ ὡραία ἐφεύρεσις ἢ ἐπονομαζομένη Φλωρεντινὴ Μωσαϊκὴ εἶναι θυγάτηρ τοῦ τρόπου τούτου. Ἐπίσης μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καθ' ὃν σήμερον ψηφιδοῦσι τὸ ἔδαφος καὶ τοὺς θόλους, λέγει ὁ Πλίνιος ὅτι μὲ μικρὰ τεμάχια μαύρων ὑάλων ἐψηφίδονον καὶ τοὺς τοίχους των (Plin. H. N. 157. 26. 5. 67).

Εἰς τὴν Γαλλίαν τὰ τοιχοστρώματα φέρουν τὰς ἐπομένους διαφόρους ὀνομασίας:

Tapisserie basse-lisse	— ὀριζοντοῦφαστα.
„ haute-lisse	— καθετοῦφαστα.
„ Bergame	— Βεργάμης.
„ de l'apport	— τοῦ συναγωνισμοῦ.
„ de cuir doré	— χαλκόχροα.
„ de coutil	— τῆς κανναβίδος.
„ de papier	— τοιχόχαρτα.
„ de cire	— κηρωτά.

Τὰ ὀριζοντοῦφαστα εἶνα ἀπὸ διαχρυσωμένην ἢ διαργυρωμένην μέταξαν καὶ λινόν· φέρουν δὲ ἀνθρώπους, διάφορα ἀντικείμενα, ῥωπογραφίας, κτλ. Τὰ καθετοῦφαστα εἶναι τῆς αὐτῆς κατασκευῆς καὶ τέλει αὐτὰ, πλὴν ὀνομάζονται οὕτω, διότι κατασκευάζονται καθέτως, καὶ ὄχι ὀριζοντεῶς.

Τὰ Βεργαμηνὰ ὀνομάσθησαν οὕτω, διότι λέγουν ὅτι πρῶτοι οἱ κάτοικοι τῆς ἐν Ἰταλίᾳ πόλεως Βεργάμης κατεσκεύασαν τοιαῦτα. Εἶναι δὲ χονδρότερα καὶ κατασκευάζονται ἀπὸ τρίχας βοῶν καὶ αἰγῶν, λινόν, καὶ βάμβακον. Ἡ Ἑλμπαῖφ καὶ ἡ Ρουὰν ἦσαν ἄλλοτε περιφημόταται διὰ ταῦτα· ὀνομάζοντο δὲ καὶ τοιχοστρώματα τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου ἢ τῆς πύλης τῶν Παρισίων, διότι ἐπωλοῦντο εἰς τὰς ἐνορίας ταύτας τῆς γαλλικῆς μητροπόλεως.

Apport ὀνομάζουν τὸν δημόσιον τόπον τῶν πανηγύρεων, ὅπου φέρουν ἐμπορεύματα καὶ γίνεται συναγωνισμός. Τὰ Coutil ὀμοιάζουν ὀλίγον μὲ τὰς βόλζας τῆς Βεγγάλης, δηλ. εἶναι σφιγκτὰ καὶ δυνατὰ ὥς στρωματόπανα.

Τοιχόχαρτα ἀγγλικά ἐξέθησαν οἱ Κύριοι Ἐδουῖνος Φλέσχερ, Ναθαναήλ Hinchliff, Πάρκερ Townsend καὶ Ἑρρίκος Τούρνερ.

Ὁ ἐν Royston Κ. Ἐδουῖνος Φλέσχερ ἐξέθηκε διάφορα τοιχόχαρτα χρωματισμένα, γρανιτικά καὶ μαρμαρωτά, τὰ ὅποια δύνασαι νὰ πλύνῃς. Ὁ Κ. Ναθαναήλ Hinchliff ἐξέθηκε διάφορα φέροντα ἀραβουργήματα. Οἱ Κύριοι Πάρκερ Townsend ἐξέθηκαν τοιχόχαρτα συνιστάμενα ἀπὸ μαλλίον καὶ χρυσοῦν χαρτίον, φέροντα δὲ ἄνθη, καρπούς, ἀραβουργήματα καὶ γλυπτὰ περιθώρια· εἶναι δὲ ἄξια νὰ κοσμήσωσι τοῦ πλουσιωτέρου παλατίου τοὺς τοίχους.

Ἡ εἰκονογραφία τὴν ὁποίαν ὁ ἀναγνώστης βλέπει εἰς τὸν ἀριθ. 129 εἶναι τοιχόχαρτον ἐκθετόμενον ἀπὸ τὸν Κύριον C. Μοχον τοῦ Λονδίνου, ὅστις καὶ ἐστόλισε τὸ παλάτιον τῆς βασιλείας Βούκιγγαμ μὲ τὰ ὡραῖα ἔργα του. Εἶναι ῥυθμοῦ τῆς Ἑλισάβετ, μάρμαρωτόν, χρυσοῦν, ἠλεκτρωτόν, καὶ τρωντί

τῶν ὡραιότερων δειγμάτων τοῦ εἴδους τούτου ὅπου ἔχομεν ἐνταῦθα.

Δίδομεν ἔτι εἰς τὸν ἀριθ. 3 τὴν εἰκονογραφίαν ἑτέρου δείγματος τοιχοχάρτου ἀπλουστεροῦ μὲν, πλὴν φυσικωτέρου καὶ οἰκονομικωτέρου.

Ὁ Κ. Ἑρρίκος Τούρνερ αὐξάνει τὴν ποικίλιαν αὐτῶν ἐκθέτων τοιχοχάρτα διαφόρου κατασκευῆς. Μεταξὺ τούτων δὲ διακρίνονται τὰ μάλλινα δαμασκηνά, ἢ πράσινα μάλλινα, καὶ τὰ ὑαλωτὰ βαμβακηρά, μὲ περιθώρια καὶ Ἑλισαβετίους στολισμούς ἢ Ἑλληνικά ποικίλματα.

Ἐκτὸς τούτων πολλοὶ ἄλλοι ἐκθέται συναποδεικνύουσιν ἀρκούντως τὴν εἰς τὸν κλάδον τούτον τῆς βιομηχανίας πρόοδον τοῦ ἀγγλικοῦ ἔθνους.

Εἰς τὰ γαλλικὰ δωμάτια ὁ Κ. Θεόδωρος Βιβὲ ἐξέθηκε κηρωτὰ τοιχόχαρτα, τὰ ὅποια ἦσαν ἐν μεγάλῃ χρήσει περὶ τὴν ἰστ'. ἑκατονταετηρίδα. Ὁ Κ. Ἑρρίκος Οὐίλλιαμς διάφορα ῥυθμοῦ Γοτθικοῦ, Τοσκανικοῦ καὶ τῆς Ἀναγεννήσεως, ἀπομιμήσεις δὲ ἀχάτου, ξύλου καὶ μαρμάρου. Οἱ Κύριοι Λουδοβίκος Φρανσουὰ Cerceuil βαμμένα καὶ συμπεφυρμένα μάλλινα. Οἱ ἐκ τοῦ ἄνω Ῥήνου Κύριοι Ζουμπέρ καὶ Σύντρ. ἐξέθηκαν τοιχόχαρτα λεπτοτάτης ἐργασίας· μεταξὺ τούτων δὲ ἐν περιστάνον τὸν οὐρανόν, τὰς πυραμίδας τῆς Αἰγύπτου, τοὺς ἐλιγμούς τοῦ Νείλου, ἐν τζαμίον, διάφορα αἰγυπτιακὰ ἐρεῖπια, δένδρα καὶ ἄνθη. Εἶναι δὲ τὸ ὡραιότατον τῶν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου καὶ ἱκανὸν ν' ἀποδείξῃ μαγικωτάτην τὴν αἰθουσαν εἰς τὴν ὁποίαν ἤθελε προσαρμοσθῇ.

XIII.

Ὠραῖαι Τέχναι.

Οὐδὲν χαρακτηρίζει ἀκριβέστερον τὴν εὐφυΐαν καὶ ζωηρὰν φαντασίαν ἔθνους τινὸς παρὰ τὰς ὡραίας τέχνας. Ἐλπιζε πάντοτε ἀπὸ τὸν λαὸν τὸν ὁποῖον βλέπεις ἐμπαθῶς καλλιερгоῦντα αὐτὰς, ἂν καὶ εὐρίσκεται ὑπὸ δουλείαν. Αἱ ὡραῖαι τέχναι εἶναι ἡ πραγματοποίησις τῶν ὀνείρων τοῦ ἰδανικοῦ κόσμου. Ὁ ἰδανικὸς κόσμος γεννᾶται εἰς τὴν φαντασίαν μας ἀπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς ψυχῆς μας, καὶ ἐμπνεύσεις τῆς ψυχῆς δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ἡ ποίησις, ὁ ἔρως, ἡ γενναιότης ἢ ἐλευθερία· ἐν λόγῳ, ὁ κρύφιος ἐκείνος πόθος νὰ παραστήσῃς αἰσθητὸν εἰς τοὺς ἄλλους

κάτι τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς καρδίας σου, εἰς τὴν διάνοιάν σου, καὶ τὸ ὁποῖον ποτὲ μὲν σ' ἐξάπτει ἐνθουσιωδῶς μέχρι πτερύγων, ποτὲ δὲ σὲ ρίπτει εἰς μεγίστην ληθαργίαν.

"Όταν εἰς ἓν ἔθνος ὑπάρχωσι τοιαῦτα αἰσθήματα, ὅταν βλέπῃς αὐτὸ ἔχον τοιαύτας φυσικὰς κλίσεις, τοιοῦτον σφοδρὸν ἔρωτα πρὸς πᾶν ὅ,τι μὲ δύο λέξεις ὠνομάσαμεν ὠραίας τέχνας, τὸ ἔθνος τοῦτο τρέφει σπινθήρα φωτὸς, ὅστις μίαν ἡμέραν θέλει μεταβληθῇ εἰς λαμπρὸν σέλας.

Ἐξετάσετε τὰ παρελθόντα μεγαλεῖα τῶν ἐθνῶν. Πότε ἤκμασεν ἡ Αἴγυπτος; Ὅτε αἱ ὠραῖαι τέχναι ἤκμαζον ἐν αὐτῇ. Πότε ἡ Ἑλλάς; ἡ Ῥώμη; ἡ Ἰταλία; Ὅτε καὶ αἱ ὠραῖαι τέχναι. Ἐξετάσετε ποῖα τῶν ὑποδουλωθέντων ἐθνῶν ὠρμητικώτερον ἐπροσπάθησαν νὰ θραύσωσι τὰ δεσμά των· ὅσα τὰς ἀναμνήσεις τῶν ὠραίων τεχνῶν ἐφύλαττον. Ταῦτα ἐδάκρυον καὶ ἐθερμαίνοντο ἐνώπιον ἐνὸς καὶ μόνου μικροῦ Ἑρμοῦ, καὶ ἡ φαντασία των, καὶ τοὶ δεδουλωμένοι, ἔκραζεν ἐλευθερίαν. Τουναντίον, ἐδουλώθη ἔθνος μὴ ἔχον κλίσιν πρὸς τὰς ὠραίας τέχνας; ἡ δουλεία του εἶναι αἰωνία, οὐδὲ παρέχει ἀπελευθερώσεως ἐλπίδα.

Ἡ παρακμὴ, Κύριοι, τῶν ὠραίων τεχνῶν σημαίνει τὴν παρακμὴν τοῦ λαοῦ. Τολμηρὰ μὲν ἡ ἰδέα, ἀληθεστάτη δὲ καὶ ἀποδεδειγμένη. Πότε ἡ Ἑλλάς παρήκμασεν; Ὅτε οἱ Δημήτριοι οἱ Φαληρεῖς, βασιλεῖς τινες καὶ ἀρχηγέται ἐταπείνωσαν τοὺς καλλιτέχνας τῆς, καὶ ἐβίαζον αὐτοὺς νὰ κατασκευάζωσι τὰ ἀγάλματα καὶ τὰς εἰκόνας των καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ. Ὁ καλλιτέχνης δὲν ἐξήσκει ἕκτοτε ἐλευθέρως τὴν τέχνην του, καὶ ἡ φαντασία του περιωρίζετο εἰς στενὰ ὅρια. Πότε ἡ Ἑλλάς ἤκμαζεν; Ὅτε ὁ καλλιτέχνης εἶχεν ὅλα τὰ προνόμια τοῦ ἐλευθέρου πολίτου, ὅτε ἐκλέγετο στρατάρχης, σύμβουλος, νομοθέτης τοῦ ἔθνους, ὅτε ἡ νεολαία ἐφοίτα, ἡ μᾶλλον εἰσῆρχετο καὶ ἐξήρχετο εἰς τὰ ἐργαστάσιά των ὡς εἰς δημόσια σχολεῖα (Ἀριστοτελ. Πολιτ. 8, 3). Ἐξετάσετε τὰς ὠραίας τέχνας εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ θέλετε εὑρεῖ τὰ αὐτὰ αἷτια ἀκμῆς καὶ παρακμῆς.

Ἐντὸς τῆς μεγάλης ταύτης κρυσταλλίνης ἐγκυκλοπαιδείας εὔρομεν ὅλα τὰ ἐξευγενισμένα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἔθνη καλλιεργοῦντα τὰς ὠραίας τέχνας, ὀλίγα ὅμως ἐξ οἰκείας φαντασίας καὶ καρδίας. Ὅλα ἔστειλαν ἀγάλματα, πλὴν εἰς τὰ πλεῖστα ὁ πιθηκισμὸς εἶναι γενικὴ ἀσθένεια· ἂν δὲ καὶ εἰς ἔθνος τι φαίνωνται αἵφνης δύο ἢ τρεῖς καλλιτέχναι, δὲν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ κρίνωμεν ὅτι ὅλος ὁ λαὸς εἶναι ἑκδοτος εἰς τὰς ὠραίας τέχνας. Ἡ ὑπόληψις ἔθνους τινὸς ὁμοιάζει τὴν ὑπόληψιν ἀνθρώπου, καὶ

καθὼς ἡ ὑπόληψις τοῦ ἀνθρώπου ἔχει νηπιότητα, ἀνδρισμὸν καὶ ἀθανασίαν, καθὼς πλείσται ἀγαθαὶ πράξεις συμβάλλουν νὰ συστήσωσιν αὐτὴν, καὶ ἡ ἐλαχίστη κακὴ νὰ ἀφανίσῃ ὅλας τὰς πολυμόχθως ἀποκτηθείσας δάφνας, οὕτω καὶ διὰ τὴν σύστασιν τῆς ὑπολήψεως ἔθνους τινὸς ἀπαιτοῦνται πλεῖστα παραδείγματα, καὶ πλείστοι νὰ συμβάλωσι διὰ νὰ σχηματισθῇ ἡ ἱστορία αὐτοῦ.

Ἐχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν ταῦτα ἂς μὴ περιπέσωμεν λοιπὸν διὰ μιᾶς εἰς ἕκτασιν ἐνώπιον τῆς ἀφθονωτάτης ταύτης ποικιλίας τῶν ἔργων τῶν ὠραίων τεχνῶν, τὰ ὁποῖα ἐπλημύρησαν εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, καὶ ἂς μὴ ἀκολουθήσωμεν τυφλοῖς ὄμμασι τὴν γνώμην τῶν πέριξ ἡμῶν κραζόντων. Ἡ Ἀμερικὴ, ἡ ἐκθέσασα τὴν Ἑλληνίδα δούλην καὶ τὸν Ὀλιβερ Τουῖστ, εἶναι τὸ πρῶτον ἔθνος εἰς τὴν γλυπτικὴν. Ἡ Πρωσσία, ἡ ἐκθέσασα Ἀμαζόνα, παλαίουςαν μὲ τίγριν, εἶναι πρώτη εἰς τὴν ὀρειχαλκογλυπτικὴν, τὸ Βέλγιον, τὸ ἐκθέσαν τὸν ἐρωτόληπτον Λέοντα, εἰς τὴν πλαστικὴν, κ.τ.λ. Ἐντὸς τοῦ σχολείου τούτου ὑπάρχουν καὶ ἀριστουργήματα καὶ περιττὰ πολλὰ. Ἡμεῖς δὲ ἂς ἐξετάσωμεν τὰ ἀριστουργήματα μὲ τοὺς κανόνας, τοὺς ὁποίους μᾶς ἀφήκαν οἱ Φειδῖαι, οἱ Πολύκλητοι, οἱ Εὐφράνορες καὶ Λύσιπποι, καὶ ἂς παραλείψωμεν τὰ περιττὰ διὰ τοὺς θέλοντας νὰ τὰ προσθέσωσιν εἰς τὰ πολύτομα συγγράμματά των.

Ἡ Γλυπτικὴ, ἡ Ζωγραφικὴ καὶ ἡ Μουσικὴ ἦσαν καὶ εἶναι αἱ πρῶται τῶν ὠραίων τεχνῶν.

Τῆς γλυπτικῆς ὁ ἀνταγωνισμὸς ἐνταῦθα εἶναι μέγιστος. Τῆς ζωγραφικῆς ἐστάλησαν εἰκόνες τινὲς ἐπὶ σινικῆς ζύμης καὶ ἐλέφαντος καὶ τινα ἡλιότυπα· τῆς δὲ μουσικῆς ἔχομεν ἀφθονα δειγμάτων πάντων τῶν ξυλίνων, μεταλλίνων καὶ ἐγχόρδων ὀργάνων αὐτῆς.

Ἄν ἀκούσης τὸν σημερινὸν ἄνθρωπον ὁμιλοῦντα περὶ γλυπτικῆς ἐνώπιον τῆς Ἑλληνίδος αἰχμαλώτου, ἡ τέχνη, οὐ μόνον ἔφθασε τὴν ἀρχαίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπερέβη. Τὰ ἐκδοθέντα ἀντίτυπα τοῦ ἀγάλματος τούτου, ὁ περὶ αὐτοῦ πολὺς λόγος εἰς τὰς ἐφημερίδας τόσον μεθύσκουν τὸν περικυκλοῦντα τὸν στηλοβάτην τῆς Ἑλληνίδος κόσμον, καὶ εἰς τοσοῦτον φέρουν ἐνθουσιασμὸν, ὥστε, ἂν τὸ δυστυχὲς ἄγαλμα ὠμίλει ἢ θελεν ἐκφωνήσῃ, ἀρκεῖ! μ' ἐπνίξατε! Ὅταν δὲ ἀπομακρυνθῶσιν ἀπ' αὐτοῦ, ὅλοι ἐνθουσιωδῶς κράζουν, ἀριστούργημα! ἀριστούργημα! (ἰδὲ ἀριθ. 175 καὶ 176).

Ἐξετάζων τις τὸ ἄγαλμα τοῦτο ὑπὸ γενικὴν ἔποψιν εὐρίσκει αὐτὸ τῷ ἄριστῳ ἀριστοῦργημα· διότι βλέπει ὠραῖον σῶμα γυναικὸς, ἐχούσης τὸ αὐτὸ ὡς

ἔγγιστα σχῆμα ὅποιον καὶ ἡ Κνιδία Ἀφροδίτη τοῦ Πραξιτέλους ἢ ἡ Μεδικαία Ἀφροδίτη τοῦ Κλεομέ-
 νους (εἶναι δηλ. ὀρθία καὶ φέρει τὰς χεῖρας πρὸς τὸ
 ὑπογάστριον)· διότι βλέπει λεπτοτάτην ἀναλογίαν
 τοῦ σώματος πρὸς τὰ μέλη· διότι βλέπει ὅτι ὁ καλ-
 λιτέχνης ἄριστα ἐμιμήθη τοὺς μηροὺς, τοὺς βραχί-
 ονας, τὰ νῶτα, τὰ κοιλώματα τῆς σαρκὸς, τοὺς δακτύ-
 λους τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, τὴν κόμην, καὶ
 τέλος ὅλην τὴν συναρμογὴν τοῦ προσώπου. Ἄν
 ὅμως τὸ ἐξετάσῃ λεπτομερέστερον, βλέπει ὅτι ὅξει
 νέας τέχνης. Περὶ δὲ τῆς ἐπωνυμίας αὐτοῦ λέγο-
 μεν, ὅτι πᾶν ἄλλο ἄγαλμα δυνατὸν νὰ παραστήσῃ
 Ἑλληνίδα παρὰ τὸ τοῦ K. Hiram Power. Ὅποιαν
 δούλην Ἑλληνίδα ἐννοεῖ ὁ τεχνίτης· τῆς ἀρχαιότη-
 τος ἢ σημερινῆς; Ἄν τῆς ἀρχαιότητος, ἃς μᾶς
 συγχωρηθῇ νὰ εἰπώμεν, ὅτι οἱ γλύπται τῆς ἀρχαίας
 Ἑλλάδος δὲν κατεσκεύαζον ἀγάλματα θνητῶν με-
 τοσαύτην ἀβρότητα, ὥστε τὸ κάλλος αὐτὸ νὰ κα-
 ταντᾷ ψευδὲς μᾶλλον ἢ ὑπαρκτὸν, μάλιστα δὲ δού-
 λης ἀλυσιφόρου, τὴν ὅποιαν τὰ δεινὰ ἡλλοίωσαν
 βεβαίως. Τότε μόνον οἱ γλύπται περιειργάζοντο
 τὸ ἄγαλμα, ὅταν ἐπρόκειτο περὶ θεᾶς τινος τῆς
 Μυθολογίας, τῆς Ἀφροδίτης. Ἄν ἐννοῇ αἰχμάλω-
 τὸν ἐκ τῶν νεωτέρων χρόνων, μὰ τὴν ἀλήθειαν,
 ζαλίζομεν καθ' ἐκάστην τὴν κεφαλὴν μας διὰ νὰ
 ἐνθυμηθῶμεν, ἂν ποτε εἰς τὰ μέρη μας ἀπηντήσαμεν
 κάλλος μὲ χαρακτηριστικὰ ἀψύχου μᾶλλον ἢ ἐμψύ-
 χου γυναικός. Ἄν ποτε ὁ γλύπτης οὗτος περιγηθῇ
 τὴν Ἑλλάδα, θέλει πεισθῇ ὅτι οὔτε αἱ γυναῖκες τῆς
 Σπάρτης, οὔτε τῆς Μεσσηνίας, οὔτε τῆς Ἀργολίδος,
 οὔτε τῆς Ἀττικῆς ἢ ἄλλης τινὸς ἐπαρχίας μας
 ἔχουσι τὰ χαρακτηριστικὰ τόσον νεκρὰ ὡς τὰ τοῦ
 ποιήματός του. Ἡ σημερινὴ Ἑλληνίς, ἥτις οὐδ'
 εἰς μαλακὰ στρώματα ἀνετράφη, οὐδὲ μὲ ὄλμον
 (κόρσεν) εἰς τὴν μέσσην, οὐδ' ἐφυλάκισε τοὺς πόδας
 τῆς εἰς σανδάλια τοῦ συρμοῦ· τῆς ὁποίας τὸ αἷμα
 δὲν παράγεται ἀπὸ τὰ ἐκλεκτὰ καὶ σπάνια ἐκείνα
 ἐδέσματα τὰ ὅποια ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ γαστριμαρ-
 γία κατασκευάζουσιν· ἥτις δὲν χορεύει τοὺς ἐθνικοὺς
 χοροὺς εἰς λαμπρὰ καὶ θερμὰ δωμάτια, ἐν μέσῳ τοῦ
 καύσωνος, ὥστε νὰ ξηραίνεται ὅλη, ἀλλ' εἰς τὸ
 ὑπαιθρον, καὶ κατὰ μεσημβρινὸν ἥλιον ἢ διαπερα-
 στικὸν ψυχρὸς· ἥτις ὡς ἐλαστικὴ δορκὰς ἀναβαίνει τὰ
 ὄρη καὶ καταβαίνει τὰς κοιλάδας, ἢ σημερινὴ Ἑλ-
 ληνίς, λέγομεν, ἔχει τὸ ἀνάστημα μᾶλλον ὑψηλόν,
 τὸ σῶμα εὐτραφές, τοὺς μυῶνας, τὰς φλέβας καὶ τὰ
 νεῦρα ἔκτυπα καὶ ἐκφραστικώτερα, τὸ πρόσωπον
 πλέον ἄρρενωπὸν, τὴν ῥίνα εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τὸ
 μέτωπον γραμμὴν, ὡς καὶ τὰ ἀγάλματα, τοὺς
 ὀφθαλμοὺς μᾶλλον μεγάλους καὶ ζωηροὺς, καὶ τὰς

παρεῖας σπάνιως ὑστερημένας χρώματος. Τὸ δὲ
 ἄγαλμα τοῦ K. Hiram Power οὐδὲν τούτων φέρει,
 διὰ νὰ ὀνομασθῇ Ἑλληνίς δούλη· καὶ ἂν εἰς αὐτὸ
 ἐνεφύετο ζῶη, ἂν μετεβάλλετο εἰς ἄνθρωπον καὶ
 ἐρρίπτετο εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὑπέμενε τὴν εἰρημέ-
 νην σκληραγωγίαν, οὐδὲ δύο ἡμέρας ἤθελε ζήσει
 ἄλλως τε, οὔτε ἁρμοδία, οὔτε ἀνάλογος, οὔτε ἀρεστή
 ἤθελεν εἶσθαι εἰς τοὺς ἄνδρας τοῦ τόπου τοιαύτη
 γυνή.

Ἄν πρέπη νὰ κρίνωμεν αὐτὸ κατὰ τοὺς κανόνας
 τῆς ἀρχαίας τέχνης, δύο παρατηρήσεις μόνον ἀπο-
 δεικνύουν ὅτι οὐδ' ἀρχαίαν Ἑλληνίδα ἐκφράζει.

Τὴν σήμερον θεωροῦν καὶ παροιμιωδῶς ὀνομάζου-
 νται ὠραιότερον τοῦ ὠραίου φύλου πόδα τὸν Ἰσπανικόν·
 δηλ. τὸν ἔχοντα εὐμορφον καὶ ἐξέχον τὸ μεταξὺ τῶν
 δακτύλων καὶ τοῦ ταρσοῦ πρῖσμα. Ὀραιότεροι
 δάκτυλοι τῶν χειρῶν θεωροῦνται σήμερον εἰς τὴν
 Γαλλίαν οἱ μικρότατοι ἐκεῖνοι, οἱ ἐλεφάντινοι, οἱ
 λήγοντες εἰς ὄνυχας κυρτοὺς, στιλπνοὺς, ἐπιμήκεις
 ὀλίγον, ἠλεκτροχρόους. Ἡ ἐνταῦθα Ἑλληνίς δούλη
 ἔχει θαυμασίους Ἰσπανικοὺς πόδας, Γαλλικοὺς
 δακτύλους, καὶ ἂν εἴχομεν τὸ μικροσκοπίον τοῦ
 Φειδίου ἢ τοῦ Πραξιτέλους, ἠθέλομεν ἀνακαλύψαι
 καὶ ἄλλα ξένα.

Τόλμη, τόλμη μεγίστη, ἴσως παραλογισμὸς τὸ
 νὰ ζητῶμεν νὰ διαφωνήσωμεν πρὸς τὴν κοινὴν γνώ-
 μην· ἠθέλαμεν δὲ παραιτηθῇ τοῦ ἀγῶνος, ἂν πρὸς
 ἀπόδειξιν τῶν παρατηρήσεών μας τούτων δὲν ἐπρό-
 κειτο νὰ ἐκθέσωμεν ἐν συνόψει τὰς ἐπομένας σκέ-
 ψεις, ἡγουν τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ποτὲ ἢ
 σημερινὴ γλυπτικὴ, ὅσον καὶ ἂν ὑψωθῇ, δὲν θέλει
 φθάσει τὴν ἀρχαίαν.

Αἱ περίοδοι τῆς ἱστορίας μας ὑπῆρξαν καὶ περίο-
 δοι τῶν ὠραίων μας τεχνῶν. Βλέπομεν ὅτι μέχρι
 τοῦ 580 π. X., ὅτε ἔπαυσαν οἱ μῦθοι καὶ ἡ ἱστορία
 εἶναι μᾶλλον ἀξιώπιστος, μόνον ἀγάλματα θεῶν καὶ
 ἡμιθέων κατεσκεύαζοντο. Τὰ ἀκόλουθα 100 ἔτη,
 δηλ. 580—480 π. X., πρόδρομοι τῆς ἐνδοξοτέρας
 ἐποχῆς τῆς Ἑλλάδος, εἶναι πρόδρομοι ἐπίσης τῆς
 ἐνδοξοτάτης ἐποχῆς τῶν Φειδιῶν καὶ Πραξιτελῶν.
 Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους συνεστήθησαν εἰς Ἀθή-
 νας, Ἀργος, Αἴγιναν, εἰς τὴν Ἰωνίαν καὶ εἰς τινὰς
 νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους αἱ διάφοροι σχολαὶ τῆς
 τέχνης, καὶ σχεδὸν κατὰ τοὺς χρόνους τούτους
 ἤρχισαν τὸ πρῶτον νὰ φαίνωνται οἱ ἀνδριάντες, καὶ
 ἀμιλλώμενοι οἱ τεχνῖται νὰ ἐξομοιώσωσιν αὐτοὺς
 ἐντελῶς πρὸς τοὺς ἀληθεῖς ἡρώας των, ἔφερον τὴν
 τέχνην εἰς τὸν κολοφῶνά της. Ἐρχεται τέλος ἡ
 ἐποχὴ τοῦ 480—336, ἡ λαμπρὰ ἐκείνη ἐποχὴ, ἡ
 μήτηρ τῆς φιλοσοφίας, τῆς ῥητορικῆς, τῆς στρατη-

γικής καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιστημῶν, ἥτις ἐγέννησε τὸ μέγα ἐκεῖνο πλῆθος τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, διὰ τοὺς ὁποῖους τοσοῦτον σήμερον σεμνυνόμεθα, οἵτινες καὶ σήμερον καὶ αἰείποτε θέλουν μείνει ὑπογραμμὸς καὶ πρότυπα ὅλου τοῦ κόσμου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ Ἀττικὴ σχολὴ παρήγαγε τὸν Φειδίαν, τὸν δαιμόνιον ἐκεῖνον ἀντιγραφέα τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν, τὸν ἐκ Ῥηγίου Πυθαγόραν, τὸν Ἀλκαμένην, τὸν Ἰκτῖνον, τὸν Καλλικράτην καὶ τέλος τὸν Σκόπαν καὶ τὸν Πραξιτέλη, οἵτινες ἔφεραν τὴν σχολὴν εἰς βαθμὸν ἀνώτερον καὶ αὐτοῦ τοῦ Φειδίου βλέπομεν τὴν Ἀργεῖαν σχολὴν παράγουσαν τὸν Πολύκλειτον, μέγαν διδάσκαλον τῆς τορευτικῆς ἢ χρυσελεφαντικῆς καὶ τῆς ἐξ ὀρειχάλκου ἀγαλματοποιίας, εἰς τοῦ ὁποῖου τὰ ἔχνη τοσοῦτον εὐκλεῶς ἐβάδισαν Μύρων ὁ Ἐλευθερεὺς, Εὐφράνωρ ὁ Κορίνθιος, Λύσιππος ὁ Σικυνώνιος καὶ πλῆθος ἄλλων ἐξόχων καλλιτεχνῶν. Ἡ ἱστορία τῆς τέχνης κατὰ τοὺς χρόνους τούτους τοσοῦτον νευρώδης καὶ μεγάλη καὶ σεμνὴ φαίνεται, ὥστε καὶ ἡ ἐλαχίστη παραβολὴ πρὸς τὴν σημερινὴν εἶναι βλασφημία. Τὰ γηραιὰ καὶ σεσαθρωμένα ἔργα τῆς ἀρχαίας τέχνης ὅσα εὐρίσκονται σήμερον φυλακισμένα εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον, ἂν μετεφέροντο ἐπὶ τινα χρόνον εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, τοσοῦτον φόβον καὶ σέβας ἤθελον ἐμπνεύσει εἰς τοὺς σημερινούς καλλιτέχνας, ὥστε νὰ συντρίψωσι τὰ ἔργα τῶν μᾶλλον, ἢ νὰ δεχθῶσι τὸν συναγωνισμόν.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 336 μέχρι τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου 146, ὅτε ὁ Μούμιος ἐκυρίευσεν τὴν Κόρινθον, ἄρχεται ἐποχὴ διχονοιῶν, ἀποστασίας, ἐμφυλίων πολέμων καὶ παραλυσίας τῆς Ἑλλάδος. Αἱ ὠραῖαι τέχναι δυστυχῶς ἀκολουθοῦν τὴν αὐτὴν φθίσιν. Περὶ τὰς ἀρχὰς τῶν χρόνων τούτων, ἡ σχολὴ τῶν Πολυκλείτων καὶ Λυσίππων ἐξήπλωσε τοὺς κλάδους τῆς εἰς τὴν εὐκραῇ Ῥόδον. Ἐκεῖ ἀνεβλάστησαν ὁ Ἀγῆσανδρος, ὁ Πολύδωρος, ὁ Ἀθηνόδωρος καὶ ὁ Ἀπολλώνιος, τῶν ὁποίων τὰ περιβόητα ἔργα, δηλ. ὁ Λαοκόων, μνημεῖον σωζόμενον εἰς τὸ Βατικανόν τῆς Ῥώμης, ὁ Φαρνεσιανὸς ταῦρος ὁ παριστῶν τὸν Ζῆθον καὶ τὸν Ἀμφίωνα τιμωροῦντας τὴν Δίρκην καὶ σωζόμενος εἰς τὴν Νεάπολιν, εἶναι καθ' ὅλα ἄξια τῶν διδασκάλων τῶν. Ἐκ τῆς νήσου ταύτης αἱ ὠραῖαι τέχναι ἀπεδήμησαν εἰς Ἐφεσον, Πέργαμον, Σελεύκειαν καὶ Ἀλεξάνδρειαν, ὅπου καὶ ὑπεδουλώθησαν ἀνεπαίσθητως ὑπὸ τὸν Μακεδονικὸν ζυγόν. Οἱ τεχνῖται ἐκχαυνοῦνται καὶ αἱ ὠραῖαι τέχναι πίπτουν, ὡς ἔπεσε καὶ τὸ μέγα Ἑλληνικὸν ἔθνος, ὅχι διὰ νὰ ἐξαλειφθῶσι καὶ λησμονηθῶσι διὰ παντός, ἀλλὰ διὰ νὰ σχηματίσωσιν ἐτέραν περίοδον παραδοξοτέ-

ραν καὶ πλέον διακεκριμένην ἴσως, ἐπειδὴ οἱ δουλωθέντες Ἕλληνες ἔγειναν διδάσκαλοι τῶν νικητῶν Ῥωμαίων καὶ πρωτότυπα τῆς μέχρι νῦν διαλαμπύσης τέχνης ἐν τῇ βασιλίδι ταύτῃ πόλει. Ἐκτοτε ἄρχεται ὁ ἐξευγενισμὸς τοῦ ἀκάμπτου τούτου στρατιωτικοῦ ἔθνους. Τρόντι, οἱ Ῥωμαῖοι φιλόσοφοι, νομοθέται καὶ ῥήτορες τὰ πρῶτα μαθήματα τοῦ μεγαλείου τῶν ἐδιδάχθησαν εἰς τὰ σχολεῖα τῶν δουλωθέντων· οἱ ναοὶ, αἱ πλατεῖαι καὶ αἱ ἀγυαὶ τῆς πόλεως ταύτης ἐστολίσθησαν ἀπὸ τὰ ἀγάλματα καὶ λοιπὰ καλλιτεχνικὰ ἔργα ὅσα ἔστειλεν ὁ Μούμιος, ὅσα ἐκ τῶν Συρακουσῶν μετεκόμισεν ὁ Μάρκελλος, καὶ ὅσα ἄλλα ἐλήφθησαν ἐπὶ τῶν πολέμων τοῦ ἔθνους τούτου κατὰ τῶν Αἰτωλῶν, τοῦ Ἀντιόχου, τῶν Γαλατῶν τῆς Ἀσίας, τῶν Περσῶν, τοῦ Μιθριδάτου καὶ τῆς Κλεοπάτρας· ἡ γλυπτικὴ τότε ἀναφύεται εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἀναπτύσσεται καὶ σχηματίζει τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος πέμπτην λαμπρὰν περίοδόν της.

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ σμίλη καὶ ἡ γραφὴς ἔχουν μεγίστην καὶ ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν φαντασίαν, τὴν κρίσιν, τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας καὶ ὅλα τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα. Ἀλλὰ φαντασία, κρίσις, μεγαλεῖον ψυχῆς καὶ εὐγενῆ αἰσθήματα δὲν εὐρίσκονται τάχα σήμερον εἰς τόσους πεφωτισμένους λαούς; Εὐρίσκονται, ἀλλ' αἱ σημεριναὶ κοινωνικαὶ συνθήκαι δὲν εἶναι κατάλληλοι εἰς τὴν ἀνάπτυξιν των. Ἐξηγούμεθα σαφέστερον.

Ἡ ἐμπνευσις τοῦ καλλιτέχνου τῆς ἀρχαιότητος ἦτο ἐμπνευσις τὴν ὁποίαν ἐγέννων οἱ τότε νόμοι, τὸ πολίτευμα, τὰ ἔθιμα, οἱ τρόποι, ἡ θρησκεία, τὰ παραδείγματα καὶ οἱ χαρακτῆρες. Ὁ τότε καλλιτέχνης λ. χ. διὰ τὸ φρόνημα καὶ τὸ ἀξίωμα του ἐπάτει εἰς τὸν αὐτὸν τάπητα ἐφ' οὗ σήμερον πατοῦν οἱ φέροντες τὸ αἷμα τῆς εὐγενείας· ὁ τότε καλλιτέχνης λ. χ. εἰργάζετο διὰ μίαν ἀπλὴν δάφνην, καὶ ὅχι διὰ χιλιάδας ἀργυρίων· ὁ τότε καλλιτέχνης ὅταν ἐμελλε νὰ κατασκευάσῃ σῶμα, ἀντέγραφεν αὐτὸ ἐκ τῶν ἀγώνων εἰς τοὺς ὁποῖους οἱ Ῥωμαεῶτες ἄνδρες γυμνοὶ ἐξέθετον τὰ μυῶδη καὶ σύμμετρα σώματά των· ἔκαμνε τὰς φυσιογνωμικὰς παρατηρήσεις του, εἰς τὰ ἀμφιθέατρα ὅπου συνήρχοντο οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν λοιπῶν ἐξευγενισμένων τόπων, τὸ δὲ βραβεῖον τὸ ὁποῖον ἐδίδετο εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας, ἦτο πῦρ διαφλέγον τὴν φιλοτιμίαν του. Διάγων ὁ καλλιτέχνης εἰς τοιαύτην κοινωνίαν, ἐν ἣ οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος καὶ τοῦ Λυκούργου εἶχον ἐμπνεύσει ἀνδρίαν, ἔρωτα τῆς πατρίδος, φιλοτιμίαν, χρηστότητα, ἐλευθερίαν, ἀξιοπρέπειαν, ἐτίμων τὴν ἰκανότητα, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς κακούργους

ἐνεποιοῦν σέβας μᾶλλον ἢ φόβον, εἶχε τὴν ψυχὴν, τὴν φαντασίαν καὶ τὴν φιλοτιμίαν τρεῖς ἀκατασβέστους καμίνους· ὅλος δὲ κατεβασανίζετο ἕως οὐ ἐπὶ τοῦ παπύρου, τῆς σανίδος ἢ τοῦ μαρμάρου ἀπειργάζετο τὸ ἰδανικόν του ἀντικείμενον, τὸ ὅποιον οὔτε νὰ γευματίσῃ οὔτε ν' ἀναπαυθῇ ἄφινεν αὐτόν, ἀλλ' ἀενάως παρίστατο ἐνώπιόν του. Πολλάκις ὁ βίος του ὅλος κατετρίβετο εἰς ἓν καὶ μόνον ἔργον, τὸ ὅποιον εἶχε σχεδὸν τελειωμένον· οἱ φίλοι του ἐθαύμαζον αὐτὸ καὶ τὸν παρεκίνουν νὰ τὸ φέρῃ πλέον εἰς τὸ δημόσιον· μάτην ὅμως. Ἐκεῖνος ἦτον ὁ πλάστης του, ἐκεῖνος ἐκ τῆς ψυχῆς του ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὸν κόσμον, ἐκεῖνος μόνος ἐγνώριζε τί ἔτι ἐλείπετο διὰ νὰ τελειοποιηθῇ. Ἐξήρχετο λοιπὸν ἐκ νέου εἰς τὴν ἀγορὰν, ἔτρεχεν εἰς τοὺς ἀγῶνας, ἔκαμνε τὰς παρατηρήσεις του ἐπὶ τοῦ τελείου τῆς φύσεως, ἐγίνετο ἐκουσίως βορὰ ἔρωτος καὶ πάσης ἡρωικῆς πράξεως, ζητῶν εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα νὰ εὔρῃ τὸ λειπόμενον τοῦ ἀριστουργήματός του, καὶ τέλος ἀπέθνησκε μὴ ἀφίνων ἄλλην κληρονομίαν, ἄλλο κλέος εἰς τὰ τέκνα του, εἰμὴ τοῦ εἶδωλον τοῦ βίου του, τὸ εἶδωλον τῆς ἀθανασίας του.

Τὸ δὲ μαρμάρινον τοῦτο εἶδωλον τιθέμενον εἰς τινα ναὸν ἢ ἄλλο δημόσιον κατάστημα ἐγίνετο πῦρ φιλοτιμίας διὰ τοὺς λοιποὺς καλλιτέχνας, πῦρ ἔρωτος πρὸς τὴν τέχνην διὰ τοὺς θεατὰς, δόξα ἀείμνηστος διὰ τὸν ποιητὴν του.

Ἐρωτῶμεν λοιπὸν τέχνη παραγομένη ἐκ τῶν βαθυτάτων τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας αἰσθημάτων, ἐνδεδυμένη μὲ ὅ,τι ὥραϊον οἱ οὐράνιοι, θαλάσσιοι καὶ καταχθόνιοι κόσμοι τῆς μυθολογίας παρεῖχον, μεμιγμένη μὲ ὅ,τι ἡ θαλερὰ φύσις ἐπεδαψίλευσεν εἰς τὴν γῆν μας, ἐμψυχουμένη ἀφ' ὅ,τι αὐστηρὸν, σεμνὸν καὶ γενναῖον ὁ νόμος προεῖδεν, εἶναι δυνατόν νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν σημερινήν; ἥτις λαμβάνει ἀπὸ αὐτὴν τὰς ἀρχάς της, τῆς ὁποίας ὁ καλλιτέχνης θαυμάζεται μὲν ἀπὸ τοὺς ὀλίγους, δὲν ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ ὅλους, καὶ μὲ ὅλα τὰ προτερήματά του κατὰ τὴν κρίσιν τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων εἶναι κατώτερος τῶν ἀγραμματοτέρων καὶ ἀμαθεστέρων, ἐὰν οὗτοι μόνον ἦναι πλούσιοι ἢ εὐγενεῖς, καὶ ἐργάζεται μᾶλλον διὰ τὸ ἀργύριον ἢ διὰ τὴν δάφνην, τέλος δὲ, διὰ νὰ κατασκευάσῃ ἀριστουργήμα τι, πληρόνει ἄθλιόν τι πλάσμα, τὸ γυμνώνει, τὸ θέτει ἀπέναντι αὐτοῦ, ταπεινώνει τὴν φαντασίαν του, τὸν μέγαν τοῦτον κόσμον, ὅστις συνέχει αὐτόν μὲ ὅ,τι ὑψηλὸν εἰς τὴν φύσιν ὑπάρχει; Ὁ οἶκος, ἡ συμπάθεια, ἡ ἀθλιότης τοῦ κόσμου ἐμφωλεύουν τὰρα εἰς τὴν καρδίαν του· διότι, ἀντὶ τοῦ ὥραίου καὶ ἀθανάτου τὸ ὅποιον εἰδῆσα καὶ ἐλάτρευεν ἡ φαντασία του, τὸ

ἄθλιον ἐκεῖνο πρωτότυπὸν του, τοῦ ὁποίου τὸ πρόσωπον στερεῖται καὶ αἰδοῦς καὶ πάσης ἄλλης ἐντυπώσεως, τί ἄλλο δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ; Ἡ χεὶρ αὐτοῦ μηχανικῶς ἐργάζεται, ὡς ὁ ἐπαίτης μουσικὸς παίζει τὸ ὄργανόν του εἰς τὰς ὁδοὺς, καὶ κατασκευάζει μὲν ἔργον, βεβαίως, πλὴν τὸ κατασκευάζει ὅχι ὡς δημιουργὸς, ἀλλ' ὡς ἀντιγραφεὺς πεπλανημένης φαντασίας.

Ἐξετάσετε, πρὸς περισσοτέραν βεβαίωσιν τῶν σκέψεών μας, τὸν βίον τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν τοῦ σημερινοῦ κόσμου καὶ θέλετε ἰδεῖ ὅτι ὠραιότερα ποιήματά των ὑπῆρξαν ὅσα ἐξήλθον κατ' εὐθείαν ἐκ φαντασίας ἀναζωπυρωθείσης ἀπὸ τὰ σφοδρότερα πάθη τῆς ψυχῆς.

Ἡ ὥραία Δανάη τοῦ Βανδίκ, τί ἄλλο εἶναι εἰμὴ καθαρὸς καρπὸς ἔρωτος τῆς Λαίδης Βενετίας, ὅτε αὕτη μετὰ τὴν μονομαχίαν τοῦ Καρόλου Φιαμίνγκου ἔκλεισεν εἰς τὸν μέγαν ζωγράφον τὰς θύρας τῆς οἰκίας της;

Ὁ διδάσκαλος τοῦ Πάπα Σίξτου Δ', Βιάγγιος, ζωγραφισθεὶς ὡς δαίμων μὲ ὠτία ὄνου, τὸ ἀριστουργήμα τοῦτο τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, τί ἄλλο εἶναι εἰ μὴ καρπὸς ἐκδικήσεως κατὰ τοῦ Βιαγγίου, ὅστις πικρῶς εἶχε κατακρίνει τὰ ἔργα ἐκείνου;

Αἱ Μαδόνας τοῦ Ῥαφαήλ, ἐμπνεύσεις τῆς ὥραίας Ψωμοῦς (la bella Fornarina) τὴν ὁποίαν τόσον σφοδρῶς ἠγάπησεν, ἡ Μαδόνα del Procatario τοῦ Δομενικίνου, ἡ Αἰσιπάρθενος Μαρία τοῦ Κορεγιού, ὅλα ταῦτα καὶ τὰ λοιπὰ ἔργα τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν εἶναι προϊόντα σφοδροῦ πάθους τῆς ψυχῆς αὐτῶν. Ἴδου τί λέγει ὁ μέγας φυσιογνόμων Λαβάτερ (Ἀρμονία μεταξὺ τοῦ ἠθικοῦ καὶ σωματικοῦ κάλλους. Σελ. 109). “... Ὅποιά τινα εἶναι τὰ φρονήματά σου, ἄνθρωπε καλοκαγάθων αἰσθημάτων, ὅταν βλέπῃς τὰ ὑψηλὰ ἔργα τῆς ἀρχαιότητος! ὅταν ἐπιθεωρῇς τὰ θεῖα δημιουργήματα, τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀγγέλους τοῦ Ῥαφαήλου, τοῦ Guido, Mengs, West, Fuseli; Λέγε· ὁποῖα τις εἶναι ἡ συγκίνησίς σου; Θερμαίνεται ἡ ἐπιθυμία σου διὰ τὴν πρόοδον, τὸν ὥραϊσμόν καὶ τὸν ἐξευγενισμόν τῆς καθημέραν ἐκπιπτούσης φύσεως ἡμῶν! Ὡς ἐρασταὶ καὶ ἐφευρεταὶ τῶν τεχνῶν, οἵτινες πλουσίας εἰσθε ἄξιοι εὐγνωμοσύνης διὰ τὰ ἔργα τῆς ἀγχινοίας σας! σεῖς τέκνα τῆς ἀγχινοίας, ἐξ ὧν τὰ ἔργα ταῦτα ἐγεννήθησαν, ἀκροασθῆτε τὴν ἀλήθειαν ταύτην· εἰσθε οἱ ἐξιχνιασταὶ τῆς τελειοποιήσεως καὶ ἡμεῖς βαθεῖαν ἀπονέμομεν εἰς ὑμᾶς εὐχαριστίαν.”

Τὰ ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου ἀγάλματα εἶναι κατεσκευασμένα ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης ἐξ ἧς καὶ

τὰ ἀρχαῖα, δηλ. μαρμάρινα, ξόανα, ἐκ γύψου, ἐξ ὀρειχάλκου, ἐξ ἐλέφαντος, ἐκ χαλκοῦ καὶ σιδήρου. Ἐκτὸς τούτων ἀργυρὰ καὶ χρυσὰ μεγάλα δὲν ἔχομεν· μόνον δὲ τὰ μικρὰ ἐκεῖνα ἐπὶ τῶν ἀργυρῶν σκευῶν ὅσα εἶδομεν ἀντιπροσωπεύουν τὴν ἀργυρὸ-χρυσον γλυπτικὴν.

Διερχόμενος αὐτὰ νομίζεις ὅτι ὅλα κατεσκευάσθησαν ἀπὸ τὸν ἴδιον τεχνίτην. Ὑπάρχει παράδοξός τις ὁμοιότης· νομίζεις τῶντι ὅτι ὅλα εἶναι ἔργα τοῦ αὐτοῦ καλλιτέχνου ἢ ὅτι ὅλοι οἱ καλλιτέχναι ἐξηλθον ἐκ τῆς αὐτῆς σχολῆς. Ὁ αὐτὸς ρυθμὸς, ἡ αὐτὴ λεπτότης καὶ ἡ αὐτὴ γυμνότης χαρακτηρίζει αὐτὰ, ἂν καὶ ἦναι εἰς διαφόρους θέσεις καὶ διαφόρων ἐθνῶν.

Ἐξακολουθοῦμεν τὴν Ἀμερικὴν, ἐξ ἧς ἤρχισαμεν χάριν τῆς Ἑλληνίδος αἰχμαλώτου.

Εἰς τὰ δωμάτια ταύτης εἶδομεν ἕτερα δύο ἀγάλματα, τὰ ὅποια ἂν περιεργασθῇ τις λεπτομερέστερον, θέλει κατατάξῃ αὐτὰ εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τῶν ἔργων τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως.

Τὸ ἓν εἶναι ὁ τραυματισμένος Ἰνδὸς τοῦ Κ. Στίβενσων, καὶ τὸ ἕτερον ὁ Ὀλιβερ Τουϊστ τοῦ Κ. Bull Hughes. Ὁ τραυματισμένος Ἰνδὸς, κατασκευασθεὶς ἐκ μαρμάρου, εἶναι γυμνὸς ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἐχει δὲ τὸ σῶμα κυρτωμένον πρὸς τὰ ἔμπρὸς καὶ θεωρεῖ τὸ εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ τραῦμα. Τὸ βάρος τοῦ σώματος καταπίπτει σχεδὸν ὅλον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος, τοῦ ὁποῦ οἱ παλάμη εἶναι ἐξηπλωμένη εἰς τὸ ἔδαφος. Ἡ μία κνήμη τοῦ εἶναι τανυμένη, ἐνῶ ἡ ἄλλη εἶναι καμπυλὴ καὶ καθέτως πατοῦσα ἀναδεικνύει καλῶς ὅλα τὰ νεῦρα τοῦ σώματος, ἐκ τοῦ δεξιῦ ὤμου μέχρι τοῦ γόνατος.

Τὸ ἄγαλμα εἶναι τῶντι ἔντεχρον ἔργον· πρῶτον διότι εἰς τὸ κυρτωμένον στήθος βλέπεις ὅλους τοὺς αὐλακὰς καὶ ὅλας τὰς πτυχὰς τῆς σαρκὸς, καὶ εἰς τὸ ἀνοικτὸν καὶ ὀλίγον διεστραμμένον στόμα τοῦ διακρίνεις τὴν θνήσκουσαν φυσιολογίαν· καὶ δεύτερον, διότι ὅλον τὸ ἡλιόκαυστον σῶμά του, ἐπειδὴ ἔνεκα τοῦ κλίματος οἱ ἄνθρωποι εἶναι γυμνοὶ, γέμει νεύρων, μυῶνων καὶ ὀστέων ἄριστα μιμημένων. Τὸ ἄγαλμα ἔχει φυσικὸν μέγεθος, ἡ ξυρισμένη κεφαλὴ τοῦ δὲν φέρει ἄλλας τρίχας παρὰ θύσανον πρὸς τὴν κορυφὴν σφικτοδεμένων μαλλίων ὡς λόφον κράνους. Ἐκ τῆς ἀνοικτῆς πληγῆς τοῦ τὸ αἷμα ῥέει ἐπὶ τῆς σαρκὸς. Ἄν δὲ θελήσῃς νὰ ἐξετάσῃς τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἀκριβέστερον κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἀνατομίας τὸ εὐρίσκεις τελειότερον, ἀφοῦ ἀναβῇς εἰς τὰ ἀμερικανικὰ περίστωα. Ἐκ τοῦ ὕψους τούτου θεωρῶν αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ τὸ θαυμάσῃς ἐπὶ πλείον. Ὁ τράχηλος, τὰ νῶτα, ἡ μεταξὺ

τῶν δύο ὤμων φάραγξ, οἱ σπόνδυλοι τῆς νοτιαίας ἀκάνθης (ραχοκοκκάλου) καὶ τὰ διάφορα κοιλώματα τῆς σαρκὸς, εἶναι ἄριστα εἰργασμένα.

Ὁ Ὀλιβερ Τουϊστ, ἥρως ὁμωνύμου τινὸς μυθιστορήματος τοῦ ζῶντος μυθιστοριογράφου τῆς Ἀγγλίας Κ. Καρόλου Δίκενς, εἶναι μικρὸν παιδίον περιπεσὸν εἰς βορείαν νόσον. Εἶναι δὲ ἀπὸ μαλακὸν λίθον καὶ καθ' ὅλα πρωτότυπον νέας τέχνης. Ἐκ τούτου καὶ ἐκ τοῦ τραυματισμένου Ἰνδοῦ δύνασαι καλλίτερον νὰ ἐννοήσῃς τὰς προόδους τῆς νέας γλυπτικῆς. Τὰ ἐνδύματά του, παλαιὰ καὶ ρακώδη, εἶναι ὡραιότατα κατεσκευασμένα· τὸ ἱμάτιόν του εἶναι θηλυκωμένον σφιγκτὰ μὲ μεγάλα κομβία, ὁ πῖλος τοῦ κείται χαμαὶ, οἱ φαινόμενοι ὀδόντες, οἱ γυμνοὶ πόδες, οἱ λεπτοὶ δάκτυλοι τῶν χειρῶν ἐμπνέουν τῶντι ἀληθῇ συμπάθειαν πρὸς τοιοῦτον ἄθλιον πλάσμα.

Τῆς Βαυαρίας ἐπήνεσαν πολὺ κόρην τινὰ ἐκ μαρμάρου τῆς Καράρας, ἔργον τοῦ Κ. Ἰωάννου Leeb, γυμνὴν ὄλην, κρατοῦσαν κύνιστρον μὲ φωλεὰν μικροτάτων ἐρώτων, ἐξ ὧν λαμβάνει ἓνα ἀπὸ τὰς πτέρυγας. Τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγάλματος, ἂν καὶ δὲν ἔχῃ μεγάλην ζωρότητα, ἐκφράζει ὅμως τὴν ἀθωότητα· τὸ σῶμα λεπτῶς εἰργασμένον χαίρει φυσικότητά τινα, πλὴν μεγάλως βλάπτουν αὐτὸ αἱ μεγάλαι καὶ βαθεῖαι κηλίδες τοῦ μαρμάρου, αἵτινες φαίνονται εἰς τὸν λαιμὸν, εἰς τὸ στήθος καὶ εἰς τὴν πλευράν.

Οὐ μακρὰν τοῦ ἀγάλματος τούτου, ὑπάρχει εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Τζολλφερέϊν ἡ Μαгдаληνὴ τοῦ ἐν Στουτγάρδῃ Κ. Βάγγερ· εἶναι δὲ ὅλη γυμνὴ, ὡς Εὐα, μὲ κόμην λυτὴν σχηματίζουσαν δύο θυσσάνους, τὸν μὲν πρὸς τὸν ἀριστερόν, τὸν δὲ πρὸς τὸν δεξιὸν ὤμον· καὶ εἰς μὲν τὴν μίαν τῶν χειρῶν κρατεῖ σταυρόν, ἡ δὲ ἄλλη ἀναπαύεται ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐχουσα δὲ τὸ σῶμα ἐξηπλωμένον εἶναι ἔργον κάλλιστον. Τὸ πρόσωπον ἐκφράζει πικρὰν μελαγχολίαν, πλὴν καὶ αὐτῆς τὸ μάρμαρον φέρει ἀσχήμους κηλίδας πλησίον τῶν μαστῶν.

Ἡ Εὐα τοῦ Κ. Van-der-Ven· ἐκτεθεῖσα μικρὸν πρὶν λήξῃ ἡ Ἐκθεσις, εἶναι οὐ μόνον τὸ ὡραιότερον ἄγαλμα τοῦ Τζολλφερέϊν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῶν πρωτίστων τῶν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, διὰ νὰ μὴ εἴπω τὸ πρῶτιστον.

Ἡ κάθισις τοῦ δὲν εἶναι πολὺ εὐσχήμων, ἀλλὰ τυγχάνει τῆς συγγνώμης τοῦ θεατοῦ, διότι εἰς τοιαύτην θέσιν τὰ ἀπλᾶ, ἀβρὰ, εὐτραφῆ καὶ εὐρυθμα μέλη διαγράφονται ἀκριβέστερον.

Εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Εὐας ταύτης, ἥτις θεωρεῖ τὸν πλησίον τῆς ἔρποντα ψυχρὸν ὄφιν, ἀναγνώσκεις

τὴν ἀθωότητα, ἡ δὲ μακρὰ κόμη τῆς χύνεται κυματωδῶς ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς.

Τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἔχει φυσικὸν μέγεθος, καὶ ἂν δὲν ὠνομάζετο Εὐα καὶ δὲν ὑπῆρχε πλησίον τῆς ὁφίς, ἤθελες τὸ ἐκλάβει ὡς Ναϊάδος θεωρούσης τὴν ἑαυτῆς μορφήν ἐντὸς ὕδατος.

Ἔργα τῆς σχολῆς τοῦ Πολυκλείτου, δηλ. ἐξ ὀρειχάλκου ἀγάλματα, τὰ ὅποια τοσοῦτον ἦσαν ἐν χρήσει ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὑπάρχουσι καὶ ἐνταῦθα. Πάντων δὲ τῶν ἐκ τῆς ὕλης ταύτης ἔργων προΐστανται ἡ Ἀμαζὼν καὶ ἡ Τίγρις, κατασκευασθέντα ἐν Βερολίῳ. Δὲν ἔχει βέβαια ἡ Ἀμαζὼν τὸ ἐκατόμποδον ἐκείνο μέγεθος, καθ' ὃ διέταξεν ὁ Νέρων τὸν Ζηνόδορον νὰ κατασκευάσῃ τὸ ἑαυτοῦ ἄγαλμα, πλὴν μὲ τὸν στηλοβάτην καὶ τὸν ἀπότομον βράχον ἐφ' οὗ εὐρίσκεται εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ ὕψος τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου. Ἰδού δὲ εἰς τί συνίσταται τὸ ἄγαλμα τοῦτο τοῦ Κ. Κίς, τὸ ἀληθῶς ἀριστούργημα νέας τέχνης.

Ἀμαζὼν ὑπεργυναικείου ἀναστήματος, καθημένη ἐπὶ ἵππου ἄνευ σάγματος καὶ χαλινῶν ὑψώνει τὸ ἀκόντιόν τῆς διὰ νὰ καταβάλλῃ ἀγρίαν τίγριν ὁρμήσασαν κατὰ τοῦ ἵππου, καὶ ἤδη τοὺς ὄνυχας καὶ τοὺς ὀδόντας βυθίζουσα εἰς τὰς σάρκας τοῦ ζώου. Τρία δὲ τινα συνέτειναν εἰς τὴν φήμην τοῦ φρικαλέου τούτου συνόλου. Αἱ ὀδύναι τοῦ ἵππου, τὸ θηριῶδες τῆς τίγριδος καὶ ἡ γενναιότης τῆς Ἀμαζόνος (ἰδὲ ἀριθ. 90).

Οἱ ῥώθωνες τοῦ ἵππου εἶναι ἀνοικτοὶ, ἡ χαίτη του ὠρθωμένη, ἡ σόβη του (ὡρὰ) τοξοειδὴς καὶ κυματίζουσα, ἡ στάσις του ὀρθία, τὰ δὲ νεῦρα καὶ αἱ ἀρτηρίαι του ἀναφαίνονται τρανῶς ἐπὶ τοῦ φρικάζοντος δέρματος.

Ἡ τίγρις μὲ ἀγρίους ὀφθαλμοὺς καὶ μὲ πλατὺ στόμα ροφῶσα τὸ αἷμα τοῦ ἵππου, κατασχίζει μὲ τοὺς ὄνυχάς τῆς τὸν τράχηλον τοῦ ζώου καὶ ἀκοντίζει πύρινα βλέμματα πρὸς τὴν Ἀμαζόνα. Ἡ δὲ Ἀμαζὼν κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην στιγμήν ἐκφράζει διὰ στάσεως ἀνδρείας τὸ ἀκαριαῖον δεινόν, γενναιώτητα καὶ εὐτολμίαν. Εἶναι δὲ γυμνὴ καὶ φέρει ἀπλὴν ἐναέριον χλαμύδα περὶ τοὺς μηροὺς καὶ μικρὸν ἄλοφον κράνος.

Τὸ ἐξ ὀρειχάλκου καὶ ἰνδικοῦ λευκοσιδήρου (zinc) τοῦτο ἄγαλμα εἶναι ἀντίτυπον τοῦ ἐξ ὀρειχάλκου ἀγάλματος τὸ ὅποιον ὑπάρχει εἰς τὸ Βασ. Μουσεῖον τοῦ Βερολίνου, καὶ τὸ ὅποιον καλλιτέχναι τινὲς κατεσκεύασαν κατὰ τὸ 1839 καὶ ἐπρόσφεραν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας.

Ὁ ἐν Μονάχῳ Κ. Φερδινάνδος Μίλλερ ἐξέθηκε κολοσσιαῖον λέοντα, ἓνα τῶν τεσσάρων ἐκείνων τῶν

ἐν Μονάχῳ, οἵτινες ἔλκουσι τὸ ἄρμα τῆς Βαυαρίας. Ἄν ἴδετέ ποτε εἰς τὴν Μυθολογίαν εἰκόνα τινὰ τοῦ ἄρματος τῆς Κυβέλης ἐλκουμένης ἀπὸ δύο λέοντας, εἶναι περιττὴ ἢ περιγραφὴ, διότι ἀκριβῶς εἶναι τὸ αὐτὸ ἐξαιρέσει τῶν μεγαλητέρων διαστάσεων.

Ὁ κολοσσιαῖος οὗτος λέων ἔχει κρίκον εἰς τὸν λαιμόν, καὶ διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ στόματός του δεικνύει τοὺς ὀδόντας του. Ἔχει μῆκος 15 ποδῶν καὶ ὕψος 9. Εἶναι δὲ ἀτελής καὶ ἐξετέθη μόνον ὡς δεῖγμα τοῦ νέου τρόπου, καθ' ὃν δύναται νὰ διαφυλάξῃ τὸ καθαρὸν μεταλλικὸν χρῶμα τοῦ χυθέντος μετάλλου, ἄνευ τῆς ὑστέρας βοηθείας τῆς σμίλης (ἰδὲ ἀριθ. 194).

Πλησίον τούτου ἔχομεν δύο ἀγάλματα τοῦ Κ. Schwanthaler, τὸ τῆς βασιλίσσης τῆς Βοημίας Libusa, ἥτις ἔζη περὶ τὸ 700 μ. Χ., καὶ τὸ τοῦ βασιλέως Γεωργίου Podiebrad· εἶναι δὲ χυμένα ἐξ ὀρειχάλκου καὶ τελειοποιημένα μὲ τὴν σμίλην ἐπιτυχῶς (ἰδὲ ἀριθ. 233).

Ἡ μούσα τῆς λυρικῆς ποιήσεως Πολύμνια ἔχουσα μέγεθος ὀλίγον μικρότερον τοῦ φυσικοῦ καὶ κατασκευασθεῖσα ἀπὸ ὀρείχαλκον ἐξετέθη ὑπὸ τοῦ Κ. Καρόλου Κέσσελερ· εἶναι δὲ ἀντίτυπον ἀρχαίου ἀγάλματος αὐτῆς εὐρισκομένου εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Βερολίνου. Ἡ μούσα αὕτη εἶναι περιβεβλημένη τὴν χλαμύδα τῆς, οὐσα δὲ ὀρθία καὶ σύννους στηρίζεται ἐπὶ δένδρου καὶ ἐπὶ τῆς παλάμης τῆς χειρὸς, ὥστε οἱ δάκτυλοι πλησιάζουν τὰ χεῖλη· τὸ δὲ πρόσωπόν τῆς εἶναι ἐκ τῶν ἐκφραστικωτέρων μεταλλίων προσώπων ὅσα ὑπάρχουσιν εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον.

Ὅχι μακρὰν τῆς Πολυμνίας εὐρίσκεται ἔργον τοῦ ἐν Βερολίῳ Κ. Τ. Kalide, τὸ ὅποιον χάνεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς πληθύος τῶν ἄλλων ἔργων τῆς γλυπτικῆς· δὲν πρέπει ὅμως νὰ παραλείψωμεν αὐτὸ, διότι εἶναι λίαν ἀξιοσημειωτόν. Εἶναι δὲ ἐξ ὀρειχάλκου καὶ παριστᾷ μικρὸν παιδίον κρατοῦν κύκνον, τοῦ ὁποίου αἱ πτέρυγες εἶναι ἀνοικταί. Ὁ λαιμὸς τοῦ κύκνου εἶναι ὀφιοειδής· τὸ πτηνὸν βλέπει πρὸς τὸν οὐρανόν, καθὼς καὶ τὸ παιδίον, τὸ ὅποιον ὑψώνει τὸν βραχίονα ἄνω τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν τρόπον τινὰ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀνήκει εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας καὶ ἀποτελεῖ μέρος τοῦ πίδακος τοῦ βασιλικοῦ παλατίου Charlottenberg.

Εἰς τὸ Βέλγιον ἀπηντήσαμεν ἀρκετὰ ὠραῖα ἀγάλματα· τρία δὲ αὐτῶν εἶναι πρώτης τάξεως· τὸ εὐτυχὲς παιδίον, τὸ τεθλιμμένον παιδίον, καὶ ὁ ἐρῶν λέων.

Τὸ εὐτυχὲς παιδίον, γυμνὸν ἐντὸς χλαμύδος, ἥτις ὀλίγον περιβάλλει αὐτὸ, κρατεῖ ξοανίδιον, τὸ ὅποιον

θαυμάζει καὶ μὲ τὸ ὅποιον παίζει. Εἰς τὸ μειδιῶν πρόσωπόν του ἀναγινώσκεις τῶντι τὸ ἀμέριμνον, τὴν χαρὰν καὶ τὴν τρυφερότητα τῆς χρυσῆς ἡλικίας· δυστυχῶς ὅμως καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἀσχημίζει πολὺ κεραμόχρους τις γραμμὴ, ἣτις ἀρχίζουσα ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ κρανίου, διέρχεται τὸ μέτωπον, τὸ στόμα, τὴν σιαγόνα, ὅλον τὸ στήθος, καὶ λήγει εἰς τοὺς μηρούς (ιδὲ ἀριθ. 134).

Τὸ τεθλιμμένον παιδίον εἶναι ἐξηπλωμένον καὶ φέρει περὶ τὸ στήθος λεπτὸν τελαμῶνα, ἐξ οὗ κρέμαται τὸ μικρὸν τύμπανόν του, τοῦ ὁποίου ἡ βύρσα ἐθραύσθη, καὶ ἐν τῶν τυμpanοξύλων ἐβυθίσθη ἐντὸς τοῦ τυμπάνου. Διὰ τὸ συμβᾶν τοῦτο τὸ δυστυχὲς παιδίον κλαίει, καὶ τρίβει μὲ τὴν παλάμην τοὺς ὀφθαλμούς, ἀνοίγει τὸ στόμα του, συστέλλει ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του καὶ ζωηρότατα τῇ ἀληθείᾳ παριστάνει τὴν λυπηρὰν ἐκείνην θέσιν θρηγνούντων παιδίων, τὴν ὁποίαν πολ- λάκις βλέπομεν (ιδὲ ἀριθ. 133).

Ὁ ἐρωτευμένος λέων ἂν δὲν ἦτον ἐκ γύψου πεπλασμένος, ἀλλ' ἀπὸ λευκὸν μάρμαρον, ἤθελεν εἰσθαι ἀναντιρρήτως τὸ τελειότερον ἄγαλμα τῆς σημερινῆς γλυπτικῆς. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ K. Geefs παριστᾷ λέοντα μὲ οὐλὴν χαίτην ἐξηπλωμένον. Ἐπὶ τούτου κάθηται γυμνὴ κόρη μὲ κεφαλὴν κεκομωμένην κατὰ τὸν ἀρχαῖον συρμόν, καὶ κόπτει μὲ ψαλίδιον τοὺς ὄνυχας τοῦ θηρίου. Ὁ λέων ὑποτάσσεται καὶ θεωρεῖ τὸ πρόσωπον καὶ τὰ στήθη τῆς νέας μὲ χαῖνον στόμα, ἐξ οὗ ἐξέρχεται ἡμερον μειδί- αμα. Τὰ λοιπὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ζώου τούτου ἀπὸ τὸ θηριῶδες μεταπίπτουσιν εἰς μεγαλοπρεπές τι καὶ εὐπρόσιτον, ὥστε ἀφόβως ἤθελες τῷ προτείνει τὴν χεῖρα διὰ νὰ τὴν γλύψῃ. Ἡ νέα γυνὴ ἐξ ἄλλου ἀντιθεωρεῖ τὸν λέοντα χαριέντως καὶ εὐφραίνεται διὰ τὸν θρίαμβόν της· ἐργάζεται δὲ μὲ μεγάλην προσοχὴν διὰ νὰ τελειώσῃ τὴν ἀποτομὴν τῶν ὀνύχων. Ἐπὶ τοῦ στηλοβάτου τοῦ ἀγάλματος εἶναι γεγραμμένοι οἱ ἀληθεῖς οὗτοι λόγοι: "Amour, amour, quand tu nous tiens, on peut dire adieu prudence!" (ιδὲ ἀριθ. 88.)*

Ὁ ἔφιππος Γοτοφρέδος τοῦ Βουϊλλιών, ἔργον τοῦ K. Εὐγενίου Σιμωνίδου, κατασκευαστοῦ τοῦ εὐτυχοῦς παιδίου καὶ τοῦ τεθλιμμένου παιδίου, εἶναι τὸ μᾶλλον κολοσσιαῖον ἄγαλμα τῶν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου. Εἶναι δὲ μίμησις τοῦ ἀγάλματος τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου, τὸ ὅποιον ὑπῆρχε ποτε εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Καπιτωλίου, μάλιστα ὁ ἵππος ὁμοιάζει πολὺ, διότι ἔχει τὸν τράχηλον κυρ-

τὸν καὶ ἐναέριον τὸν ἐμπροσθινὸν ἀριστερὸν πόδα· μόνῃ δὲ μικρὰ διαφορὰ εἶναι, ὅτι ὁ Γοτοφρέδος κρατεῖ τὰς ἡνίας συνάμα μὲ τὴν ἀσπίδα του, ἐνῶ ὁ ἵππος τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου δὲν φέρει διόλου ἡνίας. Ἡ στολὴ τοῦ Γοτοφρέδου εἶναι ἡ τῆς πρώτης Σταυροφορίας· κρατεῖ δὲ ὑψηλὸν δόρυ μὲ κυματίζουσιν σημαῖαν (ιδὲ ἀριθ. 172).

Ἡ πατρίς τοῦ Τορβάλδσεν ἔστειλεν ὀλίγα δείγματα τῆς σχολῆς τοῦ μεγάλου τούτου καλλιτέχνου, τὰ ὁποῖα εἶναι ὁ καλλίτερος σχεδὸν στολισμὸς τοῦ πτωχοῦ δωματίου τῆς Δανίας. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων διακρίνεται πυξὶς ἐξ ἐλέφαντος χρησιμεύουσα πρὸς φύλαξιν τιμαλφῶν λίθων, ἔργον τοῦ ἐν Κοπενάγῃ K. Χριστιανοῦ Γεωργίου Klingsey. Ἐπὶ τῆς πυξίδος ταύτης ὑπάρχουν ἐκτυπωμένα ἀγάλματα διαφόρων γυναικῶν ἐλληνιστὶ ἐνδεδυμένων, αἵτινες παίζουνσι μὲ μικροὺς ἔρωτας. Ἡ λαβὴ τοῦ καλύμματος εἶναι ὁ Γανυμήδης ποτίζων ἀπὸ κυπέλλου τὸν αἰτῶν τοῦ Διὸς ἀμβροσίαν. Ἡ πυξὶς αὕτη εἶναι βέβαια τὸ ὠραιότερον ἔργον τῆς ἐλεφαντογλυπτικῆς ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ παλατίῳ, διότι δὲν εἶναι καταφορτωμένη οὔτε ἀπὸ πολλὰς γλυφάς, οὔτε ἀπὸ πολλὰ ἄνθη, καὶ διότι καὶ τὰ πρόσωπα καὶ ἡ κατεργασία εἶναι ἔργα ἄξια καθόλου τῶν ἀρχαίων (ιδὲ ἀριθ. 165).

Ἡ ἔξωσις τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὕας ἀπὸ τοῦ Πα- ραδείσου, ὁ γάμος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μετὰ τῆς Ῥωξάνης καὶ ὁ κυνηγὸς ὁ παλαίων μετὰ θηλείας πάνθηρος, ἔργα τοῦ K. Jerichau, ὧν τὰ δύο πρῶτα τῆς πλαστικῆς, καὶ τὸ τελευταῖον μαρμάρινον, δὲν πρέπει νὰ παρασιωπηθῶσι· πρὸ πάντων δὲ εἶναι ἀξιοσημείωτος ὁ κυνηγός. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο συνίσταται ἀπὸ νευρώδη γυμνὸν ἄνδρα ἀφαιροῦντα ἀπὸ θηλείαν πάνθηρα τὸ μικρὸν τέκνον της, ὅπερ καὶ κρατεῖ εἰς τὴν ἀριστεράν του χεῖρα. Ἡ ἀγρία μήτηρ ὁρμᾷ κατ' αὐτοῦ, ἐπιθέτει τοὺς δύο ὄνυχους εἰς ἐμπροσθίους πόδας της εἰς τὸ πλευρὸν καὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ, καὶ ζητεῖ νὰ τὸν καταφάγῃ. Οὗτος δὲ ὑψώνει ἄνω τῆς κεφαλῆς του μικρὸν ἀκόντιον καὶ ἀναχαιτίζει τὴν ὁρμὴν αὐτῆς. Τὸ σῶμα τοῦ κυνηγοῦ εἰς τὴν ἀμυντικὴν ταύτην θέσιν διαστρέφεται θαυμασίως, καὶ ἐπὶ τοῦ μαρμαροῦ παριστᾷ τὸ ὠραιότερον μάθημα τῆς ἀνθρωπολογίας· τὸ δὲ πρόσωπόν του δὲν ἐκφράζει δειλίαν, ἀλλὰ τὸνναντίον γενναϊότητα, ὡς ἡ θήρα αὕτη νὰ τῷ ἦναι συνήθης. Ἡ λυσσώδης πάνθηρ τὸνναντίον μὲ τὸ χαῖνον καὶ ὀδοντόφρακτον στόμα της διεγείρει φρίκην (ιδὲ ἀριθ. 170).

Εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Τζολλφερέϊν ὑπάρχει κύπελλον ἀπὸ ἐλέφαντα φέρον διάφορα ἀνάγλυφα

* Ἐρως, Ἐρως, ὅτε πλέων τὴν καρδίαν μου κρατήσῃ,

Τότε δύναμαι νὰ εἶπω καὶ τὸ χαίρε τῇ φρονήσει.

πρόσωπα, ἀραβουργήματα καὶ βακχίδας, ἀξίας δὲ περίπου 3,600 φιορινίων.

Ἐκ τῶν ἀγαλμάτων τῆς Γαλλίας ἐξέχουν τρία, τὰ ὅποια ἐπέσυραν τὴν περιέργειαν καὶ τὸν θαυμασμόν ὅλων. Εἶναι δὲ ταῦτα τὰ ἔργα τοῦ Κ. Αὐγούστου Ἰωάννου Lechesne, ὃν τὰ μὲν δύο εἶναι ὁ κύων, τὸ παιδίον καὶ ὁ ὄφεις, τὸ δὲ τρίτον ἡ κοιμωμένη γυνή, τὸ παιδίον καὶ ὁ αἰτός.

Εἰς τὸ πρῶτον παρίσταται μέγας δασύμαλλος κύων τῆς Newfoundland ὑπερασπιζόμενος μικρὸν ἔντρομον παιδίον κινδυνεύον νὰ δηχθῇ ἀπὸ μέγιστον ὄφιν. Τὸ παιδίον κλαίει καὶ ζητεῖ νὰ κρυφθῇ ὀπισθεν τοῦ κυνός, τὸ δὲ πιστὸν ζῶον δείχνει τοὺς μεγίστους ὀδόντας του εἰς τὸ ἔρπετον τὸ περιτυλχθέν ἤδη εἰς τὸν πόδα του, καὶ ὡς πατήρ ὑπερασπίζεται τὸν μικρὸν κύριόν του.

Εἰς τὸ δεύτερον ὁ ὄφεις εἶναι φονευμένος ὑπὸ τοῦ κυνός, τὸ δὲ σῶμα καὶ ἡ κεφαλὴ του φαίνονται διχοτομημένα ἐπὶ τοῦ φυλλώδους ἐδάφους· ὁ κύων ὅμως ὅλος ἀπηυδημένος ἔχει τὸ στόμα του ἀνοικτὸν καὶ τὴν γλῶσσαν κρεμαμένην ὡς τῶν διψώντων. Τὸ παιδίον κάθεται ἐπ' αὐτοῦ, τὸν σφίγγει, τὸν ἐναγκαλίζεται, τὸν φιλεῖ εἰς τὸ μέτωπον, καὶ ὅλον ἐκφράζει μεγάλην εὐγνωμοσύνην.

Ἡ κοιμωμένη γυνή, ἔχουσα μέγεθος φυσικόν, ἔχει παρ' αὐτῇ μικρὸν παῖδα, τὸν ὁποῖον μέγας καθιπτάμενος αἰτὸς ἀφαρπάζει. Τὸ δὲ παιδίον κρατοῦν κλάδον εἰς τὰς χεῖρας κλαίει διὰ τὸν πόνον τὸν ὁποῖον αἰσθάνεται καθ' ἣν στιγμὴν οἱ ὄνυχες τοῦ ὀρνέου βυθίζονται εἰς τὴν τρυφερὰν σάρκα του. Εἰς τῆς μητρὸς τὸ πρόσωπον ἐπικρατεῖ θανάσιμος γαλήνη ὕπνου. Καὶ τὰ τρία ταῦτα ἔργα εἶναι τῆς πλαστικῆς, τὸ δὲ χρῶμά των κλίνει ὀλίγον πρὸς τὸ κιτρινίζον ὡς τὸ τῆς σκωριᾶς τοῦ σιδήρου, καὶ ὄχι πρὸς τὸ λεπτὸν ὡς τοῦ γύψου.

Ἡ Πορτογαλλία δὲν ἐξέθηκεν ἔργον τῆς γλυπτικῆς ἄλλο παρὰ μικρὸν τινα Προμηθεά δεσμώτην, τοῦ ὁποῖου τὸ ἦπαρ καταβιβρώσκει ὄρνεον. Εἶναι δὲ ἐξ ἐλέφαντος τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Κ. Μ. J. Viera, καὶ λεπτότατα εἰργασμένον.

Μήτηρ τῆς σημερινῆς γλυπτικῆς τῶν ἐθνῶν εἶναι ἡ Ἰταλία. Εἰς αὐτὴν ἔρχονται πανταχόθεν ἢ νὰ λάβωσι τὰς ἀρχὰς των οἱ ἔχοντες κλίσιν πρὸς τὴν τέχνην ταύτην, ἢ νὰ τελειοποιηθῶσι.

Τὰ τῆς Ἰταλίας ἔργα εἶναι ἀναντιρρήτως τὰ πρῶτιστά ἐνταῦθα. Λέγοντες δὲ τῆς Ἰταλίας συμπεριλαμβάνομεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ τὰ τῆς Αὐστρίας· διότι ὅσα ἡ αὐτοκρατορία αὕτη ἔστειλεν, εἶναι τῆς Λομβαρδίας.

Ὁ ἐν Μεδιολάνοις Κ. Ῥαφαήλ Μόντης εἶναι ὁ

Φεΐδας τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου. Οὗτος ἐξέθηκεν ἐκ μαρμάρου τῆς Καράρας μίαν Εὐαν, μίαν Κιρκασίαν δούλην, τὴν Ἀγγελικὴν καὶ Μεδώραν, σύστασιν παιδίων εἰκονιζόντων τὴν ἀθωότητα, δύο ἀλιευούσας κόρας καὶ τὴν πεπλοφόρον Ἑστιάδα του.

Ἡ πεπλοφόρος Ἑστιὰς, ἀνήκουσα εἰς τὸν δοῦκα τοῦ Δέβονσχερ, γυνὴ φέρουσα ἐνδυμασίαν τῶν παρθένων ἐκείνων, κρατεῖ γονυκλινῆς μὲ τὰς δύο χεῖρας κάνιστρον μὲ ῥόδα, ὅπερ προσφέρει εἰς τὸν βωμόν. Εἶναι δὲ ἐστεμμένη μὲ στέφανον ὑπεράνω διαφανεστάτου πέπλου, κρύπτοντος τὴν κόμην αὐτῆς ὅστις πίπτων ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς καταβαίνει μέχρι τῶν βραχιόνων. Ὅλον τὸ πρόσωπον κρύπτεται ὑπὸ τὸν διαφανή μαρμάρινον τοῦτον πέπλον, καὶ ὅμως μὲ ἐκπληξίν σου ἀνακαλύπτεις ὑπ' αὐτὸ ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ, ἥτοι τὴν ῥίνα, τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμούς· ἀδυνατεῖς δὲ νὰ ἐννοήσῃς τίνι τρόπῳ κατώρθωσεν ὁ τεχνίτης νὰ κατασκευάσῃ τὸ τοιοῦτον, ἐνῶ εἰς οὐδὲν μέρος φαίνεται κούφωμά τι, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου πιθανὸν νὰ εἰσέδυσαν ἡ σμίλη καὶ τὰ λοιπὰ ἐργαλεῖα αὐτοῦ (ἰδὲ ἀριθ. 81).

Ὁ εἰς τὴν ἔρημον θνήσκων Ἰσμαήλ, ἔργον τοῦ Κ. Τζιοβάννη Στάτσα, ἦλθεν ὡσαύτως ἐκ Μεδιολάνων, καὶ θεωρεῖται ἀπὸ πολλοὺς ἀνώτερον καὶ αὐτῆς τῆς Ἑλληνίδος δούλης. Νομίζομεν δὲ καὶ ἡμεῖς ὅτι τὸ ἀγαλμα τοῦτο πρωτεύει. Εἶναι δὲ γυμνὸν παιδίον ἐξηπλωμένον εἰς τὴν ἄμμον καὶ θνήσκον ὑπὸ δίψης· εἰς τὴν χεῖρα κρατεῖ ξηρὸν ὕδατος ἀγγεῖον. Ὡχρότης μεταβάλλουσα τὸ χρῶμα τοῦ μαρμάρου εἰς τὸ τῆς νεκρουμένης σαρκὸς εἶναι τὸ πρῶτιστον χαρακτηριστικόν. Τὰ ἀποξηρανθέντα χεῖλη, τὰ ἐξητονισμένα μέλη, ἡ κατάστασις τῶν μαλλίων καὶ οἱ ὀστεώδεις νεφροὶ καὶ δάκτυλοί του παριστοῦν πραγματικῶς τὴν ἀληθεστέραν εἰκόνα ἀνθρωπίνου λειψάνου.

Εἰς Νάρκισσος τοῦ Κ. Γαετάνου Μανφρεδίνη θεωρῶν τὴν μορφήν του εἰς τὰ νάματα τοῦ ποταμοῦ, ἢ ἀπὸ χρυσὴν βροχὴν κεκαλυμμένη Δανάη τοῦ Κ. Γκιουζέππε Γκρόφ, ἕτερον μικρὸν πεπλοφόρον ἀγαλμάτιον γυναικὸς δεομένης διὰ τὸν ἀποδημοῦντα υἱὸν τῆς, κατασκευασθὲν ἐκ μαρμάρου τῆς Καράρας ὑπὸ τοῦ Κ. Δημητρίου Γανδόλφι, καὶ ἐκφραστικωτάτῃ μήτηρ διδάσκουσα τὸ τέκνον τῆς νὰ βαδίσῃ τὸ πρῶτον βῆμα, καὶ κρατοῦσα αὐτὸ ἐκ τῶν δύο μασχαλῶν, ἔργον τοῦ Κ. Πέτρου Μάγνη, καὶ τὰ ἐπόμενα δύο ἀγάλματα τῆς Τοσκάνης, εἶναι τὰ ζωηρότατα ἀγάλματα τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, τὰ ὅποια καὶ περισσότερον πλησιάζουν πρὸς τοὺς ἀρχαίους κανόνας καὶ τὴν ἀρχαίαν τέχνην.

Τὰ ῥηθέντα ἀγάλματα τῆς Τοσκάνης εἶναι ἡ εὐγνωμοσύνη καὶ ἡ ἀθωότης. Ἡ εὐγνωμοσύνη εἶναι μικρὸν κοράσιον ἐξάγον ἀπὸ τὸν πόδα μικρᾶς δασυμάλλου κυνὸς ἄκανθαν· τὸ δὲ ζῶον ποιοῦν γλύφει τὴν εὐεργέτιδα χεῖρα. Εἰς τὴν ζωηρὰν φωσιογνωμίαν τοῦ κορασίου παρατηρεῖται ἡ προσοχή, καὶ τὸ ἀφελὲς μεϊδιάμα τοῦ ἡμιανοικτοῦ στόματος αὐτῆς, ὅπερ φανερόν ἐστι ὅτι ὁμιλεῖ πρὸς τὴν κύνα. Τὰ μαλλία τοῦ κορασίου σχηματίζουν ὠραῖον λόφον, τὰ ἐνδύματά του ἔχουν μεγίστην ὁμοιότητα καὶ τὰ πλατέα ὦτα τῆς κυνὸς καὶ οἱ μαστοὶ εἶναι πολὺ ἐπιτυχημένα (ιδὲ ἀριθ. 135).

Ἡ ἀθωότης, ἔργον καὶ αὐτὸ τοῦ κατασκευαστοῦ τῆς εὐγνωμοσύνης Κ. Ἰωάννου Βενζόνη, εἶναι κοράσιον πλέκον ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτοῦ στέφανον ἀπὸ ἄνθη. Ἐχιδνα πλησιάζει νὰ τὸ δαγκάσῃ, πλὴν ἡ πιστὴ κύων αὐτῆς, καθ' ὅλα ὁμοία τῆς προειρημένης (ὅθεν καὶ συνάγεται ὅτι εἶναι τὸ αὐτὸ κοράσιον εἰς θέσιν διάφορον), πατεῖ μὲ τὸν ἕνα πόδα τὸν ὄφιν καὶ τὸν φονεύει, ἐνῶ μὲ τὸν ἄλλον κτυπᾷ τὸ γόνατον τοῦ κορασίου, διὰ νὰ τὸ ἐγείρῃ ἀπὸ τὴν ἀμέριμον ἐκείνην θέσιν καὶ τῷ δείξῃ τὸν κίνδυνον τὸν ὁποῖον διέτρεξεν (ιδὲ ἀριθ. 136). Εἰς τὰ ἀγαλμάτια ταῦτα φαίνεται ὅτι ἡ σμίλη τοῦ γλύπτου διέτρεξεν ἐλευθέρως τὸ μάρμαρον μὲ ἀνοικτὰς τὰς πτέρυγας τῆς φαντασίας αὐτοῦ. Ἄν δὲ ἦτο συγχωρημένον ὁ θαυμασμός ἡμῶν νὰ ὑψωθῇ μέχρι τῶν ὀρίων τῆς ἐπιθυμίας, ἡγουν ἐὰν μᾶς ἔλεγον νὰ ἐκλέξωμεν ἐν τῶν δύο, ἢ τὰ ἔργα ταῦτα τῆς τέχνης, ἢ τὸν ἀδάμαντα Κόχ-ι-νὸρ, ἔργον τῆς φύσεως, ἠθέλομεν προτιμήσει τὰ ῥηθέντα ἀγαλμάτια.

Ὁ πληγωμένος Ἀχιλλεὺς, ἔχων φυσικὸν σχεδὸν μέγεθος, ἔργον τοῦ Κ. Ἰντσέντζου Φρακαρόλη, καὶ τούτου γλύπτου τῶν Μεδιολάνων, εἶναι ἀνὴρ νέος, γυμνός, φέρων ἀπλοῦν μόνον κράνος εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ ἔχων συνεστραμμένον ὀλόκληρον τὸ νευρῶδες σῶμά του, διὰ νὰ ἰδῇ τὸ εἰς τὴν πτέρναν τοῦ ἐμπηγμένον βέλος. Ἡ ἀναλογία εἶναι πολὺ ἐπιτυχημένη, τὸ δὲ πάσχον πρόσωπον ἐκφράζει καὶ ἄλγος καὶ ἐκπληξίν τινα διὰ τὸ τραῦμα τοῦτο τοῦ μόνου τρωτοῦ μέρους τοῦ σώματός του.

Εἰς τῆς Ἀγγλίας τὰ ἐκτεταμένα δωμάτια ὑπάρχουν ἀγάλματα ὅχι ὀλιγώτερα τῶν ἐπιλοίπων ἐθνῶν· ἐκ τούτων ὅμως ὀλίγα εἶναι ἐκλεκτὰ καὶ ἄξια νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῆς σημερινῆς γλυπτικῆς.

Ὁ Βιργίνιος τοῦ Κ. Πατρικίου Μὰκ-Δόβελ, ἔχων μέγεθος ὀλίγον ἀνώτερον τοῦ φυσικοῦ ἀναστήματος, εἶναι ζωηρὸν ἀντίγραφον ῥωμαϊκῆς φυσιογνωμίας. Ἰσταται δὲ ὀρθίως ἔχων τὸν ἕνα πόδα

ὀλίγον ὀπίσω καὶ πατοῦντα εἰς τοὺς δακτύλους τοῦ ὑψωμένης δεξιᾶ αὐτοῦ κρατεῖ γυμνὸν ἐγχειρίδιον, καὶ εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα κρατεῖ ἐνηγκαλισμένην τὴν θυγατέρα του, ἥτις οὕσα λειποθυμημένη καὶ ἔχουσα τὴν κόμην καὶ τοὺς βραχίονας κρεμαμένους πρὸς τὸ ἔδαφος περιμένει τὸν κτύπον. Ἡ ἀπόφασις, ἡ λύπη καὶ τὸ πατρικὸν φίλτρον, φαίνονται ἐκφραστικώτατα εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀτρομήτου Ῥωμαίου, καὶ ὁ ὄρων αὐτὸν καταλαμβάνεται ὑπὸ θλίψεως. Αἱ κνήμαι, καὶ οἱ στιβαροὶ βραχίονές του εἶναι ὅσον ἔνεστιν ἀρρενωπού· ἂν δὲ ἄκρως μεγάλη λεπτότης ὑπάρχουσα εἰς τὸ στήθος καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς νέας Βιργινίας, δὲν κατέσταινε τὸ σῶμα αὐτῆς ὀλίγον δυσάρμοστον πρὸς τὸ τοῦ πατρός της, τὸ ἀγαλμα ἠθέλεε πρωτεύει πάντων τῶν ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ παλατίῳ.

Ὁ Κ. Ἰωάννης Γκράχαμ Λάφ (Graham Lough) εἶναι καὶ αὐτὸς περιώνυμος καλλιτέχνης τοῦ ἀγγλικοῦ ἔθνους. Ἔργα δὲ αὐτοῦ εἶναι ὁ Μιχαὴλ Ἀρχάγγελος καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἡττηθέντος Σατανᾶ, ἡ Τιτάνια τοῦ Σχεκσπείρου καὶ ἡ θλίψις.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔργον, ἔχον μέγεθος φυσικὸν, παριστᾷ ἵππότην πανοπλίην κείμενον νεκρὸν, καὶ τὸν ὁποῖον ὁ μὲν ἵππος τοῦ ὁσφραίνεται, ἡ δὲ ἐρωμένη αὐτοῦ κρατοῦσα τὴν κεφαλὴν τοῦ ζώου θρηνεῖ.

Ὁ Ἕλλην κυνηγὸς τοῦ Κ. Ἰωάννου Γκίβσον εἶναι ἀξιόλογος τύπος Ἑλληνικῆς φυσιογνωμίας. Τὸ ἔργον τοῦ τεχνίτου τούτου παριστᾷ γυμνὸν ἄνδρα ἡμιεσκυμμένον καὶ κρατοῦντα ἀπὸ τὸν κρίκον κύνα ὀρμητικὸν, θέλοντα ν' ἀφελθῇ κατόπιν τοῦ θηρεύματος. Ἡ δὲ φυσιογνωμία τοῦ ἀγάλματος φαίνεται καὶ αὐτὴ ἐπίσης προσηλωμένη μακρὰν πρὸς τὴν θήραν. Ὁ Ἕλλην κυνηγὸς εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα κρατεῖ τευάχιον δόρατος (ιδὲ ἀριθ. 137).

Εἰς τὴν ἀγγλικὴν συλλογὴν ἀπαντῶμεν τὰς Ἀμαζόνας καὶ τὸν Θησέα, ἔργον λαμπρότατον ἐκτεθὲν ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου· ἐπεὶ δὲ ὅμως τὸ ἔργον τοῦτο κατεσκευάσθη ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τοῦ Οὐγγρου Κ. Ἰωσήφ Ἐγγελ, διὰ τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ κατατάξωμεν μεταξὺ τῶν ἔργων τῆς ἀγγλικῆς τέχνης (ιδὲ ἀριθ. 82).

Τέλος εἰς ὀρειχάλκινος ἵππος πατῶν μὲ τὸν πόδα τοῦ μέγαν Πύθωνα, ἡ σφαγὴ τῶν ἀθῶων, μία νύμφη, ἡ Ἀριάδνη, ὁ ἔρως καὶ Ὁρφεὺς, τὰ ὅποια ἡ Ἑταιρία τῶν Συνηνωμένων Τεχνῶν (Art Union) ἐξέθηκε, δὲν πρέπει νὰ μείνωσιν ἀμνημόνευτα, ὥς ἀναγκαζόμεθα νὰ πράξωμεν διὰ τόσα ἄλλα πολυτιμα ἔργα τῶν ὠραίων τεχνῶν.

Ἐκτὸς τῶν ἀγαλμάτων ἡ Ἀγγλία ἐξέθηκεν ἐντὸς δωματίου τινὸς, πλήθος μικρῶν φιλοκαλῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἔργων ἀξίων τῆς περιεργείας τῶν ἀναγνωστῶν μας. Ἴδου λ. χ. ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Παύλου ἔχων μῆκος μόνον ἡμίσεως μέτρου καὶ ὕψος ἀνάλογον. Τὸ ἔργον τοῦτο κατεσκευάσθη ἀπὸ 50,000 τεμάχια χονδροχάρτου ὑπὸ τοῦ Κ. Ἑρρίκου Καρόλου Σκόλικ (Scolick), ὅστις διὰ τὴν ἐργασίαν δὲν μετεχειρίσθη ἄλλο ἐργαλεῖον εἰμὴ μαχαίριδιον. Τὰ ἀναγεγλυμμένα μέτωπα τοῦ ναοῦ, οἱ τοξοφόροι κίονες, αἱ στήλαι, οἱ θόλοι τοῦ κωδωνοστασίου, αἱ ἐξωτερικαὶ γλυφαὶ καὶ ὁ στολισμὸς τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ μικροπεποιημένου τούτου οἰκοδομήματος, κατέχουσιν ἀξίως τὴν θέσιν των ἐπὶ τοῦ πυγμαίου τούτου ἔργου τοῦ Κ. Σκόλικ, τὸ ὅποιον παριστᾷ καὶ φιλοπονίαν καὶ μεγίστην ἀγχίνον.

Ὁ Ἴρλανδὸς Κ. Θωμᾶς Τοβὴν ἐξέθηκεν ἐπίσης τὸν ἐν Λευκανίᾳ ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος ἀπὸ ἐλέφαντα μὲ κλίμακα 1 δακτύλου εἰς τοὺς 8 πόδας, τὰ ἐρείπια τῶν ναῶν τοῦ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς Ῥώμης (Forum Romanum) Στατορίου Διὸς καὶ τοῦ Τοναίου μὲ κλίμακα 1 δακτύλου εἰς τοὺς 4 πόδας, τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ στήλην τοῦ Πομπηίου μὲ κλίμακα 1 δακτύλου εἰς τοὺς 10 πόδας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἔργα διάφορα, ἅτινα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς στολισμὸς τῶν μουσείων ἢ δωματίων πλουσίων ἡγεμόνων καὶ τὰ ὅποια εἶναι ὅσον ἔνεστι τεχνικά.

Τὰ ἐπόμενα δὲ εἶναι τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν πολυαριθμῶν τούτων μικρῶν ἔργων τῶν εἴτε ἐκ χονδροχάρτου, εἴτε ἐξ ἐλέφαντος, ξύλου ἢ ἄλλης ὕλης.

Ὁ Κ. Ῥιχάρδος Δεῦ ἔπεμψε τὸν Παρθενῶνα, ὁ Κ. Θωμᾶς Σμιθ τὸ Βασιλικὸν Συναλλακτήριον τοῦ Λονδίνου ἀπὸ φελλὸν μικρὸν $\frac{1}{8}$ τοῦ δακτύλου εἰς τὸν πόδα, ὁ Κ. Οὐίλλιαμ Χάρισων μικρὰν πολύπυργον οἰκίαν τοῦ ρυθμοῦ τῶν Tudors, ἀρχιτεκτονικῆς ἀλλοκότου πολλῇ ὡς πρὸς ἐκείνην τὴν ὁποίαν γνωρίζομεν καὶ βλέπομεν, ὁ Κ. Οὐίλλιαμ Βάρδβελ τὸ πρῶτον σχέδιον τῆς κατὰ τὸ 1832 ἀνακαινίσεως τοῦ ναοῦ τοῦ Westminster, ὁ Κ. Γεώργιος Wilson ἐν Cribbage Board,* ἔστρωμένον μὲ πίνναν τοῦ Εἰρηνικοῦ, ὁ Κ. Ἐδουάρδος Χιν ὠραίαν ἄμαξαν ἀπὸ χαρτόχαρτον τῆς ὁποίας ὅλα τὰ μέρη δύνανται νὰ ἐνεργώσιν, ὁ Κ. Η. C. Jacot ὁστρακα ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι γεγλυμμένα διάφοροι ῥωπογραφίαι, ἡ Κ. Μαρία Ἄννα Σμιθ ἐξέθηκεν ἀπὸ κηρίον οἰκίαν τοῦ παρόντος αἰῶνος διὰ οἰκογένειαν μεσαίας

τάξεως τῆς Ἀγγλίας μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, δεικνύουσα τὸν τρόπον τοῦ ζῆν τοῦ ἔθνους τούτου. Ὁ Κ. Ἰωσήφ Σέηλ τὴν ἐτοιμόρροπον οἰκίαν τοῦ Crosby-Hall, κτισθεῖσαν τὸ 1,470 ἀπὸ Ῥιχάρδον τὸν Γ', καὶ ὁ Κ. Φριδερίκος Ἰωάννης Πίδγλεη τὴν δέησιν τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας, τὸ ἐκ μάρμαρου τοῦτο ἔργον εἶναι ἄξιον μικρᾶς περιγραφῆς.

Παρίσταται πρῶτον ὁ βωμὸς τῆς Ἀρτέμιδος ἀπὸ μάρμαρον ἐπὶ ὠραίου ἰσοπέδου μὲ δύο δεκαβάθμους κλίμακας. Ἐπὶ στηλοβάτου κάθηται ἡ Παλλὰς κρατοῦσα δόρυ, καὶ ἡ Νίκη μὲ ἀνοικτὰς πτέρυγας τὴν στέφει. Περὶ αὐτὴν δὲ ὑπάρχουν ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ μέγας ἱερεὺς, διάφοροι τροπαιοφόροι, κήρυκες, μουσικοὶ, ἡ Κλυταιμνήστρα, ὁ Ὀρέστης, ἡ Ἥλέκτρα καὶ ἄλλοι Ἕλληνες, προσφέροντες εὐχαριστήριον θυσίαν διὰ τὴν λήξιν τῆς δεκαετοῦς πολιορκίας. Ὅλα δὲ τὰ ἀγάλματα, 21 τὸν ἀριθμὸν, εἶναι ζωηρὰ καὶ μὲ πολλὴν ἐπιτυχίαν κατεργασμένα. Εἰς τὰ ἄκρα τῶν κλιμάκων ὑπάρχουν μικραὶ ὠραῖαι λάγνηοι δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ πρὸς τὰ κεφαλόβαθρα καὶ ποδόβαθρα τοῦ ἰσοπέδου τοῦ βωμοῦ.

Ὡραιότατον συστατικὸν τῆς φιλοπονίας τοῦ ἔθνους τούτου εἶναι καὶ τὸ πανδραμάτιον τοῦ Σχεκσπείρου, κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Κ. Στ. Ἀλφρέδου, τυπογράφου, κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεώς του. Πρῶτον παρίσταται ἡ οἰκία τοῦ μεγάλου δραματοποιῦ, ὡς ἦτο τὸ 1,564. Τὰ καφάσια, τὰ παράθυρα, οἱ κέραμοι, οἱ ἐξῶσται, αἱ θύραι καὶ ἡ ἐκ ξύλου κατασκευὴ αὐτῆς, μᾶς ἐνθυμίζουν μικρὰς τουρκικὰς οἰκίας στενῶν ὁδῶν τῆς Σμύρνης. Περὶ τὴν οἰκίαν ἄνθρωποι μικροὶ παριστῶσιν ὡς εἰς θέατρον ὅλα τὰ δράματα τοῦ συγγραφέως. Ἐδῶ λ. χ. ἀπαντᾷ τὴν σκηνὴν τοῦ Αντωνίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας μὲ τὰς Ῥωμαϊκὰς στολὰς των, βλέπεις τὸν θρίαμβον τοῦ Αντωνίου συρομένου ἐπὶ ἄρματος ἀπὸ 4 Ἀραβας καὶ προηγουμένης τῆς μουσικῆς, ἐκεῖ τὸν Ἄμλετ καὶ τὴν μητέρα του, ὀλίγον μακρύτερα τὸν Ῥωμαῖον θρηνοῦντα ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς Ἰουλίας, καὶ οὕτω καθεξῆς ὅλα τὰ ἐπίλοιπα συγγράμματα αὐτοῦ.

Δὲν εἶναι δὲ ὀλιγοτέρας ἐκπλήξεως ἔργον καὶ ἡ δυτικὴ πρόσοψις τῆς περιφύμου μητροπόλεως τοῦ Ἐξετερ, κατασκευασθὲν εἰς τὴν ὁμώνυμον πόλιν ὑπὸ τοῦ Κ. Οὐίλλιαμ Κλίφορντ. Τὸ ἔργον τοῦτο κατεσκευάσθη ἀπὸ τὴν ἐντεριώνην τοῦ σχίνου καὶ ἔχει μέγεθος περίπου ἐνὸς μέτρου. Ὁ κατασκευαστὴς αὐτοῦ διεφύλαξεν εἰς τὴν ἀντιγραφὴν τὴν ἀκρίβειαν τῆς πολυκλάδου ἐκείνης γοτθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς πιστῶς καὶ μὲ ἀπαράμιλλον μίμησιν.

* Cribbage-board εἶναι ἀγγλικὸν παίγιον διὰ τὴν σημείωσιν τῶν χαρτίων εἰς τὰ χαρτοπαίγνια.

Πλὴν τὸ ὠραιότερον ἔργον πάντων τῶν ἐν τῷ δωματίῳ τούτῳ, διὰ τὸ ὅποιον τοσοῦτος θόρυβος καὶ παραχῇ γίνονται, εἶναι ἡ συλλογὴ τοῦ Κ. Ναπολέοντος Μοντανάρι, κατοικοῦντος πρὸ χρόνων ἐν Ἀγγλίᾳ, τὰ κήρινα ἀγαλμάτια τῶν Ἰνδῶν τοῦ Μεξικοῦ, τῆς βορείου Ἀμερικῆς καὶ ἄλλων φυλῶν.

Ταῦτα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, δὲν ἔχουν μέγεθος μεγαλύτερον τῶν δύο ἢ τριῶν ποδῶν, καὶ ἐκτὸς τῆς ἀμιμήτου ἐξομοιώσεως καὶ φυσικότητός των, φέρουσι πολυαριθμοτάτην ποικιλίαν στολῶν καὶ κοσμημάτων ὅλων ἐκείνων τῶν ἀγρίων λαῶν, ὥστε παριστῶσιν εἰς τὸν θεατὴν τὸ ἀξιολογώτερον καὶ γεωγραφικώτερον μουσεῖον. Ἐδῶ π. χ. βλέπεις ἓνα Θύγγον ἔχοντα γονυκλινῇ γυμνὸν περιηγητὴν Εὐρωπαϊόν, τὸν ὅποιον κρατεῖ ἀπὸ τὴν κόμην καὶ διὰ τοῦ ξίφους αὐτοῦ εἶναι ἔτοιμος νὰ τὸν ἀποκεφαλίσῃ· παρέκει Ἰνδὴν τοῦ Canniba κλέπτουσιν μικρὸν λευκὸν παιδίον καὶ κρατοῦσαν ἐγχειρίδιον εἰς τὴν χεῖρα. Βλέπεις γυναῖκας πωλούσας ἄνθη, ἄλλας ὀρχουμένας ἐγχωρίους χοροὺς, Μεξικανοὺς παλαίοντας μὲ βουβάλους, δώδεκα ἄτομα ἐκ τῆς ἡμιπολιτισμένης ἐκείνης φυλῆς τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ Μεξικοῦ, τῆς ἐπονομαζομένης Mecos, πωλοῦντα κυνήγιον ἢ φέροντα ὕδωρ. Ἰνδοὺς κυνηγοῦντας τίγρεις, ἄλλους ὀρχουμένους τὸ Fandango, γυναῖκας παιζούσας μουσικὰ ὄργανα καὶ δύο ἀγαλμάτια τοῦ Osceola, περιβοήτου ἀρχηγοῦ τῆς Φλωρίδος ἀγωνισθέντος τόσους χρόνους κατὰ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ τέλος ἀποβίωσαντος εἰς τὰ δεσμά, εἰς τὸ φρούριον τοῦ Μούλτρη Σχάρλεστων. Μεταξὺ ὅμως ἀπάντων τὸ μᾶλλον ἔντεχνον καὶ οἰκτρὸν ἐνταυτῷ θέαμα εἶναι μικρὸν γυμνὸν πτώμα ἀνδρὸς θνήσκοντος μετ' ἀγωνίας ὑπὸ φθίσεως. Τὸ σκελετῶδες καὶ λειπόσαρκον τοῦτο πτώμα δὲν διστάζομεν διόλου νὰ εἴπωμεν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ὅστις νὰ εἶδε καὶ νὰ μὴ ἔφριξε. Τοσοῦτον ὁμοιάζει τὰς ἀποτροπαίους ἐκείνας στιγμάς.

Εἰκόνας ζωγραφικῆς ἐπὶ χάρτου δὲν ἔχομεν ἄλλας εἰς αὐτὸ τὸ δωμάτιον ὡς καὶ εἰς ὅλον τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, εἰμὴ τὰ ἡλιότυπα διαφόρων τελείων ἔργων, πλήθος μιλτωμένων, ὁμοιώματα ἐπὶ ἐλέφαντος, χαλκοῦ, ὑάλου καὶ σινικῆς ζύμης. Μεταξὺ τούτων δὲ διακρίνονται τρεῖς μεγάλοι τοῦ σὶρ Οὐλιαμ Νεύτωνος ἐπὶ ἐλέφαντος, δηλ. ὁ γάμος τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας μετὰ τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου, ἡ βάπτισις τοῦ διαδόχου πρίγκιπος τῶν Wales καὶ ἡ ὑποδοχὴ περιέχουσα τὰ ὁμοιώματα τῆς βασιλίσσης καὶ τῶν δουκῶν Σῶσσεξ, Κάμπριτζ, Σαθερλάνδ, Οὐελιγκτῶνος, λόρδου Παλμερ-

στῶνος καὶ διαφόρων ἄλλων εὐγενῶν παρουσιαζομένων εἰς τὴν Βικτωρίαν.

Κλείομεν τέλος τὸ δωμάτιον τοῦτο ἀναφέροντες μόνον ὀνομαστικῶς τὰ ὠραῖα ἔργα τῆς ἐλεφαντογλυπτικῆς τοῦ Κ. Ριχάρδου Κόκλ Λουκά, δηλ. τὸν Ἅγιον Ἰωάννην, τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου, τὴν Ἀθηνᾶν τοῦ Παρθενῶνος, τὸν Δία, τὴν Περσεφόνην, τὴν Ἀφροδίτην, τὸν Ἀπόλλωνα, τὰς Χάριτας, τὴν Ἀριάδνην καὶ τὸν Λέανδρον· ἀναφέρομεν δὲ ὡσαύτως καὶ τὰ ἐξ ὀρειχάλκου ἔργα τοῦ αὐτοῦ τεχνίτου, δηλ. τὴν Ἀθηνᾶν, τὸν Ποσειδῶνα καὶ ἄφθονον συλλογὴν νομισματοσημάτων (medailles) εἰς τὰ ὅποια ὑπάρχει ἀρκετὴ ἐπιτυχία.

Ὁ μέγας καὶ μικρὸς ἄξων τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, ἐπληρώθη καὶ κατεκοσμήθη ἀπὸ ἀγάλματα ἀνθρώπων καὶ ζώων, ἀπὸ πίδακας μαρμαρίνους, ὀρειχαλκίους, φάρους κρυσταλλίους, κολλοσισαῖα ἀγγεῖα καὶ πολλὰ μικροπεποιημένα ἔργα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ὁδοποιίας, γεφυροποιίας καὶ ὑδραυλικῆς. Τὰ τελευταῖα ταῦτα ἀνάγονται εἰς τὰς ὠραίας τέχνας ὅθεν δὲν πρέπει νὰ ἐγκαταλείψωμεν καὶ αὐτῶν τὰ μείζονος λόγου ἄξια. Πῶς λ. χ. εἶναι δυνατόν νὰ παρασιωπηθῇ ἡ μικροπεποιημένη σιδηρὰ καὶ κρεμαστὴ γέφυρα τοῦ Κ. Καρόλου Βινιόλ, ἥτις ἔχει κλίμακα 1 δαλτύλου εἰς τοὺς 8 πόδας, τὴν ὁποίαν ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ἔρριψεν ἄνω τοῦ Δνιέπερ εἰς τὸ Κίεβον καὶ ἥτις ἔχει μῆκος μὲν ἡμίσεως ἀγγλικοῦ μιλίου, πλάτος δὲ $52\frac{1}{2}$ ἀγγλικῶν ποδῶν καὶ ἐπιφάνειαν 140,000 τετραγωνικῶν ποδῶν. Ὁ Κ. Κάρολος Βρινιόλ διὰ τῆς μικροπεποιημένης ταύτης γεφύρας, δίδει εἰς τὸν θεατὴν σαφεστάτην ἰδέαν τοῦ τολμηροῦ καὶ ἀθανάτου τούτου ἔργου τοῦ Αὐτοκράτορος Νικολάου, ὅστις ἔδαπάνησε δι' αὐτὸ ὑπὲρ τὰς 400,000 λιρῶν στερλινῶν.

Πέντε ἑνὺδροι χονδραὶ γρανιτόκτιστοι στῆλαι, ὑψούμεναι ὡς πυργίσκοι ἄνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ποταμοῦ, συνδέονται διὰ σιδηρῶν κοίλων τόξων ἐκ τῶν ὁποίων κρέμαται τὸ κατὰστρωμα τῆς γεφύρας. Οὐδεμίαν δὲ βλέπεις ἀψίδα, ἀλλὰ τοῦναντίον ἐντεχνέστατον ἀνοιγόκλεισμα συγχωρεῖ εἰς τὰ πλοῖα νὰ διέλθωσιν ὑπ' αὐτήν. Τὸ κατὰστρωμα ἔχει βάρος μόνον 150 τόνων· ἡ δὲ ποσότης τοῦ σιδήρου ὅστις κατηναλώθη εἶναι 3,500 τόνων. Τοῦ Δνιέπερ ὁ σῶλὴν τὸν χειμῶνα εἶναι 35 πόδας, τὸ ἔαρ ἐξογκοῦται μέχρι 50 ἢ 55. Διὰ δὲ τὴν κατασκευὴν τῆς γεφύρας ταύτης εἰργάσθησαν 5 ἔτη· σημειωτέον ὅμως ὅτι καθ' ἕκαστον ἔτος, ἕνεκα τοῦ κλίματος, δὲν εἰργάζοντο περισσότερον τῶν 100 ἡμερῶν. Πρὸς μεταφορὰν τοῦ σιδήρου ἀπὸ Λιβερπούλ εἰς Ὀδησὸν ἐχρειάσθησαν 16 πλοῖα καὶ ἐκ τῆς πόλεως ταύ-

της τὸν μετέφεραν εἰς τὸ Κίεβον, ἀπέχον τῆς Ὀδησοῦ περίπου 400 μίλια, διὰ βοαμαξῶν.

Πλησίον τῆς γεφύρας τοῦ Δνιέπερ ὁ Κ. Ἐδουίνος Κλάρκ ἐξέθηκε τὴν φαβερὰν γέφυραν τῆς Βρεττανίας μετὰ κλίμακα $\frac{1}{8}$ τοῦ δακτύλου εἰς τὸν 1 πόδα, ἥτις μόλις ἐτελείωσε τὸν Μάρτιον τοῦ παρελθόντος ἔτους ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ γεφυροποιῦ Κ. Καρόλου Μέαρ (Charles Mare). Ἡ γέφυρα αὕτη σταυροῦσα τὸν πορθμὸν Μενάι ἐνώνει τὴν νῆσον τοῦ Anglesea μετὰ τὰ μεσημβρινὰ τοῦ Wales συνίσταται δὲ ἀπὸ κολοσσιαίον παραλληλεπίπεδον σωλῆνα, κατεσκευασμένον ἀπὸ σιδηρᾶς πλάκας συνηρμοσμένας μετὰ μεγάλην στερεότητα καὶ τέχνην. Ἐντὸς τοῦ ἀντρώδους τούτου κυλίνδρου ταξειδεύει ἡ ἄλλυσις τῶν ἀτμαμαξῶν, δηλ. διέρχεται σιδηρόδρομος καθ' ὅλον τὸ μήκος τῆς γεφύρας. Διὰ δὲ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀθανάτου καὶ χρησίμου τούτου ἔργου ἐδαπανήθησαν τὸ ὅλον 601,860 λίραι στερελίναι, δηλ. ποσὸν ἐξισούμενον σχεδὸν πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ ἀχρήστου διὰ τὴν κοινωνίαν ἀδάμαντος τοῦ Κόχ-ι-νούρ. Διὰ μόνον τὸν σιδηρὸν ἐδαπανήθησαν 443,000 λίραι, ποσὸν εὐτελὲς μὲν, σημειωτέον ὅμως ὅτι ἡ νῆσος τῆς Ἀγγλίας σήμερον εἶναι ἡ μήτηρ τοῦ σιδηροῦ δι' ὅλην τὴν Μεσόγειον, ὥστε διὰ τὴν αὐτὴν ποσότητα ἄλλο ἔθνος ἤθελε δαπανήσει περισσότερα χρήματα. Ἡ γέφυρα περιέχει κτίσιμον 1,500,000 κυβικῶν ποδῶν καὶ 11,468 τόνους σιδήρου. (Α.)

Τοῦ Κ. Ἰωάννου Leather τὸ μικροποιημένον κρεμαστὸν ὑδραγωγεῖον, τὸ ἄνω τοῦ ποταμοῦ Calder, εἶναι θαῦμα τὸ ὁποῖον οὐχ ἤττον ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν πάντων. Ὅστις δὲν ἠξιώθη νὰ ἰδῇ τὸ πρότυπον βλέπων τοῦλάχιστον τὸ ἐνταῦθα μικρὸν ὁμοίωμά του λαμβάνει πληρεστάτην περὶ τοῦ πρώτου ἰδέαν. Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦτο εἶναι εἰς τὸ Στάνλεϋ, πλησίον τοῦ Wakefield, καὶ δύνανται νὰ πλεύσωσιν εἰς αὐτὸ πλοῖα χωρητικότητος μέχρις 120 τόνων. Ἡ κατασκευὴ του εἶναι μοναδικὴ εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ τὸ ἔργον εἶναι τολμηρότερον καὶ αὐτῶν τῶν κρεμαστῶν κήπων τῆς Βαβυλώνης. Κατεσκευάσθη δὲ ἐπὶ τοῦ εἰρημένου ποταμοῦ διὰ νὰ μὴ διακοπῇ καὶ βλαφθῇ ὁ ῥοὺς του. Τὸ σχέδιον τούτου εἶναι ὡς ἔγγιστα τὸ ἐξῆς. Ἐκ τῆς μιᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ εἰς τὴν ἄλλην, ἐρρίφθησαν δύο γιγαντιαῖα σιδηρὰ τόξα 155 ποδῶν, ἕκαστον εἰς παράλληλον ἀπόστασιν 30 ποδῶν ἐκ τῶν στερεῶν τούτων τόξων, διὰ σιδηρῶν καθέτων βραχιόνων, κρέμαται ἡ τεχνιτὴ κλίνη τοῦ ὑδραγωγείου, τοῦ ὁποῦ οὗ πυθμὴν εἶναι ὀρίζοντιον κατάστρωμα ὡς τῶν γεφυρῶν.

Τὸ βάθος τῆς τεχνικῆς ταύτης κλίνης τοῦ ὑδρα-

γωγείου εἶναι 9 ποδῶν, τὸ μήκος 165, δηλ. μεγαλύτερον τῶν σιδηρῶν τόξων, διότι βαίνει ἐξ ἐκατέρων τῶν ὀχθῶν πρὸς τὴν ξηρὰν, καὶ τὸ πλάτος 24. Τὸ βάρος ἐκάστου τῶν σιδηρῶν τόξων εἶναι 101 τόνων, τὸ βάρος τοῦ ἐμπεριεχομένου ὕδατος ἐντὸς τοῦ ὑδραγωγείου (ἂν δι' ὀλίγον ἀναχαιτίσης τὸν ῥοὺν του) 940 τόνων καὶ τὸ ὅλικόν αὐτοῦ βάρος 1,700 τόνων. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐπεραιώθη τὸ 1839, καὶ διὰ νὰ μεταβάλλωσι τὴν βαρεῖαν καὶ ὀγκώδη κατασκευὴν του εἰς κομψὴν καὶ τερψίθεον, ἔστησαν ἐξ ἐκατέρων τῶν μερῶν τῆς κλίνης, συστοιχίαν 70 περίπου στηλῶν δωρικῆς τάξεως.

Ὁ Κ. Κάρολος Κλάρκ ἐξέθηκε μικροπεποιημένον τὸν μέγαν μελετώμενον πλευστὸν διώρυγα τῆς Ζουέζης, ὅστις, ἂν ἐπιτύχῃ, θέλει καταστήσει τὸν πρὸς τὰς Ἰνδίας κατάπλουον τῶν ἀγγλικῶν πλοίων κατὰ 5,000 μίλια συντομώτερον.

Ὁ Κ. Οὐίλλιαμ Στουάρτ ἐξέθηκε, μετὰ κλίμακα 1 δακτύλου εἰς τοὺς 42 πόδας καὶ μετὰ ἀργυρᾶς φωτολαμπεῖς οἰκίας καὶ φάρον, τὴν προκυμαίαν (ἥτις ἔχει σχῆμα γλώσσης) τοῦ Πλυμούθ, μεγαλόρρημα κατατασσόμενον εἰς τὴν αὐτὴν μετὰ τὰ εἰρημένα τάξιν. Ἡ κατασκευὴ αὐτοῦ ἤρchiσε τὸ 1812 καὶ μόλις ἐτελείωσε μετὰ 38 ἔτη. Ἐχει δὲ μήκος πρὸς τὴν θάλασσαν 5,100 ποδῶν καὶ ἐπιφάνειαν 45, ἐνῶ ἡ πρὸς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης βάσις του ἔχει μήκος 5,280 ποδῶν, δηλ. εἶναι τρεῖς μεγαλητέρα τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου. Διὰ δὲ τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ ἐχρειάσθησαν 3,768,879 τόνους λίθων καὶ τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον ἐδαπάνησεν 1,500,000 λίρας. Ἡ μεγάλη αὕτη γλώσσα βοηθεῖ τὸν λιμένα τοῦ Πλυμούθ νὰ περιλαμβάνῃ, ἐκτὸς τῶν ἐμπορικῶν πλοίων του, καὶ 40 μεγάλα πλοῖα τῆς γραμμῆς.

Οὐκ ὀλιγωτέρου θαυμασμοῦ ἀξία εἶναι καὶ ἡ τοξοτὴ γέφυρα, ἔργον τοῦ Κ. J. Rennie, διὰ τὸν Ῥήνον. Ἐπὶ τῆς μελετωμένης ταύτης γεφύρας θέλει διέρχεσθαι ὁ πρωσσικὸς σιδηρόδρομος ὁ φέρων πρὸς τὴν Κολωνίαν. Ἐκάστη δὲ ἀψὶς αὐτοῦ θέλει εἶσθαι 572 πόδας.

Πλησίον τῆς δυτικῆς πύλης τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, ἀπηντήσαμεν ἐν τῶν ὡραιότερων καὶ περιεργότερων θεαμάτων, τὸ ὁποῖον οὐδεὶς προσέδοκει, δηλ. τὸ ἐν τρίτον τῆς πόλεως Λιβερπούλ, τὸ ἐμπορικὸν μέρος, λέγω, μετὰ ὅλα τὰ νεώρια (Docks) καὶ τὸ σμήνος τῶν ἐμπορικῶν καὶ πολεμικῶν πλοίων, ἀτμοκινήτων, πλοιαρίων καὶ λέμβων ἄπερ διαπορθμεύουν τὴν νέαν ταύτην Σιδῶνα. Αἱ ὁδοί, αἱ οἰκίαι, τὰ δημόσια κτίρια καὶ οἱ ναοὶ κεῖνται ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν των. Δύναται δὲ ὁ κάτοικος τῆς Λιβερπούλ ἐπὶ τοῦ ἔργου τούτου ν' ἀναγνωρίσῃ

ἐξαίρετα τὴν οἰκίαν του, μικροπεποιημένην μὲ κλίμακα 8 ποδῶν εἰς τὸ μίλιον. Κατεσκευάσθη δὲ ἀπὸ χονδρόχαρτον ἢ λεπτόν ξύλον. Ἐπὶ τῆς προκυμαίας, ἐπὶ τῶν ὁδῶν καὶ ἐπὶ τῶν πλατειῶν διέρχονται ἄνθρωποι, φορτηγαὶ ἄμαξαι, ὀχήματα, ἄχθοφόροι καὶ ἄλλοι. Οἱ ἐπ' αὐτῆς διερχόμενοι σιδηρόδρομοι, τὰ 60 ἀτμοκίνητα, τὰ ὅποια καθ' ἡμέραν διασχίζουν τὰ κύματα αὐτῆς, φαίνονται εἰς τὸ εἰρημένον ἔργον. Τέλος ἡ θάλασσα καὶ τὰ νεώρια ἅτινα κατέχουν ἐπιφάνειαν ὕδατος 300 στρεμμάτων (acres), παρίστανται δι' ἐνὸς κατόπτρου πρασινοχρούου ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὰ πλοῖα, αἱ οἰκίαι, τὰ κωδωνοστάσια, οἱ πύργοι καὶ ὅλα τὰ ἀντικείμενα κατοπτρίζονται δὲν ὑστεροῦνται οὐδ' αὐτῆς τῆς σκιᾶς τῆς φύσεως. Τὸ μικροπεποιημένον τοῦτο ἔργον ἐστάλη εἰς τὴν μεγάλην Ἐκθεσιν τῶν ἐθνῶν, ἀπὸ τὴν τοπικὴν ἐπιτροπὴν τῆς εἰρημένης πόλεως Λιβερπούλ καὶ ἐτέθη ἐντὸς ὀρθογωνίου ὑαλίνου κλωβίου· στέκει δὲ εἰς τὰ νῶτα 14 ἐλεφάντων καὶ ἐπιστηρίζεται ἀπὸ 20 κίονας.

Πόσον χαρίεν καὶ ἔντεχρον εἶναι τὸ ἐξ ἀλαβαστροῦ εἰς τὸν ἀριθ. 196 διδόμενον κάνιστρον, τοῦ Κυρίου Voisinlieu ἐκθετόμενον ἀπὸ τοὺς Κυρίους James Powell καὶ υἱὸν τοῦ Λονδίνου. Εἶναι προσδιωρισμένον διὰ νὰ κρεμασθῇ ἄνω πλουσιοπαρόχου συμποσίου, φέρει δὲ σπάνια ἄνθη καὶ ὀλίγα κηρία.

Εἰς τὸν ἀριθ. 200 δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν ἐνὸς τῶν ὠραιότερων ἔργων τῶν ὠραίων τεχνῶν, ἐκ λευκῆς σινικῆς ζύμης, τὸ ὅποιον οἱ Κύριοι Ρόζ καὶ συντρ. τῆς Coalport ἐκθέτουν. Παριστάνει τὰς ἐπὶ τὰ θυγατέρας τοῦ Ἀτλαντος καὶ τῆς Πληϊόνης δηλ. τὴν Ἀλκυόνην, Μερόπην, Κελαινῶ, Ἡλέκτραν, Στερόπην, Ταυγέτην καὶ Μαίαν, λατρουύσας τὴν Νύκτα. Πλησίον τοῦ συνόλου τούτου οἱ ἴδιοι τεχνῖται ἐπρόσθεσαν δύο ἀγγεῖα, οὐχὶ κατωτέρας τέχνης καὶ ὕλης.

Ὁ Κύριος Copeland τὸν ὅποιον εἰς τὸ περὶ ἀγγείων κεφάλαιον ἀπηντήσαμεν, μᾶς ἐξέθηκε τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 87 ἐπίσης ἐκ σινικῆς ζύμης Ἰνὸ καὶ Βάκχον του, σχεδιασθέντα ἀπὸ τὸν Κύριον J. H. Foley, κατ' ἀντιγραφὴν μιᾶς εἰκόνης εὐρισκομένης εἰς τὴν πινακοθήκην τοῦ Κόμητος Ellesmere.

Τ' ἀγαλμάτια ταῦτα εἶναι καλῶς εἰργασμένα καὶ ἡ μεγάλη λευκότης των τὰ ἀποκαθιστᾷ ὅμοια πολὺ τοῦ Παρίου λίθου.

Οἱ Κύριοι J. E. Jones ἐξέθηκαν τὸ ἀπὸ γύψου σύνολον ὅπερ ὁ ἀναγνώστης εἰς τὸν ἀριθ. 86 βλέπει. Παριστάνει ἓνα ἡμέρον ἵππον, ἓνα πιστὸν κύνα, τρία μικρὰ παιδία ζωτανώτατα ἀπεικονίζοντα τὴν οἰκιακὴν εὐδαιμονίαν, καὶ τὸν ἀγροτικὸν βίον.

Εἴπομεν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κεφαλαίου τῶν ὠραίων τεχνῶν, ὅτι ἐντὸς τοῦ παλατίου τῆς βιομηχανίας ὑπάρχουν καὶ πολλὰ ἀριστουργήματα, καὶ πολλὰι περιττότητες· χάριν περιεργείας δίδομεν καὶ μίαν ἐξ αὐτῶν τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 89 ἐκ γύψου τοῦ Κυρίου Bell γυναῖκα καθισμένην ἐπὶ λέοντος. Τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς εἶναι δυσανάλογον, ἄχαρι, ἄψυχον, τὸ τοῦ λέοντος παραμορφωμένον, μὴ ἔχον τὴν παραμικρὰν ζωρότητα καὶ ἐλαστικότητα, ἣν ὁ βασιλεὺς οὗτος τῶν ζώων χαίρει, ἄλλως τε καὶ αὕτη ἡ ἰδέα ν' ἀναβιβάσῃ ὁ τεχνίτης μίαν γυναῖκα ἐπὶ ἐνὸς τοιούτου βουκεφάλου λέοντος εἶναι γελοιωδὲς στάτη.

Εἰς τὴν σημερινὴν συσκευὴν μιᾶς αἰθούσης θέτουν ὑπὸ ὑάλους συχνὰ διάφορα ταριχευμένα πτηνὰ, ζῶα, κτλ. Τὸ Τζολλφερεῖν ἔστειλε τὰ φυσικώτερα καὶ ζωντανώτερα τούτων. Ἴδου λ. χ. εἰς θυριώδης κάπρος παλαιῶν μὲ τέσσαρας τῆς ἄγρας κύνας, ἰδοὺ ἔλαφοι πληγωμένοι καὶ αἵματοσταγεῖς διωκόμενοι ἀπὸ κύνας, μέγιστα ὄρνεα σπαράττοντα νεωσσοὺς, τοὺς ὁποίους ἀπὸ τὰς φωλαῖας ἀφήρπασαν, ἢ ἄγρια θηρία θηλάζοντα τὸ αἷμα προβάτων καὶ ἄλλων οἰκιακῶν ζώων. Ἡ Ἀγγλία ἀμιλλᾶται πρὸς τὸ Τζολλφερεῖν οὐχὶ ὑποδεεστέως, εἰς δὲ τὸν ἀριθ. 49 δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν ἀγρίου ἱέρακος κατατρώνοντος τὸ πτώμα ἐνὸς πτηνοῦ, τ' ὅποιον ὁ Κύριος Hancock τοῦ Λονδίνου ἐκθέτει.

Ὁ Κύριος Ackerman ἐκθέτει διάφορα κιβώτια μεταξὺ τῶν ὁποίων τὰ εἰς τοὺς ἀριθ. 64 καὶ 65 δὲν πρέπει νὰ παραλειφθῶσι, εἶναι κεχρυσωμένα καὶ κατειργασμένα, μὲ πολλὴν τέχνην καὶ χάριν. Τὸ τοῦ ἀριθ. 65 εἶναι τῆς ζωγραφικῆς, ἔχει 34 δακτύλων μῆκος, 18 βάθος, καὶ 24 πλάτος. Εἶναι ἐκ χρυσοῦ, ἀργύρου, καλαΐδων (περουζέδες) καὶ μιλτωτὸν τὰ σκεπάσματα τῶν φιαλῶν, τὰ ραβδία του, αἱ φιάλαι αἱ περιέχουσιν τὰ χρώματα, εἶναι τῆς μεγαλητέρας πολυτελείας καὶ λαμπρότητος. Ὁ εἰρημένος κατασκευαστὴς εἶναι ὁ χορηγὼν εἰς τὴν μητέρα τῆς βασιλίσσης δηλ. τὴν Δούκισσαν τοῦ Κέντ. καὶ εἰς τὴν ἐπίλοιπον βασι. οἰκογένειαν τ' ἀναγκαῖα τῆς Ἱχνογραφίας, ὡς καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μέρος τοῦ κιβωτίου του ἐπιγράφει. Τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 25 εἶναι ὁμοίως ἐν πολυποίκιλτον καὶ πλουσίως κεκοσμημένον κιβώτιον, μὲ μυστικούς σύρτας.

Ἐκτὸς τοῦ ἀρωματικοῦ πίδακος τῆς Αὐστρίας ἔχομεν καὶ μερικοὺς ἄλλους ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου. Ὁ Κύριος E. Primmel ἐκ τῆς ὁδοῦ Gerrard Street, Soho, τοῦ Λονδίνου, ἐκθέτει, τὸν εἰς τὴν εἰκονογραφίαν τοῦ ἀριθ. 22 μὲ ἄνθη, εἰς τὸν ὅποιον ὅλοι ζητοῦν νὰ ὑγράνουν τὰ μανδύλιά των.

Οἱ Κύριοι Ῥολάνδοι εἰς τὰ δωμάτια τοῦ Τζολλφερέιν ἐκθέτουν ἕτερον χύνοντα εὐωδέστερον καὶ πολυτιμότερον ἀρωματικὸν ὕδωρ ἢ τὸ τῆς Κολλωνίας, ἐπονομαζόμενον aqua d'oro, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης καὶ εἰς τὴν τοῦ ἀριθ. 75 εἰκονογραφίαν του.

Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο δίκαιον εἶναι νὰ εἰπῶμεν ὀλίγα καὶ περὶ τῶν ἐστιῶν (fire-places) αἱ ὁποῖαι ὅχι μόνον εἰς μέγιστον ἀριθμὸν ἐφέρθησαν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνωτάτης κατεργασίας καὶ πολυτελείας εἶναι εἰς ὅλας τὰς οἰκίας τῶν ψυχρῶν τούτων κλιμάτων. Αἱ ἐστῖαι αὐταὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι μαρμάριναι, ὀρειχάλκιναι, ἢ καὶ ἐκ στιλβωτοῦ χάλυβος· αἱ τῶν πλουσίων, καὶ μάλιστα αἱ ἐκλεκτότεραι τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου κεχρυσωμέναι, ἀργυρωταὶ καὶ μὲ μαλαχίτην λίθον.

Εἰς τὸν ἀριθ. 112 ὁ ἀναγνώστης βλέπει ἐστῖαν τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος William Pierce τοῦ Λονδίνου ἐκθέτει ῥυθμοῦ σημερινοῦ· Αἱ βότρυες, τ' ἀμπελοφύλλα, τὰ παιδιά, τὰ μικρὰ σκαλίσματα ὅλα κεχρυσωμένα καὶ μιλτωτά, εἶναι τῆς πλέον τελείας κατεργασίας καὶ θεάματος μαγευτικοῦ, αἱ δὲ πυροκυκλίδες ἐκ στιλβωμένου χάλυβος· τὸ δὲ ὅλον ἄξιον διὰ δωμάτιον τοῦ πλουσιωτέρου παλατίου.

Ἡ ἐκ μαρμαροῦ ἐστῖα τῶν Κυρίων Bailey καὶ υἱοῦ (ιδὲ ἀριθ. 113) εἶναι ἄλλου ὕφους· ἀπλουστερά, πλὴν ἐπειδὴ ἐπὶ ταύτης τὸ λευκὸν μάρμαρον συνδυάζεται τόσον ἀρμονικῶς μὲ τὸν χάλυβα, τὸν σίδηρον καὶ τὸ χρυσιόν, εἶναι προτιμότερα. Τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι ἐκ σινικῆς, πλούσια μιλτωμένης, αἱ δύο μικραὶ στῆλαι μὲ τὰς σφαῖρας καὶ τοὺς ἀετοὺς, χρήσιμα διὰ νὰ ἐπακουμβῶνται, ἢ πυράγρα, καὶ τὰ ἐπίλοιπα τῆς ἐστίας ἀναγκαῖα, ἐκ χρυσοῦ καὶ χάλυβος· τὸ ὅλον δὲ εἶναι ἐκ τῶν ὡραιότερων ἔργων τοῦ κλάδου τούτου ὅπερ ἄχρις ὥρας ἀπηντήσαμεν.

Ἡ εἰς τὸν ἀριθ. 84 ἐστῖα ἐκ σιδήρου μιλτωτοῦ ἀργυρόχρους, ὡς λευκὸς χάλυψ, ἀξίας περίπου £350, ἐκτεθείσα ἀπὸ τὸν Κύριον A. Darby, εἶναι καὶ αὕτη ὡραιότατον κόσμημα ἐνὸς λαμπροῦ δωματίου, οὐχὶ τόσον διὰ τὸ πλούσιόν της, ὅσον διὰ τὸ χαρίεν ἀχυβαδωτὸν της σχέδιον.

Εἰς τὰ δωμάτια τῆς ἐπιλοῖπου Εὐρώπης πρὸ πάντων εἰς τὰ τῆς Ἰταλίας καὶ Αὐστρίας, ἀπαντῶνται πολλόταται ἐστῖαι ἐκ μαρμαροῦ γεγλυμμέναι μὲ τὴν ὡραιότεραν καλλιτεχνικὴν ὑπομονήν, καὶ φέρουσαι ἐπὶ τούτων, ἔρωτας, ἀγγέλους, παιδιά, καρπούς, φύλλα, καὶ παντὸς εἶδους γλυφάς. Ἐπὶ κεφαλῆς δὲ τούτων ἴσταται, ἢ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ οἴκου τῆς Ῥωσσίας ἐκ μαλαχίτου λίθου, καὶ κεχρυσωμένων μετάλλων ἀξίας 1,600 λιρῶν.

Ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἄξονος τοῦ παλατίου εὐρίσ-

κονται οἱ δύο μεγάλοι πίδακες τοῦ ἀριθ. 76, καὶ 85, Ἡ τοῦ ἀριθ. 76, κατεσκευασμένη ἀπὸ τὸν ἐν Λονδίνῳ Κύριον J. Thomas, ἐπονομάζεται ἢ τοῦ Ἀκιδος καὶ τῆς Γαλατείας, διότι ἐπὶ τῆς κορυφῆς της ἴστανται ἡ θυγάτηρ αὕτη τοῦ Νηρέως καὶ ὁ ποιμὴν Ἀκίς, ἐνηγκαλισμένοι. Τέσσαρες Τρίτῳνες, ὄστρακα, θαλάσσια φυτὰ, καὶ ὁ μουρμουρισμὸς τοῦ ἐκ διαφορῶν ὁπῶν ἀνατεινασσομένου ὕδατος σὲ προσφέρουν θέαμα ἐκ τῶν μαγικωτέρων. Ἡ τοῦ ἀριθ. 85, ἐξ ὀρειχάλκου, κατασκευὴ τοῦ Κυρίου Ἀνδρέου ἐκ τοῦ νομοῦ Val d'orne τῆς Γαλλίας δὲν εἶναι κατωτέρα, περιέχει Τρίτῳνας, θαλάσσια πτηνὰ, καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς της μίαν νύμφην. Ἡ εἰκονογραφία δεικνύει τὸν πίδακα τοῦτον ὅτε δὲν χύνει διόλου ὕδωρ, εἰμὴ ὀλίγον ἐκ τῶν συρίγγων τῶν Τριτώνων.

Ἡ ἐπονομαζόμενη Coalbrook Dale ἑταιρεία, τοῦ Shropshire, κατεστόλισε ὅλας τὰς ἄκρας τοῦ παλατίου, μὲ τὰ ἐκ χυτοῦ καὶ σφυροκτυπημένου σιδήρου ἔργα της. Μία ὡραία δεξαμενὴ φέρουσα εἰς τὸ μέσον αὐτῆς μεγίστην γάστραν ἐπὶ τῆς ὁποίας ἵπταται κύκνος μὲ ἀνοικτὰ πτερὰ, ἐπὶ τῶν ὁποίων κάθηται παιδίον ἐναγκαλιζόμενον τούτον, καὶ ἐκ τοῦ ῥάμφους τοῦ ὁποῖου ἀναπηδᾷ τὸ ὕδωρ, μία ὑψηλὴ κυκλιθύρα μὲ στέμματα καὶ ἄνθη, καὶ μὲ ἐπιμήκεις πτέρυγας ἐξ ἐκατέρων τῶν πλευρῶν αὐτῆς, χρήσιμος διὰ τὸ μέτωπον καὶ τὴν εἴσοδον λεγαλοπρεποῦς Πάρκου, τὰ ὁποῖα ἴστανται ἀντικρὺ τῆς μεσεμβρινῆς θύρας τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, καὶ ὑποκάτω τοῦ ἐνὸς τῶν δύο μεγαλοσώμων δένδρων, τὰ ὁποῖα ὁ Κύριος Ἰωσήφ Πάξτων συμπεριέλαβε ἐντὸς τούτου, εἶναι τὰ πρώτιστα ἔργα της. Ἡ ἑταιρία αὕτη 200 περίπου χρόνων ἀρχαία, εἰς τὰ ἐργοστάσια τῆς ὁποίας 4,000 περίπου ψυχαὶ ἐργάζονται, τῆς ὁποίας εἰς τὸν ἀριθ. 83, ἐδόσαμεν ἓν μέγα σιδηροῦν ἀγγεῖον, ἐκθέτει καὶ μίαν μαγικωτάτην σκιᾶδα (κιόσκι) 30 ποδῶν ὕψους, κυκλικήν, καὶ 20 ποδῶν διαμέτρου. Ἡ σκιάς αὕτη συνίσταται ἀπὸ 6 διπλᾶς στήλας, σχῆμα κορμοῦ δένδρου ἐκάστη ἔχουσα. Ὁ θόλος τῆς σκιάδος εἶναι πλέγμα κλάδων καὶ φύλλων σιδηρῶν ὁμοιοζόντων πολλὰ τὰ φυσικὰ. Ἐντὸς τοῦ θόλου μέγας ἀετὸς ὅστις ἀφήρηπασε πρόβατον διαπερασμένος ἀπὸ βέλος κυνηγοῦ, φαίνεται ὅτι κυλίνεται εἰς τὰ ὕψη τῶν ἀνέμων διὰ νὰ πέσῃ κάτω πρὸς τὴν γῆν. Ἐντὸς τῆς σκιάδος, πλησίον τῶν ὡραίων ἀγροτικῶν ἐδωλίων καὶ καθισμάτων, τὰ ὁποῖα ἡ ἑταιρεία ἐξέθηκε διὰ τὰς Κυρίας, ἴσταται ὁ κυνηγὸς, τοῦ ὁποῖου καὶ δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν εἰς τὸν ἀριθ. 96, ἔχων ἔτι τὸ τόξον ὑψωμένον πρὸς τὸ ὄρνεον. Εἰς τοὺς πόδας του κεῖται τὸ πρόβατον νεκρὸν, διεκφυγόν

ἀπὸ τῶν ὀνυχῶν τοῦ αἵτου, καὶ μερικὰ τῶν πτερῶν τοῦ πτηνοῦ. Τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ δώμου τούτου εἶναι πυργίσκος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου πατῶν μὲ τὸν ἕνα πόδα ὁ Αἴολος, δεικνύει τοὺς ἀνέμους.

Ἐντὸς τῆς σκιάδος ὑπάρχουν διάφορα ὁμοιομέταλλα καθίσματα καὶ ἐδώλια, τὰ ὁποῖα πάντοτε σχεδὸν εἶναι πιασμένα ἀπὸ τὰ πλήθη, διότι πλησίον τούτων εὐρίσκεται καὶ ἓν μεγαλοπρεπὲς κλειδοκύμβαλον, τ' ὁποῖον εἰς τῶν περιφημοτέρων καλλιτεχνῶν τοῦ Λονδίνου παίζει. Ἡ εἰς τὸν ἀριθ. 202 εἰκονογραφία δίδει καθαρὰν ἰδέαν τοῦ κολοσσαίου τούτου ἔργου τῆς σιδηρουργίας.

Λυπούμεθα πολὺ διότι δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκτανθῶμεν ὀλίγον περισσότερον ἐπὶ τοῦ ὠφελιμωτάτου τούτου μαθήματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπηντήσαμεν ἄπειρα σχέδια ὁδῶν, γεφυρῶν, οἰκοδομημάτων, ὑδραγωγικῶν ἔργων, ἐνὶ λόγῳ εἰς μικρὰς διαστάσεις τὰ ἀξιολογώτερα θαύματα τοῦ σημερινοῦ κόσμου καὶ πᾶν ὅ,τι στολίζει τὰς μεγάλας πόλεις.

Ἐξερχόμεθα λοιπὸν καὶ αὐθις τῆς Ἀγγλίας διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην. Θέλομεν δὲ ἐπισκεφθῇ τὰ Μωσαϊκὰ τῆς Ἰταλίας, τὰ μικρὰ ξόανα τῆς Ἑλβετίας, καὶ θέλομεν εἰπεῖ ὀλίγα περὶ ζωγραφικῆς καὶ ρίψει ἓν βλέμμα εἰς τὴν πολυάριθμον συλλογὴν τῶν μουσικῶν ὀργάνων.

Πολὺ ἡρενήσαμεν διὰ νὰ μάθωμεν πόθεν παράγεται ἡ λέξις τῶν Εὐρωπαίων Μωσαϊκά. Ἡ τοῦ Κ. Ἰωσήφ Σκάλιγερ παραγωγὴ ἐκ τῆς λέξεως μοῦσον, προερχομένης ἐκ τοῦ εὐμουσον καὶ μουσικόν, μᾶς φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ ὀρθωτέρα· διότι μουσικὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐσήμαινε τὸ λιτὸν, κομψὸν, ὑαλιστόν. Ὁ Κ. Nebricensis τὴν παράγει ἐπίσης ἀπὸ τὰ μούση καὶ λέγει ὅτι μούση ἦσαν εἶδος εἰκόνων κρεμαμένων εἰς τοὺς τοίχους τῶν Μουσείων. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη δέ, ὁ ὠραῖος οὗτος κλάδος τῆς ζωγραφικῆς, ἀνώτερος τῆς ὑπομονῆς τῶν Gobelins, τῶν ἔργων τῆς Σέβρης καὶ τῶν τριχάπτων τῶν Βρυξελλῶν, ὁ στήσας τὸν θρόνον τοῦ ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου κατ' εὐθείαν εἰς τὰ δωμάτια τῆς Ῥώμης, κατάγεται ἐξ ἡμῶν.

Πρέπει νὰ παρασιωπήσωμεν παντὸς ἄλλου ἔθνους τοιαῦτα ἔργα, ἀφοῦ ἅπαξ ἀπεφασίσσαμεν νὰ παραλείψωμεν καὶ τὰ δευτερεύοντα τῆς Ῥώμης, τὰ ὁποῖα παραβαλλόμενα πρὸς τὰ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν εἶναι ἀριστουργήματα.

Τὰ Μωσαϊκὰ, τὰ ὁποῖα ὁ Πλίνιος ὀνομάζει καὶ λιθόστρωτα (Plin., H. N., 36, 64) ἀνάγονται εἰς τινὰς ἑκατονταετηρίδας π. Χ. καὶ πολλοὶ ἀμφισβητοῦσιν ἂν ἡ ἐφεύρεσις αὐτῶν ἀνήκῃ εἰς τοὺς Πέρσας ἢ τοὺς Βυζαντινοὺς. Περιττὸν δὲ νὰ εἴπωμεν ἐπὶ

σης ὅτι ἡ τέχνη αὕτη ἤκμασε πολὺ παρὰ τοῖς Ἑλλησιν. Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει τὸν ζωγράφον τῆς Περγᾶμου Σῶσον, ὅστις κατεσκεύασε τὸ ἔδαφος τοῦ Ἀσάρου Ὀἴκου, τὸ ὁποῖον ἐπαρίστανε τὰ λείψανα δειπνῶν, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτοὺς τοὺς γνωρίζοντας ὅτι ἦσαν ψηφιδωτὰ ἡπάτων, καὶ ἔκαμον νὰ νομίζωσι ὅτι εἶναι πραγματικὰ λείψανα δειπνῶν.

Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ἀναφέρει ἐπίσης περιστερὰν πίνουσιν ὕδωρ ἀπὸ τρυβλίον, τῆς ὁποίας ἡ ἀντανακλωμένη σκιά ἤθελεν ἀπατήσῃ καὶ τὸν ὀξυδερκέστερον, καὶ ἤθελε κάμει αὐτὸν νὰ νομίσῃ ὅτι εἶναι πραγματικὴ περιστέρα, καθὼς καὶ ἄλλας τινὰς συρρέμβομένας περὶ τὰ χεῖλη τοῦ τρυβλίου. Ἐκτὸς τούτων, ἅπερ ἤδη δὲν ὑπάρχουν, διετηρήθησαν λείψανά τινα τῆς ἀρχαίας τέχνης, οἷον διαφόρων ἐκκλησιῶν, πρὸ πάντων τῆς Ἀγίας Σοφίας, καὶ ὁλόκληρος ἡ Πομπηία.

Ὅστις ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν ταύτην καὶ τὸ Βουρβωνικὸν Μουσεῖον τῆς Νεαπόλεως, δὲν ἔχει ἀνάγκην περιγραφῶν καὶ μαρτυριῶν, διὰ νὰ μάθῃ ὁποῖα ἦτο ἡ πρόοδος τῆς τέχνης ταύτης κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους. Εἰς τὴν Πομπηίαν τοῖχοι, ἐδάφη, ὀροφαί, περιαύλια, καθίσματα καὶ δίοδοι ὅλα ἦσαν μωσαϊκῶς εἰργασμένα μὲ πλεῖστα σχέδια καὶ ζωηρότατα χρώματα, ὥστε βαδίζων τις σήμερον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀποτεφρωμένης ταύτης πόλεως βαδίζει συνάμα καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἀπετεφρωμένου Μουσείου.

Εἰς τὴν Ῥώμην ἐπὶ αὐτοκράτορος Αὐγούστου ἡ τέχνη αὕτη ἔκαμε προόδους τινὰς, πλὴν μετ' ὀλίγον ἀπεκοιμήθη μέχρι τοῦ ΙΓ'. αἰῶνος, ὅτε οἱ Βενετοὶ ἐπανήγαγον αὐτὴν εἰς τὴν Ἰταλίαν, δηλ. ἐπροσκάλεσαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα (ἥτις μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας τὴν διετήρησεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν) τὸν περίφημον καλλιτέχνην Ἀπολλώνιον νὰ στολίσῃ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τῆς Φλωρεντίας μὲ διαφόρους ἱστορίας τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Ἐκτοτε ἡ Ῥώμη δίδει νέαν τροφήν εἰς τὸν φοίνικα τῆς τέχνης καὶ σήμερον εἶναι ἡ πρωτίστη εἰς τὸν κόσμον ὅλον.

Τὰ Μωσαϊκὰ καὶ τὸ πάλαι καὶ σήμερον διαρροῦνται εἰς δύο διακεκριμένας κλάσεις· α'. εἰς τὰ opus tessellatum, ἡγουν τὰ συνθεμένα ἀπὸ μικροὺς κύβους μαρμαρίνους ἢ ὑαλίνους χρωματισμένους κατὰ βαθμολογίαν, καὶ τοιαῦτα ἔχει ὁ ναὸς τοῦ ἐν Ῥώμῃ Ἀγίου Πέτρου, καὶ β'. εἰς τὰ συναρμονικὰ ψηφοθετήματα, ἅτινα οἱ μὲν Γάλλοι ὀνομάζουν pierre de rapport, οἱ δὲ Ἴταλοι di commesso· διότι περιέχουν ὄχι μόνον μάρμαρα καὶ ὑάλους, ἀλλὰ καὶ πάντα λίθον, οἷον ἀχάτην, χάλικας τῆς Αἰγύπτου, lapis lazuli καὶ συχνάκις ψευδεῖς τιμαλφεῖς λίθους,

δηλ. ἄνθρακας, κορνιλιανούς, σαπφείρους, σμαράγδους, κ.τ.λ. Εἰς τὸ ἐν Ῥώμῃ παλάτιον Ἀλβα ὑπάρχει τοῖχος μὲ τοιαῦτα ψηφοθετήματα ἐν ᾧ φαίνεται ὁ Ὑπέρτας τὸν ὁποῖον ἀρπάζουν αἱ Ναϊάδες.

Τὰ ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου Μωσαϊκὰ ἔργα τῆς Ῥώμης εἶναι λεπτότατα, καὶ δὲν δύνασαι νὰ μετρήσῃς τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ μέγεθος τῶν ψηφίων αὐτῶν, ἂν δὲν ἔχῃς καλὸν μικροσκόπιον. Ὁ καλλιτέχνης τοῦ εἶδους τούτου τῆς ζωγραφικῆς δαπανᾷ καὶ οὗτος 5, 10 ἢ καὶ 15 ἔτη ὅχι διὰ νὰ κατασκευάσῃ τάπητα 5 ἢ 6 ὀργυῶν μήκους, ἀλλὰ διὰ νὰ ψηφιδώσῃ πίνακα μόνον ἡμισείας ἢ μιᾶς ὀργυῖας. Ἴδου δὲ τίνι τρόπῳ ἐργάζεται. Ἐχει πρῶτον ἔμπροσθέν του, ὡς ὁ στοιχειοθέτης, εἰς μικρὰ κυβώτια τὰ ψηφία του καὶ τὰς ἀντιστοίχους αὐτῶν σκιάς, ἐννοητέον ὅμως ὅτι τὰ κυβικὰ ταῦτα ψηφία διαφέρουσι καθ' ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῶν χρωμάτων καὶ τὸ μέγεθος. Δεύτερον ἔχει πλάκα χυτοῦ σιδήρου κεκαλυμμένην ἀπὸ ὕλην ἰξώδη, ἣτις κατασκευάζεται ἀπὸ τίτανον καὶ διαφόρους κεκοιναμένας ἡφαιστίους ὕλας, καὶ τρίτον ἔχει ἐπὶ ἐξωγραφημένου χαρτίου τὸ πρωτότυπὸν του. Μετὰ τὴν προπαρασκευὴν ταύτην λαμβάνει μὲ λαβίδα ἐν πρὸς ἐν τὰ ψηφίδια τοῦ ὕαλου, καὶ τὰ θέτει κατὰ τάξιν ἐπὶ τῆς ἰξώδους ὕλης. Κατὰ δὲ τὴν ἐργασίαν μεταχειρίζεται συχνάκις μικροσκόπιον. Οὕτω δὲ κεκυφώς, περισσότερον καὶ τοῦ ὠρολογιοποιοῦ, τήκει τὸ στήθος καὶ τὴν ὑγείαν του εἰς τὴν πολύμοχθον ταύτην ἐργασίαν.

Ὅταν τὸ ἔργον τελειώσῃ, τότε τὸ ὑαλίζει καὶ τὸ πλύνει μέχρις οὗ γίνῃ καθαρώτατον καὶ τερψίθεον.

Τὸ ὠραιότερον τῶν ἐνταῦθα ἔργων τῆς τέχνης ταύτης εἶναι ἀναμφιβόλως εἰκὼν τις ἐντὸς χρυσοῦ περιθωρίου, ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἄξονος τοῦ παλατίου, οὕσα τεθειμένη εἰς τὰ δωμάτια τῆς Ἰταλίας, καὶ παριστῶσα τὰ ἐρείπια τοῦ ἐν Λευκανίᾳ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, ἔργον τοῦ Κ. Μ. Ῥινάλδου. Τὸ αὐτὸ ἔργον ἐξετέθη καὶ ἀπὸ τρεῖς ἄλλους καλλιτέχνας, ἀπὸ τοὺς Κυρίους Λουίγκιον Μόγλια, Δομένικον Μόγλια καὶ Ἀντώνιον Ῥοκκιγιάννην. Εἰς τὰς εἰκόνας τῶν Κυρίων Μόγλια βλέπεις ἐρείπια ἐν τῷ μέσῳ τερπνῆς ἐξοχῆς, πλησίον ὠραίας λίμνης, τὴν χλόην, τοὺς βόας, τοὺς κύνας, τὰ ποιμνία καὶ τοὺς ποιμένας τῶν, κυανωτάτην θάλασσαν μὲ πλοῖα, τὰ ὑψηλὰ ὄρη καὶ τὰ πυκνόφυλλα καὶ ὑψίκομα δένδρα, ὥστε νομίζεις ὅτι τὰ πάντα παρῆξε γραφὶς ζωγράφου. Πρέπει δὲ νὰ εἴπωσι πρὸς σὲ ὅτι εἶναι Μωσαϊκὰ, νὰ ἐπισύρῃσι τὴν προσοχὴν σου, νὰ πλησιάζῃς καὶ νὰ ἀνακαλύψῃς τὴν ψηφογραφίαν ἂν δὲ σοὶ τὸ εἴπωσι θέλεις πέσει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν

πολλῶν, οἱ ὅποιοι εἶδον καὶ ὅμως οὐδὲν εἶδον. Εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Κ. Ῥινάλδου, διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ὁποίας εἰργάζετο 15 ὁλόκληρα ἔτη, ἡ θεὰ τῶν ἐρειπίων εἶναι εἰς θέσιν διάφορον. Θάλασσα καὶ λίμνη δὲν φαίνονται, πλην ὑπάρχουσιν ἐξοχαὶ ῥομαντικώτεραι, οὐρανὸς κυανώτερος, δένδρα δασύτερα, βοσκήσεις περισσότεραι, σκηνῖται καὶ ψηφία λεπτότερα ἂν δὲ δὲν ἐσυνειθίζαμεν εἰς τὴν ἀπειρίαν τῶν παραδόξων καὶ θαυμαστῶν, τὰ ὁποῖα εἰς πᾶν βῆμα ἀπαντῶμεν ἐντὸς τοῦ παλατίου, ἠθέλαμεν διὰ πολλὰς ἡμέρας θαυμάζει κεχηνότες τὸ ἔργον τοῦτο.

Ἡ τράπεζα τοῦ ἱππότου Βαρβιέρου, τὴν ὁποίαν προλαβόντως ἀναφέραμεν, ὡς καὶ ἑτέρα τοῦ Κ. Λουίγκιου Μόγλια, ἴσης σχεδὸν ἀξίας μὲ τὴν πρώτην, δύο ἑτεραι μωσαϊκαὶ τράπεζαι τοῦ Βενεδίκτου Βοσχέτη παριστάνουσιν τὸν θριαμβεύοντα ἔρωτα καὶ τὴν τετρωμένην ψυχὴν, ὠραία τις κεφαλὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Πάπα Βονιφατίου ΙΑ', ἔργα τοῦ Κ. Ῥοβέρτου Βομπιάνου, εἶναι τὰ θαυμασιώτερα ἔργα τῆς λεπτοτάτης ταύτης τέχνης, τὰ ὁποῖα ἐξελέξαμεν ἐκ διαφόρων ἔργων ἅπερ περὶ τοῦ 25 ἐκθέται ἐξέθησαν.

Εἰς τὰ περίστωα τοῦ Τζολλφερέιν ὑπάρχουν, πλησίον τοῦ ὠραίου ἐκεῖνου σχολείου τῆς ξυλουργίας, τὸ ὁποῖον χάριν συντομίας παραλείπομεν, δηλ. πλησίον τῶν πολυαριθμῶν ξυλοδέσεων, πλησίον τῆς μικροπεποιημένης Γοτθικῆς καθέδρας τῆς Μεγδεμβούργου, τὴν ὁποίαν βλέπων τις καταγοητεύεται διὰ τὴν ἁρμονίαν τῶν ἐξωτερικῶν γλυφῶν, ἁρμῶν, λίθων, θόλων, πυραμίδων, μακρῶν παραθύρων, κ.τ.λ., εἰς τὴν ὁποίαν μὲ μεγαλητέραν σου ἀπορίαν ἀνακαλύπτεις, ἂν πλησιάζῃς τὸ ὄμμα εἰς παράθυρόν τι, τὰς ἐντὸς γλυφάς, τὸ ἱερὸν βῆμα, τὰ καθίσματα, τοὺς δεομένους ἀνθρώπους, τὸν θρόνον τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τὸν τάφον τοῦ ἐπισκόπου Ἐρνεστίου, πλησίον, λέγομεν, τοῦ ὠραίου τούτου ἔργου τοῦ Κ. C. J. Boesche, ὑπάρχει σειρά ἄλλων ἔργων ἐκ πτιλωτοῦ ἐλαφροξύλου (φελού) λίαν ξενότροπου τέχνης. Ἐφευρετὴς ταύτης καὶ κατασκευαστὴς εἶναι ὁ ἐκ Stettin τῆς Πρωσσίας Κ. C. R. Kruse. Οὗτος ἐξέθηκε τὴν ὥραν ἐκκλησίαν τῆς Kobern παρὰ τῷ Μόζελ, τὰ ὀχυρώματα τῆς Σαλζβούργου, σκηνογραφίαν τινὰ τοῦ φρουρίου τῆς Βρετανίας Ζοσσελὲν, τὰ ἐρείπια τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ τῶν ἐπὶ τὰ θλίψεων καὶ τὰ ἐρείπια πύλης τινὸς τῆς Δαμασκοῦ, ἕκαστον τῶν ἔργων τούτων μὲ χωριστὸν περιθώριον, ἀναγεγλυμμένα, ψαλιδωτὰ, ἔκτυπα, ἐκγεγλυμμένα καὶ κεκοιναμένα.

Οἱ θόλοι, αἱ θύραι, τὰ δένδρα, οἱ κέραμοι, καθὼς καὶ οἱ ἄνθρωποι, τὰ ζῶα, τὰ πτηνὰ, ἅπαντα εἶναι

περιεργότατα καὶ φέρουν διάφορα χρώματα. Νομίζεις ὅτι τὸ μὲν εἶναι ζυμωμένον ἀπὸ χονδράλευρον (πίτουρα) τὸ δὲ ἀπὸ κιτρινωπὸν κηρόν· ἑτέρου νομίζεις ὅτι τὰ φύλλα τῶν δένδρων εἶναι μικρὰ ἀληθῆ φύλλα κολλημένα ἢ μικρὰ πτερὰ, καὶ ὅμως δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ τεμάχια φελού λεπτῶς κατεργασμένα. Ἐν συντόμῳ, καίτοι ὁ κατασκευαστὴς αὐτῶν οὐδένα βιομηχανικὸν σκοπὸν εἶχεν, ὑπάρχει ὅμως ἐν αὐτοῖς ξενότροπὸν τι, ἄλλου εἶδους ὑπομονῆς τὴν ὁποίαν βλέπων ὁ θεατὴς ἤθελε τοῖς πέμψει χαρίεν μεϊδιάμα, φιλικὸν χαιρετισμόν.

Ἐκτὸς τῶν ὡραίων ὑφασμάτων διὰ τὰ ὁποῖα διακρίνονται τῆς Ἑλβετικῆς ὁμοσπονδίας τὰ δωμάτια, εἰδὸς τι λεπτουργίας ὁμοίας ἐκείνης τὴν ὁποίαν ἀπαντῶμεν εἰς τοὺς μοναχοὺς τῶν μοναστηρίων τοῦ Ἀθωνοῦ ἢ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, οὐχὶ βέβαια Βυζαντινοῦ ῥυθμοῦ ἀλλ' ἐθνικοῦ Ἀλπικοῦ, δὲν πρέπει νὰ παρασιωπηθῇ εἰς τὸ περὶ ὡραίων τεχνῶν κεφάλαιόν μας.

Τὰ ἔργα ταῦτα εἶναι κατεργασμένα μὲ τὴν αὐτὴν λεπτομέρειαν, μεθ' ἣν καὶ τὰ ὑφάσματα καὶ τὰ κεντήματα τῆς ὀρεινῆς ταύτης χώρας. Ταῦτα δὲ δὲν συνίστανται ἀπὸ ἔπιπλα, ἀλλὰ ἀπὸ μικρὰ ἀγγεῖα, ζῶα, μαχαιροπέρονα, πινάκια, κύπελλα, κοχλιάρια, ζωγραφίας παριστώσας τὰς Ἀλπεῖς μὲ τοὺς ποίμενας τῶν, πυξίδας, ταμβακοθήκας, διάφορα κοσμήματα, παίγνια καὶ πλείστα ἄλλα εἶδη εἶναι δὲ ἐσκαλισμένα, ἐξυμένα καὶ φέρουν διαφόρους γλυφὰς, οἷον ἄνθη, μικρὰ ζῶα, παρυφὰς καὶ διάφορα ἄλλα ὅζοντα ἐξειδικασμένου ἐθνισμοῦ. Εἶναι δὲ κατεσκευασμένα ἀπὸ παντὸς εἶδους ξύλον, μάλιστα μικρά τις στοργγύλη τράπεζα τοῦ Κ. Ἀντωνίου Boyel εἶναι κατεσκευασμένη ἀπὸ 28 εἶδη ξύλου καὶ 50,000 τεμάχια τεθειμένα κατὰ 8 διαφόρους τρόπους.

Μεταξὺ τῶν ἔργων τούτων ὑπάρχουν ἀρκετὰ τῶν τυφλῶν παίδων τοῦ ἀσύλου τῆς Λαυσάνης, τὰ ὁποῖα ὑπερέχουν κατὰ τὴν τέχνην τὰ ἔργα τὰ κατασκευασθέντα ἀπὸ τοὺς ἔχοντας δύο ὀφθαλμούς. Τοιαῦτα μάλιστα εἶναι δύο κύπελλα καὶ ἐν ὀρολογοστάσιον τοῦ τυφλοῦ Ἐδουάρδου Μείστρου, τοῦ ὁποίου τὰς θαυμασίους προόδους, ἐλάβομεν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ δημοσιεύσωμεν πρὸ τριῶν ἐτῶν εἰς τὴν Ἀμάλθειαν.

Πυξίς τις διὰ τὴν διατήρησιν ἀδαμάντων, κατασκευασθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀππενζελ Κ. Ἰωσήπου Ἀντωνίου Κλάρερ, καὶ φέρουσα τὰ 22 σήματα τῶν 22 καντωνίων τῆς Ἑλβετίας καὶ 7 ἀγάλματα ἐν οἷς διακρίνονται ὁ Γουλιέλμος Τὲλ καὶ ὁ υἱὸς του εἶναι, νομίζομεν, τὸ ὡραιότερον ἔργον τῆς Ἑλβετικῆς ταύ-

της λεπτουργίας, τῆς ὁποίας καὶ τὰ ἐλάχιστα ἔργα ἡγοράσθησαν.

Ἡ εἰκονογραφία τὴν ὁποίαν ὁ ἀναγνώστης βλέπει εἰς τὸν ἀριθ. 70. ἢ παριστάνουσα ἀγγέλους λατρεύοντας τὴν Θεοτόκον καὶ τὸν Χριστὸν, εἶναι τοῦ Κυρίου G. Geerts Louvain καὶ ἐν τῶν ὡραιότερων ἔργων τῆς Ἑλβετικῆς ξυλουργίας.

Ἐτερον ἔργον, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει βαθμὸν τινα πολιτισμοῦ τῶν χωρικῶν τῆς Ἑλβετίας εἶναι τὰ ψιαθουργήματα καὶ ἀχυρουργήματα, ἐκτεθειμένα πλησίον τῶν λεπτουργημάτων τούτων. Εἶναι ἀδύνατον διερχόμενός τις ἐκ τῶν ἔργων τούτων νὰ μὴ σταθῇ διὰ νὰ θαυμάσῃ τὰς ταινίας, τὰ πτερὰ, ἄνθη, σανδάλια, πῖλους, δικτυωτὰ καλύμματα, σπυρίδας, καπελλίνα, κάνιστρα, σιγαροθήκας, σάκκους, τάπητας, φόρμια καὶ ἄλλα πολλὰ, ἅπαντα λεπτότατα πλεγμένα, μάλιστα δὲ πολλοὶ τὰ ἐκλαμβάνουν ὡς ὑφαντά. Τὰ σχέδιά των εἶναι τοῦ σημερινοῦ συρμού, καὶ τοσοῦτον τὸν ἀκολουθοῦν, ὥστε, εἴτε ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ χωρικοῦ ἐξέρχονται εἴτε ἐκ τῶν ἐργοστασίων, ἀποδεικνύουν τὸν κατασκευαστὴν αὐτῶν πολὺ πεπολιτισμένον.

Εἰς τὴν κατασκευὴν αὐτῶν ἐνασχολοῦνται 40,000 ἄτομα, τινὰ μὲν εἰς τὰ ἐργοστάσια τῆς Ἀργοβίας, Θεργοβίας, Ἀππενζελ, Σαῖν Γκάλ καὶ Φριβούργου, τὰ πλείστα δὲ εἰς τὰς οἰκίας των. Εἰς τὸ πλέξιμον τοῦ ἀχύρου συχνάκις παρeisάγουν ὀλίγην μέταξαν ἢ τρίχας ἵππων διὰ νὰ καταστήσωσι τὰ ἔργα κομψότερα καὶ στερεώτερα· ἐπειδὴ δὲ εἶναι πολὺ εὐθηνὰ ἀγοράζονται παντοχόθεν. Οἱ κυριώτεροι ἐκθέται αὐτῶν εἶναι οἱ Κύριοι Ἀδελφοὶ Μείερ, Ἀδελφοὶ Ἀμπτ, Ἰσλερ καὶ Συντροφία.

Ἄν τὸ παλάτιον τῆς βιομηχανίας τῶν ἐθνῶν ἐδέχετο καὶ ἔργα τῆς ζωγραφικῆς ἐπὶ χάρτου, δὲν ἤθελε μείνει τόπος διὰ τὰ λοιπὰ τεχνουργήματα· διότι ἐκτὸς τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος καλλιτεχνῶν, ποῖος νέος, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον καλῶς ἀνατραφεὶς, δὲν ἐξασκεῖ σήμερον οἰκεία θελήσει ἢ ἀνάγκη τοῦ συρμού τὴν ὡραίαν ταύτην τέχνην καὶ τὴν μουσικὴν. Ἦθελεν εἶσθαι δυσχερέστατον εἰς τὴν ἐπιτροπὴν, πρὶν γίνῃ ἡ ἐναρξίς καὶ ἐκτεθῶσιν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δημοσίου τὰ ἔργα, ν' ἀπορρίψῃ ταῦτα καὶ νὰ ἐκλέξῃ ἐκεῖνα διὰ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἀφθονίαν των. Διὸ ἄφησε τὸν ἀνταγωνισμόν τῆς τέχνης εἰς τὰς ἰδιαιτέρας ἐτησίους ἐκθέσεις, αἵτινες γίνονται εἰς ἄλλα καταστήματα καὶ δὲν ἐδέχθη ἄλλα ἔργα ἐνταῦθα εἰμὴ τὰ ἡλιότυπα, τὰ ἐπὶ ἐλέφαντος, σινικῆς ζύμης, χαλκοῦ, ὑάλου, κτλ.

Διερχόμενοι ἐνώπιον τούτων, πρὸ πάντων πλησίον μιᾶς Μαγδαληνῆς, μιᾶς Μαδόνας καὶ μιᾶς

Ὀδαλίσκης τοῦ ἐν Μεδιολάνοις Κ. Πέτρου Βαλσέκη Βακάττη, ἅπαντα ταῦτα ἐπὶ σινικῆς ζύμης, δὲν δυνάμεθα ἀβρόχοις ποσὶ νὰ παρέλθωμεν τὴν τέχνην, ἀφοῦ ἅπαξ ὠμιλήσαμεν περὶ γλυπτικῆς.

Γλυπτικὴ καὶ ζωγραφικὴ εἶναι ὅ,τι λέγει ὁ Λουκιανὸς διὰ τὴν μουσικὴν καὶ τὸν χορὸν, δηλ. ζεῦγος νυμφευμένον. Ὅστις δὲν γνωρίζει νὰ διακρίνῃ καλῶς ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν ἀναλογίαν τῶν μελῶν σώματός τινος εἶναι ἀδύνατον νὰ διακρίνῃ αὐτὴν ἐπὶ τοῦ μαρμάρου. Ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελὸς ὑπῆρξεν ἔξοχος ζωγράφος, διότι ἦτο καὶ ἔξοχος γλύπτης, καθὼς καὶ ὁ Ῥαφαήλ. Ὁ Κανόβας καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ὅλοι οἱ ἄριστοι καλλιτέχναι οὐδεμίαν ἔξοχον ἐφαρμογὴν ἔκαμνον εἰς τὴν μίαν τέχνην ἂν ἐμβριθῶς δὲν ἐσπούδαζον τὴν ἄλλην. Διὰ τοῦτο ἂν ἡ Ἑλλὰς ἐκέρδιζε διὰ παντὸς τὸν στέφανον τῆς γλυπτικῆς, ὁ τῆς ζωγραφικῆς δὲν πρέπει ν' ἀπεῖχε πολὺ τῆς κεφαλῆς τῆς. Τὰ ἔργα ὅμως τῆς τελευταίας εἶναι ἐφήμερα καὶ ὀλιγόβια ἔνεκα τοῦ χρόνου καὶ τῆς περιπετείας τῶν κοινωνιῶν, ὅθεν καὶ ὀλίγιστα ἔργα τῆς ζωγραφικῆς ἐσώθησαν, διὸ εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποφανθῇ τις.

Ὅ,τι γνωρίζομεν περὶ τῆς ὥρας ταύτης τέχνης τὸ γνωρίζομεν ἐκ τῆς Ἱστορίας. Εὐτυχῶς δὲ ἡ Ἱστορία τοσοῦτον πιστῶς μᾶς διεφύλαξε τὰς προόδους τῆς τέχνης, ὥστε οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι, ἐκτὸς τῆς ἐλαιογραφίας, ἤκμαζε κατὰ τοὺς ἐνδόξους ἐκείνους χρόνους. Γνωρίζομεν λ. χ. ὅτι ἐπὶ Φειδίου ὁ ἀνταγωνισμὸς τῆς ζωγραφικῆς ἦτο μέγιστος καὶ ἡ ἀμιλλα ἐγένετο δημοσία. Ἐσυστήνοντο ἐκ τῶν περιωνυμωτέρων γλυπτῶν καὶ ζωγράφων ἐπιτροπαί, βῆμα καὶ ἀγορευταὶ εἰς τοὺς Δελφοὺς καὶ τὴν Κόρινθον διὰ νὰ κρίνωσι περὶ τῶν ἔργων τῆς ζωγραφικῆς. Βλέπομεν τὸν Πάναινον καὶ τὸν ἐκ Χαλκίδος Τιμαγόραν βραβευομένους, μετὰ ταῦτα τὸν Ἀετίωνα, τὸν ζωγραφήσαντα τὸν γάμον τοῦ Ἀλεξάνδρου μετὰ τῆς Ῥωξάνης, ἀνταγωνιζόμενον πρὸς αὐτοὺς καὶ τοὺς ὁποίους οὐ μόνον ἐνίκησεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν πρόεδρον ἐνθουσίασεν, ὥστε νὰ τῷ δώσῃ εἰς γάμον τὴν θυγατέρα του. Ὁ ἐνδοξος Πόλυνωτος, ὁ ζωγραφίσας τὴν ἄλωση τῆς Τρωάδος, ἔτυχεν ἀπὸ τὸ Ἀμφικτυονικὸν συμβούλιον κατάλυμα καὶ ζωοτροφίαν, δωρεὰν εἰς οἵανδήποτε πόλιν τῆς Ἑλλάδος ἤθελεν ἀπέλθει. Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν τοὺς βότρυας τοῦ Ἀπελλοῦς καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀντιγόνου, ὅστις στερούμενος τὸν ἓνα ὀφθαλμὸν ἐζωγραφήθη ἀπὸ τὸν μέγαν τοῦτον ζωγράφον οὐχὶ κατὰ μέτωπον ἀλλὰ πλαγίως· περιττὸν δὲ νὰ προσθέσωμεν ὡσαύτως καὶ τὰ ἔργα τοῦ Ζεύξιδος καὶ τοῦ Παρράσιου, τοῦ Πρωτογένους καὶ τῶν ἄλλων ἐπι-

φανῶν καλλιτεχνῶν τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα μᾶς διετήρησαν ὁ Πausanias, Πλίνιος ὁ πρεσβύτερος, ὁ Αἰλιανὸς, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Ἀθήναιος, ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Κικέρων. Πλείστα τῶν ὁμοιωμάτων τῆς ἀρχαιότητος μᾶς ἦλθον ἐσφαλμένα, διὸ δὲν πρέπει νὰ νομίζωμεν ὅτι ἡ εἰκονικὴ δὲν ἐπροόδευεν, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸ ἀποδώσωμεν εἰς τὸ μέγα σφάλμα ἡμῶν, ὅτι τὰ παρεδέχθημεν ἀπὸ τὰ μετάλλινα νομισματοσῆμα τὰ ὁποῖα εὔρομεν εἰς τὴν γῆν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τῶν νομισματοσήμων ἐξετύπων τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος, λ. χ. τὸν Δημοσθένη, Σωκράτη, Σοφοκλέα, μὲ τὰς λέξεις ἐπὶ ἄρχοντος Σοφοκλέους, Δημοσθένους, κτλ. οἱ εὐρόντες ταῦτα ἐνόμισαν ὅτι εἶναι τὰ ὁμοιώματα τοῦ Σωκράτους, Σοφοκλέους, Δημοσθένους, κτλ., καὶ ἐπειδὴ ἀντέγραφαν καὶ διέδωκαν τὰ ὀνόματα ταῦτα, τὸ κοινὸν τὸ ὁποῖον ἅπαξ τὰ παρεδέχθη δυσκόλως δύναται νὰ μεταβάλλῃ τὴν περὶ αὐτῶν γνώμην του.

Τὰ σχέδια τὰ ὁποῖα ἐσώθησαν δεικνύουν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι καλλιτέχναι ἐζωγράφουν ἐπὶ πλακῶν ξύλου, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐλάτης, καὶ ὠνόμαζον τὰς εἰκόνας τῶν ταύτας πίνακας ἢ πινάκια· ἂν δὲ ἐζωγράφουν μεγάλας εἰκόνας ἱστορικῶν συμβάντων τὰς ὁποίας μὲ περιθώρια ἐκρέμων εἰς τοὺς τοίχους τὰς ὠνόμαζον μεγαλογραφίας ἢ χρηστογραφίας.

Αἱ ὕλαι τὰς ὁποίας μετεχειρίζοντο εἰς τὰ χρώματα τῶν ἦσαν τὸ κηρίον, ἡ ῤήτινη, τὸ κόμμι, τὸ λευκὸν τοῦ ὠοῦ καὶ τὸ ὕδωρ. Διὰ νὰ μὴ ἀναλύεται δὲ τὸ κηρίον, τὸ ἐμίγνυνον μὲ περισσύτεραν μαστίχην, δηλ. ἔθετον 5 οὐγγίας μαστίχης καὶ 2 κηρίου, καὶ ἡ ζωγραφία ὠνομάζετο τότε κηρογραφία. Αἱ γραφίδες τῶν ἦσαν ὡς τῶν σημερινῶν ἀπὸ τρίχας καὶ ὠνομάζοντο ὑπογραφίδες ἢ ῤαβδία, ὡς λέγει ὁ Τιμεὺς “Χρῶζειν διὰ τοῦ ῤαβδίου” (Λεξ. Πλατ. Σ. Γ. Χραίνειν).

Ἡ Σικυὼν καὶ ἡ Κόρινθος ἦσαν ἡ Σέβρη καὶ τὸ Staffordshire τῆς Ἑλλάδος διὰ τὸ ζωγράφημα τῶν ἀγγείων. Προσθετέον δὲ ὅτι ὁ χρωματισμὸς ἦτο γνωστὸς καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου· διότι εἰς τὴν Ἰλιάδα II. 637. λέγει νῆες μιλτοπάρησι καὶ εἰς τὴν Ὀδύσειαν XI. 123. νέας φοινικοπαρήους.

Ἡ σκιαγραφία λέγεται ὅτι ἀνεκαλύφθη ἀπὸ νεανιδά τινα τῆς ὁποίας ὁ πατήρ, ὀνόματι Διβουτάδης, ἦτο ἀγγειοποιὸς τῆς Σικυῶνος. Αὕτη φέγγουσα εἰς τὸν ἔραστήν της μὲ λύχνον ἐθαύμασε τὴν ἐπὶ τοῦ τοίχου ῤιφθεῖσαν σκιάν του, τὴν ὁποίαν πάραυτα ἀντέγραψε μὲ μολιβδοκόνδυλον.

Ἀφίνοντες τὴν Ἐρατῶ πλησιάζομεν ὀλίγον πρὸς τὴν Τερψιχόρην, τῆς ὁποίας οἱ Μαρσύαι, οἱ Ορφεῖς

οἱ Τέρπαινδροι καὶ οἱ Ἀρίωνες ἔρχονται μέχρις ἡμῶν, ἕκαστος μὲ ὑπεράνθρωπον δύναμιν καὶ μὲ μυθολογικὸν προτέρημα.

Αἱ περὶ τῆς μουσικῆς τῶν ἀρχαίων γνώσεις ἡμῶν εἶναι ὀλίγισται, καὶ τοι ἐγράφησαν ἀπὸ τοὺς σημερινοὺς ὀλόκληροι τόμοι περὶ τῆς ὥραίας ταύτης τέχνης. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι εἶναι δύσκολον σήμερον νὰ μάθῃ ὁ ἄνθρωπος ποῖος βαθμὸς ἁρμονίας ἢ συμφωνίας ὑπῆρχεν εἰς τὰς αὐλούς φωνὰς τῶν ὀργάνων καὶ τοῦ λάρυγγος, διότι πρῶτον μὲν ἡ ἀρχαία τέχνη διέφερε τῆς σημερινῆς καὶ κατὰ τὴν σύνθεσιν καὶ κατὰ τὴν γραφὴν, καὶ δεύτερον ἐκ τῶν διασωθέντων δὲν δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν βαθέως καὶ ἀκριβῶς περὶ αὐτῆς. Οἱ ἔχοντες ὅμως ὁπωσοῦν νοῦν παραδέχονται ὅτι ἡ μουσικὴ ἤκμασε πολὺ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὥς καὶ αἱ λοιπαὶ ὥραiai τέχναι· διότι εἶναι ἀδύνατον εἰς ἔθνος τι νὰ ὑπάρχῃ ποίησις δίχως νὰ συνυπάρχῃ καὶ μουσικὴ, πολὺ δὲ μᾶλλον εἰς λαοὺς τοὺς ὁποῖους καὶ οἱ νόμοι καὶ τῶν φιλοσόφων τὰ παραγγέλματα προέτρεπον ν' ἀγαπῶσιν αὐτήν. Βλέπομεν λ. χ. τὸν Πλούταρχον εἰς τὸ "Περὶ παιδων ἀγωγῆς" συνιστῶντα εἰς ἕκαστον γεννήτορα νὰ διδάσκῃ αὐτὴν εἰς τὰ τέκνα του τρία ἔτη. Ἐν τῶν πρωτίστων μαθημάτων τῆς Πυθαγορικῆς σχολῆς ἦτο ἡ μουσικὴ. συχνάκις ἀπαντῶμεν πολλοὺς μεγάλους ἄνδρας οἵτινες ἦσαν ἐνθουσιώδεις διὰ τὴν μουσικὴν. Ὁ Ἰσμηνίας, ὁ Τυρταῖος, ὁ Πλάτων, ὁ Επαμεινώνδας (Ἀθὴν Βιβλ. Δ. § 184) καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης, ὅστις ἐξηκοντούτης ἤρχιζε νὰ σπουδάζῃ τὴν κιθάραν, ἠγάπων πολὺ αὐτήν.

Τὰ ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου ὄργανα, ἐκτὸς τῶν κλειδοκυμβάλων καὶ τινων ἄλλων, ἔχουν καὶ αὐτὰ τὴν καταγωγὴν των ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, καὶ τοι διαφέρουν ὁπωσοῦν κατὰ τὴν κατασκευὴν των. Ἐξετέθησαν λ. χ. ἡ σάλπιγξ τῶν Ἑλλήνων, Τυρρήνων καὶ Περσῶν, ὁ αὐλὸς τῶν Ἀρκάδων καὶ Λακεδαιμονίων, τὸ τύμπανον τῶν Αἰγυπτίων, τὸ κύμβαλον τῶν Ἀράβων, ὁ παίκτης τῶν Σικελῶν, ἡ λύρα (ἄρπα) τῶν Ἰουδαίων, κ.τ.λ.

Βιβλία μουσικῆς δὲν ὑπάρχουσιν, οὔτε ἀνταγωνισμὸς ἐγένετο εἰς τὴν μελοποιίαν. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ μὴ προσθέσωμεν ὅτι ἡ σημερινὴ γραφὴ τῆς μουσικῆς εἶναι πολὺ ἀπλουστέρα καὶ εὐκολωτέρα τῆς ἀρχαίας. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ Λατῖνοι μετεχειρίζοντο, ὡς παρακατιόντες θέλομεν ἀναφέρει, διὰ τὴν γραφὴν τῆς μουσικῆς των τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, καὶ διὰ τὰ διέξῃς, βεμόλε, κ.τ.λ. τὰ ἴδια κυρτὰ, ὀρίζοντια ἢ ἀντεστραμμένα, ὥστε τὸ ἀλφάβητον τῆς μουσικῆς ἀνέβαινεν εἰς 120 περίπου φθόγγους, οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν περιπλοκὴν των ἀπῆλθον

καὶ μνημονικὸν καλὸν καὶ ὀφθαλμὸν ἀντιληπτικώτατον. Ὁ πάπας Γρηγόριος Α' τὸ 599 μετεχειρίσθη μόνον τὰ πρῶτα 7 ψηφία καὶ ὁ Gue d' Arezzo τὸ 1,100 ἀντεκατέστησε τὰ γράμματα διὰ τῶν μαῦρων στιγμῶν καὶ εἰσήξε τὰς ὀριζοντεῖους γραμμάς.

Ὁ ἀνταγωνισμὸς εἰς τὰ μουσικὰ ὄργανα εἶναι μέγιστος, ἴσως καὶ ἀνώτερος τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν ὑφασμάτων καὶ τῆς γλυπτικῆς. Μόνον 100 ἔργοστασία τῆς Ἀγγλίας παρεστάθησαν εἰς τὸ πεδῖον, ἐκτὸς τῆς Γαλλίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Γερμανίας, τῆς Αὐστρίας, τῶν Ἰνδιῶν, κ.τ.λ.

Ἡ μουσικὴ τῶν Ἑλλήνων διηρεῖτο εἰς τρεῖς διακεκριμένας τάξεις· εἰς τὴν Δωρικὴν, ῥυθμοῦ σοβαροῦ διὰ τοὺς πολέμους καὶ τὰς τελετάς· εἰς τὴν Δυδικὴν, ῥυθμοῦ ὑψηλοτέρου διὰ τὰς κηδείας καὶ θλίψεις, καὶ τὴν Φρυγικὴν, ἐπέχουσιν τὸν μέσον ὅρον μεταξὺ τῶν δύο πρώτων, διὰ τὰ μυστήρια τῆς θρησκείας καὶ τὸν ἔρωτα. Ὑπάρχουν προσέτι ἡ Ἰώνιος, μεταξὺ Δωρικῆς καὶ Φρυγικῆς, καὶ ἡ Αἰόλιος, μεταξὺ Φρυγικῆς καὶ Δυδικῆς.

Οἱ ἀρχαῖοι οὗτοι κλάδοι παρήκμαζον πολὺ ἐν Ἑλλάδι ὅτε παρήκμαζον καὶ αἱ λοιπαὶ ὥραiai τέχναι. Εἶχον δὲ τὰ ὀνόματα ταῦτα. Ὑποφρυγικὴ, ὑποδυδικὴ, ὑποδωρικὴ καὶ ὑπερδωρικὴ.

Ἡ μουσικὴ τῶν σημερινῶν διαιρεῖται εἰς τὴν ὀργανικὴν συμφωνίαν, εἰς μελοδράματα (τραγικὰ ἢ κωμικὰ) εἰς ἐκκλησιαστικὰς ψαλμωδίας, εἰς στρατιωτικὴν καὶ εἰς τὰς ἐθνικὰς ἐμπνεύσεις τῶν πολιτῶν παντὸς τόπου. Τὸ πάθος τῆς ψυχῆς μεθερμηνεύεται εἰς τοὺς ἄλλους εἴτε διὰ τῆς φωνῆς, εἴτε διὰ τῶν τεχνητῶν ὀργάνων. Τεχνητὰ δὲ ὄργανα εἶναι τὰ διὰ τῆς πνοῆς ἢ τῶν δακτύλων ἀπλῶς παιζόμενα.

Ἀδύνατον νὰ περιγράψωμεν τὰ κυριώτερα αὐτῶν, διότι οὔτε διὰ λόγων, οὔτε δι' εἰκονογραφιῶν δύνανται νὰ ἐννοήσωσιν οἱ ἀναγνώσται μας τὸν βαθμὸν τῆς τελειοποιήσεως τῶν διαφόρων μουσικῶν ὀργάνων, τῶν ὁποίων τὰ πλεῖστα στερούμεθα εἰς τὰ μέρη μας. Ταῦτα καὶ οἱ ἔχοντες ὑπ' ὄψιν δὲν ἐννοοῦσιν, ἀν γινώσκουσιν τὰ τῆς κατασκευῆς των. Περιοριζόμεθα ὅθεν ν' ἀναφέρωμεν μόνον ἐφευρέσεις καὶ γενικά τινα ἀναγκαῖα καὶ οὐδὲν ἄλλο.

Τὸ κλειδοκύμβαλον, τοῦ ὁποίου διάφορα εἶδη ἐξετέθησαν ἐνταῦθα, λέγεται ὅτι ἐφευρέθη ἐν Φλωρεντίᾳ κατὰ τὸ 1,711 ὑπὸ τινος Δημητρίου Χριστοφάλη, ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι ἐφευρέθη κατὰ τὸ 1,717 ὑπὸ τοῦ Βοεμοῦ Schroeter καὶ ἄλλοι ὑπὸ τινος Ἀγγλοῦ μοναχοῦ Padre Wood καλουμένου καὶ διαμένουτος ἐν Ρώμῃ.

Τὸ ὄργανον τοῦτο ὑπεδέχθη ἐνθουσιωδῶς ὅλος ὁ

πεφωτισμένος κόσμος. Ἀλλ' ἡ τελειοποίησις ὀφείλεται εἰς τὸν Κ. Ἐρράρδ, ὅστις ἀπέρριψε τὸ παλαιὸν ἐκείνο σύστημα, καθ' ὃ ἕκαστον ἔθνος κατεσκεύαζε διαφόρως τὰ κλειδοκύμβαλα, καὶ εἰσήξε τὸ εἶδος ἐκείνο τὸ ὁποῖον παρεδέχθησαν οἱ Κύριοι Τάλμπέρ, Λεοπόλδ δὲ Μεύερ, Χέλλερ, Λίστ, ἡ Κυρία Clauss καὶ ὅλοι οἱ διάσημοι κλειδοκυμβαλισταί, καὶ ἤδη τὸ ἐν Παρισίοις κατὰ τὴν ὁδὸν Rue de Mail ἐργοστάσιόν του προμηθεύει εἰς ὅλον τὸν κόσμον κλειδοκύμβαλα καὶ ἄρπας, τῶν ὁποίων ωραιότατα δείγματα ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα. Τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 6, εἶναι ἐν τούτων.

Εἰς τὰ ἀγγλικά δωμάτια οἱ Κύριοι Γεώργιος Λάφ καὶ Υἱοὶ ἐξέθηκαν κλειδοκύμβαλον τὸ ὁποῖον ὠνόμασαν ἀρμόνιον, διότι χρησιμεύει καὶ ὡς ἐκκλησιαστικὸν ὄργανον. Ἡ κατασκευὴ του εἶναι ἀπλουστάτη.

Ὁ Κ. Ριτζ Χάντ ἐφεύρε κλειδοκύμβαλον τὸ ὁποῖον ὅταν ἦναι κλεισμένον δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τράπεζα γεύματος ἢ τράπεζα διὰ νὰ ἐργασθῇ τις· ἀνοίγει δὲ δι' ἐλατηρίων καὶ μ' ὅλον ὅτι εἶναι μικρὸν, ἔχει καὶ τὴν βοήν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ μεγάλου (ιδὲ ἀριθ. 61).

Οἱ Κύριοι Οὐίλλιαμ Σένκινς καὶ Υἱοὶ ἐφεύρον ἕτερον διὰ τὰ πλοῖα ἢ τὰ δωμάτια τῶν Κυριῶν, τὸ ὁποῖον ἔχει βάθος $13\frac{1}{2}$ δακτύλων μόνον, καὶ εἶναι καθ' ὅλα τέλειον.

Οἱ Κύριοι Broadwood καὶ Κόλλαρδ εἶναι δύο ἐργοστασιάρχαι οἱ ὁποῖοι ἐμιμήθησαν τὰ κλειδοκύμβαλα τοῦ Κ. Ἐρράρδ καὶ μετὰ τοῦτον χαίρουν μεγάλην ὑπόληψιν. Τῶν Κυριῶν Κόλλαρδ ἐσχάτως ἐπυρπολήθη ἐν Λονδίῳ ἀποθήκη κλειδοκυμβάων τῶν ὁποίων ἡ ζημία ἀνέβη εἰς 30,000 λίρας στερλίνας, ὅθεν δύνασθε νὰ ἐννοήσητε ὁποῖον ἐκτεταμένον ἐμπόριον γίνεται. Ὁ ἀριθ. 43, δεικνύει ἐν τῇ ἐπωνυμίᾳ Broadwood.

Ὁ Κ. Ἰωάννης Ἰωάννων ἐφεύρε κλειδοκύμβαλον μὲ δύο ἐπιφανείας, δηλ. ὁμοιάζει δύο κολλητὰ καθέτων χορδῶν κλειδοκύμβαλα, ὥστε δύνανται τέσσαρες μουσικοὶ παίζοντες ἐπὶ τούτου, δύο ἐπὶ τοῦ ἐνὸς καὶ ἕτεροι δύο ἐπὶ τοῦ ἄλλου, νὰ σχηματίσωσιν ὁλόκληρον ἁρμονίαν.

Οἱ Κύριοι Φριδερίχος Χάντ καὶ Υἱοὶ ἐφεύρον κλειδοκύμβαλον τὸ ὁποῖον ἐπωνόμασαν λύραν διὰ τὸ ἀλλόκοτον σχῆμά του. Τὸ ὄργανον τοῦτο φέρει μικρὸν ὑψωμα, ὥστε ὁ κρούων θεωρεῖ καὶ θεωρεῖται ἀπὸ τὸ ἀκροατήριον.

Ὁ Κ. Ροβέρτος Ἀδδισων ἐφεύρε κλειδοκύμβαλον ἐπὶ τοῦ ὁποῖου δύνασαι νὰ κρούσῃς πέντε ἡμιτόνους ὑψηλότερα ἢ χαμηλότερα παρ' ὅ,τι εἶναι ἡ κλει

ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχει γεγραμμένον τὸ τεμάχιον τῆς μουσικῆς. Ὁ μηχανισμὸς συνίσταται ἐπὶ τῶν ὁστῶν τοῦ κλειδοκυμβάλου καὶ ἐννοεῖται ὅτι τὸ ὄργανον εἶναι χρησιμώτατον εἰς μουσικὰς συμφωνίας διὰ νὰ κανονίζεται μὲ τὸν αὐλὸν καὶ τὰ λοιπὰ ἐμπνευστὰ ὄργανα.

Εἰς τὰ ἀμερικανικὰ δωμάτια διεκρίθη κλειδοκύμβαλον τοῦ Κ. Μ. Σ. Γουὺδ, ἐφευρεθὲν ὑπὸ τοῦ ιδίου, τὸ ὁποῖον εἶναι κλειδοκύμβαλον καὶ βιολίον συνάμα, δηλ. δυνάμει ποδάλου τὸ ὁποῖον κείται ὑπὸ τὸν πόδα τοῦ παίζοντος, τὸ κλειδοκύμβαλον τοῦτο ἐκβάλλει τὰς φωνὰς τοῦ ἐνὸς ὁργάνου καὶ τοῦ ἄλλου χωριστὰ ἢ συνάμα, ὥστε εἰς μόνος μουσικὸς δύναται νὰ σχηματίσῃ συμφωνίαν, ιδὲ ἀριθ. 20.

Τὸ μηχανικὸν κλειδοκύμβαλον τοῦ ἐν τῇ ὁδῷ τῶν Παρισίων Vivienne K. Δεμπαιν δὲν εἶναι ὀλιγωτέρου θαυμασμοῦ ἄξιον διὰ τε τὴν ἀγχίνου ἐφεύρεσίν του, διὰ τὴν μικρὰν δαπάνην του καὶ διὰ τὴν φωνήν του, ἥτις εἶναι μεγαλητέρα μεγάλου ἐκκλησιαστικοῦ ὁργάνου. Τοῦτο τὸ κρούεις καὶ μὲ τοὺς δακτύλους ὡς κλειδοκύμβαλον, ὅτε δὲ στρέφεις ῥοδάνην οὖσαν περὶ αὐτὸ, ἐκβάλλει τὰς φωνὰς ἐκκλησιαστικοῦ ὁργάνου διὰ τὸ γεγραμμένον τεμάχιον τῆς μουσικῆς τὸ ὁποῖον παίζεις, καὶ τὸ ὁποῖον μὲ δύο περόνας προσαρμόξεις ἐπὶ πλακὸς τινος τὴν ὁποῖαν ὀνομάζουν ἀντιφώνιον, ιδὲ ἀριθ. 23.

Ὁ Κ. Πάπ ἐξέθηκε μικρὰν ἐξάγωνον τράπεζαν ἥτις ἀνοίγουσα σχηματίζει ὥραιον κλειδοκύμβαλον. Τὰ εἰς τοὺς ἀριθ. 97, καὶ 164, παριστανόμενα εἶναι τὰ καλλίτερα ἐκ 50 διαφόρων κλειδοκυμβάων τὰ ὁποῖα εὗρομεν εἰς τὰ γαλλικὰ δωμάτια.

Ὁ Κ. Ἰωάννης Βερνάρδος Κλὲμς ἔστειλε μέγα κλειδοκύμβαλον εἰς τὰ δωμάτια τοῦ Τζολλφερέιν, τὸ ὁποῖον ὁμοιάζει μὲ τὰ τοῦ ἐν Παρισίοις Κ. Ἐρράρδ, δηλ. ἐκβάλλει μεγάλην φωνήν καὶ δύναται τις νὰ παίξῃ ἐπ' αὐτοῦ εὐκόλως. Τὸ ὄργανον τοῦτο κατατάσσεται μεταξὺ τῶν πρωτίστων.

Τὰ κλειδοκύμβαλα τοῦ Βελγίου ἀντιπροσωπεύονται, ἀπὸ τὰ τοῦ Κυρίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ Δεφῶ, ρύθμου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Λοδοβίκου τοῦ XV. Μεταξὺ τούτων τὸ τοῦ ἀριθ. 205, ἐπονομαζόμενον κυλικίον κλειδοκύμβαλον, διὰ τὸ ὁμοίον του μὲ τὰ σκέυη ἐκεῖνα, εἶναι ἔργον ἐκ μέλανος κεχρυσωμένου ξύλου τῆς λεπτοτέρας τέχνης, εὐφυὲς διὰ τὴν ιδέαν του, πλὴν βαρὺ, καὶ δυσμετακόμιστον ἀπὸ τόπον εἰς τόπον, ἄλλως τε εἶναι δύσκολον νὰ προσδιορίσῃ τις ὁποίας τελειοποιήσεως εἶναι οἱ ἤχοι του, καὶ πόσας ἡμέρας διαρκεῖ ὁ χορδισμὸς του. (B.)

Ἐμπνευστὰ ὄργανα εἶναι οἱ πλαγίανλοι, τὰ κλα-

ρινέτα, αἱ σάλπιγγες, τὰ κέρατα (corns), κτλ., ὧν πλεῖστα ἐξετέθησαν ἐνταῦθα. Ἡ Γερμανία φημίζεται διὰ ταῦτα, διὸ καὶ βλέπεις εἰς τὰ δωμάτια τοῦ Τζολλφερέιν ὅλας τὰς μορφὰς, ἀπλοποιήσεις ἢ τελειοποιήσεις τὰς ὁποίας ἡ τέχνη ἔλαβεν. Ἡ σάλπιγξ τῶν ἀρχαίων λ. χ. ἤτις ὁμοιάζε χωνίον ἢ θαλάσσιον σάλπιγγα (trompa marina) τῶν πλοίων, σήμερον εἶναι μὲ κλειδία, μὲ πολλοὺς ἑλικας, μὲ σωληνοειδεῖς χορδὰς κοινωνούσας μὲ τοὺς ἑλικας τούτους, καὶ ἐν γένει διαφέρει ὅλως διόλου τῆς ἀρχαίας. Ἡ κερατοειδὴς σύριγξ, ἡ ὁμοιάζουσα ὀλίγον τὴν προβοσκίδα τοῦ ἐλέφαντος, ἀντικατεστήθη ἀπὸ τὰ κέρατα μὲ διαφορὰν ὅτι εἰς ταῦτα προστετέθησαν πλεῖστοι κυκλικὸι σωλήνες. Ὁ αὐλὸς τὸν ὁποῖον κρατεῖ ὁ Πᾶν δὲν φέρει κλειδία, ὡς οἱ σημερινοὶ οἱ ὁποῖοι εἶναι πλήρεις, μάλιστα δὲ ὁ αὐλὸς τοῦ ἐν Μονάχῳ Κ. Boehm καὶ αὐτὰς τὰς ὅπας, εἰς τὰς ὁποίας θέτουν τοὺς δακτύλους, ἀντικατέστησε διὰ κλειδίων ὅπως αἱ μὲν ὅπαι γίνωσι μεγαλύτεραι καὶ αἱ φωναὶ ἐξέρχονται ἀρμονικώτεραι. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ στόμιον τῶν αὐλῶν ἔλαβεν ἄλλην μορφήν· ἐκαλύφθη ἀπὸ χρυσὴν πλάκα διὰ νὰ μὴ βλάπτεται ὁ σωλὴν ἀπὸ τὸ φύσημα.

Οἱ αὐλοὶ οὐ μόνον ἀπὸ πᾶν εἶδος ξύλου κατασκευάζονται σήμερον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κρύσταλλον καὶ μέταλλον, μάλιστα δὲ τοὺς ὑαλίνους λέγουσι μελωδικωτέρους.

Τὰ βιολία, αἱ κιθάραι, αἱ κονσερτίνοι, αἱ φλαουτῖναι, τὰ μεγάλα ὄργανα καὶ τὰ κρόταλα σχηματίζουσιν ἕτερον κλάδον, ὅστις ἀπαιτεῖ ὀλοκλήρους χρόνους διὰ νὰ ἐννοήσης τὴν πρὸοδον καὶ τελειοποίησιν αὐτοῦ. Ἴδου λ. χ. ὑπάρχουν 5 ἢ 6 ἐκκλησιαστικὰ ὄργανα τῶν ὁποίων ἡ φωνὴ, παίζοντος τινος αὐτὰ, ἀκούεται εἰς ὅλον τὸ ἀπέραντον παλάτιον. Ἡ κατασκευή των εἶναι πολὺ διάφορος τῶν εἰς τὰς ἐκκλησίας ὑπαρχόντων, πλὴν οὐδέποτε ἤθελες φαντασθῇ ὅτι ὁ ἐν Παρισίοις Κ. Δουκροκὲ ἔθελεν εἰσάξει εἰς τὸ ὄργανόν του τ' αἰεροαντλικά φυσητήρια, ὥστε διὰ δύο ἢ τριῶν ἐργατῶν τὸ ὄργανον τοῦτο ἐργάζεται καὶ κρουόμενον ἀκούεται εἰς ὅλον τὸ παλάτιον τῆς Ἐκθέσεως.

Ὡσαύτως οὐδέποτε ἐδύνασο νὰ φαντασθῇς ὅτι ὁ Ἰσπανὸς Κ. D. Josè Galegos ἤθελεν ἐκθέσει ἐν μόνον ὄργανον τὸ ὁποῖον συγχρόνως εἶναι κιθάρα, ἄρπα καὶ βιολενσζέλο, δηλ. ἔχει σχῆμα κιθάρας τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται εἰς τὰ μέρη μας, πλὴν εἶναι μὲ δύο χεῖρας καὶ 41 χορδὰς ἐπὶ τῶν ὁποίων δύνασαι νὰ παίξης ὅποιονδήποτε τῶν τριῶν τούτων ὀργάνων θελήσης. Ἐν συντομίᾳ, παραλείποντες πλεῖστα ὄργανα καὶ ἐκτενεστέρα περιγραφὴν, ἢ

σημερινὴ μουσικὴ διαφέρει πολὺ τῆς ἀρχαίας καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι αὕτη εἶναι θυγάτηρ τῆς πρώτης ἢ ἡ πρώτη μήτηρ τῆς δευτέρας, οὔτε πάλιν δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν ποῖα τῶν δύο ἤκμασε περισσότερο. Τῆς ἀρχαίας μουσικῆς ἡ ἀνάπτυξις δὲν μᾶς διεσώθη, διότι ἐχάθη ὡς ἄπαξ χάνονται εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν οἱ φθόγγοι ὀργάνου. Δὲν γνωρίζομεν θετικῶς ἂν εἰς τὴν ἀρχαίαν μουσικὴν ὑπῆρχε ῥυθμὸς καὶ ἂν ὑπῆρχε πῶς ἐμετρεῖτο. Διαφιλονεικεῖται ἐπίσης ἡ ὑπαρξίς τῆς ἀρμονίας εἰς τὰ ὄργανα τῆς ὀρχήστρας, ἂν δηλ. τὸ τεμάχιον ἐκάστου μουσικοῦ ἦτο συμφωνητικὸν (accompagnamento) εἰς διάφορον κλειδίον ὥστε νὰ σχηματίζεται ἀρμονία ὡς τῶν σημερινῶν, ἢ ἔπαιζον ὅλα τὰ ὄργανα ὁμοῦ τὸ ἴδιον τεμάχιον εἰς τὸ αὐτὸ κλειδίον. Γνωρίζομεν μόνον ὅτι ὑπῆρχον μουσικαὶ ἐταιρίαι, ἐπεὶδὴ τὰς ἀγαθὰς πράξεις καὶ τὰ περικλεῆ ὀνόματα οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐσυνείθιζον νὰ ἐπαινῶσι, ψάλλοντες καὶ ᾄδοντες δημοσίως εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ἀγυῖας ἀκολουθούμενοι ἀπὸ μουσικούς. Ὁ Πλάτων κατηγορεῖ τοὺς μεταχειριζομένους “ μέλος καὶ ῥυθμὸν ἀνευ ῥημάτων, ψιλῇ κιθαρίσει τε καὶ αὐλήσει προσχρώμενοι ” ἀλλὰ ταῦτα μόνον δὲν ἀρκοῦν εἰς τινὰς διὰ νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι ὑπῆρχον ἀρμονία καὶ ῥυθμὸς ὡς σήμερον. Ὅταν τις θέλγεται ἀπὸ τὴν ὑπαρξίν παρόντος πράγματος, ὅταν οὐδὲν καλλίτερον δύναται ν' ἀνεύρῃ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος τὴν καταγωγὴν, οὐδεμίᾳ ἀμφιβολίᾳ ὅτι τῷ εἶναι συγχωρημένη πᾶσα ὑπόθεσις, διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς δὲν ζητοῦμεν νὰ φέρωμεν ἀποχρώντα ἐπιχειρήματα διὰ ν' ἀποδείξωμεν ὅτι, ἀφοῦ ἡ μουσικὴ μας ἤκμασε τόσον, ἀδύνατον νὰ μὴ ὑπῆρχον ῥυθμὸς καὶ ἀρμονία, πλὴν δὲν δυνάμεθα πάλιν εὐθὺς νὰ χαιρετήσωμεν τὸν Ἑλικῶνα τοῦτον τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, χωρὶς νὰ προσθέσωμεν τὰ ἐπόμενα, τὰ ὁποῖα δανειζόμεθα ἐκ μιᾶς πλουσίας ἀρχαιολογίας τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου, ἐξ ὧν ὁ ἀναγνώστης θέλει λάβει ἰδέαν τινὰ τῆς ἀρχαίας μελοποιίας καὶ ἐξ ὧν δύναται νὰ παραβάλῃ αὐτήν, ἀφοῦ ἐρευνήσῃ ἐκτενέστερον, πρὸς τὴν σημερινήν.

Εἴπομεν ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀντὶ τῶν σημερινῶν μαῦρων στιγμῶν μετεχειρίζοντο τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν μουσικὴν ἀνάγνωσιν ἐκάλουν φθόγγους, καὶ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰς notes ἢ suono τῶν σημερινῶν. Οἱ φθόγγοι διηροῦντο εἰς διαστήματα (intervallo ἢ spazio τῶν σημερινῶν), εἰς συστήματα (sistame) καὶ τόνους (tuono ἢ modes).

Μεταβολὴν ὠνόμαζον τῶν σημερινῶν τὸ passaggio ἢ transizione, καὶ τὰς τὴν διάρκειαν τοῦ

φθόγγου. Φθόγγος ὁξὺς ἦτο τὸ suono acuto, καὶ φθόγγος βαρὺς τὸ suono basso.

Διὰ πασῶν ὠνόμαζον τὴν octava, διὰ πέντε ἢ δι' ὁξείων τὴν quinto καὶ διὰ τεσσάρων ἢ συλλαβὴν τὴν quarto.

Τὰ πρῶτα διαστήματα τὰ ὁποῖα μετεχειρίζετο ἡ ἑλληνικὴ μουσικὴ ἦσαν τὸ δίτονον, ἴσον σχεδὸν μὲ τὸ maggiore terzo, τὸ τριημιτόνιον, ἴσον σχεδὸν μὲ τὸ minore terzo, ὁ τόνος, ἴσος μὲ τὸ maggiore tuono τὸ ἡμιτόνιον καὶ τὸ ἐν τέταρτον τοῦ τόνου ὀνομαζόμενον δίεσις (Εὐκλ. σελ. 8).

Πρῶτον σύστημα παρ' αὐτοῖς ἦτο τὸ τετράχορδον ἢ σύστημα τῶν τεσσάρων φθόγγων τοῦ ὁποίου τὰ πέρατα ἀπεῖχον μίαν συλλαβὴν. Τῶν σημερινῶν εἶναι ἡ octava, δηλ. τὸ ὀκτάχορδον. Τὸ τελευταῖον εἶναι τελειότερον, ἐγνωρίζετο ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας καὶ ὠνομάζετο διὰ πασῶν, πλὴν δὲν τὸ μετεχειρίζοντο πολὺ.

Ἐκτὸς τούτων οἱ ἀρχαῖοι εἶχον τρία γένη μουσικῆς, generi τῶν σημερινῶν, τὸ διατονικόν, τοῦ ὁποίου τὰ διαστήματα (κατιόντα), τὰ μεταξὺ τῶν τεσσάρων φθόγγων, ἦσαν τὸ ἡμίτονον, ὁ τόνος καὶ ὁ τόνος. Τὸ χρωματικόν, τοῦ ὁποίου τὰ μεταξὺ τῶν τεσσάρων φθόγγων διαστήματα ἦσαν τὸ ἡμίτονον, ἡμίτονον, ὁ τόνος καὶ ὁ ἡμισυς τόνος· καὶ τὸ ἐναρμονικόν τοῦ ὁποίου ἦσαν ἡ δίεσις, δίεσις καὶ διπλοῦς τόνος.

Ἐκτὸς τούτων ἀριθμοῦνται καὶ τινες χροαὶ ἢ περιστολαί.

Τὸ ἐναρμονικόν εἶχε μίαν χροάν, δηλ. τὸ ἴδιον γένος τὸ ὁποῖον ἀνεφέραμεν, ἐπονομαζομένην ἁρμονίαν. Τὸ χρωματικόν τρεῖς. 1ον τὴν τονιαίαν, ὁμοίαν μὲ τὸ γένος, 2ον τὴν ἡμιολίαν εἰς τὴν ὁποίαν διαστήματα τριῶν ὀγδῶν τοῦ τόνου διήρκουν ἀντὶ δύο ἡμιτόνων, καὶ 3ον τὴν μαλακὴν, εἰς τὴν ὁποίαν παρεισάγοντο διαστήματα ἑνὸς τρίτου τοῦ τόνου. Τὸ διατονικόν εἶχε δύο χροάς, τὸ διάτονον σύντονον, τὸ ἴδιον ὡς τὸ γένος, καὶ τὸ διατονικὸν μαλακὸν, εἰς τὸ ὁποῖον διάστημα τριῶν τετάρτων τοῦ τόνου ἠκολούθει διὰ τὸ δεύτερον ἡμίτονον.

Ταῦτα θέτομεν εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα οὕτω

1ον Διατονικὸν	{	1	διάτονον σύντονον	$\frac{1}{2}$	1.1.
		2	„ μαλακὸς	$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{4}$ $\frac{5}{4}$
2ον Χρωματικὸν	{	1	χρῶμα τονιαῖον	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$ $\frac{3}{2}$
		2	„ ἡμιολιον	$\frac{3}{8}$	$\frac{3}{8}$ $\frac{7}{4}$
		3	„ μαλακὸν	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{3}$ $\frac{11}{6}$
3ον Ἐναρμονικὸν		1	ἁρμονία		$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ 2.

Οἱ τέσσαρες φθόγγοι τετραχόρδου ἢ ἑλληνικῆς κλίμακος διεκρίνοντο ὡς ἐξῆς. ὠνόμαζον ὑπάτην

τὴν χαμηλοτέραν φωνήν, παρυπάτην τὴν ἀμέσως μεγαλητέραν, παρανήτην τὴν ὑψηλοτέραν τῆς παρυπάτης, καὶ νήτην ἢ νεάτην τὴν ἀνωτέραν· δηλ. ἦσαν τὰ δὲ, ρέ, μι, φὰ τῶν σημερινῶν.

Ἡ παρανήτη συχνάκις ὠνομάζετο καὶ λίχανος, ἴσως διότι εἰς τὰ ἀρχαῖα ὄργανα ἡ φωνὴ αὕτη ἐξήρχετο βοηθεία τοῦ λιχανοῦ δακτύλου ὠνομάζετο δὲ καὶ τρίτη.

Ὅταν τὰ δύο κατώτερα διαστήματα τοῦ τετραχόρδου ἐλαμβάνοντο ὁμοῦ εἰς ὀλιγώτερον διάστημα τοῦ ἐναπολείποντος τὰ δύο ταῦτα, ἔλεγον ὅτι ἐσχημάτιζον ἐν πυκνόν.

Οἱ τρεῖς φθόγγοι ἐνὸς πυκνοῦ συχνάκις ἐκαλοῦντο βαρύπυκνοι, μεσόπυκνοι καὶ ὀξύπυκνοι καὶ οἱ τρεῖς φθόγγοι οἱ μὴ ἀνήκοντες εἰς πυκνὸν ἐκαλοῦντο ἄπυκνοι.

Ὅταν τὰ δύο τετράχορδα συνηνοῦντο ὥστε ὁ ὑψηλότερος φθόγγος τοῦ ἐνὸς νὰ χρησιμεύῃ ὁμοίως διὰ τὸν χαμηλότερον τοῦ ἄλλου ὠνομάζοντο συνημένα, καὶ ὅταν ὁ ὑψηλότερος φθόγγος τοῦ ἐνὸς ἦτο ἓνα τόνον χαμηλότερος ἀπὸ τὸν χαμηλότατον τοῦ ἄλλου ἐλέγοντο διαζευγμένα ὡς ἐξῆς·

ΒΓΔΕΖΗΘ συνημένα

ΕΖΗΘΒΓΔΕ διαζευγμένα

Εἰς τὴν δευτέραν περίστασιν ὁ τόνος ὅστις τὰ χωρίζει ὠνομάζετο διαζευκτικός.

Μεταβολὴν ὠνόμαζον τὴν μεταφορὰν ἀπὸ ἐνὸς γένους εἰς ἄλλο, ἀπὸ ἐνὸς συστήματος εἰς ἄλλο, ὡς π. χ' ἀπὸ andante εἰς allegro.

Ἐν gamme τῶν σημερινῶν εἰς τὸ ὁποῖον οἱ φθόγγοι ἀκολουθοῦν ὁ εἰς τὸν ἄλλον, ἢ ἀπὸ τὴν χαμηλοτέραν φωνὴν τοῦ ὄργανου εἰς τὴν ὑψηλοτέραν, ἢ τ' ἀνάπαλιν, ὠνομάζετο ἀγωγή. Ὅταν προσελάμβανον ἀλληλοδιαδόχως τὰ διαστήματα καὶ ἀνεβοκατέβαινον ὠνομάζετο πλοκή. Ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἰδίου φθόγγου πολλάκις ἀλληλοδιαδόχως ἐκαλεῖτο πεττεία. Ὅταν δὲ ὁ ἴδιος φθόγγος διήρκει συνεχῶς εἰς ἀρκετὸν διάστημα ἐλέγετο τονή.

Ἡ μελωδία διηρεῖτο εἰς εἶδη, ὡς καὶ σήμερον. Εἰς τὸ διασταλτικόν, ἴσον μὲ τῶν Ἰταλῶν τὸ μαεστόξο, ἐρώϊκο ἢ βιβιάτσε. Τὸ συσταλτικόν, ἴσον μὲ τὸ μοντεράτο, λάργγο. ἀντάτζιο, χαμηλὸν καὶ γυναικεῖον, καὶ τὸ ἡσυχαστικόν, ἴσον μὲ τὸ πιάνο, πιάνο, διὰ τὸν γαληνιαῖον καὶ ἡσυχον νοῦν.

Ἐκ τῶν ὀνομασιῶν τούτων καὶ συστημάτων, ὅσα ἐξ ἱστορικῆς μόνον περιγραφῆς διεσώθησαν, ὁ ἀναγνώστης βλέπει ὅτι ἡ σημερινὴ μελοποιία καθ' ὅλα ἠκολούθησε τὴν ἀρχαίαν, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ὑπάρχει

μέγα χάσμα μεταξύ τῶν δύο τούτων, τὸ ὅποιον δὲν μᾶς ἀφίνει νὰ τὰς συγγενεύσωμεν. Τὸ χάσμα τοῦτο, ἂν μᾶς συγχωρῇται, ἄς ὀνομάσωμεν αὐτὸν τὸν ἴδιον χρόνον. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ συμβῇ καὶ εἰς τὴν σημερινὴν μουσικὴν ἂν μεταβάλλῃ γραφὴν καὶ μετασχηματισθῇ ἄλλως πως, μετὰ δισχίλια ἔτη οἱ ἄνθρωποι δὲν θέλουν γνωρίζει πόσον λαμπρῶς παρίστατο ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἡ Νόρμα, ἡ Λουκρητία Βόρζια ἢ ἡ Σεμίραμις, ἀλλὰ θέλουν μανθάνει ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι ὑπῆρχε γυνή τις, Ἰωάννα Λινδ καλουμένη, ἣτις ἐκέρδιζεν εἰς μίαν ἑσπέραν 2,000 λίρας στερλίνας, μία περίφημος Γκριζή, μία Ἀλβόνη, εἰς ἀηδονόφων Μάριος, ὡς ἡμεῖς γνωρίζομεν ἤδη ὅτι ὑπῆρχεν εἰς Ὀρφεὺς κινῶν τοὺς λίθους, εἰς Ἀρίων μεθύσκων ἡδονῆς τοὺς δελφίνας, εἰς Τέρπανδρος, κτλ. Αὐτὸς ὅμως ὁ χρόνος δὲν θέλει ἀφήσει νὰ διακρίνωσιν ὅποια ἦτον ἡ ἁρμονία, ὁ ῥυθμὸς καὶ ὅλη ἡ συμφωνία τῶν σημερινῶν. Ἄν δὲ διασωθῶσι τεμάχιά τινα μουσικῆς καὶ τὰ παίζουν, ἢ οὐδεμίαν θέλουν λάβει ἰδέαν, ἢ ἡδονὴν, ἐπειδὴ δὲν θέλουν εἶσθαι συνειθισμένα τὰ ὧτά των, ὡς συνέβη ἐσχάτως εἰς Λονδίνον εἰς τινα περίφημον καθηγητὴν τῆς μουσικῆς τοῦ Πεκίνου, ὅστις, ἀντὶ νὰ θέλῃ ὡς ἔθελγε τοὺς συμπατριώτάς του, ἀηδίασε μὲ τοὺς ψιλοὺς (ὡς μικροῦ ἐντόμου) φθόγγους, ἢ ὡς συνέβη εἰς τὰ ὀλίγα τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς τεμάχια τὰ ὅποια ἐσώθησαν, δηλ. πλείστοι μυρίας γνώμας ἐξέφρασαν ὑπὲρ καὶ κατ' αὐτῶν, καὶ ὅμως οὐδὲν ὡς θετικὸν παρεδέχθη, διότι καὶ οὐδὲν ἐννόησαν.

Τὸ κεφάλαιον τοῦτο τῶν ὥραιων τεχνῶν, τὸ ὅποιον ἀναγκαζόμεθα νὰ τελειώσωμεν ἐνταῦθα διὰ νὰ μεταβῶμεν εἰς τὰ ὑφάσματα, δὲν εἶναι βέβαια τέλειον, οὔτε δι' ὅσα ἐκ τῶν ἐκτεθέντων ἔργων περιεγράψαμεν, οὔτε πάλιν δι' ὅσα εἶπομεν περὶ τῶν ἀρχαίων, τὰ ὅποια ὀλόκληροι τόμοι τῶν μεγάλων βιβλιοθηκῶν τῆς Εὐρώπης δὲν ἐδυνήθησαν νὰ περιλάβωσιν. Ἡμεῖς ἐσχηματίσαμεν μόνον σκελετὸν, ὅστις ἴσως δώσει νῆξιν εἰς ἄλλους δοκιμωτέρους νὰ γράψωσιν ἐκτενέστερον καὶ οὕτω δώσωσιν εἰς ἡμᾶς (εἰς τὴν πατρίδα τῶν ὁποίων ἐγεννήθησαν αἱ ὥραιαι τέχναι καὶ ἤδη στερούμεθα συνοπτικῆς περὶ αὐτῶν φυλλάδας) βιβλίον, εἰς τὸ ὅποιον ὡς ἔγγιστα νὰ σπουδάζωμεν αὐτὰς χωρὶς ν' ἀναγκαζόμεθα νὰ κοπιάζωμεν πολλὴν προστρέχοντες εἰς τὰ ἐκτεταμένα συγγράμματα τῆς ἀρχαιότητος.

XIV.

Ὑφάσματα.

Οὐδεὶς τῶν βιομηχανικῶν κλάδων, τοὺς ὁποίους μέχρι τοῦδε περιεγράψαμεν, εἶναι τόσο ἀναγκαῖος εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅσον τὰ ὑφάσματα. Ταῦτα κατὰ πρώτην ἔποψιν, εἶναι ἀνάγκη ἀναπόφευκτος τῆς ὑπάρξεώς μας, ὡς ἡ τροφή, κατὰ δευτέραν, διερμηνεῖς τῆς εὐπορίας κράτους τινός, τοῦ ἰδιαιτέρου πλούτου αὐτοῦ, τῆς πολυτελείας καὶ βαθμοῦ τινος πολιτισμοῦ καὶ κατὰ τρίτην ἀποδεικνύουν ἐπιτηδειότητα χειρῶν, εὐφυΐαν μηχανικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν φιλοκαλίαν. Νομίζω δὲ ὅτι οἱ ἀναγνώσται μου θέλουν διέλθει τὸ κεφάλαιον τοῦτο μὲ περισσοτέραν περιέργειαν, διότι, τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ὄντος φύσει ἐμπορικοῦ, οὐδὲν ἀντικείμενον δύναται νὰ ἐνδιαφέρῃ αὐτὸν τοσοῦτον ὅσον ὁ πρῶτιστος οὗτος κλάδος· ἄλλως τε, πᾶς τις ἔχων τὴν ἐλαχίστην συμπάθειαν πρὸς τὸν ἀρχαῖον κόσμον περιμένει νὰ ἰδῇ, ἂν ὑπῆρχον τότε πλούσια σάλια ὡς τῆς Καζιμιρίας, ἂν ὑπῆρχον μεταξωτὰ καὶ κατυφέδες ὡς τοῦ Λουγδούνου, ἂν ὑπῆρχον λεπτοὶ καὶ μαλακοὶ μερινοὶ, τέλος ἂν ὑπῆρχον ὅλα ὅσα διακρίνουν τὸν πτωχὸν ἀπὸ τὸν πλούσιον καὶ τὸν αὐθέντην ἀπὸ τὸν δούλον.

Διὰ νὰ διέλθωμεν δὲ καὶ τὰ εἶδη ταῦτα μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα, μεθ' ἧς καὶ τὰ προηγούμενα, τὰ διαιροῦμεν εἰς τέσσαρας διακεκριμένας τάξεις· εἰς βαμβακερὰ, μάλλινα, μεταξωτὰ καὶ κεντήματα.

Βαμβακερὰ ὑφάσματα. Ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπεροχὴ τοῦ εἶδους τούτου εἶναι ἀδιαφιλονείκητος. Διαιροῦνται δὲ εἰς πλείστους κλάδους καὶ ἔλαβον τεραστίαν καὶ ἀπίθανον πρόοδον, πρὸ πάντων ἐσχάτως, ὅτε ἡ μεγάλη αὐτῆς ἀράχνη, ἡ Μαγκεστρία, ὑφαίνουσα μὲ ἀτμὸν ἠΰξησε τὴν ἀφθονίαν καὶ κυκλοφορίαν αὐτῶν εἰς ὅλας τὰς ἀγορὰς τοῦ κόσμου.

Ἡ τέχνη τοῦ γνέθειν εἰσήχθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ 1505. Τότε Ἰταλὸς τις ἐδίδαξεν εἰς τινας γυναῖκας τὴν τέχνην ταύτην καὶ τὸ 1641 τὰ βαμβακερὰ ὑφάσματα ἀρχίζουν τὸ στάδιον των εἰς Μαγκεστρίαν, δηλ. τότε ἐσυστήθησαν τὰ πρῶτα ἐργοστάσια τῆς πόλεως ταύτης.

Αἱ ἀρχαὶ τοῦ ΙΗ'. αἰῶνος κατέπληξαν ὅλον τὸν κόσμον· διότι ἡ Ἀγγλία ἐξήγαγε πραγματείας ἀξίας 23,000 λιρῶν καὶ εἰσήγαγε 2,000,000 λίτρας βάμβακος. Ἄν τοῦτο ἦναι ἀληθὲς τί πρέπει νὰ αἰσθαν-

θῶμεν ἡμεῖς οἵτινες βλέπομεν τὸ κολοσσιαῖον τοῦτο ἔθνος νὰ εἰσαγγῇ 500 ἢ 550,000,000 λίτρας βάμβακος, νὰ κατασκευάζῃ ἐκ τούτου ἐτησίως ὑφάσματα ἀξίας 36,000,000 λιρῶν καὶ νὰ δίδῃ ἄρτον εἰς 900,000 πτωχοὺς ἐργάτας, οἵτινες μόνον εἰς τοῦ κλάδου τούτου τὰ διάφορα ἐργοστάσια ἐργάζονται! Τί πρέπει νὰ αἰσθανθῶμεν διὰ τὸν κλάδον τοῦτον τοῦ ὁποίου κατὰ τὸ 1787 ὑπῆρχον μόνον 143 ἐργοστάσια καὶ σήμερον ὑπάρχουσι 2,000! Εὐτυχία δὲ μεγίστη διότι ὅλα ταῦτα τὰ ἐργοστάσια δὲν ἔλαβον μέρος εἰς τὴν πολέθνον ταύτην ἔκθεσιν. Μόνον ἀπὸ δύο δείγματα τῶν 1,500 ὑποδιαίρέσεων τῶν ὑπαρχουσῶν εἰς ταῦτα, δηλ. λογκλόθια, τικ-λόθια, μανδύλια, καμβρίκια, τσίτια, ζακονέτια, γκίγκαμς, μουσελίνα, δίμιτα, βιβερτίνες, κ.τ.λ., ἂν ἔστελλεν ἕκαστος ἐργοστασιάρχης ἤθελον ἀποτελέσει τεράστιον ἀριθμὸν, ὅστις καὶ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου ἤθελε φέρεи εἰς οὐκ ὀλίγην ἀμηχανίαν ποῦ νὰ θέσῃ αὐτὰ, καὶ οἱ μέλλοντες νὰ τὰ ἐξετάσωσιν ἤθελον ἀπανθήσει πρὶν ἢ ἀρχίσωσι τὴν ἐξέτασιν. Περίπου δὲ 65 ἐργοστασιάρχαι ἐκ τῶν βιομηχανικῶν πόλεων Μαγκεστρίας, Γλάσκου, Νοττιγκάμης, κ.τ.λ. ἔστειλαν εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον τὰ ὡραῖα ἔργα των· πλὴν καὶ οἱ 65 οὗτοι ἀξίζουν πᾶν γέρας, πάντα ἔπαινον τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Ἐκαστος αὐτῶν εἶναι θρίαμβος διὰ τὴν Ἀγγλίαν· ἐκάστου τὰ κρεμάμενα ἔργα εἶναι τρόπαιον τὸ ὁποῖον ἐκέρδισεν εἰς τὸ παιδίον τῆς εἰρήνης, σύμβολον τῆς ἡσυχίας, εὐημερίας καὶ προόδου τῆς Ἀγγλοσαξωνικῆς ταύτης φυλῆς, τῆς ὁποίας ποῖος δὲν εἶναι ζηλωτῆς;

Ἐσκέφθητε ποτὲ τί εἶναι ἐτησίως 36 ἑκατομμυρίων λιρῶν στερλινῶν βαμβακοῦφάσματα, τὰ ὁποῖα ὁ τόπος οὗτος παράγει; Εἶναι ἀξίας 720 ἑκατομμυρίων σελινίων. Ἄν δὲ λάβετε ὡς μέσον ὅρον τὴν τιμὴν τῆς ὀργυιᾶς τῶν ὑφασμάτων τούτων πρὸς 8 πέννας (τὸ ὁποῖον εἶναι πολὺ) ἔχετε 1,080,000,000 ὀργυιάς, δηλ. ἡ Ἀγγλία κατασκευάζει βαμβακοῦφάσματα τριακοντάκις μεγαλότερα τῆς περιφερείας τῆς σφαίρας μας.

Ὁ βάμβαξ, τοῦ ὁποίου τόσον ἐκτεταμένον ἐμπόριον εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς γίνεται ἐν Ἀγγλίᾳ, δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὰ ὑφάσματα, ἀλλὰ ἐξοδεύεται πολὺ καὶ διὰ τὰ νήματα. Ἡ Ἀγγλία χορηγεῖ σχεδὸν εἰς ὅλην τὴν Ἡπειρον, τὴν πέραν τοῦ πορθμοῦ τοῦ Καλὲ, νήματα πάσης ποιότητος. Τὸ δὲ νήμα τοσαύτην περιποίησιν λαμβάνει εἰς τὸν τόπον τοῦτον, ὥστε μία λίτρα βάμβακος, παράγει νήμα μήκους 165 ἀγγλικῶν μιλίων. Ἄν οἱ ἰδιότροποι οὗτοι ἄνθρωποι ἐκ συμφώνου τὰς 550 ἑκατομ-

μυρίων λίτρας βάμβακος, τὰς ὁποίας ἐτησίως ἐξοδεύουν, μετεσχημάτιζον εἰς νήμα, ἤθελον ἀποτελέσει μήκος 90,750,000,000 μίλια νήματος, ἡγοῦν ἀπόστασιν εἰκοσιπεντάκις περίπου μεγαλότεραν 3,780,000,000 ἀγγλικῶν μιλίων, ἥτοι τὸ ἄθροισμα τῶν ἀποστάσεων ὁμοῦ τῶν 8 πλανητῶν τοῦ συστήματός μας ἀπὸ τὸν ἥλιον.*

Ἡ ἀνωτάτη ποιότης τοῦ νήματος τῆς Ἀγγλίας παραβαλλομένη πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἐθνῶν (ἐκτὸς τῶν Ἰνδιῶν) εἶναι γίγας πρὸς βρέφος· διότι τ' ἄλλα ἔθνη μόλις σχηματίζουν νήμα μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ 250 ἢ 300, τὸ δὲ τῆς Ἀγγλίας, ἀφοῦ ἔφθασε μέχρι τοῦ 400 ἢ 600 καὶ μέχρι τοῦ 1,400, ἥδη μ' ἐκπληξίν μας βλέπομεν νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιον τοῦ Κ. Θωμᾶ Basley νήμα μέχρι τοῦ μυθώδους ἀριθμοῦ 2,070.

Κατ' ἐμὲ καὶ καθ' ὑμᾶς, Κύριοι, ὁ ἀριθμὸς οὗτος εὔρε πλεόν τὸν τελευταῖον ὅρον τῆς λεπτότητος, καὶ ὅμως ἂς ἐτοιμασθῶμεν εἰς νέαν ἐκπληξιν. Τὸ περίφημον ἐργοστάσιον τοῦ Κ. Houldsworth, τὸ ὁποῖον σᾶς εἶχον ἀναφέρει εἰς τὴν περιγραφὴν μου τῆς Μαγκεστρίας, ἐξέθηκε τεμάχιον μουσελινίου κατασκευασθὲν ἀπὸ νήμα ἀριθμοῦ 5,408, ὅπερ θεωρεῖται τὸ λεπτότερον μέχρι τοῦδε ἐξυφανθὲν, τὸ λεπτότερον καὶ αὐτῆς τῆς λεπτοουργοῦ καὶ εὐδιαιλύτου ἀράχνης, τὸ λεπτότερον, ἂν θέλετε, καὶ ἐκείνου ὅπερ ἡ Ἑργάνη Ἀθηνᾶ κατασκεύασεν ὅτε ἐνίκησε καὶ μετέβαλε τὴν Ἀράχνην εἰς τὸ ὁμῶνυμον ζῶντιον.

Ἀρχίσαντες μὲ τοιοῦτο προοίμιον περὶ τῆς σημερινῆς χρήσεως τοῦ βάμβακος, δὲν πρέπει νὰ περιμένωμεν νὰ ἴδωμεν ἐπὶ τοῦ μεγαλείου τῶν Ἑλλήνων πράγματα ἄξια μεγαλότερας ἐκπλήξεως. Καὶ βέβαια οἱ προπάτορές μας ἐγνώριζον τὸν βάμβακα, ἔκαμνον μεγίστην χρῆσιν αὐτοῦ, ἐμπορεύοντο αὐτὸν μ' ὅλα τ' ἀνατολικά ἔθνη καὶ μᾶς ἀφήκαν ἀρκετὰς ἱστορικὰς περιγραφὰς περὶ τῶν ὅσα ἐξ αὐτοῦ κατεσκεύαζον, πλὴν ἀφθονίαν, ταχύτητα κατασκευῆς, εὐθηνίαν καὶ κυκλοφορίαν, ὡς σήμερον, ἀδύνατον νὰ εἶχον, ἐκτὸς ἂν ἐγνώριζον καὶ ἐκεῖνοι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀτμοῦ, ἂν εἶχον ὅλας τὰς σημερινὰς μηχανὰς καὶ ὅλην τὴν ἀφθονίαν τοῦ σιδήρου καὶ τῶν γαιανθράκων, πρῶτιστα στοιχεῖα ἅτινα ἔκαμαν τὴν Ἀγγλίαν νὰ ὑπερπηδήσῃ ὅλων τῶν ἐθνῶν τὸ βαμβακοεμπόριον.

Δὲν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ μηχανὴ δύνα-

* Ὁ Ἑρμῆς ἀπέχει 37,000,000 ἀγγλικά μίλια, ἡ Γῆ 96,000,000, ἡ Δὴμητρα 262,000,000, ὁ Κρόνος 890,000,000, ἡ Ἀφροδίτη 68,000,000, ὁ Ἄρης 142,000,000, ὁ Ζεὺς 485,000,000, ὁ Οὐρανὸς 1,800,000,000.

ται πάντοτε νὰ κατασκευάσῃ νηματούφασμα λεπτότερον τοῦ κατασκευαζομένου διὰ τῶν δακτύλων, διότι ἐξ ἐναντίας εἶδομεν ὑφάσματα χειρὸς ὑπερβαίνοντα τῆς λεπτοτέρας μηχανῆς τὴν ἐργασίαν, πλὴν ἐγένετο χρεῖα μεγάλου μόχθου, καὶ ἐνῶ διὰ τῶν δακτύλων ἀπαιτεῖται περισσότερος χρόνος διὰ νὰ κατασκευάσῃ τις ὀλίγας ὀργυιὰς, ἡ Μαγκεστρία εἰς τὸ διάστημα τοῦτο δύναται νὰ περιτυλίξῃ διὰ τῶν μηχανῶν τῆς τὴν ὑδρόγειον καὶ νὰ μεταβάλλῃ τὸν μέγαν τοῦτον πλανήτην ἐφ' οὗ κατοικοῦμεν εἰς μέγα κουβάριον.

Οἱ σημερινοὶ δὲν ἀμφιβάλλουν διόλου ὅτι κομμάτιον ὑφάσματος εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἦτον ἴσον ἢ ἀνώτερον τοῦ σημερινοῦ, πλὴν σοὶ ἀντιπαρατάσσουν τὴν κυκλοφορίαν, ταχύτητα τῆς ἐργασίας, τὴν ἀφθονίαν καὶ τὸ εὖωνον. Ὁ Ἀγγλος δύναται νὰ σοὶ εἴπῃ, ὅτι ἂν εἰς τῆς βασιλίσσης του τὴν κεφαλὴν ἤρχετο ἡ φαντασιοπληξία, νὰ καλύψῃ ὑπὸ μίαν σκηνὴν τοῦ ἰδίου ὑφάσματος ὀλόκληρον τὴν νῆσον τῆς Ἀγγλίας, ἀπὸ τὰ βορειότερα μέρη μέχρι τῶν νοτιωτέρων, ἢ ὑπόθεσις ἤθελεν εἶσθαι ὀλιγοχρόνιος ἐργασία, ἤθελεν εἶσθαι διασκέδασις, ἐνῶ ἂν ἡ ἰδία φαντασιοπληξία προσέβαλλε τὸν Νέρωνα, μόνον διὰ νὰ καλύψῃ τὴν Ῥώμην ἤθελεν εἶσθαι τιμωρία, ἤθελεν ὑποβάλλει τὸν λαὸν τῆς Ἰταλίας εἰς ἔργον τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἤθελε περαιωθῇ.

Αἱ γνώμαι τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ὅτι ἡ βύσσος ἦτον ὁ βάμβαξ ἢ τὸ λινάριον τῶν σημερινῶν, εἶναι τόσο ἀμύδρα, ὥστε οἱ σημερινοὶ, καὶ τοὶ ἔγραψαν πλείστα περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἀποσύρονται προφασιολογικώτατα τῆς γνωμοδοτήσεως καὶ οὐδὲν θετικὸν μᾶς ἀφίνουν. Τῶντι, ὁ μὲν φέρει τοὺς λόγους τοῦ Ἀρριανοῦ “Ἐσθῆτι δὲ Ἰνδοὶ λινὴν χρέονται κατὰ περ λέγεται Νέαρχος λινόν τι ἀπὸ τὸ δένδρον” (σελ. 179, ἔκδοσις Η Στεφ.), ὁ δὲ τοὺς λόγους τοῦ Πολυδεύκου “Καὶ μὲν καὶ τὰ βύσσινά, καὶ ἡ βύσσος λινόν τι εἶδος παρ' Ἰνδοῖς, ἤδη καὶ παρ' Αἰγυπτίοις ἀπὸ ξύλου τι ἔριον γίνεταί (Ὀνομαστ. βιβλ. 8 κεφ. 17), ἄλλος τοὺς τοῦ Ἡροδότου (βιβλ. 2, κεφ. 86) ὅστις ἀναφέρει ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἐκάλυπτον τὰ πτώματα μὲ ὑφάσματα ὑφασμένα μὲ βύσσον, καὶ βεβαιοῖ ὅτι τὸ λινάριον τῶν σημερινῶν ἦτον ἡ βύσσος, ἄλλος πάλιν ἀναφέρει χωρὶα τινα καὶ μεθερμηνεύει τὴν βύσσον διὰ τοῦ βάμβακος, ἕτερος ἀποδεικνύει ὅτι διὰ τῆς λέξεως βύσσος ἐκάλουν καὶ τὸ λινάριον καὶ τὸν βάμβακα. Τὸ τελευταῖον νομίζομεν ὅτι εἶναι ὀρθώτερον τῶν λοιπῶν, τοῦτέστι οἱ ἀρχαῖοι ἐγνώριζον δύο εἶδη βάμβακος, τὸν κυρίως βάμβακα καὶ τὸ τῶν βαρβάρων γοσίπιον, τὸ ὁποῖον ἦτο τὸ λινάριον, ἀμφότερα δὲ ἤρχοντο ἀπὸ τὴν μοναδέλφιαν καὶ πολυαν-

δρίαν τοῦ Διναίου καὶ ἀμφοτέρων τὸν καρπὸν ἐκάλουν ξύλον. Τὰ δύο ταῦτα εἶδη ὠνόμαζον κοινῶς βύσσον, λέξιν παραγομένην ἀπὸ τοῦ ἐβραϊκοῦ butz τὴν ὁποίαν οἱ Ἕλληνες παρέλαβον ἀπὸ τοὺς Φοίνικας. Ὁ Κ. Οὐίλλιαμ Σμὶθ λέγει, ὅτι ἡ Ἥλις κατὰ τὸν Πausανίαν παρήγαγε μεγάλην ποσότητα βύσσου, ἣτις δὲν ἦτο κατωτέρα τῆς ἐβραϊκῆς, ἀλλὰ ὅχι τόσο ξανθὴ, καὶ ὅτι αἱ γυναῖκες τῶν Πατρῶν ἐπορίζοντο τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀπὸ τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ αὐξάνουσαν βύσσον κατασκευάζουσαι κεκρυφάλους, εἶδος καλύπτρας τῶν γυναικῶν (Paus. 21, § 7), καὶ κεκρυφαλόπλοκα, εἶδος δικτύων ἐπίσης διὰ τὰς γυναῖκας.

Εἶναι καὶ θέλει εἶσθαι ἀδύνατον νὰ προσδιορίσωμεν τὴν ποιότητα τῶν ἐκ τῶν δύο τούτων εἰδῶν κατασκευαζομένων τότε ὑφασμάτων. Ἐκ τῶν σωζομένων περιγραφῶν οὐδὲν δυνάμεθα νὰ ἐξάξωμεν. Πρέπει τὸ εἶδος τοῦτο τῆς βιομηχανίας νὰ ἔχωμεν ἐνώπιόν μας, νὰ μετρήσωμεν καὶ ἐξετάσωμεν τοὺς μίτους καὶ τὴν λεπτότητα των, διὰ νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς διάρκειας καὶ ποιότητος αὐτοῦ γνωρίζομεν ὅτι ὑφασμά τι, βαμβακερὸν ἢ λινόν, μετὰ 5 ἢ 6 ἔτη, ἀφοῦ μάλιστα πλυθῇ, σήπεται καὶ καταντᾷ ἄγνωστον. Πῶς λοιπὸν δυνάμεθα νὰ ἐξιχνιάσωμεν τὴν τέχνην ἐκ τῶν μὴ σωθέντων λειψάνων. Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶναι ὅτι ὡς ἐκ τῆς ἀνάγκης, τῆς πολυτελείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἔπρεπε κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους νὰ ὑπῆρχον πλείστα εἶδη λινοβαμβακερῶν ὑφασμάτων, ὅπερ βεβαιούμεθα καὶ ἀπὸ τὰς ὀνομασίας των. Γνωρίζομεν λ. χ. ὅτι εἶχον τὰ χειρόμακτρα, τὰ ἐκμαγεῖα ἵνα σπογγίζωνται οἱ τρώγοντες, καὶ οἱ νιπτόμενοι, τὴν ὀθόνην, λεπτὸν λινὸν ὡς τῶν μανδυλίων, τὸν φώσωνα, χονδρὸν λινὸν ὅμοιον σχεδὸν μὲ τὰ domestiques, τὸν ἑάνον, λεπτότατον ὑφασμα ὅμοιον μὲ τὰ ζακονέτια, τὰ ἱμάτια, λέξιν γενικὴν διὰ τὰ ἐλαφρὰ καλύμματα τῶν κλινῶν, τὰ σινδόνια, τὰ καλύμματα τῶν νεκροκραββάτων, τὰ ὁποῖα ἦσαν βαμβακερὰ καὶ συχνάκις μάλλινα, ὡς παρακατιόντες θέλομεν ἰδεῖ, καὶ τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον πορφυρᾶ, ἀλουργὰ, κροκωτὰ, ὀμφάκινα (pale-vert), ὡς ἐκ τῶν διαφόρων χρωμάτων μὲ τὰ ὁποῖα ἐβάφοντο· ἐπλύνοντο δὲ ἀπὸ τοὺς πλυνεῖς ἢ στιβεῖς, ὡς σήμερον λευκαίνονται ἀπὸ τοὺς λεγομένους bleacher, καὶ ὠνομάζοντο εὐπλυνῇ καὶ εὐστιπτα ὅταν ἦσαν τέλεια καὶ ἠδύναντο νὰ τὰ φέρωσιν εἰς τὴν ἀγοράν· τὰ ἐκ λινοῦ ἢ βάμβακος ὑφάσματα, ὡς τῶν σημερινῶν τὰ sheetings, ἢ τὸ φᾶρος, ὑφασμα λεπτότατον τὸ ὁποῖον ἴσως δυνάμεθα νὰ παραβάλωμεν μὲ τὰ twills τῶν Ἀγγλων, τὴν ἀμπεχόνην, μέγαν πέπλον λεπτότατον τὸν ὁποῖον ἔθετον ἄνω ὅλων τῶν φορεμάτων αἱ γυναῖκες

ὁμοίαν σχεδὸν εἰς τὴν ἀφὴν μὲ τὰς σημερινὰς λεπτὰς μουσελίνας.

Οὐδὲν σχεδὸν ἑστερείτο ὁ κόσμος ἐκεῖνος καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν εἰρημένων πρέπει νὰ εἶχεν ὅλους τοὺς βαθμοὺς καὶ τιμὰς ὡς τῶν σημερινῶν, δηλ. ἦσαν ἀνάλογα πάντοτε τῆς χρήσεως, τῆς ἀγορᾶς, καταναλώσεως καὶ ἐξαγωγῆς τόπου τινός, καὶ ἦσαν ἀνάλογα τῶν ἐπιλοίπων μαλλίνων καὶ κεντητῶν ὑφασμάτων, τὰ ὅποια ἐν παρόδῳ θέλομεν ἀναφέρει, καὶ κατώτερα τῶν σημερινῶν μόνον κατὰ τὴν ταχύτητα τῆς κατασκευῆς, τὴν ἀφθονίαν, ἴσως καὶ τὸ εὖωνον. Τὰ τελευταῖα ταῦτα τρία προσόντα καθιστοῦν ἀδιαφιλονέκητον τὴν ὑπεροχὴν τῶν νεωτέρων βαμβακολίνων ὑφασμάτων, ἂν ὑποθέσωμεν αὐτὰ ἴσα κατὰ τὴν κατασκευὴν μὲ τὰ τῶν ἀρχαίων (μολονότι οἱ σημερινοὶ καὶ κατὰ τοῦτο λέγουσιν ὅτι ὑπερέχουν)· πᾶσα δὲ σύγκρισις μεταξὺ τῶν εἰς τὸ ἄνθος τῆς τεχνικῆς ζωῆς τῶν σημερινῶν ὑφασμάτων, καὶ τῶν πρὸ δισχιλίων ἐτῶν ἀποβιωσάντων καὶ οὐδὲν ἴχνος ἀφῆσαντων, εἶναι μάταιος.

Τῆς Γαλλίας τὸ βαμβακοεμπόριον καὶ τὰ ἐκ τοῦ εἶδους τούτου παραγόμενα ὑφάσματα εἶναι οὐσιωδῶς ὑποδεέστερα τῆς Ἀγγλίας. Οἱ δύο οὗτοι λαοί, οἱ τόσον διαφέροντες καὶ διαφερόμενοι εἰς ὅλα, δὲν συνηγωνίσθησαν εἰς τὸ βαμβακοεμπόριον παρὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, ἂν ἦναι δυνατόν νὰ ὀνομασθῇ συναγωνισμὸς ὁ τῆς Γαλλίας, ἥτις τὸ μεγαλύτερον ποσὸν τοῦ βάρβακος, τὸ ὅποιον ἐτησίως μεταχειρίζεται, εἶναι 132,000,000 λίτραι.

Τφόντι, ἡ Γαλλία κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος δὲν εἰσῆγεν εἰμὴ 14,000,000 λίτρας βάρβακος, τὸ 1815 τὸ ποσὸν τῆς εἰσαγωγῆς ἠῦξεν εἰς 36,000,000 λίτρας, τὸ 1823 ἀνέβη εἰς 45,000,000, τὸ 1824 εἰς 61,000,000, τὸ 1833 εἰς 78,000,000 καὶ ἀπὸ τοῦ 1843 τὸ ποσὸν τοῦτο ἔφθασε μέχρι τοῦ εἰρημένου ἀριθμοῦ 132,000,000 λιτρῶν.

Ἡ ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος αὔξησις αὕτη εἶναι πρόοδος λαμπρὰ, εἶναι πρόοδος περίπου ἐβδομήκοντα τοῖς ἑκατόν· πλὴν ἐνθυμηθεῖτε καὶ τὸ μέγα ποσὸν τῆς Ἀγγλίας, τὰς 550,000,000 λίτρας, τὸ τετράκις μεγαλότερον αὐτοῦ, καὶ θέλετε ἰδεῖ ἀμέσως τὴν διαφορὰν. Ἡ δὲ διαφορὰ αὕτη ἀποβαίνει ἔτι μᾶλλον ἐπαίσθητὴ ὅταν παραβάλωμεν καὶ τὰς τιμὰς τῶν κατασκευαζομένων εἰδῶν εἰς ἀμφοτέρωτα τὰ κράτη. Τῆς Ἀγγλίας εἶναι εὐθηνότερα καὶ θέλουν εἰσθαι καὶ ἂν ἡ Γαλλία δαπανήσῃ τὸ αὐτὸ ποσὸν βάρβακος, ὅποιον καὶ ἡ Ἀγγλία, καὶ ἂν παράξῃ τὴν αὐτὴν ἀφθονίαν νηματοῦφασμάτων, διότι αἱ μηχαναὶ τῆς καὶ τὰ ἐργαστάσιά της μὴ ἔχοντα τὸν σίδηρον τῆς Ἀγγλίας

θέλουν ἀναγκάζει αὐτὴν νὰ δαπανᾷ πάντοτε μεγαλύτερα ποσὰ διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν καὶ διότι οὐ μόνον δὲν ἔχει τοὺς γαιάνθρακας τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ καὶ ἐπέβαλε βαρεῖς δασμοὺς ἐπ' αὐτῶν χάριν τῶν δασῶν καὶ τῶν κυρίων αὐτῶν.

Μ' ὅλην τὴν δυσαναλογίαν τῶν δύο τούτων ἔθνων τοῦ κόσμου, μ' ὅλην τὴν φαινομένην καθαρῶς ὑπεροχὴν τῆς Ἀγγλίας εἰς τὸ βαμβακοεμπόριον ἐν γένει, ὑπάρχει εἰς τὴν Γαλλίαν κλάδος τις τὸν ὅποιον τὰ τέκνα τῆς Ἀλβιόνης δὲν ἐδυνήθησαν νὰ φθάσωσιν ἔτι εἶναι δὲ τὰ τυπωμένα ὑφάσματα ἡ κοινῶς τσίτια καὶ μουσελίαι. Τὰ ἐργοστάσια τῶν Κυρίων Δόλφους Μίεγ, Χάτμαν, Ὀδιέ, Γκρῶ, Ῥωμὰν καὶ Συντρ. καὶ τὸ τῆς Alsace τοῦ Κ. Ζουπουὶ εἶναι ἀπαράμιλλα, πρὸ πάντων διὰ τὰ τῶν στερεῶν χρωμάτων. Ταῦτα ἀντιγράφουν καὶ μιμῶνται οἱ Ἀγγλοὶ συχνάκις, μάλιστα ἐνθυμοῦμαι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1850, ὅτε ἤμην εἰς Μαγκεστρίαν, πολλὰ τῶν Ἑλληνικῶν καταστημάτων δίδοντα σχέδια εἰς τοὺς κατασκευαστὰς τῆς πόλεως ταύτης, τὰ ὅποια ἔστελλον εἰς τὰς ἀγορὰς τῆς Σμύρνης καὶ Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τὸ ὄνομα 9/8 Γαλλικὰ σχέδια. Πρέπει ὅμως νὰ προσθέσωμεν ὅτι τὰ τσίτια ταῦτα εἶναι πολὺ ἀκριβέστερα εἰς τὴν Γαλλίαν, διότι πολλάκις καταντοῦν 3 φράγκα τὸ μέτρον, ἐνῶ μόνον μὲ 15 σελίνια εἰς Μαγκεστρίαν δύνασαι ν' ἀγοράσῃς ἐν κομμάτιον 24 ἢ 25 μέτρων φέρον λαμπρὰ χρώματα.

Φοβερὸς καὶ μέγας ἀνταγωνιστὴς τῆς Ἀγγλίας σήμερον δὲν εἶναι πλέον ἡ γείτων αὐτῆς Γαλλία, ἀλλ' ἡ εἰς τὸ ἕτερον μέρος τοῦ Ὠκεανοῦ, ἡ εἰς τὸ ἄλλο ἡμισφαίριον Ἀμερικὴ. Ἡ ἰδία τάσις, τὸ ἴδιον αἷμα, τὸ αὐτὸ φλέγμα καὶ ἡ αὐτὴ βραδύτης καὶ σκέψις διὰ τὴν σύλληψιν ιδέας τινός, καὶ ἡ αὐτὴ πάλιν γοργότης διὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς χαρακτηρίζουν τὰ δύο ταῦτα μονότονα εἰς τοὺς τρόπους τῶν ἔθνη. Ἡ ῥὶς τοῦ ὑπερηφάνου Ἀγγλοῦ ἐκεῖ εὐρίσκει τὸν σκόπελόν της. Δὲν τολμᾷ πλέον νὰ ἐκφράσῃ τόσον ἀγερῶχος Εἶμαι Ἀγγλος. Ἐκεῖ ὁ προβλεπτικὸς νοὺς τῆς Ἀγγλίας διορᾷ μέγαν καὶ φοβερὸν ἀντίπαλον, μόνον ἱκανὸν ἐν ἡμέρᾳ τινὶ νὰ τaráξῃ τὴν μακαριότητα καὶ εὐδαιμονίαν ἥτις ὑπάρχει σήμερον ἐν ἑαυτῇ.

Ἡ πλουσία αὕτη ἐκτεταμένη χώρα, ἥτις ἐπέπρωτο νὰ διεκφύγῃ τὰ ὄμματα τῶν Σεσωστρίδων, τῶν Μεγάλων Ἀλεξάνδρων, τῶν Σκιπιδίων καὶ τῶν Καισάρων, τῶν μεγάλων κατακτητῶν οἵτινες ἔρριπτον τὸ βλέμμα καὶ εἰς τὰ μικρότερα πολύχνια τοῦ τότε κόσμου, αὕτη, λέγω, τὴν ὁποίαν τόσον μυστηριωδῶς ἡ φύσις διὰ τὸσους αἰῶνας ἄφησε νὰ καταβιβρώσκειται καὶ κατασπαράσσεται ἀπὸ

τοὺς γυμνοὺς καὶ ἀνθρωποφάγους κατοίκους της, αὕτη ἅμα ἐβάδισεν ἅπαξ εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ πολιτισμοῦ ἀπέβαλε τὸ πολυχρόνιον κάλυμμα τῶν ὀφθαλμῶν της, εἶδε καλλίτερον ἀπὸ τοὺς εἰς τὸ φῶς γεννηθέντας καὶ αὐξήσαντας τὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ διατρέξῃ, καὶ θέσασα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς τοὺς Βασιγκτῶνας τοὺς Φραγκλίνους ἔδραξε μὲ χεῖρα στιβαρὰν τὴν πρὸοδον ἀπὸ τὴν κόμην καὶ οἰκειώθη μετ' αὐτῆς, ὅθεν μέλλον αὐτῆς εἶναι ἡ πρὸοδος καὶ ἡ τύχη τῆς προόδου. Μιμεῖται τὰ καλὰ καὶ δὲν φθονεῖ ἂν δὲν ἦναι ἐφευρετὴς των. Ἀνταμείβει ἀδρῶς ὅλους τοὺς ἐνδόξους ἄνδρας, καὶ τοὶ δὲν εἶναι τέκνα της· χορηγεῖ τὰ πλούτη αὐτῆς χωρὶς νὰ τὴν μέλῃ ὅτι θέλουσιν ἐξαντληθῇ· ὅ,τι δὲν ἔχει, τὸ πρόσωπόν της δὲν ἐρυθριᾷ νὰ τὸ ζητήσῃ, μάλιστα καὶ νὰ τὸ ἐπαιτήσῃ. Τοιαύτη εἶναι ἡ γῆ, ἡ γονιμωτάτη μήτηρ τοῦ βάμβακος, ἡ ἀληθὴς πηγὴ αὐτοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Εὐρώπη ὀφείλει μέγα μέρος τῆς εὐδαιμονίας της.

Τίς ἤδη ὁ τόσον ἀμβλύνους διὰ νὰ μὴ ἐννοήσῃ ὅτι αἱ Ἑνωμένοι Πολιτεῖαι διοικούνται μὲ τὸ καλλίτερον τῶν πολιτευμάτων, ἄξιον τοῦ Ἀμφικτυωνικοῦ μας συμβουλίου, αἱ παράγουσαι ἀφθονώτατον σίδηρον, τὸν ὁποῖον ἤδη ἐργάζονται 600 ἢ 700 ἐργοστάσια, καὶ περίπου 4,000,000 τόνους γαιανθράκων ἐτησίως, αἱ ἔχουσιν ἀφθονίαν ὑδάτων καὶ παντὸς μετάλλου, θέλουν ποτὲ ἔχει τὰ πρωτεῖα διὰ τὰ βαμβακοῦφάσματα;

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον δὲν ἔστειλεν εἰμὴ ὀλίγα ἀσήμαντα ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα διερχόμενός τις καὶ βλέπων ἴσως θέλει μειδιάσει, πλὴν ἔστειλε τὰ ωραιότερα δείγματα τοῦ βάμβακος, τοῦ σιδήρου, τῶν γαιανθράκων της, τὰ ὁποῖα εἶναι ἴδια σύμβολα, ὡς τὸ τόξον, ὁ μῦς καὶ ὁ βάτραχος τῶν Αἰθιόπων. Χάριν περιεργείας προσθέτομεν ἐνταῦθα τοὺς ἐπομένους ἀριθμοὺς τῶν διαφόρων ὑφασμάτων τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν, τοὺς ὁποῖους δανειζόμεθα ἐκ τινος αὐθεντικῆς καταγραφῆς τῆς Βασιγκτῶνος δημοσιευθείσης τὸ 1850.

	Λίραι στερλίνας.	Dollars.
Κεφάλ. καταβεβλημ- ένα, λ. στ.	106,000,000=	530,000,000
Πρώτισται ὕλαι διὰ κατασκευὴν	110,000,000=	550,000,000
Χειροτεχνήματα „ .	58,000,000=	240,000,000
Ἀξία τῶν κατασκευα- σθαισῶν διὰ μηχαν- ῶν πραγματειῶν .	204,000,000=	1,020,000,000
	478,000,000=	2,340,000,000

Ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐργατῶν ὑπολογίζεται ὑπὲρ τοὺς 1,050,000.

Ἀρχαιοτάται μητέρες τοῦ βάμβακος εἶναι ἡ Ἰνδία καὶ ἡ Αἴγυπτος. Αἱ χῶραι αὗται φέρουσι σημασίαν ἐπίσημον ὡς τὴν Ἀμερικὴν οὐ μόνον εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου ὅλου, ἀλλὰ καὶ πλέον ψηλαφητὴν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου. Ἄς παραλείψωμεν πρὸς τὸ παρὸν τὴν γῆν τῶν Πυραμίδων, περὶ ἧς ἀλλαχοῦ θέλομεν λάβει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ὁμιλήσωμεν, καὶ ἄς ρίψωμεν τὸ βλέμμα εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, εἰς αὐτὰς τὰς Ἰνδίας, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ πολιτισμὸς αἰείποτε ἔρρευσεν καὶ ἔκτοτε διατρέχει τὴν σφαῖραν ταύτην ἀπὸ κράτος εἰς κράτος, καὶ τῆς ὁποίας πᾶν τεχνούργημα οὐδὲ τὸ κανονικὸν καὶ ἀπλοῦν τῶν Ἑλλήνων φέρει, οὐδὲ τὸ βαρυποικιλτον καὶ περιπεπλεγμένον τῶν Εὐρωπαίων, οὐδὲ τῶν Σινῶν τὰ ξενότροπα καὶ φαντασιώδη σχέδια, ἀλλ' ἐθνικὸν τινα χαρακτήρα, τὸν ὁποῖον οὐδ' ὁ αἶων δύναται ν' ἀλλοιώσῃ, οὐδ' ἡ συνήθεια τῶν κατακτητῶν, οὐδ' ἡ συρροὴ ξένων, ὅστις διατηρεῖται ἀναλλοίωτος καὶ σταθερὸς ὡς αἱ Παγῶται αὐτῆς, ὡς αἱ πάντοτε λευκαὶ κορυφαὶ τῶν Ἱμαλαίων της.

Ὁ βάμβαξ τῶν Ἰνδιῶν παραβαλλόμενος πρὸς τὸν τῆς Ἀμερικῆς διαφέρει κατὰ τὴν σιμότητα τοῦ δένδρου καὶ ὀλίγον κατὰ τὸ χονδροειδὲς τῆς ποιότητος, πλὴν ἡ διαφορὰ εἶναι τόσον μικρὰ, ὥστε καταντᾷ ἀσήμαντος. Αἱ γαῖαι τῆς Ναγπόρ, τῆς Μπερὰρ, τῆς Σουράτ, τοῦ Κοῖμβατὸρ καὶ τῆς Tinnivelly ἦσαν γνωσταὶ πρὸ ὀλίγων χρόνων εἰς τὸ ἀγγλικὸν ἐμπόριον ὡς τὴν Ἀμερικὴν, καὶ ἡ Ἀγγλία ἠγόραζε τὸν ἀσιανὸν βάμβακα μὲ περισσοτέραν προθυμίαν, πλὴν, ὅταν ἤρχισαν νὰ τὸν στέλλωσι πολὺ ἀκάθαρτον καὶ νοθευμένον, ἔχασεν τὴν ὑπόληψίν του καὶ ἔκτοτε ὁ τῆς Ἀμερικῆς θεωρεῖται προτιμότερος. Τούτου ἕνεκα ἐδοκίμασαν φυτείας βάμβακος τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὰς Ἰνδίας, ὅστις μ' ὅλην τὴν διαφορὰν τοῦ κλίματος ἐπέτυχεν πολὺ εἰς τὸ Candeish, Κοῖμβατὸρ καὶ Tinnivelly, ὅθεν τὸ παρελθὸν ἔτος 9,000 δέματα ἰνδοαμερικανικοῦ βάμβακος ἔφθασαν κατὰ πρῶτον εἰς τὰς χεῖρας τῶν κερδοσκόπων τῆς Λιβερπούλης, τὰ ὁποῖα μεθ' ὅλων τῶν ἐξόδων των ἔρχονται μόνον τρεῖς ἡμισυ πέννας ἢ λίτρα, καὶ πωλοῦνται εἰς τοὺς κατασκευαστὰς τῶν ὑφασμάτων τῆς Μαγκεστρίας πρὸς 6 ἢ ἐξ ἡμισυ πέννας ἢ λίτρα, δηλ. μὲ ἀρκετὸν ὄφελος.

Ἐπιστήσατε, παρακαλῶ, ὀλίγον τὴν προσοχήν σας εἰς τὸ μέγα τοῦτο κερδοσκοπικὸν σχέδιον τῆς Ἀγγλίας, ὅπερ ἄλλως τε καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ἐνδιαφέρει.

“Οτε είδεν ἡ Ἀγγλία ὅτι οἱ κατασκευασταὶ τῶν ὑφασμάτων δὲν ὑπελήπτοντο τὸν βάμβακα τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅστις ἄλλοτε ἤρχετο διὰ τῆς Σμύρνης, ἀλλὰ τὸν ἀμερικανικόν, ὅτε είδεν ὅτι ἡ Ἀμερικὴ ἀπεσκίρτησεν ἀπὸ αὐτὴν καὶ ἔλαβε διαφορετικὴν ὁδὸν καὶ διεύθυνσιν, διεύθυνσιν τὴν ὁποίαν φοβεῖται μήπως μετὰ μεγάλην περιστροφὴν ζητήσῃ νὰ περιλάβῃ ἐντὸς τῆς καὶ αὐτὴν τὴν Ἀγγλίαν, τότε αὕτη περιεπτύχθη μὲ τὰς δύο τῆς χεῖρας καλλίτερον τὴν Ἰνδικήν. Ἐνταῦθα εἶναι ἡ ζωὴ, ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ἰσχὺς τῆς θαλασσοῦ ταύτης ἀράχνης ἥτις οὐδεμίαν γωνίαν τῆς σφαίρας ἀφήκεν εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἔθεσε τὸν ἰστόν της. Ὑπελόγισεν ὅτι ἂν ποτε ἡ Ἀμερικὴ παύσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ χορηγῇ τὸν βάμβακα αὐτῆς, αἱ γαῖαι τῶν Ἰνδιῶν ἄρκουν νὰ ἀντικαταστήσωσιν αὐτόν. Τρόντι μόνον τὸ Δαρβάρ καὶ Βελγὸν τῶν Ἰνδιῶν ἐξάγουν ἐτησίως 29,872 κανδεῖς, δηλ. 23,455,248 λίτρας (ὄντος τοῦ κανδύου 784 λίτρας), χωρὶς ν’ ἀριθμήσωμεν τὸ Σαλὲμ, τὸ Μαδρὰς, τὸ Κοϊμβατόρ, τὸ Ἀσσάμ καὶ Μουλμειν, τὴν Βόρνεον, τὴν Σουμάτραν, τὴν Ταπροβάνην, τὴν Ἰάβαν καὶ πλείστας ἄλλας γονιμωτάτας γαῖας. Ἄν λοιπὸν αἱ νέαι αὗται φυτεῖαι εὐδοκιμήσωσιν ὡς τὰ δείγματα τῶν 9,000 δεμάτων, τὰ ὁποῖα ἐστάλησαν τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ τὰ ὁποῖα δὲν ἐκαλλιέργησαν ἀγγλικάι χεῖρες ἀλλ’ Ἰνδικαί, ἡ Ἀγγλία ἐτελεσφόρησε τὸ μέγα σχέδιόν της. Προσθέσατε ἤδη τὸν σιδηρόδρομον τῆς Αἰγύπτου ἢ μᾶλλον τοὺς σιδηροδρόμους, τοὺς ὁποῖους τόσον ποθεῖ καὶ τοὺς ὁποῖους ὑποκινεῖ καὶ προσθέσατε τὰ σχέδιά της διὰ τὴν ἐξόρυξιν τῆς Σουέζης καὶ θέλετε ἀναγνώσει εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς ὡς ἐν κατόπτρῳ ὅτι ζητεῖ νὰ ῥίψῃ ἐφ’ ἡμῶν βαρεῖαν γέφυραν, ἥτις, ἔχουσα τὰ θεμέλια χρυσᾶ, τὸ σῶμα σιδηροῦν καὶ τοὺς φύλακας Ἄργους μὲ ἀλωπεκὴν, νὰ μένῃ ἐπὶ τῶν νώτων μας ἐνόσφῃ ζῇ καὶ ὑπάρχει.

Μὲ τὸ αὐτὸ ὄμμα δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξετάσωμεν τὰ νηματοῦφάσματα καὶ τὸν βάμβακα τῶν ἄλλων ἐπικρατειῶν τῆς Εὐρώπης, διότι ταῦτα ἀπολύτως ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὰ προειρημένα. Τὸ Τζολλφερέιν λ. χ. ἐξέθηκεν ἄρκετὰ δείγματα νηματοῦφασμάτων, ὡραῖα ὑφασμένα καὶ δεικνύοντα ἄρκετὴν πρῶδον τῆς τέχνης εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, πλὴν σημειώσατε ὅτι τὸ νῆμα δανεῖζεται ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν καὶ ὅτι εἰς τὴν Μαγκεστρίαν ὑπάρχει τετραπλάσιος ἀριθμὸς Γερμανικῶν καταστημάτων διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Γερμανίας, ἀφ’ ὅ,τι Ἑλληνικῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Τουρκίας, Αἰγύπτου καὶ Ἑλλάδος.

Ἡ Μαγκεστρία, τὸ Γλάσκον, ἡ Ἐδιμβούργη, ἡ

Νοττιγγάμη, τὸ Βόλτων, τὸ Μανσφίλδ καὶ ἄλλαι τινὲς πόλεις διαπρέπουσι διὰ τὰ τεχνουργήματά των μεταξὺ τῶν 26 ἐκθετῶν τῆς Ἀγγλίας. Ἐξ αὐτῶν οἱ Κύριοι Berrie, Auld καὶ Mathieson ἐξέθηκαν μουσελίνια παντὸς εἶδους μὲ τὰς γνωστὰς ἐκεῖνας ὀνομασίας εἰς τὸ ἐμπόριον, τὰς ὁποίας ἂς μᾶς συγχωρηθῇ νὰ διατηρήσωμεν, δηλ. εἰς τὰ χαρτιά μουσελίνια τῶν 12 γιαρδῶν μήκους καὶ 39 δακτύλων πλάτους. Σακαρίλλας μουσελίνια. Σακαρίλλας μούλ μουσελίνια, mull mouslin (μούλ εἶναι εἶδος μαλακῶν καὶ λεπτῶν). τῶν χαρτίων Tarlatan mouslin, Ταρλατὰν μουσελίνια. τ’ Arness μουσελίνια, δι’ αὐλαίας. τὰ leno μουσελίνια τῶν 27 δακτύλων καὶ 12 ὀργνιῶν (λένο εἶναι λεπτότερα καὶ διαφανέστερα ἀπὸ τὰ τῶν χαρτίων), τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται ὡς καλύμματα τῶν παραθύρων, διὰ νὰ ἐμποδίζωσι τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου.

Τὸ ἐργαστάσιον τοῦ K. J. H. Young, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στέλλονται εἰς τὴν Ἰνδικήν, προσφέρει πολυποικίλα εἶδη, ἐξ ὧν διεκρίναμεν τὰ κρέπια τὰ ἐπονομαζόμενα τῆς κόρης τοῦ ὀφθαμοῦ τῶν πτηνῶν (bird’s-eye), διάφορα μουσελίνια καὶ λεπτὰς πολυχρόους λάπεις (lappets), ἀπομιμήσεις τῆς Ἑλβετίας, καὶ τὰ πρὸς χρῆσιν τῆς Εὐρώπης ζακονέτια, καμβρίκια, τὰ μὲ βύσσινα πλινθία μουσελίνια, τὰ μὲ πλινθία ζακονέτια, κτλ.

Ἐκ τῆς Νοττιγκάμης τρία μόνον ἐργαστάσια ἔπεμψαν 12 ἢ 13 ἔργα σχεδὸν μηδαμινὰ ἀπέναντι τῶν προσδοκουμένων ἐκ τῆς μεγίστης εἰς τὸ ἐμπόριον ἐχούσης σημασίας πόλεως ταύτης. Ταῦτα δὲ εἶναι τρίχαπτα καὶ λεπτότατον νῆμα χρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν αὐτῶν.

Ὅμοιως ὀλίγα τῶν πολυαρίθμων ἐργοστασιῶν τῆς Μαγκεστρίας ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐκθεσιν, διὸ καὶ δὲν ἀπηντήσαμεν τὴν ποικίλιαν καὶ ἀφθονίαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἐπεριμένομεν ἀπὸ τὴν καθέδραν ταύτην τοῦ ἐμπορίου. Τὸ ἐργαστάσιον τοῦ K. Θωμᾶ Barley (Βάρλεϋ) ὅπερ ἐξέθηκεν ὅλους τοὺς κυριωτέρους ἀριθμοὺς τῶν νημάτων καὶ τὸ τοῦ K. Houldsworth εἶναι τὰ γνωστότερα.

Τσίτια ἐξέθηκεν ἡ πόλις αὕτη ὀλίγον ἀφθονώτερα. Ἡ τέχνη τοῦ βάφειν καὶ τυπώνειν ἐν Ἀγγλίᾳ ἔλαβεν ἀνάπτυξιν οὐχ ἥττον ἀξιοθαύμαστον τῆς λοιπῆς βιομηχανίας. Βέβαια δὲν ἔχομεν ἐνταῦθα καιρὸν νὰ περιγράψωμεν τὴν ὠφέλιμον ταύτην τέχνην, δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ μὴ προσθέσωμεν ὅτι ἡ Ἀγγλία ἥτις κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος δὲν παρήγεν εἰμὴ μόνον 32,869,729 ὀργνιάς τυπωμένων πανίων τὸ 1830 ἐπολλαπλασίασε τὸν

ἀριθμὸν τοῦτον μέχρι τοῦ μεγίστου ἐκείνου 347,450,299 καὶ ἔκτοτε, καὶ τοι δὲν γνωρίζομεν θετικῶς κατὰ πόσον ἠϋξήθη, ὑποτίθεται πολὺ μεγαλύτερος.

Ὁ Κ. John Burd εἶναι γνωστὸς σχεδὸν εἰς ὅλην τὴν ἀγορὰν τῆς Σμύρνης καὶ Κωνσταντινουπόλεως, διότι ἐκ τοῦ ἐργοστασίου του στέλλονται μεγάλαι ποσότητες εἰς τὰ μέρη ταῦτα. Οὗτος ἐξέθηκε πλείστα ὠραῖα καὶ σταθερῶν καὶ ψευδῶν χρωμάτων τσίτια.

Ὁ Κ. Ἐδμὸν Πόττερ, γνωστὸς καὶ οὗτος διὰ τὰ τσίτια τῶν 9/8 τὰ ὅποια εἶναι πεφημισμένα εἰς ὅλας τὰς ἀγορὰς τῆς Εὐρώπης, λαμβάνει μικρὸν μέρος, καὶ ὀλίγα δείγματα τῶν ἔργων του ἔπεμψε. Πλείστοι ἄλλοι κατασκευασταί, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τοὺς Κυρίου Θωμᾶν Hoyle καὶ Τίου, τοὺς Κυρίου Ἀδελφοῦς Hargreaves (πρὸ πάντων οἱ τελευταῖοι) ἐτίμησαν πραγματικῶς καθ' ὅλην τὴν ἀνάπτυξιν τὴν ἀτμώδη ταύτην πόλιν, ἣτις οὐ μόνον δι' ἑαυτὴν ζῇ καὶ ἐργάζεται, ἀλλὰ δι' ὅλην τὴν οἰκουμένην.

Τὰ ὑφάσματα τῶν Ἰνδιῶν, ἀρχὴ καὶ πηγὴ ὅλων τῶν κλάσεων καὶ ὑποδιαίρέσεων ἐκείνων σήμερον τῆς Εὐρώπης, δὲν παριστῶσι κατώτερον σχολεῖον εἰς ὃν τινα ὀλίγας μόνον ὥρας σταθῇ καὶ τὰ ἐπεξεργασθῇ. Ἐδῶ τῶντι βεβαιοῦται ἡ ἰδέα τὴν ὅποιαν ἐξεφράσαμεν ἐν ἀρχῇ τοῦ κεφαλαίου τούτου, τοῦτέστι ὅτι δὲν πρέπει νὰ θεωρῶμεν, ὅτι ἡ ἀτμομηχανὴ δύναται πάντοτε νὰ παράξῃ ὑφασμα λεπτότερον τοῦ γινομένου διὰ τῶν χειρῶν.

Ῥίψατε τὸ ὄμμα εἰς τὰ ὑφάσματα τῆς γῆς τῶν Βραχμάνων καὶ θέλετε εὐρεῖ ἀκόμη ἀμίμητα τὰ ἀνθρώδη, τὰ στικτόχροα καὶ κεντητὰ μουσελίνια τῆς Δάκας, ἐξ ὧν παρήχθησαν τὰ εὐρωπαϊκὰ, ἅτινα ὅταν κατὰ πρῶτον ἦλθον εἰς Εὐρώπην ἐπωλοῦντο 11 ἢ 13 λίρας ἡ ὀργυιὰ, θέλετε εὐρεῖ τὰ γγίγκαμς τῆς Ἀξιμγούρ, ἀραχνοειδοῦς λεπτότητος ἡ κάλλιον ὅμοια ἀέρος ὑφασμένου, ὡς τὰ ὀνομάζουσιν οἱ ἐγχώριοι (μίτος 20 ὀργυιῶν ἐξ οὗ ὑφαίνονται ταῦτα ζυγίζουν μόνον ἐν σπυρίον), θέλετε εὐρεῖ τὰ δοριγιά, τὰ φουλκαρὶ, τὰ μῆθα τῆς Γουαλιέ, ἅτινα ὁ ἡγεμὼν Μαχαράχ-Ραὺ-Σκινδιάχ ἐξέθηκε, φορέματα ἐξαισίου κάλλους ἐκπλήττοντα πάντα Εὐρωπαῖον καὶ ποθητὰ ἀπὸ πάντα ἄνθρωπον τοῦ συρμοῦ, θέλετε εὐρεῖ τὰ γκαράχια τῆς Ἀγρας τὰ ὅποια ἄλλοτε ἦσαν περιβόητα καὶ τῶν ὁποίων ἀφότου εἰσῆχθησαν αἱ μανδαπολάμαι τῶν Ἀγγλων εἰς τὸν τόπον τοῦτον, ἠφανίσθη τὸ ἐμπόριόν των, ὥστε σήμερον οὔτε 10,000 λιρῶν τοιαῦτα κατασκευάζονται, τὰ τραπεζομάνδyla καὶ χειρόμακτρα τῆς Λαχωρίας, τὰ πλούσια νεπολία τοῦ Νεπόλ καὶ ἄλλα

ἀλεύκαστα ἢ χρωματισμένα μὲ τὰ πεφημισμένα χρώματα τοῦ τόπου Ἰνδικόν, τζούκουραν, κοσσούμ, χουσίγγα, σαφλοβέρ, ὑφάσματα τῶν ὁποίων οὔτε τὴν ὑπαρξίν ἐφαντάζετο ὅστις δὲν τὰ εἶδεν οὔτε τὴν ὁμοιότητα ὑπέθετε τόσον παραπλήσιον τῶν εὐρωπαϊκῶν. Ἄν δὲ ἐξετάσωμεν μὲ ὀλίγην ὑπομονὴν τὰ τοιαῦτα, τῶν ὁποίων ἡ χρονολογία ἀναγεται εἰς ἀμνημονεύτους χρόνους καὶ δὲν εἶναι χθελσινῇ, θέλομεν ἰδεῖ ὅτι, πρὶν φθάσωσιν εἰς τὴν Ἑσπερίαν Εὐρώπην, μετέβησαν εἰς τὴν Φοινίκην, εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ κατήντησαν ἐνταῦθα ὀλίγον μεταβεβλημένα, φέροντα ἄλλας ὀνομασίας, ἄλλους τρόπους καὶ ἄλλην ταχύτητα κατασκευῆς.

Ἐχομεν ἤδη τὴν Γαλλίαν ἣτις σπιθαμὴν δὲν ἀφίνει οὐδένα κλάδον τῆς βιομηχανίας νὰ τῆς διαφύγῃ. Τοσοῦτον δὲ ἐθεώρησε σπουδαίαν τὴν Παγκόσμιον Ἐκθεσιν, ὥστε ἔστειλεν ἀφ' ὅλα. Κύρια στοιχεῖα τῆς Γαλλίας εἶναι τὰ ἐπόμενα δύο, τὰ μάλλινα καὶ μεταξωτὰ ὑφάσματα· μήπως ὅμως νομίζετε ὅτι εἰσέρχεται γυμνὴ βαμβακερῶν ἐνδυμάτων; ἢ ὅτι εἶναι τόσον παρακατινὰ ὅσα ἔστειλεν, ὥστε νὰ μὴ ἀναφέρωμεν αὐτά; Τούναντίον, τὰ εὐρίσκομεν ἀνώτερα παντὸς ἐπαίνου. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὅλον ἐμπόριον, τὴν ὅλην ἐξαγωγὴν καὶ τὸ εἶναι τὰ τῆς Ἀγγλίας ὑπερέχουν, καθόσον ὅμως ἀφορᾷ τὰ ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου οὐδὲν θελκτικώτερον τούτων.

Ἐξέτασα διὰ πολλὴν ὥραν τὰ ὠραῖα ἐκεῖνα μουσελίνια τῶν Κυρίων Γκρὼ, Ὀδιέ, Ῥωμὰν καὶ Συντρ. ἐκ τοῦ Ἄνω Ῥήγου, τὰ ὅποια οἱ Γάλλοι ἐπικαλοῦν mousselin de laine, διότι παρεισάγουσιν ὀλίγον μαλλίον εἰς τὸ νῆμα καὶ τὰ ὅποια τοσοῦτον ὑπολήπτεται ἡ πολυτέλεια, καὶ δὲν ἐδυνήθην νὰ μὴ τὰ εὐρω καθ' ὅλα τελειότατα. Τὰ χρώματά των, ὅπως οὖν ἀσθενῇ, φαίνόμενα ὅτι ἅμα πλυθῶσι θέλουσιν ἀφανισθῇ, εἶναι στερεώτατα καὶ ἀρμονικώτατα. Τὰ ἄπειρα σχέδιά των φαίνονται ὅτι πηγάζουσιν ἀπὸ τὴν ἀνεξάντλητον φαντασίαν τῶν Γάλλων. Εἰς τινα συνεννοῦσι μὲ ἐξειδικασμένην τέχνην τῶν Ἰνδιῶν τὰ σχέδια μὲ τὰ τῆς Εὐρώπης, πλὴν μεγάλη ἐπεξεργασία χρειάζεται διὰ ν' ἀνακαλύψῃς τοῦτο. Ἄλλα πάλιν εἶναι ἀπομιμήσεις Καζημηρινῶν σαλίνων καὶ τότε πάλιν ἔχεις ἀνάγκην τῆς ἀφῆς διὰ νὰ λύσῃς τὸ πρόβλημα. Τὰ μουσελίνια ἐκεῖνα τὰ ὅποια οἱ Γάλλοι ὀνομάζουν satiné (ὀλοσηρωτὰ) τὰ φέροντα ὀλίγας μεταξίνους γραμμάς εἶναι ἀμίμητα ὡς πρὸς τὰ σχέδια καὶ τὴν διαφανὴν λεπτότητα. Ἡ ἐπὶ τούτων μέταξα λάμπει ὡς χρυσὸς, τὰ δὲ διὰ τῶν χειρῶν κεντήματα καὶ ἡ λεπτότης τοῦ ὑφάσμα-

τος χαρακτηρίζουν τὴν σκιὰν τῆς γραφίδος ζωγράφου. Τὸ ὅλον σχέδιον ὁμοιάζει εἰκόνα, κεκαλυμμένην ἀπὸ σκέπη· ἄλλως δὲ εἶναι δυνατὰ καὶ ἀρκετὰ διαρκή.

Δὲν ἀναφέρω τώρα τὰ διὰ ἐνδυμασίας, αὐλαίας ἢ ἐπιπλοκαλύμματα τσίτια, τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἀπειρία πλησίον τῶν μουσελινίων, ἅτινα, ἂν δὲν ἔχῃς γνῶσιν τοῦ ἐμπορίου τῶν δύο ἔθνων καὶ ἂν δὲν γνωρίζῃς κατὰ τὴν ὑπερέχει τὸ βαμβακοεμπόριον τῆς Ἀγγλίας τοῦ τῆς Γαλλίας, ἤθελες προτιμήσει. Ἡ Ἑλβετία καὶ σημασίαν ἀρκετὴν ἔχει καὶ ὠραία δείγματα ἔστειλαν ἐνταῦθα, ἐπεὶ δὲ ὅμως τὸ γέρας αὐτῆς εἶναι τὰ κεντήματα, ἃς μὴ ἀναφέρωμεν οὐδὲν μέχρι οὗ φθάσωμεν εἰς ταῦτα.

Τὰ ἐκ λινarioύ καὶ καννάβιος ὑφάσματα τῆς Ἀγγλίας ἀποτελοῦσιν ἕτερον ὁλόκληρον κλάδον, τοῦ ὁποίου ἐκθέματα εἶναι τὰ μανδύλια, δίμιτα (drills), τραπεζοκαλύμματα, χειρόμακτρα, σινδόνας, λινὸν διὰ χιτῶνας, σάκκοι, δίκτυα, ἀρπεδόνας, κτλ.

Ἡ λινουφαντικὴ εἰς τὴν Ἀγγλίαν φαίνεται ἀρχαιοτέρα τῆς βαμβακοῦφαντικῆς· καλλιεργούνται δὲ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὸ λινάριον καὶ ἡ κάνναβις. Εἰς τὴν ἄφθονον ἐκθεσιν τοῦ ἐξ Ἰρλανδίας Κ. Μιχαήλ Ἀνδρέου ὑπάρχει μέγα τραπεζοκάλυμμα, τὸ ὁποῖον ἡ βασιλικὴ ἐπιτροπὴ ἐδώρησεν εἰς τὸν λόρδον Κλερμών, διὰ τὴν πρόοδον καὶ καλλιέργειαν τῶν εἰρημένων εἰδῶν εἰς τὰς γαίας του. Μολαταῦτα ἡ Ἀγγλία εἰσάγει καὶ οὐκ ὀλίγον ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ μάλιστα ἐκ τῆς Ῥωσσίας, τῆς ὁποίας τὸ λινάριον ἕκαστος ἔμπορος ἀρκούντως γνωρίζει. Τὸ 1841 εἰσήξεν ὑπὲρ τὰς 141,000,000 λίτρας λινarioύ.

Αἱ διασημότεραι διὰ τὰ λινουφάσματα πόλεις τῆς Ἀγγλίας, Σκωτίας καὶ Ἰρλανδίας εἶναι τὸ Γλάσκον, ἡ Βελφάστη, τὸ Dunfermline, τὸ Leeds, ἡ Νήσος τοῦ Ἀνθρώπου (Isle of Man), τὸ Bridport, τὸ Kirkaldy, ἡ Lishurn καὶ τὸ Barnsley.

Ἡ Αὐστρία ὡς πρὸς τὰ εἶδη ταῦτα ἔχει καὶ αὐτὴ σημασίαν τινά· ἐξέθεσε δὲ ὠραία δείγματα. Ἡ ἐπικράτεια αὕτη ὑπολογίζουνσιν ὅτι παράγει 134,000,000 λίτρας λινarioύ καὶ ἄλλας τόσας καννάβιος, ὅτι εἰσάγει ξένον 11,300,800 λίτρας καὶ ἐξάγει 3,886,400 λίτρας ὑφασμένων.

Εἰς τὰ δομάτια τῆς Ῥωσσίας ἀπηντήσαμεν ὀλίγα δείγματα βάμβακος τῆς ἐκτεταμένης ταύτης ἐπικρατείας, καὶ ταῦτα ἔρχονται σχεδὸν ἀπὸ τὸ Ἐριβὰν καὶ τὴν Ἡμερέτην, πλὴν λινάριον καὶ κάνναβιν οὐ μόνον ἀφθονώτερα ἔστειλεν, ἀλλὰ καὶ διάφορα εἶδη καὶ διαφόρους ποιότητας, ἀπὸ τῶν χειροτέρων μέχρι τῶν ἐκλεκτοτέρων ἐκείνων, μὲ τὰ ὁποῖα δυνατόν νὰ κατασκευασθῶσι τὰ λεπτότερα μανδύλια τῆς Leeds,

ὅθεν δὲν διστάζομεν νὰ εἰπώμεν ὅτι τὸ προϊόν τοῦτο τῆς Ῥωσσίας τὸ ὁποῖον ἔχει ἀρκετὴν σημασίαν εἰς τὸ ἐμπόριον, εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον παραβαλλόμενον πρὸς τὰ τῶν ἄλλων ἔθνων κατέχει τὴν πλεον διακεκριμένην θέσιν.

Μάλλινα Ὑφάσματα.—Καὶ τὰ εἶδη ταῦτα καὶ αἱ ὑποδιαίρεσεις των δὲν εἶναι ὀλιγαριθμώτεραι τῶν βαμβακολίνων ἐκ τῶν ὁποίων ἐξερχόμεθα ἔχουν δὲ σημασίαν ἐπίσης μεγάλην, διότι ἐξ αὐτῶν κατασκευάζονται τὰ ἐξωτερικὰ ἐνδύματα τοῦ ἀνθρώπου.

Τὴν ἀρχαιότητα τῶν μαλλίνων ὑφασμάτων γνωρίζομεν θετικώτερον τῆς ἀμφισβητουμένης βύσσου. Αἱ ἀμφιβολίαι μας ἐδῶ δὲν κατέχονται ἀπὸ τόσην ἀμυδρότητα, οὔτε τὸ χάσμα τὸ μεταξὺ τῶν παρόντων ἔργων καὶ τῶν τῆς ἀρχαιότητος εἶναι τόσον μέγα καὶ σκοτεινόν, ὥστε νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ εἰσδύσωμεν εἰς ταῦτα.

Ἡ ταλασιουργία ἢ ἐριουργία ἢ καὶ ξαντικὴ, ἢ προστατευομένη ἀπὸ τὴν Ἐργάνην Ἀθηναίαν, ἦτο τέχνη ἣτις ἠκμασεν ἐπιτυχῶς εἰς τὴν Περσίαν, Βαβυλῶνα, Αἴγυπτον, Φοινίκην, Φρυγίαν, Λυδίαν καὶ Ἑλλάδα. Ταύτην εἰργάζοντο ἰδίως αἱ γυναῖκες, αἵτινες ὠνομάζοντο Ἐριθοί, ἐκτὸς εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου, ὡς ὅλα ἦσαν ἀντίστροφα, ἦτο καὶ αὐτὴ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀνδρῶν. Ἐκ δὲ τῆς τέχνης ταύτης κατασκευάζοντο αἱ χλαῖναι, ὅμοιαι μὲ τὰ χράμια ἢ σάλια, τὰ χλαῖνια, ὀλίγον ψιλώτερα, παραπλήσια ἴσως τοῖς μερινοῖς, τὰ χλαινίδια, ὅμοια τῶν γαλλικῶν μερινῶν, καὶ τὰ ῥήγεια διὰ τοὺς πλουσίους καὶ ἀριστοκράτας, τὰ ὁποῖα ἦσαν ὅμοια σχεδὸν μὲ τοὺς λεπτοτάτους γαλλικοὺς μερινούς.

Πλινθία ὠνομάζον εἶδος δαμάτων, ὡς τὰ σημερινὰ σκωτικά, δηλ. μὲ πολύχροα τετράγωνα. Αἱ ἐφεστρίδες, ἀμφιεφεστρίδες, ἐπιβόλαια, ξυστίδες παριστῶσιν ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῶν σημερινῶν φλανελῶν. Βαβυλωνικὰ ἦτο λέξις γενικὴ δι' ὅλα τὰ εἶδη τῶν λαχουρίων, δηλ. ὡς τὰ τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Περσίας, διότι ἡ Βαβυλὼν ὡς πρὸς ταῦτα ἦτον ὅτι ἤδη εἶναι αἱ δύο εἰρημέναι χώραι. Τὰ δὲ κεντήματα ὠνομάζοντο ποικιλτὰ ἢ πλουμιστὰ καὶ ὁ κεντητὴς ποικιλτῆς ἢ πλουμαριὸς. (Αἰσχ. γ. Τιμαρχ. § 118.)

Περιεργότατον πάντων εἶναι, ὅτι ἐξετάζοντες τὴν ἀρχαίαν ταλασιουργίαν καὶ τὰ διασωζόμενα ἐργαλεῖα τῆς εὐρίσκομεν ἀξιοθαύμαστον ὁμοιότητα οὐ μόνον εἰς τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐργαλεῖα καὶ ἀναγκαῖα τῶν σημερινῶν, τὰ ἐν χρήσει πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὑμῶν. Τῷ ὄντι, τὸ μαλ-

λίον ἐπεραιοῖτο πρῶτον καλῶς, ἐκτενίζετο διὰ τῆς κερκίδος, μετεβάλλετο εἰς νῆμα καὶ ἀνετηνίζετο (ἐκουβαριάζετο) ἐπὶ τῆς πῆνης (μασουρίου). Τὸ νῆμα τοῦτο ἐστρέφετο εἰς ἥτριον, δηλ. προῆγε τὸν λεπτὸν ἐκείνον μίτον ἐξ οὗ κατεσκευάζετο ὕφασμα ὁμώνυμον, ὅμοιον τῶν σημερινῶν σημαιῶν μας, ἡ ἐκείνου τὸ ὅποῖον οἱ Γάλλοι ὀνομάζουν etamine καὶ οἱ Ἀγγλοὶ buntine. Ὁ ὕφαντῆς μετεχειρίζετο τὸ πανοῦλλον, ἥτοι τὴν σαίταν, καὶ ὕφασμά τι ἐσύγχεϊτο ἀπαραλλάκτως ἀπὸ τὰ δύο τῶν σημερινῶν διακεκριμένα μέρη, ἡγουν τὸν στήμονα, ὅντινα οἱ Ἀγγλοὶ χαρακτηρίζουν μὲ τὴν λέξιν warp καὶ οἱ Γάλλοι μὲ τὴν chaîne, ἥτοι τοὺς κατὰ μήκος τοῦ ὕφασματος παραλλήλους μίτους, καὶ ἀπὸ τὴν κρόκην, τῶν Ἀγγλων τὸ woof ἢ τῶν Γάλλων τὸ trame, ἥτοι τοὺς ὀριζοντεῖους μίτους τοὺς σταυροῦντας τοὺς καθέτους διὰ τὰ σχηματισθῇ ἡ ὑφὴ, ὅθεν καὶ ἡμεῖς κοινῶς τὸ καλοῦμεν ὑφάδι. Οἱ στήμονες ἐτανίζοντο ὡς χορδαὶ ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ, δηλ. τοῦ περιθωρίου ἐκείνου τὸ ὅποῖον οἱ μὲν Γάλλοι ὀνομάζουν métier de tisserand οἱ δὲ Ἀγγλοὶ loom. Ἐπὶ τοῦ σημερινοῦ ἱστοῦ ὑπάρχει τὸ ἀντί, δηλ. ἀντίον, τῶν ἀρχαίων κίλινδροι, καλούμενοι ἀπὸ τοὺς Ἀγγλοὺς jugum ἢ roller καὶ ἀπὸ τοὺς Γάλλους ensouple de tisserand.

Δὲν δυνάμεθα νὰ προχωρήσωμεν εἰς περισσοτέρας ἐρεῖνας διότι ἐξερχόμεθα τοῦ προκειμένου, πλὴν ἐκ τούτων βλέπετε ὅτι, ἂν ποτὲ εὐτυχίσωμεν ν' ἀποκτήσωμεν τὰ ἐργαλεῖα, τὰ ὅποια ἤδη μεταχειρίζονται οἱ λοιποὶ Εὐρωπαῖοι, οὐ μόνον δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ λάβωμεν τὰς ὀνομασίας τῶν ἀπὸ αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδὲ καὶ τῶν μικροτέρων (ἐννοῶ δὲ τὰ μὴ ὄντα μὲ ἑαυτὸν) αὐτῶν μελῶν τὰς ὀνομασίας θέλομεν δανεισθῇ.

Τὰ μάλλινα καὶ μετάξινα ὑφάσματα ἦσαν καὶ εἶναι ἡ πρώτη πολυτέλεια τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν, ἡ δὲ τέχνη αὐτῶν ὥδευσε συνάμα μὲ τὴν τῶν ταπήτων μετὰ τῆς ὁποίας συγγενεύει, ἥτις τοσοῦτον ἠρίστευσε ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου. Καὶ τῶντι, ἂν ποτὲ τρυφὴ καὶ πολυτέλεια κατεῖχον τοὺς βασιλεῖς τῆς Περσίας, ἂν διαφθορὰ καὶ σπατάλη τοὺς αὐτοκράτορας τῆς Ῥώμης, ἂν χαινότης καὶ παραλυσία τοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μὲ τί ἄλλο ἐδύναντο ν' ἀποδείξωσι τὴν θέσιν τῶν ταύτην εἰ μὴ περιβαλλόμενοι ὑφάσματα πλουσιώτατα κατὰ τὴν ὕλην, λεπτότατα τὴν ἀφήν καὶ ἐκλεκτότατα τὴν τέχνην καὶ φιλοκαλίαν.

Ἀλλ' ὕλην πλουσίαν ποῦ ἄλλοῦ εὐρίσκει τις εἰ μὴ εἰς τὴν Ἀνατολήν; ἥτις καὶ σήμερον ἔτι χορηγεῖ αὐτὴν εἰς τὴν Δύσιν, ὑφὴ δὲ λεπτοτάτη πύτε γεν-

νᾶται παρὰ ὅπου πολυτέλεια καὶ σπατάλη; διότι ἐκεῖ ὁ τεχνίτης ἐξαντλεῖ τὴν ὑπομονὴν καὶ ἐπιτηδειότητά του διὰ νὰ προσφέρῃ πάντοτε νέον τι εἰς τὸν μηχανώμενον ν' ἀργυρολογήσῃ. Κοιτῖς δὲ τῆς τέχνης καὶ φιλοκαλίας γνωστὸν ὅτι εἶναι ἡ Ἀνατολή, ἐκεῖ ὅπου κατοικεῖ καὶ ἡ πρεσβυτέρα τῶν ἀδελφῇ, ἡ φαντασία, ἥτις ποτὲ δὲν μᾶς ἐγκατέλειπεν. Αἱ ὀλγὰι αὐταὶ σκέψεις ἀρκοῦν νὰ μᾶς πείσωσιν ὅτι τὰ μάλλινα ὑφάσματα τῶν ἀρχαίων, μολοντί δὲν ἔχομεν ψηλαφητὰ δείγματα διὰ νὰ τὰ παραβάλωμεν πρὸς τὰ ἐνώπιόν μας, ἔπρεπε νὰ ἦσαν παραπλήσια τοῖς σημερινοῖς. Ἄν δὲ εἰς ταῦτα ὑπάρχῃ ὑπεροχὴ τις δὲν πρέπει νὰ τὴν ἀποδώσωμεν εἰς πρωτότυπον τέχνην, ἀλλ' εἰς τὸ ὅτι, οἱ σημερινοὶ ἐξέτασαν, ἐδοκίμασαν, ἐξέλεξαν καὶ ἐκαθάρισαν πᾶν ὥραιον τῆς Ἀνατολῆς, ἀπέρριψαν πᾶν ἀσύμφωνον ἢ ἐλλειπὲς καὶ ἐσχημάτισαν ἐκεῖνα, τὰ ὅποια εἰς τὰ ὄμματα ἡμῶν καὶ αὐτῶν φαίνονται τελειοποιημένα.

Πλὴν τὰ αὐτὰ δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν καὶ διὰ τὴν ταχύτητα τῆς κατασκευῆς καὶ τὸ ἐμπόριόν των. Ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὸν βάμβακα καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ ὑφάσματα, τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰ μάλλινα. Ἰδοὺ λ. χ. 500 ἐκθέται τῆς Ἀγγλίας, οὔτινες, μετὰ τόσας φιλονεικίας ἂν ἔπρεπε νὰ δεχθῶσι τὴν ἐπίσημον ταύτην πρόσκλησιν τοῦ Πρίγκιπος Ἀλβέρτου, μετὰ τοσαύτας ἐπιμόνους συζητήσεις καὶ φόβους μήπως ἡ ἐλευσίς των ἐνταῦθα διδάξῃ τὴν τέχνην των καὶ τὰ ἀπόκρυφα τῶν μηχανῶν των εἰς τὰ ξένα ἔθνη καὶ οὕτω βλαφθῶσι τὰ συμφέροντά των, μετὰ τὴν ἀποστολὴν ἐπιτροπῆς συγκειμένης ἀπὸ διαφόρους μεγάλους ἐργοστασιάρχας ἐντολὴν ἔχοντας νὰ ἐπισκεφθῶσιν ὅλα τὰ μεγάλα ἐργοστάσια τῆς Εὐρώπης καὶ ν' ἀναφέρωσι ποῖος βαθμὸς διαφορᾶς ὑπάρχει μετὰ αὐτῶν καὶ τῶν ἰδικῶν των καὶ τέλος μετὰ τὰς πληροφορίας ὅτι ἡ ἐπίλοιπος Εὐρώπη δὲν εἶναι τόσον ὀπίσω ὅσον ἐφαντάζοντο καὶ ὅτι καὶ ἡ ἐλαχίστη μηχανὴ τῆς Ἀγγλίας ὑπάρχει καὶ ὅτι μόνος ὁ πλοῦτος τῆς Ἀγγλίας ἐπιφέρει τὴν σημαντικὴν ταύτην διαφορὰν εἰς τὸν κόσμον, οὔτινες, λέγω, πομπωδέστατα εἰσῆλθον φέροντες τὴν ἀφθονίαν καὶ ποικιλίαν τῶν μαλλίνων ἐκείνων ὑφασμάτων εἰς τὰ ὅποια 312,500 πτωχαὶ ψυχὰι ἐργαζόμεναι χρεωστοῦν τὸν ἄρτον αὐτῶν καὶ εἰς τὰ ὅποια ἡ ἰδίᾳ Ἀγγλίᾳ χρεωστεῖ 25,000,000 λιρῶν στερλινῶν, μὲ τὰς ὁποίας ἐτησίως ἐξισοῦνται.

Ἡ Ἀγγλίᾳ, ἡ Γερμανίᾳ, ἡ Γαλλίᾳ, τὸ Βέλγιον, τὸ Τζολλφερέιν καὶ αἱ Ἰνδίαὶ ἐκρέμασαν, ἐξετύλισαν καὶ ἐξέθεσαν ἐκάστη μὲ ἰδιαιτέρον σύστημα τὰ ἔργα των, ὥστε μεταβαίνων ἀπὸ τὸ δωμάτιον τῆς

μίας ἐπικρατείας εἰς τὴν ἄλλην νομίζεις ὅτι μεταβαίνεις ἀπὸ νέον Παζάριον πόλεως τίνος τῆς Ανατολῆς εἰς ἄλλο ἐτέρας.

Συναντῶμενοι μὲ τοὺς 500 κατασκευαστὰς καὶ ἐκθέτας τῆς Ἀγγλίας ἀμνηχανοῦμεν ποῖον νὰ πρωτοχαιρετήσωμεν. Ὅλοι σχεδὸν ἔρχονται ἀπὸ τὴν δυτικὴν Ἀγγλίαν ὃ εἰς φέρει τὰ ἐξαίσια φορέματα τῆς Leeds, ὃ ἕτερος τὰς ὡραίας ἀλπάκας καὶ μοχαῖρ τῆς Βράτφορντ, ὃ ἄλλος τὰς ὡραίας στοφάς τῆς Huddersfield, ὃ ἕτερος τὰς ἀξιολόγους περισκελίδας (pantalon) καὶ καλοῦφαντα γεργῆς δι' ἐφίππια ἐκ τῆς Halifax καὶ ὃ ἄλλος ἄλλα διάφορα δείγματα. Τούτους πρέπει ἡ γενικῶς νὰ χαιρετήσωμεν διὰ μιᾶς, ἢ ἂν θλίψωμεν ἐκάστου τὴν χεῖρα καὶ ἀνταλλάξωμεν μετ' αὐτοῦ δύο λόγους, θέλομεν χάσει πολὺν χρόνον. Ἡμεῖς εἴμεθα τῆς πρώτης γνώμης ὅθεν ὁ χαιρετισμὸς μας εἶναι γενικῶς πρὸς ὅλους τοὺς ἀγαθοὺς τούτους ἀνδρας τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὸν πλοῦτον τῆς πατρίδος των, οἱ δὲ ἀναγνώσταί μας θέλουν κάμει βραχὺν περίπατον μεταξὺ αὐτῶν.

Οἱ ἐν Λονδίνῳ Κύριοι Bull Wilson καὶ Συντρ. ἐξέθεσαν εἶδος στοφᾶς ἐπικυλουμένης τῶν Ἰμαλαίων, διότι κατεσκευάσθη ἀπὸ μαλλὸν τῶν αἰγῶν τῆς Καζιμιρίας καὶ διαβάσα 6,000 μίλια τῆς ξηρᾶς καὶ 4,000 τῆς θαλάσσης, δηλ. τὰς χώρας τοῦ Θιβέτ, τοῦ Καβούλ, τὴν Περσίαν, τὴν Ἀρμενίαν, τὴν Τουρκίαν, τὴν Μεσόγειον καὶ τὸν Ἀτλαντικὸν, ἦλθεν ἐνταῦθα νὰ διαφιλονεικῇ πρὸς τὰς εὐρωπαϊκάς. Ἡ κατασκευὴ της, ἂν καὶ δὲν ἦναι διὰ μηχανῶν, πλησιάζει μεγάλως τὰς τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐργοστασίων, ὅθεν ἤθελεν ἐκληφθῇ ὡς εὐρωπαϊκὴ χονδρὰ στοφὰ ἐξ ἐκείνης ἐξ ἧς κατασκευάζομεν ἐπανωφύρια, ἂν ὁ ἐκθέτης δὲν ἐσημείονε μὲ διακεκριμένα γράμματα τὸ μέγα τοῦτο ταξείδιόν της.

Οἱ ἐν Leeds Κύριοι James Walker καὶ Συντρ. ἐξέθεσαν ὡραιότατα μοχαῖρ, δηλ. τὰ δι' ἐπανωφόρια μάλλινά ἐκεῖνα ὑφάσματα ἅτινα ἡμεῖς καλοῦμεν καλμουκούς, τὰ ὅποια τοσοῦτον ἤδη εἶναι τοῦ συρμοῦ εἰς τὸ Λονδίνον τὸ ἔτος τοῦτο καὶ τὰ ὅποια εἶναι κατὰ μίμησιν τῶν ἀνατολικῶν ἐκείνων λαμβάνουν δὲ ἔτησίως ἀπὸ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν περίπου 12,000 δέματα μαλλίου διὰ ταῦτα.

Οἱ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει Κύριοι B. Γκὸτ καὶ Τίολ ἐξέθεσαν στοφάς καὶ ἐνδύματα διὰ τὰς ἀγορὰς τῆς Ῥωσσίας, τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Κίνας, τῆς Ἰνδίας καὶ Εὐρώπης, ὥστε ἐκ τούτων καὶ τὴν διαφορὰν τοῦ κλίματος καὶ τὴν κλίσιν καὶ φιλοκαλίαν τῶν λαῶν αὐτῶν δύνανται νὰ ἐννοήσῃς.

Ἡ ἀλπάκα, τῆς ὁποίας πλείστα διακεκριμένα

δείγματα ἐπρόσφεραν οἱ ἐκ τῆς Halifax Κύριοι Σχέπαρντ καὶ Πέρφεκτ καὶ τῆς ὁποίας τοσοῦτον ἐμπόριον γίνεται εἰς τὰς ἀγορὰς μας, εἶναι ὑφάσμα κατασκευαζόμενον ἀπὸ τὸ ὁμώνυμον ζῶον τοῦ Περσίου.

Τὸ ζῶον τοῦτο, τὸ ἐκ τοῦ γένους τῶν λάμων (Llama), ἔχει τὰ μαλλία μαλακώτατα, στιλπνώτατα, μακρὰ, διαφόρων φυσικῶν χρωμάτων, δηλ. μέλανα, λευκὰ, ψαρά, καφφέχρσα, κ.τ.λ.

Ἡ πολύτιμος χρήσις του ἐγνωρίσθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν πρὸ 16 μόνον ἐνιαυτῶν καὶ τὸν παρελθόντα χρόνον ἐλήφθησαν 12,880 δέματα μαλλίων τοιούτων. Ἐν τούτοις οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι μετ' ὀλίγους χρόνους τὰ ἐξ αὐτῶν κατασκευαζόμενα ὑφάσματα θέλουν καταστήσει πολὺν ἐνθηνά, διότι διάφοροι εὐγενεῖς ἔφεραν εἰς τὰ πάρκα τῶν πολλῶν ζῶα διὰ νὰ πολλαπλασιασθῶσι μάλιστα ὁ ἴδιος Πρίγκιψ Ἀλβέρτος τρέφει πλείστα αὐτῶν εἰς τὸ πάρκον τοῦ Windsor, ὃ δὲ κόμης τοῦ Δέρβη ἐπέσης εἰς τὸ πάρκον αὐτοῦ τοῦ Knowsley ἔχει ὑπὲρ τὰ 60.

Τῆς Bradford τὰ ἔργα εἶναι ἀναρίθμητα καὶ ἡ πρόδος ἀξία τοῦ μεγαλοφυοῦς τούτου ἔθνους. Φαντασθῆτε ὅτι ἡ πόλις αὕτη δὲν εἶχε τὸ 1810 εἰμὴ μόνον 7,000 κατοίκους καὶ σήμερον ἀνέβησαν εἰς 100,000. Τὰ κουβούργς, αἱ μιμήσεως τῆς Σαξωνίας στοφᾶι, τὰ ὑφάσματα ἀπὸ μεμνημένην ἀλπάκην καὶ μοχαῖρ, οἱ βραζιλιανοὶ μπαζέδες (κατὰ τὴν ὀνομασίαν τῆς ἀγορᾶς μας) τὰ βομπαζίν, οἱ μερινοὶ τῆς Ὁρλεάνς, αἱ στοφᾶι τῆς Παράματας, τὰ βαλζαρίνια, αἱ ἀλπάκαι τῆς Μαδόνας, τὰ μοχαῖρ τῆς Βαρὲξ, ἡ Κιρκασιανὴ στοφὰ, ἡ στοφὰ ἡ κατασκευαζομένη ἀπὸ τρίχα τῶν λαγωδίων (κουνελίων) τῆς Angolas, αἱ Incas ἀλπάκαι καὶ πλῆθος ἄλλων μαλλίνων ὑφασμάτων, ἀγνώστων ἢ ἀχρήστων εἰς τὰς ἀγορὰς μας, τὰ ὅποια φέρονται ὅλα ἀπὸ τὴν Ἑρμούπολιν ταύτην, εἶναι τὰ καλλίτερα ἐκθέματα.

Τὰ ἐργοστάσια τῆς Ἰρλανδίας δὲν φαίνονται κατώτερα πρὸ πάντων τὰ τοῦ Δουβλίνου. Οἱ Κύριοι Οὐίλλιαμ Reynolds καὶ Ριχάρδος Allens ἐξέθεσαν ὑφάσματα πάντα διάφορα τῶν ὅσα ἡ Ἀγγλία παράγει. Μεταξὺ αὐτῶν δὲ διεκρίνομεν τὴν πολυάριθμον ὑποδιαίρεσιν τῶν ποπελινίων, δηλ. τὰ λευκὰ χρυσα ποπελίνια, τὰ αὐτοκρατορικὰ κυανὰ καὶ ἡλεκτρόχροα ποπελίνια, τὰ ἀλουργὰ, τὰ ροδόχροα τῆς Κίνας, τὰ Βικτωριανὰ, τὰ Ἀλβερτιανὰ καὶ τὰ Στουάρδων ποπελίνια, τὰ Ἰρλανδικὰ frieze (εἶδος στοφᾶς χονδρᾶς δι' ἐπανωφόρια) παντὸς χρώματος καὶ τὰ κεντητὰ καζιμίρια

δι' ὑπερδύτας καὶ πλείστα ἄλλα μάλλινα ὑφάσματα, τὰ ὅποια ἡ ὑπερεσπερία αὕτη νήσος παράγει.

Εἶπομεν ἄλλαχού ὅτι πρῶτιστον χαρακτηριστικὸν τῶν γαλλικῶν δωματίων εἶναι ἡ τάξις καὶ ἡ ἁρμονία, μεθ' ὧν κατέταξαν τὰ διάφορα ἐκθέματά των. Ἀλλ' ἡ τάξις αὕτη εἶναι πλεῖον παρὰ τάξις, καταντᾷ σχεδὸν τέχνη εἰς τὰ τῶν ὑφασμάτων. Αἱ στόφαι, τὰ σύλια, οἱ μερινοὶ, τὰ καζιμίρια ἔρχονται κατὰ τάξιν ἀναλόγως τῆς λεπτότητος, κατὰ βαθμολογίαν τῶν χρωμάτων, καὶ πολλάκις θεωρῶν μακρόθεν ταῦτα τὰ τόσον βαθμοχρόως κρεμάμενα ὑφάσματα ἀπαντᾷς ψηλαφητὸν τὸ ὥραϊον θέαμα τῆς Ἰριδος.

Αἱ στόφαι τῆς Γαλλίας δὲν εἶναι τόσον ἄφθονοι, ὥς τῆς Ἀγγλίας, πλὴν αἱ ὀλίγαι ὑπάρχουσαι τῶν Κυρίων Berteche Chesnon καὶ Συντρ., βραβευθέντων μὲ τὸ χρυσοῦν νομισματόσημον εἰς τὰς ἐκθέσεις τοῦ 1834, 39, 44, καὶ 1849, μαλακώταται, λεπτότεται, μὲ ζωηρὰ χρώματα καὶ πολλὰ διαρκεῖς, αἱ τοῦ Κυρίου Randoing τῆς d'Abbeville, οὗτινος τὸ ἐργοστάσιον ἐσυστήθη τὸ 1665 ὑπὸ Λουδοβίκου ΙΔ', γνωστὰ καὶ περίφημοι ἐκπαλαὶ εἰς τὴν ἀγορὰν μας, αἱ τοῦ ἐργοστασίου τοῦ K. Chennepié, τοῦ ἐν τῇ μικρᾷ πόλει Ἐλμπαίφ, ἴσως αἱ ὠραιότεραι πάντων, διότι δὲν ὑπάρχουν σχέδια καλλίτερον χρωματισμένα, αἱ περισκελίδες τῶν Κυρίων Παρνουί, καὶ Δοτρεσμ Τίῶν καὶ Συντρ., αἱ τῶν Κυρίων Σιγνιορέ καὶ Συντρ., αἱ τῶν Ἀδελφῶν Contrey καὶ Μπαρέ καὶ αἱ τῶν Κυρίων B. Λαπόρτ καὶ Τίῶν, τὰ διάφορα καὶ πολύχροα bombaix τῶν Κυρίων X. Δελάτ πατρὸς καὶ Τίῶν, βραβευθέντων τὸ 1839, 44 καὶ 49 μὲ τὸ χρυσοῦν νομισματόσημον, ὁμοιάζοντα μεταξωτοὺς μερινούς, χρήσιμα δὲ διὰ καλύμματα τραπεζίων, αὐλαίας ἢ χειμερινὰ ἐνδύματα, καὶ ἢ ἐκτεταμένη ἐκθεσις τῶν μερινῶν εἶναι τὰ μάλλινα ὑφάσματα τῆς Γαλλίας ὅσα δύνανται νὰ ἀνταγωνισθῶσι πρὸς τὰ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν. Διὰ τοὺς μερινούς μάλιστα δυνάμεθα ἀδιστάκτως νὰ εἰπωμεν ὅτι συναγωνισμὸς δὲν ὑπάρχει. Οἱ γαλλικοὶ μερινοὶ, ἀπαραμίλλου λεπτότητος, πλησιάζουσιν αὐτὰ τὰ φύλλα τοῦ φυσικοῦ καλάμου καὶ χρησιμεύουν ὡς πρωτότυπον εἰς ὅλους, καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀγγλοὶ, τῶν ὁποίων τὴν ἀφθονίαν εἶδομεν, τοὺς μιμῶνται καὶ ζητοῦν νὰ πλησιάσωσιν αὐτούς. Οἱ δὲ ἐξοχώτεροι ἐκθέται αὐτῶν εἶναι οἱ Κύριοι, Καρριέ καὶ Συντρ., Πατοῦρ - Λουπέν - Σεϋδου - Σιέμπερ καὶ Συντρ., Ραφφέν - Θεβενέ - Ρου καὶ Συντρ. ἐκ 'Ρουάν καὶ ὁ τῆς Μπαζαγκοῦρ (Marne) K. Φραγκεβίλ Caill.

Ἡ Γαλλία καὶ ἡ Βελγικὴ φυσικῶς στηρίζονται ἡ

μία ἐπὶ τῆς ἄλλης. Καὶ ἐντὸς δὲ τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου συσφίγγουν τὰς χεῖρας, ὥστε δὲν ἐξέρχεται τοῦ δωματίου τῆς μιᾶς εἰμὴ διὰ νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὸ τῆς ἄλλης. Εἰσερχόμενος εἰς τὸ μικρότατον τοῦτο τῆς γῆς μέρος, πλὴν βιομηχανικώτατον καὶ μᾶλλον προωδευμένον ἀφ' ὅ,τι τὰ περιέχοντα μυριάδας στρεμμάτων, εὐρίσκεις τὸν κλάδον τῶν μαλλίνων ὑφασμάτων ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀκρωρείας ἐφ' ἧς καὶ τὰ τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας. Τῶντι, αἱ στόφαι τοῦ διαφιλονεικοῦσι πρὸς τὰς τῶν προηγουμένων ἐθνῶν, πολλοὶ μάλιστα τὰς θεωροῦν ὅπως οὖν καλλιτέρας. Τὰ ὀνόματα τῶν Κυρίων Σιμόνη, τοῦ ἐκ τῆς πόλεως Βερβιέ, Δουμπουά, τοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως, τῶν Κυρίων Γίβσων καὶ Μποσοῦ, Φραγκίσκου Biolley καὶ υἱῶν, οὔτινες ἐβραβεύθησαν τὸ 1825 καὶ οὔτινες ἐξέθεσαν τὰς πολυειδεῖς φλανέλας τὰς ὁποίας οὐδεμία ἄλλη ἐπικράτεια ἐξέθεσε, δὲν δύναται νὰ λησμονήσῃ ὅστις ἔθεσε τὸν πόδα εἰς τὸ μέγα τοῦτο παλάτιον τῆς βιομηχανίας.

Ἡ Πρωσσία, ἡ Σαξωνία, ἡ Αὐστρία, ἡ Ρωσσία καὶ ἡ Ἑλβετία ἐξέθησαν ἄφθονα ἔργα τοῦ εἵδους τὸ ὁποῖον περιγράφομεν, πλὴν δευτερεύοντα ἢ νεογέννητος μάλιστα 'Ρωσσία ἀναδεικνύει πρόοδον ἀνέλπιστον, πρὸ πάντων εἰς τοὺς μερινούς. Δὲν ἀναφέρω τὰς Ἰνδίας, διότι μετὰ δύο βήματα θέλομεν ἀπαντήσῃ αὐτὴν εἰς τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα καὶ εἰς τὰ λαχούρια, καὶ διότι ἅπαντες γνωρίζομεν ὅτι αὕτη ἔδωκε τὸ φῶς εἰς τὰ τῆς Εὐρώπης, τὰ ὁποῖα μὲ τόσον θαυμασμὸν διεξερχόμεθα.

Τί ἔγινε τὸ μέγα κράτος τῆς Ἰσπανίας; θέλετε μ' ἐρωτήσῃ, τὸ ὁποῖον περιέζωσε τὴν σφαῖράν μας, ὥστε οὔτε ἀνατολὴν οὔτε δύσιν νὰ ἔχῃ; τοῦ ὁποίου ὁ γηραιὸς κόσμος ἐνθυμεῖται τὰ μεταξουργεῖα, τὰ χαρτοποιεῖα, τὰς στόφας, τὰ ὅπλα, τοὺς τάπητας, τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ ἄλλας τέχνας διαπρεψάσας οὐχὶ μιμητικῶς, ἀλλὰ πρωτοτύπως ὡς τῆς Ἑλλάδος, τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Κίνας; τὸ ὁποῖον, διαχύσαν εἰς τὴν βιομηχανίαν τοῦ ἀρκετὴν φιλοκαλῆ φαντασίαν τῶν Ἀράβων, ἐχορήγει τ' Ἀνδαλουσιανὰ, Καστελιανὰ, καὶ Τολεδιανὰ, ἐκεῖνα τεχνουργήματα, τὰ ὁποῖα τοσαύτην ὑπόληψιν ἔχαιρον.

Ἡ ἰδία τύχη ἥτις ἀκολουθεῖ τοὺς παρακαμάζοντας λαοὺς ἡ ἰδία τὰ συνοδεύει. Εἶχε ποτὲ ὠραίας ἡμέρας καὶ τὸ ἔθνος τοῦτο, πλὴν σήμερον δὲν ἔσται· ὅτε εἰμὴ πᾶν ὅ,τι διεσώθη εἰς τὰ σπλάγχχνα τῶν ὀρέων καὶ κοιλάδων του, δηλ. ὀρυκτὰ, λίθους, μέταλλα καὶ φυτὰ, ὠραῖον καταφύγιον τῶν στερουμένων βιομηχανίαν ἐθνῶν. Καὶ πάλιν τὸ ἔθνος τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον εἶδομεν τὸν φανατισμὸν καὶ ἱπποτισμὸν νὰ σκιολάμψωσιν, ἐναλλάξ δὲν εὐρίσκεται εἰς

θέσιν τόσον οίκτραν ὅσον φαντάζεται τις. Χάρης εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ἢ περὶ αὐτοῦ ὥς καὶ τῆς Ῥωσσίας κοινὴ γνώμη ἐβελτιώθη πολὺ. Τὰ ὄπλα του εἶναι τὰ ὠραιότερα, ἂν ὅχι τὰ εὐχρηστότερα· αἱ μαῦραι στόφαι του, ἂν καὶ παλαιᾶς τέχνης, εἶναι τῆς πρώτης ἀριστοκρατίας· τὰ μεταξωτὰ τῆς Βαλάνσης, οἱ μερινοὶ του, τὰ σιγάρα του καὶ λείψανά τινα λεπτουργικῆς δὲν ἀπελπίζουν τὴν τύχην καὶ τὸ μέλλον τῆς ἐτι ἰσχυρᾶς καὶ ἐκδικητικῆς ταύτης ἐπικρατείας. Ἡ περιέργεια δὲν νηνεμεί ἐνταῦθα, τρέφεται ἀπὸ σπάνιά τινα ἐκθέματα καὶ διεγείρεται μάλιστα μέ τινα αἰσθαντικὴν ζωηρότητα ἐνώπιον ἐσθῆτος τὴν ὁποίαν ἐξέθεσαν οἱ Κύριοι W. P. Hamond καὶ Συντρ., κατεσκευάσθη δὲ εἰς τὰς Φιλιππίνας νήσους ἀπὸ ἱνας τοῦ ἀνανᾶ καὶ ἐκεντήθη ἀπὸ τὴν Κυρίαν Μαργαρίταν Μανίλλαν. Τὸ χρώμα τῆς εἶναι ἀνοικτὸν κίτρινον, ἢ λεπτότης αὐτῆς διαφανεστέρα τοῦ μεταξωτοῦ τῆς Κίνας καὶ ἂν δὲν σοὶ εἴπωσιν ὅτι εἶναι φυτικὴ ὑφὴ καὶ ὅχι μέταξα, ἢ ἀπάτη εἶναι ἀναμφίβολος.

Μεταξωτὰ ὑφάσματα. — Κλείομαι, Κύριε Συντάκτα τῆς Ἀμαλθείας, μὲ ἑκατὸν χιλιάδας διαφόρους ψυχὰς καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐντὸς τοῦ κρυστάλλινου παλατίου οὐχὶ μόνον διὰ τὰ ἐπεξεργασθῶ τῆς ἐπιδείξεως τὰ λαμπρότερα ἐπιβλήματα, δηλ. τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ προφθάσω ἐκ τοῦ αἰωνίου τούτου μεγαλουργήματος τῆς Ἀγγλίας νὰ σᾶς σημειώσω καὶ τινα ἐτέρων κλάδων εἰς τῶν ὁποίων τὴν περιγραφὴν ὅσον προχωρῶ τόσον αἰσθάνομαι ὅτι κακῶς ποιῶν ἐπέγραψα "Ὅσα εἶδον, ὅσα βλέπω, ὅσα μέλλω νὰ ἴδω" διότι ἐκ τῆς ἀφθονίας τούτων τῶν τεχνουργημάτων, ἅτινα ἢ ἀνθρωπότης ἐξεκένωσεν ἐνώπιόν μας, ὅσα σᾶς περιέγραψα δὲν εἶναι βέβαια ὅσα εἶδον· διότι εἴθε νὰ ἡδυνάμην νὰ σᾶς περιγράψω ὅσα βλέπω, διότι ἔπρεπε τοὐλάχιστον 4 ἢ 5 ἔτη νὰ μένῃ τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ἀνοικτὸν διὰ τὰ δυνηθῶ νὰ ἐπεξεργασθῶ μὲ σπουδὴν καὶ μελέτην ὅσα ἔμελλον νὰ ἴδω, καὶ σήμερον ἢ διέφυγον τὴν προσοχήν μου, ἢ ἂν εἶδον δὲν εἶδον. Κλείομαι, λέγω, Κύριε Συντάκτα, ὑπὸ τοὺς διαφανεῖς τούτους θόλους, οἵτινες παίζοντες πρὸ 6 μηνῶν μὲ τὰς περπνοτέρας ἑαρινὰς ἀκτῖνας ἐπολλαπλασίαζον τὴν τέρψιν μας, σήμερον ὅτε αἱ συνεχεῖς βροχαί, ἢ μικρὰ ψύχρα, ὁ τεθλωμένος οὐρανὸς καὶ ὁ κεκρυμμένος ἥλιος τοῦναντίον καταθλίβουν καὶ προετοιμάζουν τὴν ψυχὴν εἰς τὸ μέγα περιμενόμενον πένθος, δηλ. εἰς τὸν θάνατον τοῦ παλατίου τούτου, οὔτινος ἢ ζωῇ, τὸ στάδιον καὶ ἢ ἀποθνήσκεις εἰς ἓνα μόνον χρόνον ἔλαβον χώραν, καὶ κλείομαι οὐχὶ πλέον μὲ

βασιλεῖς, πρίγκιπας, δούκας καὶ ἐπιφανεῖς τῆς ἡμέρας, ἐρχομένους ἐνταῦθα διὰ περίπατον, ἢ διὰ περιέργειαν, ἢ διὰ τὰ πληρωθῆ ἢ εὐσεβῆς των ὁδοιπορίᾳ πρὸς τὸν ναὸν τῆς πολυτελείας καὶ ὅχι παλάτιον τῆς βιομηχανίας, ἀλλὰ μὲ τὴν τάξιν ἐκείνην ἣτις ἐνδεδυμένη τὴν πενιχρότητα καὶ φέρουσα τὸ ἀγοραῖον ἐξῆλθε κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἐβδομάδας ἀφ' ὅλας τὰς βιομηχανικὰς πόλεις καὶ ἐργοστάσια τῆς Ἀγγλίας καὶ σχηματίσασα ἀνθρώπινον χεῖμαρρον ἐχύθη ἐνταῦθα.

Ἡ κλάσις αὕτη, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, ὧν πλείστοι εἶναι ἐργάται, ἣτις κατειργάσθη πᾶν ὅ,τι κοσμεῖ τὰ πελώρια ἀγγλικά δωμάτια, εἶναι ἡ μόνη ἣτις ὠφελήθη καὶ ἐδιδάχθη ἀληθῶς ἐνταῦθα, καὶ ἐκ τῆς ὁποίας οἱ μεταγενέστεροι προσδοκοῦν ἢ ἀποτελέσματα τοῦ ὠραίου τούτου ἔργου τοῦ Πρίγκιπος Ἀλβέρτου.

Πολλάκις ἐστάθην πλησίον ἀνδρῶν πενιχροφροῦντων ὅτε ἐπεξεργάζοντο ὕφασμα ἢ σιδηρικὸν τῆς Γαλλίας ἢ Γερμανίας καὶ ἤκουον αὐτοὺς τίνι τρόπῳ λογικώτατα τὰ ἐξηγουν πρὸς τὰς συμβίας ἢ τὰ τέκνα των, αἱ δὲ πολύτιμοι παρατηρήσεις των οὐδόλως ἐρυθριῶ νὰ εἴπω ὅτι συχνότατα μ' ὠδήγησαν εἰς ἔρευναν τῆς ἀληθείας.

Ὡν μέλος τοῦ μεγάλου τούτου πελάγους τῆς ἀνθρωπότητος δὲν ἀρχίζω οὔτε ἀπὸ τὰ μεταξωτὰ τοῦ Spitalfields, οὔτε ἀπὸ τὰ Λονγδουνικά, οὔτε ἀπὸ τὰ Γενευικά, ἀλλ' ἀπὸ ἐκεῖνα ἄλλου κράτους ἐκ τοῦ ὁποίου ἐπήγασαν, κράτους τὸ ὁποῖον ἔχει περισσότερα δικαιώματα εἰς τοὺς πίνακας τῆς χρονολογίας, τὸ ὁποῖον μὲ τὴν μεγαλητέραν ἀφιλοδοξίαν παρατάσσει τόσας καὶ τόσας ἐφευρέσεις τὰς ὁποίας ἡμεῖς νομίζομεν γνησίας ἰδικὰς μας, τοῦ ὁποίου ἢ ἀρχαιοτάτη μία καὶ μόνη μοναρχία περιλαμβάνει διὰ μιᾶς τὰς αὐτοκρατορίας, βασιλείας καὶ δημοκρατίας ὅλης τῆς Εὐρώπης, καὶ τὸ ὁποῖον οὔτε μὲ πομπήν, οὔτε μὲ ἐπίδειξιν, οὔτε μὲ οὐδεμίαν ἀπατήσιν ἐπαρουσιάσθη ἐνταῦθα, ἀλλὰ προσήλθε μὲ τὸ ἔνδυμα τὸ ὁποῖον ἔτυχε νὰ φέρῃ· δηλ. ἔμποροί τινες τοῦ κράτους τούτου ἀποκαταστημένοι πρὸ καιροῦ εἰς Λονδῖνον ἔστειλαν ἢ ἔφεραν ὅ,τι εἶχον καὶ αὕτη εἶναι ὅλη καὶ μόνη ἡ ἐκθεσίς του.

Τὸ κράτος τοῦτο εἶναι τὸ τοῦ Οὐρανίου Βασιλείου καὶ συναντώμενος μὲ τὰ περίεργα τέκνα του ἅτινα μὲ οὐδένα ἡμῶν τῶν 100,000, ὁμοιάζουν, εἰς τῶν ὁποίων τὴν φωνὴν οὔτε ἤχον βαρὺν, οὔτε ὀξὺν, οὔτε ἀμβλὺν ἀκούεις, ἀλλὰ γλυκεῖάν τινα μουσικὴν, ὥς ἐκάστη λέξις των νὰ ἦναι εἰς φθόγγος διαφόρου ὀργάνου, εἰς τῶν ὁποίων τὰ ἄτριχα καὶ στερημένα ἐκφράσεως χαλκόχροα πρόσωπά των

δυσκολεύεσαι ν' αναγνώσῃς τὰ δύο γένη καὶ τὴν ἡβην ἢ τὸ γῆρας, ἐκ τῶν ὁποίων τὴν ἡβιον, ἄκακον καὶ εὐπροσήγορον συμπεριφορὰν διὰ μιᾶς ἐγνοεῖς τὴν μακρὰν καὶ νηνεμὴ εἰρήνην εἰς τὴν ὁποίαν τὸ κράτος τοῦτο τόσους αἰῶνας εὐδαιμονεῖ, ὥς μοι συγχωρηθῇ ἐντὸς τῶν σελίδων τούτων, τῶν ὁποίων σκοπὸς κύριος εἶναι τὰ περὶ μετὰξῃς, ὥς μοι συγχωρηθῇ, λέγω, νὰ μὴ ἐξέλθω εἰμὴ ἀφοῦ συμπεριλάβω καὶ τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα ἄλλα ἄρθρα, τὰ ὁποῖα συνιστοῦν τὴν μικρὰν του ἔκθεσιν, διότι φοβοῦμαι ὅτι οὔτε ὁ καιρὸς, οὔτε τὸ μέγα πλῆθος τῶν ἀνθρώπων θέλουν μ' ἐπιτρέψει νὰ εἰσδύσω πάλιν εἰς τοῦτο.

Τὰ δωμάτια τῆς Κίνας, ἐντὸς τῶν ὁποίων περιέχονται καὶ ἄρθρα τινὰ τῆς Ἰαπωνίας, εἶναι τὰ μόνᾳ ἕτινα διετήρησαν τὸ ἐπίμονον καὶ ἰδιότροπον τοῦ ἔθνους των, ὡς πρὸς τὴν τάξιν τῆς κατατάξεως τῶν ἁρθρῶν καὶ δι' αὐτὰ τὰ ἴδια ἄρθρα. Ὅλοι οἱ λαοὶ ἐρχόμενοι ἐνταῦθα καὶ βλέποντες τὴν εὐρωπαϊκὴν κατάταξιν, εἴτε διὰ νὰ μὴ ἀντιβῶσιν εἰς τὴν γενικὴν τάξιν, εἴτε διὰ νὰ κολακεύσωσι τὴν εὐρωπαϊκὴν ταύτην αἰθουσάν, εἰς τὴν ὁποίαν προσεκλήθησαν, εἰσῆλθον μὲ τὴν ἐθιμοταξίαν τοῦ τύπου καὶ ἐστολίσθησαν μὲ τὴν ἀρέσκειαν τῶν λοιπῶν καὶ ὅχι μὲ τὴν τῆς φαντασίας των. Ἡ Κίνα ὅμως ἔπραξεν ὅ,τι ἐγνώριζεν. Ἰδιότροπος εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς τέχνης, φαίνεται πλέον ἰδιότροπος εἰς τὴν ἔκθεσίν της. Θέτει ἀγγεῖον διὰ οἶνον ἢ ἔλαιον πλησίον ὠραίου μεταξωτοῦ, ἀναμιγνύει τὰ ἔργα τῆς λεπτουργίας της μὲ 50 διάφορα δείγματα τεύου, τὰ δὲ ἐξ ἐλέφαντος ἔργα της ἀσπάζονται τὸ ἀρσενικόν, τὸ θέλον, τὸν σίδηρον καὶ τὰ λοιπὰ τῆς χημείας προϊόντα καὶ οὕτω καθεξῆς. Τὰ τοιαῦτα ἂν ἦσαν ἀφθονα ὑπὸ τοιαύτην τάξιν ἤθελεν εἶσθαι ἀδύνατος ἡ ἐπιθεώρησις· μ' ὅλα ταῦτα ὁ Εὐρωπαῖος, ὁ ζητῶν νέα πράγματα διὰ νὰ τρέφῃ τὴν περιέργειάν του, βαρυνόμενος εἰς τὰ ἐπίλοιπα δωμάτια ἐδῶ εἶναι ὅπου τὰ εὕρισκει. Ἰδοὺ λ. χ. μέγα φασούλιον τέσσαρας περίπου σπιθαμὰς μήκους καὶ τεσσάρων δακτύλων πλάτους φέρον 12 σπυρία μέγιστα. Τὸ φασούλιον τοῦτο εὐρέθη εἰς τὸ δάσος τῶν Ghants, πλησίον τῆς Κανδαλλά. Οὐ μακρὰν αὐτοῦ βλέπεις σινικὸν σκηπτρον ὅμοιον ἐκείνου τὸ ὁποῖον ὁ αὐτοκράτωρ Ἰοῦ-τέ-σχούν ἔδωκεν εἰς τὸν Ἰοῦ τὸ 2169 π. Χ. διὰ τοὺς αὐλακας τοὺς ὁποίους κατεσκεύασε καὶ ἔχυσε τὰ πλημμυροῦντα ὕδατα τοῦ κινεζικοῦ κατακλυσμοῦ εἰς τὴν θάλασσαν. Βλέπεις τὰ Πά-σείν, δηλ. τοὺς 8 ἀθανάτους κατειργασμένους ἐπὶ λίθου, ὑπὸ τὸ κάτω δὲ μέρος τοῦ λίθου εἶναι τὰ σήματα

τοῦ αὐτοκράτορος, φέροντα ἀρχαιότητα 5,000 ἐτῶν· βλέπεις μέγα σινικὸν ἀγγεῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶναι γεγλυμμένα 10,000 ψηφία συμβολικά, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἐκφράζει μίαν λέξιν τῆς σινικῆς διαλέκτου καὶ τὸ ὅλον μίαν ὥδὴν· βλέπεις προσέτι χαρτίον κατεσκευασμένον ἀπὸ ὀρύζιον, λευκότερον καὶ λεπτότερον τοῦ ἰδικοῦ μας, ὄστρακα μὲ πολλὴν τέχνην εἰργασμένα, σαντράκια ὠραία, ἀγγεῖα ἀπὸ λίθον τινὰ τοῦ Jade, ὁμοιάζοντα πολὺ τὰ ἀπὸ στιλπνὸν κηρίον ἀγάλματά μας, βρωσίμους φωλεὰς, δηλ. ἐκείνας τὰς ὁποίας πτηνὰ τινὰ τῆς Κίνας κατασκευάζουν ἀπὸ τὸ φουσί, εἶδος θαλασσίου βοτάνης ἐπὶ ἀποτόμων βράχων ἢ ἀντρωδῶν κορυφῶν, τὰς ὁποίας μὲ μέγα τῆς ζωῆς των κίνδυνον οἱ Σῖναι μόλις φθάνουν καὶ πωλοῦν εἰς μεγίστας τιμὰς· πεντήκοντα εἶδη τεύου, μέλαν, πράσινον, ἀργυρόχρουν, ψαρόν, κ.τ.λ., ἕτινα φέρουν τὰς ὀνομασίας Καπὲτ, Ὁρὰνζ-Πεκοῦ, Οὐλὰν, Χαλὰν, Ἀσὰμ, Κίγγυ, Πουσχόν, κ.τ.λ., τῶν ὁποίων ἐτησίως ἐξάγονται ποσότητες ἀξίας περίπου 16,000,000 λιρῶν στερλινῶν· ἐπιπλὴν τινὰ ἢ ἀγγεῖα μετάλλινὰ καὶ ξύλινα, μωσαϊκῶς εἰργασμένα, πλὴν πολλὰ διάφορα τῶν ἰδικῶν μας, 47 δέματα περιέχοντα δείγματα τῶν λαμπροτέρων χρωμάτων τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται εἰς τὴν κεραμοποιίαν των οἱ Σῖναι, δείγματα ὠραίας νικοτιανῆς, ἰνδικόν, δείγματα ναγκινῶν, δύο εἰκόνας μ' ἔλαιον τοῦ Τούγκα, περικλεοῦς ἐγχωρίου ζωγράφου, πλησιαζούσας πολὺ τὴν εὐρωπαϊκὴν σχολὴν, 16 δείγματα σινικῆς μελάνης, μονοκόμματον ἐλεφαντίνην σφαῖραν περιέχουσαν εἰς τὸ κενόν της ἐτέραν ἄλλην καὶ ἡ ἄλλη ἄλλην μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ 24, χωρὶς νὰ δύνασαι νὰ ἐννοήσῃς πῶς, ἐνῶ ἡ ἐξωτερικὴ εἶναι μονοκόμματος καὶ ἡ ὀπὴ, ἐκ τῆς ὁποίας βλέπεις τὸ κενόν της, ὅχι, τόσον μεγάλη, εἰσῆχθησαν αἱ 24 ἄλλαι σφαῖραι, ἡ μία περιλαμβάνουσα τὴν ἄλλην καὶ ἔχουσαι ὅλαι τὸ αὐτὸ κέντρον.

Ἐννοητέον ὅτι ἐκ τῆς ὁπῆς ταύτης κατεσκευάσθησαν ὅλαι ἐντὸς καὶ ὅχι εἰσῆχθησαν. Ἐπύρχουν ἔτι εἰς τὰ δωμάτια ταῦτα οἶνος σινικὸς, κατασκευαζόμενος ἀπὸ ὀρύζιον καὶ πινόμενος θερμὸς, ἄτλαντές τινες τοῦ κράτους τούτου, ὀπισθύριγγες, ποικίλα μέταλλα, δύο λεπτοουργημένα κύπελλα χρήσεως τῶν Βαμβοῦ, ἐν Βαύκ-νουκ ἢ ὄνυχες τίγριος, τοὺς ὁποίους οἱ Μαρύτται μεταχειρίζονται διὰ νὰ δολοφονῶσι μυστικῶς τοὺς ἐχθροὺς των τῆς Ποάνας, ἐπιπλὴν τινὰ παραδόξου κατασκευῆς, πλὴν λίαν ἐντεχνα, ὀρυκτὰ, τὰ πεφημισμένα ἀγγεῖα καὶ τὰ μεταξωτὰ σάλια, κρέπια, μανδύλια, αὐλαῖαι καὶ λοιπὰ ὑφάσματα, χρυσοποίκιλτα ἢ ἀπλῶς εἰργασμένα.

Περὶ τῶν σινικῶν ἀγγείων ὠμιλήσαμεν εἰς τὸ περὶ κεραμοποιίας κεφάλαιον, ὅθεν ἐνταῦθα δὲν ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν εἰμὴ ὅτι τὸ περιφημότερον κεραμεῖον τῆς Κίνας εἶναι τὸ Κίγγ-τικ-σχὺν εἰς τὴν Παῦανγδόλην· δὲν μένει λοιπὸν εἰμὴ ν' ἀρχίσωμεν τὰ περὶ μετάξης.

Ἡ Κίνα, ἡ γνωρίσασα πρὸ ἡμῶν τὴν τυπογραφίαν, τὴν πυξίδα, τὴν πυρίτιδα καὶ τόσα ἄλλα, τῶν ὁποίων ἡ Εὐρώπη ἀδίκως λέγεται ἐφευρετῆς, εἶναι ἡ μήτηρ καὶ τῆς μετάξης. Ἡ πολυτέλεια τῆς ἀρχαίας Βαβυλῶνος, Ἑλλάδος, Αἰγύπτου καὶ Ῥώμης ἦτον ἡ μέταξα, πλὴν οὐδεὶς ἐγνώριζε τὴν καταγωγὴν τῆς, ὥστε ἐπλαττον τοὺς γελοιωδεστέρους περὶ αὐτῆς μύθους. Εἰς λ. χ. τὴν ἐνόμιζε προῖον ἀράχνης, ἄλλος ὑφὴν πτηνῶν, ἐξαγομένην ἀπὸ τὰς καλιὰς αὐτῶν, ἕτερος φυτικὴν οὐρίαν ὡς τὸν βάμβακα καὶ τὸ λινάριον καὶ ἄλλος ἄλλο· οὐδ' αἱ κατακτήσεις δὲ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων του καὶ ἄλλων προχωρησάντων πρὸς τὴν Ἀνατολὴν ἐδυνήθησαν νὰ δώσωσι θετικωτέρας πληροφορίας μέχρι τοῦ 1130 μ. Χ.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι γνωστὸν ὅτι αἱ γυναῖκες τῆς Κῶ 400 ἔτη π. Χ. λαμβάνουσαι τὰ μεταξωτὰ καὶ μάλλινα ὑφάσματα τῶν Ἰνδιῶν ἐξύφαινον αὐτὰ, ἀπερρίπτον τὸ μαλλίον ἢ τὸν βάμβακα καὶ ὑφαινον ἐκ νέου μὲ καθαρὰν μέταξαν τὰς περιφήμους ἐκείνας μεταξωτὰς ἐσθήτας, τὰς ὁποίας οἱ Ῥωμαῖοι καὶ αὐτοὶ οἱ αὐτοκράτορες ἡγόραζον ἀδρότατα, αἵτινες ἦσαν ἡ μεγαλητέρα ἐπίδειξις τῆς πολυτελείας των, καὶ τὰς ὁποίας ἐπωνόμαζον Κoa-vestis. Τὰ ἐνδύματα ταῦτα μετεβλήθησαν ἔπειτα εἰς χρυσοῦφῃ ἢ χρυσοπάστα, τὰ ὁποία ἐπὶ Ἀντωνίνου τοσοῦτον ὑπελήπτοντο, ὥστε ὑπῆρχε μανία ποῖος νὰ φέρῃ βαρύτερα.

Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον κατεσκεύαζον διάφορα εἶδη ὑφασμάτων, ἅτινα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦσαν ὅμοια μὲ πολλὰ τῶν σημερινῶν, ὡσαύτως δὲ καὶ κατυφέδες τοὺς ὁποίους ἐκάλουν ἐξάμιτα. Εἰς τὸν μεσαῖωνα ἡ λέξις αὕτη ἔγεινε ζάμιτον, ὅθεν καὶ τῶν Γερμανῶν τὸ Sammet.

Τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα διετηρήθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἦσαν πολὺ ἀνώτερα τῶν τῆς Δύσεως μέχρις ὀλίγων σχεδὸν ἑκατονταετηρίδων πρὶν τῆς ἐνεστώσης, διότι τὰ ἱερατικά μας ἐνδύματα ἦσαν ὅλα ἐκ τούτων, διότι αἱ ἀρχαῖαι στολαὶ τῶν Ὀθωμανῶν ἐκ τούτων ἐγίνοντο καὶ διότι οἱ πλούσιοι σατραπαὶ τῆς Τουρκίας καὶ σημερον ἐτι γνωρίζομεν ὁποῖαν χρῆσιν αὐτῶν κάμνουν.

Εἴπομεν ὅτι μέχρι τοῦ 1130 μ. Χ. οἱ Εὐρωπαῖοι δὲν ἐγνώριζον τὴν παραγωγὴν τῆς μετάξης. Τφόντι,

τὸ ἔτος τοῦτο δύο μοναχοὶ, ὡς λέγει ὁ Προκόπιος, ἐλθόντες ἀπὸ τὰς Ἰνδίας (εἰς τὰς ὁποίας εἶχεν μεταβῆ ἀπὸ Κίναν) εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔφεραν τὰ ὡά της εἰς τὴν ἡπειρόν μας καὶ ἔκτοτε ἤρχισεν ἡ καλλιέργειά της.

Τὸ βασίλειον τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τῆς Θεοδώρας εἶδε ἡμέρας πλουσίας καὶ λαμπροτάτας ἕνεκα τοῦ τιμαλφούς τούτου προϊόντος, πλὴν Βαρσαμῆς τις, διευθύνων τὸ πρῶτιστον μεταξουργεῖον, καταπίεσας ὑπὲρ τὸ δέον τοὺς ἐργάτας κατέστρεψε τὴν τέχνην, ἐπειδὴ οἱ περισσότεροι προσέφυγον εἰς Σικελίαν διὰ νὰ ἐξασκήσωσι τὴν τέχνην ταύτην ὅπου ἐστὴν ἀπὸ Ἑλλήνας ἐργάτας εἰς Παλέρμον τὸ πρῶτον μεταξουργεῖον καὶ ἐκεῖθεν διεσκορπίσθη εἰς ὅλην τὴν Σικελίαν καὶ τὴν λοιπὴν Εὐρώπην. Ἰδὸν λοιπὸν ὅτι καὶ ἡ τέχνη αὕτη, διὰ τὴν ὁποίαν τοσοῦτον καυχᾶται ἡ Εὐρώπη, εἶναι καταγωγῆς Ἑλληνικῆς.

Ἡ μέταξα, ἡ ἐκ τῆς Κίνας ἐξελθούσα εἰς τὸν κόσμον, εἰς τὰ δωμάτιά της τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου εἰσέρχεται ὅχι μὲ πολλὴν ἐπίδειξιν. Τὰ κεντήματα ἢ ὑφάσματα, τὰ ὁποία εἰς ταῦτα ἀπαντῶμεν, ναὶ μὲν δεικνύουν καὶ τέχνην ἀρχαίαν καὶ λεπτότητα ἀξιοθαύμαστον, πλὴν περιορίζονται εἰς ἀριθμὸν τόσον μικρὸν, ὥστε οὐδεμίαν δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν ἰδέαν τοῦ ἐκτεταμένου ἐμπορίου της καὶ τῶν ποικίλων ὑποδιαιρέσεών των τὰ ὁποία πρέπει νὰ ὑπάρχωσι.

Τὰ πρῶτα μεταξουργεῖα τῆς Ἀγγλίας εἶναι τὰ εἰς τὴν ἐνορίαν Spitalfields τοῦ Λονδίνου, εἰς τὸ Halifax, τὸ Derby, Macclesfield, Leek, Μάνγκεστερ, Leeds καὶ Coventry, διὸ καὶ τὰ ωραιότερα ἔρχονται ἀπὸ τὰς πόλεις ταύτας.

Ἡ Ἀγγλία δὲν παράγει διόλου μέταξαν. Ἐγείναν μὲν πολλαὶ ἀπόπειραι, ἔλαβον ἐπιτυχίαν τινα καὶ ἔχομεν μάλιστα καὶ τινα δείγματα ἐνώπιόν μας, πλὴν ἐκτὸς τοῦ ὅτι καὶ ἡ ποιότης των οὐδὲν ἀξιοσημείωτον παρουσιάζει, φαίνεται ὅτι καὶ ὁ κόπος καὶ τὰ ἔξοδα εἶναι μέγιστα, ὥστε ἐλπίς περισσοτέρας καλλιέργειας δὲν ὑπάρχει. Ἀμφιβολία λοιπὸν δὲν μένει ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς ἡ Μεγάλῃ Βρεττανία δὲν θέλει συλλογίζεσθαι περισσότερον διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς μετάξης, ἀλλὰ θέλει ἀκολουθεῖ τὴν ἐκ Κίνας, Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, Τουρκίας καὶ Ἰταλίας εἰσαγωγὴν της ἀναβαίνουσας ἐτησίως περίπου εἰς 4,734,755 λίτρας.

Ἡ Γαλλία παράγει ἀρκετὴν μέταξαν, τῆς ὁποίας ἐξέθεσεν ἄφθονα καὶ ποικίλα δείγματα. Τὸ ἐργοστάσιον τοῦ Κ. Καζιμίρ Σαμπὼν τοῦ ἐν τῇ πόλει Ἀλαί (νομὸς Κκάρδ) παράγει μόνον 110,000 λίτρας

στρεπτήν μεταξαν καὶ 154,000 ἀπροπαρασκευάσταν, τὸ δὲ τῶν Κυρίων Gurin Μεβίλ καὶ Εὐγένιου Boben, ἐκ τῶν Κάτω Ἀλπέων, βραβευθέντων εἰς τὴν ἐκθεσιν τοῦ 1849 μὲ τὸ χρυσοῦν νομισματοσήμον, ἐξέθεσε δεῖγμα Ἑλληνικῆς μετάξης τὴν ὁποίαν οὗτοι ἔλαβον ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐτελειοποίησαν θαυμάσια.

Δὲν σημειῶ ἤδη τὴν πορτοκαλλοειδῆ, ἢ λεμονόχρουν μεταξαν τῆς Γαλλίας, οὔτε τὴν ἀργυρόχρουν ἐκείνην τοῦ πεφημισμένου βόμβυκος τοῦ καλουμένου brouschi, ἥτις ἔρχεται ἀπὸ τὸ φρούριον Σαὶν Σέλβ τοῦ Girond, ἢ ἐκείνην τῶν grege, organsin, κτλ.

Τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα τῆς Ἀγγλίας δὲν παίζουν μέγα πρόσωπον ἐνταῦθα. Μόνον δὲ 18 ἐκθέται τούτων ἔρχονται, εἰς τοὺς ὁποίους τὸ Δούγδονον δὲν παραχωρεῖ θέσιν εἰς τὴν σύντομον ταύτην περιγραφὴν· πλὴν αἱ Ἀνατολικαὶ Ἰνδίαι, πρωτίστη κατὰ κτησιν τῆς Ἀγγλίας, συμμερίζονται τὴν θέσιν ταύτην καὶ τιμῶσι μεγάλως τῶν κατακτητῶν τὴν ἀξιοπρέπειαν.

Τὰ εἶδη καὶ αἱ ὑποδιαίρεσεις αὐτῶν εἶναι πολυάριθμοι. Ἡ Μουρσχεδαβὰ ἐξέθηκε τὰ γνωστὰ ἐκεῖνα τυπωμένα μανδύλια τῆς Βερχαμπόρ, τῶν ὁποίων τοσαῦτα ἐξοδεύονται ἐν Ἀμερικῇ καὶ Εὐρώπῃ· ἢ Ποάνα τὰ περιεργα ἐκεῖνα δίχροα μεταξωτὰ τὰ καλούμενα πυτανῆ, τὰ ὁποῖα ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους εἶναι κόκκινα καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου πράσινα· τὰ μεταξωτὰ τῆς Σουράτης, κατασκευαζόμενα εἰς τὴν Κίναν καὶ βαφόμενα εἰς τὴν Σουράτην, ὑφάσματα ἀποτελοῦντα τὴν πολυτέλειαν τῶν γυναικῶν τῆς Βομβάης, τῆς Κούτς τὰ ὅμοια τῶν εὐρωπαϊκῶν ὀλοσηρικῶν, αἱ ταινίαι τῆς Ἀχεδαβὰδ, τὰ ἀγγλικῆς μμήσεως ὑφάσματα τῆς Τάννα, καὶ ἄλλα διάφορα εἶναι τὰ πρώτιστα αὐτῶν.

Τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα τῆς Ῥωσσίας φέρουν χάριν ἐξειδικασμένην καὶ κρατοῦν τὸν μέσον ὅρον μεταξὺ τῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν Ἰνδιῶν, δηλ. ὡς πρὸς τὴν τέχνην κλίνουν εἰς τὰ τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ὡς πρὸς τὴν φιλοκαλίαν ἀκολουθοῦν τὰ τῆς Δύσεως, διὸ καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ προσθέσωμεν, ὅτι καὶ ταῦτα ἔκαμαν ἀρκετὸν κρότον καὶ ἔδωκαν μεγάλην ιδέαν τῆς μοσκοβιτικῆς ὑφαντουργίας εἰς τὸν κόσμον.

Ἐκ τῶν διαφόρων χωρῶν τοῦ Τζολλφερέιν ἐστάλησαν ἀρκετὰ εἶδη, μάλιστα οἱ ἐκ τῆς Crefeld τῆς Πρωσσίας Κύριοι Ἀδελφοὶ Hermes, Wolfffer καὶ Συντρ. ἐξέθηκαν ἐν εἶδος μεταξωτῶν ὁμοιοζόντων πολὺ τὰ εἰς χαρτίαι κουτουνιά τῆς Προύσης, ὃ δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως Κ. Πέτρος Στόρκ περιλαίμια

ὀλοσηρωτὰ ὑδατώδη, καὶ λεπτὰ γυναικεῖα μεταξωτὰ σάλια.

Ἡ Ἑλβετία στηρίζουσα τὸ ἐν πλευρὸν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὸ ἕτερον εἰς τὴν Γερμανίαν φέρει ὕψος ἐκφράζον τοῦ ἐνὸς ἔθνους τὴν φιλάρεσκον φιλοκαλίαν καὶ τοῦ ἑτέρου τὴν ὑπομονητικὴν φλεγματικὴν τέχνην. Εἰς περίπου 170 κιβώτια ἐξέθηκεν ὑπὲρ τὰ 1000 εἶδη ταινιῶν πλατέων, ποικιλοχρόων, δι' ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς πολυτελείας. Τὰ 284 εἶδη μεταξωτῶν φορεμάτων, τὰ ὁποῖα 48 κατασκευασταὶ τοῦ Ζουρίχ ἔστειλαν, μὲ τὰς ποικίλας ὀνομασίας τῶν, δηλ. miflorences, florences, marcelinettes, marcelines, taffetas, lustrines, gros de florences, du Rhin, d'Orlens, Favori, satins de Chine, κτλ., οὐ μόνον εἶναι ἄξια παντὸς ἐπαίνου διὰ τὴν τέχνην τῶν, ἀλλὰ δύνανται νὰ κορέσωσι τὰς ἀνάγκας τῆς πλέον πολυτελοῦς γυναικός.

Τὰ ὑφάσματα ταῦτα ἐκτὸς τῆς φήμης χαίρουν καὶ ἀρχαιότητά τινα. Ἡ ὑπαρξίς των ἄρχεται ἀπὸ τῆς καταδιώξεως τῶν διαμαρτυρομένων εἰς τὴν Γαλλίαν, δηλ. τότε Γάλλοι μεταξουργοὶ προσέφυγον εἰς τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐσύστησαν μεταξουργεῖα, τὰ ὁποῖα τοσοῦτον ἠύξησαν σήμερον, ὥστε μόνον τὰ τοῦ Ζουρίχ ἐξάγουν ἐτησίως μεταξαν ἀξίας 1,000,000 λιρῶν· ἐργάζονται δὲ εἰς ταῦτα 20 ἢ 25 χιλιάδες ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παῖδες.

Ἡ Περσία, ἥτις τόσον πεφημισμένη εἶναι διὰ τὴν ἀφθονίαν τῆς μετάξης της, δὲν ἔστειλεν ἐνταῦθα εἰμὴ ἄθλιά τινα δείγματα.

Ἡ Ἰταλία ἔστειλεν ὡραῖα δείγματα μετάξης, πρὸ πάντων ἡ Σαρδηνία, ἢ δὲ Γένοβα ἐξέθηκε τοὺς πλουσίους καὶ πεφημισμένους κατυφέδες της, τοὺς ὡραιότερους οὐ μόνον τῶν Ἀγγλικῶν, Γερμανικῶν καὶ Ἑλβετικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς Γαλλίας, διὸ καὶ θεωροῦνται οἱ πρώτοι τοῦ κόσμου. Ἐπισημότεροι δὲ ἐκθέται αὐτῶν εἶναι οἱ Κύριοι Ἰωσήφ Γυλιὼν, Βερνάρδος Soley, Ὅστὲν Μουλινάρης καὶ Ἀδελφοὶ Δεφεράρη.

Ὅποιον λίθον ἀνεσηκώσαμεν ἄχρις ὥρας, ἢ Αὐστρία εὐρίσκετο πάντοτε ὑπ' αὐτὸν μὲ πολλὴν ἀξιοπρέπειαν, πλὴν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἡ ἀξιοπρέπειά της καταντᾷ διάκρισις μᾶλλον ἢ ἀπλή ἀξιοπρέπεια. Ἡ Αὐστρία παράγει ἀφθονωτέραν μεταξαν, παρὰ αἱ ἄλλαι ἐπικράτειαι τῆς Εὐρώπης. Ἡ Λομβαρδία, τὸ Τυρόλ, ἢ Ἰστρία, ἢ Δυλματία, ἢ Βοημία καὶ ἢ μεσημβρινὴ Οὐγγαρία παράγουν περίπου 5,000,000 λίτρας μετάξης κατ' ἔτος, ἴσης μὲ 60,000,000 φιορίνια· ἐργάζονται δὲ εἰς τὰ μεταξουργεῖα 800,000 ψυχαί. Μόνον δὲ τὸ Τυρόλ περιέχει 55 μεταξουργεῖα καὶ 125,047 ἀτράκτους.

Ἐννοητέον λοιπὸν ὅτι τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα τῆς Αὐστρίας πρέπει νὰ ἔχωσι σημασίαν τινὰ ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου.

Καὶ βέβαια οἱ ὑδατῶδεις μοναρέδες τοῦ Κ. Φράντς Reichert, οἱ γραμμωτοὶ κατυφέδες τοῦ Κ. Λεοπόλδου Dorfleuthner, αἱ αὐλαῖαι, τὰ μεταξωτὰ σάλια, μανδύλια καὶ φορέματα τῶν Κυρίων Βοσσί Σπανράφτ δὲν κατατάσσονται μὲν εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τὰ Λουγδουνικά τάξιν, πλὴν εἶναι ἐκ τῶν ἀξιολόγων τῆς Εὐρώπης.

Φθάνομεν τέλος εἰς τὴν Λουγδουνικὴν ἐκείνην ἐκθεσιν τῆς ὁποίας τὸ καλλιτεχνικὸν σέλας διέχυσε λάμψιν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, τὴν ὁποίαν ὅλοι σπεύδουν νὰ ἴδωσι, διὰ νὰ εἰπωσιν ὅτι εἶδον ὁλόκληρον τὴν Γαλλίαν, καὶ ἥτις θέλει μείνει εἰς τὰ χρονικά τῆς Ἱστορίας ἀείμνηστος, ἀείμνηστος εἰς τὴν μνήμην τῶν ματαίων, ἀείμνηστος εἰς τὴν τῶν φιλοσόφων, εἰς μὲν τοὺς πρώτους διότι ἡ ἐπίδειξις προσέφερε τὰ πάντα τῇ πολυτελείᾳ, εἰς δὲ τοὺς δευτέρους διότι εὐρίσκουν τὰ πέρατα τῆς τέχνης. Πλησιάζων μὲ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ἐγὼ εἰς τὰ κρεμύμενα ἢ ἀμελῶς περιτυλιγμένα ἐντὸς ὑαλίνων ὑψηλῶν ἀρμαρίων ὑφάσματα μὲ τόσῃ κομψότητᾳ καὶ φιλοκαλίᾳ, ὥς νὰ ἐτέθησαν οὐχὶ ἀπὸ χεῖρας ἀνδρῶν ἀλλὰ νεανίδων τοῦ συρμοῦ, ὧν ἐκάστη μίαν καὶ μόνην τέχνην τῆς εἶχε τὴν φιλαρέσκειαν, ἡ ἀθυμία μου εἶναι μεγίστη, διότι δὲν δύναμαι οὔτε διὰ λόγων, οὔτε διὰ εἰκονογραφιῶν, οὔτε δι' ἄλλου οἰουδὴποτε τρόπου νὰ διαφυλάξω εἰς τὸν ἀκολουθοῦντά με εἰς τὴν περιήγησιν ταύτην ὅχι τὴν λαμπρότητά των, ἀλλὰ τὸν βαθμὸν ἐκείνων εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος ἔφερε τὴν τέχνην, ὥστε ἐνταῦθα καὶ τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ ἀκριβέστατα νὰ ἐκπληροῖ.

Τὸ Λούγδουνον, ἡ Τύρος αὕτη τοῦ Ῥοδανοῦ, ἔστειλεν ἐνταῦθα πᾶν ὅ,τι ἡ πολυτέλεια ἐφεῦρε, πᾶν ὅτι ἀπαιτοῦσι τὸ ψῦχος καὶ ὁ καύσων τῶν διαφόρων ζωνῶν τῆς σφαίρας. Οἱ Σαρδανάπαλοι, οἱ Λούκουλοι καὶ οἱ Νέρωνες τῆς ἀρχαιότητος ἤθελον τρομάξει εἰς τὴν θεάν τῶν ἀτμομηχανῶν καὶ σιδηροδρόμων καὶ ἤθελον ἀπορρίψει αὐτοὺς, πλὴν εἰς τὴν θεάν τῶν ἔργων τῆς πόλεως ταύτης ἔδιδον ἴσως καὶ τὸν θρόνον των διὰ νὰ τ' ἀπολαύσωσι. Τὰ δὲ κυριώτερα αἷτια τῆς τοσοῦτῃ διακρινομένης τέχνης εἰς τὴν πόλιν ταύτην εἶναι ἡ διαφθορὰ τῆς αὐλῆς τῶν Λουδοβίκων, ἡ σπατάλη τῆς Πομπαδοῦρ, τῆς δουκίσσης Δουβαρὺ, ἡ εἴσαξις τῆς αὐστριακῆς καὶ λοιπῆς γερμανικῆς ἐθιμοταξίας καὶ πολυτελείας εἰς τὴν αὐλὴν ταύτην καὶ συγχρόνως εἰς τὸν λαὸν τοῦ ὁποῖου ἡ ἄστατος φαντασία δὲν ζητεῖ εἰμὴ μόνον

αὔραν νὰ φυσήσῃ αὐτὴν διὰ νὰ μεταβῇ ἀπὸ νεωτερισμὸν εἰς νεωτερισμόν.

Οἱ ὠραῖοι μοναρέδες τοῦ Κ. Κ. Μ. Teillard μὲ κύματα καὶ πολύχροα ὕδατα ὁμοιάζουν μὲ τὰς παραλλήλους γραμμάς των πτερὰ σπανίου πτηνοῦ. Τοῦ Κ. Ἀδόλφου Βερτρὰνδ αἱ χρήσεις τῶν πλουσίων γυναικῶν τῆς Περσίας ἐσθήτες, ἡ αἱ τοῦ συρμοῦ Πομπαδοῦρ, τὰ μιμήσεως ἱρλανδικῶν πλὴν μᾶλλον τελειοποιημένα ποπελινία του, τῶν ὁποίων βλέπων τὰς ὑποδιαίρέσεις, faumée, manches, baillie, cablier, νομίζεις ὅτι ἀπαντᾷς διαφόρου εἶδους ὑφάσματα, εἶναι καθ' ὅλα ὅμοια μὲ τὰ ὠραῖα μουσελινία καὶ τσίτια.

Ἰστάμενος ἀπέναντι αὐτῶν νομίζεις ὅτι ἐξηντλήθη πλεόν ὁ θαυμασμός τῆς ψυχῆς σου, καὶ μολοντοῦτο μόλις συναντηθῇς μετὰ τοῦ Κ. Ἀνδρέου Δονὰ λησμονεῖς ὅ,τι εἶδες καὶ περιπίπτεις εἰς νέαν ἔκστασιν. Ἐδῶ εὐρίσκεις τὸν λεπτότατον δι' ἐπενδύτας ἡ γυναικείας ἐσθήτας κατυφέ, φέροντα χρυσὰ κεντητὰ κλαδία, ἡ ἀστάχεις· ἐκεῖ εὐρίσκεις ὑφάσματα μ' ἔδαφος μεταξωτὸν, ὁμαλόστιλπνον (glacé) ἡ στιλπνωτὸν (satiné) καὶ μέγιστα κλαδία ἀπὸ κατυφέ, κρέπια, μιμήσεως τῆς Κίνας σάλια, γρεναδίνα (grenadines), ποπελινία καὶ ἄλλα διάφορα ὑφάσματα.

Οἱ Ἀδελφοὶ Μπρισσὼν ἐξέθεσαν ποικιλτὰς σάρπας καὶ τὸν χροῶδη ἐκείνων κατυφέ τὸν ὅμοιον συσσίρας πολυτίμου ζώου τῆς Σιβηρίας, τὰ ὠραῖα τοῦ λαιμοῦ μανδυλάκια καὶ διαφανέστατον ἐάνον (τουλ-λιπάνιον) ποικιλμένον μὲ μεταξωτὰ, χρυσὰ κλαδία ἡ καὶ στιγμάς.

Πλὴν πάλιν τί λέγουν οἱ χρυσωτοὶ μοναρέδες τῶν Κυρίων Μαθεβὼν καὶ Μπουβάρδ τοὺς ὁποίους ὅταν ἐκ πλαγίου ἴδῃς τότε λάμπουν ὥς νὰ ἔρριψες χρυσὴν ἄμμον ἐπὶ τῶν ὑδάτων αὐτῶν ὅταν δὲ ἴδῃς ἀπέναντι ὁμοιάζουν ὥς ὑδατῶδες δίμιτον. Χρησιμεύουν δὲ διὰ ἐνδύματα βασιλέων ἡ ἱερατικῶς στολάς. Ἐν ἄλλοις λόγοις τὸ Λούγδουνον σήμερον εἶναι ἡ πόλις ἡ ἐνδύουσα ὅλας τὰς βασιλικὰς οἰκογενείας τῆς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, καὶ οὐδὲν ἐπικινδυνέστερον εἰς τινὰ πατέρα ἢ σύζυγον ἢ νὰ φέρῃ συχνὰ τὴν συμβίαν του ἢ τὰς θυγατέρας του ἐνώπιον τῆς ἐκθέσεως ταύτης, ἥτις δὲν ἀπαιτεῖ οὔτε τὰς χιλιάδας τῶν λιρῶν τοῦ Κόχ-ι-νουρ, οὔτε τὰς χιλιάδας τῶν ἀδαμάντων τοῦ Μόρτιμερ, ἀλλὰ μὲ ὀλίγα ἀργύρια εὐχαριστῶν σήμερον τὸν ὁμῶν των μὲ ἐν μανδυλάκι, αὔριον τὴν κεφαλὴν των μὲ ἐν καπελλίνιον, μεθ' αὔριον τὸ σῶμά των μὲ μίαν ἐσθῆτα, ἀνεπαίσθητος καὶ εὐκολώτερα ἐξαντλοῦν ἐπίσης τὸ βαλάντιόν του.

Ἐκτὸς τῶν μανδυλίων καὶ αερίων ἐπωμίων (échamps), τοῦ μεταξωτοῦ ἐκείνου κατυφέ τὸν ὅποιον διὰ τοὺς πύλους μεταχειρίζονται καὶ πλείστων ἄλλων κρεπίων καὶ χρυσοπάστων ἐνδυμάτων, οἱ Κύριοι Ποπτόν καὶ Ῥαμπάνδ ἐξέθεσαν τρεῖς μεταξωτὰς εἰκόνας, δηλ. τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας, τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου καὶ τοῦ διαδόχου κατὰ τὸν Winterhalter, ὃχι κεντημένας ὡς τῶν Gobelin ἀλλ' ὑφασμένας λεπτότατα κατὰ διάφορον σύστημα, ὁμοιότητος ἀρκετῆς καὶ τέχνης ἀξιοθαυμάστου.

Κεντήματα.—Ἡ τέχνη εἶναι ἀρχαία καὶ ἔχομεν διδόμενα ὅτι τὰ ἔργα τῶν γυναικῶν τῆς τότε ἐποχῆς δὲν πρέπει νὰ ᾔσαν κατώτερα τῶν σημερινῶν. Γνωρίζομεν λ. χ. ὅτι ἡ Κρέουσα ἀποδεικνύει ὅτι εἶναι μήτηρ τῆς Ἰούς (Εὐρ. Ἰούς. 1416 καὶ 1147) ἀπὸ σάλιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὴν εἶχε κεντήσει παιδίον οὖσαν, καὶ εἰς τὸ ὅποιον ὑπῆρχε ὁμοιότης τῆς μεγαλητέρας καλλιτεχνικῆς ἐπιτηδεύτητος. Ἡ Ἰφιγένεια (Εὐρ. Ἰφιγ. ἐν Ταυρ. 814—817) καὶ ἡ Ἥλέκτρα (Αἰσχ. Κοιφ. § 225) εἰς δύο διαφόρους περιστάσεις ἀνεγνώρισαν τὸν Ὁρέστην ἀπὸ τὰ εἰκονοποιικιλμένα ἐνδύματά του, τὰ ὁποῖα αὐταὶ τῷ εἶχον κεντήσει.

Εἰς τὴν Σπάρτην κατ' ἔτος ὑφαίνον ποικιλτῶς ἓνα χιτῶνα διὰ τὸν Ἀμυκλαῖον Ἀπόλλωνα, καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ὁμοίως μέγαν πέπλον ἐπὶ τοῦ ὁποίου παρίστατο ἡ μάχη τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν καὶ τῶν Τιτάνων, καθὼς καὶ ἕτερον ὁμοιον εἰς τὸ Ἄργος. (Εὐρ. Ἰφιγ. ἐν Ταυρ. 213—215).

Ἡ τέχνη ὅμως παρίστα τὴν ἀνάπτυξίν της μᾶλλον εἰς τὰ βαβυλωνικὰ, ἅτινα, κατὰ διαφόρους περιγραφὰς, δὲν ᾔσαν ἄλλο εἰμὴ τὰ σημερινὰ λαχούρια καὶ καζιμίρια, καὶ εἰς τὰ πλούσια ἐκεῖνα ἐνδύματα τῶν Ἰνδιῶν, τὰ ἴδια σχεδὸν τῶν ἡδὴ ἐκτεθέντων ἀπὸ τὴν εὐδαίμονα ἐκείνην γῆν, τὰ ὁποῖα πρὶν ἀρχίσωσι νὰ προάγῃσι τὴν τέχνην των πρὸς τὴν Ἑσπερίαν Εὐρώπην, ἀναμφιβόλως ἤκμασαν ἀρκούντως εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ Ἰταλίαν.

Ἐν τούτοις ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου σχηματίζονται ὁλόκληροι κλάδοι ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων ἴστανται τὰ Φιλανδρικὰ ἔργα, δηλ. τῆς Βελγικῆς ἢ μᾶλλον τῶν Βρυξελλῶν.

Ἐξετάσαντες μὲ προσοχὴν τοὺς Βέλγας ἐκθέτας Βὰν Ἀκκερ, Θιμπὼ Ἀκκού, Μοερμὰν Βὰν Λάερ εἰς τὸ νῆμα καὶ τὰ λινούφασματα εὖρομεν αὐτοὺς κατέχοντας τὴν πρώτην τάξιν εἰς τὰ διὰ τῶν χειρῶν ἔργα· πλὴν ἡ Ἰρλανδία καὶ ἡ Ἀγγλία μὲ τὰ διὰ τῶν τεραστίων μηχανῶν των οὐδεμίαν ἀφήκαν δι' αὐτοὺς ἐπευφημίαν. Μᾶς εἶναι δὲ τερπνότατον διότι συναναντώμεθα ἐκ νέου μὲ τὸν καλλιτεχνικώτατον καὶ βιομήχανον τούτον λαὸν τῆς Εὐρώπης, οὐχὶ διὰ νὰ τῷ προσφέρωμεν πλέον ἀπλοῦν θαυ-

μασμόν, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν κατατάξωμεν μὲ τὴν ψήφον πάντων ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ εἰρημένου κλάδου. Τὰ τρίχαπτα, οἱ κροσσοὶ, τὰ πλεκτὰ κομβία, οἱ θύσανοι καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ εἶναι ἀμίμητα· πλὴν ἐρχόμενος τις εἰς τὰ τρίχαπτα (νταντέλ) τῶν Βρυξελλῶν καὶ θεωρῶν λ. χ. μίαν κήρινον γυναῖκα τοῦ Κ. Λουδοβίκου Ῥομπύ, φέρουσιν ἐσθήτα ἀπὸ αεροειδῆς ὕφασμα, κεντημένην πυκνότητά καὶ μὲ ὑπομονὴν, ὁμοίαν τῶν μωσαϊκῶν ἢ Gobelin, λεπτότητος τοιαύτης ὥστε διστάξεις νὰ ἐγγίῃς τὴν ὕλην φόβῳ μὴ διαλυθῇ, ἥθελεν εἰπεῖ, ἂν δὲν ἐγνώριζεν ὅτι ἔρχονται ἀπὸ τὰς Βρυξελλας, ὅτι τὸ ἔργον κατεσκευάσθη ἀπὸ μάγον ἢ δαίμονα μᾶλλον ἢ ἀπὸ ἀνθρώπου. Ναὶ μὲν τὰ στίλβοντα ὑφάσματα τοῦ Λουγδούνου παριστῶσι τέχνην καὶ πλούτον, πλὴν τὰ τῶν βρυξελλῶν τὰ ὄντα εἰς τὰ ἀντικρὺ περίστοα εἰς ὅμοια ἀρμάρια παριστῶσι τέχνην καὶ ὑπομονὴν. Ὅτι δὲ τὴν λέξιν ὑπομονὴν ἐννοοῦμεν τὴν ἰδανικὴν ἀξίαν ἀνωτέραν τῆς ὑλικῆς, δηλ. ἐννοοῦμεν τὴν δαπάνην τοῦ βίου καὶ τὴν τῆξιν ὀλίγων πλασμάτων διὰ νὰ κατασκευασθῇ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον θέλει στολίσει τὴν κεφαλὴν ἢ τὸ σῶμα ἐτέρου πλάσματος, ὅπερ δι' ὀλίγας στιγμὰς εἰς τὴν βίβλον τῆς αἰωνιότητος χαίρει ἀνωτέραν τάξιν καὶ μετὰ θάνατον εἶναι ἴσον, ἢ ἴσως καὶ κατώτερον αὐτῶν.

Διατρέχουν μὲ θαυμασμόν σκιρτῶντα ἢ χοροπηδῶντα ὁλόκληρα ποίμνια πάσης ἡλικίας καὶ παντὸς κάλλους γυναικῶν ἐνώπιον τῶν ἔργων τούτων τῶν Κυρίων Βὰν Eeckhoudt καὶ Συντρ., τῶν Δαρτεβέλ καὶ Μουνουρὺ, τῶν Βὰν Στράελεν, τῶν Delehy, καὶ ἐκάστη ποθεῖ μικρότατον τεμάχιον τριχάπτου, ἀντὶ ἀγάλματος, εἰκόνης ἢ μηχανῆς, διὰ νὰ τὸ προσαρμώσῃ ἐπάνω της καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ μόνον ἑαυτήν, διότι ἀμφιβάλλομεν ἂν ὅλοι οἱ βλέποντες αὐτὸ ἦναι εἰδήμονες τῆς ἀξίας του· διατρέχουν, λέγω, ἀπὸ τὸν Κόχ-ι-νὸρ εἰς τὸ Λούγδουνον καὶ ἀπὸ τὸ Λούγδουνον εἰς τὰς Βρυξελλας καὶ περικλείουν τὴν εἴσοδον καὶ εἰς τοὺς πλησιάζοντας νὰ ἐξετάσωσι τὴν τέχνην καὶ εἰς τοὺς θέλοντας μόνον ἀπλοῦν βλέμμα νὰ ρίψωσι καὶ διέλθωσιν.

Εἰς συνέχειαν τῶν τριχάπτων καὶ κεντητῶν ὑφασμάτων ἔρχονται εἰς φυσικὸν ἀνάστημα ἀπὸ κηρὸν τρεῖς ἀρχιεπίσκοποι, δηλ. ὁ μάρτυς τοῦ Κανδέρβουρν κατὰ τὸ 1170, ὁ τῶν Παρισίων τοῦ 1848 καὶ ὁ νῦν ζῶν ἀρχιεπίσκοπος τῶν Βρυξελλῶν, φέροντες χρυσὰς στολὰς, τὰς πλουσιωτέρας ὅλων τὰς ὁποίας ἡ ἀνθρώπινος φαντασία δύναται νὰ ἐφεύρῃ. Τὸ κέντημα τῶν στολῶν τούτων δὲν ὁμοιάζει οὔτε τὴν ῥωσσικὴν καὶ ἑλληνικὴν ἱερατικὴν τέχνην, οὔτε τὰ χρυσοπάστα ὀθωμανικὰ ἐνδύματα, οὔτε πάλιν τὰ τῶν Ἰνδιῶν, ἀλλὰ εἶναι κεντητὰ ὡς δίμιτα, ἐν

εἶδει κροσσῶν καὶ με ὥραϊα σχέδια, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀντανακλῶσι πλήθος πολυτίμων καὶ ψευδῶν λίθων· ἡ δὲ ἀξία ἐκάστης στολῆς λέγεται ὅτι ὑπερβαίνει τὰς 1,200 λίρας.

Τῆς Ῥωσσίας τὰ χρυσοποίκιλτα ἱερατικά ἐνδύματα δὲν ἐθαυμάσθησαν μὲν ὡς τὰ προῤῥηθέντα, πλὴν ἤρεσαν περισσότερο. Ὑποθέσατε γῆν ἀργυρᾶ μοειδῶς χρυσῆν, κεντημένην με ἀργυρᾶ κλαδία καὶ μεταξωτὰ ἄνθη, ἢ τούναντίον γῆν ἀργυρᾶν καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐξηπλωμένα ῥόδα ἢ ἄλλα ἄνθη πολύχροα ἐκ μεταξῆς ἢ χρυσοῦ. Τοιοῦτο τὸ ὕφος τῆς τὸ ὁποῖον εἶναι τύπος τῶν στολῶν τῆς ἐκκλησίας μας, ἄλλως τε εἶναι καταγωγή ἐκείνων τῶν ἀρχαίων πατριαρχῶν, καὶ δεῖγμα συγκριτικὸν ἐνταῦθα τῆς ἀρχαίας καὶ νέας τέχνης.

Τὸ ἐν Γαλλίᾳ ἀρχαῖον ἐργαστάσιον τῆς Bayaux τοῦ Λεφφεμποῦρ καὶ ἀδελφῶν, βραβευθέντων κατὰ τὸ 1819, 1823, 1827, 1844 καὶ 1849 εἰς ὅλας τὰς ἐκθέσεις τοῦ ἔθνους τούτου, συνεξέθηκε μετὰ πολλῶν ἄλλων ἐκθετῶν πλεῖστα μπλὸνδ καὶ τρίχαπτα μελανὰ τὰ ὁποῖα εἰς τὴν τάξιν τῶν κεντημάτων φέρουν τὸν ἄμεσον βαθμὸν μετὰ τῆς Βελγικῆς καὶ Ἑλβετίας· πλὴν ἐπειδὴ ἡ Γαλλία χαίρει τὰ πρωτεῖα εἰς ἕτερον εἶδος ἀναγκαϊότερον τοῦ ἄρθρου τούτου καὶ ἀναγόμενον εἰς τὴν τέχνην ταύτην, δηλ. εἰς τὰ σάλια τὰ μιμήσεως τῶν Περσικῶν, διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῦ κλάδου τούτου πρέπει νὰ θέσῃ τις τὸν ῥόδιον στεφάνον του.

Τῶντι, ἡ Γαλλία εἶναι ἡ μόνη εὐρωπαϊκὴ χώρα ἣτις ἔδωκε μεγίστην προσοχὴν εἰς τὰ λαχούρια καὶ καζιμίρια τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἣτις ἔφθασε καὶ τὴν μαλακότητά των καὶ τὴν λεπτότητά των νὰ μιμηθῇ. Ἀνέλυσε μίτον πρὸς μίτον καὶ ὑφὴν πρὸς ὑφὴν τὰ πολύτιμα ἐκείνων ἔργα, ἐμβίηκεν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς τέχνης καὶ σήμερον σχεδὸν μιμεῖται οὐ μόνον τὴν τέχνην, ἀλλ' ἀκολουθεῖ τὴν αὐτὴν φιλοκαλίαν καὶ τὰ αὐτὰ σχέδια ἐκείνων. Μόνη λοιπὸν ἱκανὴ πείρα δύναται νὰ σὲ προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν ἀπάτην διὰ νὰ γνωρίσῃς ποῖον τὸ γαλλικὸν σάλιον καὶ ποῖον τὸ Ἰνδικόν.

Τὰ ὀνόματα τῶν Κυρίων Deneirouse - E. Bois - Glavy καὶ Συντρ. βραβευθέντων τὸ 1827, 1834 καὶ 1839 καὶ λαβόντων μόνον τὸ χρυσοῦν νομισματόσημον τοῦ 1849, καθὼς καὶ τὰ τῶν Κυρίων Μ. Γκωσσὲν, Δελαμορινιέρ καὶ Μισελὲ τῶν Devill et Grolleau καὶ Chennevière τῆς Ἑλμπαίφ, ὧν σχεδὸν βραβευθέντων εἰς τὰς κατὰ καιροὺς ἐκθέσεις τῆς Γαλλίας, εἶναι τὰ κυριώτερα ἐνταῦθα, εἶναι τὰ στέφοντα ἄφθονον συλλογὴν δειγμάτων, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας μου δὲν μένει εἰμὶ νὰ μεταβῇς

ἀπὸ τὰ γαλλικὰ δωμάτια εἰς τὰ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδικῶν.

Εἰς τὰ δωμάτια ταῦτα ὅταν θέσῃς βέβαια τὴν εὐρωπαϊκὴν τέχνην παρὰ τὴν ἀσιατικὴν εὐρίσκεις ὑπεροχὴν τινα εἰς τὴν τελευταίαν, πλὴν ταύτην δὲν ἐδύνασο νὰ γνωρίσῃς ποτὲ ἂν χωριστὰ εἰς ἰδιαιτέραν περίστασιν ἐθεώρῃς ἐκάστης τὰ ἔργα.

Ἐν τούτοις τὰ σάλια τῆς Λαχωρίας με λευκὸν ἢ κίτρινον ἔδαφος καὶ βαρέα κεντήματα, ἢ με ἔδαφος ἐρυθρὸν καὶ κεντήματα χρυσᾶ καὶ με μικροὺς μαργαρίτας, τὰ σάλια τῆς Καζιμιρίας με κεντήματα ἔτι βαρύτερα, τὰ κεντημένα μουσελινία τῆς ἐπίσης με χρυσᾶ κλαδία καὶ μικρὰ χρυσᾶ στρογγύλα πετάλακια, ἢ ἄλλα ὑφάσματα φέροντα πλούσια χρυσᾶ κεντήματα, εἶναι ἕτερα ἀντικείμενα ἐπισωρεύσεως τῶν πληθῶν μας.

Μετὰ τὰ μιμήσεως Ἰνδικῆς σάλια τῆς Γαλλίας δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν τι περὶ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν. Ἐχομεν βέβαια ἀρκετὸν ἀριθμὸν μάλιστα εἰς τὰ ἀγγλικά δωμάτια, πλὴν ἡ τέχνη φοβούμεθα μὴ λάχῃ οὔτε τὰ τριτεῖα ἀπέναντι τῶν εἰρημένων.

Ἡ Ἑλβετία, μήτηρ τῆς νυμφικῆς πολυτελείας, διότι ὅλοι ἐκ ταύτης μὴνύουν τῆς ἀρραβωνιστικῆς τῶν τὴν λευκὴν, διαφανεστάτην καὶ λευκοκλάδως κεντητὴν ἐσθήτα, καθίδρυσεν ἀληθῶς ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου δωμάτια με ὅτι πλούσιον καὶ χαρίεν τὰ ἐπιτηδεύματα δροσερὰ κοράσια τῆς ὀρεινῆς ταύτης ἐπικρατείας κατασκευάζουσιν.

Ἡ περιήγησίς σου πάλιν ἐντὸς τούτων εἶναι περιήγησις πρὸς νέαν ἀτμοσφαῖραν. Ἐδὼ ὑπάρχει τάξις καὶ παράταξις ἐθνικὴ, καὶ μάλιστα ὅτε εὐρίσκεσαι εἰς τὰ λευκά του ὑφάσματα, ἅτινα με τόσην χάριν εἶναι ἀναπετασμένα, διότι τὸ διαφανές των εἶναι τοποθετημένον πρὸς τὰ φωτεινότερα μέρη ὥστε στρέφων ἔνθεν κακεῖθεν φρονεῖς ὅτι εἶσαι περιτυλιγμένος εἰς τὸν λεπτὸν ἑάνον (τουλπάνιον) τῶν αὐλαίων τῆς κλίνης σου.

Ἐκτὸς τῆς τακτοποιήσεως ταύτης, ἣτις τόσον πλησιάζει τὰς χώρας ταύτας τῶν Ἀλπεων πρὸς τὴν Γαλλίαν, ἡ τέχνη συναπαντᾶται με τὴν αὐτὴν σχεδὸν ὑπομονὴν τοῦ Βελγίου εἰς τὰ κεντήματά της.

Μεγίστη εἰκὼν κεντητὴ ἔχουσα μῆκος περίπου δύο μέτρων καὶ ἐνὸς καὶ ἡμίσεως πλάτος, παριστάνει ἐπὶ λεπτοτάτου καμβρικού τὸν Γουλιέλμον Τέλ. Ὁ ἥρως κρατεῖ τὸ τόξον του καὶ εἶναι περικυκλωμένος ἀπὸ τὰ σήματα τῶν 22 καντονίων τῆς πατρίδος του· εἶναι δὲ ἔργον νέας χωρικῆς καὶ δεῖγμα ὧν τῶν τάξεων καὶ εἰδῶν τῶν κεντημάτων. Ὅστις δὲν εἶδε τὴν εἰκόνα ταύτην ποτὲ δὲν ἠμπορεῖ

νά ἐννοήσῃ τί δύνανται νά προάξωσιν οἱ λεπτοὶ δάκτυλοι κόρης, ὅταν μέ ὑπομονήν καὶ ἐπιτηδειότητα γνωρίζῃ νά διευθύνῃ τὴν βελόνην. Ὅστις δὲ πάλιν τὴν εἶδε δὲν θέλει ἀπονεύει πρὸς τὴν νέαν ὀλιγωτέραν ἀξίαν ἀφ' ὅ,τι πρὸς μίαν εἰκόνα, ἣ ἐν ὥραϊον ἄγαλμα περιωνύμου καλλιτέχνου.

Οὐ μακρὰν τῆς εἰκόνης ταύτης εἶναι ἑτέρα μικρὰ ὡσαύτως κεντημένη ἐπὶ καμβρικού, ἔργον οὐχὶ μὲν τόσον ἐκτεταμένον, πλὴν ἴσως ἐντεχνώτερον· παριστάνει δὲ τὴν νέαν χωρικήν, ἣτις ἐκέντησε τὴν προρρήθεισαν, ἐργαζομένην ἐπὶ ταύτης. Ὁ οἰκίσκος τῆς, αἱ ἐξοχαὶ τῆς Ἑλβετίας καὶ ὅλη ἡ λοιπὴ μυτογραφία εἶναι θαυμασίως καὶ ἀμιμήτως κατεσκευασμένα. Τὰ δύο ταῦτα δείγματα δὲν συνιστῶσι βεβαίως τὴν τέχνην ταύτην ἐνταῦθα. Αὕτη ἀντιπροσωπεύεται καλλίτερον ἀπὸ τὰς ἐκ μουσελινίου κεντητὰς αὐλαίας τῆς, ἀπὸ ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῶν καμβρικιακῶν κεντητῶν μανδυλίων τῆς, ἀπὸ τὰς κεντητὰς ἐσθήτας, σκεπάσματα τῶν τραπεζῶν καὶ κεντητὰ ἐπώμια τῶν Κυρίων Τάννερ καὶ Κόλλερ, τῶν Κυρίων Οὐλρικ καὶ Τάννερ καὶ ἄλλων γνωστῶν ἐργοστασιάρχων.

Εἰς τὸν ἀριθ. 149, δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν ἐνὸς ρινόμακτρον τῶν Βρυξελλῶν, ἐκθετόμενον ἀπὸ τὸν Κύριον Reallier, τοῦ ὁποίου τὸ πολύτιμον ὁ ἀναγνώστης δύναται νά ἐννοήσῃ ἀπὸ τὰ βαρέα καὶ πυκνὰ κεντήματά του.

Ὅποια ὑπερβολὰι θέλουν φαίνεσθαι, εἰς ὄντινα δὲν εἶδε τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, αἱ συχνὰ ὑπερθετικά ἐκφράσεις τὰς ὁποίας ἀπαντᾷ, εἰς κάθε περιγραφὴν μας! καὶ ὅμως τίποτε πλέον ἀναπόφευκτον τούτων. Εὗρετε παρακαλῶ τὴν εἰκονογραφίαν τοῦ ἀριθ. 111, καὶ ρίψετε ἐπὶ ταύτης ἐν μικρὸν βλέμμα, ἔπειτα ἐρωτήσατε ἑαυτοὺς τί ἠθέλατε ἐκφράσει διὰ τὸ ἔργον τοῦτο τῆς Ἑλβετίας ὅπερ ὁ Κύριος J. J. Sutter, ἐκ τοῦ καντονίου Appenzell ἐκθέτει; Εἶναι ἀπὸ ἀερῶδες λευκὸν μουσελίνι, ἐπ' αὐτοῦ εὐρίσκονται τῆς λεπτοτάτης ἐργασίας κεντήματα, αἱ Ἄλπεις καταρράκται, λίμνη μὲ πτηνὰ, μία πόλις, ρόδα, φύλλα, ἄνθη κ.τ.λ. ὅσα οὔτε ὁ κάλαμος, οὔτε ἡ γραφὴς τοῦ ζωγράφου δύνατον νά παραστήσουν εἰς τὸν μὴ ἰδόντα τὸ ὕφασμα τοῦτο. Τὸ κεντητὸν τοῦτο ἔργον εἶναι, ἣ δι' ἑαρινὰς αὐλαίας πλουσίου παλατίου, ἣ δι' ἐσθῆτα Βαθυπλούτου Κυρίας.

Τὰ κεντήματα τῆς Ἀγγλίας, ἃ καὶ ὁδεύσαντα εἰς τὴν σχολὴν ἐκείνην τῆς Γαλλίας, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ἑλβετίας, σήμερον ἀποτελοῦσιν ὥραϊον κλάδον ἐνταῦθα φαινόμενον ὡς πρωτότυπον.

Αἱ νέαι τῆς βελόνης εἰς τὴν Ἀγγλίαν δὲν εἶναι

τόσον ἄφθονοι ὡς εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ Γερμανίαν. Ἡ τελευταία γριζέτη τῆς Γαλλίας ἅμα μεταβῇ εἰς ἄλλο κράτος ἀμέσως εὐρίσκει πόρον, ἐνῶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὅλαι χάριν διασκεδάσεως μανθάνουν νά κεντῶσι· πλὴν ἂν τις τῶν πλουσίων δυστυχήσῃ, προσπαθεῖ διὰ τῆς μουσικῆς μᾶλλον ἢ τῆς ζωγραφικῆς νά ζήσῃ, τῇ εἶναι ὅμως σχεδὸν ἀδύνατον διὰ τῆς βελόνης. Ὅμιλῶν δὲ γενικῶς, δὲν ἀρνούμαι ὅτι πᾶς κανὼν ἔχει καὶ τὰς ἐξαιρέσεις του. Πρὸ τριῶν ἐτῶν ἂν δὲν μὲ λανθάνῃ ἡ μνήμη, εἰς ἐν τῶν περιοδικῶν τῆς Ἀγγλίας ἀνέγνωσα καλὴν διατριβὴν ἣτις ἀνέλυε τὰ αἷτια τοῦ δυστυχήματος τούτου. Πρωτιστον δὲ αἷτιον ἐθεώρει, ὅτι εἰς ὅλα τὰ ἐνταῦθα ἐργαστήρια καὶ τὰς συντεχνίας μεταχειρίζονται ἄνδρας καὶ ὄχι κοράσια, ὡς εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ ὅτι ἂν ἐλαμβάνετο πρόνοια περὶ τούτου χιλιάδες πτωχῶν κορασίων τῆς Ἰρλανδίας ἠθέλον κερδίσει τὸν ἄρτον αὐτῶν. Ὅπως καὶ ἂν ᾖναι, τὰ ἐνταῦθα κεντήματα τῆς Ἀγγλίας δὲν εἶναι κατώτερα τῶν προαναφερθέντων. Ἡ Ἀγγλία ἔκαμε τὴν ἐκθεσιν εἰς τὴν γῆν τῆς, διὸ καὶ ἐφρόντισεν ὅπως ἕκαστος κλάδος τῆς βιομηχανίας τῆς ἐκτεθῇ μὲ πολλὴν ἀξιοπρέπειαν.

Οἱ Κύριοι Φριδερίχος Γεώργιος Οὐρλικ καὶ συντ. ἐκθέτουν τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 126, κεντητὸν ὕφασμα ἔργον λίαν παραπλήσιον τῶν Βρυξελλικῶν. Τὰ ἐντὸς ἄνθη του, λευκὰ, κεντητὰ, ἀπικονίζουσιν ἄνθη τῆς Μ. Βρεττανίας, τὰ πέριξ εἰς τὰς ἄκρας, καὶ ὁ ἀριθ. 1851, εἶναι ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐρυθρᾶς μετάξης, τ' ὅλον εἶναι ἐκ λεπτοῦ μουσελίνου.

Ὁ Κύριος Δανιὴλ Βίδλ (Daniel Biddle) διαμένων εἰς τὸν ἀριθ. 81, τῆς ὁδοῦ τοῦ Λονδίνου Ὁξφορντ, ἐκθέτει τὰ εἰς τοὺς ἀριθ. 127 καὶ 186, τρίχαπτα (dentelle) λεπτοτάτης ἐργασίας. Εἰς τὸ τοῦ ἀριθ. 186, φαίνονται τὰ σήματα (armes) τῆς Βασιλλίσσης Βικτωρίας, καὶ τοῦ πρίγγιπος Ἀλβέρτου, περικυκλωμένα ἀπὸ φύλλα καὶ κλάδους δάφνης, φοίνικος, ρόδων, καὶ τριφυλλίου, κεντημένα μὲ τὴν λεπτοτάτην βελόνην, μὲ τὴν ψιλωτάτην κλωστήν, μὲ χεῖρα ἐλαφροτάτην καὶ φαντασίαν καλλιτεχνικήν. Περιττὸν νά ἐπέμβωμεν εἰς μακρυτέρους ἐπαίνους διότι αἱ εἰρημένα εἰκονογραφίαὶ ἀρκούντως δίδουν περὶ τούτων ἰδέαν.

Εἰς τὸν ἀριθ. 148, δίδομεν ἐν τῶν σπανιωτέρων ἔργων τῆς ἀγγλικῆς κλωστουργίας, δηλ. ἐν κομμάτιον μουσελίνι τὸ ὁποῖον οἱ Κύριοι Maïr καὶ υἱὸς τοῦ Γλάσκου ἔφερον ἐντὸς τοῦ παλατίου τῆς Βιομηχανίας. Τὸ μουσελίνι τούτου ὑφάνθη ἀπὸ τὸ λεπτότατον ἐκεῖνο νῆμα τοῦ ἀριθμοῦ 5,408 τ' ὁποῖον τὸ περίφημον ἐν Μαγκεστρία ἐργοστάσιον τοῦ

Κυρίου Τ. Houldsworth κατασκευάζει. Τὰ σχέδιά του εἶναι ἀρμονικώτατα, φυσικά, καὶ τῆς πλέον φιλοκαλοῦς χάριτος.

Οἱ Κύριοι Cornell, Lyell καὶ Webster, τοῦ Λονδίνου ἐξέθηκαν πλεῖστα δείγματα ταινιῶν πλουσίως κεντημένων χάριν περιεργείας. Εἰς τὸν ἀριθ. 142, δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν μιᾶς τούτων.

Τὰ τῆς μηχανῆς κεντήματα τοσοῦτον ἔφθασαν τὰ ἔργα τῶν χειρῶν, ὥστε εἶναι ὀλίγον δύσκολον εἰς πρώτην ἔποψιν νὰ διακρίνης τὴν μίαν ἀπὸ τὴν ἄλλην τέχνην. Εἰς τὸν ἀριθ. 144, δίδομεν ἐν κομμάτιον τριχάπτου (dentelle) τῆς μηχανῆς, τ' ὅποιον οἱ Κύριοι Heyman καὶ Alexander τῆς Νόττιγκαμ ἐκθέτουν.

Οἱ Κύριοι Dewar, υἱὸς, καὶ υἱοὶ τοῦ Λονδίνου, ἐκθέτουν τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 143, τραπεζοκάλυμμα, σχέδιον περίπλοκον τῶν Κυρίων Webb καὶ υἱοῦ, κατασκευὴ δὲ τοῦ εἰς τὸ Spitalfields ἐργοστασίου τῶν εἰρημένων ἐκθετῶν. Διὰ νὰ λάβῃ ἀπλήν ιδέαν ὁ ἀναγνώστης τίνι τρόπῳ ἡ μηχανὴ ἔφθασε νὰ κατασκευάσῃ ὅλα ταῦτα τ' ἄνθη καὶ φύλλα, τὸν λέγομεν μόνον ὅτι 43,000 ξάνια (cards) τῆς μηχανῆς ταύτης διὰ τοῦ ἀτμοῦ εἰργάσθησαν διὰ τοῦτο τὸ ὕψος.

Οἱ ἐν Νοτιγκάμ Κυριοὶ Recless καὶ Hicling ἐξέθεσαν λεπτὰ καὶ μέλανα florence, μιμήσεως τῶν Βρυξελλῶν, τὰ ὅποια πρέπει τις νὰ ᾔναι πολλὰ ἔμπειρος διὰ νὰ πιστεύσῃ ὅτι δὲν εἶναι βελγικά. Οἱ Κύριοι Gresley καὶ Hopcroft, οἱ ἐν Δουβλίῳ James Forrest καὶ Crick Ellam καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἐστόλισαν ὁλόκληρον δίοδον τοῦ ἀνατολικοβορείου περιστόου μὲ τὰ ἔργα των.

Μεταξὺ τούτων δὲν δύναμαι νὰ λησμονήσω ἐν κέντημα περίπου 5 ὀργυῶν, σχολῆς τῶν Βρυξελλῶν, τὸ ὅποιον μετὰ προσοχῆς παρετήρουν ἡμέραν τινὰ, ὅτε γυνὴ μᾶλλον εὐτραφῆς καὶ ἡλικίας οὐχὶ τόσον νεαράς, ἰδοῦσά με ὅτι ἐσημεϊόνα τι περὶ αὐτοῦ εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν μου μ' ἐπλησίασε καὶ ἠρώτησεν ἂν μ' ἀρέσῃ, ἐπρόσθεσε δὲ πρὶν ἔτι ἀπαντήσω—Εἶναι, νομίζω, πολλὰ ὠραῖον! ἀξιόλογον!—Εἴσθε ἡ κεντήσασα αὐτό; ἠρώτησα. Εἶναι τῶντι ἀξιοθαύμαστον—Μάλιστα, ἀπεκρίθη. Ἐγὼ μετὰ 50 ἄλλων γυναικῶν τὸ ἐκεντήσαμεν εἰς διάστημα 8 μηνῶν—Εἶμαι βέβαιος ὅτε θέλετε βραβευθῆν ἂν δὲ δὲν ᾔναι ἀδιακρισία μου, ἐξηκολούθησα, εἰμπορῶ νὰ ἐρωτήσω τὴν τιμὴν;

—ὦ! μάλιστα, Κύριε. Ἀξίζει 500 λίρας, διότι τόσας μόνον ἐπλήρωσα διὰ τὴν ὕλην καὶ τὰ ἡμερομίσθια τῶν γυναικῶν αἵτινες τὸ κατεργάσθησαν, χωρὶς νὰ προσθέσω τὴν ἐλαχίστην ἀμοιβὴν δι' ἐμαυτήν.

Ἡ ἀξιέπαινος αὕτη γυνὴ ἦτον ἡ Κυρία Κλὰρκ ἐκ τῆς πόλεως Honiton καὶ ἂν τὸ παράδειγμα τῆς ἐμμοῦντο καὶ ἄλλαι, ἤθελέ τις ἰδεῖ τὴν ἀγγλικὴν βελόνην νὰ διαλάμψῃ, ὥς αἱ μηχαναὶ τῆς εἰς τὴν βιομηχανίαν, καὶ συγχρόνως, ὥς ἐλέχθη, πολλὰ τῆς Ἰρλανδίας κοράσια νὰ εὕρωσιν ἄρτον.

Ἄν ὑπάρχῃ ἀλήθειά τις εἰς ταῦτα, ἡμεῖς οἵτινες εἴμεθα ἔτι εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀναγεννήσεως μας, δὲν πρέπει νὰ προλάβωμεν νὰ ριζώσωμεν εἰς τὰ σχολεῖα μας ὅλα, τὴν βελονουργίαν ἐν γένει (ἂν μᾶς συγχωρῇται νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν λέξιν αὐτήν) ἥτις μίαν ἡμέραν δύναται νὰ δώσῃ πόρους ἀφθόνους, ὅχι μόνον εἰς κάθε πτωχὴν οἰκογένειαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ ἔθνος; Ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ταύτῃ ἐδανείσθημεν ἀπὸ τὸν Κύριον Landells ἰδιοκτήτην τῆς Ἐφημερίδος τῶν Κυρίων (Lady's Newspaper) τ' ἀκόλουθα σχέδια τὰ ὅποια δι' ἀγκιστροβελόνης (crochet) ἢ κεντητῶς δύνανται νὰ κατασκευάσουν τὰ κοράσια τῶν παρθεναγωγείων μας. Δὲν ἀνήκει εἰς ἡμᾶς νὰ ἔμβωμεν εἰς ἀνάλυσιν τῆς κατασκευῆς των. Αὐτὸ εἶναι ἔργον τῶν διδασκάλων, διότι ἤδη ἡ τέχνη εἶναι γνωστὴ εἰς τὰ μέρη μας. Τοῦτο ὅμως προσθέτομεν, ὅτι ἂν τὰ σχέδια ταῦτα εὕρουν ὑποδοχὴν τινα εἰς τὰ παρθεναγωγεῖά μας, ἀναδεχόμεθα ἄνευ οὐδεμιᾶς προμηθείας νὰ λάβωμεν ἀπὸ τὸν εἰρημένον Κύριον, εἰς μετρίαν τιμὴν καὶ ἄλλα πλεῖστα μετὰ τῶν ἐξηγήσεων των. Δίκαιον νομίζομεν ἐπίσης εἶναι ἐνταῦθα νὰ κάμωμεν γνωστὸν ὅτι ὁ εἰρημένος Κύριος Landells ὁ περιώνυμος ξυλογράφος τοῦ Λονδίνου εἶναι ὅστις μᾶς ἐπρομήθευσε ὅλας τὰς εἰκονογραφίας τοῦ Βιβλίου τούτου τῆς Παγκοσμίου ἐκθέσεως. Ἐκρούσαμεν τὰς θύρας σχεδὸν ὅλων, πλην μόνον εἰς τὸν Κύριον τοῦτον καὶ εἰς τὸν ἰδιοκτήτην τῆς ἐφημερίδος Illustrated News, Κύριον Ingram εὔρομεν ἀκρόασιν. Εἶναι οἱ μόνον οἵτινες ἐπέβλεψαν πρὸς τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἔθνους ἐκείνου, ἐξ οὗ τὰ πάντα ἐπήγασαν, καὶ εἰς ὃ σήμερον καὶ ἡ Ἑυρώπη καὶ ὁ κόσμος ὅλος χρεωστεῖ τὸν φωτισμὸν του. Ἄς μὲ συγχωρηθῇ λοιπὸν καὶ ἐκ μέρους μου, καὶ ἐκ μέρους τῶν ἀναγνωστῶν μου νὰ προσφέρω ἤδη ἐνταῦθα, πρὸς τοὺς δύο τούτους φιλέλληνας βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην καὶ εὐχαριστήσιν.

211. Σκέπασμα τῆς κλίνης πεπλεγμένον μέ πολύχρσα μαλλία.

212. Βαλάντιον ἐκ λευκῆς κερασσοχρόου, ὡχρᾶς πρασίνου, καὶ βαθέως ἡλεκτροχρόου μετάξης. Οἱ κρίκοι, οἱ θύσανοι, καὶ τὰ σφαιρίδια (χάνδραι) ἐξ ἐστιλβωμένου χάλυβος ἢ ἀργύρου.

213. Πλεκτὰ ἐλαστικὰ ἡμιχειρόκτια διὰ τὰς Κυρίας.

214. Κεντήματα δι' ἓνα πέπλον.

215, 216 καὶ 234, Σχέδια λεπτῶν πισζιλίων διὰ τ' ἄκρα μιᾶς ἐσθήτος, τῶν χειρίδων, ἢ περιλαιμίου.

217. Ὀμματοῦαλοθήκη ἐκ δέρματος κεντημένου μέ μεταξαν, ἢ χρυσίνην κλωστήν.

218. Κάλυμμα τραπέζης, κιβωτίου, ἢ ἄλλου σκεύους ὁμοίως ἐκ δέρματος χρυσοκέντητον, ἢ μεταξοκέντητον.

219, 220, 223 καὶ 376. Διάφορα σήματα, κατεσκευασμένα με ἀγκιστροβελόνην (crochet) καὶ κλωστήν τοῦ ἀριθ. 30.

221. Ἡ χαρτοθήκη αὕτη ἢ ἄλλοις λόγοις θήκη διὰ νὰ φυλάττωνται τὰ γραμμάτια τῶν ἐπισκέψεων, δυνατόν νὰ κατασκευασθῇ ἢ ἀπὸ ἐλεφαντοστοῦν, ἢ ἐκ κατυφῆ πεποικιλμένου με χρυσᾷ κλαδία ἰνδικοῦ ῥυθμοῦ, ὡς φαίνονται εἰς τὴν εἰκονογραφίαν.

222. Μικρὸν βαλάντιον διὰ τὰ εἰκοσάδραγμα με χρύσειον περιστόμιον, χρύσινα σφαιρίδια ἐπὶ κατυφῇ ἢ πλεκτῇ μετάξης.

224. Βασιλικὸς Βαβυλωνικὸς ἐπενδύτης (Royal shawl cloak) ἐκ κασχιμιρίου πρασίνου μαλαχίτου με πλούσια ἀραβουργήματα. Κατεσκευάσθη ἀπὸ τοὺς Κυρίους Holmes καὶ Συντρ. διὰ τὴν παγκόσμιον ἐκθεσιν, καὶ ἔκτοτε εἶναι μεγάλου συρμοῦ, ἐσωτερικῶς εἶναι ὑπενδυμένος με ἰώδες ὀλοσηρικὸν, ὡς καὶ ἡ καλύπτρα τῆς κεφαλῆς (κουκούλα), ἣτις ἀποχωρίζεται τεχνικῶς τοῦ γυναικείου τούτου ἐπανωφορίου ὅτε θελήσεις.

225. Μικρὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς διὰ τὴν οἰκίαν ἐκ κατυφῆ ποικιλμένου, με χρυσίνας, ἢ μεταξῶτας ταργάνους (γαϊτάνι) καὶ ὅμοιον θύσανον.

227 καὶ 228. Δύο σχέδια ἐμπροσθοποδιῶν, ἐκ μετάξης, ἢ ὀλοσηρικοῦ με ἄνθη καὶ φύλλα χρωμάτων φυσικῶν, δηλ. ἀφίνονται εἰς τὴν φιλοκαλῇ ἐκλογὴν τοῦ ποικιλτοῦ.

229, καὶ 237. Περιτραχήλια ἐξ Ἑλβετικοῦ μουσελίνου καὶ Γαλλικοῦ νήματος.

230. Διπλωτὸν ἀλεξιφλογον ῥυθμοῦ τῆς ἀναγεννήσεως ἐκ λεπτῆς μετάξης με κεντητὰς εἰκόνας, ἢ ἐξωγραφισμένας κατὰ τὸν σινικὸν τρόπον, ἀντιγραφθὲν ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τ' ὁποῖον κατεσκευάσθη ἐπὶ Λουδοβίκου XIII, κατὰ τὸν τρόπον τῶν Gobelins. Αἱ εἰκόνες του εἶναι τῆς σχολῆς τοῦ Βανδίκ.

231 καὶ 379. Τρητὰ σχέδια διὰ τὰς ἄκρας τῶν χιτῶνων (μεσοφούστανα) τῶν Κυριῶν.

232. Σχέδιον ταργανώσεως (cordonner) μιᾶς ἐσθήτος τοῦ χοροῦ· τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ εἶναι καὶ ἡ εἰκονογραφία τοῦ ἀριθ. 239.

235. Χαρτοθήκη ἐκ κατυφῆ κεντημένου με μεταξαν.

236. Μικρὸν σκιαδίων με πτερὸν δι' ἓν μικρὸν παιδίον ἐκ ψάθης, ἢ ψάθην καὶ μεταξαν.

238. Πλουσιώτατον βαλάντιον πλεγμένον με χρυσοῦν σύρμα (τιρτίρι), με χρυσοὺς θυσσάνους, φέρον δὲ χρυσᾷ δακτυλίδια.

368. Περιτραχήλιον κατεσκευασμένον με crochet κατὰ μίμησιν τριχάπτου.

369 καὶ 377. Περίπλεγμα μάλλινον διὰ τὴν ἰδίαν χρῆσιν ὡς καὶ τὸ τοῦ ἀριθ. 380.

370. Γυναικεῖον μάλλινον περικάλυμμα τῆς κεφαλῆς διὰ τὸν χειμῶνα.

371. Σιγαροφόρος ἐκ κατυφῆ πρασίνου, με χρυσᾷ ἢ ἡλεκτρόχροα μετάξινα κεντήματα, καὶ με τὰ κεφαλαῖα γράμματα εἰς τὸ μέσον τοῦ ὀνόματος ἐκείνου εἰς ὃν μέλλει νὰ προσφερθῇ δῶρον.

372 καὶ 373. Σκεπάσματα σφελίτων (tambourins) πεπλεγμένα με ἀγκιστροβελόνην.

374. Βαλάντιον με χρυσοῦν σύρμα, καὶ σφαιρίδια ἀργυρᾷ, ἢ ἐκ χάλυβος.

375. Κεντητὰ ψηφία (marks) διὰ τὰ ῥινόμακτρα.

378. Γυναικεῖον βαλάντιον ἐξ ἀνοικτῆς κυανῆς καὶ λευκῆς μετάξης, ἐκ χρυσοκλωστής, καὶ ἀργυρῶν ἢ ἐκ χάλυβος σφαιριδίων.

380. Μάλλινον κυκλόπλεγμα διὰ τὴν ἐπίθεσιν ἐνὸς λαμπτήρος, ἢ ἄλλου τινὸς σκεύους.

381. Γυναικεῖος βραχιονιστῆρ διὰ τὸν χειμῶνα.

XV.

Σίσυραι καὶ ψευδῇ ἄνθη.

Πρὶν μεταβῶ εἰς τὰ μέταλλα καὶ τὰ ἐκ τούτων ἐργαλεῖα, ἂς κάμω, μικρὸν σταθμὸν εἰς τὰς σισύρας ἢ διφθέρας. Ὑπάρχουν καὶ ἐνταῦθα πολλὰ ἄξια μεγάλης περιγραφῆς, ἀλλὰ περιορίζομαι εἰς τὰ πλέον διακεκριμένα. Τοῦ εἶδους τούτου ἡ Ἀγγλία, καὶ τοι δὲν εἶναι μήτηρ οὐδεμιᾶς σισύρας ἐκτὸς τῆς ἀλῶπεκος, προσέφερε τὴν τελειοτέραν ἐκθεσιν, καὶ ἴσως ποτὲ εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἀνθρώπων, οὐδ' εἰς αὐτὰς τὰς πανηγύρεις τῆς Δειψίας, ἐπαρουσιάσθη διὰ μιᾶς συλλογῇ πλέον ἄφθονος καὶ ποικίλης, προσφέρουσα ὀλόκληρον σπουδὴν καὶ σχολὴν ὡς αὕτη.

Τῶν Κυρίων Ἰωάννου, Αὐγούστου, Νικολάου καὶ Υἱῶν ἢ ἔκθεσις, προμηθευτῶν σισυρῶν τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου καὶ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Ἀγγλίας, καθὼς καὶ τῶν τοῦ Ἀννόβερ, Βελγίου, Γαλλίας, Πορτογαλλίας καὶ Ἰσπανίας, φέρει πρῶτιστον χαρακτῆρα ἐνταῦθα. Ἡ μέλαινα ἢ ἀργυρωτὴ ἀλώπηξ, δηλ. τὸ ἥμισυ μέλαν καὶ τὸ ἕτερον ψαρόν, ἐδῶ ὑπάρχει. Ἐδῶ βλέπεις σισύρας ἀπὸ ἀμερικανικὸν κάστορα μέλανα ἢ καφέχρουν, ἀπὸ τὸν λευκὸν σκίουρον, ἀπὸ τὸν τριχωτὸν καὶ τὸν δασύμαλλον τράγον, ἀπὸ τὸν μέλανα καὶ μαλακώτατον πίθηκα τῆς Ἀφρικῆς, ἀπὸ τὴν ἐνδρίδα (loutre). Καὶ ἀπὸ τὴν ἐκλεκτὴν ἰκτίδα (κακούμι) τῆς Ῥωσσίας, Σουηδίας καὶ Νορβηγίας, ἀπὸ τὸν τῆς Καμπόσκας λευκὸν σίμωρα (σαμούρι), τοῦ ὁποίου ἐν μόνον τεμάχιον ἀξίζει ὑπὲρ τὰς 1,100 λίρας. Εἰς τὴν ἔκθεσιν ταύτην βλέπεις τὴν σισύραν τοῦ ἀρνίου τῆς Κριμαίας, τοῦ Ἀστραχὰν καὶ τῆς Περσίας· ἐνὶ λόγῳ, ζῶα τῶν ὁποίων τὰς διαθέσεις ἢ φύσεις ἔπλασεν ἐναντίας, ὥστε τὸ ἐν ν' ἀπομακρύνεται τοῦ ἄλλου, ὥστε τὸ ἐν νὰ μὴ δύναται νὰ ζῇ εἰς τὴν ζώνην τοῦ ἄλλου, ἐνταῦθα συνεφιλιώθησαν καὶ συνεκλιματίσθησαν. Οὕτω λ. χ. ὁ ἄγριος μέλας αἴλουρος τῆς Ὀλλανδίας ἢ Οὐγγαρίας τεταριχευμένος ὡς ζωντανὸς κάθηται πλησίον λαγωδίων ὄλων τῶν χρωμάτων, ἢ ὁ λέων, ἢ λεοπάρδαλις, ἢ ἀφρικανὴ τίγρις, ὁ πάνθηρ δὲν εἶναι μακρὰν ἀπὸ τὸν ὄναγρον ἀντελόπιν, ἀπὸ τὸν μυρμικοφάγον (myrmicophaga jubata), ἀπὸ τὴν δορκάδα, ἀπὸ τὸν αὐστραλιανὸν δασύαρον (dasyurus viverrinus), ἀπὸ τὸν τράγον τῆς Ἀγκύρας (capra hircus), κ.τ.λ.

Καλλιτέραν ἰδέαν τοῦ κλάδου τούτου λαμβάνεις πλησίον εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ βορείου κόλπου τοῦ Hundson. Ἡ ἐταιρία αὕτη, τῆς ὁποίας αἱ γαῖαι ἰσοδυναμοῦν μὲ τὸ $\frac{1}{8}$ τοῦ κατωκισμένου μέρους τῆς σφαίρας μας, προσέφερε τὴν ἐπομένην, οὐκ ὀλίγον ἀξιοπερίεργον διὰ τὸ ἐμπόριον, ποσότητα δερμάτων καὶ σισυρῶν, ἅτινα εἰσάγονται εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἐντεῦθεν πάλιν ἐξάγονται δι' ὅλας τὰς λοιπὰς ἀγορὰς τοῦ κόσμου.

	Ὀλικὴ εἰσαγωγή.	Ὀλικὴ ἐξαγωγή.
Δασυμάλλον λυγκὸς (Raccoon)	525,000	525,000
Καστόρων (Beaver) - - -	60,000	12,000
„ (Chinchila)* - - -	85,000	30,000
Ἄρκτου (Bear) - - - -	9,500	8,000
Ἀλκυόνος (Fisher) - - -	11,000	11,000
Ἐρυθρὰς ἀλώπεκος - - -	50,000	50,000
Σκιοχρόου ἀλώπεκος - - -	4,000	4,500

* Ζῶον τῆς Μεσημβρινῆς Ἀμερ. μὲ πολὺτιμον σισύραν.

	Ὀλικὴ εἰσαγωγή.	Ὀλικὴ ἐξαγωγή.
Ἀργυροχρόου ἀλώπεκος - - -	1,000	1,000
Ἀλώπεκος λευκῆς - - - -	1,500	500
„ ψαρᾶς - - - -	20,000	18,000
Λυγκὸς - - - - -	55,000	50,000
Κορόνης (Martin) - - - -	120,000	15,000
Ἀμφιβίου Φιλανδρίας (Mink)	245,000	75,000
„ „ (Musquash)	1,000,000	150,000
Ἐνυδρίδος (Otter)† - - -	17,000	17,000
Φώκης (Fur seal) - - - -	15,000	12,000
Λύκου (Wolf) - - - - -	15,000	15,000
Εἰδους πτηνοῦ (Martin & Stone)	120,000	5,000
Σκιοῦρων (Squirrel) - - -	2,271,258	77,160
Αἰλούρων (Fitch) - - - -	65,091	28,276
Τῆς Σιβηρίας ζώου (Kolinski)	53,410	200
Ἰκτίδος (Ermine) - - - -	183,104	0

Ἐκ τῶν ἄνωθι εἰδῶν ἡ ἐταιρία αὕτη ἐξέθεσεν ἐκλεκτὴν συλλογὴν, ὡς καὶ ἄλλων διαφόρων θηρίων, ὥστε ὁ κλαδὸς οὗτος ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου καταστὰ εἰς τὴν μεγαλητέραν τοῦ ἀνάπτυξιν. Εἰς τὰς σισύρας ταύτας ἐννοητέον ὅτι δὲν περιλαμβάνομεν τὰ δέρματα τὰ διὰ τῶν χημικῶν προπαρασκευῶν ἢ βυρσοδεφικῶς εἰργασμένα πρὸς χρῆσιν τῶν τεχνῶν καὶ τοῦ ἐμπορείου. Διὰ ταῦτα σχηματίζεται πάλιν ἕτερος τεράστιος κλάδος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐργάζονται περίπου 250,000 χιλιάδες ψυχῶν διότι πρέπει νὰ γνωρίζετε ὅτι ἡ ποσότης τῶν τοιούτων δερμάτων χρησίμων διὰ ὑποδήματα, χειρόκτια, σάγματα, κιβώτια, πέλους, κ.τ.λ., ἀναβαίνει εἰς 60,000,000 λίτρας, αἱ ὁποῖαι, πρὸς 1 σελίνιον καὶ 6 πέννας ἢ λίτρα κατὰ μέσον ὅρον, δίδουν 4,500,000 λίρας στερλίνας ἐτησίως, ἀξίαν μόνον τοῦ δέρματος· ὅταν δὲ ἐξ αὐτοῦ κατασκευασθῶσι σανδάλια, κιβώτια, χειρόκτια, κ.τ.λ., δηλ. ὅταν προστεθῇ καὶ ἡ τέχνη τότε ἡ ἀξία τῶν ἀναβαίνει ἕως 15,000,000 λίρας τὸ ἔτος.

Ὅμοιως οἱ Κύριοι Ῥοβέρτος Κλάρκ καὶ υἱοί, καὶ ὁ Κύριος R. Drake ἕτερος τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας προμηθευτὴς σισυρῶν, ἐν ἀφθονίᾳ ἐκθέτουν πάμπολλα ὠραῖα δείγματα. Αἱ εἰς τοὺς ἀριθ. 31 καὶ 42 εἰκονογραφίαι δεικνύουν τὰ ὑάλινα ἀρμάρια εἰς τὰ ὁποῖα τὰ ἐτοποθέτησαν. Τὰ τοῦ ἀριθ. 42 εἶναι πολὺτιμα ἀξίζοντα 50 λίρας περίπου τὸ ἔν.

Ἡ Αὐστρία ὑπολογίζει ἐτησίως 105,824,000 λίτρας δερμάτων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τῆς εἰσαγωγῆς. Τὰ δὲ δέρματα τὰ ὁποῖα παράγει

† Ζῶον τῆς Ἀμερικ.

ἡ αὐτοκρατορία αὕτη εἶναι 61,049,000, ἀξίας περίπου 57,000,000 φιαρινίων.

Ἡ Ῥωσσία, μήτηρ τόσων ἀγρίων ζώων καὶ θηρίων τῶν ὁποίων τὰς σισύρας καὶ τὰ δέρματα ὅλοι τρέχουν ν' ἀγοράσωσιν ἀδρότατα, ἐσχημάτισεν ἀτελέστατα τὸν κλάδον τῆς ἐνταῦθα. Ναὶ μὲν ὑπάρχουν δείγματά τινα ὁπωσοῦν καλὰ, πλὴν τὴν ἀφθονίαν καὶ ποικιλίαν τὴν ὁποίαν ὅλοι ἐπερίμενον δὲν εὑρον. Ἡ ἔλλειψις αὕτη δικαιολογεῖται οὕτω πως. Προεῖδε, φαίνεται, ὅτι ὁλος ὁ κόσμος γνωρίζει, ὅτι αἱ κυριώτεραι σίσυραι τῶν λοιπῶν ἐθνῶν εἶναι τέκνα τῆς, ὅθεν δὲν ἔστειλεν ἄλλο εἰμὴ τὰ ἀπὸ μέλαν κατειργασμένον δέρμα σκευὴ τῆς, ὡς λεκάνας, οἰνοχόας, ποτήρια, κ.τ.λ., ἔργα πολὺ καινοφανοῦς καὶ παραδόξου τέχνης, λίαν εὐχρηστα καὶ διαρκῆ, τὰ ὁποῖα ἄλλως καὶ ὅταν πιάνῃς, καὶ ψηλαφητῶς ἐξετάζῃς, διὰ πολὺν ὥραν δὲν δύνασαι νὰ διακρίνῃς ἂν ἦναι ξύλινα ἢ δερμάτινα, καὶ οὐδὲν περιπλέον.

Ἡ Γαλλία διαπρέπει εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον μᾶλλον εἰς τὴν λεπτοβурсοδεψικὴν. Τὰ ὑποδήματα, σανδάλια καὶ χειρόκτια τῆς εἶναι ἀπαράμιλλα. Τὸ δωμάτιον τοῦτο τῆς Γαλλίας, ὅμοιον μὲ ἐκτεταμένον διαδρόμιον (passage) εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάρχει πᾶν γυναικεῖον κόσμημα, εἶναι τὸ μόνον ὅπερ οὐ μόνον χαρακτηρίζει μᾶλλον τὴν φιλοπονίαν, ἐπιτηδειότητα καὶ φιλοκαλίαν τῶν κορασιῶν τοῦ ἔθνους τούτου, ἀλλὰ καὶ τὸ ὁποῖον ἔκαμε τὰς ὠφελιμωτέρας πωλήσεις εἰς ὅλα τὰ ἄρθρα του.

Ἡ ἐυθηνὴ π. χ. ἔκθεσις τοῦ Κ. Δουφοσσὲ Μελνὸτ, ἐν τῇ ὁδῷ τῆς Εἰρήνης τῶν Παρισίων, περιβοήτου σανδαλοποιοῦ τῆς βασιλίσσης τῆς Ἰσπανίας, τῆς αὐτοκρατορίσσης Ῥωσσίας, τῆς Μαρίας Ἀμαλίας, τῆς αὐτοκρατορίσσης τῆς Βραζιλίας καὶ πλήθους δουκισσῶν καὶ ἄλλων ἡγεμονίδων, συνισταμένη ἀπὸ σανδάλια, ἐμβάδας καὶ ὑποδημάτια (botines) τῶν κομψοτέρων σχημάτων, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ γυναικεῖος ποὺς ἐνασμενίζεται, χρωμάτων θελκτικωτάτων ἀπὸ κατυφῆ, στόφαν, τρίχαπτα πιτσιλῖα ἢ τούλια χρυσοκέντητα ἢ μεταξουργημένα, εἶναι ἀμίμητος καὶ ἀνωτέρα πάσης περιγραφῆς.

Οἱ ἐν Παρισίοις γείτονες τοῦ ἐντίμου τούτου ὑποδηματοποιοῦ Κύριοι Ζουβὲν καὶ Κύριοι Χουμπυγγάν-Σαρδὲν, χειροκτιοποιοὶ γνωστοὶ εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, διότι ποτὲ Κυρία τοῦ συρμοῦ δὲν ἐννοεῖ ὅτι τὰ χειρόκτια τῆς εἶναι ἐκλεκτά, ἂν δὲν φέρωσι τὴν σφραγίδα ἐνὸς τούτων, ἔλαβον καὶ ἐνταῦθα θέσιν γειτονικὴν μὲ τὸν Κ. Δουφοσσὲ Μελνὸτ. Εἰς τὴν ἔκθεσιν αὐτῶν βλέπεις χειρόκτια τῆς ἱππικῆς, τῆς σπαθασκίας, τοῦ χοροῦ, τοῦ ψύχους,

ὑπενδυσμένα μὲ σισύραν, κεντημένα μὲ τρίχαπτα, μὲ μαργαρίτας, κ.τ.λ., παντὸς συρμοῦ καὶ ψιλὰ χειρόκτια στιλπνὰ (glacee).

Εἰς τὸ αὐτὸ δωμάτιον εὐρίσκεις τὰς πολυεξόδους κεντητὰς ἢ ποικιλτὰς μὲ λίθους, φλωρία, πτερὰ καὶ ψευδῇ ἄνθη καλύπτρας τῶν γυναικῶν. Εἰς τὸ ἴδιον εὐρίσκεις πλῆθος ἄλλων παρισινῶν ἄρθρων τὰ ὁποῖα τόσον σὲ παρακινοῦν νὰ τ' ἀγοράσῃς, δηλ. κεντημένα ὑποκάμισα, κεντημένας βρακοσύρτας, ψύκτρας ὀδόντων καὶ μαλλίων ἀπὸ ἐλέφαντα, ὠραιότητος θολίας (παρασόλια), πλουσίας μάστιγας, κομψοτάτας βακτηρίας, πῖλους, κ.τ.λ. Οὐ μακρὰν τούτων τέλος, διὰ νὰ κλείσω τὴν διεξοδικὴν ταύτην περὶ ὑφασμάτων περιγραφὴν, ὁ Κ. Κωνσταντῖνος Μπρεβὲτ ἐξέθεσε τὰ ψευδῇ ἐκ καμβρικήσου ρόδα, κρίνους καὶ λοιπὰ ἄνθη ἅτινα ἔπαιξαν καὶ ἠπάτησαν μὲ τὰ ψευδῇ φύλλα των, μὲ τοὺς ψευδεῖς ἀνθοφοροῦντας ἢ μαραινόμενους κάλυκας των καὶ τὸ ψευδὲς ὑγρόξηρον ἔδαφός των ἀνεξαίρετως ὅλους ὅσοι τὰ ἐπλησίασαν, ὥστε νὰ νομίσωσι προσφορὰν μᾶλλον τοῦ βοτανικοῦ κήπου λόρδου τινὸς ἢ ἔργα τῆς τέχνης. Τὸν Κ. Κωνσταντῖνον Μπρεβὲτ συναγωνίζονται μὲ πολλὴν ἐπιτυχίαν καὶ ἀξιοπρέπειαν τοῦ Κ. Γουνδὲ αἱ ψευδεῖς τρίφυλλοι πτελεαὶ τῶν Ἰνδιῶν, αἵτινες ἀφιερώθησαν εἰς τὴν βασιλίσσαν τῆς Ἀγγλίας, τὰ ἀνακτόχυτα σπέρανθα, τῶν ὁποίων τὰ ὡς βαθὺ βυσσινόχρουν κατυφῆ φύλλα των εἶναι ὅμοια μὲ τὰ τῆς φύσεως, τὰ φύλλα τοῦ κινναμώμου, ζωηρὰ καὶ ὅμοια τῶν κοκκινογουλίων, ὁ ποὺς τῆς Ἀφροδίτης, ἢ δίχρους μαρένθα, ἢ τρίχαπτος βεγαυνία καὶ πλῆθος ἄλλων εὐρωπαϊκῶν, ἀσιανῶν ἢ ἀμερικανικῶν ἀνθέων τὰ ὁποῖα ὅταν λέγω ὅτι ἀπατῶσιν ὅλους ὥστε νὰ τὰ νομίζωσιν ἀληθῆ, ἐννοῶ καὶ τὴν φράσιν καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς καὶ δὲν ἐξοκέλλω εἰς οὐδεμίαν ὑπερβολήν.

Ὀλίγοι τῶν ἀναγνωστῶν μας βέβαια γνωρίζουν τὴν ὑπαρξιν τοῦ περιέργου καὶ μεγαλοπρεποῦς ἐνταυτῷ ἀνθους, τοῦ ὁποῖου τὴν εἰκονογραφίαν δίδομεν εἰς τὸν ἀριθ. 226 ἐπικαλουμένου ἢ βασίλισσα Βικτωρία (Victoria Regia). Τὸ Ἀφρικανὸν τοῦτο φυτὸν ἀνεκαλύφθη τὸ 1837 ὑπὸ τοῦ σίρ R. Schomburgk εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Berbice τῆς Βρεττανικῆς Γουιένης, καὶ μεταφερθὲν εἰς Ἀγγλίαν ἐπωνομάσθη χάριν τῆς βασιλίσσης Victoria Regia. Ἡ διάμετρος τοῦ ἀνθους εἶναι 14 δακτύλους, καὶ τὸ φύλλον του 5 πόδας. Βλαστάνει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, ὡς ἐπιπλέον σῶμα, καὶ τὰ φύλλα του εἶναι τῶν ποικιλωτέρων καὶ ζωηροτέρων χρωμάτων, τὰ ὁποῖα ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν φύσιν ἀπῆντησέ ποτε. Τὸ τῆς εἰκονογραφίας

μας είναι κατ' αντιγραφὴν ἐνὸς κηρίνου, τ' ὅποσον ὑπῆρχε εἰς τὴν ἔκθεσιν πεπλασμένον ἀπὸ τὴν περίφημον τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας κηροπλάστριαν Κυρίαν Peachey. Ὁμοίως ἡ εἰκονογραφία 367 παριστάνει μίαν ἀνθοδέσμην κηρίνων ἀνθέων τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, τὰ ὅποια εἰς τ' ἀγγλικά δωμάτια ἡ Miss Lumsden ἄλλη περίφημος κηροπλάστρια ἐξέθηκεν.

XVI.

Σιδηρικά.

Τὸ Τζόλλφερέιν καὶ ἡ Ἀγγλία μόνον ἐξέχουσιν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου εἰς τὴν μαχαιροποιῖαν, ἀξιοποιῖαν καὶ ἐν γένει εἰς τὸ μέγα ἐκείνο πλῆθος τῶν σιδηρικῶν, τὰ ὅποια περιλαμβάνω ὑπὸ τὸν ἄνωθι τίτλον.

Τὸ Τζόλλφερέιν χαίρει τὰ πρωτεία, διότι τὰ ἐργοστάσιά του τῆς Reimischeid. τῆς Νουρεμβέργης, τῆς Sulz, τῆς Iserlohn καὶ Solingen, τὰ μόνα ἐφοδιάζοντα ὅλας τὰς ἀγορὰς τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου, εἶναι οὐχὶ τόσον διαβόητα διὰ τὴν ἐπίδειξιν ἢ διάρκειάν των, ὅσον διὰ τὴν εὐθηνότητα, ἥτις τοσαύτην διαφορὰν ἔχει ἀναλόγως τῶν ἄλλων, ὥστε οὔτε ἡ Ἀγγλία οὔτε ἡ Γαλλία δύνανται νὰ φθάσωσιν αὐτήν, ἐκτὸς ἂν τὰ ἡμερομίσθια ἐκπέσωσιν εἰς τὰ ἀγγλικά ἐργοστάσια ὅσον καὶ εἰς τὸ Τζόλλφερέιν, ἢ ἂν τὰ τοῦ Τζόλλφερέιν ὑψωθῶσιν ὅσον καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Ἡ εἰς τὸ εὐρύχωρον δωμάτιον τῆς Ὁμοσπονδίας ταύτης ἐπιθεώρησις τοῦ ξένου δὲν μένει ἄμοιρος εὐχαριστήσεώς τινος. Τὸ νὰ ἴδῃ τις ὅποιας μορφᾶς καὶ σχήματα ἢ ῥυκάνη, ὁ πρίων, τὰ κλεῖθρα, αἱ ἀξίναι, τὰ μαχαιρικά, τὰ ψαλῖδια, τὰ σιδηρὰ ὀλισθηρὰ πέταλλα τὰ ὅποια μεταχειρίζονται διὰ νὰ τρέχωσιν ἐπὶ τῶν πάγων, αἱ ἀλύσεις, αἱ ῥίμαι καὶ τὰ λοιπὰ ἄρθρα ἔλαβον καὶ ἔχουν, τὸ νὰ ἴδῃ τις διὰ μιᾶς ὅλα ταῦτα τὰ ἄρθρα, τῶν ὁποίων ἡ καταγωγὴ ἀναβαίνει εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, εἰς ποῖον βαθμὸν τελειοποιήσεως ἔφθασαν μέχρι τοῦδε, ὅτε ὁ ἀτμὸς διὰ ταῦτα εἶναι νοσώδης ἐπιδημία, ὀλιγοστεύσασα τὴν κυκλοφορίαν των, εἰς πᾶσαν πόλιν ὅπου ἤθελε προχωρήσει, εἶναι νέον ὥραϊον μάθημα τὸ ὅποσον μὲ μέγιστα δίδακτρα δὲν ἐδύνασο ἀλλαχοῦ νὰ διδαχθῇ.

Οἱ ἐν Heilbronn (Wurtemberg) Ἀδελφοὶ Dittmar εἶναι οἱ περιφημότεροι ἐκθέται ξυραφίων, πλὴν ὅσον ἄριστα καὶ ἂν ἦναι τὰ ἔργα των, ἀφίνων τὴν ἀξίαν κατὰ μέρος, λέγω ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐτελειοποιήθη μεγάλως.

Τῶντι, ἡ Sheffield εἶναι ἡ πόλις τῆς Ἀγγλίας διὰ δὲ σιδηρικά ὅ,τι τὸ Μάνγκεστερ, ἡ Νοττιγκάμη καὶ τὸ Γλάσκον διὰ τὰ λοιπὰ ὅσα ἄχρι τοῦδε περιέγραψα. Ἡ πόλις αὕτη ἐφιλοτιμήθη νὰ στολίσῃ τὰ δωμάτιά της οὐ μόνον μὲ δείγματα παντὸς ἄρθρου καὶ πάσης τέχνης, ἀλλὰ καὶ νὰ κατατάξῃ αὐτὰ μὲ ὕψος ἄξιον τοῦ λαμπροτέρου ὀπλοστασίου τῆς Εὐρώπης. Εἶναι περιττὴ ἡ λεπτομερὴς ἐξέτασις αὐτῶν, διότι παρελείφθησαν πολλὰ ἄλλα σπουδαιότερα, ὅθεν ἀναφέρω μόνον ὡς λίαν περιέργα τὰ ἐπόμενα δύο.

Πρῶτον τὸ τρόπαιον τῶν σιδηρικῶν τῶν Rodgers καὶ Γιῶν, τῶν ἐν τῇ εἰρημένῃ πόλει, ὅμοιον ὀκταέδρου πυραμίδος τῆς ὁποίας τὰ πλευρὰ περιέχουσιν ξυράφια, περόνια, ψαλῖδια, μαχαίρια, κτλ., ἡ δὲ κεφαλὴ εἶναι μέγα πολυλέπιδον μαχαίριδιον, ἔχον σχῆμα ἐκείνων τὰ ὅποια μεταχειρίζονται διὰ τὰς γραφίδας καὶ μῆκος περίπου ὑποδεκαμέτρου. Τὸ μαχαίριδιον τοῦτο περιέχει 96 λεπίδας, δηλ. μαχαίριων, πριόνων, στροφέων, κτλ. Ἐννοητέον δὲ ὅτι ἐξετέθη μόνον ὡς δείγμα καὶ δὲν εἶναι τόσον διὰ χρῆσιν.

Οἱ ἴδιοι ἐξέθεσαν ἐπὶ τινος μικρᾶς πλάστιγγος 12 ψαλῖδια τελείας κατασκευῆς, πλὴν μικρότατα, δηλ. ἐπὶ τῆς ἄλλης πλάστιγγος ὑπάρχει βάρος ἡμίσεως κόκκου (grain) καὶ μόλις τὰ 12 ὁμοῦ ζυγίζουν τὸ βάρος τοῦτο. Ἐν τούτοις ταῦτα τὰ ὅποια μόλις δύνασαι νὰ ἴδῃς εἶναι τόσον τέλεια, ὥστε δι' ἐνὸς τούτων δύνασαι νὰ διχοτομήσῃς μίαν τρίχα τῆς κεφαλῆς σου.

Ὁ Κ. Ἰωσήφ Μαππὲν ἐξέθεσεν ὡραιότατα ξυράφια τῶν ὁποίων ἡ λαβὴ εἶναι ἀπὸ ἐλέφαντα ἢ ἄλλου εἴδους κέρατον σπανίου ζώου. Τὰ εἰς τὸν ἀριθ. 174 μαχαιροπέρονα εἶναι ἐπίσης τῶν Κυρίων Μαππὲν τῆς Sheffield ἀπὸ ἠλεκτροάργυρον, καὶ ἑλληνικοῦ ῥυθμοῦ. Οἱ Κύριοι Ἰωάννης Οὐάτερ καὶ Σντρ. καὶ οἱ Κύριοι Τοῦρνερ καὶ Σντρ. τὸν ἀκολουθοῦν μὲ ὄχι ὀλιγώτερον ἀνταγωνισμόν.

Ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας καὶ τοῦ Τζόλλφερέιν, αἱ Ἰνδία ἐξέθεσαν σιδηρικά πολὺ πλησιάζοντα τὰ εὐρωπαϊκά. Τὰ σιδηρικά ταῦτα εἶναι ἀπόγονα τῶν ἀγγλικῶν, ὅθεν δὲν πρέπει τις νὰ ἐκπληττεται διὰ τὴν μὲ τὰ εὐρωπαϊκὰ μεγάλην των ὁμοιότητα.

Ὁ εἰς τὸ περιαύλιον τοῦ Ἀγίου Παύλου ἐν Λονδίνῳ Κ. Chubs εἶναι ὁ ἐκθέτων περισσότερα εἶδη

κλείθρων τῆς πλέον ἀποκρύφου κατασκευῆς, εἴτε διὰ τὰς θύρας τῶν οἰκιῶν, εἴτε διὰ τὰ σιδηρὰ ταμεῖα.

Σχεδὸν ὅλα τὰ σιδηρικά ταῦτα εἶναι καταγωγῆς ἀρχαιοτάτης. Γνωρίζουσιν ὅλοι λ. χ. ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶχον τὸ ψαλίδιον, τὸ σκεπάρνιον, τὸν πέλεκυν, τὴν ἀξίνην, τὸν πρίονα, τὴν ῥυκάνην, τὴν σμίλην, τὰς ἀλύσεις, τὴν ἄγκυραν καὶ τὰ κλείθρα, ἐκτὸς μάλιστα τῶν κλείθρων τῆς θύρας μετεχειρίζοντο τὸν μάνδαλον, τὸν κατοχέα καὶ τὸν μοχλὸν ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου, ὅστις διεσταύρωνε τὴν θύραν.

Ὁ κρίκος τὸν ὁποῖον ἔθετον ὡς καὶ σήμερον ἐκτὸς τῆς θύρας διὰ στολισμὸν, ὅστις ἐκρεμάτο ἀπὸ τὸ στόμα κεφαλῆς θηρίου ἂν ἦτο χρυσοῦς, ὠνομάζετο κορώνη, ἂν δὲ ἐχρησίμευε διὰ κρούσιμον, ὡς τὸ παρ' ἡμῖν λεγόμενον σίδηρον τῆς θύρας, ῥόπτρον ἢ καὶ κόραξ, διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ σίδηρον τοῦτο εἶχε τὴν κεφαλὴν τοῦ ὁμωνύμου πτηνοῦ.

Εἰς περιγραφὰς περὶ τῶν ἀρχαίων κουρεῖων ἀπαντῶνται δύο εἰδῶν ψαλίδια, ἢ ψαλὶς καὶ ἡ διπλὴ μάχαιρα, τὰ ξυράφια καλούμενα ξυρά, φυλαττόμενα ὡς καὶ τὰ σημερινὰ εἰς μικρὰ κιβώτια τὰ ὁποῖα ἐπωνόμαζον ξυροθήκας ἢ ξυροδόκας. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν ἐξύριζον τὰς τρίχας τοῦ προσώπου των, πρὸ πάντων οἱ φιλόσοφοι, ὅθεν καὶ ἡ παροιμία διὰ τοὺς ὅσοι ἔτρεφον τὸν πώγωνα διὰ νὰ φαίνωνται σεβασμιώτεροι. Πωγωνοτροφία φιλόσοφον οὐ ποιεῖ." Πλὴν ἐπὶ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἤρχισεν ὁ συρμὸς τοῦ ξυρίζεσθαι, καὶ ὁ Πλούταρχος (Θεμιστοκλ. Κ. 5) λέγει, ὅτι ἔπραττον αὐτὸ διότι εἰς τὸν πόλεμον ἐρχόμενοι οἱ στρατιῶται εἰς χεῖρας μὲ τοὺς πολεμίους ἐβλάπτοντο.

XVII.

Φυσικὰ προϊόντα, ὀρυκτὰ καὶ μέταλλα.

Ἴδου ἐν κεφάλαιον τὸ ὁποῖον περιέχει τόσῃν ἐλαστικότητι, ὥστε δύνασαι νὰ τὸ ἐκτείνῃς ὅσον θέλεις καὶ, χωρὶς νὰ εἴπω ὑπερβολὴν, δύνασαι περὶ αὐτοῦ νὰ συγγράψῃς εἰκοσάτομον ἐγκυκλοπαιδείαν, καὶ τὸ ὁποῖον, μὲ ἀπειρον τῆς ψυχῆς μου λύπην, εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ συντέμω ὅσον δύναμαι, ὅπως χωρέσῃ εἰς τὴν ἐπιπόλαιον ταύτην ἔποψιν τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου.

Γάλλος τις συγγραφεὺς λέγει: "Θέλεις νὰ πληροφορηθῇς εἰς ποῖον βαθμὸν ὁ πολιτισμὸς ἐπροχώ-

ρησεν εἰς ἓν ἔθνος, ἐξέτασε πόσον σίδηρον καταναλίσκει κατ' ἔτος καὶ θέλεις τὸ μάθει."

Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀναχωρῶν τις, ἥτις ἂν καὶ δὲν ἦναι ὀρισμὸς γενικὸς περιέχει ὅμως μέγα μέρος τῆς ἀληθείας, βλέπει τὴν Ἀγγλίαν τὴν οὖσαν πρὸ 100 ἐτῶν τῶντι ὀπισθεν πολλῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης, βλέπει, λέγω, αὐτὴν σήμερον ἐξέχουσιν ὅλων, διότι τὸ 1750 μόλις παρήγε σίδηρον 30,000 τόνων, τὸ 1800 τὸ ποσὸν ἀνέβη εἰς 180,000, τὸ 1825 εἰς 600,000 καὶ σήμερον ἔφθασε μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ 2,250,000 δηλ. τὰ μεσημβρινὰ Οὐέλς (Wales) δίδουν 700,000 τόνους, τὸ μεσημβρινὸν Στάφφορδσχερ 600,000 καὶ ἡ Σκωτία ἄλλας 600,000 τόνους, ἀποτελοῦντα ὅλα ὁμοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπαρχιῶν τὸ μέγιστον ποσὸν 2,250,000 τόνων. Συνοπαδὸς πιστὸς τοῦ σιδήρου εἶναι ὁ γαιάνθραξ τοῦ ὁποῖου ἡ ἐξόρυξις ἀναβαίνει κατ' ἔτος εἰς 35,000,000 τόνων, ἀξίας 9,000,000 λιρῶν. Ἀνάλογος τοῦ σιδήρου αὐξησης ἀπαντᾶται καὶ εἰς τὸν χαλκὸν τῆς Μ. Βρεττανίας, ἥτις τὸ 1744 παρήγε μόνον 7,000 τόνους χαλκοῦ καὶ τὸ 1844 ἀνέβη εἰς 150,000 τόνους. Τὸ 1770 ὁ ἐτήσιος χαλκὸς τοῦ βασιλείου τούτου ἐτιμᾶτο μόνον 170,000 λίρας καὶ σήμερον μόνον τὸ Cornwall, ἥτοι μία ἐπαρχία, παράγει χαλκὸν ἀξίας 900,000 λιρῶν.

Ὁ Ἰνδικὸς λευκοσίδηρος (zinc), ὁ μόλυβδος, τὸ ἀντιμόνιον, τὸ οὐράνιον, τὸ ἀρσενικόν, ὁ ἄργυρος καὶ ὁ χρυσὸς εἶναι μέταλλα εἰς τῶν ὁποίων τὴν ἐξόρυξιν ἡ Ἀγγλία δὲν δύναται νὰ καυχῇθῃ πολὺ, πλὴν μεγίστη κατανάλωσις καὶ εἰσαγωγὴ αὐτῶν γίνεται εἰς τὴν ἐπικράτειαν ταύτην.

Εἰς τὸ ἡνωμένον βασίλειον τῆς Μεγάλης Βρεττανίας τὸ 1850 ἡροτρεύθησαν 56,522,970 στρέμματα (acres) γῆς, τὰ ὁποῖα παρήξαν 140,000,000 λιρῶν δημητριακοὺς καρπούς. Διὰ νὰ λάβετε δὲ ἰδέαν ὁπόσον αἱ τιμαὶ των ἦσαν ὑψωμέναι εἰς τὸ εἰρημένον βασίλειον πρὸ ὀλίγων ἔτι χρόνων, σημειῶ κατὰ τὴν στατιστικὴν τοῦ K. Spackman τοῦ 1843, ὅτι μόνον 46,522,970 στρέμματα γῆς ἡροτρεύθησαν κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, δηλ. 10 ἑκατομμύρια ὀλιγώτερον, καὶ οἱ δημητριακοὶ καρποὶ ἐτιμήθησαν 279,137,820 λίρας· ἡ δὲ ἀξία τοῦ βρεττανικοῦ σίτου μέχρι τοῦ 1830 καὶ 1835 ἦτο 102 σελίνια καὶ 7 πέννας· ἀπὸ τοῦ 1842—45, 80 σελίνια, καὶ σήμερον μόλις 40—44 σελίνια.

Ἄν ἡ βελτίωσις αὕτη χρεωστῇται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῶν δασμῶν καὶ φόρων, δὲν δύναται ἡ Μεγάλη Βρεττανία νὰ μὴ πέμψῃ καὶ μικρὸν χαιρετισμὸν πρὸς τὰ 50 ἐν Δονδίνῳ ἑλληνικὰ καταστήματα τὰ ὁποῖα φέροντα ἐκ τοῦ Πόντου, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅλης τῆς Αὐβίας καὶ

τοῦ Δέλτα τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς ἐσύστησαν τοιοῦτον ἰσχυρὸν ἀνταγωνισμόν, ὥστε ἂν λείψωσι μίαν ἡμέραν, τὸ μέγα τοῦτο ἔθνος μὲ ὅλον τὸ πελώριον μεγαλεῖόν του ἐπαισθητῶς θέλει αἰσθανθῇ τὴν ἑλλειψίν των.

Ἀφίνων κατὰ μέρος τὴν ἐξαγωγήν τῶν ἀποικιακῶν καὶ ὑφασμάτων, τὰ ὅποια τὰ ῥηθέντα καταστήματα ὁμοῦ μὲ ἕτερα 70 τῆς Μαγκεστρίας καὶ Λιβερπούλης κάμνουν καὶ τὰ ὅποια ἐπίσης ἐφοδιάζουν ὅλην τὴν Τουρκίαν, μεσημβρινὴν Ῥωσσίαν, Ἑλλάδα καὶ Αἴγυπτον μὲ ταῦτα, καὶ ἐρχόμενος εἰς τὸ περὶ εἰσαγωγῆς κεφάλαιον, παραθέτω ἐνταῦθα τὸν ἀξιοσημείωτον τοῦτον πίνακα τῶν ξένων προϊόντων ὅσα κατὰ τὸ 1851 εἰσῆχθησαν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τῶν ὁποίων τὸ μεγαλύτερον ποσὸν, διόλου δὲν διστάζω νὰ βεβαιώσω, ὅτι διήλθεν ἀπὸ τὰς χεῖρας ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων.

Σίτος	3,778,435	κουόρτερ
Ἄλευρον	1,102,380	„
Κριθὴ	1,042,801	„
Βρώμη	1,167,177	„
Κύαμοι	449,493	„
Λινάριον	1,821,588	„
Ἀραβόσιτος	1,286,281	„
Κάναβις	1,048,638	„
Λίπος	1,241,781	„
Μαλλία	72,674,683	„

Ἡ Ἀγγλία δύναται νὰ καυχηθῇ ἐπίσης διὰ τὰ ἀρμυρὰ κρέατά της, ὧν ὡραιότατα δείγματα ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα, διὰ τὴν κατανάλωσιν τῆς ζακχάρως, τοῦ καφέ, τοῦ τείου καὶ τῶν ξηρῶν καρπῶν. Παραθέτω δὲ ἐπίσης, πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀφορῶντος τὴν Ἀγγλίαν μέρους, τὸν ἐπόμενον πίνακα τῶν εἰσαχθέντων προϊόντων κατὰ τὸ 1850.

Εἰσαχθέντα προϊόντα καὶ εἶδη κατὰ τὸ 1850 εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

Νεοσφάκτου κρέατος	1,316,224	λίτραι
Ἀλατισμένου βοϊδίου	13,851,114	„
Χοιρίνου κρέατος	23,659,664	„
Χοιρίνου ἡμιπάχους (bacon)	37,667,934	„
Χοιρομερίων	1,821,344	„

Τὸ ὅλον 125,336,288 λίτραι.

Βουτύρου 35,902,720 λίτραι

Τυρίου 38,257,296 „

Πάχους χοίρου 25,516,768 „

Γαιομήλων 7,533,728 „

Ῥῶν 101,761,995 „

Κοκκάλων 27,183 τόνου

Πτηνοκόπρου (κουτσουλιαῖς) 116,926 „

Ἐλαιον 65,055 „

Ἐξω τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος ἴστανται ὡς γίγαντες μέγιστα τεμαχία γαιανθράκων, τοὺς ὁποίους ἐκ τῶν διαφόρων γαιανθρακωρυχείων τῆς Ἀγγλίας μετεκόμισαν ἐνταῦθα. Μεταξὺ τούτων διεκρίθη ὁ τῶν Κυρίων Ριχάρδου Χαῖνς καὶ Τίῶν, δεῖγμα κολοσσιαῖον τοῦ Στάφφορδσχερ, ἔχων ὕψος 10 ὀργυῶν, 9 ποδῶν καὶ 6 δακτύλων, περιφέρειαν 21 ποδῶν καὶ 10 δακτύλων καὶ βάρος 13 τόνων.

Ὁ γαιάνθραξ οὗτος ἀνεβιβάσθη 70 ὀργυῖαι ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς εἰς τὸν πυθμένα τοῦ λατομείου του, καὶ ὑψώθη 165 ὀργυῖαι μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς διὰ τὴν ἰδὴ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

Ὁμοίως ὁ Κ. Ρ. Βαρρόου ἐξέθεσεν ἕτερον μέγιστον γαιάνθρακα, ζυγίζοντα 24 τόνους. Ἐξήχθη δὲ ἐκ τῶν λατομείων τοῦ δουκὸς τοῦ Δεβονσχερ ἀπὸ βάθος περίπου 460 ὀργυῶν.

Ὁ Κ. Ἐδουάρδος Oakely ἐξέθεσε μονοκόμματον στήλην, ὁμοίως ἀπὸ μέλανα ἄνθρακα, κομψοτάτην, ὡς νὰ ἦτο ἀπὸ μαῦρον μάρμαρον, ζυγίζουσαν περίπου 16 τόνους. Ἡ στήλη αὕτη εἶναι κατεσκευασμένη ἀπὸ ἄνθρακα τοῦ γνωστοτάτου ἐκείνου λατομείου τοῦ Flintshire (εἰς τὰ βόρεια Ουέιλς, οὗ τινος τὸ μήκος εἶναι περίπου 40 μίλια, ἀπὸ βορρᾶν πρὸς μεσημβρίαν, τοῦ ὁποίου ἔσκαψαν ἤδη 1,300 στρέμματα (acres) τὸ ὁποῖον ὑπάρχει πρὸ 30 ἐτῶν καὶ τὸ ὁποῖον χορηγεῖ καθ' ἐβδομάδα 2,000 τόνους.

Ἐκτὸς τῶν γαιανθράκων τούτων εἰς τὴν τάξιν ταύτην τῶν ὀρυκτῶν δύναται τις νὰ ἴδῃ διαφόρους πολυτίμους λίθους τῆς Ἀγγλίας, ὡς τοὺς ἀχάτας τοῦ Κ. Ουίλλιαμ, τοὺς μαργαρίτας τοῦ Κ. Ἰωάννου Νέλη, τοὺς ὁποίους ἠλέυσαν εἰς Ἀβερδὴν, τοῦ Κ. Μαγδόναλ τοὺς καλαΐδας, θεία διάφορα ἀποκρυσταλλωμένα, φωσφορικὰ μαλάκια, τιτάνους διαφόρους, πολλὰ εἶδη λίθων, μετάλλων, ξύλων καὶ καρπῶν τῆς γονιμωτάτης ταύτης νήσου, τὴν ὁποίαν ἂν ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἐβλεπε σήμερον, ἤθελεν αἰσχυρῶς διὰ τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους λέγεται ὅτι ἐπρόφερεν, ὅτε ἐπάτησε τὸ ἔδαφός της, δηλ. ὅτι εἶναι ἀξία νὰ κατοικηθῇ ἀπὸ χοίρους καὶ ὄχι ἀνθρώπους.

Παράρτημα τῆς Ἀγγλίας εἶναι αἱ Ἰνδία, ἃς μὴ διέλθω λοιπὸν σιωπηλῶς τὴν γῆν ταύτην τῆς ἐπαγγελίας, ἥτις ἀφοῦ ἐστόλισε τὴν ἀγγλικὴν ἔκθεσιν μὲ ὅ,τι χρυσοῦν, ἀδαμάντινον καὶ μεταξωτὸν κάλλος εἶχε, τὴν πλουτίζει ἔτι καὶ μὲ τὰ δῶρα τῆς φύσεως καὶ τοῦ κλίματός της. Εἰς ταύτην ὑπάρχουν 30 ἡ

40 δείγματα σιδήρου ὄλων τῶν ποιοτήτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων διεκρίθησαν τὰ μαγνητικὰ σίδηρα τῆς Vizagapatam, τὸ εὐῶδες σίδηρον τῆς Τερού ἀπὸ τὸ Ἀσσάμ, καὶ τὸ εὐῶδες σίδηρον τῆς Ἰνδὸρ μετὰ τοῦ ξύλου τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται διὰ νὰ τὸ κάμνωσιν εὐῶδες· ὑπάρχουν δὲ θεϊκὸν ἀντιμόνιον, εὐῶδες ἀντιμόνιον τῆς Μαδράς καὶ τῆς Βόρνεο, ἀφθονία χαλκοῦ, μολύβδου, λευκοσιδήρου, χρυσοῦ, ἀργύρου, ὁ λίθος τὸν ὑποῖον ὀνομάζουν monzligool, ὁμοιος μὲ τοὺς τῶν σφραγίδων τῶν ὥρολογίων, τοῦ ὑποῖου μέγα ἐμπόριον γίνεται μὲ τὴν Κίαν, διότι ἐκεῖ τοὺς μεταχειρίζονται διὰ τὰ ἐνδύματα καὶ ἐπιβραχιόνια, κρύσταλλα διάφορα, λίθοι διαφόρων σκληροτήτων, ποικίλα δείγματα γαιανθράκων, λευκὸν καολίνον, μαγνητικὸν καολίνον, καολίνον διὰ σινικὴν ζύμην καὶ ἐν γένει 23 εἶδη καολίνου, πολυτιμωτάτου εἰς τὴν χημεῖαν, σμηγματόλιθος, ἀμέθυστος κουάρκιος, πολλὰ εἶδη συενίτου, σελινίτου, τιτάνου, ὑαλίτου, ἄλατος ἐκκαθαρισμένου, ἀνθρακικῆς ποτάσης, μάρμαρα ποικίλων εἰδῶν, πρὸ πάντων τὰ ψαρὰ ἐκεῖνα διὰ τὰς λιθογραφίας, δολομίται λίθοι, ὄστρακα τοῦ Μαδράς, λευκώτατος γρανίτης τῆς Chingleput καὶ πορφυρίτης τῆς Σεριγγαππητὰμ, σπογγόλιθοι, λεπιδόλιθοι, βύρηλος, καρχηδώνιος, λινέλαιον, ἔλαιον ἀπὸ λίπος, 150 διάφορα φαρμακικὰ ἔλαια ἢ χημικὰ ῥευστὰ, φέροντα 150 τῆς Ἰνδικῆς χημεῖας ὀνομασίας, ἀξιολογώτατον ἄλευρον ἀπὸ σῖτον τῆς Καλκούτας, βρώμη καὶ 45 δείγματα ὀρυζίου τῶν καλλιτέρων ποιοτήτων, ξηροὶ καρποὶ τῶν Ἰμαλαίων, καφές, νικοτιανή, ὄπιον, κιννάμωμον, ζάκχαρις, γούτα-πέρκα, πλῆθος ἀρωματικῶν ἐλαίων, Ἰνδικὰ διάφορα, ἀρωματικά ξύλα, ἀρωματικοὶ καρποὶ, τῶν ὁποίων ἕκαστος φέρει τὸ ἐγχώριον ὄνομά του, τὸ ὁποῖον ἐὰν ἀνέφερα ἔπρεπε νὰ συγγράψω μᾶλλον λεξικὸν ἢ περιγραφὴν, βάμβαξ, λινάριον, κάνναβις, μέταξα, 117 εἶδη Ἰνδικῶν ξύλων τῶν Ἰμαλαίων, τὰ ὁποῖα ὡς βιβλία εἶναι κατεσκευασμένα, μὲ τὰς διαφόρους ὀνομασίας των, χρήσιμα εἰς τὴν βιομηχανίαν, καὶ τὰ ὁποῖα οὐδεμία ἐπικράτεια δύναται νὰ διαφιλονεικήσῃ, ὡς καὶ ἕτερα εἶδη ξύλων ἑτερογενῶν, ὄλων τῶν χρωμάτων, τὴν ὑπαρξιν τῶν ὁποίων οὔτε κἂν ὠνειρεύεσο, καὶ ὀρυκτολογικὴ καὶ ζωοφυτικὴ συλλογὴ, τὴν ὁποίαν ὁ δόκτωρ Boyle ἔκαμιν εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Βεγκάλης, τῆς περιεργότερας ἐπεξεργασίας, διότι δεικνύει τὰ εἶδη τὰ ὁποῖα οἱ ἐφευρεταὶ τῆς χημεῖας Ἀραβες, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες, μετεχειρίζοντο. Συνίσταται δὲ ἀπὸ 193 εἶδη ῥιζῶν, δηλ. λιθόσπερμα, πολύποδα, ἐλλέβορα, εὐλόφια, ἐνόφια, κ.τ.λ., ἀπὸ 165 εἶδη φυτῶν, ἀπὸ 470 εἶδη διαφόρων ξηρῶν καρπῶν καὶ καναβουρίων, 12 εἶδη διαφόρων

γαιανθράκων, 202 μεταλλικῶν ὀρυκτῶν καὶ 33 τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου, δηλ. κοράλλια, ὄστρακα, μαργαρίτας, κ.τ.λ.

Δευτέρα ἀποικία ἣτις ἐτελειοποίησε τὰ δωμάτια τῆς Ἀγγλίας μὲ τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς καὶ τὰ φυτὰ τῆς εἶναι τὸ Καναδὰ τῆς Ἀμερικῆς. Ὁ σῖτος τῆς χώρας ταύτης εἶναι ἐκ τῶν καλλιτέρων, ἵνα μὴ εἴπω ὁ καλλίτερος. Οἱ κόκοι τοῦ εἶναι μεγάλοι καὶ ὄχι τόσον ξηροὶ, καθαρώτατοι καὶ κλίνοντες εἰς τὸ λευκὸν ἢ κίτρινον. Ἡ βρώμη, οἱ ἄρακες (βιζέλια), οἱ κύαμοι, ἡ κριθή, τὸ ἄλευρον, ὁ καπνὸς, τὸ ὀρύζιον, τὰ κάρνα καὶ μέγιστος ἀριθμὸς ὀρυκτῶν εἶναι τὰ πρῶτιστα ἄρθρα τὰ ὁποῖα σχηματίζουν τὴν ἑκθεσιν τῆς μεγάλης ταύτης χώρας.

Τὸ Καναδὰ ἐξέθεσε πρὸς τοῦτοις ὠραιότατα δείγματα χρυσοῦ τῶν ἐκτεταμένων μεταλλείων του, διαφόρους μικροὺς λίθους διὰ στολισμὸν οὐχὶ πολυτίμους μὲν, ἀλλὰ σπανίους. Τὰ προϊόντα τῆς γεωργικῆς τοῦ Καναδὰ χαίρουν μεγίστην ὑπόληψιν διότι κατὰ τοὺς ἑξ μῆνας τοῦ χρόνου ὁ τόπος οὗτος εἶναι κεκαλυμμένος ἀπὸ πάγη καὶ χιόνας, ὅθεν ἡ γῆ μένει ἀκαλλιέργητος, ἀπὸ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀπριλίου ἡ χιὼν διαλύεται καὶ εἰς τὸ διάστημα τοῦτο τῶν ἑξ μηνῶν σπείρουν καὶ θερίζουν ἐπὶ ἐφόρου καὶ καλοχύμου γῆς. Τοῦ ἄνω Καναδὰ αἱ ὦραι δὲν εἶναι τόσον δριμεῖς ὡς τοῦ κάτω, δηλ. τὴν Νέαν Σκωτίαν (Nova Scotia) καὶ Νέον Βρουμβίχ. Εἰς τὴν περιεργωτάτην καὶ ἀφθονον ἑκθεσιν τοῦ Καναδὰ ἀπαντῶνται πυραμίδες τινες καὶ σωροὶ διαφόρων εἰδῶν ξύλων, πάντῃ ἀλλοίων τῶν ὅσα ἄχρι τοῦδε εἶδον, σκληροτάτων καὶ μὲ ὠραίας ἵνας. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν διεκρίθησαν ἡ λευκὴ πεύκη, ἡ κέδρος, τὸ κερασόξυλον, ἡ λευκὴ spruce (εἶδος πεύκης), τὸ hickory, τὸ tamarisk διὰ κατασκευὴν πλοίων, ἡ λευκὴ δρύς καὶ τὸ μέλαν καρυόξυλον.

Ἡ Βρεταννικὴ Γουιένα δὲν εἶναι κατωτέρα ὡς πρὸς τὴν ποικιλίαν τῶν ξύλων τῆς, τῶν ὁποίων ὑπάρχει πλησμονὴ ἐνταῦθα καὶ τῶν ὁποίων ἕκαστος φέρει ὄχι τόσον εὐφωνον ἐγχώριον ὄνομα· πρὸς τοῦτοις ὑπάρχουν δείγματα τοῦ δένδρου τοῦ καφέ, ὠραίου βάμβακος, μετάξης, φασουλίων, μέλιτος καὶ τινων ἐγχωρίων τεχνουργημάτων.

Ἡ Νέα Αὐστραλία διεκρίθη πολὺ διὰ τὸν σῖτόν τῆς, ὅστις εἶναι σχεδὸν ὁ καλλίτερος τῶν ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ παλατίῳ καὶ ζυγίζει 64 περίπου λίτρας εἰς τὸ βούσχερ (ἀγγλικὸν κοιλὸν), τὰ ἀλατισμένα κρέατά τῆς ἄτινα, ἂν καὶ ἦλθον ἀπὸ ἀπόστασιν 16,000 μιλίων καὶ εἶναι ἀλατισμένα πρὸ τριῶν ἐτῶν, εἶναι ἐκλεκτότατα. Ἐν συντόμίᾳ ὅλαι αὗται αἱ ἀποικίαι τῆς Ἀγγλίας, ἔτι καὶ ἡ Ἀγία

Ἑλένη, τὸ Van-Dieman's Land καὶ ἡ Νέα Ζηλανδία χαρακτηρίζονται περισσότερο παντὸς ἄλλου εὐρωπαϊκοῦ ἔθνους διὰ τὴν ἀφθονίαν καὶ ἀπειρίαν τῶν προϊόντων, ὀρυκτῶν καὶ φυτῶν τῶν ἢ τεχνουργημάτων αὐτῶν, διὸ καὶ τὰ δωμάτια ταῦτα, δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι εἶναι μουσεῖα τῆς φυσικῆς ἱστορίας τῶν χωρῶν αὐτῶν.

Ἡ Μαυριτία καὶ αἱ νῆσοι Σέχελ ἐξέθεσαν μέταξαν, ἰνδικὰ κάρνα, ὀρύζιον, διάφορα πνευματώδη ρευστὰ, ὠραιότατα κάνιστρα κατεσκευασμένα ἀπὸ τὰ φύλλα τοῦ καρυοκόκου δένδρου καὶ ζάχαριν. Τὸ τελευταῖον τοῦτο προϊόν εἶναι τὸ πρῶτον στοιχείον τῆς ἐκθέσεως αὐτῶν, διότι καλλιεργούν εἰς 60,000 περίπου στρέμματα (acres) τὸ ζαχαροκάλαμον καὶ στέλλουν ἐτησίως εἰς τὴν Ἀγγλίαν 80,500,000 λίτρας ζαχάρως.

Τὸ Montserrat ἐξέθεσε τὸν περιεργότατον καρπὸν τοῦ δένδρου μαὸν, ὅστις φύεται εἰς τὴν Ἰαμάικαν, Κούβαν, Ἁγίον Δομίνικον, Πόρτο Ῥίκον καὶ τὴν Μεσόγειον Ἀμερικὴν.

Τὸ Barbadoes ἐξέθεσε τοὺς ἡδίστους τροπικοὺς καρπούς του, δηλ. τὸ ἀρτόκαρπον, τὰ ζαχαρόμηλα, τὰ γαλακτόμηλα (εἶδος ἀνανά), τ' ἀνόκατα (εἶδος περιφῆμων ἀχλαδίων) καὶ τὰς βανάνας του.

Τῆς Ἀντίγκας (Antigua) διεκρίθησαν τὰ ὀρυκτὰ ξύλα, τῶν νήσων τῆς Βαχάμης οἱ κήρινοι καρποὶ, διάφορα ὄστρακα, τὸ λινάριον καὶ τὰ ἀπὸ τὰς ἴνας τῶν δένδρων ὑούκα καὶ παλμέτο πλέγματά των.

Τῶν μεσημβρινῶν Ουέιλς ὑπάρχουν τὰ ἐξαίσια μαλλία. Ἐκ τῆς ἀποικίας ταύτης ἔρχονται κατ' ἔτος 23,000,000 λίτραι, ἀξίας 1,200,000 λιρῶν. Δύναται τις δὲ νὰ προσθέσῃ, ὅτι τὸ ὅλον τῶν μερινῶν μαλλίων, τὰ ὅποια ἀπὸ τὰς ἀποικίας τῆς Αὐστραλίας ἔρχονται εἰς τὴν Ἀγγλίαν, εἶναι περίπου 36,000,000 λίτραι.

Ἡ νῆσος Ταπροβάνη, καί τοι εἶναι εἰς τὸ πλευρὸν τῶν Ἰνδιῶν, δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν Ἑταιρίαν τῶν χωρῶν ἐκείνων, ἀλλ' ὑπάγεται ἀμέσως ὑπὸ τὸ ἀγγλικὸν στέμμα. Ἡ ἐκθεσις αὐτῆς εἶναι λίαν περισπούδαστος. Τὸ 1845 εἰσῆχθησαν εἰς τὴν Ἀγγλίαν 16,657,239 λίτραι καφὲ τῆς νήσου ταύτης. Ἐνταῦθα δὲ ἐξέθεσε δειγμάτων αὐτοῦ, ὡς καὶ ποικίλας εὐώδεις ρίζας. Τ' ἀρωματικὰ δένδρα τῆς, οἱ μαργαρίται, οἱ πολύτιμοι λίθοι, τὰ μέταλλα καὶ οἱ παντοῖοι καρποὶ τῆς εἶναι παροιμιακά.

Τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἑλπίδος ἔστειλε διάφορα ἔλαια, σίτους, ἀραβοσίτους, ἀλατισμένα κρέατα, στολὰς καὶ ἐνδυμασίας ἐγχωρίων, μαλλία γένους τοῦ εὐρωπαϊκοῦ μερινοῦ, τῶν ὁποίων ἐτησίως

ἐξάγει περίπου 25,000 λίτρας, ὡὰ τῶν στρουθοκαμήλων, τῶν ὁποίων ἐπίσης μεγίστη ἐξαγωγή γίνεται καὶ διάφορα ἄλλα ἄρθρα.

Τῆς Γαλλίας τὰ δωμάτια ἂν καὶ δὲν στεροῦνται δειγμάτων καὶ φυσικῶν προϊόντων, δὲν δύναται τις ὅμως νὰ τὰ κατατάξῃ εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ κόσμου τὰ ὅποια τοσοῦτον ἐπιπολαίως διέτρεξα. Ταῦτα χαρακτηρίζονται καλλίτερον ἀπὸ τὸ ὠραῖα ἀρώματα, τὰ σμήγματα, τ' ἀρωματικὰ ἔλαια καὶ ὕδατα τοῦ Κ. Βιολε, τὰ τουρσία, κομφέτα, σιοκολάτας, φιδὲν καὶ λεπτὴν ἄλευρον (βισεστέν).

Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς εἶπον ἀλλαχού ὅτι δὲν ἔστειλαν πολλὰ τεχνουργήματα, πλὴν εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο φαίνονται μὲ περισσοτέραν ψυχὴν.

Ἡ Ὁμοσπονδία αὕτη ἐξέθεσεν ὠραιότατα δειγμάτων ἀραβοσίτου τοῦ Ohio, τοῦ ὁποῖου οἱ κόκοι εἶναι πλέον πλακωτοὶ καὶ μεγάλοι παρὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ Γαλαζίου, ὠραῖα δειγμάτων βάμβακος, μάλιστα ἔφεραν καὶ τὰ βαμβακόδενδρα, τὰ ὅποια δὲν εἶναι χαμόκλαδα ὡς τῶν μερῶν μας, ἀλλ' ἔχουσιν ἀνάστημα 1 μέτρον καὶ ἐπέκεινα. Οἱ κλάδοι των εἶναι γυμνοὶ φύλλων καὶ λεπτοὶ, ἕκαστος δὲ περιέχει δύο ἢ τρία κάρνα ἐκ τῶν ὁποίων ὁ βάμβαξ καταρρέει καὶ ἐκχειλίζει ὡς λευκὴ χιὼν εἰς χάσμα βράχου σταθμεύουσα. Τὰ δειγμάτων τούτων εἶναι διάφορα· ἄρχονται ἀπὸ τὸ μολυβδόχρουν καὶ λήγουσιν εἰς τὸν ἀφρὸν τοῦ σμήγματος.

Οὐ μακρὰν αὐτῶν εἶναι τὰ μαλλία, ὁ σῖτος καὶ διάφοροι κάδοι ἀλεύρου, τοῦ εὐθηνοῦ καὶ ἀξιολόγου ἐκείνου ἀλεύρου τὸ ὅποιον εἰς τὴν Ἀγγλίαν συναγωνίζεται μὲ ὅλον τὸν σῖτον τῆς Μεσογείου, πλεῖστα δειγμάτων καναβουρίου, φάρου, καπνῶν, ἀρωματικοῦ σμήγματος, μολύβδου, ἰνδικοῦ λευκοσιδήρου (zinc), σμηγματολίθων, κηρίων ἀπὸ spermaceti, καὶ δειγμάτων τοῦ γλυκυτάτου ἐκείνου καρποῦ τῆς Βιργινίας τοῦ ὁποῖου ἐτησίως εἰσάγονται εἰς τὴν Ἀγγλίαν 31,628,886 λίτρας.

Ἐκτὸς τοῦ κουαρκίου τῶν βράχων οἱ Κύριοι Catlins ἐξέθεσαν ἓν εἶδος γαιώδους κουαρκίου τοῦ Μισισσιππῆ, ὁμοιάζοντος ἐξωτερικῶς μὲ μεγίστας, στρογγύλας καὶ ἀκαθάρτους βώλους τιτάνου, ὅταν δὲ κόψῃς αὐτὸν εἶναι ὅμοιος μὲ ἀπεκρυσταλλωμένον σπόγγον.

Ἡ Ῥωσσία κεχωρισμένη διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βεριγγίου ἐπὶ τοῦ ἄτλαντος ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν, ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου δὲν χωρίζεται εἰμὴ διὰ λεπτοῦ παραπετάσματος, τὰ δὲ φυσικὰ προϊόντα καὶ ὀρυκτὰ τῆς εἶναι τῆς εὐχαριστωτέρας

ἐπεξεργασίας. Ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος, ὁ μαλαχίτης λίθος, ὁ χαλκός, ὁ σίδηρος, ὁ σενίτης, τ' ἀπελιθωμένα ξύλα, ὁ ἀνατολικὸς ἀλάβαστρος, ὁ λευκὸς τίτανος, ὁ σινικὸς χοῦς, τὰ μάρμαρα, ὁ δολομίτης, ἡ μαγνησία, τὰ ὀρυκτὰ ἄλατα, ὁ ἀνθρακίτης, οἱ γαιάνθρακες, τὸ λευκόν, πράσινον καὶ κυανοῦν βιτριόλιον, ἡ πότασσα, ἡ ζάχαρις τοῦ μολύβδου, τὸ μουριάτιον (muriata) τοῦ λευκοσιδήρου τὸ ταρταρικόν ὀξύδιον (acide), ὁ σίτος, ὁ ἀραβόσιτος, τὰ φασούλια, ὁ ἐκ σουκούρας καφὲς, οἱ ἀλατισμένοι ἰχθεῖς, τὰ μαλλία τῶν προβάτων καὶ τῶν καμήλων καὶ ἐν γένει ὅλοι οἱ δημητριακοὶ καρποὶ ἦλθον καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν τῆς ποικιλίας καὶ ἀφθονίας.

Τοῦ Τζολλφερέιν ἡ ἑκθεσις εἰς τὸ εἶδος τοῦτο δὲν εἶναι ἀξιοκαταφρόνητος. Ὅτι δὲ μᾶλλον χαρακτηρίζει αὐτὴν εἶναι τῆς Πρωσσίας αἱ λεπταὶ χρωματισμέναι κόνες, αἱ ἐπονομαζόμεναι κόνες ultramarine διὰ χρῆσιν τῶν ζωγράφων καὶ πρὸ πάντων χρήσιμοι διὰ τὴν βαφὴν τῶν ταπήτων· τὸ ἄλευρον τῶν γεωμήλων κατεσκευασμένον ἄνευ τῆς χρήσεως οὐδενὸς χημικοῦ μίγματος, τῆς Βαυαρίας ἡ κοπανιστὴ κριθὴ καὶ τὰ δείγματα τοῦ ὑδραυλικοῦ λίθου τῆς Βιτεμβέργης ὀνομαζομένου chalk cement hardening, ὁμοίου τῆς πλακὸς τῆς Μελίτης, πλὴν κλίνοντος ὀλίγον εἰς τὸ κεραμόχρουν.

Ὁμοίως ἡ Πρωσσία ἐξέθεσε δείγματα ὥραιας ποτάσσης, τὴν ὁποίαν ἐπονομάζουν ferrocyanide potassium, ὁμοίαν μὲ κίτρινον ἀπελιθωμένον κηρίον καὶ μεγίστην φιάλην χλωριφόρμου, ἀπαραλλάκτου ἀπεσταλαγμένου ὕδατος. Ἐκ τῶν μετάλλων τοῦ ἔθνους τούτου ὑπερέχει ὁ σίδηρος, τοῦ ὁποίου κατ' ἔτος ὑπολογίζουσιν ὅτι ἐξάγεται ποσότης 224,000,000 λιτρῶν, ὅστις κυκλοφορεῖ εἰς τὴν Γερμανίαν, καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ ὁποίου ἀναλύεται εἰς τὴν Νασσάου, ὡς καὶ ὁ ἰνδικὸς λευκοσίδηρος τῆς Πρωσσίας, ὅστις τοσοῦτον ἐπροχώρησεν εἰς τὴν βιομηχανίαν τοῦ ἔθνους τούτου.

Τὸ ζίγκ διαιρεῖται εἰς μέταλλον καὶ κατασκευαστόν· τὰ δὲ ἐκτεθέντα μέταλλα τοῦ ζίγκου εἶναι τὸ θεικόν καὶ ἀνθρακικόν ἢ καλαμίνα, ἐκ τῆς λατινικῆς λέξεως calamus, διότι εἰς τὴν χύσιν του ὁμοιάζει τοὺς κορμούς τοῦ φυτοῦ τούτου.

Ἡ καλαμίνα εἶναι ἐν χρήσει ἀπὸ τοῦ 1435, πλὴν πρότερον δι' αἰῶνας τὴν μετεχειρίζοντο ὡς ἀπλήν γῆν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ὀρειχάλκου, διότι δὲν ὑπέθετον ὅτι περιεῖχε μέταλλον· ἀπὸ δὲ τοῦ ρηθέντος ἔτους ἐγνωρίσθη καλλίτερον. Τὸ ἡμιμέταλλον τοῦτο, τὸ ὁποῖον, φαίνεται, ἦτο ἐν χρήσει ἐκ τῶν ἀρχαίων χρόνων εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ὀρειχάλκου, κατὰ τὸν Κ. Βέργμαν δὲν εἶχεν ἰδιαιτέραν ὀνομασίαν

οὔτε ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας οὔτε ἀπὸ τοὺς Ἀραβας, τὸ δὲ ὄνομα ζίγκος κατὰ πρῶτον φαίνεται εἰς τὸν Θεόφραστον Παρασέλαν. Ὁ Ἀγρικόλας τὸ ὀνομάζει contrefeyn, ὁ Βούλος speltrina καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἰνδικὸν λευκοσίδηρον. Ὁ περίφημος Βράνδ τὸ 1735 ἀπέδειξεν ὅτι τὸ ὀρυκτὸν ἐκεῖνο τῆς Γερμανίας τὸ ὁποῖον ὀνομάζουν blende περιέχει ζίγκον, καὶ ὁ Κ. Van-Swab ἐξῆξεν αὐτὸ ἀπὸ τὴν βολωνιακὴν ψευδογαλέαν. Ὁ δόκτωρ Ι. Δόσσων παρετήρησεν ὅτι τὸ ὀξύδιον τοῦ ladis calamanaris ἦτο ὅμοιον ὡς τὸ τοῦ ζίγκου, ὁ δὲ Κ. Σχάμπιων ἐσύστησεν ἐργαστάσιον διὰ νὰ ἐξάξῃ τὸ μέταλλον τοῦτο ἀπὸ τὴν blende καὶ τὴν καλαμίνα, καὶ ἤρχισε πρῶτος νὰ τὸ ἐμπορεύεται μὲ τὴν Ἀγγλίαν.

Ἐκτοτε συνεστήθησαν αἱ διάφοροι ἐταιρεῖαι τῆς Γερμανίας καὶ Ἀγγλίας καὶ σήμερον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ μέταλλον τοῦτο τῆς Πρωσσίας, τὸ ὁποῖον μὲ ἄλλην καταλληλοτέραν λέξιν δὲν δυνάμεθα νὰ μεταφέρωμεν εἰς τὴν γλῶσσάν μας εἰμὴ μὲ τὴν συγγενὴ του καλαμίνα ἢ ἰνδικὸν λευκοσίδηρον, ὡς εἰς τὸν μεσαιῶνα ἐκαλεῖτο, εἶναι ἐκ τῶν χρησιμωτέρων εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὰς ὥραιας τέχνας.

Τῆς Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλλίας τὰ δωμάτια βρίθουσιν ὀρυκτῶν καὶ φυσικῶν προϊόντων, μάλιστα δὲ οὐδὲν εὐρωπαϊκὸν ἔθνος ἐξέθεσε τοσαῦτα ὅσα αἱ ἐπικράτειαι αὐταί. Ὑπάρχουσι δὲ εἰς τὰ εἰρημένα δωμάτια πλεῖστα δείγματα ἀσφάλτου καὶ σιδήρου. Ὁ Κ. D. M. Heredin ἐξέθεσε δύο μεγάλα τεμάχια μαγνητικοῦ σιδήρου, ὁμοίου μέλανος ἀκαθάρτου γαιάνθρακος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔνθεν κακέιθεν ὑπάρχουν φλέβες καὶ κηλίδες κίτριναι. Πρὸς τούτοις ὑπάρχουν δείγματα μολύβδου καὶ ἀργύρου τῆς Σοροσο καὶ Ἀλμορίας, ἡ τῆς σιέρα Ἀλμάγρε καὶ Καδὸρ, πλούσια δείγματα χαλκοῦ, χρυσοῦ καὶ μαρμάρου τῆς νήσου τῆς Ἀμερικῆς Πίνου (Pinos), ὡσαύτως ὑδατώδη μάρμαρα τῆς Καράρας καὶ 213 διάφορα εἶδη ξύλων τῆς Κούβας παντὸς βαθμοῦ χρώματος, μαλακότητος καὶ ὑδάτων, τὰ μάρμαρα ἐκεῖνα τῆς Πορτογαλλίας τ' ἀνοίγοντα εἰς τὸ ἐλαφρὸν πρασινόχρουν τῆς θαλάσσης, καὶ ἄλλων ἐλαφρῶν ἢ βαθέων χρωμάτων, χρήσιμα διὰ τοὺς ὅλους τραπεζῶν, δημητριακοὶ καρποὶ, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνεται ὁ ἀραβόσιτος μὲ καταμέλανας κόκους, ὥραια σιγὰρα τῆς Ἀβάνας, τῶν ὁποίων τὸ ἐν τιμᾷται περίπου ἐνὸς σελινίου, καὶ τὰ μάρμαρα τοῦ Κ. Ὀσκάρ Στάμπ.

Τὰ μάρμαρα ταῦτα ἐπονομαζόμενα τῶν Montetombolo ἐξήχθησαν ἀπὸ τὰ ὁμώνυμα λατομεῖα τῆς Τοσκάνης καὶ ἐξετέθησαν ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν, θεωροῦνται δὲ καλλίτερα τῆς Καράρας. Ταῦτα ὁ

εκθέτης των ἐπωνόμασε Πάρια, διότι εἶναι τὰ μόνα, τὰ ὅποια ὁμοιάζουν μὲ τὸν λίθον τῆς νήσου ἐκείνης, καὶ σήμερον ὅλοι οἱ ἐν Ἰταλίᾳ διαμένοντες Ἀγγλοὶ, Γάλλοι καὶ Γερμανοὶ γλύπται ταῦτα ἐκλέγουν διὰ τὴν ἐργασίαν των.

Περαίνων τὴν ἐπικράτειαν ταύτην περαίνω συγχρόνως καὶ τὸ κεφάλαιον τοῦτο, διότι τὰ φυσικὰ προϊόντα καὶ μέταλλα τῶν λοιπῶν ἐπικρατειῶν τῆς Εὐρώπης, δηλ. Αὐστρίας, Ἑλβετίας, κ.τ.λ., κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον περιέχονται εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τὰς λοιπὰς τάξιν, ὅθεν καὶ δὲν ἐμβαίνω εἰς διεξοδικωτέραν περιγραφὴν.

XVIII.

(100) Ἐργαλεία τῆς Γεωργικῆς.

Ὅτι εἶδομεν, ὅτι ἄχρι τοῦδε ἐξετάσαμεν δὲν ἀπαιτεῖται σαφήνεια διὰ τὰ μᾶς βεβαιώσῃ ὅτι καὶ ἐξαρτᾶται καὶ κατὰγεται ἐκ τῆς γῆς. Ξύλα, ὑφάσματα, ὀρυκτὰ, μέταλλα, πολύτιμοι λίθοι ὅλα ἔρχονται ἐξ αὐτῆς. Ἄλλ' ἡ κοινὴ αὕτη μήτηρ ποῦ μὲν εἶναι ἔφορος καὶ γόνιμος, ποῦ δὲ μετριωτέρα καὶ ἄλλου πάλιν ξηρὰ καὶ στεῖρα. Ἐδῶ λ. χ. εὐτυχῆς συνδυασμός τοῦ ὕδατος, τῶν ἀνέμων, τοῦ χρώματος, τῆς θερμότητος, τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ ἐσχημάτισαν ὀρίζοντα εἰς τὸν ὅποιον αὕτη ἡ ἰδία φύσις σπείρει καὶ βλαστάνει ἀφθονίαν φυτῶν, ἀνθέων καὶ καρπῶν, ἅτινα ἑτέρα ζῶνῃ μὲ μόχθους καὶ ὑπέρογκα ἔξοδα δὲν ἤθελε παράξῃ ἐκεῖ πάλιν ἡ γῆ ἔχουσα μὲν ἄρκετὰ ὕδατα, στερουμένη ὅμως θερμότητος, ἢ προσβαλλομένη ἀενάως ἀπὸ ψυχρῶν ἀνέμων εἶναι ἀκατάλληλος διὰ ὁπώρας ἢ ἀνθῆ, πλὴν παράγει ἕτερα διάφορα οὐχὶ ἴσως τόσον οὐσιώδη, αὐξάνοντα ὅμως πάντοτε τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν ἀπέραντον ποικιλίαν τοῦ βασιλείου των. Τὰ ἔθνη τὰ κατοικοῦντα εἰς ὀρίζοντας τοιοῦτους εἶναι τὰ προοδεύσαντα περισσότερο εἰς τὴν γεωργικὴν, διότι ἡ ἀνάγκη, ὁ μέγας ἐφευρετῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὰ ἐβίωσε νὰ μηχανευθῶσι πᾶν τι, ὥστε ν' ἀντικαταστήσωσιν ὅ,τι ἄλλαχού ἡ φύσις ἐδῶρσε.

Τφόντι, ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου εἰς τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπαντᾶται ἡ γεωργικὴ μᾶλλον ἀνεπτυγμένη καὶ τὰ ἐργαλεία των ἀποτελοῦσιν ὁλόκληρον μηχανικὴν ἐπιστήμην ἢ δὲ Ἀγγλίᾳ παρει-

σάξασα καὶ τὸν ἀτμὸν εἰς ταῦτα ἐσύστησεν ἰδίαν μερικὴν σχολὴν, τῆς ὁποίας τὴν πρόοδον βλέπεις ἐνταῦθα εἰς τὸ ἀπέραντον δωμάτιόν της, τὸ ὅποιον καὶ χορηγεῖ ὕλην μᾶλλον περισπούδαστον καὶ μηχανὰς χρησιμωτέρας διὰ περιγραφὴν.

Ἐν τούτοις ἂν ἐπὶ τῶν γαιῶν ἐκείνων, εἰς τὰς ὁποίας ἡ φύσις ἐνεργεῖ περισσότερο παρὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἰδία φύσις κάμνει τὸν γεωργὸν ὀκνηρὸν, πέσωσι ταῦτα τὰ ἐργαλεῖα ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει ὅτι ὁ εἰς σπóρος θέλει γεννήσῃ ἑκατὸν καὶ ἐντεῦθεν ἤθελε πηγῶσει περισσότερον καλὸν καὶ ὄφελος, περισσότερα ἀνάπτυξις παρὰ ἐκ τῆς ῥομφαίας. Μὲ ταῦτα βαδίζουσι σήμερον ὅλα τὰ μικρὰ ἔθνη τὰ ὅποια ἐνώπιον τῶν πέντε Δυνάμεων δὲν ἔχουν φωνήν, καὶ ἂν ἐξετάσῃ τις τὸ Βέλγιον, τὰς Κάτω Χώρας, τὰ μικρὰ τῆς Γερμανίας κράτη, θέλει ἰδεῖ ὅτι ταῦτα μᾶλλον εὐδαιμονοῦσιν ἢ τὰ ῥομφαιοφόρα καὶ ἄπληστα κατακτήσεων.

Τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα παραβαλλόμενα πρὸς τὰ τῆς ἀρχαιότητος, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι καὶ πολὺ διάφορα εἶναι καὶ πολὺ τελειότερα, ὅχι διότι ἡ γεωργία εἶναι νέα ἐπιστήμη, τοῦναντίον καὶ ἐξ εἰκασίας καὶ ἐκ περιγραφῶν γνωρίζει πᾶς τις ὅτι εἶναι ἀρχαιοτάτη, διότι ἅμα ὁ ἄνθρωπος ἄφησε τὸν νομαδικὸν καὶ ἀγριὸν βίον διὰ τὰ σχηματίσῃ κοινωνίαν αὕτη συνήλθε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν κοινωνίαν, ὅχι διότι περιεφρονεῖτο εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους, διότι ἐκ μὲν τῶν ἱερῶν συγγραμμάτων γνωστὸν ὅτι ὅλοι οἱ πατριάρχαι ἦσαν ἐκδοτοὶ εἰς αὐτὴν, ἐκ δὲ τῆς ἱστορίας ὅτι ὁ νεώτερος Κύρος, ὁ Ἰέρων τῶν Συρακουσῶν, ὁ Ἀτταλὸς, ὁ Φιλοπάτωρ τῆς Περγᾶμου, ὁ Ἀρχέλαος, ὁ Κικινάτος καὶ πλήθος ἄλλων μεγάλων ἀνδρῶν δὲν ἐδύναντο νὰ ζήσωσι χωρὶς αὐτῆς, ὅχι πάλιν διότι ἡγνούν τὰς ὠφελείας αὐτῆς, διότι οἱ κτήμαται τῆς ἀρχαιότητος ἦσαν μοναδικοὶ διὰ τὰ εἰσοδήματά των, λ. χ. ὁ Μάρκος Αἰκίνος Κράφφος κατὰ τὸν Πλούταρχον εἶχε κτήματα εἰς γαίας 50 ἑκατομμυρίων φράγκων, ὁ Σύλλας ἐθεωρεῖτο πλουσιώτερος αὐτοῦ, ὁ Πάλλας, ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Νέρωνος, κατὰ τὸν Τάκιτον εἶχε 300 χιλιάδας φράγκων ἐτήσιον εἰσόδημα ἀπὸ τὰς γαίας του, δηλ. 56,250,000 φράγκων κεφάλαιον ἂν δὲ ὑποθέσωμεν ὅτι πᾶν στρέμμα (arpent) γῆς δίδει 10 φράγκα, εἶχε περισσότερα τῶν 28,250 στρεμμάτων Δημήτριός τις, τὸν ὅποιον ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει εἰς τὸν βίον τοῦ Πομπηίου, εἶχε κτήματα 18,000,000 φράγκων, ὁ Κάτων κατὰ τὸν Σένεκαν εἶχε κτήματα 1,000,000 φράγκων καὶ ὁ Δεύτουλος Οὐγγούρος (Leutulus I' Augure) ὁμοίως κατὰ τὸν αὐτὸν Σένεκαν 85,714,286 φράγκων ὅχι διότι ἐπροόδευε μόνον εἰς ἓν ἔθνος καὶ

εἰς τὰ λοιπὰ ὀπισθοδρόμει, καθότι οἱ Ἀσσύριοι, οἱ Μῆδοι, οἱ Πέρσαι, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Σύριοι, οἱ Ἑλλήνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι διέλαμψαν ἀλληλοδιαδόχως διὰ τῆς ἐπιστήμης ταύτης, αἱ δὲ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἡ Ῥόδος, ἡ Κύπρος, ἡ Κρήτη, ἐκάστη ἀφοῦ ἔτρεφε τοὺς κατοίκους αὐτῆς μὲ τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς τῆς, ἐξῆγε καὶ ὀλόκληρα φορτία καὶ τὰ ἐξαπέστελλεν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὸν Πόντον. Ὅχι λοιπὸν ἕνεκά τινος τῶν ἄνωθι αἰτιῶν, ἀλλὰ διότι ἀδικημένα τὰ βόρεια ταῦτα ἔθνη ἀπὸ τὴν φύσιν, ἅμα ὁ πολιτισμὸς τὰ ἐξευγένισε, προσέτρεξαν εἰς τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα διὰ νὰ καταβάλωσι τὴν φύσιν αὐτὴν, καὶ τὴν ἀναγκάσωσι νὰ τοῖς δώσῃ ὅ,τι ἡμεῖς δι' ἀπλῆς ἀροτριάσεως ἢ σκαλίσματος ἀπελαύσαμεν. Ἡ μεγίστη αὕτη ἀνάγκη ἐγέννησεν ἐφευρέσεις τοιαύτας ὁποίας ἡμεῖς ἴσως δὲν εἶχομεν ποτὲ, τὰς ὁποίας ὁμῶς βλέποντες σήμερον δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ἐπιθυμήσωμεν διὰ νὰ προσθέσωμεν εὐκολίαν ἐπ' εὐκολίας, καὶ αὐξήσωμεν ταχύτερον τὴν πρόοδόν μας.

Οὐδὲν, νομίζω, τῶν ὅσα περιέγραψα ἢ τῶν ὅσα μέλλω νὰ περιγράψω μᾶς εἶναι τοσοῦτον ἀναγκαῖον ὅσον αὐτά. Ἐκαμα λοιπὸν τὴν ἐπομένην συλλογὴν μετὰ τῶν εἰκονογραφιῶν, καὶ τιμῶν αὐτῶν, ἔθεσα τὴν διεύθυνσιν τῶν καταστημάτων, καὶ ἐκ καρδίας εὐχομαι πλούσιοι τινες κτηματῖαι ἀναγνωρίζοντες τὴν ἀξίαν τῶν νὰ εἰσάξωσιν αὐτὰ εἰς τὰ μέρη μας.

Τὸ ἄροτρον φαίνεται ὅτι εἶναι τὸ πρῶτον γεωργικὸν τὸ ὁποῖον μετεχειρίσθη ὁ ἄνθρωπος διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς. Τὴν δὲ ἐφεύρεσιν αὐτοῦ ἄλλοι μὲν ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Αἰγύπτιον Ὅσιριν καὶ ἄλλοι εἰς τὸν Ἑλληνα Τριπτόλεμον. Τὸ σχῆμα τῶν τότε ἀρότρων εἶναι ὡς ἔγγιστα τὸ αὐτὸ μὲ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα σήμερον μεταχειρίζονται εἰς τὰ μέρη μας, δηλ. συνίστατο ἀπὸ τὴν ὕννιν, τὴν ἐχέτλην, τὸ μικρὸν ξύλον τὸ ἐπὶ τοῦ ῥυμοῦ τὸ ὁποῖον κρατεῖ ὁ γεωργὸς ὅταν τὸ διευθύνῃ, καὶ τὸν ῥυμὸν αὐτὸν διὰ τὴν ζεύξιν τῶν βοῶν ἢ ἵππων. Ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων φαίνεται ὅτι τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο ἐτελειοποιήθη περισσότερον, καὶ εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους φαίνεται ὅτι τὸ θερίζειν καὶ ἀλωνίζειν ἐγένετο οὐχὶ πλέον διὰ τῶν χειρῶν, ἀλλὰ διὰ μηχανῶν τῶν ὁποίων κατὰ δυστυχίαν δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ ἡ ἀξία, διότι οὔτε περιγραφαὶ αὐτῶν ἐκτεταμένοι ἐσώθησαν, οὔτε σχεδὸν οὐδεμία αὐτῶν ἀνεκαλύφθη, ἀλλ' ἀπλῶς μόνον γίνεταί λόγος περὶ αὐτῶν εἰς τινὰς συγγραφεῖς. Ὅπως καὶ ἂν ἦναι τὰ ἐπόμενα ἄροτρα, μακρὰ πείρα ἀπέδειξε τὰ τελειώτερα καὶ καταλληλότερα διὰ πᾶσαν γῆν, καὶ διὰ τὴν εὐκολίαν καὶ ἀνάπανσιν τοῦ γεωργοῦ, καὶ διὰ τὸν

ὀλίγον μόχθον ὃν τὰ ζῶα ταῦτα τὰ ὁποῖα τὰ σύρουν ὑποφέρουν, καὶ διὰ τὴν εὐθηνίαν τῶν.

Οἱ Κύριοι Ransomes καὶ May, τῶν ὁποίων τὰ ἐργοστάσια εἶναι εἰς τὴν Ipswich, καὶ τὸ διευθυντήριον ἐν Λονδίῳ, εἰς τὸν ἀριθμὸν 3 Great George Street, Westminster, ἐπωνυμία λαβοῦσα μεγάλους ἐπαίνους καὶ βραβεῖα ἀπὸ τὴν Βασ. Γεωργικὴν Ἑταιρίαν τῆς Ἀγγλίας, ὡς καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, ἐξέθεσαν μέγαν ἀριθμὸν ἀρότρων, ἐξ ὧν τὰ ἐπόμενα, ὅσα οἱ τεχνῖται ἐσημείωσαν μὲ κεφαλαῖωδη γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, πρὸς εὐκολίαν τῶν μελλόντων νὰ τοῖς δώσωσι παραγγελίας, εἶναι τὰ τελειότερα.

1ον. Τὸ ἐκτάκτου δυνάμεως ἄροτρον Y. N. W., κατάλληλον διὰ βαθεῖαν ἀροτρίασιν ξηρᾶς καὶ τραχείας γῆς, ἀξίζει 7 λίρας, εἶναι κομψὸν καὶ ἐλαφρὸν, ἔχει ἓνα τροχὸν πλησίον τοῦ ῥυμοῦ διὰ νὰ σύρεται εὐκολώτερον, καὶ μίαν κοπτερὰν πλατεῖαν ἐλαστικὴν σπάθην ἀντικρὺ τῆς εἰς τὸν χοῦν βυθιζομένης ὕννεως, διὰ νὰ κόπτῃ ὅσα ξηρὰ ξύλα ἀπαντᾷ ἢ τὰς ἐξορυστομένας βώλους τοῦ χώματος (ιδὲ ἀριθ. 300.).

2ον. Τὸ ἄροτρον Y. N. W. D., τελειότερας κατασκευῆς, πλην ἄνευ σπάθης, ἀξίζει 8 λίρας καὶ χρησιμεύει ἐπίσης διὰ ξηρὰν καὶ τραχεῖαν γῆν (ιδὲ ἀριθ. 335.).

3ον. Τὸ ἄροτρον Y. J. W., εἶναι ἐλαφρότατον καὶ κατάλληλον διὰ γονίμους γαίας, ὅθεν οἱ κατασκευασταὶ τοῦ στέλλουν πλεῖστα εἰς τὰς Ἰνδίας. Τοῦτο νομίζω πλέον κατάλληλον καὶ διὰ τὰς γαίας τῆς Ἀργολίδος ἢ Μεσσηνίας, αἵτινες τόσον πεφημισμέναι εἶναι διὰ τὴν καρποφορίαν τῶν ἀξίζει δὲ 4 λίρας καὶ 8 σελίνια (ιδὲ ἀριθ. 340.).

4ον. Τὸ ἄροτρον τοῦ Κέντ Y. S. H., ἐλαφρὸν, συρόμενον ἀπὸ δύο ἵππους ἢ βόας, καὶ τὸ ὁποῖον πολὺ μεταχειρίζονται εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην τῆς Ἀγγλίας· ἀξίζει δὲ ὅταν ἦναι μὲ ἓνα τροχὸν 4 λίρας καὶ 4 σελίνια, καὶ ὅταν μὲ δύο 5 λίρας καὶ 5 σελίνια. Ἡ ὕννις αὐτοῦ βυθίζεται περίπου 10 δακτύλους εἰς τὴν γῆν ἢ καὶ περισσότερον ἂν ζεύξης περισσοτέρους βόας.

5ον. Τὸ Rackheath ἄροτρον ἐφευρεθὲν ἀπὸ τὸν βαρῶνον σὶρ Ἐδουάρδον Στράσεϋ, καλούμενον οὕτω ἕνεκα τοῦ ὁμωνύμου ὑποστατικοῦ του, μ' ἓνα τροχὸν, εἶναι πολλὰ οὐσιώδες, διότι βυθίζεται ἀπὸ 15 ἕως 18 δακτύλους ἐντὸς τῆς γῆς. Ἡ τιμὴ του εἶναι 3 λίραι 17 σελίνια μὲ ἓνα τροχὸν καὶ 4 λίρας 8 σελίνια μὲ δύο τροχοὺς (ιδὲ ἀριθ. 327 καὶ 302.).

6ον. Τὸ μὲ δύο παραλλήλους ὕννας ἄροτρον ὑπὸ τὰ σημεῖα Y. R. R., καὶ μὲ ἓνα τροχὸν εἶναι χρήσιμον διὰ ν' ἀνοίγῃς διὰ μιᾶς δύο παραλλήλους αὐλα-

κας. Τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο εἶναι καταλληλότερον μᾶλλον διὰ γαίας μαλακὰς καὶ ὑδατώδεις· σύρεται ἀπὸ ἑνὸς ἢ δύο ἵππων ἢ βόας καὶ ἀξίζει περίπου 7 λίρας (ιδὲ ἀριθ. 356).

Τον. Τῆς αὐτῆς χρήσεως καὶ πλέον τελειοποιημένον ἴσως εἶναι καὶ τὸ ἄροτρον τοῦ Lowcock παρὰ τοῖς ἰδίους κατασκευασταῖς, οὗ τινος ἡ ἀξία εἶναι 6 λίρας (ιδὲ ἀριθ. 301).

8ον. Τὸ ἄροτρον τοῦ Rutland ὑπὸ τὰ σημεῖα NL., ἂν καὶ καταντᾷ σχεδὸν ὁμοιον τῶν ὅσα ἀνεφέρομεν· ἐπειδὴ ὅμως φέρει ἔτι τελειοποιήσεις τινὰς καὶ ἐπειδὴ εἶναι εὐθηνότατον εἶναι μᾶλλον εἰς χρήσιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην· ἀξίζει δὲ περίπου 3 λίρας καὶ 3 σελίνια ὅταν ᾖναι μὲν ἑνὶ (ιδὲ ἀριθ. 355).

9ον. Τὸ ὑπὸ τὰ σημεῖα W.S.R., λίστρον τῶν ἰδίων, ἄροτρον χρήσιμον διὰ νὰ συντρίβῃ τὰς βώλους τῶν αὐλάκων καὶ ἔπειτα νὰ ἐξαπλόνῃ τὸν χεῖμα εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, εἶναι ἀπλούστατον, ἐκ ξύλου καὶ σιδήρου, καὶ ἐκ τῶν πλέον ἀναγκαίων διὰ τὰ μέρη μας, ἀξίζει δὲ 8 λίρας (ιδὲ ἀριθ. 330).

Τὸ εἰς τὴν εἰκονογραφίαν 331 ἐργαλεῖον τῶν ἰδίων τεχνητῶν ἐπονομαζόμενον ὁ κρεμαστός βωλοκόπος (Suspension Harrow) ἐνὸς ἢ δύο ἵππων δυνάμεως εἶναι χρήσιμον διὰ μίαν παχείαν ἢ κοπρισμένην γῆν, δηλ. διὰ τῆς ἀναβάσεως, καὶ καταβάσεως τῶν 11 πτυαρίων τὰ ὅποια περιέχει, καθ' ἣν στιγμήν ἀπὸ τοὺς ἵππους σύρεται, τὸ χῶμα ἀνακατόνεται. Ἡ τιμὴ τοῦ ἐργαλείου τούτου εἶναι £8.

Οἱ ἀριθ. 319, 320, 326, καὶ 365 παριστάνουν τὰ ζευκτὰ, δηλ. τὰ ἐλαφρὰ, δυνατὰ, καὶ ἀπλὰ μέσα δι' ὧν δύνασαι νὰ ζεύξης, 1, 2, 3, 4, καὶ περισσοτέρους ἵππους, ἐπὶ ἐνὸς ἀρότρου ἢ μιᾶς ἄλλης τῶν μηχανῶν ὅπου εἶδαμεν. Καλοὶ κατασκευασταὶ τούτων εἶναι Οἱ K.K. James καὶ Frederick Howard, τῆς Bedford, καὶ τὸ μὲν τοῦ ἀριθ. 319, ἀξίζει 11, σελ. καὶ 6, πεν. τὸ τοῦ 320, £1 καὶ 6 σελ. τὸ τοῦ 326 εἶναι ἐπίσης τῆς αὐτῆς τιμῆς ἐκείνου τοῦ 320. Τὸ τοῦ ἀριθ. 365 εἶναι τῶν Κυρίων Ransomes καὶ May καὶ ἀξίζει 18 σελίνια.

Ὁ ἀριθ. 344, δεικνύει σαφέστερα τὴν ὕνιν τῶν σημερινῶν ἀρότρων, ὁ δὲ ἀριθ. 361, τὴν μάχαιράν των.

Εἰς τὰς τιμὰς ὅλων τούτων τῶν ἀρότρων, τῶν ὁποίων ἰδέαν σαφεστάτην λαμβάνει ὁ ἀναγνώστης μᾶλλον διὰ τῶν εἰκονογραφιῶν, ἢ τῆς ἐκτεταμένης περιγραφῆς, ὡς καὶ διὰ τὰ ἐπίλοιπα ἔργα τῆς ἐπωνυμίας ταύτης ὅσα μέλλω ν' ἀναφέρω, γίνεταί ἐκπεσμός εἰς τὸ ὅλον 5 0/0 ὅταν ἡ ἀγορὰ γενῇ εἰς μετρητά.

Οἱ Κύριοι James καὶ Φριδερίχος Howard, υἱοὶ καὶ διάδοχοι τοῦ ἀρχαίου ἐργοστασίου τοῦ Ἰωάννου Howard, συστηθέντος κατὰ τὸ 1813 εἰς τὴν Bedford καὶ ἐπονομαζόμενον “Τὰ Σιδηρουργεῖα τῆς Βρεττανίας” (Britannia Iron Works) καὶ προστατευομένου ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου, ἐξέθεσαν τελειοποιημένον Νορβεγικὸν βωλοκόπον (Harrow) διὰ τοῦ ὁποίου δύνασαι νὰ θραύσῃς τὰς βώλους τῆς γῆς καὶ νὰ προετοιμάσῃς ταύτην διὰ τὸ σπείρειν. Ἡ μηχανὴ αὕτη συνίσταται ἀπὸ διαφόρους παραλλήλους κυλίνδρους μὲ περόνας, εἰς τὸν κυλινδρισμὸν τῶν ὁποίων περιπλέκονται αἱ βῶλοι καὶ διαλύονται εὐκολώτερα καὶ εὐθηνότερα παρὰ δι' ἄλλον μέσον· ἔχει δὲ δύο τροχοὺς, εἶναι δι' ἑνὸς ἢ δύο ἵππους, αἱ περόναι του βυθίζονται εἰς τὴν γῆν ἢ τὴν κτενίζουσαν ὅσον ἐπιπολαίως καὶ ἐλαφρῶς θέλεις διὰ μηχανισμοῦ, καὶ ἀξίζει περίπου 14 λίτρας. Τὴν εἰκονογραφίαν αὐτῆς ἐπίσης προσθέτω εἰς τὸν ἀριθ. 325.

Μία ζευκτὴ σκαπάνη τῶν ἰδίων (one-rowed horse hoe) ἀξίζουσα 1 λίραν καὶ 18 σελίνια ὅταν φέρῃ ἑνὸς μόνον τροχόν, καὶ δύο λίρας καὶ 7 σελίνια ὅταν φέρῃ δύο, ἐκ σφυρηλατημένου σιδήρου, διὰ ν' ἀνοίγῃς αὐλακὰς διὰ τοὺς ἀράκους, κυάμους ἢ γογγύλια, δὲν εἶναι ἐργαλεῖον ἥττον ἀναγκαῖον καὶ χρήσεως. Συνίσταται ἀπὸ 3 μικρὰς ὕννας ἀρότρων, τὰς ὁποίας δύνασαι νὰ πυκνώσῃς ἢ ν' ἀραιώσῃς μετὰ τῶν ὅσον θέλεις, δι' ὧν οἱ αὐλακες ἀνοίγονται. Ὅπισθεν τούτων 4 ἢ 5 ἀκανθωτοὶ τροχίσκοι, ἀφ' οὗ ἀνοιχθῶσιν οἱ αὐλακες καὶ ῥίψῃς ἐντὸς αὐτῶν τὸν σπόρον, ἀνακατόνουν τὸ χῶμα, δηλ. σκεπάζουν τὸν σπόρον, ὥστε διὰ τῆς μηχανῆς ταύτης συγχρόνως ἀροτρίῃς, σπείρεις καὶ καλύπτεις τὸν σπόρον. Ἡ σκαπάνη αὕτη σύρεται ἀπὸ ἑνὸς ἢ περισσοτέρους βόας ἢ ἵππους, ἔχει ἑνὸς ἢ περισσοτέρους τροχοὺς καὶ εἶναι ἐλαφρὰ, εὐμετακόμιστος καὶ διαρκεστάτη· τὴν μεταχειρίζονται δὲ μεγάλως σχεδὸν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἀγγλίας (ιδὲ ἀριθ. 324).

Οἱ Κύριοι W. Hensman καὶ Υἱοί, ἐκ τῶν ἐργοστασίων τῆς Bedfordshire τῶν ἐπονομαζόμενων Castle Works, ἐξέθεσαν σπερματικὸν ἄροτρον συρόμενον ἀπὸ ζεύγος ἵππων ἢ βοῶν, ὑπηρετούμενον ἀπὸ δύο γεωργούς, ὧν ὁ εἰς διευθύνει τοὺς ἵππους καὶ ὁ ἕτερος κρατεῖ ὅπισθεν τὴν ἐχέτλην διὰ τὴν ἰσομετρίαν. Ἡ μηχανὴ αὕτη χρησιμεύει διὰ νὰ ἀροτρίῃς συγχρόνως καὶ νὰ σπείρῃς. Συνίσταται δὲ ἀπὸ 8 ἢ 10 ὕννας, αἵτινες ἀνοίγουσιν 8 ἢ 10 αὐλακὰς παραλλήλους μετὰ τῶν, καὶ πλησίον ἐκάστης ὕννης ὑπάρχει σωληνίσκος, ὅστις χύνει εἰς τὸν ἀνοιγόμενον αὐλακα ὅσην ποσότητα σπόρου θελήσῃς. Ὑπελογίσθη δὲ ὅτι διὰ τῆς μηχανῆς

ταύτης ἐν χωράφιον καλλιεργεῖται καὶ σπείρεται κατὰ τὸ $\frac{1}{8}$ τοῦ χρόνου τὸν ὅποιον αἱ χεῖρες καὶ οἱ βόες τῶν μερῶν μας ἤθελον χρειασθῇ. Τὸ σπερματικὸν τοῦτο ἄροτρον χρησιμεύει διὰ γαίας ὑγρᾶς ἢ ἀπαλᾶς εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ σπείρειν· ἀξίζει δὲ 18 ἕως 20 λίρας. Ἡ ἀντίστοιχος εἰκονογραφία τὸ καθιστᾷ εὐληπτότερον πάσης διεξοδικωτέρας περιγραφῆς (ιδὲ ἀριθ. 353).

Τὸ ἀξιολογώτερον ὅμως πάντων τῶν ἐκτεθέντων ἁρότρων, ὅπερ ἤρχισε νὰ προοδεύῃ μεγάλως εἰς ὅλα ταῦτα σχεδὸν τὰ βόρεια ἔθνη, καὶ τὸ ὅποιον συνιστῶ λίαν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς μου, εἶναι τὸ ἀτμάροτρον τοῦ K. James Usher τοῦ ἐν Ἑδιμβούργῃ, πωλούμενον μόνον ὑπὸ τοῦ εἰρημένου ἐφευρετοῦ. Τὸ σχῆμά του εἶναι ἐντελὸς τὸ αὐτὸ μὲ τὸ σχῆμα ἀτμομηχανῆς τῶν σιδηροδρόμων, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι κατὰ μέτωπον αὐτοῦ ὑπάρχει τροχὸς ἐκ τριῶν ἢ τεσσάρων κοπτερῶν ἑνῶν, ὅστις στρεφόμενος, καθ' ὃν χρόνον ἡ μηχανὴ διὰ τοῦ ἀτμοῦ τρέχει, ἀνοίγει τὸν αὐλακα ὅσον βαθὺν τὸν θέλεις καὶ εὐθύγραμμον.

Ἡ μηχανὴ αὕτη, ἐκτὸς τῆς ταχύτητος μὲ τὴν ὅποιαν ἀροτρεύει τὸν ἀγρὸν, ἐκτὸς τῶν ὀλίγων ἐξόδων τὰ ὅποια κάμεις, διότι ἅμα ἅπαξ ἀγοράσης αὐτὴν ὅχι μόνον δὲν ἔχεις πλέον ἀνάγκην βοῶν καὶ ἵππων, δὲν ἔχεις ἀνάγκην ἡμερομισθίων γεωργῶν, (ἐπειδὴ εἰς μόνος ἄνθρωπος ἀρκεῖ νὰ ὑπηρετῇ εἰς αὐτὴν), ἐκτὸς τοῦ ὅτι σκάπτει βαθέως ξηρὰν γῆν, ὥς εἶναι αἱ πλείους τῶν ἡμετέρων, τὸ μεγαλύτερον ὠφέλημα τὸ ὅποιον χορηγεῖ εἶναι ὅτι δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας ἐργασίας τῆς γεωργικῆς, αἵτινες γίνονται διὰ τῶν ἵππων ἢ ἄλλων ζώων, λ. χ. εἰς ὅλας τὰς μηχανὰς τοῦ ἀλωνίζειν, τὰς ὁποίας θέλω ἀναφέρει εἰς τὰς ἀεριστικὰς, εἰς τὰς συντριπτικὰς, εἰς τὰς ἑλξεις βαρέων σωμάτων, κ.τ.λ. Ἡ ἀξία της εἶναι ἀπὸ 160 ἕως 250 λίρας ἀναλόγως τῆς δυνάμεως τῶν ἵππων.

Οἱ Κύριοι Σμιθ καὶ Σνντρ., τῶν ὁποίων τὰ σιδηρουργεῖα εἶναι εἰς τὸ Rutland-terrace τῆς πόλεως Stamford, ἐπαρχίας Lincolnshire, ἐξέθεσαν μηχανὴν διὰ νὰ ξηραίνεται ὁ χόρτος, διὰ τὴν ὁποίαν ἐβραβεύθησαν μὲ τὸ νομισματούσημον τῆς βασιλικῆς ἐπιτροπῆς. Ἡ δὲ μηχανὴ αὕτη εἶναι εἶδος πλατέος δίφρου συρομένου ἀπὸ ἓνα ἢ δύο ἵππους. Μεταξὺ τῶν δύο τροχῶν παραλλήλως τοῦ ἄξονος ὑπάρχουν ἀπὸ ἀπόστασιν εἰς ἀπόστασιν πολυκράνα μὲ περόνας, τὰ ὅποια κτενίζουν, καθαρίζουν καὶ ἀραιοῦν τὸν χόρτον, ὅταν ἡ μηχανὴ τροχληατῇ (ιδὲ ἀριθ. 303).

Ἡ μηχανὴ αὕτη εἶναι γνωστὴ πρὸ 6 ἐτῶν, πλὴν ἤδη ἐτελειοποιήθη ἀπὸ τοὺς ἐφευρετάς της, ὥστε

εἰς μόνος γεωργὸς ἀπαιτεῖται δι' αὐτὴν καὶ ὁ ἵππος ὁ ὅποιος σύρει ἢ δὲ ἀξία της εἶναι 14 λίραι καὶ 14 σελίνια. Κρίνων δέ τις ἐκ τῶν δύο συστατικῶν ἐπαίνων, τῆς τε βασιλικῆς γεωργικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Λονδίνου, καὶ ἐκείνης τῆς πόλεως Show εἰς τὸ Norwich, καθὼς καὶ ἐκ τῶν πρὸς τοὺς κατασκευαστὰς της ἐπαινετικῶν ἐπιστολῶν δεκατεσσάρων μεγάλων κτηματιῶν, οἵτινες ἠγόρασαν καὶ ἐδοκίμασαν αὐτὴν, δύναται νὰ προσθέσῃ ὅτι εἶναι ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων καὶ χρησιμωτέρων ἐργαλείων τῆς ἀγγλικῆς γεωργικῆς. Συμπλήρωμα δὲ τῆς μηχανῆς ταύτης ὁ ἀναγνώστης βλέπει παρὰ τῇ εἰκονογραφίᾳ της καὶ τὰ διαλυτήριά της, χρήσιμα ἐπίσης διὰ νὰ κτενίζῃ καὶ νὰ διαλύῃ τοὺς συμπεπλεγμένους χόρτους (ιδὲ ἀριθ. 334 καὶ 307).

Οἱ ἴδιοι ἐξέθεσαν καὶ ἐκριζωτικὴν μηχανὴν, συρομένην ἀπὸ 2, 4 ἢ καὶ 6 ἵππους, χρησιμωτάτην εἰς τὴν ἀροτρίασιν· δηλ. εἶναι ἄροτρον μὲ 5, 7 ἢ 9 ὕννας, τὰς ὁποίας διὰ μηχανισμοῦ δύνασαι νὰ θέσῃς εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος, ἂν τὸ ἔδαφος τὸ ὅποιον καλλιεργεῖς ἦναι ὀριζόντειον, καὶ εἰς διάφορον, ἂν ἦναι ἀνώμαλον. Ἡ μηχανὴ αὕτη ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας πάσης περιστάσεως, δηλ. καὶ εἰς ἐπιπέδους ἀρούρας, καὶ εἰς λοφώδη καὶ λακώδη γῆπεδα· ἀξίζει δὲ 7 λίρας ὅταν σύγκηται ἀπὸ τρεῖς ὕννας, 10 λίρας ὅταν ἀπὸ 5, 14 λίρας ὅταν ἀπὸ 7 καὶ 17 λίρας ὅταν ἀπὸ 9 (ιδὲ ἀριθ. 317).

Οἱ προρρήθέντες Κύριοι Ransomes καὶ May ἐξέθεσαν τὸν παρ' αὐτῶν μόνον πωλούμενον βωλοκόπον κύλινδρον (Clod-crushing roller), ἐργαλεῖον ἐπίσης χρήσιμον διὰ πολλὰς περιστάσεις τῆς γεωργικῆς. Συνίσταται δὲ ἀπὸ 23 πριονοειδεῖς τροχιάς ἀνίσου μεγέθους, αἵτινες ἔχουσι τὸν αὐτὸν ἄξονα καὶ εἶναι θεμέναι ἢ μία πλησίον τῆς ἄλλης, καὶ τοῦτο διὰ νὰ χορηγῇ ἐκάστη ἰδιαίτεραν ἐργασίαν εἰς τὴν ὀλικὴν κίνησιν τῆς μηχανῆς. Ὁ κύλινδρος οὗτος χρησιμεύει διὰ ξηρὰς γαίας καὶ ὅχι ὑγρὰς, διὰ νὰ μὴ φράσσωνται μὲ ἱλὺν αἱ τροχιαί. Ὁ βωλοκόπος οὗτος κύλινδρος, συρόμενος, ὥς φαίνεται εἰς τὴν εἰκονογραφίαν, ἀπὸ δύο ἵππους, παράγει τὰς ἐπομένας ὠφελείας (ιδὲ ἀριθ. 358).

Ιον. Ἀνακατόνει καὶ καλύπτει μὲ χῶμα τὸν σπόρον τοῦ σίτου τὸν ὅποιον μία τῶν προειρημένων μηχανῶν εἰς τὴν ἀροτρίασιν της ἤθελε σπείρει, δηλ. τοῦ κυλίνδρου ἀκολουθοῦντος μίαν τῶν μηχανῶν τούτων, καὶ τὸ ἀρετρεύει καὶ τὸ σπείρειν γίνονται συγχρόνως.

2ον. Φονεύει καὶ καταστρέφει τοὺς σκώληκας ἢ ἄλλα ἔντομα, τὰ ὅποια τυχόν ὑπάρχουσιν εἰς τὸν ἀγρόν σου.

3ον. Όταν ἐξάξης ἀπὸ ἀγρὸν τὰ γεώμηλα ἢ γογγύλια τὰ ὅποια εἶχες φυτεύσει καὶ τὸ ἔδαφος εἶναι βῶλοι, οὗτοι διαλύονται διὰ τῆς μηχανῆς ταύτης καὶ συγχρόνως φυτεύεις τὴν κριθήν.

4ον. Διὰ ταύτης ἐξάγεις τὰ ἑτερογενῆ ἄγρια φυτὰ τὰ ὅποια πλησίον τῶν σπαρτῶν σου ἀναφύονται.

5ον. Μετὰ τὸν κοπρισμὸν ἢ κονιασμὸν βαλτώδους γῆς, αὕτη χρησιμεύει διὰ νὰ ἐξομαλύνῃ, ἀνακατῶν καὶ ἐπιπεδώνει τὸν ἀγρὸν.

6ον. Διὰ ταύτης, ὅταν τὰ γεώμηλα καὶ τὰ γογγύλια ἦναι ἐντὸς τῆς γῆς, ἐξάγονται τ' ἄγρια φυτὰ καὶ βότανα τὰ ὅποια ἄνω αὐτῶν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἀναφύονται.

7ον. Δύνασαι τὰς τροχιάς αὐτῆς νὰ διαθέσῃς οὕτως, ὥστε νὰ κυλινδρῶνται ἐντὸς τῶν αὐλάκων καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ καθαρίζῃς αὐτοὺς, ὥστε νὰ ἐνδυναμῶνται καὶ τὰ φυτά. Σύρεται δὲ ἀπὸ ἓνα, δύο ἢ τρεῖς ἵππους ἢ βόας καὶ ἀξίζει 15 ἕως 20 λίρας ἀναλόγως τοῦ μεγέθους.

Οἱ αὐτοὶ ἐργοστασιάρχαι ἐξέθεσαν ἑτέραν μηχανήν διὰ τὸ σπείρειν ἔτι χρησιμωτέραν τῆς προειρημένης. Συνίσταται δὲ ἀπὸ 7 ἢ 8 δοχεῖα εἰς τὰ ὅποια θέτεις τὸν σῖτον ἢ οἷονδήποτε ἄλλον σπóρον καὶ ταῦτα βαθμῶν τὸν σπείρου καλλίτερον καὶ ταχύτερον παρὰ τὴν χεῖρα τοῦ ἀνθρώπου, δηλ. διὰ σωλῆνων οἱ σπόροι πίπτουν εἰς τακτικὴν παράλληλον θέσιν εἰς 7 ἢ 8 αὐλάκας διὰ μιᾶς, ὅτε ἡ μηχανὴ σύρεται ἀπὸ ἓνα ἵππον, παύει δὲ ἡ ρεῦσις τοῦ σίτου ἅμα ἢ θελες σταματῇ τὴν μηχανήν. Αἱ διαστάσεις τῆς εἶναι διὰ πάντα ἀγρὸν, διὰ πᾶσαν στροφὴν καὶ ἐκτὸς τῆς μεγάλης ὠφελείας ἣτις πηγάζει ἀπὸ τὴν εὐθύγραμμον καὶ ὥραϊαν ταύτην τάξιν μεθ' ἣν σπείρεται ὁ σῖτος, ὑπολογίζουσιν ὅτι ἀπαιτεῖται τὸ ἐν τέταρτον τοῦ χρόνου διὰ νὰ σπείρῃς δι' αὐτῆς τῆς μηχανῆς ἓνα μικρὸν ἀγρὸν ἢ μὲ τὰς χεῖρας, καὶ τὸ ἐν δέκατον δι' ἓνα μέγαν. Ἡ δὲ τιμὴ αὐτῆς εἶναι 30 λίραι καὶ 10 σελίνια, ἢ δὲ εἰκονογραφία τῆς σαφηνίζει αὐτὴν καθ' ὅλα.

Ἐν σκάρφιον (Scarifier) ὡς τῶν Κυρίων Σμιθ καὶ Σντρ., ἐκτεθὲν ὑπὸ τῶν ἰδίων, μονοπωλούμενον ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν σκάρφιον τοῦ Βιδέλς (Biddell's patent wrought-iron scarifier) εἶναι μὲν ὀλίγον ἀκριβώτερον, πλὴν χρησιμώτερον, μᾶλλον τελειοποιημένον καὶ ἀναγκαϊότατον εἰς τὴν γεωργίαν. Δι' αὐτοῦ καθαρίζει καὶ ἐκρίζονε ἀπὸ τὸν ἀγρὸν μετὰ τὸ θέρος τὰς ῥίζας καὶ μικρὰ στελέχη, τὰ ὅποια ἀφίπνουν εἰς τὴν γῆν τὰ κουκία, οἱ ἄρακοι καὶ λοιπὰ ὄσπρια, ἐργασία ἣτις εἰς τὰ μέρη μας γίνεται διὰ πολυεξόδου ἀνασκαφῆς. Οἱ ὀδόντες τῆς μηχανῆς

ταύτης εἰσέρχονται ἄνευ κόπου διὰ μηχανισμοῦ εἰς τὴν γῆν ὅσον πυκνῶς καὶ βαθύως ἐπιθυμῇς, ὥστε μόνον τὸ ἀναγκαῖον χῶμα ἐξορύσσεται ὅπερ ἀπαιτεῖται διὰ νὰ σπείρῃς ἐπομένως τὴν κριθήν, τὴν βρώμην, κ.τ.λ., ἐπειδὴ δὲ ἡ διὰ τοῦ ἐργαλείου τούτου ἀνασκαφὴ γίνεται κανονικὴ καὶ εἰς τὸ αὐτὸ βάθος παρὰ διὰ τῆς ἀξίνης, ἡ ποιότης τῶν δημητριακῶν καρπῶν γίνεται ὁμοία εἰς ὅλα τὰ μέρη καὶ ἔχει τὴν αὐτὴν ἀξίαν. Ἐν συντομίᾳ, ἐκτὸς τῶν προρρήθέντων προτερημάτων τῆς μηχανῆς ταύτης, ἣτις τοσοῦτον εἰς τὴν Εὐρώπῃ ὅλην εἶναι ἐν χρήσει, δι' αὐτῆς τὸ σκάπτειν γίνεται εἰς ὀλιγώτερον χρόνον, αἱ βῶλοι τοῦ χώματος συντρίβονται εὐκολώτερον καὶ ταχύτερον παρὰ μὲ τὸ ἄροτρον ἢ τὴν ἀξίνην, τὰ μὲ ῥίζας βαθέα ἄγρια φυτὰ ἐκρίζονται, καὶ τέλος δύνασαι νὰ ξύσῃς καὶ κτενίσῃς ἐπιφάνειαν γῆς ὅσον ἐλαφρῶς θέλεις χωρὶς νὰ γίνῃ ἀνάγκη τοῦ σκάπτειν. Τὸ σκάρφιον σύρεται ἀπὸ ἓνα ἢ πολλοὺς ἵππους καὶ πωλεῖται 18 ἕως 20 λίρας ἀναλόγως τῆς τελειοποιήσεώς του (ἰδὲ ἀριθ. 352).

Τὸ ἀλωνίζειν εἰς τὴν Εὐρώπῃ σήμερον γίνεται διὰ διαφόρων εὐκολωτέρων τρόπων παρὰ εἰς τὰ μέρη μας, δηλ. διὰ μηχανῶν αἰτίνες ἀπαιτοῦν καὶ ὀλιγωτέρους ἀνθρώπους καὶ ὀλιγώτερα ἡμερομίσθια καὶ ὀλιγώτερον κόπον καὶ χρόνον.

Οἱ Κύριοι Ransomes καὶ May ἐξέθεσαν τὴν τέθριππον ἀλωεινὴν μηχανήν, ἣτις συνίσταται ἀπὸ δύο διακεκρυμένα μέρη, τὴν κιβωτὸν (ἰδὲ ἀριθ. 329) ἐν ᾗ ῥίπτονται οἱ στάχυες διὰ νὰ καθαρισθῶσιν ἐκ τῶν σπόρων, καὶ τὸν ὀδοντωτὸν ἐργάτην.

Ὁ ἐργάτης οὗτος (ἰδὲ ἀριθ. 304) εἶναι μέγας ὀριζόντειος ὀδοντωτὸς τροχὸς πεφραγμένος εἰς περιθώριον χονδρῶν ξύλων, ὅταν δὲ στρέφεται δυνάμει 4 ἵππων τοὺς ὁποίους ζεύγουσιν εἰς τὰς 4 ἄκρας δύο μεγάλων ξυλίνων δοκῶν ἐσταυρομένων ἄνω τοῦ τροχοῦ τούτου, συνδέεται μεθ' ἑτέρου ὀδοντωτοῦ τροχίσκου καθέτου πρὸς τοῦτον, καὶ διὰ μακροῦ σιδηροῦ βραχίονος θέτει εἰς κίνησιν τὴν ἐντὸς τοῦ κιβωτοῦ μηχανήν, ἣτις στρεφομένη 310 φοράς εἰς πᾶσαν περιστροφὴν τῶν ἵππων καθαρίζει ὅλους τοὺς σπόρους ἀπὸ τοὺς ἀστάχους, καὶ τοὺς ἐκκενώνει διὰ σωλῆνος εἰς μικρὰν ἀποθήκην εὐρισκομένην πλησίον τῆς, ἢ εἰς ἀεριστικὴν μηχανήν τὴν ὅποιαν προσκολλῶσιν ἐπίσης πλησίον τῆς καὶ περὶ τῆς ὁποίας ὅσον οὐπω θέλω ὁμιλῆσαι.

Τὰς ἐκ τῆς μηχανῆς ταύτης ὠφελείας, ἡ πείρα ἀπέδειξεν ἀναμφισβήτως πολὺ ἀνωτέρας τῶν διὰ τῶν χειρῶν ἀλλὰ δὲν δύναμαι διὰ τῆς περιγραφῆς οὔτε τὸν μηχανισμόν τῆς κιβωτοῦ οὔτε τὸν τοῦ ἐργάτου νὰ καταστήσω καταληπτὸν, ἐκ τῶν τριῶν

ὅμως εἰκονογραφίῳ, τῆς μιᾶς μάλιστα οὔσης σκελετῆς, ὃ ἀναγνώστης ἐννοεῖ αὐτὴν ἄριστα. Διὰ τὰ λάβετε δὲ ιδέαν πόσον ὠφέλιμος εἰς τὴν γεωργίαν εἶναι ἡ μηχανὴ αὕτη σημειῶ τὰ ἑξῆς·

1ον. Διὰ ταύτης ἄλωνίζονται 20—50 quarters (1,200—4,000 ὁκάδες σίτου τὴν ἡμέραν), ποσὸν τὸ ὁποῖον ἀμφίβολον ἂν 50 ἢ 80 εὐρωστοὶ ἄνδρες ἤθελον δυνηθῇ ν' ἄλωνίσωσι.

2ον. Ὁ κτηματίας δύναται νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ ὅποιανδήποτε ὑψωσιν τῆς ἀγορᾶς, διότι χωρὶς νὰ χάνῃ τὸν καιρὸν τοῦ καὶ χωρὶς νὰ ἐμβαίνει εἰς ἔξοδα διὰ νὰ μεταφέρῃ τὸ γέννημα εἰς ἀποθήκας, τοῦτο χύνεται εἰς οἰκονομικὸν χορτοβολῶνα (grange), ὅστις προσκολλᾶται παρὰ τῇ κιβωτῷ, καὶ ἀπὸ τὸν χορτοβολῶνα δύναται κατ' εὐθείαν νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὴν ἀγοράν.

3ον. Ὅταν τὰ γέννηματα μεταβαίνωσι πρὸς τὸν χορτοβολῶνα τοῦτον, ὁ ἰδιοκτήτης δὲν δύναται νὰ ὑποπτευθῇ οὐδεμίαν κατάχρησιν, οὔτε ἐκ μέρους τοῦ ἐπιστάτου, οὔτε ἐκ μέρους τοῦ γεωργοῦ.

4ον. Τὸ ἠθικὸν τοῦ γεωργοῦ διὰ τῶν μηχανῶν τούτων διόλου δὲν ὑποφέρει, δηλ. οὔτε ὁ ἐπιστάτης οὔτε ὁ κτηματίας δύνανται νὰ τὸν κατηγορήσωσι δι' ἄκνηρίαν, ἂν δὲν χορηγήσῃ τὴν ἀπαιτουμένην ποσότητα εἰς μίαν ἡμέραν ἢ εἰς προσδιωρισμένον διάστημα χρόνου, διότι τὰ ζῶα, οἱ τροχοὶ καὶ ἡ ὅλη μηχανὴ δὲν ἀπαιτοῦσιν εἰμὴ τὴν ἐπιστάσιαν ἐνὸς καὶ μόνου καὶ οὐδὲν περιπλέον.

5ον. Ἡ πείρα ἀπέδειξεν ὅτι διὰ τῶν μηχανῶν τούτων εἰς τὸν σῖτον ἢ ὅποιονδήποτε ἄλλο γέννημα γίνεται οἰκονομία 5 τοῖς 10^ο περισσοτέρα ἢ μὲ τὰς χείρας, δηλ. 5 τοῖς 10^ο ἀφανίζεται ἢ χάνεται κατὰ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἐκτελοῦσιν εἰς τὰ μέρη μας τὴν ἐργασίαν ταύτην. Ἡ διαφορὰ αὕτη εἶναι οὐσιωδὲς στάτη, διότι ἐν ἔθνος τὸ ὁποῖον παράγει λ. χ. 1,000,000 κουόρτερ σίτου, χάνει 50,000 κουόρτερ, ἅτινα πρὸς 2 λίρας τὸ ἓν, φέρουν ποσὸν περίπου 100,000 λιρῶν, ἥτοι 12,000,000 γροσίων.

Ἄν θελήσω ν' ἀριθμήσω ἔτι καὶ τὰς λοιπὰς ὠφελείας καὶ οἰκονομίας τῆς μηχανῆς ταύτης θέλω ἐξέλθει τοῦ προκειμένου, ὅθεν σημειῶ μόνον ὅτι ὁ κάτοικος τῆς Ἀνατολῆς δὲν ἤθελεν εὐγνωμονήσῃ τὸν τῆς Δύσεως τόσον δι' ἄλλην ἐφεύρεσιν ὅσον διὰ ταύτην, ἂν ποτε τὴν παραδεχθῇ καὶ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν. Ἴδὲ τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 359 εἰκονογραφίαν παριστάνουσαν τὸ ὅλον τῆς μηχανῆς.

Ἡ τιμὴ μιᾶς αὐτῶν εἶναι 60 λίραι· πρὸς ἐντελῇ δὲ συμπλήρωσιν αὐτῆς δίδω μίαν εἰκονογραφίαν εἰς θέσιν διαμελισμένην, καὶ οὖσαν ἐπὶ κάρρου πρὸς

μεταφορὰν ἀπὸ πόλιν ἢ ἀπὸ ἀγρὸν εἰς ἀγρὸν. Ἴδὲ ἀριθ. 342).

Αἱ ἀεριστικαὶ μηχαναὶ εἶναι τὰ παρεπόμενα τούτων, δηλ. προσκολλῶνται πλησίον των, καὶ ἀμέσως οἱ σπόροι πίπτουσιν ἐξ αὐτῶν, ἢ εἶναι κεχωρισμένοι καὶ οἱ ἐργάται μεταφέρουσι τὰ γέννηματα εἰς αὐτὰς διὰ νὰ ἀερισθῶσι. Λέγων δὲ ν' ἀερισθῶσιν ἐννοῶ τὸ γέννημα νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ πάντα φλοῖον, κονιορτὸν καὶ ξένον σπóρον, ὅπως φθάσῃ εἰς τὴν τελείαν ἐκείνην κατάστασιν τὴν ὁποῖαν ἀπαιτεῖ ἡ ἀγορά.

Ἡ μηχανὴ αὕτη, τῆς ὁποίας ιδέαν λαμβάνει ὁ ἀναγνώστης ἀπὸ τὴν (εἰς τὸν ἀριθ. 345) εἰκονογραφίαν, πωλεῖται ἀπὸ τοὺς ἰδίους κατασκευαστὰς 7 λίρας καὶ 3 σελίνια, καὶ συνίσταται ἀπὸ μεγάλην κιβωτὸν περιέχουσαν εἰς τὴν μίαν ἄκραν θάλαμον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται τὸ ἀεριστήριόν της. Τὸ ἀεριστήριον τοῦτο δι' ὀδοντωτῶν τροχῶν περιστρέφεται τάχιστα ἐγείρον σφοδρὸν ἄνεμον πρὸς τὸ μέρος ὅπου θέλεις. Ὁ σῖτος τιθέμενος ἄνω εἰς δοχεῖον, τοῦ ὁποίου τὸ στόμιον εἶναι εἶδος σκάφης, καταβαίνει ἐπὶ κρησερῶν (κοσκίνων), τεταγμένων εἰς εἶδος ἀεριστηρίου, καὶ πίπτει ἐπὶ τούτων· τότε δὲ αἱ μικραὶ ἀκαθαρσίαι καὶ οἱ φλοιοὶ διὰ τῆς κινήσεως αὐτῶν χωρίζονται καὶ ἀφανίζονται. Ἀφ' οὗ δὲ τοιοῦτοτρόπως ὁ σῖτος κοσκινισθῇ καλῶς, ὦν ἐκτεθιμένος εἰς τὴν πνοὴν τοῦ προσγενομένου ἀέρος, κυλλεῖται ἐπὶ τῶν ὀπῶν τῶν κρησερῶν καὶ πίπτει ἐπὶ μακρᾶς κεκλιμένης ψιλωτέρας κρησέρας, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἢ μὲν κόνις, ὁ ψιλὸς σῖτος καὶ οἱ ἑτερογενεῖς σπόροι καταπίπτουσιν, ὁ δὲ σῖτος ὅταν φθάσῃ εἰς τὰς ἄκρας τῆς κεκλιμένης ταύτης κρησέρας ἐξέρχεται καθαρῶτατος καὶ ἐκλεκτότατος διὰ τὴν ἀγοράν. Ὑπολογίζουν δὲ ὅτι διὰ τῆς μηχανῆς ταύτης ἀερίζονται περίπου 3,000 ὁκάδες σπόρου τὴν ὥραν. Συμπεριλαμβάνονται δὲ ὑπὸ τὴν ἄνωθι σημειωμένην τιμὴν 6 διάφοροι κρησέραι διὰ τὸν σῖτον, τὴν κριθὴν, τοὺς κυάμους, τὸν ἄρακον, κτλ. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἀλωεῖναι μηχαναὶ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, συνεργάζονται μετὰ τῶν ἀεριστικῶν, διὰ ταύτην καὶ μόνην τὴν αἰτίαν ὁ ἀγγλικὸς σῖτος φέρεται εἰς τὴν ἀγορὰν εἰς τόσῃν λαμπρὰν κατάστασιν, καὶ εἶναι ἀκριβώτερος τῶν λοιπῶν.

Ὁ Κύριος W. Crosskill, ἐκ τῶν σιδηρουργείων τῆς Beverley, ἐξέθεσεν ἀρχιμήδειον ῥιζοκαθαριστὴν (root washer), ἥτοι μηχανὴν διὰ τῆς ὁποίας πλύνονται τὰ γεώμηλα, τὰ γογγύλια, αἱ ῥαφανίδες, κτλ. ὅταν ἐξαχθῶσιν ἐκ τῆς γῆς καὶ ὁ χοῦς ἦναι προσκολλημένος ἐπ' αὐτῶν. Ἡ δὲ μηχανὴ αὕτη εἶναι ὀριζόντιος κύλινδρος (διηρημένος ἐσωτερικῶς εἰς δύο

θαλάμους) κρεμάμενος δι' ἄξονος ἐπὶ δύο καθέτων στηλῶν. Πλησίον τῆς μιᾶς βάσεώς της ἔχει σκάφην εἰς τὴν ὅποιαν ῥίπτεις τὰς ῥίζας τὰς ὁποίας θέλεις νὰ πλύνῃς, καὶ αὗται κυλίνονται ἐντὸς τοῦ ἐνὸς κυλίνδρου τοῦ θαλάμου εἰς τὸν ὅποιον θέτεις ὕδωρ. Εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τῆς σκάφης ὑπάρχει λαβὴ μ' ἓνα τροχόν, τὸν ὅποιον ὅταν στρέφῃς ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερά, αἱ ῥίζαι ταρασσονται ἐντὸς τοῦ ὕδατος καὶ καθαρίζονται, ὅταν δὲ ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερά, τότε μεταβαίνουν διὰ τινος ὁπῆς πρὸς τὸν ἕτερον θάλαμον, καὶ ἐκεῖθεν δι' ἑτέρας κεκλιμένης σκάφης πίπτουν καθαρῶτατος ἐντὸς μεγάλου καλάθου, τὸν ὅποιον θέτεις εἰς τοὺς πρόποδας τῆς μηχανῆς. Ἡ εἰκονογραφία τῆς μηχανῆς ταύτης μεθ' ἐνὸς ἀνθρώπου ἐργαζομένου ἐξηγεῖ ἄριστα εἰς τὸν ἀναγνώστην τὴν χρῆσιν καὶ κατασκευὴν της. Ἡ τιμὴ της εἶναι 5 ἢ 7 λίραι, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους της (ιδεῖ ἀριθ. 321).

Τὸ καπνιστήριον τοῦ Κ. Δαυὶδ Στεφάνου Βράουν, διαμένοντος εἰς τὸ Alexandrian Lodge, Old Kent Road τοῦ Λονδίνου, ἀπεδείχθη ἀναγκαϊότατον εἰς τὴν γεωργικὴν, διότι διὰ τούτου δύνασαι νὰ ἐξολοθρεύῃς τοὺς σκώληκας καὶ τὰ μικρὰ ἔντομα τὰ ὁποία ἐμφωλεύουσιν εἰς τὰς ῥίζας τῶν γεωμήλων, γογγυλίων, κτλ. συνίσταται δὲ καὶ τοῦτο ἀπὸ κύλινδρον ὄντα ἐπὶ σιδηροῦ κιβωτίου (ὅμοιον πλατείας ὕννεως ἀρότρου). Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κυλίνδρου εὐρίσκεται πλατὺ καπνοδοχεῖον (λουλᾶς) τὸ ὅποιον γεμίζεις καπνὸν, ὥς εἰς συνήθη καπνοσύριγγα. Ὁ καπνὸς οὗτος καιόμενος καταβαίνει ἐντὸς τοῦ κυλίνδρου εἰς τὸν ὅποιον ὑπάρχει ἀεριστήριον (τὸ ὅποιον κινεῖται διὰ τροχοῦ καὶ λαβίδος, εὐρισκομένων ἐξωτερικῶς εἰς τινὰ τῶν βάσεων τοῦ κυλίνδρου), ὅπερ καὶ τὸν καταπιέζει καὶ τὸν ἐξεμείδι διὰ σωλῆνος με' ὁρμὴν πρὸς τὸ ἔδαφος, εἰς τὸ ὅποιον ἔχεις ὑποψίας ὅτι ὑπάρχουσιν ἔντομα. Ἡ τιμὴ τῆς μηχανῆς ταύτης εἶναι 4 ἕως 6 λίραι.

Οἱ Κύριοι Ransomes καὶ May ἐξέθεσαν μηχανὴν τὴν ὅποιαν ὠνόμασαν λοβόμυλον (Barley-awner), διότι δι' αὐτῆς με' μεγίστην ταχύτητα ἀφαιρεῖται ὁ λοβὸς ὃ ἐστὶ τὸ γένειον τῆς κριθῆς. Ἡ δὲ μηχανὴ αὕτη συνίσταται ἀπὸ σιδηρᾶν σκάφην ἰσταμένην ἐπὶ σιδηρῶν ποδῶν με' περιστρεφόμενην λαβίδα. Ὅταν περιστρέφῃς τὴν λαβίδα ταύτην μία ἄτρακτος, εὐρισκομένη ἐντὸς τῆς σκάφης, με' κοπτερὰς λεπίδας, περιστρέφεται ἐπίσης ταχέως, καὶ ἡ κριθὴ ἥτις χύνεται ἐντὸς τῆς μηχανῆς (διὰ τινος ὀχετοῦ ὄντος εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κάδου), περιπλεκομένη ἐντὸς τῶν λεπίδων ἀποφλοιούται καὶ πίπτει εἰς τὸν πυθμένα τῆς μηχανῆς ἢ μᾶλλον ἐντὸς δοχείου, ἐκεῖθεν δὲ δι'

ἐνὸς ὀλισθηρίου (glissoire), ὅπερ κανονίζει τὸ πίπτον ποσόν, πίπτει καθαρῶτατος εἰς τοὺς σάκκους ἢ τὰ κιβώτια. Διὰ τὴν μηχανὴν ταύτην ἐν τι εἶναι ἀναγκαῖον, νὰ μὴ ῥίπτῃς πολλὴν κριθὴν εἰς τὴν σκάφην καὶ ἐμποδίζεις τὴν ῥοήν της πρὸς τὴν μηχανήν. Ἀπεδείχθη δὲ διὰ μακρὰς πείρας ὅτι ἡ κριθὴ διὰ τῶν μηχανῶν τούτων οὐ μόνον ἀπαλλάσσεται τῶν λοβῶν της, ἀλλὰ καθαριζομένη λαμβάνει καὶ ὡραῖον κίτρινον χρῶμα. Τιμᾶται δὲ 6 λίρας, καὶ ὑπηρετομένη ἀπὸ ἓνα ἄνδρα καὶ ἐν παιδίον διδὲι 10 κουόρτερς, δηλ. περίπου 800 ὀκάδας, τὴν ὥραν. Διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν μηχανῶν δύνασαι νὰ καθαρίσῃς καὶ σῖτον (ιδεῖ ἀριθ. 332).

Τῶν ἰδίων οἱ ἀχυροτόμοι (chaff-engine) ἀποτελοῦν σειρὰν ἐργαλείων καὶ μηχανῶν ἀξιολογωτάτων εἰς τὴν γεωργικὴν. Ταῦτα ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔχουσιν ὅλα τὴν αὐτὴν μορφήν καὶ τὸν αὐτὸν μηχανισμόν, ἐξαιρέσει μικρῶν τινῶν διαφορῶν. Ἐγὼ ἐκλέγω τὸ μᾶλλον τελειοποιημένον διὰ τὴν περιγραφὴν ταύτην καὶ δὲν προσθέτω εἰμὴ τὰς τιμὰς τῶν ἄλλων διὰ τὸν ἀναγνώστην (ιδεῖ ἀριθ. 310).

Κύριος σκοπὸς τῆς μηχανῆς ταύτης εἶναι νὰ κόπτῃ τὸ ἄχυρον, τὸν χόρτον, τὰς ῥίζας ἢ τοὺς καρπούς, ἅτινα μεταχειρίζομεθα διὰ τροφήν τῶν ἵππων, βοῶν, ἀρνίων, χοίρων, κτλ., εἰς τεμάχια ἀνάλογα διὰ τὰ στόματά των καὶ τὰς σκάφας τῶν φατνῶν αὐτῶν. Τῆς μηχανῆς ταύτης, τῆς ὁποίας ὁ ἀναγνώστης λαμβάνει ἰδέαν ἀπὸ τὴν ἀντιστοιχοῦσαν εἰκονογραφίαν, ἡ κοπὴς μεταβάλλει μῆκος δυνάμει ὁδοντωτῶν τροχῶν. Κινεῖται δὲ ἢ διὰ ἵππων ἢ δι' ἀτμοῦ, δηλ. τὸ ἀτμότροπον τὸ ὅποιον ἀνέφερα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ διὰ ταύτην. Ὅταν εὐρίσκεται εἰς ἐνέργειαν δυνάμει δύο ἵππων, χορηγεῖ 3,733 ὀκάδας ἀχίρου τὴν ὥραν κεκομμένον εἰς μῆκος ἡμίσεως δακτύλου, καὶ περιστρέφεται 90 ἢ 100 φορές τὸ λεπτόν ὅταν δὲ ἐνεργῇ δυνάμει τοῦ ἀτμοῦ, ἡ ὠφέλεια εἶναι πολὺ μεγαλητέρα.

Ἡ τιμὴ τῆς μηχανῆς ταύτης τὴν ὅποιαν ὁ τεχνίτης διακρίνει με' τὸ στοιχεῖον Α. εἶναι 21 λίραι.

Αἱ λοιπαὶ, καὶ τοὶ δὲν φέρουν τὰς τελειοποιήσεις ταύτας, δὲν εἶναι πολὺ διάφοραι αὐτῆς. Φέρουν δὲ τὰ στοιχεῖα Β. C. D. E, ὥστε ἂν τυχὸν δώσῃ τις παραγγελίαν νὰ γνωρίζωσιν ὁποῖαν ἐπιθυμεῖ, καὶ ἡ μὲν Β ἀξίζει 15 λίρας, ἡ δὲ C 11, ἡ D 12 καὶ ἡ E 10.

Οἱ προρρήθέντες Κύριοι Σμίθ καὶ Συντροφία, τοῦ Lincolnshire ἐκθέτουν τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 343 καλαμοκόπον, κλαδοκόπον ἢ ἀχυροτόμον, διότι συμπληροῖ διὰ τὴν ἐργασίαν καὶ τῶν τριῶν τούτων εἰδῶν. Περιέχει τρία κοπτερά μαχαίρια ἢ καὶ δύο, ἅτινα θέτονται εἰς κίνησιν ἢ διὰ τῆς χειρὸς, ἢ διὰ

δυνάμεως ἵππων, ἢ δι' ἀτμομηχανῆς. Δύναται νὰ κόψῃ ἀπὸ $\frac{1}{4}$ τοῦ δακτύλου μέχρι 5 δακτύλους μήκους τοὺς καλάμους καὶ τ' ἄχυρα, δηλ. ἀναλόγως τοῦ μήκους ὅπου θελήσεις, δυνάμει μικροῦ μηχανισμοῦ. Ἀξίζει £10 ἢ £14 ὅτε περιέχει δύο ἢ τρεῖς μαχαίρας. Ἡ Μηχανὴ αὕτη ἐβραβεύθη ἀπὸ τὴν βασι. ἐπιτροπὴν τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως.

Ὁ γογγυλοκόπος (Turnip Cutter) τῶν ἰδίων τεχνιτῶν, μηχανὴ τῆς αὐτῆς χρήσεως, πλὴν πολλὰ διαφόρου κατασκευῆς, δὲν πρέπει νὰ παρασιωπηθῇ. Ἄν εἰς μίαν τῶν μηχανῶν τούτων ῥίψῃς γεώμηλα, γογγύλια ἢ οἰουσδήποτε ἄλλους ῥιζοκάρπους, κόπτονται εἰς τεμάχια, ὅσον μικρὰ ἢ μεγάλα θελήσεις καὶ μὲ πολλὴν ταχύτητα (ιδεῖ ἀριθ. 313).

Τὸ κόψιμον τοῦτο εἶναι πολὺ ἀναγκαῖον, πρῶτον διὰ τὰ ζῶα, διότι τὸ πρόβατον δυσκολεύεται νὰ δῇξῃ μέγα γογγύλιον τὸ ὅποιον θέτεις ἔμπροσθέν του· δεύτερον διὰ τὸ φυτεύειν, διότι διὰ τῆς μηχανῆς ταύτης τὰ γεώμηλα κόπτονται εἰς 3 ἢ 4 τεμάχια τρίτον εἰς τὴν μαγειρικὴν, διότι διὰ ταύτης πάλιν ἂν μέλλῃς νὰ μαγειρεύσῃς δι' ὀλόκληρον τάγμα στρατιωτῶν ἢ διὰ πλείστους γεωργούς, ἐν ἀκαρεῖ κόπτεις τοὺς ῥιζοκάρπους εἰς ὅσα τεμάχια θελήσεις. Ἡ τιμὴ του εἶναι 4 λίρας ἕως 4 λίρας καὶ 10 σελίνια· ἴσταται δὲ ἐπὶ τροχῶν διὰ νὰ ᾖ εὐκολωτέρα ἢ μεταφορὰ του ἀπὸ τόπον εἰς τόπον.

Ἐτερος γογγυλοκόπος τῶν ἰδίων, ἀξίζων 5 λίρας καὶ 10 σελίνια, εἶναι μᾶλλον τελειοποιημένος, διότι ὅταν στρέψῃς τὸν τροχόν του ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερὰ, οἱ ῥιζοκαρποὶ κόπτονται εἰς μικρὰ τεμάχια διὰ τὰ μικρὰ ζῶα, ὅταν δὲ ἀπὸ τὰ ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ, κόπτονται εἰς μεγάλα διὰ βόας, ταύρους, κτλ. (ιδεῖ ἀριθ. 337).

Ὁ ἀριθ. 328 δεικνύει ἓνα καλαμοκόπον τῶν ἰδίων τεχνιτῶν ἥτοι μηχανὴν τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται εἰς τὰς δυτικὰς Ἰνδίας διὰ τὰ ζακχαροκάλαμα, καὶ ἥτις οὐσα στερεωτάτη καὶ δυνατὴ εἶναι εἰς μεγάλην χρήσιν καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, διὰ νὰ κόπτῃ τις κάθε εἶδους μικρὰ στελέχη. Φέρει δύο πλατείας μαχαίρας, ὑπηρετεῖται ἀπὸ ἓνα μόνον ἄνδρα, καὶ ἀξίζει £10 καὶ 10 σελιν.

Αἱ θραυστικαὶ μηχαναὶ ἢ ἀλεθόμυλοι τῶν ἰδίων τεχνιτῶν εἶναι ἐπίσης ἀξιοσημείωτοι, δηλ. διὰ τούτων κύαμοι, ἄρακοι, βρώμη, ξηροὶ καρποὶ, ξηρόψωμα (γαλέται) καὶ ἐνίοτε κόκκαλα μεταβάλλονται εἰς κόνιν. Τὸ σχῆμα αὐτῶν εἶναι σχεδὸν ὡς τὸ τῶν γογγυλοκόπων, πλὴν ὁ μηχανισμὸς τῶν διάφορος· διαιροῦνται δὲ εἰς τρεῖς διαστάσεις· ἡ τοῦ ἀριθμοῦ 8 ἀξίζει 16 λίρας καὶ 10 σελίνια καὶ ἔχει δύναμιν ἐνὸς ἵππου θραύουσα 20 bushels κυάμων τὴν

ῥαν· ἡ τοῦ ἀριθμοῦ 6 θραύει 7 bushels, δηλ. 175 ὀκάδες τὴν ῥαν, καὶ ἀξίζει 8 λίρας καὶ 10 σελίνια· ἡ τοῦ ἀριθμοῦ 7 μικρὰ μηχανή, θραύουσα 3 ἢ 4 bushels κυάμων τὴν ῥαν ἢ 2 bushels βρώμης, τιμᾶται 7 λίρας. Οἱ κατασκευασταὶ ὑπόσχονται νὰ δώσωσιν εἰς τὸν ἀγοράζοντα μίαν τοιαύτην μηχανὴν λεπτομερῇ περιγραφὴν τῆς χρήσεώς της (ιδεῖ ἀριθ. 347).

Ὁ ἀριθ. 346 δεικνύει τὴν εἰκονογραφίαν μιᾶς θραυστικῆς μηχανῆς τῶν Κυρίων Barrett καὶ συντροφία, διὰ τῆς ὁποίας μὲ τὴν χεῖρα δύνασαι νὰ μεταβάλλῃς εἰς ἄλευρον ὅποιονδήποτε σπόρον, ἢ ὄσπριον, ἥγουν, κριθὴν, κυάμους, βρώμην, κτλ.

Οἱ παξιμαδοθραῦσται (oil-cake breaker) τῶν ἰδίων εἶναι μηχαναὶ ἀναγόμεναι εἰς τὴν ἀνωτέραν τάξιν, πλὴν διαφόρου μηχανισμοῦ. Δι' αὐτῆς συντρίβονται εἰς μικρότατα τεμάχια ξηροὶ τινες ἐλαιοπλακοῦντες (oil cakes) τοὺς ὁποίους κατασκευάζουσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν διὰ νὰ παχύνωσι τὰ ζῶα. Τοσοῦτον δὲ εἶναι δυνατὰ, ὥστε καὶ λίθους δύνασαι νὰ μεταβάλλῃς εἰς κόνιν· πρὸς τοῦτοις δὲ χρησιμεύουσι καὶ διὰ πολλὰς ἄλλας περιστάσεις τῆς γεωργικῆς. Ἡ τιμὴ ἐκάστης εἶναι ἀπὸ 2 λίρας καὶ 10 σελίνια ἕως 3 λίρας (ιδεῖ ἀριθ. 308, 333, 338).

Οἱ Κύριοι Clayton, Shuttleworth καὶ Συντρ., ἐκ τοῦ Lincoln ἐξέθεσαν διαφόρους ἀτμομηχανὰς, δυνάμεως 3, 4, 5, 6, καὶ 7 ἵππων, τῶν ὁποίων δίδω τὰς εἰκονογραφίας. Διὰ τούτων θέτονται εἰς κίνησιν, ἀντὶ διὰ ἵππων, ὅλαι αἱ μηχαναὶ τὰς ὁποίας ἀνέφερα. Εἶναι δὲ ἐλαφρόταται, ὥστε εἰς μόνος ἵππος δύναται νὰ τὰς μεταφέρῃ ἀπὸ τόπον εἰς τόπον. Αἱ τιμαὶ τῶν εἶναι ὀλίγον ἀκριβαί. Ἡ τῶν τριῶν ἵππων ἀξίζει 135 λίρας, ζυγίζει 1,120 ὀκάδας, καταναλίσκει 112 ὀκάδας γαιανθράκων ὅταν ἐργάζεται 10 ὥρας τὴν ἡμέραν καὶ 270 γαλόνια ὕδατος (ιδεῖ ἀριθ. 305)· ἡ τῶν 4 ἵππων ἀξίζει 155 λίρας, καταναλίσκει 147 ὀκάδας γαιανθράκων διὰ 10 ὥρας καὶ 120 γαλόνια ὕδατος καὶ ζυγίζει 1,306 ὀκάδας (ιδεῖ ἀριθ. 306)· ἡ τῶν 5 ἵππων ἀξίζει 175 λίρας καὶ καταναλίσκει 203 ὀκάδας γαιανθράκων ἐπίσης διὰ 10 ὥρας καὶ 450 γαλόνια ὕδατος (ιδεῖ ἀριθ. 311)· ἡ τῶν 6 ἵππων ἀξίζει 195 λίρας, καὶ ἡ τῶν 7 ἵππων 215 λίρας, καταναλίσκει 261 ὀκάδας γαιανθράκων καὶ βράζουν 630 γαλόνια ὕδατος διὰ νὰ κινῶσιν αὐτὴν ἐπὶ 10 ὥρας (ιδεῖ ἀριθ. 312). Ἡ τοῦ ἀριθ. 362 εἶναι 9 ἵππων.

Αἱ ἀτμομηχαναὶ αὗται δύνανται νὰ συνενωθῶσι μὲ τὰς ἀλωεινὰς μηχανὰς, ὡς φαίνεται καὶ ἀπὸ μίαν τῶν εἰκονογραφιῶν, καὶ μὲ ὀλιγώτερα ἔξοδα

ν' αντικαταστήσωσι τοὺς 4 ἵππους τοὺς ὁποίους αὐταὶ χρειάζονται.

Αἱ μηχαναὶ αὗται εἶναι καλαὶ διὰ πλουσίους κτηματίας οἵτινες ἔχουν ἐκτεταμένας γαίας καὶ μεγάλα εἰσοδήματα· διότι διὰ τούτων δύνανται ν' ἀροτριώσι, νὰ θερίζωσι καὶ ἀλωνίζωσι τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς χωρὶς τὴν ἐλαχίστην ἀνάγκην ζώων καὶ πολλῶν ἡμερομισθίων. Εἰς δὲ τὰ μέρη ταῦτα πολλάκις οἱ κάτοικοι ἐνὸς χωρίου συνεισφέρουν ὅλοι καὶ ἀγοράζουν μίαν ἢ δύο τοιαύτας μηχανὰς, καὶ ἕκαστος γεωργὸς τὴν δανεῖζεται ἀπὸ τοὺς προκρίτους.

Οἱ Κύριοι R. Hornsby καὶ Υἱοί, τῶν ὁποίων τὰ ἐργοστάσια εὐρίσκονται εἰς Λινκολσάιρ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Spittlegate Iron-works, εἶναι καὶ οὗτοι εἰς τὸ εἶδος τῶν οἱ πρῶτοι ἐκθέται ἐργαλείων τῆς γεωργικῆς, ἐξ ὧν ὁμῶς διεκρίθη πρὸ πάντων μία ἀλωεινὴ, ταρακτικὴ, κοσκινιστικὴ καὶ τελειοκαθαριστικὴ μηχανή (thrashing, winnowing, riddling, and dressing machine). Διὰ τῆς μηχανῆς ταύτης ἐκτελοῦνται διὰ μιᾶς αἱ τέσσαρες αὗται ἐργασίαι, αἱ ὁποῖαι εἰς τὰ ἔθνη τὰ στερούμενα μηχανῶν καὶ ἔξοδα μεγάλα ἀπαιτοῦν καὶ χρόνον οὐκ ὀλίγον. Χρησιμεύει δὲ διὰ παντὸς εἶδους γεννήματα, κυάμους, ἀράκους, σῖτον, ἀραβόσιτον, κριθήν, κ.τ.λ., καὶ εἶναι μεταφερτὴ, διότι τίθεται ἐπὶ περιθωρίου μὲ τέσσαρας τροχοὺς· ἀξίζει δὲ 60 ἢ 80 λίρας ἀναλόγως τῶν διαστάσεών της (ἰδὲ ἀριθ. 336).

Αἱ ἀτμομηχαναὶ τῶν Κυρίων Clayton καὶ Shuttleworth, τὰς ὁποίας ὀλίγον πρὶν ἀνέφερα εἰπὼν ὅτι εἶναι καλαὶ διὰ νὰ θέτωσιν εἰς κίνησιν τὰ διάφορα γεωργικὰ ἐργαλεῖα, εἶναι ἀναντιρρήτως αἱ καταλληλότεραι ὅλων. Ἡ δὲ εἰκονογραφία μιᾶς αὐτῶν δίδει εἰς τὸν ἀναγνώστην ἰδέαν τινὰ τοῦ σχήματός της, ἂν ὅχι τῆς χρήσεώς της. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἀπὸ τὴν δυνάμιν τῶν ἵππων τῆς μηχανῆς ἐξαρτᾶται καὶ ἡ ἀξία της, δηλ. ἂν κινῆται ἀπὸ δυνάμιν 5 ἵππων ἀξίζει 62 λίρας, ἂν ἀπὸ 7 ἵππων 72 λίρας, καὶ ἂν ἀπὸ 9 ἵππων 80 λίρας (ἰδὲ ἀριθ. 348).

Ὁ K. Ducie ἐξέθεσεν ἀχυροτόμον ὁ ὅποιος δὲν εἶναι κατώτερος τῶν ἄλλων τοῦ εἶδους του. Καὶ οὗτος δὲ ἐργάζεται δυνάμει μιᾶς τῶν μηχανῶν τῶν Κυρίων Clayton καὶ Shuttleworth, ὁ δὲ κύλινδρος του ὁ περιέχων τὰς κοπτερὰς μαχαίρας στρέφεται 400 ἢ 300 φορὰς τὸ λεπτόν· ἂν δὲ στραφῶσι κατὰ τὴν ἀντίστροφον διεύθυνσιν τροχιζόνται καὶ κόπτουν καλλίτερα. Ἡ ἀξία αὐτοῦ εἶναι 10 ἕως 15 λίραι ἀναλόγως τῆς τελειοποιήσεώς του. Ἡ ἰδία μηχανή χρησιμεύει διὰ νὰ κόπτῃ καὶ ἄλλας ῥίζας.

Τῶν Κυρίων R. Hornsby καὶ Υἱῶν ἡ μηχανή

διὰ τὸ σπείρειν (drilling machine), ἥτις ἔλαβε τὸ πρῶτον χρυσοῦν βραβεῖον τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως, εἶναι οὐ μόνον θαυμαστὴ διότι εἶναι κατάλληλος διὰ πᾶσαν γῆν, ἀλλὰ διότι δύναται νὰ τοποθετήσῃ τὸν σπῆρον ὑπὸ ὁποιανδήποτε ποσότητα θελήσεις, δηλ. δύνασαι ν' αὐξήσῃς ἢ ὀλιγοστεύσῃς τὸ ποσὸν τοῦ σπόρου χωρὶς νὰ διακόπτῃς τὴν πορείαν τῆς μηχανῆς. Ὡσαύτως δυνάμει δύο σιδηρῶν βραχιόνων δύνασαι νὰ κανονίζῃς τὴν πίεσιν ἐκάστου χυτηρίου, ὥστε ἀφ' ὅλα νὰ πίπτῃ ἡ αὐτὴ ποσότης σίτου εἰς ὅλους τοὺς αὐλάκας. Ἡ μηχανή αὕτη, συρομένη ἢ ἀπὸ ἑνα ἄνδρα ἢ ἑνα ἵππον ἢ ὄνον, ἀξίζει 19 ἕως 35 λίρας, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους της. Καὶ αὐτῆς δὲ δίδω δύο εἰκονογραφίας διὰ νὰ ἐννοήσῃ καλλίτερον ὁ ἀναγνώστης. Ὁ ἀριθ. 349 δεικνύει τὴν κατὰ μέτωπον εἰκονογραφίαν της, καὶ ὁ ἀριθ. 316 τὴν πλαγίαν.

Οἱ αὐτοὶ ἐργοστασιάρχαι ἐξέθεσαν καὶ ἑτέρας δύο (ἰδὲ ἀριθ. 339 καὶ 351) τῆς ἰδίας χρήσεως καὶ κατασκευῆς, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ σωλῆνες τῆς μιᾶς εἶναι ἀπὸ ἐλαστικὸν ἀντὶ σιδήρου, ἀξίας 21 ἕως 28 λιρῶν.

Ἐν τούτοις οἱ ἐργοστασιάρχαι οὗτοι δὲν δύνανται νὰ καυχηθῶσι τόσο δι' ἄλλην μηχανὴν ὅσον διὰ τὴν κοπριστικὴν τῶν, ἥτις ἔλαβεν ἐπίσης τὸ πρῶτον βραβεῖον. Ἡ μηχανή αὕτη φέρει μεγάλην κιβωτὸν γέμουσαν κόπρου, ἀναλυμένων ὀστέων ἢ διαφόρων κονῶν, ἅπερ μεταχειρίζονται διὰ νὰ λιπαίνωσι τὴν γῆν, καὶ ἅπερ διασπείρει ὑπὸ ὁποιανδήποτε ποσότητα, ἀπὸ 10 ἕως 15 μπούσελ εἰς τὸ στρέμμα καὶ μετὰ ταῦτα οἱ σποροφόροι σωλῆνες μιγνύουσι τοὺς σπόρους, δηλ. διὰ μιᾶς διὰ ταύτης κοπρίζεις καὶ σπείρεις τοὺς ἀγρούς σου (ἰδὲ ἀριθ. 350). Ἡ τιμὴ τῆς μηχανῆς ταύτης εἶναι 15 ἕως 33 λίραι, ἀναλόγως τῶν διαστάσεών της.

Οἱ αὐτοὶ ἐξέθεσαν προσέτι καὶ καθαριστικὴν (ἰδὲ ἀριθ. 360), ἥτις τοσαύτην ἀπὸληυσεν ὑπόληψιν κατὰ τοὺς τελευταίους 6 χρόνους, ὥστε οἱ κατασκευασταὶ ἔλαβον ὑπὲρ τὰς 870 παραγγελίας ἀφ' ὅλα τὰ μέρη διὰ νὰ κατασκευάσωσι τοιαύτας. Εἶναι δὲ μεγάλη κιβωτὸς ἐντὸς τῆς ὁποίας διά τινος ἀνοίγματος ῥίπτεις τὸν σῖτον ὅστις κοσκινίζεται, ἀερίζεται καὶ καθαρίζεται ἐντὸς αὐτῆς, καὶ πίπτει ἔπειτα εἰς τὴν λαμπροτέραν κατάστασιν ἄνευ ἀχύρου ἢ κονιορτοῦ. Ἡ ἀξία της εἶναι 13 λίραι καὶ 10 σελίνια· ἂν δὲ θελήσῃς νὰ ἔχῃς σῖτον εἰς τὸ μὴ περαιτέρω καθαρὸν, τότε δύνασαι νὰ προσθέσῃς εἰς ταύτην τὴν μηχανὴν τὸν φύσωνα τῶν ἰδίων (blower machine) ἀξίζοντα περίπου 5 λίρας, ὅστις ἀποκαθαρίζει τὸν σῖτον ἀπὸ πάν

ἄχυρον καὶ πάντα κονιορτὸν καὶ εἴτι ἄλλο. Ἐπίσης δίδω καὶ τούτου τὴν ἀνάλογον εἰκονογραφίαν. Εἰς τὸν ἀριθ. 309.

Οὐδεμία ἐργασία γεωργικὴ εἶναι τόσον ἀναγκαῖον νὰ ἐκτελεῖται διὰ μηχανικῶν ἐργαλείων ὅσον τὸ θερίζειν, διότι πολλάκις τὸ κλίμα τόπου τινὸς διακόπτει τὴν ἐργασίαν τῶν γεωργῶν, ἢ ἡ ὑγρασία τὸν ἐμποδίζει νὰ τελειώσῃ τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἤρchiσε, πολλάκις ἀνάγκη σπουδαία τῆς ἀγορᾶς τὸν βιάζει νὰ σπεύσῃ τὸ θερίζειν καὶ εἴτε δι' ἑλλειψιν ἐργατῶν, εἴτε ἔνεκα τῆς ἀμελείας τῶν ἀποτυχάνει. Τὰ ἡμερομίσθια εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην (ὅσον μάλιστα πλέον ἐκτεταμέναι εἶναι αἱ γαῖαι) εἶναι ὑπέρογκα, ὁ χρόνος μακρύτερος, ἐνταῦθα μᾶλλον, ἢ καὶ αἱ δυνάμεις τοῦ ἐργάτου ἐξαντλοῦνται, ἀδίκως ἢ δικαίως δύναται ὁ κύριος αὐτοῦ νὰ δυσπιστήσῃ περὶ τῆς τιμιότητός του, καὶ ἐνταῦθα μᾶλλον ὁ ἐργάτης δύναται νὰ ὑποκρύνῃ θαυμάσια καὶ τὴν ἀμέλειαν καὶ τὴν ὀκνηρίαν του. Ὅλοι ἐννοοῦμεν τὴν ἐπίσημον ταύτην ἐργασίαν τῆς γεωργικῆς καὶ ὅμως παράδοξον πόσον τὸ πρακτικὸν μέρος τῆς εἶναι ὀπίσω, καὶ τοι εἰς τὰ δωμάτια τῆς Ἀγγλίας ὑπάρχουν πλείστα μηχανὰ διὰ τὸ θερίζειν. Τὰ ἐκθέματα ταῦτα δεικνύουσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἐφεῦρε μηχανὰς, δι' ὧν εὐκόλως κόπτει τὰ χονδρὰ στελέχη τῶν δένδρων ἢ τὸν σκληρὸν σίδηρον, δὲν παρημέλησε καὶ ταύτας, ἀλλ' ἐπροσπάθησε νὰ ἐφεύρῃ τοιαύτας, ὥστε οἱ κοπτόμενοι ἀστάχυνες νὰ πίπτωσι μὲ τάξιν τινὰ ὡς δέματα, καὶ νὰ μετακομίζωνται εὐκόλως εἰς τὰς ἄλωεινὰς μηχανὰς, χωρὶς νὰ ἦναι χρεῖα ἐτέρων ἐργατῶν διὰ νὰ θέτωσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀναγκαίαν τάξιν, καὶ χωρὶς νὰ διασκορπίζωνται τὰ γεννήματα.

Τῷντι, πρὸ 50 ἐτῶν ὁ Κ. Boyce πρῶτος ἐφεῦρε τοιαύτην μηχανήν, ἣτις δὲν ἐμβήκεν εἰς πολλὴν χρῆσιν εἰς τὴν γεωργίαν, διότι μόνον ἐθέριζε καὶ ἄφινε εἰς τὸ ἔδαφος ἐν ἀταξίᾳ τοὺς ἀστάχυνας. Ὁ ἐν τῇ πόλει τῆς Ἀγγλίας Stocksfield, πλησίον τοῦ Gateshead, Κ. Οὐίλλιαμ Πρότερ ἠκολούθησεν αὐτὸν καὶ ἐξέθεσεν εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον μίαν τοιαύτην, ἣτις εἶναι καθ' ὅλα σχεδὸν ὁμοία τῆς πρώτης. Συνίσταται δὲ ἀπὸ τέσσαρα διαφόρου σχήματος δρέπανα ἢ μᾶλλον μαχαίρας προσκεκολλημένας εἰς βραχίονας, οἵτινες στρέφονται κυλινδρικῶς, καὶ δι' ἀγχινουστάτου μηχανισμοῦ, αἱ ἀκαὶ αὐτῶν εὐρίσκονται πάντοτε ἀπέναντι τῶν ἀστάχυνων· δηλ. εἶναι κεκλιμέναι ὡς τὸ δρέπανον ὅταν ἐνεργῇ μὲ τὴν χεῖρα. Τὸ περιθώριον τῆς δρεπανηφόρου ταύτης μηχανῆς εἶναι τριγωνικόν

καὶ ἔχει ἓνα τροχὸν εἰς τὸ μέτωπον διὰ νὰ ὀδεύῃ, πλὴν δυστυχῶς, ὡς εἴρηται, δὲν θέτει εἰς τάξιν τινὰ τοὺς θερισμένους ἀστάχυνας.

Ὁ Κ. Ριχάρδος Οὐίνδερ, ὅστις διαμένει εἰς τὸν ἀριθμ. 2, Ingram-court, Fenchurch-street, τοῦ Λονδίνου, ἐξέθεσεν ἐτέραν τοιαύτην μηχανήν διαφόρου κατασκευῆς, διότι σύρεται ἀπὸ ἓνα ἢ δύο ἵππους καὶ σύγκειται ἀπὸ δύο μικροῦς κυλίνδρους, ἀπὸ τινὰς ὀριζοντεῖους σπάθας πολὺ κοπτεράς· ἐνεργεῖ δὲ μηχανικώτατα τὸ θέρος, πλὴν ἀφίνει εἰς τὴν γῆν τοὺς ἀστάχυνας ἐν μεγάλῃ ἀταξίᾳ.

Ὁ Κ. Γάρετ τέλος ἐξέθεσε μηχανήν ὁμοίας σχεδὸν ἐκείνης τὴν ὁποῖαν θέλομεν ἀπαντήσῃ εἰς τὰ δωμάτια τῆς Ἀμερικῆς, ἣτις εἶναι εἰς μεγάλην χρῆσιν εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας καὶ εἰς τὸ Καναδά. Συνίσταται δὲ ἀπὸ πλατὺν σιδηροῦν δίσκον μὲ ξύλινον περιθώριον, ὅστις κρέμαται ὀλίγον τι ἄνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους. Εἰς τὴν γραμμὴν τοῦ μετώπου τῆς μηχανῆς ὑπάρχει σειρὰ ἀμφιστόμων πριονοειδῶν μαχαιρῶν, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς ταχείαν ὀριζόντειον διηνεκὴ κίνησιν, δηλ. σπαθίζουσιν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ παλινδρομικῶς διὰ μηχανισμοῦ, καὶ κόπτουν ὅτι εὖρωσιν ἔμπροσθέν των. Σύρεται δὲ ἡ μηχανὴ ἀπὸ δύο ἵππους ἢ ἓνα, ἀρχῆς γενομένης πάντοτε ἀπὸ τὴν μίαν πλευρὰν τοῦ ἀγροῦ ἢ μᾶλλον ὀδεύει κατὰ πλευρὰν τῶν ὑφανθένων ἀστάχυνων, οἵτινες ἐμβαίνουν εἰς τοὺς ὀδόντας τῆς μηχανῆς, αἱ δὲ μάχαιραι τοὺς ἀποκεφαλίζουν. Μετὰ τὴν τομὴν των οἱ ἀστάχυνες πίπτουσιν εἰς τὸν δίσκον ἐπὶ τοῦ ὁποῖου εὐρίσκεται στρεψαύλαξ, ὅστις τοὺς ἐναποθέτει εἰς τὴν γῆν εἰς φακέλλους καθ' ὃν χρόνον ἡ ὅλη μηχανὴ προχωρεῖ. Ἐπὶ τῆς μηχανῆς ὑπάρχει ὑψηλὸν κάθισμα διὰ τὸν διοικούντα τοὺς ἵππους, μετὰ μοχλίσκου τὸν ὁποῖον ὅταν ὑψόνῃ ἢ χαμηλόνῃ, ὑψοῦνται καὶ χαμηλοῦνται αἱ μάχαιραι ἀναλόγως τοῦ ὕψους τῶν ἀστάχυνων.

Ὁ Κ. Ροβέρτος Ρώμας, ἐκ τῆς πόλεως Δαγχεῖλμ τοῦ Dumfries, ἐξέθεσε μηχανήν διὰ νὰ λούωνται τὰ ἀρνία, χρησιμωτάτην, διότι διὰ ταύτης ὁ μαλλὸς των περιποιεῖται καὶ γίνεται καλλίτερος, καὶ διότι διὰ ταύτης ἐξολοθρεύονται οἱ διάφοροι σκώληκες ἢ ἔντομα τὰ ὁποῖα συχνάκις ἐμφωλεύουσιν εἰς τὰ πυκνὰ μαλλία τῶν ζώων τούτων. Ἡ μηχανὴ αὕτη συνίσταται ἀπὸ μίαν σκάφην εἰς τὴν ὁποῖαν βυθίζεται τὸ ἀρνίον καὶ ἐν κατάστρωμα ἐπὶ τοῦ ὁποῖου πατεῖ, ἐνῶ τὸ ὑπερχειλίζον ῥευστὸν χύνεται καὶ τρέχει ὀπισθεν τῆς σκάφης. Διὰ δὲ τῆς μηχανῆς ταύτης τρεῖς ἄνδρες δύνανται νὰ πλύνωσιν ἢ λούσωσι περίπου 800 ἀρνία τὴν ἡμέραν

ἐντὸς δὲ τοῦ ὕδατος ὑπάρχει διαλελυμένον φάρμακον τὸ ὁποῖον εἰσχωρεῖ μέχρι τῆς σαρκὸς, καὶ φαρμακεύει τὰ ἔντομα χωρὶς νὰ βλάβῃ διόλου τὸ ζῶον.

Οἱ K. W. Williams τῆς Bedford ἐξέθεσαν μηχανὴν διὰ τὴν κατασκευὴν πηλίνων συρίγγων (κιούγγια) καὶ πλίνθων. Εἰς ταύτην ὑπηρετεῖ μόνον εἰς ἀνὴρ καὶ ἓν παιδίον. Εἰς τὴν κιβωτόν της χωρεῖ πηλὸς 1450 τετραγωνικῶν δακτύλων, ὅστις διὰ σωλῆνων μακαρονοειδῶς ἐκβαίνει εἰς τὰς περὶ οὗ ὁ λόγος σύριγγας ἢ πλίνθους. Ἡ τιμὴ της εἶναι 13 λίρας καὶ 13 σελίνια (ιδεῖ ἀριθ. 322).

Ἡ εἰκονογραφία τοῦ ἀριθ. 364 παριστάνει μίαν μηχανὴν τοῦ Κυρίου Henry Clayton ἐκ τῶν ἐργοστασίων τοῦ Ἀτλαντος, πλησίον τῆς πλατείας Δόρσετ (Dorset-square) δι' ἧς κοσκινίζεται ἡ κεραμοκοκία κάθε εἵδους, ἥτις εἶναι χρήσιμος διὰ κατασκευὴν πλίνθων, συρίγγων, ἢ ἄλλων κεράμων.

Οἱ Κύριοι Dray, Deane καὶ Deane, ἐκ τῆς ὁδοῦ Swan-lane, Upper Thames-street, πλησίον τῆς γεφύρας τοῦ Λονδίνου (London-bridge), ἐξέθεσαν μονοπωλουμένην οἰκονομικωτάτην μηχανὴν διὰ ν' ἀλῆθης τὸν σῆτον, ἥτις ἐκτελεῖ τὴν ἐργασίαν μετὰ οἰκονομίας καὶ πολλῆς ταχύτητος. Τὸ σχῆμά της ὁμοιάζει ὀλίγον μηχανὴν τυπογραφίας, καὶ ἐπειδὴ πᾶσα περιγραφὴ δὲν καθιστᾷ αὐτὴν καταληπτὴν εἰς τὸν ἀναγνώστην, διὰ τοῦτο δίδω τὴν εἰκονογραφίαν της μόνον (ιδεῖ ἀριθ. 318). Ἡ μηχανὴ αὕτη ἐργάζεται δι' ἄτμου.

Ὁ K. Γεώργιος Φλεμῖγκος, ὅστις διαμένει εἰς Trentham, Newcastle-under-Line, ἐφεύρε μηχανὴν καταστρέφουσιν τὰς ἀκάνθας καὶ τὰ λοιπὰ ἄγρια φυτὰ τὰ ὁποῖα βλαστάνουν πλησίον τῶν ἀνθέων ἢ φυτῶν. Ἡ μηχανὴ αὕτη συνίσταται ἀπὸ μίαν χύτραν, περιέχουσαν 30 γαλόνια ὕδατος, μίαν θερμάστραν κάτωθεν καὶ ἓνα καπνοσωλῆνα. Ἰσταται δὲ ἐπὶ τριῶν τροχῶν καὶ εἶναι μετακινητὴ.

Εἰς πᾶν γαλόνιον ὕδατος ρίπτεις δύο λίτρας κοινοῦ ἁλατος τὸ ὁποῖον ἀφίνεις νὰ βράσῃ καλῶς καὶ ἔπειτα διὰ τινος σωλῆνος, ὅστις εἶναι ὅπισθεν τῆς μηχανῆς, χύνεις ὀρμητικῶς τὸ μίγμα τοῦτο ὅπου βλέπεις ὅτι ὑπάρχουσιν ἀκανθαὶ καὶ ἄγρια φυτὰ.

Οἱ Κύριοι Ἰωάννης Φεραμπὴ καὶ Υἱοί, ἐκ τῶν ἐργοστασίων τοῦ Φοίνικος, εἶναι ἐκθέται μικρὰς καὶ ἀξιολόγου μηχανῆς τὴν ὁποῖαν ὀνομάζουν χλοοκόπον (grass-cutter), διότι διὰ ταύτης (ὡς τελειότατα παρίσταται εἰς τὴν τοῦ ἀριθ. 366 εἰκονογραφίαν) δύνασαι νὰ κόψῃς κατ' εὐθείαν ἢ ἄλλας γεωμετρικὰς γραμμὰς τὴν χλόην, καὶ νὰ δώσῃς εἰς τὰ

δάπεδα τοῦ κήπου σου τὰ ὠραῖα ἐκεῖνα γεωμετρικὰ σχήματα, ἅτινα εἰς οὐδὲν μέρος τοῦ κόσμου ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας ἀπαντᾷ. Ἡ τιμὴ αὐτῆς εἶναι 6 λίραι καὶ 5 σελίνια ἢ 7 λίραι καὶ 5 σελίνια, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους της. Συνίσταται δὲ ἀπὸ δύο ἢ τρεῖς κυλίνδρους ὀδοντωτοὺς καὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας κοπτερὰς μαχαίρας, αἱ ὁποῖαι ἐνεργοῦν εἰς τὴν περιστροφὴν τῶν κυλίνδρων. Εἰς ἀνὴρ κυλινδρὸν αὐτὴν ἐπὶ τῆς χλόης, ἢ τὸ πολὺ εἰς ἀνὴρ καὶ ἓν παιδίον. Ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τὴν κίνησιν της μεταχειρίζονται μικροὺς πῶλους.

Ἡ μικρὰ αὕτη μηχανὴ εἶναι ἐπίσης χρήσιμος καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν κανονοστασίων, διὰ νὰ κόπτωσι τὰς πλίνθους μὲ τὰς ὁποίας ἐπενδύουσι τὰ παραπετάσματα ἐνὸς κανονοστασίου· οἱ δὲ κατασκευασταὶ καὶ ἐφευρεταὶ αὐτῆς ἐπώλησαν ἄχρι τοῦδε ὑπὲρ τὰς τρισχιλίας.

Τὰ κάρρα, ἢ φορτηγαὶ ἄμαξαι, τῶν ἰδίων τεχνιτῶν, εἶναι χρησιμώτατα διὰ τὰ ἐπόμενα πλεονεκτήματά των.

1ον. Ἡ μεγάλη κιβωτὸς αὐτῶν εἶναι εἰς τρόπον τοιοῦτον, ὥστε δύνασαι νὰ τὴν ἀντικαταστήσῃς δι' ἄλλης νέας μεγαλητέρας ἢ μικροτέρας, χωρὶς τὸ λοιπὸν σύστημα τῶν τροχῶν νὰ βλαθῇ ἢ διαλυθῇ.

2ον. Δύνασαι νὰ θέσῃς τὸ ἔλαιον εἰς τὰς ἄκρας τοῦ ἄξονος, χωρὶς νὰ ἦσαι ἠναγκασμένος νὰ μετακινήσῃς τοὺς τροχοὺς.

3ον. Ὁ ἄξων καὶ ἡ κιβωτὸς δὲν πλησιάζουν πολὺ τοὺς τροχοὺς, ὥστε εἰς τὴν πίεσιν ἢ συντριβὴν τινος τροχοῦ, ἡ κιβωτὸς δὲν ὑποφέρει, τὰ δὲ ἐντὸς αὐτῆς πράγματα δὲν βλάπτονται.

4ον. Διὰ στροφῆς τινος καὶ εὐκόλου μηχανισμοῦ ἡ κιβωτὸς τοῦ κάρρου κλίνει ὅπισθεν μὲ οἰανδήποτε ὀξείαν γωνίαν θέλεις καὶ ἐκκενώνει εἰς τὸ ἔδαφος τοὺς λίθους, τὸν χόυν, τὰ χόρτα, τὰς ρίζας, τὰ ὄσπρια ἢ οἰονδήποτε ἄλλο φορτίον φέρει χωρὶς τὸ ὅλον σύστημα νὰ τινάσσεται ἢ κλονίζεται καὶ χωρὶς ὁ ἐξευγμένος ἵππος νὰ ὑποφέρῃ τοὺς δονισμούς. Ἀξίζει δὲ 11 λίρας καὶ 10 σελίνια, ἢ 14 λίρας καὶ 10 σελίνια, ἀναλόγως τῆς τελειοποιήσεως.

Οἱ Κύριοι Exall, Barrett καὶ Andrews ἐκ τῶν σιδηρουργείων Katesgrove τῆς Reading, ἐξέθεσαν σκωτικὸν τελειοποιημένον κάρρον, οὗτινος τὸ μεγαλύτερον πλεονέκτημα εἶναι, ὅτι δι' ὀδοντωτῶν τόξων κλίνει ὅπωςδήποτε θέλεις, εἴτε ἀπὸ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ ῥυμοῦ μέρος, εἴτε ἀπὸ τὸ ὅπισθεν, διὰ νὰ ἐκκενώσῃς τὸ φορτίον του, χωρὶς διόλου ὁ ἵππος ἢ τὸ ζῶον τὸ ὁποῖον τὸ σύρει νὰ αἰσθανθῇ τὸν ἐλάχιστον

δονισμόν. Ἡ ἀξία του εἶναι 14 ἕως 15 λίραι (ιδὲ ἀριθ. 341).

Οἱ Κύριοι Ransomes καὶ May ἐξέθεσαν κάρρα ἱκανὰ νὰ μεταφέρωσι βάρος 25 ἢ 50 κανταρίων. Ἐκαστον δὲ αὐτῶν ἔχει ὅλας τὰς τελειοποιήσεις ὅσαι ἀνακουφίζουν ὅσον ἐνεστι τὸν μόχθον τῶν ἵππων, καὶ ἀξίζει 12 ἕως 13 λίρας (ιδὲ ἀριθ. 314 καὶ 354).

Τὸ διὰ τὴν γενικὴν χρῆσιν κάρρον τῶν Κυρίων Σμιθ καὶ Συντρ., ἀξίζει 14 λίρας, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔχει τοὺς ἀνθι μηχανισμούς, δύναται νὰ ὑψόνῃ ἢ χαμηλόνῃ δι' ἐτέρου μηχανισμοῦ πρὸς τὸ ἔδαφος τὴν κιβωτόν του, καὶ νὰ εὐκολύνῃ τὴν ἐπιβίβασιν ἢ ἀποβίβασιν τῶν βαρέων σωμάτων τὰ ὅποια φέρει (ιδὲ ἀριθ. 315).

Ὁ Κ. Γεώργιος Ῥόμπετσων, εἰς τὴν ὁδὸν Allardice τῆς πόλεως Stonehaven τῆς Σκωτίας, ἐξέθεσε κάρρον τὸ ὅποιον ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ φέρῃ πάντοτε ὀριζόντειον τὴν κιβωτόν του, ὅταν φέρεται πρὸς τὸν ἀνήφορον ἢ κατήφορον. Ὁ μηχανισμός του ἐν ἄλλοις λόγοις εἶναι εἰς τὸ πνεῦμα κρεμαστῶν τινῶν πυξίδων, αἵτινες πάντοτε μένουσιν ὀριζόντειοι εἰς πᾶν ταλάντευμα τοῦ πλοίου.

Τὸ κάρρον τοῦτο νομίζω ὅτι εἶναι τὸ ἀξιολογώτερον πάντων, διότι τὸ φορτίον του εἰς μὲν τὸν ἀνήφορον δὲν ἀποσύρεται ὅλον ἐναντίον τοῦ ἵππου, εἰς δὲ τὸν κατήφορον πάλιν ὅλον δὲν σύρεται πρὸς τὸ ζῶον, καὶ εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις νὰ τὸ ἀφανίζῃ. Ἡ ἀξία του σχεδὸν εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὰς τῶν λοιπῶν.

Οἱ Κύριοι Οὐίλλιαμ Seaward ἐκ τῆς Oulton τοῦ Wakefield ἐξέθεσε μηχανὴν διὰ νὰ μεταφέρῃ τις δένδρα ἢ μεγάλα φυτὰ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς κήπου εἰς τὸν ἄλλον.

Ἡ μηχανὴ αὕτη παρουσιάζει σιδηροῦν δίσκον συνεχόμενον διὰ χονδροῦ σχοινίου μὲ τὴν ἀτμομηχανὴν ἢ τὸν ἐργάτην ὅστις ἔλκει αὐτήν, καὶ ὅστις ἐμβαίνει ὅσον τὸ δυνατόν βαθύτερα κάτωθεν τοῦ ἐκριζονομένου δένδρου, δηλ. κάτωθεν τῆς μεγάλης χωματώδους βώλου, ἣτις σχηματίζεται πάντοτε πέριξ τῶν ριζῶν τοῦ δένδρου, ὅταν ἐκ τῆς γῆς ἐξέρχεται. Ἡ γωνία τοῦ δίσκου τούτου ἣτις φέρει τὸ σχοινίον, καὶ ἣτις πρώτη εἰσέρχεται κατ'ὅθεν τοῦ δένδρου, σημειωτέον ὅτι εἶναι ἀμφίστομος ὡς σπάθη καὶ ὀξεῖα. Ἡ ἀτμομηχανὴ ἔλκει τὸν δίσκον τοῦτον μετὰ τοῦ δένδρου, τὸ ὅποιον δι' ἀρμολίων μοχλῶν ὑποστηρίζεται ὀρθιον ἐπὶ τοῦ δίσκου.

Ὁ ἐκ τῆς Taylorton τῆς Στίρλιγγ Κ. Ε. Ἀλέξανδρος ἐφεύρεν ἄροτρον δι' οὗ οὐ μόνον ἀροτριᾷ ἀγροὺς, ἀλλὰ δύναται νὰ ἀνοίγῃ καὶ τάφρους με-

γάλους δ' ὀχετοὺς ἢ διὰ νὰ σπείρωσι τ' ὀρύzion. Ἐξέθεσε δὲ ἐν τοιοῦτο συρόμενον ἀπὸ 10 ἢ 12 ἵππους καὶ δι' αὐτοῦ δύνασαι ν' ἀνοίξῃς τάφρον 18 δακτύλων βάθους, 7 πλάτους τοῦ πυθμένος τῆς τάφρου καὶ 16 τοῦ πλάτους τῶν χειλέων τῆς.

Ἐσαύτως ὁ Κ. W. C. Rickman, ὅστις διαμένει εἰς τὸ Park-side, Χαϊτ Πάρκ τοῦ Λονδίνου, ἐξέθεσεν ὑαλινὴν κυψέλην ἀπὸ τὴν ὅποian δύνασαι ν' ἀφαιρέσῃς τὸ μέλι χωρὶς νὰ ἐνοχλήσῃς τὰς μελίσσας, καὶ νὰ πλησιάζῃς αὐτὰς χωρὶς νὰ ἔχῃς φόβον μὴ κεντρωθῇς.

Ὁ Κ. Ἰωάννης Μίλτων, κάτοικος τοῦ Λονδίνου εἰς τὸν ἀριθμὸν 10, Great Mary-le-bone-street ἐξέθεσεν ὥραϊαν κυψέλην διαφόρου κατασκευῆς, ἐξ ἧς δύνασαι ἐπίσης ν' ἀφαιρέσῃς τὸ μέλι χωρὶς νὰ ταράξῃς τὰς μελίσσας. Ἡ κυψέλη αὕτη ἐνταυτῷ εἶναι καὶ ὥραϊον ἐπιπλὸν διὰ ἓνα θάλαμον, ἢ δι' ἓνα ἐξώστην.

Ὁ Κ. Ἰωάννης Wyat Pettit, ἐξέθεσε τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ κυψέλην, πλὴν διαφόρου κατασκευῆς, ἣτις ἴσως εἶναι καὶ ἡ καλλιτέρα πασῶν, ἐπειδὴ ἐκτὸς τοῦ ὅτι δύνασαι νὰ συνάξῃς τὸ μέλι καὶ τὸ κηρίον χωρὶς νὰ κεντρωθῇς καὶ ἐνοχλήσῃς τὰς μελίσσας, χορηγεῖ καὶ ἄλλας διαφόρους εὐκολίας εἰς τὰς μελίσσας (ιδὲ ἀριθ. 184).

Ὁ Κ. W. P. Stanley ἐκ τοῦ Peterborough, ἐξέθεσε μηχανὴν δι' ἧς μαγειρεύει τις διὰ τοῦ ἀτμοῦ. Ἡ ἰδία μηχανὴ χρησιμεύει καὶ διὰ νὰ λευκαίνῃς τὰ λευκὰ ἐνδύματα. Ἡ μηχανὴ αὕτη, εἶναι πολλὴ εἰς χρῆσιν εἰς τὰ μεγάλα ἐργοστάσια καὶ εἰς τὰ ἀτμόπλοια, τὰ ὅποια ἔχουν ἤδη τὰς με ἀτμὸν μηχανάς των. Ἀπεδείχθη δὲ ὅτι διὰ τούτων μαγειρεύεις καὶ ταχύτερα καὶ καλλίτερα, ἐπειδὴ ἔχει καὶ θερμόμετρον καὶ ὥρολόγιον μὲ τὰ ὅποια κανονίζεις τὴν διάρκειαν τοῦ μαγειρεύειν. Ἡ τιμὴ τῆς εἶναι 12 ἕως 16 λίραι.

Διὰ νὰ τελειώσω τέλος τὸ δωμάτιον τῆς Ἀγγλίας καὶ σχεδὸν τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ἀναφέρω τὴν μηχανὴν τῶν Κυρίων R. Colman ἐκ τοῦ Essex, ἣτις ὁμοιάζει σκάρφιον, μὲ τρεῖς τροχοὺς, καὶ συρομένη ἀπὸ ἓνα ἢ δύο ἵππους. Διὰ τῆς μηχανῆς ταύτης ἀνοίγεις λάκκους μικροὺς εἰς τὴν γῆν διὰ νὰ φυτεύῃς τὰ γογγύλια ἢ γεώμηλα. Συνίσταται δὲ ἀπὸ 7 ὕννας, αἱ ὅποια, ἐνῶ βαδίζει ἡ μηχανὴ βραδέως, διὰ μηχανικοῦ μοχλοῦ πιέζονται πρὸς τὴν γῆν, βυθίζονται καὶ ἐξέρχονται ἀφίνοντες διὰ μιᾶς 7 λάκκους. Ἡ εἰκονογραφία τοῦ ἀριθ. 323 τὴν χαρακτηρίζει ἀξιόλογα· ἀξίζει δὲ 7 ἕως 13 λίρας, ἀναλόγως τῶν τελειοποιήσεών της.

Τὰ ἐργαλεῖα τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Γαλλίας δὲν

είναι τόσον ἄφθονα ὡς τῆς Ἀγγλίας, πλὴν ἐκ τῶν ὀλίγων δειγμάτων, τὰ ὅποια ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα, βεβαιοῦται τις ὅτι οὐ μόνον δὲν εἶναι κατώτερα κατὰ τὴν τελειοποίησιν τῶν ἀγγλικῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν των κατασκευὴν εἶναι στερεὰ καὶ διαρκῆ. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Ἀγγλία παρειαῖσεν εἰς τὰ ἰδικά της τὸν ἄτμον, διὰ τοῦτο εἶναι καὶ εὐχρηστότερα καὶ περισσοτέραν χαίρουσιν ὑπόληψιν.

Ἡ Αὐστρία δὲν ἐξέθεσε πολλὰς μηχανὰς τῆς γεωργικῆς, ἡ δὲ Βοημία φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ μόνη ἐπαρχία της, ἡ ὅποια προώδευσε μᾶλλον εἰς αὐτὴν. Ὁ ἐκ τῆς Λιμπεζίκ Κ. Μ. Γ. Χόρσκ εἶναι ὁ μόνος ὅστις ἐξέθεσε τὰ ἄροτρα τῆς αὐτοκρατορίας ταύτης, τὰ ὅποια μεγάλως ὁμοιάζουν πρὸς τὰ τῶν μερῶν μας. Ὁ Κ. Μ. Δίνφελδ ἐξέθεσεν ὡσαύτως ἐργαλεῖα χρήσιμα, φέροντά τινες νεωτερισμούς, τῶν ὁποίων ὅμως κανὲν κατ' ἐμὲ δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἔθνους ἡμῶν, διὸ οὐδεμίαν περιγραφὴν αὐτῶν δίδω.

Ἡ Ἀμερικὴ ἐξέθεσε πλείστα ἐργαλεῖα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος κεφαλαίου, ἅτινα καὶ ὁμοιάζουν καὶ διαφιλονεικοῦν τὰ τῆς Ἀγγλίας, πολλοὶ μάλιστα καὶ ἐπροτίμησαν τὰ ἄροτρά της. Ἀποφεύγων δὲ πᾶσαν περιγραφὴν καὶ τούτων, διὰ τὸ ὁμοιόμορφον τῶν τῆς Ἀγγλίας, σημειῶ μόνον τὴν ἐξῆς πολύτιμον θερμιστικὴν μηχανήν, ἥτις ἀφῆκεν ἐποχὴν εἰς ὅλους ὅσοι ἐπεσκέφθησαν τὸ κρυστάλλινον παλάτιον. Ἡ μηχανὴ αὕτη (ἰδὲ ἀριθ. 156, 157 καὶ 158) εἶναι ἐφεύρεσις τοῦ ἐκ Σικάγου Κ. C. Μ. Κόρμικ, βραβευθέντος μὲ τὸ χρυσοῦν νομισματόσημον τοῦ Ἀμερικανικοῦ Διδακτηρίου. Συνίσταται δὲ ἀπὸ κοπτερὰν προιονειδῆ σπάθην, ἥτις εὐρίσκεται καθ' ὅλον τὸ μήκος τοῦ στήθους τῆς μηχανῆς, ἡ ὅποια καὶ κινεῖται ταχέως καὶ παλινδρομικῶς διὰ τινος τινακτοῦ ἐλατηρίου. Ὁ ἀριθ. 157 δίδει ἰδέαν τῆς σπάθης, ἥτοι τοῦ δρεπάνου τῆς μηχανῆς. Τὸ ἄχυρον, ὅταν ἡ μηχανὴ κινῆται, εἰσέρχεται εἰς τὸ μεταξὺ τῶν 16 ῥομβοειδῶν ἐξοχῶν, τὰς ὁποίας ὁ ἀναγνώστης βλέπει εἰς τὸν ἴδιον ἀριθμόν, καὶ ἐκπρίεται διὰ τῆς κοπτικῆς κινήσεως τῆς σπάθης.

Ὁ ἀριθ. 156 παριστάνει τὴν μηχανήν ὅτε δὲν ἐργάζεται, ὡς ἦτο εἰς τὴν ἐκθεσιν. Ὁ ἀριθ. 158 τὴν παριστάνει θερίζουσαν· ἀβ. εἶναι ἡ σπάθη· πρ. εἶναι μία κάθετος ἐπὶ τῆς μηχανῆς στήλη ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶναι διαπερασμένος ὁ ὀριζόντιος ἄξων ἐξ μὲ τέσσαρα πλατέα πτερὰ, τὰ μν. ξο. κ.τ.λ., τὰ ὅποια ὅτε ἡ μηχανὴ σύρεται ἀπὸ τοὺς ἵππους, ταῦτα δυνάμει ἐνὸς τροχοῦ μὲ τελαμῶνα εὐρισκομένου εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἄξωνος, πλησίον τῆς πρ. περιστρέ-

φονται, καὶ ὠθοῦν τοὺς ἀστάχεις πάντοτε ἐναντίον τοῦ δρεπάνου, ὥστε οὔτε ὁ ἄνεμος ἐπιρρέαζει διόλου τὴν μηχανήν. Ὁ ἄξων οὗτος ἀναβαίνει καὶ καταβαίνει ἐπὶ τῆς μηχανῆς ἀναλόγως τοῦ ὕψους τῶν ἀστάχεων διὰ μηχανισμοῦ ὑπάρχοντος ἐπὶ τῆς πρ.

Ὅταν ὁ σῖτος κοπῇ πίπτει ἐπὶ τοῦ πατώματος τῆς μηχανῆς, καὶ ἔπειτα ἐναποτίθεται εἰς τὸ ἔδαφος ἀπὸ ἀνδρα τινὰ ὅστις ἴσταται ἐπὶ τῆς μηχανῆς, καὶ κάθεται ἐπὶ σάγματος ὁμοίου ἐκείνων τοῦ ἵππου. Ἡ μηχανὴ αὕτη ἀξίζει 28 λίρας καὶ εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰς τὸν ἀνταποκριτὴν τῶν ἐφευρετῶν Κ. Β. Σαμουέλσων, διάδοχον τοῦ Κ. Γκάρδνερ, παρὰ τὰ βρεττανικὰ σιδηρουργεῖα Μπαμπούρι.

Εἰς τὸν ἀριθ. 363 δίδομεν καὶ ἓν σχέδιον μιᾶς ἐστίας τοῦ μαγειρείου, τὴν ὁποίαν οἱ Κύριοι Duley καὶ υἱοὶ ἐκθέτουν. Εἶναι κατὰ τὸ σχέδιον τ' ὁποῖον σχεδὸν ὅλαι αἱ μεγάλαι οἰκίαι τῆς Ἀγγλίας φέρουν δηλ. περιέχει ἅ. ἐν δοχεῖον μὲ θερμὸν ὕδωρ καὶ ἐν κρουνίσκον, ὥστε εἰς οἵανδήποτε ὥραν τῆς ἡμέρας ζητήσης τοῦτο, ἀμέσως νὰ σὲ τὸ φέρουν· β. διαφόρους μικροὺς ἵπνους (φουρνίσκους) διὰ τὰ ζυμαρικά, καὶ τρίτον τὸ μέρος τῆς ἐστίας ὅπου τίθενται, αἱ χύτραι, οἱ λέβητες, αἱ προχόαι. Εἶναι ἀπείρως σχεδὸν μεγάλη ἡ εὐκολία τὴν ὁποίαν τοῦ εἶδους τούτου τὰ μαγειρεῖα χορηγοῦν συγκριτικῶς τῶν ἰδικῶν μας μερῶν.

Ἀνακεφαλαιῶν πάντα ταῦτα προσθέτω, ὅτι εἰς οὐδὲν ἄλλο βασίλειον ἢ γεωργία παριστᾷ θέαμα τερπνότερον ὅσον εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἡ γεωργία ἐν αὐτῇ τοσοῦτον στενῶς συνεδέθη μὲ τὴν οἰκονομίαν, μὲ τὰς ἐπιστήμας, μὲ τὴν τάξιν καὶ μὲ τοὺς μηχανικοὺς ὑπολογισμοὺς, ὥστε ὁ ἀγροτικὸς βίος εἰς τὸν τόπον τοῦτον οὐ μόνον εὐυπόληπτος εἶναι, ἀλλὰ καὶ ὁ εὐδαιμονέστερος. Ὁ κτηματίας ἔχει ἐνταῦθα λαμπρότατον οἰκίδιον πληροῦν ὅλας τὰς ἀνάγκας του, τὸ ὅποion καταθέλγεται ὅταν βλέπῃς, ἔχει ὅλα τὰ οἰκιακὰ ζῶά του καὶ μηχανὰς, ἔχει γνώσεις ἐπιπολαίους τῆς γεωργίας, χημείας, βοτανικῆς καὶ μηχανικῆς, εἶναι συνδρομητὴς εἰς τὰ περιοδικὰ καὶ εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς ἐφημερίδας, ἔχει καλὴν βιβλιοθήκην, καλὴν πινακοθήκην, αὐτὸς ὁ ἴδιος, αἱ θυγατέρες, οἱ υἱοὶ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ δαπανῶσι τὸν καιρὸν των εἰς τὴν ἐργασίαν διαφόρων τεχνουργημάτων, ἢ εἰς τὴν ἐπίστασιν τῆς καλλιεργείας, καὶ τέλος αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἶναι ἐφευρεταὶ τῶν ἀναφερθέντων ἐργαλείων. Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῆς εὐτυχίας των, οἱ σιδηρόδρομοι διερχόμενοι ὅλοι σχεδὸν πλησίον τῶν γαιῶν των εἰς μικρὸν διάστημα ὥρων ἢ λεπτῶν τοὺς συγκοινωνοῦσι μὲ τὸν πολιτικὸν θόρυβον τοῦ Λονδίνου, μὲ τὰ βιομηχανικὰ ἐργοστά-

σια τῆς Μαγκεστρίας καὶ λοιπῶν πόλεων ἢ μὲ τὴν αὐρὰν τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Δικαίως ἄρα δύναται νὰ προσθέσῃ τις, ὅτι ἂν ἡ Ἰταλία ᾖ οὐ φυσικὸς κῆπος τῆς Εὐρώπης, ἡ Ἀγγλία εἶναι ὁ τεχνικὸς, εἶναι ὁ κῆπος τὸν ὁποῖον, ὅταν διατρέχῃς ἐφ' ἀμάξης, εὐρίσκεις εἰς πάντα διώρυγα, εἰς πᾶν χωράφιον, εἰς πάντα γήλοφον, εἰς πᾶν οἰκίδιον τὴν αὐτὴν ἁρμονίαν, τὸν αὐτὸν κανονισμόν, τὴν αὐτὴν τάξιν, ἅπερ ἔχουσι καὶ αἱ γραμμαὶ καὶ ἡ ἀτμάμαξα τοῦ σιδηροδρόμου ἐφ' οὗ μεταφέρεται. Πῶς θέλετε λοιπὸν ὁ Ἀγγλος ὁ περιηγηθεὶς εἰς ἄλλα μέρη καὶ μὴ εὐρὼν τὰς εὐκολίας ταύτας καὶ ὠφελείας τὰς ὁποίας ἔχει εἰς τὴν πατρίδα του, τὴν ὁποίαν πρὶν μεταβάλλῃ εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ὠνόμασεν ἀξίαν διὰ χοίρους, ὁ περιηγηθεὶς τὰς ἄλλας χώρας, τῶν ὁποίων καὶ ἡ γῆ εἶναι εὐφορωτάτη καὶ τὸ κλίμα εὐκραέστερον, πῶς θέλετε, λέγω, νὰ μὴν ᾖ ὑπερήφανος διὰ τὴν πατρίδα του καὶ νὰ μὴ λέγῃ Εἶμαι Ἀγγλος μὲ ἐγωῖσμόν τινα.

XIX.

"Όπλα καὶ φιλοσοφικὰ ἐργαλεῖα.

Ἄν καὶ ὁ πόλεμος εἰς τοὺς ἀρχαίους ἦτο μᾶλλον τοῦ συρμοῦ παρ' ὅ, τι σήμερον, ἂν καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ Ῥώμης ἀπαντᾷ τις τοὺς γενναιοτέρους χαρακτηῖρας, τοὺς φιλοδοξοτέρους κατακτητὰς, τοὺς ἐμπειροτέρους στρατηγούς, μ' ὅλον τοῦτο καὶ ἡ τακτικὴ καὶ τὰ ἀμυντικά καὶ ἐπιθετικά ὅπλα ἦσαν καὶ πολὺ διάφορα καὶ πολὺ κατώτερα τῶν σημερινῶν. Οὐδεμία λοιπὸν σύγκρισις δύναται νὰ γίνῃ μεταξὺ δύο πραγμάτων, ἅτινα τὴν ἐλαχίστην ὁμοιότητα καὶ συγγένειαν δὲν ἔχουσιν, ἄλλως τε, ἂν ᾔθελον ἐξετάσει τὴν ἀρχὴν καὶ τελειοποίησιν τῶν ὅπλων καὶ πολεμικῶν μηχανῶν τῆς ἀρχαιότητος, τὸ ζήτημα ἐπεκτείνεται πολὺ, ἐξέρχεται τοῦ προκειμένου καὶ οὔτε αἱ ὀλίγαι ἡμέραι αὐτίνες ἔμεινον δὲν θέλουν ἐπαρκέσει διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον, οὔτε θέλω δυνηθῇ διὰ λόγων ν' ἀντιγράψω τὰ ποικίλα ὅπλα-στάσια, ὅσα ἕκαστον ἔθνος τῆς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως μὲ τόσην πολυτέλειαν καὶ κόσμον ἔστησαν ἐνταῦθα.

Σημερινὰ ὅπλα ὀνομάζω ὅσα κατασκευάσθησαν μετὰ τὸ ἔτος 1323, ὅτε ἐφευρέθη ἡ πυρίτις ἢ μάλ-

λον ὅτε ἔγεινε γνωστὴ εἰς τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὸν Βαρθόλδον Σχβάρζ, Γερμανὸν μοναχόν, διότι ὅλοι σχεδὸν ἀναμφισβήτητως παραδέχονται ὅτι τὴν θαναμαστιν ταύτην κόνιν ἐγνώριζον πρὸ πολλῶν αἰώνων οἱ Κινέζοι καὶ οἱ Ἀραβες, μάλιστα ὁ Κ. Φρίαρ Βάκων, συγγραφεὺς ἀκμάσας τὸ 1,200 εἰς Ἀγγλίαν, δίδει καὶ περιγραφὴν ἐκτεταμένην τῆς συνθέσεώς της.

Τὰ δὲ ὅπλα ταῦτα διαιρῶ εἰς τουφέκια, πιστόλια καὶ ξίφη, διότι μόνον τοιαῦτα ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα. Πυροβόλα, τηλεβόλα, πολεμοφόδια, ὄλμοι, κτλ. ἀπαντῶνται ὁμοίως σποράδην ὀλίγα, ὅθεν ἄς μοὶ συγχωρηθῇ νὰ τὰ παραλείψω.

Τὰ τεχνικώτερα καὶ εὐφύεστερα τῶν θανατηφόρων τούτων ὀργάνων ἐξέθεσεν ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, καὶ τὸ Βέλγιον. Ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Ἀνατολὴ ἐξέθεσαν τὰ πλουσιώτερα, τὰ πολυτελέστερα, τὰ μὲ πλείστας γλυφὰς καὶ στολισμούς.

Ἡ Ἀγγλία εἶναι πεφημισμένη διὰ τὴν δύναμιν, στερεότητα καὶ διάρκειαν τῶν ὅπλων τῆς θήρας, πλὴν τὰ πωλεῖ εἰς μεγάλας τιμὰς, ἐνῶ ἀπεναντίας τὰ στρατιωτικά ὅπλα της εἶναι εὐθηνότερα. Τὸ Βέλγιον ἀνταγωνίζεται πρὸς τὴν Ἀγγλίαν μὲ μεγίστην ἐπιτυχίαν, δηλ. μιμεῖται πᾶσαν ἐφεύρεσίν της, τὸ σχῆμά των, τὴν κατασκευὴν των, πλησιάζει εἰς τὴν διάρκειάν των καὶ τὰ πωλεῖ μᾶλλον εὐσυνειδότως ἢ ἡ Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ.

Ἡ Γαλλία οὐδόλως νομίζει ἐαυτὴν ὑποδεεστέραν εἰς τὴν κατασκευὴν παντὸς πυροβόλου ὅπλου. Τὰ τουφέκιά της τῆς Σαιντ' Ετιέν, τῆς Σιαρλεβίλ, τῆς Λιέζ καὶ τῶν Παρισίων διόλου σχεδὸν δὲν διαφέρουν τῶν ἀγγλικῶν. Εἶναι δὲ ἐπίσης στερεώτατα, ἐπίσης διαρκέστατα, μάλιστα ὀλίγον τι ἐλαφρότερα καὶ ἡ τιμὴ των εἶναι κατὰ τὸ ἥμισυ μικρότερα τῶν ἀγγλικῶν. Τρώντι, εἰς Λονδίνον ἂν ἀγοράσῃς ἀπὸ ὀπλοποιόν τινα ἓν καλὸν τουφέκιον, δὲν δύνασαι νὰ τὸ πληρώσῃς ὀλιγώτερον ἀπὸ 40 ἢ 60 λίρας, ἐνῶ εἰς Παρισίους ἢ Σαιντ' Ετιέν τὸ αὐτὸ ἀξίζει 200 φράγκα, ἢ τὸ πολὺ 600. Ἐρωτᾷτε πόθεν ἢ οὐσιώδους αὕτη διαφορά, ἐνῶ τὰ ὅπλα ταῦτα εἶναι πάντῃ ὅμοια, ἀφοῦ μάλιστα ἡ Ἀγγλία παράγῃ καὶ σίδηρον ἀφθονώτερον καὶ γαϊάνθρακα; Ὡς ἀπάντησιν περὶορίζομαι νὰ δώσω ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἔδωκε γαλλικὴ ἐφημερίς ἐκδομένη ἐν Λονδίῳ, περὶ τῆς ἀληθείας τῆς ὁποίας ἐβεβαιώθην καὶ ἐγὼ ἐκ πείρας.

Ἡ κατασκευὴ τῶν ἀγγλικῶν τουφεκίων τῆς θήρας ἔχει συρμὸν παράδοξον ὥς τῶν γυναικείων ἐνδυμάτων, ὥστε ὁ λόρδος ὅστις πληρόνει 60 λίρας δι' ἐν τουφέκιον πληρόνει τὸν συρμὸν μᾶλλον ἢ τὸ τουφέκιον. Ἰδοὺ δὲ πῶς. Εἰσέρχεται εἰς τὸ ἐργο-

στάσιον όπλοποιού τινος καί παραγγέλλει έν τουφέκιον τής φαντασίας του, έκλέγει ό ίδιος τώ ξύλον καί δέν τώ παραδέχεται πολλάκις, είμή άφού πελεκηθή καί ίδη τώ χρώμά του ή τώ σχήμά του, έπιθυμεί νά ίδη τώ κανόνιον τού πυροβόλου πριν τελειωθή, κάμνει προσθήκας ή μεταβολάς, παρ ευρίσκεται είς τήν ανάλυσιν ή σφυρηλάτησιν τού σιδήρου καί χάλυβος τά όποία σχηματίζουν τώ στρεπτόν (ruban) ή δαμασκητόν (damas) κανόνιον, παρ ευρίσκεται είς πάσαν έργασίαν τού προαγγελθέντος τουφεκίου του, άπασχολεί τόν έργοστασιάρχην όλοκλήρους ώρας μέ όμιλίας καί πολλάκις καταστρέφει όλοκλήρους τελειωμένας έργασίας τού όπλου διά νά παρ εισάξη τι. Ό έργοστασιάρχης ύποφέρει άσμένως όλα ταύτα, καταπιέζει καί εκείνος τούς έργάτας του, πλην περιμένει νά πληρωθή άκριβώς δι' όλα ταύτα. Άφού δέ άπαξ πληρωθή 50 ή 60 λίρας διά τώ τουφέκιον τούτο, κατασκευάζει άλλα τρία ή τέσσαρα όμοια, καί όταν έτερος τις, έμπορος ή ιδιώτης, εισέλθη διά ν' άγοράση έν αύτών, τώ ζητεί 60 λίρας, τώ λέγει ότι ό δείνα λόρδος ήγόρασε τώ όμοιον, όπερ καί όνομάζει κατώτερον τού διαπραγματευομένου, είς τήν τιμήν ταύτην, τώ δεικνύει τόν πληρωθέντα λογαριασμόν καί δέν μετατίθεται ούδέ σελίνιον άπό τώ λεγόμενον prix fixe. Η δέ αλήθεια αύτη τοσοούτον πραγματική είναι, ώστε ή ίδια έφημερίς βεβαιού ότι έν Λονδίνω δέν κατασκευάζονται έτησίως περισσότερα τών 1200 τουφεκίων τής πολυτελείας ένώ είς τήν Λιέζ κατασκευάζονται 200,000 καί είς τήν Σαίντ Έτιέν 30 ή 40,000 τουφέκια, εκτός τών όπλων τού πολέμου.

Η συλλογή τών όπλων τής Γαλλίας είς τώ κρυπτάλλινον παλάτιον είναι αξιολογώτατη. Ό Κ. Μπερτονέ, όπλοποιός τού δουκός Όμάλ, ό Κ. Γκαστίν Μπενέτ, ό Κ. Ίωάννης Γκωβαίν ό Κ. Κ. Γκλοδέν, καί ό Devisme είναι οί πρώτοι εκθέται αύτών, τά όποία δέν φέρουν πολλά ποικίλματα, είναι άπλούστατα, ελαφρά, εύθηνά καί χρήσιμα είς όλας τās ανάγκας τού ανθρώπου.

Ό ρηθείς Κύριος Devisme είναι ό εκθέτης τού είς τόν αριθ. 145, ώραιοι ζεύγους πιστολίων τά όποία ή προσωρινή εταιρεία τού τύπου τής Γαλλίας έδώρησεν είς τόν στρατηγόν Σχαγκαρνιέ, είναι μεγάλης κατεργασίας μέ ποικίλα έξ άργύρου άραβουργήματα. Ό αύτός τεχνίτης εκθέτει καί τά τού αριθ. 146, όπλα τά όποία είναι όχι κατώτερα καί κατά τούς στολισμούς καί κατά τούς μηχανισμούς.

Ό Κύριος Γκλοδέν (Glaudien) διακρίνεται πρό πάντων διά τών είς τόν αριθ. 173, πιστολίων του ρυθμού μεμυγμένου, μέ γοτθικόν κανόνιον δηλ. καί

Λουδοβίκου 14ου στολισμούς, τώ πλησίον τής πιστόλας σκεύος όμοιον λαβής ξίφους είναι μικρά πυριτοθήκη.

Όμοίως ό είς τόν αριθ. 91, κόπανος (κοντάκι) τουφεκίου είναι ώραιοι τής λεπτουργίας έργον.

Τώ τού Κ. Gueyton τρόπαιον είναι τώ μάλλον έπιδεικτικώτερον. Σύγκειται δέ άπό μίαν άσπίδα τώ κέντρον τής όποίας παριστάνει τόν Άχιλλέα άνατρεφόμενον άπό τόν Κένταυρον, τά δέ περίξ αύτης τās διαφόρους φάσεις τής φυσικής ίστορίας τού ίππου. Πέριξ τής άσπίδος ύπάρχουσι διάφοραι σπάθαι μέ πλείστους στολισμούς. Τά άγχέμαχα ταύτα όπλα ως καί ή άσπίς είναι κατεσκευασμένα άπό νέον είδος ήλεκτροπλαστικής, τώ όποίον ό είρημένος τεχνίτης έφεύρε, καί τώ όποίον ούτε άπό τήν ύγρασίαν ούτε άπό τόν χρόνον φθείρεται, ώστε διατηρεί πάντοτε τήν στιλπνότητά του. Τού ώραιοιού τούτου τροπαίου δίδω τήν είκονογραφίαν, είς τόν αριθ. 121.

Τής Άγγλίας τά δωμάτια είναι περιεργότατα διά τās τιμάς τών όπλων διότι περιέχουν τουφέκια αξίζοντα έως 420 λίρας τώ έν καί άλλα πάλιν αξίζοντα 5 ή 6 σελίνια, δηλ. τουφέκια δυνατά καί στερεά τών όπλων μεγίστη άποστολή γίνεται είς τήν Βρασιλίαν καί τήν Άφρικήν, μάλιστα είς τήν τελευταίαν τά ανταλάσσουν πρός αίχμαλώτους, τούς όποίους έπειτα έλευθερόνουν. Είς τά δωμάτια ταύτα άπαντάται έν τουφέκιον τού Κ. Λαγκάστερ, όπλον πολύτιμον διά τήν ακρίβειαν τής σκοποβολής του. Η όλκή αύτου είναι όλίγον έλλειψοειδής, καί άπαιτείται δυσκολία καί δύναμις διά νά καταβιβάζεται ή σφαίρα μέχρι τού κοιτώνος τού κανονίου. Αί σφαίραί του είναι κατεσκευασμένα μέ προβολήν, ήτις έμβαίνουσα είς τόν αύλακα τής ραβδώσεως ύπάγει κατ' εύθείαν είς τόν μυχόν. Έπί τού κανόνος τού όπλου ύπάρχουν μικρά τηλεσκόπια μέ σταυρωτάς τρίχας διά τήν σκόπευσιν, ήτις ύπολογίζουν ότι δέν άποτυγχάνει είς άπόστασιν 1,200 έως 1,500 όργυιών, καί ότι εύστοχος σκοπευτής σπανίως δύναται ν' άποτύχη πύλον τόν όποίον ήθελον τού στήσει είς 100 όργυιών διάστημα.

Μεταξύ τών ώραιοιων όπλων τής Πρωσσίας άπαντάται τώ τουφέκιον τού Κ. Τ. Γκέρμαν, άγχινουστάτης κατασκευής. Ουδεμίαν δέ παρουσιάζει πλατύνην ή έστίαν, άλλ' άπλώς μικράν λαβήν είς τώ τέλος τής βαλάνου τού κανονίου, τήν όποίαν άφού έλκύσης πρός τά κάτω, σχίζεται τώ κανόνιον καί φαίνεται όλον τώ μήκος τού μυχού καί τού κοιτώνος του τότε δέ θέτεις τήν σφαίραν μέ τώ γέμισμά της, ώθείς πάλιν τήν λαβίδα, τώ όπλον

κλείεται καὶ διά τινος μικροῦ σκανδάλου πυροβολεῖς ὡς εἰς τὰ συνήθη τουφέκια.

Τὸ ὄπλον τοῦτο, τὸ ὁποῖον τασαύτην ἀγγίνοϊαν καὶ στερεότητα παριστάνει, ἀπεδείχθη ὅτι δύνασαι νὰ ἐκκενώσης καὶ γεμίσης 18 φορὰς κατὰ συνέχειαν τὸ λεπτόν, καὶ νὰ φονεύσης ἄνθρωπον εἰς ἀπόστασιν 800 ὀργυῶν.

Ἐπαναληπτικὰς πιστόλας ἐξέθεσεν ἡ Γαλλία, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ἀγγλία, πλὴν αἱ τῶν Κυρίων Σμιθ καὶ Pecare, ἐκ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἐθεωρήθησαν αἱ καλλίτεραι. Συνίστανται δὲ ἀπὸ ἓνα κύλινδρον περιέχοντα δέκα ὀλκὰς σφαιρῶν. Ὁ κύλινδρος οὗτος ὁ περιέχων τὰ δέκα κανόνια τῆς πιστόλας ταύτης ἐκκοχλιούται, καὶ εἰς τοὺς κοιτῶνας τοῦ ὄπλου διὰ μιᾶς θέτεις τὰς σφαῖρας καὶ τὰ γεμίσματα. Ὅταν πάλιν συσφιγθῇ τότε ὠθεῖς τὸ σκάνδαλον, καὶ ἅμα ὁ λύκος ἅπαξ πέση καὶ ἐκκενωθῇ ἡ μία σφαῖρα διὰ περιστροφῆς, φεύγει τὸ κανόνιον τῆς καὶ ἔρχεται τὸ τῆς ἄλλης ὑπὸ τὸν λύκον, ὅστις ἀνορθοῦται καὶ οὕτω κατ' ἐπανάληψιν εἰς διάστημα μικρότερον τοῦ ἐνὸς λεπτοῦ δύνασαι νὰ ῥίψῃς δέκα πιστολισμούς.

Ἐκτὸς, τούτων εἰς τὰ εἰρημένα ὀπλοποιὰ ἔθνη, εὐρίσκει τις ἀφθονίαν ἐφευρέσεων διὰ νὰ μὴ πίπτῃ ὁ λύκος ὅταν ἤθελες σκοπτάψῃ, πηδήσῃ ἓνα χάνδακα ἢ ἐξ ἀπροσεξίας παραμελήσῃ τὸ ὄπλον σου, περιστάσεις καθ' ἃς τόσα ὀλέθρια δυστυχήματα συμβαίνουν. Ὑπάρχουν δὲ ὄπλα μὲ ἐστίας καὶ πλατύνας, πλείστα ἄλλα ἔχοντα δύο μυχοὺς καὶ μίαν μόνην ἐστίαν, ἐν μόνον σκάνδαλον, ἄλλα ἔχοντα τὴν ἐστίαν τόσον ἀπλοποιημένην, ὥστε οὐδὲν ἄλλο εἰμὴ ἓνα λύκον καὶ ἐν σκάνδαλον βλέπεις, ἄλλα ἔχοντα τὸν λύκον ὑπὸ τὴν βάλανον, σχεδὸν ἀόρατον, ἄλλα τῶν ὁποίων ὁ λύκος ἀπαιτεῖ νὰ στερεώσης καὶ ὠθήσης δυνατὰ τὸν ὑποκόπανον (κοντάκιον) τοῦ ὄπλου ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ σου ὤμου διὰ νὰ πέση, καὶ πλείστα ἀερικὰ τουφέκια τὰ ὁποῖα ὁμοιάζουσι χονδρὰς καὶ κομπὰς βακτηρίας. Τὰ τελευταῖα ταῦτα μεταχειρίζονται πρὸ πάντων εἰς τὸ κυνήγιον τῶν λαγωῶν, ἐπειδὴ ὁ ὑπόκωφος κρότος αὐτῶν δὲν τρομάζει τοὺς λοιποὺς, ὥστε νὰ τραπῶσιν εἰς φυγὴν.

Τὰ ἀγχέμαχα ὄπλα τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου εἶναι πολυτελέστατα. Αἱ σπάθαι, τὰ ξίφη, τὰ δόρατα, αἱ μάχαιραι, τὰ ἐγχειρίδια καὶ οἱ ἀκινάκαι φέρουν λαβὰς ἀργυρᾶς, χρυσᾶς, πολυτίμους λίθους καὶ πλείστας γλυφάς. Τὰ τῆς Ἰσπανίας ἐξέχουν ὅλων ὁ ρυθμὸς τῶν ἂν καὶ ὀνομάζεται μαυριτανικὸς εἶναι μίγμα θελκτικώτατον εὐρωπαϊκῆς καὶ ἀνατολικῆς φιλοκαλίας. Φέρουν δὲ μικρὰ κλαδιά, ἀγάλματα, ζωάρια καὶ στολισμάτα τῆς ἀνδαλουσιανῆς

ἐκείνης φαντασίας, ἥτις κατὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῆς κλίνει πρὸς τὸ εὐχαρι καὶ σοβαρὸν συνάμα τοῦ ἱπποτισμοῦ.

Μεταξὺ τούτων δὲ διεκρίθη σπάθη τις τοῦ Τολέδου, τῆς ὁποίας δίδω τὴν εἰκονογραφίαν, εἰς τὸν ἀριθ. 117, ἥτις κατεσκευάσθη ἀπὸ τὸν Κ. Δὸν Μαννουέλ δὲ Ὑζάζι καὶ ἥτις εἶναι διπλωμένη ὀφιοειδῶς, δηλ. ἔχει τόσῃν ἐλαστικότητι, ὥστε εἰσέρχεται εἰς σφυροειδῆ θήκην, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης καὶ ἐκ τῆς εἰκονογραφίας. Διεκρίθη δὲ ὡσαύτως καὶ ἡ σπάθη τὴν ὁποίαν οἱ ἀξιωματικοὶ, οἱ σὺν-πηρετήσαντες μὲ τὸν στρατηγὸν λόρδον Beresford εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Πενίνσουλαρ πολέμου, ἐδώρησαν πρὸς τὸν στρατηγὸν τοῦτον. Εἶναι δὲ ἐκ χρυσοῦ μὲ πολυτίμους λίθους, καὶ ἐπὶ τῆς λεπίδος τῆς εἶναι χαραγμένοι ἐλικοειδῶς ὅλαι αἱ μάχαι τῆς ἐκστρατείας ταύτης.

Αἱ Ἰνδίαί, ἡ Τουρκία καὶ ἡ Τοῦνις ἀκολουθοῦν τὴν Ἰσπανίαν εἰς τὴν ἐπίδειξιν τῶν ὄπλων, μάλιστα εἰς τὰ ὄπλα τῆς Ἀνατολῆς εὐρίσκεις περισσοτέραν ἐπίδειξιν καὶ ποικιλίαν, διότι ὁ χρυσοῦς καὶ ὁ ἄργυρος εἶναι ὁ ἀδιάσπαστος σύντροφός των.

Εἰς τῶν Ἰνδιῶν τὸ δωμάτιον οὐ μόνον πλούσιαι πανοπλῖαι ὑπάρχουν, ἀλλὰ καὶ πλουσιώτεραι ἱπποσκευαὶ καὶ στρατιωτικαὶ ἐνδυμασίαι, αἱ ὁποῖαι μεγάλως ὁμοιάζουν μὲ ἐκείνας τὰς ὁποίας βλέπομεν εἰς τὰ ἀγάλματα, τὰ ὁποῖα ὁ δόκτωρ Λαυᾶρ ἐσχάτως ἀνεκάλυψεν εἰς Νινευή.

Μεταξὺ τῶν ὄπλων τῶν Ἰνδιῶν εἰς ἐργάτης καθαρίζων αὐτὰ ἀνεκάλυψε ἐπὶ ἐνὸς ἐγχειριδίου ὅτι, πιέζοντος ὀλίγον τὴν λαβὴν του, ἐκ τῆς λεπίδος του ἐξήρχοντο 3 ἄλλαι δίστομοι, ὥστε τ' ὅλον ὄπλον συνίσταται ἀπὸ 4 λεπίδας.

Ἡ ἐκθεσις τῆς ἀγγλικῆς Γουϊνέας χαρακτηρίζεται διὰ τὰ φαρμακερὰ βέλη τῆς. Εἶναι δὲ ταῦτα ὄπλα ὀλέθρια, τὰ ὁποῖα οἱ ἐγχώριοι μεταχειρίζονται εἰς τὸν πόλεμον ἢ εἰς τὸ κυνήγιον τῶν θηρίων, καὶ τὰ ὁποῖα εὐθὺς φονεύουν τὸν τρωθέντα. Ἐχουν δὲ μῆκος περίπου ἐννέα δακτύλων, εἶναι ἐλαφρότατα, ἡ αἰχμὴ τῶν εἶναι ὀξυτάτη καὶ βεβαμμένη εἰς δριμύτατον δηλητήριον ὀνομάζομενον γουραλί, τὸ ὁποῖον κατασκευάζεται ἀπὸ ἐγχώρια φυτά. Τὸ μεγαλύτερον θηρίον ὀλίγον ἂν πληγωθῇ δι' ἐνὸς αὐτῶν καταφλέγεται ἀπὸ τὸ δηλητήριον, καὶ μετὰ φρικτὴν ὀλιγόστιγμον φρενίτιν πίπτει.

Ἡ Πρωσσία ἐξέθεσε θώρακα ὅστις εἰς δέκα βημάτων ἀπόστασιν, διὰ τινος ἀρκοβουζίου μεγάλης ὀλκῆς, ἐδοκιμάσθη ὅτι εἶναι ἀδιαπέραστος ἀπὸ τὴν βάλλαν του.

Τέλος ὁ πρίγκιψ Ἀλβέρτος ἐξέθεσεν ἀργυρόχρυ-

σον ἀσπίδα, τὴν ὁποῖαν ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ὅτε ἐβάπτισε τὸν πρίγκιπα τοῦ Οὐέλς ἐδώρησεν αὐτῷ. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν ὠραιότερων τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, καὶ ἴσταται ὀλίγα βήματα μακρὰν τοῦ Κόχ-ι-νὸν ἐπισύρον τὰ πλήθη ἀπὸ τὸν πολύτιμον τοῦτον λίθον πρὸς ἑαυτόν.

Ἡ ἀσπίς αὕτη ἐσχεδιάσθη ἀπὸ τὸν δόκτωρα Πέτρον Κορνήλιον, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς εἶναι τοῦ Κ. Κούνσελλορ Στούλερ, ἡ ἐργασία τοῦ ἀργυροχρύσου καὶ μεταλλίνου μέρους τῆς εἶναι τοῦ Κ. Μ. Γ. Χοσσάουερ, ἐπεραιώθη ἀπὸ τὸν Κ. Μ. Α. Φίσχερ, τὸ ψαλίδισμά τῆς ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Μ. Χ. Μέρτενς καὶ τὸ λιθόστρωμά τῆς ὑπὸ τοῦ Κ. Καλανδρίλη.

Τὸ κέντρον τῆς στρογγύλης ταύτης ἀσπίδος εἶναι εἰς σταυρὸς, περιέχων τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ μέσον του. Εἰς τὰς 4 γωνίας τοῦ σταυροῦ εὐρίσκονται ἔκτυπα ὁ μυστικὸς δεῖπνος, ἡ βάπτισις τοῦ Ἰησοῦ, ἡ πηγὴ τὴν ὁποῖαν ὁ Μωϋσῆς ἤνοιξεν εἰς τὸν βράχον καὶ ἡ πτώσις τοῦ μάννα εἰς τὴν ἔρημον. Πέριξ τοῦ κύκλου τούτου εἰς τὴν περιφέρειαν ἄλλων ὁμοκέντρων κύκλων ὑπάρχουν οἱ ἀπόστολοι, ἡ θριαμβευτικὴ εἵσοδος τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἡ ἀλληγορικὴ ἔλευσις τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας εἰς Ἀγγλίαν, συνοδευομένου ἀπὸ τὸν βαρὼνον Χουμβόλδ καὶ τὸν κόμητα Βὸν Στόλμπεργ, ὑποδεχομένου δὲ ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου καὶ τοῦ δουκὸς Οὐελλιγκτῶνος.

Ἐπὶ τῆς ἀσπίδος ὑπάρχουν γεγραμμένοι τῆς ἀφιέρωσης οἱ λόγοι ὡς ἑξῆς·

Fredericus Gulielmus, rex Borussorum,
Alberto Eduardo, principi Wallae,
In memoriam diei bapt. XXV. Jan. A. MDCCCXLII.

Φιλοσοφικὰ ἐργαλεῖα.—Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο συμπεριλαμβάνω τὰ ἐργαλεῖα τῆς ἀστρονομίας, τῶν καταμετρήσεων, τῆς γεωδεσίας, φυσικῆς, χημείας, ἱατρικῆς καὶ τῆς μαθηματικῆς γεωγραφίας.

Τούτων ὑπάρχει πλησμονὴ εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, ὡς καὶ τῶν περιγραφέντων, δὲν δύναμαι ὅμως νὰ ἔμβω εἰς περιγραφὴν τινα διὰ τὸν λόγον ὅτι οὐδεμίαν ἐπιδέχονται περιγραφὴν. Ἄν δὲ θελήσω νὰ σχηματίσω ὀνομαστικὸν κατάλογον αὐτῶν ὁ ἀναγνώστης δὲν θέλει ἀπαντήσῃ ἄλλο εἰμὴ μέγαν ἀριθμὸν τεχνικῶν λέξεων, τὰς ὁποίας δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ ἂν δὲν γνωρίζῃ τὰς ἐπιστήμας ταύτας. Ἄν πάλιν θελήσω ν' ἀναπτύξω ὀλίγον αὐτὰς ἢ ν' ἀναφέρω τὰς τελειοποιήσεις, ἐφευρέσεις ἢ ἀρετάς των τότε πρέπει νὰ γράψω τοῦλάχιστον ὅσα καὶ διὰ τὰ ἄλλα ὁμοῦ ἔγραψα, καὶ ὅμως ὀλίγοι θέλουν

μ' ἐννοήσῃ. Παρέρχομαι λοιπὸν τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα ἐν σιωπῇ, ὡς ἔπραξε σχεδὸν καὶ ὁ εὐρωπαϊκὸς τύπος, καὶ ἀναφέρω ὀνομαστὶ μόνον τὸ μέγα τηλεσκόπιον τοῦ Κ. Ῥὸς (ἰδὲ ἀριθ. 163), ὅπερ εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ ἄξονος τοῦ παλατίου τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως, τοῦ ὁποίου ὁ κύλινδρος ἔχει 20 ποδῶν μῆκος καὶ ὁ σκοπικὸς ὕαλος ἑνδεκα καὶ ἡμίσεως δακτύλων διάμετρον.

XX.

Ἀτμομηχαναὶ, σιδηρόδρομοι, ναυπηγικὰ,
καὶ ὀχήματα.

Τὰ πρῶτα τρία ταῦτα ἄρθρα, μεθ' ἃ τελειώνει ἡ τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου ἐπιθεώρησις, εἶναι τῶν σημερινῶν τὸ κυρίως κλέος. Ὁ κάτοικος τῆς Ἑσπερίας Εὐρώπης ὅταν θέλῃ νὰ σοὶ ἐκφράσῃ τὴν ὑπεροχὴν του ἀπὸ τὸν ἀρχαῖον κόσμον σοὶ δεικνύει μίαν μηχανὴν, τὴν ταχύτητα καὶ ἐπιτηδεϊότητα μεθ' ἧς κατασκευάζει τι δι' αὐτῆς, σοὶ φέρει παράδειγμα τὴν ταχύτητα τῆς διακοινώσεως τῶν ἰδεῶν διὰ τῶν ἠλεκτρικῶν τηλεγράφων, τὴν ταχύτητα τῆς μετακομίσεως ἀπὸ τόπου εἰς τόπον διὰ τῶν σιδηροδρόμων καὶ τὴν εὐκολίαν μετὰ τὴν ὁποῖαν διαπλέουν καὶ διασχίζουν τὰ φοβερώτερα κύματα τῶν πόντων καὶ ὠκεανῶν διὰ τῶν πυροσκάφων ἢ μεγίστων σκαφῶν τῶν πλοίων τῆς γραμμῆς. Ἐνώπιον πάντων αὐτῶν τῶν ἐφευρέσεων τρώντι διὰ μιᾶς λησμονεῖς ὅτι μεγάλειον εἶχες, δὲν δύνασαι νὰ πιστεύσῃς, καὶ τοι ὀφθαλμοφανῶς βλέπεις, τίνι τρόπῳ ἢ ἰδέᾳ σου χωρὶς νὰ ἐξέλθῃ τοῦ στόματός σου σχίζει τὸ αἰθέρα, βυθίζεται εἰς τὴν θάλασσαν, ἐξέρχεται πάλιν καὶ φθάνει εἰς ὀλίγας στιγμὰς ἀπὸ Λονδίνου εἰς Παρισίους. Ἐν ὀλίγοις λόγοις τὰ τέσσαρα ταῦτα ἄρθρα μοὶ φαίνεται, ἂν θέσῃ τις εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν συνέχειαν τὴν ἀρχαίαν ἀνάπτυξίν μας, ὅτι εἶναι ἡ τελειοποίησις τοῦ ἀρχαίου κόσμου, δηλ. οἱ τότε μεγάλοι νόες ἐμάντευσαν ποῦ εὐρίσκονται αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστήμαι, ἔφεραν αὐτὰς εἰς φῶς, πλὴν αἱ διχόνοιαί, τὸ γῆρας καὶ ἡ παρακμὴ των δὲν ἀφήκαν αὐτοὺς νὰ τὰς τελειοποιήσωσιν ὡς οἱ σημερινοί, ἢ, τὰνἀπαλιν, ἂν θέλῃς οἱ νεώτεροι ἀρχίσαντες τὴν ἐργασίαν ἀπὸ τὸ μέρος εἰς τὸ ὅποιον οἱ ἀρχαῖοι ἐτελείωσαν ἄλλας μὲν τέχνας ἀληθῶς ἐτελειοποίησαν,

ἄλλας δὲ παρεμόρφωσαν θελήσαντες νὰ τὰς μεταβάλλωσι κατ' ἰδίαν φαντασίαν καὶ ἁρμονίαν.

Τὸ μέγα δωμάτιον τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, τὸ περιέχον τὰς μηχανὰς τῆς τε Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας καὶ τινων ἄλλων ἐθνῶν χαρακτηρίζεται διὰ μικρᾶς θερμοκρασίας καὶ πολυήχου κρότου, ἅτινα σὲ προσβάλλουν ἅμα ἐντὸς αὐτοῦ εἰσέλθης. Εἰς τὰ δύο ταῦτα δύνασαι νὰ προσθέσης καὶ τὸν ψιθυρισμὸν τῶν χιλιάδων ψυχῶν αἵτινες τὸ ἐπισκέπτονται, καὶ τὸν ψόφον δύο μεγάλων τεχνητῶν καταρράκτων διὰ νὰ ἐννοήσης ὅποιος ὁ θόρυβος (ιδὲ ἀριθ. 193).

Μέγα μέρος τῶν μηχανῶν τούτων εἶναι θαλάσσιαι μικροποιημέναι (models) ἀτμομηχαναὶ διὰ πυρόσκαφα σχεδὸν 25 ἵππων. Εἰς ταύτας βλέπεις τὰς τελειοποιήσεις ὅλας ἡ μηχανικὰς ἐφευρέσεις, ὅσας ἕκαστος τῶν ἐκθετῶν ἐπὶ τῶν ἰδικῶν του ἐπέφερε, δηλ. εἴτε ἔδωκε νέαν κατασκευὴν εἰς τὰς θερμάστρας τῆς μηχανῆς, ὥστε νὰ δαπανῶνται ὀλιγώτεροι γαιάνθρακες, εἴτε ἀπλοποίησε καὶ ἡλάττωσε τὰ μέλη τῆς, εἴτε ἐφεῦρε τρόπον ὥστε τὰ συναπτόμενα μέλη τῆς νὰ μὴ πιέζωνται πλέον πολὺ, κτλ.

Αἱ τυπογραφικαὶ μηχαναὶ, ὡς αἱ τῶν ἐφημερίδων “Χρόνος” καὶ “Illustrated News,” αἱ μηχαναὶ τῶν νημάτων καὶ τσιτῶν, ἐργαζόμεναι ὅλαι καὶ παράγουσαι τὰ εἶδη ταῦτα εἰς ὀλίγας στιγμὰς ἐκάστη μὲ διάφορον σύστημα, αἱ ὑδραυλικαὶ ἢ ὑδροπνευματικαὶ μηχαναὶ, αἵτινες διὰ τῆς πίεσεως τοῦ ὕδατος δίδουσι κίνησιν εἰς ὀλόκληρον μηχανουργεῖον, αἱ βαρουλκαὶ μηχαναὶ, αἱ σχοινομηχαναὶ, αἱ μηχανικαὶ ἀντλῖαι διὰ τὴν πυρκαϊάν, αἱ μηχαναὶ διὰ τὸν ζύθον, αἱ ἀτμάμαξαι τῶν σιδηροδρόμων, αἱ μηχαναὶ τῆς ζαχάρεως, τοῦ χαρτίου, τῆς σιοκολάτας, τῶν κτενίων, τοῦ καφέ, τῆς μαγειρικῆς καὶ τινων ἄλλων τεχνῶν δὲν παρέχουν πλέον ἐνταῦθα τὴν ἐντύπωσιν ἐκείνην τὴν ὁποίαν αἰσθάνεσαι ὅταν ἐπισκέπτεσαι ἕκαστον μηχανουργεῖον τῶν πόλεων τῆς Ἀγγλίας ἰδιαιτέρως, ἀλλὰ σὲ ρίπτουν εἰς τὴν βαθυτέραν ἔκστασιν εἰς ἣν ὁ ἀνθρώπινος νοὺς δύναται νὰ περιπέσῃ, διότι μόλις ἀπὸ τῆς μιᾶς τὰ θαύματα ἐγείρεις τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ πίπτουν εἰς τὰ μεγαλύτερα ἄλλης, μόλις ἀπὸ τῆς μιᾶς τὸν κρότον ἐλαφρωθῇ καὶ ὁ τῆς ἄλλης εὐθὺς σὲ καταπλήττει.

Τὸ νὰ ἔμβω εἰς περιγραφὴν τῶν μηχανῶν τούτων δι' ἡμᾶς οἵτινες ὑστερούμεθα καὶ αὐτῶν τῶν μηχανῶν τῆς σιοκολάτας ἢ τοῦ καφέ, ποτῶν τόσον κοινῶν εἰς τὰ μέρη μας, εἶναι καὶ κόπος μάταιος καὶ σπóρος ἐπὶ ἄμμου σπειρόμενος, ἐκτὸς ἂν διὰ τῆς περιγραφικῆς γεωμετρίας καὶ μηχανικῆς γράψω διαγραφικὴν ἐκθεσιν αὐτῶν, πλὴν διὰ νὰ μὴν περιέλθω τὸ

θαυματοργὸν τοῦτο δωμάτιον κλειστοῖς ὄμμασι περιορίζομαι ν' ἀναφέρω γενικά τινα περὶ τοῦ ἀτμοῦ καὶ τῶν προόδων του.

Εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς 19^{ης} αἰ. ἐκατονταετηρίδος ὁ Σολομὼν δὲ Γκὼ καὶ ὁ μαρκέσιος τοῦ Worcester πρῶτοι ἐξέφρασαν τὴν ἰδέαν ὅτι μηχανή τις δύναται νὰ τεθῇ εἰς κίνησιν διὰ τῆς θερμότητος. Μετὰ 100 ἔτη ὁ Ἀγγλος λοχαγὸς Σαββέριος ἐφήρμωσε τὴν ἰδέαν ταύτην εἰς μηχανὴν πρὸς ἐξάντλησιν πλεονάζοντος ὕδατος ἐντὸς μεταλλείου τινος. Τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἐποχὴν, δηλ. τὸ 1707, ὁ Κ. Παπὲν, ἱατρὸς Γάλλος ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν Λειψίαν περιγραφὴν ἐτέρας μηχανῆς τὴν ὁποίαν ἐξέθεσεν εἰς τὴν Λανδγράβ τῆς Ἀσσίας Κασσέλης, ἥτις εἰργάζετο σχεδὸν καθὼς καὶ ἡ τοῦ Σαββερίου, ὅθεν καὶ ἐνταῦθα ἀμχανεῖ τις εἰς ποῖον ν' ἀποδώσῃ τὴν τιμὴν τῆς ἐφευρέσεως, εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἢ εἰς τὴν Γαλλίαν.

Ὁ Κ. Νιουκόμεν, ὑλοποιὸς τῆς πόλεως Δαρτμουθ, τὸ 1705 ἐξητήσατο καὶ ἔτυχεν ἄδειαν μονοπωλήσεως ἀτμομηχανῆς μὲ σφικτὰ ἔμβολα (steam light piston), ἥτις ἐπὶ πολὺ ἔμεινεν ἀπαράμιλλος, ἐφαρμοσθεῖσα εἰς διαφόρους ἀνάγκας τῆς βιομηχανίας καὶ ἐπισύρουσα τοῦ κόσμου ὅλου τὴν περιέργειαν, καὶ τοι ἦτο πολὺ ἀτελεστάτη ἀπέναντι ἐκείνων τὰς ὁποίας οἱ σημερινοὶ ἀπλοποίησαν καὶ ἐτελειοποίησαν. Ὁ Κ. Οὐάτ, μαθηματικὸς καὶ μηχανικὸς τοῦ Γλάσκου, τὸ 1765 ἐδιώρθωσε τὰς ἐλλείψεις τῆς μηχανῆς τοῦ Κ. Νιουκόμεν καὶ πρῶτος συνέλαβε τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ κινήσῃ τροχὸν περὶ τὸν ἄξονά του διὰ τοῦ ἀτμοῦ. Καὶ τῷντι, τὸ 1781 ὁ μηχανικὸς οὗτος ἔλαβε τὴν ἄδειαν μονοπωλήσεως διαφόρων μηχανῶν χορηγούντων περιστροφικὴν κίνησιν.

Ὁ Κ. Ζάμς Τάυχορ ἀπὸ τὴν Deadhills, ὁ ἐκ τῆς Dalswinton Κ. Μίλλερ καὶ ὁ ἐκ τῆς Warlorkhead Κ. Σύμινγκτων περὶ τὸ 1787 ἐνησχολήθησαν νὰ κινήσωσι τὸ σκάφος πλοίου τινος εἰς τὴν θάλασσαν διὰ μιᾶς τῶν μηχανῶν τοῦ Οὐάτ. Αἱ ἀπόπειραι ὅμως αὐταὶ δὲν ἐπέτυχαν καὶ μετὰ 10 ἔτη, δηλ. τὸ 1807, Ἀμερικανὸς τις, ὁ Κ. Φούλτων, μετὰ κόπων πολλῶν ἔρριψεν εἰς τὸν ποταμὸν Ὑδσώνιον τὸ πρῶτον ἀτμοκίνητον ἐκ τοῦ ὁποίου ἄρχεται ἡ ταχυπλοία καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν ἀτμοπλόων εἰς τὰ ὁποῖα ὁ κόσμος ὅλος ὀφείλει τὴν συγκοινωνίαν του.

Ὅλα ταῦτα ἔχουσι καλῶς διὰ τὴν Ἀγγλίαν, πλὴν δὲν πρέπει νὰ νομίσῃ τις ὅτι ἢ εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ Καλαὶ Γαλλία καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης ἐφευρέσεως ἐκάθευδε.

Μετὰ τὸν Κ. Παπὲν διάφοροι ἄλλοι Γάλλοι ἔκαμαν ἀρκετὰς δοκιμασίας εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ μηχανικοῦ τούτου, ὡς οἱ Ἀγγλοὶ εἰς τὴν τοῦ λοχαγοῦ

Σαββερίου, καὶ ὁ Κ. Μπερνούλλη (Βραβεῖον ἐπιψήφισθὲν παρὰ τῆς Ἀκαδημίας διὰ τὸ 1752, τόμ. 7 σχμ. 2) τὸ 1752 ἔθεσε πλαγίως εἰς τὴν πρύμνην πλοίου τινὸς τροχὸν μὲ κεκλιμένην πτερωτὴν μύλου διὰ νὰ κινήσῃ αὐτό.

Ὁ Κ. Πάγκτων (εἰς τὴν πραγματείαν του περὶ ἀρχιμηδείου στρόφιγγος σελ. 209) ἀναφέρει δύο πτεροφόρα τὰ ὅποια ἐννοεῖ νὰ θέσῃ εἰς τὸ πλευρὰ πλοίου διὰ νὰ τὸ θέσῃ εἰς κίνησιν· ὀνομάζει δὲ πτεροφόρα, μηχανὴν ἣτις συνίσταται ἀπὸ περιστροφικὸν σκεπαστὸν ἔλικα στρεφόμενον πέριξ κυλίνδρου. Ταῦτα, λέγει, δύνανται νὰ ἦναι ὁλόκληρα βυθισμένα ἐντὸς τοῦ ὕδατος ἢ τοῦλάχιστον μέχρις ἄξονος. Ἡ δὲ ἀνάπτυξις αὐτῶν, τὴν ὁποίαν ὁ συγγραφεὺς δίδει, ἔχει μεγίστην συγγένειαν μὲ τὴν ιδέαν τῶν τροχῶν τῶν ἀτμοκινήτων τὰ ὅποια σήμερον ὑπάρχουν ἐνώπιόν μας. Πλὴν ὅ,τι ἀναγκάζει τινα νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ Γαλλία εἰργάσθη καὶ προώδυσεν ἀνεξαρτήτως τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ ἀτμοκινήτου, καὶ τὸ ὁποῖον ἐνταυτῷ εἶναι παραδοξότατον, εἶναι, ὅτι ἡ κατὰ τὸ 1841 διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ διὰ νὰ ἐξετάσῃ τὰ ἔγγραφα τῶν τεχνῶν, τὰ ὁποῖα ὁ Συμβατήριον εἶχε κατακεκλεισμένα, ἀνεκάλυψε σχέδιον πυροσκάφου καὶ ἕτερον ἀτμαμάξης τοῦ ἰδίου μηχανισμοῦ, φέροντα τὴν χρονολογίαν τοῦ 1792, τὸ ὄνομα Δάλλερ καὶ τὸν ἀριθμὸν 213 ὡς ἀνήκοντα εἰς τάξιν σχεδίων τοῦ εἰρημένου μηχανικοῦ. Ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης ὁ μηχανικὸς οὗτος Κ. Κ. Δάλλερ, ἡ ὁ βαρὼνος Σεγκιὲ εἰς τὸν ὁποῖον ἄλλοι τ' ἀποδίδουν, φαίνεται τὰ ἐφεῦρεν ἐπὶ τοῦ χαρτίου καὶ τὰ εἶχε καθυποβάλει εἰς τὸ Συμβατήριον, τὸ ὁποῖον, ἐπεὶ εἶχεν ἄλλους περισπασμοὺς καὶ φροντίδας, δὲν ἔδωκε προσοχὴν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν των, ἀλλὰ τὰ ἔθαψεν εἰς τὰ ἀρχεῖά του μέχρι τοῦ ἔτους 1841, ὅτε ἀνεκαλύφθησαν.

Ὁ Κ. Καστέρας τὸ 1796 (Πρακτικὰ τῆς Ἐνθαῤῥυντικῆς Ἑταιρίας, 1809 τόμ. 8) ἐπρότεινε νὰ διευθύνῃ ἐπὶ τοῦ ὕδατος διὰ τροχοῦ πλοῖον· ἐπὶ δὲ τῆς ιδέας του ὁ Κ. Μ. Γκιτὼν Μορβὼ τὸ 1800 κατεσκεύασε διὰ τὸν Φούλωνα τὸ πρῶτον πλοῖον τοῦ εἴδους τούτου, ὅπερ ὀνομάσθη Ναυτίλος, ἀπὸ χαλκὸν ἐπιμήκους ὠοειδοῦς σχήματος, ἔχοντος τοῦ σκάφους του περίπου δύο μέτρων διάμετρον.

Τὰ Χρονικὰ τῶν Τεχνῶν καὶ τῆς Βιομηχανίας τοῦ ἔτους 1805 (τόμ. 20) ἀναφέρουν πρότασιν τινα τοῦ νὰ σύρῳσι τὸν στόλον καὶ τὰ πλοῖα τῆς Βουλωνῆς δι' ὑποθαλασσίων τροχοπλοίων ἄντικρυ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, μάλιστα ἐδοκιμάσθη τὸ σχέδιον εἰς ἐν ἡ δύο, πλὴν ἐπειδὴ δὲν ἔτυχε μεγάλης ἐπιτυχίας ἀπερρίφθη.

Ὅπωςδὴποτε αἱ ἀπόπειραι καὶ ἐκ μέρους τῆς Γαλλίας καὶ ἐκ μέρους τῆς Ἀγγλίας διὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῶν ἀτμοπλόων ὑπῆρξαν πάντῃ ἄκαρποι, ὅθεν μόνον εἰς τὸν Ἀμερικανὸν Φούλωνα ὀφείλεται ἡ ὥραία αὕτη ἀνακάλυψις. Τότε δὲ καὶ ἡ Ἀγγλία κατεσκεύασε περίπου 7 ἀτμοκίνητα καθ' ὁμοίωσιν τῶν ἀμερικανικῶν καὶ μόνον τὸν μικρὸν τοῦτον ἀριθμὸν εἶχε μέχρι τοῦ ἔτους 1815, πλὴν τὸ 1845 τὰ ἐπολλαπλασίασεν μέχρι τοῦ 1500, καὶ σήμερον ὑπολογίζουν περισσότερα τῶν 2,000 ἀνήκοντα εἰς τὸ βρεττανικὸν ἔθνος, τὰ ὅποια διασχίζουν ὅλας τὰς θαλάσσας καὶ ὠκεανούς καὶ τὰ ὅποια μεταφέρουν τὰς ἐπιστολάς καὶ πραγματείας ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου.

Αἱ μηχαναὶ τῶν ἀτμοκινήτων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐφευρέσεώς των μέχρι τῆς παρουσίας καὶ ὑποποιήσεως καὶ τελειοποιήσεως πολλὰς ἔλαβον, τὸ δὲ κρυστάλλινον παλάτιον προσφέρει ἀπέραντον σχολεῖον μηχανικῆς πρὸς τοὺς γνωρίζοντας τὴν ἐπιστήμην, καταπληκτικώτατον δὲ θέαμα πρὸς τὰ πλήθη τῶν περιηγητῶν τὰ βλέποντα μόνον τὰ ἀποτελέσματα.

Αἱ βαμβακομηχαναὶ φαίνονται κατὰ τι ἀρχαιότεραι τῶν πυροσκάφων. Ἡ δὲ ἐφεύρεσις αὐτῶν χρονολογεῖται πρὸ ἐβδομήκοντα ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα, δηλ. πρὸ 70 ἐτῶν πᾶν μάλλινον βαμβάκινον ἢ μεταξωτὸν ὕφασμα ἐγένετο διὰ τῶν χειρῶν, ἀπὸ δὲ τοῦ 1764 μέχρι τοῦ 1744 οἱ Κύριοι Hargreaves, Arkwright καὶ Κρόμπτων ἤρχισαν τὰς ἐφευρέσεις των, τὰς ὁποίας παραλαβόντες ἔπειτα οἱ Κύριοι Κέλλυ, Λάναρκ, Ρόμπερτς, κ.τ.λ., ἔφεραν εἰς τὴν τελειοποίησιν εἰς ἣν ἀπαντῶνται εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον. Ἄλλ' ἡ τελειοποίησις αὕτη γίνεται καταφανεστέρα ὅταν ἴδῃ τις καὶ συγκρίνῃ ταύτας πρὸς μίαν παλαιὰν, τὴν ὁποίαν ἐξέθεσεν ὁ Κ. Χάρισσων, ἣτις κατεσκευάσθη τὸ 1798.

Τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ ἀτμοκινήτου ἀκολουθεῖ ἡ τῶν σιδηροδρόμων, ἣτις ἀποδίδεται εἰς τὸν μέγαν μηχανικὸν τῆς Ἀγγλίας Κ. Γεώργιον Στίβενσων· ἐφευρέθη δὲ τὸ 1825. Ὁ μηχανικὸς οὗτος θεωρῶν τὰ μεγάλα ἔξοδα τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν πραγματειῶν ἀπὸ Μάνγκεστερ εἰς Λιβερπούλ διὰ διώρυγος, ἤνοιξε τὸν πρῶτον μεταξὺ τῶν δύο τούτων πόλεων σιδηρόδρομον.

Οἱ σιδηρόδρομοι, ὡς γνωστὸν, διαιροῦνται εἰς τρία διακεκριμένα μέρη· εἰς τὴν ἀτμάμαξαν (locomotive), εἰς τὰς ἀμάξας (train ἢ convey) καὶ εἰς τὰς σιδηρογραμμάς. Αἱ δὲ σιδηρογραμμαὶ εἶναι ἐφευρέσεις ἀρκετὰ ἀρχαῖα. Ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἤρχισαν νὰ κατασκευάζωσι τοιαύ-

τας εἰς τὰς κομήτεας τοῦ Νορθουμβερλάνδ, Δού-
ραμ καὶ Τόρκσχερ διὰ νὰ μεταφέρωσι τοὺς γαιάν-
θρακας ἀπὸ τὰ γαιανθρακωρυχεῖα των εἰς τὰ στόμια
τῶν ποταμῶν Tyne καὶ Wear. Ἡ δὲ μεταφορὰ
αὕτη ἐγένετο δι' ἀμαξῶν συρομένων ἀπὸ ἵππους καὶ
κυλινδιομένων εὐκολώτερον καὶ ἐλαφρότερον ἐπὶ
τῶν σιδηρῶν γραμμῶν.

Ὁ Κ. Στίβενσον λοιπὸν ἐφεῦρε τὴν ἀτμάμαξαν,
ὅθεν καὶ αἱ τοῦ συστήματος τοῦ μηχανικοῦ τούτου
ἀτμάμαξαι καλοῦνται ἀτμάμαξαι τοῦ Στίβενσον.
Ἐκτοτε δὲ ἄρχεται ἡ κατασκευὴ τῶν σιδηροδρόμων
εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀμερικὴν, τῶν ὁποίων ὑπολο-
γίζουσι ἤδη τὸ μῆκος εἰς περίπου 20,000 μίλια.

Τῆς Ἀγγλίας οἱ σιδηροδρόμοι τὸ 1845 εἶχον μῆ-
κος 2,023 μιλίων, διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ὁποίων
ἐδαπανήθησαν 71,647,000 λίραι, δηλ. 35,070 λίραι
τὸ μίλιον, καὶ εἰσεπράχθησαν τὸ ἔτος ἐκεῖνο
6,669,230 λίρας, δηλ. 3,469 λίρας τὸ μίλιον, διὸ
πλείστοι κερδοσκόποι ἔγειναν ὑπέρπλουτοι. Τὸ
1851 τὸ μῆκος τῶν σιδηροδρόμων τοῦ βασιλείου
τούτου ἡῤῥησε κατὰ 6,928 μίλια, δι' ἃ ἐδαπανήθη-
σαν 236,841,420 λίραι, δηλ. 35,058 λίραι τὸ μίλιον,
καὶ εἰσεπράχθησαν μόνον 14,989,310 λίραι, δηλ.
2,281 κατὰ πᾶν μίλιον.

Ὁ σημερινὸς τόκος τῶν χρημάτων τὰ ὁποῖα κατα-
βάλλονται διὰ τοὺς σιδηροδρόμους τῆς Ἀγγλίας
εἶναι μόνον 3 ἡμισυ τοῖς ἑκατὸν, ἐνῶ πρότερον ὁ
εἰρημένος σιδηροδρόμος, ἥτοι ὁ μεταξὺ Λιβερποῦλ
καὶ Μάνγκεστερ, διὰ 15 κατὰ συνέχειαν ἔτη ἔδιδε
10 τοῖς ἑκατὸν, οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ βασιλείου τῆς Μ.
Βρεττανίας 12 τοῖς ἑκατὸν, 10 τοῖς ἑκατὸν, 8 τοῖς
ἑκατὸν καὶ ἕως 5 τοῖς ἑκατὸν ὁ ἥττον συχναζόμενος.

Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐζήτησαν ν' ἀντικαταστήσωσι
τὸν ἀτμὸν, δηλ. τοὺς γαιάνθρακας καὶ τὸ ὕδωρ, διὰ
μόνου τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος καὶ εἰς τὸ Σαὶν
Ζερμαίν τῶν Παρισίων κατεσκεύασαν μηχανὴν
πληροῦσαν τὴν ἀνάγκην αὐτοῦ, ἥτις, ἂν δὲν λανθά-
νωμαι, ὑπάρχει ἔτι, πλὴν τοῦ τοιοῦτου εἶδους αἱ
μηχαναὶ δὲν ἐπέτυχον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, διότι ἀπε-
δείχθη ὅτι καὶ δυστυχήματα συχνότερον συμβαί-
νουσι καὶ δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας τῆς
μετακομίσεως.

Ὅταν τὸ ἔδαφος δὲν ᾔηται ὀριζόντειον, ἀλλ' ἀνω-
φερὲς ἢ κατωφερὲς, τότε μεταχειρίζονται σχοινία,
τὰ ὁποῖα ἐκ τοῦ ἐνὸς σταθμοῦ ἔλκουσι τὰς ἀμάξας
δι' ἀτμοεργατῶν πρὸς τὸν ἕτερον.

Ἄλλος κλάδος ὅστις καὶ μηχανικὰς γνώσεις
ἀπαιτεῖ εἶναι ἡ ναυπηγικὴ, τῆς ὁποίας ὀραϊότατον
θέαμα βλέπεις εἰς τὰ ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλα-
τίου δωμάτια τῆς Ἀμερικῆς καὶ Ἀγγλίας. Ἐκαστον

τῶν ἐθνῶν τούτων ἐξέθεσε δίκροτα, φρεγάτας, κορ-
βέτας καὶ ἀτμόπλοα εἰς μικρὰς διαστάσεις, 2 ἢ 3
μέτρων μῆκους, φέροντα ὅλας τὰς ἀπαιτουμένας
τελειοποιήσεις διὰ νὰ κατασκευάσῃς πλοῖον ταχὺ
στερεὸν καὶ οἰκονομικόν.

Εἰς τὸν κλάδον τούτον ἀπαντῶνται ἄγκυραι δια-
φόρων σχημάτων, μηχαναὶ δι' ὧν εἰς καὶ μόνος
ἄνθρωπος δύναται ν' ἀνασύρῃ ἐκ τοῦ βάθους τῆς
θαλάσσης βαρὴ 3 ἢ 4 τόνων, ἢ καὶ περισσότερον, ἰστία,
ἀτμοκίνητα διαφόρων κατασκευῶν, σχέδια ὅλων τῶν
εἰδῶν τῶν λέμβων, πλήθος ἀτλάντων καὶ γεωγρα-
φικῶν ἢ κρικωτῶν σφαιρῶν.

Τὸ ὀραϊότερον ὅμως πάντων εἶναι ἡ τοῦ Ναυ-
αρχείου ἔκθεσις ὅλων σχεδὸν τῶν κυριωτέρων
πλοίων τῆς γραμμῆς τῆς Ἀγγλίας, ὧν ἐξέθεσε σχε-
δὸν 60, εἰς μέγεθος περίπου ἐνὸς καὶ ἡμίσεως μέτρου,
ἐντὸς τεχνητῆς λίμνης, δηλ. τὰ φοβερά δίκροτα τῶν
120,115 καὶ 90 κανωνίων, ὡς τὴν Βασίλισσαν, τὸν
Ἀγαμέμνονα, τὴν Ζᾶν δ' Ἀρκ, τὸν Ἀγέρωχον, τὸν
Ῥεῦνάρδον, τὴν Ἀλβιόνην, κτλ. πρὸς τοῦτοισι δ'
ἐξέθεσε τὰς 50 κανονίων φρεγάτας Ναγκίν, Ἅγιον
Φλορέντζον, Θέτιδα, κτλ., κορβέτας, βρίκια, κτλ.,
ὥστε διὰ μιᾶς βλέπεις τὸ μέγα τοῦτο πλήθος τῶν
ἀγγλικῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα ἄλλως τε πρέπει νὰ
καταπλεύσῃς ὅλους τοὺς ὠκεανούς διὰ νὰ δυνηθῇς νὰ
τ' ἀριθμήσῃς.

Εἰς τὸν αὐτὸν κλάδον ἀνάγεται καὶ πλήθος λυ-
τροζῶων λέμβων, τῶν ὁποίων ἐφρόντισα νὰ δώσω
εἰκονογραφίας τινὰς, διὰ νὰ γίνωσι καταληπτότεραι
(ιδὲ ἀριθ. 383, 384, 385, 386, 387, 388, 391, 392).

Αἱ λίαν ἀναγκαῖαι δι' ἡμᾶς λέμβοι αὗται, οὔτινες
εἴμεθα ἔθνος ναυτικόν, κατασκευάζονται ἢ ἀπὸ ἐλα-
στικὸν πλήρες ἀέρος ἢ ἀπὸ χονδρόπανον κηρωτὸν ἢ
ἀπὸ γκούτα πέρκα· εἶναι δὲ κατεσκευασμένοι τοιου-
τοτρόπως, ὥστε δύνασαι νὰ τὰς φορέσῃς ἢ περιζωθῇς
ὡς ἱμάτιον, καὶ διὰ τίνος κόπης νὰ διευθύνεσαι πρὸς
τὴν ξηράν. Ἐν αὐταῖς δὲ ὑπάρχουν ἀρμάρια μικρὰ
διὰ ζωοτροφίας ἢ ἐνδύματα καὶ τινὲς αὐτῶν οὖσαι
κατεσκευασμέναι ἀπὸ γκούτα-πέρκα ἔχουν 30 πο-
δῶν μῆκος, 3 πλάτος καὶ 3 βάθος, ὥστε δύνανται νὰ
σώσωσι τὴν ζωὴν 30 ἀνθρώπων (ιδὲ ἀριθ. 382, 390).

Ἐνταῦθα πρέπει ν' ἀναφέρω καὶ τὴν μετακομι-
στὴν οἰκίαν τοῦ ἐν Λονδίνῳ Κ. Ἀνδρέου Hytock,
ἥτις κατασκευάζεται ἀπὸ γαλβανισμένου σίδηρον
διὰ τοὺς ἀποδημοῦντας εἰς ξένους τόπους. Εἶναι δὲ
διπλωτὴ καὶ τιθεμένη εἰς κιβώτια, δὲν ζυγίζει περισ-
σότερον τοῦ ἡμίσεως τόνου, καὶ ἀπαιτοῦνται δύο
ἄνθρωποι διὰ νὰ τὴν ἐκτυλίσωσι καὶ ἀνεγείρῳσιν.
Ἡ οἰκία αὕτη συνακολουθεῖται καὶ ἀπὸ τὰ ἐκ τοῦ
αὐτοῦ μετάλλου ἐπιπλά της.

Ὁ Κ. Κλήμης Δέννιγκτων ἐξέθεσεν εἰς τὰ δωμάτια τῆς Ἀμερικῆς μικροποιημένην μίαν τῶν πλευστῶν ἐκκλησιῶν τοῦ λιμένος τῆς Φιλανδρίας. Τὸ σχῆμα αὐτῆς οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰμὴ πλατεῖα μεγάλη λέμβος εἰς τὸ κατάστρωμα τῆς ὁποίας ὑφύονται ἐκκλησία τελειοτάτη ὡς τῆς ξηρᾶς, μὲ τὰ κωδωνοστάσια τῆς γοτθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐκ ξύλου, πλὴν χρωματισμένα καὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς τὸ χρῶμα τῶν λίθων. Ἡ δὲ πλευστὴ αὕτη ἐκκλησία εἶναι διὰ τοὺς ναύτας, δηλ. περιφέρεται πλησίον τῶν πλοίων καὶ λαμβάνει ὅλους τοὺς ναύτας, οἵτινες ἀκούουν τὴν λειτουργίαν.

Αἱ ἄμαξαι, τὰ ὀχήματα, οἱ δίφροι, κτλ. εἶναι σήμερον μᾶλλον τῆς πολυτελείας καὶ τῆς ἐπιδείξεως ἀντικείμενα ἢ τοῦ πολέμου. Σήμερον ὁ διατηρῶν ὄχημα εἰς τὴν Εὐρώπην εἶναι διὰ μιᾶς ἀνώτερος τοῦ μὴ δυναμένου νὰ διατηρήσῃ αὐτό. Καὶ εἰς τὰ εἶδη δὲ ταῦτα ἔδωκαν ὅλην ἐκείνην τὴν μαλθακότητα τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ Συβαριτικὴ κλίνη, δηλ. κατεσκεύασαν τὰς στρωμνὰς τῆς ἀπὸ ἀπαλὸν δέρμα ἢ μεταξωτὸν ὕφασμα μὲ βυθιστικὰ ἐλατήρια, τὸ σῶμα τῆς ἀμάξης σχεδὸν ἐναέριον εἰς ἐλατήρια πετακτὰ, ἔθεσαν ἐμπρὸς ἓνα ἡνίοχον καὶ ἓνα παραιβάτην, ὅπισθεν δύο ὑπηρέτας χρυσοενδεδυμένους καὶ κρατοῦντας ῥαβδία, ἐπὶ τῆς θυρίδος τῆς ἀναβάθρας τοῦ σχήματος ἔγραφεν ἕκαστος ἐν σῆμα καὶ τέλος ὁ κατυφὲς, τὸ μεταξωτὸν, τὰ ὀλοσηρικὰ, τὰ κεντήματα, ὁ χρυσὸς, ὁ ἄργυρος καὶ τὰ κάτοπτρα στολίζουν τοῦ βαθυπλούτου ἢ εὐγενοῦς τιτλούχου τὴν ἄμαξαν.

Αἱ τῶν ἀρχαίων ἄμαξαι ἦσαν μᾶλλον στρατιωτικαί, δίτροχοι ἢ τετράκυκλοι, μορφῆς κομψοτάτης, καὶ αἱ πλείσται σχήματος ἀνοικτῆς κογχύλης, ἐσύροντο δὲ ἀπὸ δύο ἢ τέσσαρας ἵππους· ἂν δὲ πλησιάσῃ τις τὰς τῆς μυθολογίας, θέλει τὰς εὑρεῖ ὑπὸ μορφήν ἔτι κομψοτέραν καὶ ἐπιδεικτικωτέραν, διότι κατασκευασταὶ τῶν ἦσαν οἱ Ποιηταὶ καὶ οὗτοι ἀντὶ ἵππων ἔξευξαν εἰς αὐτοὺς λέοντας, τίγρεις, περιστέρους, γλαῦκας, ὄρνεα, κτλ. διὰ νὰ τὰς σύρῳσιν.

Ἡ Ἀγγλία ἡνοῖξεν ὀλόκληρον δωμάτιον ὀχημάτων ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, ἄξιον τῶν λοιπῶν ἐκθεμάτων τῆς, ὅπερ χαίρει τὰ πρωτεῖα εἰς τε τὴν τελειοποίησιν καὶ στερεότητα. Ἡ Γαλλία ἐξέθεσεν ὀλίγα τινα ἀρκετὰ κομψὰ, ἀλλὰ κατώτερα ἀναμφιβόλως τῶν ἀγγλικῶν. Εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Ἀμερικῆς ὑπάρχουσι μία ἢ δύο ἄμαξαι, αἵτινες εἶναι αἱ μόναι παραπλησιάζουσιν τὰς τῆς Ἀγγλίας. Εἰς τὰ λοιπὰ ἔθνη μόνον ὀλίγα τινα δίτροχα ἢ τετράκυκλα ὀχήματα ἀπαντῶνται σποράδην, ἐκ τῶν ὁποίων ὅμως δὲν δύναται τις νὰ συλλάβῃ ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς ἀμαξοποιίας αὐτῶν.

Ἄν καὶ ὑπάρχῃ ἀρκετὴ διαφορὰ εἰς τὴν κατασκευὴν μιᾶς ἀμάξης τοῦ συρμοῦ τῆς ἐποχῆς μας καὶ ἐκείνων τῆς ἀρχαιότητος, οὐδεμία ὅμως ἀμφιβολία ὅτι ἡ σημερινὴ ἀμαξοποιία ἐβάδισεν εἰς τὰ ἔχνη τῆς ἀρχαίας.

Ἐν ἀρχαίῳ ἄρμα περιεῖχεν, ὡς καὶ σήμερον, τὰ ἐπόμενα, δηλ. τὸν ἄντυχα (tūm ἀγγλιστί), τὸν ἄξονα (axles), τὸν ὁποῖον ἤλειφον μὲ ἔλαιον ἢ λίπος, τοὺς τροχοὺς ἢ κύκλα, τοὺς ἐμβόλους, δηλ. τὰς μικρὰς ἐκείνας περόνας τὰς ὁποίας ἔθετον εἰς τὰ ἀκραξόνια διὰ νὰ μὴ ἐξέρχεται τοῦ ἄξονος ὁ τροχός. Οἱ τροχοὶ ἢ τὰ κύκλα ἐδιαίρουντο εἰς τὴν πλήμνην (Ὁμηρ. Ἰλ. δον 726), δηλ. τὸ κέντρον τοῦ τροχοῦ ἐξ οὗ ἀνεχώρουν αἱ ἀκτίνες τοῦ ἢ κνήμαί του, καὶ τὸ ὁποῖον ἦτο περικυκλωμένον διὰ σιδηρᾶς ταινίας, πρὸς περισσοτέραν στερεότητα, ὀνομαζομένης πλημνύδετον. Ἰτὺς (ἀγγλ. felly, γαλλ. jantes) ὀνομάζετο ἡ περιφέρεια τοῦ τροχοῦ εἰς τὴν ὁποίαν ἔληγον αἱ ἀκτίνες, ἡτις ἦτο κατεσκευασμένη ἀπὸ ἐλαστικὸν καὶ λιγυρὸν ξύλον ὡς τῆς ἀγρίας συκῆς ἢ ἀπὸ τεμάχια ξύλων καλούμενα ἀψίδες, ὄντα συνδεδεμένα διὰ σιδηροῦ ἐλάσματος (λάμας), ὡς καὶ σήμερον.

Ῥυμὸς ὀνομάζετο τὸ ξύλον εἰς τὸ ὁποῖον ζεύγονται οἱ ἵπποι, καὶ ἀκρορῦμιον ἢ ἄκρα τούτου ὅπου διεπεράτο ἐν ἐμβολῶν ἢ ἡ ἄλυσις δι' ἧς συζεύγονται οἱ ἵπποι. Ἐν ζεύγος ἵππων ἐκαλεῖτο δίζυγες ἵπποι, ἂν δ' ἐπρόσθετες καὶ ἓνα τρίτον ὁ τρίτος ἐκαλεῖτο παρήγορος.

Τὸ δίτροχον καὶ τὸ διὰ δύο ἀνθρώπους ἀμάξιον ὀνομάζετο δίφρος, ὁ κρατῶν τὰς ἡνίας ὀνομάζετο ἡνίοχος, ἐνῶ ὁ συνέταιρός του παραιβάτης, τὰ καθίσματα τῆς ἀμάξης ἢ μᾶλλον αἱ στρωμναὶ ἐκαλοῦντο ἐνεύνια.

ὑπὸ τὰς λέξεις ἄρμα, ἄμαξα, ἀρμάμαξα καὶ λαμπήνη ἐνόουν σχεδὸν ὅλα τὰ μὲ τέσσαρας τροχοὺς ἀμάξια τὰ ὁποῖα ἦσαν κεκαλυμμένα μὲ καμάρας, ὡς ἔλεγον, καὶ τὰ ὁποῖα μετεχειρίζοντο ἢ δι' ὁδοιπορίας, ἢ διὰ μεταφορὰν οἰκογενειῶν ἢ, διὰ ἐπιδείξιν.

ὑπὸ τὴν λέξιν κἀναθρον ὀνόμαζαν τὰ ὀχήματα ἐκείνα τῶν ὁποίων τὸ ἄνω μέρος ἦτο πλεκτὸν μὲ ψίαθον, ὡς καὶ τὰ σημερινὰ (Ξενοφ. Ἀγησ. Η'. 7, Πλουταρχ. εἰς Ἀγησ. 19).

Εἰς τὴν Περσίαν ἡ ἀρμάμαξα ἦτο εἰς μεγίστην πολυτέλειαν καὶ ἀμφίβολον ἂν τῶν σημερινῶν ἡγεμόνων αἱ χρυσαὶ καὶ ἀργυραὶ ἄμαξαι δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰς τῶν Δαρειῶν, Ξερξῶν καὶ λοιπῶν μεγάλων βασιλέων τῆς Περσίας.

Αἱ ἴδιαι αὐταὶ ἀρμάμαξαι μετεβάλλοντο εἰς τὰς δρεπανηφόρους, δηλ. ἔθετον εἰς τὰ πλευρά των δρέπανα, καὶ συρόμεναι κατὰ τάγματος στρατιωτῶν ἀπὸ ὀρμητικῶν ἵππων τὸ κατέκοπτον. Τὴν ἐφεύ-

ρεσιν ταύτην ἄλλοι μὲν ἀποδίδουσιν εἰς τὸν νεώτερον Κῦρον, ἄλλοι δὲ εἰς τοὺς Μακεδόνας καὶ ἄλλοι πάλιν εἰς τὸν Νῖνον, ὅπερ καὶ πιθανώτερον.

Ὡς παράδειγμα τῆς πολυτελείας, ἐλαφρότητος καὶ ἀναπτύξεως τῆς ἀμαξοποιίας εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ λάβῃ τὰς ἀμάξας τῶν θριάμβων ἢ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, τὰς τῶν ἡρώων τῆς Τρωάδος, τῶν ἐκφορῶν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἢ τέλος τὰς πλουσίας τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης.

Ὁ Αἰλιανὸς (V. H. XII. 64) λέγει ὅτι διὰ νὰ μεταφέρωσι τὸν νεκρὸν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἀπὸ Βαβυλώνα εἰς Ἀλεξάνδρειαν κατεσκευάσαν μεγαλοπρεπεστάτην ἀρμάμαξαν χρυσοῦν, ἀργυρολεφαντίνην, καὶ ἐξωγραφημένην, ἢ τελειοποιήσας τῆς ὁποίας κατηνασχόλησε δύο καὶ ἐπέκεινα ἔτη τοὺς κατασκευαστάς. Αἱ ἀρμάμαξαι τοῦ κρυσταλλίνου παλάτιου νομίζω ὅτι δὲν σφάλω πολὺ ἂν εἴπω ὅτι ὠμοίαζον τὰς Carpentum, Carruca καὶ Rheda τῶν Ῥωμαίων, τὰς ὁποίας κατ' ἀρχὰς οἱ αὐτοκράτορες μετεχειρίζοντο μ' ἀπλότητα, ἔπειτα δὲ ἐκαλλώπισαν καὶ ἔφεραν εἰς τὸν μεγαλῆτερον βαθμὸν τῆς πολυτελείας κατασκευάζοντες αὐτὰς ἀπὸ ἄργυρου καὶ ἐλέφαντα.

Ἄν θελήσῃ τις νὰ εὕρῃ περισσοτέραν πολυτέλειαν καὶ μεγαλοπρέπειαν εἰς τὰς ἀμάξας τῆς ἀρχαιότητος, διὰ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι δὲν ἦσαν ὑποδεέστεραι τῶν σημερινῶν, τρέπει νὰ τὰς ζητήσῃ εἰς τοὺς θριάμβους τοῦ Παύλου Αἰμιλίου, τοῦ Αὐρηλιανοῦ, Βεσπεσιανοῦ, κ.τ.λ., ἢ εἰς τοὺς νεωτέρους ἔτι χρόνους τῶν Βελισαρίων, ὅτε ἡ πολυτέλεια τῆς Ἰταλίας μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Κατὰ ἓν δὲ μόνον δύναται τις νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀνωτέρας τὰς σημερινὰς ἀμάξας, ὅτι εὗρον τὰ ἐλατήρια τὰ ὁποία δὲν τινάσουν πολὺ τὸ σῶμα, καὶ ὑπάρχει περισσοτέρα ἀνάπαυσις.

Εἰς τοὺς ἀριθ. 161 καὶ 162 δίδομεν τὰ σχέδια δύο ὀχημάτων ἑναερίων σχεδὸν εἰς τὴν ἐλαφρότητα, πολὺ δὲ διαρκῆ. Τὸ τοῦ ἀριθ. 161 ἐκθετόμενον ἀπὸ τὸν Κύριον Jones τῶν Βρυξελλῶν ἐπονομάζεται φαεθόντειος δίφρος (cab-phæton) καὶ εἶναι τελειότατον διὰ τὸν σκοπὸν του. Τὸ τοῦ 162 εἶναι τῶν Κυρίων Hallmarke καὶ Aldebert τοῦ Λονδίνου, καὶ δὲν εἶναι διόλου κατώτερον τοῦ Βελγικοῦ. Εἰς τὸν ἀριθ. 37 ἐπίσης δίδομεν τὸ σχέδιον μιᾶς ἀμάξης τοῦ Κυρίου Kesterton ἐπικαλουμένης Ἀμέμπτου, διότι εἶναι διὰ δύο σκοποὺς, καὶ κλειστή καὶ ἀνοικτὴ, δηλ. διὰ μηχανισμῶν ὅτε βρέχει εἶναι κλειστή, καὶ ὅτε πάλιν ὁ καιρὸς εἶναι καλὸς χρησιμεύει ὡς φαεθόντειον.

XXI.

Τουρκία.

Πρὶν γίνῃ ἡ Παγκόσμιος Ἐκθεσις, ὅτε μυρίαὶ ἐξεφέροντο γινώμαι περὶ τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν τεχνῶν τῶν διαφόρων ἐθνῶν, ἕκαστος ἐπροσδόκα, ὅτι ἡ Τουρκία, αἱ Ἰνδαὶ καὶ ἡ Κίνα ἤθελον ἐπισύρει μὲ τὰ ἐργόχειρά των τὴν περιέργειαν τῶν Εὐρωπαίων μᾶλλον παρὰ τὰ ἴδια ἔργα των. Ἐκαστος τῶν κατοίκων τῆς Ἑσπερίας Εὐρώπης, ὅστις δὲν ἐδυνήθη νὰ περιηγηθῇ τὰς χώρας ταύτας, ὅστις ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν ἀρχαιοτάτων τούτων μερῶν ἐφάνταζετο τὸν ὀρίζοντα, τὰ ὄρη, τὰς θαλάσσας καὶ τὴν φύσιν των μὲ χρώματα γλυκύτερα καὶ ἰδανικώτερα, ἕκαστος, λέγω, ὅστις, ἐπεπόθει νὰ περιηγηθῇ καὶ ἴδῃ τὰς χώρας ταύτας μὲ τὴν ἐπιθυμίαν ἐκείνην μεθ' ἧς καὶ ἡμεῖς νὰ ἴδωμεν τοὺς σοφοὺς Παρισίους καὶ τὸ θαυματουργὸν Λονδίνον, πρὸς τὰς χώρας ταύτας, ὅτε κατὰ πρῶτον εἰσῆρχετο εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, διεύθυνε τὸ βῆμά του, εἰς τὰς χώρας ταύτας ὅπου τόσα μεγάλα συμβάντα ἔλαβον χώραν, ἐκ τῶν ὁποίων οὗτος ἔγεινεν Εὐρωπαῖος, ἦλθε νὰ ζητήσῃ τὴν διαφορὰν ἐκείνην τῆς φύσεως, τὴν ὁποίαν τόσον ζωηρῶς ἐφαντάζετο, ἦλθε νὰ ζητήσῃ ἑτέραν φιλοκαλίαν ἀντὶ τῆς ἰδικῆς του, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀπηύδησε, τὴν ἰδίαν μὲν τέχνην, πλὴν ὑπὸ ἄλλο ἐνδυμα, ὑπὸ ἄλλην κατασκευὴν, καὶ ἐνταῦθα ἔτρεξε διὰ νὰ σπουδάσῃ ἐκ τῶν ἐργοχείρων καὶ φυσικῶν προϊόντων ὁποία ἡ φύσις, ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ ἐπιτηδειότης τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις σήμερον τὰς κατοικεῖ. Αἱ δὲ ἐκθέσεις τῶν μεγάλων τούτων τοῦ κόσμου κρατῶν μὲ τοιαύτην ἀνεπτύχθησαν ἐθνικότητα, ὥστε πραγματικῶς ὁ Εὐρωπαῖος ἐξερχόμενος τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου δύναται χαροποιῶς νὰ λέγῃ. Εἶδον, ἐσπούδασα ὁλόκληρον τὴν Ἀνατολήν.

Τρόντι, ὅταν διατρέξῃς τὸ παράδοξον καὶ ξενотρόπως συσκευασμένον δωμάτιον τῆς Κίνας, ἐκ τῆς ἀλλοκότου τέχνης του καὶ ἐκ τῶν περιέργων καὶ σπανίων αὐτοῦ προϊόντων, ἀναγνωρίζεις τὸν μεμωμένον, ξενότροπον, πλὴν εἰρηνικὸν καὶ ἐφευρετικὸν λαὸν τῆς μεγάλης τοῦ Κομφικίου πατρίδος ὅταν περιπατῇς εἰς τὰ χρυσᾶ καὶ ἀδαμαντοῦχα δωμάτια τῶν Ἰνδιῶν ἐνθυμείσαι τὰ πλούτη, τὴν φιλοκαλίαν καὶ τὴν τέχνην τῆς ἀρχαίας Ἀνατολῆς ἐπηρεαζομένην ὀλίγον μόνον ἀπὸ τὰς ὀρέξεις καὶ

ἀρεσκέας τῆς Ἀγγλοσαξωνικῆς φυλῆς ὑπὸ τῆς ὁποίας τὸν ζυγὸν διατελεῖ ὅταν πατήσης τὸν πόδα εἰς τὰ δωμάτια τῆς Ὄθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας κατατέρπεσαι βλέπων τὸ πλῆθος τῶν προϊόντων καὶ τεχνουργημάτων τῆς εὐρυχώρου ταύτης μοναρχίας, τακτοποιημένης εὐρωπαϊκώτατα. Ἡ Τουρκία καὶ ἡ Αἴγυπτος μὲ τὸ φυσικὸν καὶ ἔθνικὸν αὐτῶν ἔνδυμα εἰσελθοῦσαι, συμμορφωθεῖσαι ὁμως μὲ τὴν ἔθιμοταξίαν τοῦ τόπου οὐ μόνον ἀρκετὸν κρότον ἔκαμαν, ἀλλὰ καὶ ἥλλαξαν πολλὰς κακὰς περὶ αὐτῶν γνώμας. Ὅταν ρίψετε τὸ βλέμμα εἰς τόσα ἐξευγενισμένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης, εἰς τὰ ὁποῖα ἥλπιζέ τις καὶ ἀφθονίαν τέχνης καὶ ἀφθονίαν φύσεως νὰ ἴδῃ καὶ ὁμως οὐδὲν εἶδε, πρέπει ν' ἀποδώσετε τὴν ἔλλειψιν τῶν εἰς μόνην τὴν αἰτίαν, ὅτι δὲν ἐνόησαν τὸν σκοπὸν τοῦ μεγάλου τούτου ἀγγλικοῦ κατορθώματος. Ἡ Τουρκία λοιπὸν, τὴν ὁποῖαν δὲν ἐθεώρουν ἱκανὴν νὰ εἰσέλθῃ μὲ τόσῃν πομπῇ καὶ ἀνάπτυξιν ἐνταῦθα, ἡ Τουρκία ἐγκαθιδρύσθη εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον μακρὰν μὲν τῆς Γαλλίας καὶ Αὐστρίας, μακρύτερα δὲ τῆς γειτονίας τῆς Ῥωσσίας, συσφύγουσα μόνον τὴν χεῖρα τῆς Ἑλλάδος, μεθ' ἧς καὶ θρησκευτικῶς εἶναι συνδεδεμένη, ἀντικρὺ ἐγκαθιδρύσθη τῆς Κίνας, ἀντικρὺ τῶν Ἰνδιῶν, ἀντικρὺ τοῦ κρυστάλλινου πίδακος, εἰς τοῦ ὁποίου τὰ γλυκύτατα χρώματα ἐπενθυμεῖται τοὺς γλαφυροὺς οὐρανοὺς τῆς, οὐ μόνον καθ' ὅλον τὸν σκοπὸν τῆς ἐκθέσεως, ἀλλὰ καὶ μὲ ἀφθονίαν περισσοτέραν, ὥστε πολλοὶ ἴσως τὴν κατηγόρησαν ὅτι ἔφερεν ἀπὸ πᾶν εἶδος περισσότερα παρ' ὅ,τι ἔπρεπε νὰ φέρῃ. Ἡ Τουρκία ἐνόησεν ὅτι ὅστις ἀποκτήσῃ ὑπόληψιν ἐντὸς τοῦ παλατίου τούτου, ἀποκτᾷ ὑπόληψιν αἰώνιον. Ἐνόησεν ὅτι ἐκ τῶν ἐπισκεφθησομένων τὸ παλάτιον τοῦτο ὀλίγοι θέλουν ἐξετάσει τὸν κόπον καὶ τὴν ὑπομονήν, πλὴν οἱ πλείστοι θέλουν θαυμάσει τὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἀφθονίαν, ὥστε πλείστα ἐξέθεσε διὰ νὰ κορέσῃ τὴν ὄρασιν τῶν πολλῶν καὶ τέχνην ἀρκετὴν διὰ τὴν τῶν ὀλίγων. Ὅταν κάμῃς τὰς μικρὰς ταύτας παρατηρήσεις θέλεις συγχαρῇ τὴν Ὄθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν, ὡς τὸ μόνον ἔθνος τὸ ἀντιπροσωπεύσαν τὴν Ἀνατολὴν καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν τοῦ εὐρωπαϊσμοῦ. Ἡ βιομηχανία τῆς Τουρκίας, ἡ φύσις καὶ αἱ τέχναι αὐτῆς εἶναι, Κύριοι, ἔθνικαί. Πᾶν ὅ,τι τὸ κράτος τοῦτο ἔχει, ἐξ ἡμῶν τὸ ἔλαβεν, ὅθεν ἔχομεν καὶ μέρος καὶ συμφέρον νὰ εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν. Δὲν πρέπει ἀπὸ τυφλὴν ζηλίαν ἢ μῖσος νὰ παραμορφώωμεν αὐτήν, καὶ πᾶς ἔπαινος, τὸν ὁποῖον σήμερον αὕτη λαμβάνει ἀπὸ τὸν σοφὸν Εὐρωπαῖον, εἶναι ἔπαινος διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Γραικὸς πρέπει νὰ σεμνύνεται ἐπίσης, ἔπαινος

τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ συμμερίζεται μὲ τὸ αὐτὸ δικαίωμα μὲ τὸ ὁποῖον καὶ ὁ Ὄθωμανὸς, διότι ἂν ταῦτα τὰ ἐκθέματα τῆς Τουρκίας εἶναι κατεσκευασμένα ἀπὸ χεῖρας ὀθωμανικὰς, ἐκεῖνα εἶναι ἀπὸ γραικικὰς.

Ἐν ὀλίγοις λόγοις ἀμφότεροι σήμερον φαίνονται τέκνα τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, ἡ δὲ Ὄθωμανικὴ Κυβέρνησις τρανώτατα ἀποδεικνύει αὐτὸ, διότι οὐδεμίαν πλεον ἐπὶ τῶν τέκνων τούτων διάκρισιν κάμνει, ἀλλ' ἀμφότερα τὰ τιμᾷ καὶ ἀνταμείβει ἀναλόγως τῶν ἐκδουλεύσεων καὶ τῆς ἱκανότητος τῶν. Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἀπεδείχθη ἀναντίρρητος, ἀφοῦ καὶ ἡ γνώμη τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου καὶ ἡ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου ὑπὸ τοιοῦτον ὄμμα ἔφθασε νὰ θεωρῇ σήμερον τὰ πράγματα.

Δὲν νομίζω ἀναγκαῖον νὰ ἔμβω εἰς περιγραφὴν τῶν ἐκθεμάτων τοῦ ἔθνους τούτου, διότι ὅλοι τὰ γνωρίζομεν ἐκ τοῦ πλησίον, πλὴν ὀνομαστικῶς ἄς διατρέξωμεν τὰ δωμάτια τῆς διὰ νὰ ἴδῃτε ὅτι οὐδὲν σχεδὸν δὲν παρέλειψε τοῦτο δὲ μόνον δύναται νὰ παρατηρήσῃ τις πάλιν, ὅτι τεχνουργήματα ἐξέθεσε περισσότερα παρ' ὅ,τι ἔπρεπε, ὅπερ συνέβη καὶ εἰς τὴν Τούνιδα, ἥτις ἐξέθεσεν ὀλόκληρον Παζάριον δερματίνων σανδαλίων (τζαρουχίων), ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ σανδαλώσῃ ὀλόκληρον σύνταγμα ἀκροβολιστῶν (ἰδὲ ἀριθ. 169).

Ἡ Γαλλία εἶναι ἡ μόνη τὴν ὁποῖαν ἐθαύμασα ἐντὸς τοῦ παλατίου τῆς Ἑκθέσεως διὰ τὴν ἀρμονίαν καὶ τὸν φιλοκαλῇ ρυθμὸν ἅτινα ἐφύλαξεν εἰς τὴν κατάταξιν τῶν τεχνουργημάτων τῆς. Ταύτην πάντοτε ἐξωμοίωσα μὲ ὥραιαν τοῦ συρμοῦ Κυρίαν ἐνδεδυμένην μὲ τοιαύτην φιλαρέσκειαν τὴν ὁποῖαν καὶ ὁ πλέον ἀδιάφορος καὶ ἀπειρόκαλος ἄνθρωπος ἠθέλε παρατηρήσει καὶ θαυμάσει. Ἡ Τουρκία, διὰ νὰ μὴ περιπέσω εἰς παχυλὰς εὐφημίας, ὡς ὥραία Σουλτάνα διὰ τὸν Εὐρωπαῖον εἶναι ὅ,τι ἡ Γαλλία διὰ τὸν κάτοικον τῆς Ἀνατολῆς.

Περιπατῶν εἰς τὰ δωμάτια τῶν φυσικῶν προϊόντων τῆς ἀπαντᾷ τάξιν ὁποῖαν τὸ τακτικώτερον φαρμακοπωλεῖον δὲν ἔχει. Ἀπαντα ἦλθον ἐν ἀφθονίᾳ, ἐξετέθησαν εἰς κυλινδρικοὺς διαφανεῖς ὑάλους ποιότης μὲ ποιότητα, εἰς ἱεραρχίαν ἀξίαν τῆς μεθοδικωτέρας ἐγκυκλοπαιδείας τοῦ τεχνικωτέρου λεξικοῦ. Ἰδοὺ λ. χ. εἰς τὴν πρώτην σειρὰν αἱ σταφίδες τῆς Σμύρνης, τοῦ Αἰδινίου, τοῦ Τσεσμέ, τῆς Χίου, τῆς Δαμασκού Τριπόλεως, κτλ., εἰς τὴν δευτέραν τὰ λεπτοκάρυα τῆς Τραπεζούντος, τὰ κάρυα τοῦ Αἰδινίου καὶ τῆς Δαμασκού, τὰ βαλανίδια τῆς Προύσης καὶ τοῦ Κοτταίου, εἰς τὴν τρίτην τὰ σμήγματα (σαπούνια) τῆς Τριπόλεως καὶ τοῦ Ἰκονίου, ἡ ἀλόη

καὶ τὸ σαλέπιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διάφοροι ῥίζαι τῆς Προύσης, κ.τ.λ., εἰς τὴν τετάρτην τὰ δαμάσκηνα τῆς Δαμασκού, οἱ φοίνικες τῆς Αἰγύπτου, τὰ κεράσια τῆς Κύπρου, τὰ σῦκα τῆς Σμύρνης, κ.τ.λ., εἰς τὴν πέμπτην ἡ μαστίχη τῆς Χίου, τὸ κόμμι τῆς Αἰγύπτου, ἡ τερεβίνθη τῆς Βλαχίας, αἱ κανθαρίδες καὶ οἱ κυδωνόσποροι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ψαρόκολλα καὶ ἡ τραγακάνθη τῆς Δαμασκού, ἡ μέλαινα καὶ λευκὴ γούτα-πέρκα τοῦ Ἰκονίου, τὰ πολυειδῆ ἐρυθρόδανα (ῥιζάρια) τῆς Σμύρνης, οἱ κίτρινοι καρποὶ τοῦ Ἰκονίου, τῆς Καισαρείας καὶ Βλαχίας, εἰς τὴν ἕκτην τὸ ἔλαιον τῆς Προύσης, τῆς Δαμασκού καὶ τῆς Κρήτης, τὸ σησαμέλαιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ἔλαιον τῆς σαβίνης τῆς Προύσης, τὸ πορτοκαλλέλαιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ἀνθόνερον καὶ ῥιγανόνερον τῆς Σμύρνης, εἰς τὴν ἑβδόμην τεσσαράκοντα δείγματα σίτου, ἀπὸ τῆς κατωτέρας μέχρι τῆς ἀνωτέρας ποιότητος, δώδεκα εἶδη κύμων, δώδεκα εἶδη φασουλίων, εἴκοσιν ἀραβοσίτου, ἕξ ὀρυζίου, εἴκοσι-επτὰ κριθῆς, ἕξ καναβουρίου, δώδεκα λιναροσπόρου δεκαῆς κέγχρου, ἐννέα ῥεβίνθων, κουκουναρίων καὶ καφέ, εἰς τὴν ὀγδόην δεκατρία εἶδη γῆς διὰ τὴν πηλοποιεῖν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐν εἶδος τοῦ Αἰδινίου εἶναι κάλλιστον διὰ τὴν φαγεντικὴν γῆν, πέντε εἶδη νιτρικῆς γῆς, διάφορα ἄλατα, ὁ βάμβαξ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἐρζερούμ, ξύλα διάφορα καὶ πλείστα ἔτι ὀρυκτὰ τῶν ὁποίων περιττὴ ἡ ἐπαρίθμησις ὡς γνωστὰ τοῖς πᾶσιν.

Ἡ φύσις ὠμίλησεν ἀρκούντως ἄχρι τοῦδε περὶ Τουρκίας, ὡς ἐρωτήσωμεν ὀλίγον ἤδη καὶ τὴν τέχνην.

Ἐκτὸς τῶν ξυλίων καὶ ὀστέων μαχαιροπερόνων, κτενίων, κουταλίων, ὀδοντογλυφίδων, κτλ., τὰ ὁποῖα ἐξέθεσεν ἡ γυνὴ τοῦ ἐν Σόφια Σουλεϊμάν Νταϊόγλου, ἡ τῶν κομβολογιῶν, σταυρῶν καὶ ἱερατικῶν βακτηριῶν (πατεριστῶν) τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἐργασίας λεπτοτάτης, ἐκτὸς τοῦ ἀξιολόγου καὶ ἀξιεπαίνου χαρτίου τοῦ ἐν Σμύρνη χαρτοποιείου, δι' ὃ ἡ οἰκογένεια Δούζογλου ἀπαθανατίσθη, ἐκτὸς τῶν μεταξίων τῆς Προύσης τῶν Ἀδελφῶν Βιλιτζεξή, τῶν τοῦ ὄρους Λιβάνου τοῦ Σουλεϊμάν ἡ τῶν πολυειδῶν τῆς Συρίας, ἐκτὸς τῶν δερμάτων τῆς Μολδαβίας, Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ῥόδου, τῶν δερμάτων τῶν παρδάλεων καὶ ἄλλων ἀγρίων θηρίων, ἐκτὸς πλείστων πλεκτῶν πραγμάτων, δηλ. φορμίων, ζεμπιλῶν, καὶ ταπήτων, τὰ κεντητὰ καὶ ποικιλτὰ ὑφάσματα τῆς Τουρκίας, κλάδου μὲν τῆς Ἰνδικῆς τέχνης, πλὴν διάφορα, ἤρεσαν, ἐθαυμάσθησαν καὶ κατετάχθησαν εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν εἰς ἣν καὶ τὰ καλλίτερα τῶν Εὐρωπαίων.

Τὰ σελιμιέ λ.χ. τοῦ Κ. Γκιουλεσζόγλου, τὰ ποικιλτὰ καλύμματα τῶν τραπεζῶν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σερίφ-ἀγά, ὄντα κατειργασμένα μὲ πολωνικὸν τρόπον, δηλ. μὲ τάργανα ἐξηπλωμένα ὡς κλαδία καὶ ἄνθη, τοῦ ἰδίου τὰ μεταξοβαμβάκινα ζωνάρια ἀπὸ χρυσοῦν τι κηρωτὸν ὑφασμα (μουσαμᾶ), καλούμενα Ἀβδὲστ-φουτὰχ, τὰ λεπτότατα καὶ διαφανῆ ὑποκάμισα τοῦ Αἰδινίου, τῆς Νίσσης, Σμύρνης, Προύσης, Ἀδριανουπόλεως, Σκόδρας, Μολδαβίας καὶ Κρήτης, τὰ ἄσχλαμιά τῆς Κρήτης, τὰ πεμπεζὰρ τῆς Κύπρου καὶ Κωνσταντινουπόλεως καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς διαρκείας τῆς πανηγύρεως ταύτης ἦσαν ἀντικείμενα θαυμασμοῦ καὶ ἐπαίνων τῶν μᾶλλον σημαντικῶν Κυριῶν τῆς Εὐρώπης. Ἄν δὲ ἀπὸ τὰ ἀπλῆς ἐργασίας ἔργα ταῦτα μεταβῆς εἰς τὰ ἐκ βατίστας μουσελίνια μὲ χρυσὰ καὶ κυανοπράσινα ἱτέας φύλλα, κεντήματα τῆς θυγατρὸς τοῦ Κ. Σοφιανόγλου, ἂν μεταβῆς εἰς τοὺς καταχρύσους πεσσανδὲ τοῦ Κ. Γκιουλμεσζόγλου, εἰς τὰ ἐκ μαλλοῦ αἰγὸς καὶ μὲ χρυσὰ κεντήματα τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Χατζῆ Μιχάλη, ἡ τὰ βαρύτερα ἔτι διὰ τὸν χρυσὸν τῶν τῆς θυγατρὸς τοῦ Κ. Τουγσουζόγλου, ὅταν ῥίψῃς τὸ βλέμμα ἐπὶ ἐσθῆτος ἀπὸ λεπτότατον ἑάνον, μὲ μεταξωτὰ καὶ διάχρυσα κεντήματα, ἀφελεστάτης ἐργασίας καὶ τῆς πλέον παρισινής φιλοκαλίας, τὴν ὁποίαν ἐξέθεσεν ὁ Κ. Σοφιανόγλους, ἐσθῆτα, ἥτις ἀναμφιβόλως ἂν κατετάσσετο εἰς τὰ λουγδουνικά δωμάτια ἤθελε καὶ πολὺ διαπρέφει καὶ λίαν ὁμοίᾳ τῆς γαλλικῆς τέχνης εἶσθαι, ὅταν εἰς ταύτην, λέγω, ῥίψῃς τὸ βλέμμα ἢ εἰς τοὺς τσεβρέδες καὶ τὰ λοιπὰ κεντήματα τῆς θυγατρὸς τοῦ Κ. Βαλζικόγλου ἐξ Αἰδινίου καὶ Σμύρνης, τότε ἀνευρίσκεις εἰς τὴν γείτονα Τουρκίαν τὴν ἀρχαίαν μας ἐκείνην τέχνην τῶν χειρῶν, ἥτις μετὰ τοιαύτας καὶ τοσαύτας τρικυμίας διασώζεται ἔτι, καὶ ἥτις διὰ τῶν μηχανῶν τῶν κατοίκων τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, διὰ τῆς σκεπτικῆς καὶ ἀκυμάντου φαντασίας, καὶ διὰ τοῦ φλεγματικῆς καὶ μιμητικῆς χαρακτῆρος τῶν ὑπερβορείων τούτων ἐθνῶν, τοσοῦτ' ἡλλοιώθη, τοσοῦτ' παρεμορφώθη καὶ διάφορος κατέστη.

Πλὴν ἂν τὰ παραδείγματα ταῦτα δὲν ἀρκοῦν νὰ στερεώσωσι καὶ παγιώσωσι τὴν ὑπόληψιν τὴν ὁποίαν ἡ ὀλβιος Τουρκία ἐκέρδισεν ἐνταῦθα, παρακαλοῦνται οἱ ἀναγνώσται νὰ πορευθῶσιν ἐκεῖ ὅπου ὁ κόσμος συσσωρεύεται περισσότερον, δηλ. εἰς τὰ ἐπὶ καζιμιρίων χρυσὰ κεντήματα καὶ πολύχροα κλαδία ἐπὶ γῆς πρασίνου τῆς θυγατρὸς τοῦ Σοφιανόγλου, τῆς γυναικὸς ταύτης, ἥτις εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον τοσοῦτον ἐπλησίασε τὴν ἀνατολικὴν

τέχνην μὲ τὴν εὐρωπαϊκὴν, εἰς τὰ ἐξ ἀργυροῦ ἐλάσματος ζάρφια, τὰ περιθώρια κατόπτρων, τὰ μικρὰ ὅπλα καὶ ἄλλα σκεύη τοῦ Ἰκονίου, τῶν Βιτωλίων, τῆς Νίσσης, τῆς Βηρυτοῦ καὶ τῆς Μαγνησίας, ὁμοιάζοντα ὀλίγον κατὰ τὴν ἐργασίαν μετὰ τῆς Σαρδηνίας καὶ Νεαπόλεως, πλὴν ὄντα ἀνώτερα καὶ φυσικώτερα κατὰ τὰ σχέδια, πρὸς τὰ ἀργυρὰ ψέλλια καὶ τὰ σία τῆς Δαμασκοῦ ἢ τῶν Τρικάλων, τὰς ἀργυρὰς ὑδροχόας, τ' ἀργυρὰ ἀγγεῖα, τὰ μελανοδοχεῖα, τὰ τιθέμενα εἰς τὴν ζώνην, τὰς πυριτοθήκας, τὰς ἀλβανικὰς ἐνδυμασίας τῶν Ἰωαννίνων, δι' ἄνδρας καὶ γυναῖκας, τοὺς χρυσοκεντήτους καπνοσάκκους ἢ τὰ μανδύλια τῶν Κυρίων τῆς Σμύρνης, τὰ ὅποια ἐξέθεσαν οἱ Κύριοι Χατζῆ Μωϋσῆς καὶ Βογὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὰς μὲ μαργαρίτας καὶ χρυσίον κεντημένας ἐμβάδας (πασούμια) τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Γκιούλ-Ἰσεχέ, ἢ τὰς τοῦ ὄρους Διβάνου, κεντημένας μὲ χρυσὰ τάργανα (τιρτίρι) καὶ θέλετε ἀνεύρει καὶ πάλιν τέχνην, ὅχι χειμαιρικῆς φαντασίας, ἢ ἀπλῆς ἐπιτηδεύτητος δακτύλων, χωρὶς ἁρμονίαν καὶ τάξιν, ἀλλὰ τέχνην ἐρχομένην κατ' εὐθείαν ἐκ τῆς τέχνης ἐκείνης, ἥτις ὑπῆρξε μήτηρ παντὸς τελείου καὶ ἀμιμῆτου.

Αἱ στόφαι, τὰ τσίτια καὶ οἱ κατυφέδες τῆς Τουρκίας πλησίον τῶν εὐρωπαϊκῶν οὐδὲν σημαίνουνσι, πλὴν κατυφέδες τινες ἐκ τοῦ μὲ ἀτμὸν αὐτοκρατορικοῦ ἐργοστασίου τοῦ Ἰσμὶτ καὶ τινες ἄλλοι μὲ χρυσίον τοῦ Ἰβραήμ ἀγὰ ἐπέσυραν πολὺ τῶν Εὐρωπαίων κατασκευαστῶν τὴν προσοχήν.

Τὰ χρυσὰ σάγματα τῶν ἵππων, τὰ χρυσὰ ἐφίππια, τὰ φλωρωτὰ φάλαρα καὶ προμετώπια των, τὰ ἀπὸ ἤλεκτρον καὶ ἀδάμαντας ἐπιστόμια (μαμέδες), οἱ χρυσοὶ νικοτιανοδόχοι (λουλάδες), τὰ ἀπὸ ἄργυρον καὶ κρύσταλλον ἀνάλαπτρα (ναργελέδες), αἱ ἀπὸ γιασεμίον τῆς Δαμασκοῦ ἢ ἀγρίαν δαμασκηνίαν τῆς Θεσσαλονίκης καπνοσύριγγες εἶναι ἄλλα ὡραῖα δείγματα τὰ ὅποια ὁ κόσμος ἐπεξεργάζετο μὲ ὅχι ὀλιγωτέραν περιέργειαν. Σημειωτέον ὅμως ὅτι μεταξὺ τῶν ἐπιστομίων καὶ ἀναλάπτρων δὲν ὑπῆρχεν οὐδὲν τῶν ἀδαμαντοφόρων καὶ πλουσιῶν ἐκείνων, τὰ ὅποια ἔχουσιν οἱ μεγάλοι πασσάδες τῆς Τουρκίας, ἀλλὰ δευτέρας ἀξίας καὶ τιμῆς.

Ἄς περιλάβω εἰς τὸ σύντομον τοῦτο κεφάλαιον καὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ Τούνιδα, μεθ' ὧν καὶ πολιτικῶς καὶ θρησκευτικῶς συνδέεται ἡ Τουρκία.

Ἡ Αἴγυπτος, ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ ἱστορικωτάτη γῆ τῶν Πτολεμαίων, εἰς τὴν ὁποίαν αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι ἐπὶ τόσους αἰῶνας διέλαμψαν, εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ἦλθε γυμνὴ βιομηχανίας, γυμνὴ τεχνῶν, μόνον μὲ πᾶν, ὅτι ἡ φύσις

τὴν ἐπροικοδότησε. Τὰ πενιχρὰ ἐπανωφόριά της εἶναι ἀσθενὴς ἀπομίμησις τῶν εὐρωπαϊκῶν, εἰς τὰ ὅποια μὲ βίαν καὶ κόπον πολὺ προσπαθεῖ νὰ πλησιάσῃ. Τφόντι, καμβρικιά τινα τυπωμένα, ὀλίγα λογγλόθια, πανία διὰ περισκελίδας τῶν στρατιωτῶν, μάλλινα σκεπάσματα τῶν Φελλάχων, βαζέδες ἢ σαρικλίκια, τὰ ὅποια ἐξέθεσαν τὰ νέα μηχανουργεῖα τῆς ἀντιβασιλείας ταύτης, δὲν εἶναι εἰμὴ ἀπλαῖ σκιαὶ τῶν τῆς Μαγκεστρίας καὶ λοιπῶν βιομηχανικῶν πόλεων τῆς Ἀγγλίας.

Τῆς φύσεώς της ὅμως τὰ δῶρα εἶναι ἀναρίθημτα. Οἱ δημητριακοὶ καρποὶ, τὰ ξύλα καὶ ἀπελιθωμένα δένδρα της, τὸ ὀρύζιον τῆς Ῥοζέτας, ἡ μάννα, τὸ ἰνδικόν, οἱ κύαμοι τῆς ἄνω Αἰγυπτου, τὸ κέρατα τῆς Ἀντιλόπης, οἱ ἐλεφαντόδοντες, τὰ μαλλία, ὁ βάμβαξ, ἡ κάνναβις, τὰ κέρατα τοῦ βουβάλου, τὸ καρδάμωνον, οἱ φοῖνικες, αἱ βανάναι, τὰ δέρματα τῶν κροκοδείλων ἢ ἄλλων πολλῶν ζώων, ὁ καπνὸς καὶ πλείστα ἄλλα συνιστῶσι τὴν ἔκθεσιν τῆς περιφήμου Αἰγυπτου, τῆς ὁποίας ὁ ἀρχίνους καὶ πνευματώδης λαὸς μικρὰς ἔτι ὠθήσεως πρὸς τὸν πολιτισμὸν χρήζει, διὰ νὰ καταταχθῇ καὶ αὐθις εἰς τὸν σύλλογον τῶν ἐξευγενισμένων ἐθνῶν.

Ἡ ἔκθεσις τῆς Τούνιδος ἀκολουθεῖ καὶ αὕτη τὴν εὐρωπαϊκωτάτην τάξιν τῆς Τουρκίας. Χράμια, βουρνούζια, φέσια, σανδάλια, πῆλινα ἀγγεῖα, φυσικὰ προϊόντα, πλούσια σάγματα (ἰδὲ τὸ τοῦ ἀριθ. 35), χρυσοποίκιλτα ἐφίππια καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ἐργόχειρά της ἐσχημάτισαν δωμάτιον, τὸ ὑποῖον, ἂν καὶ δὲν παρουσιάζῃ μεγάλην βιομηχανίαν καὶ τέχνην, ἐνδιαφέρει ὅμως κατὰ τι, διότι βλέπεις ὅποια εἶναι ἡ βιομηχανία τῆς νέας ταύτης Λιβύης.

Περὶ τὸν νὰ σημειώσω ὅτι μεταξὺ τῶν ἐκθεμάτων της ἐξέχουν τὰ φέσια, τὰ δέρματα τῶν λεόντων καὶ οἱ τάπητες.

Διὰ τοὺς τάπητας τῆς Τουρκίας δὲν λέγω ἄλλο, εἰμὴ, ὅτι ὅσοι ἐστάλθησαν εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον διὰ ν' ἀντιπροσωπεύσωσι τὴν Ἀσίαν τὴν ταπητουργίαν ἦσαν πολλὰ μέτριοι, καὶ ὅχι ἐκ τῶν περιφήμων ἐκείνων τοὺς ὁποίους πᾶς τις εἶδε καὶ ἐκ φήμης γνωρίζει· ἀλλὰ χάρις εἰς τὸ ὄνομά των τὰ δείγματα ταῦτα δὲν ἐβλάψαν τὴν μεγίστην ὑπόληψιν τοῦ εἶδους τούτου.

Ἀποχαιρετῶ τὴν γείτονα Τουρκίαν εἰς τῆς ὁποίας τὰ δωμάτια ἐνεθυμήθην οὐχὶ πλέον τὰς ἀγορὰς τῆς Σμύρνης καὶ Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' αὐτὸν τὸν σμυρναϊκὸν καὶ βυζαντινὸν βίον· διότι εἰς τὰς πόλεις ταύτας ἡ τέχνη ἐξέρχεται ἀπὸ ἀτμοσφαῖραν ζωογόνον, ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ τεχνίτου, ὅστις τὴν

ἐργάζεται ἄδων εὐθύμως καὶ ζωηρῶς, ἐνῶ ἐνταῦθα ὁ ἐργάτης ὦν πνιγμένος εἰς τὸν καπνὸν καὶ εἰς τὴν βοήν τῆς μηχανῆς, σιωπηλὸς, σκεπτικὸς, πλήρης φλέγματος, κατατῆκεται εἰς ἐπίγειον Τάρταρον, ἀποχαιρετῶ, λέγω, τὴν γείτονα Τουρκίαν, διὰ τὰ μεταβῶ εἰς τὸ μικρὸν δωμάτιον τῆς Ἑλλάδος, ἐπευχόμενος εἰς αὐτὴν μετ' εὐλικρινείας πρόοδον εἰς τὰ γράμματά της, πρόοδον εἰς τὴν βιομηχανίαν της, πρόοδον εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν φυσικῶν προϊόντων της, διότι τρανώτατα ἀπεδείχθη ὅτι εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς ἔθνους τινὸς δὲν εἶναι πλέον ἢ σπάθη, ἀλλ' ἡ ὀπισθοδρόμησις τῶν γραμμάτων, τῆς βιομηχανίας, τῶν τεχνῶν καὶ τοῦ φυσικοῦ πλούτου αὐτοῦ. Ὄταν εἰς ἔθνος τι ὑπάρχωσιν ἀνεπτυγμένα τὰ τέσσαρα ταῦτα στοιχεῖα, τότε ἀπολαμβάνει δικαιοῦματα εἰς τὸν εὐρωπαϊκὸν κύκλον, καὶ τότε τοῦ δυνατωτέρου τὰς κατ' αὐτοῦ ἐπιθυμίας ἄλλα ἔθνη ἀναχαιτίζουν.

Τοιοῦτο παράδειγμα ὑπάρχουσι Ζακχαῖά τινα κράτη τῆς Γερμανίας καὶ λοιπῆς Εὐρώπης, ζῶντα ἐλευθέρως μεταξὺ τῶν μεγαλητέρων αὐτοκρατοριῶν, μόνον διότι ἀπήλαυσαν ἤδη τὰ σεβαστὰ δικαιώματα τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἄς συγχωρηθῇ ἐπίσης νὰ παρατηρήσω καὶ εἰς τὸ κράτος, οὗ τὴν ἐπιθεώρησιν τελειῶνω, ὅτι τὸ παρελθὸν θάπτεται πάντοτε εἰς τὸ μέλλον, καὶ παράδειγμα τούτου αὐτὴ ἡ Ἀγγλία. Τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, ἡ σημερινὴ εὐδαιμονία, εὐνομία καὶ ἀτομικὴ ἀσφάλεια τῆς Ἀγγλίας ἐπιφέρουν λήθην καὶ συγχωροῦν εἰς τὸν νοῦν τοῦ διαμένοντος ἐνταῦθα τοὺς Ἀγγλοὺς τοῦ Ῥιχάρδου Γ', τοῦ Ἐρρίκου Η', τῆς Ἐλισάβετ, Μαρίας, Κρόμβελ, Γεωργίων, κτλ., τοὺς πρὸ 100 ἐτῶν βαρβαρωτάτους Ἀγγλοὺς, τὸν λαὸν ἐκεῖνον, ὅστις σήμερον τοσοῦτο μετεβλήθη, ὥστε καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ πράξεις του λαμβάνομεν ὡς παράδειγμα.

Ἡ ἐκθεσις τῆς Τουρκίας εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον μετέβαλε μὲν πολλὰς γνώμας, πλὴν ἐπέφερε καὶ σκέψεις σοβαρὰς εἰς τῶν μεγάλων τὸν νοῦν.

Ἐν αὐτῇ διορῶσι μέλλον ὁλόκληρον, τὸ ὁποῖον ὁμῶς κρέμαται ἐκ τριχός. Ἄν μὲ τὰ τόσα ἄφθονα καὶ χρηματικὰ καὶ φυσικὰ της μέσα δι' ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς τελεσφορήσῃ εἰς τὴν ὁδὸν ἐφ' ἣς ἤρχισε νὰ πορεύεται, καὶ τὸ εὐτυχὲς στάδιόν της ἡσφαλισθῇ καὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου ἡ τύχη, ἂν δειλιάσῃ ἢ μετανοήσῃ δι' ὅ,τι ἔκαμεν, ἂς ἐνθυμηθῇ ὅτι ἕκαστος Εὐρωπαῖος, καὶ αὐτοὶ οἱ Πυλάδαι της, θεωροῦν τὰ κινήματά της ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν

μὲ τὸ λεπτομερέστερον τηλεσκόπιον. Τοιαύτη εἶναι ἡ θέσις τῶν ἔθνων σήμερον. Ταῦτα ὁμοιάζουν μὲ ὥραιας παρθένας μεγάλων οἰκογενειῶν, τὰς ὁποίας οἱ παράσιτοι καὶ διεφθαρμένοι νέοι, ὅσον βλέπουσι περιστοιχισμένας ἀπὸ τὸν πλούτον καὶ τὰς συμβουλὰς τῶν γονέων καὶ συγγενῶν τῶν τὰς κολακεύουν καὶ μὲ σέβας ἴστανται πλησίον των, ὅταν δὲ δυστυχήσωσι, τότε οὔτε παρελθὸν ἐνθυμούνται, οὔτε οἰκογένειαν, ἀλλὰ πίπτουν ἐπ' αὐτῶν, ὠφελοῦνται ἀπὸ τὴν πενίαν των καὶ τὰς ἀναγκάζουν νὰ κυλισθῶσιν εἰς τὰ βορβορώτερα βάραθρα.

XXII.

ἙΛΛΑΣ.*

Ὅτε τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ἤνοιξεν εἰς τὸ δημόσιον τὰς θύρας του, νομίζω, ὅτι πᾶς ὅστις ἐσκόπευε νὰ περιγράψῃ αὐτὸ εὐρέθη, ὡς καὶ ἐγὼ, περιπεπλεγμένος πόθεν ν' ἀρχίσῃ τὴν περιγραφὴν του. Ἦτο μέγιστον ζήτημα πόθεν νὰ δράξῃ τις αὐτὸ διὰ νὰ τὸ ἐκτυλίξῃ εἰς τὰ ὄμματα ἐκείνων, οἵτινες ἦσαν μακρὰν του καὶ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τὸ ἴδωσι.

Διὰ πολλὰς ἡμέρας εὐρισκόμην εἰς ἀμχανίαν καὶ διὰ πολλὰς ἡμέρας, καὶ τοι εἶχον δώσει εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἀμαλθείας ὑπόσχεσιν περιγραφῆς τινος, οὐδὲν εἶχον γράψῃ. Ὁ θόρυβος, ἡ λαμπρότης, ἡ πολυτέλεια τῶν τεχνῶν, τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν ἀνθρώπων οὐδέποτε εἰς οὐδὲν χρονικὸν τοῦ κόσμου συνηθροίσθησαν τόσον συμφώνως ὑπὸ τοιοῦτον σκοπόν. Ἀπηγείτο λοιπὸν μικρὰ ἕξις τοῦ φαινομένου τούτου, καὶ ἔπειτα ν' ἀρχίσω τὴν περιγραφὴν.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν περιεπάτου εἰς τὸ Ἑλληνικὸν δωμάτιον μὲ τὸν σεβασμιώτατον ἱερέα Κάρολον Στρώγκ, τὸν γηραιὸν καὶ φιλέλληνα καθηγητὴν τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὰ πανεπιστήμια τοῦ Ὁξφόρδ, γνωστότερον ἔτι εἰς τὸν φιλογολικὸν κόσμον διὰ τῶν μελωδικωτάτων ποιήσεών του Sonnets καὶ Specimen of Sonnets from the most celebrated Italian Poets, ὅτε οὗτος μετὰ βραχεῖαν σιωπὴν ἐπρόφερε μὲ φωνὴν

* Ἡ ἐπὶ τῆς Ἐκθέσεως τῶν Ἑλλ. προϊόντων κεντρικὴ ἐπιτροπὴ τῶν Ἀθηνῶν, Λουκᾶς Ῥάλλης πρόεδρος. Γ. Τουμπάζης, Κ. Δομνάνδος, Α. Καντανζόγλους, Γεωρ. Π. Σκουζές, Ξ. Λάνδερρε, Κωνστ. Ν. Δόσιος, Κ. Γ. Δουρούτης, μέλη. Σ. Α. Σπηλιωτάκης μέλος καὶ εἰσηγητής.

Ἡ Ἐν Λονδίῳ ἐπὶ τῆς Ἐκθέσεως τῶν Ἑλλήνων προϊόντων ἐπιτροπὴ. — Παντίας Σ. Ῥάλλης πρόεδρος Λέων Μελᾶς, Ἐμμανουὴλ Ψύχας, Σπυρίδων Μαυρογιάννης, Δημ. Π. Σκαρामαγκᾶς, μέλη.

συγκεκινημένην “Καυμένη Ἑλλάς” ἤλθες με ἀπλουν ἔνδυμα εἰς τὸν λαμπρὸν τοῦτον γάμον· εἶσαι ὅμως ἡ μήτηρ ὅλου αὐτοῦ τοῦ ἀπείρου κόσμου.” Ὅποιαν μὲ ἔκαμον ἐντύπωσιν οἱ λόγοι οὗτοι, ἄς τὸ μάθῃ ἕκαστος Ἑλλήν ἐρωτῶν τὴν καρδίαν του, τοῦτο ὅμως προσθέτω, ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἶρον τὴν ἄκραν ἐξ ἧς ἔπρεπε νὰ δράξω καὶ ἀναπτύξω τὸ μέγα τοῦτο πανόραμα τῆς βιομηχανίας καὶ ἐνθυμήθην, ὅτι συγχρόνως μετὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ μεγάλου τούτου κρυστάλλινου Πακτωλοῦ πρέπει νὰ δείξω καὶ τὴν πηγὴν του. Τότε πρῶτον μὲ ἦλθεν ἡ ἰδέα διατρέχων τὸν νέον κόσμον νὰ ρίψω καὶ ἐν βλέμμα εἰς τὸν μέγαν ἐκείνον τῆς ἀρχαιότητος, καὶ οὔτε τὸν μόχθον, οὔτε τὰς τεχνικὰς λέξεις, οὔτε τὸ σύντομον τοῦ χρόνου καθ’ ὃν τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ἤθελεν εἶσθαι ἀνοικτὸν ἐσυλλογίσθην, οὔτε ἐδειλίασα εἰς παρατηρήσεις τινῶν μου φίλων διὰ τὴν δεινότητα τοῦ ἔργου. Ἦρχισα λοιπὸν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, διέτρεξα μετὰ τὴν αὐτὴν ταχύτητα τὸ εὐρὺ στάδιόν της, μεθ’ ἧς καὶ τὸ μέγα τοῦτο κρυστάλλινον παλάτιον, καὶ ἤδη εἰς ταύτην τὴν ὥραιαν Ἑλλάδα τελειώνω, τῆς ὁποίας, ἄς εἴμεθα λίαν ὑπερήφανοι, διότι εὐτυχήσαμεν νὰ γεννηθῶμεν τέκνα.

Ὅταν τις εἰσέρχεται εἰς τὸν κόσμον ζητῶν τὸ ἀποκτήσῃ ὄνομα, κατ’ ἀρχὰς ἔχει ὅλους ἐναντίους, πανταχοῦ ἀπαντᾷ κοινωνικοὺς σκοπέλους καὶ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν κινδυνεύει νὰ ναυαγήσῃ· ὅταν δὲ πάλιν εἰσέρχεται μετὰ μέγα ὄνομα, τρέχουν ὅλοι νὰ τὸν ἰδῶσιν, ὅλοι τὸν σέβονται καὶ ὅλοι συγχωροῦν καὶ τὰς μεγαλητέρας του ἐλλείψεις.

Ἡ Ἑλλὰς εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον εὐρέθη εἰς ἀμφοτέρως τὰς θέσεις. Διὰ μὲν τὸν ὄχλον, ὅστις οὔτε ἱστορίαν ἐξετάζει, οὔτε ἐφευρέσεις, οὔτε πρῶτον τέχνης, οὔτε ἀστασίαν τύχης, οὔτε μέλλον, καὶ ὅστις ζητεῖ ἀφθονίαν χρυσοῦ καὶ προσβλητικῶν ἀντικειμένων, ἅτινα ἐπισύρουν τὴν προσοχὴν του, ἡ Ἑλλὰς ἦτο τῆς πρώτης κατηγορίας, διὰ δὲ τὸν πεπαιδευμένον ὁποία τὴν παρέστησεν ὁ ἱερεὺς Κάρολος Στρώγκ.

Ἡ Ἑλλὰς ἡ κλασσικὴ γῆ, ἡ μήτηρ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, μετὰ τῆς ὁποίας τ’ ἀποφθέγματα, τοὺς νόμους καὶ τὰ παραδείγματα τρέφεται ἅπας ὁ σημερινὸς κόσμος, ἡ γῆ τῶν ἡρώων καὶ τῶν μεγαλητέρων ἄχρι τοῦδε ἀνδρῶν, ἡ Ἑλλὰς, λέγω, ὁ μικρὸς οὗτος ἀστήρ τῆς Εὐρώπης, τοῦ ὁποίου ἡ δόξα τοσοῦτον ἐστάθη μακρὰ, εἰς τοῦ ὁποίου τὰς ἀποικίας ἡ Εὐρώπη ὀφείλει τὴν ὑπαρξίν της, καὶ εἰς τοῦ ὁποίου τοὺς διδασκάλους καὶ τὰς γνώσεις ὁ κόσμος ὀφείλει τὸν φωτισμὸν του, παρευρέθη τῷ νῦν ἀπλούστατα καὶ μόνον μετὰ τὰ φυσικὰ αὐτῆς κάλλη εἰς τὰ βιομη-

χανικὰ ταῦτα Ὀλύμπια, παρευρέθη οὐχὶ διὰ τὰ συναγωνισθῆναι, ἀλλὰ μόνον νὰ ἴδῃ ὁποῖον ῥοὺν, ὁποῖαν στρόφην καὶ ἀνάπτυξιν ἔλαβον ὅλα ὅσα ἐφεύρε καὶ ἐδίδαξεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους.

Ἡ μικρὰ σκηνὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ πεδῖον τοῦτο τῶν τεχνῶν ἐστήθη εἰς τὸ κέντρον τοῦ κρυστάλλινου παλατίου, πλησίον τοῦ πίδακος τῶν Κυρίων Osler, πλησίον τῆς Τουρκίας καὶ ἀντικρὺ τοῦ ἀδάμαντος τοῦ Κόχ-ι-νούρ· διακρίνεται δὲ διὰ δύο ἐκτετυλιγμένων σημαιῶν λακωνικῶς ἐκφραζουσῶν τὴν αὔριον αὐτῆς.

Θαρσεῖν χρή· τάχ’ αὔριον ἔσσει’ ἄμεινον.

Οὔτε πέπλοι διαφανεῖς, οὔτε μεταξωτὰ ὑφάσματα, οὔτε πλούσια κεντήματα χαρακτηρίζουσιν αὐτὴν, καὶ τοι ἐδύνατο νὰ στείλῃ ὀλίγα, διότι ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι γυναῖκες καὶ ἄνδρες κατασκευάζουσι πλείστα εἶδη ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα τοσαύτην ὑπόληψιν περιποίησαν εἰς τὴν Τουρκίαν, οὔτε λεπτοουργήματα τῆς ξυλουργίας, μαρμαρουργίας, ἐξ ἐκείνων ἅτινα κατεργάζονται οἱ Τήνιοι καὶ Ἄνδριοι μετὰ τοσαύτην φιλοκαλίαν καὶ τέχνην, ἥτις ἤθελεν ἐπαινεθῆναι ἐν εἰσῆρχετο ἐνταῦθα, οὔτε σιδηρουργήματα καὶ ὅπλα, δείγματα τῶν ὁποίων ἄξια λόγου ἐνθυμοῦμαι ὅτι παρήγαγον τὸ ὅπλοστάσιον τῆς Ναυπλίας καὶ ὁ ναύσταθμος τῆς Καλαυρίας (Πόρου), οὔτε ἀργυρουργήματα, καὶ τοι ἐδυνάμεθα νὰ ἐκθέσωμεν ἐν ἀργυροῦν θυμιατήριον, ἓνα ἀργυροῦν δίσκον, ἐν ἀργυροδεμένον εὐαγγέλιον ἢ μίαν ἀργυρᾶν λυχνίαν τῶν μοναστηρίων μας, οὔτε ἀδαμαντουργήματα, καὶ τοι μᾶς εὐρίσκοντο ἐν ψέλλιον, μία ἀδαμαντίνη ταμβακοθήκη, ἐν μικρὸν περιδέριον, οὔτε ἦλθον ὅλα τὰ προϊόντα, ὅλοι οἱ θησαυροὶ τῶν μεταλλείων, οὔτε τέλος ὅλοι οἱ ξηροὶ καρποὶ, τῶν ὁποίων ἦτε γεῦσις καὶ ἡ ποιότης δὲν εἶναι ὑποδεέστεραι τῶν τῆς Τουρκίας.

Εἰσερχόμενος ὁ ἱστορικὸς ὑπὸ τὸ μικρὸν τοῦτο σκῆνωμα, τὸ ὁποῖον ἡ ἔνδοξος Ἑλλὰς ἱδρυσεν προσωρινῶς διὰ νὰ πατήσῃ τὸν πόδα της ἐπὶ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, ἀπαντᾷ τρία πράγματα ὁποσοῦν ἀξιοσπούδαστα· α. τὸν ἐντέχνως καὶ λεπτοουργικῶτατα κατεργασμένον σταυρὸν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἔργον τοῦ ἱερομονάχου Ἀγαθαγγέλου Τριανταφύλλου, β. τὰ ποικίλα εἶδη τῶν μαρμάρων, καὶ γ. μικρὸν ἀριθμὸν φυσικῶν προϊόντων.

Ὅστις μὲ ἠκολούθησεν ἄχρι τοῦδε, ὅστις ἐνθυμεῖται τὰ προαναφερθέντα ἔργα τῆς λεπτοουργίας, καὶ ρίψει ἤδη τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ ἱερομονάχου Ἀγαθαγγέλου Τριανταφύλλου, θέλει ἀναγνωρίσει ἐπ’ αὐτοῦ μικροσκοπικὴν λεπτοουργίαν, ἄξίαν τῆς ὑπομονῆς τῶν μωσαϊκῶν, τῶν κεντημάτων τῶν Βρυξελλῶν καὶ ἀνωτέραν ἀναμφιβόλως ὅλων

ἐκεῖνων τῶν μικρῶν ἔργων, τὰ ὅποια ὑπῆρχον εἰς τὰ δωμάτια τῶν ὡραίων τεχνῶν τῆς Ἀγγλίας (ἰδὲ ἀριθ. 203).

Φαντάσθητε ἐπὶ τοῦ ἐνὸς μετώπου τοῦ σπιθαιμιαίου τούτου ἔργου περίπου 85 ἀναγεγλυμμένους μικροὺς ἀγίους μετὰ τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Ἰησοῦ, τῶν ὁποίων αἱ κεφαλαί, αἵτινες εἶναι ὀλίγον τι μεγαλῆτεραι τῶν κεφαλῶν τῶν καρφίδων, εἶναι ἐκφραστικώταται καὶ ζωηρόταται. Θεωρήσατε εἰς τὴν ὁποίαν δίδω εἰκονογραφίαν αὐτῆς ὅλα τὰ λοιπὰ σκαλίσματα, ὧν τὸ ἐν εἶναι καλλίτερον τοῦ ἄλλου, ἅπαντα κατειργασμένα μετὰ χεῖρα σταθεράν, συνειθισμένην εἰς τὴν ὑπομονήν, μετὰ φαντασίαν καλλιτεχνικὴν καὶ μετὰ ἰχνογραφίαν τῆς ἀρχαίας ἐκείνης Βυζαντινῆς σχολῆς, ἥτις, φυλάξασα τὸν μέσον ὅρον μεταξὺ τῆς περιπεπλεγμένης Γοτθικῆς καὶ ἀπλῆς Ἑλληνικῆς προσφέρει καὶ τὸ περιπεπλεγμένον καὶ πλούσιον τῆς μιᾶς, καὶ τὸ ἀπλοῦν καὶ ἀφελὲς συγχρόνως τῆς ἄλλης· θεωρήσατε, λέγω, τὸν μικρὸν τοῦτον σταυρὸν, τὸ ἀξιώπαινον τοῦτο ἔργον, ὅπερ παρέβαλον πρὸς τὰ λεπτὰ ἐκεῖνα ξυλουργήματα τῆς Ἑλβετίας, τὰ ὅποια τόσον ταχέως ἐπωλήθησαν, καὶ θέλετε εὐρεῖ τόσῃν ὑπεροχῇ, ὅσην ἔχουν τὰ Ῥωμαϊκὰ μωσαϊκὰ ἀπὸ τὰ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν. Ἄν ὁ μικρὸς οὗτος σταυρὸς δὲν ἦτο μόνος, ὥστε νὰ χάνεται εἰς τὴν ἀπειρίαν τῶν θαμάτων τοῦ ἀπεράντου τούτου παλατίου, ἂν περὶ αὐτὸν εὐρίσκετο καλὴ τις συλλογὴ ἄλλων ἔργων καὶ διαστάσεων λεπτοουργίας, ἐκ τῶν ὁποίων τῶντι ἐδύναντο νὰ στείλωσι πολλὰ, ἂν εὐρίσκοντο καὶ ἄλλα λεπτοουργημένα τοιαῦτα ἔργα, ὥς κομβολόγια, ξύλινα μαχαιροπέρονα, κοχλιάρια, οἰνοδόχοι (τσότρες), κ.τ.λ., τὰ ὅποια κατασκευάζουσιν οἱ μοναχοὶ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ τῶν λοιπῶν μοναστηρίων, ἡ Ἑλληνικὴ λεπτοουργία εἰς τὸν νοῦν τῶν πολλῶν ἤθελεν ἀφήσει τὸ ὄνομα τῆς Ἑλβετικῆς καὶ Γερμανικῆς. Ἐνταῦθα δὲν ἐννοῶ, ὅτι τὸ ἔθνος μας εἶναι ἀνεπτυγμένον εἰς τὸν κλάδον τοῦτον τῆς Βιομηχανίας, ὥς τὰ ἔθνη ταῦτα, πλὴν τοῦτο μόνον λέγω, ὅτι ἂν κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ὁ Ἑλληνικὸς τύπος, ὥς ἔπραξε καὶ ὁ Εὐρωπαϊκός, διὰ πληροφοριῶν ἔμβαινε πρὶν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκθέσεως, ἔπειτα διεπραγματεύετο καὶ ἐξήγει καλῶς τὸν σκοπὸν τῆς, ἐφώτιζε τὸν νοῦν τῶν ὀλίγων τεχνιτῶν καὶ βιομηχάνων, ἂν διήγειρε τὴν φιλοτιμίαν των μετὰ προτροπὰς καὶ ἐνθαρρύνσεις, καὶ ἂν κατεπολέμει ὀλίγον τὰς γελοίας οἰκονομίας τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ περισπουδάστου τούτου ἀντικειμένου, βέβαια μίαν κλίνην, ἐν κάθισμα, ἐν ἀνάκλιντρον, μίαν σκευοθήκην, ἐν περιθώριον κατόπτρου, ἐν κιονόκρανον, μίαν μαρμαρίνην ἐστίαν,

κ.τ.λ., ἐδύναντο νὰ στείλωσιν ὁ μὲν καὶ ὁ δὲ, τὰ ὅποια καὶ τοὶ δὲν ἤθελον εἶσθαι καταφορτωμένα μετὰ μικρὰ ζῶα καὶ πολυπλόκους γλυφὰς, ὅσας ἡ σημερινὴ πολυτέλεια εἰσήγαγεν εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ, ἀλλ' ἀπλούστατα, μετὰ χάριν ὀλίγην καὶ ἀνάλογα ὥς τῶν προγόνων μας, οὐχ ἦττον ὅμως ἤθελον σχηματίσει ἐκθεσιν, ἥτις λαμπруνομένη μετὰ τὸ μέγα ὄνομα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἴσως ἤθελε δώσει ζωὴν τινα καὶ εἰς τὴν νέαν.

Ὅτε τάχα διέτρεχον τὸ κρυστάλλινον παλάτιον καὶ εἰς πᾶν βῆμα ἐπεκαλούμην τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην μητέρα τοῦ κόσμου, κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ σεβασμιωτάτου Κ. Στρώγκ, μήπως ἐννόουν ὅτι πρέπει ν' ἀναπαυθῶμεν εἰς τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους Σπαρτιάτις εἶπε πρὸς τὸν χωλωθέντα υἱὸν τῆς, ὅτι ἕκαστος τῶν βημάτων τοῦ θέλει τῷ ἐπενθυμίζει τὴν ἀνδρείαν του, μήπως τὸ ἔπραξα διὰ νὰ καλύψω τὴν ἀκούσιον σημερινὴν θέσιν μας, ἢ νὰ ἐνθαρρύνω τὴν ὀλιγωρίαν τινῶν ἐξ ἡμῶν, οὔτινες ἐπαναπαυόμενοι εἰς τὸ παρελθὸν μεγαλεῖόν μας περιμένουν ὥς τὸ μάννα τῶν Ἰσραηλιτῶν ἢ βελτίωσιν νὰ πέσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ; ὅχι βέβαια. Διέτρεξα ἀμφοτέρους τοὺς δύο τούτους κόσμους μόνον καὶ μόνον διὰ ν' ἀποδείξω ὅτι ἡ ἀνάπτυξις καὶ τῶν δύο εἰς μίαν καὶ μόνην αἰτίαν ὀφείλεται, εἰς τὸ ὅτι καὶ οἱ ἀρχαῖοι καὶ οἱ σημερινοὶ ὑπῆρξαν καλοὶ πολῖται. Εἶναι χρεῖα νὰ εἴπῃ τις, ὅτι τότε ἤκμασαν ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Ῥώμη, ὅτε καὶ οἱ Θεμιστοκλεῖς ἐρράπιζοντο χάριν τῆς πατρίδος των καὶ οἱ Βρούτοι κατεδίκάζον τὰ τέκνα των εἰς θάνατον ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Διὰ τὴν ἡ Ἀγγλία εὐρίσκεται εἰς τὴν μεγαλῆτεράν της εὐτυχίαν; Διότι τέκνα τῆς εἶναι οἱ Ἀγγλοὶ, οἱ ὅποιοι κοσμοῦν καὶ φωτίζουν τὴν Ἀγγλίαν καὶ ὅχι ἡ κυβέρνησις. Οὗτοι κάμνουν ἀποικίας, συγκροτοῦν ἐταιρίας, ἀνεγείρουν σχολεῖα, καλλωπίζουν τὴν πόλιν των, καὶ οὗτοι καὶ τὸν τελευταῖον ὀβολὸν των ἔδωκαν χάριν τῆς πατρίδος των, ἡ δὲ κυβέρνησις μόνον ἐνθαρρύνει. Πλὴν, ποῦ, ἐρωτῶ, ὁ ἐνθουσιασμός ἡμῶν διὰ ν' ἀναπτύξωμεν καὶ ἀναμορφώσωμεν τὴν πατρίδα μας; Τί ἔγειναν τὰ πατριωτικὰ αἰσθήματα ἡμῶν; Τοῦ μὲν ἡλλοιώθησαν εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, τοῦ δὲ ἀηδίασαν ἀπὸ τὰς ἐμφυλίου διχονοίας, τοῦ ἄλλου ἐνεκρώθησαν εἰς τὴν γενικὴν ἀδράνειαν, τοῦ ἐτέρου κατατήκονται εἰς τὴν πενίαν καὶ τοῦ ἄλλου ἐξωφρυνώθησαν ἀπὸ τὴν ἡμιμάθειαν καὶ ἀπὸ τὰς λίρας.

Ὅτε ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς οἰκουμένης, ἐκ τῶν μᾶλλον φωτισμένων μάλιστα, ἤρχοντο αὐθορμήτως ἢ ἐστέλλοντο ἀπὸ τὰς κυβερνήσεις των ἄνδρες πεπαιδευμένοι ἐπίτηδες διὰ νὰ περιγράψωσι τὰς

τέχνας, διὰ τὰ μεταφέρωσι τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην ἐφεύρεσιν, τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην τελειοποιήσιν, ἢ νέα Ἑλλάς, ἣτις πρὸ πάντων εἶχεν ἀνάγκην αὐτῶν, χάριν μηδαμινῆς οἰκονομίας παρέβλεψε τὴν ὠφέλειαν ταύτην.

Τὴν ἀπλὴν ἔκθεσιν τῆς Ἑλλάδος ὁ ἔμφρων Εὐρωπαῖος διόλου δὲν ἐκατηγόρησε, μάλιστα ἐπήνεσε περισσύτερον ἐμοῦ· πλὴν ὅτε εἶδε τὴν πεφωτισμένην Γαλλίαν καὶ λοιπὴν Εὐρώπην νὰ στείλωσι τόσους καὶ τόσους διὰ τὰ σπουδάσωσι τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς ἐκθέσεως ταύτης, καὶ νὰ περιγράψωσι λεπτομερῶς ὅ,τι δὲν εἶχον, ὅτε εἶδεν ὅτι ἡ Ἑλλάς, ἣτις ἐστερεῖτο ὅλων, ἐπροτίμησε νὰ οἰκονομήσῃ ὀλίγας χιλιάδας δραχμῶν διδάκτρα, καὶ νὰ μὴ στείλῃ εἰς τὸ κρυστάλλινον τοῦτο πανεπιστήμιον οὐδένα, διδάκτρα διὰ τὰ ὁποῖα πολλαπλῶς ἤθελεν ἀντιπληρωθῇ ἀπὸ τὴν ὠφέλειαν, τότε..... Ἄς μοὶ συγχωρηθῇ, πρὸς Θεοῦ, νὰ μὴ προφέρω ἐγὼ ὅ,τι τὸν ἤκουσα νὰ λέγῃ.

Καὶ δυστυχῶς εἰς τὸ αὐτὸ ἀσύγνωστον σφάλμα ὑπέπεσε καὶ ἡ γείτων Τουρκία, τῆς ὁποίας ἡ βιομηχανία τοσοῦτον στενῶς εἶναι συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἡμετέρας.

Ἡ πρόοδος ἑνὸς ἔθνους, ὦ ὁμογενεῖς! εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἑτέρου (καὶ ἄς μοὶ συγχωρηθῇ ἡ χυδαία αὕτη σύγκρισις) ὁμοιάζει τὴν πρόοδον δύο ἐμπορικῶν καταστημάτων. Ἄν ὁ διευθυντὴς τοῦ ἑνὸς ἐνδύεται μεγαλοπρεπῶς, ἂν διατηρῇ ἀμάξας καὶ μεγαλοπρεπεῖς οἰκίας, δὲν εἶναι σημεῖον ὅτι καὶ πόρους καλλιτέρους ἔχει καὶ τάξιν καὶ διοργανισμὸν ἀσφαλέστερον· καὶ θαμβόνει μὲν τὸν κοσμον προσωρινῶς, πλὴν ὁ συναγωνιζόμενος πρὸς αὐτὸν, ὅστις θεωρεῖ τὰς πράξεις του καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας του, οὗτος τὸν ζυγίζει καλλίτερον καὶ προμηνύει τὸ μέλλον του.

Προχωρῶ ἤδη ὀλίγον πρὸς τὰ μικρὰ τεμάχια τῶν μαρμάρων, εἰς τὴν ὕλην ταύτην μεθ' ἧς οἱ προπάτορές μας ἔπλασαν τὸν ὡραῖον κόσμον τῆς μυθολογίας των, μεθ' ἧς ἀπαθανάτισαν τοὺς ἥρωας καὶ τὰς πόλεις των καὶ μεθ' ἧς ὁ σημερινὸς ἐξευγενισμένος κόσμος εἶναι ἐστολισμένος.

Τὰ τεμάχια ταῦτα εἶναι ὡς ῥινίσματα μικρὰ ἀπέναντι τῶν μεγάλων γαιανθράκων τῶν Κυρίων Χαίνς καὶ Βαρρόου, πλὴν τοῦτο δὲν σημαίνει τίποτε. Ὁ Αἰθίωψ διότι ἔχει ἀνάστημα μεγαλύτερον τῆς Κιρκασίας, διὰ τοῦτο καὶ δὲν προτιμᾶται· τοῦτο ὅμως προσθέτω, ὅτι ἂν ἡ οἰκονομία ἐτίθετο κατὰ μέρος καὶ ἐστέλλοντο εἰς σώματα μεγάλα, ἕκαστον τῶν σωμάτων τούτων ἴσως ἤθελε πληρώσει τὰ ἔξοδα τῆς ἀποστολῆς, διότι οἱ Εὐρωπαῖοι καλλι-

τέχναι, οὔτινες διψοῦν δι' ὀλίγον Ἑλληνικὸν μάρμαρον, δὲν ἤθελον τ' ἀφήσει νὰ ἐπιστρέψωσιν ὀπίσω· ἂν δ' ἐπρόκειτο νὰ στήσωσι μνημεῖον τι τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου ἢ τῆς Ἐκθέσεως ποῖον ἄλλο καλλίτερον μάρμαρον ἤθελον ἐκλέξει εἰμὴ τὸ Πάριον ἢ τῆς Πεντέλης διὰ τὰ λέγωσιν ὅτι τὸ μνημεῖον τοῦτο ἐπλάσθη ἐκ τοῦ ὤμου τοῦ Παρθενῶνος ἢ τοῦ Θησείου. Τὰ δὲ τεμάχια ταῦτα εἶναι δείγματα τῶν λατομείων τῆς Πεντέλης, τῆς Πάρου, Τήνου, Σπάρτης, τοῦ Ταινάρου, τῆς Τριπόλεως, Καρύστου, Σκύρου, κ.τ.λ.

Τὴν ποιότητα καὶ ἀφθονίαν των δὲν ἐπιχειρῶ νὰ ἐξετάσω, διότι οὐδεὶς ὁ διαφιλονεικῶν αὐτὰς, καὶ ἂν ὑπάρχῃ, ἡ θρησκευτικὴ φωνὴ τῶν σωζομένων ἀγαλμάτων καὶ μνημείων μας κλείει τὸ στόμα του. Ἀλλ' ὁ Εὐρωπαῖος ἐρωτᾷ, εἰς τὸ δεκαοκταετὲς τοῦτο βασίλειον, τὸ συστήσαν ἤδη ἐταιρίαν ὡραίων τεχνῶν, δὲν εὐρέθησαν σήμερον τινὲς νὰ γλύψωσιν ἐν κιονόκρανον, μίαν γάστραν, ἓνα ὄλμον τραπέζης, νὰ κατασκευάσωσιν ἐν μικρὸν ζῶον, μίαν κεφαλὴν, τοῦλάχιστον ἐν ἀπλοῦν σκεῦος, ὥστε τὰ μάρμαρα ταῦτα ἀφοῦ δὲν ἦλθον εἰς σώματα μεγαλύτερα νὰ μὴ ἦναι ἄμορφα, ὡς λίθοι γυμνοὶ, ἀλλὰ νὰ ἔλθωσιν, ὡς ἦλθον τῆς Ἰσπανίας, Πορτογαλλίας καὶ Ἰταλίας ὑπὸ ποικίλας μορφάς, ἐπισύροντα τὴν προσοχὴν τοῦ κόσμου καὶ καλλιτέραν περὶ αὐτῶν ἰδέαν δίδοντα;

Εἶπον κατ' ἀρχὰς ὅτι ἡ Ἑλλάς δὲν ἦλθε νὰ συναγωνισθῇ καὶ τοῦτο εἶπον διὰ τὰ ὅμματα τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, πλὴν ἤδη ὅτε ὁμιλῶμεν μεταξὺ μας, χαμηλοφώνως ἄς εἴπω μικράν τινα ἀλήθειαν. Ἡ Ἑλλάς δὲν εἶναι εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ δέκα ἀνθρώπους νὰ μεταβάλωσι τοὺς λίθους εἰς ἐν ἀπλοῦν σκεῦος. Ἐνθυμοῦμαι καλῶς μαρμαουργοὺς τινὰς Τηνίους καὶ Ἀνδρίους ἐργαζομένους εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῶν ἀνακτόρων τῶν Ἀθηνῶν μὲ τὴν ἐπιτυχίαν, ὥστε ἐξέπληττον τοὺς Βαυαροὺς διδασκάλους των. Οἱ μαρμαουργοὶ οὗτοι σήμερον πρέπει καὶ ἦναι μᾶλλον τελειοποιημένοι, πλὴν οὔτε ἐφημερίδας ἀναγινώσκουν, οὔτε τί γίνεται εἰς τὸν δισχιλία μίλια μακρὰν τοῦτον τόπον ἐδύναντο νὰ γνωρίζωσιν. Ἡ κυβέρνησις λοιπὸν ἔπρεπεν ἢ τροποποιήσῃ τὴν ἀπορρίψιν τὴν πρόσκλησιν τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου καὶ ὅλου τοῦ κόσμου, ἢ ἀφοῦ ἄπαξ τὴν ἐδέχθη, νὰ θεωρήσῃ τὸ ζήτημα πολὺ καὶ πολὺ σπουδαιότερον, διότι ἐμελλε νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὰ ὅμματα ὅλου τοῦ ἐκτελεσμένου καὶ πεφωτισμένου κόσμου. Ἐπρεπε νὰ εἰδοποιήσῃ αὐτοὺς καὶ διὰ ζωστικῆς φωνῆς νὰ τοῖς ἐξηγήσῃ ὅτι πρόκειται τὰ μὲν ἐργόχειρά των νὰ πωληθῶσι, τὰ δὲ ὀνόματά των ν' ἀπαθαντισθῶσιν. Ἐπρεπε νὰ θέσῃ κατὰ μέρος τὴν

οικονομίαν καὶ τὰ ἔξοδα καὶ νὰ ἔλθῃ ὑπ' εὐθείας εἰς λεπτομερεστέρας πληροφορίας μὲ τὴν ἐνταῦθα ἐπιτροπὴν ἣτις ἐπροσκάλεσεν αὐτήν.

Δὲν γράφω ἐνταῦθα ἐπικριτικὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ δωματίου, διότι οὔτε βιομηχανία, οὔτε μηχαναὶ ἀπαντῶνται ἐν αὐτῷ, καὶ ἂν ὑπῆρχον δὲν ἦμιν ὁ ἀρμόδιος νὰ γράψω, πλὴν ἂν ἀπλῶς μου συγχωρῇται νὰ ρίψω ἐπὶ τοῦ χάρτου σκέψεις τινὰς, ἂν οἱ ἀναγνώσταί μου πιστεύωσιν ὅτι ἀμερολήπτως διηλθον περὶ ὧσων ἄχρι τοῦδε ὠμίλησα, πρέπει νὰ εἴπω τὴν ἀλήθειαν τοῦλάχιστον διὰ μελλούσας περιστάσεις, τοῦλάχιστον διὰ ν' ἀνοιχθῶσιν οἱ ὀφθαλμοί μας, ὥστε ἂν πάλιν παρουσιασθῇ ἄλλη περίστασις νὰ μὴν ὑποπέσωμεν εἰς τὸ αὐτὸ σφάλμα. Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἴσως μᾶς παρέξει ἐχθροὺς τινὰς, πλὴν ἀδιάφορον, διότι ἀρκεῖ νὰ εἴπω τὴν ἀλήθειαν.

Πολλοὶ ἀπέδωκαν τὴν ἀτέλειαν τῆς ἐκθέσεώς μας εἰς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ εἰς τὸν πρόεδρον αὐτῆς. Ἄδικον τὸ πρᾶγμα! Ὅλων τῶν μελῶν τὰ ὀνόματα εἶναι γνωστὰ καὶ εἰς ἕκαστον αὐτῶν εὐρίσκει τις ἓνα διακεκριμένον πολίτην, καὶ ἓνα πεπαιδευμένον ἄνδρα.* Ὅταν ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη δὲν εἶχε τὰ μέσα νὰ πράξῃ ὅ,τι ἤθελε, καὶ ὅτε ἐξ ἰδίων τῆς ἐξώδευσεν ἴσως κατὰ τι, τὸ σφάλμα πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς αὐτήν; Ἄς θεωρήσωμεν τὰ πράγματα ὀλίγον βαθύτερον καὶ σπουδαιότερον, Κύριοι, διότι τοιοιτοτρόπως ψυχραίνομεν τὴν ψυχὴν παντὸς Ἑλλήνος σκοπὸν ἔχοντος νὰ ὠφελήσῃ τὸ ἔθνος. Ὁ Κ. Λουκᾶς, Ῥάλλης δὲν εἶναι ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἀφέθησαν εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον τῆς Ἑλλάδος, ὥστε νὰ φέρῃ πολιτικὸν τίτλον, οὐδ' ἐκ τῶν πολεμάρχων ὅσοι μὲ τὴν σπάθην ἐκόλλησαν τὸν βαθμὸν εἰς τὸν τράχηλόν των, ἀλλ' εἶναι ἰδιώτης, πλὴν ἰδιώτης μοναδικὸς καὶ ἀνεκτίμητος, τὸν ὅποιον ἂν ἐμιμοῦντο ὅλοι οἱ πλούσιοι ἔμποροι μας, ἡ Ἑλλὰς ἤθελε κερδίσει ἑκατοντάκις περισσότερον παρ' ὅ,τι ἡ κυβέρνησις καὶ αἱ προστάτιδες δυνάμεις τῇ ὑπόσχονται.

Καὶ βέβαια ὁ Κ. Λουκᾶς Ῥάλλης δὲν εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1823 μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Χίου πρῶτος κατώκησε εἰς τὴν βραχώδη Σύρον καὶ διὰ προτάσεώς του εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν παρόικων ἐπωνομάσθη Ἑρμούπολις, συνέτεινε δὲ εἰς τὴν ἀνέγερσιν καὶ διατήρησιν τῶν φιλανθρωπικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν καταστημάτων τῆς; δὲν εἶναι ὁ ἴδιος ὅστις ἀκολουθήσας μετὰ ταῦτα τὸν συνταγματάρχην Φαβιέρων ἀπὸ Μέθυνα εἰς Ἀγγίστρι ἐσυμβίβασεν ἐν ὀνόματι τῆς δημογεροντίας τῆς Χίου τὰς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κοχράνου ἀντιζηλίας των; δὲν εἶναι ὁ ἴδιος ὅστις τὸ 1828 ὁμοῦ μὲ τὸν Κ. Α. Μαυροκορ-

δάτον διεξήγαγον, τόσον ἐντίμως καὶ ἀξιοπρεπῶς μετὰ τοῦ ναυάρχου Δανδάλου εἰς τὴν Περιβόλαν τῆς Αἰγίνης, τὸ δυσχερὲς ἐκεῖνο πολιτικὸν καὶ ἐμπορικὸν ζήτημα, περὶ κατασχέσεως τῶν σιτοφόρων Αὐστριακῶν πλοίων, καὶ διὰ τῶν ἐμβριθῶν αὐτῶν παρατηρήσεων τὸ ἡλάττωσαν ὑπὲρ τὰς 20,000 διστήλων πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου; Τὸν Κ. Λουκᾶν Ῥάλλην δὲν εἶδον πάντες εἰς τὴν ἔδραν τοῦ πρώτου διοργανισθέντος Ἑλληνικοῦ δικαστηρίου τὸ 1829 ἀντικαταστήσαντα τὸν Κ. Γιανათᾶν, ἔπειτα πληρεξούσιον τῶν Χίων εἰς τὴν ἐν Ἀργεῖ συνέλευσιν, συντάξαντα τὴν πρώτην καὶ πάντοτε ἐν χρήσει τελωνιακὴν διατίμησιν, μετέπειτα πρόεδρον τοῦ δικαστηρίου τῆς ἁνω Μεσσηνίας καὶ μετέπειτα πάλιν δημογέροντα τῆς Ἑρμούπολεως, ἐφορεύοντα τὰ σχολεῖα τῆς καὶ συμπράττοντα χρηματικῶς εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ γυμνασίου τῆς; Ὁ Κ. Λουκᾶς Ῥάλλης διὰ τοῦ ἡπίου καὶ συμβιβαστικοῦ χαρακτήρος του, διὰ τῆς εὐγλωττίας του δὲν εἶναι ὅστις ἔπεισε τὸν ναύαρχον Ῥιχάρδον, ἀποκλείσαντα τὸ 1831 τὴν Ἑρμούπολιν, νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν, ὅθεν καὶ ἀναχωροῦντα ἀπὸ τὴν ναυαρχίδα τὸν ἐχαιρέτησε διὰ πυροβολισμοῦ; Ὁ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς προόδου ζηλωτῆς οὗτος ἀνὴρ δὲν εἶναι ὅστις ἐνήργησε τὴν κατὰ τὸ 1833 εἰς Σύρον ὀκταήμερον θρησκευτικὴν τελετὴν τοῦ ἐνδόξου Κοραΐ καὶ ἤγειρε τὸ μνημεῖόν του; Τὸ παρθENAγωγεῖον καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Σχολὴ τοῦ Πειραιῶς εἰς τὸν ἐπὶ ἐννεαετίαν τοῦτον δημοτικὸν σύμβουλον δὲν ὀφείλονται; Ὁ ἴδιος βασιλεὺς, ἐνθυμούμαι ὅτε ἦμιν εἰς Πειραιᾶ, διὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν ἐνηρεστήθη νὰ ἐκφράσῃ πρὸς τὸν ἀληθῆ τοῦτον πατριώτην, τὸν οὐδέποτε μισθοδοτηθέντα, τὰς εὐχαριστίας του διὰ τὰς οικονομίας ἃς ἐχορήγησεν εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς Πειραικῆς προκυμαίας. Ἡ ἰδέα καὶ πραγματοποιήσις τῶν ἐν Πειραιεὶ λουτρῶν εἰς τοῦτον δὲν ὀφείλονται; Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐμπορίου τῆς ἰδίας πόλεως εἰς αὐτὸν δὲν ὀφείλεται; Τέλος, διὰ νὰ μὴ ἀναφέρω τοῦ ἀληθοῦς τούτου πατριώτου πλείστας ἠθικὰς καὶ ὑλικὰς συνεισφοράς, ἡ ὀλίγη ἐνταῦθα μέταξα, ἡ ὀλίγη μεταξοκλωστή, οὐδόλως ὑποδέσταιται τῶν μεγαλητέρων καταστημάτων τῶν εὐρωπαϊκῶν πόλεων, δὲν ἔρχονται ἀπὸ τὸ ἐν Πειραιεὶ μεταξοκλωστικὸν κατὰστημα αὐτοῦ, τὸ μόνον ἴσως τὸ ὅποιον ὑπάρχει εἰς τὴν μικρὰν πατρίδα μας, καὶ εἰς τὸ ὅποιον περίπου 60 ἕως 80 ψυχὰι εὐρίσκουν ἄρτον; Διατί λοιπὸν νὰ ἀποδώσωμεν τὴν κατηγορίαν εἰς αὐτὸν, ὅστις οὔτε διὰ βαθμὸν, οὔτε διὰ χρήματα ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα, καθὼς καὶ εἰς τοὺς συναδέλφους του (εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων εὐρίσκει τις ἓνα Λουκᾶν Ῥάλλην), τὴν ἀτέλειαν τῆς ἐκθέσεώς μας.

* Ἐκτὸς δύο.

Ἄν ἐν τούτοις (ὅπερ θετικῶς γνωρίζω ὅτι δὲν ὑπάρχει) ἐχορηγήθησαν ὅλα τὰ μέσα, ὅσα ἀπῆται ἡ ἐκλογή καὶ ἀποστολὴ τῶν Ἑλληνικῶν ἀρθρῶν καὶ δὲν ἐπραξαν ὅπως ἔδει, τὸ σφάλμα εἶναι ἀσύγγνωστον, ἂν τοῦναντίον, ἃς ὄψεται ὅστις ἔστειλε γυμνὴν πάγγυμνον τὴν μεγάλην Ἑλλάδα μέσῳ τοιαύτης λαμπρᾶς αἰθούσης.

Ὅ,τι ἄχρι τοῦδε εἶπον, τὸ εἶπον συγαλέα τῇ φωνῇ μεταξύ μας, δι' ἡμᾶς μόνον αὐτοὺς, διότι καὶ γνωρίζομεθα ἄνευ κατότρου. Ἄν δὲ ἐρωτᾶτε τί εἶπε καὶ ὁ Εὐρωπαϊκὸς τύπος, τὸ πρᾶγμα διαφέρει. Ἀπαντα, κατ' αὐτὸν, εἶναι μέλι καὶ γάλα, καὶ μᾶς ἐπήνεσε ποιητικώτατα· διότι ποῖος ὁ ἱερόσυλος ἐκείνος κάλαμος, ὅστις ἰστάμενος ἀπέναντι τῶν ἱερῶν καὶ ἀπὸ δόξαν κεκαλυμμένων μαρμάρων τῶν Παρθενῶνων καὶ Ὀλυμπίων Διῶν, ὁ πατὼν εἰς τὴν σκηνὴν τῆς μητρὸς ὅλου τοῦ κόσμου, ἤθελε γράφει κατ' αὐτῆς; Ὅλοι οἱ καταχθόνιοι καὶ ἐπίγειοι δαίμονές της ὡς φάσματα ἤθελον τὸν πνίξει τότε. Μᾶς ἐπήνεσε λοιπὸν πατῶν εἰς τὸ παρελθόν, κλείων τὰ ὄμματα εἰς τὸ παρὸν καὶ ἀγαθὰς ἐλπίδας τρέφων διὰ τὸ μέλλον· διότι τρῶντι ἔχομεν μέλλον, καὶ μέλλον μέγιστον. Πλὴν ἐρωτᾶτε ποῦ εὐρίσκετε τὸ μέλλον τοῦτο;—Εἰς τὰς ἄκρας τῆς προόδου, ἀποκρίνομαι—Καὶ πρόοδος δὲν ὑπάρχει ἄρά γε;—Ἄν ὑπάρχη ἢ ὄχι, ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν γνωρίζω, ἃς ἐρωτήσωμεν τὸν Εὐρωπαϊόν—Ὅταν ἴδω, ἀποκρίνεται οὗτος, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἥτις σήμερον καὶ αὐτὰς τὰς βελόνας καὶ καρφίδας καὶ τὰ πινάκιά της, εἰς τὰ ὅποια τρώγει, καὶ τὰ ὑποκάμισα, τὰ ὅποια φορεῖ, δὲν τὰ φέρει πλέον ἀπ' ἐδῶ, ἀλλ' ἀρχίζει νὰ τὰ κατασκευάζῃ ἐκεῖ, ὅταν ἴδω ὅτι ὅλον τὸν πλούτον της, τὸν ὅποιον ἐγὼ σήμερον νέμομαι, τὸν σύρει εἰς ἑαυτήν, τότε βέβαια ὑπάρχει πρόοδος. Πλὴν, ἀπαντῶμεν, εἰμεθα νέοι ἔτι, δὲν φέρομεν ἀκόμη 20 χρόνους—Δὲν ἀντιτείνω, προσθέτει, πλὴν πρέπει νὰ γενῇ ἡ ἀρχή, διότι εἶδατε ἅπαξ τὸ φῶς—Καὶ μήπως δὲν ἤρχισαμεν νὰ ἔχωμεν ἀφ' ὅλα!—Ἐχετε ὡς ὁ αὐτοκράτωρ Σολούκης. Ἦκουσεν ὅτι εἰς τὸν κόσμον ὑπάρχουν αὐτοκράτορες καὶ ἔγεινεν αὐτοκράτωρ· ἤκουσεν ὅτι οἱ αὐτοκράτορες ἔχουν καγκελάριους καὶ ἔκαμεν ἓνα καγκελάριον· ἀλλὰ τοιούτου εἶδους ἀρχὰς δὲν ἐννοοῦμεν. Αἱ ἀρχαὶ τῶν στοιχείων ἐκείνων, ἅπερ ποδηγετοῦσιν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν ἐν ἔθνος, εἶναι σπουδαῖαι, πολὺ σπουδαιότεραι ἀφ' ὅ,τι ὑμεῖς τὰς θεωρεῖτε καὶ πρέπει νὰ δράξῃ τις αὐτὰς μὲ σιδηρᾶς χεῖρας, καὶ ὁ ὀφθαλμὸς νὰ προσκολληθῇ ἐπὶ τούτων μὲ σκεπτικὴν προσοχήν. Πᾶσα θυσία καὶ πᾶς κόπος εἰς τὰς ἀρχὰς ἀπαιτοῦνται, καὶ ὅταν ἅπαξ τὰ πρᾶγματα λάβωσι τὸν ῥοῦν των, οἱ τάφροι

μόνοι των ἀνοίγονται διὰ τὸν ῥοῦν, καὶ τότε καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ θέλετε αἰσθάνεσθαι, χωρὶς νὰ ἔχετε ἀνάγκην νὰ σᾶς τὸ εἶπῃ ἄλλος, ἂν προσδεύετῃ ὄχι.

Ἀναπνέει τις μὲ περισσοτέραν ἄνεσιν ἐνώπιον τῶν φυσικῶν προϊόντων μας, καὶ τοι ἐκ τούτων ἐν πρώτοις λείπουν ὅλοι οἱ δημητριακοὶ καρποὶ, ὅλα τὰ ὄσπρια, τὰ ἔλαια, αἱ ἐλαῖαι, τὸ ὀρύζιον τῆς Λεβαδίας, οἱ ξηροὶ καρποὶ τῶν Κυκλάδων, καὶ Σποράδων, τὰ ἐκ τούτων γλυκὰ, τὰ τόσον πεφημισμένα, ἐκ τῶν ὁποίων ὅλα σχεδὸν τὰ ἄλλα ἔθνη ἔστειλαν, ἡ μέταξα τῆς Πελοποννήσου καὶ Τήνου, οἱ θέρμυι (λουμπινάρια) τῆς Λακωνίας, τὰ ἐξ ἀχύρων καὶ ξηρῶν χόρτων κάνιστρα, φόρμια (ζεμπιλια) κτλ., ὅλα τὰ πηλὶνα ἀγγεῖα, μιμήσεως ἐκείνων τῆς Χίου, τὰ ἀρωματοῦδατα, οἶον ἀνθόνερον, ῥοδόσταγμα, τὰ ὀξύδια, δείγματα γαιάνθρακος, ὅλα τὰ ἄλατα, ὅλα τὰ εἶδη τῶν μετάλλων καὶ τέλος τὰ ποικίλα ξύλα, χρήσιμα εἰς τὴν ναυπηγίαν, εἰς τὴν λεπτοουργίαν καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν γλυπτικὴν, διότι, ἐξ αὐτῶν ἦτο ὁ Σικυώνιος Ἀπόλλων, ὁ Ἑρμῆς τῶν Κελαινῶν, ἡ Ἀρτεμις τῆς Ἐφέσου, κτλ., ἀναπνέει τις λέγω, μὲ περισσοτέραν ἄνεσιν εἰς τὴν μικρὰν ταύτην συλλογὴν, δηλ., τῆς κορινθιακῆς σταφίδος, τοῦ καπνοῦ τῆς Λεβαδίας, τῶν σύκων καὶ σταφίδων τῆς Μεσσηνίας, τῶν σπόγγων τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, τοῦ μέλιτος τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ τῆς Καρύστου, τοῦ πηλοῦ τῆς Μήλου, τῆς κιμωλίας γῆς, τῆς κουαρκάδους, τῶν λιθογραφικῶν λίθων, τῶν βαλανιδίων τῆς Λακωνίας καὶ τῶν ἐρυθροδάνων (ρίζαριων) τῆς Εὐβοίας, ὄχι δι' ἄλλο παρὰ διότι ἐδῶ δὲν ἔχει νὰ ἐπιφέρῃ πικρὰς παρατηρήσεις ὡς ἐπὶ τῶν μαρμάρων. Βλέπει μὲν ὅτι ἡ συλλογὴ εἶναι ἀτελής, πλὴν γνωρίζει ὅτι ἡ εὐδαίμων γῆ ἡμῶν, καὶ ἂν δέσωμεν τὰς χεῖράς μας χωρὶς νὰ ἐγγίσωμεν τὴν ἀξίνην, τὰ εἶδη ταῦτα θέλει παράξῃ καλλίτερα τῶν ἰδικῶν του, ὥστε καὶ δύο τινὰ συμπραίνει, ἢ ὅτι καὶ ἡ Ἑλλὰς, ὡς καὶ τινὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, δὲν ἐννόησε καλῶς τὸν σκοπὸν τῆς Ἐκθέσεως ἢ ἐννοήσασα αὐτὸν ὑπὸ πενίας, ἢ χάριν οἰκονομίας ἢ ὀλιγωρίας τὸν παρημέλησε.

Μετὰ τὰς πικρὰς ταύτας παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας μὲ βαθεῖαν τῆς ψυχῆς μου λύπην ἠναγκάσθην νὰ ἐπιφέρω, μ' εἶναι εὐάρεστον νὰ προσθέσω ὅτι εἰς τὴν μικρὰν ἐκθεσιν τῆς Ἑλλάδος, ἐκτὸς τοῦ σταυροῦ τοῦ Ἀγαθαγγέλου, ὑπῆρξαν καὶ τινὰ ἀντικείμενα ἐφελκύνοντα τοῦ διαβίου τὸ βῆμα. Ταῦτα δὲ εἶναι ἡ χρυσοποικιλτος Ἑλληνικὴ ἐνδυμασία τῶν Κυρίων Σαρῇ καὶ Ρέγκου ἐξ Ἀθηνῶν (ιδεῖ ἀριθ. 201) ἐφηρμοσμένη ἐπὶ κηρίνου Ἀγγλου παλληκαρίου,

οὐτινος δίδω τὴν εἰκονογραφίαν, καὶ δύο ἀναγλυφικὰ ἀντίγραφα τοῦ Παρθενῶνος, ἐκ μαρμάρων τῆς Πεντέλης καὶ τῆς Πάρου, τῶν Κυρίων Λαζάρου καὶ Γεωργίου Βιττάλη.

Ἀποπέμπων τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν εἰς τὸ μικρὸν τῆς πατρίδος μας δωμάτιον, τὸν ἀποπέμπω συγχρόνως καὶ εἰς τὸ μέγα κρυστάλλινον παλάτιον. Εἵμεθα εἰς τὴν ἐσπέραν τῆς 11^{ης} τοῦ Ὀκτωβρίου, ἐσπέραν πένθιμον εἰς πολλὰς μυριάδας ψυχῶν, συνελθουσῶν διὰ μίαν καὶ μόνην ἔτι φορὰν διὰ νὰ τὸ ἴδωσιν καὶ παρασταθῶσιν εἰς τὴν ἀποβίωσίν του. Ἡ φύσις ἐχαιρέτησε τὰ γεννέθλιά του μὲ τὰ τερπνότερα θέληγτρά της. Ἡ ἥλιος, ἄνθη, χλόη, ὀρίζων ἄνθρωποι τὰ πάντα πρὸ ἑξ μηνῶν τὸ περιστοιχίζουν μὲ τὴν τελειοτέραν ζωογόνησιν, καὶ ἤδη ὁ ἥλιος εἶναι κεκρυμμένος, τὰ ἄνθη καὶ ἡ χλόη μεμαραμένα, ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ ὀρίζων τεθολωμένοι ἀπὸ νέφη, βρέχει ἀδιακόπως καὶ αὐτὴ ἡ κοινωνία, ἣτις εἰσέρχεται ἐν αὐτῷ, εἶναι μίγμα τῶν μεγαλητέρων εὐγενῶν καὶ τῶν πτωχῶν, οἵτινες μὲ σανδάλια βυθισμένα εἰς τὴν ἰλὺν, συνεσωρεύθησαν καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ.

Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀποχαιρετοῦντες τὴν τέχνην καὶ βιομηχανίαν μίαν καὶ μόνην αἰσθάνονται θλίψιν, ὅτι δὲν θέλουν ἰδεῖ πλέον τὸ φαινόμενον τοῦτο.

Ἄπαντες ἤδη ἤρχισαν νὰ συνέρχωνται πέριξ τοῦ κρυσταλλίνου πίδακος τῶν Κυρίων Ὁσλε, τοῦ κορωνιαίου τούτου τῆς ὑλοποιίας ἔργου.

Ὁ Κ. Δουκροκὲ ἤρξατο μὲ τὸ βοερὸν ὄργανόν του τὸ Σῶσον, Κύριε, τὴν Βασίλισσάν μας... καὶ τότε οἱ φθόγγοι ὅλων τῶν χιλιάδων συγχωνευθέντες εἰς μίαν ᾠδὴν Σῶσον, Κύριε, τὴν Βασίλισσάν μας κατέσεισαν ἐκ παραφορᾶς τὸ μέγα οἰκὸδόμημα. Τὴν λήξιν τῆς ᾠδῆς συνώδευσαν ζητωκραυγαί, σείσεις τῶν πύλων καὶ μανδυλίων, σπασμωδικοὶ ἐνθουσιασμοὶ καὶ κρούσματα τῶν ποδῶν. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην καθ' ἣν οὐτ' ἐμπρὸς οὐτ' ὀπίσω ἐδύνασο νὰ προχωρήσῃς, τὴν στιγμὴν ἐκείνην καθ' ἣν τὰ ἄνω τῆς κεφαλῆς μας λεπτὰ περίστοα καταφορτωμένα ἀπὸ τόσας χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐφαίνοντο ὅτι ἐμελλον νὰ ὑποχωρήσωσι, τὴν στιγμὴν ἐκείνην καθ' ἣν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἤρχιζε νὰ μᾶς ἐγκαταλείπη ἔνεκα τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ οὐρανοῦ, καθ' ἣν ἐθεωροῦμεν ὅλον τὸ λεπτὸν τοῦτο οἰκὸδόμημα νὰ κλονίζεται σφοδρῶς, ἄς μὴν εἶπη τις ὅτι μία ἀπαίσιος ἰδέα δὲν διήλθε τῆς φαντασίας μας, οὐδεὶς φόβος ἐτάραξε τὴν ψυχὴν μας, ὅτι ἀδύνατον ἦτο μετὰ τοῦ οἰκοδομήματος τούτου νὰ συνταφῶμεν καὶ ἡμεῖς.

Τοὺς ἀλλαλαγμοὺς τούτους ἐπνίξαν οἱ μεγάλοι κῶδωνες, οἵτινες διὰ τῶν ἡχηρῶν φωνῶν των προσκα-

λοῦν καθ' ἕκαστον ἐσπέρας τὸν κόσμον ὅλον νὰ ἐξέλθῃ, πλὴν οὔτε οἱ βοεροὶ ἤχοι των, οὔτε ἡ αὐστηρότης τῶν χωροφυλάκων διὰ πολλὴν ὥραν ἦτο δυνατόν νὰ μᾶς διώξωσιν. Ἐκαστος ἐκώφευε, καὶ ἕκαστος ἐζήτην νὰ ρίψῃ ἀκόμη ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν ὡραίων ἐκείνων Ἡλυσίων Πεδίων, ἐξ ὧν ἀπεβάλλετο.

Τὸ βλέμμα μου καὶ αἱ σκέψεις μου καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἦσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ ἐνθουσιώδης πατριωτισμὸς τὸν ὁποῖον ἐβλεπα εἰς τοὺς Ἀγγλους μ' ἐνεθύμισαν καὶ πάλιν τὸ μέγα ἀρχαῖον ἔθνος μας. Ἀρά γε εἶναι πεπρωμένον, ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν, ἐπὶ τοῦ σαπφυροειδοῦς ὀρίζοντός μας ποτὲ πλέον σκηναὶ τοιαῦται νὰ μὴ ζωγραφηθῶσιν; Ἀλλ' αἱ σκηναὶ αὗται μόναι των δὲν ζωγραφοῦνται· οἱ ἄνθρωποι τὰς ζωγραφοῦν. Ἄν οἱ ἄνθρωποι, διατὶ νὰ μὴ λέγωμεν καὶ ἡμεῖς ὅ, τι εἶπεν ὁ περιώνυμος Κορέγιος “Καὶ ἐγὼ εἶμαι ζωγράφος”*; Ἀληθῶς, πόσον κατάλληλος εἶναι ἡ φράσις Θαρσεῖν χρή..... τὴν ὁποῖαν ἡ ἐπιτροπὴ ἔθεσεν ἐπὶ τῶν σημαιῶν μας. Ἡ ἐκλογὴ τῆς φράσεως ταύτης σαφῶς ἀποδεικνύει, ὅτι δὲν στερούμεθα ἀνθρώπων, ὅτι ἔχομεν μάλιστα ἀπὸ τοὺς σπανίους ἐκείνους, οἵτινες γνωρίζουν τὸ “Γινῶθι σαυτόν.” Τί μένει λοιπόν; Ἡ Κυβέρνησις νὰ τοὺς διακρίνῃ, τοὺς προστατεύῃ καὶ τοὺς ἐμφυχόνῃ καὶ τότε οὐ μόνον τὰ ἐσωτερικά μας θέλουν βελτιωθῇ, ἀλλὰ θέλομεν κερδίσει καὶ πάλιν τοῦ ἐξωτερικοῦ πλουσίου κόσμου τὴν ψυχρανθεῖσαν συμπάθειαν.

XXIII.

Σκέψεις ἐπὶ τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως καὶ Ἀγγλικοῦ τοῦ λαοῦ.

Πέντε ἡμέρας μετὰ τὴν λήξιν τῆς Παγκοσμίου ἐκθέσεως, ἡ Βασιλικὴ ἐπιτροπὴ, προεδρευομένη ἀπὸ τὸν Πρίγκιπα Ἀλβέρτον, οἱ ἐκθέται, καὶ μέγας ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρίας τῶν τεχνῶν 20—25,000 ψυχαὶ τὸ ὅλον, συνηθροίσθησαν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου διὰ ν' ἀκούσουν τὴν κοινοποίησιν τῆς διανομῆς τῶν βραβείων, καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς βασιλικῆς ἐπιτροπῆς.

* Ὁ περιώνυμος ζωγράφος Κορέγιος εἶδεν ἡμέραν τινα εἰκόνα τοῦ Ῥαφαῆλ, ἣτις πολὺ ἐθαυμάζετο. Μετὰ βαθείαν δὲ σιωπὴν ἀνέκραξεν ἐνθουσιωδῶς “Καὶ ἐγὼ εἶμαι ζωγράφος!” καὶ ἀνεχώρησεν. Ἐκτοτε ἔκαμε τὴν Παρθένον καὶ τὸ τέκνον της, Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν καὶ τὸν ἅγιον Ἰερώνυμον, καὶ ἔγεινε διὰ τῆς ἐπιμελείας του ὁ περίφημος Κορέγιος.

Ὅπου ἦτον ὁ κρυστάλλινος πίδαξ, εἶχον ὑψώσει τὼρα ξύλινον κατάστρωμα κεκαλυμμένον ἀπὸ ἑνα τῶν ἰνδικῶν ταπήτων. Ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τούτου ἐφαίνετο ἡ ἐλεφαντίνη ἔδρα τοῦ Ῥαγιαῖ τῆς Τραβαγκόρ, προσδιωρισμένη διὰ τὸν πρίγκιπα Ἀλβέρτον, καὶ μία τράπεζα μὲ διάφορα καθίσματα, τὰ ὅποια κατέσχον ἐπίσημα ἄτομα, ὡς ὁ λόρδος Ἰωάννης Ῥώσελ, ὁ κόμης τοῦ Καρλαῖς, οἱ πρέσβεις τῆς Πρωσσίας, καὶ Ἀμερικής, κτλ.

Ἡ ἡμέρα ἦτο πολὺ σκοτεινότερα τῆς τῶν 11 ὁκτωβρίου, ὁ ἄνεμος ἐφύσα μὲ μυγμὸν, καὶ ἀναρπῶν τὴν ῥαγδαίαν βροχὴν ἠχηρῶς κατέδερνε μὲ αὐτὴν τοὺς ὑάλους τοῦ οἰκοδομήματος· ἠναγκάσθησαν μάλιστα ν' ἀφαιρέσουν ὅλον τὸ χονδρόπανον μὲ τὸ ὅποιον εἶχον καλύψει τὴν στέγην, καὶ δι' ἐλάφρωσιν καὶ διὰ νὰ ἔχουν περισσότερον φῶς. Ἡ τελετὴ διήρκεσε μίαν περίπου ὥραν δηλ. ἀπὸ τὰς 12 ὅτε ἔφθασεν ὁ πρίγκιψ Ἀλβέρτος μέχρι τῆς μιᾶς Μ. Μ. Ὁ ἀντικόμης Κάννιγκ ἀνέγνωσε πρὸς τὸν πρίγκιπα διατριβὴν τῶν πρακτικῶν, ὁ πρίγκιψ ἀνταπεκρίθη διεξοδικῶς εἰς ὅλην τὴν ὁμήγυριν, ὁ ἐκίσκοπος τοῦ Λονδίνου ἐπεφώνησε βραχεῖαν εὐχαριστήριον δέησιν ὑπὲρ τῆς λήξεως τοῦ μεγαλουργήματος τούτου, καὶ μετὰ δύο ὥρας ἀναγνώστα, τίποτε ἄλλο δὲν ἔβλεπες εἰμὴ τὸν ἑνα σπεύδοντα νὰ ἐκκρεμάσῃ ἐκεῖνο τὸ ὕφασμα, τὸν ἄλλον νὰ ἐκκαρφώσῃ ἐκεῖνο τὸ στήριγμα καὶ τὸν ἄλλον νὰ μετατοπίσῃ ἐκεῖνο τὸ σκεῦος, εἰς ὀλίγας λέξεις πάραυτα μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου τὸ παλάτιον ἤρχισε νὰ γυμνοῦται.

Ἐκάθησα τότε ἐπὶ τῶν βάθρων τοῦ καταστρώματος ἐπὶ τοῦ ὁποίου πρὸ ὀλίγων ὥρῶν ἴστατο ὁ θρόνος τοῦ Ῥαγιαῖ τῆς Τραβαγκόρ, καὶ μάρτυς τῆς διαμελιτικῆς ἐκείνης θέσεως ἀνεπαισθήτως ἐβυθίσθην εἰς τὰς ἀκολουθούς σκέψεις.

Ἰδοὺ ἔλεγον ἓν ἐφήμερον καὶ ψευδὲς ὡς τὸν ἄνθρωπον σκῆνωμα, ὃ ἡ οἰκουμένη δι' ὀλίγους μῆνας κατῴκισε, μέσῳ τοῦ ὁποίου ἄνευ τις νὰ ἐπιχειρισθῇ τὰ ταξείδια τοῦ Μαγγελάνου, ἢ τοῦ Κούκ ἔμαθε ὡς ἔγγιστα ὅποια εἶναι ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου παντοῦ, ἰδοὺ τὸ σκῆνωμα τοῦτο τ' ὅποιον 6,201,856 ψυχαὶ* ἐντὸς 6 μηνῶν ἐπεσκέφθησαν ὑπὸ τὸ ὅποιον εἰς μίαν μόνην ἡμέραν 110,000 ψυχὰι† συνεπεριδιάβασαν, εἰς τ' ὅποιον οἱ μαθηταὶ 466 σχολείων καὶ 7,758 τέκνα τῆς τέχνης καὶ βιομηχανίας πρὸ πάντων

* Τὸν Μαῖον . . 734,782 | Τὸν Ἀυγουστον . . 1,023,435

„ Ἰούνιον . . 1,133,116 | „ Σεπτέμβριον . . 1,155,240

„ Ἰούλιον . . 1,314,176 | „ Ὀκτώμβριον . . 841,107

† Τὴν 7ην τοῦ Ὀμβρίου ἐμβήκαν ἐντὸς τοῦ κρυστάλλινου παλατίου 109,915 ψυχὰι.

γεωργοὶ διὰ κοινοφελῶν συνδρομῶν ἐστάλθησαν ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Ἀγγλίας, νὰ σπουδάσωσι, ἰδοὺ καὶ τὸ μέγα τοῦτο ἔργον τὸ ὅποιον κατέσεισε ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα ἀρχίζει νὰ διαλύεται ἀφίνον ὀπισθεν τοῦ ἑν μέγα ὄνομα, χιλίας περιγραφὰς, ἑνα μῦθον ἀδιήγητον διὰ τοὺς μεταγενεστέρους. Τὰ ὥραϊα τρόπαιά του, οἱ ἀνδριάντες του, αἱ σημαῖαι του, αἱ πανοπλῖαι του, οἱ ἀδαμάντινοι στέφανοί του, οἱ πλούσιοι μεταξωτοὶ ἱμάντες καὶ σίσυραι του, ὅλα τὰ κειμήλια ἅτινα τὸ ἔνεδον, μὲ τὴν ἰδίαν ταχύτητα μὲ τὴν ὅποιαν τὸ κατεστόλισαν μὲ τὴν ἰδίαν τοῦ ἀφαιροῦνται· καὶ αὐτὰ τὰ κυπρίζοντα ἄνθη καὶ δένδρα του ἤρχισαν νὰ χροῖζονται τοῦ φθινοπώρου τὴν ὠχρότητα· κανὲν ἄλλο ἔχνος του δὲν θέλει μένει δι' ὀλίγον καιρὸν καὶ ἀγνωσὸν πόσον, εἰμὴ τὰ ὑάλινα φύλλα καὶ σιδηρὰ πέταυρα τοῦ σκελετοῦ του!

Ἀλλόκοτον ἔθνος αὐτὸ τῆς Ἀλβιόνος! μέσον ὅρον εἰς τίποτε δὲν ἔχει· πρέπει νὰ τὸ διαιρέσῃς εἰς τάξεις διὰ νὰ τὸ χαρακτηρίσῃς, καὶ εἰς πολλὰ αἱ τάξεις αὗται τόσον διαφέρουν μεταξύ των, ὥστε νομίζεις ὅτι ἔχεις νὰ κάμῃς μὲ δύο ἢ τρεῖς διαφορετικούς λαοὺς.

Συναπαντήσου μὲ τὸν ὄχλον τοῦτον ὅστις τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ῥακοενδεδυμένος ἐπλημμύρει ἐνταῦθα, ὅστις μὲ τὴν τροφὴν εἰς ἓν καλαθάκιον, μὲ τὸ ποτόν του εἰς μίαν μέλανα βαυκάλην, μὲ τὸ βρέφος εἰς τὸν μαστὸν, ὠθούμενος καὶ ὠθὼν περιήρχετο ἀπὸ ἓν εἰς ἄλλο ἄκρον τρώγων καὶ ρίπτων τοὺς φλοιοὺς τῶν πορτοκαλλίων εἰς τὸ καθαρὸν τοῦ παλατίου ἔδαφος, συναπαντήσου λέγω μὲ τὸν ὄχλον τοῦτον εἰς τὰς ὁδοὺς νὰ ἴδῃς τι παράδοξος εἶναι ἀπὸ ἐκείνων τοῦ ἐπιλοίπου κόσμου. Τὸν βλέπεις πολλάκις εἰς ἡμέρας ὥραϊας νὰ ἔχῃ ἀνοικτὸν τὸ ἀλεξίβροχόν του, ὅποτε δὲ βρέχει ἢ νὰ μὴ τὸ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ ἢ νὰ τὸ κρατῇ κλειστὸν. Βλέπεις τὰς ὑπηρετρίας τὰς πρωίας τοῦ χειμῶνος ὅποτε ὑπάγουσι εἰς τὴν ἀγορὰν, ἀνασηκονούσας τὴν ἐσθῆτα μέχρι κνημῶν μὲ σανδάλια καταλασπωμένα, μ' ἐλαφρὸν ἐπανωφόριον τ' ὅποιον 15 δράμια δὲν ζυγίζει ἴσως, μὲ σισύρας δὲ πολλάκις τὸ θέρος. Ὅταν μὲ τούτους ὁμιλῇς πρέπει νὰ προφέρῃς ὅπως προφέρουν ἀλλέως δὲν θέλουν νὰ σὲ ἐννοήσουν, ἐπειδὴ δὲ ἓν φωνῇεν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν ἔχει δύο ἢ τρεῖς προφορὰς ὁ ξένος ὅστις μόλις ἀρχίζει νὰ ψιττακίζει τὴν γλῶσσάν των εἶναι πάντοτε θῦμα· λ. χ. τὸ χαρτίον προφέρεται πείπερ (paper), τὸ πιπέριον πέπερ (pepper) ἂν λοιπὸν δὲν προφέρῃς ὅπως οὗτοι προφέρουν ἀντὶ χαρτίου ὅπου ζητεῖς σὲ φέρουν πιπέριον, καὶ ἀντὶ μιᾶς κύβης (κάπ), σὲ φέρει ἓν ὄχημα κάμπ). Βαδίζει γοργῶς ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου διὰ

ν' ἀνοίξῃ τὸν δρόμον του, σὲ ὥθει ἀπολιτεύτως, πολλάκις σὲ ἀνατρέπει καὶ οὔτε συγγνώμην σὲ ζητεῖ, οὔτε στρέφει τὴν κεφαλὴν νὰ ἴδῃ τι ἐκατέρ-
θωσε ὀπισθεν του. Εἰς τὰς ὁμιλίας του διὰ κάθε αἰσθημα ἢ ἐντύπωσιν καλὴν ἢ κακὴν μεταχειρίζεται τὰς λέξεις αἱματωδῶς (bloody) ἢ κατηραμένως (damn). θαυμάζει π. χ. μίαν ὥραϊαν γυναικα λέγει bloody, pretty, αἱματωδῶς ὥραϊα θαυμάζει ἓνα καλὸν ἄνθρωπον λέγει (damning good) κατηρα-
μένως καλὸς· εἶναι ἀδύνατον σχεδὸν εἰς τὴν γλῶσσαν μας νὰ διερμηνεύσω τὰς καταχθονίους ταύτας βλασφημίας.

Εἰς τὰς κωμωδίας καὶ τραγωδίας του ἂν δὲν ὑπάρχουν ἐπὶ τῆς σκηνῆς δύο ἢ τρεῖς φόνοι, μία μονομαχία, μία ἐκφορὰ, θέληματρον δὲν ὑπάρχει. Οἱ κρεοπῶλαι, οἱ ἰχθυοπῶλαι εἰς τὴν 1 M. M. καθ' ἣν ὁ ὄχλος ὑπάρχει πρὸς τὸ γεῦμα του, ἀποσύ-
ρουν τὰ κρέατα καὶ τοὺς ἰχθῦς των ἐντὸς τῶν ἐργαστηρίων, τὴν νύκτα δὲ πάλιν τὰ ἔχουν μέσῳ φώτων κρεμάμενα ἔξω τῆς θύρας τοῦ ἐργαστηρίου. Φύσει περίεργος ὁ λαὸς οὗτος διὰ τὸ παραμικρὸν ἴσταται καὶ φράττει τὸν δρόμον. Δὲν χρειάζεται εἰμὴ εἰς ἵππος νὰ πέσῃ, δύο κύνες νὰ μάχωνται, μία εἰδοποίησις νὰ τοιχοκολληθῇ διὰ νὰ φραχθῇ διὰ μιᾶς ἢ εὐρυτέρα ὁδὸς ἀπὸ τοὺς διαβάτας· συνέβη μία πυρκαϊὰ ἀπὸ δύο ἢ τρία μίλια μακρὰν ἔρχονται νὰ τὴν ἴδουν· ἐξ ἄλλου ὅμως ὁ χυδαῖος οὗτος ὄχλος, εἶναι εὐάγωγος, ὑπήκοος, ἀνδρείος, φιλήσυχος, καὶ τιμιώτατος. Εὐρίσκεις συχνότατα εἰς τοὺς χονδροειδεστάτους τούτους χαρακτήρας, προτερήματα καὶ ἀρετὰς, τὰς ὁποίας οὔτε εἰς ἀνω-
τέρας κλάσεις ἄλλων ἐθνῶν ἀπαντᾷς, ὀλίγοι τούτων γνωρίζουσι μίαν ξένην διάλεκτον, πλὴν ἔτι ὀλιγώτεροι οἱ μὴ εἰδότες νὰ γράφωσι καὶ ἀναγι-
γνώσκωσι τὴν ἰδικὴν των.

Κύριος οἶδε ὅτε 50 ἢ 70,000 ψυχαὶ καθ' ἡμέραν εἰσέρχοντο καὶ ἐξέρχοντο εἰς τὸ παλάτιον τοῦτο, κύριος οἶδε πόσα μαχαιροκτυπήματα, πόσαι κλοπαὶ ἤθελον συμβῆναι, ἂν ἦτο εἰς ἄλλο ἔθνος· ἐδῶ οὔτε δύο ραπίσματα ἠλλάχθησαν.

Ὅποια διαφορὰ μεταξύ τούτου, τῶν εὐγενῶν, καὶ τοῦ κλήρου! ἡ Δαίδη Μόργγεν ἀντὶ νὰ περι-
γράψῃ εἰς τὰ ταξείδιά της τὰ ἦθη τῶν ὄχλων τῶν μεγάλων πόλεων τὰς ὁποίας ἐπεσκέφθη, πόσον καλὸν ἦθελε κάμει εἰς τὴν κοινωνίαν νὰ περιγράψῃ τὰ τῆς πατρίδος της, καὶ νὰ κάμῃ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν, πρὸς τὰ τῶν ἄλλων, ἢ τοῦλάχιστον νὰ γεμίσῃ μερικὰς σελίδας μὲ πληροφορίας τῆς κοινω-
νίας εἰς τὴν ὁποίαν ἐγέννηθη καὶ ζῇ, ἣτις εἶναι καὶ διδακτικὴ καὶ λίαν περίεργος.

Οἱ εὐγενεῖς τῆς Ἀγγλίας εἶναι ὑπερήφανοι διὰ τὸ αἷμά των, σπανίως δὲ νυμφεύονται μὲ θυγατέρας τῆς β^{as} κλάσεως (bourgeoises) καὶ σπανιώτερον ἔτι, ἄνδρες τῆς β^{as} κλάσεως μὲ θυγατέρας τῆς εὐγενο-
κρατίας. Ἐχομεν μ' ὅλον τοῦτο μερικὰ παρα-
δείγματα ἄξια διηγήσεως.

Ὁ Παρὼν μέγας καγκελάριος Βαρῶνος Λόρδος Τρουρῶ, ἀπλοῦς πολίτης Κύριος Wilde ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ Δουκὸς Σῶσεξ καὶ ἔγεινε ἑξά-
δελφος τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας, ὅθεν καὶ ἡ βασι-
λισσα τὸν ἀπέδειξε Λόρδον Τρουρῶ.

Μία θυγάτηρ τοῦ Λόρδου Ashburton ἄλλοτε Ἀλεξάνδρου Baring ἠγάπησε ἓνα ὑπολοχαγὸν πτω-
χὸν, ἀπὸ καλὴν οἰκογένειαν, πλὴν ὄχι εὐγενῇ. Ὁ πατήρ τῆς νέας θεωρήσας τὴν θέσιν τῆς θυγατρὸς του, καλὸς γονεὺς, καὶ φιλόσοφος, χωρὶς νὰ θεω-
ρήσῃ τὸν τίτλον του, τὸν ὁποῖον διὰ τοῦ πλούτου του καὶ τῶν πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεων του εἶχε ἀποκτήσει, ἐνύμφευσε τὴν θυγατέρα του μὲ τὸν ὑπολοχαγὸν καὶ τὸν ἔκαμε συμμέτοχον εἰς τὸ παλαιὸν ἐμπορικὸν κατάστημά του, τὸ τόσον γνω-
στὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Μία ῥάπτρια ἔχουσα 8 περίπου χιλιάδας λίρας ἐτήσιον εἰσόδημα ἐνυμφεύθη τὸν πτωχὸν Δούκα τοῦ Δινὸ (Dino) διὰ νὰ γενῇ δούκισσα, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ του πριγκί-
πισσα· ἔκαμαν συμφωνητικὸν νὰ παραχωρῇ εἰς τὸν δούκα £2,000 ἐτησίως, τράπεζαν, ἀμάξας, κ.τ.λ., ἔπειτα ἐχωρίσθησαν, διότι ἡ Δούκισσα ἔζη μ' ἓνα ὑψήφωνον (tenorè) καὶ ὁ δούξ μὲ τὴν περίφημον ὑποκρίτριαν Signora di Begnis. Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος IV. μὴ ὑποφέρων τὸ σκάνδαλον, ἐσυμ-
βούλευσε τὸν δούκα, ν' ἀφήσῃ τὴν αὐλὴν του, καὶ τὴν δούκισσαν νὰ ταξειδέυσῃ τὸν τενόρον της, ὅθεν ὁ μὲν πρῶτος κατώκησε εἰς τὴν Βολωνίαν, ὁ δὲ δεύτερος ἐμισθώθη εἰς τὸ θέατρον τοῦ Μαδρι-
τίου.

Ὁ Δούξ τοῦ St. Alban's ὁ πτωχότερος τῶν δου-
κῶν, ἀλλ' ἐξ οἰκογενείας ἐνδοξοτάτης, ἐνυμφεύθη τὴν Κυρίαν Coutts, ἄλλοτε κόρην τοῦ θεάτρου, διατηρουμένην ἀπὸ τὸν πλούσιον τραπεζίτην Κύ-
ριον Coutts, ὅστις μετὰ θάνατον εἶχε ἀφήσει εἰς αὐτὴν ὅλην τὴν περιουσίαν. Ἡ νέα δούκισσα ἐπλήρωσε ὅλα τὰ χρέη τοῦ συζύγου της, καὶ ἐδώ-
ρησε εἰς τοῦτον ἔτι £6,000 ἐτησίως, ἀμάξας, τρά-
πεζαν κ.τ.λ.

Ὁ Κόμης Harrington ἐνυμφεύθη ὁμοίως μίαν κωμῶδον, πλὴν ἐπειδὴ ἦτο πολὺ γέρων, ἡ δυστυχὴς νέα ἐμαρτύρησε εἰς τὰς χεῖρας του.

Οἱ εὐγενεῖς τῆς Ἀγγλίας [συμπεριλαμβανομένων

καὶ τῆς Ἰρλανδίας καὶ Σκωτίας] εἶπαμεν εἶναι ὑπερήφανοι διὰ τὸ αἷμα των, καὶ ὑψηλόφρονες τὸν χαρακτήρα, κατοικοῦν εἰς τὰς ἐξοχὰς των εἰς τὰς ὁποίας ἔχουν παλάτια καὶ ἀγροκήπια μεγαλοπρεπῆ. Ἐκεῖ εἶναι ὅπου φαίνεται ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ἐπίδειξις εἰς κάθε τι. Λαμπρὰ ἔπιπλα, χρυσᾶ σκεύη, ἄμαξαι, ἵπποι, ἐκτεταμένα ἵπποστάσια καὶ φάνται διὰ τοὺς ἵππους καὶ τὰς ἀμάξας τοῦ πλήθους τῶν ἐπισκεπτομένων αὐτοὺς· κάθε ἀνάπανσις μὲ τὴν πολυτέλειάν της ἐκεῖ εὐρίσκεται. Ἀνατεθραμμένοι μὲ τοὺς περιφημοτέρους διδασκάλους καὶ καλλιτέχνας τοῦ κόσμου, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τὰ πακεπιστήμια τοῦ Ὁξφορδ καὶ Κέϊμβριτζ, ταξειδεύσαντες διὰ δύο ἢ τρεῖς χρόνους μὲ παιδαγωγούς, εἰς ὅλας τὰς μεγάλας πρωτευούσας τῆς Εὐρώπης, ὁμιλοῦντες ξένας διαλέκτους, εἰς τὴν ἐπιστροφήν των γυμνοὶ τῶν προλήψεων τοῦ ἔθνους των εἰσέρχονται εἰς τὰ πράγματα, ἀποδίδουν δὲ εἰς τοὺς ξένους τὴν ἰδίαν φιλοφροσύνην καὶ οἰκειότητα μὲ τὴν ὁποίαν ἐδεξιώθησαν εἰς τὰ ταξιδιά των. Ἀρκεῖ τις νὰ ἔχη ἓνα μικρὸν τίτλον δηλ. ἱππότης τοῦ Λεγεῶνος τῆς τιμῆς ἢ τοῦ Χριστοῦ τῆς Πορτογαλλίας, ἢ Βαρῶνος τῆς Αὐστρίας, τὸν ὁποῖον μὲ ὀλίγα φιορίνια ἀγοράζεις, διὰ νὰ εἰσχωρήσῃς εἰς τὴν κοινωνίαν των.

Τὰ ὀνόματά των εἶναι πάντοτε ἐπὶ κορυφῆς πάσης συνεισφορᾶς δι' ἐκκλησίας, νοσοκομεῖα, σχολεῖα, ὀρφανοτροφεῖα, μουσικὰς ἑταιρείας, θέατρα, θεάματα, ἐκθέσεις, κ.τ.λ., συνδράμουν τοὺς ἐξορίστους τῶν ἄλλων ἐθνῶν, καὶ καταγράφονται πολλάκις διὰ μεγάλας ποσότητας διὰ τὰ κοινωνικὰ καταστήματα καὶ αὐτῶν τῶν ξένων ἐπικρατειῶν.

Τὰ πλούτη των εἶναι ἀνεξάντλητα· ὁ Δουξ τοῦ Νορθόμβερλανδ λ. χ. ἔχει 1,000 λίρας τὴν ἡμέραν εἰσόδημα, καὶ ἄλλας τόσας ὁ Μαρκέσιος τοῦ Westminster. Μόνον ἡ κλίμαξ τοῦ παλατιοῦ τοῦ Νορθόμβερλανδ ἀξίζει 30,000 λίρας, ὁ δὲ πατὴρ του ὅτε ἐστάλη νὰ παρασταθῇ εἰς τὴν στέψιν τοῦ Καρόλου Χ. ἄνευ ὑπερβολῆς ἐξώδευσε 100,000 λίρας διὰ τὴν συνοδίαν του.

Συναπαντήσου τώρα μὲ τὴν β^{αν} κλάσιν τὴν δίδουσαν περισσότεραν ἰδέαν τοῦ Ἀγγλικοῦ χαρακτήρος, εἰς τὴν ὁποίαν μᾶλλον τὸ ἔθνος χρεωστεῖ τὴν πρόοδόν του.

Ἄνθρωποι τοῦ συμφέροντος, ἔν μόνον καταθῆμιον, μίαν μόνον λατρείαν ἔχουν, τὴν χρηματολογίαν. Λατρεύουν τὴν ἀριστοκρατίαν των, ὁμιλοῦν ἀδιακόπως περὶ ταύτης, καὶ γνωρίζουν τὴν γενεαγονίαν αὐτῆς καλλίτερον παρ' ὅτι εἰς ἱερεὺς

τὴν τῶν πατριαρχῶν τῆς παλαιᾶς γραφῆς. Εἰς τοὺς λόγους των εἶναι φιλαλήθεις, εἰς τὰς σχέσεις των μὲ τοὺς ξένους βαρεῖς, δύσπιστοι διὰ πολὺν καιρὸν, πλὴν φίλοι σταθεροὶ ὅταν ἅπαξ σὲ γνωρίσουν. Μὲ ὅσπιν ἐπιμονὴν φιλονεικοῦν τὸν ὀβολὸν εἰς τὴν κερδοσκοπίαν, μὲ τόσπιν ἐλευθεριότητα καὶ καλὴν προαίρεσιν ἐξοδεύουν τὴν λίραν διὰ τὴν πρόοδον καὶ εὐημερίαν τῆς πατρίδος των. Ὁ πατριωτισμὸς οὗτος εἶναι ὅστις τοὺς φέρει εἰς τὴν ἀλαζωνείαν νὰ φρονοῦν ὅτι πᾶς μὴ ἄγγλος βάρβαρος. Εἶναι φιλαναγνώσται καὶ φιλόθρησκοι· ἔχουν περισσότεραν ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονὴν εἰς τὸ ἐφαρμόζειν ἢ εὐφυΐαν εἰς τὸ ἐφευρίσκειν ἀγαποῦν τὴν οἰκιακὴν ἡσυχίαν ἢ τὰς διασκεδάσεις τῆς ἀριστοκρατίας. Ἐδῶ εὐρίσκεις τὴν αὐστηρὰν ἐκείνην ἠθικὴν ἥτις στολίζει τὸ ἔθνος καὶ ἥτις τόσον παροιμιᾶκῇ ἔγεινε. Ἐδῶ εὐρίσκεις τὰς σπανίας ἐκείνας συζύγους, τὰς φιλοστοργότατας καὶ ἀδόλους ἐκείνας μητέρας, αἱ ὁποῖαι μίαν μόνον μέριμναν ἔχουν νὰ κάμουν τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνδρός των, ν' ἀναθρέψωσι τὰ τέκνα των· εἰς δὲ τὴν τάξιν ταύτην πάλιν ἀπαντᾷ τὰς ἀγρίας ἐκείνας ἀρετὰς τῶν Ῥωμαίων, τοῦτέστι νὰ ᾔναι σκληρότατοι, καὶ ἄσπλαγχνοι εἰς τὰ ἠθικά των περιπτώματα.

Ἐν ποτήριον οἴνου, ἐν οὔιστ, λόγοι βραχεῖς, ἐν ἀσμάτιον μὲ τὸ κλειδοκύμβαλον, ὀλίγαι συνδιαλέξεις περὶ τῶν πραγμάτων τῆς ἡμέρας, εἰς μικρὸν χορὸς πολλάκις καταδαπανοῦν ὅλας τὰς μακρὰς νύκτας τοῦ χειμῶνος των· πᾶς μὴ ἄγγλος ἀδύνατον νὰ εὕρῃ εὐχαρίστησιν εἰς τοιοῦτου εἶδους συναναστροφὴν.

Αἱ φιλολογικαὶ των συνδιαλέξεις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περιορίζονται εἰς τὴν φιλολογίαν τῆς Ἀγγλίας, ὅτε δὲ συναπαντᾷ ὅσους τούτων ἐταξίδευσαν, ὁ λόγος ἀναμφιβόλως εἶναι περὶ ταξιδίων. Ὅλοι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἡττον γνωρίζουν τὴν φιλολογίαν των, ἀπαιτοῦν κάθε ξένος νὰ τὴν γνωρίξῃ ὀλίγοι δὲ βαθύνουν εἰς τὴν τοῦ ἄλλου κόσμου. Δὲν εἶναι εἰμὴ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους, ὅπου ἤρχισαν νὰ παραδίδονται ὀλίγοι εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ξένων γλωσσῶν.

Μὲ ὅλην τὴν ἀντίφασιν τῶν τάξεων τούτων, ὑπάρχουν σημεῖα τινα εἰς τὰ ὁποῖα συναπαντῶνται καὶ ἐκ τῶν ὁποίων καλλίτερον δύνασαι νὰ ἐννοήσῃς τὴν Ἀγγλοσαξωνικὴν ταύτην φυλὴν. Καὶ ταῦτα εἶναι τὰ ἐθνικὰ ζητήματα.

Ἄς ἀφήσωμεν τὸ κρυστάλλινον παλάτιον τοῦ ὁποίου τὸ ζήτημα εἰς τὰς ἀρχὰς ἤρχισε μερικόν, καὶ ἔπειτα κατήντησε ἐθνικόν, καὶ ἄς ρίψωμεν τὸ βλέμμα εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν τῶν βουλῶν

των, μόνη περίστασις ἣτις ζωγραφίζει εἰς ἓνα ξένον τὸ πνεῦμα ἑνὸς λαοῦ.

Ἀρχίζει διὰ μιᾶς εἰς ὅλον τὸ βασίλειον εἰς κυματισμός, μία προενασχόλησις ἀπὸ τὸν ἀνώτερον μέχρι τοῦ κατωτέρου πολίτου, ἣτις σ' ὑπενθυμίζει τὰ Κρόνια, ἢ τὰ Ἰδεα τοῦ Μαρτίου τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων. Εἶναι ἀκατάληπτος ὁ μηχανισμός, ἡ τακτικὴ, τὸ ἐριστικὸν πνεῦμα τὰ ὁποῖα θέτονται εἰς ἐνέργειαν διὰ τὴν ἐθνικὴν ταύτην μεταβολήν.

Ἐν πρώτοις τὰ παλαιὰ μέλη πασχίζουν νὰ ἐκλεχθοῦν ἐκ νέου, οἱ ἀντιπολιτευόμενοι αὐτὰ, ἐπὶ κεφαλῇς ἑτέρου ἰσχυροῦ καὶ πλουσίου κόμματος, μὲ τὸν τύπον, μὲ προκηρύξεις, τὰς ὁποίας εἰς τὰς ὁδοὺς διανέμουν, φωνάζουν τοὺς τίτλους των, καὶ ἀναδεικνύονται ἐλευθερωταὶ καὶ προστάται τοῦ ἔθνους. Ἡ Κυβέρνησις διατάττουσα κάθε κομητάτον, πόλιν ἢ πολύχνιον νὰ ἐκλέξῃ εἰς τρεῖς ἡμέρας τὸν βουλευτὴν τῆς ἐξογκώνει τὸν κυματισμὸν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νομίζεις ὅτι μέλλει νὰ ἐκραγῇ θύελλα. Ὁ γεωργὸς ἀφίνει τότε τὸ ἄροτρον του, ὁ ἔμπορος τὰ συναλλάγματά του, ὁ τεχνίτης τὸ ἔργον του, καὶ ὅλοι τρέχουν ν' ἀκούσωσι τὰς δημηγορίας τῶν ἀλληλομαχούντων ἀπαιτητῶν.

Οἱ ἀπαιτηταὶ οὗτοι μεταφέρωσι τοὺς ὑπὲρ τούτων ψηφοδοτοῦντας δι' ἐξόδων των, μὲ ἀμάξας εἰς τὸν τόπον τῆς συνελεύσεως, καὶ ἐπειδὴ ὁ οἶκος τῆς συνελεύσεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι μέγα ξενοδοχεῖον, ἢ ἄλλο πανδοχεῖον, γεῦμα, οἶνος, σιγάρα ὅλα ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ ταμεῖον τοῦ ὑποψηφίου. Δὲν φθάνει τοῦτο, ἕκαστον κόμμα εἶναι μὲ τὰς σημαίας των, μὲ τὰ σήματά του, μὲ τὴν μουσικὴν του, τὰ ὁποῖα ὅλα πληρόνονται ἀπὸ τὸν ὑποψήφιον. Ἐκεῖ τῶνόντι διακρίνεις καλλίτερα τὸν Ἀγγλον. Ὑπάρχει ἀναβρασμός, προφέρονται αὐθάδεις ἀποκρίσεις, οἱ φλεγματικοὶ ἐκεῖνοι καὶ ἀκύμαντοι χαρακτήρες ἐκριπίζονται, καταντοῦν πολλάκις ἐξαλλοὶ, ὁ καπνὸς τοῦ οἶνου καὶ τῆς εὐθυμίας πρὸς ὥρας τοὺς κάμνουν νὰ λησμονήσουν τὴν σεμνότητα, μ' ὅλον τοῦτο οὔτε ἀτιμῖαι, οὔτε πυγμαχίαι λαμβάνουν χώραν, τὸ ἐθνικὸν συμφέρον δὲν καταντᾷ ἀτομικόν, ὁ ὑποψήφιος διὰ ν' ἀναβῇ εἰς τὴν ἔδραν τοῦ βουλευτοῦ ἐκκενώνει μὲν τὸ βαλάντιον του, πλὴν δὲν ἔχει νὰ πατήσῃ εἰς τὴν λαιμητόμον διὰ νὰ ἀναβῇ τὴν ἔδραν ταύτην. Ἄν εἰς λαὸς ᾗ ὑπὸ τὸν φόβον τοῦ θεοῦ, ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν νόμων, ἂν ᾗ ἡναι ἔξυπνος ἢ ἀποκεκοιμημένος, ἐξευγενισμένος ἢ χονδρὸς, ἂν ἔχῃ γενναῖα αἰσθήματα ἢ ποταπὰ ἐκεῖ τὸ βλέπεις, ἐκ τῶν τοιούτων δὲ περιστάσεων συνάξεις ὅτι ὁ Ἀγγλος ὡς ἄνθρωπος ἔχει τὰ προτερήματά του καὶ τὰ ἐλαττώματα του, ὡς πολίτης εἶναι ἀμίμητος.

Τολμῶ νὰ εἶπω ὅτι ἡ ἱστορία τοῦ ἔθνους τούτου καὶ τῶν κατακτήσεων του, μέχρι τῆς παρούσης ἡμέρας εἶναι ἡ πλέον πολυτομος καὶ ἡ πλέον περίεργος παρὰ κάθε ἄλλου ἀρχαίου τε καὶ νέου κράτους. Εἰς κάθε σελίδα τῆς ἀπαντᾷ σκληρότητας, φανατισμὸν, προλήψεις, θρησκομαχίας αἱ ὁποῖαι σὲ κάμνουν νὰ φρικιάς καὶ βδελύττεσαι τὸν λαὸν, ἂν καὶ ὁ πτωχὸς λαὸς διόλου δὲν πταίει. Εἰς τὴν Γαλλίαν αἱ ἐπαναστάσεις ἐξέρχονται ἀπὸ τὸν λαὸν, οἱ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ φθάνουν πολλάκις εἰς τὰς πρώτας θέσεις, καταντοῦν οἱ τύραννοι τοῦ λαοῦ, ὅστις τοὺς ὕψωσε. Ἐδῶ ἐκ τῆς ἱστορίας μανθάνεις, ὅτι ὅλα τὰ φρικουρήματα ἐπράχθησαν ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς, τὴν ἀυλὴν καὶ τοὺς ἀρίστους· εἶναι δὲ λίαν παράδοξον, ὅτι οἱ ἴδιοι οὗτοι ἄριστοι κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους αἰῶνας ἔστρεψαν τὰ πράγματα ὑπὸ ἄλλην διεύθυνσιν, καὶ ἡ Ἀγγλία ἐμβήκε εἰς τὴν παρούσαν εὐδαιμονίαν τῆς. Δὲν χρειάζεται εἰμὴ εἰρήνη μακρὰ, ὅπως τελειοποιηθῇ ἔτι ἡ εὐδαιμονία αὕτη, ἡ εὐδαιμονία 200 ἑκατομμυρίων διαφόρων ἀνθρώπων διαβιούντων ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς· εἰς μίαν εἰρήνην μόνον ἡ Ἀγγλία δύναται νὰ διαφυλάξῃ τὰς κατακτήσεις τῆς καὶ τὰς ἀποικίας τῆς, εἰς μίαν εἰρήνην τὸ ἐμπόριόν τῆς πρωτεύει, εἰς μίαν εἰρήνην καὶ αἱ ἐφευρέσεις καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀτμομηχανῶν τῆς προοδεύουν. Ἀπὸ ἓνα πόλεμον ἄς περιμένῃ νὰ χάσῃ μᾶλλον ἢ νὰ κερδίσῃ, διότι τίποτε δὲν ἔμεινε νὰ κερδίσῃ. Ὁλος ὁ χρυσὸς τῆς Καλιφορνίας ἐνταῦθα ἦλθε, ὅλος ὁ τῆς Ἀυστραλίας ἐνταῦθα ἔρχεται, οἱ περισσότεροι λαοὶ τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ κόσμου ὑπὸ ταύτην εἶναι, τὰ προϊόντα τοῦ κόσμου ὅλα ἐδῶ ἔρχονται, κάθε ἄνθρωπος διωκόμενος ἀπὸ τὴν πατρίδα του ἐδῶ εὐρίσκει καταφύγιον, καθ' ὅλα εἰς τελείαν μακαριότητα βασιλεύει τὸ ἔθνος τοῦτο.

Ἄν τὸ σημερινὸν κυβερνητικὸν σύστημα τῆς Ἀγγλίας ἥλλαξε τὰ πράγματα τόσον, καὶ παράγει τὴν εὐδαιμονίαν ταύτην, ἡμεῖς οἵτινες ψηλαφοῦμεν ἐξ ἧς ἡμέρας ἀνεστήθημεν νὰ εὐρώμεν τὸν τρόπον τοῦ πολιτέυσθαι, δὲν εἰμποροῦμεν τάχα νὰ θηλάσωμεν κάτι τι ἐκ τούτου;

Ποσάκις ἀπὸ τοῦ τρίποδος εἰς τὰς βουλὰς μας ἠκούσαμεν ἀνθρώπους μὴ γνωρίζοντας ἀκριβῶς εἰς ποίαν μοῖραν πίπτει ἡ Ἀγγλία, ποσάκις τοὺς ἠκούσαμεν νὰ λέγουν κύριοι, “Εἰς τὰς βουλὰς τῆς Ἀγγλίας τοῦτο οὕτω συζητεῖται καὶ ἐκεῖνο οὕτω διαπραγματεύεται.”

Ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ βουλῶν καὶ βουλευτῶν τοῦ τόπου τούτου, ἢ μᾶλλον ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων τῶν διοικούντων ὅχι μόνοι τὴν Ἀγγλίαν ἀλλὰ καὶ τὸν κόσμον ὅλον, ἄς ἐξετάσωμεν

καὶ χάριν περιεργείας, καὶ χάριν διδαχῆς ἓνα τούτων.

Τὸ νὰ κερδίσῃ τις τοῦ βήματος τὴν ἄδειαν, τὸ νὰ ἐκλεχθῇ τις βουλευτὴς ἑνὸς τῶν κοινοβουλίῶν τῆς Ἀγγλίας, ἔχει νὰ εἴπῃ ὅτι διὰ μιᾶς τ' ὀνομά του γίνεταί τῶν πρωτίστων τοῦ ἔθνους, διὰ μιᾶς ἀνοίγονται στάδιον καὶ μέλλον εἰς τὴν ἰκανότητά του, ἐνῶ χιλίων ἄλλων ἡ ἰκανότης γεννᾶται καὶ πνίγεται μέσῳ τῆς κοινωνίας, ὅχι μόνον χωρὶς νὰ διαπρέψῃ ἀλλὰ καὶ χωρὶς καὶ ν' ἀκουσθῇ. Δύναται μὲ τὸν τίτλον τοῦτον νὰ εἰσέλθῃ εἰς ὅλα τὰ οἰκονομικὰ καταστήματα, τελωνεῖα, λογιστήρια, εἰσπρακτήρια, ὑπουργεῖα καὶ νὰ ἐξετάσῃ εἰς τὰ βιβλία των ἕως καὶ τὸ τελευταῖον κονδύλιον, νὰ κάμῃ παρατηρήσεις ἐπὶ τούτων, καὶ νὰ ζητήσῃ εἰς τὰς βουλὰς μεταβολὴν, οἰκονομίαν, διόρθωσιν τῶν διατρεχόντων· δύναται νὰ προσκαλέσῃ κάθε λιβελογράφον, οἷας-δήποτε τάξεως καὶ ἂν ᾖναι, εἰς τὴν βουλὴν ἂν ᾔθελε ἐργίξῃ ἐν μέλος. Αἱ θύραι τῆς αὐλῆς τῷ εἶναι ἀνοικταί, καὶ χαίρει ἐπίσης πολλότατα ἄλλα προνόμια.

Ἡ Μανία τὸ νὰ ἔμβῃ τις εἰς τὸ κοινοβούλιον πρὸ 50 ἐτῶν ἦτο μεγίστη, διότι ὁ Ἀθάνατος Πίττ. ἠκάνθωνε τὴν φιλοδοξίαν ὅλης τῆς νεολαίας, εἴτε διὰ νὰ τὸν μιμηθῇ εἴτε διὰ νὰ τὸν ἀντιπολιτευθῇ. Συνεπεία τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς ἀνεφύησαν οἱ Δίβερπόλιοι, Mindham, Huskinson, καὶ τελευταία ἀνάλυσιν τούτων οἱ Ῥοβέρτοι Πήλ.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ τις εἰς παραδείγματα, τὰ μέσα τὰ ὅποια καταβάλλουν ὑπὲρ μιᾶς ἐκλογῆς. Πολλάκις οἱ ὑποψήφιοι προστατεύονται ἀπὸ ἀνωτάτας τάξεις εὐγενεῖς, καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην καταστάσεις ὀλόκληροι θυσιάζονται, ἰδοὺ λ. χ.

Διαρκεία τοῦ μετὰ τῆς Γαλλίας πολέμου τῆς Ἀγγλίας, ὁ ἐνδοξος Ρήτωρ Φῶξ ἔχων συμπάθειαν τινα πρὸς τοὺς Γάλλους, διὰ τὴν πολυχρόνιον διαμονὴν του εἰς Παρισίους, ἐφώνησε κατὰ τῶν ὑποκινησάντων τοῦτον, ὅθεν ἔχασε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Πίττ καὶ τοῦ ὑπουργείου· ἐδοκίμασε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον, ἀδύνατον, τὰ πάντα ἦσαν ἐναντίον του. Ἡ Γραία δούκισσα τοῦ Ν—— ἦτις τὸν ὑπερηγάπα ὥμοσε νὰ πωλήσῃ ὅλους τοὺς πολυτίμους λίθους τῆς, καὶ τὰ παλάτια τῆς, ἂν τὰ χρήματα δὲν φθάσουν διὰ νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὰ πράγματα.

Συντόμως ἡ βουλευτικὴ ἔδρα τοῦ Westminster ἐνὸς τῶν πλουσιωτάτων κομητῶν ἐπαρουσιάσθη.

Ἡ Δούκισσα ἀπέπεμψε μὲ ἄφθονον χρυσὸν διαφόρους ὑπαλλήλους τῆς νὰ συνάξουν ψήφους

ὑπὲρ τοῦ Κ. Φῶξ, ὅπερ καὶ ἐκατέρθωσε, ἐξαιρέσει μιᾶς ἀνηκούσης εἰς ἓνα πτωχὸν ἀρτοποιὸν, ὅστις ἠρνήθη νὰ τὴν δώσῃ ὡς ὑποσχεθεὶς αὐτὴν εἰς ἄλλον. Ἡ Γραία δούκισσα δὲν ἀπέκαρδιώθη. Μ' ἐν ἀγοραῖον ὄχημα παρουσιάζεται εἰς τὴν θύραν τοῦ ἀρτοποιοῦ καὶ τὸν ἐρωτᾷ ἂν ἔδοσε τὴν ψήφον του. Εἰς τὴν ἀρνητικὴν τοῦ ἀπάντησιν τὸν προσκαλεῖ τὴν ἐπαύριον νὰ προγευματίσων. Ὁ ἀρτοποιὸς ἐπῆγε καὶ τίποτε ἤδη δὲν ἔκαμψε τὴν γνώμην του—ἔδωκας τὴν ψήφον σου τὸν ἐρωτᾷ ἐκ νέου ἡ δούκισσα;—Τὴν ὑπεσχέθην ἀλλὰ δὲν τὴν ἔδωκα εὐγενεστάτη.—Σὲ δίδω ὅ,τι μὲ ζητήσης, φθάνει νὰ τὴν δώσῃς εἰς τὸν Κύριον Φῶξ ἐπρόσθεσε ἡ Γραία ἀριστοκράτις.—Ἐν φίλημα εἰς τὸ στόμα λουπὸν θέλω, εἶπεν ὁ ἀρτοποιός.

Ἡ Δούκισσα χωρὶς δισταγμὸν τὸ ἔδοσε, καὶ ἔκτοτε διὰ χρόνον πολλὸν ὁ Κύριος Φῶξ ἐπωνομάζετο εἰς τὸ κοινοβούλιον τοῦ φιλήματος ὁ βουλευτὴς.

Ἄλλο παράδειγμα· κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, πρὶν δηλ. τῆς κοινοβουλευτικῆς μεταρρυθμίσεως, μερικὰ τῶν πολιχνίων δὲν εἶχαν εἰμὴ τρεῖς μόνον ψήφους.

Εἰς ἓν τούτων δύο ὑποψήφιοι εἶχον κερδίσει ἕκαστος μίαν, ἡ τρίτη εὐρίσκετο εἰς τὰς χεῖρας ἑνὸς παντοπώλου, ὅστις πότε εἰς τὸν ἓνα, πότε εἰς τὸν ἄλλον τὴν ὑπέσχετο.

Ὁ εἰς τῶν ὑποψηφίων παρουσιάζεται εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Παντοπώλου, καὶ τὸν ἐρωτᾷ ἂν τὰ χοιρομερία του εἶναι ἀπὸ τὰ περίφημα ἐκείνα τῆς Ἰόρκ. Εἰς τὴν καταφατικὴν τοῦ ἀποκρίσιν τὸν παρακαλεῖ νὰ τοῦ στείλῃ ἓν εἰς ὅποιανδήποτε τιμὴν καὶ ἂν ᾖναι. Ὁ παντοπώλης τὸ ἔστειλε μετὰ τοῦ λογαριασμοῦ τοῦ ἀναβαίνοντος εἰς 525 λίρας.

Ἐννοητέον ὅτι εἰς τὸν λ/ον τοῦ χοιρομερίου συμπεριλαμβάνετο καὶ ἡ τιμὴ τῆς ψήφου.

Ἐκ τῶν ἀνεκδότων τούτων ἐξάγεται ὅποια ἡ ἰκανότης τῆς κεφαλῆς τοῦ ἔθνους τούτου. Οὗτοι βλέπετε θηρεύουν τὴν θέσιν τοῦ βουλευτοῦ μὲ τόσας θυσίας, ὅχι διὰ ν' ἀπολαύσουν μίαν θέσιν ἥτις νὰ τοὺς τρέφῃ ἀκολούθως, ἀλλὰ διὰ νὰ καθέξουν μίαν θέσιν, ἥτις νὰ τοὺς δώσῃ ὄνομα καὶ ὑπόληψιν, διὰ τῆς ὁποίας νὰ κάμουν στάδιον. Ὅποιος δὲ διώκει μὲ τοιαύτην ἐπιμονὴν καὶ θυσίας τοῦ κοινοβουλίου τὴν ἔδραν, ὅχι μόνον σημαίνει ὅτι ἔχει κάποιαν κατάστασιν, ὅτι εἶναι φιλόδοξος, ἀλλ' ὅτι ἔχει καὶ πεποιθήσιν εἰς τὴν ἀτομικὴν του ἰκανότητα.

Ἐνόν τὸ κράτος τοῦτο πρὸς τ' ἀνατολικά καὶ

κεντρικά τῆς εὐρώπης ἔθνη, ἔνεκα τοῦ ὑπερηφάνου καὶ σοβαροῦ χαρακτήρου του, ἀμετάφραστον σχεδὸν ἔχον εἰς καμμίαν ἄλλην γλώσσαν τοὺς πλουσίους θησαυροὺς τῆς φιλολογίας του, τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ προτερήματα τῶν μεγάλων ἀνδρῶν του, οὔτε πληρονηφίαν πρὸς ἡμᾶς χαίρει, οὔτε τὴν συμπάθειάν μας ἀπολαμβάνει, ἄλλως τε εἰς τοὺς χαρακτῆράς του καὶ χαρακτῆράς μας φαίνεται ὅτι ὑπάρχει ἡ αὐτὴ ἀντίφασις, ὅποια εἰς τὴν ἀτμοσφαῖράν των καὶ ἀτμοσφαῖράν μας, καὶ μόνον τοῦτο ὅταν ἐκ τοῦ πλησίον τὸν γνωρίσῃς, ἔπειτα δ' ἐγκαταλείψῃς τὸν τόπον, ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ διαφυλάξῃς εἰς τὴν μνήμην σου ἱερόν τι σέβας πρὸς τὰ συστήματά του, καὶ θαυμασμόν πολλὸν διὰ τὰ κατορθώματά του.

Τὸ μέγα τοῦτο κρυστάλλινον παλάτιον ἔκαμε τὴν Ἀγγλίαν γνωστὴν καλλίτερα εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ὡς λαμπρὸς ἥλιος ἐκ τοῦ βάθους πυκνῶν συννέφων ἔδειξε τὰ θέλητρά του προσώπου της δι' ὀλίγον καιρὸν, εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην, καὶ πάλιν ἀποσύρεται εἰς τὴν οἰκιακὴν της ἡσυχίαν. Κύριος οἶδε μετ' ὀλίγους χρόνους, μὲ ποῖον ἄλλο κατόρθωμά της μέλλει νὰ σχηματίσῃ τὸ β^{ον}. θαῦμα τοῦ νέου κόσμου.

Αἱ περὶ παγκοσμίου ἐκθέσεως περιγραφαὶ τῶν Ἀγγλῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ὀνομαστικοὶ κατάλογοι τῶν ἐκθεμάτων, καὶ ὄχι συγκριτικαὶ ἐπιθεωρήσεις τούτων. Δὲν εἶναι εἰμὴ οἱ Κύριοι H. Dussard, M. Arnoux, Blanqui, Michel Chevalier καὶ Lemoine οἵτινες ἐπιπολαίως ἔγραψαν συγκριτικὰ δοκίμια ἐπὶ τῶν ἀμφισβητουμένων τεχνῶν· ἐπειδὴ δὲ τὰ ὑπομνήματα χαίρουν πίστιν ὅτε εἶναι μόνον γεγραμμένα καθ' ὃν χρόνον καὶ τὰ συμβάντα λαμβάνουν χώραν, κάθε τι τ' ὅποιον μεταγενεστέρως γραφθῇ χάνει τὸ ἡμισυ τῆς πιθανότητός του, φοβούμεθα ὅτι ποτὲ δὲν θελεῖ ὑπάρξει διὰ τοὺς μεταγενεστέρους πολῦτιμον σύγγραμμα περιέχον κατ' ἑκτασιν τ' ἀναρίθμητα πλήθη τῶν μικρῶν ἐκείνων ἐφευρέσεων καὶ μηχανῶν, τὰ ὅποια ἀποτελοῦσι τὴν σημερινὴν τελειοποίησιν τοῦ κόσμου τούτου, καὶ χορηγοῦν τὰς τόσας ἀναπαύσεις τῆς εὐζωίας.

Ποία εἶναι ἡ τύχη τοῦ κρυστάλλινου παλατίου; Θέλουν περιορισθῇ μόνον εἰς τὴν γύμνωσίν του ἢ θέλουν καταστρέφει καὶ αὐτὸ τὸ ὡραῖον οἰκοδόμημά του; Ἄλλοι λέγουν ὅτι διὰ ν' ἀπαθανατισθῇ πρέπει νὰ τὸ ἐξαλείψουν ἐκ τοῦ μέσου, καὶ ἄλλοι θερμωδεύονται ὑπὲρ τῆς διατηρήσεώς του. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Ἀγγλίας καὶ ὅλον τοῦ πεφωτισμένου κόσμου ποθεῖ καὶ παρακαλεῖ τὴν ὑπαρξίν

του, καὶ διότι τὸ οἰκοδόμημα αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι τ' ὡραιότερον καὶ τελειότερον τοῦ ὅλου κατορθώματος, καὶ διὰ νὰ ἔρχωνται ἀπὸ τὰς ἄκρας τῆς γῆς οἱ ξένοι νὰ τὸ βλέπωσι, ὡς οἱ Ἀγγλοὶ τρέχουσι εἰς Αἴγυπτον διὰ τὰς πυραμίδας.*

Ὁ Ἄνθρωπος βαρύνεται ὅ,τι ἔνδοξον ἔχει, προτιμᾷ μᾶλλον τὴν ἀνάμνησίν του, ἢ τὴν παρουσίαν του. Ἡ ἐπιθυμία του, ὅτε φαντάζεται, εἶναι ἀκόρεστος· ὅτε δ' εὐχαριστήσῃ τὴν φαντασίαν του, καὶ ὁ θαυμασμός του πραῖνεται καὶ αὕτη ἡ φαντασία του ὡς χρυσαλλὶς εἰς ἄλλα ἄνθη ζητεῖ νὰ βοσκήσῃ. Ἐθυμοῦμαι 84 ἐτῶν ἰχθυοπώλαιναν γραίαν, τοῦνομα Μαρία Καλλιινιάκ (τῆς ὁποίας τὴν εἰκόνα δίδομεν εἰς τὸν ἀριθ. 124) ἥτις ἀναζωπυροθεῖσα ἀπὸ τὰς μακρὰς διὰ τὸ κρυστάλλινον παλάτιον περιγραφὰς, ἂν καὶ ἄπορος καὶ εἰς βαθεῖαν ἡλικίαν, ἔλαβε τὸ ἀλεξίβροχον καὶ τὸν τρίβωνά της, καὶ ὡς κυνικὸς φιλόσοφος ἀπὸ 300 σχεδὸν μιλίων ἀπόστασιν, ἐκ τῆς πόλεως τῆς γεννήσεώς της Penzance ἦλθε ἀποστολικῶς νὰ ἴδῃ τὸ μέγα τοῦτο τοῦ ἀνθρώπου δημιούργημα. Πρὶν ἐπιστρέψῃ ὀπίσω μίαν ἡμέραν ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν Λόρδον δῆμαρχον.

Ἐνόησα, ἦλθες νὰ μὲ ἴδῃς εἶπε ὁ ἄρχων τοῦ Ἄστεως.

Ναὶ ἀπεκρίθη ἡ γραία . . . ποτὲ μου δὲν ἐμβήκα σ' ἓνα τοιοῦτο λαμπρὸν μέρος ἐπρόσθεσε θεωροῦσα πέριξ τοὺς τοίχους ὅλους τοῦ παλατίου . . . ἦλθα νὰ σοῦ ζητήσω μερικὰ χρήματα, εἶμαι 84 χρόνων ἐξηκολούθησε.

Δημ.—Πόθεν ἔρχεσαι Κυρία Καλλιινιάκ;

Ἀπὸ τὰ πέρατα τοῦ κόσμου.

Δημ.—Ἀπὸ ποῖα μέρη;

Ἀπὸ τὴν Penzance· καὶ ἤρχισε νὰ διηγῇται ὅτι εἰς 5 ἐβδομάδας διέτρεξεν ἀποστολικῶς τὸ διάστημα τοῦτο.

Δημ.—Καὶ διατὶ ἀπεφάσισες νὰ ἔλθῃς εἰς τὸ Λονδῖνον;

* Τῇ πρώτῃ Μαΐου ἐνεστῶτος ἔτους, ἀκριβῶς ἓν ἔτος μετὰ τὴν ἑναρξίν του· ἀπεφασίσθη εἰς τὸ κοινοβούλιον νὰ τὸ διαμελίσωσι: πλὴν ἐργολάβοι τινες, ἐπὶ κεφαλῇς τῶν ὁποίων εἶναι ὁ Κύριος Ἰωσήφ Πάξτων, ἀνεδέχθησαν νὰ μετακομίσωσι τοῦτο εἰς τὴν ῥωμαντικωτάτην θέσιν τοῦ Sidney· θέλουν ἐκθέτει ἐκεῖ ἔργα τῶν ὡραίων τεχνῶν, μηχανῶν, λεπτουργήματα, ὄχι μόνον τῆς Ἀγγλίας ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιλοίπων ἐθνῶν, τὴν πρόοδον μιᾶς μηχανῆς ἢ ἐνὸς χειροτεχνήματος, πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν ἐντελὴν κατάστασίν του. Ἐν ἄλλοις λόγοις, περιδιαβάζων τις ἄνευ κόπου θέλει διδάσκειται εὐκολώτατα τὰ ὑψηλά μαθήματα τῆς Μηχανικῆς, καὶ λοιπῶν. Ἡ δὲ διεμέλισαν ἓν μέγα μέρος τοῦ παλατίου, καὶ ἤρχισαν τὴν μετακόμισιν.

Διὰ τὰ ἴδω τὴν ἔκθεσιν, καὶ τελειώσω μίαν μικρὰν ὑπόθεσιν μου.

Δημ.—Πῶς σ' ἐφάνη ἡ ἔκθεσις. (Ἡ Γραία μὲ ἀδιαφορίαν) ;

Ναὶ ! ἀρκετὰ καλὴ (πολὺς γέλως).

Ὁ Δήμαρχος ἔδωσε εἰς αὐτὴν μίαν λίραν, τὴν ὅποιαν αὐτὴ θεωρήσασα μὲ ἄφθονα χαρὰς δάκρυα, ἔκραξε, “ τώρα λοιπὸν ἔχω κάτι τι νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα μου.”

Εἰς τὰ χρονικὰ τῆς ἐκθέσεως θέλει ἀναφέρεσθαι ἐπίσης, ὅτι μίαν ἡμέραν μ' ἐν κάρρον ἐκ δύο ἵππων συρόμενον τ' ἀκόλουθα γερόντια, διὰ συνδρομῶν τῶν κατοίκων τῆς εὐκραοῦς πόλεως Bletchingly (Κομ. Surrey) ἦλθαν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ παλάτιον τοῦτο.

Ὁ W. Galyer, 83 ἐτῶν. ὁ James Lee, 82. Stephen Morris, 82. Thomas English, 77. W. Coffard, 77. Ramsey, 75. Thomas Gawley, 71. Tho. Main, 60. ἡ γραία Lee, 76. γραία Coppard, 76. γραία Sanders, 76. γραία Amy Lee, 68. γραία Collings, 66. γραία Main, 65. γραία Main, 60. γραία Colyister, 57. γραία Richardson, 50. τ' ὄλον 1201 ἐτῶν. Ὁ Ὁδηγὸς τῶν ἦτο 47. “Ὅλοι ἐπεριπάτουν ὁμοῦ, καὶ συχνότατα, ἤκουέ τις τὸν πρεσβύτερον τούτων νὰ φωνάζῃ “ὅποιος ἀπὸ ἡμᾶς δὲν εἴμπορεῖ νὰ ἀκολουθήσῃ ἄς φύγῃ δὲν τὸν καταδεχόμεθα.”

Γάλλος περιηγητὴς ὁμιλῶν περὶ τῶν ταξειδίων του, ἠρωτήθη παρὰ τινος ἂν ἴδε τὸ Λονδίνον, “ὅχι ἀπεκρίθη ὁ Γάλλος.” Δὲν εἶδες λοιπὸν τὸ ἥμισυ τοῦ κόσμου ἀπεκρίθη ὁ ἐρωτῶν. Βέβαια τὸ Λονδίνον εἶναι εἰς ὁλόκληρον κόσμον· ἐντὸς τούτου κάθε 7 λεπτὰ γεννᾶται εἰς ἄνθρωπος, καὶ κάθε 9. ἀποθνήσκει εἰς ἄλλος, ὅστις δὲν τὸ εἶδε εἰς τὸ ἔτος 1851 ἀναμφιβόλως δὲν εἶδε τὸ ἥμισυ τοῦ κόσμου. Δὲν εἶναι ὅτι μὲ τὰ ἔργα τῆς τέχνης καὶ φύσεως ἤθελε συναπαντηθῇ ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ μὲ αὐτὰ τὰ ξένα ἔθνη. Μίαν ἡμέραν ἀπήντησα εἰς τοῦτο τὸ παλάτιον 80, ἢ 90 Σαρδονίους οἵτινες διὰ συνδρομῶν, ἦλθαν νὰ τὸ σπουδάσουν· ἄλλην πάλιν φορὰν συνηπαντήθην μ' ἓνα λόχον Τυρολῶν, μὲ τὰ πάτρια των ἐνδύματα διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν ἐλθόντας. Ἄλλοτε ὁ κόσμος μὲ μανίαν ἔτρεχεν περίξ ἐνὸς Ἰσπανοῦ ὅστις μὲ τὴν θυγατέρα του ἦτο ἐνδεδυμένος τὴν Καστιλιανὴν στολὴν. Μερικοὶ Πέρσαι ἔκαμαν τὸν κόσμον ν' ἀφήσῃ τὰ ἐκθέματα καὶ νὰ τρέχῃ ὀπισθεν τούτων. Ὁ Πάπας ἔστειλε μερικοὺς ἀστρονόμους ἐκ τοῦ ἀστεροσκοπείου τῆς Ρώμης νὰ κάμουν ἰδίαν των σχολὴν τὰ φιλοσοφικὰ ἐργαλεῖα. Τὸ ταπητουργεῖον τῶν Κυρίων Blackmore ἐκ τῆς πόλεως Wilton ἔστειλε μ' ἐξοδὰ του 500 ἐργάτας εἰς τὴν περιπατι-

κὴν ταύτην σχολὴν. Μίαν ἡμέραν 1555 παῖδες τοῦ σχολείου τοῦ Woolwich, δηλ. τοῦ ναυστάθμου τοῦ Λονδίνου, μὲ τὴν μουσικὴν ἐπὶ κεφαλῆς, μὲ ταινίαν ἠριθμημένην εἰς τὸν πῖλον, μὲ τὴν ζωτροφίαν εἰς ἓν μικρὸν καλάθιον, καὶ ἐν δερμάτινον κύπελλον διὰ τὸ ὕδωρ τοῦ κρυσταλλίνου πίδακος, μὲ τὰς σημαίας των καὶ διδασκάλους των διεκτυμίζον ὅλας τὰς ἄκρας τοῦ παλατίου. Ἄλλην πάλιν ἡμέραν 1500 νέοι τῆς ἀριστοκρατίας, δηλ. μαθηταὶ τοῦ Ὁξφορτ, ἐκ τῶν ὑποίων τὶς οἶδε πόσοι μίαν ἡμέραν θέλουν ἀποβῇ μεγάλοι ἄνδρες, εἰσῆλθαν ἐνταῦθα. Τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα, οἱ Βιβλιοπῶλαι, πᾶς διευθυντὴς ἐφιλοτιμήθη μ' ἐξοδα του νὰ στείλῃ τοὺς γραμματεῖς του. Δὲν ἀναφέρω τὴν Γαλλίαν, διότι τὸ μέγιστον μέρος τῶν ἐνταῦθα ἐλθόντων ἦσαν Γάλλοι.

Τὴν εἰκοστὴν πρώτην τοῦ Ἰουνίου μετὰ τινος φίλου μου ἐκθέτου εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, πρὶν αἱ πύλαι του ἀνοιχθοῦν εἰς τὸ δημόσιον, πρὶν μάλιστα ἀνοιχθοῦν καὶ εἰς τοὺς ἐκθέτας. Ἦτο πολλὰ πρῶτ' καὶ καθήσας οὐχὶ μακρὰν τῆς θέσεως τὴν ὅποιαν κατέχω τώρα ἐθαύμαζα τὴν ἀπέραντον ταύτην λαμπρὰν αἵθουσαν. Ἦτο τὸ ὠραιότερον θέαμα τ' ὁποῖον ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς μίαν ἐαρινὴν πρωΐαν ἐδύνατο νὰ περιόπτει. Οἱ ἐκθέται ἤρχισαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ ἔρχωνται, καὶ οἱ ἤχοι τῶν τε φωνῶν καὶ ποδῶν των νὰ ζωογονοῦν περισσότερον τὸ θέατρον ἐκεῖνο. Μετ' οὗ πολὺ ἦλθε καὶ ἡ Βασιλίσσα. Ἡ ἐθνάρχης αὕτη Κυρία ἔκαμνε συνήθως τοὺς περιπάτους της ἐντὸς τοῦ παλατίου κάθε Σάββατον, μὲ ἀξιέπαινον δὲ ὑπομονὴν καὶ περιέργειαν ἴστατο ἀρκετὴν ὥραν ἐνώπιον τῶν ἀντικειμένων ὅπου δὲν ἐνόει ζητοῦσα λεπτομερεῖς ἐξηγήσεις ἀπὸ τοὺς ἐκθέτας.

Τὴν ἡμέραν ταύτην (ιδεῖ ἀριθ. 1) ἦτο συνωδευμένη ἀπὸ τὸν Πρίγκιπα Ἀλβέρτον* καὶ τὸν Βασιλέα τοῦ Βελγίου, ἄνευ Βασ. παρασήμων, ἄνευ πομπῆς. Ὀλίγον ὕστερον ἦλθε ἡ μήτηρ τῆς Βασιλίσσης δηλ. ἡ Δούκισσα τοῦ Κέντ, καὶ ὅτε ἡ Βασιλικὴ οἰκογένεια ἄφησε τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, καὶ ὁ κόσμος ἤρχισε νὰ συσσωρεύεται, ἐτέρα ἄλλη βασι. οἰκογένεια ἐπίσης ἀρχαῖα καὶ ἰσχυρὰ χθές, πλὴν σήμερον ἐξόριστος καὶ δυστυχὴς ἐμβήκε. Ἦτο ἡ τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου.

Ὁποῖον βάδισμα ἀφελὲς καὶ ταπεινὸν εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημα τῆς Κυρίας Μαρίας Ἀμαλίας

* Αἱ δύο ἀρχικαὶ χαλκογραφίαι εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς Βασιλίσσης Βικτωρίας μετὰ τῆς ὑπογραφῆς της καὶ ἡ τοῦ Πριγκ. Ἀλβέρτου μετὰ τῆς ὑπογραφῆς του.

ἥτις φέρουσα τὸ πένθος τοῦ συζύγου της μᾶλλον ἢ ἐνὸς ἐφημέρου καὶ κινδυνώδους θρόνου τὸν ὁποῖον ἔχασε, φιλοσοφικώτατα ἐμειδία πρὸς ὅλους, πρὸ πάντων δὲ εἰς τοὺς ἐκθέτας τῆς πατρίδος της, εἰς τούτους τοὺς Ἀλκιβιάδας οἵτινες τόσον ἐνθουσιωδῶς τὴν ὑπεδέχοντο! Ὁ Δοῦξ τοῦ Νεμούρ, ὁ Στρατηγὸς Δουμά, ἦσαν πλησίον της, ὁ Κόμης τῶν Παρισίων, καὶ ἡ Δούκισσα τοῦ Ὁρλεάν παρηκολούθουν, τὰ δὲ πλήθη τὰ ὁποῖα ἠγνούν ποιοὶ ἦσαν οἱ περιηγηταὶ ἐκεῖνοι διόλου δὲν ἐστενοχωροῦν τὴν σύντομον ἐπισκεψίν των.

Εἶναι 5½ Μ. Μ. ὅτε καὶ τὸ ψῦχος καὶ τὸ παχναῖον φῶς μὲ βιάζον ν' ἀφήσω διὰ παντὸς τὸ παλάτιον τοῦτο. Σᾶς παρακαλῶ ρίψετε καὶ ὑμεῖς οἱ μακρόθεν μου ἀναγνῶσται ἐν καὶ μόνον τελευταῖον βλέμμα. Τὰ τρόπαιά του ἠφανίσθησαν, τ' ἀγάλματά του, αἱ μηχαναὶ καὶ τὰ ὠραῖα σκεύη του, ἢ μετεκομίσθησαν εἰς τὸ διάστημα τῶν ὀλίγων τούτων ὥρῶν ἢ περιεφράχθησαν διὰ μιᾶς ἐντὸς ξυλίνων παραπετασμάτων. Οἱ πίδακες καὶ αἱ κρῆναι ἔχασαν τὴν φωνήν των, ἐκεῖ ὅπου χιλιάδες ἀστυνομικοὶ Ἄργοι ἐφύλατον τώρα ὁ ὀφθαλμὸς σου μόλις ἀπαντᾷ ὀλίγους ἀδιαφόρους χωροφύλακας. Ποῖος πιστεύει ὅτι τοιαύτη μεταβολὴ ἤθελε λάβει χώραν.

Ἐλαβα τὴν ὁδὸν τῆς ἀνατολικῆς θύρας καθ' ὃν καιρὸν εἰς τὸ κέντρον τοῦ παλατίου συνηθροίζοντο οἱ μέιναντες διὰ νὰ ψάλλωσι τελευταίαν φορὰν τὸν ὕμνον τῆς Βασιλίσσης. Καὶ διερχόμενος τὴν Ἀμαζόνα, τὸν Γοτοφρέδον τὸ εὐτυχὲς καὶ δυστυχὲς παιδίον, τὴν Εὐαν τοῦ Κ. Van-der-Ven τὴν ἑλληνίδα δούλην, ἀποχαιρετῶν τ' ἀριστουργήματα ταῦτα δὲν δύναμαι ν' ἀρνηθῶ ὅτι ἡσθανόμην καὶ πάλιν τὴν ψυχὴν πεπιεσμένην ὅτι δὲν ἐδυνήθην εἰς τὸ βραχὺ διάστημα τῆς διαρκείας τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως νὰ δώσω εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν πλατυτέραν καὶ ζωηροτέραν περιγραφὴν τῶν καθεκástων.

Ἄς συγχωρήσῃ ὅποιος διέτρεξε τὴν ἐπίτομον ταύτην συγγραφὴν τὰ χάσματα εἰς τὰ ὁποῖα θέλει πέσει, τοὺς ξένους διαδρόμους εἰς τοὺς ὁποίους θέλει περιπλεχθῇ, τ' ἀμυδρά χρώματα τὰ ὁποῖα θέλουν φωτίσει τὴν πορείαν του, καὶ τὴν δυσαναλογίαν τοῦ τίτλου τοῦ βιβλίου μὲ τὸ ὑφὲν τῶν περιεχομένων. Ὅστις περιγράφει κόσμον ἰδανικόν, ἔχει τὸν κάλαμον ἐλευθερώτερον φθάνει ὀλίγον ἢ φύσις νὰ τὸν ἐπλασε μυθοποιόν· οἱ Ἡρώες του ἐξέρχονται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν φαντασίαν του, κατ' ἐνθού-

μῃσιν παρατηρήσεων ἃς ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἔκαμε, ἢ φιλοκαλία του τὸν πορίζει τ' ἀναγκαῖα χρώματα, τὰ ψυχικά του αἰσθήματα εἶναι φύραμα διὰ νὰ δημιουργήσῃ χαρακτῆρας, τὰ προτερήματά του, ἢ ἐλαττώματά του εἶναι αἱ πηγαὶ τῆς ἀρετῆς ἢ κακίας ἃς μέλλει νὰ πλάσῃ, τὰ ὀλίγα ταξείδια του κτίζουν τὰς πόλεις, τὰς ἐξοχὰς καὶ τοὺς οὐρανούς τοῦ βιβλίου του. Πλὴν ὅτε ἔχεις ν' ἀντιγράψῃς τοιοῦτον νεοφανὲς θέατρον, ὅτε τὸ θεάτρον σου τοῦτο εἶναι τοιοῦτον ὥστε διὰ πολλὰς ἡμέρας δὲν δύνασαι νὰ βεβαιωθῇς ἂν ἦναι ὀφθαλμοπλάνη ἢ πραγματικότης, ὅταν ρίπτεσαι μέσῳ τῶσων μυριάδων ψυχῶν τῶν ὁποίων καὶ αἱ φυσιογνωμίαι καὶ τὰ ἐνδύματα ἀπασχολοῦν καὶ θορυβοῦν τὴν φαντασίαν σου, ὅτε αἱ σκηναὶ τοῦ θεάτρον σου εἶναι ἀπείρων διαφορετικῶν κλάδων τῆς τέχνης καὶ ἐπιστήμης, τότε ἡ περιγραφὴ εἶναι ὁρος εἰς τοῦ ὁποίου τὴν κορυφὴν, οὔτε αἱ πτέρυγες τῆς φαντασίας, οὔτε ἡ ὁρμὴ τῶν ἐπιθυμιῶν σου δύναται νὰ σὲ ὑψώσουν, πρέπει βῆμα πρὸς βῆμα νὰ τὸ ἀναβῇς μὲ μόχθον. Διὰ νὰ παραστήσῃς τὰ χρώματα ὅσα λάμπουν εἰς τοῦτο πρέπει νὰ τυραννήσῃς τὴν μνήμην νὰ σὲ ἐνθυμίσῃ εἰς ποίαν ἄκραν τῆς φύσεως ἀπήντησες τὰ ὅμοια των, διὰ νὰ ποραστήσῃς τὰ ἄρθρα τὰ στολίζοντα τὴν ἀντικρὺ σου σκηνὴν πρέπει νὰ εὕρῃς τρόπον μεθ' οὗ ζωγραφιζόμενα νὰ ἦναι μᾶλλον ὁρατὰ εἰς τοὺς ἄλλους, ἢ εἰς ἐσὲ τὸν ἴδιον. Διὰ νὰ σαφηνίσῃς τὴν σύνθεσιν των πρέπει νὰ κάμῃς μελέτην βαθεῖαν ἐρεῦνας πολυώρους, καὶ πολλάκις, ἢ ἡ μελέτη σου εἶναι ἄκαρπος, ἢ εἶσαι ἠναγκασμένος ν' ἀπορρίψῃς ὡς ἀναρμοδίους ὅλους τοὺς καρπούς της. Εἶσαι ἠναγκασμένος νὰ καλῇς τὰ πράγματα μὲ τὰ ὀνόματά των, καὶ ὅχι ὅπως βούλεσαι συχνὰ δὲ δι' ἐν μόνον ὄνομα δαπανᾷς μίαν ἡμέραν. Δὲν προσθέτω τώρα τὰ κοινωνικὰ μέσα ἐκ τῶν ὁποίων ἔχεις ἀνάγκην, νὰ γνωρίξῃς τὸν μὲν διὰ νὰ σοῦ ἐξηγήσῃ τοῦτο, τὸν δὲ διὰ νὰ σοῦ παραχωρήσῃ τὴν ἄδειαν νὰ ἴδῃς ἐκεῖνο, καὶ τὸν ἄλλον νὰ σὲ εἰσάξῃ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα εἰς ἅτινα ὁ Ξένος εἰς τὸν τόπον τοῦτον ἄνευ καμμιάς προεισαγωγῆς ἀδύνατον νὰ εἰσχωρήσῃ.

Ἵπενθυμίζων ταῦτα ἅπαντα εἰς τὸν ἀναγνώστην χωρὶς καμμίαν ἀπαίτησιν συγγραφέως τίποτε ἄλλο καὶ αὖθις δὲν τὸν παρακαλῶ εἰμὴ εὐμενῇ συγκατάβασιν εἰς ὅ,τι ὑπὲρ τῶν δυνάμεων μου ἐπιχειρήσθην.

Λονδίνον, τῇ 15 Ὀκτωβρίου, 1851.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.

Α.

Τοῦ θαύματος τούτου νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ δώσωμεν ἐνταῦθα τὰς ἀκολουθοῦντας περιέργους πληροφορίας (ιδεὲ σελ. 96). Τὰ ἄτομα τῶν συνυπηρετησάντων εἰς τὸν γενικὸν μηχανικὸν Κύριον Στίβενσων διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς Γεφύρας, εἶναι ὁ λοχαγὸς Moorsom ὡς διευθυντῆς, ὁ K. Frank Foster ὡς μηχανικὸς, οἱ K. K. E. καὶ L. Clarke καὶ Wild οἱ Βοηθητικὸι μηχανικοὶ, οἱ K. K. Nowell, Hemingway καὶ Pearson διὰ τὸ ξυλικὸν μέρος, ὁ K. G. Campbell διὰ τὸ μηχανικὸν μέρος τῶν σωλήνων. Οἱ K. K. J. Morris καὶ H. Hodgkinson διὰ τὴν τοποθέτησίν των, καὶ οἱ K. K. Easton καὶ Amos κατασκευασταὶ τῶν ὑδραυλικῶν μηχανῶν διὰ τὴν ἀνύψωσιν τῶν σωλήνων.

β'. Ἡ Γέφυρα ἤρchiσε τὸ 1846. Ὁ K. Forster ἔθεσε ἄνευ τινὸς τελετῆς τὸν πρῶτον λίθον τῆς, καὶ συνίσταται ἀπὸ 4 σωλήνας συνεχομένους καὶ ἐπακουμβῶντας ἐπὶ τριῶν κτισμένων πυργίσκων. Οἱ πρὸς τὰς ὀχθὰς τῆς ξηρᾶς πυργίσκοι ἔχουν ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος 190 πόδας ἕκαστος, ὁ μεσαῖος ὅστις ἐπονομάζεται πύργος τῆς Βρεττανίας 200 ποδ. οἱ τῶν ὀχθῶν ἀπέχουν ἕκαστος 330 πόδας ἀπὸ τὴν ξηρὰν δηλ. τὰς ἀρχὰς τῆς γεφύρας, καὶ 460 πόδας ἀπὸ τὸν πύργον τῆς Βρεττανίας, εἰς τρόπον ὥστε τ' ὅλον μῆκος τῆς Γεφύρας εἶναι ἐπέκεινα τῶν 2,000 ποδῶν. Ἐκαστος τῶν 4 σωλήνων ἔχει μῆκος 472 πόδας δηλ. ἂν στήσης αὐτὸν ὀρθιον εἰς τὸ περιαύλιον τοῦ Ἀγίου Παύλου θέλει εἰσθαὶ κατὰ 107 πόδας ὑψηλότερος τῆς ὑψηλοτέρας κορυφῆς τοῦ οὐρανογείτονος τούτου μνημείου. Τὸ ἐσωτερικὸν πλάτος τῶν σωλήνων τούτων ἐπὶ τοῦ ὁποίου κεῖνται αἱ σιδηρογραμμαὶ καὶ διέρχονται αἱ ἀτμάμαξαι εἶναι 14 πόδας. Τὸ

ἐσωτερικὸν ὕψος τῶν σωλήνων εἰς μὲν τὸ μέσον τῆς γεφύρας εἶναι 30 πόδες, εἰς δὲ τὰς ἄκρας 22 περίπου, δηλ. ἐλαττοῦται ὀλίγον. Διὰ κάθε σωλήνα ἐδαπάνησαν 1,400 τόνους, σιδήρου, καὶ 327,000 καρφία· διὰ δὲ τὴν ὅλην γέφυραν ἐμεταχειρίσθησαν 2,000,000 καρφία. Ὅτε ἤρchiσαν τὴν κατασκευὴν τῆς γεφύρας, ἔρριψαν ἀπὸ τὴν μίαν ὀχθὴν εἰς τὴν ἄλλην κάλους ὧν ἕκαστος εἶχε 3 μίλια περίπου μῆκος καὶ 12 δακτύλους περιφέρειαν. Οἱ λίθοι μὲ τοὺς ὁποίους εἶναι κτισμένοι οἱ πυργίσκοι εἶναι ἐκ τοῦ σκληροῦ ἐκεῖνου ὅστις ἐπονομάζεται Ἀγγλεσιανὸν μάρμαρον (Anglesea marble). Μερικοὶ τῶν λίθων τούτων ἔχουν 20 πόδας μῆκος, καὶ 12—14 τόνους βάρους. Εἰς τὰ στόμια τῆς ἐναερίου καὶ ἀνθρώδους ταύτης ὁδοῦ ὑπάρχουν κολοσσιαῖοι λέοντες Αἰγυπτιακοῦ ῥυθμοῦ, συνιστάμενοι ἕκαστος ἀπὸ 11 τιτανολίθους, ἂν δὲ καὶ εἰς καθηστικὴν θέσιν ὁ καθεὶς ἔχει ὕψος 12 πόδας, μῆκος 25 καὶ βάρους 30 τόνους.

Τὸ ὅλον ὕψος τῆς γεφύρας ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος εἶναι 102 πόδας μέχρι τοῦ καταστρώματός τῆς, καὶ 200 ποδ. μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ Βρεττανικοῦ πυργίσκου. Περιέχει 148,625 κυβ. πόδας τιτανολίθου, 144,625 κυβ. ποδ. ἀμμοκονίας ἅτινα βαρύνουν περίπου 20,000 τόνους. Διὰ δακτυλίδια, ἀκτίνας, σιδηροελάσματα, καὶ ἔμβολα σιδηρὰ τὰ ὁποῖα ἐμεταχειρίσθησαν διὰ τὴν συναρμογὴν τῶν λίθων ἐδαπάνησαν 400 τόνους περίπου σιδήρου.

—Ἡ εἰς τὸν ἀριθ. 357 εἰκονογραφία παριστᾷ τὴν ἀξιόλογον τῶν K. K. R. Hornsby καὶ υἱῶν μηχανὴν διὰ νὰ σπείρουν καὶ κοπρίζουν ἐνταυτῷ. Ἡ μηχανὴ αὕτη ἦτις ἔδωσε εἰς τὸν τεχνίτην τῆς τὸ μέγα βραβεῖον τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Παγκοσμίου ἐκθέσεως, δύναται νὰ χύσῃ τ' ἀναλυμένα ὁστᾷ ἢ ἄλλας κοπριστικὰς ὕλας, καθ' ὅποιαν θέλεις ἀποστασιν ἀπὸ 10—18 δακτύλους καὶ ὑπὸ οἰανδήποτε

ποσότητα ἀπὸ 10—15 bushels τὸ στρέμμα. Ὁ σπόρος εἴμπορεῖ νὰ πίπτῃ ἢ συγχρόνως μὲ τὴν κόπρον, ἢ πρῶτον ἢ κόπρος καὶ ἄνω αὐτῆς ὁ σπόρος. Ἡ τιμὴ τῆς εἶναι ἀπὸ £15—33 ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τῆς.

—Μικρὰν ιδέαν τοῦ ἐσωτερικοῦ κέντρου τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου λαμβάνει ὅστις δὲν τὸ εἶδε, ἀπὸ τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 11 εἰκονογραφίαν. Οἱ ὑάλινοι θόλοι, τὰ σιδηρὰ πέταυρα, αἱ σιδηραὶ ἀκτῖνες εἰς τὴν περιπλοκὴν των παρατηρεῖτε σχηματίζουν τὸ πλεόν τερπνὸν ὄραμα.

—Ἐξῶθεν τῆς ἀνατολικῆς θύρας τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, εἰς συνέχειαν τοῦ Χαΐτ-Πάρκου ἀρχίζει ὁ κήπος τοῦ Κένζιγκτων ὅστις εἶναι κήπος τοῦ ἀρχαίου ὁμωνύμου παλατίου τῶν Βασιλέων τῆς Ἀγγλίας. Εἰς τὸν κήπον τοῦτον διαρκοῦντος τοῦ ἔαρος κατ' ἔτος γίνεται δις τῆς ἐβδομάδος ὥραϊος περίπατος εἰς τὸν ὅποιον μία στρατιωτικὴ μουσικὴ παίζει. Τὸ ἔτος τοῦτο ὁ περίπατος ἦτο πλεόν ἐμφυχωμένος διότι ὁ κόσμος δὲν ἐξήρχετο ἐκ τοῦ παλατίου, εἰμὴ διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν μουσικὴν, καὶ πάλιν δὲν ἄφινε τὴν μουσικὴν εἰμὴ διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ παλάτιον ἢ εἰς τὸν ἀριθ. 19 εἰκονογραφία δίδει μικρὰν ιδέαν τοῦ περιπάτου τούτου.

—Καὶ εἰς τὰ περὶ ἐπίπλων, καὶ εἰς τὰ περὶ σιδηρικῶν κεφάλαιά μας παρεδράμαμεν ἀκουσίως νὰ κάμωμεν μνεῖαν τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰωάννου, Ἰωσήφ Μεσχλὶ ἐκ τῆς ὁδοῦ τοῦ Λονδίνου Leadenhall ὅστις ἐξέθεσεν ὥραϊα ξυράφια, μαχαιρίδια ψαλίδια, εἰς λαμπρότατα κιβώτια, καὶ ἀκατέργαστα καὶ ἡμικατεργασμένα κομμάτια χάλυβος δεικνύων ὅποιαν πρῶτον καὶ προπαρασκευὴν λαμβάνει τὸ μέταλλον τοῦτο μέχρις ὅτου φθάσῃ εἰς τὴν τελειοποίησιν ὅπου τὰ ξυράφια ταῦτα καὶ ψαλίδια παρουσιάζουν. Ἐκτὸς τούτων ὁ εἰρημένος τεχνίτης ἐκθέτει καὶ λαμπρὰ κιβώτια, πυξίδας ἐκ μαονίου ξύλου, ἐβένου, ῥοδοξύλου papier-maché, ποικιλμένα μὲ χρυσίον, ἄργυρον, κρύσταλλα, ὅσπρακα πίννης, κ.τ.λ.

Τὰ κιβώτια ταῦτα εἴτε καλλυντήρια (toilette) τῶν ἀνδρῶν, εἴτε περιέχοντα τ' ἀναγκαῖα τῆς ῥαπτικῆς τῶν κυριῶν, βλέπει ὁ ἀναγνώστης εἰς τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 34 εἰκονογραφίαν κατὰ τὴν τάξιν μὲ τὴν ὅποιαν ἐξετέθησαν.

—Ἡ εἰς τὸν ἀριθ. 51 εἰκονογραφία παριστάνει ἀγγεῖον μὲ ψευδῇ ἀργυρᾷ ἄνθη κατεσκευασμένα κατὰ τὸν εὐφυῆ καὶ ἐπιτήδιον ἐκείνον τρόπον μὲ τὸν ὅποιον καὶ εἰς Νεάπολιν τὰ ἐργάζονται. Τὰ τῶν ἀριθ. 59 καὶ 10 εἶναι ὁμοίας ἐργασίας (ἰδὲ ἀριθ. 59).

—Ὁ ἀριθ. 66 παριστάνει ὥραϊον ἀλεξίφλογον ἐξ ἐκείνων τὰ ὅποια συνήθως θέτουσι ἐπὶ τῶν μαρμάρων τῶν ἐστιῶν ὡς στολισμὸν, ὅτε δὲ ὑπάρχουν φλόγαι μεγάλαι τὰ λαμβάνουν εἰς τὰς χεῖρας καὶ διὰ τούτων ἐμποδίζουν τὴν θερμότητα.

B.

Ὁ Κύριος Καρολος Dawson ἐκ τῆς ὁδοῦ Strand τοῦ Λονδίνου ἐκθέτει ἓν τελειοποιημένον ὄργανον τ' ὅποιον καλεῖ αὐτόφωνον, διότι, οἱ ἦχοι του εἶναι ἀπροσδιορίστου διαρκείας ἔνεκα μηχανισμῶν τινῶν. Ἐκαστος ὅσον ἄπειρος καὶ ἂν ἦναι τῆς Μουσικῆς δύναται νὰ παῖξῃ ἐπὶ τούτου προσδιορισμένον τι κομμάτιον. Ἡ εἰς τὸν ἀριθ. 9 εἰκονογραφία του δίδει ὁλίγην ιδέαν αὐτοῦ.

Τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 32 κλειδοκύμβαλον ἔρχεται ἀπὸ τὴν Ἀμβέρσαν τοῦ Βελγίου, καὶ εἶναι ἀξιοθαύμαστον διὰ τὸ πλούσιον ἐξωτερικόν του, διὰ τὰς ὥραϊας κατεργασμένας Καριάτιδας του, καὶ διὰ τὴν βοερὰν καὶ διαρκὴ φωνὴν του.

Εἰς τὰ δωμάτια τῆς Τοσκάνης ἀπαντῶμεν, τὸ μέγα ὄργανον τῶν Κυρίων Antoin καὶ M. A. Ducci 16 ποδῶν ὕψους, πλουσίως λεπτουργημένον ἀπὸ τὸν Κύριον A. Barbetti τῆς Σιένης, καὶ λαμπρῶς κεχρυσωμένον ἀπὸ τὸν Κύριον Vincenzio Stogli τῆς Φλωρεντίας.

Τ' ὄργανον τοῦτο τοῦ ὁποίου τὴν εἰκονογραφίαν ὁ ἀριθ. 33 δεικνύει, εἶναι βοερώτατον καὶ γλυκύτατον, καὶ παρεδέχθησαν ὅλαι αἱ ὀρχήστραι διότι δύναται νὰ μεταβῇ εἰς ὅλας τὰς ἀλλαγὰς τῆς φωνῆς, δηλ. εἰς τὸ βαρύτονον, ὑψήφωνον, διὰ πασῶν βαρύτονον (octave basso), διὰ πασῶν ὑψήφωνον (octave soprano), κ.τ.λ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.

Κεφ.	σελ.
A'. Άνοιξεις τοῦ Ῥαλίνου Παλατίου	1
B'. Τὸ ὑάλινον Παλάτιον	6
I. Κλίνει	11
II. Καθίσματα	17
III. Κάτοπτρα	19
IV. Τράπεζαι	25
V. Διάφορα ἄλλα σκεύη, καὶ κοσμήματα τῶν οἰκῶν	28
VI. Λύχνοι, Λυχνοῦχοι, καὶ Λαμπτήρες	39
VII. Ἀγγεῖα	46
VII. Ῥαλικά	54
VIII. Πολύτιμοι λίθοι	59
IX. Ἀργυρᾶ σκεύη	68
X. Ὡρολόγια	73
XI. Τάπητες καὶ Τοιχόχαρτα	79
XIII. Ὡραῖαι τέχναι	84
XIV. Ῥφάσματα—Βαμβακερὰ	107
Μάλλινα	114
Μεταξωτὰ	118
Κεντήματα	123
XV. Σίσυραι καὶ ψευδῆ ἄνθη	127
XVI. Σιδηρικά	130
XVII. Φυσικὰ προϊόντα καὶ μέταλλα	131
XVIII. Ἐργαλεῖα τῆς Γεωργικῆς	136
XIX. Ὅπλα καὶ φιλοσοφικὰ ἐργαλεῖα	149
XX. Ἀτμομηχαναὶ, σιδηρόδρομοι, ναυπηγικὰ, καὶ ὀχήματα	152
XXI. Τουρκία	157
XXII. ΕΛΛΑΣ	161
XXIII. Σκέψεις ἐπὶ τῆς Ἐκθέσεως	167

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ.

Αριθ. τῶν εἰκόν.	Σελ. τῆς περιγ.
χαλκογραφία { Ἡ εἰκὼν τῆς Α. Μ. τῆς βασ. Βικτωρίας	174
{ Ἡ εἰκὼν τῆς Α. Τ. τοῦ Πριγκ. Ἀλβέρτου	174
{ Ἡ θέα τῆς Ὀφιοῦσσης καὶ τοῦ Κρυσταλλίνου παλατίου	5
1 Ἐπίσκεψις τῆς βασιλίσσης	174
2 Κοιτὶς τῶν Κ. Capper	16
3 Τοιχοχάρτον	84
4 Ἀνθοφόριον τῶν Κ. Σμιθ καὶ Νίκολσων	69
5 Ὀινοχόη τοῦ Κ. Ἰωσήφ Ἀγγέλου	69
6 Κλειδοκύμβαλον τοῦ Κ. Ἐρὰρδ	104
7 Παλανκίνα τῶν Ἰνδιῶν	17
8 Ἀλατοδόχη τοῦ Κ. Montifat	52
9 Ἀυτόφωνον (ἰδὲ παράρτ.)	
10 Ἀργυροῦν σκεῦος ἐργασίας ὁμοίας ἐκείνων τοῦ ἀριθ. 51. (ἰδὲ παράρτ.)	
11 Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Κρυσταλλίνου Παλατίου (ἰδὲ παράρτ.)	
12 Γυναικεία τιάρα τοῦ Κ. H. P. Truefitt	64
13 Σκεὺή ἐκ papier maché τῶν Κ. Jennens καὶ Betteridge	18
14 Ζακχαροθήκη τοῦ Κ. I. Ἀγγέλου	69
15 Ἀνθοφόριον τῆς Ἀσίας	69
16 Χοεὺς τοῦ Κ. I. Ἀγγέλου	69
17 Ὁρειχάλκινος τράπεζα τῶν Κ. Winfield.	26
18 Πηγὴ εἰς τὴν ἔρημον τῶν Κ. Κ. Σμιθ καὶ Νίκολσων	69
19 Ἡ μουσικὴ ἐκτὸς τοῦ Κρυστ. Παλατίου (ἰδὲ παραρτ.)	
20 Κλειδοκύμβαλον καὶ βιολίον	104
21 Ἀλατοδόχη τοῦ Κ. Montifat	52
22 Ἀρωματικὸς πίδαξ τοῦ Κ. E. Primmel	97
23 Μηχανικὸν κλειδοκύμβαλον τοῦ Κ. Δεμπάν	104
24 Κοιτὶς τοῦ Κ. W. C. Rogers	16
25 Κιβώτιον τοῦ Κ. Ackerman	97

Αριθ. τῶν εἰκόν.	Σελ. τῆς περιγ.
26 Κοιτὶς	17
27 Ὀινοχόη τοῦ Κ. Ἰωσήφ Ἀγγέλου	69
28 Ἀργυροῦν ποτήριον	69
29 Ἀνθοφόριον τῆς Ἑυρώπης	69
30 Κλίνη τοῦ Κ. Γουϊδίν	14
31 Σίσυραι τῶν Κ. Robert καὶ υἱῶν	128
32 Γαστροστάσιον τῆς γαιανθρακικῆς ἐταιρείας	30
33 Μία τῶν ἰνδικῶν ἐδρῶν	19
32 Βελγικὸν κλειδοκύμβαλον (ἰδὲ παραρ. Β)	
33 Ὅργανον τῶν Κ. Antoin καὶ M. A. Ducci (ἰδὲ παράρτ.)	
34 Ἀλεξίφλογον τῶν Κ. Ackerman	31
34 Ἐκθεσις τῶν Κ. K. Mechi (ἰδὲ παράρτ.)	
35 Ἀδαμάντινος περόνη τοῦ Τζόλλφφερειν	65
36 Κοιτὶς τοῦ Κ. Capper	16
35 Σάγμα τῆς Τούνιδος	160
36 Κοιτὶς τοῦ Κ. Capper	16
37 Ἀμαξα τοῦ Κ. Kesterton.	157
38 Ἀγγεῖον τοῦ Κ. Τέστα	54
39 Ἀργυρὰ ἀγγεῖα τοῦ Κ. K. Lias καὶ Τίου	69
40 Κοιτὶς τοῦ Κ. W. C. Rogers	16
41 Ἀγγεῖον τῆς Δρέσδης τῶν Κ. Kriegel	52
42 Σίσυραι τοῦ Κ. R. Dracke	128
43 Κλειδοκύμβαλον τοῦ Κ. Broadwood	104
44 Ὑποστάτης (Ράφιον)	30
45 Ἀμερικανικὴ ἔδρα	19
46 Λυχνία τοῦ Κορνηλίου	45
47 Ψέλιον ἐξ ἀργυροῦ σύρματος	70
48 Κιβώτιον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας	67
49 Ταριχευμένα πτηνὰ τοῦ Κ. Hancock.	97
50 Γοτθικὴ ἔδρα τοῦ Κ. A. F. Roule	19
51 Ἀγγεῖον μὲ ἀνθὴ ὅμοιον τῶν ἀριθ. 51 καὶ 59 (ἰδὲ παραρτ.)	
52 Γαλλικὸν νιπτήριον	31
53 Ἀβακοτράπεζα τοῦ Κ. T. Hilgers.	30
54 Καλλυντήριον τοῦ Κ. Wilkinson	22

Ἀριθ. τῶν εἰκον.	Σελ. τῆς περιγ.	Ἀριθ. τῶν εἰκον.	Σελ. τῆς περιγ.
55 Ἐδρα διὰ τρεῖς Κυρίας τοῦ Κ. Δεκάρτ	18	98 Ὁ Ἰέραξ τοῦ Δουκὸς τοῦ Δέβονσχερ	65
56 Ἀργυρὰ ἀγγεῖα τοῦ Κ. Ι. Ἀγγέλου	69	99 Ὁ Θάνατος τοῦ Δουκὸς τοῦ Δόνσκιού	44
57 Σαξωνικὸν κάτοπτρον	22 καὶ 52	100 Κιβώτιον τοῦ Κ. Σαμφών Wertheimer	64
58 Ἀδαμαντίνη περόνη τοῦ Κ. Rouvenat	66	101 Σιδηροῦν ἀγγεῖον τῆς Γαλλίας	52
59 Ἀργυρόπλεκτα ἀγγεῖα τῆς Βιρμινγάμης	70	102 Ἀβαξ τοῦ Κ. T. Hilgers	30
60 Κάτοπτρον τῶν Κ. Κ. H. Clay καὶ Τίου	22	103 Ἰσπανικὴ Κλίνη τοῦ Κ. Θωμᾶ Μιγουνέλου	14
61 Τράπεζα καὶ κλειδοκύμβαλον τοῦ Κ. R. Hunt	104	104 Γαλλικὸν κυλικεῖον τοῦ Κ. A. G. Fourdinois	30
62 Ἀβαξ τοῦ Κ. Snell	22	105 Οἱ τρεῖς κολοσσαῖοι λυχνούχοι τῆς Ῥωσσίας	44
63 Οἰνοχόη τοῦ Κ. Ι. Ἀγγέλου	69	106 Βιβλιοθήκη τῆς Αὐστρίας	31
64 Κιβώτιον τοῦ Κ. Ackerman	97	107 Ἀργυρὰ φιάλη τῶν Κ. Κ. Lambert καὶ Rawlings	70
65 Κιβώτιον τοῦ Κ. Ackerman	97	108 Ἀργυροῦς κώδων	70
66 Ἀλεξίφλογον τῆς χειρὸς (ιδέ παρ.)		109 Ἀργυρὰ φιάλη τῶν Κ. Κ. Lambert καὶ Rawlings	70
67 Κάτοπτρον ἐκ Γκούτα Πέρκας	22	110 Τὸ ἕτερον μέρος τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Αὐστρίας	31
68 Σαξωνικὰ ἀγγεῖα τοῦ Κ. Fisher	52	111 Ἑλβετικὸν κέντημα τοῦ Κ. J. J. Sutter	125
69 Κάθισμα τοῦ Κ. Mercier	19	112 Ἑστία τοῦ Κ. William Pierce	98
70 Ἀγγελοι λατρεύοντες τὴν θεοτόκον τοῦ Κ. G. Louvain	101	113 Ἑστία τοῦ Κ. K. Baily	98
71 Ἐδρα τοῦ Cockermouth	19	114 Κάτοπτρον τῶν Κ. Χάνσων καὶ Τίων	20
72 Ἀργυροῦν κοχλιάριον τῶν Κ. Κ. Lias καὶ Τίων	70	115 Τὰ ἐκ μαλαχίτου ἀγγεῖα τῆ Ῥωσσίας	52
73 Ἀργυρὰ καρποδόχη τῶν Κ. Σ. Νίκολσων	69	116 Ἐδρα τῶν ἡμερουσίων ὀνείρων	18
74 Ἀβαξ μετὰ κάτοπτρον τῶν Κ. J. M. Levien	30	117 Ξίφος τοῦ Τολέδου	151
75 Ἀρωματικὸς πίδαξ τῶν Κ. Rowlands	98	118 Ὁ Ἀδάμας τοῦ Κοχ-ἰ-νούρ	60
76 Πίδαξ τῆς Γαλατείας καὶ τοῦ Ἀκιδος	98	119 Εἰκὼν τοῦ Κυρίου Πάξτωνος	3
77 Ἐκ σινικῆς ζύμης γάστρα τῆς Ῥωσσίας	52	119 Κλίνη τῆς Αὐστρίας	14
78 } Ἀργυρὰ ἀγγεῖα τῶν Κ. Κ. Σμιθ καὶ Νίκολ- 79 } σων	69	120 Ὁ ἀδάμας τοῦ Κοχ-ἰ-νούρ δεμένος ὡς ψέλιον	60
80 }		121 Ὅπλοστάσιον τῶν Κ. Gueyton	150
81 Ἡ Πεπλοφόρος Ἑστίας	92	122 Ὁ ἀδάμας τοῦ Δουρβρία-ἰ-νούρ δεμένος ὡς βραχιονιστήρ	64
82 Ὁ Θησεὺς καὶ αἱ Ἀμαζόνες	93	123 Οἰνοχόη τῶν Κ. Κ. Λιάς καὶ Τίων	70
83 Σιδηροῦν ἀγγεῖον τῆς ἐταιρείας Coalbrook Dale	51	124 Εἰκὼν τῆς Κυρίας Καλλιινιάκ	173
84 Ἑστία τοῦ Κ. A Derby	98	125 Κλίνη τῶν Κ. Κ. Ρότζερ καὶ Διέρ	13
85 Πίδαξ μετὰ Τρίτωνα	98	126 Κεντητὸν ὕφασμα τῶν Κ. Κ. Φ. Γ. Οὐρλικ	125
86 Ἀγάλματα ἐκ γύψου τοῦ Κ. Jones	97	127 Τρίχαπτον τοῦ Κ. Δανιήλ Βίδλ	125
87 Ὁ Βάκχος καὶ ἡ Ἰνώ	97	128 Τάπης τῶν Κ. Crossley	83
88 Ὁ Ἐρωτευμένος Λέων	91	129 Τοιχόχαρτον τοῦ Κ. C. Moxon	84
89 Γυνὴ ἐπὶ Λέοντος	97	130 Ἀργυροῦν ἀγγεῖον τοῦ Κ. Ὀδιώ	71
90 Ἡ Ἀμαζὼν καὶ ἡ Τίγρις	90	131 Ἀγγεῖα τῆς Ῥωσσίας, Τοσκάνης καὶ Μελίτης	54
91 Κόπανος Τουφεκίου	150	132 Ὡρολόγιον τῶν Κ. Κ. Howell καὶ James	74
92 Τράπεζα τοῦ Βαρβιέρη	28	133 Τὸ τεθλιμμένον παιδίον	91
93 Τράπεζα τῆς Ῥωσσίας (Κατὰ λάθος ἐσημειώθη ἀριθ. 39 ἀντὶ 93)	27	134 Τὸ ἐντυχὲς παιδίον	90
94 Πολύτιμοι λίθοι τῶν Κ. Κ. Hunt καὶ Roskell	61	135 Ἡ ἐυγνωμοσύνη	93
95 Ἑλισάβετ τοῦ Κ. Elkington	70	136 Ἡ ἀθωότης	93
96 Ὁ τοξότης τῆς Coalbrook Dale ἐταιρείας	98	137 Ὁ Ἕλλην κυνηγὸς τοῦ Κ. Ι. Γκίβσων	93
97 Κλειδοκύμβαλον καὶ τράπεζα τοῦ Κ. Pape	104		

Ἀριθ. τῶν εἰκόν.	Σελ. τῆς περιγ.	Ἀριθ. τῶν εἰκόν.	σελ. τῆς περιγ.
138 Ἀργ. ἀγγεῖον τῆς πόλεως τῶν Παρισίων	72	177 Κρυστ. πολυέλαιος τῶν K. K. Perry καὶ	43
139 Ἀγγεῖον παγωγῶν τοῦ K. Dodd	70	Συντρ.	43
140 Κρυστ. λιχνούχοι τῆς Βασ. Βικτωρίας	43	178 Βιβλιοθήκη τῆς ἐταιρίας τῶν Ἐβενιστῶν	38
141 Κυλικεῖον τοῦ K. Βαρρότη	30	179 Βιβλιοθήκη τοῦ K. W. Tanner	38
142 Ταυνία τῶν K. K. Cornell, Lyell καὶ		180 Κλίνη τῶν K. K. Φώδελ καὶ Φιλίππων	16
Webster	126	181 Ἀργ. λιχνούχος τοῦ K. Sharp	43
143 Τραπεζοκάλυμμα τῶν K. Dewar	126	182 Ἰνδικὴ ἔδρα	19
144 Κέντημα διὰ τῆς μηχανῆς τῶν K. Hyman		183 Ὑάλινα ἀγγεῖα τῆς Βοημίας	57
καὶ Alexander	126	184 Μελισσὼν τοῦ K. Wyat Pettit	147
145 Πιστόλια τοῦ K. Devisme	150	185 Ἀβαξ τοῦ Κενιλόρθ (κατὰ λάθος ἐση-	
146 Ὅπλα τοῦ K. Devisme	150	μειώθη ἀριθ. 158)	29
147 Ὁ κρυστ. Πίδαξ καὶ ἡ ἐναρξίς τῆς Παγ-		186 Τρίχαπτον τοῦ K. Δ. Βίδλ	125
κοσμ. Ἐκθέσεως	1	187 Βιβλιόδεμα τοῦ K. C. Ye	34
147 Βιβλιοθήκη τῶν K. K. Barbedien καὶ		188 Ἀδάμαντες τῆς Ῥωσσίας	66
Συντρ.	38	189 Ἀδάμαντες τοῦ K. M. Morel	63
148 Μουσελίνι τῶν K. Mair καὶ Υἱὸς	125	190 Τρόπαιον τῶν K. K. Keith καὶ Συντρ.	22
149 Ῥινόμακτρον τῶν Βρυξελλῶν	125	191 Ἀργυροῦν σκεῦος τῶν K. K. Fromen καὶ	
150 Βιβλιόδεμα τῶν K. K. Ζάκσων καὶ		Meurice	71
Υἱῶν	34	192 Καλλιφορνιακὸς χρυσὸς	72
151 Κάτοπτρον τοῦ K. Snell	22	193 Δωμάτιον τῶν μηχανῶν	153
152 Κάτοπτρον τῆς δουκίσσης τοῦ Σαθερ-		194 Λέων τῆς Βαυαρίας	90
λάνδ	23	195 Σινικὰ ἀγγεῖα τοῦ K. M. Mansard	51
153 Ἀργυρὰ σκεῦή τῶν K. K. Σμίθ καὶ Νί-		196 Κρεμαστὸν κάνιστρον τοῦ K. Voisinlieu	97
κολσων	42	197 Σινικὰ τοῦ K. Copland (κατὰ λάθος ἐση-	
154 Τράπεζα τῶν K. K. Johnstone καὶ Jeanes	26	μειώθησαν 198 ἀντὶ 197)	51
155 Τράπεζα τῶν K. K. Holland καὶ Υἱοῦ	26	198 Ἀργυροῦν ἀνθοφόριον τοῦ K. Morel	70
156		199 Ἐξωτερικὴ προόψις τοῦ Παλατίου	10
157 } Θεριστικὴ μηχανὴ τῆς Ἀμερικῆς	148	200 Πληιάδες λατρεύουσai τὴν Νύκτα	97
158 }		201 Ἑλληνικὴ στολὴ τῶν K. K. Σαρή καὶ	
158 Κατὰ λάθος εἶναι σημειωμένος ὁ ἄβαξ		Ῥάγκου	166
τοῦ Κενιλόρθ ἀντὶ 185	29	202 Σκιὰς τῆς ἐταιρίας Coalbrook Dale	98
159 Κλίνη καὶ κάθισμα τοῦ K. Μίντονος	19	203 Σταυρὸς τοῦ Ἱερομονάχου Ἀγαθαγγέλου	163
160 Κλίνη καὶ κάθισμα τοῦ K. Μίντονος	19	205 Κλειδοκύμβαλον κυλικεῖον τοῦ Βελγίου	104
161 Ἀμαξα τοῦ K. Jones	157	206 Ἀργυρὰ τεϊδόχη τοῦ K. Φ. Δουράν	72
162 Ἀμαξα τοῦ K. K. Hallmarke καὶ Aldeberd	157	207 Σινικὸν ἀγγεῖον τοῦ K. Μίντωνος	48
163 Τηλεσκόπιον τοῦ K. Ῥός	152	208 Σινικὰ τῆς Σέβρης	51
164 Τράπεζα καὶ κλειδοκύμβαλον τοῦ K. Παπ	104	209 Τὸ καλλυντήριον τῆς Δουκίσσης τῆς	
165 Πυξίς ἐλεφαντίνη	91	Πάρμας	23
166 Ὑαλικά τοῦ K. Ἰωσήφ Γρῆν	57	210 Ἰνδικὴ κλίνη	17
167 Σινικὰ τῶν K. K. A. B. καὶ P. Π. Δανιήλ	48	211 Κλινοκάλυμμα	126
168 Ἀγγεῖα ἐκ papier maché	54	212 Βαλάντιον	126
169 Δωμάτιον τῆς Τούνιδος	158	213 Πλεκταὶ ἡμιχειρίδες	126
170 Ὁ κυνηγὸς καὶ ἡ Πάνθηρ	91	214 Κεντήματα δι' ἓνα πέπλον	127
171 Σινικὰ τῆς Σαξωνίας	52	215 Σχέδια λεπτῶν πιτζιλιῶν	127
172 Γοτοφρέδος τοῦ Βουιλλιῶν	91	216 " " "	127
173 Ὅπλα τοῦ K. Glaudin	150	217 Ὀρματοῦαλοθήκη	127
174 Σιδηρικὰ τοῦ K. I. Μαππέν	130	218 Κάλυμμα τραπέζης	127
175 } Ἡ Ἑλληνὶς δούλη τοῦ K. Hirman Power	85	219 Σῆμα πεπλεγμένον μὲ ἀγκιστροβελό-	
176 }		νην	127

Ἀριθ. τῶν εἰκόν.	Σελ. τῆς περιγ.	Ἀριθ. τῶν εἰκόν.	σελ. τῆς περιγ.
220	Σῆμα πεπλεγμένον με ἀγκιστροβελόνην	321	Ἀρχιμήδειος ῥίζοκαθαριστῆς τοῦ K. W. Crosskill
221	Κεντητὴ χαρτοθήκη	322	Συριγγομηχανὴ τῶν K. W. Williams
222	Κεντητὸν βαλάντιον	323	Μηχανὴ τῶν K. R. Colman
223	Σῆμα πεπλεγμένον με ἀγκιστροβελόνην	324	Ζευκτὴ σκαπάνη τῶν K. K. James καὶ Howard
224	Βασι. Βαβυλωνικὸς ἐπενδύτης	325	Νοβεργικὸς βωλοκόπος τῶν K. K. James καὶ Howard
225	Ποικιλτὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς	326	Ζευκτὸν ἄροτρον
226	Τὸ ἄνθος Victoria Regia	327	Ἄροτρον τοῦ Rackheath
227	Ἐμπροσθοποδία	328	Καλαμοκόπος τῶν K. K. Σμῖθ καὶ Συντρ.
228	Ἐμπροσθοποδία	329	Τέθριππος ἀλωεινὴ μηχανὴ τῶν K. Ransomes
229	Περιτραχήλιον ἐξ ἐλβετικοῦ μουσελινίου	330	Δίστρον τῶν K. K. Ransomes καὶ May
230	Διπλωτὸν ἀλεξίφλογον	331	Κρεμαστὸς βωλοκόπος τῶν ιδίων
231	Τρητὸν σχέδιον διὰ τοὺς χιτῶνας (μεσοφούστανα) τῶν Κυριῶν	332	Λοβόμυλος τῶν K. K. Ransomes καὶ May
232	Σχέδιον ταργανώσεως μιᾶς Ἑσθήτος τοῦ χοροῦ	333	Παξιμαδοθραύστης τῶν K. Barret
233	Ἀγαλμα τοῦ Βασ. Podiebrad	334	Διαλυτήριον τῶν K. K. Σμῖθ καὶ Συντρ.
234	Σχέδιον πιτζιλίου	335	Ἄροτρον τῶν K. K. Ransomes καὶ May
235	Κεντητὴ χαρτοθήκη	336	Ἀλωεινὴ, παρακτικὴ, κοσκινιστικὴ καὶ τελειοαεριστικὴ μηχανὴ
236	Σκιᾶδιον με πτερὸν	337	Γογγυλοκόπος τῶν K. K. Σμῖθ καὶ Συντρ.
237	Περιτραχήλιον ἐξ ἐλβετικοῦ μουσελινίου	338	Παξιμαδοθραύστης τῶν K. Barret
238	Βαλάντιον διὰ τὰς Κυρίας	339	Μηχανὴ διὰ τὸ σπείρειν τῶν K. R. Hornsby
239	Σχέδιον ταργανώσεως ἐσθήτος τοῦ χοροῦ	340	Ἄροτρον τῶν K. K. Ransomes καὶ May
300	Ἄροτρον τῶν K. Ransomes καὶ May	341	Κάρρον τῶν K. K. Exall, Barrett καὶ Andrews
301	Ἄροτρον τοῦ Lowcock	342	Ἀλωεινὴ μηχανὴ ἐπὶ κάρρου
302	Ἄροτρον τοῦ Rackheath	343	Καλαμοκόπος τῶν K. K. Σμῖθ καὶ Συντρ.
303	Μηχανὴ δια τὴν ξήρανσιν τοῦ χόρτου	344	Ἵννις ἐνὸς ἀρότρου
304	Τέθριππος ἀλωεινὴ μηχανὴ τῶν K. K. Ransomes καὶ May	345	Ἀεριστικὴ μηχανὴ τῶν K. Ransomes
305	Ἀτμομηχανὴ τῶν K. K. Clayton, Shuttleworth	346	Θραυστικὴ μηχανὴ τῶν K. Barret
306	Ἀτμομηχανὴ τῶν ιδίων	347	Ἀλεθόμυλος τῶν K. Σμῖθ
307	Δαλυτήριον τῶν K. K. Σμῖθ καὶ Συντρ.	348	Ἀτμομηχανὴ τῶν K. K. Clayton καὶ Shuttleworth
308	Παξιμαδοθραύστης τῶν K. Barret	349	Κατὰ μέτωπον πρόοψις τῆς μηχανῆς τοῦ σπείρειν τῶν K. R. Hornsby
309	Ἀεριστικὴ μηχανὴ τῶν K. R. Hornsby	350	Κοπριστικὴ μηχανὴ τῶν K. R. Hornsby
310	Ἀχυροτόμος τῶν K. K. Ransomes καὶ May	351	Μηχανὴ διὰ τὸ σπείρειν τῶν K. R. Hornsby
311	Ἀτμομηχανὴ τῶν 5 ἵππων	352	Σκάρφιον τῶν K. K. Σμῖθ καὶ Συντρ.
312	Ἀτμομηχανὴ τῶν 6 ἵππων	353	Σπερματικὸν ἄροτρον τῶν K. W. Hensman
313	Γογγυλοκόπος τῶν K. Σμῖθ καὶ Συντρ.	354	Κάρρον τῶν K. Ransomes
314	Κάρρον τῶν K. Ransomes	355	Ἄροτρον τοῦ Rutland
315	Κάρρον τῶν K. K. Σμῖθ καὶ Συντρ.	356	Ἄροτρον με δύο παραλλήλους ὕννας
316	Πλαγία πρόοψις τῆς μηχανῆς τοῦ σπείρειν τῶν K. R. Hornsby	357	Μηχανὴ τοῦ σπείρειν τῶν K. R. Hornsby (ιδὲ παράρτημα)
317	Ἐκριζωτικὴ μηχανὴ τῶν K. K. Σμῖθ καὶ Συντρ.		
318	Σιτόμυλος τῶν K. K. Dray, Deane καὶ Deane		
319	Ζευκτὸν ἀρότρου		
320	Ζευκτὸν ἀρότρου		

Ἀριθ. τῶν εἰκόν.	σελ. τῆς περιγ.	Ἀριθ. τῶν εἰκόν.	σελ. τῆς περιγ.
358	Βωλοκόπος κύλινδρος τῶν K. K. Ransomes καὶ May	374	Χρυσοῦν βαλάντιον
	139		127
359	Τέθριππος ἀλωεινὴ μηχανὴ εἰς ἐνέργειαν	375	Κεντητὰ ψηφία
	140		127
360	Καθαριστικὴ μηχανὴ τῶν K. R. Hornsby	376	Πεπλεγμένον σῆμα
	144		127
361	Μάχαιρα ἐνὸς ἀρότρου	377	Μάλλινον περίπλεγμα
	138		127
362	Ἀτμομηχανὴ 9 ἵππων	378	Γυναικίον βαλάντιον
	143		127
363	Ἑστία τῶν K. Duley	379	Τρητὸν σχέδιον τῶν γυναικείων χιτῶνων
	148		127
364	Κοσκινιστικὴ μηχανὴ τῶν K. H. Clayton	380	Μάλλινον κυκλόπλεγμα
	146		127
365	Ζευκτὸν ἀρότρου	381	Γυναικίος βραχιονιστήρ
	138		127
366	Χλοοκόπος τῶν K. K. Ἰωάννου Φεραμπῆ	382	Ζωοσῶος λέμβος
	146		155
367	Κήρινα ἄνθη τῆς Miss Lumsden	383	} Προφυλακτήρια ζωῆς εἰς τὴν θάλασσαν . 155
	130	384	
368	Περιτραχήλιον πλεγμένον μὲ ἀγκιστρο- βελόνην	385	} Ζωοσῶοι λέμβοι
	127	386	
369	Μάλλινον περίπλεγμα	387	} Προφυλακτήρια ζωῆς εἰς τὴν θάλασσαν . 155
	127	388	
370	Γυναικίον περικάλυμμα τῆς κεφαλῆς .	390	
	127	391	
371	Κεντητὴ συγαροφόρος	392	
	127		
372 } Σκεπάσματα σφελήτων	127		
373 }			

Ἡ εἰς τὴν ἐπιφυλλίδα τοῦ βιβλίου εἰκονογραφία παριστάνει τὰ δύο πρόσωπα τοῦ χρυσοῦ βραβείου τ' ὁποῖον ἡ Βασ. ἐπιτροπὴ ἀπένειμε εἰς τοὺς ἐκθέτας.



ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

Δονδίνου.

	Σώματα.
Ὁ Αἰδεσ. Ἱερεὺς τῆς Ἑλληνικῆς	
Ἐκκλησίας Νάρκισσος Μορφινὸς	3
Ὁ Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος	
Παντίας Ῥάλλης	10
Οἱ Κ. Κ.	
Μιχαὴλ Σπάρταλης	10
Εὐστράτιος Ῥάλλης	8
Π. Θ. Ῥάλλης	6
Π. Συνανίδης	6
Γεώργιος Δέλτα	5
Ἀριστείδης Βαλτατζῆς	5
Ε. Ζ. Φραγκιάδης	5
Α. Κ. Ἰωνίδης	5
Σ. Τζιτζίνια	5
Τουμαζῆς Ῥάλλης	5
Ε. Κ. Ἰωνίδης	5
Δ. Ι. Κασσαβέτης	5
Ἀλεξ. Κασσαβέτης	5
Π. Ρ. Ἀλεξανδρίδης	4
Σ. Μ. Μαυρογορδάτος	3
Δ. Π. Σκαραμαγκᾶς	3
Γ. Ε. Σκαραμαγκᾶς	3
Α. Ψυχάρης	3
Ἐμμ. Ζ. Ψυχᾶς	3
Ι. Α. Περβάνογλου	3
Κωνστ. Γεραλόπουλος	3
Γ. Ἀλεξιάδης	3
Ν. Παπαδάκης	3
Σ. Κ. Γαλάτης	3
Πανᾶ Φωκά Κρομίδης καὶ συν	3
Σ. Α. Πιτζιπίος	3
Α. Ροσσέτος	3
Βασίλειος Μελάς	3
Γ. Π. Λασκαρίδης	3
Ι. Γ. Καβάφης	3
Ἀνανίας Ἀμπέτ	2
Δ. Κουβελάς	2
Σ. Μαυρογιάννης	2
Γεώργιος Ροσσέτος	2
Π. Ἐμπεδοκλῆς	2
Ἰωαν. Μαυρογορδάτος	2
Ἀμβρόσιος Ι. Ῥάλλης	2
Β. Μαλούδης	2
Γεώργιος Σουγδουρῆς	2
Λέων Μελάς	2
Ι. Στεφ. Σκυλίτσης	2
Σπυρίδων Ι. Κεφαλᾶς	2
Δ. Γεωγιάδης	2
Ἀνγ. Σαλβάγος	1
Π. Λουτράρης	1
Μ. Βούρος	1
Λέων Ῥοδοκανάκης	1
Ι. Θ. Ῥοδοκανάκης	1
Ι. Γ. Γκαγκάδης	1
Παναγ. Λενός	1
Ν. Τ. Νοτιμᾶς	1
Ιώσηφ Μουσσαμπίνης	1
Ἰοὶ Ῥοδοκανάκη καὶ συν	1
Πετροκόκκινος καὶ Συντ.	1
Π. Γαλάττης	1

Μάγκεστερ.

Οἱ Κ. Κ.	Σώματα.
Λουκᾶς Ζίφφος	10
Σ. Ν. Φραγκόπουλος	8
Στέφανος Φραγκιάδης	8
Κ. Π. Λασκαρίδης	5
Π. Ζ. Ῥοδοκανάκης	5
Ν. Νομικός	4
Σ. Ι. Πρώιος	4
Γ. Δ. Νερούτσος	3
Χ. Κωνσταντινίδης	3
Ἰωάννης Βασιλείου	3
Ἀδελφοὶ Καλουτᾶ	3
Δ. Ῥάλλης	3
Κοκὸς Σκαραμαγκᾶς	3
Δόνκας Παλαιολόγου καὶ Συντ.	3
Α. Σοφιανός	2
Τ. Ν. Μαντζαβίνος	2
Ν. Συναδινός	2
Δ. Π. Δημητριάδης	2
Παρασκευᾶς Σκαραμαγκᾶς	2
Π. Θεολόγος	2
Κ. Βερνουδάκης	1
Βενάκης	1
Π. Κ. Σαλβάγος	1
Ἀντώνιος Ε. Μαυρογορδάτος	1
Ἀλεξ. Πανόπουλος	1
Ε. Κ. Φραγκιάδης	1
Α. Μ. Κοπκίλης	1
Τ. Κορωνίος	1
Ἀδελφοὶ Λαμπίκη	1
Ι. Π. Καλβοκορέσης	1
Ἀριστείδης Εὐμορφόπουλος	1
Μ. Λουτράρης	1

Λιβερπούλ.

Δ. Ν. Γιαννακόπουλος	3
Σ. Κοκκιάνης	3
Ἐμμ. Ν. Παρόδης	2
Ν. Θ. Σταυρινάκης	2
Πέτρος Μουσσαμπίνης	1
Γρηγόριος Τύμβας	1
Γ. Μ. Παπαγιάννης	1

Ἱθηνών.

Ἰγποργεῖον Ἐσωτερικῶν	3
Λουκᾶς Ῥάλλης	20
Ἰωάννης Ε. Χιλλ	4
Ἀ. Γ. Δουρούτης	3
Κωνστ. Παπούλης	3
Ἐμ. Κοτσικάρης Φαρμακοποιός	3
Σωτήρης Λελοῦδης	2
Γ. Σταῦρος	1
Ἀλεξ. Ἰωαννίδης	1
Κωνστ. Α. Χατζόπουλος	1
Ἀντ. Α. Δούμας	1
Ν. Μελισσιδης	1
Γ. Α. Βασιλείου	1

Οἱ Κ. Κ.

	Σώματα.
Σ. Π. Τριανταφύλλης	1
Φρ. Κρ. Μαῦρος	1
Ἰωαν. Α. Σούτσος	1
Π. Δελιγιάννης	1
Α. Φ. Παππαδάκης	1
Κωνστ. Γ. Σούτσος	1
Ἰωαν. Δημόκας	1
Α. Κ. Σούτσος	1
Κ. Ν. Λεβίδης	1
Μ. Ρενιέρης	1
Γ. Μ. Ἀντωνόπουλος	1
Στεφ. Δ. Ἀγέλαστος	1
Στεφ. Δ. Σκυλίτσης	1
Ἐμμ. Ν. Ξανθὸς Ἰατρὸς	1
Α. Παπᾶ Βασιλείου	1
Θ. Χαιρέτης	1
Ἐμμ. Κόκκινος	1
Ε. Ι. Κεχαγιάς	1
Γεώργιος Β. Θαμβίσκος	1

Πειραιῶς.

Ἀμβ. Σκαραμαγκᾶς	1
Ἀλεξ. Κοντόσταυλος	1
Δημ. Παππαδάκης	1
Γ. Ἀγγελόπουλος	1
Ιω. Τσιορῆς	1
Ἀδ. Μουτσοπούλου	1
Ἰωαν. Ἀφεντούλης	1
Σ. Ῥεσιονόπουλος	1
Ἰωαν. Χρηστοφίδης	1
Δημ. Ν. Μουμτζῆς	1
Νικολ. Μελετόπουλος	1
Δημ. Χατζόπουλος	1
Ἀθαν. Ζωγράφος	1
Περικλῆς Π. Κωνσταντουλάκης	1
Γ. Τουμπάζης	1
Ποθ. Κουμπαροῦτσος	1
Χαρ. Πολυχρονόπουλος	1

Ἐρμουπόλεως.

Ἀμβ. Δαμαλᾶς	3
Πέτρος Ῥάλλης καὶ Συντ.	3
Λεωνίδας Εὐμορφόπουλος	3
Γεώργιος Α. Μεταξᾶς	3
Νικόλαος Θ. Παλαιολόγος	3
Μιχαὴλ Ἰω. Δρόσος	3
Σωκράτης Ἰω. Ῥάλλης	3
Ἰω. Μ. Γιαμβίλης	3
Ἐμμ. Ὀλυμπίτης	3
Κ. Ι. Βολονάκης	3
Δ. Τ. Βολονάκης	3
Πηλῆδης	3
Ἰωάννης Ῥοδοκανάκης	1
Ἀχιλλεὺς Ν. Μεταξᾶς	1
Ἀμβρ. Θ. Ῥάλλης	1
Γεράσιμος Μεταξᾶς	1
Δημήτριος Βαφιαδάκης	1

Οί Κ. Κ.	Σμύρνης.	σώματα.
„	Τζιτζεκλής καὶ Παρόδης	3
„	Μιχαὴλ Καλοθῆς	3
„	Ν. Ἀλεξανδρόφ	3
„	Γεωρ. Παππᾶ	3
„	Ἐμμ. Μ. Κάππαρης	3
„	Ἀδελφοὶ Μονγκέτης	3
„	Γ. Μίτσελ	3
„	Δημ. Ἀμηνᾶς	2
„	Ἰωαν. Ἀγκωνάκης	1
„	Κ. Μ. Σπένσερ	1
„	Καίσαρ Σάϋς	1
„	Κωνσταντῖνος Καρυδιάς	1
„	Ἡλίας Ἀ. Κιουπεντζόγλου	1
„	Κωνστ. Σεβαστόπουλος	1
„	Ἰωάννης Μαλκότσης	1
„	Αὐτ. Μωραΐτης	1
„	Ἰωάννης Καλλέργης	1
„	Ἀ. Σέψης	1
„	Ν. Σπανοῦδης	1
„	Α. Θ. Ἀμνρος	1
„	Σ. Κουβελά	1
„	Μ. Δ. Πετροκόκκινος	1
„	Χριστόφορος Σαμιωτάκης	1
„	Ι. Π. Μαρτζέλλα	1
„	Α. Jacobo	1
„	Σοφοκλῆς Γ. Βαλτατζῆς	1
„	Αἰγυσιτῖνος Γαλάτης	1
„	Ἀντώνιος Ἀ. Δάλας	1
„	Ἡλίας Χ. Μωσῆς	1
„	Ν. Μαυρογορδάτος	1
„	Ἰωσήφ Μάγνης	1
„	Γεωρ. Τύμβας	1
„	Κ. Σβέτςος	1
„	Π. Βενάρδος	1
„	Ι. Ι. Σκυλίτσης	1
„	Ἀ. Δ. Κασσοτίδης	1
„	Π. Ζ. Ψύχας	1
„	Γεώργιος Χαρικιόπουλος	1
„	Μιχαὴλ Γεωργιάδης	1
„	Ν. Κ. Πετράς	1
„	Δ. Μανιατάκης	1
„	Δ. Ἀποστόλου	1
„	Ἀ. Ἀρεάλης	1
„	Στέφανος Φωτιάδης	1
„	Μιχαὴλ Ἡλιάδης	1
„	Παντολέων Κάρυδιᾶς	1
„	Π. Πυλαρινός	1
„	Ἰωάννης Βιτάλη	1
„	Σ. Τζερελέντης	1
„	Δ. Μ. Βαφιαδάκης	1
„	Π. Δ. Μασαούτης	1
„	Χ. Ἐυαγγελίδης	1
„	Νικόλαος Ἡ. Παππαδόπουλος	1
„	Δ. Κ. Πετρίτζης	1
„	Ἀ. Ἀ. Μάκρης	1
„	Δ. Ἀργυρόπουλος	1
„	Δημήτριος Πατόννα	1
„	Ἀθ. Γ. Ἀγαλόπουλος	1
„	Γεώργιος Παρθένης	1
„	Κωνστ. Βασιλείαδης	1
„	Ἀντώνιος Πατρίκιος	1
„	Κωνστ. Τούντας	1
„	Λεωνίδας Κλέντζου	1
„	Μ. Β. Ἀναστασιάδης	1
„	Γεώργιος Κωνσταντινίδης	1
„	Δ. Α. Χρυσοφινίδης	1
„	Ἰωάννης Σαββέριος	1
„	Γάσπαρης Παλαμάρης	1
„	Σ. Βαλτατζῆς	1
„	Κ. Ἀποστολίδης Φαρμακοποιός	1
„	Ἰωάννης Στεριάδης	1
„	Π. Περικλῆς	1
„	Ε. Δημητριάδης	1

Οί Κ. Κ.	Γαλαζίου.	σώματα.
„	Ἀλέξ. Ἀβράμοβιτς	3
„	Πορφυρ. Ἀποστολίδης	3
„	Ἐπαμεινώνδας Πανᾶ	3
„	Στεφ. Ν. Ἀργέντης	1
„	ὑποπρόξενος τῆς Ὀλλανδίας	1
„	Ν. Στεριάδης	1

Ἀλεξανδρείας.

„	Ὁ Ἰππότης Μιχαὴλ Τοσιζτας	
„	Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος	10
„	Ὁ Ἰππότης Στέφανος Τζιτζινίας	
„	Γεν. Πρόξενος τοῦ Βελγίου	5
Οί Κ. Κ.	Ἀδελφοὶ Φιλιππῆδη	3
„	Ἄγγελος Ἀθανασιάδης	3
„	Ἀθανάσιος Ῥ. Τζηρῶ	1
„	Ῥήγας Ἰωαννίδης	1
„	Γ. Πυλάδης	1
„	Ἰδομενεὺς Βιτῶρης	1
„	Ἀργυρὸς Δ. Ταρποξῆς	1
„	Κωνσταντῖνος Θ. Νάτζου	1
„	Σπυρίδων Γεωργαλάς	1
„	Σωτ. Γεωργαλάς	1
„	Β. Γεωργαλάς	1
„	Μ. Γεωργαλάς	1
„	Α. Καρύδης	1
„	Θ. Ι. Παππαδόπουλος	2
„	Γ. Τύμβα	1
„	Ν. Εὐστρατιάδης	1

Νέας Ἐφέσου.

„	Μ. Καληγᾶς	2
„	Δ. Κ. Σταυρινίδης	1
„	Γεώργιος Ν. Λέου	1
„	Ἰωάννης Σταματιάδης	1
„	Γεώργιος Β. Πετροχείλου	1
„	Ἄγγελος Δ. Ἰατρίδης ἐξ Ὑδράς	1
„	Γ. Θωμαΐδης	1
„	Γεώργιος Μ. Καίρης	1
„	Σ. Μ. Στελίδης	1
„	Παῦλος Ῥήγας	1
„	Δάμπρος Κωνσταντινίδης	1

Βουκουρεστίου.

„	Ἰωάννης Σκαρλάτου	50
„	Μιχαὴλ Χ. Δημητρίου	3
„	Χ. Κωνστ. Χ. Ἰωάννου	3
„	Ν. Σταματιάδης	3
„	Κωνσταντῖνος Γ. Σταυρίδης	3
„	Δημήτριος Β. Ἀρβανέσου	3
„	Γεώργιος Χρήστου Μελαχρινός	1
„	Πολυχρόνιος Φουρτούνας	1
„	Ζαχαρίας Π. Σαρδέλλης	1
„	Ἡ. Ἑλληνική Σχολὴ Παπίγων	1
„	Δ. Βίλλιος	1

Οί Κ. Κ.	Ὁδησσού.	σώματα.
„	Κωνσταντῖνος Κόκκινος	6
„	Σπυρίδων Δ. Ἰγγλέσης	3
„	Ἰωάννης Β. Μαῦρος	3
„	Σπυρίδων Β. Μαῦρος	3
„	Πέτρος Καλοθῆς	3
„	Μ. Μαυρογορδάτος	2
„	Γρηγόριος Μαρασλῆς	2
„	Δημήτριος Νκολαΐδης	2
„	Γ. Ἀ. Καλοθῆς	2
„	Κριωνᾶς Παππᾶ Νικολάου	1
„	Ν. Κριωνᾶς	1
„	Κωνσταντῖνος Κριωνᾶς	1
„	Σταμάτιος Παππούδοφ	1
„	Δημήτριος Κουμελάς	1
„	Πασχάλης Ἀ. Κριωνᾶς	1
„	Ἰακώβος Β. Ἀγαπητὸς	1
„	Θεωδ. Μαυρογορδάτος	1
„	Π. Ζυγομαλάς	1
„	Κωνστ. Εὐτυχίδης	1
„	Κωνστ. Μάτσας	1
„	Κωνστ. Νικολόπουλος	1
„	Κωνστ. Χριστίδης	1
„	Δημήτριος Χαζολίδης	1
„	Ἀριστ. Ζύδας	1
„	Θεμιστοκλῆς Μαρμαρινός	1
„	Μιχαὴλ Παρπαρίας	1
„	Γ. Παρπούττη	1
„	Στέφανος Ἰωαν. Ῥάλλης	1
„	Ἀντώνιος Φραγκόπουλος	1
„	Δημήτριος Ν. Στάνουφ	1
„	Κ. Νικολόπουλος	1
„	Πολύβιος Παππαδάκης	1

Χίου.

„	Ἡ. Ἀ. Ὑ. ὁ Διοικητὴς τῆς	
„	Νήσου Χαλὶλ Πασσᾶς	3
„	Ἰωάννης Ἀ. Οικονόμος	3
„	Ἰωάννης Θ. Πετροκόκκινος	1
„	Δ. Π. Μαυρογορδάτος	1
„	Κ. Κουστεμάνος	1
„	Ἐρρίκος Κασσιμάτης	1
„	Μιχαὴλ Ῥάλλης	1
„	Ἰατρός Δρακόπουλος	1
„	Μιχαὴλ Θ. Ζυγομαλάς	1
„	Παντολέων Ἀνγερινός	1
„	Ἐσᾶς Ἐφέντης Μάμης	1
„	Νικόλαος Στεβῆς	1
„	Μιχαὴλ Α. Σαλβάγος	1
„	Κ. Β. Μποτζάνης	1
„	Ν. Πετροκόκκινος	1
„	Κωνστ. Κατλᾶς	1
„	Λέων. Καλβοκορέσης	1
„	Κ. Ν. Μαυρογορδάτος	1
„	Μιχαὴλ Κουβελάς	1
„	Κωνστ. Γλύψης	1
„	Ἀνώνυμος	1

Κυδωνιῶν.

„	Ὁ ὑποπρόξενος τῆς Ἑλλάδος Μαργαρίτης Κούτενβας	1
„	Ὁ ὑποπρόξενος τῆς Ῥωσσίας Γ. Α. Βαλσαμάκης	3
„	Ὁ ὑποπρόξενος τῆς Ἀυστρίας Ἀλεξ. Λιπόβατος	1
Οί Κ. Κ. Δ. Χ.	Ἀθανασίου	1
„	Δ. Ἀρμανίτης	1

Μαγνησίας.

Οί Κ. Κ.	σώματα.
„ Πέτρος Τσεκούρης Έλλ.	
„ Πράκτωρ	2
„ Δημήτριος Κωνστ. Ίατρὸς	1
„ Ἰωάννης Εὐσταθίου	1
„ Βασίλειος Βράνης	1
„ Ἀντώνιος Περίδης Ίατρὸς	1
„ Λάκων	1
„ Ξενοφῶν Μ. Νικολαΐδης	1
„ Γεώργιος Β. Σάββα	1
„ Γρηγόριος Βεντούρας	1
„ Δημήτριος Κ. Ἀκτάρης	1
„ Π. Ζαχαριάδης	1
„ Χαράλαμπος Παναγιωτόπουλος	1
„ Νικόλαος Χ. Γεωργίου	1
„ Δημήτριος Ἱερεὺς	1
„ Κωνστ. Ἀθ. Ξανθίας Ίατρὸς	1
„ Μουστάφ. Ὀσμάνογλου Ἀχμέτ Ἐφέντης	1
„ Δημήτριος Μαυροφρίδης	1
„ Ἀμφιλόχιος Διάκονος	1
„ Συμεὼν Ἱερομόναχος	1
„ Πολύκαρπος Ἱερομόναχος	1
„ Χρῆστος Ἀργυρόπουλος	1
„ Ἀρχιμανδρίτης Δαμασκινὸς Ἀνδρῖος	1

Μασσαλίας.

Οί Κ. Κ.	σώματα.
„ Φ. Κλέντζος	5
„ Δ. Βαλτατζής	3
„ Ν. Π. Μαρτζέλας	2
„ Π. Μελάς	1
„ Βουτσινᾶς	1
„ Π. Παλαιολόγος	1
„ Π. Νικοκλής	1
„ Μ. Σαγές	1
„ Βελτάκης	1
„ Εμμ. Χριστοδούλου	1

Ἰσμαηλίου.

Οί Κ. Κ.	σώματα.
„ Νικόλαος Φωκιανὸς	3
„ Ἀριστείδης Φωκιανὸς	3
„ Γεώργιος Β. Σιόποβ	3
„ Νικῆτα Ν. Τρουμπάγεφ	3
„ Δημήτριος Γ. Ἀναστασόπουλος	3
„ Μ. Βατίλης	1
„ Ἀδελφοὶ Κυλαψνοῦ	1
„ Γεώργιος Σουραλῆς	1
„ Ἀδελφοὶ Δρόπουλου	1
„ Ῥήγας Π. Ψηρόπουλος	1
„ Ν. Ἡλιάδης	1
„ Δημήτριος Σ. Μαρίνου	1
„ Πολυχρόνιος Τσελεπιδάκης	1
„ Ἀλέξανδρος Σπανομαρκίδης	1

Οί Κ. Κ.

σώματα.

„ Δημήτριος Τριανταφύλλου	1
„ Στογιάνος Μπούρτ	1
„ Κωνσταντῖνος Παννόπουλος	1

Βυρητοῦ.

„ Δημήτριος Κοκκίνακης	2
„ Κωνσταντῖνος Λύγερινὸς	2

Τριεστίου.

„ Α. Σ. Ῥάλλης	1
„ Ἀντώνιος Δημητρίου	1

Μεσσήνης.

Ὁ Γεν. Ἑλληνικὸς Πρόξενος τοῦ Βασιλείου τῶν δυο Σικελιῶν Κ. Βαούτζης	4
--	---

Βιέννης.

„ Ἀδελφοὶ Δοῦμβα	6
----------------------------	---

Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν τὸ βιβλίον ἐξήλθε τῶν πιεστηρίων μᾶς ἔφθασαν τὰ ὀνόματα πολλῶν συνδρομητῶν, τὰ ὅποια μὲ λύπην μας δὲν ἐδυνήθημεν νὰ καταχωρίσωμεν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

Κωνσταντινουπόλεως.

	σώματα.
Ὁ Μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως	
Χρυσανθος	1
Ὁ Ἀρχιδιάκονος αὐτοῦ Ἰγνάτιος	1
Ἀνώνυμος	50
Ἀνώνυμος	50
Οἱ Κ. Κ. Ἰωάν. Γκίλλης	3
„ Δ. Γ. Ἀποστολίδης	3
„ Καλλιόπη Δημητρακοπούλου	3
„ Γεώργιος Τσουκαλᾶς	1
„ Ζωή Δ. Μουρούζη	1
„ Δ. Κ. Μιχαλόπουλος	1
„ Γ. Σ. Πρασσᾶς	1
„ Στεφ. Βάρσας	1
„ Ἰ. Βαντινᾶς	1
„ Κ. Σ. Κροκιδᾶς	1
„ Α. Γαζήτης	1
„ Δ. Καλβοκορέσης	1
„ Ἰωάν. Λαγόπουλος	1
„ Α. Ἀνδρουλῆς	1
„ Μ. Ζάρπας	1
„ Α. Τολμίδης	1
„ Ἠλίας Νιδέλκοβιτς	1
„ Θεμιστοκλῆς Λαμπρίδης	1

Οἱ Κ. Κ.

	σώματα.
„ Ἰωάννης Γαλάτης	1
„ Ἀντώνιος Κορομηλᾶς	1
„ Σ. Γ. Σαμμάρας	1
„ Ζ. Μ. Χρυσοβελώνης	1
„ Γ. Δ. Μουραβένοφ	1
„ Πελαγωνείας Γεράσιμος	1
„ Χατζῆ Στεφανῆ Γαϊτανάκη	1

Βάρνας.

„ Δημήτριος Χαρίλαος Ἑλλην. ὑποπρόξενος	1
„ Ἰωάννης Δημητρακόπουλος	3
„ Κωνσταντῖνος Φώκαρος	3
„ Βασίλειος Δ. Ἀρχικλῆς ἐκ Νικομηδείας	3
„ Στέφανος Βασιλόπουλος	3
„ Κωνσταντῖνος Στοϊάνοβιτς	1
„ Ἰωάννης Κομνηνός	1
„ Ἰωάννης Παναγιώτου	1
„ Παῖσιος Ἱεροδιάκονος Ἰβηρίτης	1

Οἱ Κ. Κ.

	σώματα.
„ Γεώργιος Βασιλείου	1
„ Δημήτριος Παρουσιάδης	1
„ Δημήτριος Κυριακόπουλος	1
„ Νικολάκης Χα. Κυριάκου	1

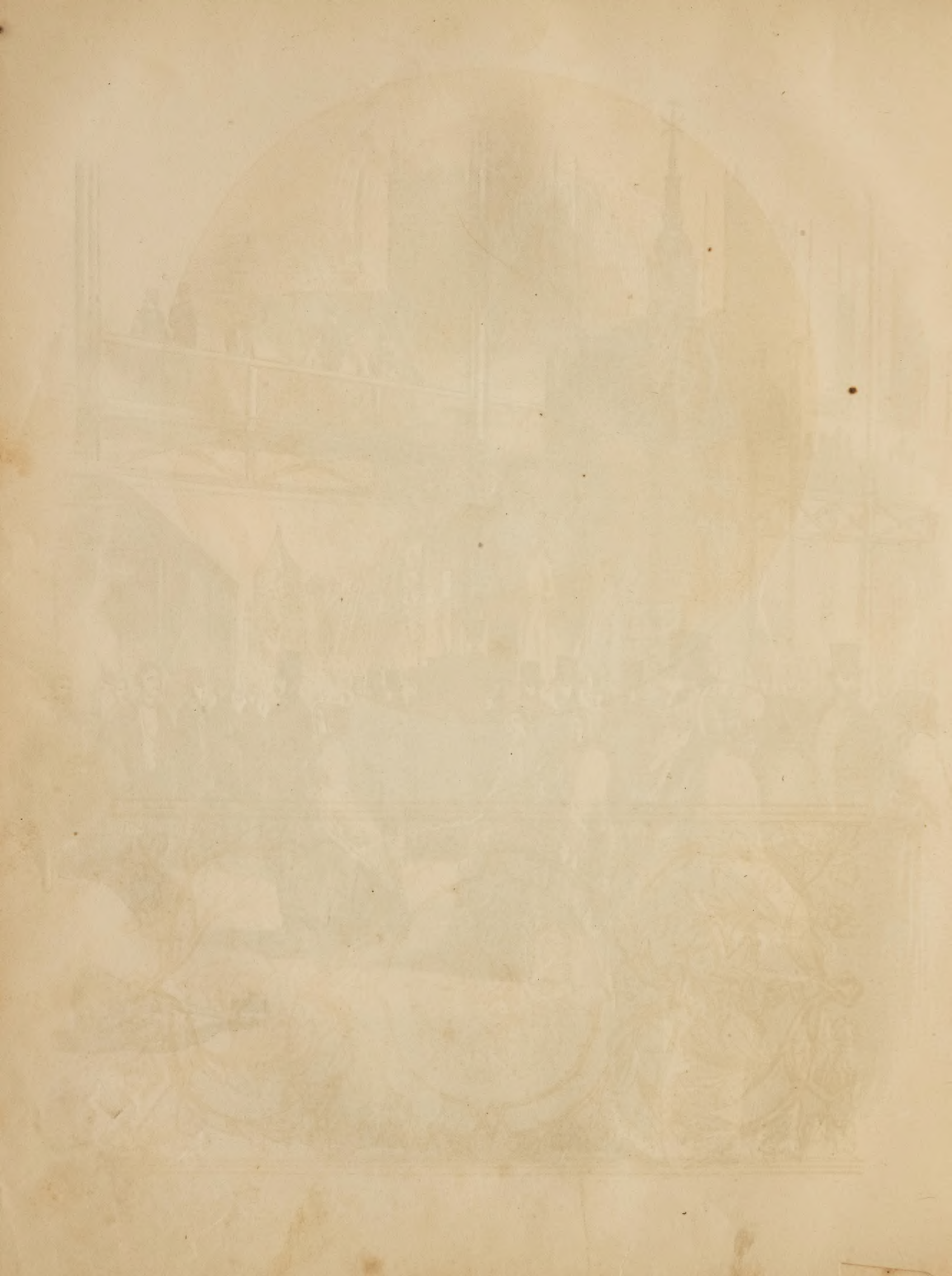
Τραπεζοῦντος.

„ Κ. Ν. Κυπριώτης Ἑλληνικὸς ὑποπρόξενος	1
„ Δ. Π. Καρβωνίδης	1
„ Ἰωάν. Π. Σαγραντῆς	1
„ Ἰωάν. Μ. Ῥοδοκανάκης	1
„ Ι. Δεπάστας	1
„ Ν. Κατηνάκης	1
„ Δ. Ναθαναήλ Παυλίδης	1

Λονδίνου.

„ Ἐρρίκος Κόρπ	5
„ Ἰωσήφ Καρτράϊτ	5







2



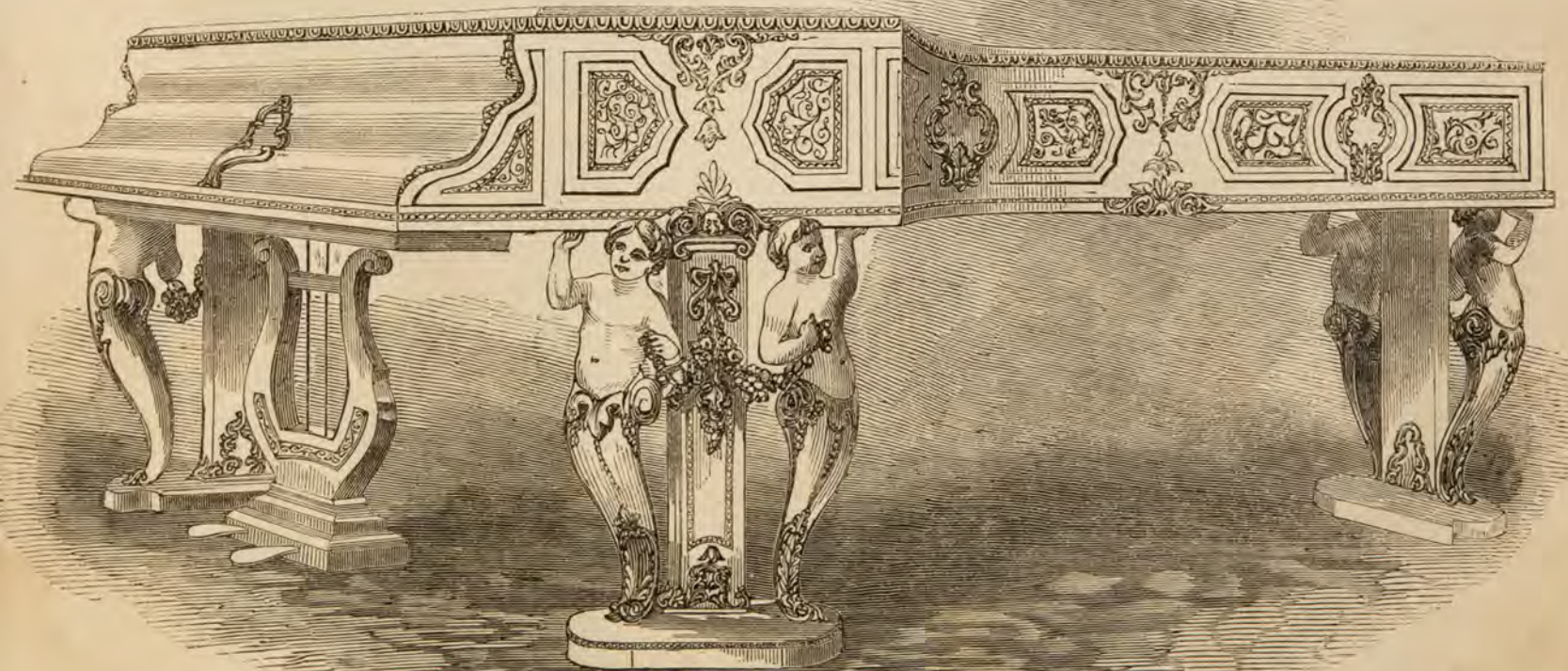
3



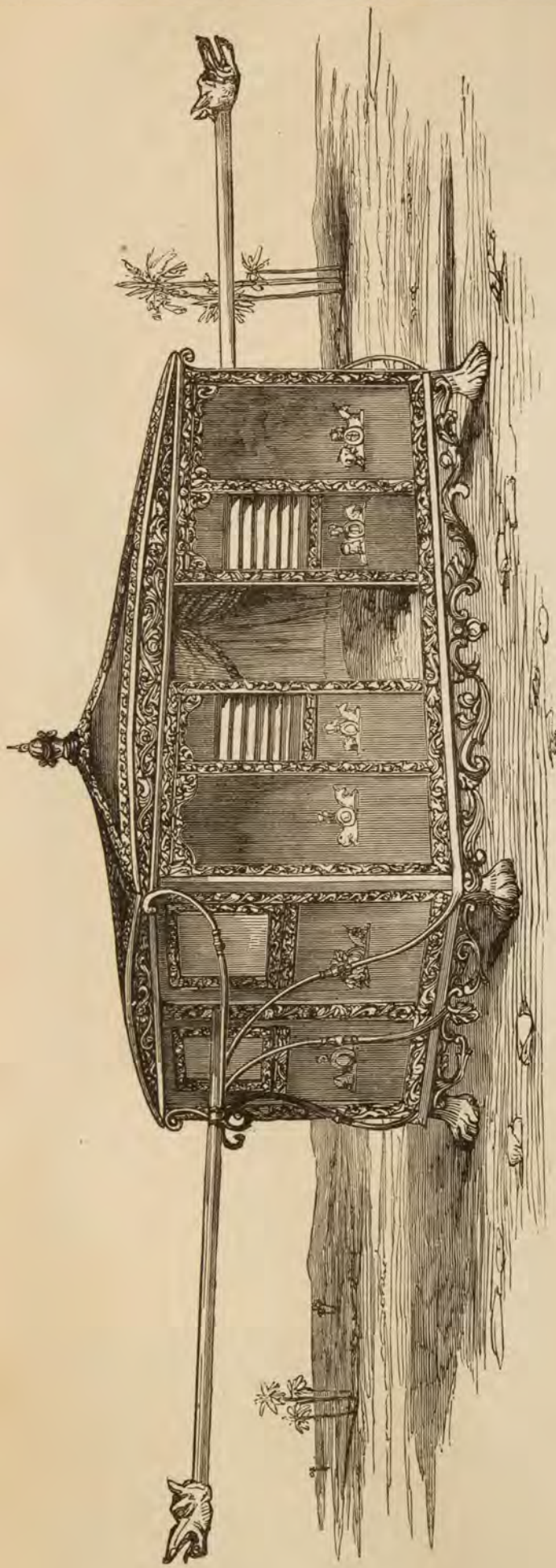
4



5



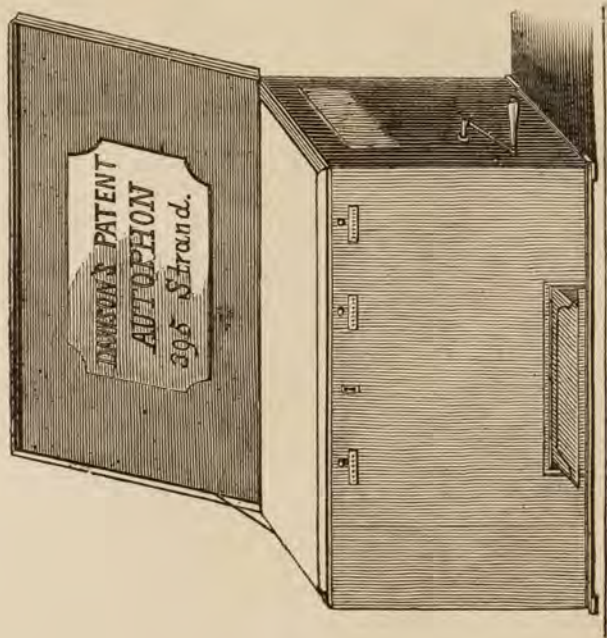
6



7



10

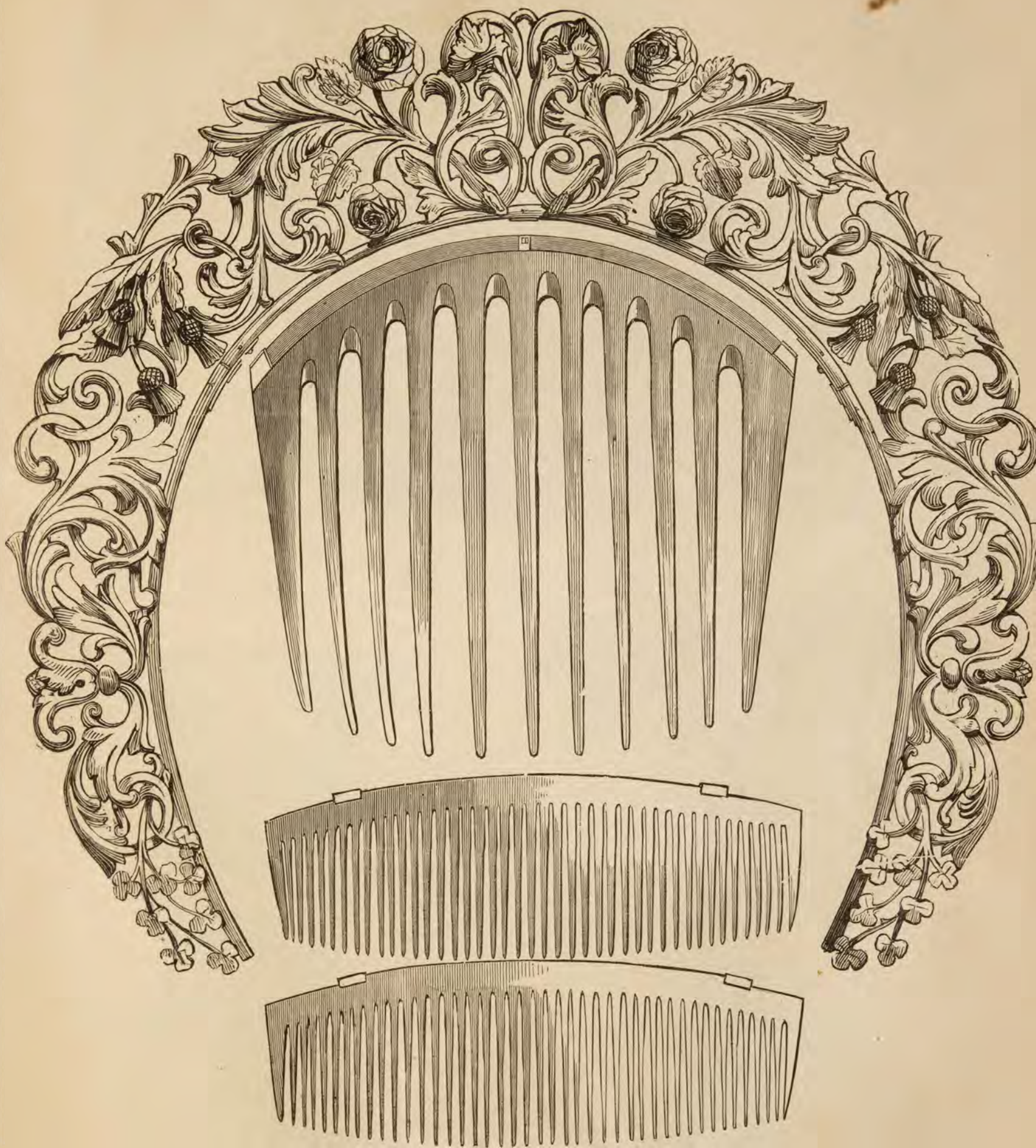


9



8









13



14



15



16



17



18







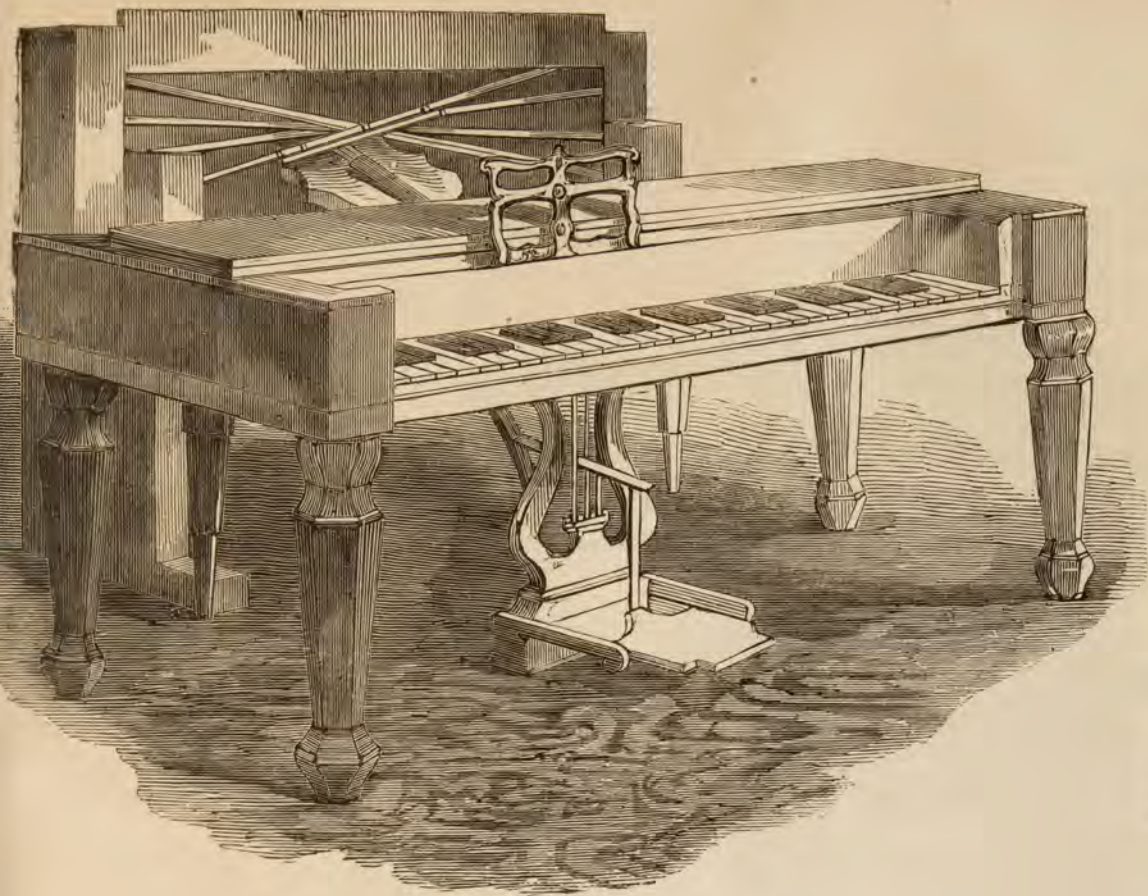
12



12



12



20



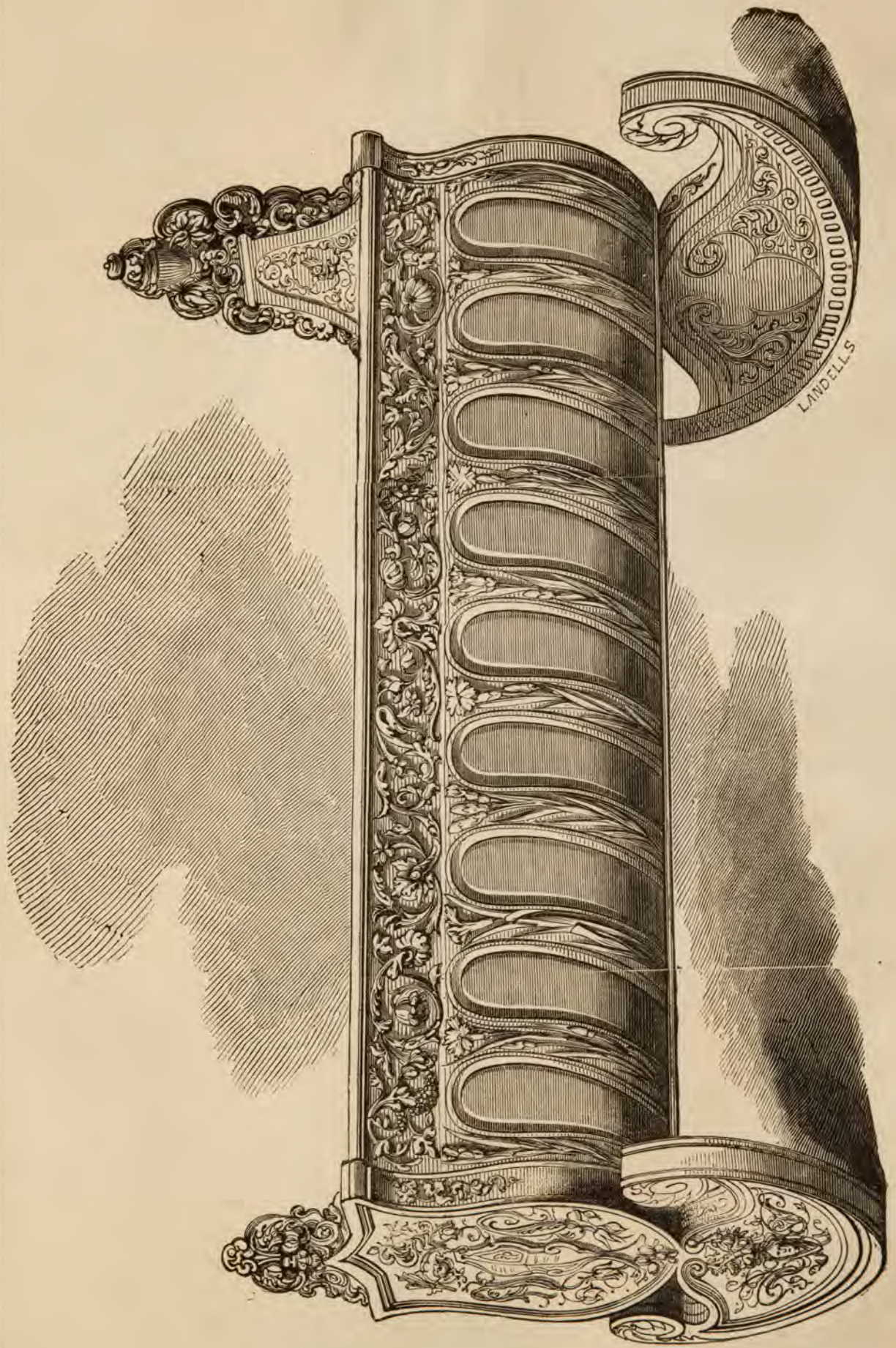
21



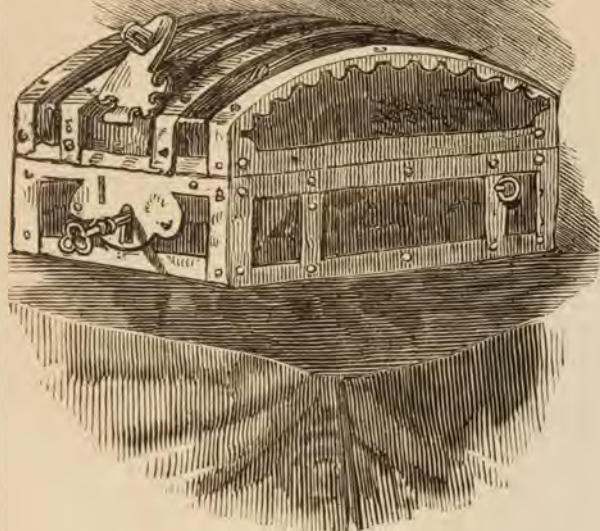
22



23







25



26



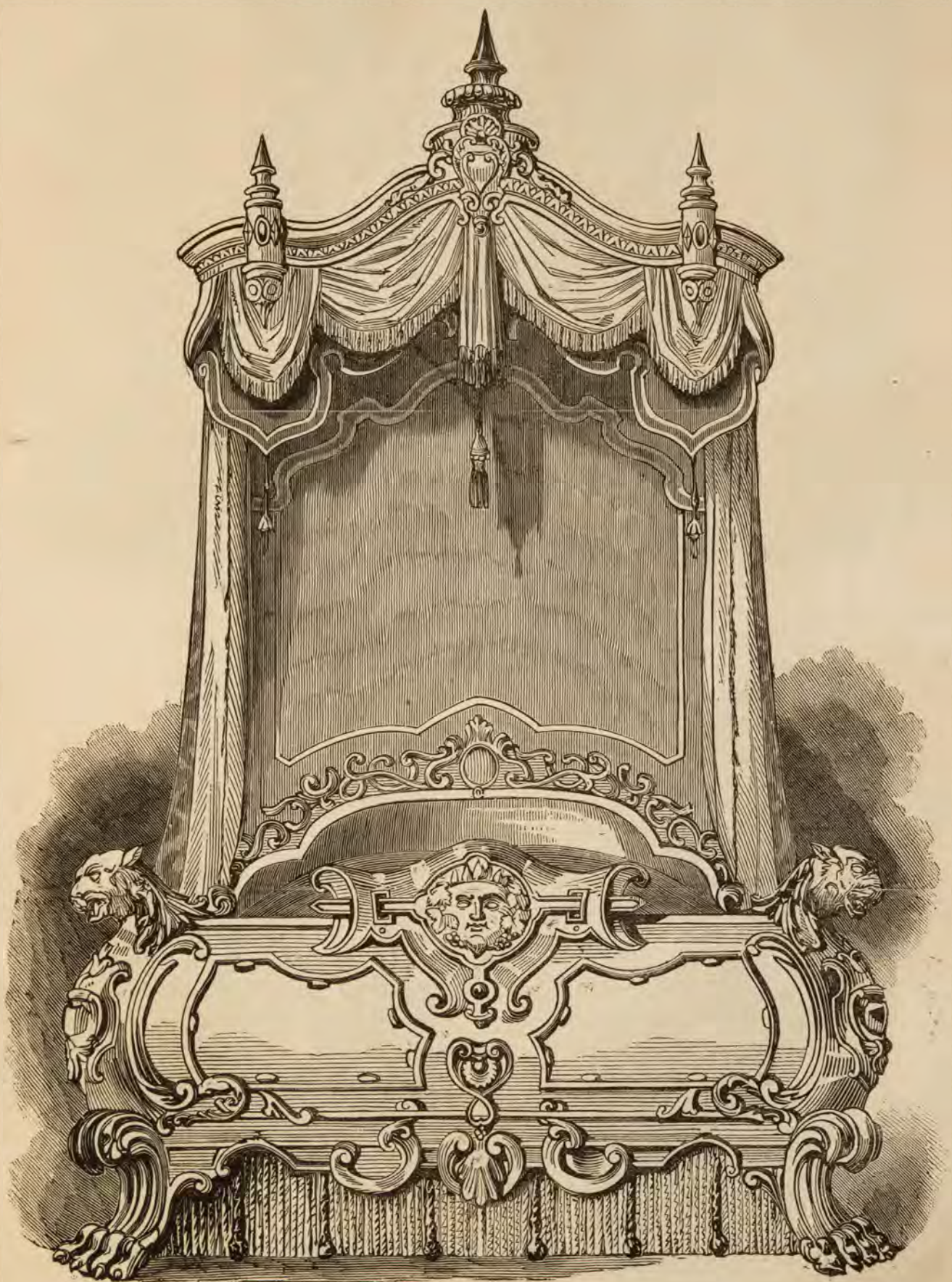
27



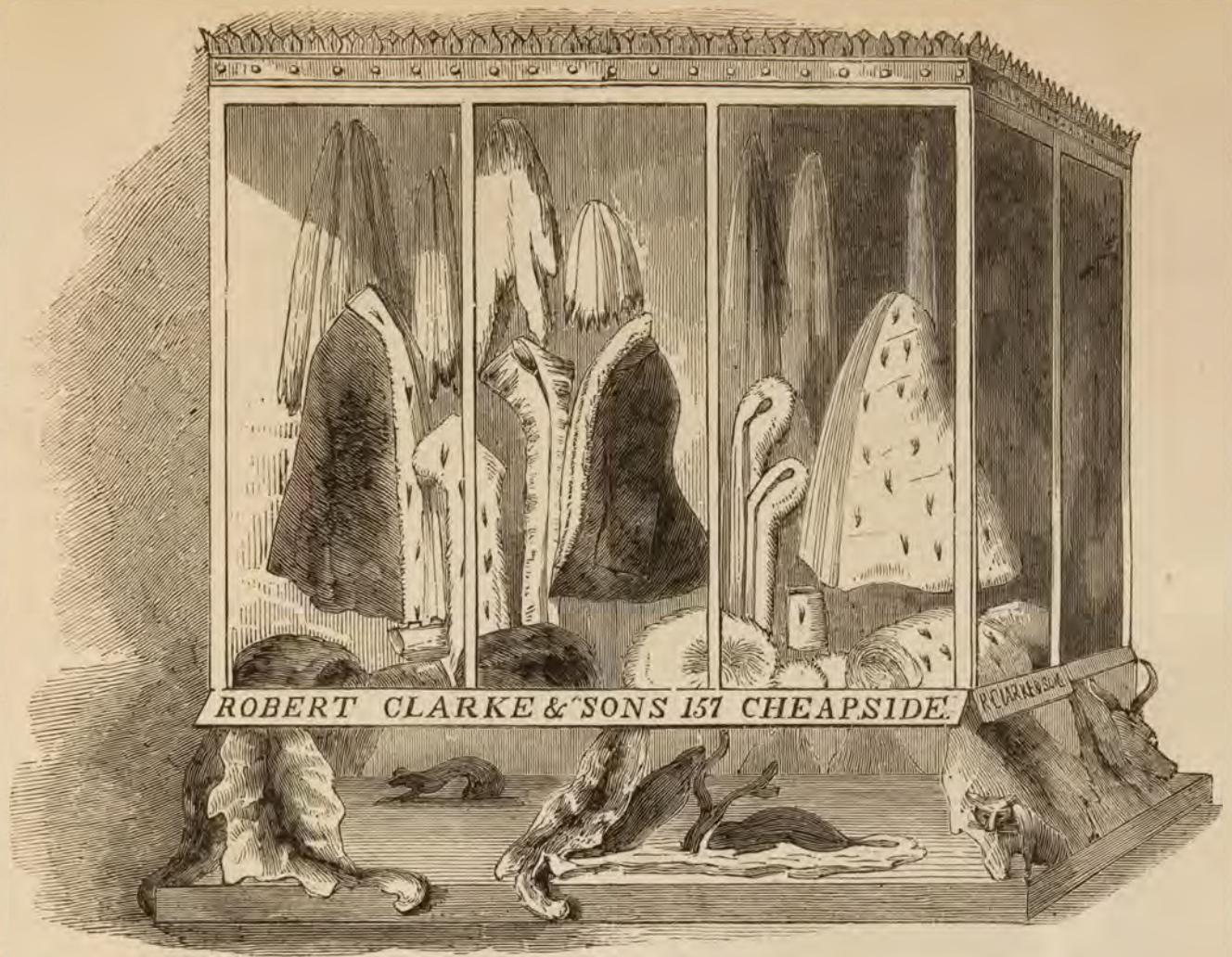
28



29







31



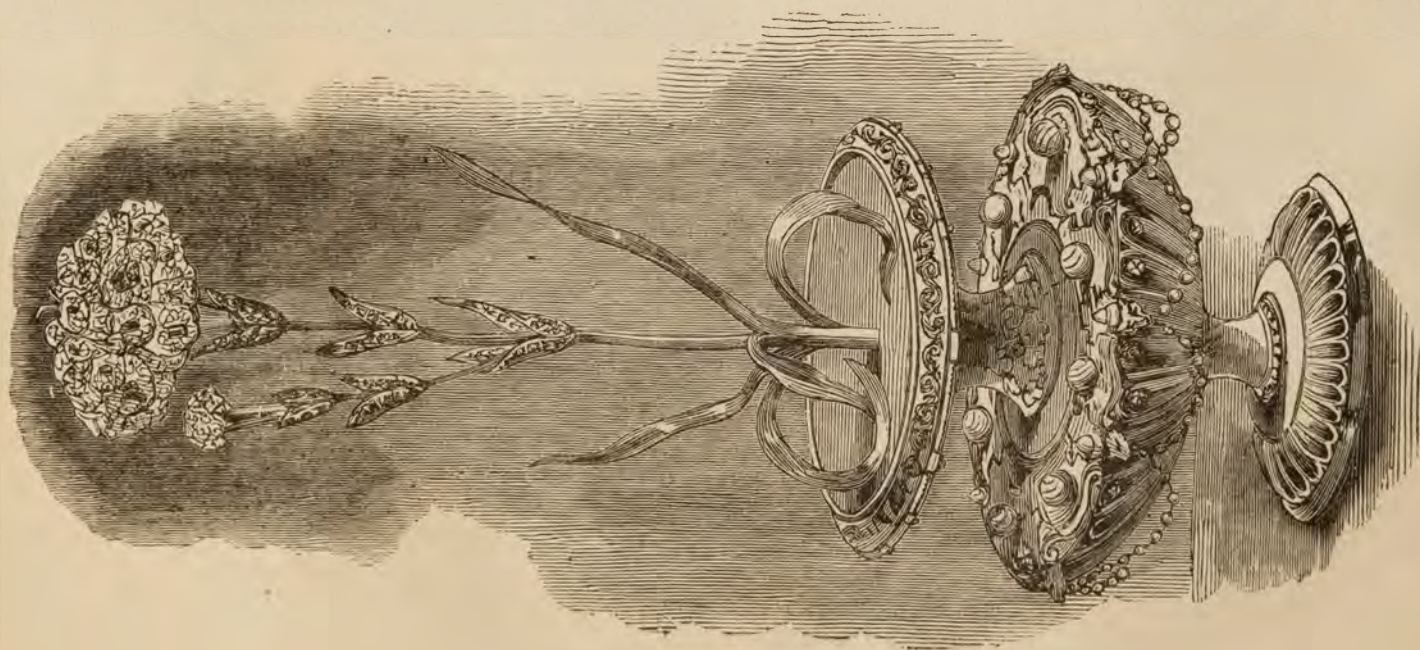
32



33









32



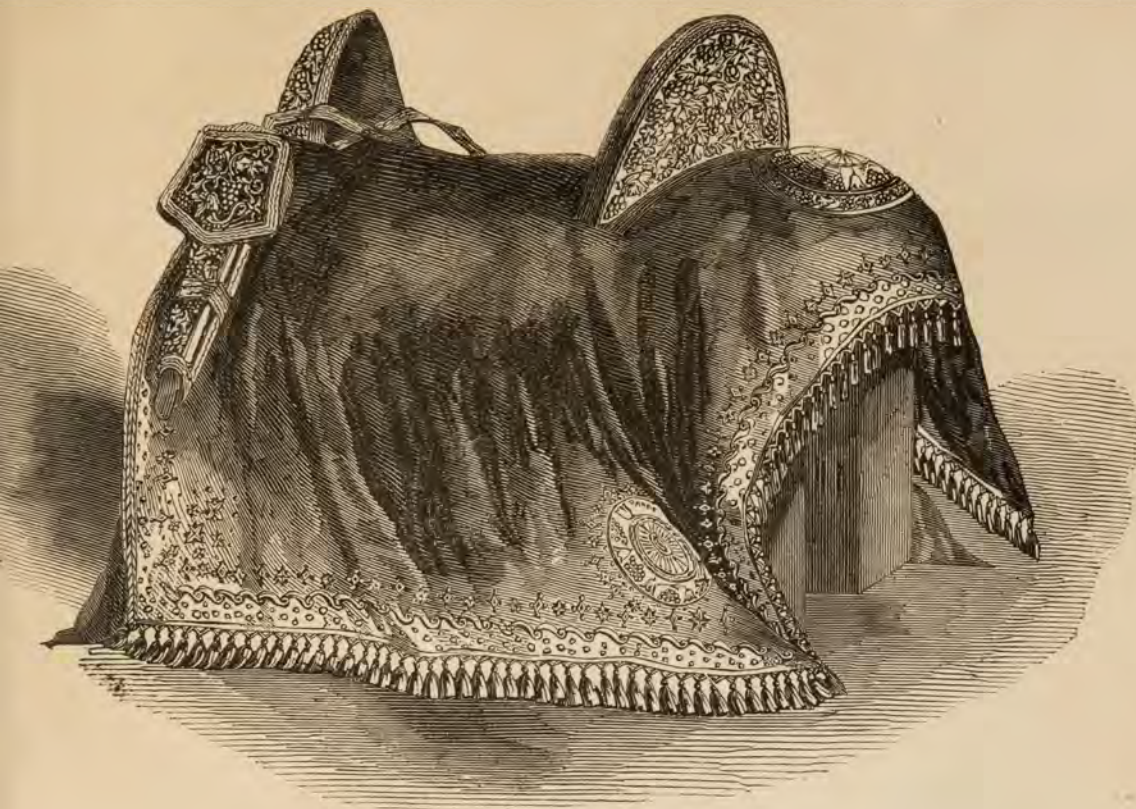
33

E

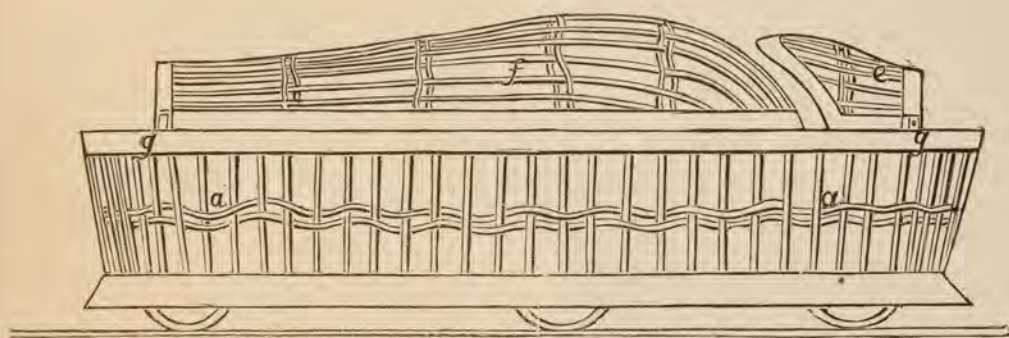


34

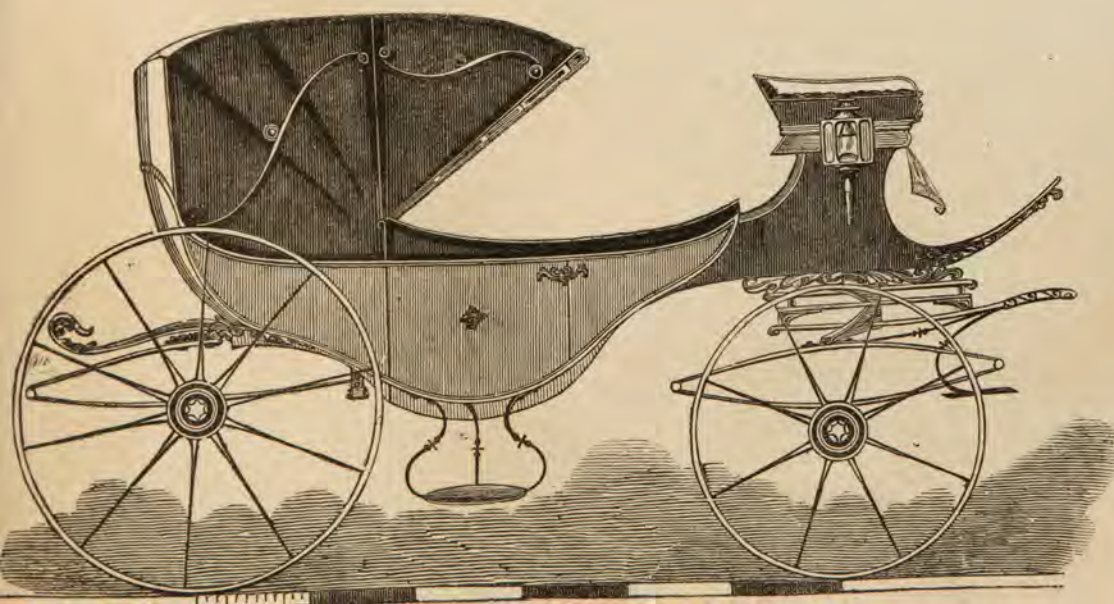




35



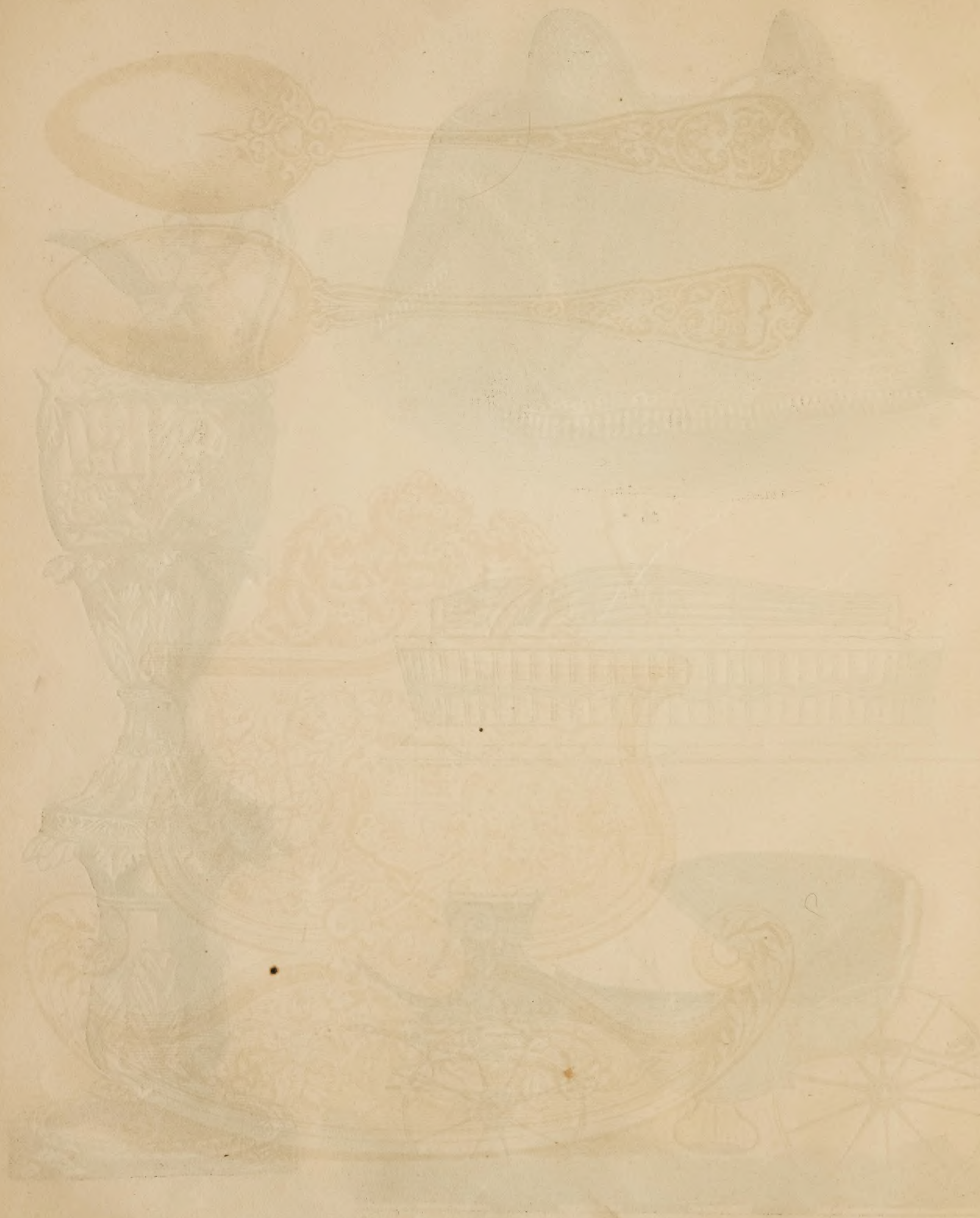
36

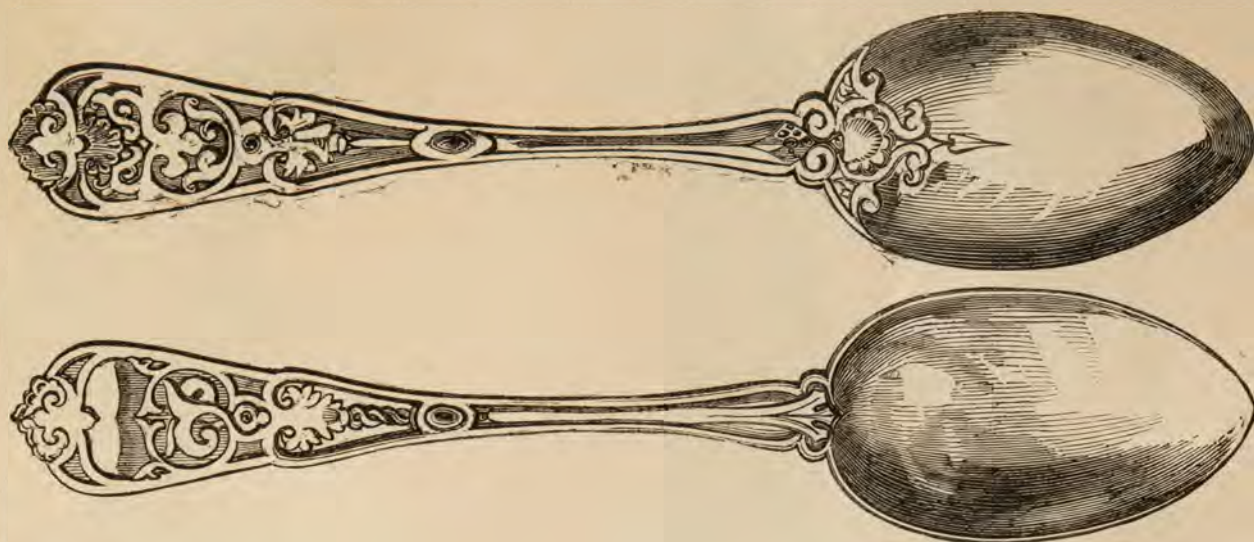


37



38





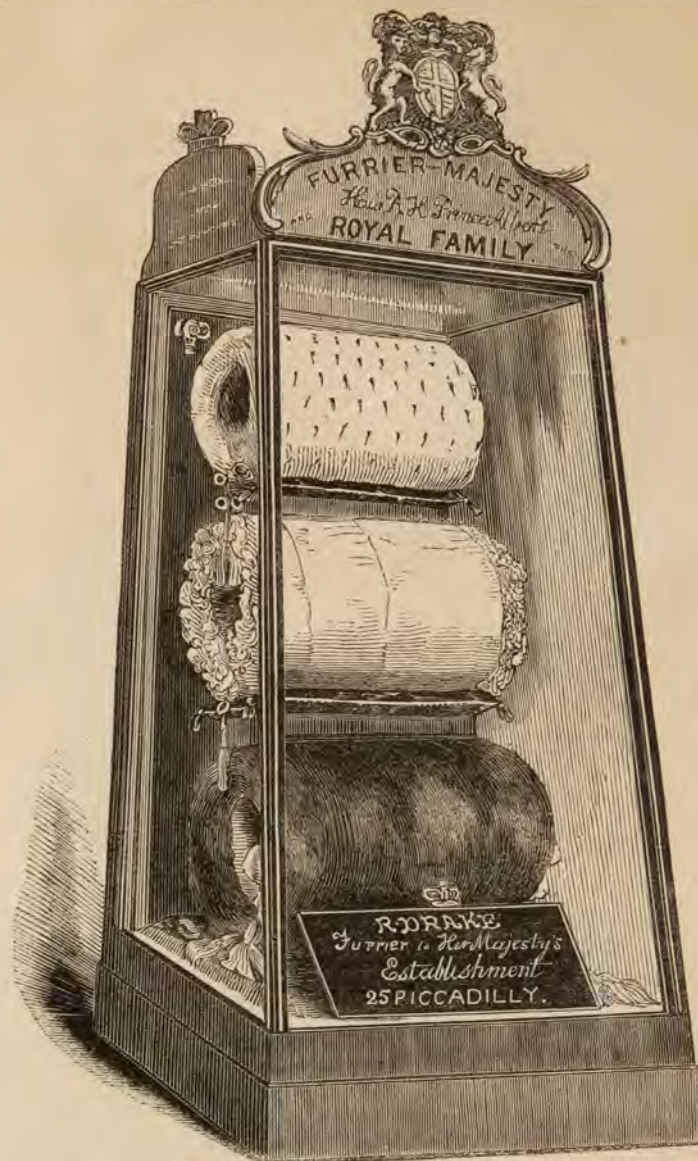
39



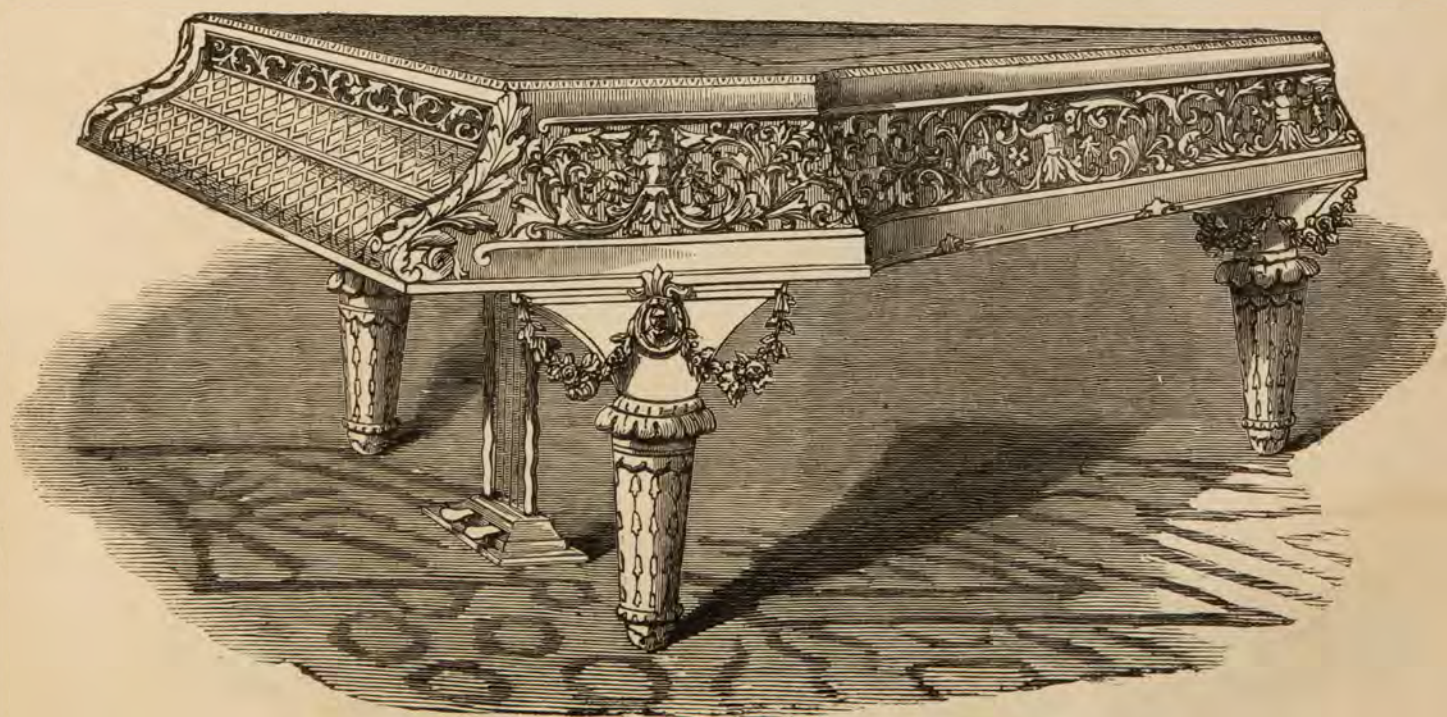
40



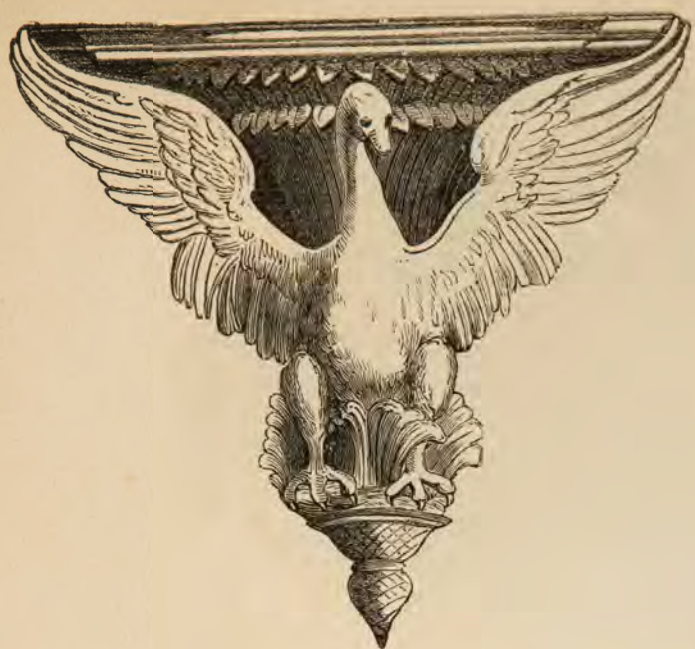
41



42



43



44



45



46



47

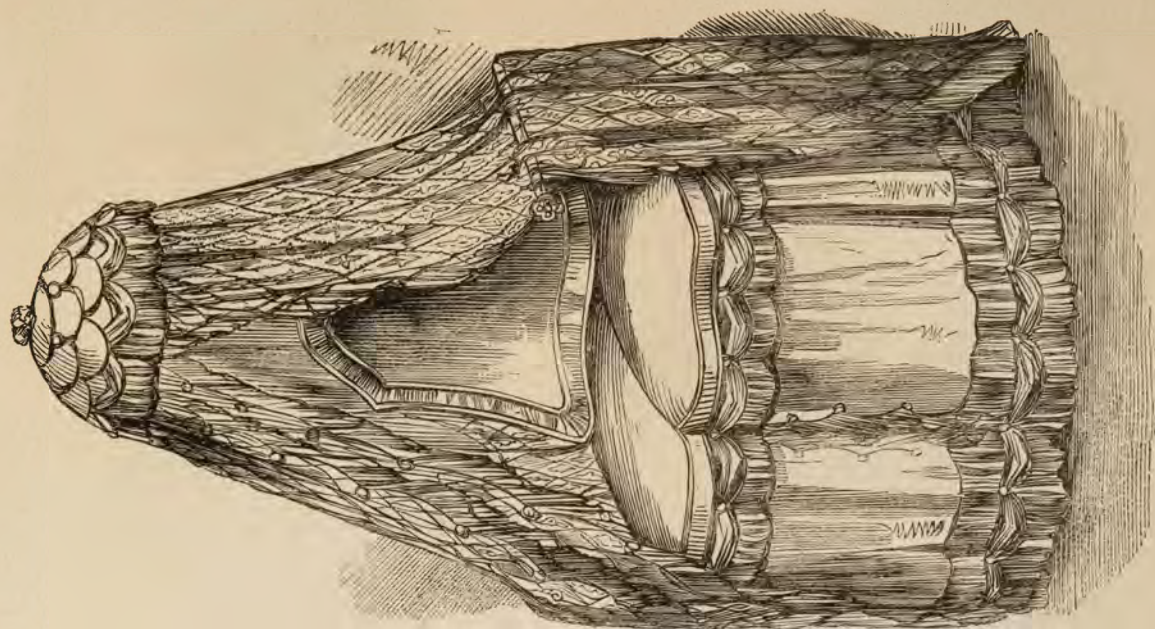
F



48



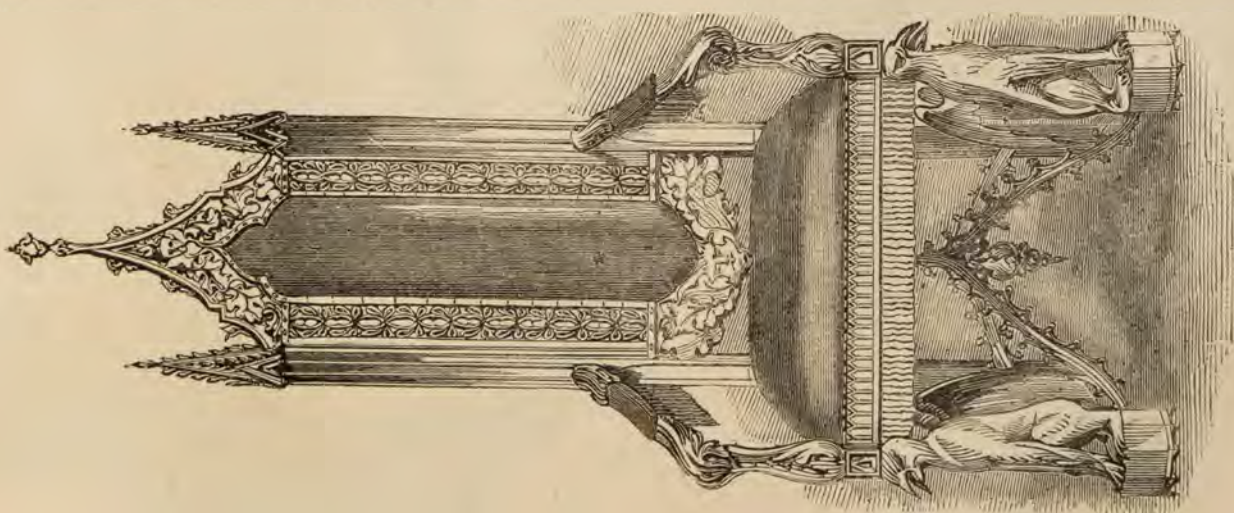
49



52

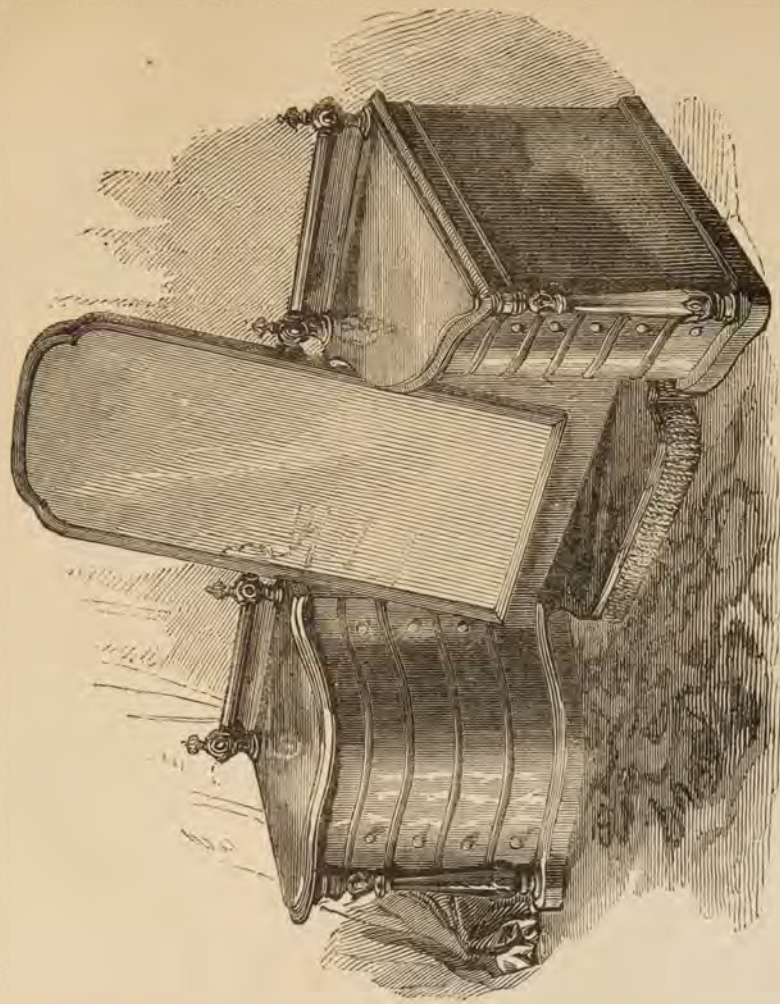


51

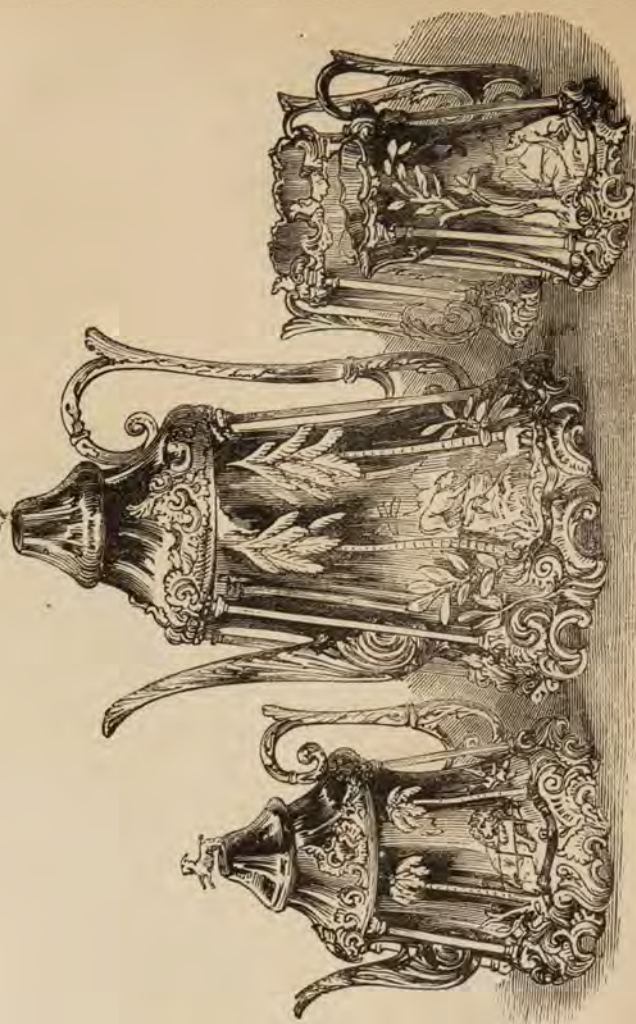


50

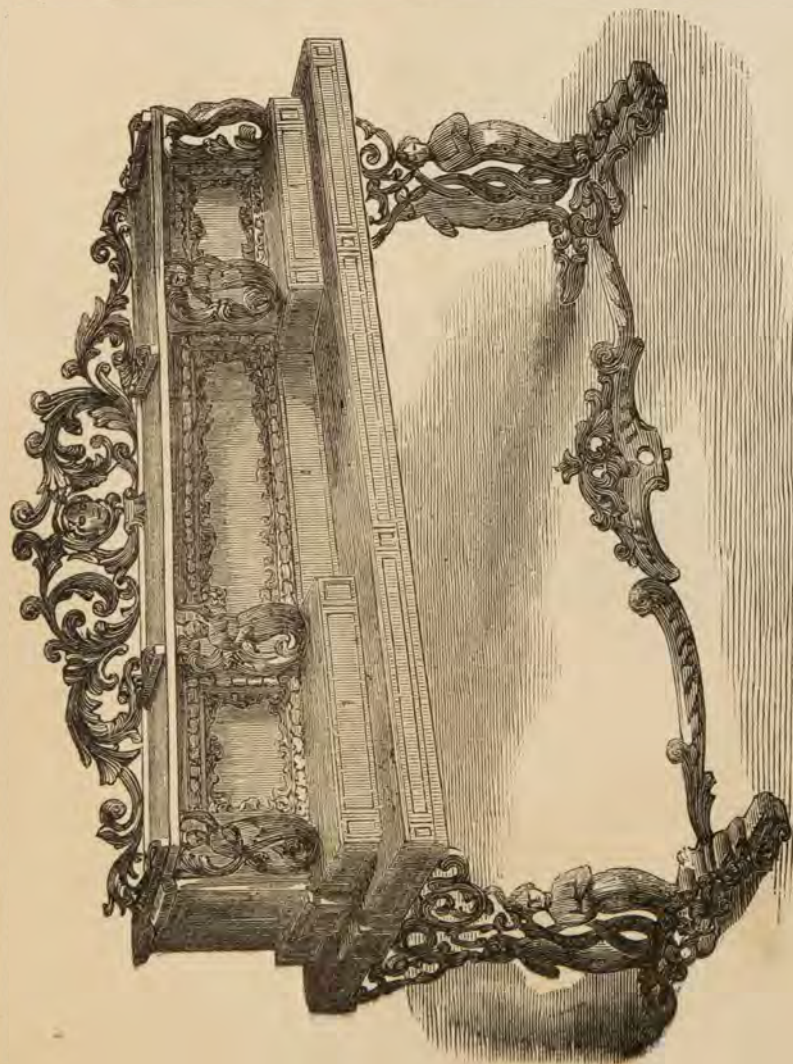




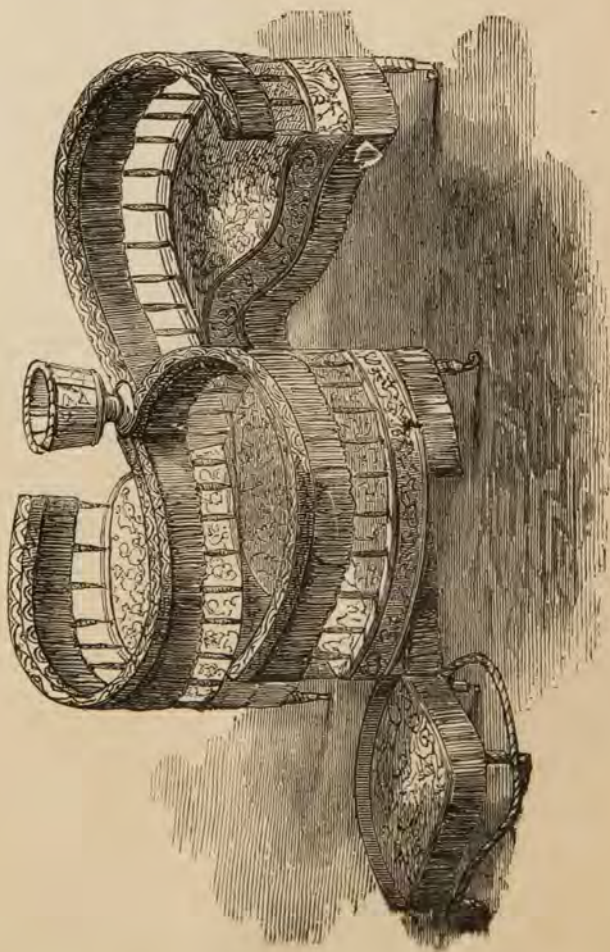
54



56



53



55





58

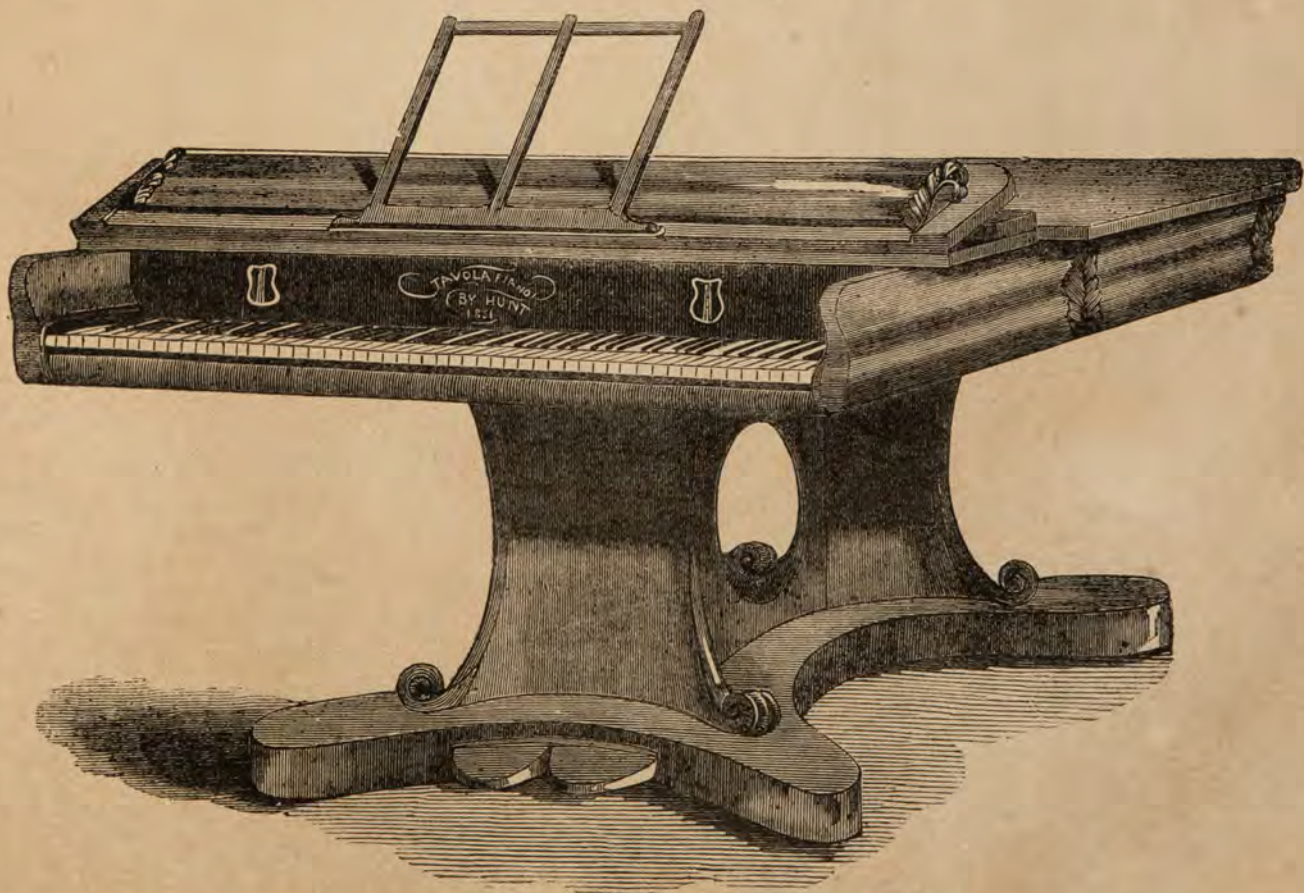


59



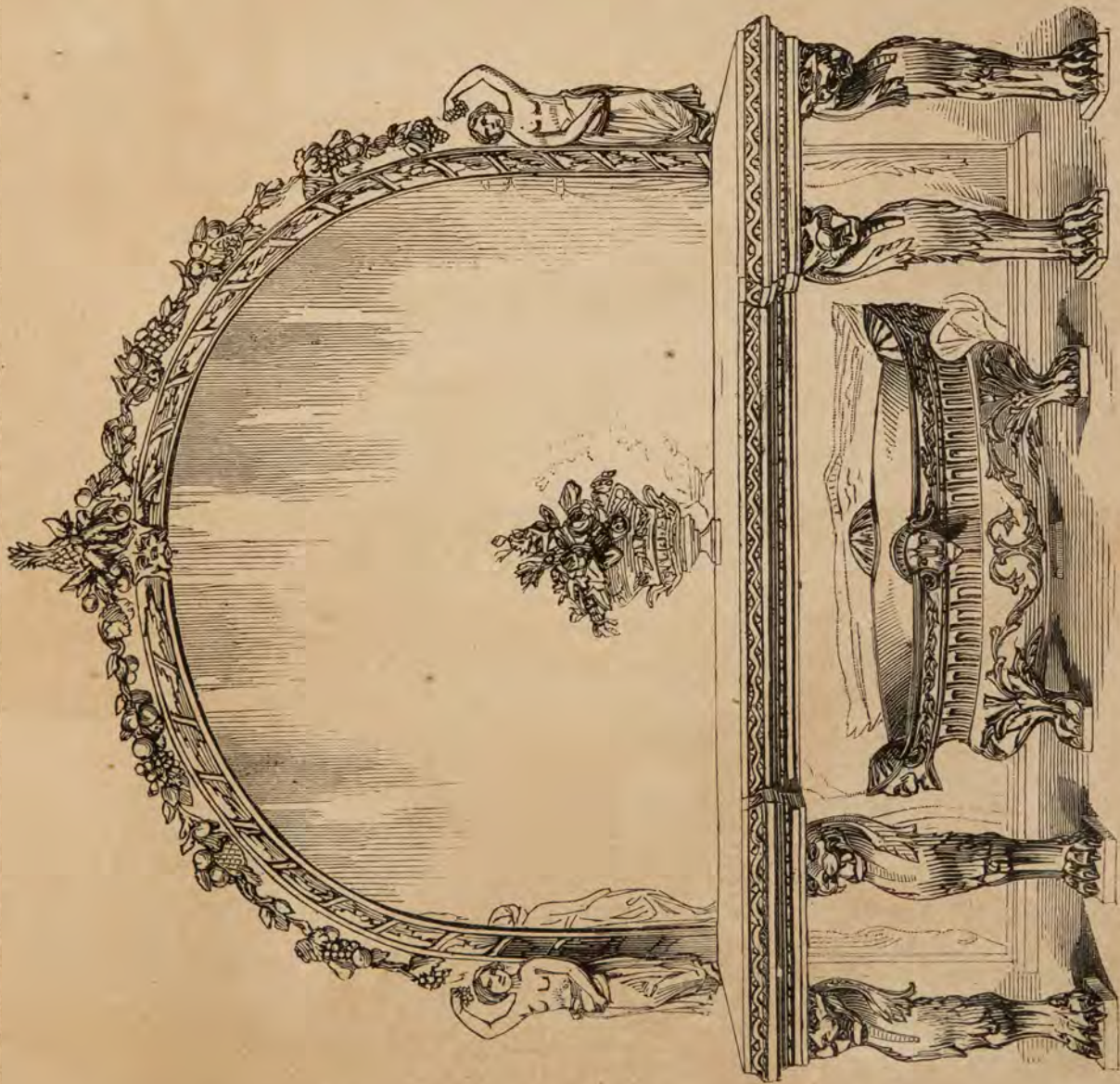


60

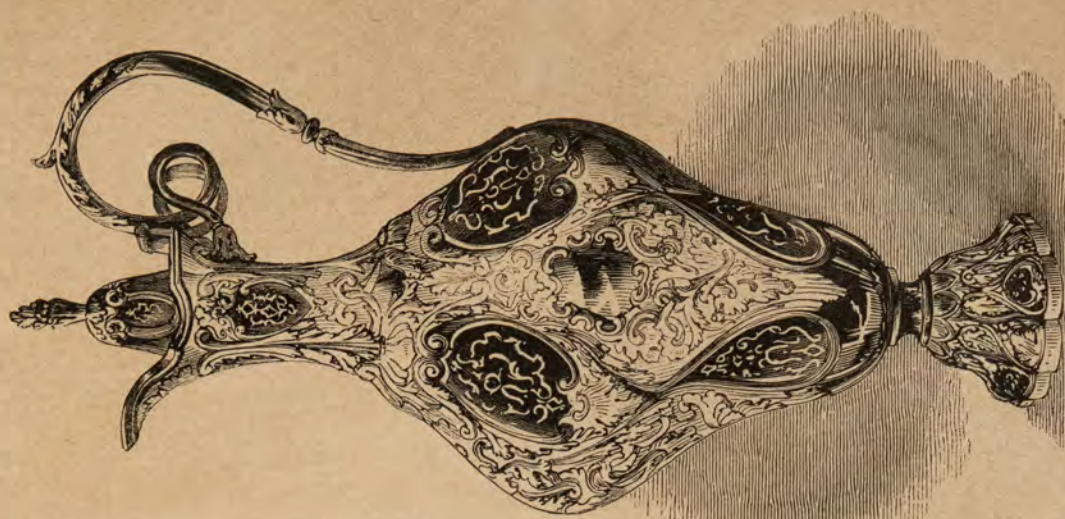


61

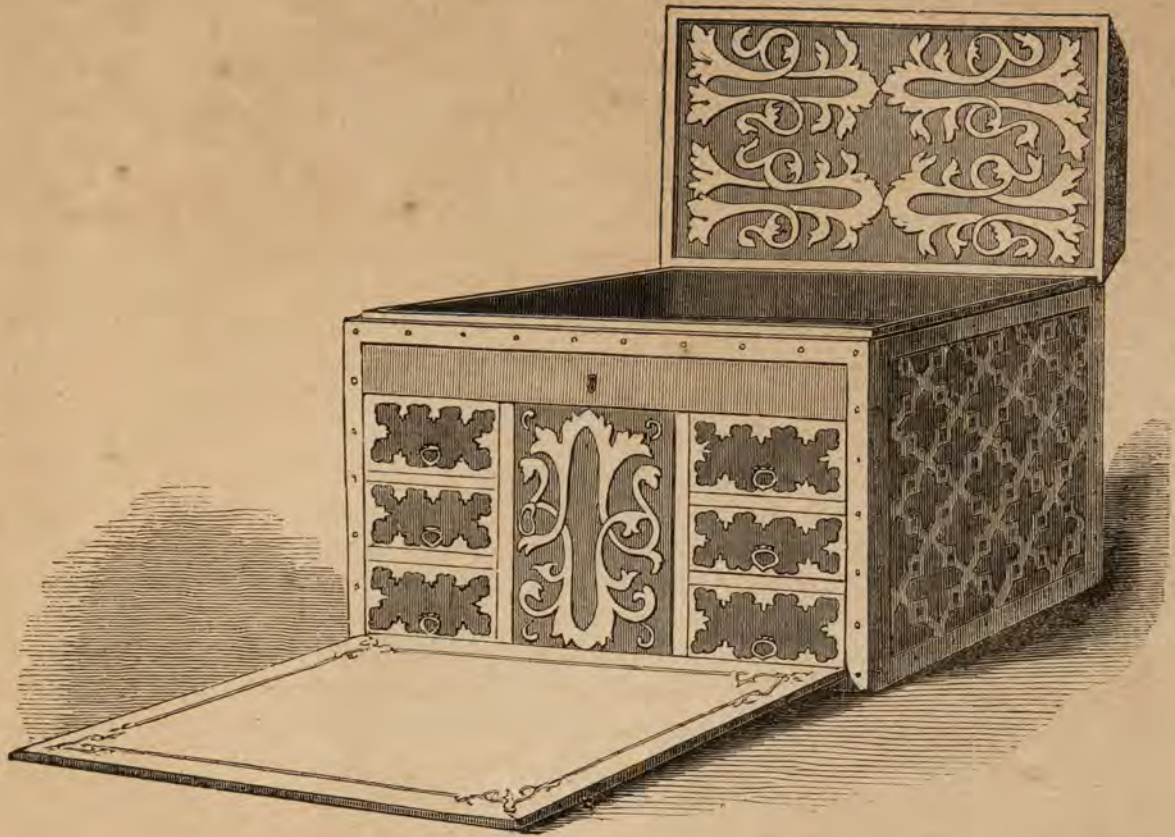




62



63



64

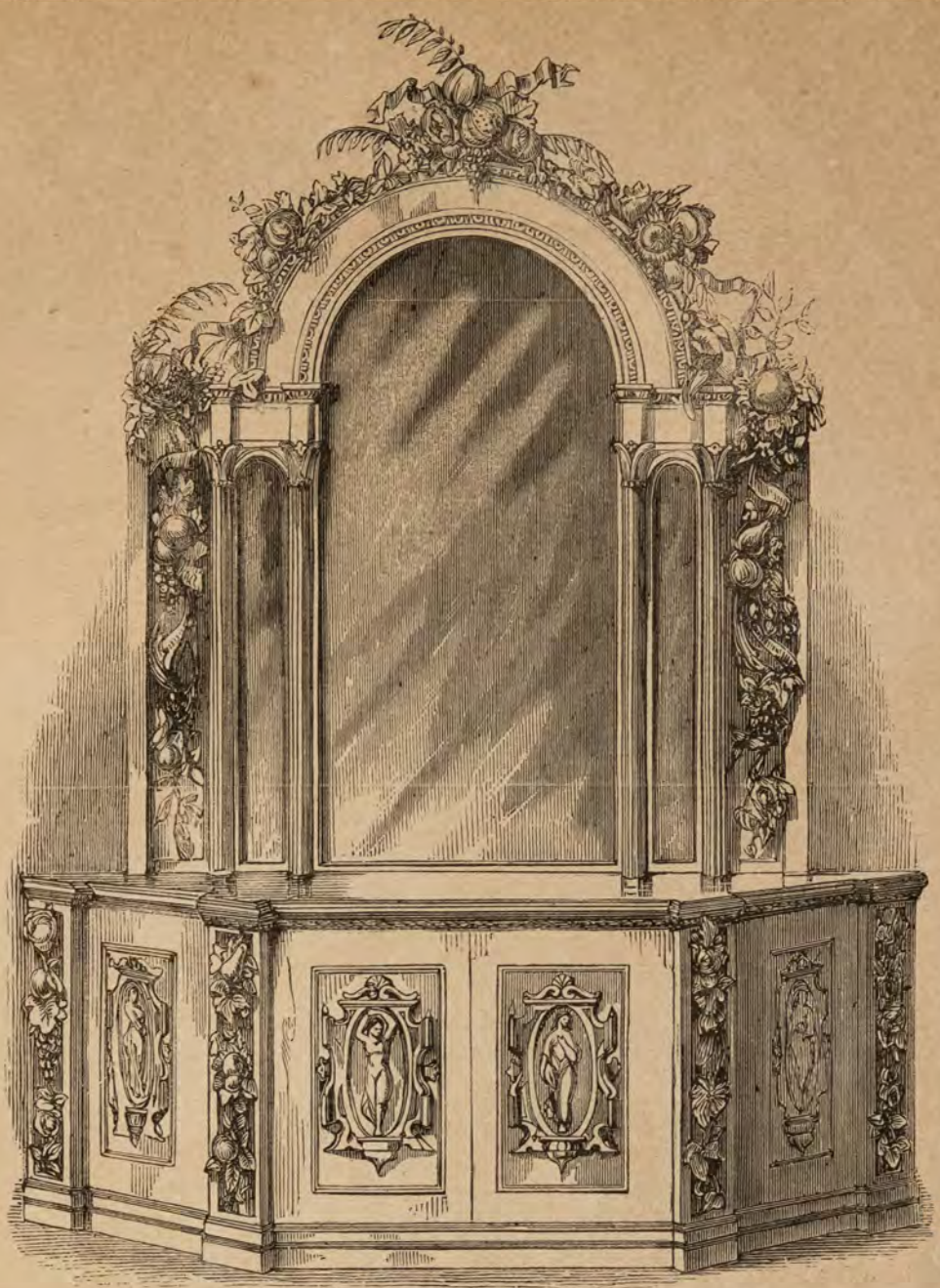


65

H



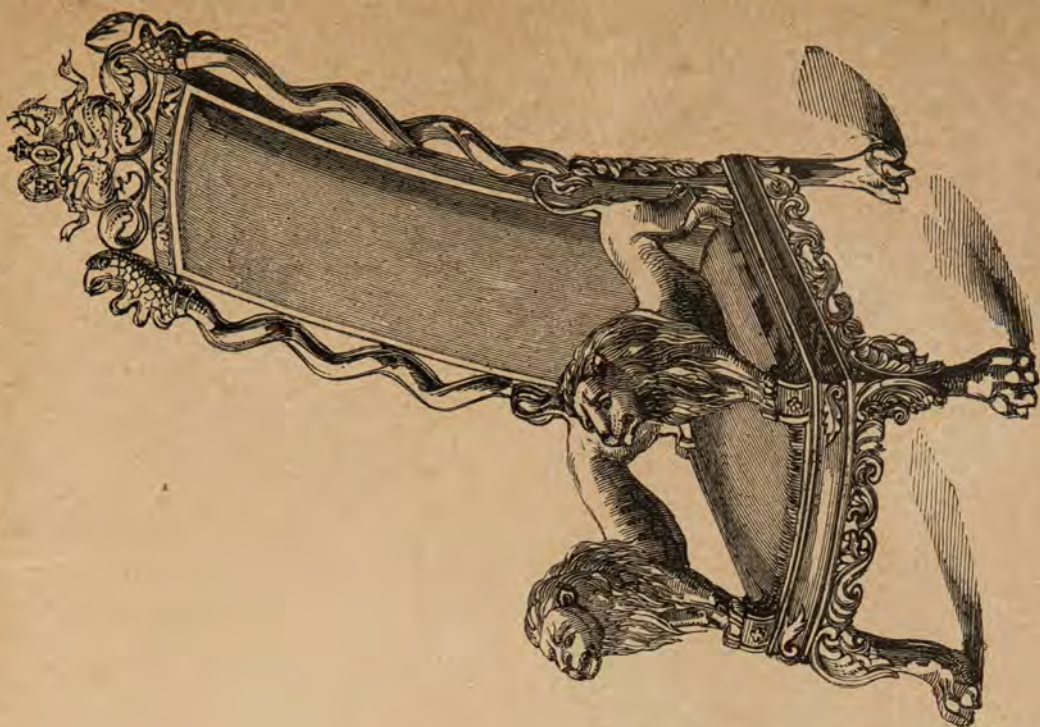
66



67



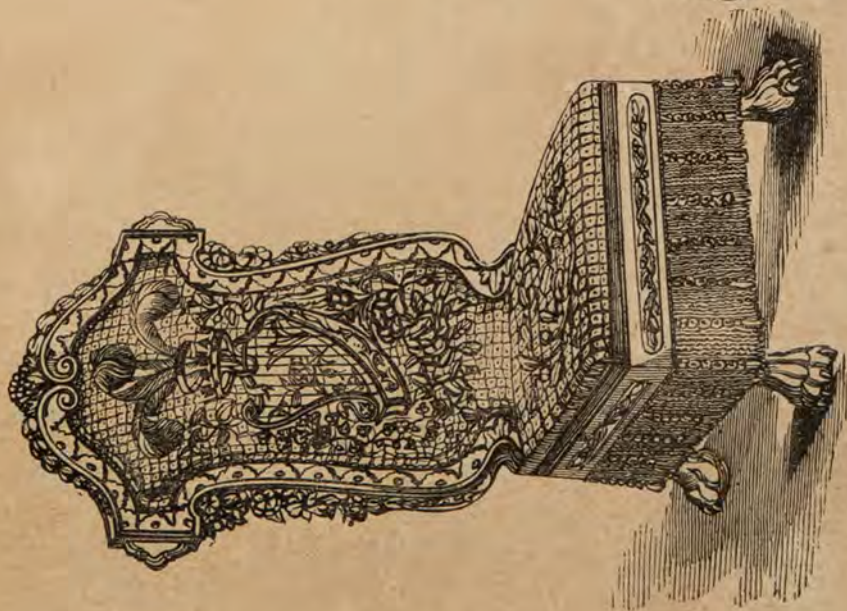
68



71



70



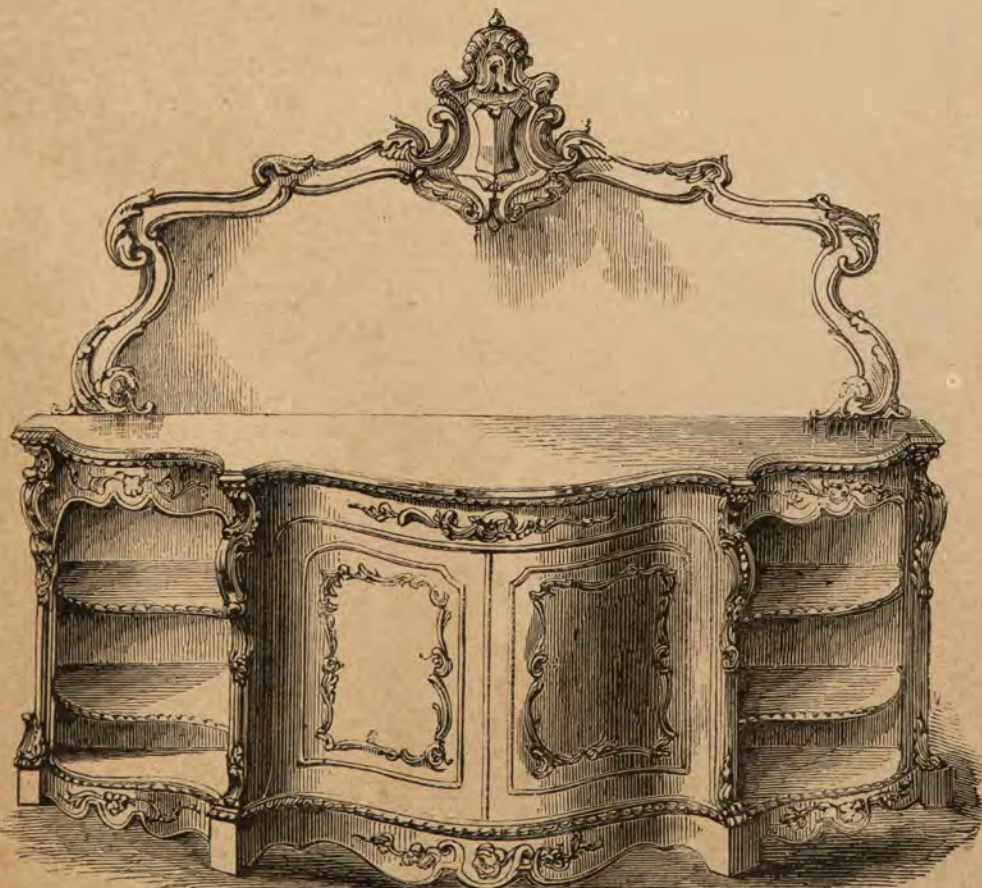
69



72



73



74



75

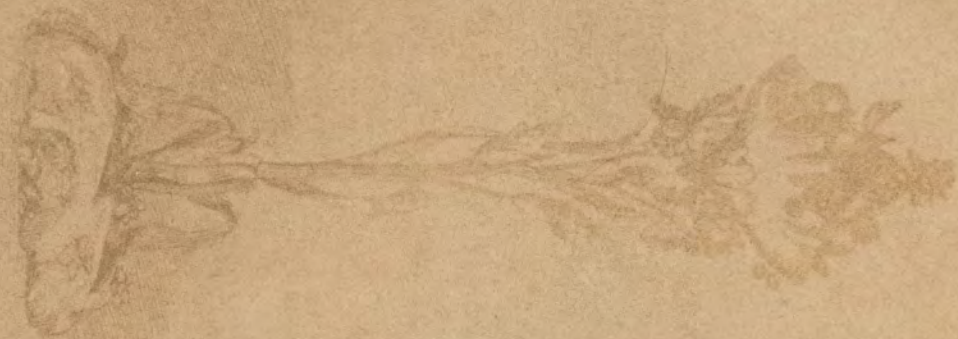


76



K

77





83



82



81



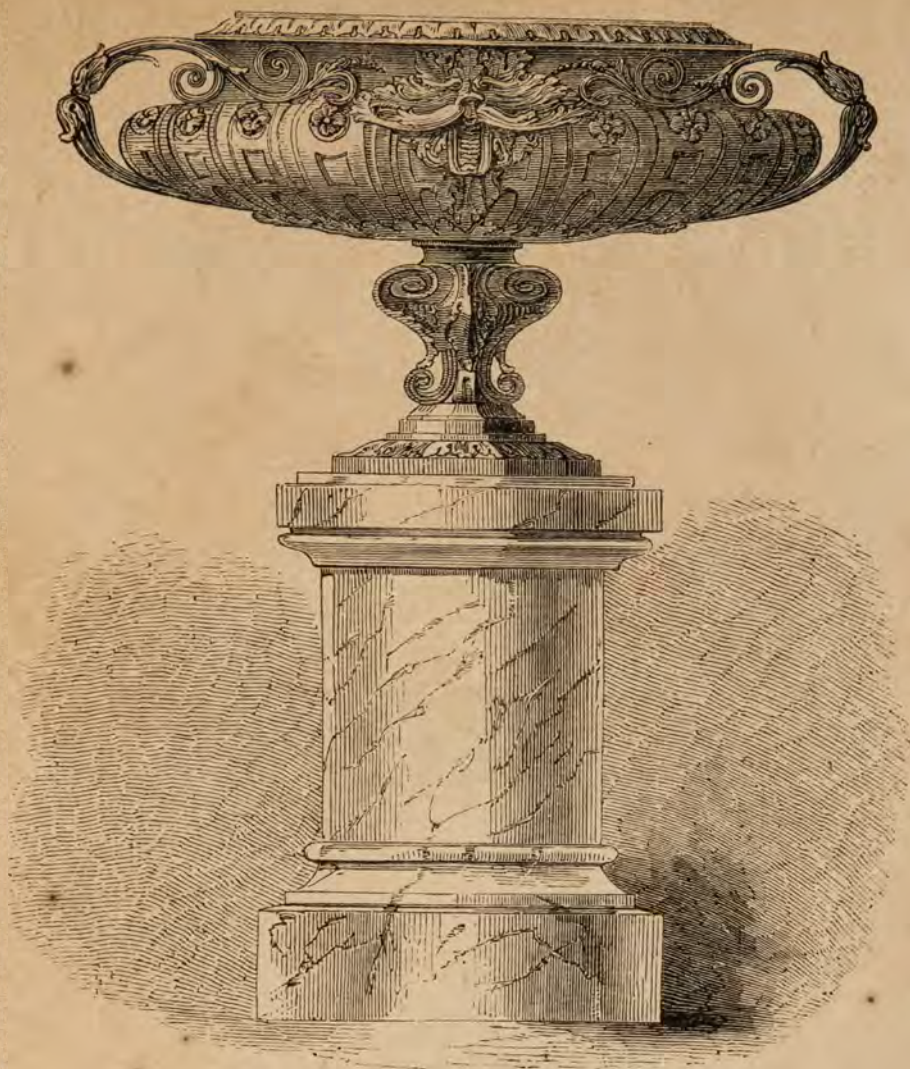


82

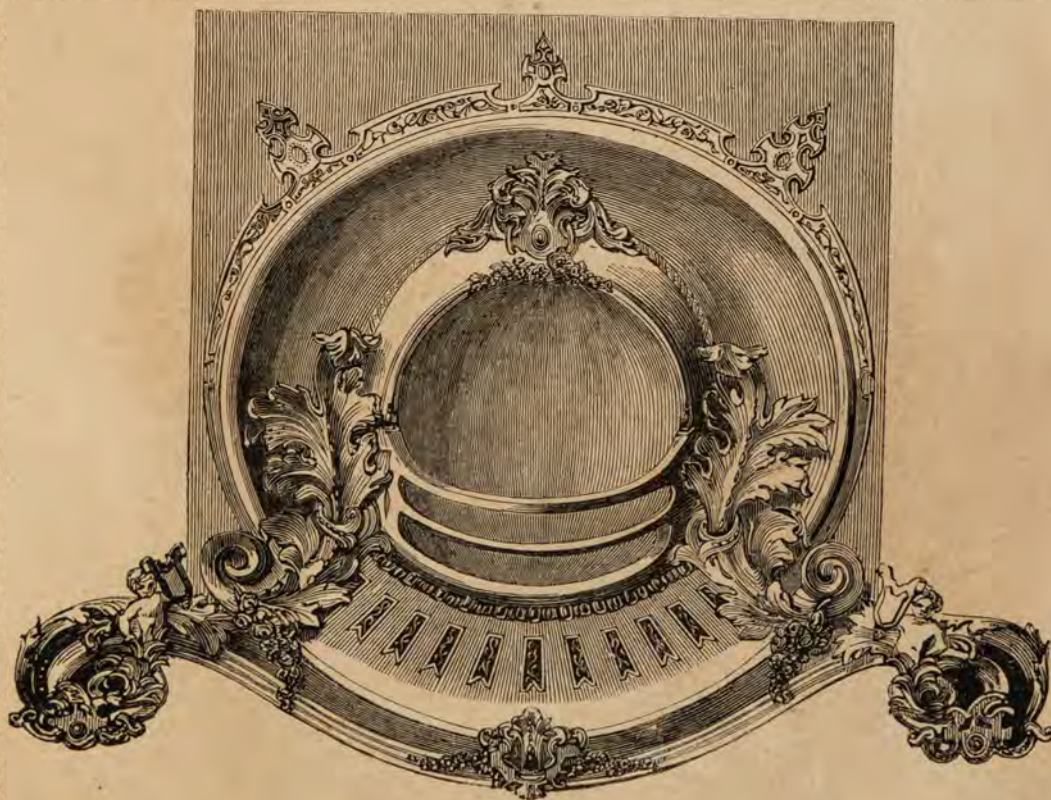


81





83



81









86



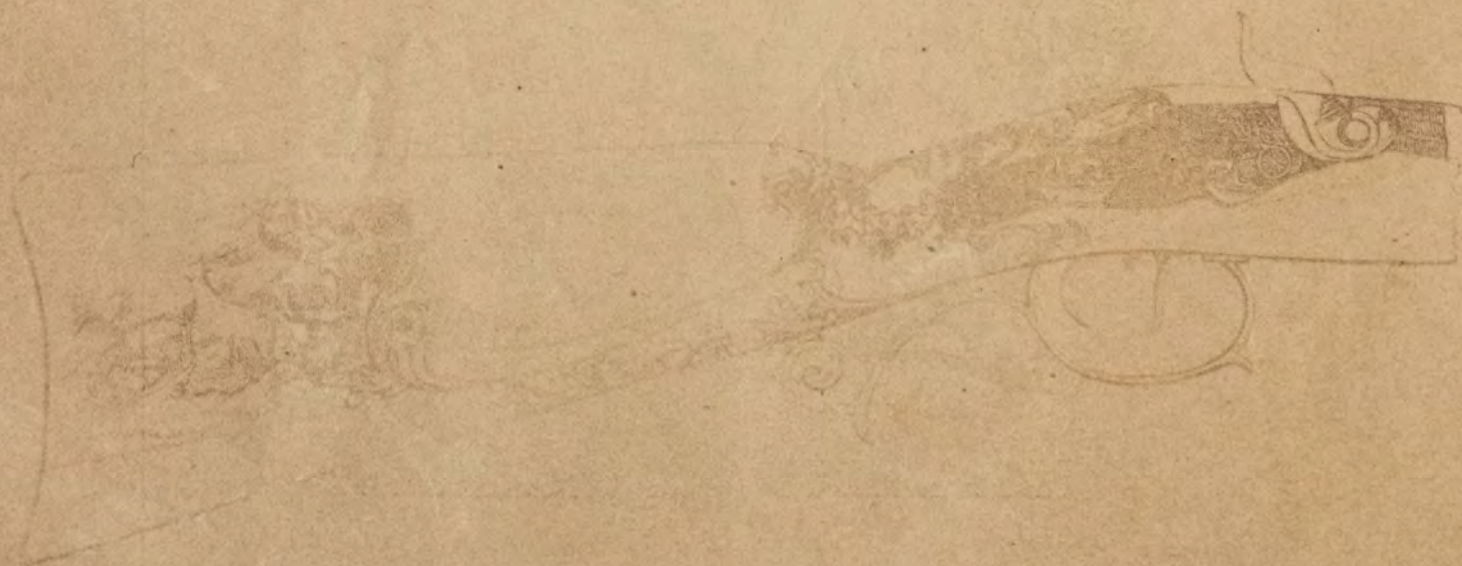
87



88



89





90



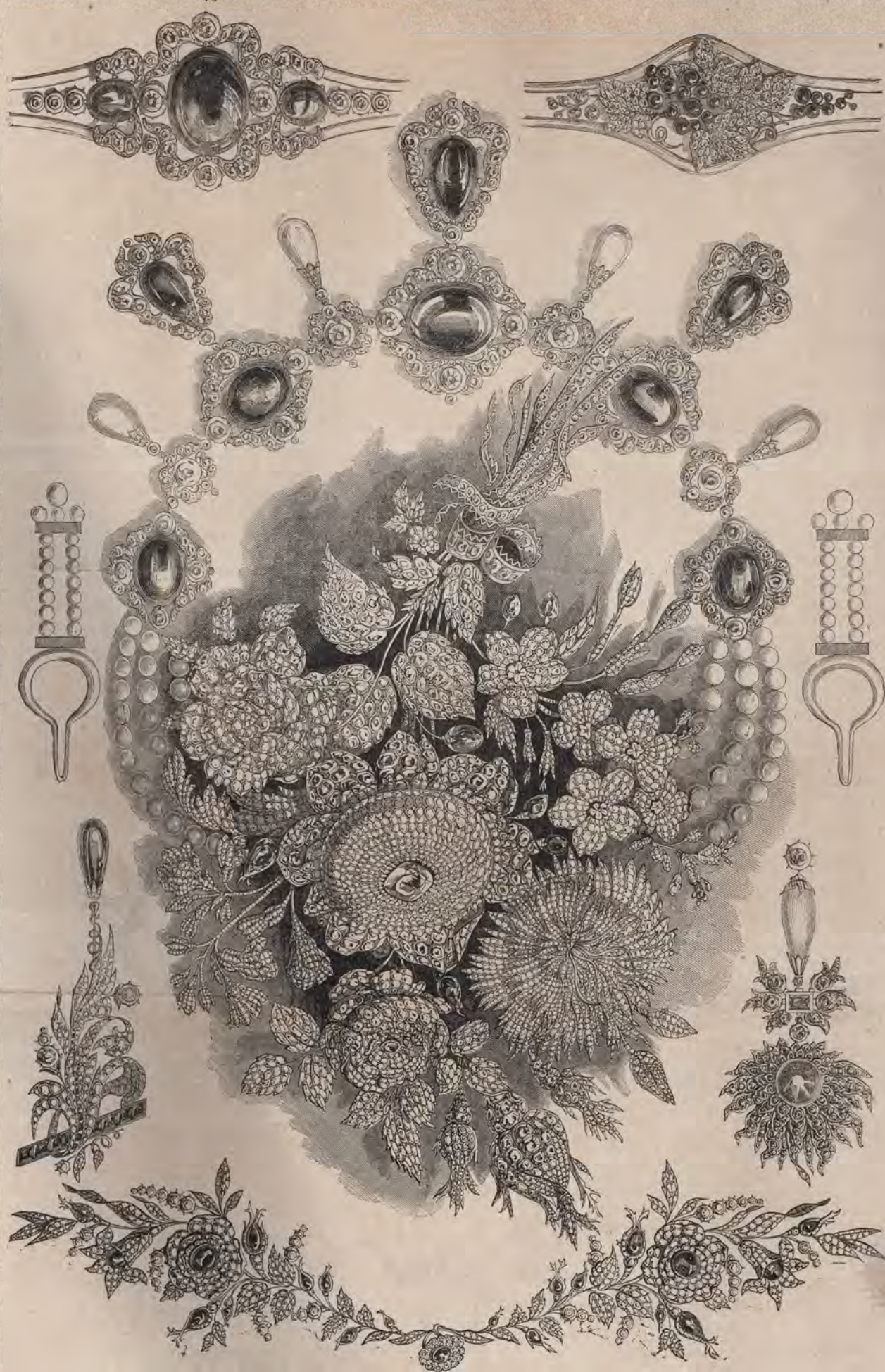




96



98





95



96

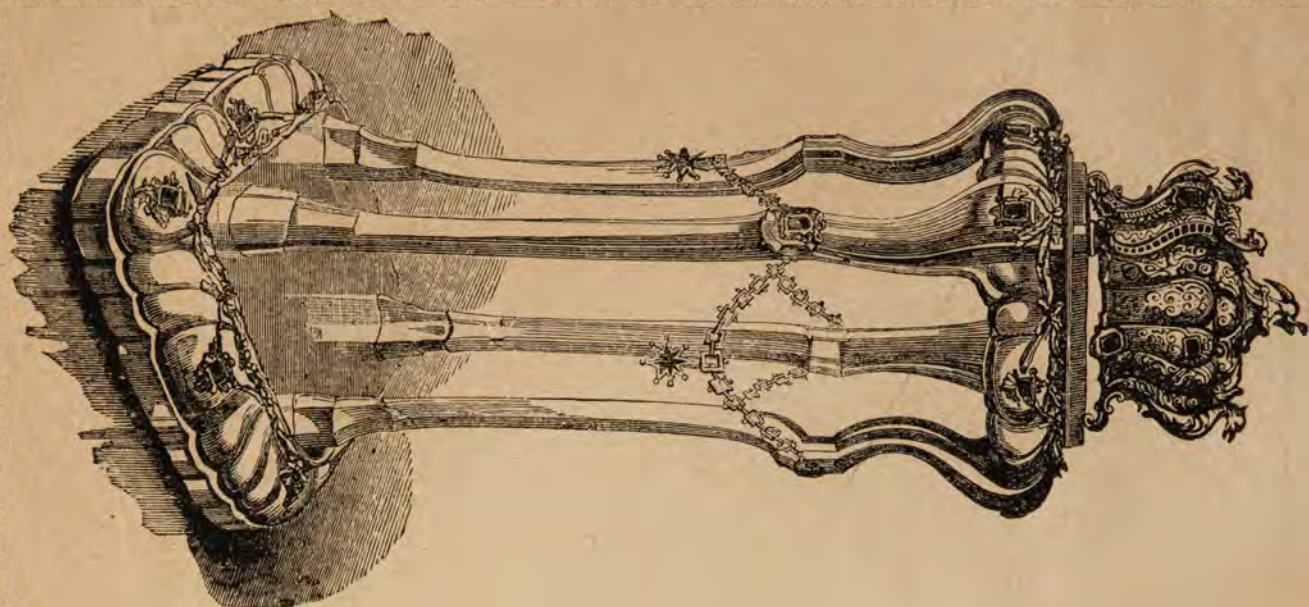


97

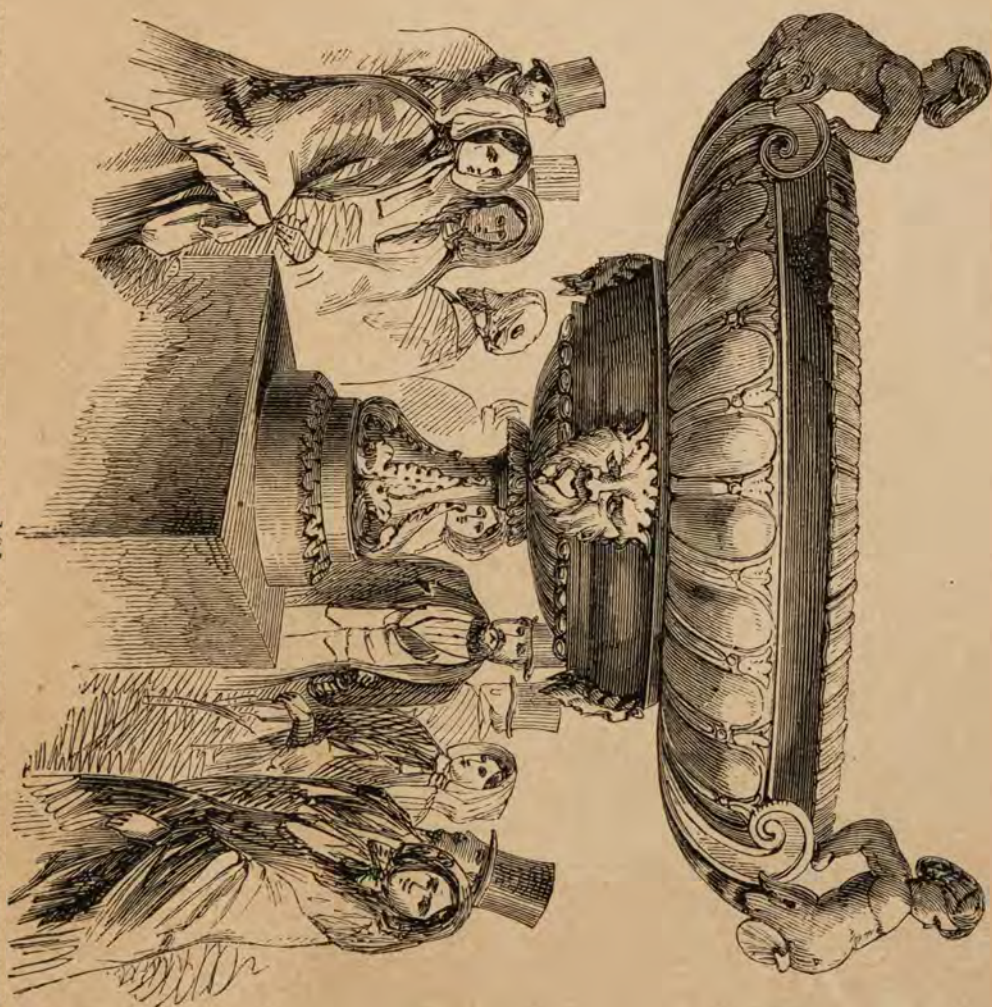


98

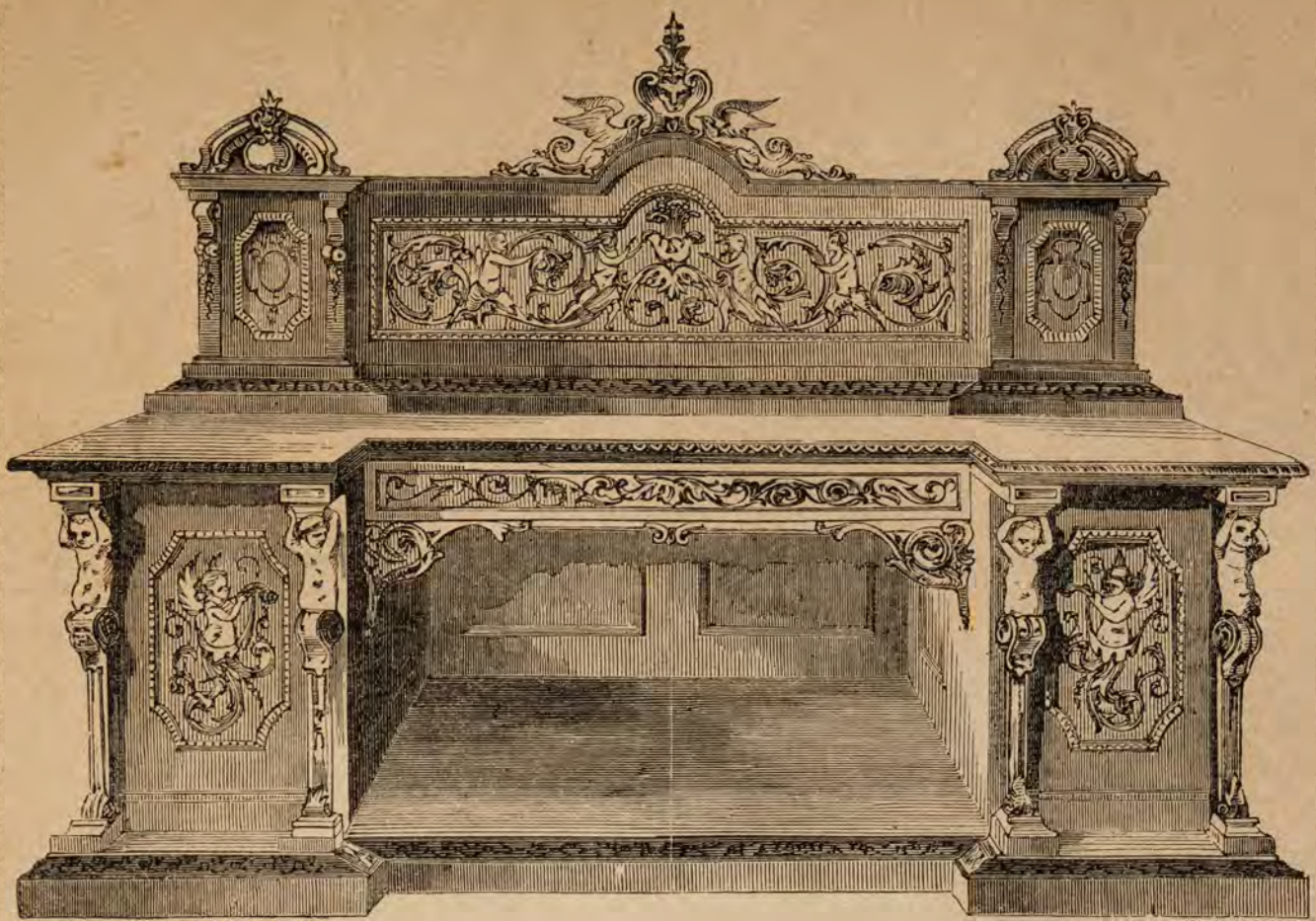




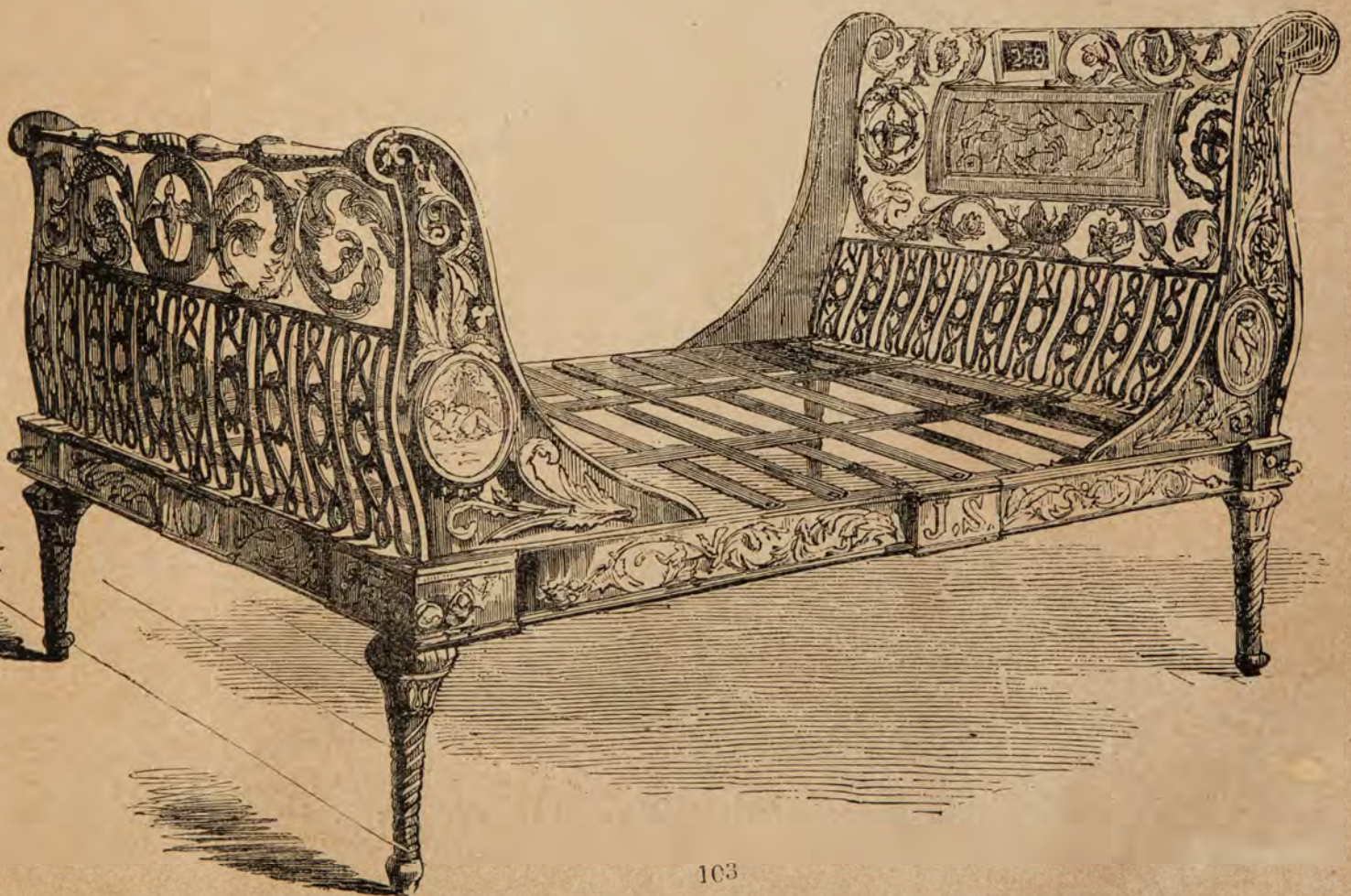
100



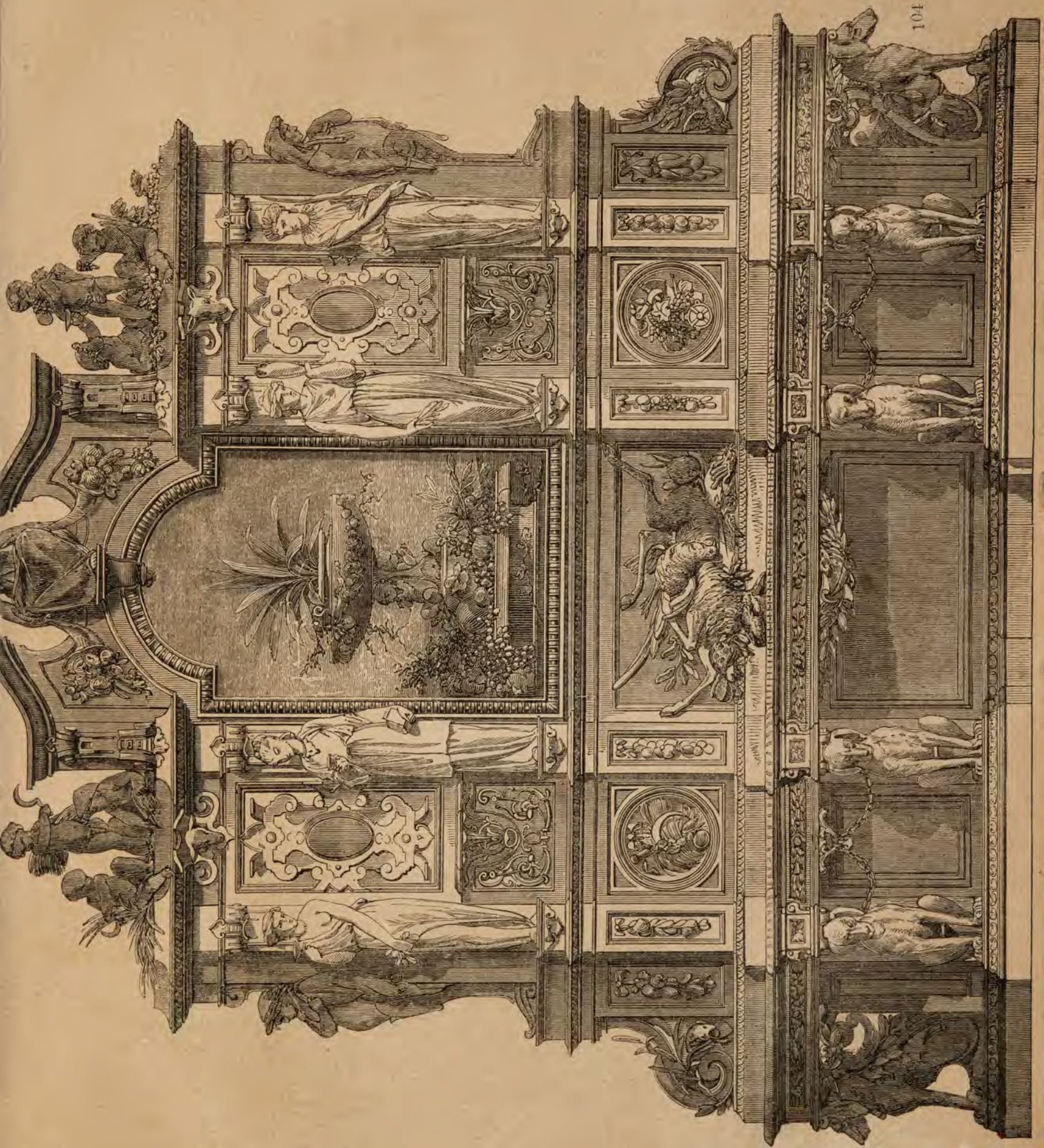
101



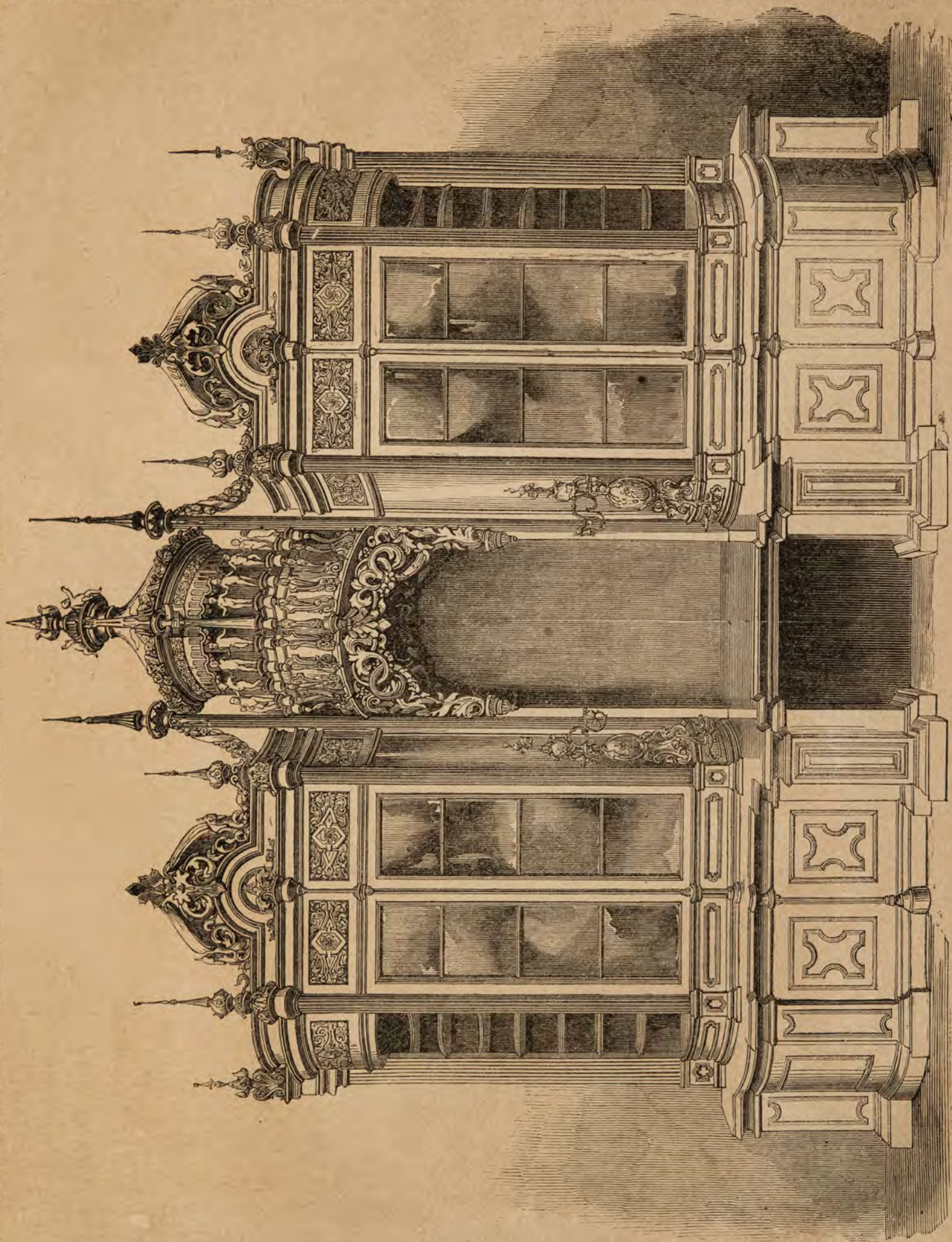
102



103









107



108

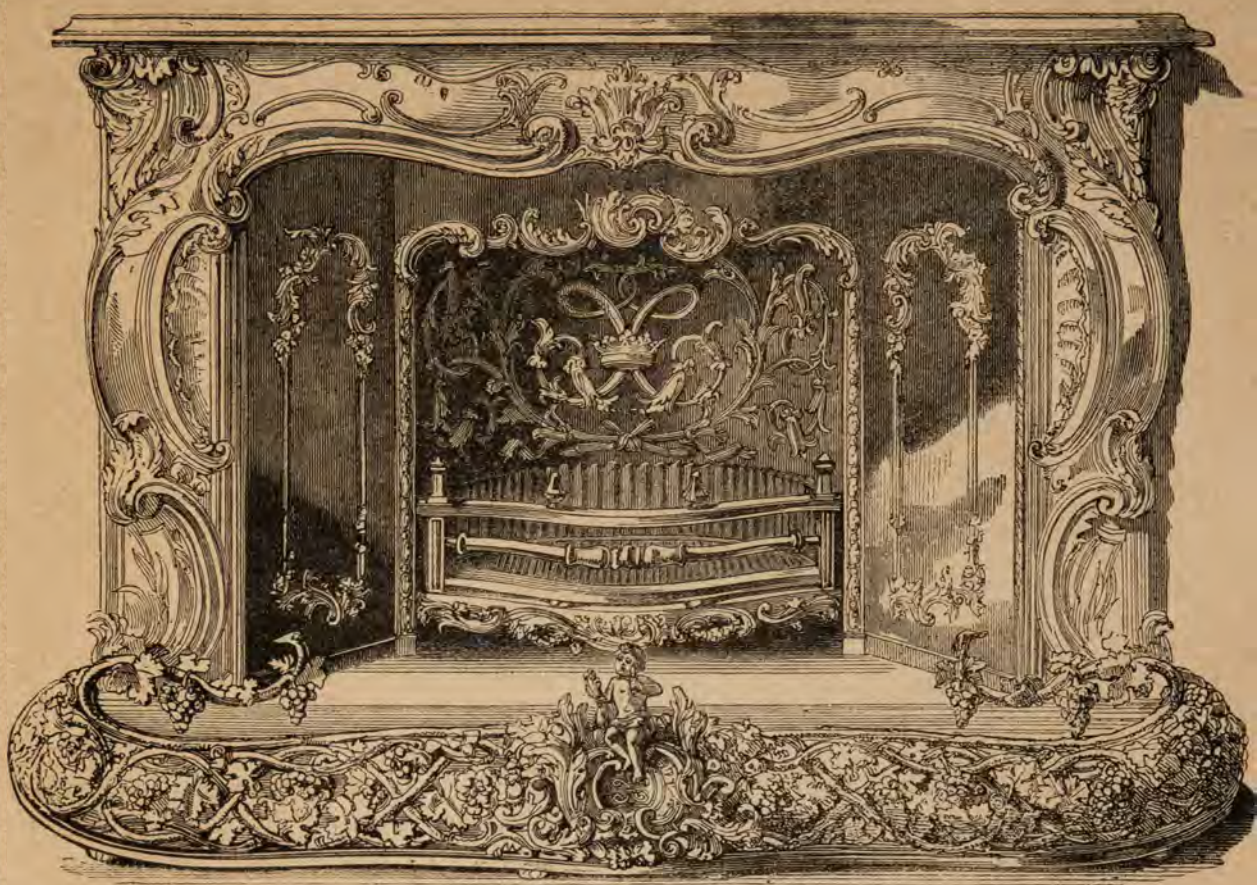


109

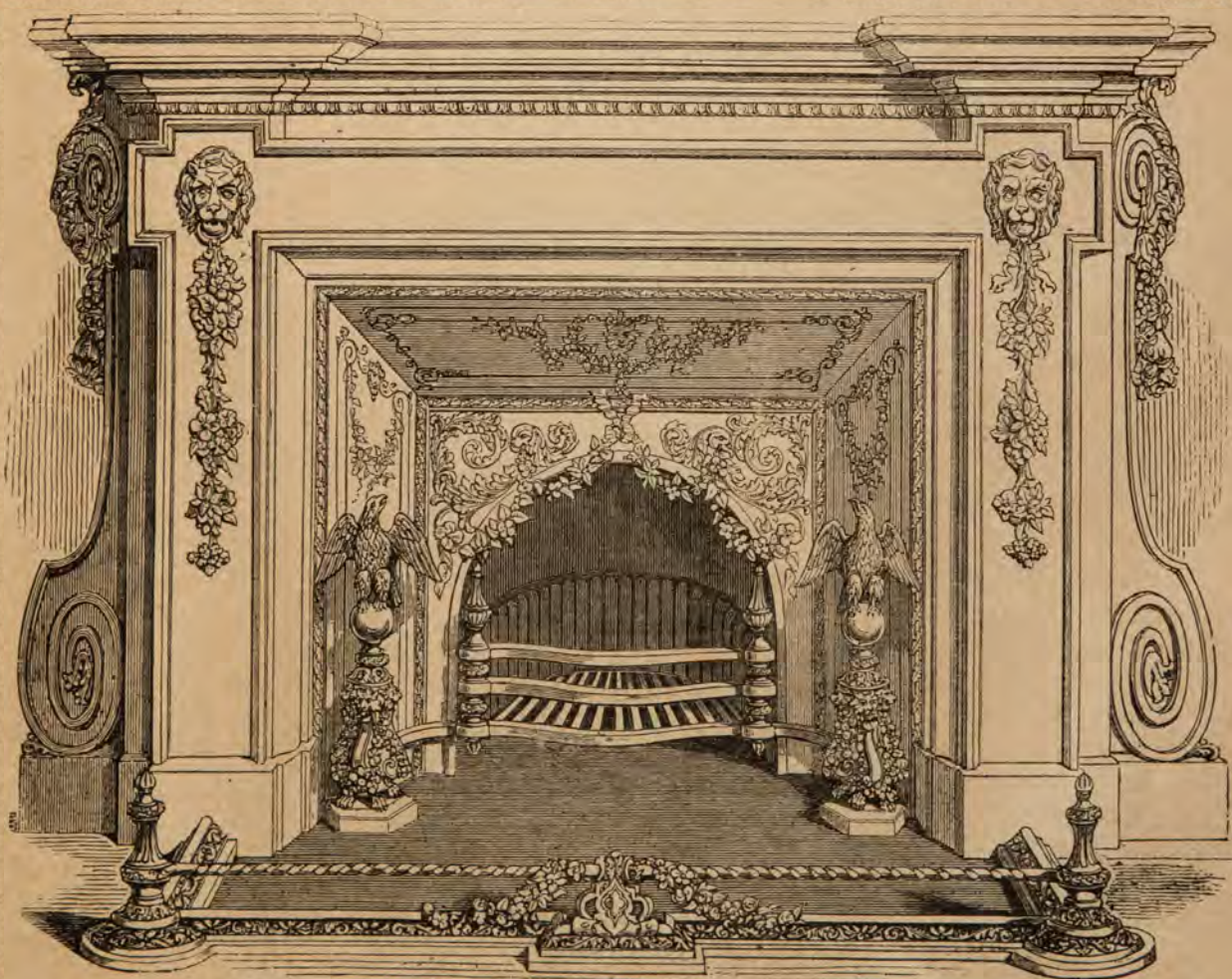


110



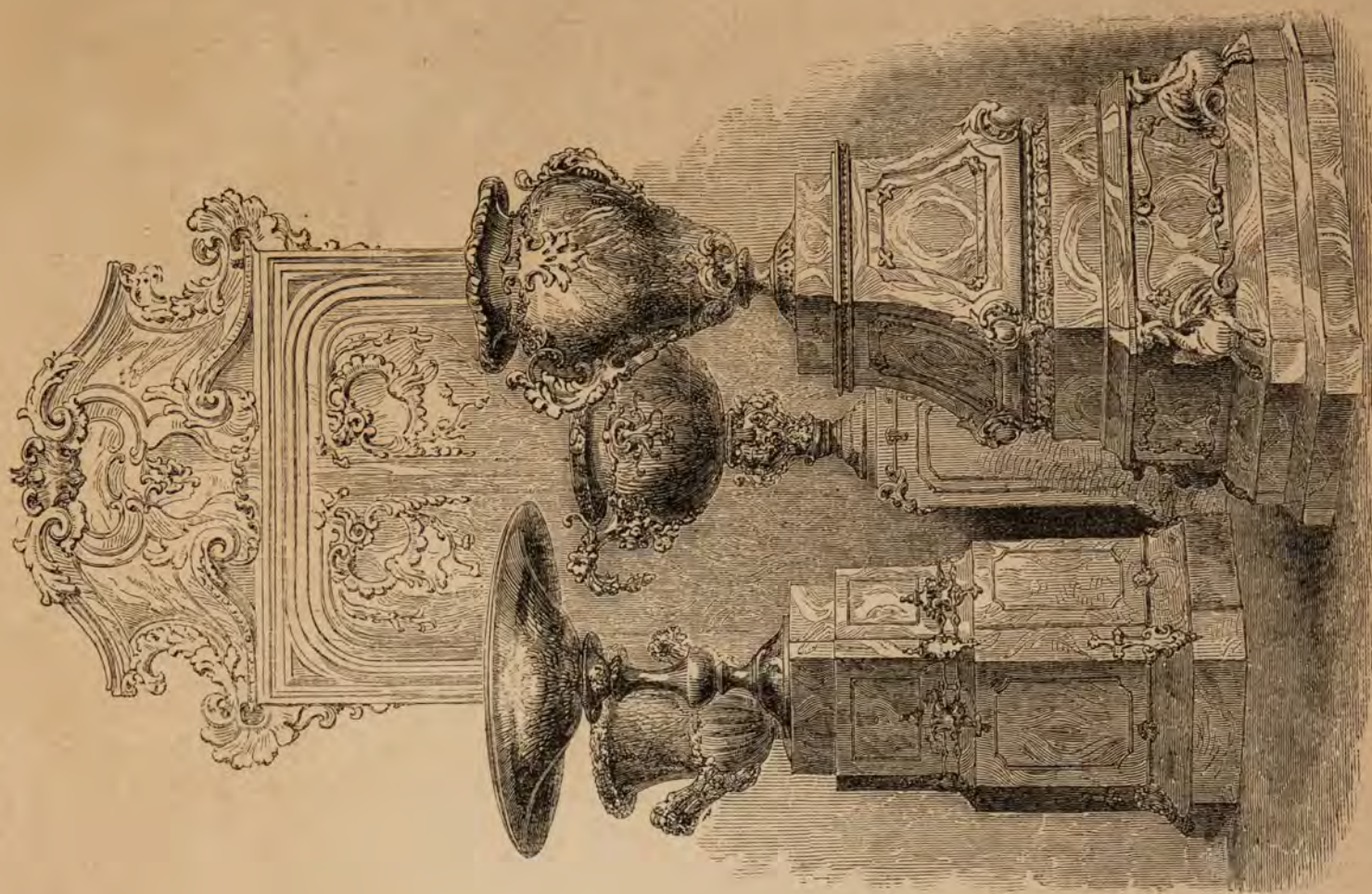
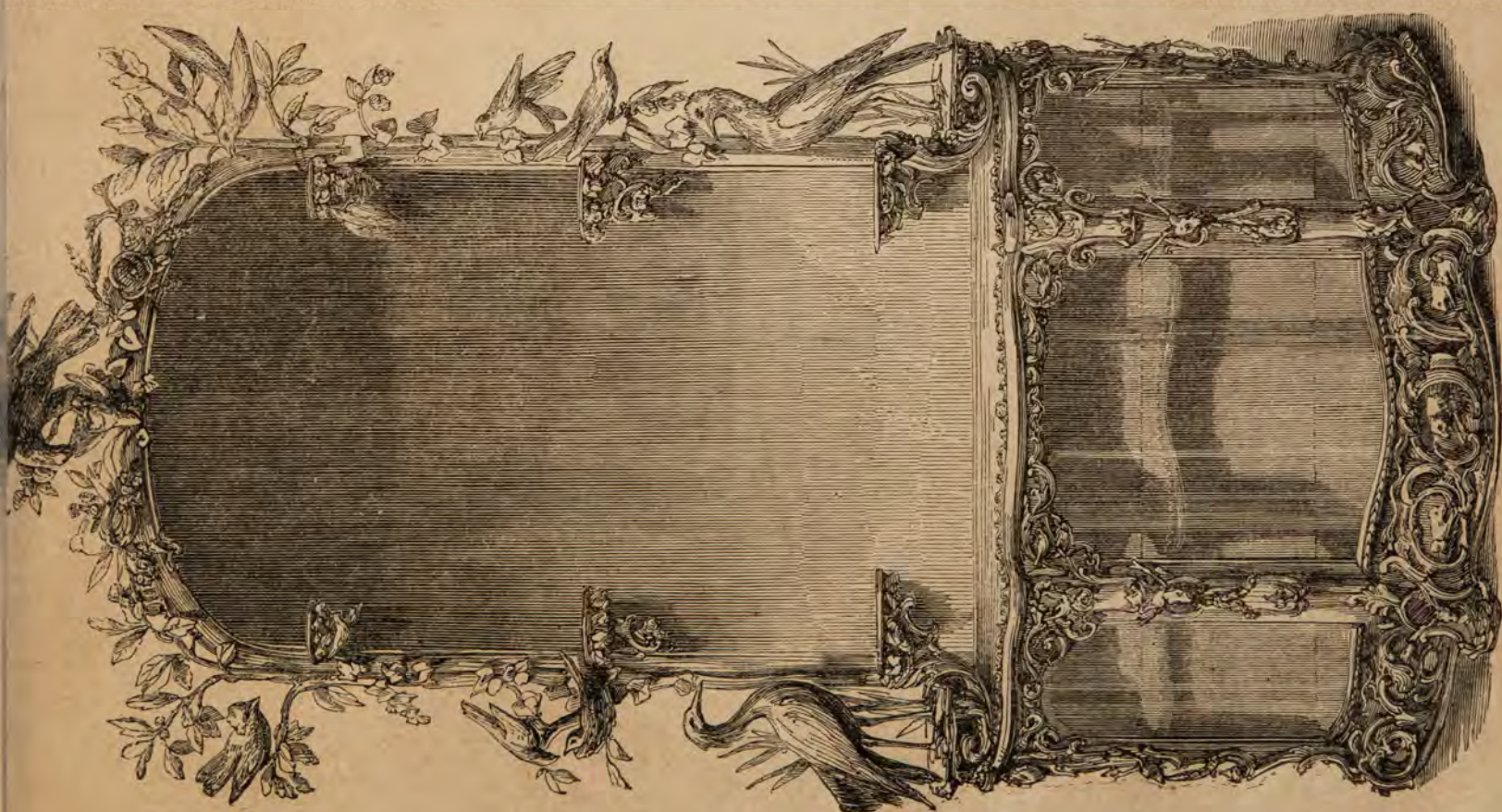


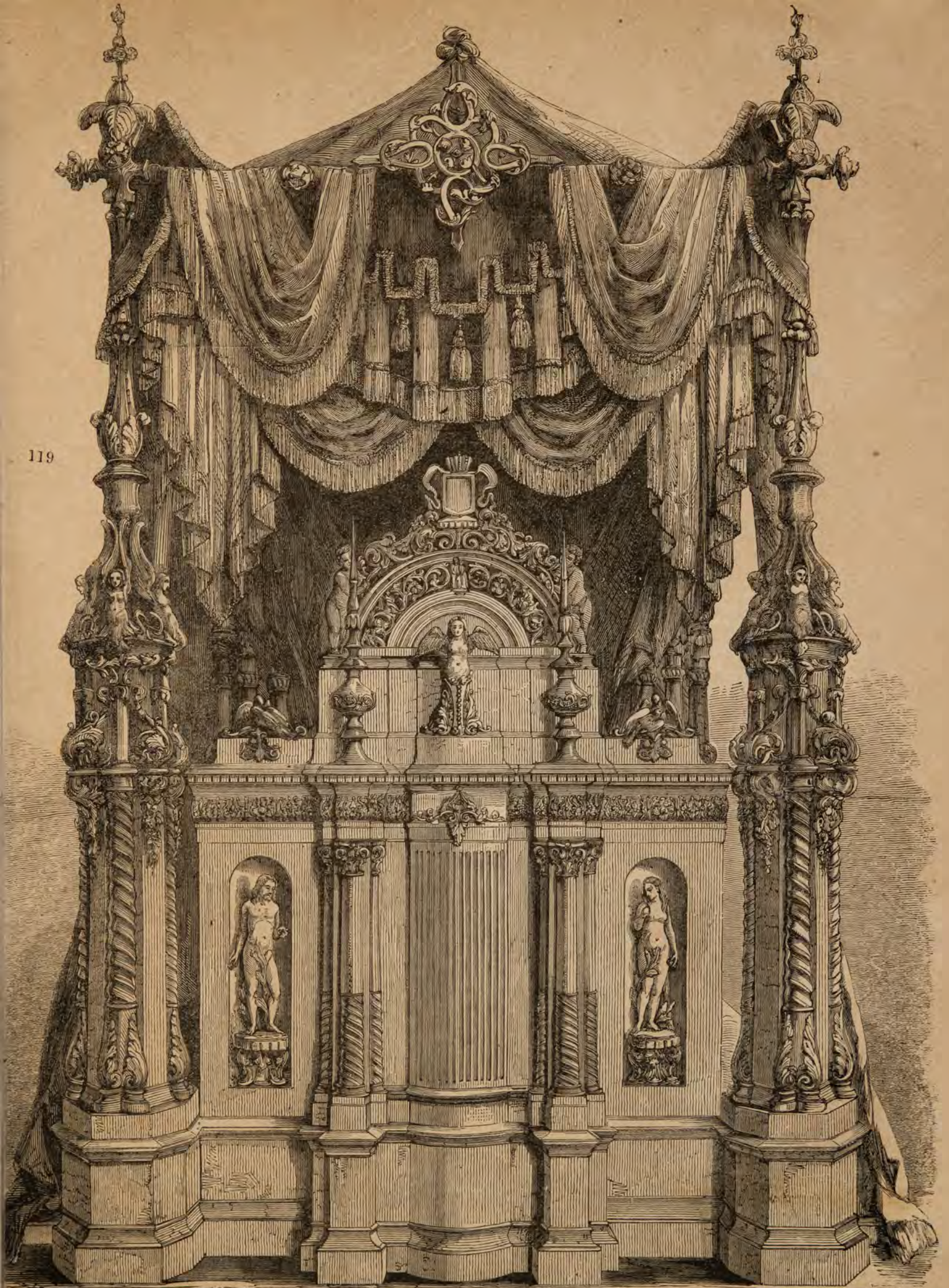
112

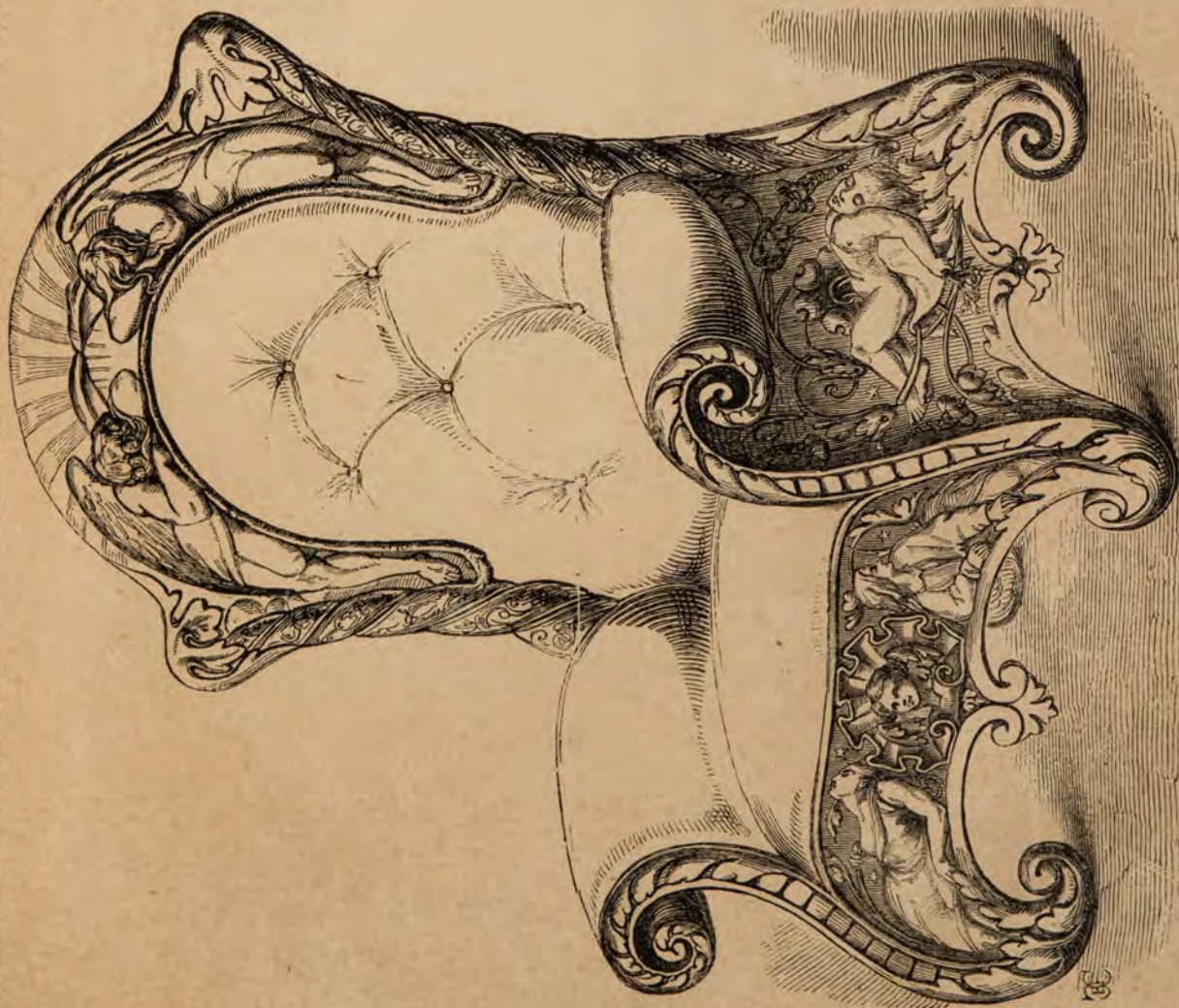


113

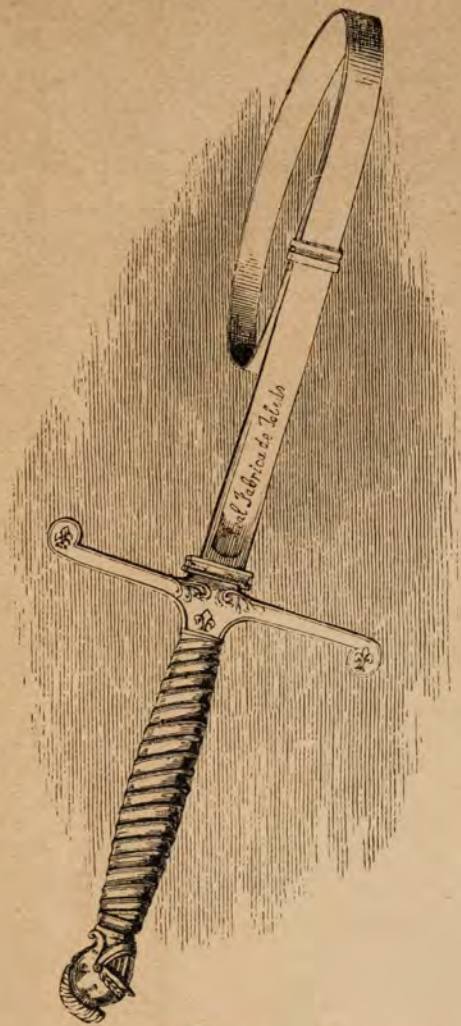
0



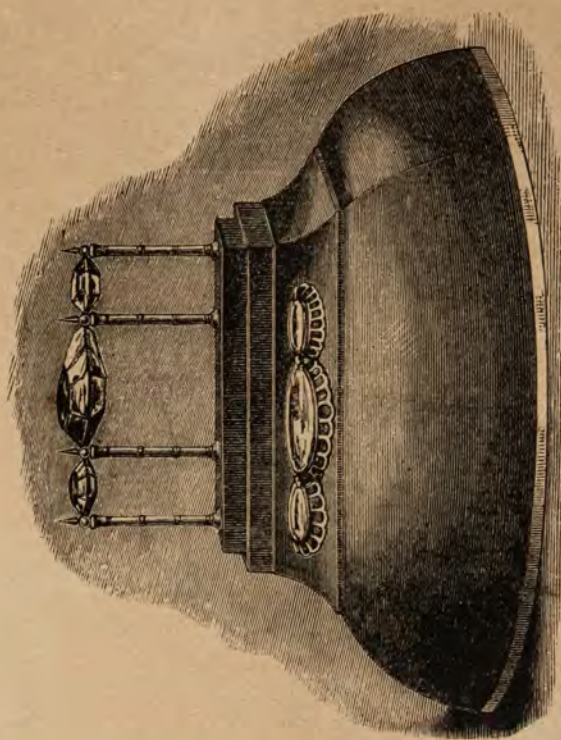




116

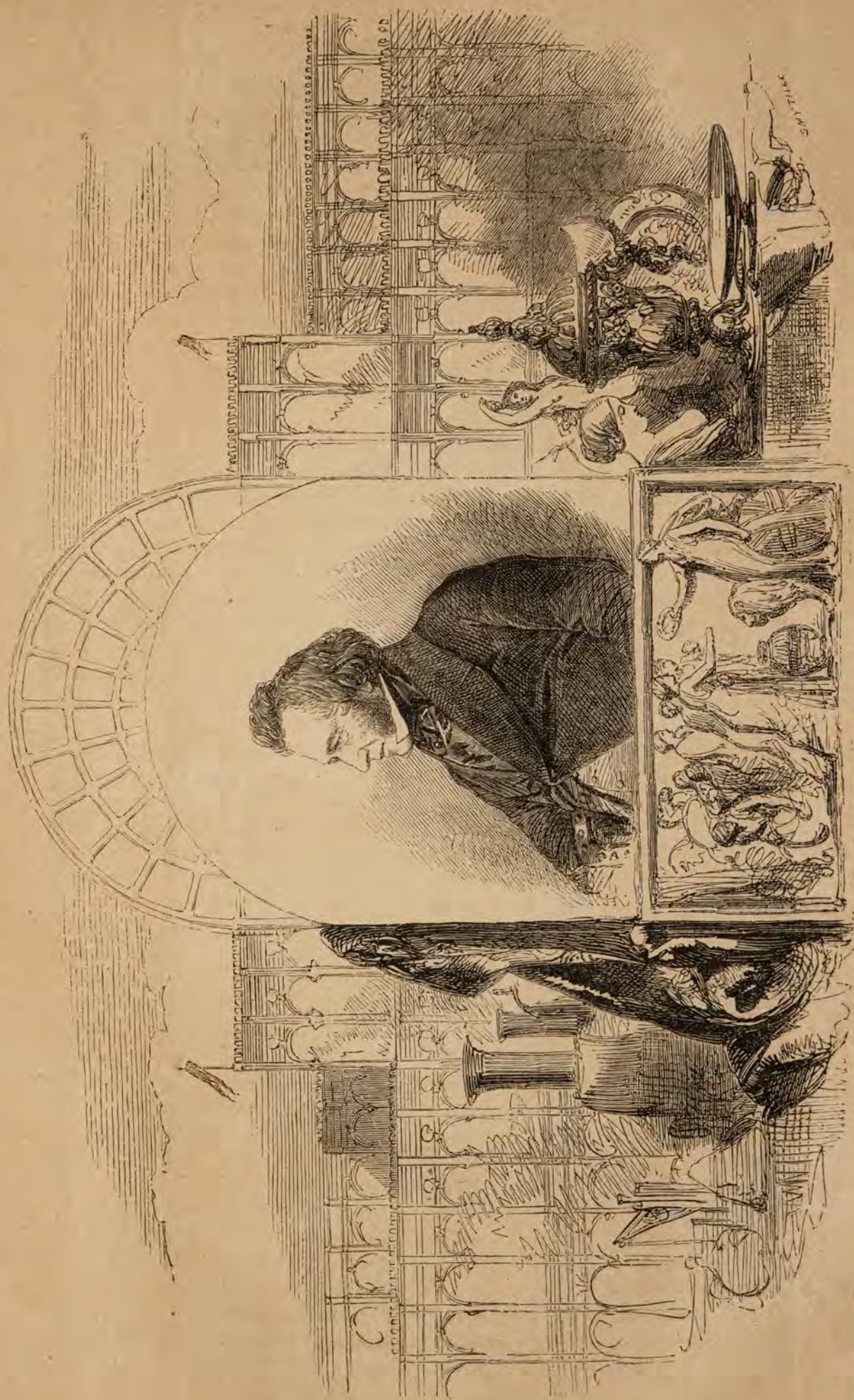


117



118



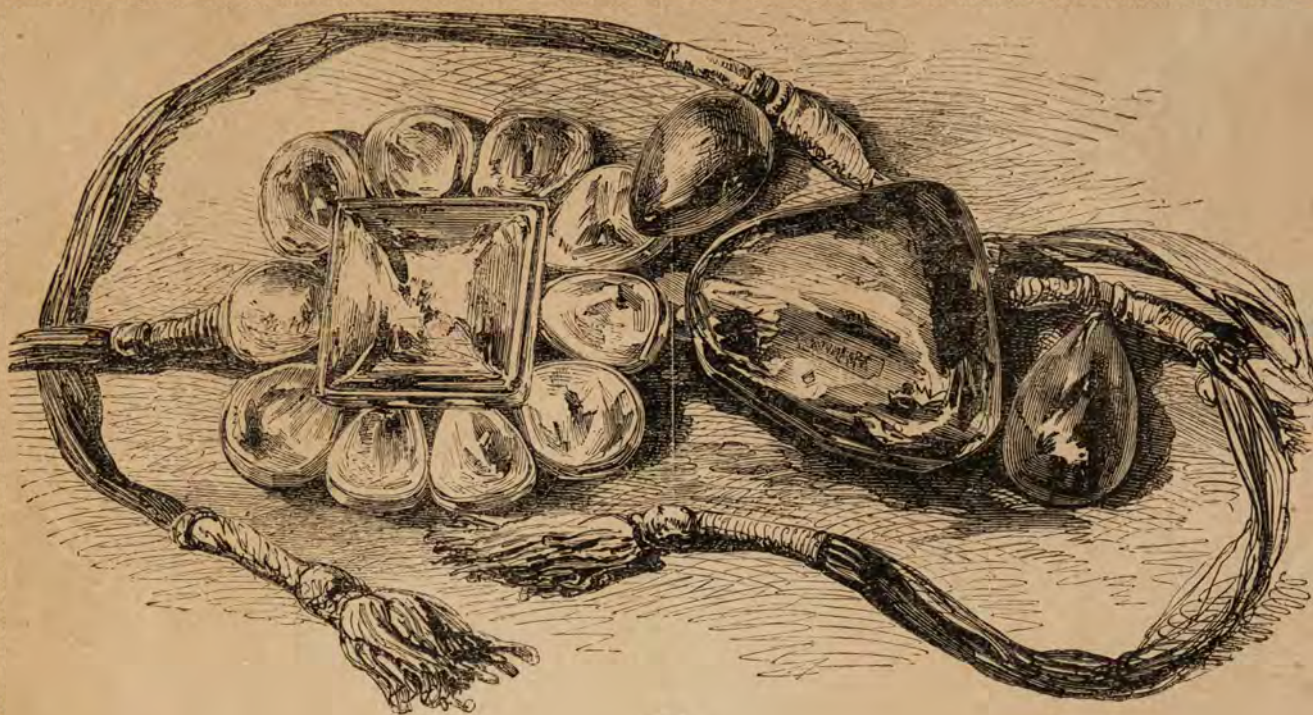












122



123



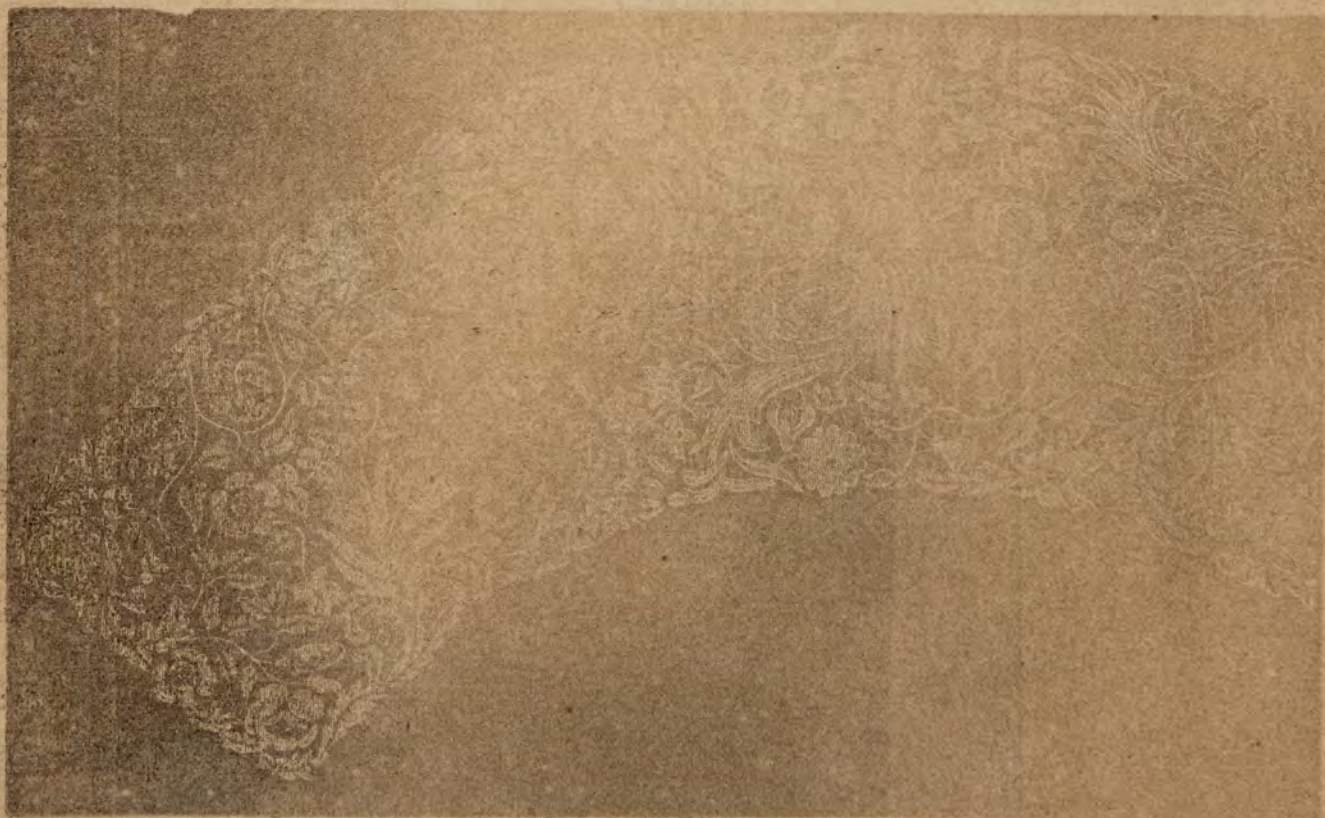
124







121



121



126

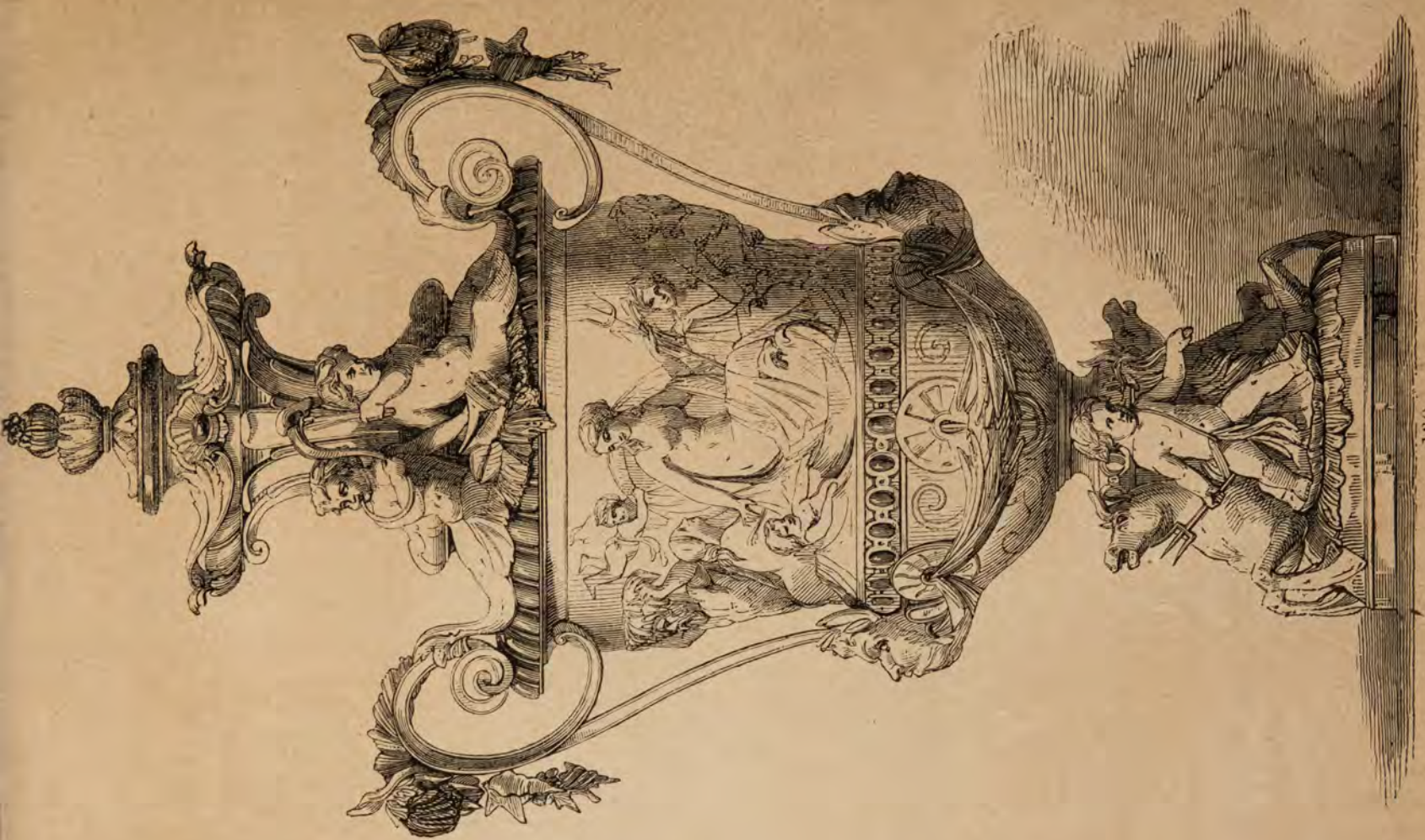


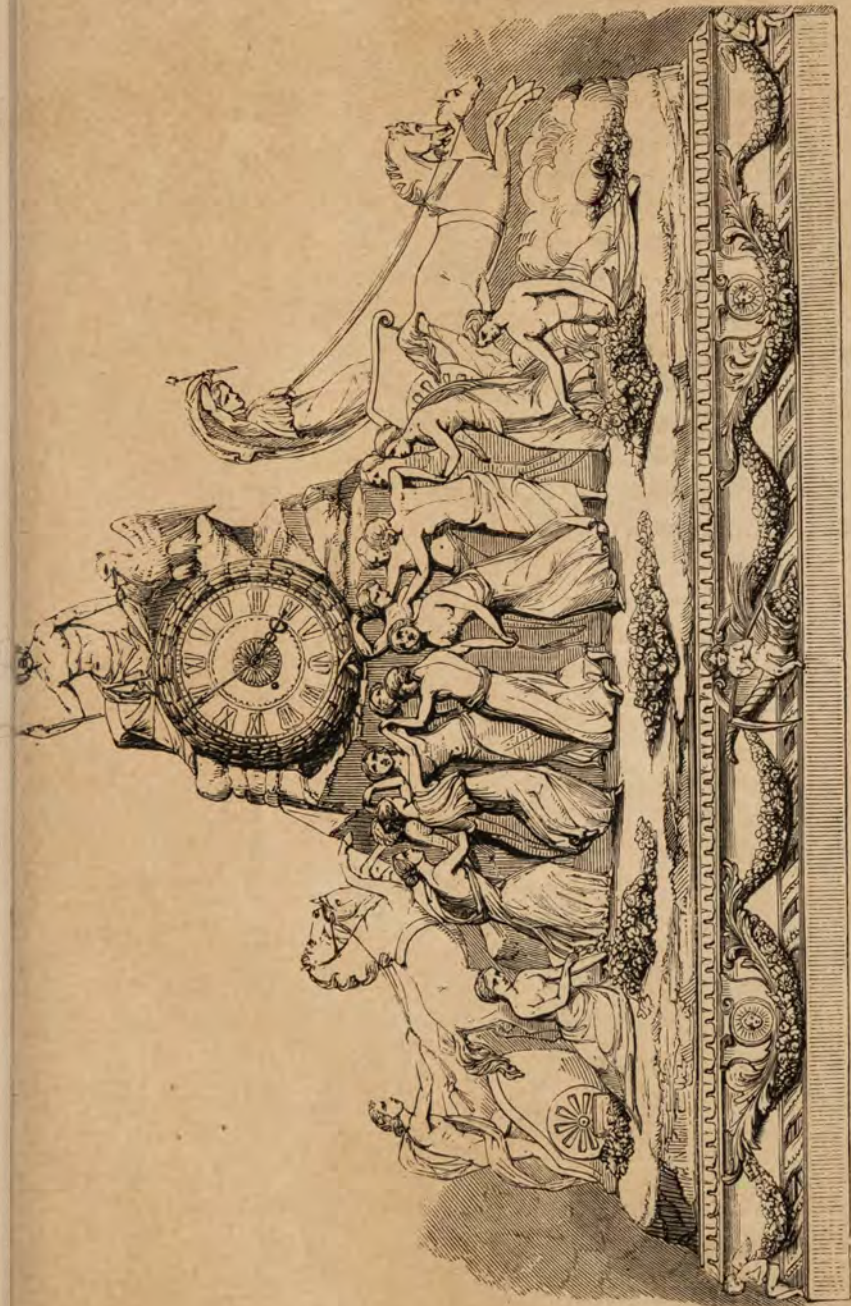
127



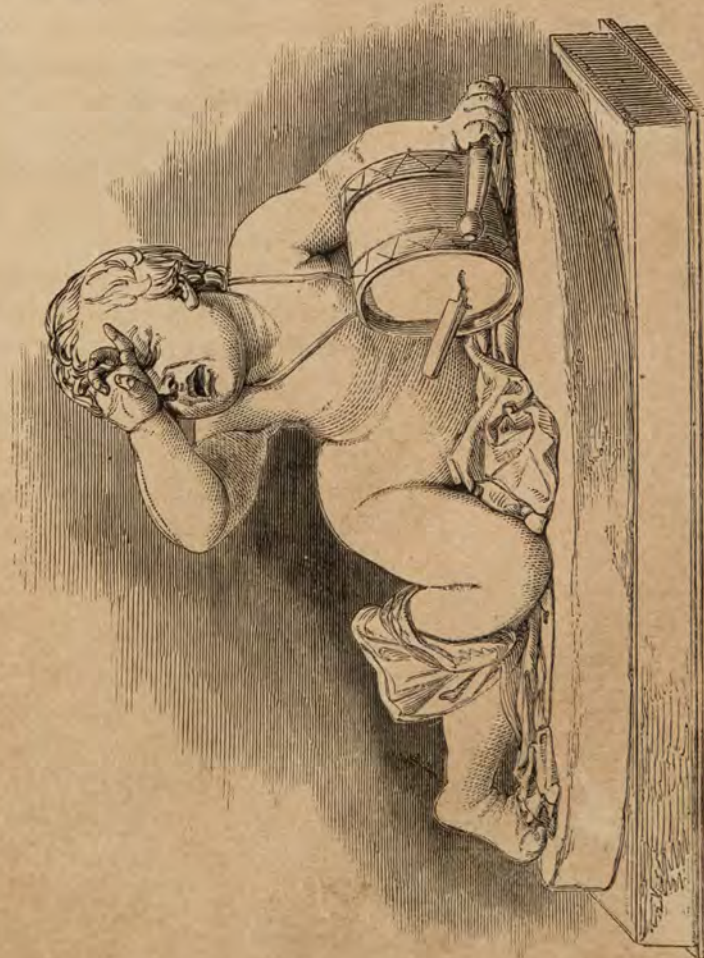








132



133



134

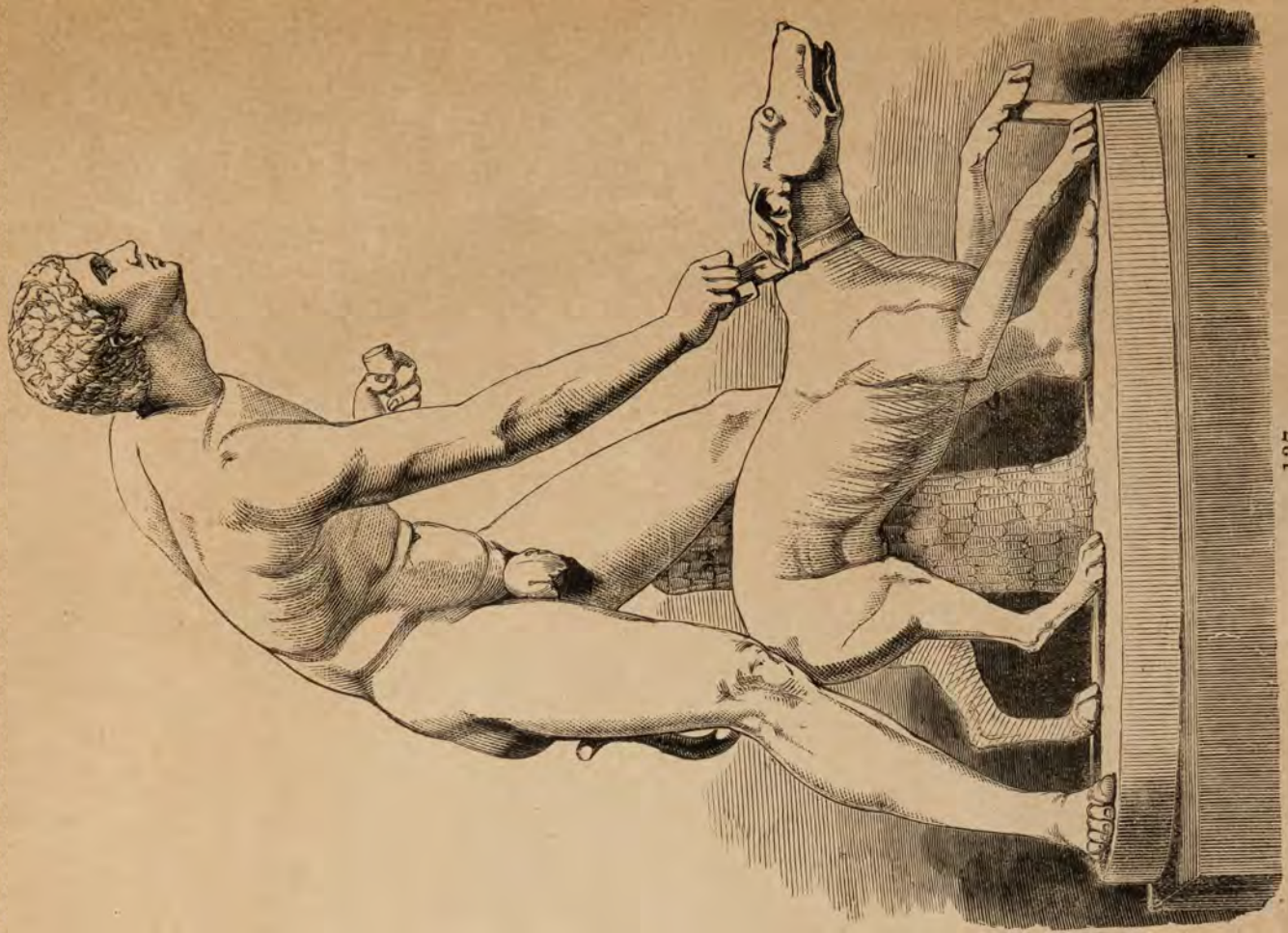
R



136



135



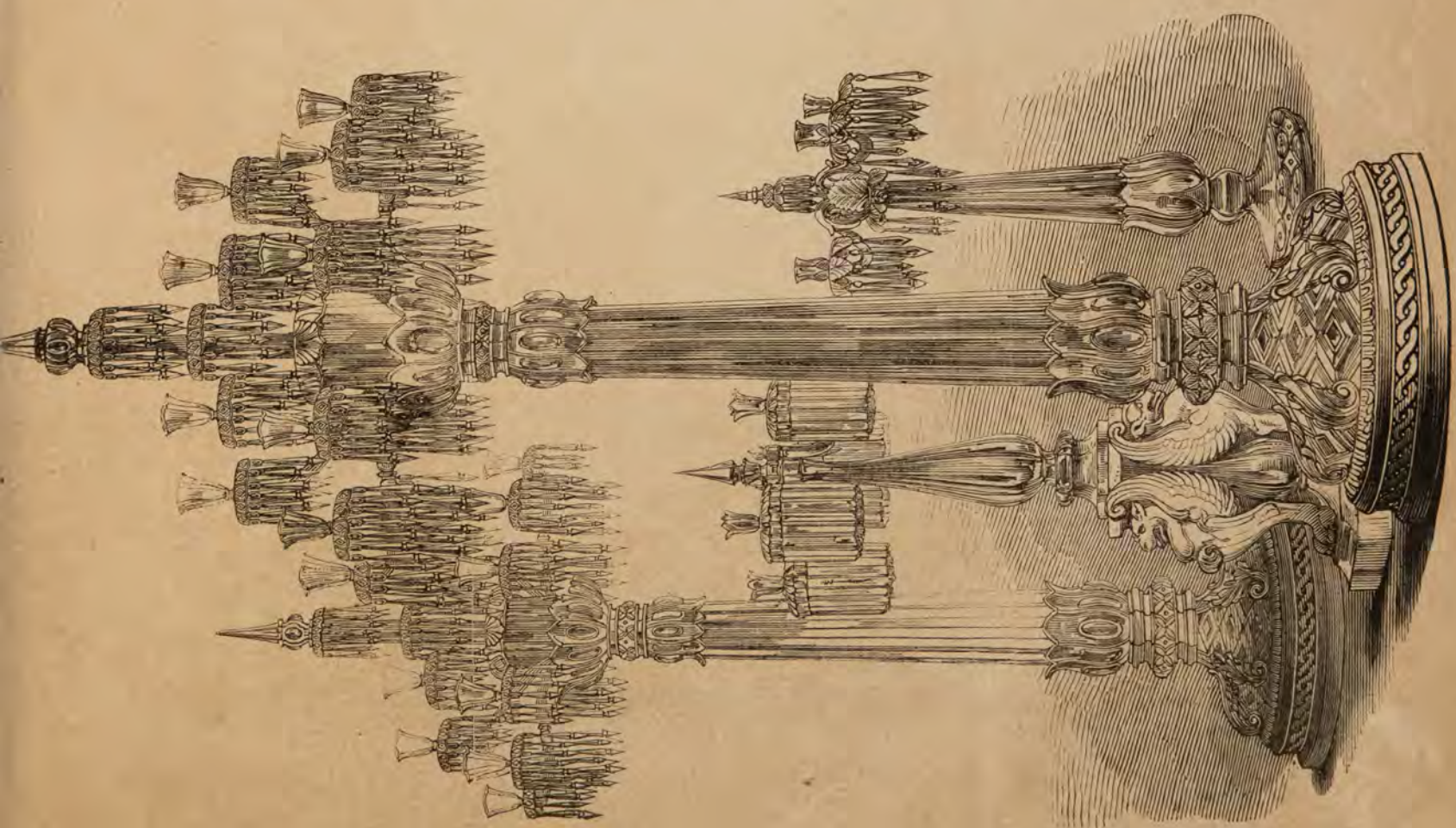
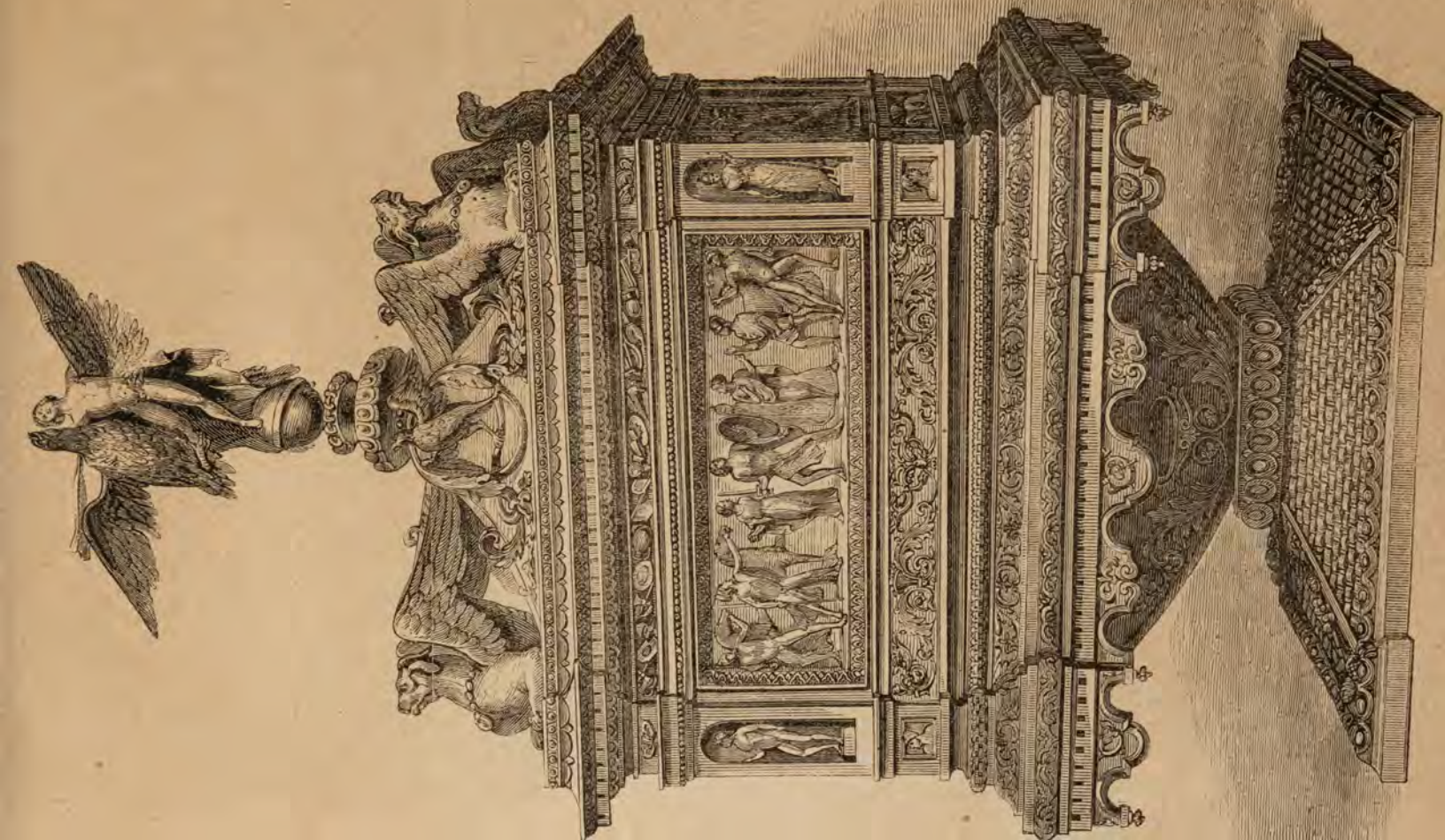
137



138



139



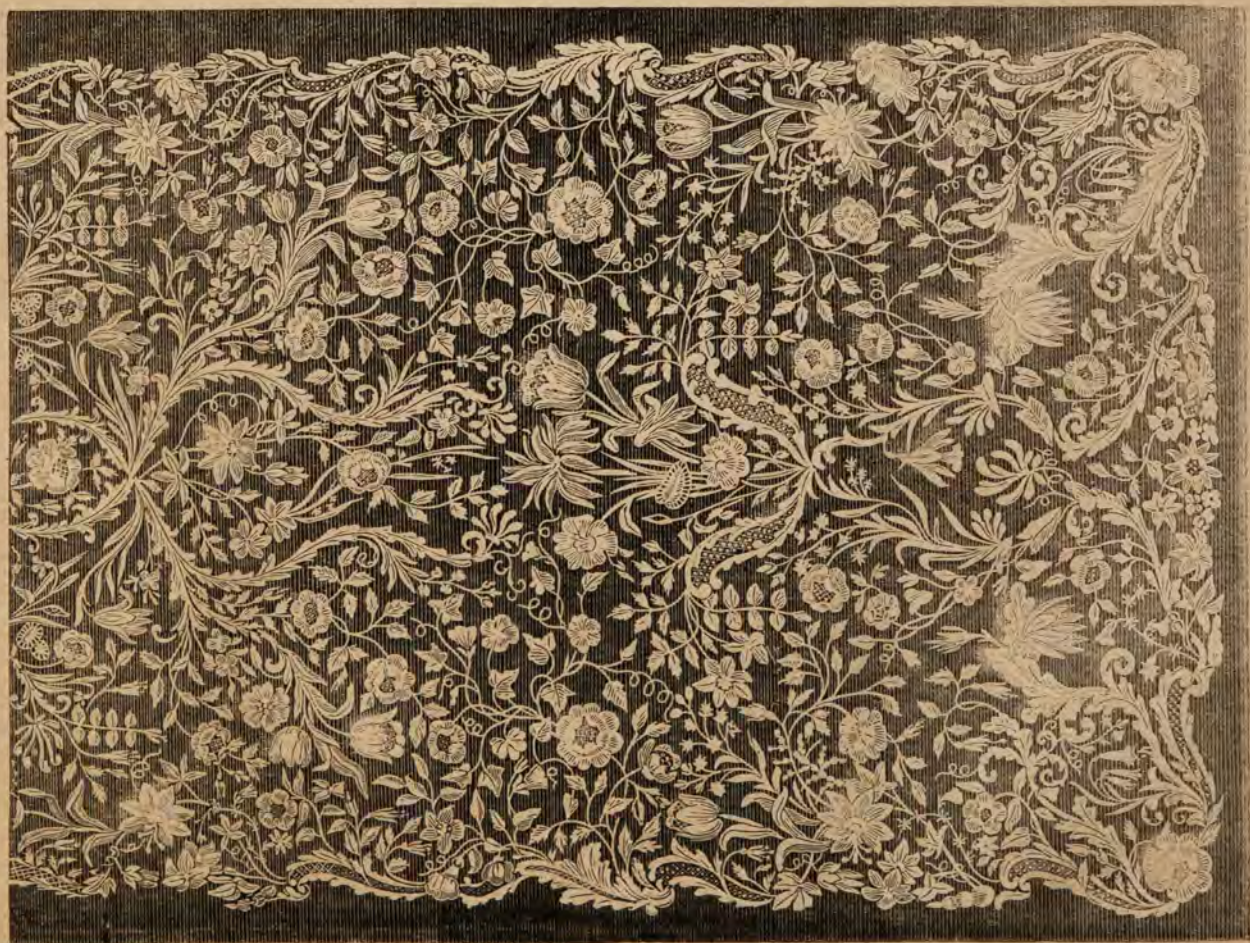




142



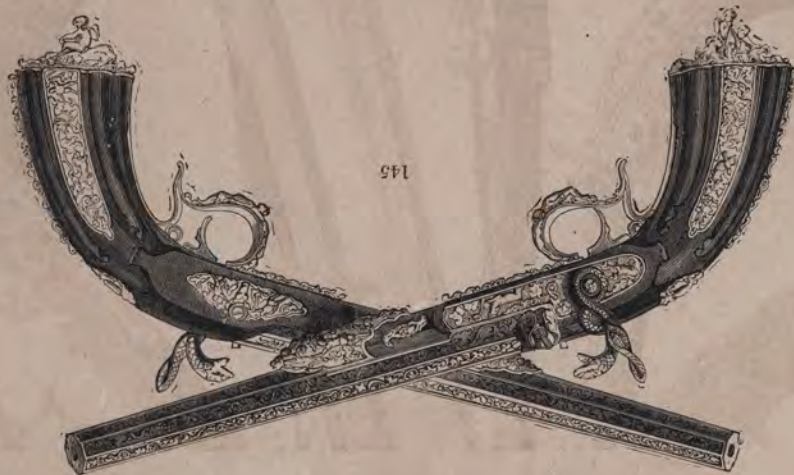
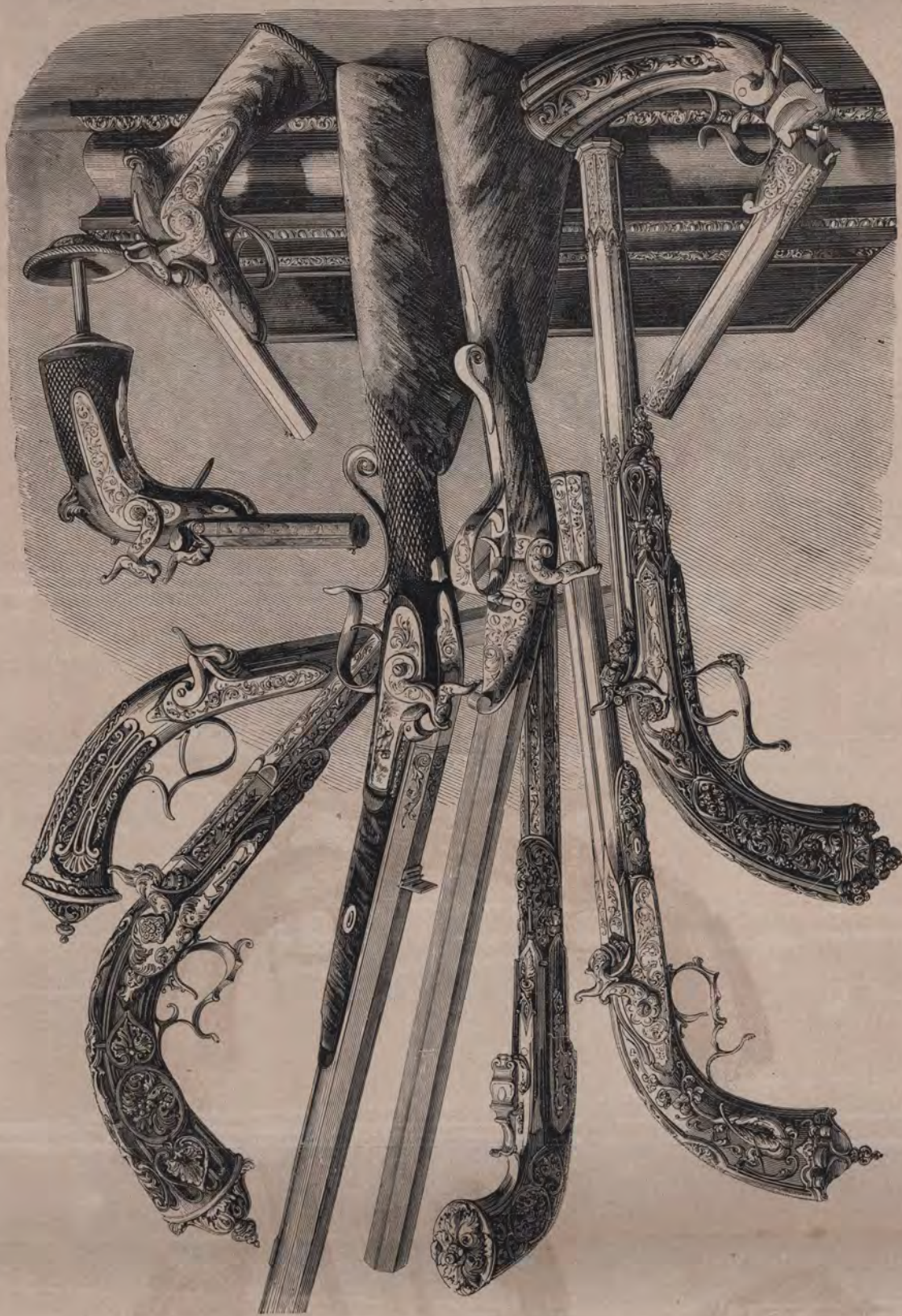
143



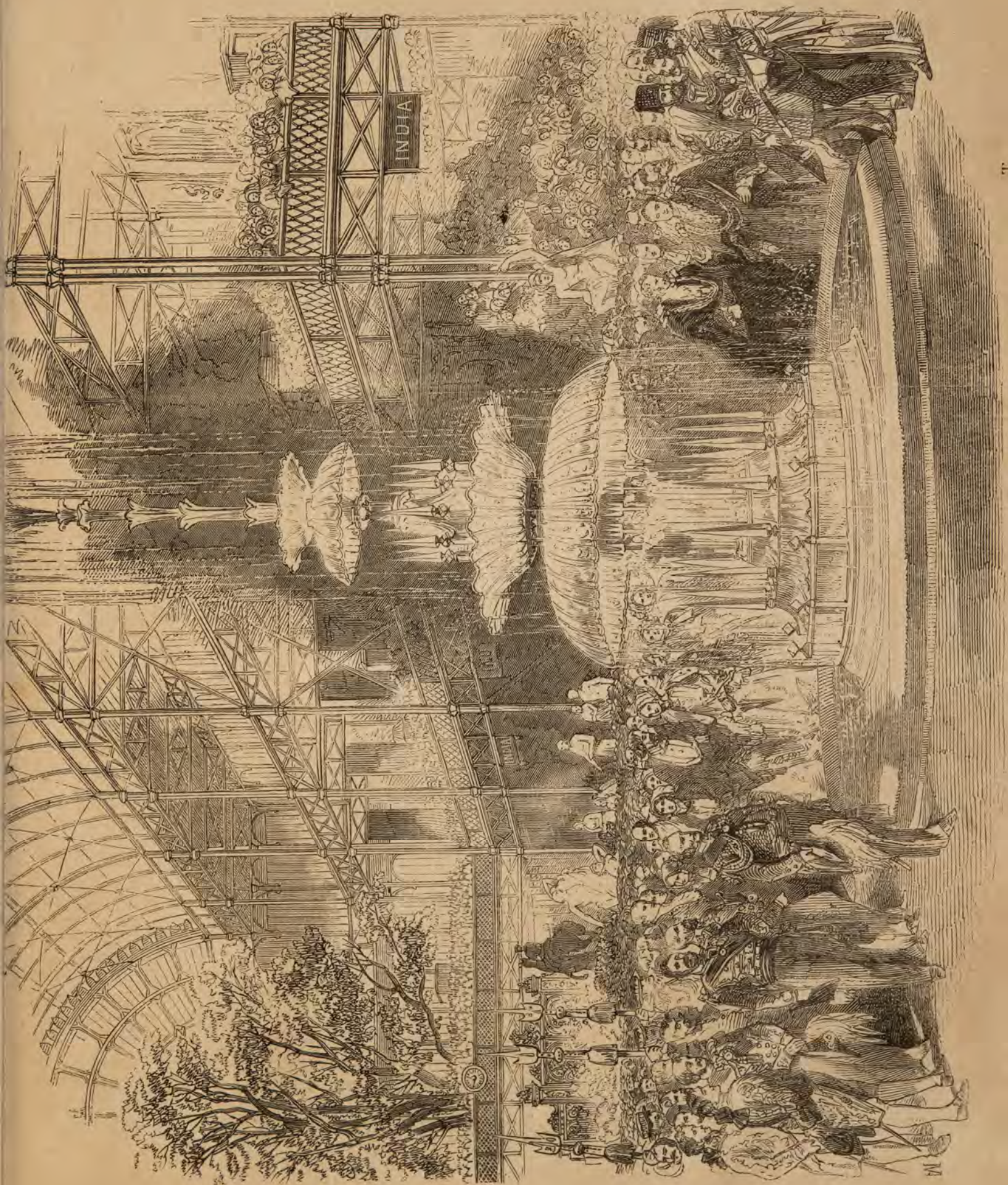
144

S











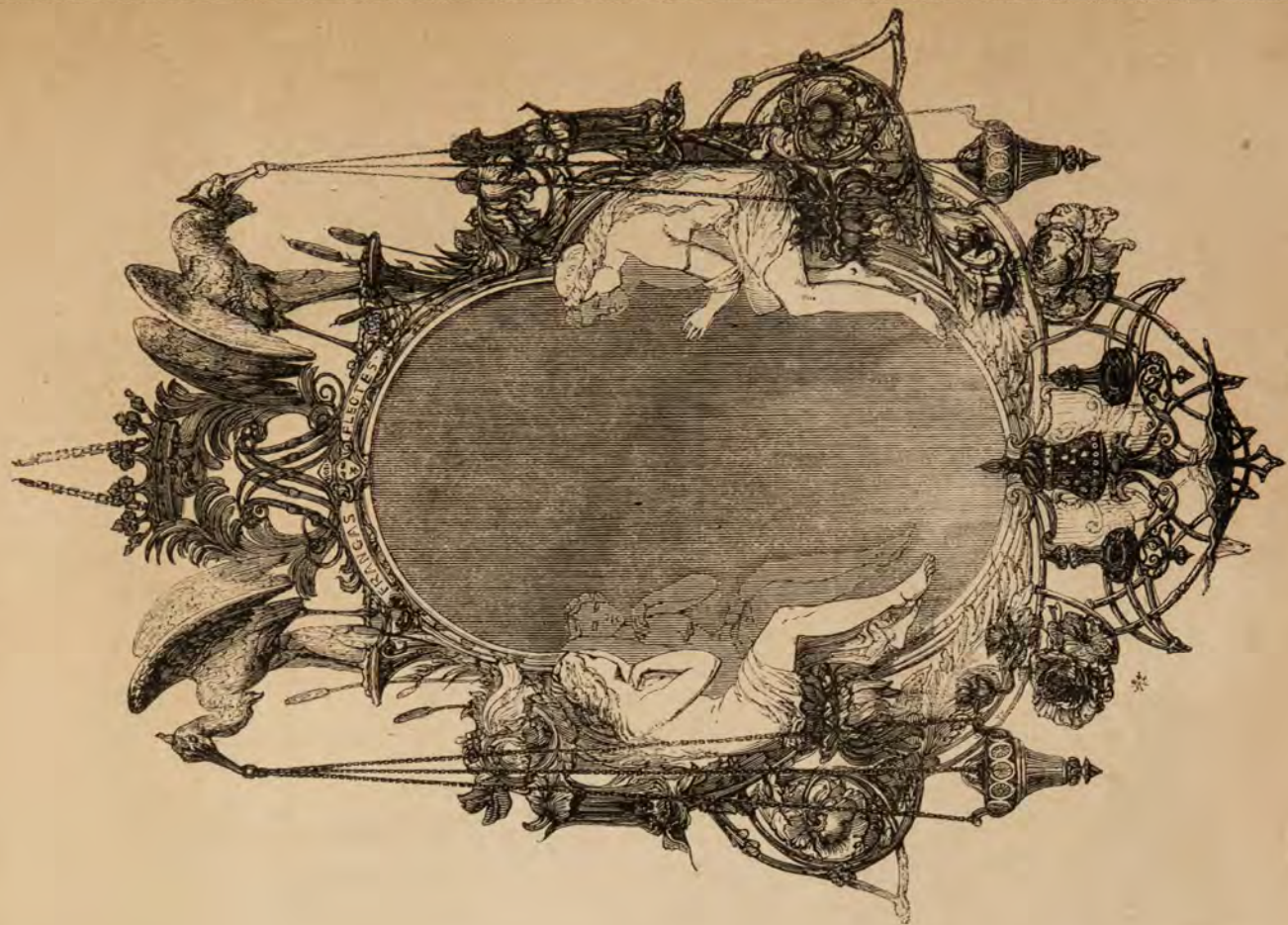
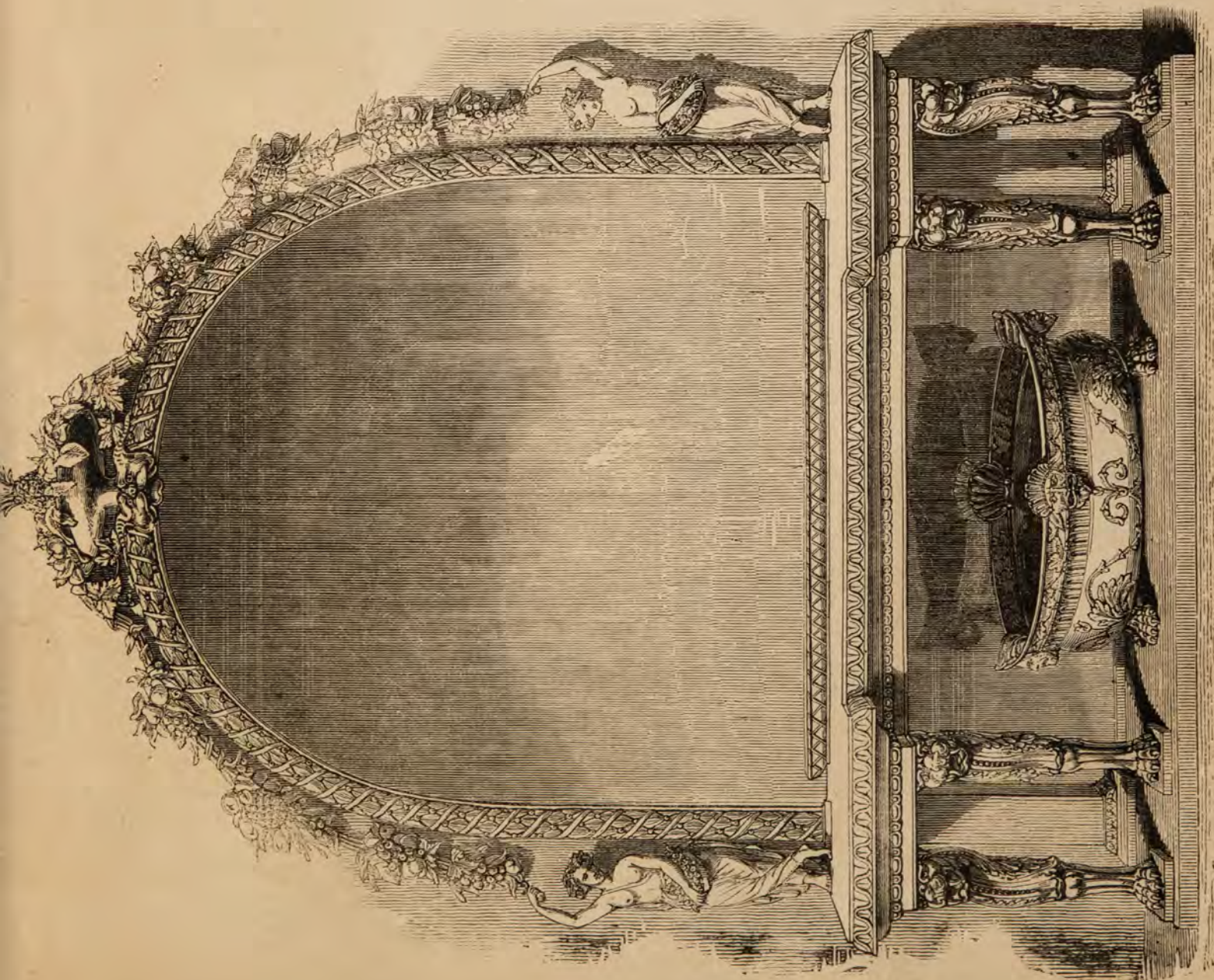
148



149

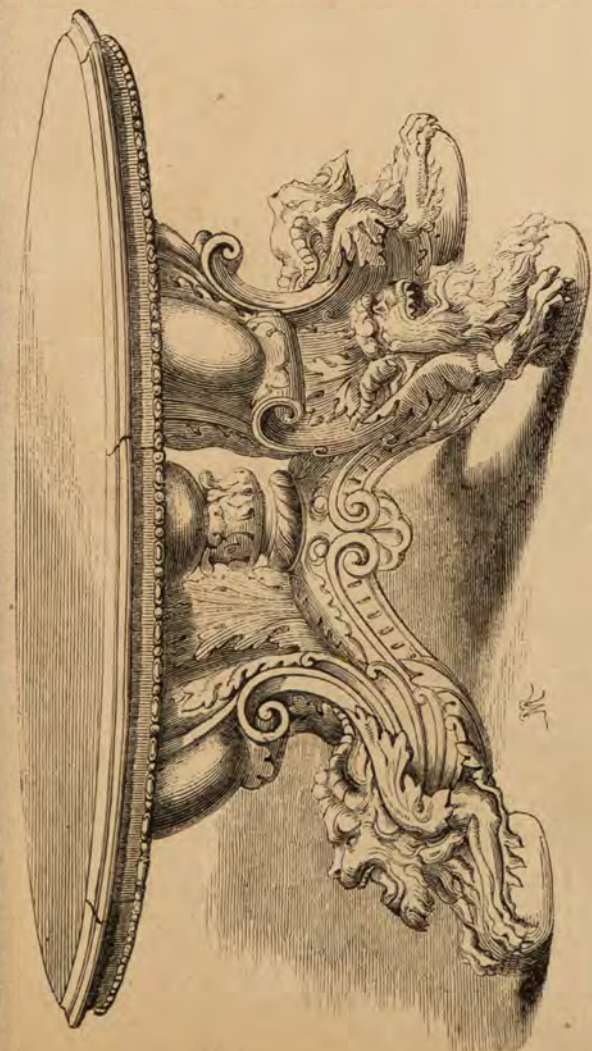


150

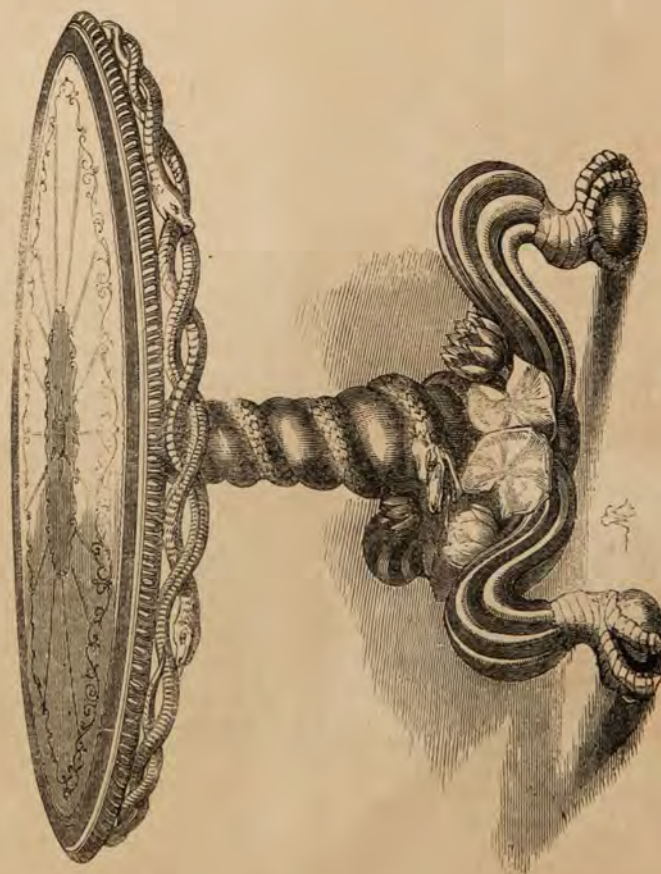




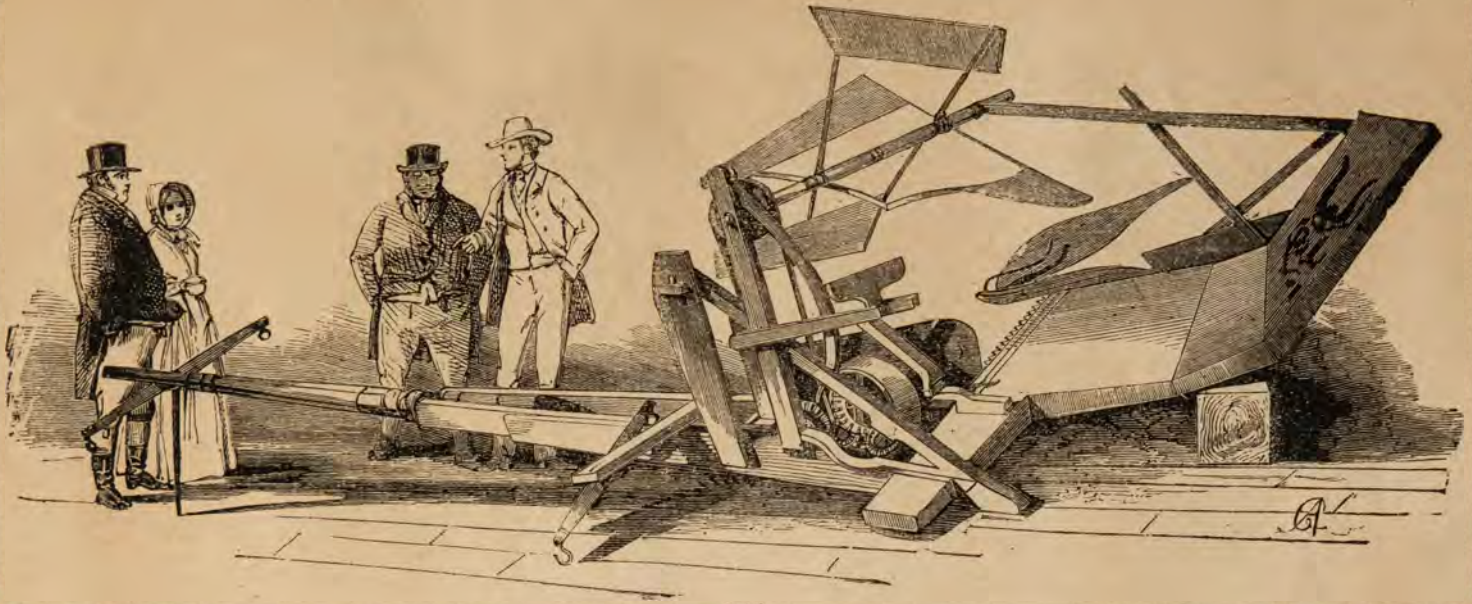
153,



154



155



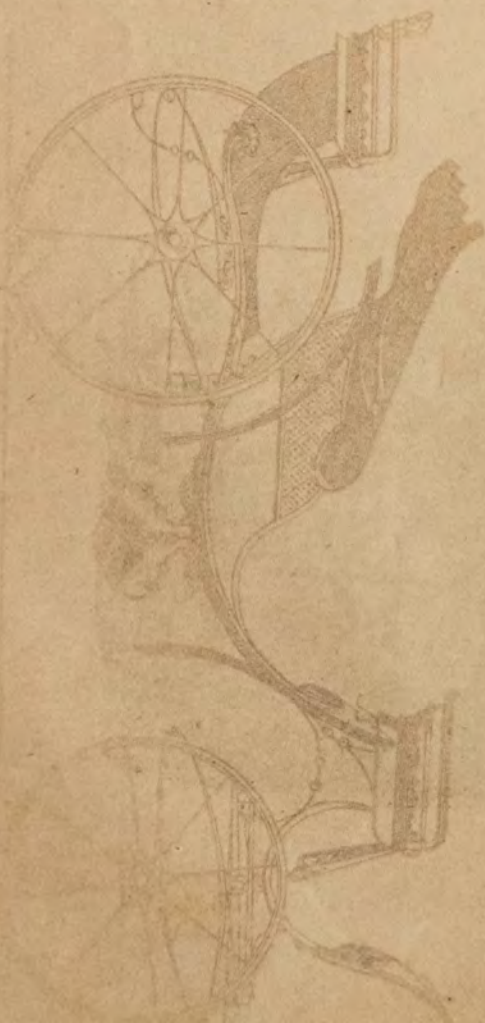
156

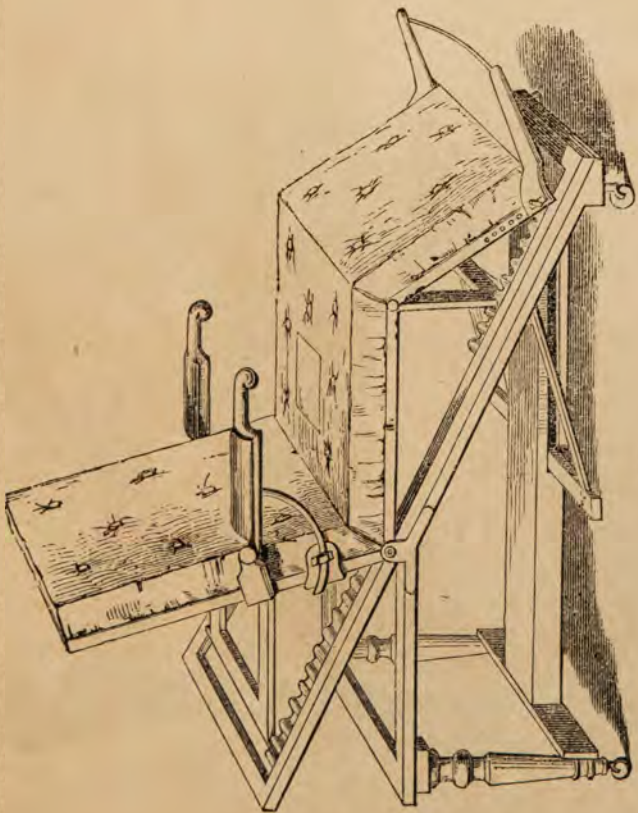


157

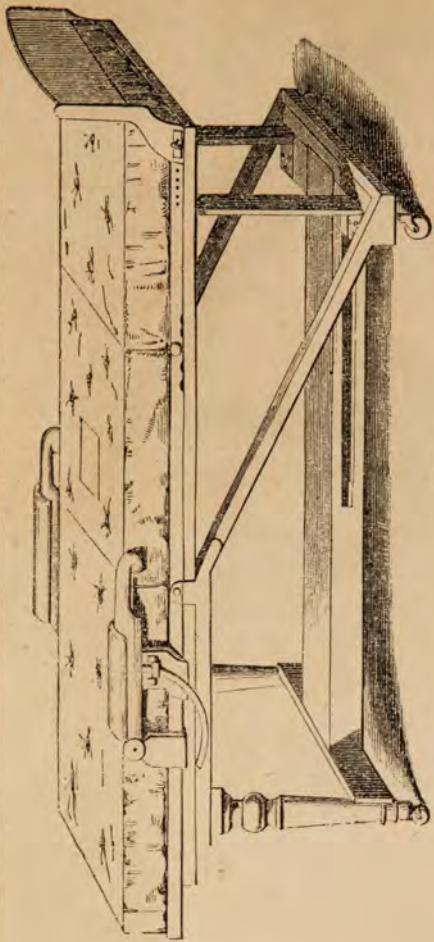


U 158

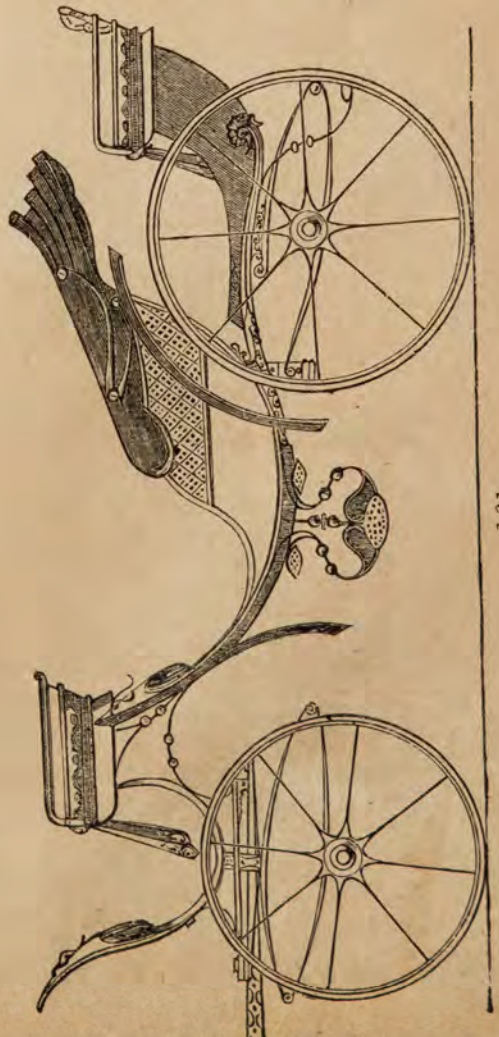




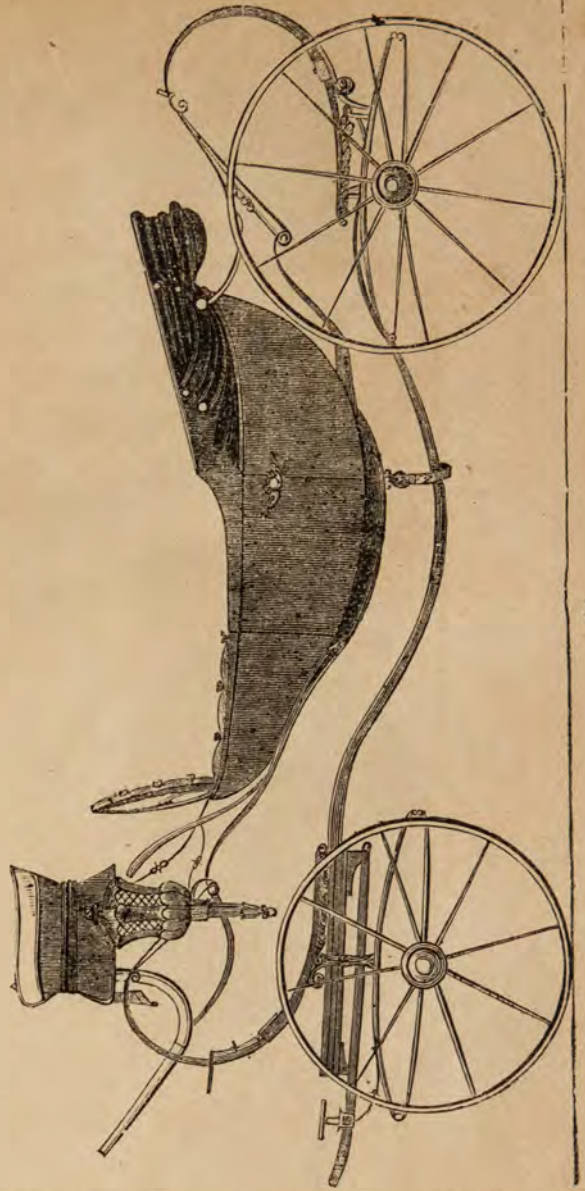
159



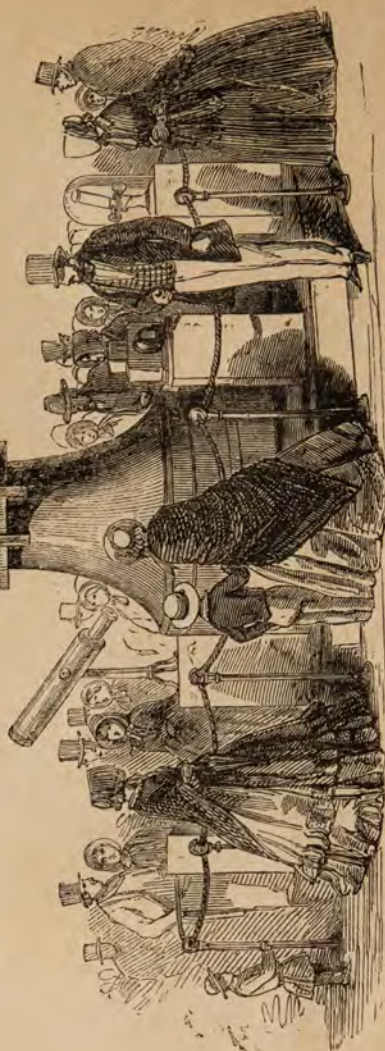
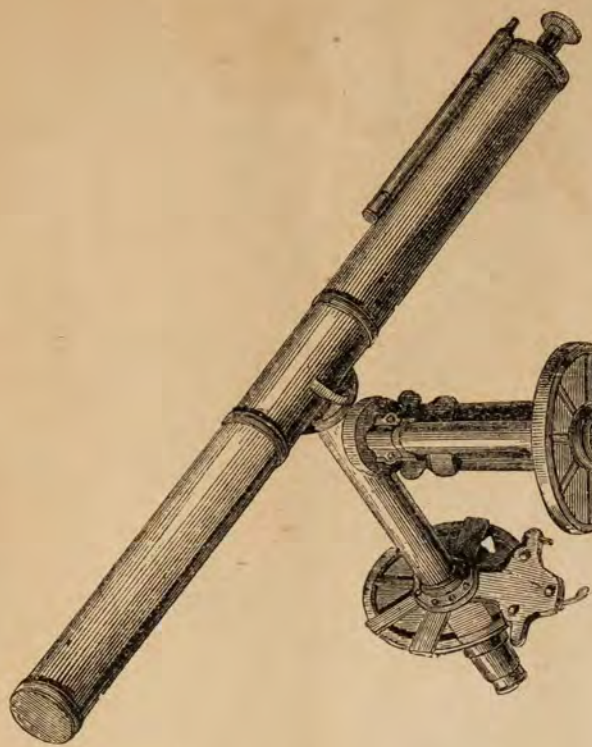
160



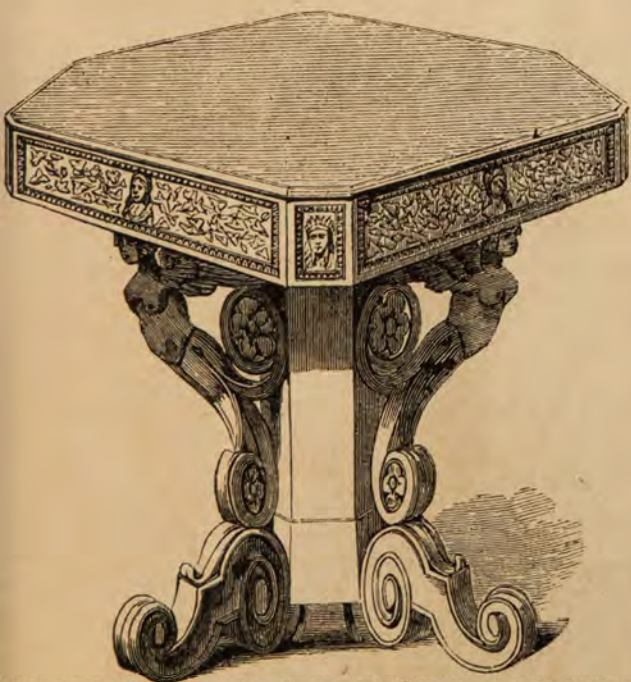
161



162



163



164



165



301



301



166



167



201



202



168



169

X







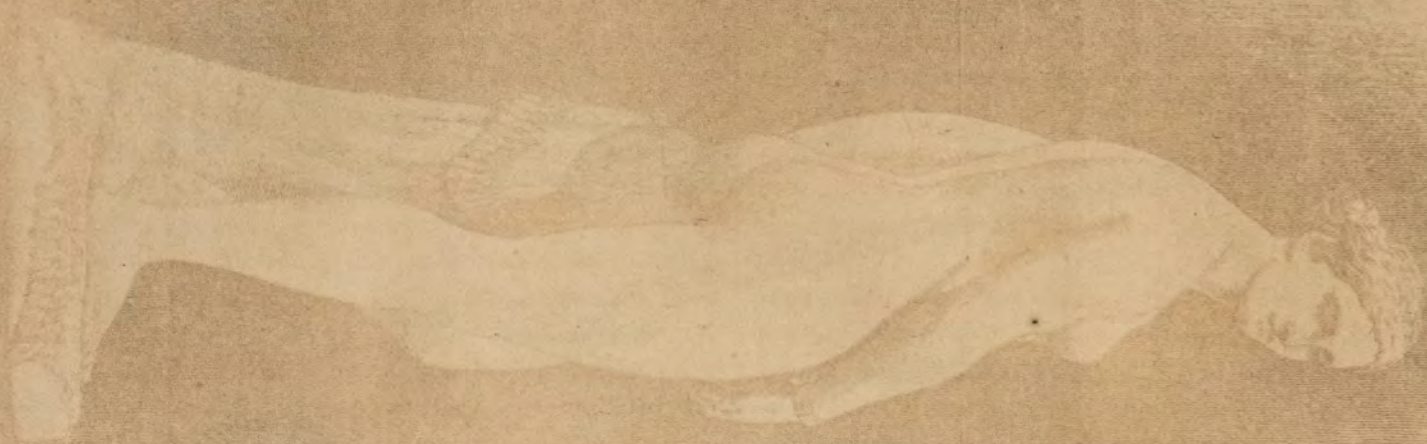


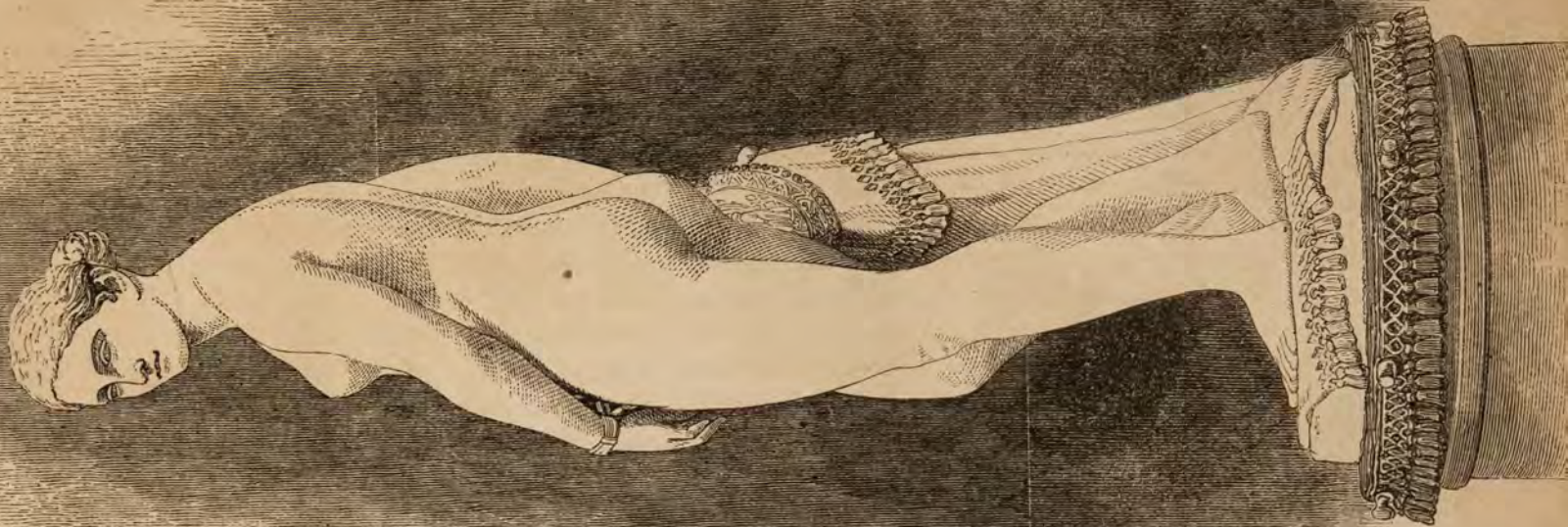


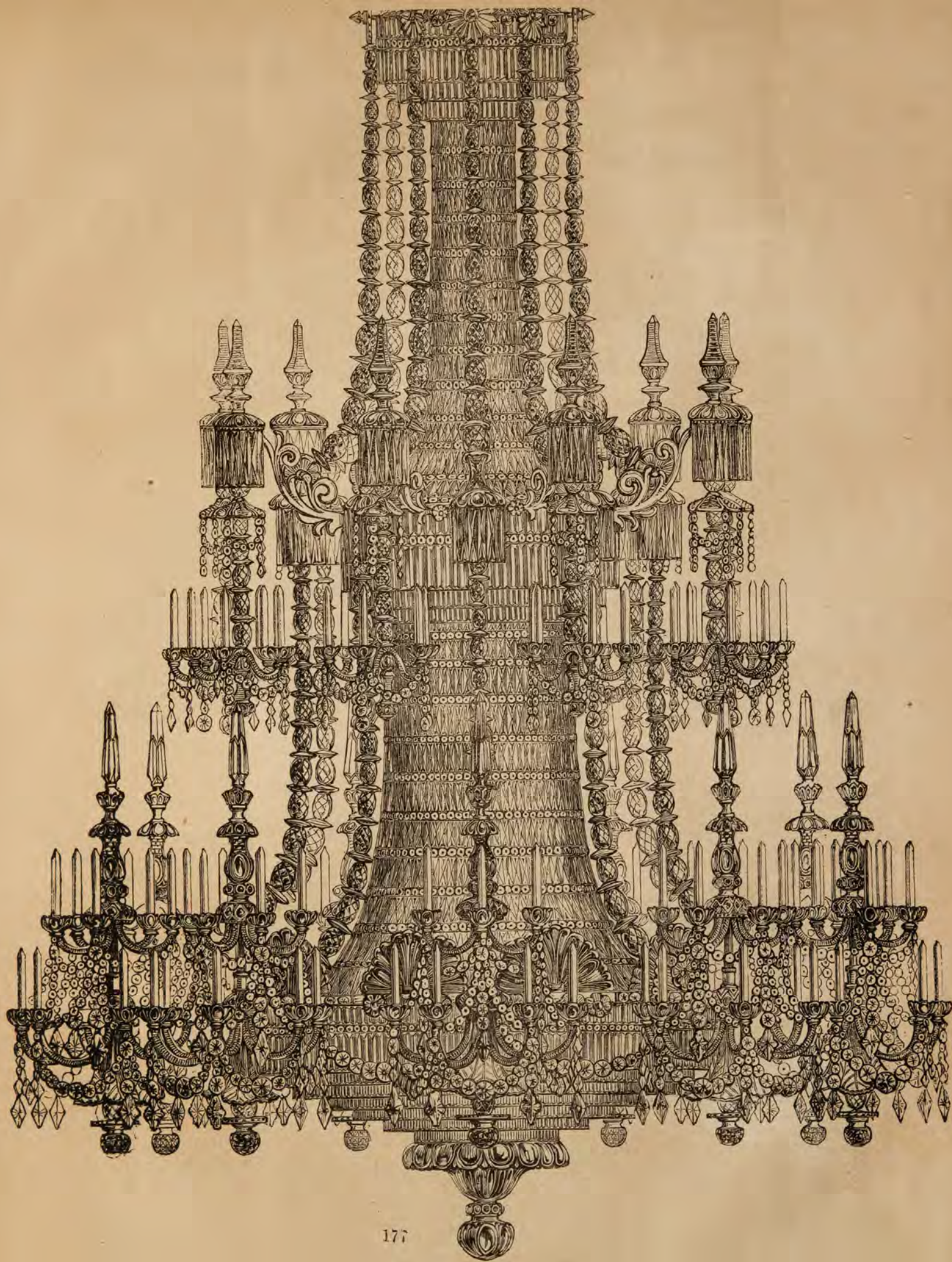
173



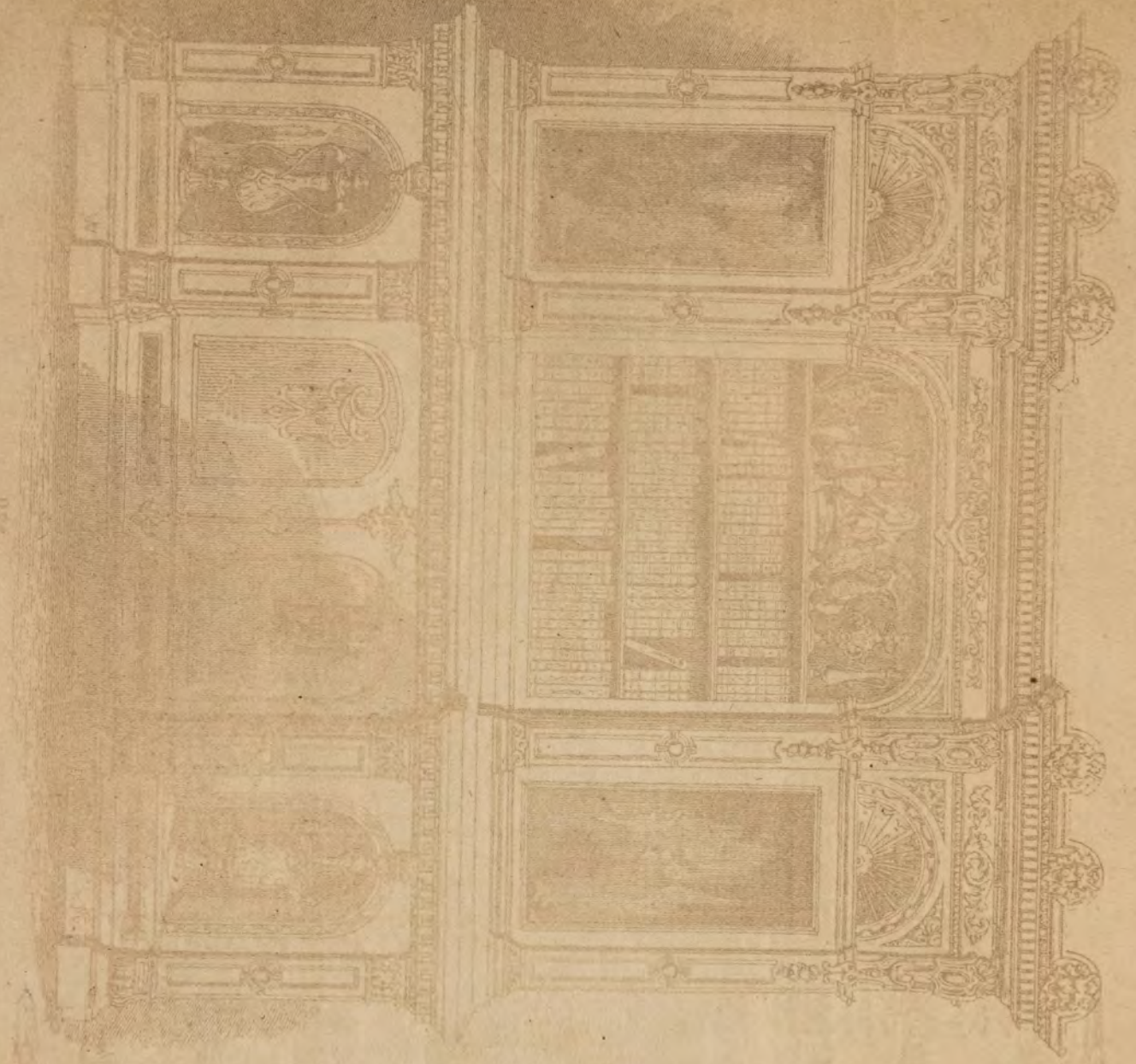
174



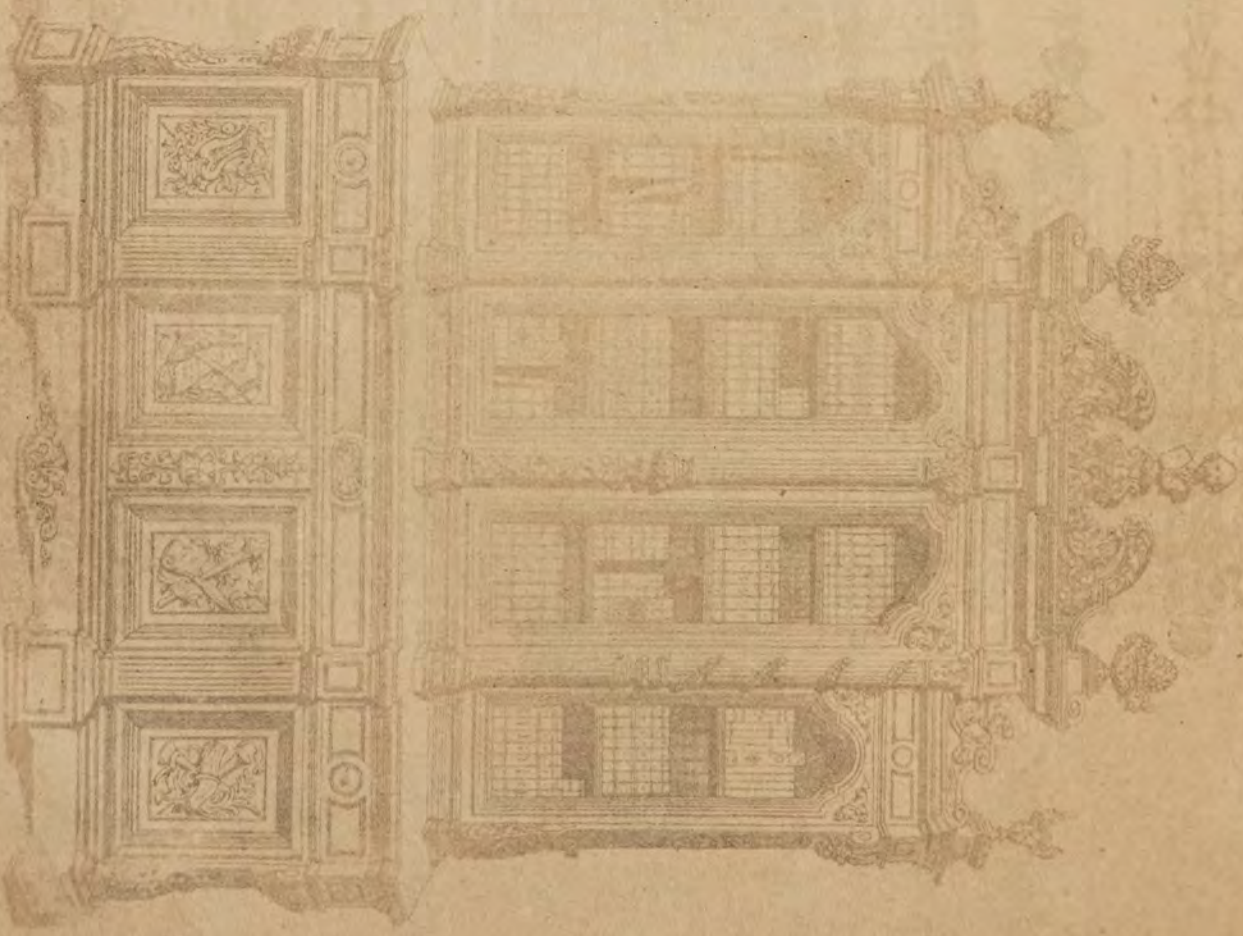


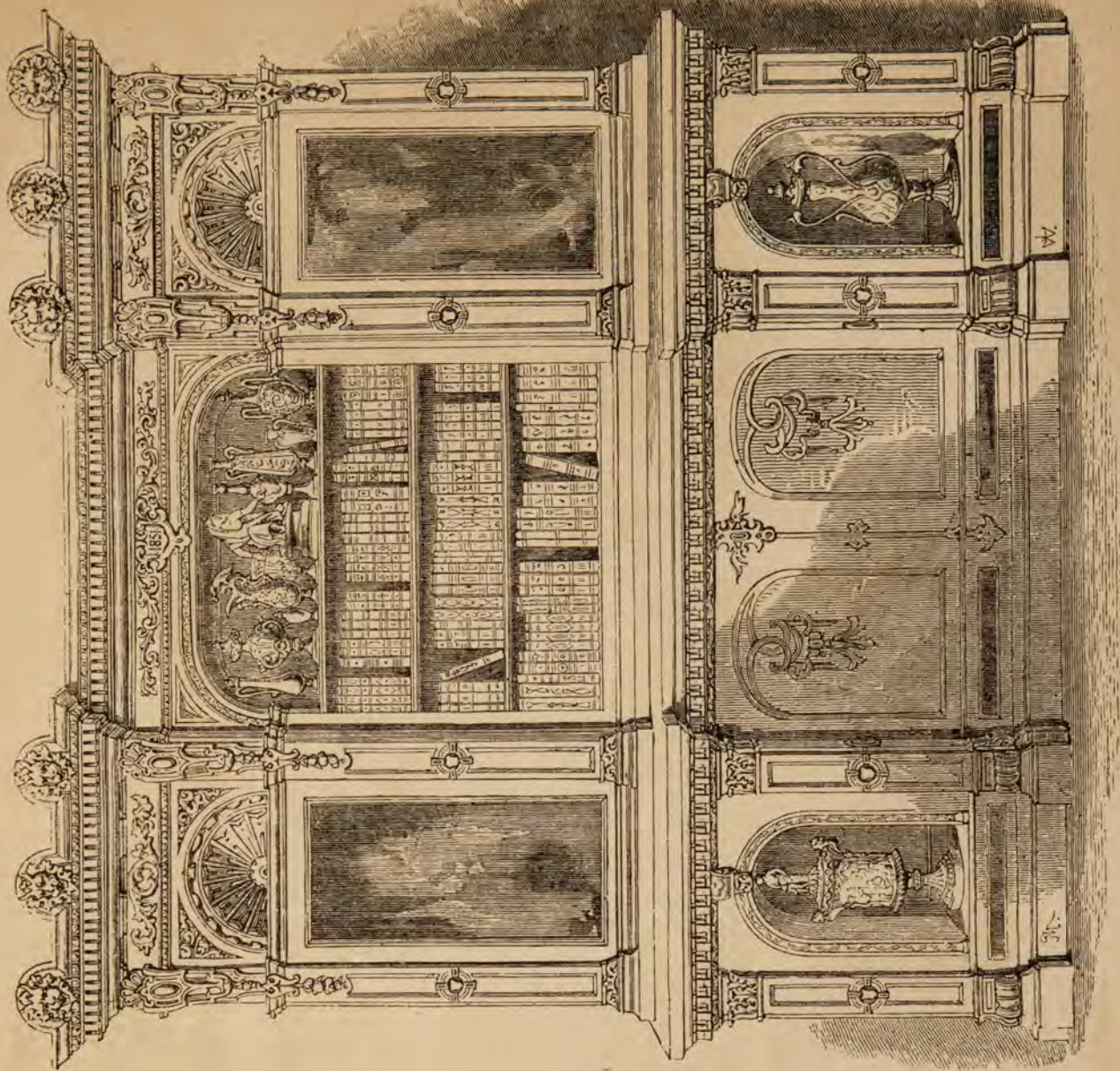


140

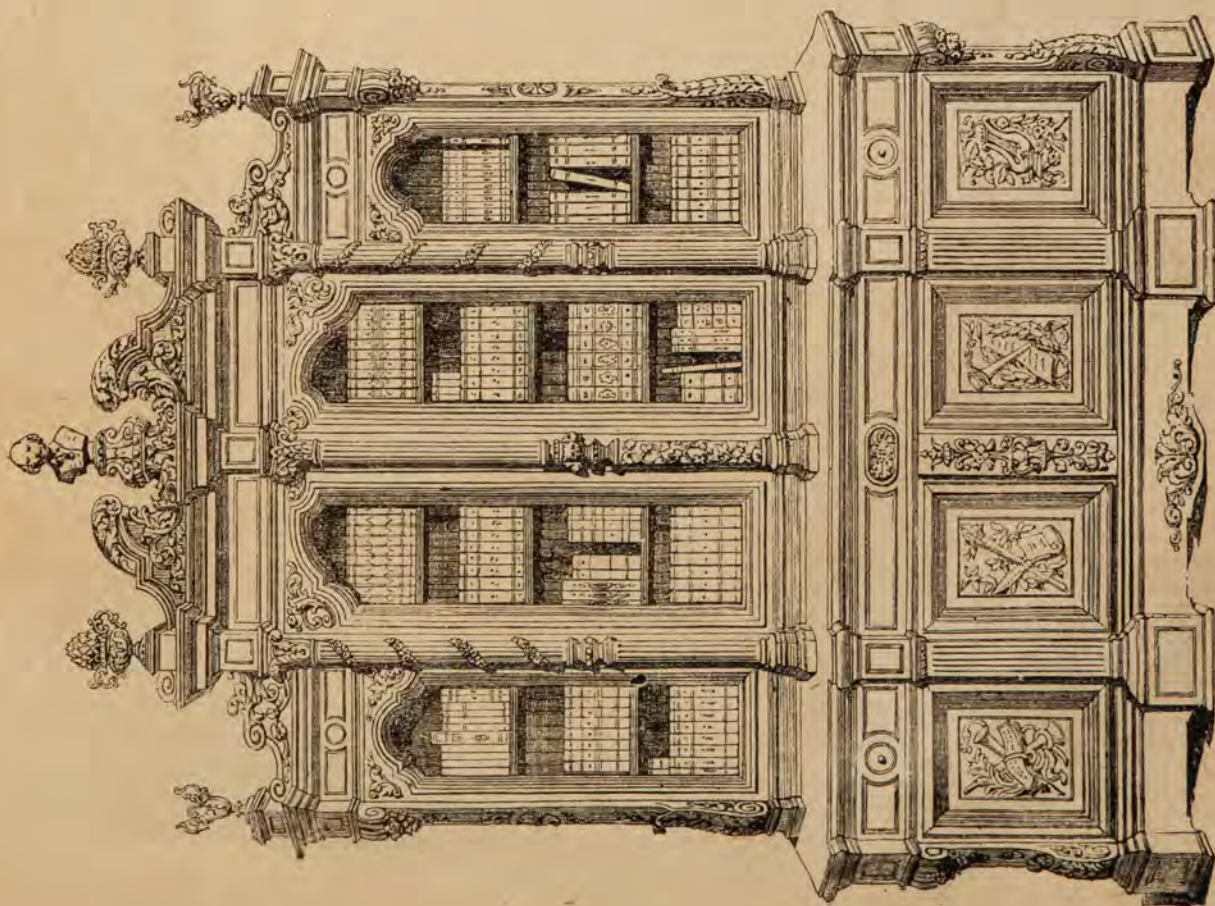


141

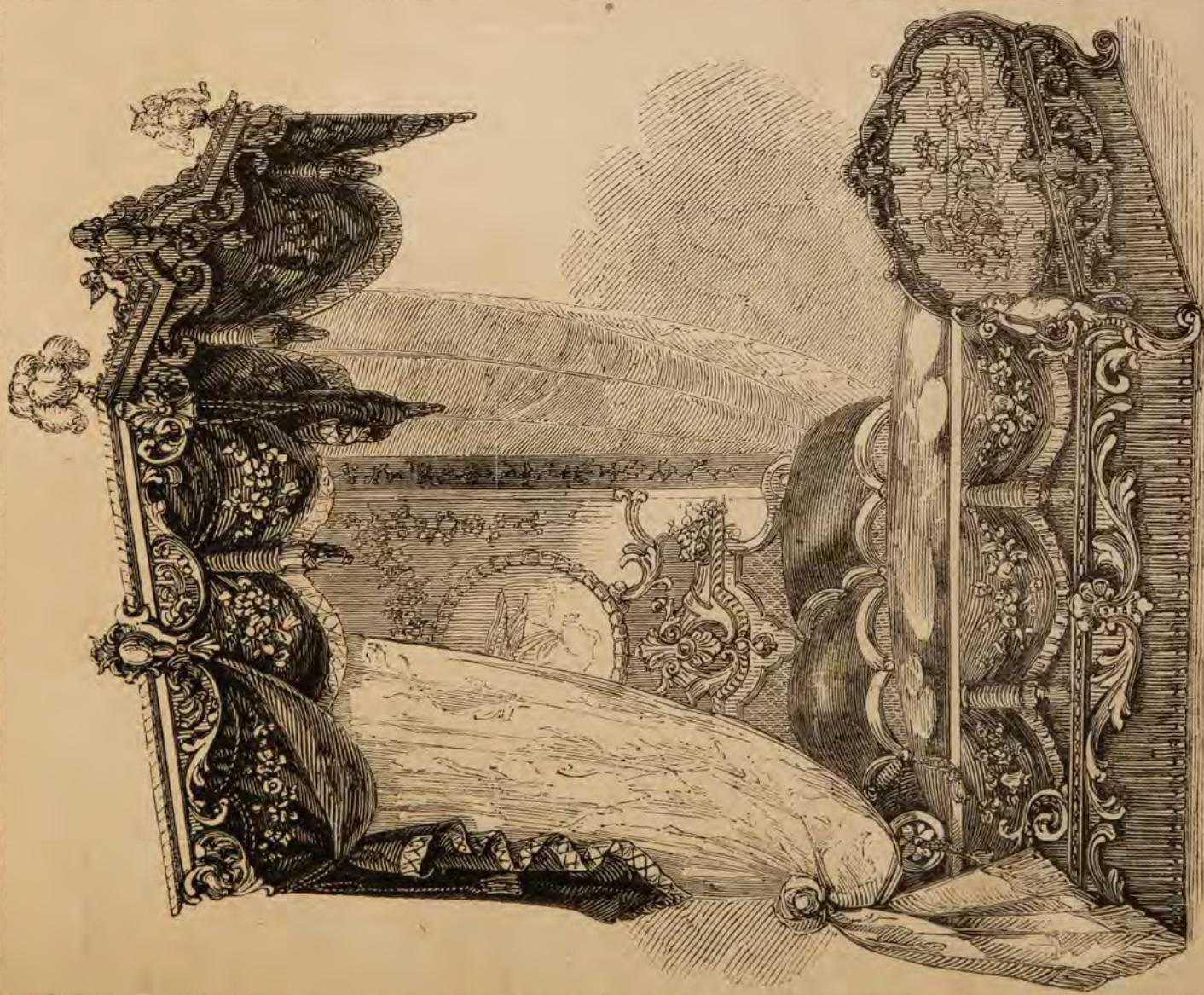


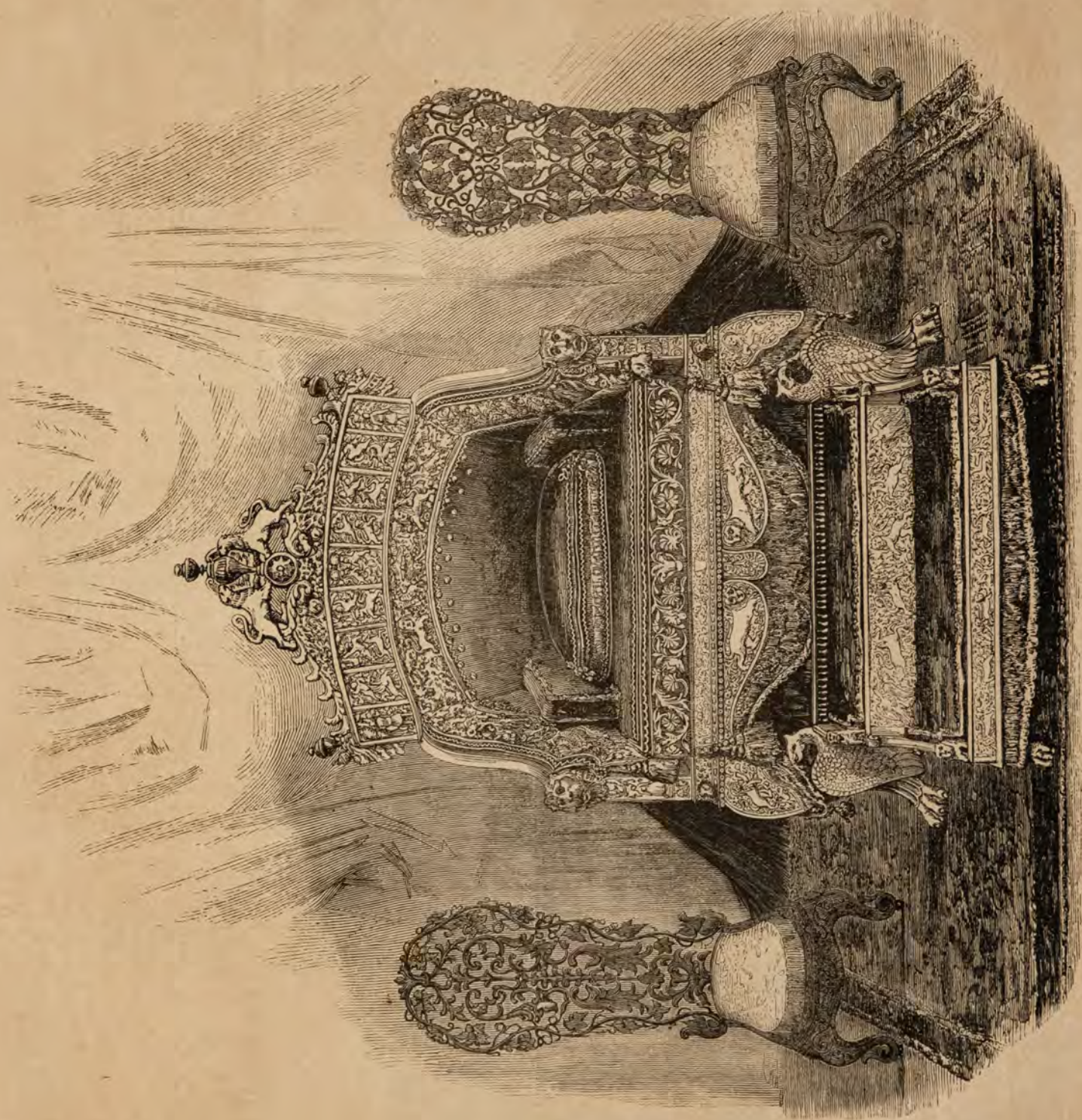


179



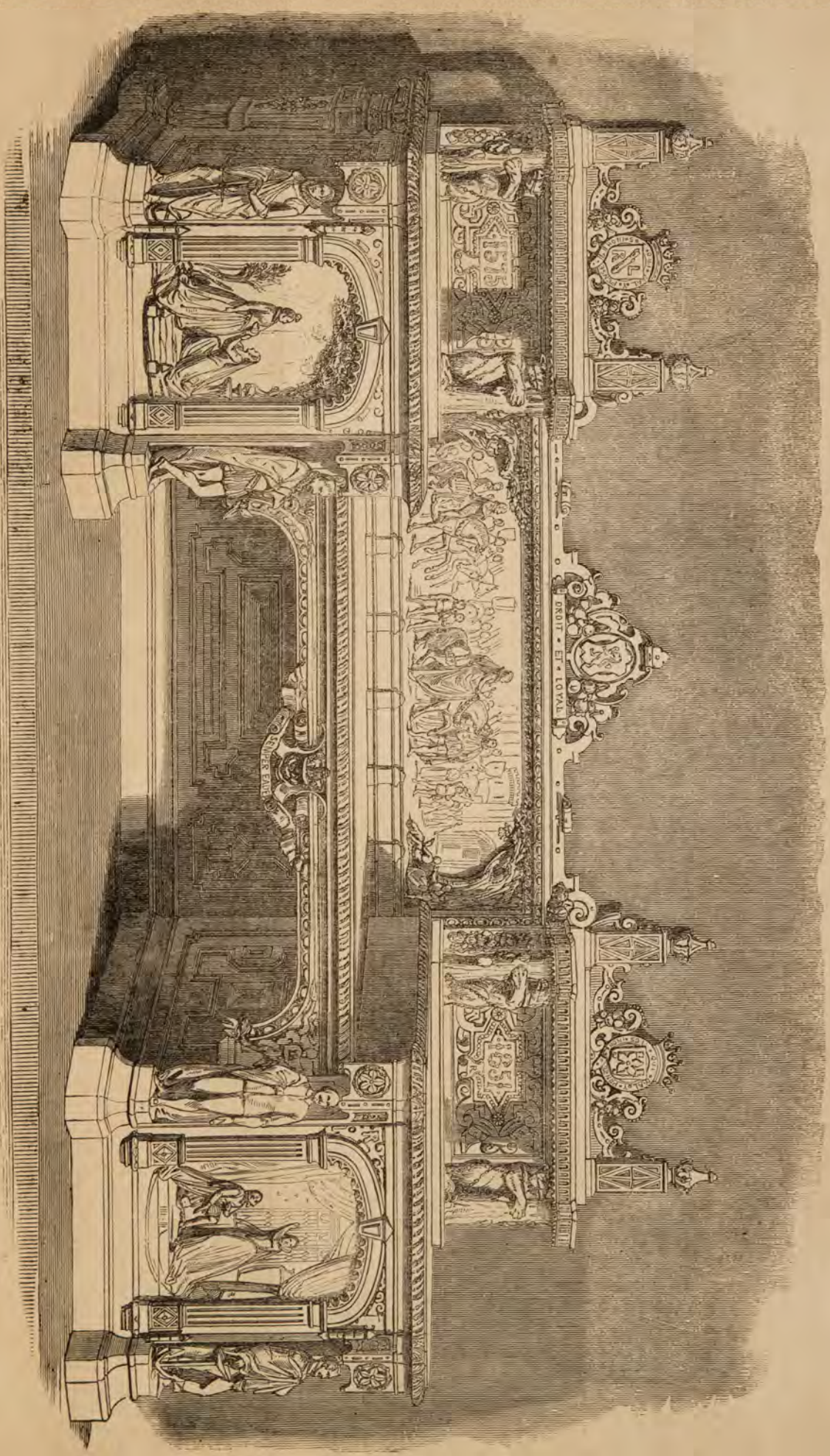
178



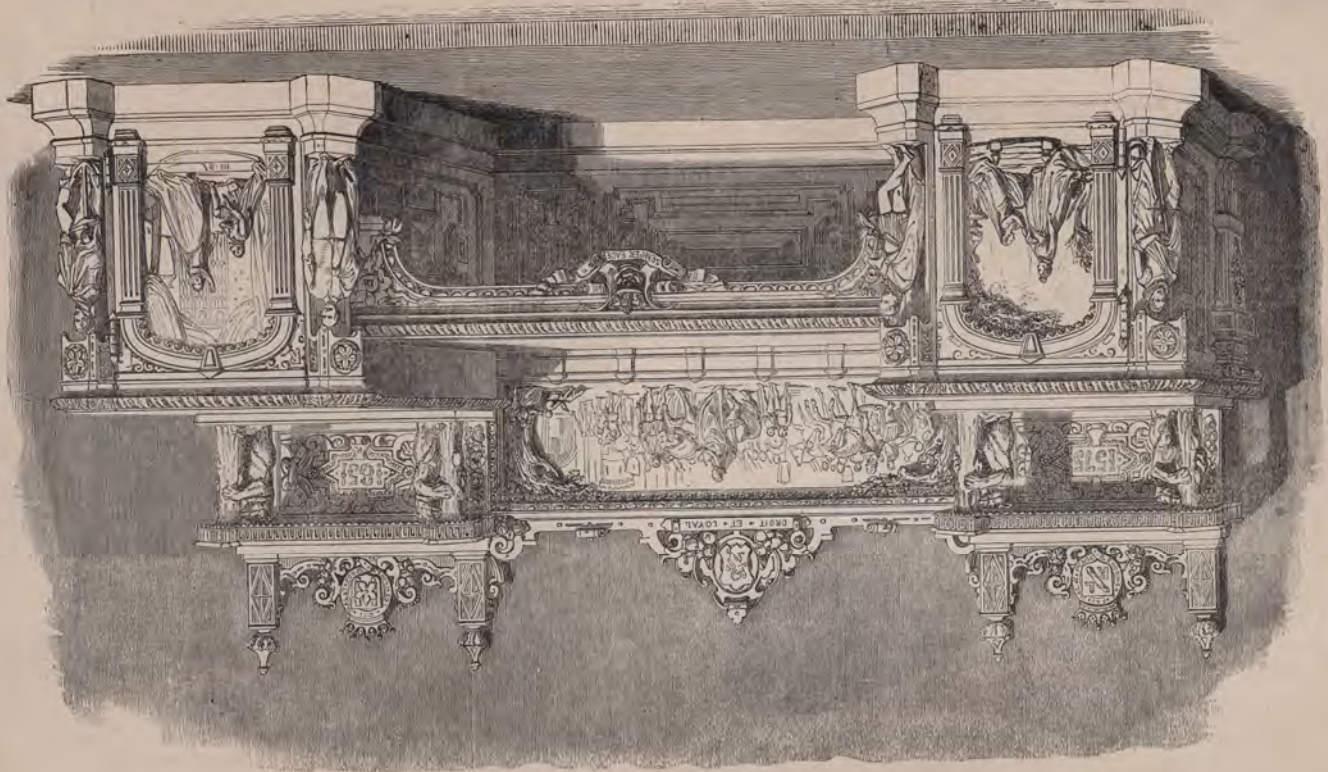




184



185





186



187

181
A



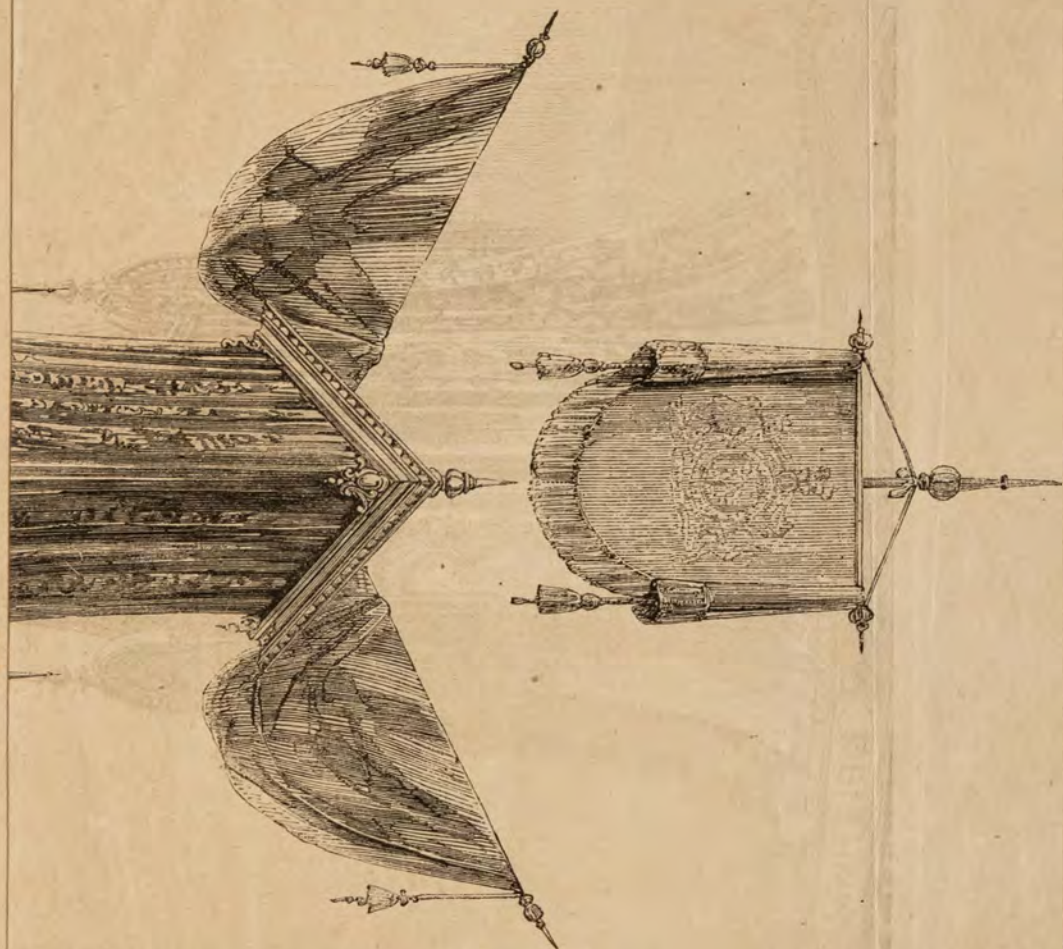


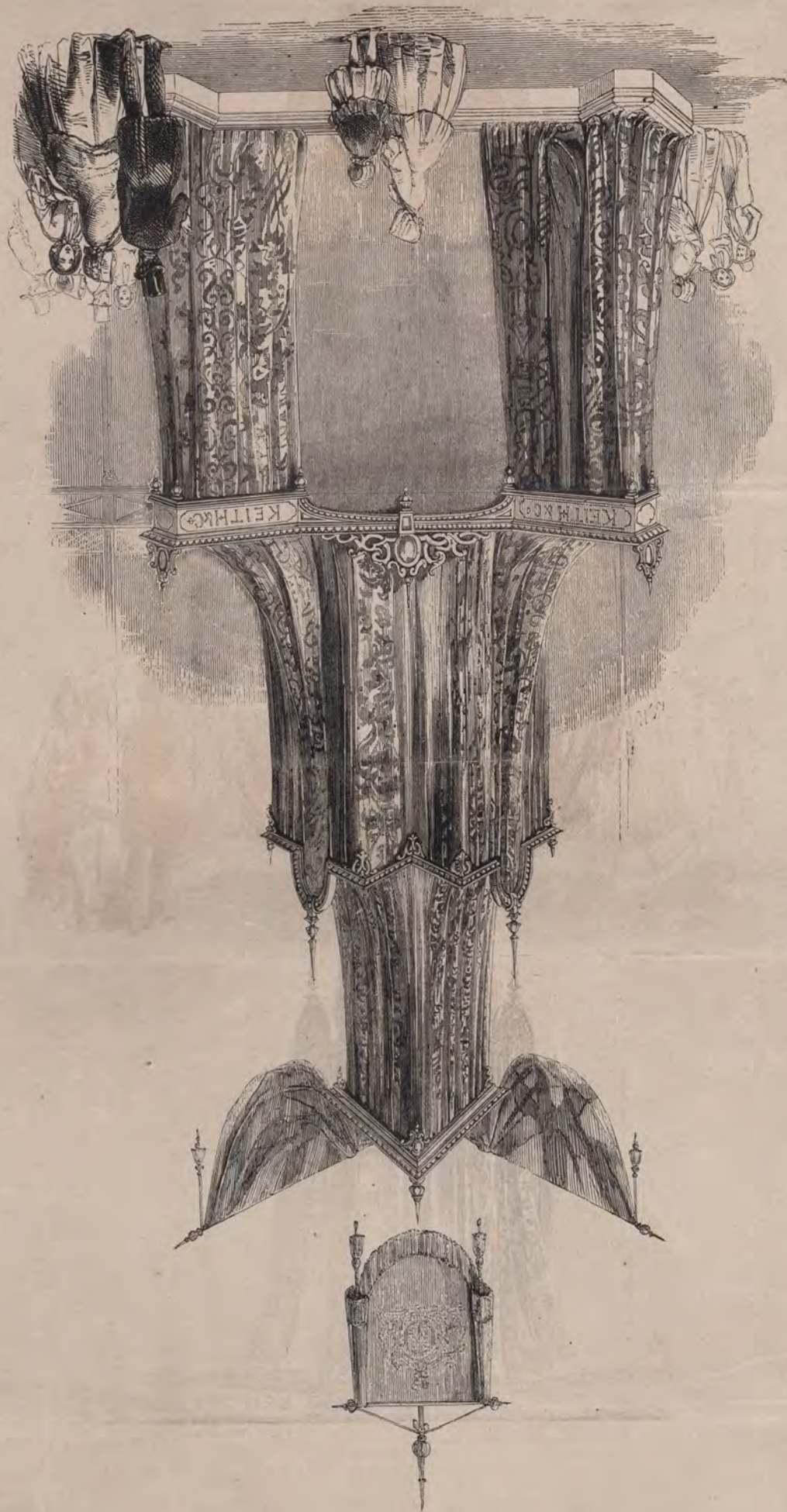
A. A. 189



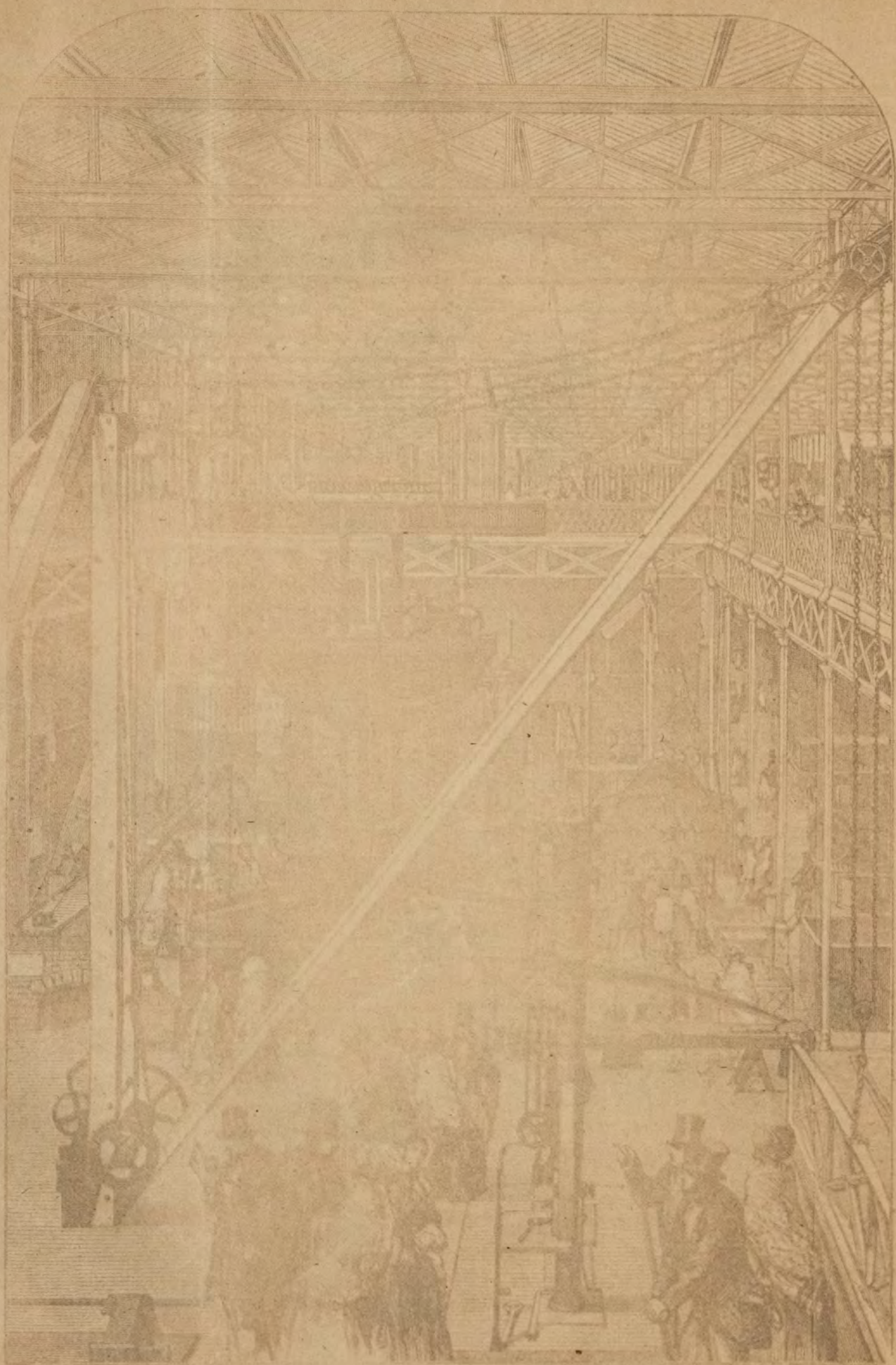
188

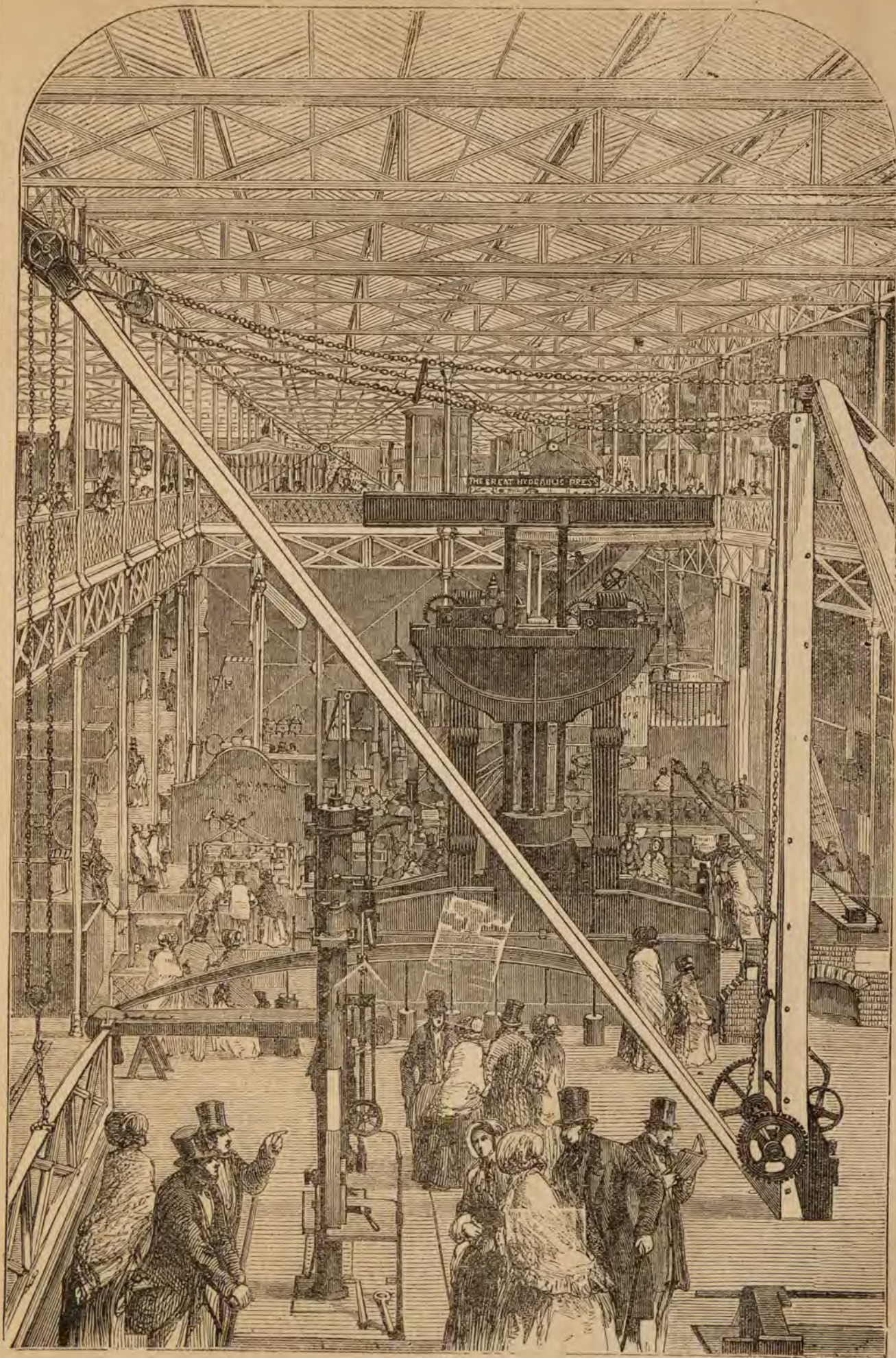












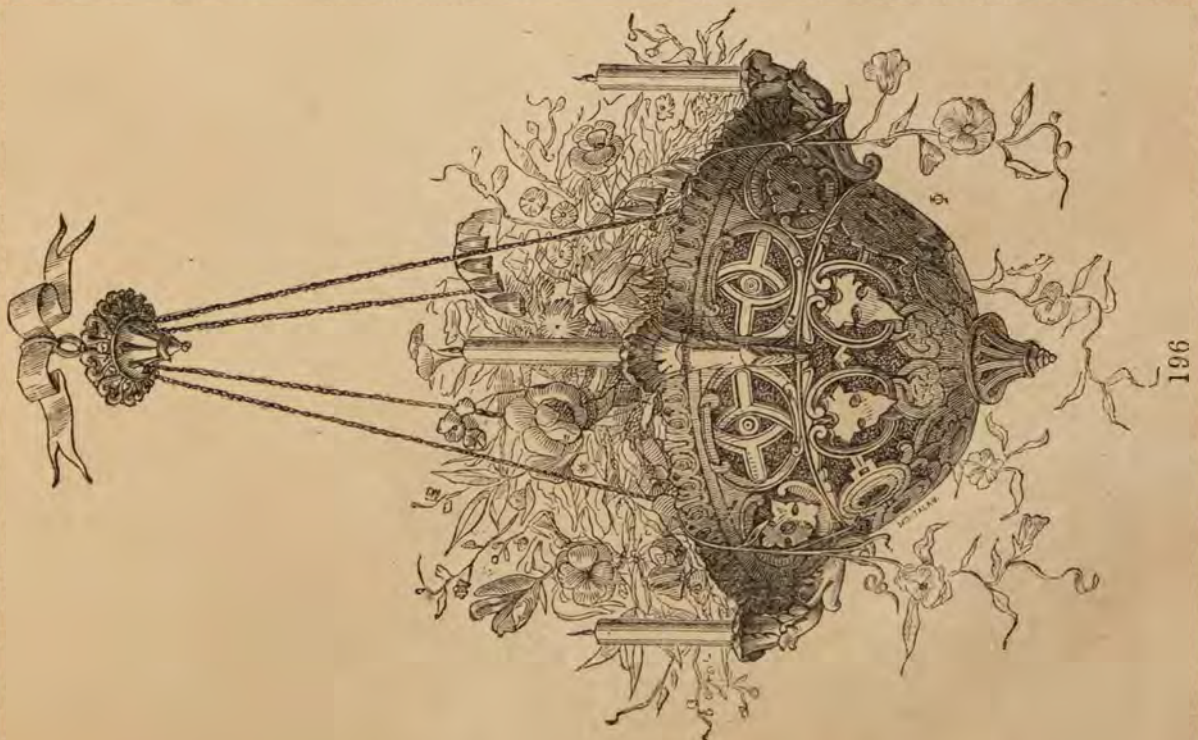






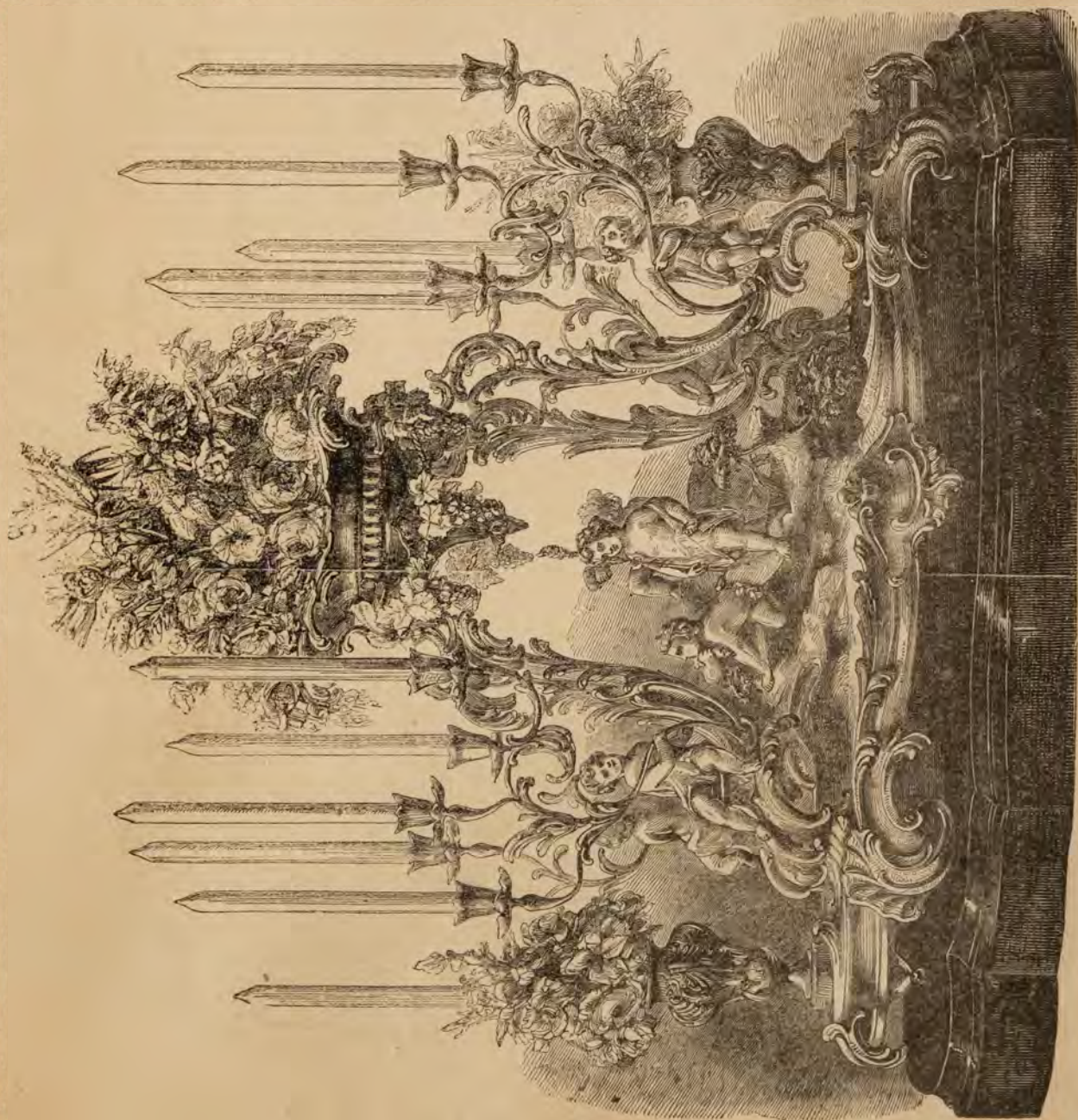


195



196





1831



1831







200



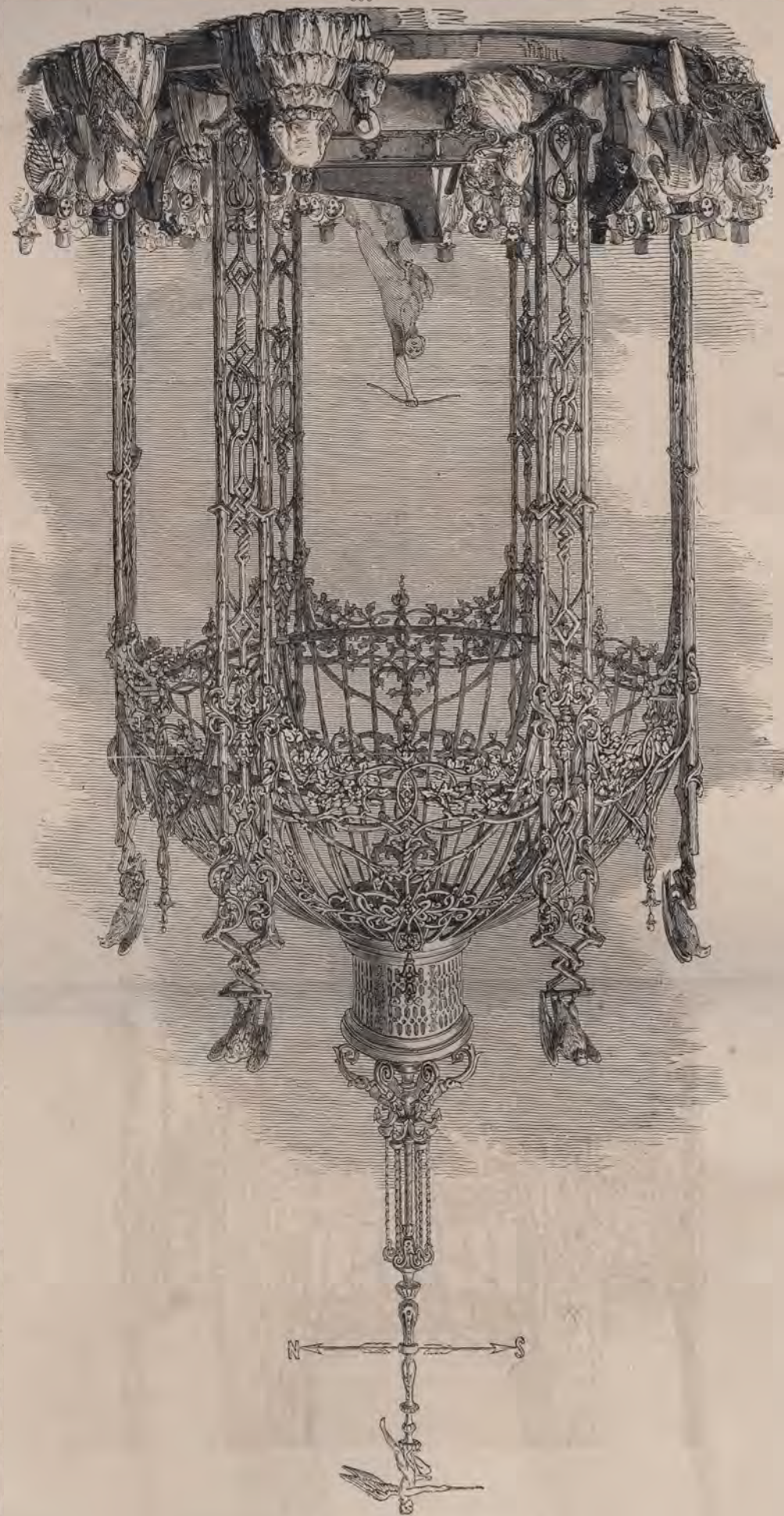
CC

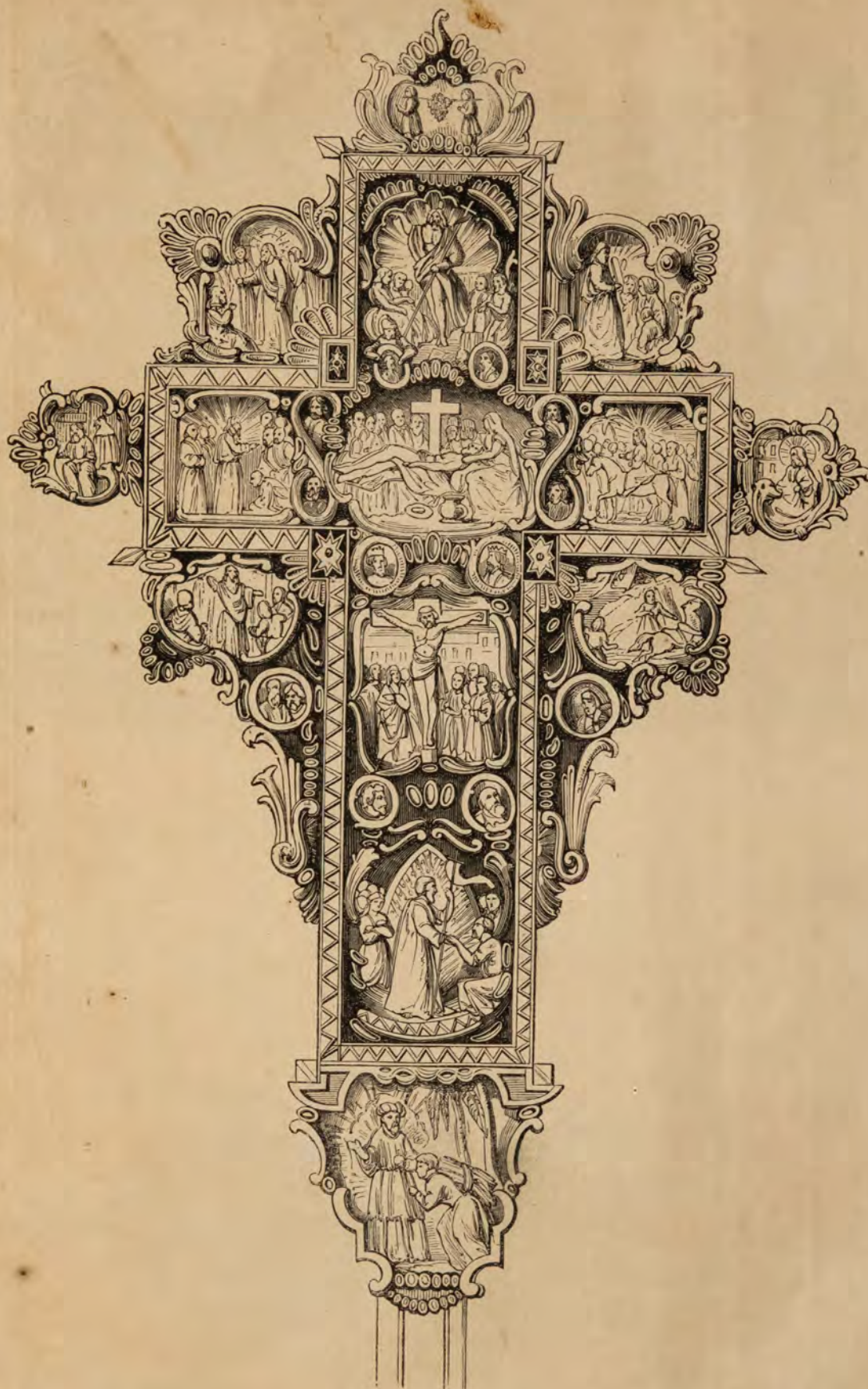
207







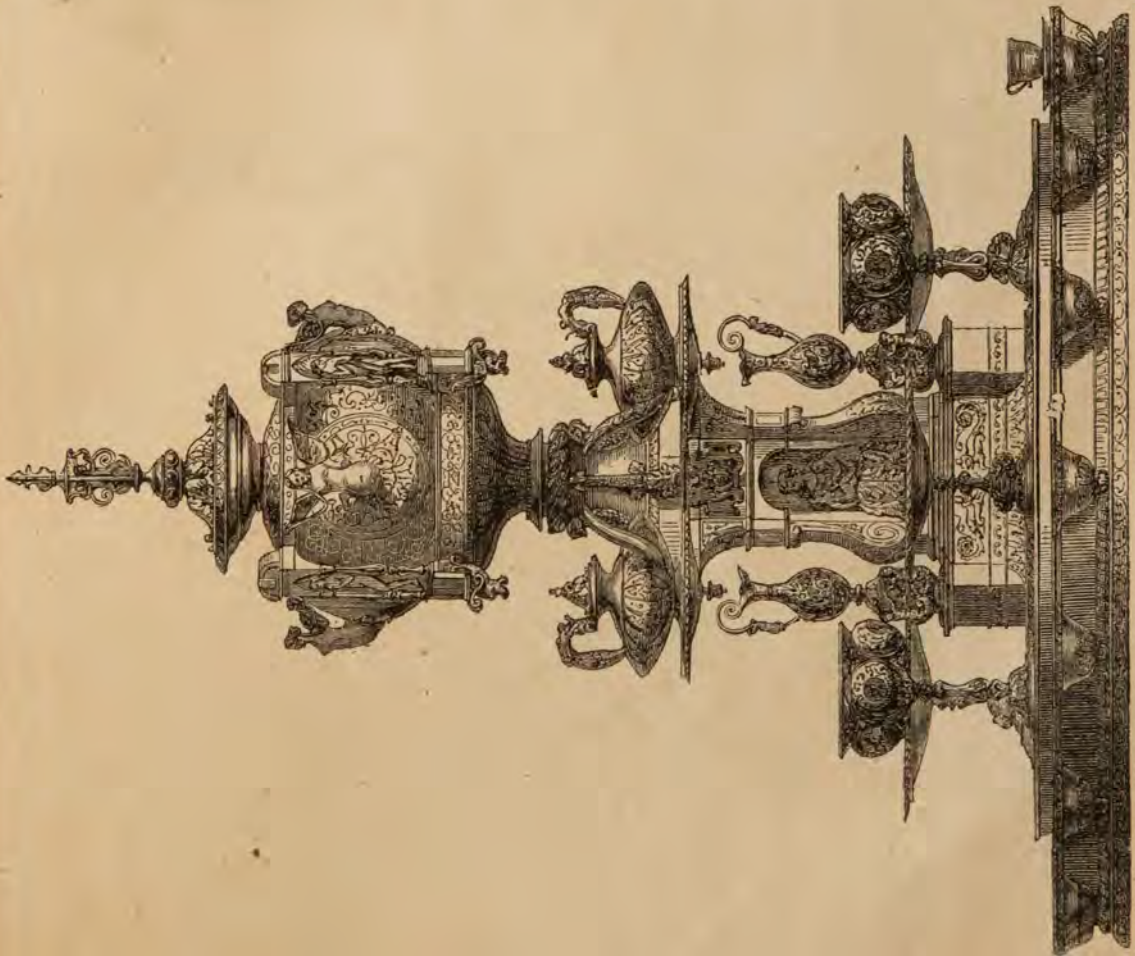






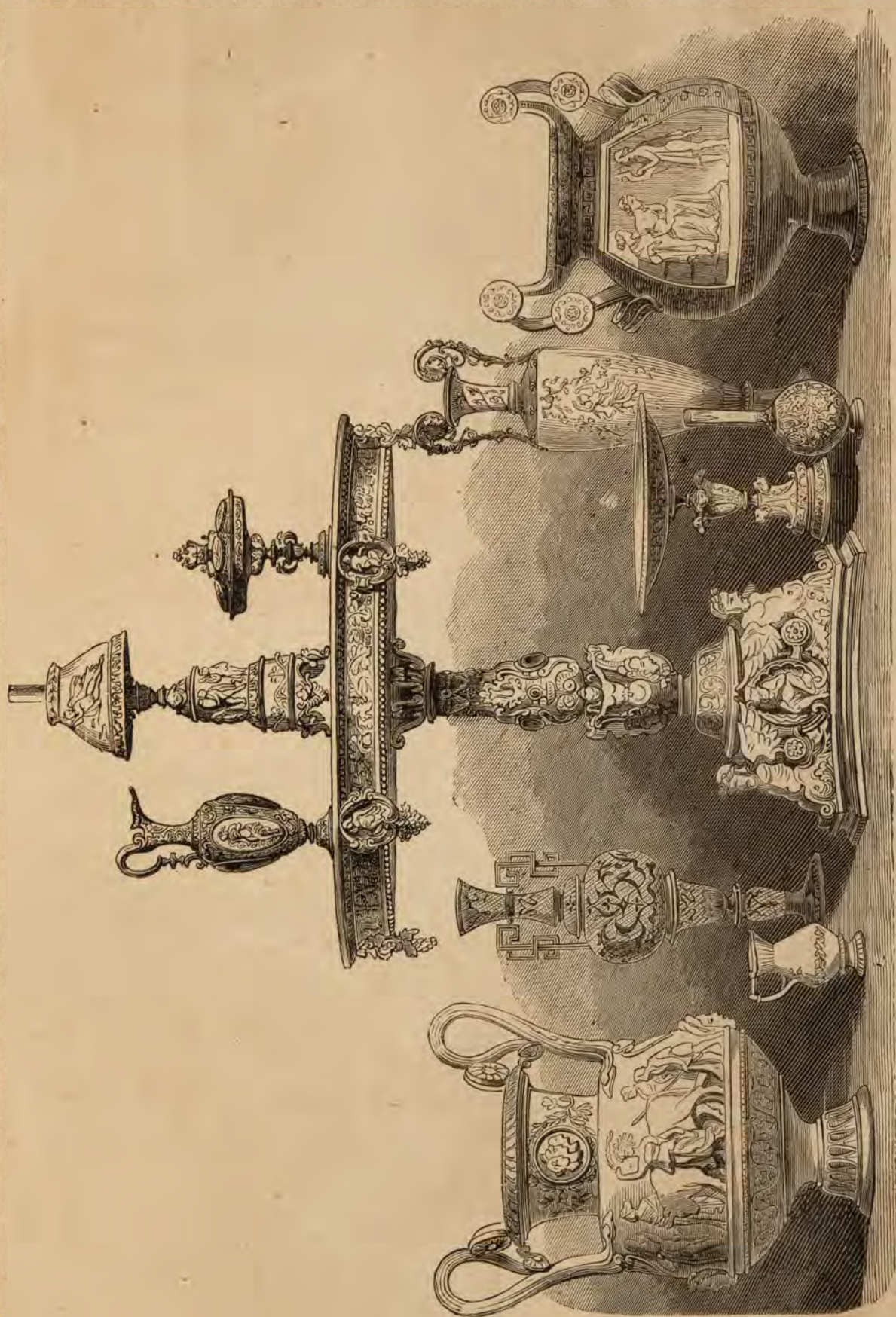


205

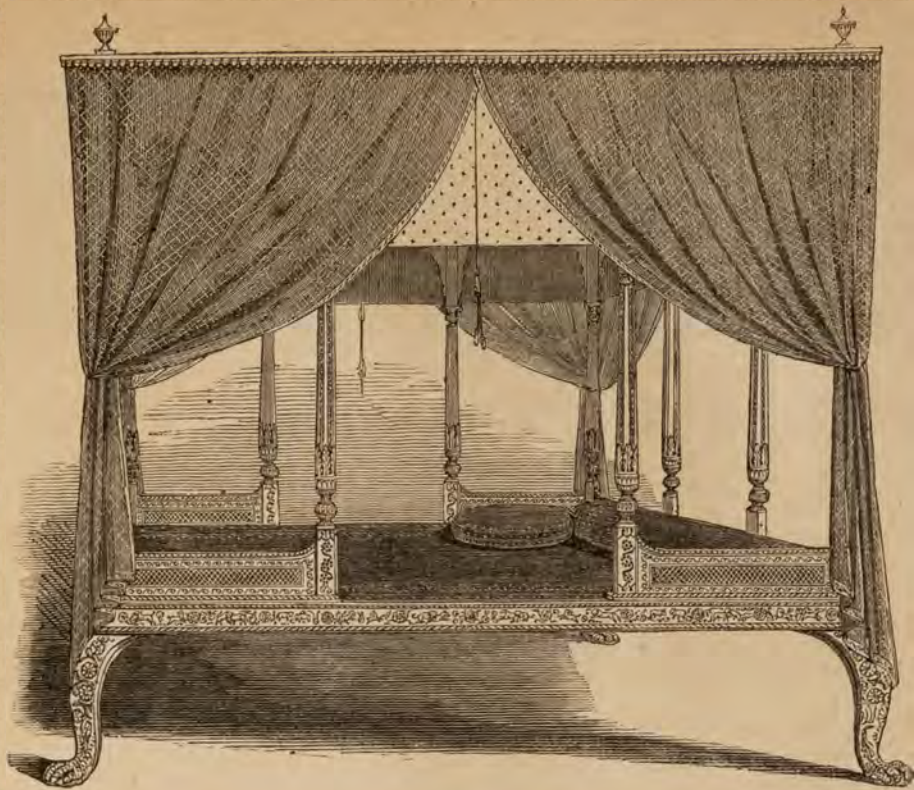


206

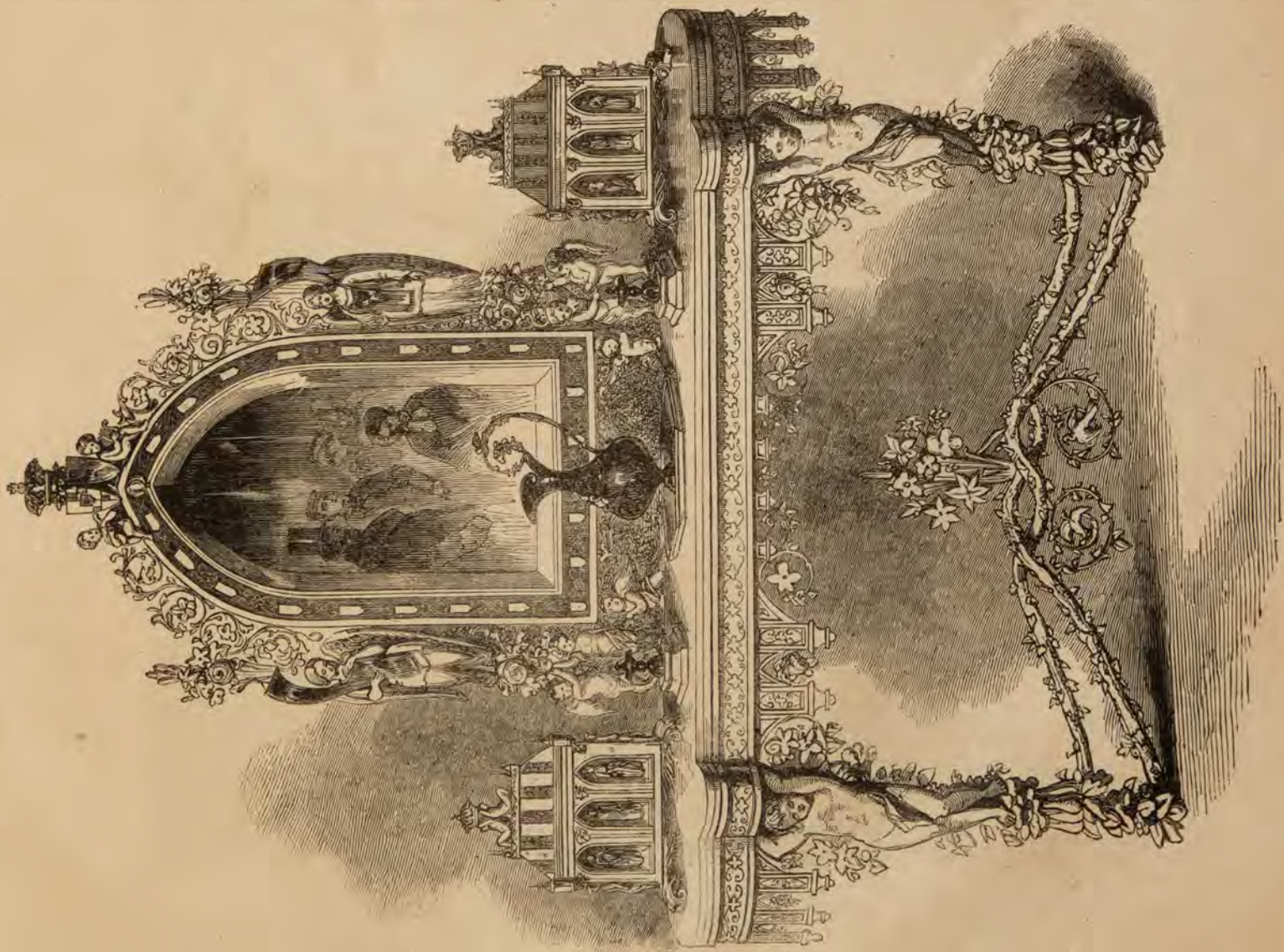






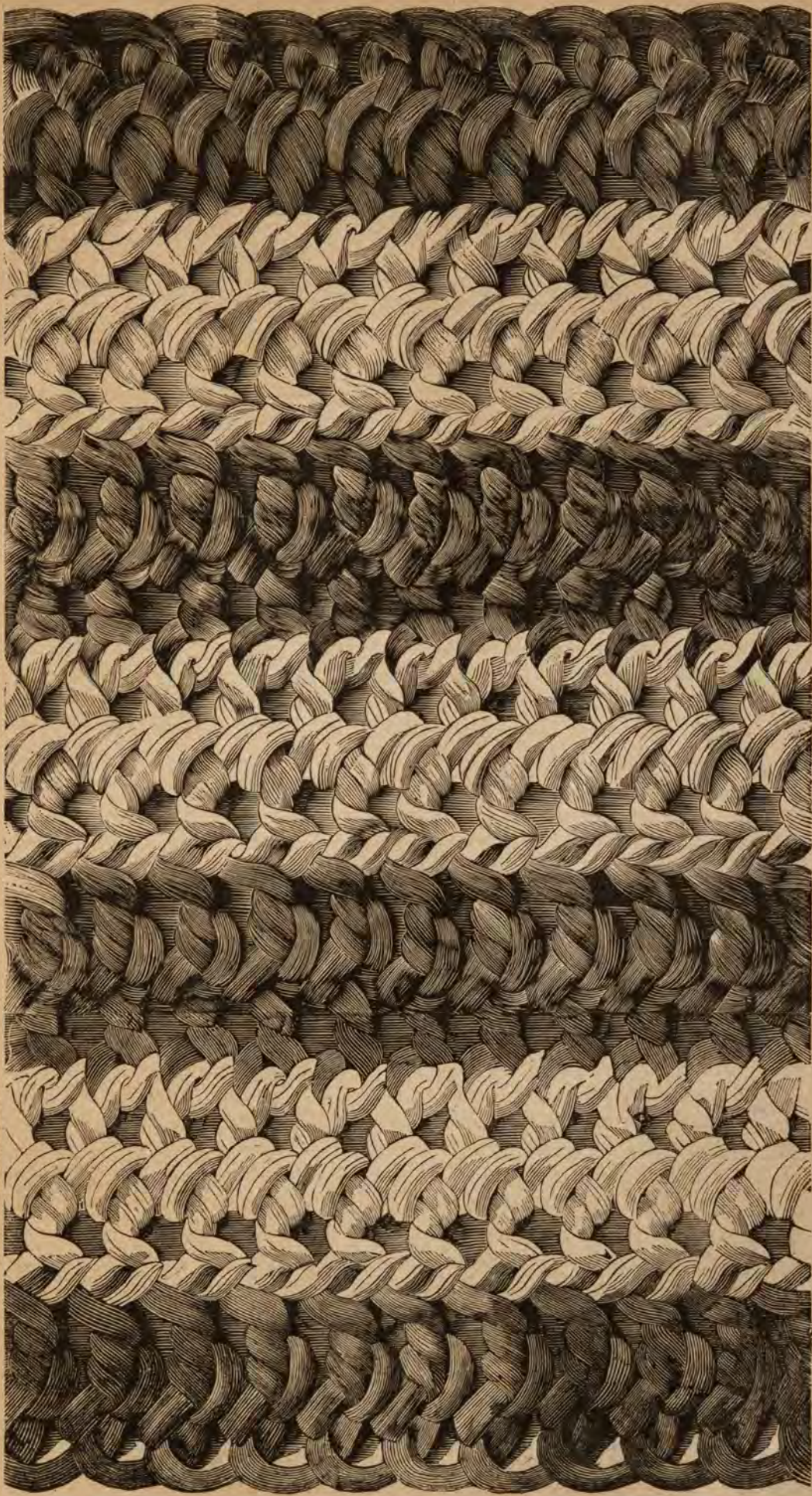


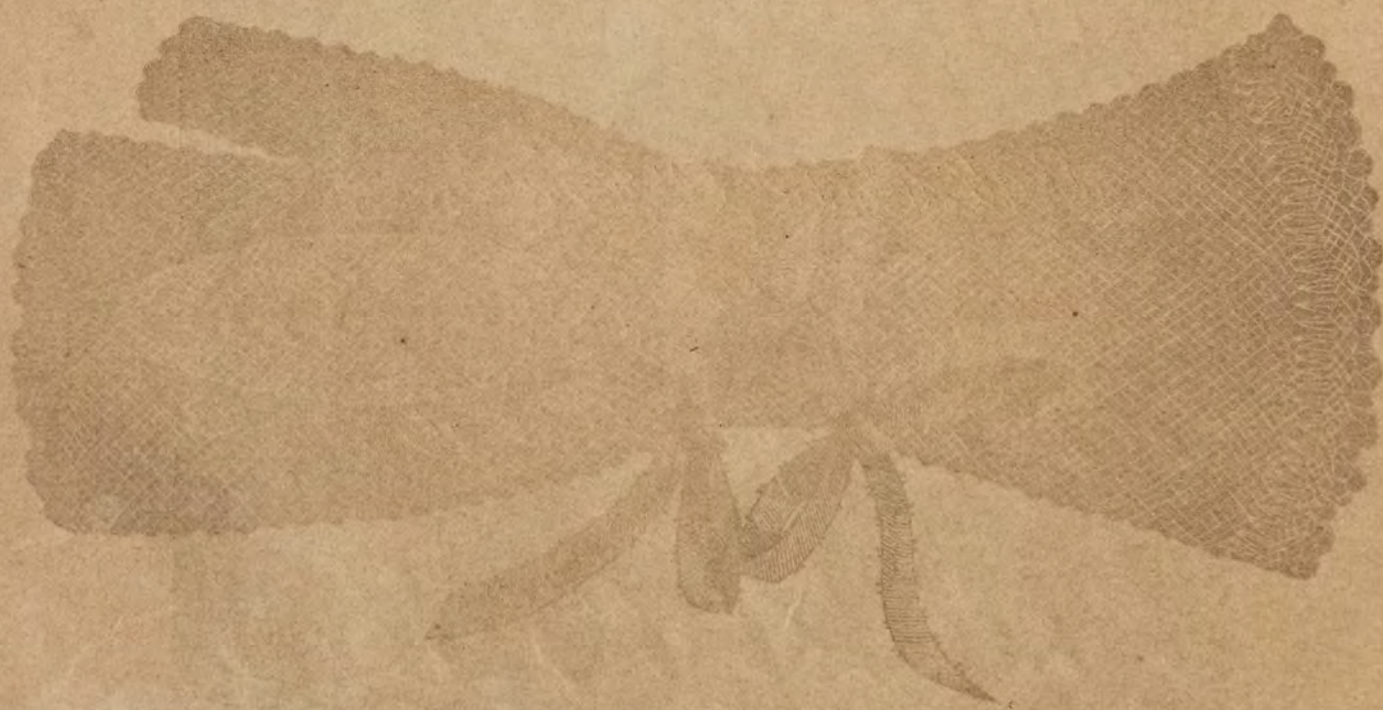
210

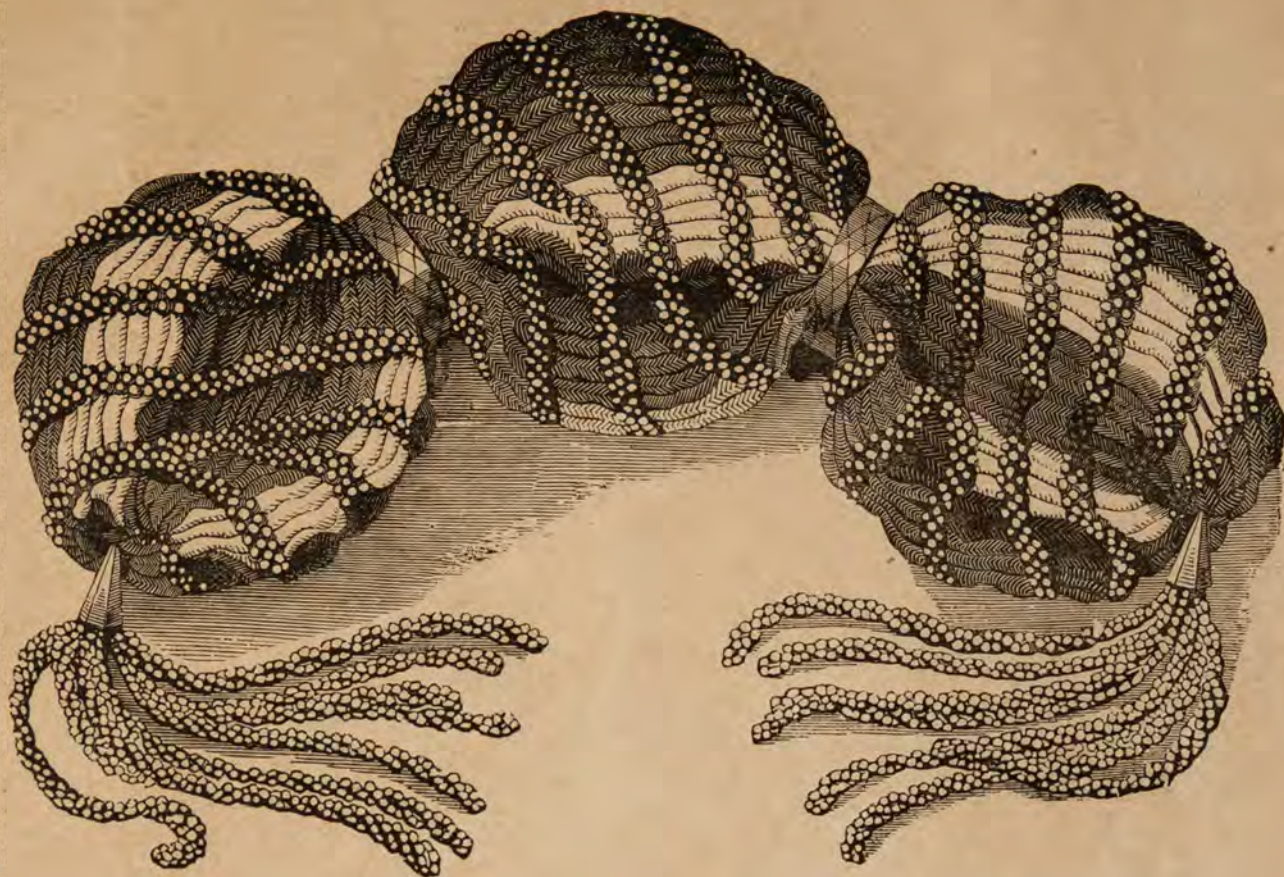


209









212



213





214



215



216

Fig.

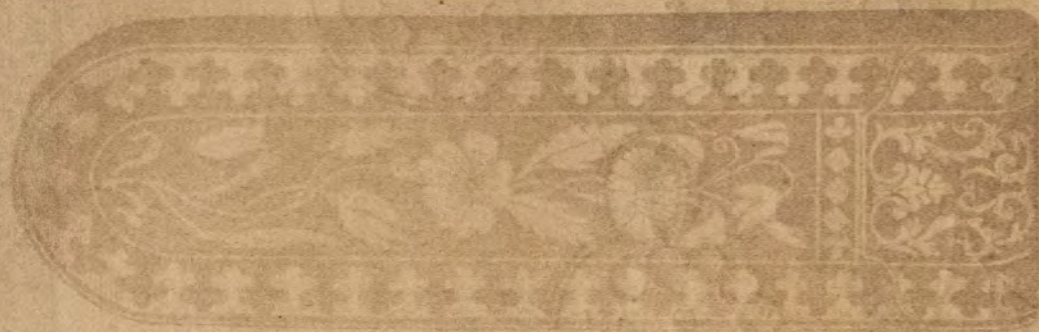


Fig.





217



218



610



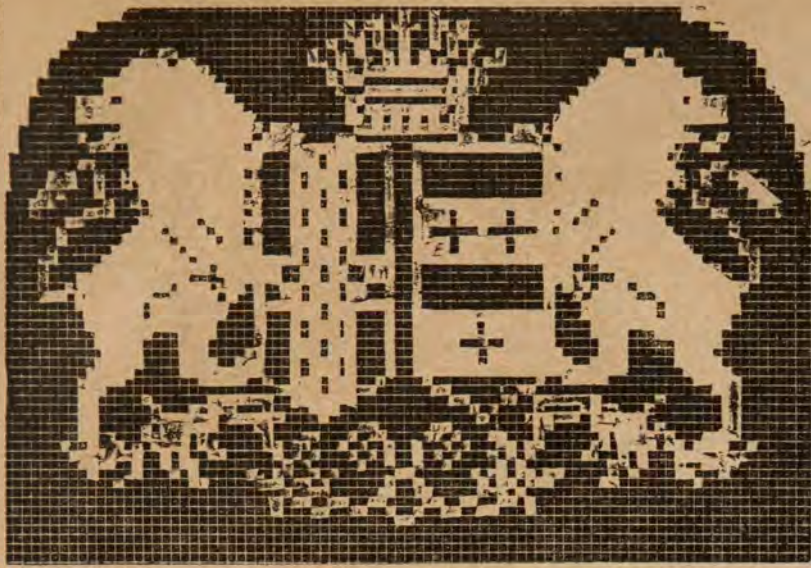
611



612



613



219



220



221



222



223





224



225



352



353





227



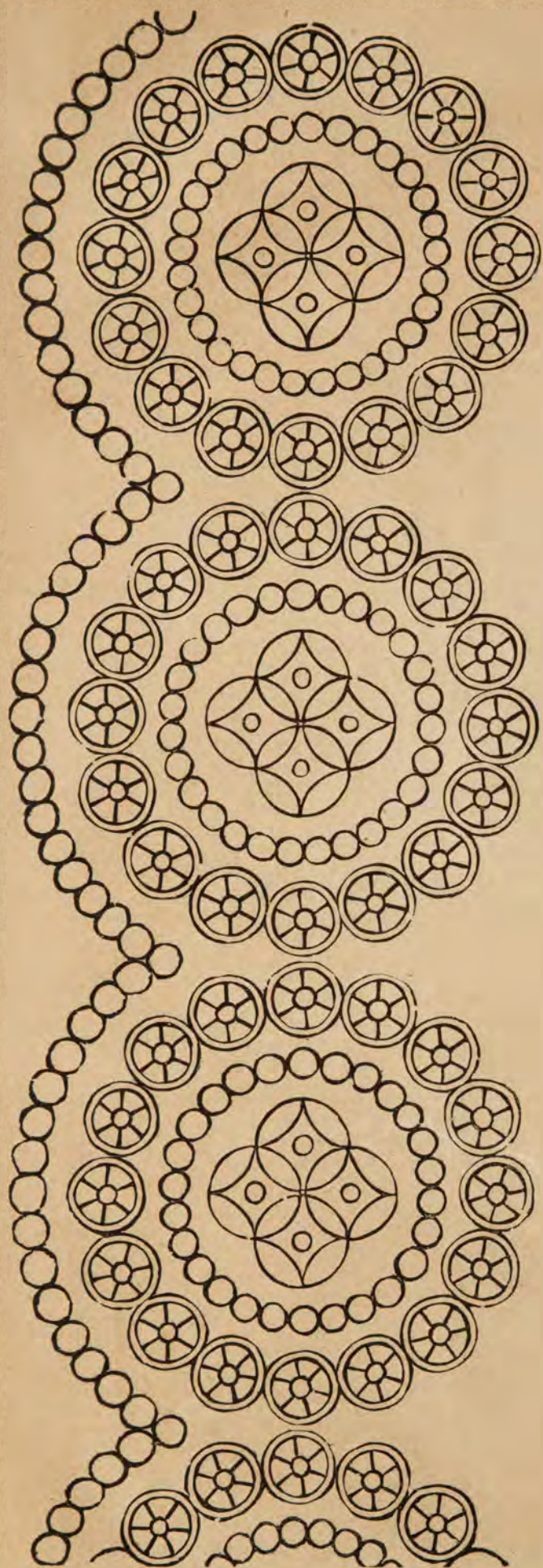
228



229



230

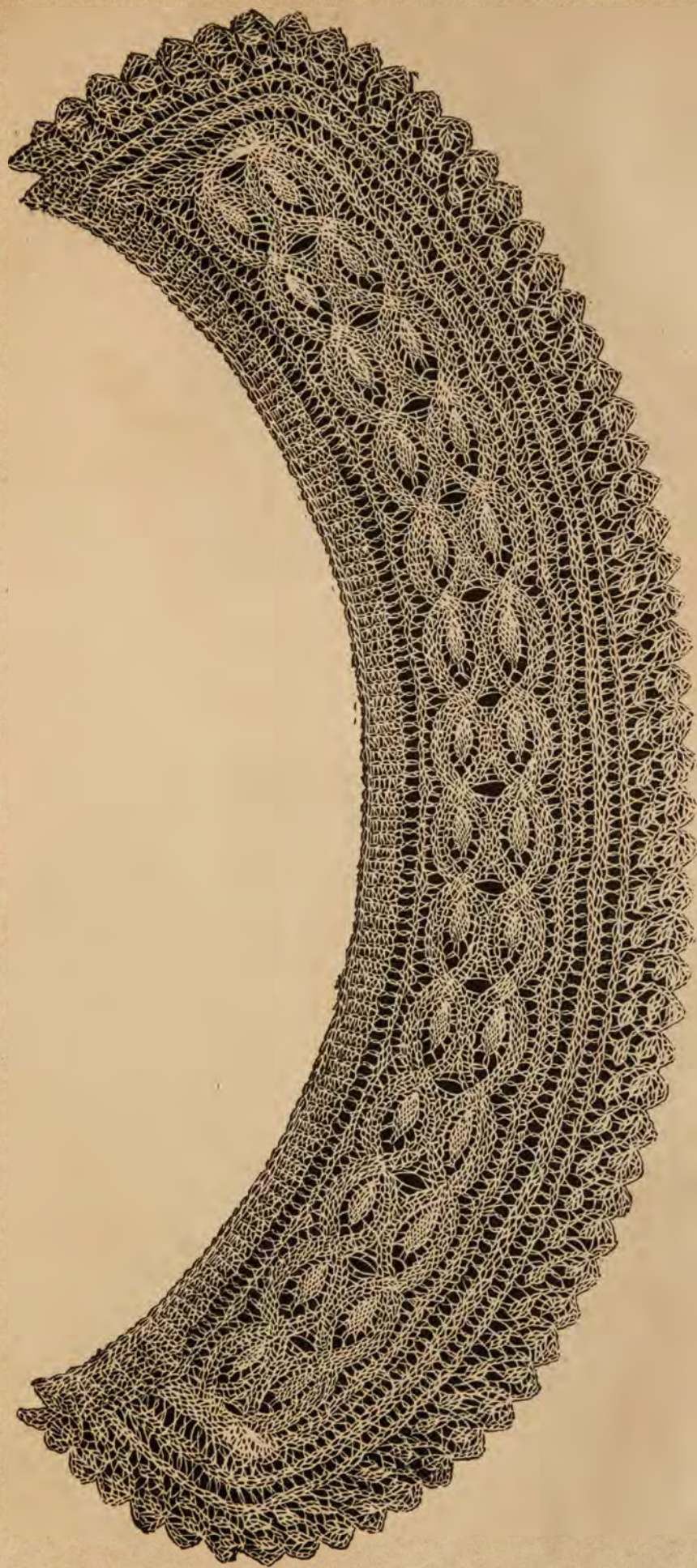


231



232





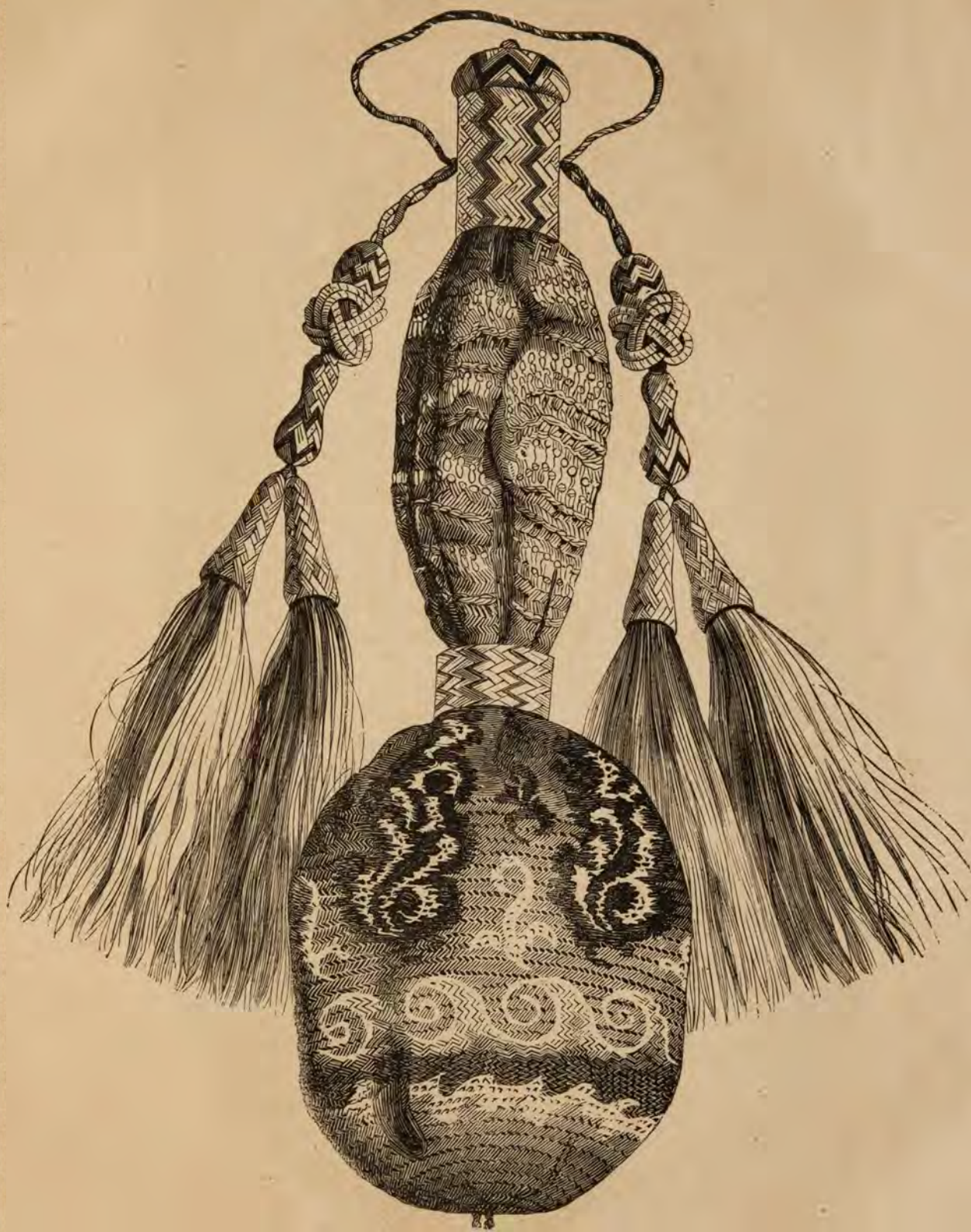


235

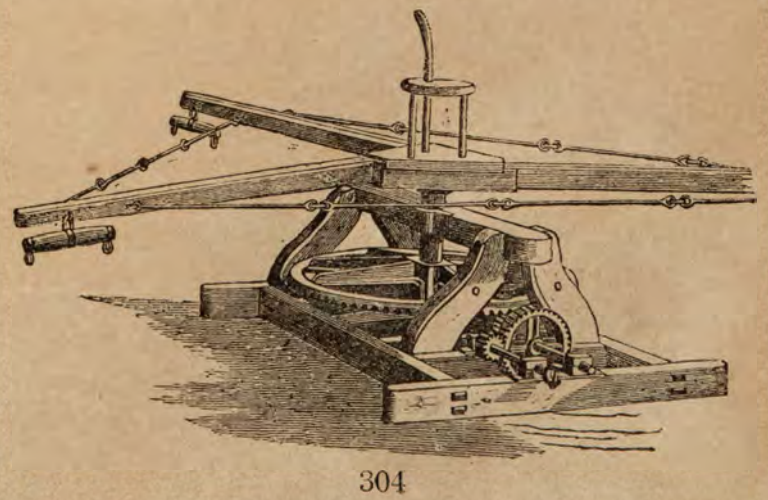
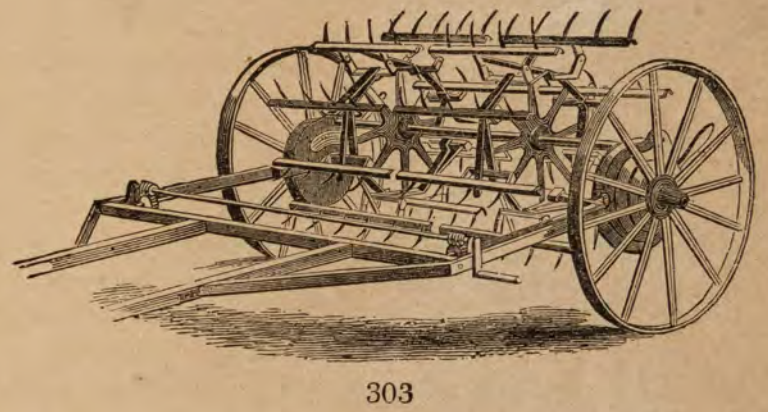
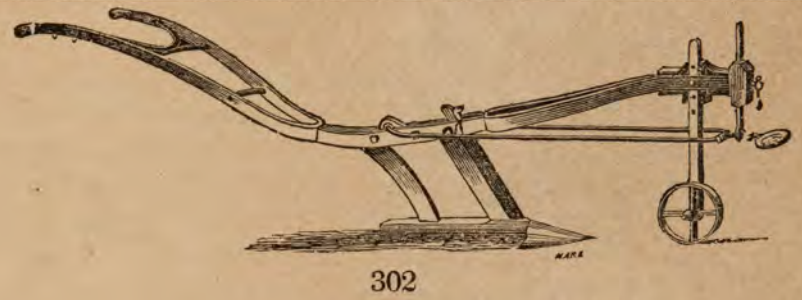
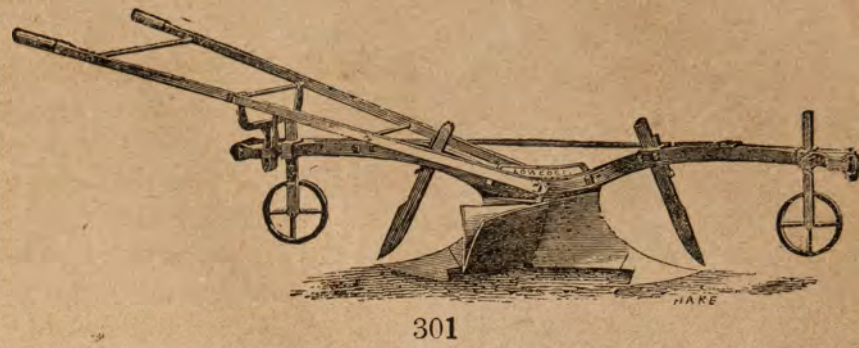
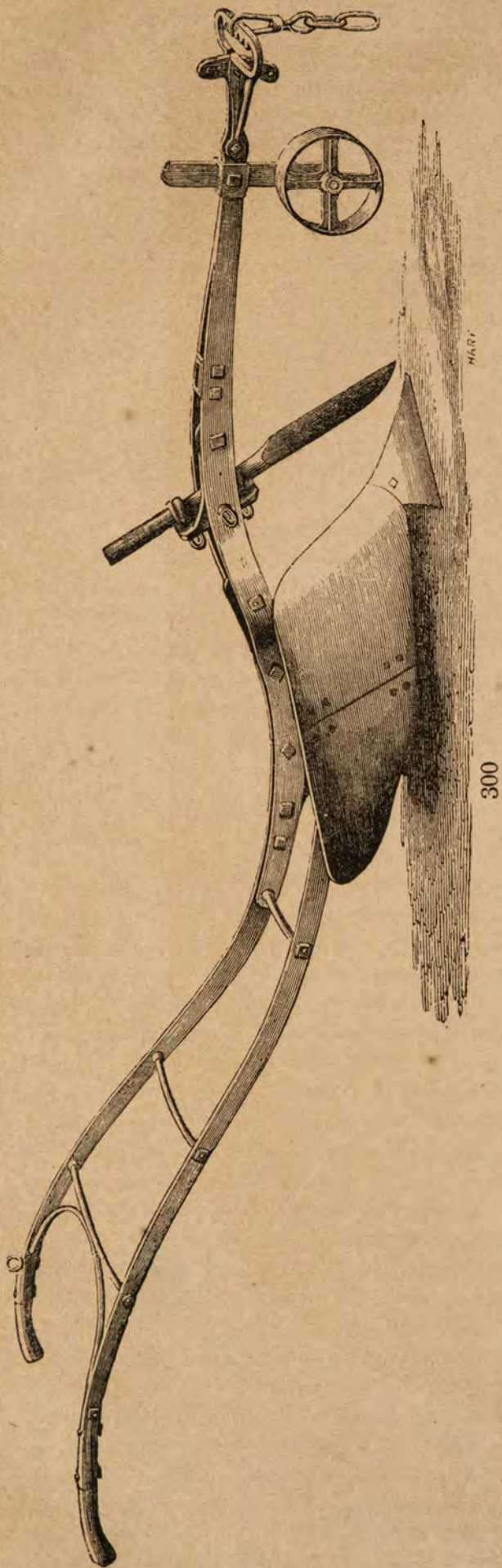


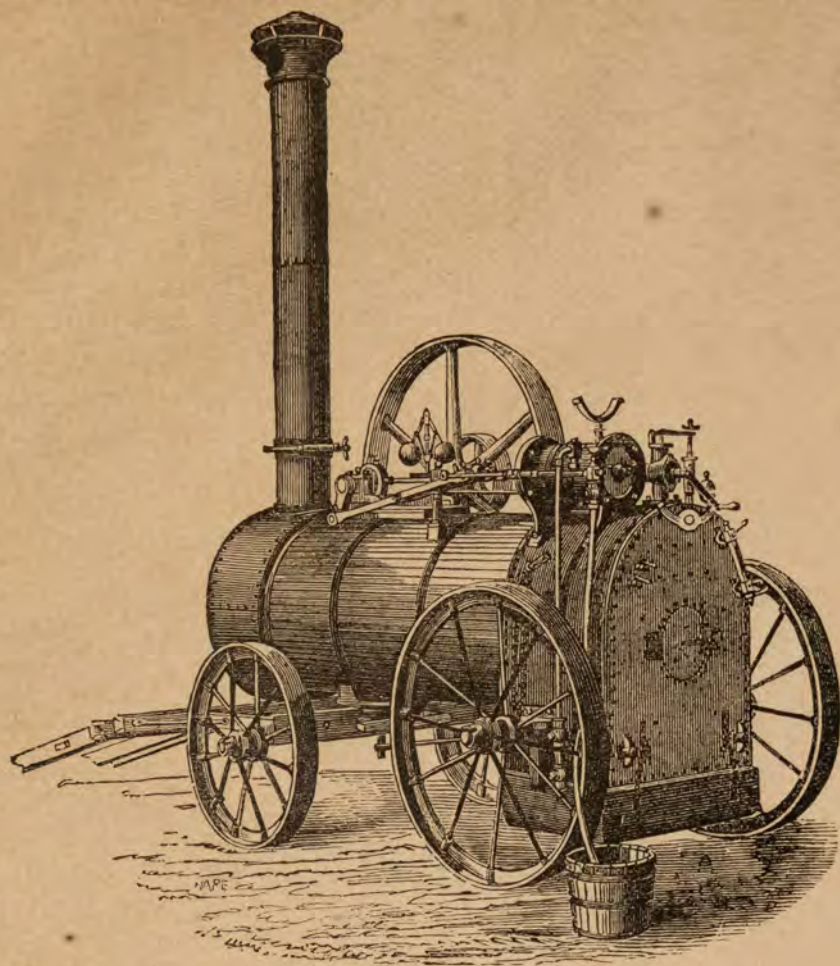
236



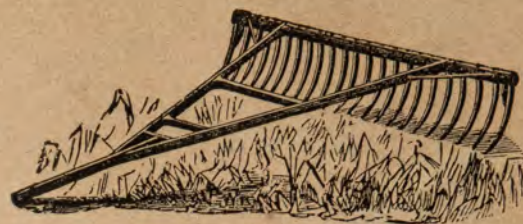




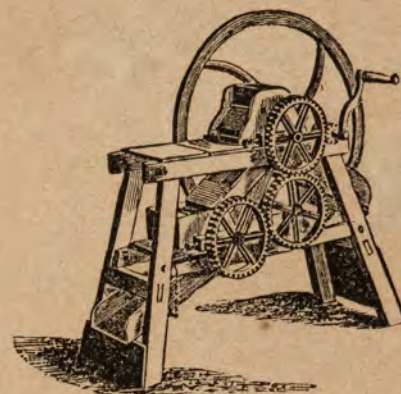




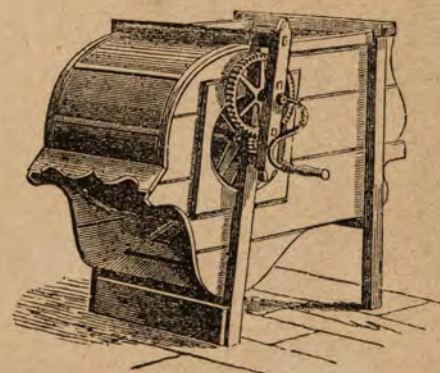
305



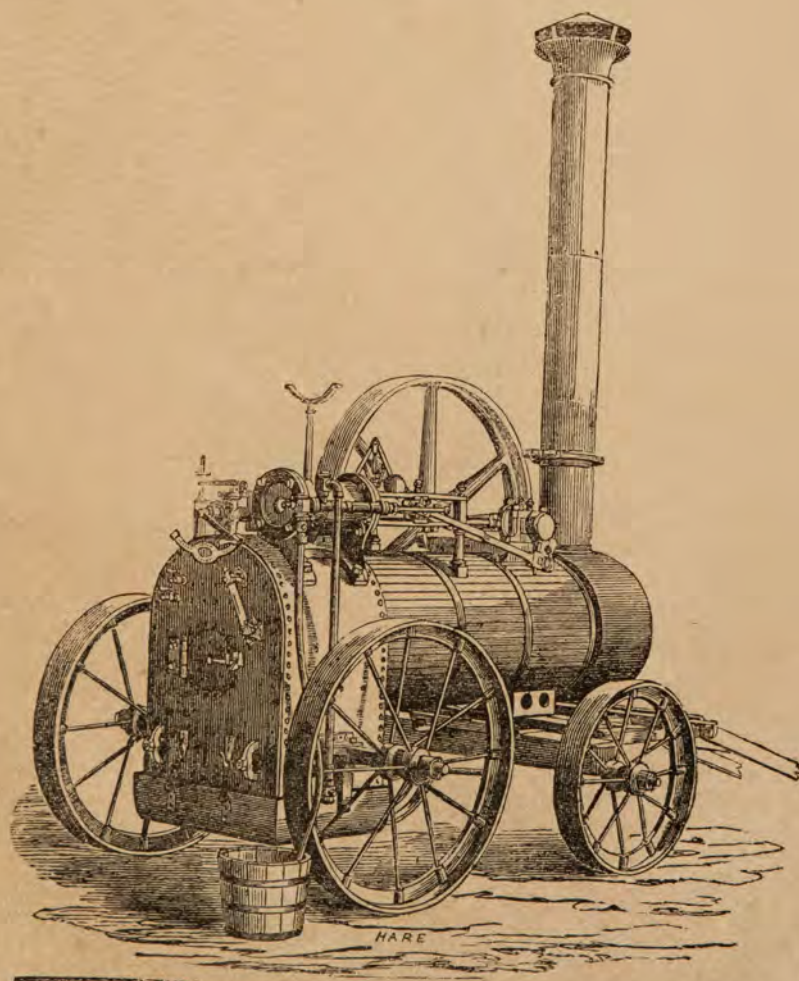
307



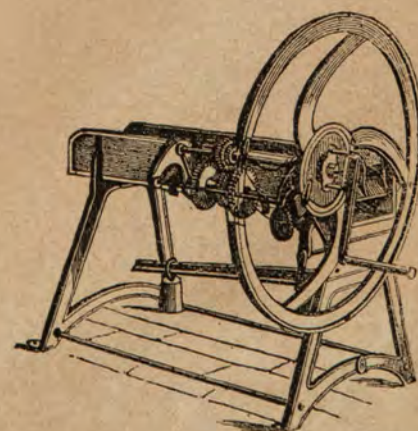
308



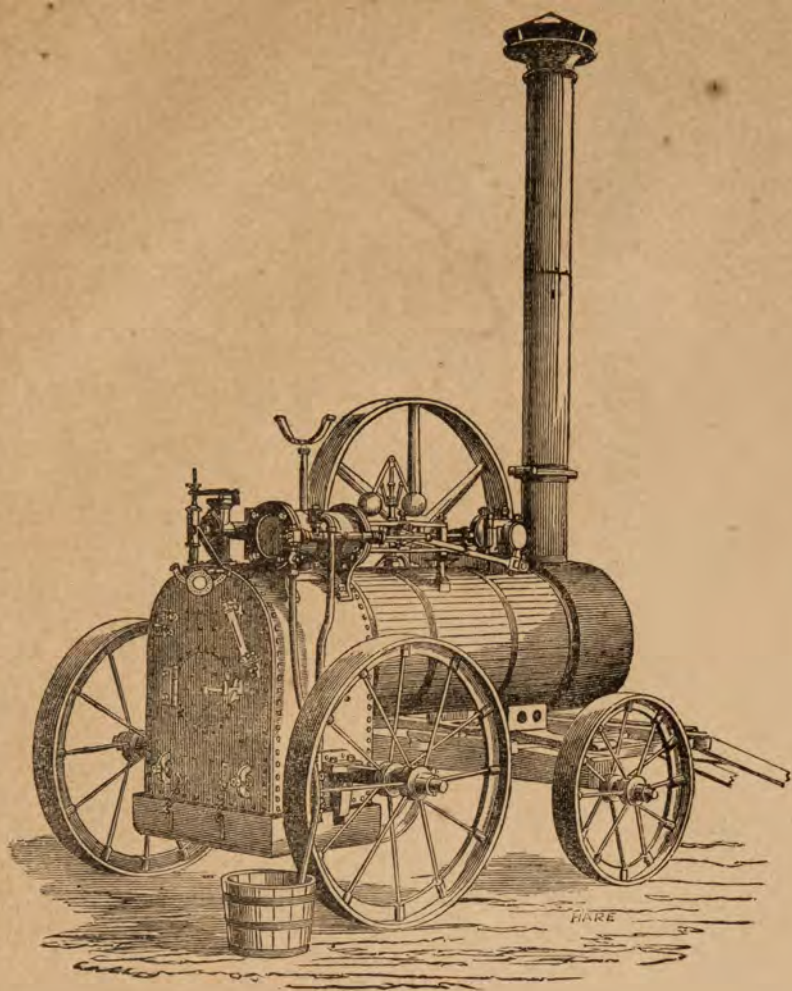
309



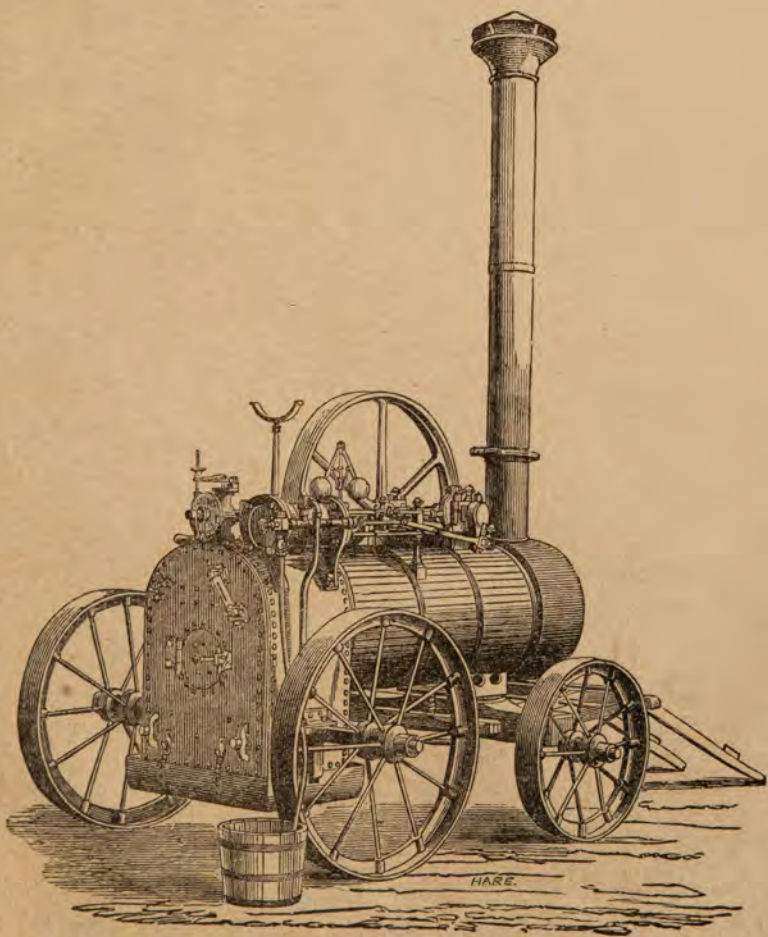
306



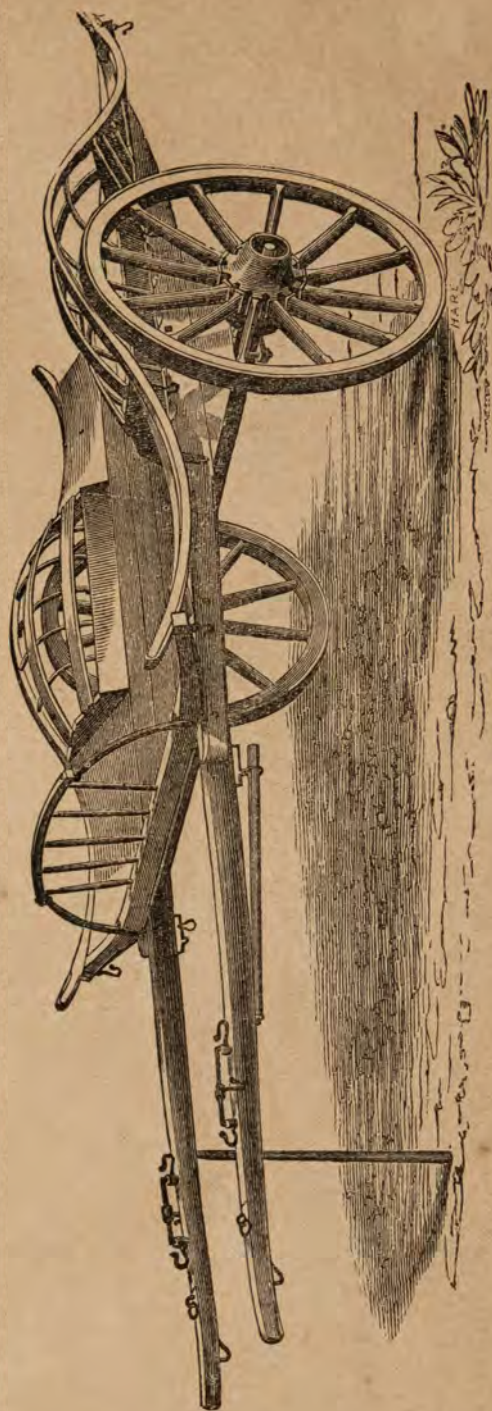
310



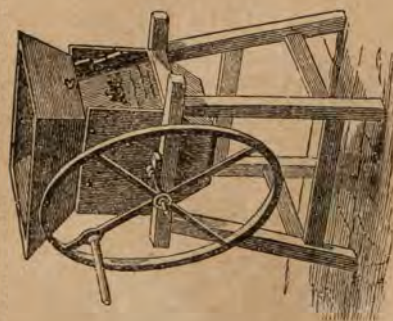
311



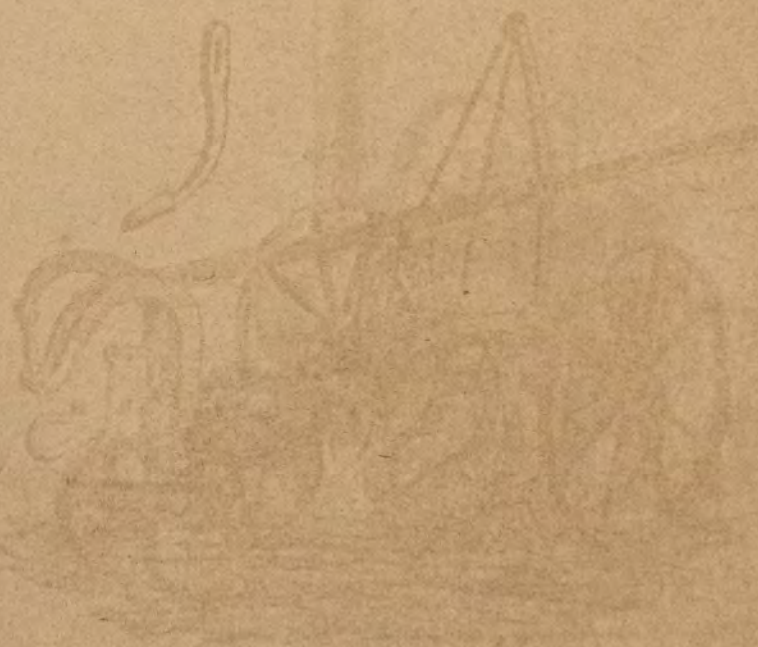
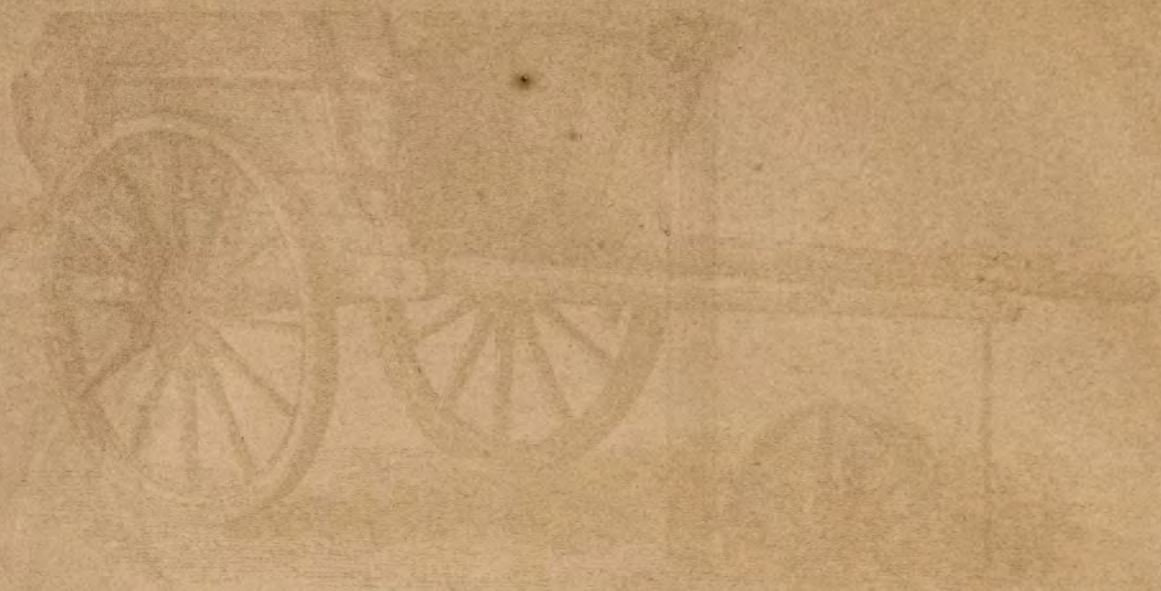
321

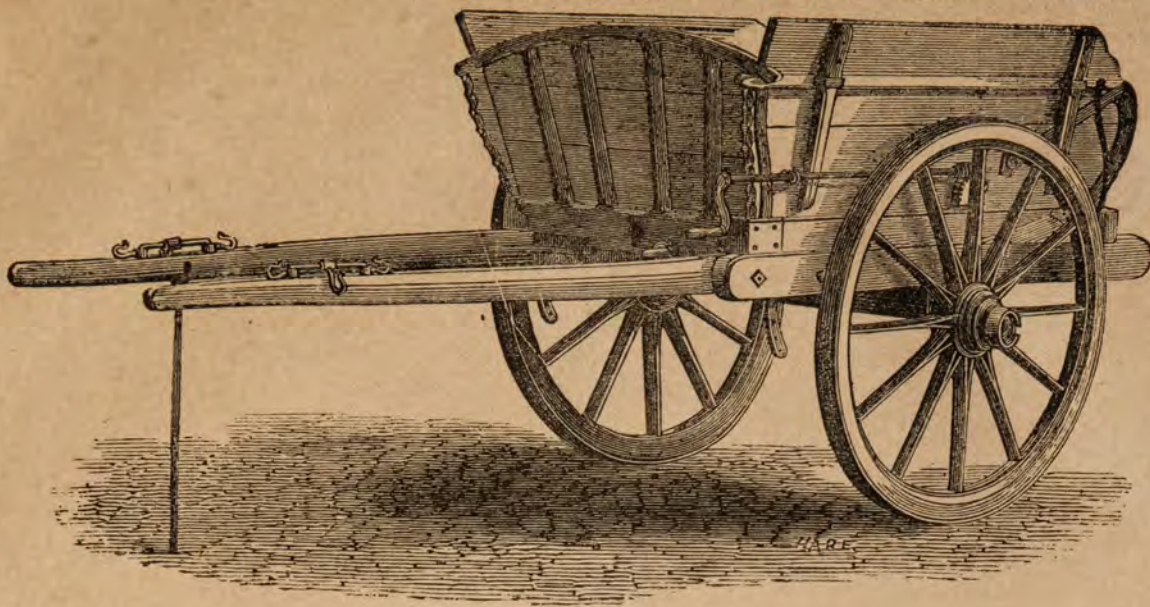


312

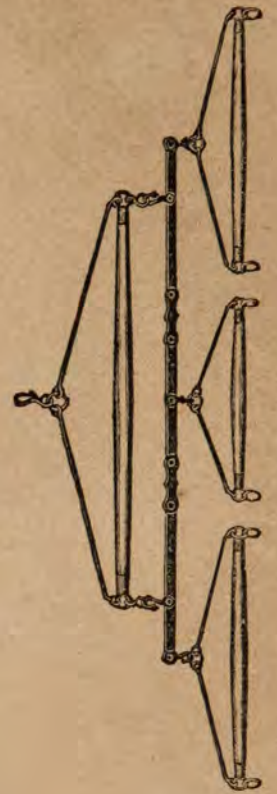


313

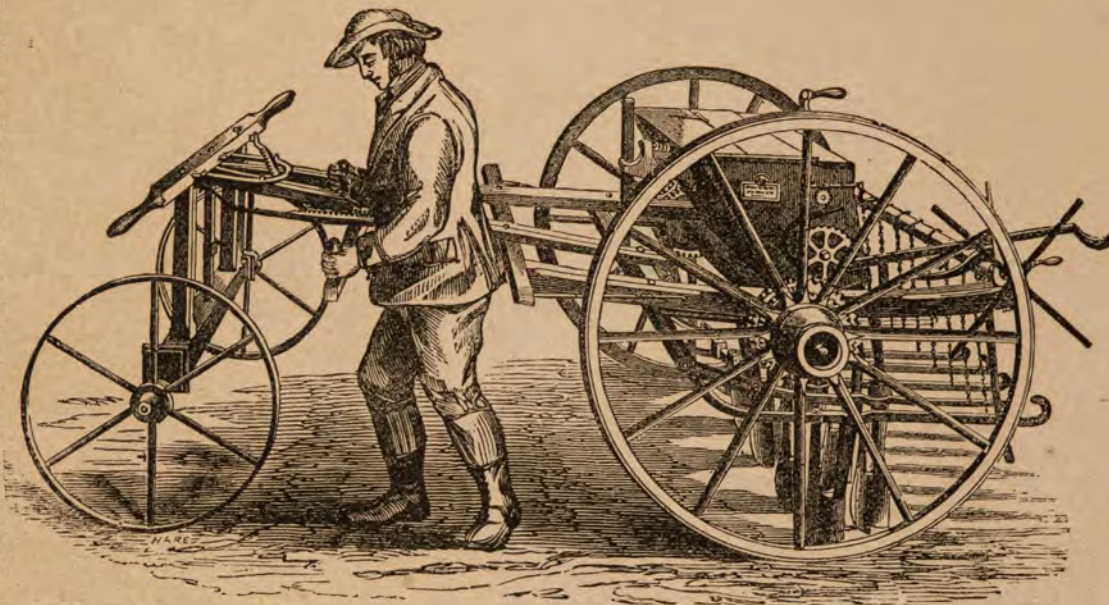




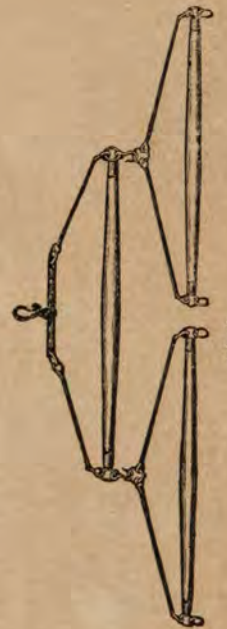
315



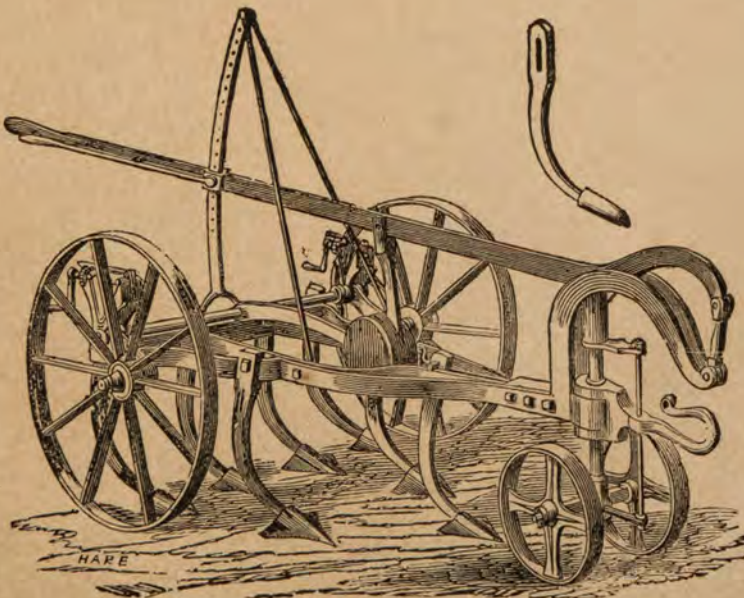
320



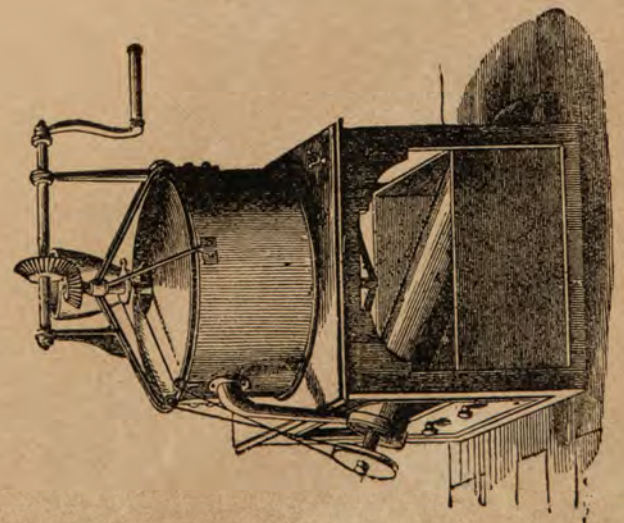
316



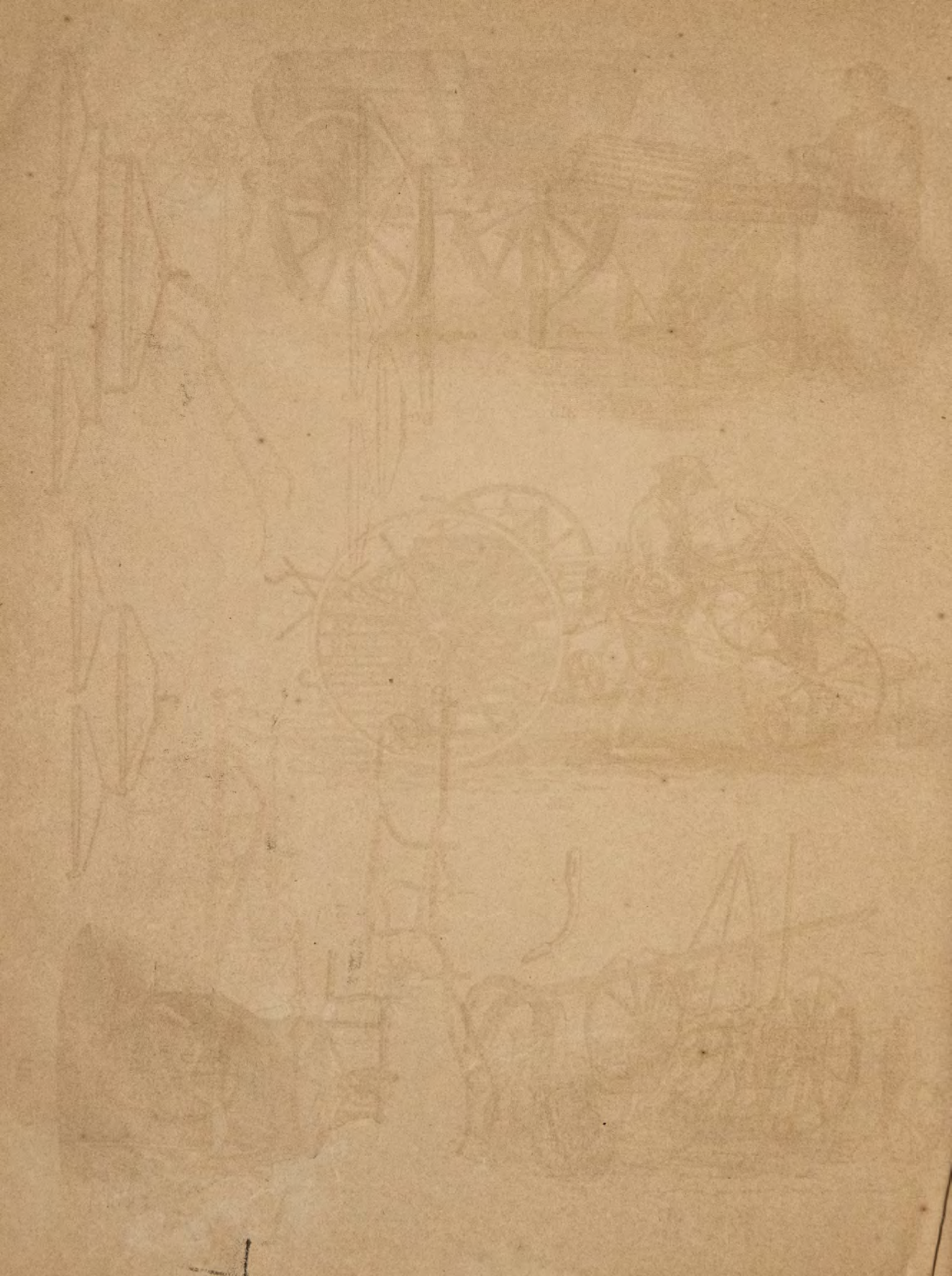
319



317

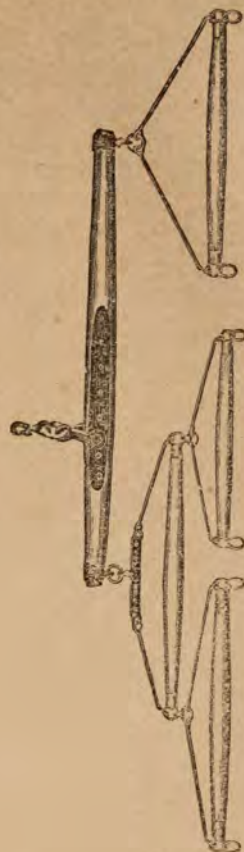


318





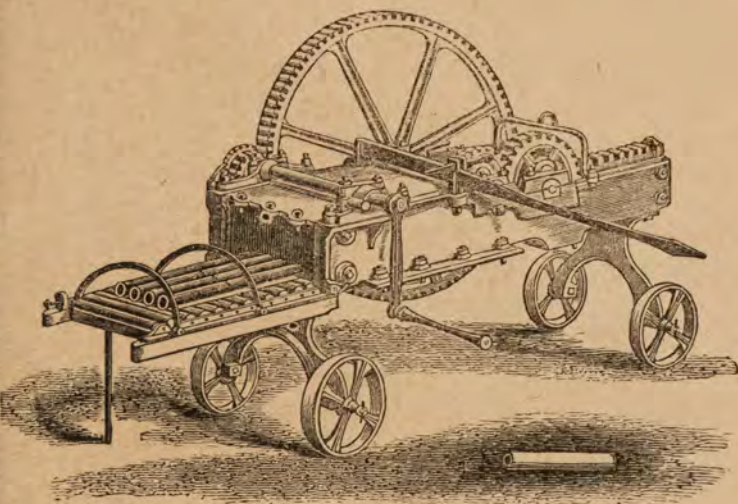
321



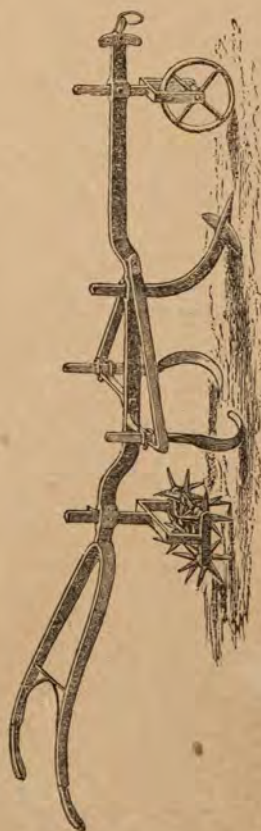
326



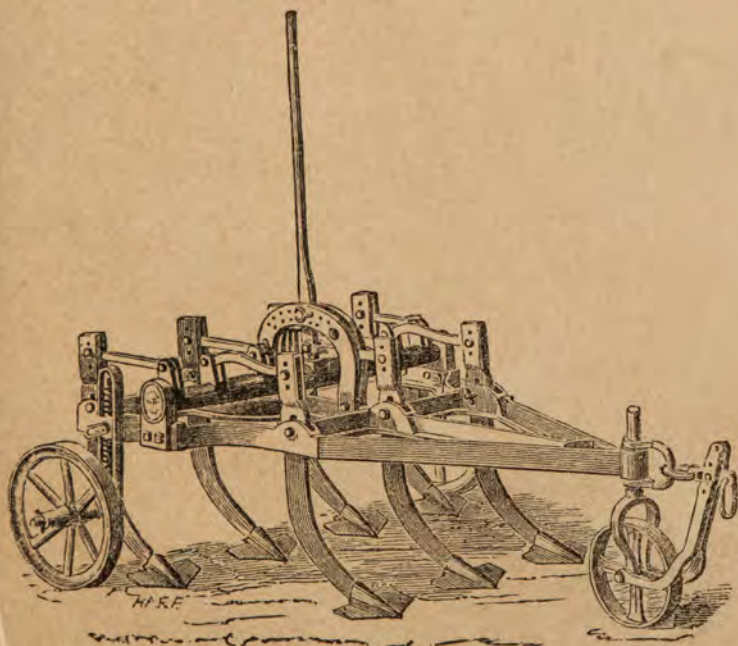
327



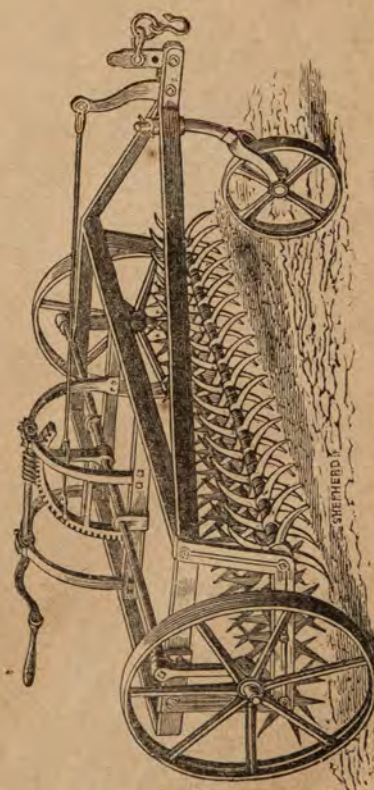
322



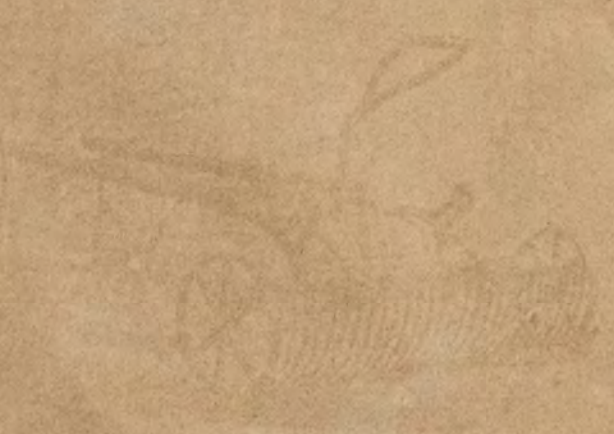
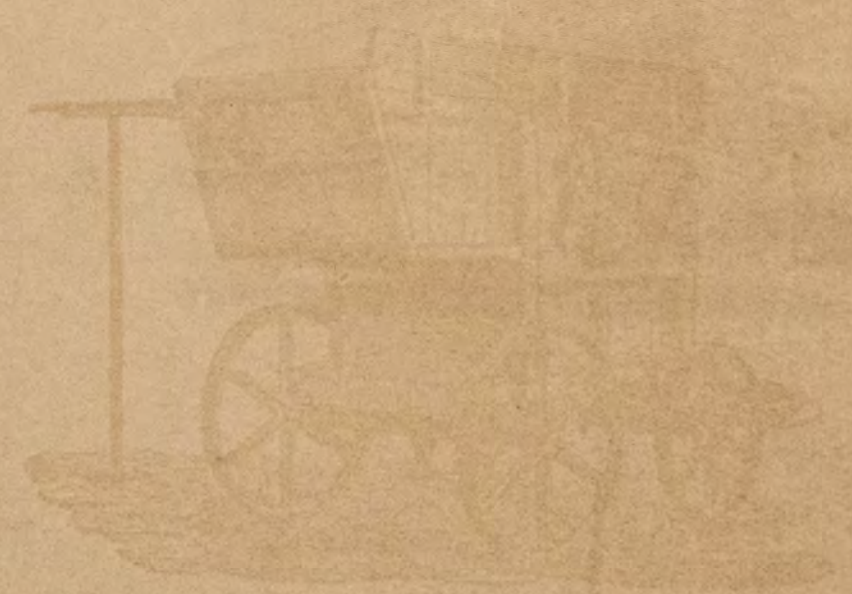
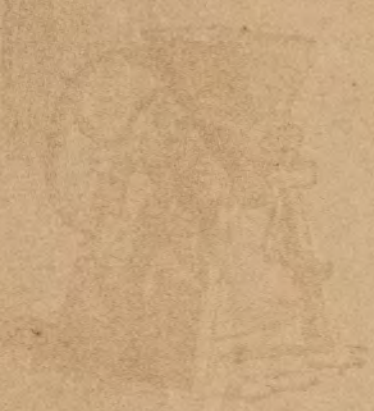
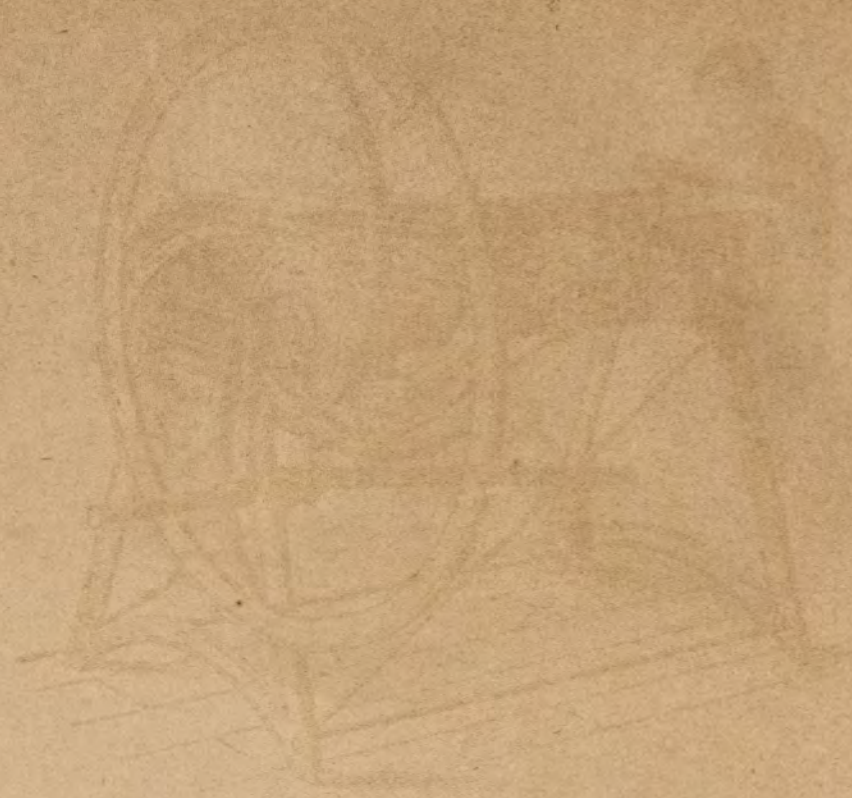
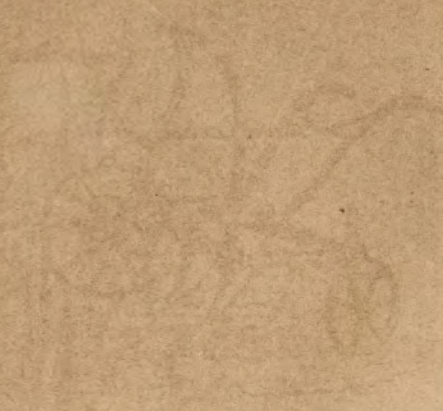
324

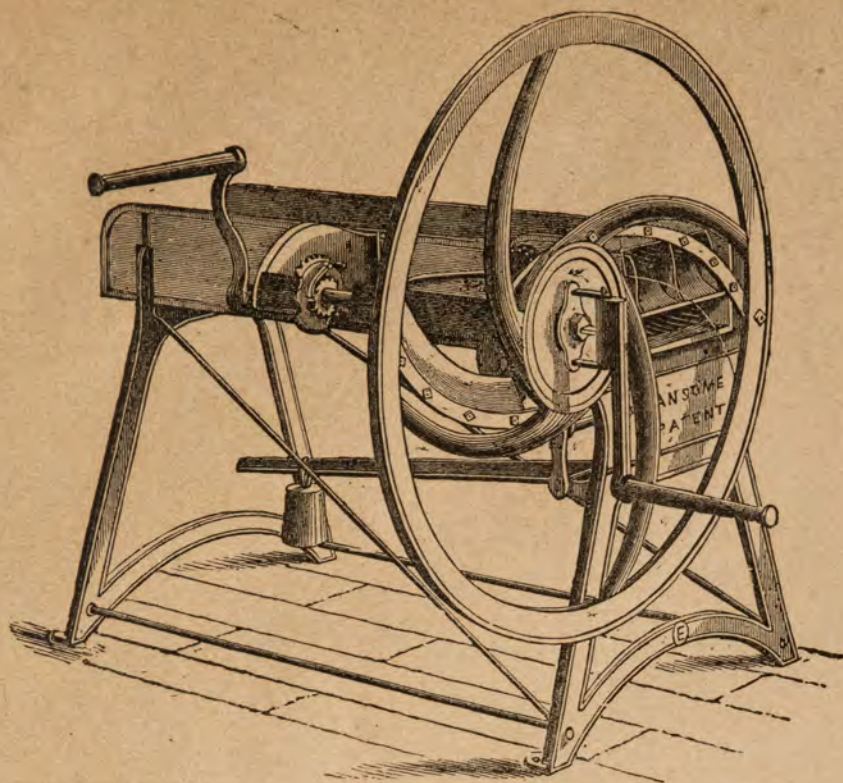


323



325

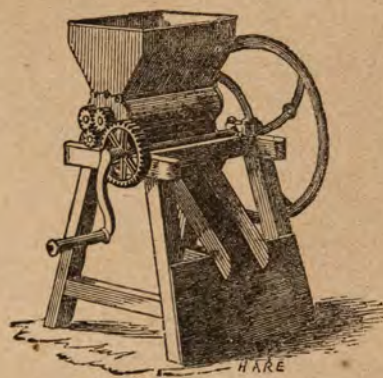




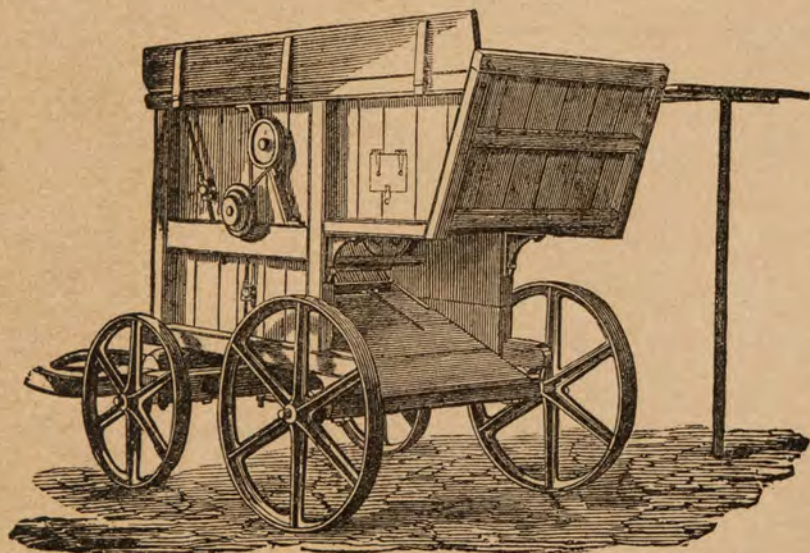
328



331



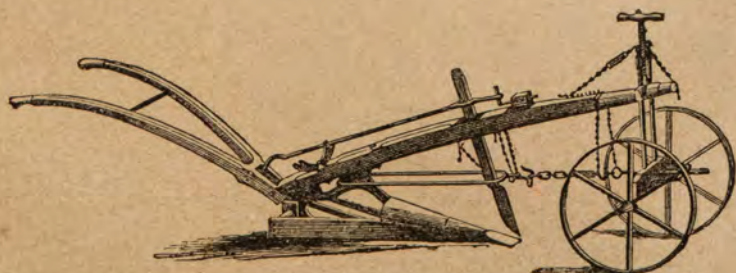
332



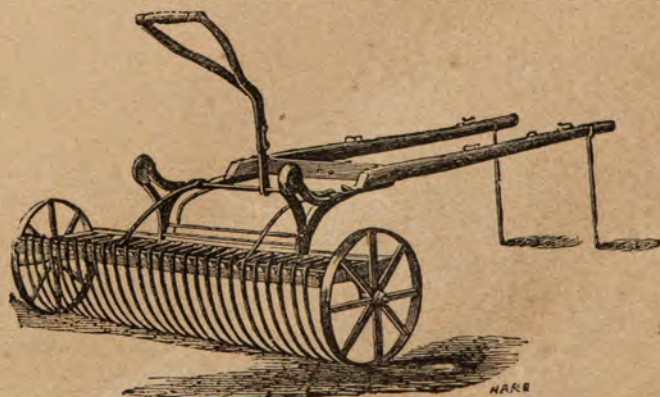
329



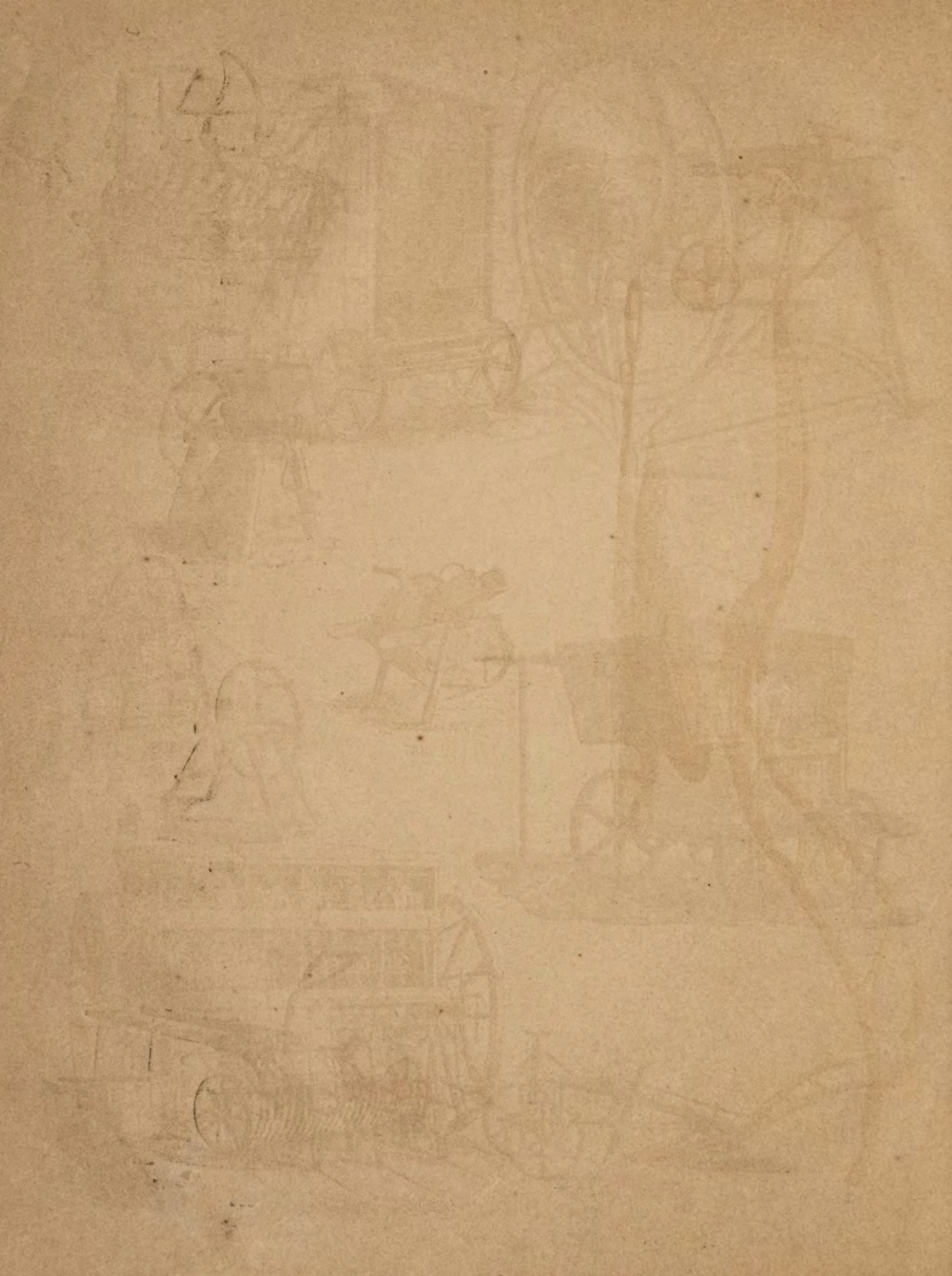
333

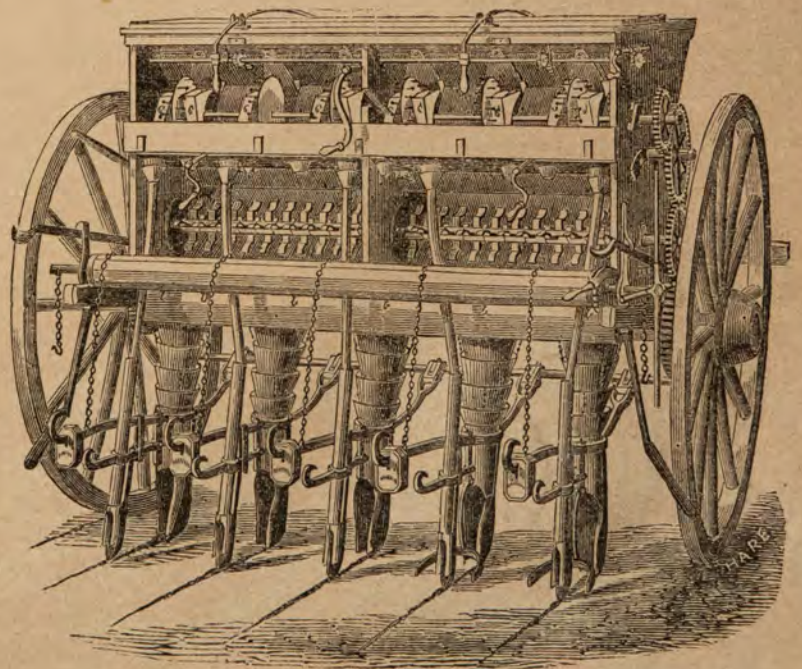
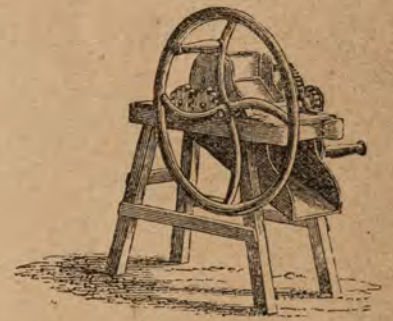
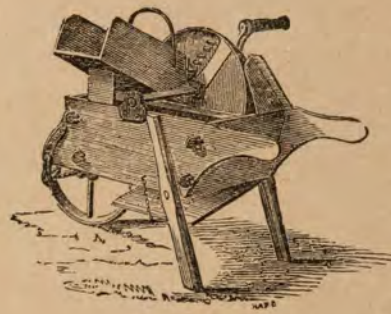
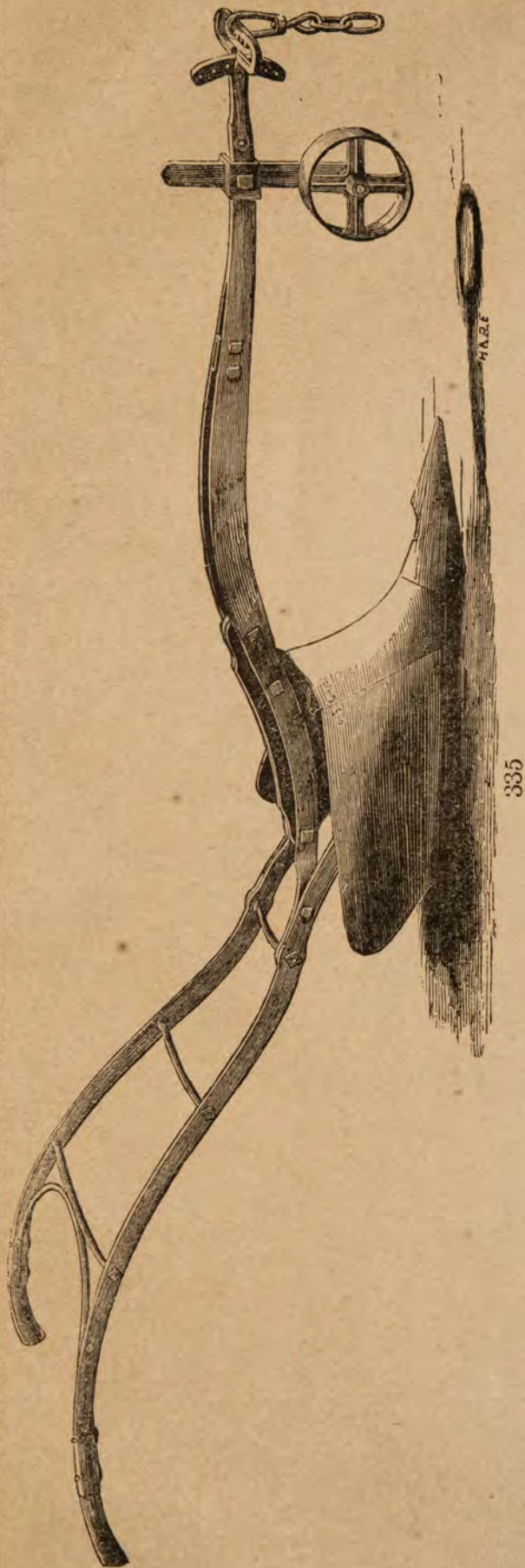


330



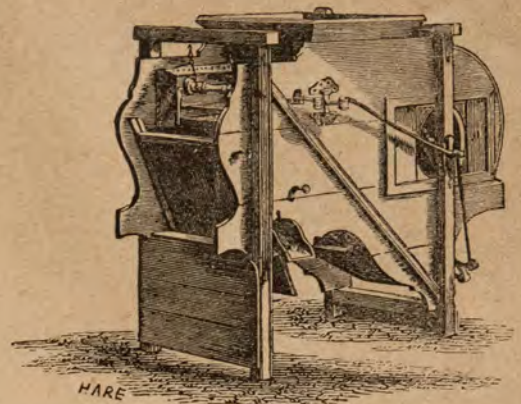
334





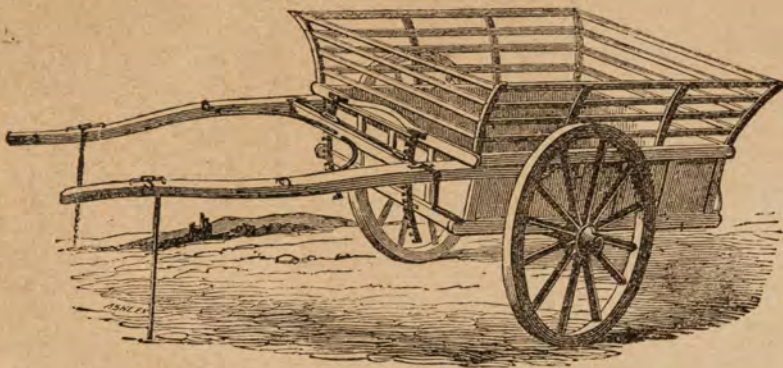


340

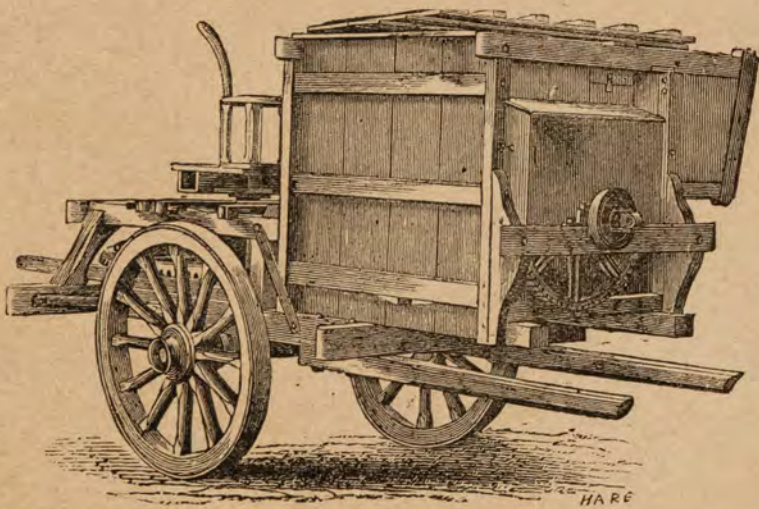


HARE

345

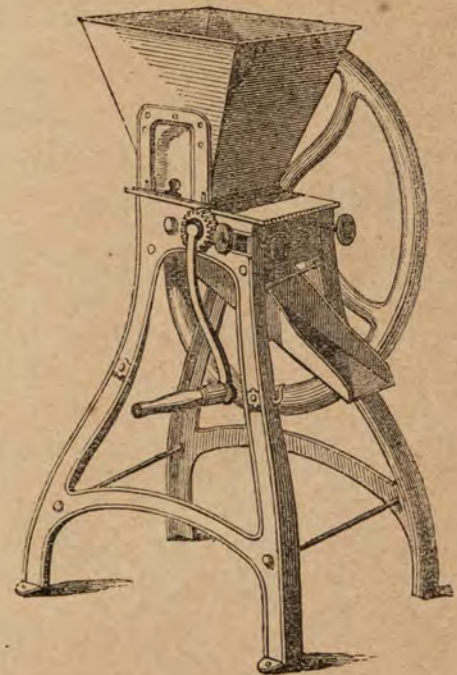


341

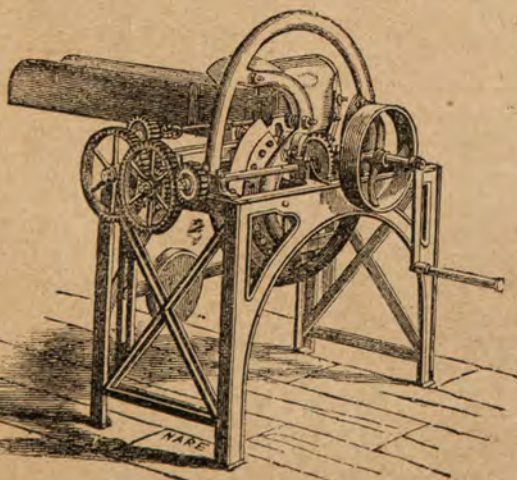


HARE

342



316



HARE

343

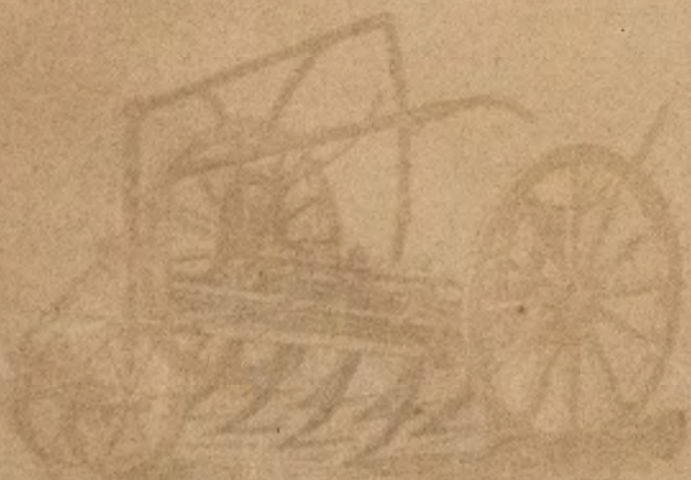


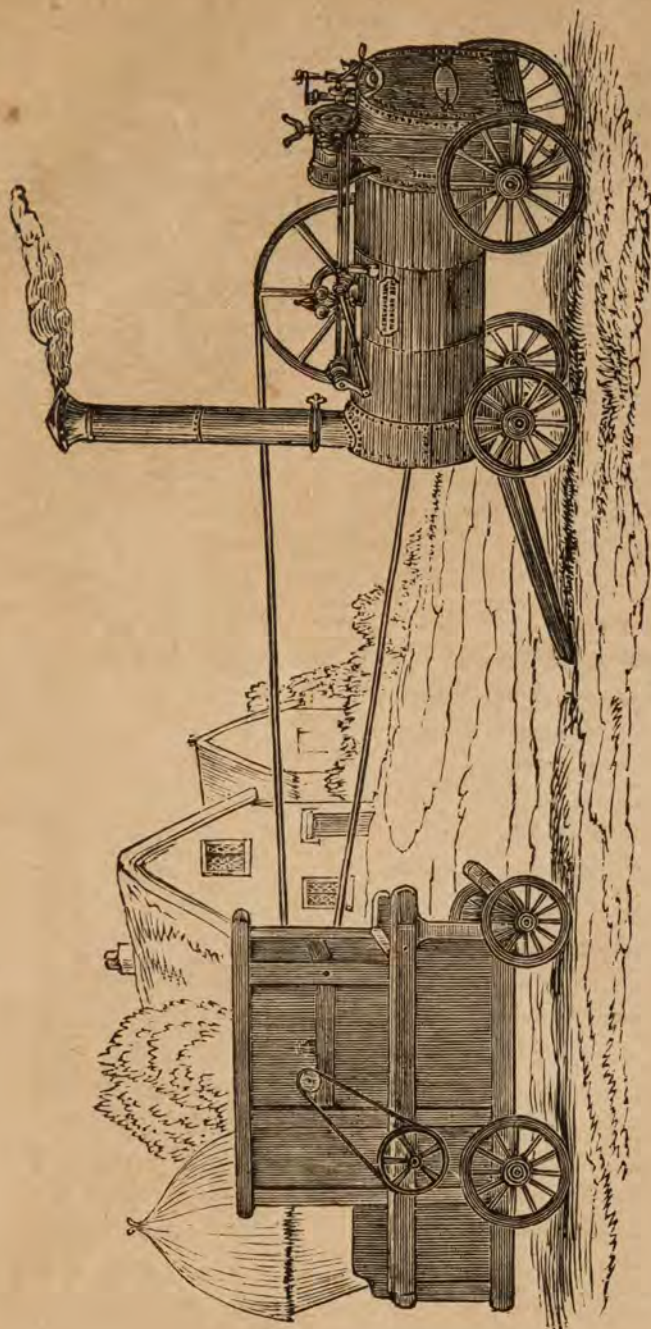
344



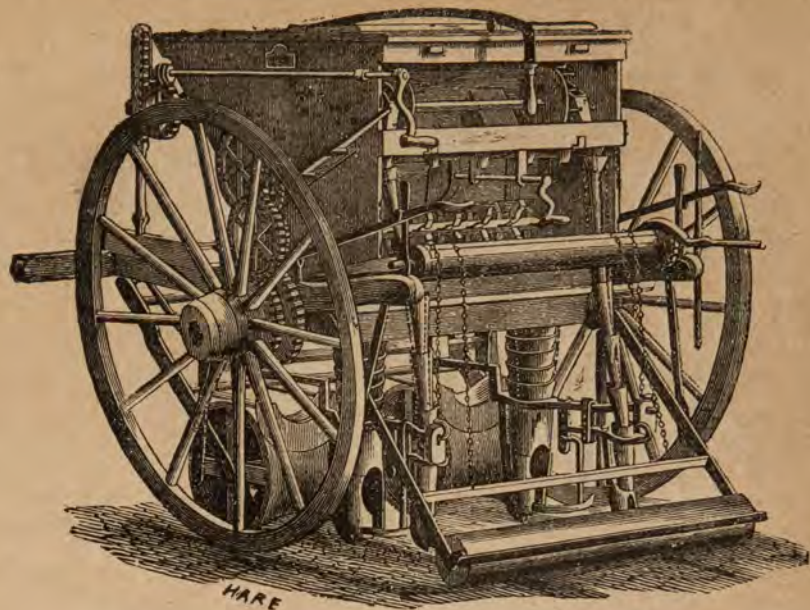
HARE

347

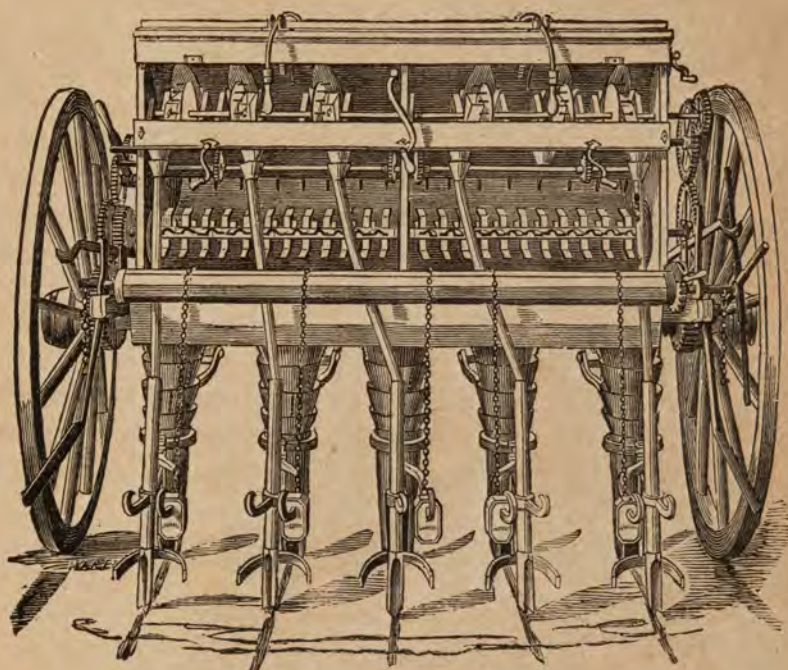




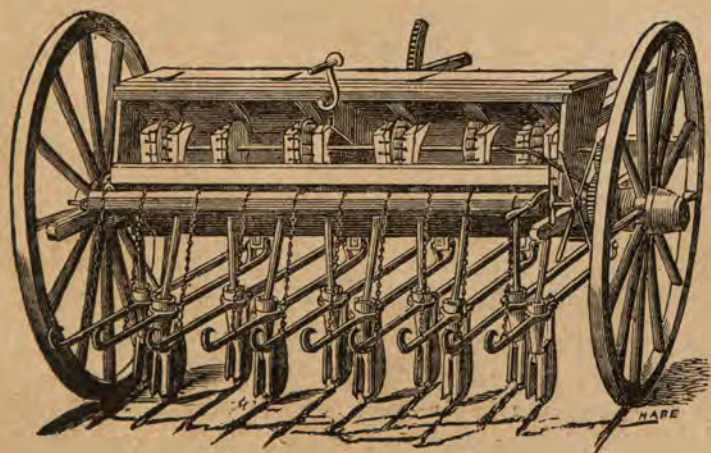
348



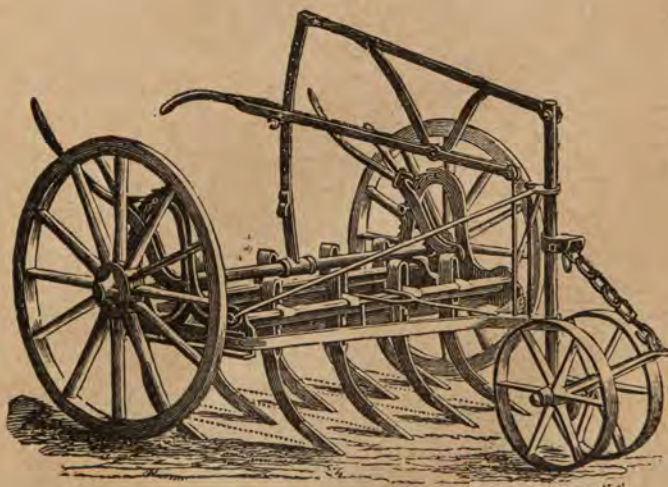
350



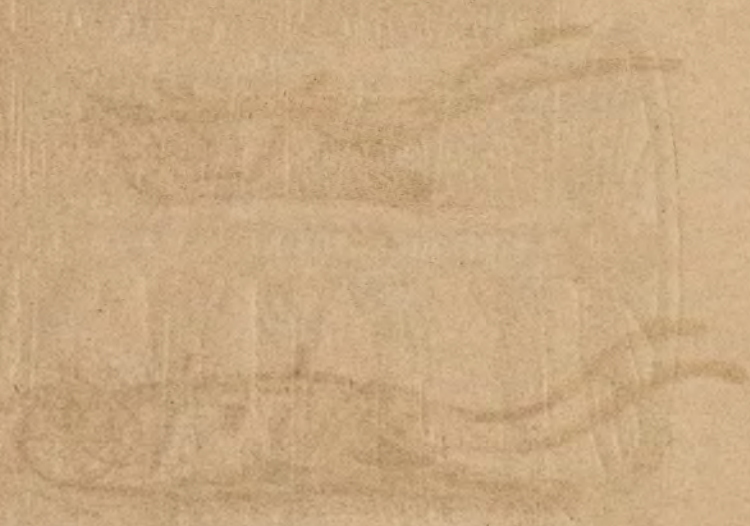
351

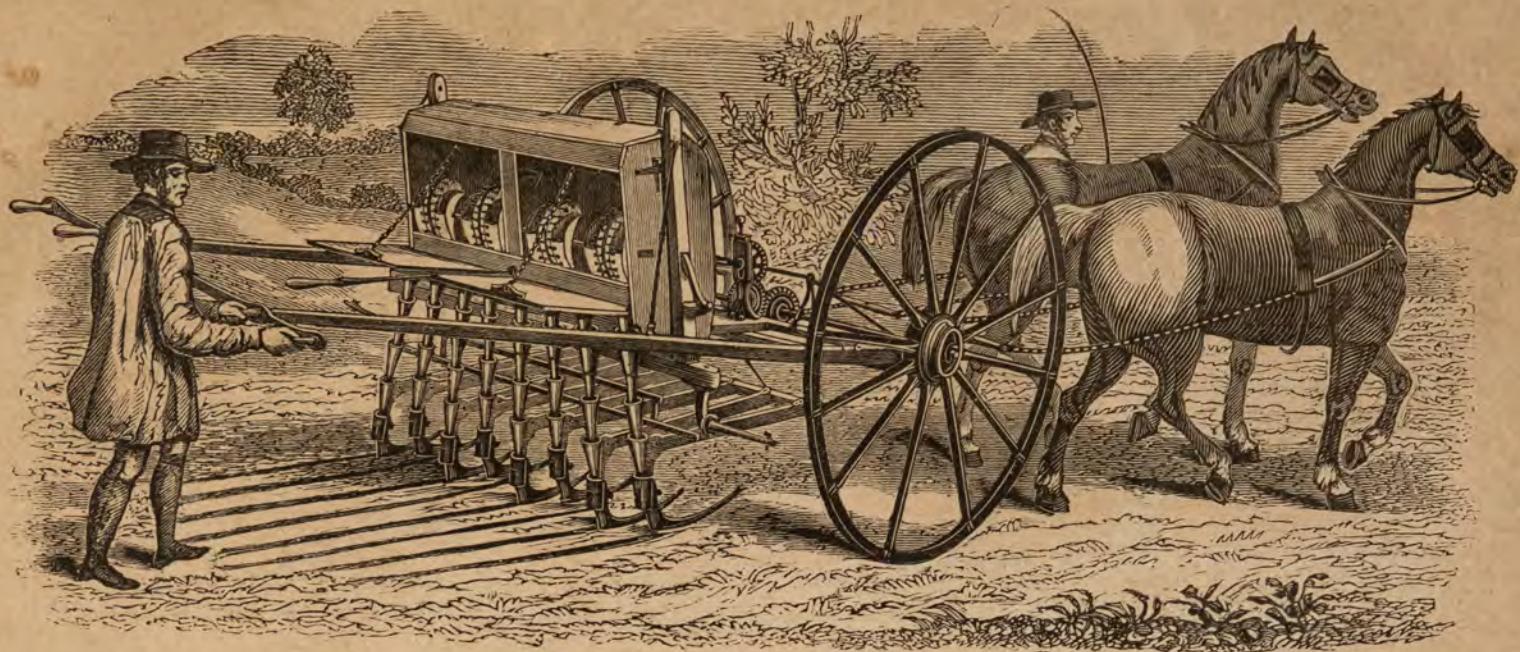


349



352





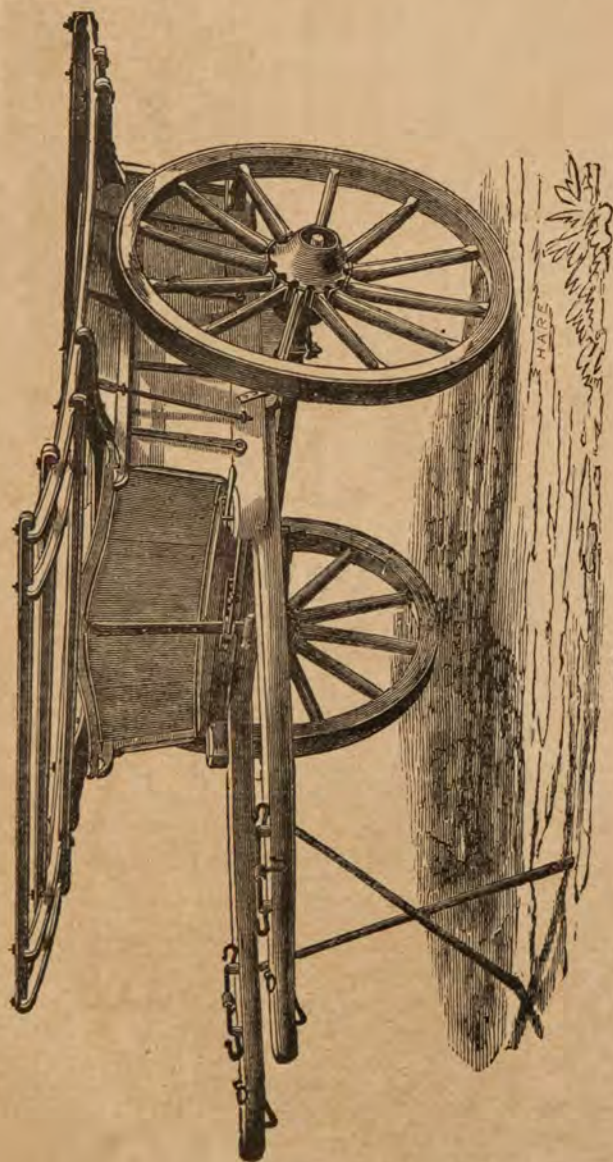
353



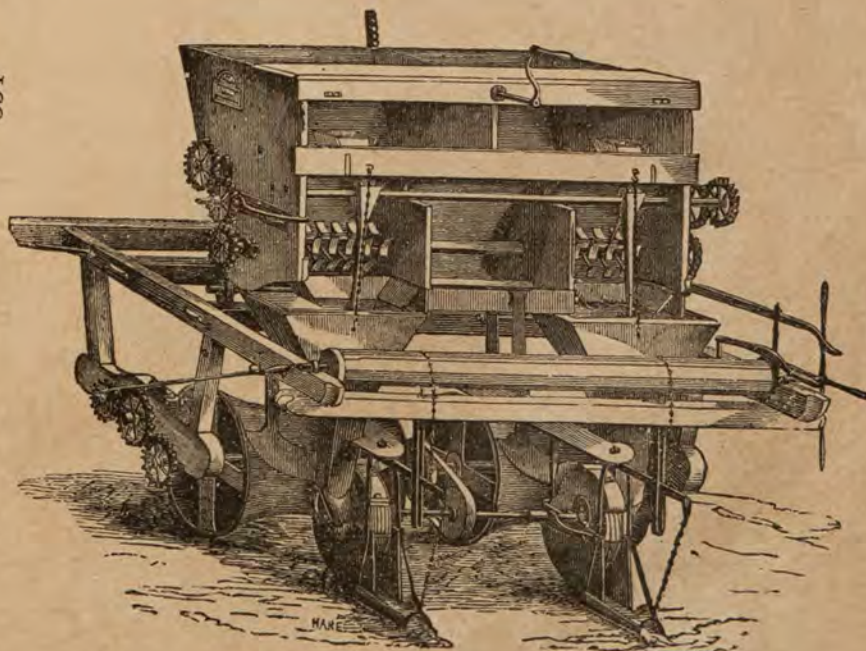
355



356



354



357



006

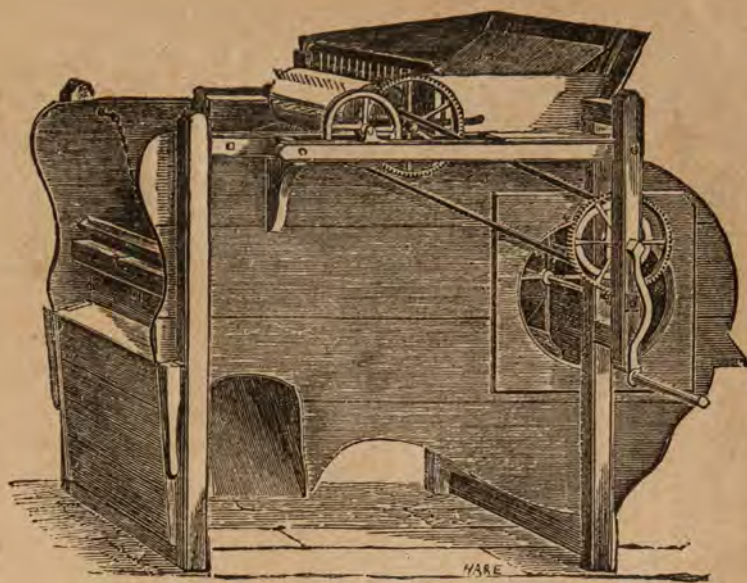


011

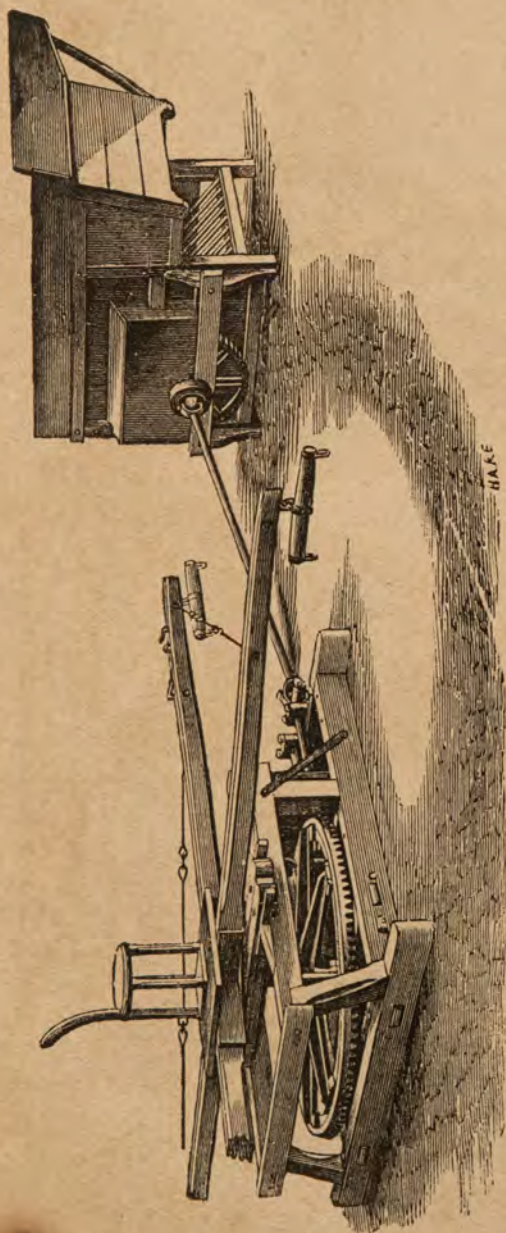




358



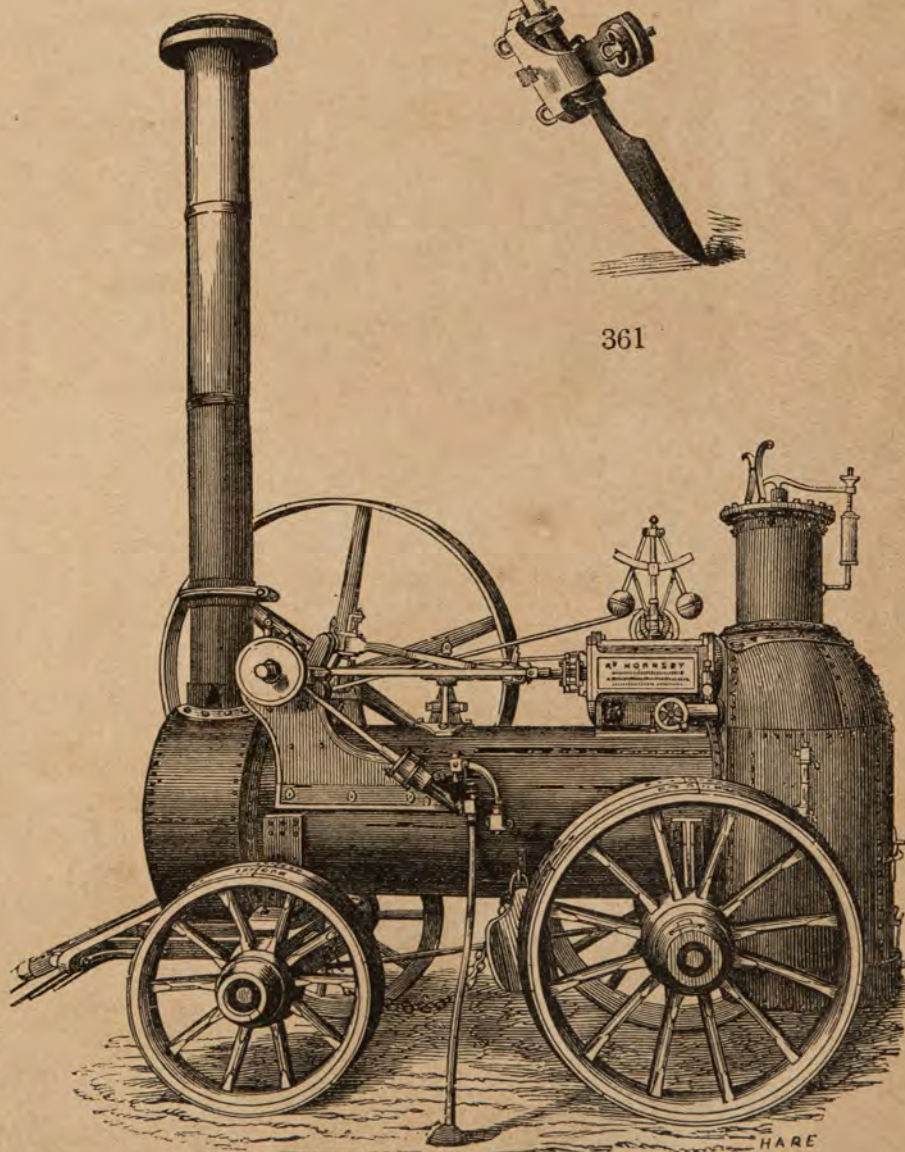
360



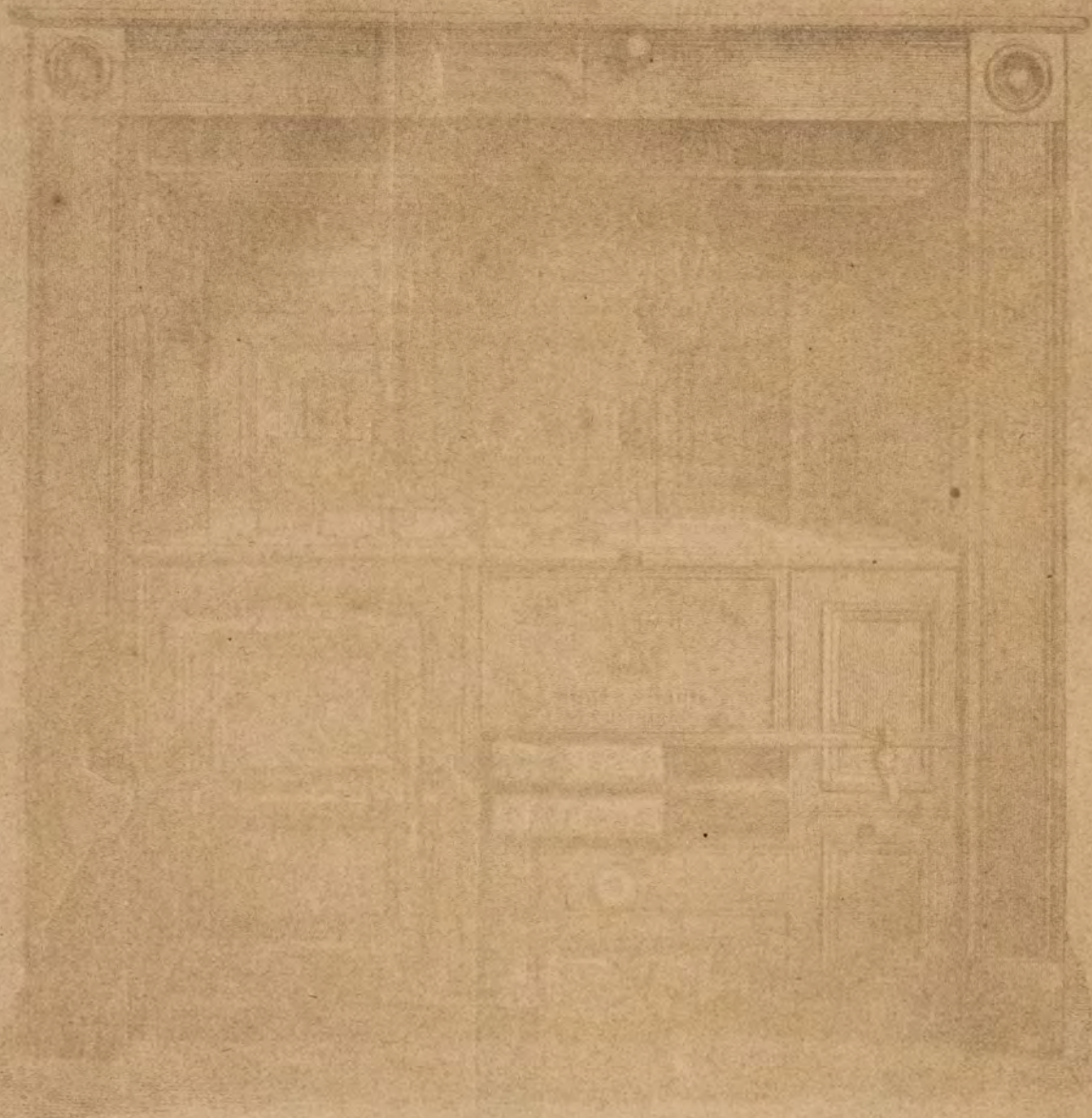
359



361



362



100



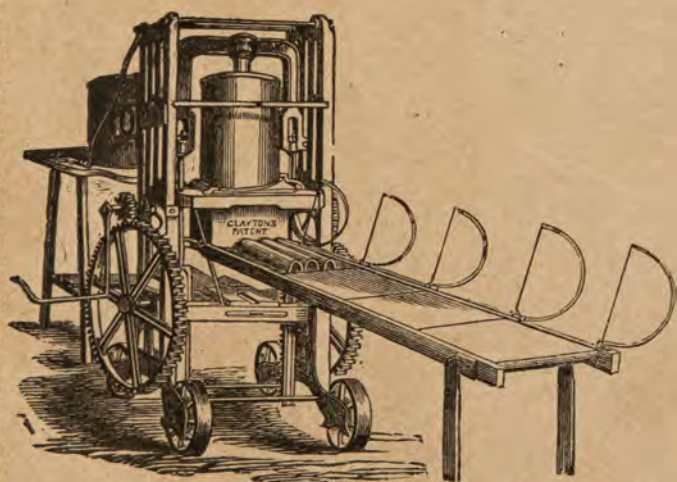
101



102



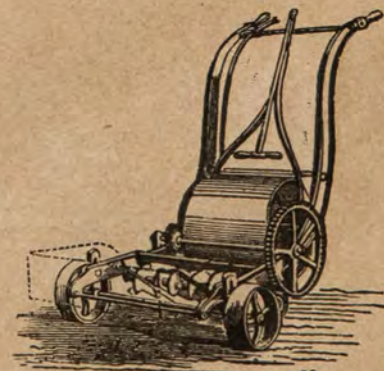
363



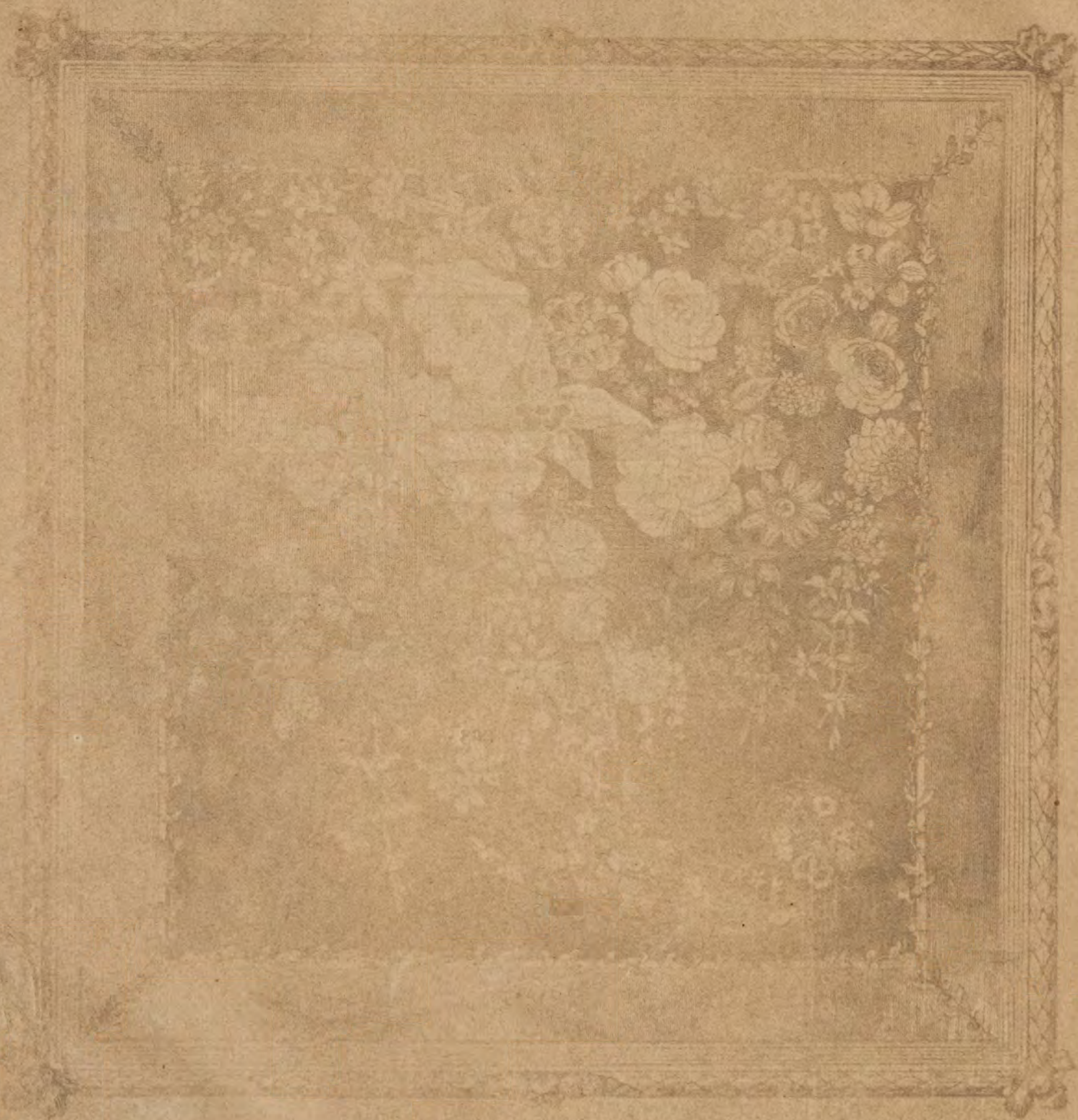
364



365



366

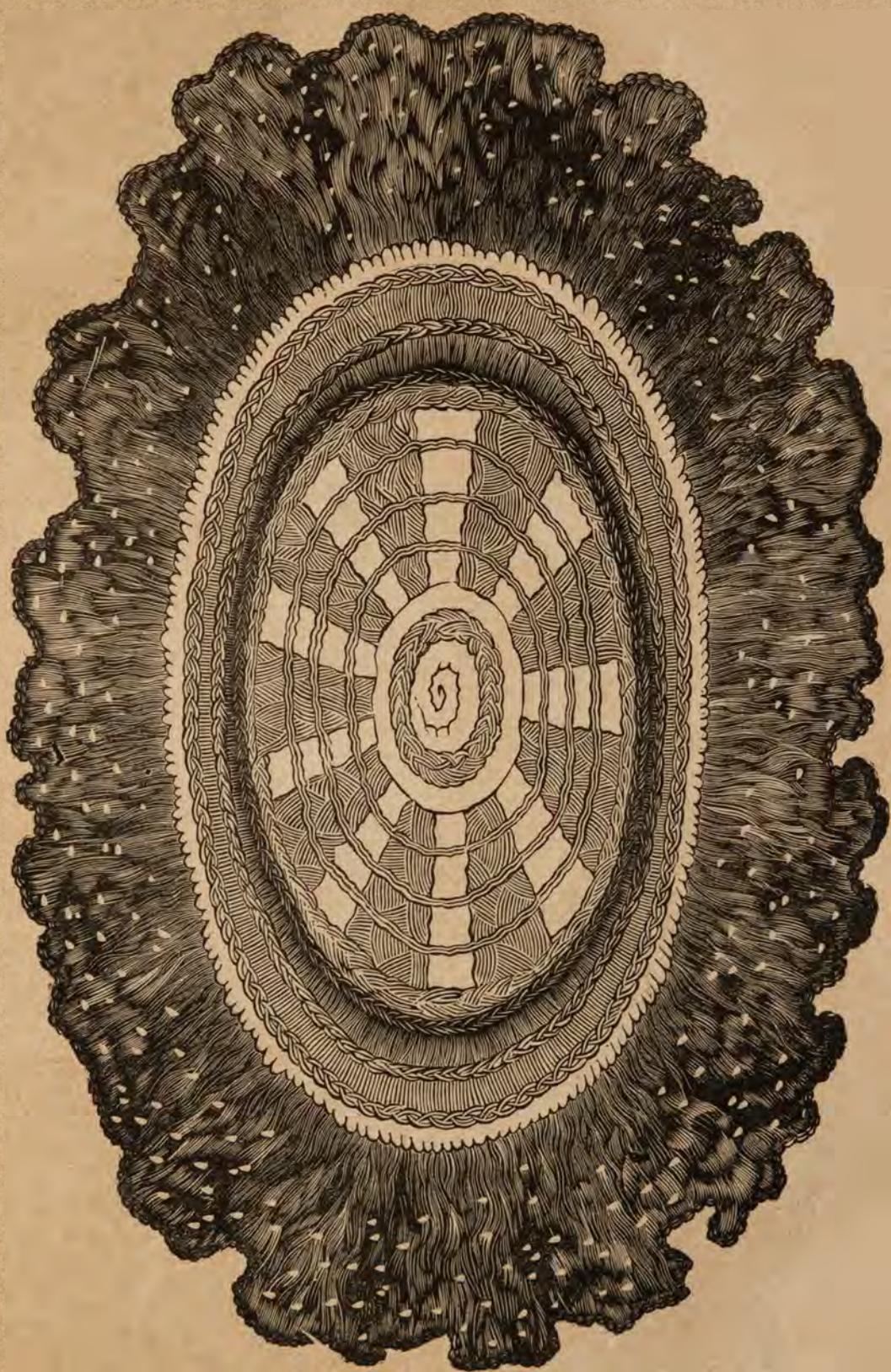




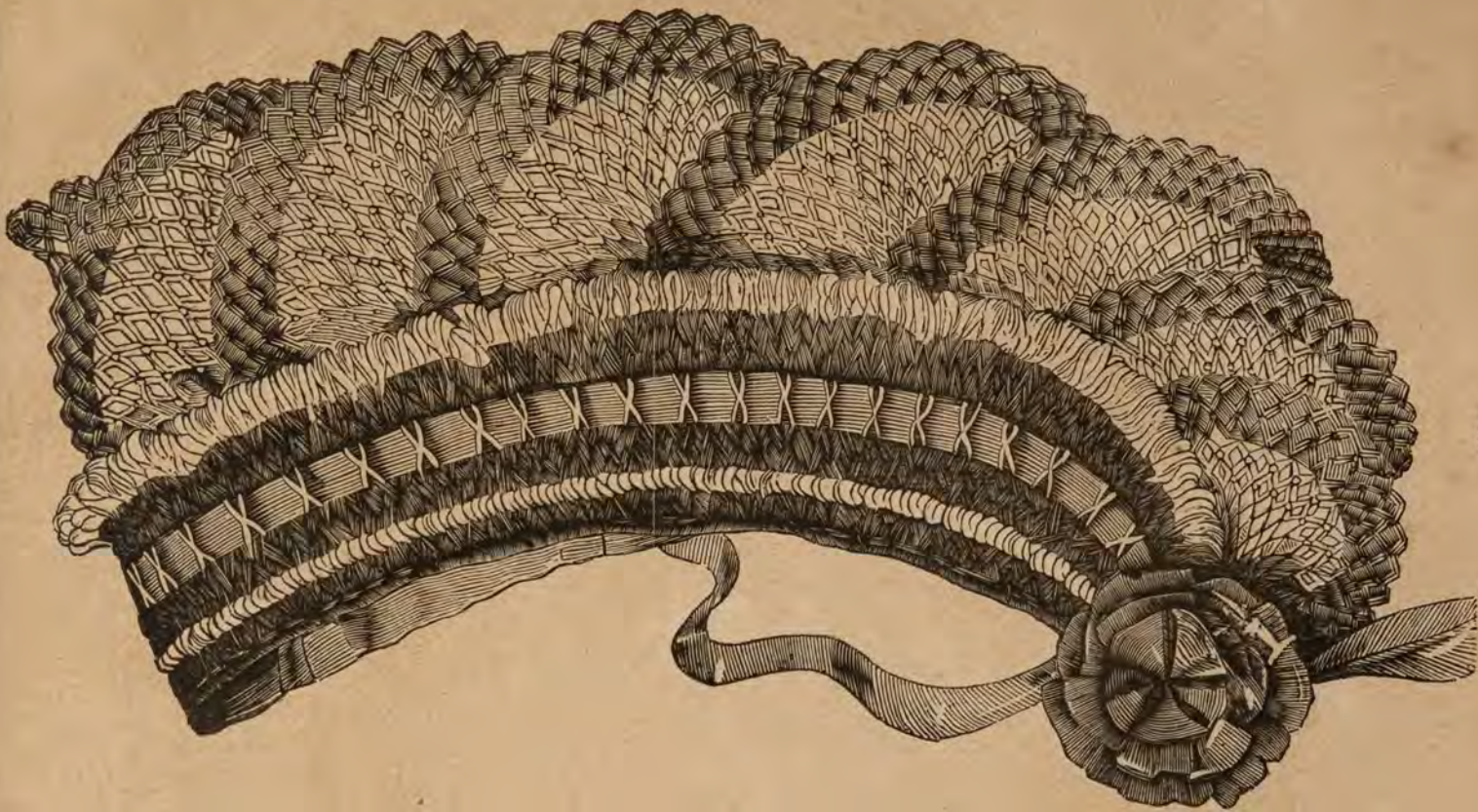










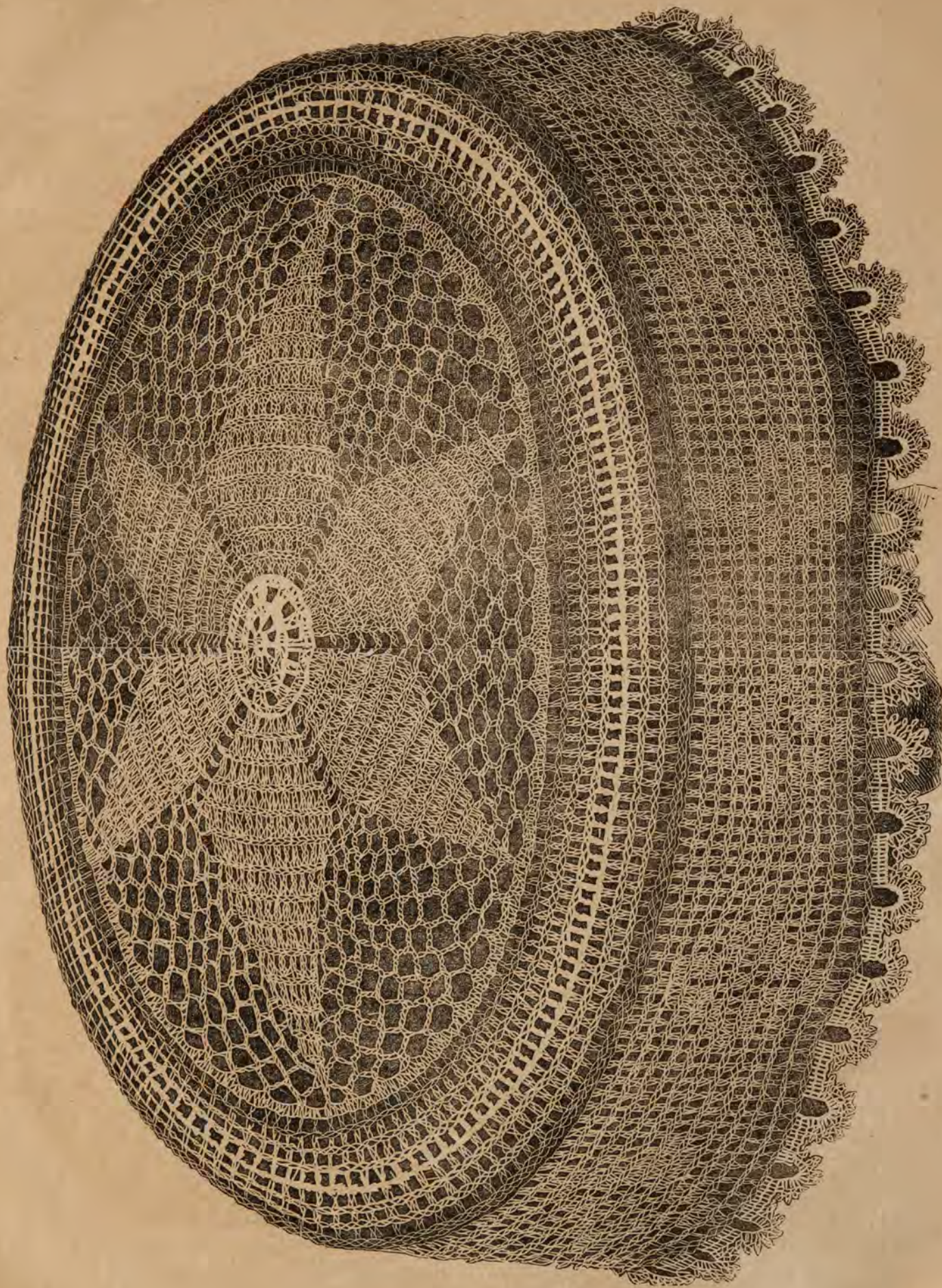


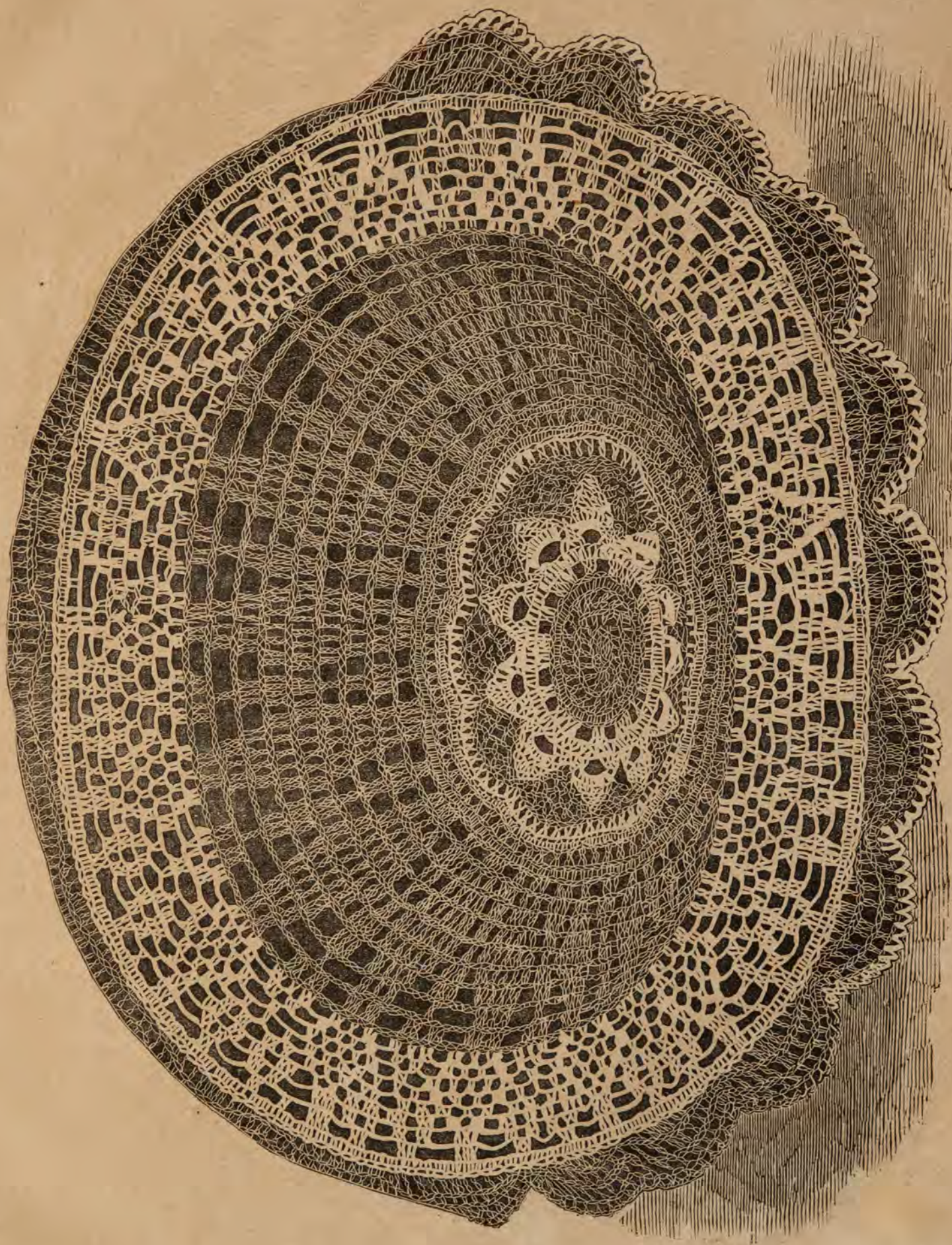
370



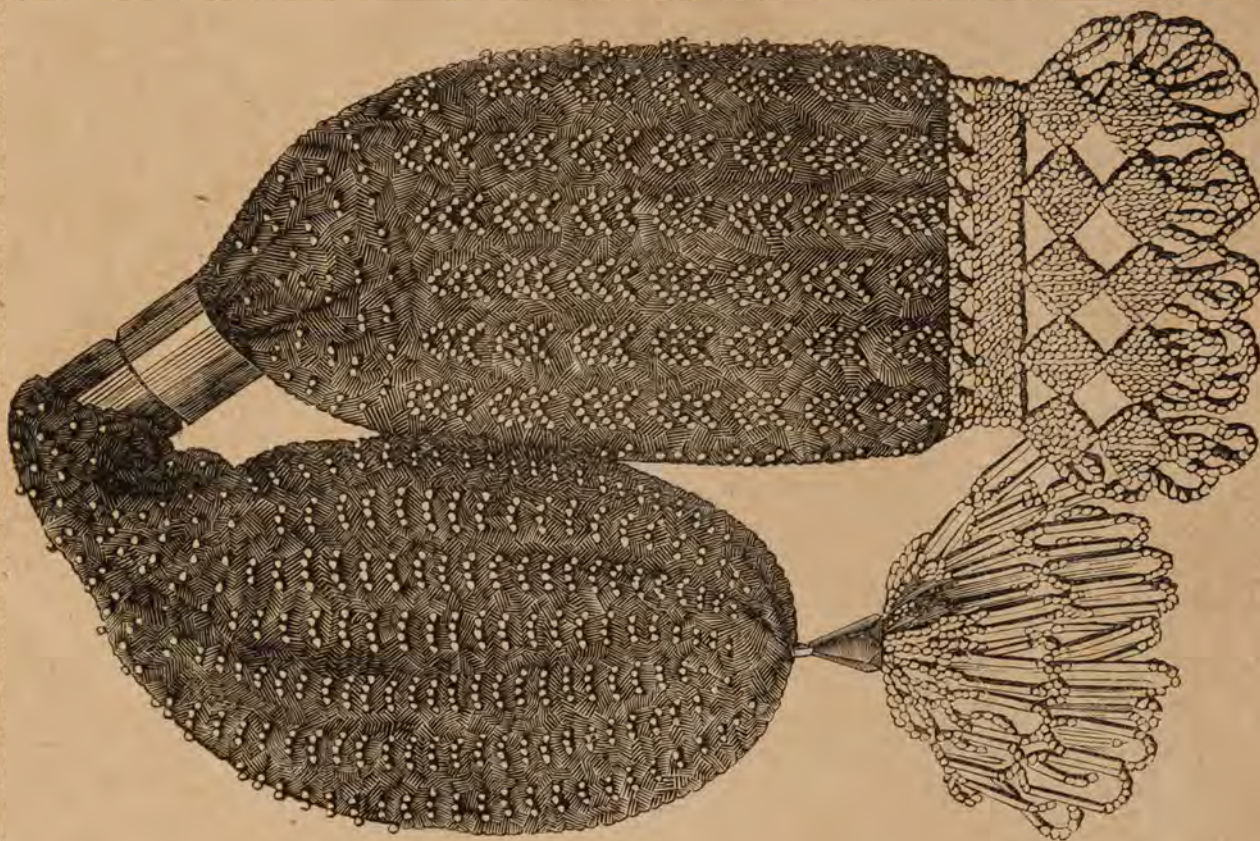
371







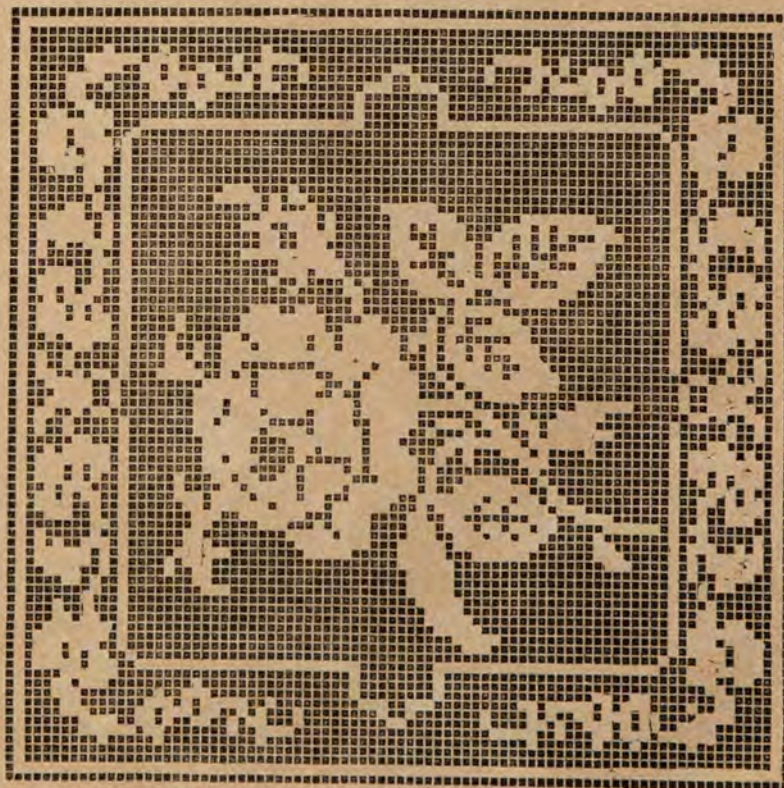




374

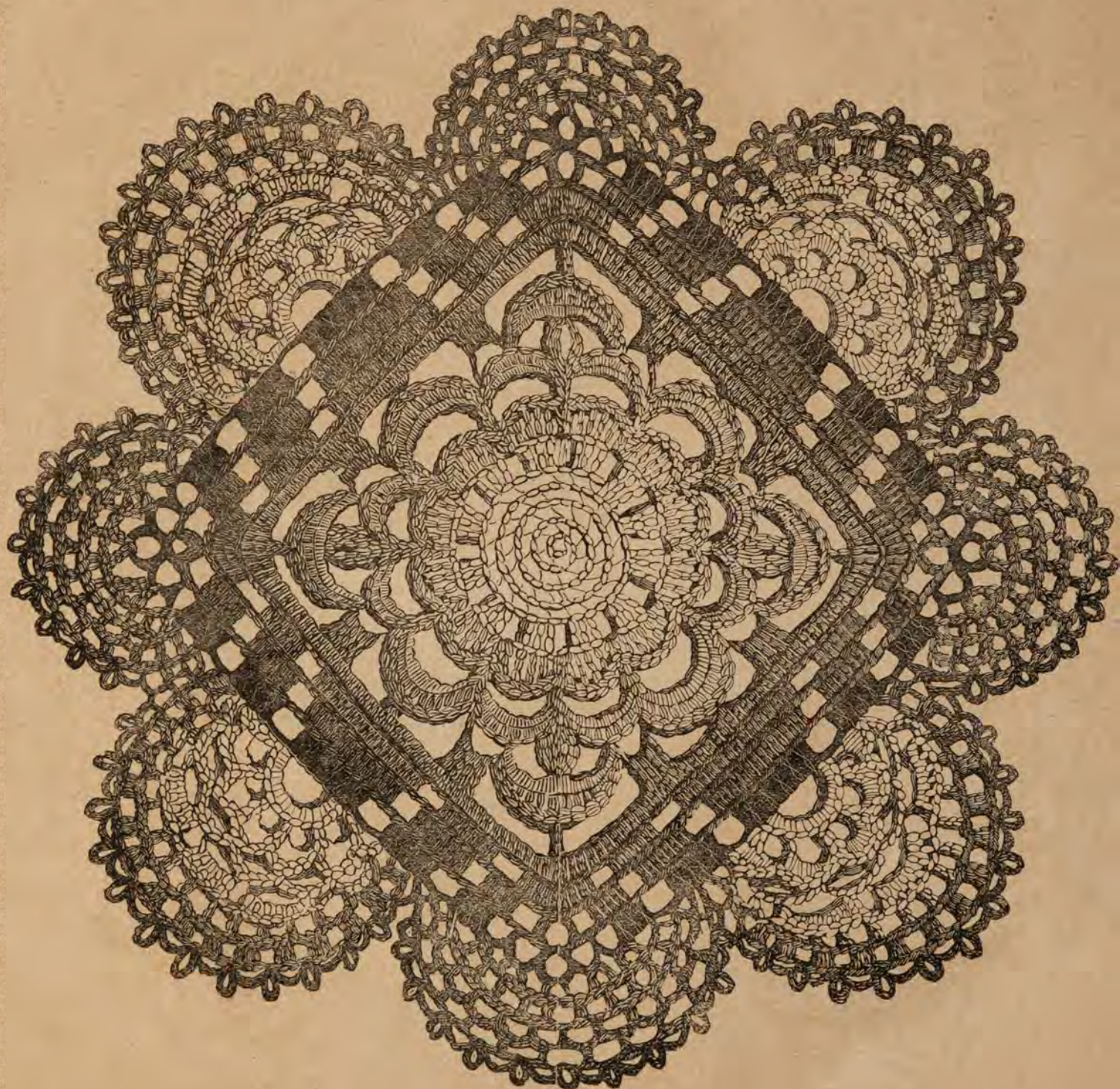


375



376







370



371



378



379

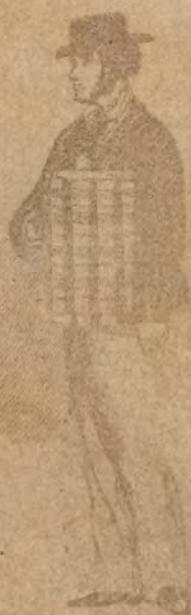




380

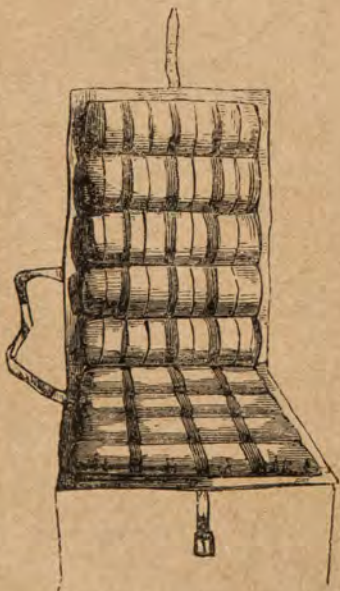


381





382



383



384



385





386



387



388



390



391



392



